วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU

ISSN: 2673-0030 (ONLINE)

ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) 2569
Vol. 13 No. 1 (January-April) 2026

TCI
ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย
Thai-Journal Citation Index Centre

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU

ISSN: 2392-5507, ISSN: 2673-0030 (Online)

นโยบายและขอบเขตการตีพิมพ์ :

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU) มีนโยบายรับตีพิมพ์บทความในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสตร์ ครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ศิลปศาสตร์ สังคมศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และสาขาวิชาสหวิทยาการอื่นๆ

บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์จะต้องไม่เคยตีพิมพ์ หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความในวารสารอย่างเคร่งครัด โดยอ้างอิงตามรูปแบบของ APA (นาม-ปี) รวมถึงเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสารฯ และเป็นบทความที่ไม่มีความหลายมากกว่า 25% ตามที่ถนนในโปรแกรม CopyCat ในเว็บ Thaijo2

ทัศนะและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความในวารสารฯ ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความ โดยไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของวารสารฯ

กระบวนการพิจารณาบทความ :

บทความที่ได้รับการตีพิมพ์จะต้องผ่านการพิจารณากลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมาจากหลากหลายสถาบัน และมิได้อยู่สถาบันเดียวกันกับผู้เขียนบทความ จำนวน 3 ท่านต่อบทความ โดยประเมินแบบ Double blind peer-reviewed

ประเภทของบทความ :

ประเภทของบทความที่รับตีพิมพ์ คือ บทความวิจัย (Research Article) และบทความวิชาการ (Original Article)

ภาษาที่รับตีพิมพ์ :

บทความที่รับตีพิมพ์รับภาษาที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ISSN: 2673-0030 (Online) https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU

กำหนดออก :

กำหนดออกตีพิมพ์ 3 ฉบับ ต่อปี (ราย 4 เดือน) ดังนี้

ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม - เมษายน	(กำหนดออก เดือนเมษายน)
ฉบับที่ 2 เดือน พฤษภาคม - สิงหาคม	(กำหนดออก เดือนสิงหาคม)
ฉบับที่ 3 เดือน กันยายน - ธันวาคม	(กำหนดออก เดือนธันวาคม)

คณะกรรมการที่ปรึกษา

พระพรหมบัณฑิต, ศาสตราจารย์ ดร.	ที่ปรึกษาอธิการบดี
พระพรหมวัชรธีราจารย์, ศาสตราจารย์ ดร.	อธิการบดี
พระปัญญาวัชรบัณฑิต, รองศาสตราจารย์ ดร.	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
พระเทพวัชรสารบัณฑิต, รองศาสตราจารย์ ดร.	รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา
พระศรีวัชรสารบัณฑิต, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.	คณบดีคณะครุศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุยะพรหม	รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปู่	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีรวัฒน์ ชัยสุข	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กองบรรณาธิการ

พระเมธาวินัยรส, รองศาสตราจารย์ ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ศาสตราจารย์ ดร.อุทิส ศิริวรรณ	W.H.Taft University
รองศาสตราจารย์ ดร.อำนวย เดชชัยศรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย แหวนเพชร	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒผล	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี สิระโรจนานันท์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วุฒินันท์ กันทะเตียน	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย จันทร์เรือง	มหาวิทยาลัยสยาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาโรจน์ เผ่าวงศากุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
ดร.เสน่ห์ เดชะวงศ์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ดร.กฤษฎา นันทเพ็ชร	มหาวิทยาลัยบูรพา

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ

ผู้ทรงคุณวุฒิภายในมหาวิทยาลัย

พระครูโอภาสนนทกิตติ์, รองศาสตราจารย์ ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระครูกิตติญาณวิสิฐ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระครูวิรุฬห์สุตคุณ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระครูสังฆรักษ์จักรกฤษ์ ภูริปญฺโญ, รองศาสตราจารย์ ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระครูภาวนาวุฒิบัณฑิต, รองศาสตราจารย์ ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระมหาญาณวัฒน์ ฐิตวฑฺฒโน, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระมหาอุดร อุตฺตโร, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระสุรชัย สุรชโย, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระครูสมุห์ทอง ฐิตปญฺโญ, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.อินถา ศิริวรรณ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.สิน งามประโคน	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศรีนอก	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ชำนิศาสตร์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แสวง นิลนามะ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญมี พรรษา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุทัย สติมั่น	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ระวิง เรืองสังข์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัชชา อมราภรณ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาจารย์ ดร.ทองดี ศรีตระการ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาจารย์ ดร.อรุณรัตน์ วิไลรัตนกุล	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมหาวิทยาลัย

พระมหาพงศ์ศักดิ์ ฐานิโย, ดร.	ผู้อำนวยการศูนย์พุทธศาสตร์ศึกษา DCI
ศาสตราจารย์ ดร.วัชระ งามจิตรเจริญ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ศาสตราจารย์ ร้อยโท ดร.บรรจบ บรรณรุจิ	นักวิชาการอิสระ
รองศาสตราจารย์ ดร.ธานี เกสทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
รองศาสตราจารย์ ดร.ปรุฒม์ บุญศรีตัน	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รองศาสตราจารย์ ดร.รัตนะ ปัญญาภา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ บัวศิริ	นักวิชาการอิสระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี สิระโรจนานันท์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐิติวัสส์ สุขป้อม	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพัชร สายเสนา	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฏฐกรณ์ ปะพาน	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
ดร.ไพโรจน์ กันทพงษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

คณะทำงาน

พระมหาญาณวัฒน์ ฐิตวฑฺฒโน, ผศ.ดร. อาจารย์ ดร.มนัสนันท์ บุญปู่
อาจารย์ ดร.ทองดี ศรีตระการ อาจารย์ ดร.อรุณรัตน์ วิไลรัตนกุล

เจ้าของ

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สำนักงาน

กองบรรณาธิการวารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
หลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา
อาคารเรียนรวม โซน C ชั้น 5 ห้อง C510 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทรศัพท์ : 035-248-000 ต่อ 8284
พระมหาญาณวัฒน์ ฐิตวฑฺฒโน, ผศ.ดร. โทรศัพท์ : 095-542-6695 Email: yannawat.bud@mcu.ac.th

ตั้งแต่ ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน 2562) วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้เผยแพร่ <u>เฉพาะฉบับออนไลน์</u> สามารถดาวน์โหลดได้ที่ :

https://www.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU/index

บทบรรณาธิการ

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ฉบับนี้เป็นฉบับ **ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) 2569** ได้รับผลการพิจารณาคุณภาพวารสารเพื่อเข้าสู่ฐานข้อมูล TCI รอบที่ 5 พ.ศ. 2568 จากศูนย์ TCI ได้ถูกจัดให้เป็น **วารสารกลุ่มที่ 2 (การรับรองคุณภาพของวารสาร รอบที่ 5 ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2568 ไปจนถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2572)** นับได้ว่าเป็นกำลังใจให้แก่กองบรรณาธิการในการพัฒนาวารสารให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีการเปลี่ยนนโยบาย **เรื่อง การปรับค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์บทความในวารสาร และการปรับกระบวนการพิจารณาบทความ** ดังนี้

1. กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมเฉพาะแบบปกติ เท่านั้น โดยวารสารมีการเปลี่ยนแปลงค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์บทความในอัตรา 4,000 บาท (สี่พันบาทถ้วน) ต่อ 1 บทความ ทั้ง 2 แบบ คือ บทความวิจัยและบทความวิชาการ เรียกเก็บเมื่อบทความได้รับการพิจารณาจากบรรณาธิการให้สามารถลงตีพิมพ์ในวารสารได้ โดยเริ่มใช้สำหรับบทความที่เผยแพร่ในวารสาร ตั้งแต่ ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม) 2569 เป็นต้นไป

2. ปรับกระบวนการพิจารณาบทความใหม่เป็นแบบเดียว คือ บทความที่ได้รับการตีพิมพ์จะต้องผ่านการพิจารณากลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมาจากหลากหลายสถาบัน และมิได้อยู่สถาบันเดียวกันกับผู้เขียนบทความ จำนวน 3 ท่านต่อบทความ โดยประเมินแบบ Double blind peer-reviewed ทั้งนี้ ประกาศ ณ วันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2569 เป็นต้นไป

วารสารฉบับนี้ได้มีการปรับปรุงรูปแบบวารสารใหม่ให้มีความสมบูรณ์มากขึ้นหลายประการ และวารสารฉบับนี้ ประกอบด้วยบทความวิจัยและบทความวิชาการที่กองบรรณาธิการได้ตระหนักถึงคุณภาพของบทความตามกรอบการประเมินคุณภาพวารสารเป็นอย่างดีได้ทำการพิจารณาบทความให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานการประเมินคุณภาพวารสารในฐานข้อมูล TCI

กองบรรณาธิการ ขอขอบพระคุณผู้เขียนบทความที่เป็นนักวิชาการ นักวิจัย และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทุกท่านที่ได้ให้ความสนใจเขียนบทความเพื่อลงตีพิมพ์ และหวังว่าจะได้รับความสนใจจากผู้เขียนบทความทุกท่านในโอกาสต่อไป และกองบรรณาธิการขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านเป็นอย่างสูงที่ให้อนุเคราะห์ในการอ่านประเมินต้นฉบับ

สุดท้ายนี้ กองบรรณาธิการหวังอย่างยิ่งว่า บทความที่ได้ตีพิมพ์ในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อท่านผู้อ่าน และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ให้เกิดขึ้นกับการบริหารจัดการศึกษาของประเทศไทย หากท่านผู้อ่านมีข้อเสนอแนะในการพัฒนาวารสารให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการ ขอขอบคุณและยินดีน้อมรับเพื่อพัฒนาวารสารให้ดียิ่งขึ้นในโอกาสต่อไป

รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปู่
บรรณาธิการวารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ISSN: 2673-0030 (Online) https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU

สารบัญ

หน้า

บทบรรณาธิการ

บทความวิจัย Research Articles :

การพัฒนาห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะเพื่อเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรม ด้วยหลักศาสนา **1-13**

DEVELOPING A BUDDHIST SMART CLASSROOM TO ENHANCE WISDOM AND MORALITY THROUGH RELIGIOUS PRINCIPLES

พระศรีวัชรสารบัณฑิต PhraSrivajarasarabundit
พระครูสังฆรักษ์จักรกฤษณ์ ภูริปญฺโญ PhrakhrusangharakChakkit Phuripanyo
กิตติศักดิ์ ณ สงขลา Kittisak Na Songkhla
ถาวร ภูแผลงทอง Thaworn Phuphlaengthong

การพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้บทบาทโค้ชร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านทุ่งมน จังหวัดขอนแก่น **14-25**

DEVELOPMENT OF CRITICAL READING SKILLS USING THE LEARNING PROCESS AS A BASIS FOR GRAD 2 STUDENTS AT BAN THUNG MON SCHOOL, KHON KAEN PROVINCE

อาทิตย์ ฝ่ายทอง Arthit Faithong
อัจฉราพร ใครบุตร Adcharaporn Khraiboot
พชรกฤต ศรีบุญเรือง Phacharakrit Sribunrueaing

แนวทางการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษแห่งหนึ่ง ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา **26-41**

GUIDELINES FOR UTILIZING ARTIFICIAL INTELLIGENCE TO ENHANCE THE EFFICIENCY OF BUDGET MANAGEMENT IN A LARGE-SIZED SPECIAL SECONDARY SCHOOL UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE, PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA

ชุลีกร วงศ์จีน Chuleekorn Wongjeen
พร้อมพิไล บัวสุวรรณ Phrompilai Buasuwan
วรรณวิศา สืบนุสรณ์ คล้ายจำแลง Wannawisa Suebnusorn KhlaiJamlaeng

ผลของการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการคิดเชิงออกแบบโดยบูรณาการแนวคิดการเรียนรู้นอกห้องเรียนที่มีผลต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์พื้นฐานของเด็กปฐมวัย **42-55**

EFFECTS OF EXPERIENCE MANAGEMENT BASED ON DESIGN THINKING APPROACH INTEGRATED WITH OUTDOOR LEARNING APPROACH ON BASIC SCIENCE PROCESS SKILLS OF YOUNG CHILDREN

จิรนันท์ คงจันทร์ Jiranan Kongjan
พัชราภรณ์ พุทธิกุล Patcharaporn Phuttikun
สุรยศ ทรัพย์ประกอบ Surayot Supprakob

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง ระบบทางเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนห้วยแถลงพิทยาคม **56-66**

THE DEVELOPMENT OF LEARNING ACHIEVEMENT THROUGH INTERNET-BASED LESSONS ON TECHNOLOGICAL SYSTEMS FOR MATTHAYOMSUKSA 4 STUDENTS AT HUAI THALANG PHITTHAYAKHOM SCHOOL

ฐพัชร์ ทบลม Tapath Toblom
บรรพต วงศ์ทองเจริญ Bunphot Wongtongcharoen
เลอสันต์ ฤทธิขันธ์ Lerson Litthikhan

ความต้องการจำเป็นของการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตตรวจราชการที่ 1 **67-76**

NEEDS ASSESSMENT FOR CONFLICT MANAGEMENT OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER SECONDARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE, INSPECTION ZONE 1

กมลพร กองจันทร์ Kamonpron Kongjan
อรสา จรูญธรรม Orasa Jaruentham
ชาญชัย วงศ์สิรสวัสดิ์ Chanchai Wongsirasawat

นวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาในยุค 5.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม **77-88**

SCHOOL ADMINISTRATIVE INNOVATION FOR EDUCATION 5.O ERA UNDER SAMUT SAKHON SAMUT SONGKHRAM SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

มณิศา ชื่นจิต Manisa Cheunjit
กมลมาลย์ ไชยศิริธัญญา Kamolmal Chaisirithanya
ชวนชม ชินะตังกูร Chuanchom Chinatangkul

ผลของการจัดกิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติที่มีต่อสมาธิของเด็กปฐมวัย **89-102**
EFFECTS OF YOGA INTEGRATED WITH NATURAL MUSIC ACTIVITY MANAGEMENT ON ATTENTION OF YOUNG CHILDEN
ประภัสสร คลังสิน Prapassorn Klangsin
พัชราภรณ์ พุทธิกุล Patcharaporn Phuttikun
จินตนา สุขสำราญ Jintana Suksamran

การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างทักษะชีวิตและวิชาชีพครูของนักศึกษาครู **103-112**
DEVELOPMENT OF GUIDELINES FOR ENHANCING LIFE AND PROFESSIONAL TEACHING SKILLS FOR PRE-SERVICE TEACHERS
อโนทัย แทนสวัสดิ์ Anotai Tansawat
ธิดารัตน์ ตันนิรัตร์ Thidarat Tannirat
ศราวุฒิ สมัญญา Sarawut Samanya

ผลการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสตีมศึกษาที่มีต่อความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัย **113-124**
EFFECTS OF STEAM EDUCATION EXPERIENCE MANAGEMENT ON REASONING THINKING ABILITY OF YOUNG CHILDREN
นภาพร สีสมยา Napaporn Sisomya
พัชราภรณ์ พุทธิกุล Patcharaporn Phuttikun
สุรยศ ทรัพย์ประกอบ Surayot Supprakob

การพัฒนาทักษะการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย จังหวัดสุพรรณบุรี **125-134**
THE DEVELOPMENT OF MATHEMATICS REASONING SKILLS BY USING THE LEARNING MANAGEMENT WITH THE OPEN APPROACH OF MATTHAYOMSUKSA 1 STUDENTS, KUNNASOOTSUKSALAI SCHOOL, SUPHANBURI PROVINCE
วรัญญา บือทอง Waranya Buathong
กนิษฐา เชาว์วัฒนกุล Kanitha Chaowatthanakun*
อรพรรณ ดวงแข Orapun Duangkhae
วุฒินันท์ ไอยราพัฒนา Wuttinan Aiyarapattana

การพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน Spot It เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์ ตามหลักการ ADDIE model **135-146**

THE DEVELOPMENT OF THE TEACHING MANAGEMENT INNOVATION “SPOT IT” CONCERNING THE HISTORICAL DEVELOPMENT DURING THE RATTANAKOSIN ERA IS BASED ON THE ADDIE MODEL

สุฑามาศ แก้วบางพูด Suthamas Kaewbangpood
ชยกร ชุ่มมงคล Chayakorn Chummongkhon
ชยพร พันทอง Chayaporn Punthong

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน **147-156**

NEEDS ASSESSMENT FOR DEVELOPING DIGITAL LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN OPPORTUNITY-EXPANSION SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF THE BASIC EDUCATION COMMISSION

กฤตลักษณ์ รัตนเหมากุล Krittalak Rattanahemakul
วุฒิชัย เนียมเทศ Wuttichai Niemted
เอกรินทร์ สังข์ทอง Ekkarin Sungthong

การพัฒนาบทเรียนออนไลน์ตามแนวการสอนแบบเน้นเนื้อหาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษด้านธุรกิจการท่องเที่ยวของผู้เรียนในจังหวัดกาญจนบุรี **157-167**

DEVELOPMENT OF ONLINE LESSONS BASED ON CONTENT-BASED INSTRUCTION TO ENHANCE ENGLISH COMMUNICATION ABILITY IN THE TOURISM BUSINESS AMONG LEARNERS IN KANCHANABURI

วราพร ทองจีน Waraporn Tongjean
สุทธิมา วันเพ็ง Sutthima Wanpeng

ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้ดูแลเด็กต่อการนำแนวคิดการประยุกต์เมืองอัจฉริยะในการดูแลและส่งเสริมพัฒนาเด็กปฐมวัย **168-180**

PERCEPTIONS OF ADMINISTRATORS AND CHILDCARE TEACHERS ON APPLYING SMART CITY CONCEPTS IN EARLY CHILDHOOD CARE AND DEVELOPMENT

สุปรีดา เหล็กหล่ม Supreeda Leklom
ศิริพร เสริตานนท์ Siriporn Seritanon

แนวทางการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 **181-193**

GUIDELINES FOR USING ARTIFICIAL INTELLIGENCE (AI) IN THE STUDENT SUPPORT SYSTEM OF OPPORTUNITY EXPANSION SCHOOLS UNDER THE PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

นภัสวรรณ ศรีทรงเมือง Naphassawan Srisongmuang
สุดารัตน์ สารสว่าง Sudarat Sarnsawang
วรรณวิศา สืบนุสรณ์ คล้ายจำแลง Wanwisa Suebnusorn Klaijumlang

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านจับใจความสำคัญ โดยใช้เทคนิค 5W1H ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น **194-204**

THE DEVELOPMENT OF READING COMPREHENSION ACHIEVEMENT USING THE 5W1H TECHNIQUE FOR MATHAYOM SUKSA 2 STUDENTS AT BAN PHAI MUNICIPAL SCHOOL, KHON KAEN PROVINCE

เบญจวรรณ มูลลือ Benchawan Moonlue
อัจฉราพร ใครบุตร Adcharaporn Khraiboot
พชรกฤต ศรีบุญเรือง Phacharakrit Sribunrueaing

ACADEMIC ADMINISTRATION APPROACHES FOR PROMOTING INFORMATION LITERACY OF TEACHERS IN MIANYANG CITY COLLEGE, CHINA **205-216**

Lu Nanxi
Wannapa Phopli

ผลการจัดกิจกรรมบอร์ดเกมที่มีต่อความสามารถทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย **217-227**

EFFECTS OF BOARD GAME ACTIVITIESA MANAGEMENT ON MATHEMATICAL ABILITY OF YOUNG CHILDREN

นภาพร เลิกนอก Napaporn Loeknok
พัชราภรณ์ พุทธิกุล Patcharaporn Phuttikun
จินตนา สุขสำราญ Jintana Suksamran

ผลการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์บูรณาการแนวคิดฉากทัศน์เป็นฐานที่มีต่อพฤติกรรมกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย **228-240**

EFFECTS OF CREATIVE DRAMA ACTIVITIES MANAGEMENT INTEGRATED WITH SCENARIO - BASED APPROACH ON ASSERTIVE BEHAVIOR OF YOUNG CHILDREN

สุรัสสวดี นาคะปักษิณ Surassawadee Nakapaksin
พัชราภรณ์ พุทธิกุล Patcharaporn Phuttikul
จินตนา สุขสำราญ Jintana Suksumran

การพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนคำมาตราตัวสะกดโดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนตากแดดสุธรรมประชาสรรค์ จังหวัดร้อยเอ็ด 241-252

DEVELOPMENT OF READING AND SPELLING SKILLS OF SYLLABLES BY USING MIND MAPPING AND COLLABORATIVE LEARNING TECHNIQUES CIRC OF GRADE 4 STUDENTS AT TAKDAED SUTHAM PRACHASAN SCHOOL, ROI ET PROVINCE

มลนภา ศรีสมศักดิ์ Monnapa Srisomsak
พระครูคัมภีร์ธรรมานุวัตร PhrakhruKhamphidhammanuwat
พชรกฤต ศรีบุญเรือง Phacharakrit Sribunrueaing

ACADEMIC ADMINISTRATION APPROACHES FOR ENHANCING LANDSCAPE DESIGN SKILLS AT GUANGXI Y COLLEGE, CHINA 253-266

Lu Yufeng
Wannapa Phopli

ทักษะการบริหารของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 267-279

THE ADMINISTRATION SKILLS OF THE 21ST CENTURY AFFECTING THE EFFECTIVENESS OF SCHOOL UNDER NAKHON SI THAMMARAT PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3

พรทิพย์ ทิพย์กองลาศ Porntip Tipkonglat
นพรัตน์ ชัยเรือง Nopparat Chairueang
วีระยุทธ ชาตะกาญจน์ Weerayut Chatakarn

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 280-294

PRIORITY NEEDS FOR THE DEVELOPMENT OF TEACHERS' LEARNING MANAGEMENT IN THE 21ST CENTURY AT TRIAM UDOM SUKSA PATTANAKARN SCHOOL UNDER THE BANGKOK SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

สุภัสสร นาถมทอง Supasson Nathomthong
สรสิริ วรวรรณ Sorosiri Voravarn
ประภาวรรณ ตระกูลเกษมสุข Prapawan Trakulkasemsuk

การบริหารสถานศึกษาตามหลักภาวนา 4 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร 297-307

THE SCHOOL ADMINISTRATION BASED ON BHAVANA DHAMMA IV EFFECTING TO EFFECTIVENESS OF SCHOOL UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE SURATTHANI CHUMPHON

เบญจลักษณ์ เกียรติเสรีกุล Benjalak Kiattisereekun
ธีระพงษ์ สมเขาใหญ่ Teeraphong Somkhaoyai
พระครูประโชติกิจจาภรณ์ PhrakruPrachotkitjapon

การพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ตามหลักอานาปานสติ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี 2 308-318

THE DEVELOPMENT OF ANALYTICAL READING SKILLS BASED ON ANAPANASATI PRINCIPLES AMONG FIRST-YEAR HIGHER VOCATIONAL CERTIFICATE STUDENTS AT RATCHABURI TECHNICAL COLLEGE 2

วรวุฒิ อองตัน Worawut Ongtan
พระครูคัมภีร์ธรรมานุวัตร PhrakhruKhamphidhammanuwat
พชรกฤต ศรีบุญเรือง Phacharakrit Sribunrueaing

สมรรถนะของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม 319-334

SCHOOL ADMINISTRATOR'S COMPETENCY AND TEACHER'S PROFESSIONAL STANDARDS PERFORMANCE IN SCHOOL UNDER THE SECONDARY EDUCATONAL SERVICE AREA OFFICE NAKHON PATHOM

จณิสตา บันทรักษ์ Janista Bantarak
นุชนรา รัตนศิระประภา Nuchnara Rattanasiraprapha

แนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 335-353

THE GUIDELINES MANAGEMENT OF STUDENTS DISCIPLINE ACTIVITIES ENHANCEMENT IN RESPONSIBILITY FOR STUDENTS BASED ON IDDHIPADA IV OF WAT PHRAE SCHOOL UNDER NAKHON SI THAMMARAT PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

ถาวร เขียวร้าย Thavorn Kheawrai
พระครูสุเมธปริยัติคุณ PhrakhruSumetpariyattikhun
ปรีชา สามัคคี Pricha Samakkhi

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 354-369

THE PRIORITY NEEDS OF DEVELOPING THE MANAGEMENT SKILLS OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER SARABURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

หิรัญ คชรินทร์ Hirun Kotcharin
สรสิริ วรวรรณ Sornsiri Worawan

การพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนหนองเบ็นเจริญวิทย์ จังหวัดชัยภูมิ 370-380

DEVELOPING READING COMPREHENSION SKILLS USING THE SQ4R LEARNING MANAGEMENT TECHNIQUE GRADE 4, NONGBEN CHAROENWIT SCHOOL, CHAIYAPHUM PROVINCE

วุฒิชัย มุเขวา Wutthichai Mukheoa
พชรกฤต ศรีบุญเรือง Phacharakrit Sribunrueaing
พระครูคัมภีร์ธรรมานุวัตร PhrakhruKhamphidhammanuwat

การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 381-393

THE DEVELOPMENT OF PARTICIPATORY STUDENT SUPPORT SYSTEM BASED ON SANGKHAHAVATTHU IV PRINCIPLES OF NETWORK CENTER 7 CHAWANG PHU TAPI UNDER NAKHON SI THAMMARAT PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

ธัญญารัตน์ เพ็งสกุล Tanyarat Phengsakul
ธีระพงษ์ สมเขาใหญ่ Teeraphong Somkhaoyai
สุเวศ กลับศรี Suwes Klubsri

ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับกิจกรรมการทำงานเป็นทีมที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการทำงานเป็นทีมในรายวิชาวิทยาการคำนวณ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 394-402

THE EFFECT OF ACTIVE LEARNING AND TEAMWORK ON LEARNING ACHIEVEMENT AND TEAMWORK SKILLS IN COMPUTING SCIENCE SUBJECT FOR STUDENTS IN MATHAYOM 4

เฟย์ วุฒิอาภา Fay Vuthiarpa
ชุติมา วัฒนะคีรี Chutima Vatanakhiri
วีณา ซุ้มบัณฑิต Weena Sumbandit

การพัฒนาการนิเทศการจัดการเรียนรู้ตามหลักสาราณียธรรม 6 ของเครือข่ายสถานศึกษา วิจิตรอันดามัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 403-415

THE DEVELOPMENT OF LEARNING MANAGEMENT SUPERVISION SYSTEM BASED ON SARANIYADHAMMA VI IN WICHIT ANDAMAN NETWORK UNDER TRANG PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

ศุภลักษณ์ เดชรักษา Suppaluck Dechraksa
ธีระพงษ์ สมเขาใหญ่ Teeraphong Somkhaoyai
สุเวศ กลับศรี Suwes Klubsri

การพัฒนาสื่อมัลติมีเดียการเรียนรู้เชิงรุก ACTIVE LEARNING เพื่อยกระดับคุณภาพการสอนในรายวิชาภาษาไทยของครูประถมในจังหวัดบุรีรัมย์ 416-425

DEVELOPMENT OF ACTIVE LEARNING MULTIMEDIA TO ENHANCE THE QUALITY OF THAI LANGUAGE INSTRUCTION AMONG PRIMARY SCHOOL TEACHERS IN BURIRAM PROVINCE

เลอสันต์ ฤทธิขันธ์ Lerson Litthkhan
จารุมาศ แสงสว่าง Jarumas Sangsavang
พิพัฒน์ ประเสริฐสังข์ Phiphat Prasertsang

การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 426-439

DEVELOPING ACADEMIC LEADERSHIP BASED ON IDDHIPADA IV OF EDUCATIONAL ADMINISTRATORS UNDER NAKHON SI THAMMARAT PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3

วรรทิชา รงค์ภักดี Wanticha Rongpakdee
ธีระพงษ์ สมเขาใหญ่ Teeraphong Somkhaoyai
พระครูประโชติกิจจาภรณ์ PhrakruPrachotkichchaporn

ผลการจัดกิจกรรมบทบาทสมมติออนไลน์โดยใช้เว็บแอปพลิเคชัน GATHER TOWN เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการพูดภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 440-451

THE EFFECTS OF ONLINE ROLE-PLAYING ACTIVITIES USING GATHER TOWN TO ENHANCE ENGLISH SPEAKING ABILITY OF GRADE 11 STUDENTS

ปาริชาติ สิงห์ป้อง Parichart Singpong
บุญรัตน์ แผลงศร Boonrat Plangsorn
วัตสาตรี ดิถียนต์ Watsatree Diteeyont

การประเมินโครงการออมดีมีใช้โรงเรียนจรัสพิชากร อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช **452-465**
EVALUATING THE EFFECTIVENESS OF THE "GOOD SAVING, GOOD SPENDING" PROJECT ON STUDENT FINANCIAL LITERACY AT JARUSPICHAKORN SCHOOL
กรกช สุวรรณโชติ Korakot Suwanachot
รัฐพร กลิ่นมาลี Rattaporn Klinmalee
นพรัตน์ ชัยเรือง Nopparat Chairueang

การพัฒนาทักษะการอ่านสะกดคำโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบเอ็กซ์พลิซิท ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านนา จังหวัดชัยภูมิ **466-476**
DEVELOPMENT OF READING AND SPELLING SKILLS USING EXPLICIT LEARNING TECHNIQUES OF GRADE 1 STUDENTS AT BAN NA SCHOOL, CHAIYAPHUM PROVINCE
ณัฐภัทร สมอแข็ง Nattapat Samorkhang
พชรกฤต ศรีบุญเรือง Phacharakrit Sribunrueaing
พระครูคัมภีร์ธรรมานุวัตร PhrakhruKhamphidhammanuwat

การประเมินโครงการวัยรุ่น วัยใส ใส่ใจสุขภาพ ห่างไกลยาเสพติด โรงเรียนสังวาลย์วิท 7 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 **477-489**
THE EVALUATION OF YOUTH FOR HEALTH CONSCIOUS WITH OUT DRUGS PROJECT SANGWANWIT 7 SCHOOL UNDER NAKHON SI THAMMARAT PRIMARY EDUCATUONAL SERVICE AREA OFFICE 2
วรอัต ทองประดิษฐ Wora-at Thongpradit
ธณัฐชา รัตนพันธ์ Thanatcha Rattanaphan
นพรัตน์ ชัยเรือง Nopparat Chairueang

การบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 **490-507**
THE ACADEMIC AFFAIRS ADMINISTRATION AND EFFECTIVE SCHOOL UNDER NAKHONPATHOM PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2
กชกร ปฐมวงศ์ธนาวุฒิ Kotchakorn Pathomwongtanawut
สายสุดา เตียเจริญ Saisuda Tiacharoen

การประยุกต์ใช้ซอฟต์แวร์สำหรับบันทึกโน้ตทางดนตรีร่วมกับการสอนแบบสาธิต เพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติจังหวะ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 **508-518**
THE APPLICATION OF MUSIC NOTATION SOFTWARE COMBINED WITH THE DEMONSTRATION TEACHING METHOD TO DEVELOP RHYTHM PERFORMANCE SKILLS OF GRADE 7 STUDENTS
ชฎาพร สุกร์มณี Chadaporn Sukmanee
บุญรัตน์ แผลงศร Boonrat Plangsorn
วัตสาตรี ดิถียนต์ Watsatree Diteeyont

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 **519-531**
GUIDELINES FOR DEVELOPING 21ST CENTURY LEADERSHIP BASED ON SARANIYADHAMMA VI OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER SURAT THANI PRIMARY EDUCATIONAL
อรสุดา ภักดีเทพ Onsuda Pakdeethep
ธีระพงษ์ สมเขาใหญ่ Teeraphong Somkhoayai
พระครูประโชติกิจจาภรณ์ PharkyuPhachordkitjaporn

การออกแบบกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการวิจารณ์วรรณคดีด้วยกระบวนการละคร ในบริบทออนไลน์ภายใต้แนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 **532-544**
DESIGNING LEARNING PROCESS INTEGRATED WITH DRAMA PROCESS IN ONLINE CONTEXT UNDER COMPETENCY-BASED CURRICULUM FRAMEWORK FOR ENHANCING LITERARY CRITICISM SKILL IN THAI LITERATURE CLASS OF GRADE TENTH STUDENTS
เยาวนาฎ แซ่เตียว Yaowanat Saetiew
เสมอกาญจน์ โสภณหิรัญรักษ์ Samoekan Sophonhiranrak
ไอยเรศ บุญฤทธิ์ Iyared Boonyarit

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะ (5E) ร่วมกับเทคนิคการคิดเป็นภาพ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 **545-557**
DEVELOPMENT OF AN INQUIRY-BASED LEARNING (5ES) AND VISUAL THINKING TECHNIQUE FOR LEARNING ACTIVITIES TO ENHANCE LEARNING ACHIEVEMENT AND SCIENTIFIC COMMUNICATION SKILL FOR MATTAYOMSUKSA 4 STUDENTS
ชัญญานุช ทารัตน์ Chanyanut Tarat
นริศรา เสือคล้าย Narissara Suaklay

การประเมินโครงการค่ายพัฒนาอัจฉริยภาพนักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี (SMTP) โรงเรียนรัษฎาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ **558-568**
THE EVALUATION OF THE TALENT DEVELOPMENT CAMP PROJECT FOR STUDENTS IN THE SPECIAL PROGRAM IN SCIENCE, MATHEMATICS, AND TECHNOLOGY (SMTP) AT RATSADA SCHOOL, UNDER THE TRANG - KRABI SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE
นุชนาถ น้ำแก้ว Nootchanart Namkaew
รัฐพร กลิ่นมาลี Rattaporn Klinmalee
นพรัตน์ ชัยเรือง Nopparat Chairueang

แนวทางการนิเทศการจัดการเรียนรู้ตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนในเครือข่ายสถานศึกษาหัวไทร 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 **569-584**
GUIDELINES FOR SUPERVISING LEARNING MANAGEMENT BASED ON BRAHMAVIHARA IV OF SCHOOLS HUA SAI 2 EDUCATIONAL NETWORK UNDER NAKHON SI THAMMARAT PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3
ศิวกร ศรีสุวรรณ์ Siwakorn Srisuwan
ธีระพงษ์ สมเขาใหญ่ Teeraphong Somkhoayai
พระครูประโชติกิจจาภรณ์ PharkyuPhachordkitjaporn

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลศาสตร์เครื่องกลร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD นักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ **585-599**
A STUDY OF ACADEMIC ACHIEVEMENT USING MECHANICS OF MACHINES LEARNING ACTIVITY KITS WITH COOPERATIVE LEARNING MANAGEMENT USING STAD TECHNIQUE IN VOCATIONAL CERTIFICATE RROGRAM
พิชญากร สุดคิด Pichayakorn Sudkid
ชุติมา วัฒนะคีรี Chutima Vatanakhiri
วีณา ซุ้มบัณฑิต Weena Sumbandit

กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนวัดปากตรง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 **600-611**
STRATEGY FOR EDUCATIONAL QUALITY DEVELOPMENT OF WATPAKTRONG SCHOOL UNDER NAKHON SI THAMMARAT PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3
วโณทัย ใหม่แย้ม Vanothai Maiyam
ธีระพงษ์ สมเขาใหญ่ Teeraphong Somkhauyai
สุเวศ กลับศรี Suwec Klabsri

บรรยากาศองค์กรที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี **612-621**
THE ORGANIZATIONAL CLIMATE AFFECTING THE ORGANIZATION COMMITMENT OF TEACHER IN SCHOOL OF THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE NONTHABURI
อภิวัฒน์ จันทร์ทองคำ Apiwat Chanthongkam
สรสิริ วรวรรณ Sornsiri Voravan
ประภาวรรณ ตระกูลเกษมสุข Prapawan Trakulkasemsuk

การสร้างชุดทดสอบความคล่องแคล่ววองไวสำหรับกีฬาแบดมินตัน **622-632**
DEVELOPMENT OF AGILITY TEST KIT FOR BADMINTON
อนุวัฒน์ บรรลุสุข Anuwat Banlusook
ณัฐิกา เพ็งลี Nattika Penglee
ชัยพร ใจแก้ว Chaiporn Jaikaeo
อภิรักษ์ จันทร์สร้าง Aphirak Jansang

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี **633-648**
THE ROLES OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN PERSONNEL ADMINISTRATION UNDER THE LOPBURI SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE
จุฑามาส สนเปรม Juthamas Sonprem
ชูชาติ พยอม Choochart Phayom
ภัสยกร เลาสวัสดิกุล Phatsayakorn Laosawatdikul

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้ชุดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษผ่านสื่อออนไลน์สำหรับนักศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต **649-663**
DEVELOPMENT OF ENGLISH VOCABULARY LEARNING ACHIEVEMENT USING ONLINE VOCABULARY LEARNING MODULES FOR EARLY CHILDHOOD EDUCATION STUDENTS, FACULTY OF EDUCATION, SUAN DUSIT UNIVERSITY
สิรธัมม์ อุดมธรรมานุภาพ Siratam Udomtamanupab

บทความวิชาการ Academic Articles :

ผลกระทบต่อวุฒิภาวะทางโซเชียลมีเดียของผู้บริหารสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาต่อการพัฒนาองค์กร **664-676**
THE IMPACT OF SOCIAL MEDIA MATURITY OF HIGHER EDUCATION ADMINISTRATORS ON ORGANIZATIONAL DEVELOPMENT
พระศรีวัชรสารบัณฑิต Phrasrivajarasarabundit
พระภาวนามังคลาจารย์ Phrabaowanamangkalajan

การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้วยกิจกรรมลูกเสือในศตวรรษที่ 21 **677-686**
DEVELOPING DESIRABLE CHARACTERISTICS THROUGH SCOUTING ACTIVITIES IN THE 21ST CENTURY
สุพัฒชัย ฤทธิเดช Supatchai Rittidat

ภาคผนวก

- กระบวนการจัดทำวารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ฯ
- หลักเกณฑ์ในการลงตีพิมพ์ต้นฉบับของวารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ฯ
- ระเบียบการส่งต้นฉบับ
- จริยธรรมการตีพิมพ์

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) 2569
Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU Vol. 13 No. 1 (January-April) 2026
ISSN: 2673-0030 (Online) https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU

การพัฒนาห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะเพื่อเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

DEVELOPING A BUDDHIST SMART CLASSROOM TO ENHANCE WISDOM AND MORALITY THROUGH RELIGIOUS PRINCIPLES

[1]พระศรีวัชรสารบัณฑิต PhraSrivajarasarabundit
[2]พระครูสังฆรักษ์จักรกฤษณ์ ภูริปญฺโญ PhrakhrusangharakChakkit Phuripanyo
[3]กิตติศักดิ์ ณ สงขลา Kittisak Na Songkhla [4]ถาวร ภูแผลงทอง Thaworn Phuphlaengthong
[1, 2, 3, 4]มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author E-mail: bundit.cha@mcu.ac.th

Article Received: March 16, 2026. Revised: April 22, 2026. Accepted: April 27, 2026.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะในการสอนวิชาพระพุทธศาสนา เพื่อการเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา 2) เพื่อส่งเสริมการใช้ห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะในการสอนวิชาพระพุทธศาสนา เพื่อเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา และ 3) เพื่อประเมินผลการใช้ห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะในการสอนวิชาพระพุทธศาสนาเพื่อเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา การวิจัยนี้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ จำนวน 17 รูป/คน สนทนากลุ่ม จำนวน 9 รูป/คน สัมมนาเชิงปฏิบัติการจำนวน 9 รูป/คน ใช้กลุ่มเป้าหมายคือ นักเรียนจำนวน 200 คน และวิเคราะห์เนื้อหาโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เข้าใจสาระสำคัญของห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะ

ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะ ในการสอนวิชาพระพุทธศาสนา เพื่อการเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ใช้หลักการ Smart Classroom มีเป้าหมายเพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดีและเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักเรียน ใช้ระบบฐานข้อมูลและเทคโนโลยีเสมือนจริงที่โต้ตอบได้ โดยมีกระบวนการคือ (1) ออกแบบการนำเสนอข้อมูล (2) การบริหารจัดการสื่อ (3) การเข้าถึงข้อมูล (4) สร้างเสริมประสบการณ์การเรียน (5) กิจกรรมการเรียนจากบทเรียนศีล 5 และสุวรรณสามชาดก 2) การส่งเสริมการใช้ห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะ ในการสอนวิชาพระพุทธศาสนา เพื่อเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ผ่านการเรียนรู้แบบอินเทอร์แอคทีฟแบบออนไลน์ และด้วยระบบมัลติมีเดีย จะช่วยส่งเสริมความคิดเชิงสร้างสรรค์ และเสริมสร้างการเรียนรู้ผ่านบทเรียนศีล 5 และสุวรรณสามชาดก ช่วยให้ผู้เรียนสามารถมีส่วนร่วมและโต้ตอบกับเนื้อหาการเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ และสามารถเข้าถึงเนื้อหาการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา ยังช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ผ่านสื่อวิดีโอและภาพเคลื่อนไหว มีสติรู้เท่าทันอารมณ์และการคิดวิเคราะห์ด้วยเหตุผล และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ 3) การประเมินการใช้ห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะในการสอนวิชาพระพุทธศาสนา เพื่อเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ซึ่งข้อมูลจะถูกอัปโหลดผ่านระบบคลาวด์ ส่งไฟล์ผ่านอินเทอร์เน็ตไปยังเซิร์ฟเวอร์เพื่อจัดเก็บข้อมูล และสามารถดาวน์โหลดข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว และประเมินการใช้ด้วยนักเรียน จากตัวชี้วัดที่ 1 ผู้เรียนสามารถเข้าใจบทเรียนและใช้งานได้ ตัวชี้วัดที่ 2 ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้หรือประสบการณ์เดิมกับการเรียนรู้ใหม่ ตัวชี้วัดที่ 3 ผู้เรียนได้รับ

การกระตุ้นสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ และตัวชี้วัดที่ 4 ผู้เรียนได้สร้างความรู้เอง หรือได้สร้างประสบการณ์ใหม่จากการเรียนรู้และสามารถประยุกต์ใช้งานในชีวิตประจำวัน
คำสำคัญ: ห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะ, ปัญญาและคุณธรรม, หลักศาสนา

Abstract

This research article aimed to: 1) develop a Buddhist Smart Classroom for teaching Buddhist studies to enhance wisdom and morality through religious principles; 2) promote the use of the Buddhist Smart Classroom in teaching Buddhist studies to enhance wisdom and morality through religious principles; and 3) evaluate the effectiveness of using the Buddhist Smart Classroom in teaching Buddhist studies to enhance wisdom and morality through religious principles. Data were collected through interviews with 17 key informants, focus group discussions with 9 experts, and a workshop with 9 participants. The target group consisted of 200 students. Data were analyzed using content analysis to identify essential insights regarding the Buddhist Smart Classroom.

The research findings revealed that: 1) The development of the intelligent Buddhism classroom: The classroom applied Smart Classroom principles with the goal of creating positive learning experiences and improving students' learning efficiency. It utilized database systems and interactive virtual technology. The processes consisted of five steps: (1) information presentation design; (2) media management; (3) data accessibility; (4) enhancement of learning experiences; and (5) learning activities based on the Five Precepts and the Suvannasama Jataka lessons. 2) The promotion of the Buddhist Smart Classroom usage: The use of interactive learning, online platforms, and multimedia systems fostered creative thinking and enhance learning through the Five Precepts and the Suvannasama Jataka. These approaches enabled learners to engage and interact fully with the content, access learning materials anytime and anywhere, and learn through videos and animations. Consequently, learners developed emotional awareness, analytical thinking skills, and the ability to apply this knowledge effectively to their daily lives. 3) The evaluation of the Buddhist Smart Classroom: Data were uploaded to a cloud-based system and transferred via the internet to a server for storage, enabling rapid downloading and assessment. The evaluation involved 200 students, was based on four indicators: 1) students' ability to understand the lessons and operate the system; 2) students’ ability to connect prior knowledge and experiences with new learning; 3) students' motivation and inspiration to learn; and 4) students’ ability to develop their own understanding, gain new experiences, and apply the knowledge to their daily lives.
Keywords: Buddhist Smart Classroom, Wisdom and Virtue, Religious Principles

บทนำ

การขาดแคลนสื่อการสอนที่ทันสมัยและเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา การขาดแคลนครูผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญและสามารถถ่ายทอดความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเน้นการท่องจำมากกว่าการเข้าใจและการประยุกต์ใช้หลักธรรมในชีวิตประจำวัน การขาดการเชื่อมโยงระหว่างเนื้อหาวิชากับประสบการณ์ชีวิตจริงของผู้เรียน และการขาดการประเมินและวัดผลที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา ปัญหาเหล่านี้อาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพการสอนและความสนใจของผู้เรียน

การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในด้านการศึกษาจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพได้ทั้งในระดับผู้เรียน ครู และสถานศึกษา ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เร็วขึ้น ซึ่ง Ming Liu et al (2023) กล่าวว่า กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน สามารถเสนอแนวทางในการสนับสนุนผู้เรียนได้อีก เพื่อให้โรงเรียนก้าวเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล สิ่งสำคัญคือ ผู้สอนและผู้เรียนจะต้องมีความสามารถด้านดิจิทัลที่ดี และ Ge and Hu (2020) กล่าวว่า เทคโนโลยีที่ถูกนำมาใช้ในการจัดการศึกษา จะถูกบูรณาการเข้ากับการจัดการอย่างลึกซึ้ง และนำไปสู่การปฏิรูปการศึกษา จะช่วยแก้ไขปัญหาอย่างเร่งด่วนรองรับสถานการณ์ ในขณะที่นักพัฒนาได้พัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลหรือรูปแบบการเรียนผ่านห้องเรียนอัจฉริยะ ผู้บริหารควรอำนวยความสะดวกในการบูรณาการเข้ากับเนื้อหารายวิชาพระพุทธศาสนา ช่วยให้บทเรียนและสื่อการสอนมีความหลากหลาย น่าสนใจ สามารถเรียนรู้ในทุกเวลา ทุกสถานที่ สร้างความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ ลดความเหลื่อมล้ำของคุณภาพการศึกษา

นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการให้สถานศึกษาจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของนักเรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกันและแก้ไขปัญหาซึ่งต้องจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างมีสัดส่วนที่สมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมสื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและนักเรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อพัฒนานักเรียนตามศักยภาพ

การพัฒนาห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะเพื่อเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาจึงเป็นเรื่องจำเป็นในการพัฒนานักเรียนให้มีแหล่งเรียนรู้และได้เรียนรู้พระพุทธศาสนาผ่านห้องเรียนอัจฉริยะ (Smart Classroom) เป็นระบบการเรียนการสอนที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในกระบวนการการสอน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ และการเพิ่มประสิทธิภาพในการสอนและการเรียน การเข้าถึงข้อมูลและการเรียนรู้ออนไลน์ การใช้เทคโนโลยีที่สวยงามและนวัตกรรมในห้องเรียนช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนที่น่าสนใจ ซึ่งการเรียนการสอนผ่านเทคโนโลยีเสมือนจริงนั้น มีความสำคัญมากในยุคปัจจุบันสอดคล้องแนวคิดของพันธิการ์ วัฒนกุล (2561) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนจำลองแหล่งการเรียนรู้จัดทำขึ้นในลักษณะพิเศษเฉพาะที่มีความแตกต่างกันจากห้องเรียนโดยทั่วไปเป็นห้องเรียนที่ไม่มีลักษณะทางกายภาพ ไม่สามารถจับต้องได้ แต่เน้นสร้างปฏิสัมพันธ์ทางการเรียนร่วมกันจากเทคโนโลยีทที่หลากหลาย ที่ก่อให้เกิดการเรียนทั้งในระบบชั้นเรียนปกติและนอกชั้นเรียนในรูปแบบทางไกลที่มีประสิทธิภาพโดยอาศัยสื่อ

เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทในการสร้างกิจกรรมการเรียนการสอนเกิดประโยชน์สูงสุด เพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการกับผู้เรียนโดยผลการประเมินจะนำไปพัฒนาปรับปรุงและพัฒนาการให้บริการของห้องเรียนอัจฉริยะเสมือนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ห้องเรียนอัจฉริย นอกจากจะสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนแบบออไลน์แล้ว ยังมีความสนุกสนาน ช่วยส่งเสริมการเรียน และแก้ปัญหาการเรียนรู้ตามต้องการ สามารถสร้างโอกาสให้นักเรียนทำงานร่วมกันและแบ่งปันความรู้ ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในชีวิตจริง ช่วยให้สถานศึกษาและครูมีความยืดหยุ่นในการปรับตัวต่อเปลี่ยนแปลงทั้งในเนื้อหาการสอนและวิธีการสอน เพื่อตอบสนองความเปลี่ยนแปลงในสังคมและเทคโนโลยีเป็นเรื่องที่น่าสนใจและเข้าใจได้ง่ายมากขึ้น และมีศักยภาพในการเพิ่มคุณค่าให้กับการศึกษาในยุคปัจจุบันและอนาคต ทันต่อรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เปลี่ยนไป สอดคล้องกับนโยบายการขับเคลื่อนการเรียนรู้ผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์มไปสู่สถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพสามารถลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม

จากข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการทำวิจัย เรื่อง “การพัฒนาห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะเพื่อเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา” เพื่อพัฒนาการพัฒนาห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะด้วยหลักศาสนาที่มีความเหมาะสมกับการเรียนรู้ในรูปแบบใหม่ อันจะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนที่จะได้เรียนรู้ผ่านสื่อดิจิทัลที่หลากหลาย และเป็นประโยชน์โรงเรียนและในพัฒนาและเสริมสร้างปัญหาและคุณธรรมให้เกิดกับนักเรียนและสอดรับกับนโยบาย ข้อมูลและแนวทางที่ได้จากโครงการวิจัยนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทั้งภาครัฐ และเอกชนสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาโรงเรียนและห้องเรียนบนพื้นฐานของเทคโนโลยีดิจิทัล มีความเหมาะสมต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต สำหรับประเทศไทยในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะ ในการสอนวิชาพระพุทธศาสนา เพื่อการเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา
2. เพื่อส่งเสริมการใช้ห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะ ในการสอนวิชาพระพุทธศาสนาเพื่อเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา
3. เพื่อประเมินผลการใช้ห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะ ในการสอนวิชาพระพุทธศาสนาเพื่อเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ศึกษาข้อมูลจาก (Documentary Research) แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ควบคู่กับการวิจัยเชิงปฏิบัติการภาคสนาม (Action Research) มุ่งเน้นการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี สาระการเรียนรู้วิชาศาสนา วัฒนธรรมและชาดกพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ จากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ และจากทุติยภูมิ วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลสร้างกระบวนการพัฒนา (Research and Development) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 การพัฒนาห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะเพื่อเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาโดยใช้เทคโนโลยีเสมือนจริงสำหรับห้องเรียนอัจฉริยะ มีขั้นตอนดังนี้ 1) ศึกษาองค์ความรู้จากแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ เอกสาร ตำรา บทความวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศและข้อมูลทางพระพุทธศาสนาเกี่ยวกับห้อง เรียนอัจฉริยะ เทคโนโลยีเสมือนจริง โมชั่นกราฟิก (Motion

Graphic) เมตาเวิร์ส (Metaverse) และ คลาวด์ (Cloud technology) 2) พัฒนากรอบแนวคิดต้นแบบของการพัฒนาห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะเพื่อเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา โดยใช้เทคโนโลยีเสมือนจริงสำหรับห้องเรียนอัจฉริยะและนำแบบร่างรูปแบบการพัฒนาห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะเพื่อเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาโดยใช้เทคโนโลยีเสมือนจริงสำหรับห้องเรียนอัจฉริยะ ที่พัฒนาขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญหรือที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมพร้อมทั้งให้คำแนะนำเชิงปฏิบัติการณ์ 3) สร้างแบบประเมินการพัฒนาห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะเพื่อเสริม สร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา โดยใช้เทคโนโลยีเสมือนจริงสำหรับห้องเรียนอัจฉริยะและคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เพื่อประเมินความเหมาะสมของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น 4) สำรวจและประเมินความต้องการ ซึ่งผู้วิจัยทำการสำรวจข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้สอนและผู้เรียนรายวิชาเชื่อมสาระการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา 1 รายวิชา และชาดก 1 เรื่อง เพื่อพัฒนาเป็นกิจกรรม ถึงกระบวนการเรียนการสอน รูปแบบการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนภายในห้องเรียน 5) การพัฒนาห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะเพื่อเสริม สร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา โดยใช้เทคโนโลยีเสมือนจริงสำหรับห้องเรียนอัจฉริยะ โดยแบ่งออกเป็น 5องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้า องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการเรียนการสอน องค์ประกอบที่ 3 ผลผลิต องค์ประกอบที่ 4 ผลย้อนกลับ 6) ประเมินรูปแบบการพัฒนาห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะเพื่อเสริม สร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาโดยใช้เทคโนโลยีเสมือนจริงสำหรับห้องเรียนอัจฉริยะจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน

ระยะที่ 2 การพัฒนาเทคโนโลยีเสมือนจริงสำหรับห้องเรียนอัจฉริยะโดยมีขั้นตอน ดังนี้ 1) การวิเคราะห์เทคโนโลยีเสมือนจริงสำหรับห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะเพื่อเสริม สร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา โดยการวิเคราะห์และออกแบบเนื้อหาจากตำรา เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงแผนการการจัดการเรียนรู้ของรายวิชาการเชื่อมสาระการเรียนรู้หนึ่งรายวิชา ชาดก และกิจกรรม เพื่อจัดทำแผนการเรียนรู้ แบบทดสอบ หาคุณภาพของแผนการเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาจำนวน 5 ท่าน ปรับปรุงและแก้ไขให้ถูกต้องทดสอบกับกลุ่มทดสอบ จำนวน 12 คน เพื่อทดสอบความเข้าใจในการเรียนเนื้อหา (Content Reliability) และการสื่อความหมาย (Content Validty) ของสำนวนที่ใช้แล้วทำการหาคุณภาพขอบแบบทดสอบต่อไป 2) การพัฒนาห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะเพื่อเสริม สร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา โดยเทคโนโลยีเสมือนจริงและเลือกใช้และโปรแกรมที่ต้องการใช้ในการพัฒนา ซึ่งเตรียมสื่อที่ใช้ประกอบเนื้อหา ได้แก่ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียงภาพกราฟิกต่างๆ ออกแบบเทคโนโลยีเสมือนจริง สร้างแบบประเมินเทคโนโลยีเสมือนจริง ตรวจสอบเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญด้านมัลติมีเดียหรือด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทั้ง 5 ท่านทำการประเมินคุณภาพของห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะเพื่อเสริม สร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา เชื่อโยงสาระการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาหนึ่งรายวิชา รวมทั้งชาดกเพื่อพัฒนากิจกรรม

ระยะที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบสำหรับห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะเพื่อเสริม สร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ดังนี้ 1) ทดลองใช้เทคโนโลยีเสมือนจริงสำหรับห้องเรียนอัจฉริยะโดยการจัดเตรียม ทรัพยากรอุปกรณ์ต่างๆ ในห้องเรียนอัจฉริยะครั้งที่ 1-3 กับนักเรียนกลุ่มทดลองจำนวน 12 คน และได้จดบันทึกถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้งาน 2) จัดเตรียมความพร้อมก่อนการทดลอง จัดเตรียมความพร้อมด้านสถานที่ ห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะเพื่อเสริม สร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ห้องเรียนอัจฉริยะ เครือข่ายอินเทอร์เน็ต ให้ชี้แจง ผู้สอนดำเนินการสอนตามขั้นตอน 3) ปรับปรุงแก้ไขเทคโนโลยีเสมือนจริงหลังการทดลองให้เหมาะสมและถูกต้อง เพื่อนำไปใช้ใช้ในการศึกษาผลต่อไป

ระยะที่ 4 การศึกษาผลการใช้รูปแบบใช้เทคโนโลยีเสมือนจริงสำหรับห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะเพื่อเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ดังนี้ 1) ได้รูปแบบการพัฒนาห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะเพื่อเสริม สร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา โดยใช้เทคโนโลยีเสมือน ผ่านการประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญและผ่านการปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์พร้อมที่นำไปใช้ในการศึกษาผลกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 12 คนเป็นเวลา 60 วัน จนครบกระบวนการผู้เรียนทำแบบประเมินผู้เรียน 2) นำผลจากการตอบแบบประเมินของผู้เรียน คือ แบบความพึงพอใจรูปแบบการพัฒนาห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะเพื่อเสริม สร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาโดยใช้เทคโนโลยีเสมือนจริง จากผู้เรียนมาวิเคราะห์ เพื่อเป็นการยืนยันความถูกต้องของข้อมูล เป็นการนำเสนอแนวคิด หลักการรูปแบบ ชุดความรู้ และรูปแบบการใช้งาน โดยแสดงความสัมพันธ์ถึงแนวคิด หลักการ และการพัฒนา

ระยะที่ 5 งายงานผลการวิจัย ได้ห้องเรียนเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะเพื่อเสริม สร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาโดยใช้เทคโนโลยีเสมือนจริง

สรุปผลการวิจัย

1. การพัฒนาห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะ ในการสอนวิชาพระพุทธศาสนา เพื่อการเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

การพัฒนาห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะ ในการสอนวิชาพระพุทธศาสนา เพื่อการเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ใช้หลักการ Smart Classroom มีเป้าหมายเพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดีและเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักเรียน ใช้ระบบฐานข้อมูลและเทคโนโลยีเสมือนจริงที่โต้ตอบได้ โดยมีกระบวนการคือ 1) ออกแบบการนำเสนอข้อมูล 2) การบริหารจัดการสื่อ 3) การเข้าถึงข้อมูล 4) สร้างเสริมประสบการณ์การเรียน 5) กิจกรรมการเรียนจากบทเรียนศีล 5 และสุวรรณสามชาดก เป็นการพัฒนาห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะในการสอนวิชาพระพุทธศาสนา เพื่อการเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ทำให้ระบบการเรียนการสอนในโรงเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงจึงเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและนำมาสร้างเป็นสื่อในห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะ จึงเป็นสิ่งที่สำคัญมากส่งต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของผู้สอน และผู้เรียน ฉะนั้น ต้องคำนึงหลักการที่จะนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ ประกอบด้วยเนื้อหาหรือกลุ่มสาระการเรียนรู้ แผนการสอน วิดีโอ ภาพนิ่ง รวมทั้งกิจกรรมถามตอบบนห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะ และวิธีการเข้าใช้ห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะ รวมถึงการทำความเข้าใจระบบฐานข้อมูลจะถูกบันทึกการเข้าใจ และผลการเรียนการสอนของครูและการประเมินผ่านระบบเก็บเป็นข้อมูลวิเคราะห์จุดอ่อนและที่ต้องพัฒนาต่อโดยการวางแผนการใช้งานอย่างเป็นระบบทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการสอนเป็นไปตามลำดับและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. การส่งเสริมการใช้ห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะ ในการสอนวิชาพระพุทธศาสนาเพื่อเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

การส่งเสริมการใช้ห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะ ในการสอนวิชาพระพุทธศาสนา เพื่อเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ผ่านการเรียนรู้แบบอินเทอร์แอคทีฟแบบออนไลน์ และด้วยระบบมัลติมีเดีย จะช่วยส่งเสริมความคิดเชิงสร้างสรรค์ และเสริมสร้างการเรียนรู้ผ่านบทเรียนศีล 5 และสุวรรณสามชาดก ช่วยให้ผู้เรียนสามารถมีส่วนร่วมและโต้ตอบกับเนื้อหาการเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ และสามารถเข้าถึงเนื้อหาการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา ยังช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ผ่านสื่อวิดีโอและภาพเคลื่อนไหว มีสติ

รู้เท่าทันอารมณ์และการคิดวิเคราะห์ด้วยเหตุผล และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

2.1 ส่งเสริมการเรียนรู้แบบอินเทอร์แอคทีฟ อินเทอร์แอคทีฟเป็นการโต้ตอบหรือการมีส่วนร่วมระหว่างผู้ใช้กับระบบหรือเครื่องมือ โดยที่ผู้ใช้สามารถควบคุมและโต้ตอบกับระบบหรือเครื่องมือได้แบบเรียลไทม์ ผู้เรียนสามารถโต้ตอบกับระบบหรือเครื่องมือที่ควบคุมระบบได้ เช่น การเรียนรู้แบบโครงงาน การเรียนรู้แบบเกมส์ และยังเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ เป็นต้น

2.2 ส่งเสริมการเรียนรู้แบบออนไลน์ ใช้การเรียนรู้แบบออนไลน์ เช่น การเรียนรู้แบบระยะไกลและส่งเสริมให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา เป็นต้น ไม่จำเป็นต้องเดินทางไปโรงเรียนหรือสถานที่เรียน โดยเฉพาะผู้เรียนสามารถจัดตารางเวลาของตนเองและมีเวลาศึกษาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลได้ไม่จำกัดเวลา

2.3 ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยระบบมัลติมีเดีย ใช้ห้องเรียนแบบมัลติมีเดียที่บรรจุตารางเรียน วิดีโอ รูปภาพ สื่อมัลติมีเดียที่พัฒนาขึ้นจากภาพนิ่งหรือสื่อที่พัฒนามาจาก AI ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้หลากหลายรูปแบบ

2.4 การส่งเสริมความคิดเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ความพร้อมอินเทอร์เน็ต ห้องเรียนที่มีความพร้อมทั้งคอมพิวเตอร์ แสงสว่าง โดยครูจะให้คำแนะนำ ซึ่งจะเป็นแนวทางส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการทำงานร่วมกันเป็นทีม การนำเสนองาน และการใช้ห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะ

2.5 ได้วิธีการส่งเสริมการใช้ห้องเรียนห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะด้วยหลักศีล 5 และสุวรรณสามชาดก ดังนี้ 1) กระบวนการส่งเสริมโดยผ่านการพัฒนาสื่อการสอนด้วยศีล 5 เพื่อส่งเสริมปัญญาและคุณธรรม ให้กับเด็กนักเรียนเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านจิตใจให้เห็นถึงความไม่เบียดเบียนและเรื่องความกตัญญู ซึ่งอาจเป็นหนึ่งหลักการเพื่อเสริมสร้างความเป็นอยู่อย่างสันติ โดยเริ่มต้นจากการปลูกฝังค่านิยมที่เยาวชนผ่านห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะ ตามหลักพระพุทธศาสนาแล้ว การรักษาศีล 5 ถือว่าเป็นการทำบุญอีกอย่าง ซึ่งเป็นบุญที่ต้องปฏิบัติด้วยการสำรวมกาย วาจา และใจ ถือว่าเป็นการทำบุญอย่างหนึ่ง จะเห็นได้จากที่เราตั้งจิตอธิษฐานอย่างเช่น ตั้งใจจะงดการฆ่าสัตว์ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น งดดื่มสุรา หรือสิ่งมึนเมาต่าง ๆ ย่อมจะเกิดจิตสำนึกแห่งความดีงามทำให้จิตใจผ่องใส หน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส บ่งบอกถึงความสุขที่เกิดจากภายในเป็นชำระจิตใจให้สะอาดบริสุทธิ์ และ 2) ได้วิธีการส่งเสริมปัญญาและคุณธรรมด้วยสุวรรณสามชาดก สุวรรณสามชาดก เป็นเรื่องราวที่พระโพธิสัตว์เสวยพระชาติเป็นพราหมณ์ชื่อสุวรรณสามเป็นบุตรของพราหมณ์ทุกูลและนางปาริกา เป็นเรื่องราวของพระโพธิสัตว์ในอดีตชาติของพระพุทธเจ้า โดยเน้นเรื่องการบำเพ็ญบารมี เน้นที่ความเมตตาบารมีและกตัญญูกตเวทีเป็นหลัก ซึ่งเป็นคุณธรรมที่สำคัญที่นำความสุขและผลบุญมาแล้วยังเป็นแบบอย่างที่ไม่ควรละทิ้งหน้าที่ของลูก คือ เลี้ยงบิดามารดมีจิตเมตตาต่อผู้อื่นเสมอ และพระพุทธองค์ทรงตรัสเรื่องในอดีตเพื่อยกเป็นอุทาหรณ์สอนใจให้คนสังคมได้รับรู้ถึงการเลี้ยงบิดามารดา

3. การประเมินผลการใช้ห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะ ในการสอนวิชาพระพุทธศาสนาเพื่อเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

การประเมินการใช้ห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะในสอนวิชาพระพุทธศาสนาเพื่อสร้างปัญญาและคุณธรรมเป็นการดำเนินการโดยเน้นที่ความสนใจผู้บริหาร ครูและนักเรียนจากกลุ่มเป้าหมายหลังจากทดลองใช้ผ่านไป 60 วัน พบว่า ผลการเรียนรู้ คือ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งสามารถวัดได้จากความสามารถ ความรู้ และทักษะที่นักเรียนได้รับจากการเรียนรู้คือ ความรู้ที่นักเรียนได้รับจากการเรียนรู้เพื่อเพิ่มทักษะที่นักเรียนได้รับจากการเรียนรู้ และความสามารถที่นักเรียนได้รับจากการเรียนรู้ โดยใช้ตัวชี้วัด 4

ตัวชี้วัด คือ ตัวชี้วัดที่ 1 ผู้เรียนสามารถเข้าถึงสิ่งที่เรียนและเข้าใจบทเรียน ตัวชี้วัดที่ 2 ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้หรือประสบการณ์เดิมกับการเรียนรู้ใหม่ ตัวชี้วัดที่ 3 ผู้เรียนได้รับการกระตุ้นสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ และตัวชี้วัดที่ 4 ผู้เรียนได้สร้างความรู้เอง หรือได้สร้างประสบการณ์ใหม่จากการเรียนรู้ได้ผลลัพธ์คือ

3.1 ได้ผลลัพธ์การสอนของครู และเป็นปรับเปลี่ยนความคิดที่สำคัญของการเรียนรู้ ดังนี้ 1) เป็นการแลกเปลี่ยนการร่วมกันระหว่างครูและผู้เรียน 2) กระตุ้นแนวคิดใหม่ และทดลองเข้าใช้งานร่วมกัน ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ 3) ประเมินความคิดใหม่จากการทดลองกระบวนการคิด คิดอย่างไตร่ตรอง ลึกซึ้ง และประเมินคุณค่าของความคิดเชิงสร้างสรรค์ 4) ผู้เรียนได้โอกาสใช้ความรู้ ความเข้าใจจากการเรียนรู้สามารถนำมาสร้างกระบวนการพัฒนาการเรียนแนวใหม่

3.2 ผลลัพธ์จากการสอนแบบนวัตกรรม ระบบงานมัลติมีเดีย ห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะ จำเป็นต้องใช้อุปกรณ์เก็บบันทึกข้อมูลที่มีความจุที่สามารถเก็บไฟล์งาน ไฟล์ภาพ และไฟล์เสียงขนาดใหญ่ได้ รวมทั้งการรับส่งข้อมูลด้วยความเร็วสูงสามารถเข้าถึงข้อมูลที่เร็วเพียงพอและมีอัตราการถ่ายโอนข้อมูลเร็วเพื่อให้การเก็บบันทึกภาพเกิดความต่อเนื่องไม่สะดุด อาจจะส่งผลให้เกิดความไม่สมบูรณ์ของงานที่สร้างสรรค์ขึ้นได้

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนจากการสร้างกระบวนการเรียนรู้ โดยเน้นถึงองค์ความรู้ใหม่ ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ การเรียนรู้ร่วมกันระหว่างคือ ครู นักเรียน และสร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้และครูจะเป็นผู้สังเกตสิ่งที่ผู้เรียนสนใจ อยากเรียนรู้ การศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเกิดเป็นความรู้ใหม่ พร้อมกำหนดแนวทางปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาต่อไปจากการศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์ความต้องการพัฒนาการเรียนการสอนแนวใหม่สอดคล้องพระราชบัญญัติการศึกษาพัฒนาทักษะการคิด ทักษะการเรียนรู้ ทักษะการทำงานและทักษะการใช้เทคโนโลยีเกิดการเปลี่ยนแปลงต่อการเรียนรู้และการศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

ผลการพัฒนาห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะเพื่อเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา พบว่า ห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาที่เน้นการพัฒนาทั้งปัญญาและคุณธรรม และเทคโนโลยีสารสนเทศ พัฒนาเป็นสื่อการเรียนรู้ในมิติของรูปแบบห้องเรียนอัจฉริยะด้วยสื่อทางพระพุทธศาสนาเป็นส่วนที่สำคัญของสังคมไทย และมีบทบาทสำคัญในการหล่อหลอมวัฒนธรรมและคุณธรรมของคนไทย และยังคงเป็นแนวทางที่ดีในการดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสมสำหรับคนไทยในปัจจุบันและอนาคต สอดคล้องกับงานวิจัย Nickerson (1998) ได้สรุปจากผลงานวิจัยเรื่อง คุณภาพของสารสนเทศ ประกอบด้วย แนวคิดมิติการวัดคุณภาพของสารสนเทศของ Laudon and Laudon (2014) ประกอบด้วยตัวชี้วัดมิติการวัดคุณภาพของดังต่อไปนี้ 1) ความถูกต้องแม่นยำ (accuracy) 2) ความคงสภาพ (integrity) 3) ความสอดคล้อง (consistency) 4) ความสมบูรณ์ (completeness) 5) ความถูกต้องมีเหตุผล (validity) 6) ความทันเวลา (timeless) และ 7) ความสามารถในเข้าถึงได้ (accessibility) และ Hsin-Yi Chang et al (2015) ได้สรุปการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสนับสนุนสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ได้ออกแบบการสอนในอนาคต 6 มิติ ได้แก่ 1) มิติทางเทคนิคเป็นการวัดทางเทคนิคโดยการใช้สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่มีเทคโนโลยีในการสนับสนุน 2) มิติทางเนื้อหาเป็นการตรวจสอบคุณสมบัติของข้อมูลที่รวมอยู่ในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่มีเทคโนโลยีในการสนับสนุน ตลอดจนความสัมพันธ์เกี่ยวข้องของเนื้อหา 3) มิติทางความเข้าใจเป็นการประเมินกิจกรรมที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์ความรู้ส่วนบุคคลเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของ

ผู้เรียน เป็นการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 4) มิติตระหนักคิดเป็นการสำรวจกิจกรรมที่สนับสนุนให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้สู่การรู้คิดในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่มีเทคโนโลยีในการสนับสนุน การคิดไตร่ตรอง เข้าใจการดำเนินงานและทำตามจุดประสงค์ อุปนิสัยความเป็นเด็กเป็นผู้ใหญ่ 5) มิติทางสังคม คือ การระบุลักษณะความรุนแรงและความสัมพันธ์ส่วนบุคคล ความเป็นส่วนร่วมการสนับสนุนการช่วยเหลือกัน เช่น การรวมกลุ่มของผู้เรียน และ 6) มิติพฤติกรรมทางจิตใจการวัดการพัฒนาอารมณ์ในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่มีเทคโนโลยีในการสนับสนุน เช่น ความวิตกกังวลต่อการใช้งานคอมพิวเตอร์

การจัดการเรียนรู้โดยพัฒนาห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะเพื่อเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ซึ่งการพัฒนาห้องเรียนเสมือนจริงสอดคล้องกับแนวคิดของพันธิการ์ วัฒนกุล (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาระบบประเมินห้องเรียนอัจฉริยะเสมือนจริงสำหรับการศึกษาไทย เสมือนถูกพัฒนาขึ้นเพื่อสนับสนุนประสิทธิภาพการเรียนรู้แตกต่างกันไปตามเทคโนโลยีที่ใช้การที่ทราบถึงคุณภาพของห้องเรียนอัจฉริยะ ได้สรุปในมิติการวัดคุณภาพที่ใช้ในการประเมินห้องเรียนอัจฉริยะเสมือนจริงที่เหมาะสมกับการศึกษาของไทย แบ่งออกเป็น 5 มิติ คือ มิติทางด้านเทคนิค มิติเนื้อหา มิติความรู้ความเข้าใจ มิติการรู้คิด และมิติทางสังคม ซึ่งเป็นการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาและเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักเรียนในประเทศไทย และสอดคล้องกับการวิจัยของพระครูสุชัยพัชรมงคล (2546) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาศักยภาพของเยาวชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ด้วยหลักพุทธธรรม ที่พบว่า รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเยาวชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ด้วยหลักพุทธธรรมนำเสนอการพัฒนาศักยภาพของเยาวชนใน 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) การพัฒนาด้านทักษะชีวิตเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตบูรณาการกับหลักอิทธิบาท 4 2) การพัฒนาด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีบูรณาการกับหลักโยนิโสมนสิการและหลักสังคหวัตถุ 4 และ 3) การพัฒนาความพร้อมในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพบูรณาการกับหลักภาวนา 4

แนวคิดนำหลักธรรมมาส่งเสริมการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาพัฒนาคุณธรร และปัญญาคือการใช้หลักธรรมของพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาคุณธรรมและปัญญาของนักเรียนโดยเน้นการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริงและการปฏิบัติธรรม ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของดลใจ ถาวรวงศ์ ตันเจริญ (2553) ได้วิจัยเรื่องกระบวนการขัดเกลาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนต้นแบบจังหวัดฉะเชิงเทรา การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา กระบวนการขัดเกลาทางสังคมที่มีผลต่อคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนต้นแบบจังหวัดฉะเชิงเทรา ที่พบว่า 1) สถาบันครอบครัวสถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา ชุมชนและสื่อมวลชนมีลักษณะร่วมของ กระบวนการขัดเกลาทางสังคม คือ การมีปฏิสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีเหตุผล 2) สถาบันครอบครัวมีบทบาทสำคัญที่สุดในกระบวนการขัดเกลาทางสังคม ทั้งทางตรงและทางอ้อม 3) เยาวชนต้นแบบต้องมีการเรียนรู้ด้วยตนเอง คือ การเห็นคุณค่าของความดีงาม และการมีบุคคลเป็น หลักยึดทางจิตใจ 4) สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา ชุมชนและสื่อมวลชน ส่งผลต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ความขยัน ความประหยัดและความมีน้ำใจ และสอดคล้องกับการวิจัยของวรเดช มีแสงรุทรกุล (2561) ที่พบว่า การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการศึกษาในโรงเรียนทำให้คนไทยห่างจากพุทธศาสนามากขึ้น โดยโรงเรียนที่เคยมีพื้นฐานมาจากการศึกษาที่วัด ต้นกำเนิดการศึกษาไทยมีพระเป็นครูสอน แต่ปัจจุบันโรงเรียนจะเน้นวิชาการ มากกว่าศีลธรรม การเรียนพุทธศาสนาจึงกลายเป็นเพียงการเรียนรู้เพื่อรู้เท่านั้น ไม่ได้เน้นการเข้าใจหรือนำไปใช้ในชีวิต ผลที่ตามมาคือ เด็กและเยาวชนเข้าวัดน้อยลง ห่างจากพุทธศาสนา และเติบโตขึ้นมาเป็นคนหยาบกระด้าง และไร้ศาสนา ซึ่งไม่เป็นผลดีต่อสังคมไทย

ดังนั้น การพัฒนาห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะเพื่อเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา เป็นส่วนหนึ่งของเครือข่ายภาคีพัฒนาสื่อการเรียนการสอนเพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการผลักดันให้นำหลักธรรม คำสอนของพุทธศาสนามาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างจริงจังและนำมาสู่แนวคิดในมิติแบบบูรณาการ พระพุทธศาสนาและเทคโนโลยี เพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถเรียนรู้และเติบโตขึ้นมาพร้อมกับคุณธรรม จริยธรรมและเป็นแนวทางพัฒนาปัญญาไตร่ตรอง สำรวมที่ดี คืออายตนะภายใน ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ และอายตนะภายนอก ได้แก่ รูป เสียง กลิ่น รส สิ่งที่ถูกต้องกาย (โผฏฐัพพะ) อารมณ์ที่เกิดกับใจ (ธรรมารมณ์) และวิญญาณ คือ ความรู้ที่เกิดขึ้น รู้เท่าทันอารมณ์ที่เกิดขึ้นได้

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัย คือ การพัฒนาห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะเพื่อเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา เป็นการนำหลักการความแตกต่างระหว่างวัย การจัดการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาผ่านห้องเรียนอัจฉริยะพัฒนาเป็นห้องใช้เทคโนโลยีเป็นหลักในการพัฒนาระบบมัลติมีเดีย ภาพเคลื่อนไหว ซึ่งถูกพัฒนาขึ้นจากหลักการของศีล 5 และสุวรรณสามชาดก ผสมผสานด้วยเทคโนโลยี ประกอบด้วย Text, Still Image, Animation, Sound และ Video ผ่านกระบวนการห้องเรียนเมตาเวิร์ส หรือห้องเรียนเสมือนจริง ผ่านระบบคอมพิวเตอร์สามารถใช้ได้กับเครื่องพีซีและสมาร์ตโฟน และความพร้อมของครู เทคโนโลยี และรูปแบบการเรียนที่ยืดหยุ่นได้หรือไร้รอยต่อปัจจุบันโรงเรียน เมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงการเรียนการสอน อาจจะใช้ความหลากหลายวิธีการเพื่อเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล และการใช้สื่อเทคโนโลยี พัฒนารูปแบบการเรียนใหม่ๆ เป็นแนวทางกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ร่วมกัน

การส่งเสริมการใช้ห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะในการสอนวิชาพระพุทธศาสนาเพื่อเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา โดยหลักการคือ 1) หลักการส่งเสริมการใช้ห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะแบบอินเทอร์แอคทีฟ 2) ส่งเสริมการเรียนรู้แบบออนไลน์ 3) ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยระบบมัลติมีเดีย 4) การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน 5) ส่งเสริมการใช้ห้องเรียนห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะ และ 6) ส่งเสริมด้วยหลักศาสนา คือ ศีล 5 ศีลเพื่อพัฒนาปัญญาและคุณธรรม และการประเมินจากการเรียนใช้ตัวชี้วัด คือ 1) ตัวชี้วัดที่ 1 ผู้เรียนและเข้าใจบทเรียนได้ง่ายกว่าอ่านหนังสือ การสร้างเนื้อหาเกี่ยวกับ 2) ตัวชี้วัดที่ 2 สามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมสู่ความรู้ใหม่ มีการทบทวนความรู้ ทักษะ 3) ตัวชี้วัดที่ 3 สร้างกระตุ้นเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ และ 4) ตัวชี้วัดที่ 4 ผู้เรียนได้ความรู้เอง และประสบการณ์ใหม่จากการเรียนรู้เรียนในลักษณะนี้ สรุปองค์ความรู้ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การพัฒนาห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะเพื่อเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

ห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะคือห้องเรียนที่ใช้เทคโนโลยีและเครื่องมือที่ทันสมัยเพื่อสนับสนุนการเรียนและการสอนพระพุทธศาสนา โดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้และสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดี ส่งเสริมประสบการณ์การเรียนรู้แนวใหม่ด้วยสื่อที่มัลติมีเดีย เรื่องศีล 5 และสุวรรณสามชาดกเป็นตัวอย่าง ซึ่งสื่อดังกล่าวจะเน้นย้ำให้นักเรียนได้เห็นความสำคัญของการรักษาศีล 5 ความกตัญญูของสุวรรณสาม จะมีครูเป็นผู้อธิบายกระบวนการใช้งานผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ เชื่อมโยงความรู้เดิมๆ ที่เคยเรียนมาสู่ความรู้ใหม่ มีทั้งภาพและเสียงและสามารถเข้าเรียนตลอดเวลาเป็นแนวทางที่จะดึงเอาความสามารถของผู้เรียนออกมาใช้งานได้เต็มศักยภาพด้วยรูปแบบการเรียนแบบอินเทอร์แอคทีฟออนไลน์ได้ มีห้องเรียนพร้อมด้วยกิจกรรมต่างๆ ในห้องเรียน มีทั้งภาพนิ่ง วิดีโอพร้อมมัลติมีเดียให้ผู้เรียนได้ใช้ ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้จากประสบการณ์การเข้าห้องเรียนและทำกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งห้องเรียนพระพุทธศาสนาเป็นสถานที่ที่ช่วยส่งเสริมการพัฒนาปัญญาและคุณธรรมของผู้เรียน โดยการเรียนรู้และปฏิบัติตามหลักการและคำสอนของพระพุทธศาสนาการพัฒนาปัญญา คือ 1) ผู้เรียนจะได้รับความเข้าใจที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับหลักการและคำสอนของพระพุทธศาสนา 2) ผู้เรียนจะได้รับการฝึกฝนในการคิดวิเคราะห์และประเมินข้อมูล และ 3) ผู้เรียนจะได้รับการฝึกฝนในการแก้ปัญหาและตัดสินใจโดยใช้หลักการของพระพุทธศาสนา

ห้องเรียนพระพุทธศาสนามีประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้เรียน และเสริมสร้างความเข้มแข็งทางจิตใจและร่างกาย ไม่มีอารมณ์ขุ่นมัวหรือความวิตกกังวลใด ๆ มีอารมณ์มั่นคง มีความอดทน อดกลั้น และมีความสามารถต่อสู้อุปสรรคต่างๆ ได้ นอกจากนี้ยังช่วยปลูกฝังคุณธรรม เช่น ความเมตตา ความเห็นอกเห็นใจต่อเพื่อนมนุษย์ เป็นต้น และความรับผิดชอบต่อสังคม ผู้เรียนสามารถเติบโตเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมและประเทศชาติได้อย่างสมบูรณ์แบบ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ประสบการณ์จริงจากการเข้าสู่ระบบห้องเรียน ซึ่งบรรยากาศจะถูกสร้างสรรค์ด้วยกราฟิก รูปภาพ เสียง ภาพนิ่ง วีดีโอ และการโต้ตอบที่ผู้เรียนสามารถกำหนดได้เอง มีกิจกรรมการเรียนด้วยตัวเองและกระทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่มก็ได้

ขั้นที่ 2 ประสบการณ์จำลอง ผู้เรียนสามารถเข้ามาเลือกเรียนได้จากเมนูรายการต่างๆ จากการจำลองเหตุ เช่น การใช้รูปภาพการ์ตูนการรักษาศีล 5 และสุวรรณสามชาดก เป็นต้น

ขั้นที่ 3 มีการสาธิต และอธิบายกระบวนการ โดยครูจะเป็นผู้อธิบายเนื้อหาให้นักเรียนตามลำดับขั้นตอนการเข้าห้องเรียนและการใช้งานจริง

ขั้นที่ 4 ภาพนิ่ง วีดีโอ การ์ตูนศีล 5 และสุวรรณสามชาดก ผู้เรียนได้สัมผัสด้วยการทดลองเข้าไปดูในห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะ ได้เห็นภาพเคลื่อนไหว ได้ยินเสียงและเหตุการณ์ต่างๆ ในลักษณะการเคลื่อนไหวเสมือนจริง

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรมีการนำนำผลวิจัยไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรพระพุทธศาสนาให้มีความทันสมัยและเหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนและโรงเรียน

1.2 ควรมีการพัฒนาห้องเรียนพระพุทธศาสนา Online และ Onsite ที่มีเทคโนโลยีและสื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัยเพื่อเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมของนักเรียน จัดฝึกอบรมครูและผู้สอนเพื่อให้มีความรู้และทักษะในการใช้ห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะ

1.3 ควรมีการเผยแพร่ผลวิจัยและประสบการณ์ในการพัฒนาห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะให้กับสถาบันการศึกษาอื่นๆ เพื่อเป็นแบบอย่างและแนวทางในการพัฒนาทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีและทักษะการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนทางพระพุทธศาสนา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาโมเดลต้นแบบการบูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับการเรียนรู้พระพุทธศาสนาเพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่น่าสนใจและมีประสิทธิภาพ

2.2 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้แบบพหุวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมปัญญาและคุณธรรมในสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงเพื่อลดสาเหตุความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของไทย

2.3 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาแพลตฟอร์มการประเมินและติดตามผลการเรียนรู้ของนักเรียนเพื่อยกระดับพลเมืองดิจิทัลยุคปัญญาประดิษฐ์

เอกสารอ้างอิง

ดลใจ ถาวรวงศ์ ตันเจริญ. (2553). กระบวนการขัดเกลาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนต้นแบบจังหวัดฉะเชิงเทรา. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.

พระครูสุชัยพัชรมงคล. (2546). การพัฒนาศักยภาพของเยาวชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ด้วยหลักพุทธธรรม. วารสาร มจร การพัฒนาสังคม, 6(3), 189–205.

พันธิการ์ วัฒนกุล. (2561). การพัฒนาระบบประเมินห้องเรียนอัจฉริยะเสมือนสำหรับการศึกษาไทย. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีนิพนธ์. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

วรเดช มีแสงรุทรกุล. (2561). การศึกษาผลการคิดวิเคราะห์และสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนวิชาภาษาไทยโดยอาศัยหลักการคิดแบบโยนิโสมนสิการ กรณีศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาครุศาสตร์. รายงานการวิจัย. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

E, Z. and Hu, Y. (2020). Innovative Application of Artificial Intelligence (AI) in the Management of Higher Education and Teaching, Journal of Physics: Conference Series, 1533(3), 032089.

Hsin-Yi Chang et al. (2015). A review of features of technology-supported learning environments based on participants' perceptions. Computers in Human Behavior, 53, 223-237.

Laudon, K. C. and Laudon, J. P. (2014). Management Information Systems: Managing the Digital Firm. 13th ed. Prentice Hall.

Ming Liu, Yiling Ren, Lucy Michael Nyagoga, Francis Stonier, Zhongming Wu and Liang Yu. (2023). Future of education in the era of generative artificial intelligence: Consensus among Chinese scholars on applications of ChatGPT in schools. Future in Educational Research, 1(1), 72-101.

Nickerson R. C. (1998). Business and Information Systems. Boston, MA, USA: Addison-Wesley Longman Publishing Co., Inc.

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) 2569
Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU Vol. 13 No. 1 (January-April) 2026
ISSN: 2673-0030 (Online) https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU

การพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้บทบาทโค้ชร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านทุ่งมน จังหวัดขอนแก่น

DEVELOPMENT OF CRITICAL READING SKILLS USING THE LEARNING PROCESS AS A BASIS FOR GRAD 2 STUDENTS AT BAN THUNG MON SCHOOL, KHON KAEN PROVINCE

[1]อาทิตย์ ฝ่ายทอง Arthit Faithong [2]อัจฉราพร ใครบุตร Adcharaporn Khraiboot
[3]พชรกฤต ศรีบุญเรือง Phacharakrit Sribunrueaing
[1, 2, 3]มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
Mahachulalongkornrajavidyalaya University Khon Khaen Campus, Thailand
Corresponding Author E-mail: Aretid2545@gmail.com

Article Received: September 17, 2025. Revised: April 16, 2026. Accepted: April 19, 2026.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้บทบาทโค้ชร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านทุ่งมน จังหวัดขอนแก่น ให้มีประสิทธิภาพ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะทางการเรียนด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้บทบาทโค้ชร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านทุ่งมน จังหวัดขอนแก่น ก่อนการจัดการเรียนรู้และหลังการจัดการเรียนรู้ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้บทบาทโค้ชร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านทุ่งมน จังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านทุ่งมน จังหวัดขอนแก่น จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบฝึกทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ และสื่อสังคมออนไลน์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้บทบาทโค้ชร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านทุ่งมน จังหวัดขอนแก่น มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 81.50/80.83 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้บทบาทโค้ชร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านทุ่งมน จังหวัดขอนแก่น หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้บทบาทโค้ชร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านทุ่งมน จังหวัดขอนแก่น อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การอ่านเชิงวิเคราะห์, บทบาทโค้ช, สื่อสังคมออนไลน์

Abstract

The objectives of this research were: (1) to develop an instructional plan on analytical reading using the coaching role integrated with social media for Grade 8 students at Ban Thung Mon School, Khon Kaen Province, with an efficiency of 80/80; (2) to compare the analytical reading skills of Grade 8 students at Ban Thung Mon School, Khon Kaen Province, before and after learning through the coaching role integrated with social media; and (3) to study students' satisfaction toward learning management on analytical reading using the coaching role integrated with social media. The sample group consisted of 20 Grade 8 students at Ban Thung Mon School, Khon Kaen Province. The research instruments included the instructional plans, analytical reading skill exercises, a satisfaction questionnaire on learning management, and social media tools. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, and t-test for dependent samples.

The results of the study revealed that: 1) The efficiency of the instructional plan on analytical reading using the coaching role integrated with social media for Grade 8 students at Ban Thung Mon School, Khon Kaen Province, was 81.50/80.83, which met the specified criterion of 80/80. 2) The students' learning achievement in analytical reading through the coaching role integrated with social media after the implementation was significantly higher than before the implementation at the .05 level. 3) The students' satisfaction toward the learning management on analytical reading using the coaching role integrated with social media was at the highest level.

Keywords: Analytical Reading, Coaching Role, Social Media

บทนำ

การพัฒนาคุณภาพมนุษย์ในทุกช่วงวัยเป็นรากฐานสำคัญในการยกระดับศักยภาพของประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ความสามารถด้านวิชาการ เทคโนโลยี และจิตสาธารณะ ในปัจจุบันกลับพบปัญหาที่สำคัญคือเยาวชนจำนวนมากขาดทักษะด้านการอ่านและการแสวงหาความรู้ ส่งผลให้ศักยภาพของเยาวชนไม่ถูกนำมาใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ จากรายงานขององค์กรเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนาชี้ว่า นักเรียนไทยอายุ 15 ปี ร้อยละ 59.5 อยู่ในกลุ่มที่ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานด้านการอ่าน และมีเพียงร้อยละ 0.18 ที่ทำคะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ย สะท้อนถึงคุณภาพการอ่านที่ยังต่ำกว่ามาตรฐานสากล เพื่อแก้ไขปัญหานี้ กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560 โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการอ่านทั้งในด้านการอ่านออกเสียง การอ่านในใจ การคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์และการสังเคราะห์ความรู้ เพื่อนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตจริง

จากประสบการณ์การสอนและข้อมูลของครูผู้สอนในโรงเรียนบ้านทุ่งมน จังหวัดขอนแก่น พบว่านักเรียนยังมีปัญหาด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ อันเกิดจากการอ่านน้อย การได้รับข้อมูลสั้นๆ จากสื่อสังคมออนไลน์ที่ขาดความน่าเชื่อถือ รวมถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยังไม่สามารถกระตุ้นการคิดวิเคราะห์ได้เต็มที่ ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำลง โดยผลการสอบ O-NET ปีการศึกษา 2567 กลุ่มสาระภาษาไทย

ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านทุ่งมน มีผลสัมฤทธิ์เพียงร้อยละ 56.52 ลดลงจากปีก่อนถึงร้อยละ 9.43 อีกทั้งผลการประเมินยังสะท้อนว่านักเรียนกว่าครึ่งมีความเข้าใจด้านการอ่านในระดับต่ำ ไม่สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเมื่อนักเรียนขาดทักษะการอ่านภาษาไทย ดังนั้นผู้สอนควรปรับกระบวนการสอนที่เน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการอ่านเชิงวิเคราะห์ การอ่านวิเคราะห์ เพื่อพัฒนาสู่การอ่านที่สูงขึ้นต่อไปและได้เสนอการอ่าน

เมื่อพิจารณาวิธีการสอนที่เกี่ยวข้อง เช่น วิธี SQ6R, KWL PLUS, SQP6RS และการใช้บทบาทโค้ช พบว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทโค้ชมีความเหมาะสมต่อผู้เรียนวัยมัธยม เนื่องจากช่วยกระตุ้นศักยภาพ ส่งเสริมการคิดเชิงวิเคราะห์ และสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนลงมือเรียนรู้ด้วยตนเอง (วิจารณ์ พานิช, 2555; วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒผล, 2562) ครูจึงไม่เพียงทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ แต่ยังต้องเป็นโค้ชที่ช่วยชี้แนะและสร้างแรงจูงใจ เพื่อให้นักเรียนสามารถคิด วิเคราะห์ ตั้งคำถาม และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่อง ในขณะเดียวกัน สื่อสังคมออนไลน์ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันและการศึกษา โดยเป็นเทคโนโลยีที่ผู้เรียนเข้าถึงได้ง่ายและใช้เป็นประจำ การนำแพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก ยูทูบ หรือไลน์ มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จึงเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียนยุคดิจิทัล และช่วยเพิ่มแรงจูงใจ รวมทั้งยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ (อาทิตย์ ฝ่ายทอง และคณะ, 2566)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาเรื่องการพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้บทบาทโค้ชร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านทุ่งมน จังหวัดขอนแก่น เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ให้ผู้เรียนมีสมรรถนะที่สูงขึ้น และยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนกลุ่มสาระภาษาไทยให้ตอบสนองต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้บทบาทโค้ชร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านทุ่งมน จังหวัดขอนแก่นให้มีประสิทธิภาพ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะทางการเรียนด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้บทบาทโค้ชร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านทุ่งมน จังหวัดขอนแก่น ก่อนการจัดการเรียนรู้และหลังการจัดการเรียนรู้
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้บทบาทโค้ชร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านทุ่งมน จังหวัดขอนแก่น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบแผนการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Pre Experimental Designs) มีวิธีการเลือกศึกษาการทดลองกลุ่มเดียวมีการสอบก่อนและหลังการทดลอง (The One-Group Pretest-Posttest Design) มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านทุ่งมน จังหวัดขอนแก่น ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 20 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทโค้ชร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ จำนวน 8 แผน รวม 8 ชั่วโมง มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านทุ่งมน จังหวัดขอนแก่น ศึกษาตำราการสอนภาษาไทย ตำราวรรณคดีไทย และเอกสารต่างๆ ตามที่กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการกำหนด ศึกษาทฤษฎีบทบาทโค้ชร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์

2. จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้บทบาทโค้ชร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ จำนวน 4 แผน รวม 8 ชั่วโมง จากนั้นนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและนำมาแก้ไขปรับปรุง

3. นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิจัยแล้วนั้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน โดยเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี 1 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลจำนวน 2 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ระหว่างจุดประสงค์พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องความสอดคล้องระหว่าง 0.60-1.00

4. นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน แล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2.2 แบบทดสอบวัดทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ แบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ เพื่อใช้ทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้และหลังการจัดการเรียนรู้เป็นแบบทดสอบชุดเดียวกันมีการสลับตัวเลือก โดยมีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้

1. ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านทุ่งมน สาระการเรียนรู้ภาษาไทย มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด ศึกษาทฤษฎีหลักการ และวิธีสร้างเครื่องมือวัดผลทางการศึกษา รวมทั้งการสร้างแบบทดสอบ (สุวิมล กฤชคฤหาสน์, 2564)

2. สร้างแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ในการอ่านเชิงวิเคราะห์ตามเนื้อหาดังนี้ 1)การวิเคราะห์รูปแบบวรรณคดี 2) การวิเคราะห์เนื้อหาและองค์ประกอบ 3) การวิเคราะห์คุณค่าวรรณศิลป์ 4) การประเมินคุณค่าด้านสังคม โดยแบบทดสอบจำนวน 40 ข้อ เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก เลือกใช้จริง 30 ข้อ

3. เสนอแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิจัยเพื่อตรวจสอบการใช้ภาษา ความถูกต้องของข้อคำถาม ความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดประสงค์

4. นำแบบทดสอบการอ่านวิเคราะห์ที่มีการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิจัยแล้วนั้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน โดยเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี 1 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลจำนวน 2 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ระหว่างจุดประสงค์พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องความสอดคล้องระหว่าง 0.60-1.00

5. นำแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ไปทดลองใช้ (try-out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านทุ่งมนจำนวน 20 คนที่เคยได้รับการจัดการเรียนรู้ เรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์มาแล้ว

6. นำผลการทดสอบของแบบทดสอบวัดทักษะในการอ่านเชิงวิเคราะห์ซึ่งเป็นข้อสอบปรนัยมาวิเคราะห์คุณภาพรายข้อเพื่อหาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนก พบว่าแบบทดสอบฉบับนี้ใช้ค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.20-0.55 และค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.21-0.63 คัดเลือกข้อสอบไว้ 30 ข้อ คำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของข้อสอบปรนัยโดยใช้สูตร Kuder-Richardson Method (KR-20) (สมนึก ภัททิยธนี, 2565) พบว่า แบบทดสอบวัดผลทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.79

7. นำข้อสอบปรนัยที่คัดเลือกไว้จำนวน 30 ข้อ ที่ผ่านการหาคุณภาพของข้อสอบและมีการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปใช้ทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างก่อนการจัดการเรียนรู้ (Pre-test) และหลังการจัดการเรียนรู้ (Post-test) โดยสรุปการสร้างและพัฒนาแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการอ่านเชิงวิเคราะห์ โดยใช้บทบาทโค้ชร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์

1. ผู้วิจัยศึกษา เอกสารที่เกี่ยวข้อง แนวคิด ทฤษฎี ตำรา เอกสาร บทความงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการทำแบบสอบถาม นำกรอบแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจมาสร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนซึ่งประกอบด้วย ประโยค ข้อความ จำนวน 15 ข้อ สอบถามความพึงพอใจ 3 ด้าน คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ และด้านประโยชน์ที่ได้รับพร้อมด้วยมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

2. นำแบบสอบถามความพึงพอใจเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิจัยเพื่อตรวจสอบความถูกต้องความเหมาะสมของการใช้ภาษาแล้วปรับปรุงแก้ไข

3. นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ ที่ปรึกษาวิจัยแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน โดยเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี 1 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลจำนวน 2 ท่าน พิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และตรวจสอบความสอดคล้อง(Index of Item Objective Congruence) ของคำถามแต่ละข้อว่ามีความสอดคล้องกับจุดประสงค์หรือไม่ (IOC)) โดยพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ระหว่างจุดประสงค์พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องความสอดคล้องระหว่าง 0.60-1.00

4. นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่ปรับปรุงและแก้ไขแล้วไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย

2.4 LINE Official Account และ Google Site ผู้วิจัยทำการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับ LINE Official Account และ Google Site จากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิโดยศึกษาหาประเด็นที่น่าสนใจจากงานวิจัยในอดีตที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดขอบเขตและนำข้อมูลที่ได้มาใช้เป็นข้อมูลประกอบการทำสื่อสังคมออนไลน์การจัดการเรียนรู้

1. ศึกษาทฤษฎี หลักการ วิเคราะห์ความเป็นไปได้และวิธีสร้าง LINE Official Account และ Google Site

2. จัดสร้างสื่อสังคมออนไลน์ นำบทเรียนและแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์จำนวน 30 ข้อเป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก เข้าระบบ LINE Official Account และ Google Site ที่ได้จัดสร้างขึ้น

3. นำเสนอสื่อ LINE Official Account และGoogle Site ต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิจัย เพื่อตรวจสอบเนื้อหา ภาษา สื่อเทคโนโลยีของข้อคำถาม ความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดประสงค์ นำสื่อสังคมออนไลน์ที่มีการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิจัยแล้วนั้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5

ท่าน โดยเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี 1 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลจำนวน 2 ท่าน พิจารณาเพื่อตรวจสอบลักษณะการใช้คำถามตัวเลือก ความสอดคล้องกับพฤติกรรมที่ต้องการวัด ความถูกต้องด้านภาษา และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ระหว่างจุดประสงค์พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องความสอดคล้องระหว่าง 0.80-1.00

4. นำ LINE Official Account และ Google Site ที่ผ่านการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และมีการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปใช้ทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างก่อนการจัดการเรียนรู้ (Pretest) และหลังการจัดการเรียนรู้ (Posttest) โดยสรุปการสร้างและพัฒนา LINE Official Account และGoogle Site

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ดำเนินการประเมินการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้บทบาทโค้ชร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ ของนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย ก่อนการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้บทบาทโค้ชร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ก่อนเรียน แบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

3.2 จัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้บทบาทโค้ชร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านบ้านทุ่งมน จังหวัดขอนแก่น

3.3 ทดสอบนักเรียนหลังเรียน ด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้บทบาทโค้ชร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านบ้านทุ่งมน จังหวัดขอนแก่น

3.4 เปรียบเทียบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน

3.5 เปรียบเทียบประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้บทบาทโค้ชร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ หลังได้รับการจัดการเรียนรู้กับเกณฑ์ร้อยละ 80

3.6 ให้ผู้เรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อต่อการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้บทบาทโค้ชร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านทุ่งมน จังหวัดขอนแก่น

3.7 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลที่ได้มาทั้งหมดเพื่อนำไปวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติ แปลผลการวิเคราะห์ นำข้อมูลที่ได้มาสรุปผลการวิจัยและอภิปรายต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การหาค่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้บทบาทโค้ชร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านทุ่งมน จังหวัดขอนแก่น ที่มีประสิทธิภาพ 80/80 โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และการหาค่าสถิติ E_1/E_2 การหาค่าเปรียบเทียบความแตกต่างของทักษะการเรียนด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้บทบาทโค้ชร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านทุ่งมน จังหวัดขอนแก่น ก่อนการจัดการเรียนรู้และหลังการจัดการเรียนรู้ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent) และวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทโค้ชร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้บทบาทโค้ชร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านทุ่งมน จังหวัดขอนแก่น

ตารางที่ 1 ผลการหาประสิทธิภาพตามมาตรฐาน 80/80 ของแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้บทบาทโค้ชร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านทุ่งมน จังหวัดขอนแก่น

ค่าสถิติ	**แบบทดสอบก่อนเรียน 30 คะแนน**	**แบบทดสอบหลังเรียน 30 คะแนน**	แบบทดสอบประจำหน่วย **40 คะแนน**	**ประสิทธิภาพ**
$\overline{x}$	14.00	24.25	32.60	81.50/80.83
ร้อยละ	46.67	81.50	80.83	

จากตารางที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้บทบาทโค้ชร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านทุ่งมน จังหวัดขอนแก่น มีค่าประสิทธิภาพของกระบวนการเท่ากับ 81.50 และมีค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์เท่ากับ 80.83 แสดงว่าแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้บทบาทโค้ชร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านทุ่งมน จังหวัดขอนแก่น มีค่าประสิทธิภาพ E1/E2 = 81.50/80.83 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว้

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะทางการเรียนด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้บทบาทโค้ชร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านทุ่งมน จังหวัดขอนแก่น ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้บทบาทโค้ชร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านทุ่งมน จังหวัดขอนแก่น

การทดสอบ	**n**	**คะแนนเต็ม**	$\overline{x}$	**S.D.**	**t**	*p*
หลังเรียน	20	30	24.25	3.01	2.45	.000
ก่อนเรียน	20	30	14.00	4.04		

*p < .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลวิเคราะห์คะแนนทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้บทบาทโค้ชร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านทุ่งมน จังหวัดขอนแก่น หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการที่ตั้งไว้

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เรื่อง การอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้บทบาทโค้ชร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านทุ่งมน จังหวัดขอนแก่น

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เรื่อง การอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้บทบาทโค้ชร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านทุ่งมน จังหวัดขอนแก่น

หัวข้อ	$\overline{x}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้	4.46	0.74	มากที่สุด
ด้านบรรยากาศการเรียนรู้	4.62	0.68	มากที่สุด
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	4.50	0.73	มากที่สุด
รวม	**4.53**	**0.11**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจระดับเห็นด้วยมากที่สุด ด้านด้านบรรยากาศการเรียนรู้เป็นลำดับที่ 1 ด้านประโยชน์ที่ได้รับเป็นลำดับที่ 2 ด้านกิจกรรมการเรียนรู้เป็นลำดับที่ 3

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการประเมินประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้บทบาทโค้ชร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านทุ่งมน จังหวัดขอนแก่น พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีจำนวน 4 แผน ได้แก่ การอ่านวิเคราะห์รูปแบบ การอ่านวิเคราะห์เนื้อหาและองค์ประกอบ การวิเคราะห์วรรณศิลป์ การประเมินคุณค่าของบทเสภา ผลการทดสอบประสิทธิภาพของแผนอยู่ที่ 81.50/80.83 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ที่ 80/80 โดยคะแนนระหว่างเรียน (E1) และคะแนนหลังเรียน (E2) ของผู้เรียนมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง แสดงให้เห็นว่าแผนที่ออกแบบมีความเหมาะสมทั้งด้านเนื้อหา กระบวนการเรียนรู้ และกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์อย่างมีประสิทธิภาพ บทบาทของครูในฐานะโค้ชมีส่วนสำคัญต่อการเรียนรู้เชิงลึกของผู้เรียน ครูใช้คำถามชี้นำ การสะท้อนความคิด และการให้คำแนะนำรายบุคคลเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดอย่างเป็นระบบ วิเคราะห์ข้อมูลอย่างมีเหตุผล และประเมินความถูกต้องของข้อความอย่างมีวิจารณญาณ ขณะเดียวกัน การใช้สื่อสังคมออนไลน์ช่วยเสริมการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน โดยเป็นพื้นที่สำหรับแบ่งปันเนื้อหา สื่อประกอบ คำถาม และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทำให้การฝึกทักษะการวิเคราะห์ข้อมูลเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ผลการทดลองใช้แผนการจัดการเรียนรู้แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีพัฒนาการด้านการคิดวิเคราะห์ที่ดีขึ้น สามารถสรุปใจความสำคัญ วิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของข้อมูล และอธิบายเหตุผลเพื่อสนับสนุนความคิดเห็นของตนเองได้อย่างมีหลักการ สอดคล้องกับงานวิจัยของชลธิดา หงส์เหม (2560) ที่ใช้วิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแผนที่ความคิด และสอดคล้องกับงานวิจัยของรัชชานนท์ เฟื่องบุญ (2564) ที่ชี้ให้เห็นว่า กระบวนการโค้ชช่วยยกระดับคุณภาพการเรียนรู้และพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อชีวิต ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง ยั่งยืน และมีความหมาย โดยเฉพาะการส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร และการพัฒนาตนเองของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะทางการเรียนด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้บทบาทโค้ชร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านทุ่งมน จังหวัดขอนแก่น ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ พบว่า ทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้บทบาทโค้ชร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ ของนักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านทุ่งมน จังหวัดขอนแก่น หลังการจัดการเรียนรู้ สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการสนับสนุนแนวคิดที่ว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทโค้ชสามารถช่วยเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะโค้ชจะทำหน้าที่ชี้แนะให้คำปรึกษา และส่งเสริมการตั้งคำถาม ซึ่งเป็นหัวใจของการอ่านเชิงวิเคราะห์ นอกจากนี้การบูรณาการสื่อสังคมออนไลน์ยังส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีปฏิสัมพันธ์ (interactive learning) และเอื้อต่อการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างมีวิจารณญาณ อันเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงลึก และวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทโค้ชเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีความกล้าแสดงออกโดยใช้การฟัง การถาม การสะท้อนตัวเอง การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดทบทวน (reflective thinking) ซึ่งล้วนเป็นทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 การที่ผู้วิจัยให้โอกาสนักเรียนสะท้อนผลการเรียนรู้ของตนเอง ไม่เพียงส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความหมาย แต่ยังช่วยให้นักเรียนสามารถกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ของตนในอนาคตได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น การโค้ชมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีทั้ง ความรู้ ทักษะกระบวนการคิดขั้นสูง และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผ่านแนวทางที่เน้นการสร้าง Growth Mindset หรือแนวคิดเพื่อการเติบโต การส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง การฝึกฝนการคิดเชิงวิเคราะห์และการคิดขั้นสูงตลอดจนการเสริมสร้าง ความเชื่อมั่นในตนเอง วินัยในการเรียนรู้ ความสามารถในการประเมินและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้ล้วนเป็นพื้นฐานสำคัญและจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตและการทำงานในโลกอนาคต (วิชัย วงใหญ่ และมารุต พัฒผล, 2557) กระบวนการเรียนรู้และวิธีการพัฒนาการปฏิบัติงาน (Individual Performance) จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ร่วมกันระหว่างผู้ชี้แนะและผู้รับการชี้แนะ โดยผู้ชี้แนะเป็นผู้ส่งเสริม สนับสนุน ให้คำแนะนำ สะท้อนผลการปฏิบัติงานให้กำลังใจผู้รับการชี้แนะได้ค้นพบความรู้ใหม่และวิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเอง และปัจจุบันเราเรียกกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวว่า “การโค้ช” (ธนา ธุศรีวรรณ, 2562) และทักษะการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ (อาทิตย์ ฝ่ายทอง และคณะ, 2566)

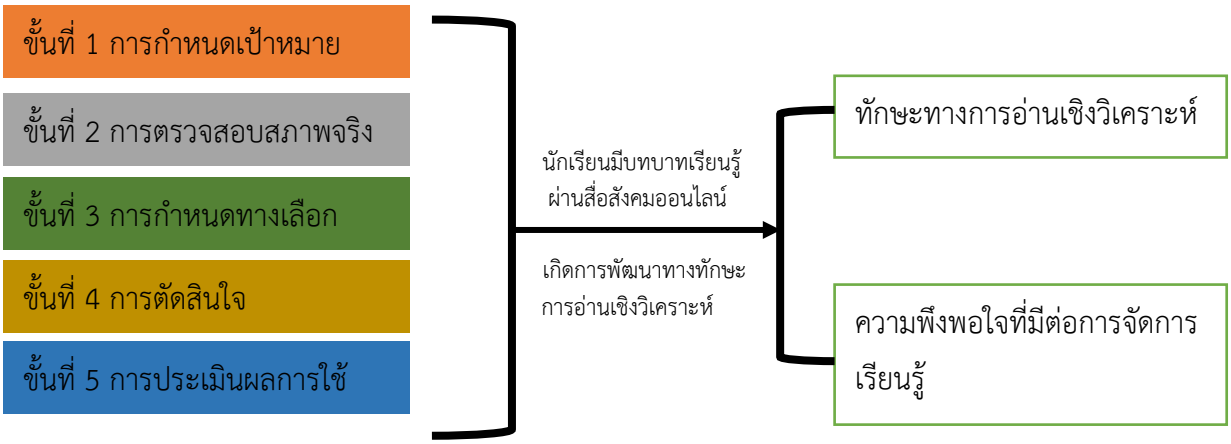
3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เรื่อง การอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้บทบาทโค้ชร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านทุ่งมน จังหวัดขอนแก่น พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านทุ่งมน มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทโค้ชร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์อยู่ในระดับ พึงพอใจมากที่สุด 2 ด้าน และระดับพึงพอใจมาก 1 ด้าน โดยเมื่อตรวจสอบรายด้าน พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจมากที่สุดในด้านบรรยากาศการเรียนรู้ รองลงมาคือด้านประโยชน์ที่ได้รับ และด้านกิจกรรมการเรียนรู้ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้รูปแบบนี้สามารถตอบสนองต่อความต้องการและความสนใจของผู้เรียน ทำให้นักเรียนรู้สึกสนุก มีส่วนร่วม และได้รับประสบการณ์เรียนรู้ที่ทันสมัย ส่งเสริมแรงจูงใจในการเรียนและช่วยให้เกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ ในด้านบรรยากาศการเรียนรู้ นักเรียนพึงพอใจมากที่สุดต่อบรรยากาศที่เป็นกันเอง เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการทำงานกลุ่มที่สร้างความร่วมมือ ทั้งนี้เป็นผลจากกระบวนการโค้ชที่เน้นการสื่อสารสองทาง เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงออกและสะท้อนความคิดได้อย่างอิสระ เมื่อผสานกับสื่อสังคมออนไลน์จึงเกิดการมีส่วนร่วมทั้งในและนอกห้องเรียน จนกลายเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่อบอุ่นและเป็นมิตร (วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒผล, 2562) ผลนี้สอดคล้องกับงานของดวงหทัย โฮมไชยะวงศ์ (2562) ที่พบว่า การใช้กระบวนการโค้ชและการให้คำปรึกษาช่วยสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีและส่งเสริมความมั่นใจของผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่อง ในด้านประโยชน์ที่ได้รับนักเรียนพึงพอใจมากที่สุดในประเด็นที่สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริง รองลงมาคือการสื่อสารอย่างมี

เหตุผล และการวิเคราะห์เนื้อหาได้ดีขึ้น สะท้อนว่ากิจกรรมที่ใช้กระบวนการโค้ชร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ช่วยเสริมคุณภาพการเรียนรู้ทั้งด้านเนื้อหาและทักษะสำคัญต่อชีวิตยุคใหม่ โดยผู้เรียนสามารถตั้งเป้าหมาย พัฒนาตนเอง และประเมินผลการเรียนรู้ได้ต่อเนื่อง ก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ลึกซึ้งและยั่งยืน (กานตพงศ์ จันทร์ทอง, 2562) และด้านกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนพึงพอใจมากที่สุดต่อบทบาทโค้ชที่ช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วม รองลงมาคือการใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่ทำให้การเรียนรู้สนุกและมีประสิทธิภาพ ส่วนกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นลำดับขั้นตอนเข้าใจง่ายได้คะแนนน้อยที่สุด แต่ยังอยู่ในระดับพึงพอใจ ทั้งนี้เป็นเพราะครูผู้สอนในฐานะโค้ชสามารถออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมกับผู้เรียน โดยใช้คำถาม การสะท้อนคิด และการติดตามผล เมื่อประยุกต์กับสื่อสังคมออนไลน์ จึงเพิ่มความหลากหลายและความยืดหยุ่นของกิจกรรมให้ตรงกับความสนใจของผู้เรียน (วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒผล, 2562) สอดคล้องกับงานวิจัยของรัชชานนท์ เฟื่องบุญ (2564) ที่ยืนยันว่าการใช้บทบาทโค้ชช่วยพัฒนากระบวนการคิดขั้นสูงและสร้างบรรยากาศการเรียนที่สนุกสนานและมีความหมายมากขึ้น

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ การพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้บทบาทโค้ชร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านทุ่งมน จังหวัดขอนแก่น สร้างองค์ความรู้ใหม่ที่สำคัญต่อวงการศึกษาในหลายมิติ โดยชี้ให้เห็นว่า การผสมผสาน กระบวนการโค้ช เข้ากับการใช้ สื่อสังคมออนไลน์ ช่วยเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมมากขึ้น สามารถฝึกการอ่านเชิงวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ และพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงได้อย่างมีประสิทธิภาพ การใช้โค้ชทำให้ผู้เรียนได้รับการชี้แนะ การตั้งคำถาม และการสะท้อนคิดอย่างต่อเนื่อง ขณะที่สื่อสังคมออนไลน์ช่วยเปิดพื้นที่ให้ผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แบ่งปันความรู้ และฝึกฝนการสื่อสารได้อย่างอิสระและต่อเนื่องเกินกว่าเวลาเรียนในห้องเรียนปกติ โดยผลลัพธ์ที่ได้สะท้อนให้เห็นว่า ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียนรู้ มีแรงจูงใจ และสามารถประยุกต์ใช้ทักษะที่ได้ไปใช้ในชีวิตจริง อีกทั้งยังเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นการเรียนรู้อย่างมีวิจารณญาณ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง ดังภาพที่ 1

การจัดการเรียนรู้บทบาทโค้ช

ภาพที่ 1 องค์ความรู้วิจัย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ต้องอาศัยการเรียนรู้จากความสามารถของตนเอง นักเรียนบางคนอาจมีศักยภาพและความรู้พื้นฐานไม่เท่ากัน ครูจึงต้องคอยสังเกต คอยแนะนำช่วยเหลือในกรณีนักเรียนบางคนอาจมีอุปสรรคในการเรียน เนื่องจากความแตกต่างระหว่างบุคคล

1.2 ครูผู้สอนควรเตรียมคำถามเพื่อใช้กระตุ้นความคิดให้นักเรียนเกิดแรงบันดาลใจในการเรียนรู้รวมถึงการตั้งคำถามที่กระตุ้นให้นักเรียนเกิดการวิเคราะห์

1.3 ครูผู้สอนออกแบบสื่อสังคมออนไลน์ในรูปแบบใหม่ๆ ที่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียน

1.4 ครูควรเสริมแรงบวกด้วยการให้รางวัล เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ไปจัดการจัดการเรียนรู้ร่วมกับเทคนิคอื่นๆ เช่น เฟซบุ๊ค ทวิตเตอร์ ยูทูป เป็นต้น

2.2 ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่ส่งผลต่อทักษะด้านอื่นๆ ในรายวิชาภาษาไทย เช่น ทักษะการพูด ทักษะการเขียน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กานตพงศ์ จันทร์ทอง. (2562). ความสามารถในการคิดวิเคราะห์สาระประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้รูปแบบซิปปาร่วมกับการโค้ช. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรังสิต.

ชลธิดา หงส์เหม. (2560). ความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแผนที่ความคิด. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ดวงหทัย โฮมไชยะวงศ์. (2557). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการโค้ชและการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูประถมศึกษาของนักศึกษาวิชาชีพครู. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ธนา ธุศรีวรรณ. (2562). การพัฒนารูปแบบการชี้แนะเพื่อส่งเสริมทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับครูระดับมัธยมศึกษา. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

รัชชานนท์ เฟื่องบุญ. (2564). การพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจารณ์วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้บทบาทการโค้ช. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วิจารณ์ พานิช. (2555). วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรีสฤษดิ์วงศ์.

วิชัย วงษ์ใหญ่ และ มารุต พัฒผล. (2557). การโค้ชเพื่อการรู้คิด. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร :จรัลสนิทวงศ์การพิมพ์.

วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒผล. (2562). การพัฒนาทักษะสร้างสรรค์นวัตกรรม. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ผู้นำพัฒนานวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้.

สมนึก ภัททิยธนี. (2565). การวัดผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. มหาสารคาม: ประสานการพิมพ์.

สุวิมล กฤชคฤหาสน์. (2564). เอกสารประกอบการสอน MER3101 การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

อาทิตย์ ฝ่ายทอง, รชต มาตรสอน, ปาณจิตร สุกุมาลย์ และสุทธิพงษ์ อุพลเถียร. (2566). การพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสนามบิน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. Journal of Applied Education, 1(6), 1–14.

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) 2569
Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU Vol. 13 No. 1 (January-April) 2026
ISSN: 2673-0030 (Online) https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU

แนวทางการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษแห่งหนึ่ง ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

GUIDELINES FOR UTILIZING ARTIFICIAL INTELLIGENCE TO ENHANCE THE EFFICIENCY OF BUDGET MANAGEMENT IN A LARGE-SIZED SPECIAL SECONDARY SCHOOL UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE, PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA

[1]ชุลีกร วงศ์จีน Chuleekorn Wongjeen [2]พร้อมพิไล บัวสุวรรณ Phrompilai Buasuwan
[3]วรรณวิศา สืบนุสรณ์ คล้ายจำแลง Wannawisa Suebnusorn KhlaiJamlaeng
[1, 2, 3]มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ Kasetsart University, Thailand
Corresponding Author E-mail: chuleekorn@racha1.ac.th

Article Received: January 06, 2026. Revised: April 19, 2026. Accepted: April 27, 2025.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษแห่งหนึ่ง ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา 2) เพื่อเสนอแนวทางการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษแห่งหนึ่ง ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี โดยมีประชากร คือ ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับฝ่ายงบประมาณของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษแห่งหนึ่ง ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา จำนวน 24 คน และผู้ทรงคุณวุฒิให้สัมภาษณ์ จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความต้องการจำเป็นของการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา พบว่า ความต้องการจำเป็นที่สูงที่สุด 3 ลำดับแรก คือ การใช้ AI ช่วยติดตามการใช้งบประมาณในแต่ละโครงการได้แบบเรียลไทม์ รองลงมาคือ การใช้ AI ช่วยในการจัดทำรายงานพัสดุและสินทรัพย์อัตโนมัติ พร้อมนำเสนอข้อมูลสถิติการใช้งานอย่างละเอียด และการใช้ AI ช่วยตรวจสอบความถูกต้องของหลักฐานทางการเงิน เพื่อลดการทุจริตในสถานศึกษา 2) แนวทางการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษแห่งหนึ่ง คือ การพัฒนาฐานข้อมูลงบประมาณ พัสดุ และการเงินให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัลอย่างเป็นระบบ การบูรณาการข้อมูลระหว่างกลุ่มงานที่เกี่ยวข้อง การนำ AI มาวิเคราะห์ ติดตาม และตรวจสอบการใช้งบประมาณแบบเรียลไทม์ การจัดทำ

รายงานและแดชบอร์ดแสดงผลข้อมูลอย่างโปร่งใส และการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการใช้เทคโนโลยีและการบริหารจัดการข้อมูล เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจเชิงบริหารและเสริมสร้างธรรมาภิบาลในสถานศึกษา
คำสำคัญ: ปัญญาประดิษฐ์, การเพิ่มประสิทธิภาพ, การบริหารงานงบประมาณ, โรงเรียนมัธยมศึกษา

Abstract

The purposes of this independent study were: 1) to examine the priority needs for the use of artificial intelligence (AI) in enhancing the efficiency of budget administration in a large special secondary school under the Secondary Educational Service Area Office Phra Nakhon Si Ayutthaya, and 2) to propose guidelines for the use of artificial intelligence to enhance the efficiency of budget administration in such a school. This study employed a mixed-methods research design. This study employed a mixed-methods research design. The population consisted of 24 administrators and teachers responsible for budget-related functions in a large special-size secondary school under the Secondary Educational Service Area Office Phra Nakhon Si Ayutthaya, along with seven experts who participated as key informants in the interview phase. The research instruments included a structured questionnaire and a semi-structured interview form. Quantitative data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, and the Modified Priority Needs Index ($PNI_{modified}$), while qualitative data were analyzed through content analysis.

The results showed that; 1) The findings revealed that the priority needs for the application of Artificial Intelligence (AI) to enhance budget management efficiency in a large special-size secondary school under the Secondary Educational Service Area Office Phra Nakhon Si Ayutthaya were at a high level. The highest-ranked need was the use of AI to monitor budget expenditures for each project in real time, enabling greater transparency and timely financial control. This was followed by the use of AI to automatically generate procurement and asset management reports, with detailed statistical presentations of usage data to support systematic and accurate decision-making. The third priority need was the application of AI to verify the accuracy of financial documentation in order to minimize errors and reduce the risk of fraud within the educational institution. 2)The proposed guidelines for enhancing budget administration efficiency included developing integrated digital databases for budget, finance, and asset management; integrating data across relevant administrative units; applying AI to analyze, monitor, and audit budget expenditures in real time; generating transparent reports and dashboards to support managerial decision-making; and developing personnel competencies in technology use and data management to promote good governance in educational administration.

Keywords: Artificial Intelligence, Efficiency Enhancement, Budget Management, Secondary School

บทนำ

ในยุคดิจิทัล เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมดิจิทัลได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาองค์กรในทุกภาคส่วน โดยเฉพาะการบริหารจัดการองค์กรที่ต้องเผชิญกับความท้าทายด้านประสิทธิภาพ ความคุ้มค่า และความโปร่งใส เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) จึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการสนับสนุนการตัดสินใจ การวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ และการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงาน ตามแนวคิดของ Russell and Norvig (2021) ที่ชี้ว่า AI สามารถเรียนรู้ วิเคราะห์ และประมวลผลข้อมูลเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการได้อย่างเป็นระบบ โดยในภาครัฐและภาคการศึกษา AI ถูกนำมาใช้ในการบริหารงบประมาณ การคาดการณ์รายจ่าย และการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลทางการเงิน ซึ่งช่วยลดความผิดพลาดและเพิ่มความโปร่งใสในการบริหารจัดการ

อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา โดยเฉพาะโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ยังคงประสบสภาพปัญหาเชิงโครงสร้างและเชิงกระบวนการอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากโรงเรียนมีจำนวนนักเรียนและบุคลากรจำนวนมาก มีแผนงาน โครงการ และกิจกรรมที่หลากหลาย ส่งผลให้กระบวนการบริหารด้านการเงิน การบัญชี และการจัดซื้อจัดจ้างมีความซับซ้อน ต้องจัดการข้อมูลจำนวนมาก และต้องดำเนินการภายใต้กฎหมาย ระเบียบ และแนวปฏิบัติที่เคร่งครัด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564) ขณะเดียวกันโรงเรียนจำนวนไม่น้อยยังคงใช้ระบบการจัดการข้อมูลแบบแยกส่วน อาศัยการบันทึกข้อมูลด้วยเอกสารหรือโปรแกรมพื้นฐาน ทำให้เกิดปัญหาความล่าช้า ความซ้ำซ้อนของข้อมูล ความคลาดเคลื่อนในการบันทึก และความยากลำบากในการติดตาม ตรวจสอบ และสรุปรายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณ (ประพนธ์ พรหมบุตร, 2565) ส่งผลให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องรับภาระงานด้านเอกสารและงานธุรการจำนวนมาก จนกระทบต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานหลักด้านการจัดการเรียนการสอน อีกทั้งยังเพิ่มความเสี่ยงต่อความผิดพลาดในการดำเนินงานและความไม่โปร่งใสในการบริหารงบประมาณ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ที่ชี้ให้เห็นว่า การขาดระบบเทคโนโลยีสนับสนุนการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ จะส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการบริหารและความเชื่อมั่นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Wang et al., 2020; Liu and Zhang, 2021)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการศึกษาวิจัยแนวทางการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับความต้องการจำเป็น ปัจจัยเอื้อต่อการนำ AI มาใช้ และแนวทางการประยุกต์ใช้ AI ในด้านการเงิน การพัสดุ และการจัดการเอกสารอย่างเหมาะสม การวิจัยครั้งนี้จึงมีความสำคัญในการช่วยลดภาระงานของบุคลากร เพิ่มความถูกต้อง โปร่งใส และประสิทธิภาพในการบริหารงบประมาณ อันจะนำไปสู่การพัฒนาระบบบริหารจัดการของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืนในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษแห่งหนึ่ง ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

2. เพื่อเสนอแนวทางการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษแห่งหนึ่ง ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี ระหว่างงานวิจัยเชิงปริมาณและงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และสภาพความต้องการจำเป็นการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษแห่งหนึ่งในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยาโดยใช้แบบสอบถาม

1. ประชากรในการวิจัย จำนวน 24 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน และครูผู้สอน จำนวน 22 คนที่เกี่ยวข้องกับปฏิบัติงานในฝ่ายงานงบประมาณของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษแห่งหนึ่ง ในสังกัดสำนักงานเขตมัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ซึ่งการกำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็นแบบเฉพาะเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้ปัญญาปะดิษฐ์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษแห่งหนึ่งในสังกัดสำนักงานเขตมัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือวิจัย ดังนี้ 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดและประเด็นสำคัญในการพัฒนาเครื่องมือให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย 2) จัดทำแบบประเมินฉบับร่าง และนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของเนื้อหาและโครงสร้างของข้อคำถาม 3) ปรับปรุงและพัฒนาแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อให้มีความชัดเจน ครอบคลุม และเหมาะสมยิ่งขึ้น 4) นำเครื่องมือฉบับร่างเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยกำหนดเกณฑ์การยอมรับไว้ที่ 0.67–1.00 5) นำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try out) กับโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อทดสอบความเหมาะสมและความเข้าใจของผู้ตอบแบบสอบถาม และ 6) ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลจากการทดลองใช้ เพื่อนำมาปรับปรุงและจัดทำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล 1) จัดเตรียมแบบสอบถามให้แก่ผู้บริหารและครูรวมทั้งหมด 24 คน 2) รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามจากผู้บริหารและครูมาตรวจสอบความสมบูรณ์ 3) กรอกข้อมูลลงในโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

3. การวิเคราะห์ข้อมูล 1) นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 มาทำการวิเคราะห์โดยมีรายละเอียดดังนี้ ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยหาค่าร้อยละและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งเป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ แบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด และประสบการณ์การทำงาน 2) นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 นำมาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษแห่งหนึ่ง ในสังกัดสำนักงานเขตมัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ดัชนีความสำคัญของลำดับความต้องการจำเป็น $PNI_{modified} = (I - D) / D$ (สุวิมล ว่องวานิช,2562) เพื่อหาค่า $PNI_{modified}$ ที่สูงที่สุด 3 ลำดับแรก

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาการแนวทางใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษแห่งหนึ่งในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา โดยใชการสัมภาษณ์เชิงลึก

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย ได้แก่ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน โดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 คน รองผู้อำนวยการ 2 คน ครูฝ่ายการเงิน 1 คน ครูฝ่ายพัสดุ 1 คน ครูฝ่ายแผนงาน 1 คน และครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 1 คน

2. เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ซึ่งผู้วิจัยได้นำความต้องการจำเป็นในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียน 3 ลำดับแรก มาร่างเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา พิจารณาความถูกต้องเหมาะสมแล้วนำไปใช้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิต่อไป โดยรูปแบบการสัมภาษณ์เชิงลึก

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ ทั้งนี้ได้ดำเนินการบันทึกเสียงระหว่างการสัมภาษณ์ และถอดความจากบทสัมภาษณ์อย่างละเอียดเพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยมีรายละเอียดดังนี้ วิเคราะห์เนื้อหาจากข้อมูลการสัมภาษณ์เริ่มจากการถอดเสียงเป็นข้อความและอ่านข้อมูลซ้ำหลายครั้งเพื่อทำความเข้าใจภาพรวม จากนั้นคัดเลือกข้อความที่มีความหมายสำคัญและกำหนดรหัสให้กับข้อมูล นำรหัสที่มีความใกล้เคียงกันมาจัดกลุ่มเป็นหมวดหมู่หรือประเด็นหลัก แล้วสังเคราะห์และตีความผลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยพบผลการวิจัย ดังนี้

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

ที่	ฝ่ายงานงบประมาณในสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
		μ	σ	ระดับ	μ	σ	ระดับ
1	งานแผนงาน	1.66	0.77	น้อย	4.48	0.65	มาก
2	งานตรวจสอบ ติดตามและรายงานการใช้งบประมาณ	1.53	0.73	น้อย	4.46	0.53	มาก
3	งานการเงิน	1.66	0.78	น้อย	4.65	0.53	มากที่สุด
4	งานพัสดุและสินทรัพย์	1.58	0.76	น้อย	4.50	0.54	มาก
5	งานจัดระบบควบคุมภายใน	1.52	0.74	น้อย	4.26	0.69	มาก
6	งานยานพาหนะ	1.36	0.53	น้อยที่สุด	3.79	0.84	มาก
	ค่าเฉลี่ยรวม	1.55	0.72	น้อย	4.36	0.63	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย (μ = 1.55 , σ = 0.72) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ งานแผนงาน อยู่ในระดับน้อย (μ = 1.66 , σ = 0.77) และงานการเงิน อยู่ในระดับน้อย (μ = 1.66 , σ = 0.78) รองลงมาคือ งานพัสดุและสินทรัพย์ อยู่ในระดับน้อย (μ = 1.58 , σ = 0.76) งานตรวจสอบ ติดตามและรายงานการใช้งบประมาณ อยู่ในระดับน้อย (μ = 1.53 , σ = 0.73) งานจัดระบบควบคุมภายใน อยู่ในระดับน้อย (μ = 1.52, σ = 0.74) และงานยานพาหนะ อยู่ในระดับน้อยที่สุด (μ = 1.36 , σ = 0.53) ตามลำดับ และสภาพที่พึงประสงค์ในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวมอยู่ ในระดับมาก (μ = 4.36 , σ = 0.63) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ งานการเงิน อยู่ในระดับมากที่สุด (μ = 4.65 , σ = 0.53) รองลงมาคือ งานพัสดุและสินทรัพย์ อยู่ในระดับมาก (μ = 4.50, σ = 0.54) งานแผนงาน อยู่ในระดับมาก (μ = 4.48, σ = 0.65) งานตรวจสอบ ติดตามและรายงานการใช้งบประมาณ อยู่ในระดับมาก (μ = 4.46, σ = 0.53) งานจัดระบบควบคุมภายในอยู่ในระดับมาก (μ = 4.26, σ = 0.69) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ งานยานพาหนะ อยู่ในระดับมาก (μ = 3.79, σ = 0.84) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นแสดงรายข้อที่มีค่า PNI สูงสุด 3 ลำดับ

ที่	รายการ	ปัจจุบัน		พึงประสงค์		PNI Modified	อันดับ
		μ	σ	μ	σ		
1	การใช้ AI ช่วยติดตามการใช้งบประมาณในแต่ละโครงการได้แบบเรียลไทม์ (กลุ่มที่ 1 งานแผนงาน)	1.38	0.58	4.67	0.56	2.394	1
2	การใช้ AI ช่วยในการจัดทำรายงานพัสดุและสินทรัพย์อัตโนมัติ พร้อมนำเสนอข้อมูลสถิติการใช้งานอย่างละเอียด (กลุ่มที่ 4 งานพัสดุและสินทรัพย์)	1.38	0.49	4.54	0.59	2.303	2
3	การใช้ AI ช่วยตรวจสอบความถูกต้องของหลักฐานทางการเงิน เพื่อลดการทุจริตในสถานศึกษา (กลุ่มที่ 3 งานการเงิน)	1.46	0.59	4.67	0.48	2.200	3

ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ทั้ง 6 กลุ่มงาน ทั้งหมด 34 ข้อ พบว่า ความต้องการจำเป็นที่สูงที่สุด 3 ลำดับแรก คือ การใช้ AI ช่วยติดตามการใช้งบประมาณในแต่ละโครงการได้แบบเรียลไทม์ (กลุ่มงานที่ 1 งานแผนงาน) $PNI_{modified}$ = 2.394 รองลงมาคือ การใช้ AI ช่วยในการจัดทำรายงานพัสดุและสินทรัพย์อัตโนมัติ พร้อมนำเสนอข้อมูลสถิติการใช้งานอย่างละเอียด (กลุ่มที่ 4 งานพัสดุและสินทรัพย์) $PNI_{modified}$ = 2.303 และรองลงมาคือ การใช้ AI ช่วยตรวจสอบความถูกต้องของหลักฐานทางการเงิน เพื่อลดการทุจริตในสถานศึกษา (กลุ่มที่ 3 งานการเงิน) $PNI_{modified}$ = 2.200

2. แนวทางการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา มี 3 ประเด็น ดังนี้

2.1 แนวทางการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) ช่วยติดตามการใช้งบประมาณในแต่ละโครงการแบบเรียลไทม์ของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สามารถสังเคราะห์จากความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 5 คนได้ว่า การนำ AI มาใช้เป็นกลไกสำคัญในการยกระดับประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณให้มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล โดยมีแนวทางการดำเนินงานอย่างเป็นระบบดังต่อไปนี้

1. โรงเรียนควรเริ่มจากการพัฒนาฐานข้อมูลงบประมาณและข้อมูลโครงการทั้งหมดให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัลอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมรายละเอียดของโครงการ แผนงบประมาณที่ได้รับอนุมัติ ประเภทเงินงบประมาณ ระยะเวลาดำเนินงาน และข้อมูลการเบิกจ่าย ทั้งนี้การมีฐานข้อมูลกลางจะเป็นรากฐานสำคัญที่เอื้อต่อการนำ AI เข้ามาประมวลผล วิเคราะห์ และติดตามข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ควรเชื่อมโยงระบบงานด้านแผนงาน การเงิน และพัสดุเข้าด้วยกัน เพื่อให้ข้อมูลมีความถูกต้อง ครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน การบูรณาการข้อมูลจากหลายฝ่ายจะช่วยลดความซ้ำซ้อนของงาน ลดความผิดพลาดจากการกรอกข้อมูล และทำให้ AI สามารถตรวจสอบความสอดคล้องของการใช้จ่ายงบประมาณกับแผนที่กำหนดไว้ได้แบบเรียลไทม์

3. ควรนำ AI หรือเครื่องมือวิเคราะห์ข้อมูลและระบบ Business Intelligence มาประยุกต์ใช้ในการติดตาม วิเคราะห์ และแสดงผลข้อมูลการใช้งบประมาณ โดย AI สามารถทำหน้าที่เปรียบเทียบการเบิกจ่ายจริงกับแผนงบประมาณ ตรวจสอบการใช้เงินเกินแผนหรือผิดประเภท ตรวจจับความผิดปกติของรายการใช้จ่าย รวมถึงเฝ้าระวังระยะเวลาการดำเนินโครงการ และแจ้งเตือนผู้รับผิดชอบหรือผู้บริหารโดยอัตโนมัติเมื่อพบความเสี่ยง นอกจากนี้ การจัดทำแดชบอร์ดแสดงผลข้อมูลแบบเรียลไทม์จะช่วยให้ผู้บริหารสามารถติดตามสถานะของโครงการจำนวนมากได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และสนับสนุนการตัดสินใจเชิงนโยบายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ในกรณีที่โรงเรียนใช้ซอฟต์แวร์สำเร็จรูปจากภายนอกซึ่งไม่สามารถเข้าถึงฐานข้อมูลได้โดยตรง โรงเรียนอาจพิจารณาพัฒนาระบบหรือแพลตฟอร์มของตนเองบนระบบคลาวด์ เพื่อรองรับการนำ AI มาใช้ในการติดตามและตรวจสอบข้อมูลการใช้งบประมาณ โดยสามารถออกแบบเงื่อนไขการทำงานของ AI การจำกัดสิทธิ์การเข้าถึงข้อมูลตามบทบาทหน้าที่ และการเข้าถึงข้อมูลได้ทุกที่ทุกเวลา ซึ่งจะช่วยเพิ่มความคล่องตัวในการบริหารจัดการงบประมาณ

5. ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านดิจิทัลและการใช้ข้อมูล (Data Literacy) ควบคู่กับการกำหนดแนวทางการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลทางการเงินอย่างเคร่งครัด เพื่อให้การใช้ AI เป็นไปอย่างถูกต้อง เหมาะสม และยั่งยืน โดยผลการวิเคราะห์จาก AI ควรถูกนำมาใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหาร อันจะนำไปสู่การใช้งบประมาณที่มีประสิทธิภาพ คุ้มค่า และตรวจสอบได้ในระยะยาว

2.2 แนวทางการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) ช่วยในการจัดทำรายงานพัสดุและสินทรัพย์อัตโนมัติ พร้อมนำเสนอข้อมูลสถิติการใช้งานอย่างละเอียดของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สามารถสังเคราะห์จากความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 5 คนได้ว่า การประยุกต์ใช้ AI ในงานพัสดุเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรของสถานศึกษาให้มีความถูกต้อง โปร่งใส ตรวจสอบได้ และสอดคล้องกับระเบียบพัสดุภาครัฐ โดยมีแนวทางการดำเนินงานอย่างเป็นระบบดังต่อไปนี้

1. โรงเรียนควรพัฒนาฐานข้อมูลพัสดุ ครุภัณฑ์ และสินทรัพย์ทั้งหมดให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัลที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ครอบคลุมข้อมูลการจัดซื้อ การเบิก–คืน การซ่อมบำรุง การจำหน่าย และสถานะของสินทรัพย์ ทั้งนี้ฐานข้อมูลดิจิทัลจะเป็นโครงสร้างพื้นฐานสำคัญที่เอื้อต่อการนำ AI มาใช้ในการบันทึก ตรวจสอบ และปรับปรุงข้อมูลได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

2. ควรเชื่อมโยงระบบงานพัสดุเข้ากับระบบแผนงานและระบบการเงินของโรงเรียน เพื่อให้ข้อมูลมีความสอดคล้องและเป็นปัจจุบัน การบูรณาการข้อมูลจากหลายระบบจะช่วยลดภาระงานเอกสาร ลดความซ้ำซ้อนในการกรอกข้อมูล และทำให้ AI สามารถประมวลผลข้อมูลด้านพัสดุและสินทรัพย์ได้อย่างครบถ้วนตลอดวงจรการใช้งาน

3. ควรนำ AI มาใช้ในการจัดทำรายงานพัสดุและทะเบียนคุมสินทรัพย์อัตโนมัติ โดย AI สามารถช่วยตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล วิเคราะห์สถิติการใช้งาน อายุการใช้งาน แนวโน้มความเสื่อมสภาพ และแจ้งเตือนเมื่อถึงระยะเวลาที่ควรซ่อมบำรุงหรือเปลี่ยนทดแทนครุภัณฑ์ นอกจากนี้ AI ยังสามารถสังเคราะห์ข้อมูลและจัดทำรายงานในรูปแบบเอกสารหรือไฟล์ดิจิทัล เช่น PDF หรือ Excel ได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง

4. ควรพัฒนาเครื่องมือแสดงผลข้อมูลในรูปแบบแดชบอร์ด (Dashboard) เพื่อสรุปข้อมูลพัสดุและสินทรัพย์เชิงสถิติอย่างละเอียดและแบบเรียลไทม์ เช่น จำนวนครุภัณฑ์ตามประเภท สถานะการใช้งาน อัตราการชำรุดเสื่อมสภาพ และมูลค่าสินทรัพย์คงเหลือ ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารและหน่วยตรวจสอบสามารถติดตามและใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจเชิงบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. โรงเรียนควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและการบริหารจัดการข้อมูล ควบคู่กับการกำหนดผู้รับผิดชอบในการกำกับดูแลความถูกต้องและความปลอดภัยของข้อมูลในระบบ เพื่อให้การใช้ AI ในงานพัสดุเป็นไปอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับระเบียบราชการ และนำไปสู่การบริหารจัดการทรัพยากรของสถานศึกษาอย่างคุ้มค่า โปร่งใส และยั่งยืนในระยะยาว

2.3 แนวทางการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) ช่วยตรวจสอบความถูกต้องของหลักฐานทางการเงินเพื่อลดการทุจริตในสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สามารถสังเคราะห์จากความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 5 คนได้ว่า การนำ AI มาใช้เป็นเครื่องมือเสริมระบบควบคุมภายในด้านการเงิน จะช่วยเพิ่มความโปร่งใส ความถูกต้อง และความน่าเชื่อถือของการบริหารจัดการงบประมาณ โดยไม่ทดแทนบุคลากร แต่สนับสนุนการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้สามารถกำหนดแนวทางการดำเนินงานอย่างเป็นระบบดังต่อไปนี้

1. สถานศึกษาควรจัดเก็บหลักฐานทางการเงินทั้งหมด เช่น ใบเสร็จรับเงิน ใบสำคัญเบิกจ่าย รายงานบัญชี และเอกสารที่เกี่ยวข้อง ให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัลอย่างเป็นระบบ และจัดตั้งฐานข้อมูลกลางด้านการเงิน เพื่อรองรับการนำ AI เข้ามาตรวจสอบข้อมูลได้อย่างครบถ้วนและต่อเนื่อง การจัดทำหลักฐานทางการเงินดิจิทัลจะช่วยลดความเสี่ยงจากการสูญหายของเอกสาร และเพิ่มความสะดวกในการตรวจสอบย้อนหลัง

2. ควรเชื่อมโยงข้อมูลด้านการเงินกับระบบแผนงานและระบบพัสดุ เพื่อให้การตรวจสอบเป็นไปในลักษณะบูรณาการ AI สามารถนำข้อมูลรายรับ–รายจ่าย การเบิกจ่ายงบประมาณ และข้อมูลพัสดุมาเปรียบเทียบความสอดคล้องกับแผนงบประมาณและระเบียบที่เกี่ยวข้องได้แบบอัตโนมัติ ซึ่งจะช่วยลดความคลาดเคลื่อนและป้องกันการใช้เงินผิดวัตถุประสงค์

3. ควรนำ AI มาใช้ในการตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารและข้อมูลทางการเงิน โดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยี เช่น Optical Character Recognition (OCR) เพื่ออ่านและตรวจสอบเอกสารหลักฐานทางการเงินทุกประเภท เปรียบเทียบตัวเลขจากเอกสารกับข้อมูลในระบบบัญชี ตรวจจับความผิดปกติของรายการ เช่น การใช้เงินเกินแผน การตัดบัญชีผิดประเภท หรือการแก้ไขข้อมูลย้อนหลัง รวมถึงการบันทึกประวัติการแก้ไขข้อมูล (Audit Trail) เพื่อเพิ่มความโปร่งใสและตรวจสอบที่มาได้อย่างชัดเจน

4. ควรออกแบบให้ AI วิเคราะห์รูปแบบและพฤติกรรมการใช้จ่ายทางการเงินที่อาจมีความเสี่ยงต่อการทุจริต เช่น การเบิกจ่ายซ้ำ ๆ ในลักษณะผิดปกติ การเปลี่ยนแปลงตัวเลขที่ไม่สอดคล้องกับรูปแบบเดิม หรือการใช้เงินไม่สัมพันธ์กับประเภทบัญชี พร้อมทั้งตั้งระบบแจ้งเตือนอัตโนมัติให้ผู้เกี่ยวข้องทราบทันทีเมื่อพบความผิดปกติ นอกจากนี้ควรจัดทำรายงานสรุปผลการตรวจสอบและแดชบอร์ดแสดงข้อมูลแบบเรียลไทม์ เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจเชิงบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา

5. สถานศึกษาควรกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติด้านการควบคุมภายในควบคู่กับการใช้ AI อย่างชัดเจน รวมถึงการกำหนดสิทธิ์การเข้าถึงและการแก้ไขข้อมูลตามบทบาทหน้าที่ พัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านจริยธรรม การใช้เทคโนโลยี และการบริหารจัดการข้อมูลทางการเงิน เพื่อให้การใช้ AI เป็นไปอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับระเบียบราชการ และนำไปสู่การลดความเสี่ยงการทุจริต สร้างความโปร่งใส และเสริมสร้างความเชื่อมั่นในการบริหารจัดการทางการเงินของสถานศึกษาอย่างยั่งยืน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานงบประมาณ พบว่า โดยภาพรวมทุกข้อมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับสูง สะท้อนให้เห็นถึงช่องว่างระหว่างสภาพปัจจุบันกับสภาพที่พึงประสงค์ในการนำปัญญาประดิษฐ์มาใช้สนับสนุนการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มงาน พบว่า ด้านงานแผนงาน ด้านงานพัสดุและสินทรัพย์ และด้านงานการเงิน ล้วนมีความต้องการจำเป็นในการประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ความถูกต้อง และความโปร่งใสในการดำเนินงานมากที่สุด โดยอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1.1 ด้านงานแผนงาน ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (PNI) พบว่า การใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อติดตามการใช้งบประมาณในแต่ละโครงการแบบเรียลไทม์ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับรายการอื่น สะท้อนให้เห็นถึงช่องว่างอย่างชัดเจนระหว่างสภาพปัจจุบันกับสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงบประมาณของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสุภางค์ วงศ์วานิช (2558) ที่ระบุว่า ค่า PNI ที่สูงแสดงถึงประเด็นที่ควรได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน บริบทของสถานศึกษาขนาดใหญ่ที่มีหลายโครงการ หลายแหล่งงบประมาณ และผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ส่งผลให้กระบวนการติดตามควบคุมงบประมาณมีความซับซ้อน ขณะที่ระบบรายงานแบบเป็นรอบระยะเวลาไม่สามารถสะท้อนข้อมูลที่ทันต่อสถานการณ์ได้ สอดคล้องกับชาญชัย แสวงศักดิ์ (2562) ที่ชี้ว่า การติดตามงบประมาณแบบรายงวดไม่เอื้อต่อการตัดสินใจเชิงบริหารในองค์กรขนาดใหญ่ การนำ AI มาใช้จึงมีศักยภาพในการวิเคราะห์ข้อมูลแบบทันที แจ้งเตือนความคลาดเคลื่อน และสนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหารให้มีความแม่นยำมากขึ้น อีกทั้งยังช่วยลดภาระงานซ้ำซ้อนและเสริมสร้างความโปร่งใสในการบริหารงบประมาณ อันสอดคล้องกับแนวทางการบริหารภาครัฐในยุคดิจิทัลที่มุ่งเน้นความถูกต้อง ตรวจสอบได้ และมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น ผลการวิจัยจึงสะท้อนความจำเป็นเร่งด่วนในการประยุกต์ใช้ AI เพื่อยกระดับระบบบริหารงบประมาณของโรงเรียนให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง

1.2 ด้านงานพัสดุและสินทรัพย์ ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (PNI) พบว่า การใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อจัดทำรายงานพัสดุและสินทรัพย์อัตโนมัติ พร้อมแสดงข้อมูลสถิติการใช้งานอย่างละเอียด มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดในกลุ่มงานพัสดุและสินทรัพย์ สะท้อนช่องว่างระหว่างสภาพปัจจุบันกับสภาพที่พึงประสงค์อย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสุภางค์ วงศ์วานิช (2558) ที่ระบุว่า ค่า PNI ใช้จัดลำดับประเด็นที่ควรเร่งพัฒนา บริบทของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ที่มีพัสดุและครุภัณฑ์จำนวนมาก ทำให้การควบคุม ตรวจสอบ และรายงานมีความซับซ้อน สอดคล้องกับสมบัติ ท้ายเรือคำ (2561) ที่พบว่า สถานศึกษาขนาดใหญ่ประสบปัญหาด้านความถูกต้องและความทันเวลาของข้อมูล ปัจจุบันการดำเนินงานยังพึ่งพาบุคลากรและหลายระบบควบคู่กัน ส่งผลให้เกิดความซ้ำซ้อนและความคลาดเคลื่อน อีกทั้งการสรุปข้อมูลเชิงสถิติยังไม่สนับสนุนการตัดสินใจเชิงบริหารได้อย่างทันท่วงที ซึ่งปาริชาติ พัฒนกุล และคณะ (2563) ชี้ว่า การขาดระบบสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพเป็นข้อจำกัดสำคัญ ดังนั้น ความต้องการนำ AI มาใช้จึงสะท้อนความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาระบบงานพัสดุให้มีความถูกต้อง โปร่งใส ตรวจสอบได้ และสนับสนุนการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัล

1.3 ด้านงานการเงิน ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (PNI) ของกลุ่มงานการเงิน พบว่า การใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของหลักฐานทางการเงินเพื่อลดการทุจริต มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด สะท้อนช่องว่างระหว่างสภาพปัจจุบันกับสภาพที่พึงประสงค์ด้านการควบคุมและบริหารความเสี่ยงทางการเงิน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสุภางค์ วงศ์วานิช (2558) ที่ระบุว่า ค่า PNI ใช้จัดลำดับความเร่งด่วนของการพัฒนา บริบทของโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีธุรกรรมจำนวนมากและหลายฝ่ายเกี่ยวข้อง ทำให้การควบคุมทางการเงินมีความซับซ้อน สอดคล้องกับชาญชัย แสวงศักดิ์ (2562) ที่ชี้ถึงความเสี่ยงหากขาดระบบตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ ปัจจุบันการตรวจสอบยังพึ่งพาการทำงานของบุคลากรเป็นหลัก ทำให้เกิดความล่าช้าและความผิดพลาดได้ง่าย ซึ่งปาริชาติ พัฒนกุล และคณะ (2563) ระบุว่า การพึ่งพามนุษย์เพียงอย่างเดียวไม่สามารถรองรับข้อมูลจำนวนมากได้อย่างมีประสิทธิภาพ การนำ AI มาใช้จึงช่วยตรวจจับความผิดปกติ ลดความเสี่ยงการทุจริต และเพิ่มความรวดเร็วแม่นยำในการรายงาน ส่งผลให้ผู้บริหารสามารถตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้น ผลการวิจัยจึงสะท้อนความจำเป็นเร่งด่วนในการประยุกต์ใช้ AI เพื่อยกระดับระบบควบคุมทางการเงินและเสริมสร้างธรรมาภิบาลในสถานศึกษาอย่างยั่งยืน.

2. ผลการศึกษาแนวทางการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษแห่งหนึ่ง ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา โดยอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

2.1 ด้านงานแผนงาน ผลการวิจัยพบว่า การใช้ AI ช่วยติดตามการใช้งบประมาณในแต่ละโครงการแบบเรียลไทม์ ซึ่งมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index: PNI) สูงที่สุด สะท้อนให้เห็นถึงช่องว่างอย่างชัดเจนระหว่างสภาพปัจจุบันกับสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานงบประมาณ ทั้งนี้เนื่องจากการบริหารงบประมาณของโรงเรียนขนาดใหญ่มีจำนวนโครงการและแหล่งงบประมาณที่หลากหลาย ส่งผลให้ระบบการติดตามแบบเดิมที่อาศัยการรายงานเป็นรอบระยะเวลาและการตรวจสอบย้อนหลังไม่สามารถตอบสนองต่อการตัดสินใจเชิงบริหารได้อย่างทันท่วงที ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีระบบ (Systems Theory) ของ Bertalanffy (1968) ซึ่งมองว่า การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน โดยการนำ AI มาใช้ติดตามการใช้งบประมาณแบบเรียลไทม์

จะช่วยให้ระบบสามารถรับข้อมูล (Input) ประมวลผล (Process) และแสดงผลลัพธ์ (Output) ได้อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) ที่เน้นความโปร่งใส ความคุ้มค่า และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการภาครัฐ นอกจากนี้ในเชิงงานวิจัย ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับ Davenport and Ronanki (2018) ที่ระบุว่า การนำ AI มาใช้ในการบริหารงานด้านการเงินและงบประมาณช่วยให้ผู้บริหารสามารถติดตาม วิเคราะห์ และตัดสินใจบนฐานข้อมูลแบบเรียลไทม์ ส่งผลให้การบริหารจัดการมีความแม่นยำและโปร่งใสมากขึ้น เช่นเดียวกับ Mhlanga (2021) ที่ชี้ให้เห็นว่า AI มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการตัดสินใจเชิงบริหารในองค์กรขนาดใหญ่ โดยเฉพาะในบริบทที่มีข้อมูลจำนวนมากและมีความซับซ้อนสูง โดยสรุป การใช้ AI ช่วยติดตามการใช้งบประมาณในแต่ละโครงการแบบเรียลไทม์จึงเป็นแนวทางที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ เนื่องจากสามารถแก้ไขข้อจำกัดของระบบบริหารงบประมาณแบบเดิม เพิ่มความโปร่งใส และสนับสนุนการตัดสินใจเชิงบริหารได้อย่างเป็นระบบ อันจะนำไปสู่การบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิภาพ ตรวจสอบได้ และยั่งยืนในระยะยาว

2.2 ด้านงานพัสดุและสินทรัพย์ ผลการวิจัยจากการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index: PNI) พบว่า การใช้ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) ช่วยจัดทำรายงานพัสดุและสินทรัพย์อัตโนมัติ พร้อมนำเสนอข้อมูลสถิติการใช้งานอย่างละเอียด มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดในกลุ่มงานพัสดุและสินทรัพย์ สะท้อนให้เห็นถึงช่องว่างระหว่างสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์อย่างชัดเจน ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่มีพัสดุและสินทรัพย์จำนวนมาก การจัดทำรายงานยังพึ่งพาการทำงานของบุคลากรและหลายระบบควบคู่กัน ส่งผลให้เกิดความล่าช้า ความซ้ำซ้อน และความคลาดเคลื่อนของข้อมูล รวมถึงไม่สามารถสรุปข้อมูลเชิงสถิติที่ทันต่อการตัดสินใจเชิงบริหารได้ ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีระบบ (Systems Theory) ที่มองว่าการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน และเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ รวมถึงสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) ที่เน้นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อลดภาระงาน เพิ่มความคุ้มค่า และเสริมสร้างความโปร่งใส นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Davenport and Ronanki (2018) และ Mhlanga (2021) ที่ชี้ให้เห็นว่า AI สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการจัดทำรายงานและการวิเคราะห์ข้อมูลขององค์กรขนาดใหญ่ ขณะเดียวกัน Al-Sharafi et al. (2022) พบว่า AI มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างระบบควบคุมภายในและเพิ่มความสามารถในการตรวจสอบข้อมูล

2.3 ด้านงานการเงิน พบว่า การใช้ปัญญาประดิษฐ์ช่วยตรวจสอบความถูกต้องของหลักฐานทางการเงินเพื่อลดการทุจริตในสถานศึกษา ผลการวิจัยจากการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index: PNI) พบว่า การใช้ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) ช่วยตรวจสอบความถูกต้องของหลักฐานทางการเงินเพื่อลดการทุจริตในสถานศึกษา มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดในกลุ่มงานการเงิน สะท้อนให้เห็นถึงช่องว่างระหว่างสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ด้านการควบคุมและตรวจสอบทางการเงินของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ซึ่งมีธุรกรรมทางการเงินจำนวนมากและมีความซับซ้อนสูง ขณะที่การตรวจสอบในปัจจุบันยังคงพึ่งพาการดำเนินงานของบุคลากรเป็นหลัก ส่งผลให้เกิดความล่าช้า ภาระงานสูง และมีความเสี่ยงต่อความผิดพลาดหรือการมองข้ามความผิดปกติของเอกสารทางการเงิน ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีระบบ (Systems Theory) ของ Bertalanffy (1968) ที่มองว่า การควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน และสามารถตรวจสอบย้อนกลับได้ รวมถึงสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) ที่เน้นความโปร่งใส ความ

รับผิดชอบ และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อลดความเสี่ยงด้านการทุจริต นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Al-Sharafi et al. (2022) ที่พบว่า การประยุกต์ใช้ AI ในระบบการเงินขององค์กรภาครัฐช่วยเสริมสร้างระบบควบคุมภายใน ตรวจจับความผิดปกติ และลดความเสี่ยงด้านการทุจริตได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสรุปการใช้ AI ช่วยตรวจสอบความถูกต้องของหลักฐานทางการเงินเพื่อลดการทุจริตในสถานศึกษาเป็นแนวทางที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ เนื่องจากช่วยยกระดับระบบการควบคุมและตรวจสอบทางการเงิน เพิ่มความโปร่งใส ความน่าเชื่อถือ และสนับสนุนการบริหารงานงบประมาณให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืนในระยะยาว

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ แนวทางการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา โดยมีการดำเนินงานเกี่ยวกับการนำปัญญาประดิษฐ์มาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียน สำหรับ 3 ด้านหลัก คือ 1) การติดตามงบประมาณ 2) การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ 3) การตรวจสอบหลักฐานทางการเงินเพื่อลดการทุจริต ซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากการสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทางทางการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

ผู้วิจัยจึงแสดงเป็นโมเดลการดำเนินงานเชิงระบบ (Operational Model) ซึ่งโมเดลการดำเนินงานนี้พัฒนาขึ้นบนพื้นฐานของทฤษฎีระบบทั่วไป (General Systems Theory) ของ Ludwig von Bertalanffy ซึ่งอธิบายองค์กรในลักษณะของระบบที่ประกอบด้วยปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลลัพธ์ (Output) โดยประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์เป็นกลไกสนับสนุนการบริหารจัดการของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยสรุปองค์ความรู้จากการวิจัยได้ดังนี้

โมเดลการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณ การพัสดุ และการควบคุมทางการเงินของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ เป็นโมเดลเชิงระบบที่ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการดำเนินงาน (Process) ผลลัพธ์ (Output) และผลลัพธ์ระยะยาว (Outcome)

เริ่มจาก ปัจจัยนำเข้า (Input) ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลดิจิทัลด้านงบประมาณ ข้อมูลพัสดุและสินทรัพย์ ข้อมูลหลักฐานทางการเงิน รวมถึงบุคลากรและนโยบายด้านการควบคุมภายใน จากนั้นเข้าสู่กระบวนการดำเนินงาน (Process) โดยเริ่มจากการจัดเตรียมและจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบดิจิทัล การบูรณาการระบบแผนงาน การเงิน และพัสดุ การประมวลผลข้อมูลด้วย AI เพื่อติดตาม ตรวจสอบ และวิเคราะห์ความผิดปกติ ตลอดจนการแจ้งเตือนและจัดทำรายงานอัตโนมัติ

ผลจากกระบวนการดังกล่าวก่อให้เกิด ผลลัพธ์ (Output) ได้แก่ การบริหารงบประมาณที่มีความถูกต้อง โปร่งใส การจัดการพัสดุและสินทรัพย์อย่างเป็นระบบ และการลดความเสี่ยงต่อการทุจริตทางการเงิน ซึ่งจะนำไปสู่ ผลลัพธ์ระยะยาว (Outcome) คือ การเสริมสร้างธรรมาภิบาล ความน่าเชื่อถือ และประสิทธิภาพในการบริหารจัดการของสถานศึกษาอย่างยั่งยืน ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 โมเดลการใช้ปัญญาประดิษฐ์เพื่อการบริหารงบประมาณ พัสดุ และการควบคุมทางการเงิน ของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ทั้ง 6 กลุ่มงาน ได้แก่ 1) งานแผนงาน 2) งานตรวจสอบติดตาม และรายงานการใช้งบประมาณ 3) งานการเงิน 4) งานพัสดุและสินทรัพย์ 5) งานจัดระบบควบคุมภายใน 6) งานยานพาหนะ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1.1. กลุ่มแผนงาน จากผลการวิจัยพบว่า การใช้ปัญญาประดิษฐ์ช่วยติดตามการใช้งบประมาณในแต่ละโครงการแบบเรียลไทม์มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดในกลุ่มงานแผนงาน ดังนั้น โรงเรียนควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและวางแผนเชิงกลยุทธ์ในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ โดยผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนการพัฒนาหรือจัดหาระบบติดตามการใช้งบประมาณแบบเรียลไทม์ที่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลจากทุกโครงการเข้าสู่ระบบเดียวกัน เพื่อให้สามารถติดตาม ตรวจสอบ และควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณได้อย่างถูกต้องและเป็นปัจจุบัน ควบคู่กับการพัฒนาศักยภาพบุคลากรและการกำหนดกลไกการกำกับติดตามที่ชัดเจน ซึ่งจะช่วยลดภาระงานด้านเอกสาร เพิ่มความถูกต้องของข้อมูล สนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหาร และเสริมสร้างความโปร่งใสในการบริหารงานงบประมาณ อันนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพและความยั่งยืนในการบริหารจัดการของสถานศึกษา

1.2 งานตรวจสอบ ติดตาม และรายงานการใช้งบประมาณ จากผลการวิจัยพบว่า การใช้ปัญญาประดิษฐ์ช่วยตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างผลลัพธ์ของโครงการกับงบประมาณที่ใช้ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด ดังนั้น โรงเรียนควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบตรวจสอบติดตาม และรายงานผลการดำเนินโครงการโดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลด้านงบประมาณกับผลลัพธ์และตัวชี้วัดของโครงการอย่างเป็นระบบ โดยผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนการนำ AI มาใช้ในการวิเคราะห์ความคุ้มค่าและความสอดคล้องของการใช้งบประมาณ ซึ่งจะช่วยตรวจพบความคลาดเคลื่อนได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำ สนับสนุนการตัดสินใจเชิงบริหาร เพิ่มความโปร่งใสและความสามารถในการตรวจสอบ และส่งเสริมการบริหารงานงบประมาณให้เกิดความคุ้มค่าและยั่งยืน

1.3 งานการเงิน จากผลการวิจัยพบว่า การใช้ปัญญาประดิษฐ์ช่วยตรวจสอบความถูกต้องของหลักฐานทางการเงินเพื่อลดการทุจริตในสถานศึกษา เป็นด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด ดังนั้น โรงเรียนควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในการพัฒนาระบบตรวจสอบหลักฐานทางการเงิน เพื่อสนับสนุนการควบคุมภายในให้มีความเป็นระบบและลดการพึ่งพาการตรวจสอบด้วยมนุษย์เพียงอย่างเดียว ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนการนำ AI มาใช้ในการตรวจจับความผิดปกติของเอกสารทางการเงิน วิเคราะห์ความสอดคล้องกับระเบียบที่เกี่ยวข้อง และจัดทำระบบแจ้งเตือนความเสี่ยงด้านการเงิน ควบคู่กับการพัฒนาศักยภาพบุคลากร ซึ่งจะช่วยเพิ่มความถูกต้อง ความโปร่งใส และความน่าเชื่อถือของการบริหารงานงบประมาณ และลดความเสี่ยงด้านการทุจริตอย่างยั่งยืน

1.4 งานพัสดุและสินทรัพย์ จากผลการวิจัยพบว่า การใช้ปัญญาประดิษฐ์ช่วยในการจัดทำรายงานพัสดุและสินทรัพย์อัตโนมัติ พร้อมนำเสนอข้อมูลสถิติการใช้งานอย่างเป็นระบบ เป็นด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด ดังนั้น โรงเรียนควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและพัฒนาระบบงานพัสดุและสินทรัพย์โดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ เพื่อสนับสนุนการจัดเก็บ วิเคราะห์และรายงานข้อมูลพัสดุ ครุภัณฑ์ และสินทรัพย์ให้มีความถูกต้อง ครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน โดยผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีการนำ AI มาใช้ในการจัดทำทะเบียนพัสดุและสินทรัพย์อัตโนมัติ การวิเคราะห์อัตราการใช้งาน อายุการใช้งาน และแนวโน้มความเสื่อมสภาพของทรัพย์สิน รวมถึงการสังเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจเชิงบริหารในการวางแผนจัดซื้อ การจัดสรรงบประมาณ และการจำหน่ายพัสดุให้เกิดความคุ้มค่าและสอดคล้องกับภารกิจของสถานศึกษา ควบคู่กับการกำหนดแนวปฏิบัติด้านการควบคุมภายในที่ชัดเจน และการพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีดังกล่าว การดำเนินการดังกล่าวจะช่วยลดภาระงานด้านเอกสาร ลดความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติงาน เพิ่มความถูกต้องและความโปร่งใสของข้อมูล เสริมสร้างประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทรัพยากร และสนับสนุนการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาให้เกิดความคุ้มค่า โปร่งใส และยั่งยืนในระยะยาว

1.5 งานจัดระบบควบคุมภายใน จากผลการวิจัยพบว่า การใช้ปัญญาประดิษฐ์ในงานจัดระบบควบคุมภายในเพื่อเพิ่มความโปร่งใสและลดข้อผิดพลาดในการปฏิบัติงาน เป็นด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด ดังนั้น โรงเรียนควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและพัฒนาระบบควบคุมภายในโดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ เพื่อสนับสนุนการวิเคราะห์ความเสี่ยงด้านงบประมาณ การตรวจจับความผิดปกติของกระบวนการดำเนินงาน การแจ้งเตือนข้อผิดพลาดแบบอัตโนมัติ และการจัดทำรายงานผลการควบคุมภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ทั้งนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบด้านการควบคุมภายในให้ชัดเจน ควบคู่กับการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้มีความรู้

และทักษะในการใช้เทคโนโลยีดังกล่าว เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามหลักความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และสามารถนำข้อมูลไปใช้ประกอบการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของสถานศึกษา (Integrity and Transparency Assessment: ITA) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การดำเนินการดังกล่าวจะช่วยลดข้อผิดพลาดในการทำงาน เสริมสร้างความน่าเชื่อถือของระบบควบคุมภายใน สนับสนุนการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาล และนำไปสู่การบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนในระยะยาว

1.6 งานยานพาหนะ จากผลการวิจัยที่พบว่า การใช้ปัญญาประดิษฐ์ช่วยจัดตารางและอนุมัติการใช้รถอย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว เป็นด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูง ดังนั้น โรงเรียนควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและพัฒนาระบบบริหารงานยานพาหนะโดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ เพื่อสนับสนุนการวางแผน จัดตาราง และอนุมัติการใช้รถอย่างเป็นระบบ ลดความซ้ำซ้อนและความล่าช้าในการดำเนินงาน โดยผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีการนำ AI มาใช้ในการวิเคราะห์ความเหมาะสมของการใช้รถตามภารกิจ ระยะเวลา และความพร้อมของยานพาหนะ รวมถึงการจัดลำดับความสำคัญของการใช้งานและการแจ้งเตือนสถานะการอนุมัติแบบเรียลไทม์ การดำเนินการดังกล่าวจะช่วยลดภาระงานด้านเอกสาร เพิ่มความรวดเร็วและความถูกต้องในการอนุมัติ ลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นจากการใช้ยานพาหนะอย่างไม่เหมาะสม และการบริหารจัดการทรัพยากรของโรงเรียนอย่างยั่งยืนในระยะยาว

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับรูปแบบ แนวทาง หรือกรอบแนวคิดในการประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์เพื่อสนับสนุนการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพหรือการวิเคราะห์กรณีศึกษา (Case Study) จากสถานศึกษาที่มีความพร้อมด้านระบบสารสนเทศหรือมีแนวปฏิบัติที่ดี เพื่อสังเคราะห์เป็นแนวทางเชิงนโยบายหรือโมเดลการบริหารงานงบประมาณด้วย AI ที่เหมาะสมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในบริบทของสถานศึกษา

2.2 ควรขยายขอบเขตของการวิจัยไปยังสถานศึกษาที่มีขนาดและบริบทที่แตกต่างกัน เช่น โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง หรือโรงเรียนในสังกัดหน่วยงานอื่น เพื่อเปรียบเทียบความต้องการจำเป็นและแนวทางการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการบริหารงานงบประมาณ อันจะนำไปสู่การพัฒนารูปแบบหรือแนวทางการใช้ AI ที่มีความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

2.3 การวิจัยในอนาคตควรให้ความสำคัญกับการศึกษาปัจจัยด้านบุคลากร เทคโนโลยี และการยอมรับการใช้งานปัญญาประดิษฐ์ เช่น ทัศนคติ ความพร้อมด้านทักษะดิจิทัล และปัญหาอุปสรรคในการนำ AI ไปใช้ในการบริหารงานงบประมาณ เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนนโยบายและการพัฒนาระบบสนับสนุนการใช้ AI ในสถานศึกษาอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

ชาญชัย แสวงศักดิ์. (2562). การบริหารการศึกษา: ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประพนธ์ พรหมบุตร. (2565). การบริหารงบประมาณสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในยุคดิจิทัล. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปาริชาติ พัฒนกุล และคณะ. (2563). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมบัติ ท้ายเรือคำ. (2561). การวิจัยทางการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). แนวทางการบริหารงานการเงิน การบัญชี และพัสดุของสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สุภางค์ จันทวานิช. (2558). การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวิมล ว่องวาณิช. (2562). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Al-Sharafi, M. A., Alajmi, Q. and Al-Emran, M. (2022). Artificial intelligence adoption in public sector financial management: Opportunities and challenges. Government Information Quarterly, 39(4), 101720.

Bertalanffy, L. von. (1968). General system theory: Foundations, development, applications. New York: George Braziller.

Davenport, T. H. and Ronanki, R. (2018). Artificial intelligence for the real world. Harvard Business Review, 96(1), 108–116.

Liu, Y. and Zhang, X. (2021). Artificial intelligence applications in public financial management: Enhancing transparency and efficiency. Government Information Quarterly, 38(3), 101570.

Mhlanga, D. (2021). Artificial intelligence in higher education and research: Emerging trends and future directions. International Journal of Educational Technology in Higher Education, 18(1), 1–18.

Russell, S. J. and Norvig, P. (2021). Artificial intelligence: A modern approach. 4th ed. Harlow: Pearson Education.

Wang, Y., Kung, L. and Byrd, T. A. (2020). Big data analytics: Understanding its capabilities and potential benefits for public sector organizations. Technological Forecasting and Social Change, 153, 119–129.

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) 2569
Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU Vol. 13 No. 1 (January-April) 2026
ISSN: 2673-0030 (Online) https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU

ผลของการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการคิดเชิงออกแบบโดยบูรณาการแนวคิดการเรียนรู้นอกห้องเรียนที่มีผลต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์พื้นฐานของเด็กปฐมวัย

EFFECTS OF EXPERIENCE MANAGEMENT BASED ON DESIGN THINKING APPROACH INTEGRATED WITH OUTDOOR LEARNING APPROACH ON BASIC SCIENCE PROCESS SKILLS OF YOUNG CHILDREN

[1]จิรนันท์ คงจันทร์ Jiranan Kongjan [2]พัชราภรณ์ พุทธิกุล Patcharaporn Phuttikun
[3]สุรยศ ทรัพย์ประกอบ Surayot Supprakob
[1, 2, 3]**มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร Phranakhon Rajabhat University, Thailand**
Corresponding Author E-mail: jjiranan.jan2538@gmail.com

Article Received: January 11, 2026. Revised: April 19, 2026. Accepted: April 22, 2026.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์พื้นฐานของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการคิดเชิงออกแบบโดยบูรณาการแนวคิดการเรียนรู้นอกห้องเรียน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบทดลองเบื้องต้น โดยมีประชากร คือ เด็กปฐมวัย ชาย-หญิง อายุระหว่าง 4-5 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 โรงเรียนวัดหนองใหญ่ กรุงเทพมหานคร จำนวน 76 คน และได้กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กปฐมวัย ชาย-หญิง อายุระหว่าง 4-5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2/2 จำนวน 18 คน ใช้การทดลองกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลัง ระยะเวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการคิดเชิงออกแบบโดยบูรณาการแนวคิดการเรียนรู้นอกห้องเรียน มีค่าความเหมาะสมระหว่าง 4.50-5.00 2) แบบทดสอบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์พื้นฐานของเด็กปฐมวัย มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67-1.00 ค่าความยากง่ายรายข้ออยู่ระหว่าง 0.36-0.64 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อมีค่าอยู่ระหว่าง 0.43-0.71 และมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.70 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีแบบกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน

ผลการวิจัยพบว่า ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์พื้นฐานของเด็กปฐมวัยสูงขึ้นหลังได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการคิดเชิงออกแบบโดยบูรณาการแนวคิดการเรียนรู้นอกห้องเรียน สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ทั้งโดยภาพรวมและจำแนกรายด้าน

คำสำคัญ: ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์พื้นฐาน, การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการคิดเชิงออกแบบ, แนวคิดการเรียนรู้นอกห้องเรียน, เด็กปฐมวัย

Abstract

The purposes of this research was to compare the basic science process skills of young children before and after receiving experience management based on design thinking approach integrated with outdoor learning approach. This research was a pre-experimental research design. The population consisted of 76 young children, boys and girls, aged between

4–5 years, studying in Kindergarten 2 during the first semester of the 2025 academic year at Wat Nong Yai School, Bangkok. The samples group was in Kindergarten 2/2, comprising 18 young children selected through cluster random sampling. With a one-group pretest-posttest. The experiment lasted for eight weeks. The research instruments included: 1) The lesson plans based on design thinking approach integrated with outdoor learning approach, with a suitability mean score between 4.50-5.00, and 2) The test for young children basic science process skills with an item-objective congruence index between 0.6 - 1.00, item difficulty indices between 0.36 and 0.64, item difficulty between 0.43 and 0.71, reliability of 0.70. The statistics used for data analysis were mean, standard deviation, and a dependent samples t-test.

The research finding revealed that the basic science process skills of young children after receiving experience management based on design thinking approach integrated with outdoor learning approach were significantly higher than before the intervention at the .05 level, both overall and in each aspect.

Keywords: Basic Science Process Skills, Experience Management Based on Design Thinking Approach, Outdoor Learning Approach, Young Children

บทนำ

ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์พื้นฐาน เป็นทักษะพื้นฐานที่ควรส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาการจัดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ให้เด็กได้ลงมือกระทำด้วยตนเองทำให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงส่งเสริมให้เด็กสามารถแก้ปัญหาได้ตามวัยของเด็ก เกิดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์พื้นฐานซึ่งมีบทบาทในการสร้างรากฐานของการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในอนาคตที่มีความสำคัญและจำเป็นในการดำรงชีวิตของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ซึ่งในแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561 - พ.ศ. 2580 มีเป้าหมายในการพัฒนาประเทศ ด้านยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญามีพัฒนาการที่ดีรอบด้าน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – พ.ศ. 2570) กลยุทธ์การพัฒนา ได้ระบุว่า การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการดูแลเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการที่ดีรอบด้านสติปัญญาสมวัยตามหลักการพัฒนาสมองและกระบวนการเรียนรู้แก่เด็กเพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการที่ดี (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) ซึ่งแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – พ.ศ. 2579 แนวทางการพัฒนา ได้ระบุว่า ส่งเสริมสนับสนุนให้คนทุกช่วงวัยมีทักษะความรู้ความสามารถ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างเหมาะสมเต็มตามศักยภาพในแต่ละช่วงวัย

สมรรถนะของเด็กปฐมวัยในการพัฒนาตามวัย (3–5 ปี) ได้ระบุวิธีการแสวงหาข้อเท็จจริงทางวิทยาศาสตร์ เด็กแสดงพฤติกรรมอยากรู้ อยากลอง โดยการมอง การฟัง การถามจับต้อง และลงมือทำ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561) นอกจากนี้ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้ระบุถึงความสำคัญการเรียนรู้วิทยาศาสตร์มีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ด้านทักษะหรือความสามารถเด็กปฐมวัยควรได้รับการส่งเสริมให้มีทักษะ

กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน ควรเริ่มจากการพัฒนาทักษะการสังเกต การเปรียบเทียบ การจำแนกประเภท และการวัด ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ แล้วจึงพัฒนาทักษะที่ซับซ้อนขึ้นอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการตามวัย (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2563)

ปัจจุบันสภาพการณ์พัฒนาการของเด็กปฐมวัยเป็นพื้นฐานสำคัญต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข เผยผลการสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทย ครั้งที่ 6 (Multiple Indicator Cluster Survey 6 : MICS6) ในประเด็นพัฒนาการเด็กปฐมวัย จัดทำการสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูล โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ องค์การยูนิเซฟ (UNICEF) ประเทศไทย สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ (IHPP) และกรมอนามัยพบเด็กปฐมวัยไทย (อายุต่ำกว่า 5 ปี) มีพัฒนาการสมวัยร้อยละ 92.3 โดยพบว่ามีพัฒนาการ ด้านสติปัญญาและภาษาต่ำที่สุดจากทั้ง 4 ด้าน อยู่ที่ร้อยละ 61 ในเด็กผู้ชายและร้อยละ 64 ในเด็กผู้หญิง แนะพ่อแม่ควรใช้เวลาในการเล่นและการอ่านหนังสือกับลูกให้มากขึ้นเพื่อกระตุ้นพัฒนาการ (กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2565) ซึ่งสอดคล้องกับผลการรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาโรงเรียนวัดหนองใหญ่ Self Assessment Report (SAR) ปีพุทธศักราช 2567 พบว่า ผู้เรียนมีผลการประเมินด้านสติปัญญาอยู่ในระดับที่ต้องได้รับการส่งเสริมเมื่อเทียบกับด้านอื่นๆ สะท้อนให้เห็นถึงความท้าทายของสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ จึงนำไปสู่ความจำเป็นเร่งด่วนในการออกแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ใหม่ๆ ที่สามารถส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมและยั่งยืน (โรงเรียนวัดหนองใหญ่, 2567) ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาการคิดเป็นการพัฒนาให้เด็กมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ การคิดรวบยอด และการคิดเชิงเหตุผลทางวิทยาศาสตร์ ส่งเสริมให้เด็กมีความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุมีผล และใช้ในการแก้ปัญหาต่างๆ ได้ โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การศึกษานอกสถานที่ ฝึกการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ฝึกออกแบบ และสร้างชิ้นงาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2568) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัยเกี่ยวกับทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์พื้นฐาน การสนับสนุนให้เด็กได้รับรู้และเรียนรู้สิ่งต่างๆ

การส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์พื้นฐานของเด็กปฐมวัย ควรใช้แนวทางที่หลากหลายและเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก ซึ่งทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่สำคัญ ได้แก่ ทักษะการสังเกต ทักษะการจำแนกประเภท และทักษะการวัด ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2568 การส่งเสริมพัฒนาการ การเรียนรู้และทักษะชีวิต ผ่านการเล่น การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี และการลงมือปฏิบัติที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการตามวัยของเด็กแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพ เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2568) ดังนั้น เด็กปฐมวัยควรได้รับการส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์พื้นฐานที่ถูกต้องและเหมาะสมกับพัฒนาการ ซึ่งทางโรงเรียนวัดหนองใหญ่ได้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัยที่มีการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นพัฒนาให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาเหมาะสมตามวัย จากการรายงานการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC (Professional Learning Community) ระดับชั้นปฐมวัยของโรงเรียนวัดหนองใหญ่ประจำปีการศึกษา 2567 (โรงเรียนวัดหนองใหญ่, 2567) พบว่า เด็กบางส่วนยังไม่สามารถแสดงพฤติกรรมที่แสดงถึงการคิดอย่างเป็นระบบ หรือมีความสามารถในการตั้งข้อสังเกตและสื่อสารสิ่งที่เรียนรู้ได้อย่างชัดเจนยังขาดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เด็กควรได้รับการส่งเสริมทางด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์พื้นฐานของเด็กปฐมวัยให้เหมาะสมกับวัยมากขึ้น

การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการคิดเชิงออกแบบ เป็นกระบวนการแก้ปัญหาที่ซับซ้อนที่เกิดจากการทำความเข้าใจปัญหา ระบุปัญหาเพื่อหาแนวทางแก้ไข การระดมความคิดเสนอแนวคิดใหม่ๆ

เพื่อสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ การสร้างต้นแบบและการทดสอบที่สามารถนำไปพัฒนาสร้างสรรค์นวัตกรรม โดยการลงมือปฏิบัติจริงเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งสอดคล้องกับ Kelley (2012, อ้างถึงใน ไปรมา อิศรเสนา ณ อยุธยา และชูจิต ตรีรัตนพันธ์, 2560) ผู้ร่วมก่อตั้ง IDEO ได้กล่าวว่า การคิดเชิงออกแบบเป็นวิธีการสร้างความคิดใหม่อย่างก้าวกระโดดนอกกรอบเดิม และแก้ปัญหาที่ซับซ้อนโดยใช้ทีมที่มีความชำนาญหลากหลายศาสตร์ (Simon, 2009 อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวาณิช, 2563) การคิดเชิงออกแบบคือการสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์ที่เกิดจากการเข้าใจในความต้องการของผู้ใช้ สามารถตอบโจทย์ในความต้องการของผู้ใช้อย่างสูงสุด การแก้ปัญหาด้วยหลักการทางวิทยาศาสตร์ การหาเหตุผล และมีการสร้างสรรค์ชิ้นงาน Brown (2008) ได้กล่าวว่า การคิดเชิงออกแบบเป็นวิธีการที่เน้นมนุษย์เป็นศูนย์กลางในการสร้างสรรค์นวัตกรรมบูรณาการความต้องการเข้ากับความเป็นไปได้ของเทคโนโลยี และเรวณี ชัยเชาวรัตน์ (2566) ได้อธิบายว่า การคิดเชิงออกแบบทำให้เกิดการแยกแยะปัญหาที่ซับซ้อนได้ดีขึ้น สร้างวิธีแก้ปัญหาที่มีความเป็นไปได้ ซึ่งแนวคิดการคิดเชิงออกแบบ ได้รับการยอมรับว่าเป็นกระบวนการที่เน้นการมีส่วนร่วมการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยเริ่มจากการทำความเข้าใจปัญหาอย่างลึกซึ้ง เชื่อมโยงกับการระดมความคิด การสร้างต้นแบบ การลงมือปฏิบัติ และการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งล้วนสอดคล้องกับวิธีคิดเชิงวิทยาศาสตร์ที่สนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยได้อย่างเหมาะสม

การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการเรียนรู้นอกห้องเรียน เป็นการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงในบริบทนอกห้องเรียน การนำผู้เรียนไปเรียนนอกห้องเรียนซึ่งทำหน้าที่เสมือนห้องทดลองเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลา ซึ่งสอดคล้องกับ Parker (2022 อ้างถึงใน อรนุช ลิมตศิริ, 2560) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้นอกห้องเรียนมีลักษณะเป็นการบูรณาการความรู้ในด้านต่างๆ เข้าด้วยกันซึ่งช่วยเพิ่มประสบการณ์ในการเรียนรู้และสร้างความเข้าใจในแบบองค์รวมมากขึ้น Hammerman et al. (1994 อ้างถึงใน นันท์พัทธ นันท์ เชื้อแก้ว, 2550) ได้กล่าวว่า การนำผู้เรียนไปเรียนนอกห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนศึกษาสภาพตามความเป็นจริงและเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง และพัชราภรณ์ พุทธิกุล (2567) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้นอกห้องเรียนเป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลา โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางลงมือปฏิบัติจริงใช้แหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนในบริเวณโรงเรียน เน้นการบูรณาการศาสตร์เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง

จากความสำคัญและสภาพปัญหาดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญและสนใจที่จะส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์พื้นฐานของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย ทักษะการสังเกต ทักษะการจำแนกประเภท ทักษะการวัด โดยการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการคิดเชิงออกแบบ โดยบูรณาการแนวคิดการเรียนรู้นอกห้องเรียน เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้เป็นประโยชน์กับครูผู้สอนเด็กปฐมวัย และใช้เป็นแนวทางสำหรับส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์พื้นฐานของเด็กปฐมวัย ในการใช้ชีวิตประจำวันเพื่อและเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์พื้นฐานของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการคิดเชิงออกแบบโดยบูรณาการแนวคิดการเรียนรู้นอกห้องเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบทดลองเบื้องต้น (Pre - Experimental Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัยแบบการทดลองกลุ่มเดียว ทดสอบก่อนและหลังการทดลองตามแบบ (One Group Pretest - Posttest Design) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1.ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เด็กปฐมวัยชายและหญิง อายุ 4 - 5 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 โรงเรียนวัดหนองใหญ่ กรุงเทพมหานคร มีทั้งหมด 4 ห้องเรียน ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน รวมทั้งสิ้น 76 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เด็กปฐมวัยชาย - หญิง อายุ 4 - 5 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2/2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 โรงเรียนวัดหนองใหญ่ กรุงเทพมหานคร จำนวน 1 ห้องเรียน ซึ่งมีนักเรียนทั้งหมด จำนวน 18 คน ได้กลุ่มตัวอย่างมาจากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการคิดเชิงออกแบบโดยบูรณาการแนวคิดการเรียนรู้นอกห้องเรียน 4.50 – 5.00 จึงอยู่ในระดับที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบทดสอบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์พื้นฐานของเด็กปฐมวัย มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67 -1.00 ค่าความยากง่ายรายข้อมีค่าอยู่ระหว่าง 0.36 – 0.64 แสดงว่าเป็นข้อสอบมีคุณภาพสามารถนำไปใช้ได้จริง ค่าอำนาจจำแนกรายข้อมีค่าอยู่ระหว่าง 0.43 - 0.71 อำนาจจำแนกดีมาก และค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.70 มีความเชื่อมั่นสูง ยอมรับได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยสังเกตและเก็บข้อมูลทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์พื้นฐานของเด็กปฐมวัย โดยใช้แบบทดสอบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์พื้นฐานของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยสร้างขึ้นในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ เพื่อเป็นข้อมูลก่อนการทดลอง (Pretest) เป็นเวลา 1 สัปดาห์ กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแบบทดสอบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์พื้นฐานของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย ทั้งหมด 3 ทักษะ ทักษะละ 5 ข้อ รวม 15 ข้อ ใช้เวลาในการทดสอบ คนละประมาณ 15 นาที รวมระยะเวลาประมาณ 1 สัปดาห์ โดยทดสอบเป็นรายบุคคล ดำเนินการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการคิดเชิงออกแบบโดยบูรณาการแนวคิดการเรียนรู้นอกห้องเรียน เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์พื้นฐานของเด็กปฐมวัยกับประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 18 คน ซึ่งทำการทดลองเป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 40 นาที รวมทั้งสิ้น 24 ครั้ง และบันทึกสังเกตพฤติกรรมทุกวัน เมื่อดำเนินการครบ 8 สัปดาห์ โดยใช้แบบทดสอบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์พื้นฐานของเด็กปฐมวัยชุดเดิมใช้เวลาในการทดสอบ 1 สัปดาห์ และนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 หาค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจากแบบทดสอบทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์พื้นฐานของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการคิดเชิงออกแบบโดยบูรณาการแนวคิดการเรียนรู้นอกห้องเรียน หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 หาคุณภาพเครื่องมือ แผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการคิดเชิงออกแบบโดยบูรณาการแนวคิดการเรียนรู้นอกห้องเรียน หาค่าเฉลี่ยความเหมาะสม และแบบทดสอบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์พื้นฐานของเด็กปฐมวัย ค่าความเที่ยงตรง ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น

4.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ค่าทีแบบกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent)

สรุปผลการวิจัย

การเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์พื้นฐานของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการคิดเชิงออกแบบโดยบูรณาการแนวคิดการเรียนรู้นอกห้องเรียน พบว่า เด็กปฐมวัยมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์พื้นฐานหลังได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการคิดเชิงออกแบบโดยบูรณาการแนวคิดการเรียนรู้นอกห้องเรียน โดยหลังการทดลองที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 12.55 คะแนน (S.D. = 2.04) ซึ่งสูงกว่าก่อนการทดลองที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 8.22 คะแนน (S.D. = 1.00) และแสดงให้เห็นว่าเด็กที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการคิดเชิงออกแบบโดยบูรณาการแนวคิดการเรียนรู้นอกห้องเรียน หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยแบ่งเป็นรายด้าน อธิบายได้ดังนี้

1. ทักษะการสังเกต พบว่า หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ย 4.50 คะแนน (S.D. = 0.86) ซึ่งสูงกว่าก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ย 3.39 คะแนน (S.D. = 0.70) หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามที่ตั้งสมมุติฐานไว้

2. ทักษะการจำแนกประเภท พบว่า หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ย 3.94 คะแนน (S.D. = 0.94) ซึ่งสูงกว่าก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ย 2.28 คะแนน (S.D. = 0.83) หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามที่ตั้งสมมุติฐานไว้

3. ทักษะการวัด พบว่า หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ย 4.11 คะแนน (S.D. = 0.90) ซึ่งสูงกว่าก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ย 2.56 คะแนน (S.D. = 0.86) หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามที่ตั้งสมมุติฐานไว้

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์พื้นฐานของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการทดลอง

ระยะเวลา	n	$\bar{x}$	S.D.	t	p
ก่อนการทดลอง	18	8.22	1.00	13.00	.00
หลังการทดลอง	18	12.55	2.04		

* t<.05

* p<.05

จากตารางที่ 1 พบว่า หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์พื้นฐานของเด็กปฐมวัยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 12.55 คะแนน (S.D. = 2.04) ซึ่งสูงกว่าก่อนการทดลอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.22 คะแนน (S.D. = 1.00) และเมื่อใช้สถิติทดสอบค่า t พบว่า หลังการทดลองค่าเฉลี่ยทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์พื้นฐานของเด็กปฐมวัยสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมรายด้านของเด็กปฐมวัย ซึ่งประกอบด้วย ทักษะการสังเกต ทักษะการจำแนกประเภท ทักษะการวัด โดยมีการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์พื้นฐานแบบรายด้านของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลอง ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์พื้นฐานแบบรายด้านของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลอง

รายการ	ระยะเวลา	n	$\bar{x}$	S.D.	t	p
ด้านที่ 1 ทักษะการสังเกต	ก่อนการทดลอง	18	3.39	0.70	6.22	.00
	หลังการทดลอง	18	4.50	0.86		
ด้านที่ 2 ทักษะการจำแนกประเภท	ก่อนการทดลอง	18	2.28	0.83	8.42	.00
	หลังการทดลอง	18	3.94	0.94		
ด้านที่ 3 ทักษะการวัด	ก่อนการทดลอง	18	2.56	0.86	8.42	.00
	หลังการทดลอง	18	4.11	0.90		

* t<.05

* p<.05

จากตารางที่ 2 เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์พื้นฐานรายด้านของเด็กปฐมวัยรายด้าน อธิบายได้ดังนี้

1. ทักษะการสังเกต พบว่า หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ย 4.50 คะแนน (S.D. = 0.86) ซึ่งสูงกว่าก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ย 3.39 คะแนน (S.D. = 0.70) แสดงว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการคิดเชิงออกแบบโดยบูรณาการแนวคิดการเรียนรู้นอกห้องเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์พื้นฐานของเด็กปฐมวัย ทักษะการสังเกต หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามที่ตั้งสมมุติฐานไว้

2. ทักษะการจำแนกประเภท พบว่า หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ย 3.94 คะแนน (S.D. = 0.94) ซึ่งสูงกว่าก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ย 2.28 คะแนน (S.D. = 0.83) แสดงว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการคิดเชิงออกแบบโดยบูรณาการแนวคิดการเรียนรู้นอกห้องเรียน มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์พื้นฐานของเด็กปฐมวัย ทักษะการจำแนกประเภท หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามที่ตั้งสมมุติฐานไว้

3. ทักษะการวัด พบว่า หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ย 4.11 คะแนน (S.D. = 0.90) ซึ่งสูงกว่าก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ย 2.56 คะแนน (S.D. = 0.86) แสดงว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการคิดเชิงออกแบบโดยบูรณาการแนวคิดการเรียนรู้นอกห้องเรียน มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์พื้นฐานของเด็กปฐมวัย ทักษะการวัด หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามที่ตั้งสมมุติฐานไว้

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

ผลการเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์พื้นฐานของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการคิดเชิงออกแบบโดยบูรณาการแนวคิดการเรียนรู้นอกห้องเรียน พบว่า หลังจากการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการคิดเชิงออกแบบโดยบูรณาการแนวคิดการเรียนรู้นอกห้องเรียนสูงกว่าก่อนได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการคิดเชิงออกแบบโดยบูรณาการแนวคิดการเรียนรู้นอกห้องเรียน โดยมีค่าเฉลี่ยหลังการทดลองที่มีคะแนนเท่ากับ 12.55 คะแนน (S.D. = 2.04) ซึ่งสูงกว่าก่อนการ

ทดลองที่มีคะแนนเท่ากับ 8.22 คะแนน (S.D. = 1.00) หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า เด็กปฐมวัยมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์พื้นฐานมากขึ้น ซึ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ลงมือปฏิบัติจริงใช้แหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนในบริเวณโรงเรียน เน้นการบูรณาการศาสตร์เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกัน ส่งผลให้เด็กเกิดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์พื้นฐานของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วยทักษะการสังเกต ทักษะการจำแนกประเภท และทักษะการวัด ซึ่งสอดคล้องกับ Cox (2016, อ้างถึงใน ไปรมา อิศรเสนา ณ อยุธยา และชูจิต ตรีรัตนพันธ์, 2560) ที่กล่าวว่า การคิดเชิงออกแบบเป็นวิธีการทำงานที่มีมนุษย์เป็นศูนย์กลาง เน้นการลงมือปฏิบัติและแก้ปัญหาและความร่วมมือเพื่อสร้างความเข้าใจเปลี่ยนกรอบความคิด และสอดคล้องกับ Simon (2009 อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวาณิช, 2563) ได้กล่าวว่า การคิดเชิงออกแบบ คือการสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์ ที่เกิดจากการเข้าใจในความต้องการของผู้ใช้สามารถตอบโจทย์ในความต้องการของผู้ใช้ การแก้ปัญหาด้วยหลักการทางวิทยาศาสตร์ การหาเหตุผล และมีการสร้างสรรค์ชิ้นงาน นอกจากนี้ สำนักงานราชบัณฑิตยสภา (2565, อ้างถึงใน เรวณี ชัยเชาวรัตน์, 2566) กำหนดมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2561 ให้ผู้เรียนทุกระดับเป็นผู้ร่วมสร้างนวัตกรรม และสอดคล้องกับเรวณี ชัยเชาวรัตน์ (2566) กล่าวว่า การคิดเชิงออกแบบ จึงทำให้เกิดการแยกแยะปัญหาที่ซับซ้อนได้ดีขึ้นสร้างวิธีแก้ปัญหาที่มีความเป็นไปได้ และเป็นที่ต้องการของผู้ใช้งานซึ่งเป็นผู้ที่สำคัญที่สุดโดยบูรณาการแนวคิดการเรียนรู้นอกห้องเรียน เด็กได้รับประสบการณ์ตรงได้สัมผัสกับธรรมชาติและสิ่งต่างๆ รอบตัว และใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าในการสืบค้นข้อมูลนอกห้องเรียน เด็กร่วมกันเก็บเศษวัสดุต่างๆ กิ่งไม้ ใบไม้ เพื่อนำมาไว้สร้างชิ้นงานโดยครูสำรวจ แหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนไว้ก่อน ช่วยฝึกให้เด็กรู้จักสังเกตสิ่งต่างๆ รอบตัว มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ ซึ่งสอดคล้องกับ Gilberston et al. (2006) พบว่า การศึกษานอกห้องเรียนเป็นวิธีการเรียนการสอนที่เน้นประสบการณ์ตรงและประสาทสัมผัสหลายด้าน การดมกลิ่น การฟังเสียง การสัมผัส สอดคล้องกับ Rickinson et al. (2004) พบ่า การศึกษานอกห้องเรียน ได้แก่ การผจญภัย การไปทัศนศึกษา การศึกษาธรรมชาติ การเล่นนอกห้องเรียน สิ่งแวดล้อมศึกษา การศึกษาโดยผ่านประสบการณ์ เกษตรศึกษา สอดคล้องกับ Hammerman et al. (1994) พบว่า การใช้สถานที่นอกห้องเรียนเป็นห้องปฏิบัติการสำหรับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมทำให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง สอดคล้องกับ Sharp (1973) พบว่า การเรียนรู้นอกห้องเรียนเป็นกระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้วิธีหนึ่งที่เด็กจะได้รับประสบการณ์ตรงที่เป็นรูปธรรม และสอดคล้องกับ Books (2004 อ้างถึงใน พัชราภรณ์ พุทธิกุล 2567) 1) มิติด้านจิตวิทยาสังคม (Psychosocial) ระบุว่า การศึกษานอกห้องเรียนเป็นการใช้ประสบการณ์ตรงผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า 2) มิติด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental) เป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่นำผู้เรียนไปศึกษานอกห้องเรียนและเกี่ยวกับบริบทนอกห้องเรียนเรียนรู้จากประสบการณ์ ข้อค้นพบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการคิดเชิงออกแบบโดยบูรณาการแนวคิดการเรียนรู้นอกห้องเรียนโดยบูรณาการแนวคิดการเรียนรู้นอกห้องเรียน สามารถส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์พื้นฐานเด็กปฐมวัยได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการคิดเชิงออกแบบโดยบูรณาการแนวคิดการเรียนรู้นอกห้องเรียนโดยบูรณาการแนวคิดการเรียนรู้นอกห้องเรียน ได้ดำเนินในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ จำนวน 8 สัปดาห์ 24 แผน ผู้วิจัยจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการคิดเชิงออกแบบโดยบูรณาการแนวคิดการเรียนรู้นอกห้องเรียน 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 ทำความเข้าใจ เด็กร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่ได้รับการจัดประสบการณ์ เด็กมีคำถามในเรื่องที่เด็กสนใจและเด็กบอกประสบการณ์เดิมได้ และสามารถทำความเข้าใจกับ

เรื่องราวต่างๆ ได้ ส่งผลให้เด็กเกิดทักษะการสังเกตเริ่มพัฒนาด้วยการสังเกตรายละเอียดของสิ่งที่พบ เช่น สี รูปร่าง ขนาด ทักษะการจำแนกประเภทของเด็ก เช่น แยกสิ่งของที่เคยพบกับสิ่งใหม่ ขั้นที่ 2 ระบุปัญหา เด็กมีความสนใจ ร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่ได้รับการจัดประสบการณ์ในเรื่องราวต่างๆ เด็กสะท้อนสิ่งที่พบเห็นจากแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนและร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาและหาแนวทางแก้ไขปัญหาอย่างมีทิศทาง โดยครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกและกระตุ้นให้เด็กตั้งคำถาม ขั้นที่ 3 สืบค้นนอกห้องเรียน เด็กให้ความร่วมมือและความสนใจมาก โดยครูนำผู้เรียนไปสำรวจแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนในบริเวณโรงเรียน ซึ่งผู้เรียนจะนำทักษะต่างๆ ไปใช้ในการเก็บข้อมูล โดยครูสำรวจแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนไว้ก่อน ส่งผลให้ทักษะการสังเกตของเด็กพัฒนาขึ้นมากในการสังเกตรายละเอียดของสิ่งต่างๆ ทักษะการจำแนกประเภทเด็กสามารถจัดกลุ่มสิ่งของตามลักษณะหรือประเภท และทักษะการวัดของเด็กเริ่มชัดเจนขึ้น เช่น การวัดความยาวหรือปริมาณของสิ่งของ ขั้นที่ 4 ระดมความคิดใหม่ เด็กร่วมกันระดมความคิดใหม่เพื่อหาแนวทางแก้ไขอย่างสร้างสรรค์ เด็กร่วมกันออกแบบความคิดที่แปลกใหม่ และร่วมกันเลือกวัสดุอุปกรณ์และออกแบบชิ้นงาน ส่งผลให้ทักษะการสังเกตของเด็กพัฒนาขึ้นจากการเปรียบเทียบคุณลักษณะของวัสดุ ทักษะการจำแนกประเภทของเด็กชัดเจนมากขึ้น โดยเด็กแยกวัสดุตามหน้าที่ เช่น วัสดุรองรับหรือวัสดุเชื่อมต่อ ทักษะการวัดของเด็กเริ่มใช้ในการประเมินปริมาณและขนาดวัสดุ เช่น ต้องใช้กี่อันจึงพอดี ขั้นที่ 5 สร้างแบบจำลอง เด็กนำข้อมูลที่ออกแบบมาร่วมกันสร้างแบบจำลอง เด็กร่วมกันประดิษฐ์ชิ้นงานตามที่ร่วมกันออกแบบไว้ ร่วมกันทดสอบว่าสร้างชิ้นงานนอกจากนี้ยังช่วยกันพัฒนาชิ้นงานให้ตอบโจทย์ความต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อเรื่องนั้น ๆ ให้เด็กได้สัมผัสกับธรรมชาติแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน โดยครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้เด็กสร้างแบบจำลองหรือประดิษฐ์ชิ้นงาน ส่งผลให้เด็กนำแบบจำลองที่ออกแบบไว้มาสร้างชิ้นงานร่วมกัน เด็กทดลองประกอบชิ้นงานและพบปัญหา เช่น ล้มหรือเอียง เด็กสะท้อนว่าต้องปรับแก้ เช่น ใช้วัสดุแข็งแรงกว่า ทักษะการสังเกตของเด็กพัฒนาขึ้นจากการตรวจสอบความเปลี่ยนแปลง ทักษะการจำแนกประเภทของเด็กชัดเจนขึ้นจากการเลือกวัสดุให้เหมาะสมกับหน้าที่ ทักษะการวัดของเด็กเด่นขึ้นในการวัดขนาดและความยาวของชิ้นส่วนเพื่อให้ต่อกันได้ถูกต้อง ขั้นที่ 6 ทดสอบ เด็กนำชิ้นงานมาทดลองใช้งานทดสอบตามเกณฑ์ที่ร่วมกันตั้งเกณฑ์การทดสอบไว้เพื่อนำผลที่ได้ไปปรับปรุงพัฒนาชิ้นงานให้ตอบโจทย์ความต้องการ ทดสอบชิ้นงานซ้ำๆ ปรับปรุงพัฒนาจนกว่าจะได้สิ่งที่ต้องการ ตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอผลงานและพูดแสดงความรู้สึก โดยครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกและกระตุ้นให้เด็กคิดหาวิธีพัฒนาชิ้นงาน เด็กภูมิใจในผลงานและสามารถนำเสนอผลงานพร้อมอธิบายความรู้สึกได้ ทักษะการสังเกตของเด็กพัฒนาจากการตรวจสอบความมั่นคงและความแข็งแรงของชิ้นงาน ทักษะการจำแนกประเภทช่วยให้เด็กแยกส่วนที่ใช้ได้กับส่วนที่ต้องแก้ไข ทักษะการวัดเด็กสามารถปรับขนาด ความสูง หรือระยะต่างๆ ของชิ้นงานให้ตรงตามเกณฑ์ที่กำหนดได้อย่างแม่นยำยิ่งขึ้น

ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์พื้นฐานของเด็กปฐมวัย หลังจากได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการคิดเชิงออกแบบโดยบูรณาการแนวคิดการเรียนรู้นอกห้องเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการคิดเชิงออกแบบโดยบูรณาการแนวคิดการเรียนรู้นอกห้องเรียน โดยหลังการทดลองจะเห็นได้ว่าทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์พื้นฐานของเด็กปฐมวัยมีการพัฒนามากขึ้น ทั้ง 3 ทักษะ ประกอบด้วย ทักษะการสังเกต ทักษะการจำแนกประเภท ทักษะการวัด ดังนั้นจึงสามารถอภิปรายได้ว่า 1) ทักษะการสังเกต พบว่า เด็กสามารถใช้ประสาทสัมผัสของร่างกายอย่างใดอย่างหนึ่งในการรับรู้ข้อมูล โดยเน้นการบันทึกสิ่งที่รับรู้ผ่านประสบการณ์ตรงไม่ตีความคิดเห็นส่วนตัว มีพฤติกรรมการสังเกตสามารถมองเห็นและจดจำรายละเอียดเล็กๆ น้อยๆ เช่น รูปแบบ สี ขนาด หรือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมนั้นได้มากขึ้น 2) ทักษะการจำแนกประเภท พบว่า เด็กมีความสามารถในการประมวลผลข้อมูล

ในระดับที่แตกต่างกัน ความเหมือน ความแตกต่าง และความสัมพันธ์อย่างใดอย่างหนึ่ง เรียงลำดับวัตถุหรือเหตุการณ์ได้ การจัดหมวดหมู่ เช่น เก็บใบไม้ใบเล็ก-ใบใหญ่ กิ่งไม้ให้สั้นยาว เด็กรู้จักแยกใบไม้ตาม สีเขียว สีเหลือง สีน้ำตาล ซึ่งทักษะการจำแนกประเภทเป็นรากฐานของการคิดและการแก้ปัญหา แสดงให้เห็นว่าเด็กปฐมวัยพัฒนามากขึ้น 3) ทักษะการวัด พบว่า เด็กสามารถใช้เครื่องมือในการวัดปริมาตรของสิ่งต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง เน้นการใช้เครื่องมืองง่ายๆ วัดสิ่งต่างๆ เช่น ดินสอ บล็อกไม้ เชือก ฝ่ามือ เป็นต้น ซึ่งหน่วยวัดอาจจะไม่เป็นมาตรฐาน แสดงให้เห็นว่าเด็กปฐมวัยพัฒนามากขึ้น เด็กปฐมวัยสามารถนำความรู้ความสามารถทั้ง 3 ทักษะนี้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งสอดคล้องกับวรรณทิพา รอดแรงค้า และพิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2551) ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เป็นทักษะทางสติปัญญา นำวิธีการทางวิทยาศาสตร์มาแก้ปัญหา ใช้ในการศึกษาค้นคว้าสืบเสาะหาความรู้และแก้ปัญหาต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2563) กล่าวว่า วิทยาศาสตร์เป็นความพยายามของมนุษย์ในการศึกษาทำความเข้าใจ โดยอ้างอิงหลักฐานที่ได้จากการสังเกตหรือทดลอง โดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry) การสืบเสาะหาความรู้เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้กับการพัฒนาทักษะความสามารถต่างๆ เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและการดำรงชีวิต สอดคล้องกับ Sheeba, 2013; Padilla, 1990 (อ้างถึงใน พัชราภรณ์ พุทธิกุล 2567) พบว่า ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานของเด็กปฐมวัย เป็นเครื่องมือทางการคิดของนักวิทยาศาสตร์ที่นำมาใช้ในการศึกษาค้นคว้าสืบเสาะหาความรู้และแก้ปัญหาต่างๆ ขณะเดียวกันสอดคล้องกับวาสนา กีรติจำเริญ (2567) พบว่า ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เป็นทักษะแสวงหาความรู้และแนวทางสำหรับการแก้ไขปัญหา เป็นแนวทางที่พัฒนาขึ้นตามหลักสูตร Science A Process Approach (SAPA) ของสมาคมอเมริกันเพื่อความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ (AAAS) สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2568) ได้จัดทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2568 สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี ระบุว่า ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายที่เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องในระดับที่สูงขึ้น ผ่านการ มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2561) ได้ระบุสมรรถนะของเด็กปฐมวัยในการพัฒนาตามวัย (3-5 ปี) เด็กแสดงพฤติกรรมอยากรู้ อยากลอง โดยการมอง การฟัง การถามจับต้อง และลงมือทำเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่มีชีวิตต่างๆ โดยการมอง การฟัง การถาม จับต้อง และลงมือทำ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องจัดกิจกรรมบูรณาการให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงใช้แหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนเป็นศูนย์กลางเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้เด็กมีความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถการลงมือปฏิบัติจริงทั้ง 6 ขั้นตอน การทำซ้ำๆ จนเกิดทักษะต่างๆ ให้เด็กเสนอแนวคิดใหม่ๆ สามารถคิดแก้ปัญหา โดยครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกและสร้างแรงจูงใจให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ เพื่อให้เด็กมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์พื้นฐานเป็นการวางรากฐานการเรียนรู้ให้พัฒนาในระดับต่อไป

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของภาวิณี แสงจำปา (2567) ที่พบว่า 1) พฤติกรรมการใช้ภาษาของเด็กปฐมวัยก่อน และระหว่างใช้การจัดประสบการณ์โดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมการใช้ภาษาระหว่างการจัดประสบการณ์โดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบสูงกว่าก่อนการทดลอง 2) พฤติกรรมการใช้ภาษาของเด็กปฐมวัยระหว่างการจัดประสบการณ์โดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงสูงขึ้น และทิพย์สุดา ชื่นชม (2567) ที่พบว่า 1) การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยใช้แนวคิดเชิงออกแบบเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยสูงขึ้น 2) หลังการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ โดยใช้แนวคิดเชิงออกแบบเด็กปฐมวัยมี

ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเฉลี่ยรวมทุกด้านเพิ่มขึ้น ซึ่งสนับสนุนผลการวิจัยครั้งนี้ว่า การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการคิดเชิงออกแบบโดยบูรณาการแนวคิดการเรียนรู้นอกห้องเรียนเป็นแนวทางที่ช่วยพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์พื้นฐานเด็กปฐมวัยได้อย่างชัดเจน

จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า หลังการจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการคิดเชิงออกแบบโดยบูรณาการแนวคิดการเรียนรู้นอกห้องเรียน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้กำหนดไว้ ทั้งนี้เพราะว่าสอดคล้องกับแนวคิดของ Jean Piaget (อ้างถึงใน สุรางค์ โค้วตระกูล, 2565) พบว่า ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาเชื่อว่า คนเราทุกคนตั้งแต่เกิดมามีความพร้อมที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและโดยธรรมชาติแล้วมนุษย์เป็นผู้พร้อมที่มีปฏิกริยาหรือเริ่มกระทำก่อน (Active) ในขณะเดียวกัน Reys, et al, (2004, อ้างถึงใน พัชราภรณ์ พุทธิกุล 2567) เน้นการพัฒนาความคิดอย่างต่อเนื่องผ่านปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่ผู้เรียนสร้างความรู้ขึ้นจากประสบการณ์ตรง ผ่านการลงมือปฏิบัติและการสะท้อนคิด โดยเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้แสวงหาและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ Bruner (1969, อ้างถึงใน ทิศนา แขมมณี, 2566) การเรียนรู้ของเด็กเกิดจากกระบวนการทำงานให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีผลต่อความเจริญงอกงามทางสติปัญญาของเด็กโดยเด็กเลือกที่จะรับรู้สิ่งที่ตนเองสนใจ และการเรียนรู้นั้นเกิดขึ้นจากกระบวนการค้นพบด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain-Based-Learning: BBL) ระบุว่า พัฒนาการสมองของเด็กวัย 3-6 ปี เด็กวัยนี้จะอยู่ในขั้นตอนของการพัฒนาอย่างรวดเร็วสมองส่วนรับความรู้สึกมีการพัฒนามากที่สุดในระยะนี้ประสาทสัมผัส การรับข้อมูลจากการกระตุ้นอวัยวะรับสัมผัสจากภายนอกได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการคิดเชิงออกแบบโดยบูรณาการแนวคิดการเรียนรู้นอกห้องเรียนที่มีต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์พื้นฐานของเด็กปฐมวัย ระยะเวลา 8 สัปดาห์ กับเด็กอายุ 4 – 5 ปี พบว่า ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์พื้นฐานของเด็กปฐมวัย หลังการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการคิดเชิงออกแบบโดยบูรณาการแนวคิดการเรียนรู้นอกห้องเรียน เด็กปฐมวัยมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์พื้นฐานทั้งภาพรวมและรายด้าน สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05ประกอบด้วย ทักษะการสังเกต ทักษะการจำแนกประเภท ทักษะการวัด โดยการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการคิดเชิงออกแบบโดยบูรณาการแนวคิดการเรียนรู้นอกห้องเรียน 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 ทำความเข้าใจ ขั้นที่ 2 ระบุปัญหา ขั้นที่ 3 สืบค้นนอกห้องเรียนขั้นที่ 4 ระดมความคิดใหม่ ขั้นที่ 5 สร้างแบบจำลอง ขั้นที่ 6 ทดสอบ โดยครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกและสร้างแรงจูงใจให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ เพื่อให้เด็กมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์พื้นฐานเป็นการวางรากฐานการเรียนรู้ให้พัฒนาในระดับต่อไป ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้วิจัย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำงานวิจัยไปใช้

1.1 ครู หรือผู้ที่สนใจ ควรศึกษารายละเอียดของแนวคิดการคิดเชิงออกแบบโดยบูรณาการแนวคิดการเรียนรู้นอกห้องเรียน ให้เข้าใจก่อนนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้

1.2 ครู หรือผู้ที่สนใจ ควรจัดสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้นอกห้องเรียน พัฒนาพื้นที่บริบทในบริเวณโรงเรียนให้เป็นห้องเรียนธรรมชาติ ออกแบบกิจกรรมให้เหมาะสมกับความสามารถสมรรถนะตามช่วงอายุของเด็ก ที่เอื้อต่อการเรียนรู้โดยจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ สื่อ ที่หลากหลายตามธรรมชาติ เปิดโอกาสให้เด็กได้ปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมจริง และใช้ภาษาที่เด็กเข้าใจง่าย สาธิตและอธิบาย ให้คำแนะนำให้กำลังใจเพื่อให้เด็กสามารถดำเนินกิจกรรมได้อย่างราบรื่น

1.3 ครู หรือผู้ที่สนใจ ควรออกแบบกิจกรรมที่ยืดหยุ่นเพื่อตอบสนองความแตกต่างเฉพาะตัวของเด็กแต่ละคน โดยส่งเสริมการทำงานกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ ขณะเดียวกันก็เปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือ เพื่อเรียนรู้และยอมรับผลที่เกิดขึ้น อันนำไปสู่การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาและความยืดหยุ่นทางความคิด

1.4 ศึกษาพยากรณ์อากาศล่วงหน้า จากกรมอุตุนิยมวิทยา ควรตรวจสอบสภาพอากาศก่อนการจัดการเรียนรู้ และควรจัดในสภาพอากาศที่เหมาะสม ท้องฟ้าแจ่มใส หลีกเลี่ยงการจัดกิจกรรมในช่วงฤดูฝน เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมบริบทสถานศึกษาที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาแนวคิดการคิดเชิงออกแบบโดยบูรณาการแนวคิดการเรียนรู้นอกห้องเรียนที่มีต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์พื้นฐานเด็กปฐมวัยด้านอื่น ๆ เช่น ความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ของเด็กปฐมวัย ทักษะการแก้ปัญหาทางสังคม ทักษะการทำงานร่วมกัน เป็นต้น

2.2 ศึกษาผลของการจัดประสบการณ์มีต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์พื้นฐานของเด็กปฐมวัย วิธีการจัดประสบการณ์ในรูปแบบอื่น ๆ เช่น การจัดประสบการณ์แบบโครงการ การจัดประสบการณ์โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน การจัดประสบการณ์แบบสตีมศึกษา การบูรณาการแบบสืบเสาะหาความรู้ 7E เป็นต้น

2.3 ศึกษา และเปรียบเทียบผลของการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการคิดเชิงออกแบบโดยบูรณาการแนวคิดการเรียนรู้นอกห้องเรียน ที่มีต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์พื้นฐานของเด็กปฐมวัยในระดับปฐมวัยอื่นๆ และสังกัดที่มีความแตกต่าง

เอกสารอ้างอิง

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2565). กรมอนามัย-ภาคีเครือข่าย ห่วงพัฒนาการด้านสติปัญญา-ภาษาของเด็กไทย ต่ำสุดใน 4 ด้าน ชวนพ่อแม่เล่นและอ่านหนังสือกับลูกเพิ่มมากขึ้นช่วยกระตุ้นพัฒนาการ. แหล่งที่มา https://shorturl.asia/0BqbG. สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2568.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2568). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2568 สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ.

ทิพย์สุดา ชื่นชม. (2567). การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยใช้แนวคิดเชิงออกแบบ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย. วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 14(3). 26-39.

ทิศนา แขมมณี. (2566). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 26. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นันท์พัทธนันท์ เชื้อแก้ว. (2550). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยบูรณาการ การเรียนรู้นอกห้องเรียนและการกระจ่างค่านิยม เพื่อเสริมสร้างความรู้และการปฏิบัติเพื่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

ไปรมา อิศรเสนา ณ อยุธยา และชูจิต ตรีรัตนพันธ์. (2560). การคิดเชิงออกแบบ: เรียนรู้ด้วยการลงมือกระทำ. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สร้างสรรค์การออกแบบ.

พัชราภรณ์ พุทธิกุล. (2567). การจัดประสบการณ์การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในระดับปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร: รักงานพิมพ์ 2017.

ภาวิณี แสงจำปา. (2567). ผลของการจัดประสบการณ์โดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบที่มีต่อพฤติกรรมการใช้ภาษาของเด็กปฐมวัย โรงเรียนสุเหร่าคลองหนึ่ง (มานะราษฎร์บำรุง) กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

เรวณี ชัยเชาวรัตน์. (2566). การออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยการคิดเชิงออกแบบ Learning Experience Design (LXD) by Design Thinking. กรุงเทพมหานคร: จรัลสนิทวงศ์การพิมพ์.

โรงเรียนวัดหนองใหญ่. (2567). ผลการรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาโรงเรียนวัดหนองใหญ่ Self Assessment Report (SAR) ปีพุทธศักราช 2567. กรุงเทพมหานคร: โรงเรียนวัดหนองใหญ่.

วาสนา กีรติจำเริญ 2567. นวัตกรรมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (LEARNING INNOVATION 21ST CENTURY). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์. (2564). ทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์. แหล่งที่มา https://shorturl.asia/SUyji สืบค้นเมื่อ 10 เมษายน 2568.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2563). กรอบการเรียนรู้และแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้บูรณาการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและคณิตศาสตร์ในระดับปฐมวัยตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560. กรุงเทพมหานคร: โกโก้พริ้นท์ (ไทยแลนด์).

สุวิมล ว่องวาณิช. (2563). การวิจัยการออกแบบทางการศึกษา Design Research in Education. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุรางค์ โค้วตระกูล. (2565). จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 14. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). แนะแนวทางการเลี้ยงดู ดูแล และพัฒนาเด็กปฐมวัย ตามสมรรถนะเพื่อเพิ่มคุณภาพเด็กตามวัย 0-5 ปี. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟิก.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). แผนยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 (ฉบับประกาศราชกิจจานุเบกษา). แหล่งที่มา https://shorturl.asia/GgUMy สืบค้นเมื่อ 25 เมษายน 2568.

อรนุช ลิมตศิริ. (2560). การศึกษานอกห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. Veridian E-Journal, Silapakorn University, 10(3), 1643-1658.

Brown, T. (2009). Change by design: How design thinking creates new alternatives for business and society. Collins Business.

Gilberston. K. et al. (2006). Outdoor education methods and strategies. Champaign: Human Kinetics.

Hammerman, D.R., Hammerman, M.W. and hammerman, E.L. (1994). Teaching in the outdoor. New York: Maryland.

IDEO. (2016). Designing a school system from the ground up: Scaling an entire network of schools for the growing Peruvian middle class.

Parker, L. (2022). Outdoor Learning, a Patway to Transformational Learning? Or Another Educational Gimmick. International Journal for Cross-Disciplinary Subjects in Education, 13(1): 4600-4611.

Rickinson, M, et al. (2004). A Rewiew of Research on Outdoor Learning National Foundation for Educational Research and King's College London. London: FSC.

Sharp, L.B. (1973). Basic Consideration in outdoor and camping education. New York: The Bulletin of The National Association of Seconday school Principals.

Simon, H. A. (1996). The sciences of the artificial. MIT press.

Yalcin, V. (2022). Design thinking model in early childhood education. International Journal of Psychology and Educational Studies, 9(3), 89–100.

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) 2569
Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU Vol. 13 No. 1 (January-April) 2026
ISSN: 2673-0030 (Online) https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง ระบบทางเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนห้วยแถลงพิทยาคม

THE DEVELOPMENT OF LEARNING ACHIEVEMENT THROUGH INTERNET-BASED LESSONS ON TECHNOLOGICAL SYSTEMS FOR MATTHAYOMSUKSA 4 STUDENTS AT HUAI THALANG PHITTHAYAKHOM SCHOOL

[1]ฐพัชร์ ทบลม Tapath Toblom [2]บรรพต วงศ์ทองเจริญ Bunphot Wongtongcharoen
[3]เลอสันต์ ฤทธิขันธ์ Lerson Litthikhan
[1, 2, 3]มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ Buriram Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author E-mail: 670426027001@live.bru.ac.th

Article Received: November 28, 2025. Revised: April 20, 2026. Accepted: April 22, 2026.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง ระบบทางเทคโนโลยีสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนห้วยแถลงพิทยาคมให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนกับก่อนเรียนของนักเรียนที่ได้เรียนด้วยบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง ระบบทางเทคโนโลยีสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนห้วยแถลงพิทยาคม และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนห้วยแถลงพิทยาคมที่มีต่อบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง ระบบทางเทคโนโลยีสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 โรงเรียนห้วยแถลงพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา ที่กำลังศึกษาภาคเรียนที่ 1/2568 จำนวนนักเรียน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) บทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง ระบบทางเทคโนโลยี 2) แผนการจัดการเรียนรู้ประกอบบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง ระบบทางเทคโนโลยี 4 แผน 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 4) แบบสอบถามความพึงพอใจ และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมุติฐานด้วย t-test dependent

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง ระบบทางเทคโนโลยีสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนห้วยแถลงพิทยาคม มีประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 81.54/84.94 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง ระบบทางเทคโนโลยีสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนห้วยแถลงพิทยาคม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง ระบบทางเทคโนโลยีสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนห้วยแถลงพิทยาคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, บทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต, ระบบทางเทคโนโลยี

Abstract

The purposes of this research were to 1) develop the internet-based lessons on technological systems for matthayomsuksa 4 students at Huaithalang Phitthyakhom School , ensuring effectiveness based on the 80/80 criteria, 2) compare the learning achievement of students before and after studying the internet-based lessons on technological systems for matthayomsuksa 4 students at Huaithalang Phitthyakhom School; and 3) study the satisfaction of grade 9 students at Huaithalang Phitthyakhom School with the internet-based lessons on technological systems for matthayomsuksa 4 students. The sample group for this research consisted of 40 students from matthayomsuksa 4/1 at Huaithalang Phitthyakhom School, under the Nakhonratchasima Secondary Educational Service Area Office 3, during the first semester of the 2025 academic year. The research instruments included 1) Internet-based lessons on technological systems, 2) Four lesson plans to accompany the internet-based lessons on technological systems, 3) four-choice achievement test with 40 items; and 4) student satisfaction questionnaire. The statistical methods used to analyze data include percentages, mean, standard deviations, E1/E2 values, and dependent t-tests.

The research results indicate that 1) The effectiveness of the internet-based lessons on technological systems for matthayomsuksa 4 students at Huaithalang Phitthyakhom School was measured(E1/E2) at 81.54/84.94 which exceeds the predetermined 80/80 criteria. 2) The learning achievement of students after studying with the internet-based lessons on technological systems for matthayomsuksa 4 students at Huaithalang Phitthyakhom School was significantly higher than before studying at the .05 level of statistical significance. 3) The overall satisfaction of students with the internet-based lessons on technological systems for matthayomsuksa 4 students at Huaithalang Phitthyakhom School was at the high level.

Keywords: Learning Achievement, Internet-Based Lessons, Technological Systems

บทนำ

ในยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาศักยภาพคนตลอดชีวิต โดยมุ่งการพัฒนาคนเชิงคุณภาพ ในทุกช่วงวัยตั้งแต่การตั้งครรภ์ ปฐมวัย วัยเด็ก วัยรุ่น วัยเรียน วัยผู้ใหญ่วัยแรงงานและวัยผู้สูงอายุ เพื่อสร้างทรัพยากรมนุษย์ ที่มีศักยภาพ มีทักษะความรู้ เป็นคนดี มีวินัย เรียนรู้ได้ด้วยตนเองในทุกช่วงวัย มีความรู้ทางการเงินมีความสามารถในการวางแผนชีวิตและการวางแผนทางการเงินที่เหมาะสมในแต่ละช่วงวัย และความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า มีการพัฒนาและปรับทัศนคติให้คนทุกช่วงวัยที่เคยกระทำผิดได้กลับมาใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างสงบสุขและเป็นกำลังสำคัญ ในการพัฒนาประเทศ ในช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น ปลูกฝังความเป็นคนดีมีวินัย พัฒนาทักษะ มีความสามารถทางการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะทักษะในด้านการคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ ความสามารถในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน มีภูมิคุ้มกันต่อปัญหา หรืออาชญากรรมต่างๆ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการทำงาน

ร่วมกับผู้อื่น มีความยืดหยุ่นทางความคิด รวมถึงทักษะด้านภาษา ศิลปะ และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพสอดคล้องกับความสามารถความถนัดและความสนใจ รวมถึงการวางพื้นฐานการเรียนรู้เพื่อการวางแผนชีวิตและวางแผนทางการเงินที่เหมาะสมในแต่ละช่วงวัยและนำไปปฏิบัติได้ ตลอดจนการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่เชื่อมต่อกับโลกการทำงาน รวมถึงทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ มีทักษะชีวิต สามารถอยู่ร่วมและทำงานกับผู้อื่นได้ภายใต้สังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรม (สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2561)

กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายการศึกษาจะดำเนินนโยบายปฏิรูปการศึกษาและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต มุ่งส่งเสริมให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ รวมทั้งเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียน ตามความถนัด ส่งเสริมการอ่าน เพื่อสร้างอนาคต สร้างรายได้ กระจายอำนาจการศึกษาให้ผู้เรียนได้เข้าถึงการเรียนรู้ อย่างทั่วถึง มีอุปกรณ์การเรียนที่เหมาะสมต่อผู้เรียนแต่ละวัย และใช้ระบบเทคโนโลยีการศึกษาสมัยใหม่ จัดทำหลักสูตร และให้คำแนะนำที่เหมาะสมกับความรู้ความสนใจของผู้เรียน โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาในทุกมิติ ทั้งในด้านโอกาส ความเท่าเทียม ความเสมอภาค คุณภาพและสมรรถนะที่สำคัญจำเป็นตามบริบทของประเทศและสังคมโลก โดยเน้นให้ผู้เรียนเรียนดีมีความสุข ใช้หลักการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจากทุกภาคส่วนเป็นการจับมือไว้แล้วไปด้วยกันเพื่อเป็นแนวทางให้ทุกหน่วยงานในสังกัดและในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการนำไปใช้ในการขับเคลื่อนนโยบาย และลดภาระนักเรียนและผู้ปกครอง โดย ข้อ 1 เรียนได้ทุกที่ทุกเวลา(Anywhere Anytime) เรียนฟรี มีงานทำ ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีระบบแพลตฟอร์มการเรียนรู้ โดยผู้เรียนไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย เพื่อสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2566)

ในการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์เป็นวิธีการถ่ายทอดเนื้อหา รูปภาพ วิดีโอ การใช้สื่อหลายๆ ประเภท (Multimedia) ร่วมกับการสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์และเทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าถึงแหล่งเรียนรู้ที่มีความหลายหลายทันสมัย สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ตามความต้องการ ซึ่งการเรียนการสอนแบบออนไลน์มีความจำเป็นมากในปัจจุบัน เนื่องจากการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผู้เรียนจำเป็นต้องมีทักษะทางด้านการสื่อสาร การใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ การรู้เท่าทันสื่อ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต (วิทยา วาโย และคณะ, 2563) และการเรียนด้วยบทเรียนบนเครือข่ายออนไลน์ยังมีข้อดีคือ ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้ด้วยตนเอง และดำเนินไปตามความสามารถของตนเป็น การตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นอย่างดี ช่วยประหยัดเวลาในการสอนของครู ครูมีโอกาสให้ความสนใจดูแลผู้เรียนเป็นรายบุคคลได้มากขึ้น เสริมผู้เรียนให้รู้จักการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ช่วยแก้ปัญหาในการขาดแคลนครูได้ ผู้เรียนได้เรียนรู้เป็นขั้นตอนทีละน้อยและทราบผลการเรียนรู้ของตน ผู้เรียนสามารถศึกษาบทเรียนเวลาใดก็ได้ตามความพอใจ ผู้เรียนสามารถแก้ไขความเข้าใจผิดของตนได้จากการดูคำตอบในบทเรียน ผู้ที่ขาดเรียนมีโอกาสเรียนด้วยตนเองเพื่อให้ตามผู้อื่นได้ทัน (บุญชม ศรีสะอาด, 2537)

ปัจจุบันปัญหาการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รายวิชา เทคโนโลยี (การออกแบบและเทคโนโลยี) ในปีการศึกษา 2567 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างต่ำ และในการอธิบายบางเรื่องในเนื้อหา เมื่อนักเรียนขาดเรียน หรือไม่ตั้งใจฟัง ทำให้ตามเนื้อหาไม่ทันจึงขาดความเข้าใจในเนื้อหา ทำให้เกิดปัญหาการเรียนไม่ทันส่งผลให้นักเรียนไม่มีความกระตือรือร้นในการเรียน อีกทั้งยังพบปัญหาในการจัดการเรียนการสอนอีกในหลายๆ ด้าน เช่น สื่อการเรียนการสอนในวิชาดังกล่าวมีน้อย ระยะเวลาในการจัดการเรียนการสอนมีน้อย (โรงเรียน

ห้วยแถลงพิทยาคม, 2567) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของปรัชญา แก้วบ้านเหล่า (2567) ที่พบว่า การจัดการเรียนการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นได้

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง ระบบทางเทคโนโลยี ซึ่งเป็นสื่อการเรียนการสอนที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตามขั้นตอนอย่างมีประสิทธิภาพ เรียนรู้ได้ในทุกที่ที่มีอินเทอร์เน็ตโดยไม่จำกัดอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียน มีความอิสระในเรื่องกรอบของเวลา นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มความสามารถและศักยภาพของตนเอง ตอบสนองต่อนโยบายการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา สอดคล้องและเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี และการศึกษาที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและอนาคต ตลอดจนพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และบรรลุสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง ระบบทางเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนห้วยแถลงพิทยาคม ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระหว่างก่อนและหลังเรียนด้วยบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง ระบบทางเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนห้วยแถลงพิทยาคม
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง ระบบทางเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนห้วยแถลงพิทยาคม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบทดลองเชิงกึ่งทดลองโดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนห้วยแถลงพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา ที่กำลังเรียนภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวนห้องเรียน 4 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 158 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็น นักเรียนชั้นมัธยมถมศึกษาปีที่ 4/1 โรงเรียนห้วยแถลงพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา ที่กำลังเรียนภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวนนักเรียน 40 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลากโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ประกอบด้วย

2.1 บทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง ระบบทางเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนห้วยแถลงพิทยาคม จำนวน 4 เรื่อง ประกอบด้วย แนวคิดหลักของเทคโนโลยี ความสัมพันธ์ของเทคโนโลยีกับวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ วิวัฒนาการของเทคโนโลยี และระบบทางเทคโนโลยี

2.2 แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง ระบบทางเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนห้วยแถลงพิทยาคม จำนวน 4 แผน ใช้เวลาแผนละ 2 ชั่วโมง

2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง ระบบทางเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนห้วยแถลงพิทยาคม เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ

2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง ระบบทางเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนห้วยแถลงพิทยาคม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 12 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยทำการศึกษา วิเคราะห์ และออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และนำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง ความมีคุณภาพ ความเหมาะสมของเนื้อหา

3.2 ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ถึงผู้อำนวยโรงเรียนห้วยแถลงพิทยาคม เพื่อขอทดลองใช้เครื่องมือ

3.3 เตรียมสถานที่และเครื่องคอมพิวเตอร์ในการทดลอง โดยใช้ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ จำนวน 40 ชุด

3.4 เตรียมบทเรียนที่สร้าง โดยผู้วิจัยแจ้งลิงก์การเข้าสู่บทเรียน

3.5 ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) กับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนห้วยแถลงพิทยาคม จำนวน 40 คน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นอยู่ในบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยทดสอบก่อนทดลองสอน 1 วัน ซึ่งผู้วิจัยทดสอบเองใช้เวลา 2 ชั่วโมง

3.6 ผู้วิจัยดำเนินการสอนกับกลุ่มตัวอย่าง โดยสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกับการใช้บทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต จำนวน 4 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง ใช้เวลา 4 สัปดาห์

3.7 ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน (Post - Test) โดยกระทำทันทีเมื่อสิ้นสุดการเรียน ใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดเดียวกับการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน ตรวจเก็บคะแนนเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.8 นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตหลังจากเรียนครบทุกหน่วยการเรียน

3.9 นำคะแนนที่ได้ มาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อสรุปผลการทดลองต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

4.1 หาคุณภาพของเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เป็นการหาความสอดคล้องของเนื้อหากับสิ่งที่ต้องการวัด (Index of Objective Congruence: IOC)

4.2 หาประสิทธิภาพบทเรียนคอมพิวเตอร์ โดยใช้สูตร E1/E2 ตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80

4.3 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง ระบบทางเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนห้วยแถลงพิทยาคม โดยใช้สถิติ t-test (Dependent Samples)

4.4 ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง ระบบทางเทคโนโลยี จำนวน 40 คน โดยแบบสอบถามความพึงพอใจเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำค่าเฉลี่ยมาแปลความหมาย

สรุปผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง ระบบทางเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนห้วยแถลงพิทยาคม มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.54/84.94 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและร้อยละ ของคะแนนระหว่างเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ใช้ทดลอง

เนื้อหา	คะแนนระหว่างเรียน		คะแนนหลังเรียน	
	ค่าเฉลี่ย	ประสิทธิภาพกระบวนการ (E1)	ค่าเฉลี่ย	ประสิทธิภาพกระบวนการ (E2)
แนวคิดหลักของเทคโนโลยี	7.82 (10 คะแนน)	78.75	33.97	84.94
ความสัมพันธ์ของเทคโนโลยีกับวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์	7.92 (10 คะแนน)	82.25		
วิวัฒนาการของเทคโนโลยี	8.85 (10 คะแนน)	88.46		
ระบบทางเทคโนโลยี	8.00 (10 คะแนน)	80.00		
รวม	32.62 (40 คะแนน)	81.54	33.97 (40 คะแนน)	84.94

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง ระบบทางเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนห้วยแถลงพิทยาคม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง ระบบทางเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนห้วยแถลงพิทยาคม

การทกสอบ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	p-Value
ก่อนเรียน	40	18.90	5.29	18.38*	.000
หลังเรียน	40	34.53	2.57		

*p<.05

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง ระบบทางเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนห้วยแถลงพิทยาคม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.46, S.D. = 0.65) ดังในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง ระบบทางเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนห้วยแถลงพิทยาคม

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		การแปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1.	เนื้อหาในบทเรียนมีความครบถ้วนและเหมาะสม	4.43	0.71	มาก
2.	ระยะเวลาที่ใช้ในการเรียนมีความเหมาะสม	4.50	0.64	มาก
3.	หลังจากเรียนเสร็จแล้ว ทำให้มีความรู้เพิ่มขึ้น	4.58	0.59	มากที่สุด
4.	ภาพ เสียง วิดีโอ และสื่อประกอบในบทเรียนมีความชัดเจนและเข้าใจง่าย	4.50	0.60	มาก
5.	การนำเข้าสู่บทเรียนสามารถทำให้ผู้เรียนทราบถึงหัวเรื่องของเนื้อหาที่จะเรียนได้มากเพียงใด	4.33	0.69	มาก
6.	การนำเข้าสู่บทเรียนมีความสนใจได้มากเพียงใด	4.30	0.72	มาก
7.	เนื้อหาสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.45	0.64	มาก
8.	มากเพียงใด	4.45	0.68	มาก
9.	ปริมาณของเนื้อหามีความเหมาะสมมากเพียงใด	4.48	0.64	มาก
10.	สื่อที่ใช้ในการนำเสนอเนื้อหา ช่วยให้สามารถเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้นมากเพียงใด	4.45	0.68	มาก
11.	เสียงบรรยายมีความชัดเจน ภาษาเข้าใจง่าย และสามารถกระตุ้นให้เกิดความสนใจได้มากเพียงใด	4.45	0.64	มาก
12.	บทเรียนมีการสรุปสาระสำคัญที่ชัดเจนและครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมด	4.58	0.59	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย		**4.46**	**0.65**	**มาก**

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาประสิทธิภาพของบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง ระบบทางเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนห้วยแถลงพิทยาคม พบว่ามีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 81.54/84.94 แสดงว่า บทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทำให้นักเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ และเข้าใจเนื้อหาระหว่างเรียนด้วยบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เฉลี่ยร้อยละ 81.54 และนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเนื้อหาหลังเรียนจากที่เรียนด้วยบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เฉลี่ยร้อยละ 84.94 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80 การที่ผลวิจัยเป็นเช่นนี้เป็นเพราะผู้วิจัยได้ออกแบบและพัฒนาบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตตามขั้นตอนการสร้างตามหลักวิชาการ โดยเริ่มจากการศึกษาหลักสูตร เนื้อหา สาระการเรียนรู้ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทฤษฎี และหลักการสร้างบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ผ่านการตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องจากผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 3 ท่านอย่างละเอียดทุกขั้นตอน ผ่านการหาประสิทธิภาพของบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต 3 ครั้ง และนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนนำไปใช้จริง อีกทั้งบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตยังเป็นการนำเอาเนื้อหาในบทเรียนที่เตรียมไว้อย่างเป็นระบบมาเสนอในรูปแบบที่เหมาะสม สอดคล้องงานวิจัยของจิตตมาสฑ์ แจ้งใจ (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ที่ใช้โปรแกรม SketchUp ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า บทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ใช้โปรแกรม SketchUp

ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน มีประสิทธิภาพ 85.04/84.45 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 และสอดคล้องกับการวิจัยของเฉลิมวุฒิ อุทัยกัน (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ พบว่า ประสิทธิภาพบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารมีค่าประสิทธิภาพกระบวนการและค่าประสิทธิภาพผลลัพธ์เท่ากับ 81.39/82.50 ซึ่งมีค่าประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และสอดคล้องกับการวิจัยของปรัชญา แก้วบ้านเหล่า (2567) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มพระยา จังหวัดสระแก้ว พบว่า บทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.53/88.77

2. ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระหว่างก่อนและหลังเรียนด้วยบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง ระบบทางเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนห้วยแถลงพิทยาคมสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยสามารถพัฒนาความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนได้ เนื่องจากบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทำให้เกิดสิ่งเร้าที่ให้ผู้เรียนมีความสนใจอยากเรียนมากขึ้น สามารถให้ความรู้ใหม่แก่ผู้เรียน สอดคล้องกับ งานวิจัยของจิตตมาสฑ์ แจ้งใจ (2565) ที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับการวิจัยของเฉลิมวุฒิ อุทัยกัน (2565) ที่พบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างคะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับการวิจัยของปรัชญา แก้วบ้านเหล่า (2567) ที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนมีต่อบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง ระบบทางเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนห้วยแถลงพิทยาคม พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ได้จัดทำมีคุณภาพ ส่งผลให้ผู้เรียนหลังจากเรียนเสร็จแล้วทำให้มีความรู้มากขึ้น บทเรียนช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้มาก ระยะเวลาที่ใช้เรียนมีความเหมาะสมกับเนื้อหาและสื่อที่ใช้ในการนำเสนอเนื้อหาช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้มากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของจิตตมาสฑ์ แจ้งใจ (2565) ที่พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ใช้ด้วยโปรแกรม SketchUp ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับการวิจัยของเฉลิมวุฒิ อุทัยกัน (2565) พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นว่าบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารมีประสิทธิภาพและคุณภาพอยู่ในระดับดี และสอดคล้องกับการวิจัยของปรัชญา แก้วบ้านเหล่า (2567) ที่พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีการเรียนด้วยบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ISSN: 2673-0030 (Online) https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ รูปแบบการพัฒนาบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยนำหลักการออกแบบของ ADDIE Model (มนต์ชัย เทียนทอง, 2545) เป็นต้นแบบในการสร้างสรุปได้ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การพัฒนาบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

จากภาพที่ 1 อธิบายการสร้างบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ดังนี้

1. ขั้นการวิเคราะห์ (Analysis) ผู้วิจัยได้วิเคราะห์หลักสูตรและวิเคราะห์เนื้อหาการเรียนรู้จากหลักสูตร แล้วรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาเพื่อทำความเข้าใจกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ขอบข่ายของเนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ วิธีการสอน และการวัดประเมินผล

2. ขั้นการออกแบบ (Design) ดำเนินการออกแบบบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ดังนี้

2.1 เขียนผังงาน (Flowchart) บทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อกำหนดช่องทางสื่อสารภายในบทเรียน แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม

2.2 ออกแบบบัตรเรื่อง (Storyboard) ของบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อออกแบบหน้าเว็บเพจ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม

3. ขั้นการพัฒนา (Development) การพัฒนาบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ให้ครอบคลุมเนื้อหาตามที่ออกแบบไว้ และนำบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ที่สร้างแล้วไปดำเนินการ ดังนี้

3.1 นำบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบว่ามีความถูกต้องและมีความเหมาะสมหรือไม่ และมีการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3.2 เมื่ออาจารย์ที่ปรึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะและมีการปรับปรุงแก้ไขแล้ว จึงได้นำบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่สร้างแล้วไปเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบว่ามีความถูกต้องและมีความเหมาะสม

3.3 นำบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความมีคุณภาพและความเหมาะสม

3.4 นำบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตซึ่งปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้วไปทดลองใช้ (Try out)

4. ขั้นการนำไปใช้ (Implementation) นำไปใช้โดยนำบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตไปใช้กับนักเรียน

5. ขั้นการประเมินผล (Evaluation) ให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและตอบแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้บทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อหาประสิทธิภาพของบทเรียนและประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้สอนควรออกแบบการเรียนการสอนให้มีการปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างเข้าใจในการเข้าใช้บทเรียนเนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีความสามารถแตกต่างกัน

1.2 ผู้สอนควรปรับบทบาทเป็นผู้ให้คำแนะนำและกำกับดูแลการเรียนรู้ ตลอดระยะเวลาที่นักเรียนใช้บทเรียน โดยพร้อมที่จะเข้าช่วยเหลือ ตอบคำถาม และชี้แนะแนวทางการเรียนรู้ที่เหมาะสมเมื่อผู้เรียนประสบปัญหาหรือมีความต้องการข้อมูลเพิ่มเติม

1.3 ผู้สอนในรายวิชาการออกแบบเทคโนโลยี ควรจัดช่วงเวลาสำหรับการสรุปและอภิปรายเพิ่มเติม ภายหลังการเรียนรู้ด้วยบทเรียน เพื่อเน้นย้ำแนวคิดหลักและช่วยเชื่อมโยงความรู้จากบทเรียนสู่บริบทภายนอกได้อย่างลึกซึ้ง

1.4 ผู้สอนควรมีการใช้และปรับปรุงแผนการจัดการเรียนการสอน โดยการจัดการเรียนการสอนแบบนิรนัย เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มอื่นๆ เพื่อให้เกิดความสอดคล้องระหว่างสภาพแวดล้อม/สื่อ/แหล่งเรียนรู้/การวัดผลประเมินผล และสามารถนำไปใช้เป็นมาตรฐานในการพัฒนาการสอนกับกลุ่มผู้เรียนอื่นต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีขยายขอบเขตการพัฒนาบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เนื่องจากบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมีจุดเด่นในการเข้าถึงและเพิ่มพูนทักษะด้านเทคโนโลยี จึงควรมีการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการพัฒนาบทเรียนในลักษณะเดียวกันนี้สำหรับเนื้อหากลุ่มสาระอื่น หรือในระดับชั้นที่แตกต่างออกไป เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการเรียนรู้แบบออนไลน์

2.2 ควรเปรียบเทียบผลลัพธ์ทางการเรียนรู้ระหว่างการจัดการเรียนการสอนโดยใช้บทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต กับรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบอื่น ๆ เพื่อค้นหารูปแบบที่เหมาะสมที่สุดและมีประสิทธิภาพสูงสุดต่อการเรียนวิชาการออกแบบเทคโนโลยี

2.3 ควรมีการศึกษาและเปรียบเทียบความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียน ที่ผ่านการเรียนรู้ด้วยบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อยืนยันว่าการใช้สื่อดังกล่าวสามารถสร้างความรู้ที่ยั่งยืนในระยะยาว

2.4 ควรมีการศึกษาถึงข้อจำกัด ปัญหา และผลกระทบ ที่อาจเกิดขึ้นจากการเรียนรู้ด้วยบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เช่น ปัญหาด้านเทคนิค ผลกระทบต่อแรงจูงใจ อุปสรรคในการเข้าถึง เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการออกแบบและปรับปรุงบทเรียนให้มีประสิทธิภาพสูงสุดในทุกมิติ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2566). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2567-2568. แหล่งที่มา https://moe360.blog/2023/12/06/p55122/ สืบค้นเมื่อ 20 มิถุนายน 2568.

จิตตมาสฑ์ แจ้งใจ. (2565). การพัฒนาบทเรียนบนเครือข่าย. วารสารคุรุสภาวิทยาจารย์. 3, 77 – 91.

เฉลิมวุฒิ อุทัยกัน, สมถวิล ชูเนตร และสกาวเดือน ไชยสา. (2565). การพัฒนาบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ. วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, 4(1), 1-13.

บุญชม ศรีสะอาด. (2537). การพัฒนาการสอน. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

ปรัชญา แก้วบ้านเหล่า. (2567). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มพระยา จังหวัดสระแก้ว. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

มนต์ชัย เทียนทอง. (2545). การออกแบบและพัฒนาคอร์สแวร์สำหรับบทเรียนคอมพิวเตอร์สอน. กรุงเทพมหานคร: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

โรงเรียนห้วยแถลงพิทยาคม. (2567). รายงานการประเมินตนเอง SAR ประจำปีการศึกษา 2567. นครราชสีมา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา.

วิทยา วาโย และคณะ. (2563). การเรียนการสอนแบบออนไลน์ภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัส COVID-19 : แนวคิดและการประยุกต์ใช้จัดการเรียนการสอน. วารสารศูนย์อนามัยที่ 9, 14(34), 287.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 135 ตอนที่ 82 ก หน้า 1. (13 ตุลาคม 2561).

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) 2569
Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU Vol. 13 No. 1 (January-April) 2026
ISSN: 2673-0030 (Online) https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU

ความต้องการจำเป็นของการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตตรวจราชการที่ 1

NEEDS ASSESSMENT FOR CONFLICT MANAGEMENT OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER SECONDARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE, INSPECTION ZONE 1

[1]กมลพร กองจันทร์ Kamonpron Kongjan [2]อรสา จรูญธรรม Orasa Jaruentham
[3]ชาญชัย วงศ์สิรสวัสดิ์ Chanchai Wongsirasawat
[1, 2, 3]มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี
Valaya Alongkorn Rajabhat University, Pathum Thani Province
Corresponding Author E-mail: kamonpron.kong@vru.ac.th

Article Received: September 09, 2025. Revised: April 12, 2026. Accepted: April 16, 2026.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 1 และ 2) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีที่มาจากความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันที่ต้องเผชิญกับปัญหาความขัดแย้งหลายมิติ ทั้งด้านบุคลากร การบริหารจัดการ ทรัพยากร และนโยบาย การจัดการที่เหมาะสมจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้สถานศึกษาดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความร่วมมือในองค์กร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 356 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า ซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) และมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .95 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการบริหารความขัดแย้งในภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง สะท้อนข้อจำกัดในการจัดการให้เกิดผลเชิงบวก ขณะที่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงถึงความคาดหวังของบุคลากรและผู้เกี่ยวข้องต่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 2) ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของการบริหารความขัดแย้งอยู่ที่ $PNI_{modified}$ = .50 บ่งชี้ถึงความจำเป็นต้องพัฒนาในระดับค่อนข้างสูง โดยเฉพาะด้านการประนีประนอม การหลีกเลี่ยง และการประสานความร่วมมือ ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญต่อการยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาในอนาคต

คำสำคัญ: ความขัดแย้งในสถานศึกษา, การบริหารความขัดแย้ง, ความต้องการจำเป็น

Abstract

This study aimed 1) to examine the current and desired conditions of conflict management among educational administrators in secondary schools under the Office of Secondary Education Service Area, Inspection Zone 1 and 2, and 2) to investigate the priority needs in conflict management of educational administrators under the same jurisdiction. This survey research was conducted due to the importance of school administration in contemporary contexts, where educational administrators face multifaceted conflicts related to personnel, management, resources, and policy. Effective conflict management is a critical factor that ensures smooth school operations, promotes organizational efficiency, and fosters collaboration among all stakeholders within the educational environment. The study sample consisted of 356 teachers from schools under the Office of Secondary Education Service Area, Inspection Zone 1, during the 2024 academic year, selected through a multi-stage sampling method. The research instrument was a rating-scale questionnaire, which was validated for content validity (IOC) and reliability .95. The statistical methods used for data analysis included mean, standard deviation, and the Modified Priority Needs Index (PNI Modified) to analyze the needs.

The findings revealed that 1) the current condition of conflict management among educational administrators was at a moderate level, indicating certain limitations in achieving positive outcomes in managing conflicts, while the desired condition was at the highest level, reflecting clear expectations among personnel and stakeholders for continuous improvement and professional development. 2) The priority needs index of conflict management was $PNI_{modified}$ = .50, demonstrating a relatively high need for development, particularly in areas such as compromise, conflict avoidance, and coordination among staff. These findings underscore the importance of implementing targeted strategies to enhance administrators' skills and strengthen collaborative practices, which are essential for improving the overall quality and effectiveness of school administration in the future.

Keywords: Conflict in Educational Institutions, Conflict Management, Priority Needs

บทนำ

ในยุค BANI World โลกเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซับซ้อน และยากต่อการคาดการณ์ โดยมีปัจจัยสนับสนุนจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงของบริบทสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ส่งผลให้ผู้คนในสังคมเผชิญกับภาวะความเครียด ความวิตกกังวล ความหดหู่ ความสับสน และความไม่แน่นอน ความหลากหลายแ ละความแตกต่างในด้านความเชื่อ ค่านิยม ทัศนคติ และความสนใจ ก่อให้เกิดความขัดแย้งในระดับบุคคล กลุ่ม และองค์กร ดังที่ สมคิด บางโม (2562) ได้อธิบายว่า ความขัดแย้งเป็นสิ่งที่สามารถเกิดขึ้นได้ในทุกองค์กรหรือกลุ่มบุคคล อันเป็นผลมาจากความคิดเห็นหรือแนวทางปฏิบัติที่ไม่สอดคล้องกันโดยมีแรงจูงใจหลักคือความต้องการมีชัยหรือมีอิทธิพลเหนืออีกฝ่ายหนึ่ง ความขัดแย้งอาจ

ปรากฏในรูปแบบที่เปิดเผยหรือการนิ่งเฉยและการไม่ตอบสนองต่อสถานการณ์ อย่างไรก็ตามความขัดแย้งมิได้ส่งผลในทางลบเสมอไป หากมีการบริหารจัดการอย่างเหมาะสม ความขัดแย้งอาจเป็นแรงผลักดันให้เกิดการพัฒนาและความก้าวหน้าได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของสถานศึกษา ซึ่งมีบทบาทในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และปลูกฝังค่านิยมให้แก่เยาวชน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการความขัดแย้ง ทั้งที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานโดยตรงและในมิติอื่นๆ เพื่อให้สามารถนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

การบริหารจัดการองค์กรให้ประสบความสำเร็จ จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยหลักที่เรียกว่า 4M ได้แก่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “มนุษย์” ถือเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าสูงสุด เนื่องจากเป็นผู้ใช้ความรู้ ความสามารถ และศักยภาพในการสร้างสรรค์และเปลี่ยนแปลงทรัพยากรอื่นให้เกิดคุณค่า และก่อให้เกิดผลิตภัณฑ์หรือบริการที่นำไปสู่ผลกำไรขององค์กร (Jackson, Schuler and Werner, 2009) สถานศึกษาในฐานะองค์กรหนึ่งในสังคมย่อมไม่อาจหลีกเลี่ยงปัญหาและความขัดแย้งได้ เนื่องจากมีบทบาทสำคัญในการให้การศึกษา อบรม และปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่ผู้เรียน ตลอดจนเป็นกลไกในการถ่ายทอดค่านิยมของสังคมผ่านกิจกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับชุมชน ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาส่วนใหญ่มักเป็นความขัดแย้งระหว่างบุคคล ซึ่งมีสาเหตุมาจากความแตกต่างด้านความคิดเห็น การรับรู้ ค่านิยม และผลประโยชน์ ความขัดแย้งเหล่านี้หากไม่ได้รับการจัดการอย่างเหมาะสม อาจส่งผลให้การดำเนินงานของสถานศึกษาขาดประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการความขัดแย้งอย่างเป็นระบบและสร้างสรรค์ เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศการทำงานที่เอื้อต่อการพัฒนา สร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากร และนำไปสู่การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 1 ครอบคลุมพื้นที่ใน 6 จังหวัดภาคกลางตอนบน ได้แก่ ชัยนาท พระนครศรีอยุธยา ลพบุรี สระบุรี สิงห์บุรี และอ่างทอง ซึ่งมีจำนวนสถานศึกษาทั้งสิ้น 114 แห่ง เป็นจังหวัดที่มีประชากรอาศัยอยู่จำนวนมาก ส่งผลให้จำนวนนักเรียนและครูผู้สอนในระดับมัธยมศึกษาในแต่ละโรงเรียนค่อนข้างมากและมีความแตกต่างกันในหลายด้าน โดยเฉพาะด้านประสบการณ์ในการทำงาน อายุของครูผู้สอน ตำแหน่ง และขนาดของสถานศึกษาในแต่ละโรงเรียน เนื่องจากในช่วงหลายปีที่ผ่านมา มีการบรรจุครูผู้สอนจำนวนมากเพื่อทดแทนอัตราครูที่เกษียณอายุราชการ (สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลและนิติการ สพฐ., 2568) ซึ่งทำให้โครงสร้างของอายุครูในสถานศึกษามีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน และยังส่งผลให้เกิดความแตกต่างทั้งในด้านความเชื่อ แนวคิด ค่านิยม ทัศนคติ ความร่วมมือ การประนีประนอม และการยอมรับ รวมถึงประสบการณ์ที่แตกต่างกัน การบริหารความขัดแย้งในสถานศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญ ผู้บริหารต้องสามารถจัดการความขัดแย้งได้อย่างสร้างสรรค์ เพื่อเปลี่ยนวิกฤตให้เป็นโอกาสในการพัฒนาและขับเคลื่อนการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 1 ซึ่งเป็นสังคมทางการศึกษาที่มีโครงสร้างขนาดใหญ่และบุคลากรหลากหลาย การศึกษาครั้งนี้มุ่งสำรวจและวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำไปสู่การเสนอแนวทางการบริหารจัดการความขัดแย้งอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ลดความเสียหายต่อองค์กร และสนับสนุนการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายสูงสุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 1

2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 1

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 4,902 คน (ข้อมูลจากรายงานข้อมูลสารสนเทศและดัชนีทางการศึกษาในพื้นที่ความรับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 1 ปีการศึกษา 2567, 2568)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 356 คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 จากนั้นจึงใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามประเมินสภาพที่ปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ประกอบด้วย 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 1 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) แบบตอบสนองคู่

3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาเครื่องมือ

3.1 ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการประเมินความต้องการจำเป็นการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย วัตถุประสงค์ และสร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกัน

3.2 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความครอบคลุมของข้อคำถาม ความชัดเจนของภาษา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเป็นแบบสอบถามฉบับร่าง

3.3 นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนอผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ความสอดคล้อง (Index of item Objective Congruence: IOC) พบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง .60 – 1.00 ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ .50 ขึ้นไป (ปราณี หลำเบ็ญสะ, 2559) จึงสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้ทุกข้อคำถาม

3.4 ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาและให้ความเห็นก่อนนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูในสถานศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อประเมินคุณภาพของเครื่องมือ ผลการตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach’s Alpha Coefficient) พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ

เท่ากับ .95 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ .70 (ปราณี หลำเบ็ญสะ, 2559) แสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นเพียงพอและเหมาะสมสำหรับใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในกลุ่มตัวอย่าง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยเสนอคำร้องต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ฯ เพื่อทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

4.2 ผู้วิจัยดำเนินการส่งหนังสือขอเก็บรวบรวมข้อมูลและแบบสอบในการวิจัยไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แพลตฟอร์ม Google Forms ผ่าน QR Code ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างส่งแบบสอบถามกลับคืนผู้วิจัย

4.3 ผู้วิจัยรวบรวมแบบประเมินที่ได้รับการตอบกลับมาทำการตรวจสอบความสมบูรณ์เพื่อนำไปวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษา ด้วยการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ

5.2 วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารความขัดแย้ง ด้วยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยแปลความหมายของค่าเฉลี่ยข้อมูลตามเกณฑ์ของ Best (1977)

5.3 วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้วิธี Modified Priority Needs Index : $PNI_{modified}$ (สุวิมล ว่องวานิช, 2558)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 1 พบว่า ในภาพรวม สภาพปัจจุบันของการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า รูปแบบการบริหารที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การโอนอ่อนผ่อนตาม อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือ การประสานความร่วมมืออยู่ในระดับปานกลาง ส่วนรูปแบบการบริหารที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือ การประนีประนอม อยู่ในระดับปานกลาง

ในภาพรวม สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า รูปแบบการบริหารที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การประนีประนอม อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ การโอนอ่อนผ่อนตาม อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนรูปแบบการบริหารที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือการแข่งขันอยู่ในระดับมาก ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพความต้องการจำเป็นของการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 1

รูปแบบการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น					
	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	M	SD	ระดับ	M	SD	ระดับ
1. การแข่งขัน	2.94	.44	ปานกลาง	4.11	.47	มาก
2. การประสานความร่วมมือ	3.03	.25	ปานกลาง	4.62	.37	มากที่สุด

3. การประนีประนอม	2.89	.32	ปานกลาง	4.67	.18	มากที่สุด
4. การหลีกเลี่ยง	3.02	.49	ปานกลาง	4.64	.17	มากที่สุด
5. การโอนอ่อนผ่อนตาม	3.32	.40	ปานกลาง	4.66	.15	มากที่สุด
รวม	**3.03**	**.38**	**ปานกลาง**	**4.54**	**.27**	**มากที่สุด**

2. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขตตรวจราชกรที่ 1 ดังในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าดัชนีของสภาพความต้องการจำเป็นของการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 1

สภาพความต้องการจำเป็นของการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา	ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน	ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์	$PNI_{modified}$	ลำดับ
1. การแข่งขัน	2.94	4.11	.40	4
2. การประสานความร่วมมือ	3.03	4.62	.52	3
3. การประนีประนอม	2.89	4.67	.62	1
4. การหลีกเลี่ยง	3.02	4.64	.54	2
5. การโอนอ่อนผ่อนตาม	3.32	4.66	.40	4
รวม	**3.03**	**4.54**	**.50**	

จากตารางที่ 2 พบว่า ในภาพรวมค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 1 อยู่ที่ $PNI_{modified}$ = .50 โดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ การประนีประนอม ($PNI_{modified}$ = .62) การหลีกเลี่ยง ($PNI_{modified}$ = .54) การประสานความร่วมมือ ($PNI_{modified}$ = .52) การแข่งขัน ($PNI_{modified}$ = .40) และการโอนอ่อนผ่อนตาม ($PNI_{modified}$ = .40)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญที่สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 1 อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1.1 สภาพปัจจุบันของการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาสามารถจัดการความขัดแย้งได้ในระดับหนึ่ง แต่เนื่องจากความขัดแย้งในสถานศึกษามีหลายมิติทั้งความแตกต่างด้านความคิดเห็น ผลประโยชน์ และความคาดหวังของผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่ายจึงทำให้การจัดการไม่อาจแก้ไขได้อย่างครอบคลุม เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า รูปแบบการบริหารที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการโอนอ่อนผ่อนตามซึ่งช่วยลดความตึงเครียดและรักษาความสัมพันธ์ภายในองค์กรได้ แต่ยังไม่สามารถแก้ไขสาเหตุของความขัดแย้งได้อย่างแท้จริงส่งผลให้บางประเด็นยังคงมีอยู่และไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเหมาะสม ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาอย่างรอบด้าน และเลือกใช้วิธีการบริหาร

ที่เหมาะสมตามสถานการณ์ เพื่อสร้างบรรยากาศการทำงานที่เอื้อต่อความร่วมมือ และยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับงานของจีราลักษณ์ วงษ์แก้ว (2562) ที่พบว่า การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ทั้งนี้เพราะการทำงานร่วมกันในสถานศึกษามีความหลากหลายทั้งด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา ศาสนา ความคิด และตำแหน่งหน้าที่ หากผู้บริหารไม่สามารถจัดการกับความแตกต่างเหล่านี้ได้อย่างเหมาะสม ก็อาจทำให้การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งไม่ตรงจุด ส่งผลให้บุคลากรมองว่าการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารยังอยู่ในระดับปานกลาง

1.2 สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่าครูและบุคลากรในสถานศึกษามีความคาดหวังให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถเลือกใช้รูปแบบการบริหารความขัดแย้งที่เหมาะสมกับลักษณะปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อเอื้อต่อการทำงานร่วมกันอย่างราบรื่น และก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างบุคลากร เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่ารูปแบบการบริหารที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การประนีประนอม แสดงให้เห็นว่าครูมองว่าการประนีประนอมเป็นวิธีการที่คำนึงถึงประโยชน์ร่วมกันของทั้งสองฝ่าย โดยเน้นความยุติธรรมและการใช้เหตุผลเป็นหลัก เพื่อรักษาระดับความขัดแย้งให้อยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสม และหาทางออกที่ทุกฝ่ายสามารถยอมรับได้โดยไม่ก่อให้เกิดความรู้สึกเสียเปรียบหรือตึงเครียดจนเกินไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรพีพรรณ อู่อรุณ (2564) ที่พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารความขัดแย้งในภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะครูมีความต้องการให้ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และบูรณาการความคิดเห็นที่หลากหลาย อันจะนำไปสู่การสร้างความปรองดองทั้งระหว่างผู้บริหารกับครู และระหว่างครูด้วยกันเอง โดยมีจุดมุ่งหมายให้การตัดสินใจในประเด็นปัญหาต่างๆ ได้ข้อยุติที่เป็นธรรมและได้รับการยอมรับจากทุกฝ่าย การบริหารความขัดแย้งจึงควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของความยุติธรรมเปิดกว้างต่อแนวคิดใหม่ๆ และยึดถือกฎระเบียบข้อบังคับที่ถูกต้อง เพื่อให้การบริหารจัดการสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 1 โดยภาพรวมมีดัชนีอันดับความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 การประนีประนอม ลำดับที่ 2 การหลีกเลี่ยง ลำดับที่ 3 การประสานความร่วมมือ ลำดับที่ 4 การโอนอ่อนผ่อนตาม และลำดับที่ 5 การแข่งขัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูคาดหวังให้ผู้บริหารใช้วิธีการหาทางออกที่ยุติธรรมและยอมรับได้ทุกฝ่าย เนื่องจากสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาเป็นพื้นที่ที่ต้องทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด การประนีประนอมจึงเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยลดความตึงเครียดและสร้างสมดุลของความสัมพันธ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรพีพรรณ อู่อรุณ (2564) ที่พบว่า การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผลการวิจัยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยลำดับความต้องการจำเป็นเรียงจากมากไปน้อย พบว่า การบริหารความขัดแย้งแบบประนีประนอมมีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 1 เป็นการแสดงออกและพฤติกรรมในการจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาใช้ความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์และ

สาเหตุของปัญหาความขัดแย้งเพื่อเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมในการจัดการกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลและตัดสินใจดำเนินการเพื่อขจัดความขัดแย้งให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ทุกฝ่าย การบริหารความขัดแย้งสามารถแบ่งออกเป็น 5 รูปแบบ ได้แก่ การแข่งขัน (Competition) การประสานความร่วมมือ (Collaboration) การประนีประนอม (Compromise) การหลีกเลี่ยง (Avoidance) และการโอนอ่อนผ่อนตาม (Accommodation) ทั้ง 5 รูปแบบนี้สะท้อนถึงความสามารถของผู้บริหารในการปรับใช้กลยุทธ์ที่แตกต่างกันตามลักษณะของความขัดแย้งและบริบทของสถานศึกษา สรุปดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

จากภาพองค์ความรู้การวิจัยเป็นความต้องการจำเป็นของการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 1 อธิบายได้ดังนี้

1. การแข่งขัน คือ การบริหารความขัดแย้งที่ผู้บริหารมุ่งเน้นการบรรลุเป้าหมายของตนเองเป็นหลัก โดยไม่คำนึงถึงความคิดเห็น ความต้องการ หรือความรู้สึกของผู้อื่น ผู้บริหารใช้ตำแหน่ง อำนาจ และบทบาทหน้าที่ในการตัดสินใจอย่างเด็ดขาด ชัดเจน และรวดเร็ว มุ่งแสดงความเหนือกว่าและเอาชนะฝ่ายตรงข้ามด้วยวิธีการของตนเอง โดยมีลักษณะสำคัญ เช่น การตัดสินใจฝ่ายเดียว การชักจูงหรือกดดันให้ผู้อื่นยอมรับแนวคิดของตน และการลดหรือจำกัดทรัพยากรของฝ่ายที่เห็นต่างเพื่อยุติข้อขัดแย้งตามเป้าหมายที่ตนต้องการ

2. การประสานความร่วมมือ คือ การบริหารความขัดแย้งที่ผู้บริหารส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องอย่างเปิดเผยและทั่วถึง โดยมุ่งเน้นการนำประเด็นความขัดแย้งเข้าสู่กระบวนการปรึกษาหารือ แสดงความคิดเห็น และร่วมกันพัฒนาแนวทางแก้ไขอย่างเป็นระบบ ผู้บริหารมีบทบาทในการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิด และประสบการณ์ระหว่างบุคลากร พร้อมเปิดโอกาสให้ร่วมกันดำเนินการแก้ไขปัญหา โดยบูรณาการทักษะและความคิดเห็นที่หลากหลาย เพื่อสร้างการยอมรับร่วมกันในการตัดสินใจ คำนึงถึงความสัมพันธ์ที่ดี ความโปร่งใส และประโยชน์ส่วนรวม ตลอดจนมุ่งเน้นการวางแผนแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืนเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กร

3. การประนีประนอม คือ การบริหารความขัดแย้งที่ผู้บริหารมุ่งเน้นการหาจุดร่วม โดยการไกล่เกลี่ยให้แต่ละฝ่ายยินยอมลดทอนความต้องการของตนเองลงบางส่วน เพื่อให้เกิดความพึงพอใจร่วมกัน ผู้บริหารดำเนินการด้วยความเป็นธรรม เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ พิจารณาผลดีผลเสียร่วมกัน จัดสรรผลประโยชน์อย่างเหมาะสม และรักษาความสามัคคีภายในองค์กร เพื่อยุติความขัดแย้งอย่างสันติและสร้างความเข้าใจร่วมกัน

4. การหลีกเลี่ยง คือ การบริหารความขัดแย้งที่ผู้บริหารมุ่งเน้นการหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าหรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาโดยตรง โดยผู้บริหารอาจมอบหมายให้ผู้อื่นดำเนินการแทน พยายามไม่แสดงความคิดเห็นที่อาจนำไปสู่การโต้แย้ง ถอนตัวจากสถานการณ์ความขัดแย้ง หรือเพิกเฉยต่อปัญหาที่เกิดขึ้น ผู้บริหารจะดำเนินการเท่าที่จำเป็นในกรณีที่เห็นว่าเรื่องนั้นไม่สำคัญ หรืออาจปล่อยเวลาให้ปัญหาคลี่คลายไปเองโดยไม่แสดงท่าทีสนใจ ไม่วิตกกังวล หรือมีพฤติกรรมเฉื่อยชา โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นทั้งต่อตนเองและผู้อื่นในองค์กร

5. การโอนอ่อนผ่อนตาม คือ การบริหารความขัดแย้งที่ผู้บริหารมุ่งเน้นการยอมรับความคิดเห็น ความต้องการ หรือข้อเสนอของผู้อื่น โดยลดความต้องการของตนเองลง เพื่อรักษาความสัมพันธ์ที่ดีภายในองค์กร ลดความขัดแย้ง และหลีกเลี่ยงการกระทบกระเทือนจิตใจของบุคลากร ผู้บริหารอาจยอมเสียสละ ยอมรับผิด หรือปล่อยให้ผู้อื่นมีอิทธิพลในการตัดสินใจ เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยและรักษาประโยชน์ส่วนรวมของสถานศึกษาเป็นสำคัญ ทั้งนี้ ผู้บริหารแสดงออกถึงความใจกว้าง อ่อนน้อมถ่อมตน และให้ความสำคัญกับความรู้สึกของผู้อื่นมากกว่าการยืนกรานในแนวทางของตนเอง

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการแข่งขัน ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถใช้รูปแบบการแข่งขันในกรณีที่ต้องตัดสินใจอย่างเร่งด่วนหรือเมื่อประเด็นปัญหาสำคัญสูง การตัดสินใจชัดเจนช่วยแก้ไขความขัดแย้งได้รวดเร็ว แต่ควรใช้ในปริมาณที่เหมาะสมเพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งซ้อนหรือความตึงเครียดในระยะยาว

1.2 ด้านการประสานความร่วมมือ ควรส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาใช้การประสานความร่วมมือเมื่อความขัดแย้งเกี่ยวข้องกับหลายฝ่ายหรือประเด็นที่ต้องการความเห็นร่วม การสร้างกระบวนการร่วมตัดสินใจช่วยให้เกิดความเข้าใจและความพึงพอใจของทุกฝ่าย พร้อมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในระยะยาว

1.3 ด้านการประนีประนอม ควรใช้เพื่อแก้ไขความขัดแย้งที่สามารถยอมรับได้ทั้งสองฝ่าย เป็นแนวทางที่ช่วยลดความตึงเครียดและสร้างสมดุลระหว่างผลประโยชน์ของแต่ละฝ่าย เหมาะสำหรับปัญหาที่ไม่ซับซ้อนมากและต้องการข้อตกลงที่รวดเร็ว

1.4 ด้านการหลีกเลี่ยง สามารถนำมาใช้เมื่อความขัดแย้งไม่สำคัญหรือสถานการณ์ยังไม่เหมาะสมในการเผชิญหน้า อย่างไรก็ตาม ผู้บริหารควรระมัดระวังไม่ให้หลีกเลี่ยงมากเกินไป เพราะอาจทำให้ปัญหาสะสมและรุนแรงขึ้น

1.5 ด้านการหลีกเลี่ยง ควรใช้เมื่อความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรมีความสำคัญสูงหรือเมื่ออีกฝ่ายมีความจำเป็นพิเศษ การยืดหยุ่นสามารถรักษาบรรยากาศการทำงานที่ดี แต่ต้องควบคู่กับการพิจารณาให้เกิดความสมดุลระหว่างผลประโยชน์ของทุกฝ่าย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขตตรวจราชกรที่ 1

2.2 ควรศึกษาแนวทางการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขตตรวจราชกรที่ 1

เอกสารอ้างอิง

จีราลักษณ์ วงษ์แก้ว. (2562). การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยทักษิณ.

ปราณี หลำเบ็ญสะ. (2559). การหาคุณภาพของเครื่องมือวัดและประเมินผล. แหล่งที่มา https://wb.yru.ac.th/handle/yru/1126 สืบค้นเมื่อ 12 มีนาคม 2568.

รพีพรรณ อู่ทอง. (2564). การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอยุธยา เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

สมคิด บางโม. (2562). องค์การและการจัดการ. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยูเคชั่น.

สำนักงานศึกษาธิการภาค 1. (2568). รายงานข้อมูลสารสนเทศและดัชนีทางการศึกษาในพื้นที่ความรับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 1 ปีการศึกษา 2567. แหล่งที่มา https://reo1.moe.go.th/รายงานข้อมูลสารสนเทศ/ สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2568.

สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลและนิติการ สพฐ. (2568). ตารางแสดงความต้องการทดแทนอัตราครูผู้สอนที่เกษียณอายุราชการ จำแนกตามมาตรฐานวิชาเอกในสถานศึกษาสังกัด สพฐ ในอีก 10 ปีข้างหน้า. แหล่งที่มา https://hrms.obec.go.th/info/majorStandard/major10Years/ สืบค้นเมื่อ 14 มีนาคม 2568.

สุวิมล ว่องวาณิช. (2558). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. พิมพ์ครั้งที่ 3 ฉบับปรับปรุง. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Best, J. W. (1977). Research in education. 3rd ed. Prentice-Hall.

Jackson, S. E., Schuler, R. S. and Werner, S. (2009). Managing human resources. 10th ed. Cengage Learning.

Krejcie, R. V. and Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607–610.

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) 2569
Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU Vol. 13 No. 1 (January-April) 2026
ISSN: 2673-0030 (Online) https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU

นวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาในยุค 5.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม

SCHOOL ADMINISTRATIVE INNOVATION FOR EDUCATION 5.O ERA UNDER SAMUT SAKHON SAMUT SONGKHRAM SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

[1]มณิศา ชื่นจิต Manisa Cheunjit [2]กมลมาลย์ ไชยศิริธัญญา Kamolmal Chaisirithanya
[3]ชวนชม ชินะตังกูร Chuanchom Chinatangkul
[1, 2, 3]มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี Bangkokthonburi University, Thailand
Corresponding Author E-mail: manisa.c33@gmail.com

Article Received: September 08, 2025. Revised: April 12, 2026. Accepted: April 16, 2026.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบของนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาในยุค 5.0 2) นำเสนอรูปแบบนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาในยุค 5.0 และ 3) พัฒนาแนวทางการบริหารนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาในยุค 5.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 9 คน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 1,135 คน กำหนดขนาดตัวอย่างด้วยวิธีการคำนวณจาก Hair ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 678 และการประชุมสนทนาใช้กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบของนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาในยุค 5.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม พบว่ามี 6 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ การสร้างคุณค่าและความยั่งยืน การบูรณาการและการเรียนรู้ใหม่ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม การมีส่วนร่วมที่มีคุณภาพ ความสามารถในการปรับตัวและการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหาร 2) รูปแบบนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาในยุค 5.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม พบว่าทุกองค์ประกอบแสดงค่าความน่าเชื่อถือ (Cronbach's Alpha = 0.98, Composite Reliability = 0.980) และความตรงเชิงรวม (AVE = 0.90) ในระดับดีเยี่ยม แสดงว่า รูปแบบสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และ 3) แนวทางการบริหารนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาในยุค 5.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม มี 16 แนวทาง

คำสำคัญ: นวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา, การศึกษาในยุค 5.0, โรงเรียนมัธยมศึกษา

Abstract

The objectives of this research article are: 1) to study the components of educational institution administration innovation in the 5.0 era, and 2) to propose a model of educational institution administration innovation in the 5.0 era and 3) to develop practical guidelines for implementing the model of school administrative innovation for the Education 5.0 era under the Samut Sakhon and Samut Songkhram Secondary Educational Service Area Office. A mixed-methods research design was employed, integrating both quantitative and qualitative approaches. Data were collected through document and literature review, in-depth interviews with nine key informants, and surveys administered to a target population of 1,135 individuals. The sample size was determined using Hair and a proportionate Stratified Random sampling technique was used to obtain a sample of 678 Additionally, focus group discussions were conducted with eight experts. The research instruments included a semi-structured interview protocol, a five-point Likert scale questionnaire, and a focus group discussion guide. Quantitative data were analyzed using descriptive statistics and Confirmatory Factor Analysis, while qualitative data were analyzed through content analysis.

Findings of the research reveal that: 1) The components of school administrative innovation for the Education 5.0 era under the Samut Sakhon and Samut Songkhram Secondary Educational Service Area Office consisted of six key coponents: value creation and sustainability, integration and new learning, innovative leadership, quality participation, adaptability, and digital technology integration in administration; 2) the proposed model of school administrative innovation for the Education 5.0 era under the Samut Sakhon and Samut Songkhram Secondary Educational Service Area Office demonstrated high reliability and validity, with Cronbach's Alpha = 0.98, Composite Reliability = 0.980, and Average Variance Extracted (AVE) = 0.90, indicating strong consistency with empirical data; and 3) the 16 guidelines for implementing school administrative innovation for the Education 5.0 era under the Samut Sakhon and Samut Songkhram Secondary Educational Service Area Office were proposed.

Keywords: Administration Innovation, Education in The 5.0 Era, Secondary School

บทนำ

โลกในปัจจุบันได้ก้าวเข้าสู่ยุคที่เรียกว่า "สังคมข้อมูลข่าวสารที่ไร้ขีดจำกัด" (Unlimited Information Society) อย่างเต็มตัว ยุคนี้มีลักษณะเด่นคือการเปลี่ยนผ่านและการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างผู้คนและองค์กรในอัตราที่รวดเร็วอย่างไม่เคยมีมาก่อน การเข้าถึงสารสนเทศมีความสะดวกสบายอย่างยิ่งด้วยการขับเคลื่อนของสื่อเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางความรู้ใหม่ๆ อย่างไรก็ตาม ลักษณะเฉพาะของสังคมยุคนี้ยังคงมีข้อจำกัดอยู่มาก โดยเฉพาะประเด็นปัญหาเรื่องข้อมูลจำนวนมหาศาลที่ยังขาดการวิเคราะห์ที่ชัดเจนและเป็นระบบ การตระหนักถึงข้อจำกัดดังกล่าวได้นำไปสู่การปฏิวัติทางสังคมครั้งใหม่ ซึ่งคือการก้าวเข้าสู่

"สังคม 5.0" ซึ่งนิยามโดยรัฐบาลญี่ปุ่นว่าเป็นสังคมที่มีมนุษย์เป็นศูนย์กลาง แนวคิดสังคม 5.0 คือการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีขั้นสูง เช่น ปัญญาประดิษฐ์ (AI), บิ๊กดาต้า (Big Data), และอินเทอร์เน็ตในทุกสรรพสิ่ง (IoT) เพื่อแก้ไขปัญหาทางสังคมและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจ (Narvaez et al., 2021; Mourtzis et al., 2023) การเปลี่ยนผ่านนี้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อภาคการศึกษา ซึ่งจำเป็นต้องมีการปฏิรูปอย่างเร่งด่วนจากกระบวนทัศน์แบบเดิมไปสู่ การศึกษา 5.0 ที่เน้นการบูรณาการเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 โดยไม่ทิ้งคุณค่าหลักของความเป็นมนุษย์ นอกจากนี้ พลวัตของโลกในปัจจุบันยังมีความซับซ้อนเกินกว่ากรอบแนวคิดแบบเดิมอย่าง VUCA World ที่มุ่งเน้นความผันผวนและความไม่แน่นอน ดังนั้น ผู้บริหารและองค์กรจึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจกับกรอบแนวคิดใหม่ที่เรียกว่า โลกยุค BANI (Brittle, Anxious, Non-linear, Incomprehensible) ซึ่งครอบคลุมถึงมิติทางอารมณ์และจิตใจของผู้คน เช่น ความเปราะบาง ความวิตกกังวล และความสับสน การทำความเข้าใจโลกยุค BANI จึงเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับผู้บริหารในการนำพาองค์กรให้สามารถรับมือกับความท้าทายที่คาดเดาได้ยาก และสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการพัฒนาได้อย่างยั่งยืน

แม้ว่าโลกและยุทธศาสตร์ของประเทศจะมุ่งสู่ยุค 4.0 และ 5.0 แต่ระบบการศึกษาของประเทศไทยยังคงเผชิญกับปัญหาเชิงโครงสร้างอย่างมีนัยสำคัญ ภาวะความล้าหลังนี้ปรากฏชัดเจนจากผลการประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากล (PISA) ประจำปี 2022 ซึ่งสะท้อนถึงวิกฤตที่น่ากังวล ผลการสอบ PISA 2022 ชี้ให้เห็นว่า คะแนนเฉลี่ยของเด็กไทยในทุกวิชาลดลงต่ำที่สุดในรอบ 20 ปี และต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศสมาชิกองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD, 2021) ในทุกด้านอย่างชัดเจน โดยเฉพาะทักษะการอ่าน พบว่านักเรียนอายุ 15 ปีมากกว่า 65% ไม่สามารถอ่านเพื่อจับใจความสำคัญจากบทความสั้นๆ ได้ และนักเรียนยังขาดความสามารถในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง (Thailand Development Research Institute, 2023) นอกจากนี้ นายพงศ์ทัศ วนิชานันท์ นักวิจัยอาวุโสจากสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) ได้วิเคราะห์ถึงสาเหตุของผลคะแนนดังกล่าว และระบุว่าปัญหานี้เป็นผลมาจากความบกพร่องเชิงโครงสร้าง 4 ประการ ได้แก่ 1) ความสามารถของเด็กไทยกำลังห่างจากค่าเฉลี่ยโลกมากขึ้น 2) ผลกระทบจากวิกฤตโควิด-19 ไม่ใช่ปัจจัยหลักเพียงอย่างเดียว 3) ระบบการศึกษาไทยกำลังอ่อนแอลง เนื่องจากหลักสูตรที่ล้าสมัยและการใช้ทรัพยากรที่ไม่มีประสิทธิภาพ และ 4) ผลลัพธ์ดังกล่าวเป็นเครื่องบ่งชี้ว่าการศึกษาไทยยังไม่ประสบความสำเร็จ และจำเป็นต้องได้รับการปฏิรูปอย่างเร่งด่วน ข้อมูลจาก PISA จึงเป็นมากกว่าตัวเลขทางสถิติ แต่เป็นสัญญาณเตือนที่ชัดเจนว่าระบบการศึกษาไทยในปัจจุบันไม่สามารถเตรียมความพร้อมให้แก่เยาวชนสำหรับโลกแห่งอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ข้อเสนอจากภาคเอกชนเพื่อตอบสนองต่อวิกฤตที่สะท้อนจากผลสอบ PISA สอดคล้องกับที่นายศุภชัย เจียรวนนท์ ประธานคณะผู้บริหารเครือเจริญโภคภัณฑ์ ได้ให้การวินิจฉัยที่สอดคล้องกับผลลัพธ์ดังกล่าวว่า แม้เศรษฐกิจของประเทศไทยจะเปลี่ยนผ่านสู่ยุค 4.0 และ 5.0 แต่ระบบการศึกษาไทยส่วนใหญ่ยังคงติดอยู่ในกระบวนทัศน์ของการศึกษา 2.0 ซึ่งมีครูเป็นศูนย์กลางและขาดการส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างเป็นระบบ (กรุงเทพธุรกิจ, 2565) ภาวะความไม่สอดคล้องกันระหว่างนโยบายกับความเป็นจริงนี้ส่งผลให้ทรัพยากรบุคคลของประเทศขาดความพร้อมสำหรับตลาดแรงงานในอนาคต จึงได้เสนอแนวทางการปฏิรูปสู่ "การศึกษา 5.0" ที่มีหัวใจสำคัญอยู่ที่การเปลี่ยนกรอบความคิด (Mindset Shift) จากเดิมที่เน้นการ "สอบให้ผ่าน" มาสู่การส่งเสริมให้ผู้เรียน "ตั้งคำถาม ค้นหาคำตอบ และลงมือทำร่วมกัน" นอกจากนี้ ยังเน้นย้ำถึงการเปลี่ยนบทบาทของครูจาก "ผู้สอน" (Teacher) เป็น "โค้ช" (Coach) หรือผู้อำนวยการเรียนรู้ (Facilitator) ที่ให้ความรักและความมั่นใจแก่ผู้เรียน และการปรับเปลี่ยนโรงเรียนให้เป็น "ศูนย์การเรียนรู้" (Learning Center) ที่เน้นการเรียนรู้

ผ่านการลงมือปฏิบัติจริงและการเข้าถึงเครื่องมือที่จำเป็น (กรุงเทพธุรกิจ, 2565) ในวงการบริหารธุรกิจและการศึกษา ได้มีการนำแนวคิดโลก VUCA (Volatile, Uncertain, Complex, Ambiguous) มาใช้เพื่ออธิบายความผันผวนและความไม่แน่นอนของสถานการณ์มาตั้งแต่ยุค 1980s อย่างไรก็ตาม ภายหลังการระบาดของโรคโควิด-19 หลายองค์กรพบว่าแนวคิด VUCA ไม่เพียงพอในการอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น จึงมีการพัฒนาแนวคิดใหม่ที่เรียกว่า BANI (Brittle, Anxious, Non-linear, Incomprehensible) ซึ่งเสนอโดย Jamais Cascio แนวคิด BANI World ไม่ได้เป็นเพียงการอธิบายโลกทางกายภาพเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงโลกที่ส่งผลกระทบต่ออารมณ์และจิตใจของผู้คนได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น ได้แก่ ความหดหู่ ความเครียด ความวิตกกังวล และความสับสน หากโลกยุค VUCA มุ่งเน้นไปที่การนำทางในสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน โลกยุค BANI เรียกร้องให้ผู้นำต้องจัดการกับระบบที่ "เปราะบาง" (Brittle) และผู้คนที่รู้สึก "วิตกกังวล" (Anxious) ซึ่งเป็นมิติเชิงมนุษย์ที่ต้องได้รับการใส่ใจ การเปลี่ยนผ่านจาก VUCA สู่ BANI มีนัยสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารสถานศึกษาในยุคสังคม 5.0 เนื่องจากสังคม 5.0 มีเป้าหมายสูงสุดคือการเป็นสังคมที่มี "มนุษย์เป็นศูนย์กลาง" (Cabinet Office, Government of Japan, 2024) ดังนั้น ผู้นำที่ต้องการนำพาองค์กรการศึกษาไปสู่เป้าหมายดังกล่าวจึงจำเป็นต้องใช้กรอบแนวคิดที่เข้าใจและสามารถตอบสนองต่อมิติทางอารมณ์และจิตใจของบุคลากรและนักเรียนได้อย่างลึกซึ้ง การที่ผู้บริหารสามารถเข้าใจถึงความเปราะบางของระบบและความวิตกกังวลของผู้คน จะช่วยให้สามารถสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการสร้างนวัตกรรมและความยืดหยุ่นทางจิตใจได้อย่างยั่งยืน กรอบแนวคิด BANI จึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้นำการศึกษาในปัจจุบันเพื่อให้สามารถนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายของสังคม 5.0 ที่แท้จริงได้

การวิเคราะห์ข้างต้นได้ยืนยันข้อสรุปที่สำคัญว่า วิกฤตการศึกษาไทยที่สะท้อนจากผลสอบ PISA 2022 และการวินิจฉัยจากภาคเอกชนนั้น เป็นผลโดยตรงจากช่องว่างเชิงโครงสร้างที่สำคัญระหว่างเป้าหมายระดับชาติกับความจริงในระดับปฏิบัติการ การแก้ไขปัญหานี้จึงจำเป็นต้องเริ่มต้นจากการปฏิรูปที่ฐานราก ซึ่งหัวใจสำคัญคือการยกระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา (Fullan, 2015) แนวคิด BANI เป็นกรอบแนวคิดที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้นำในยุคปัจจุบัน เนื่องจากช่วยให้สามารถเข้าใจและรับมือกับมิติทางอารมณ์และจิตใจของผู้คนได้อย่างลึกซึ้ง ซึ่งเป็นทักษะที่ขาดไม่ได้ในการนำพาองค์กรการศึกษาให้ก้าวสู่การเป็นสถาบันที่มีมนุษย์เป็นศูนย์กลางตามเป้าหมายของสังคม 5.0 และการศึกษา 5.0 ด้วยเหตุนี้ การวิจัยเรื่อง "นวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาในยุค 5.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม" จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง การวิจัยนี้มิได้เป็นเพียงการศึกษาเชิงทฤษฎี แต่เป็นการตอบสนองต่อความจำเป็นเร่งด่วนในการสร้างองค์ความรู้และกรอบแนวคิดที่ชัดเจนเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาที่พร้อมสำหรับโลกยุคใหม่ ผลการวิจัยจะสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาตนเอง เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์สำหรับหน่วยงานต้นสังกัดในการออกแบบหลักสูตรฝึกอบรมที่ตรงจุด และเป็นข้อมูลสำคัญสำหรับผู้กำหนดนโยบายในการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทางการศึกษาในระดับประเทศ

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาในหัวข้อนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาในยุค 5.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพื่อตอบคำถามการวิจัยที่ว่า การบริหารสถานศึกษามีนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาในยุค 5.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม เป็นอย่างไร และมีแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาอย่างไร การวิจัยในครั้งนี้จึงมีความสำคัญ เนื่องจากผลการวิจัยที่ได้จะก่อให้เกิดประโยชน์ในหลายมิติคือสร้างองค์ความรู้และกรอบแนวคิดที่ชัดเจนเกี่ยวกับการบริหารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในบริบทของสังคม 5.0 ซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่ค่อนข้างใหม่ในแวดวงการศึกษาของไทย โดยผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทาง

สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในการประเมินและพัฒนาตนเอง รวมถึงเป็นข้อมูลสำหรับการพัฒนาผู้บริหารและหน่วยงานต้นสังกัดในการออกแบบหลักสูตรฝึกอบรมและพัฒนาที่ตรงจุดและทันต่อการเปลี่ยนแปลง และเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์สำหรับผู้กำหนดนโยบายทางการศึกษาในการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทางการศึกษาให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาประเทศ ดังนั้น การวิจัยนี้จึงเป็นการศึกษาที่ตอบสนองต่อความจำเป็นเร่งด่วนในการปฏิรูปการศึกษา และเป็นส่วนหนึ่งของการวางรากฐานเพื่อสร้างระบบการศึกษาไทยให้สามารถรับมือกับความท้าทายและสร้างพลเมืองที่มีคุณภาพสำหรับอนาคตได้อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาในยุค 5.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม
2. เพื่อนำเสนอรูปแบบนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาในยุค 5.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม
3. เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาในยุค 5.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธีโดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบของนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาในยุค 5.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้อำนวยการกลุ่มของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้อำนวยการเขตพื้นที่ และผู้อำนวยการสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 9 คน ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนด ได้แก่ มีประสบการณ์ในการบริหารทางการศึกษาไม่น้อยกว่า 10 ปี มีวิทยฐานะเชี่ยวชาญเป็นผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาที่มีที่มีวิสัยทัศน์ที่ดีในการบริหารสถานศึกษา ด้วยการเลือกตัวอย่างแบบอ้างอิงด้วยบุคคลและผู้เชี่ยวชาญ (Snowball Sampling)

ขั้นตอนที่ 2 รูปแบบนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาในยุค 5.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม

1. ประชากร ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้อำนวยการ และครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้อำนวยการสถานศึกษา และครู โดยใช้หลักเกณฑ์การคำนวณจาก Hair (2020) จำนวน 678 คน ด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportionate Stratified Random Sampling)

ขั้นตอนที่ 3 พัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาในยุค 5.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม

ผู้ให้ข้อมูลในการประชุมสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย ผู้บริหารการศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนด (Purposive sampling) จำนวน 8 คน โดยมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด

2. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย 1) แบบฟอร์มการวิเคราะห์เอกสาร 2) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง 3)แบบสอบถามองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาในยุค 5.0 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม มีจำนวน 3 ตอน โดยแต่ละตอนมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 องค์ประกอบของนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาในยุค 5.0 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในยุค 5.0 มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด 4) แบบบันทึกการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับแนวทางการบริหารสถานศึกษาในยุค 5.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม

3. การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการสร้างเครื่องมือสำหรับการศึกษาวิจัย โดยมีขั้นตอนในการ ดำเนินการ ดังนี้

3.1 ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาในยุค 5.0 เพื่อนำแนวคิด และทฤษฎีมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ และสร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยสร้างจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสร้างคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ หลังจากนั้นนำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์ โดยลักษณะของคำถามเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi – structure interview)

3.2 สร้างแบบสอบถามในการวิจัยโดยกำหนดประเด็นคำถามตามกรอบแนวคิดที่ได้จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล มากำหนดวัตถุประสงค์ของแบบสอบถามให้ชัดเจน และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย สร้างแบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 63 ข้อ นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอกับอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบเนื้อหาและเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อนำไปปรับปรุงในส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์ ทำการปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาได้เสนอแนะ ตรวจสอบเครื่องมือ ด้วยวิธีการตรวจสอบความครอบคลุมของโครงสร้างเนื้อหาความสอดคล้องระหว่างคำถามกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการ (Item Objective Congruence: IOC) และความเหมาะสมของจำนวนข้อคำถาม โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน แล้วเลือกข้อคำถามที่มี IOC อยู่ระหว่าง 0.50-1.00 ถือได้ว่ามีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปทดสอบหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้กลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้ จำนวน 30 คนมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ไม่น้อยกว่า 0.95 ซึ่งจากการตรวจสอบเครื่องมือพบว่า สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ .997 จากนั้นวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย พบว่า ข้อคำถามทั้ง 63 ข้อ มีค่าเฉลี่ยนอยู่ในช่วง 4.67-4.87 จึงแปลผลได้ว่า ผู้ทำแบบสอบถามเห็นว่าองค์ประกอบและตัวบ่งชี้นี้สอดคล้องกับการบริหารสถานศึกษาในยุค 5.0 อยู่ในระดับมากที่สุด และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของเครื่องมือ พบว่า ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานต่ำกว่า 1.00 แปลว่าข้อมูลไม่กระจายตัวมากเกินไป แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องไปในทางเดียวกัน

3.3 สร้างเครื่องมือสำหรับการศึกษาวิจัย คือ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เกี่ยวกับนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาในยุค 5.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม โดยวิเคราะห์นวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาในยุค 5.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพื่อนำมาสร้างเป็นข้อคำถามในการสนทนากลุ่ม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ผู้วิจัยได้ดำเนินการขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์ และดำเนินการเก็บข้อมูลสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 9 คน ที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากประชากรที่ศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ถึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือเพื่อตอบแบบสอบถาม และดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการประชุมการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยได้ดำเนินการขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีถึงหน่วยงานต้นสังกัดของผู้ให้ข้อมูลในการประชุมสนทนากลุ่ม เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการประชุมสนทนากลุ่ม และดำเนินการบันทึกข้อมูลจากการประชุมการสนทนากลุ่มโดยการจัดประชุมออนไลน์ผ่านระบบ Google Meet มีผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมประชุมครบทั้ง 8 คน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล 1) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา 2) วิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) ด้วยโปรแกรม JAMOVI 2.6.19

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาในยุค 5.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 9 คน ผู้วิจัยสังเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษาในยุค 5.0 ได้ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การสร้างคุณค่าและความยั่งยืน 2) การบูรณาการและการเรียนรู้ใหม่ 3) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม 4) การมีส่วนร่วมที่มีคุณภาพ 5) ความสามารถในการปรับตัว 6) การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหาร

2. ผลการนำเสนอรูปแบบนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาในยุค 5.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม

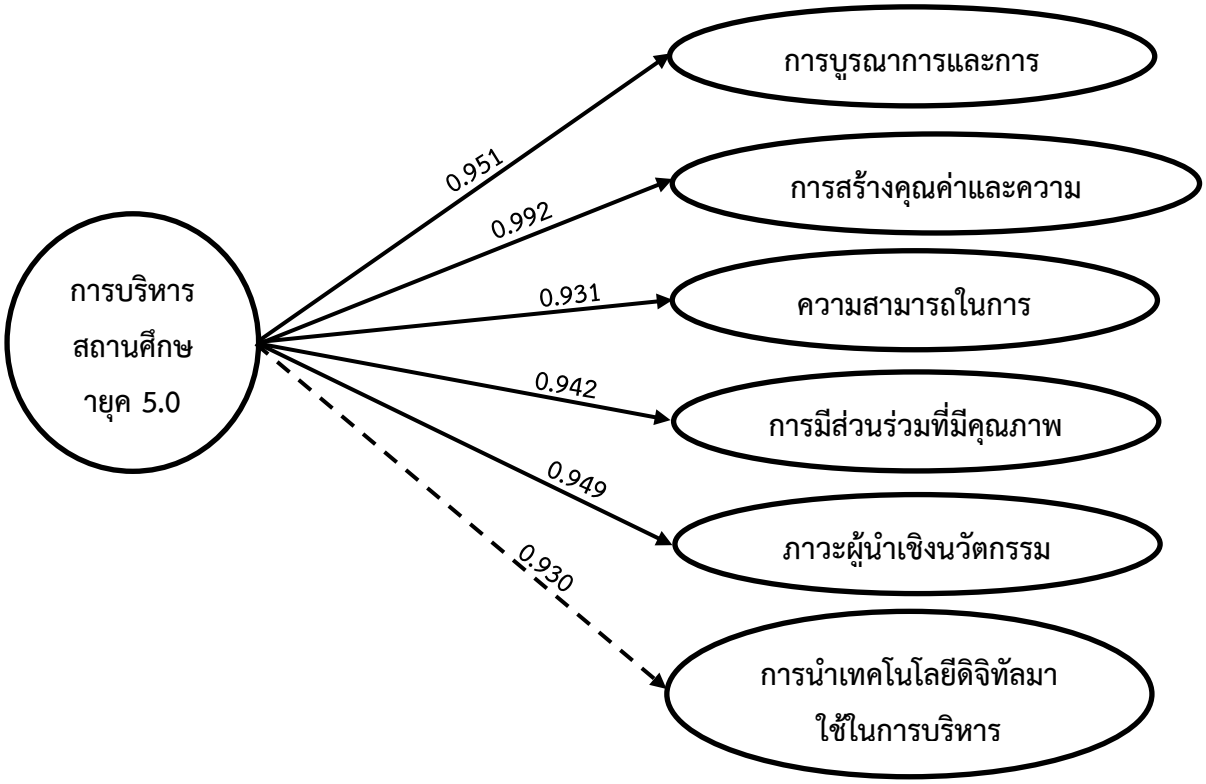
2.1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) จากแบบสอบถาม ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) จากแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบนวัตกรรมการบริหารการศึกษาในยุค 5.0 ด้วยโปรแกรม JAMOVI 2.6.19 เสนอผลการวิเคราะห์ ดังในตารางที่

ตารางที่ 1 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงยืนยัน

ค่าสถิติ	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล
การวิเคราะห์การประเมินความน่าเชื่อถือ (Reliability) และการประเมินความตรงเชิงรวม (Convergent Validity)	
ค่า Cronbach's Alpha	0.982
ค่า Composite Reliability (CR)	0.980
ค่า AVE	0.902
การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดล (Goodness of Fit Measures)	
ค่าไค-สแควร์ (χ^2)	p-value= 0.289 ซึ่งมากกว่า .05
ค่าสัดส่วน $\frac{\chi^2}{\mathrm{df}}$	1.22 ซึ่งน้อยกว่า 3.00 ถือว่าดีมาก
ค่า SRMR	0.005 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 ถือว่าดีมาก
ค่า RMSEA	0.055 ซึ่งอยู่ในช่วง 0.050-0.080 (และค่า p-value ของ RMSEA เท่ากับ 0.463 ซึ่งมากกว่า 0.05) ถือว่าดีมาก
ค่า CFI	0.999 ซึ่งสูงกว่า 0.95 ถือว่าดีมาก
ค่า TLI	0.997 ซึ่งสูงกว่า 0.95 ถือว่าดีมาก
ค่า NFI	0.993 ซึ่งสูงกว่า 0.90 ถือว่าดี
ค่า IFI	0.999 ซึ่งสูงกว่า 0.95 ถือว่าดีมาก

จากตารางแสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงยืนยัน สามารถสรุปได้ว่า การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดล พบว่า ดัชนีความสอดคล้องของโมเดลทั้งหมดอยู่ในเกณฑ์ที่ดีถึงดีมาก บ่งชี้ว่าโมเดลการบริหารสถานศึกษาในยุค 5.0 ที่ตั้งสมมติฐานไว้มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ที่เก็บรวบรวมมาได้เป็นอย่างดี

2.2 รูปแบบนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาในยุค 5.0 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า การบริหารสถานศึกษายุค 5.0 ของสถานศึกษาสังกัดสมุทรสสาคร สมุทรสงคราม ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ซึ่งเรียงตามค่า Factor Loadings มากที่สุด ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การสร้างคุณค่าและความยั่งยืน องค์ประกอบที่ 2 การบูรณาการและการเรียนรู้ใหม่ องค์ประกอบที่ 3 ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม องค์ประกอบที่ 4 การมีส่วนร่วมที่มีคุณภาพ องค์ประกอบที่ 5 ความสามารถในการปรับตัว องค์ประกอบที่ 6 การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหาร ซึ่งสามารถแสดงรูปแบบนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาในยุค 5.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 รูปแบบนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาในยุค 5.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม

3. ผลการพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาในยุค 5.0 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม

ผลการประชุมสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จากการประชุมสนทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิ 8 ท่าน จึงได้แนวทางการบริหารสถานศึกษาในยุค 5.0 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ในแต่ละองค์ประกอบรวม 16 แนวทาง

อภิปรายผลการวิจัย

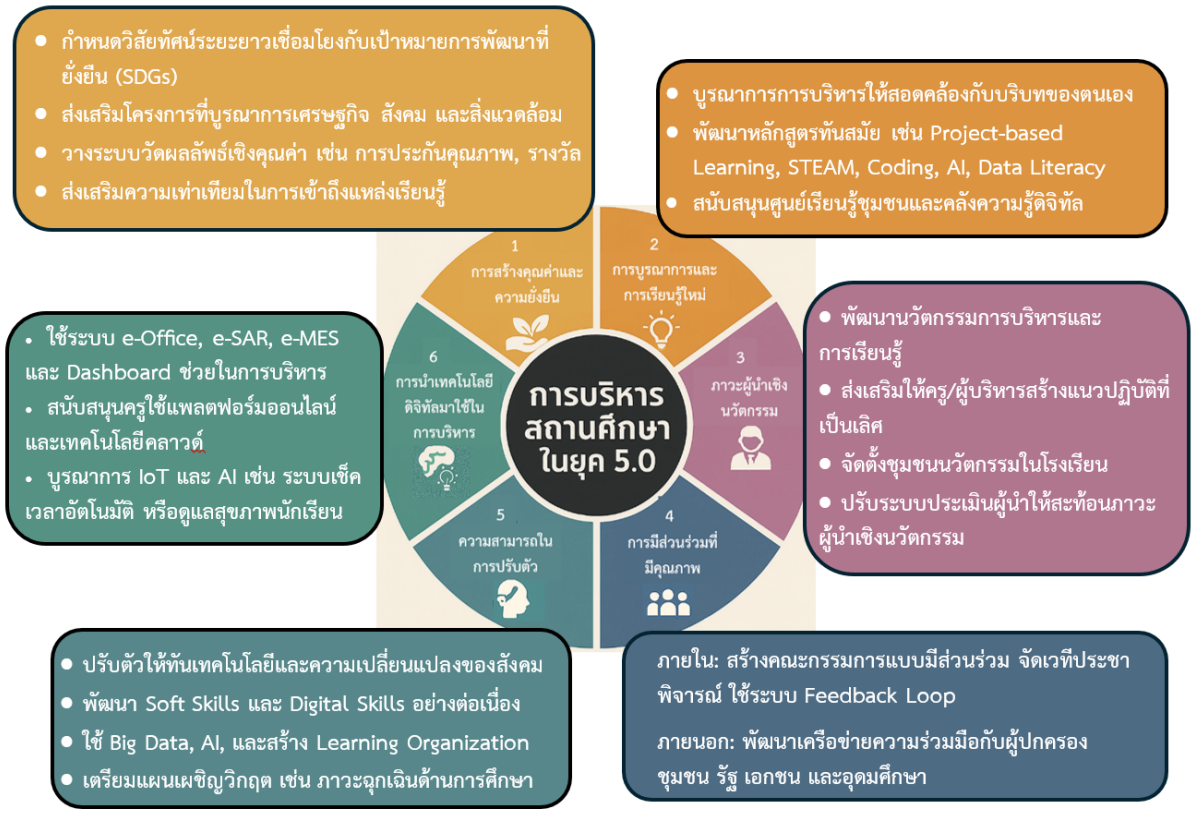
การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า การบริหารการศึกษาในยุค 5.0 ทั้ง 6 องค์ประกอบ ได้แก่ การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหาร ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม การมีส่วนร่วมที่มีคุณภาพ ความสามารถในการปรับตัว การสร้างคุณค่าและความยั่งยืน และการบูรณาการและการเรียนรู้ใหม่ เป็นการหลอมรวมกันของการบริหารสถานศึกษาโลกยุค VUCA ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 และการบริหารการศึกษาในโลกยุค BANI World โดยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหาร ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม การมีส่วนร่วมที่มีคุณภาพ และความสามารถในการปรับตัว เป็นเครื่องมือหรือวิธีการที่ใช้ในการบริหารสถานศึกษาในยุค 5.0 ส่วนการสร้างคุณค่าและความยั่งยืน การบูรณาการและการเรียนรู้ใหม่เป็นเป้าหมายของการบริหารสถานศึกษาในยุค 5.0 ซึ่งในการบริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับทั้งเครื่องมือในการบริหารและเป้าหมายของการบริหาร ซึ่งจะทำให้เกิดการบริหารที่ยั่งยืน โดยทั้ง 6 องค์ประกอบนี้ยังมีการบูรณาการทั้งมนุษย์และเทคโนโลยี โดยองค์ประกอบการมีส่วนร่วมที่มีคุณภาพและการสร้างคุณค่าและความยั่งยืน สะท้อน

ให้เห็นว่าหัวใจของการบริหารที่แท้จริงคือคน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของการศึกษา 5.0 และการรับมือกับความวิตกกังวล (Anxious) ในโลกยุค BANI นอกจากนี้ยังเน้นที่ภาวะผู้นำที่เปิดกว้าง เรียนรู้เร็ว เน้นการสร้างภาวะผู้นำเพื่อการเปลี่ยนแปลง และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ UNESCO (2021) ที่เขียนรายงานเรื่อง "Reimagining our futures together: A new social contract for education" ซึ่งในรายงานนี้เน้นย้ำถึงความจำเป็นในการจินตภาพใหม่สำหรับการศึกษา เพื่อรับมือกับความท้าทายระดับโลกและสร้างอนาคตที่ยั่งยืน โดยมีประเด็นที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับภาวะผู้นำคือการบูรณาการมนุษย์และเทคโนโลยีและการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยในรายงานชี้ว่าการศึกษาต้องพลิกโฉมเพื่อช่วยให้เราแก้ไขความท้าทายร่วมกัน ซึ่งหมายถึงการใช้ศักยภาพของเทคโนโลยีในการสนับสนุนการเรียนรู้และการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ มีการกล่าวถึงการนิยามการสอนใหม่ในฐานะวิชาชีพที่ร่วมมือกัน และมองว่าการพัฒนาครูเป็นเส้นทางของการเรียนรู้ตลอดชีวิตซึ่งโดยนัยแล้ว ผู้นำทางการศึกษาจะต้องเป็นผู้ที่เปิดกว้างต่อการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ตลอดชีวิตเช่นกันเพื่อนำพาบุคลากรและองค์กรไปข้างหน้า รายงานยังเน้นย้ำถึงการสร้างขีดความสามารถของบุคคลในการทำงานร่วมกันเพื่อประโยชน์ร่วมกันซึ่งบ่งบอกถึงการที่ผู้นำต้องส่งเสริมการทำงานร่วมกันโดยใช้เครื่องมือและแนวคิดใหม่ๆ นอกจากนี้ ภาวะผู้นำที่เปิดกว้างและเรียนรู้เร็ว แม้ไม่ได้ระบุถึงผู้บริหารโดยตรง แต่แนวคิดหลักของรายงานคือการสร้างสัญญาทางสังคมฉบับใหม่สำหรับการศึกษาที่ต้องซ่อมแซมความไม่ยุติธรรมในขณะที่เปลี่ยนแปลงอนาคต ซึ่งต้องอาศัยผู้นำที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล เปิดรับการเปลี่ยนแปลง และมุ่งเน้นการสร้างการศึกษาที่มีคุณภาพและเท่าเทียมสำหรับทุกคน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Hoyle, English and Steffy (2005) ที่เขียนหนังสือเรื่อง "Skills for Successful 21st Century School Leaders" โดยหนังสือเล่มนี้เน้นย้ำถึงภาวะผู้นำเพื่อการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) และมีอธิบายว่า ผู้นำคือผู้ที่สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้กับสมาชิกในองค์กรโดยการพัฒนาวิสัยทัศน์ร่วม กระตุ้นการเติบโตทางปัญญา และปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กรเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างยั่งยืน การสร้างแรงบันดาลใจและกระตุ้นการเติบโตทางปัญญาบ่งชี้ถึงภาวะผู้นำที่เปิดกว้างและส่งเสริมการเรียนรู้

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ นวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาในยุค 5.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม สรุปเป็นองค์ประกอบทั้ง 6 องค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษาในยุค 5.0 มีแกนกลางคือการบริหารสถานศึกษาในยุค 5.0 และองค์ประกอบย่อยล้อมรอบ และมีแนวทางการบริหารในแต่ละองค์ประกอบที่ได้จากการสนทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิ สรุปภาพองค์ความรู้จากการวิจัยดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 2 นวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาในยุค 5.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สมุทรสาคร สมุทรสงคราม

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาจะได้รับแนวทางที่ชัดเจนในการปรับใช้และพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการที่เน้นนวัตกรรมเพื่อให้สอดรับกับยุค 5.0 ซึ่งให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีดิจิทัลปัญญาประดิษฐ์ และการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ไปพร้อมกัน

1.2 สามารถนำผลวิจัยไปปรับใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานด้านต่างๆ เช่น การจัดการเรียนการสอน การบริหารบุคลากร การบริหารงบประมาณ และการมีส่วนร่วมของชุมชน

1.3 สถานศึกษามีเครื่องมือและแนวคิดใหม่ๆ ในการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาให้ทันสมัย ตอบโจทย์ความต้องการของผู้เรียน และเตรียมความพร้อมสู่โลกอนาคต

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาเชิงปริมาณเพิ่มเติมเพื่อยืนยันความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆ และผลลัพธ์ของการบริหารสถานศึกษาในยุค 5.0

2.2 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดของสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการนำนวัตกรรมการบริหารในยุค 5.0 มาใช้

2.3 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาความท้าทายและอุปสรรคในการนำรูปแบบและแนวทางการบริหารนี้ไปใช้ในบริบทที่แตกต่างกัน เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะที่ครอบคลุมและปฏิบัติได้จริง

2.4 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาการประยุกต์ใช้โมเดลกับสถานศึกษาในบริบทที่หลากหลาย

2.5 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาเครื่องมือที่วัดองค์ประกอบได้ลึกยิ่งขึ้นในแต่ละด้าน

เอกสารอ้างอิง

กรุงเทพธุรกิจ. (2565, 25 พฤศจิกายน). ซีพี ชูธง ‘การศึกษา 5.0’ ปั้นเด็กไทย สู่ผู้นำโลกยุคดิจิทัล. แหล่งที่มา https://www.bangkokbiznews.com/csr/1040010 สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2568.

Thailand Development Research Institute. (2566). TDRI ชี้ผล PISA 2022 ต่ำสุดในรอบ 20 ปี ตอกย้ำการศึกษาไทยขั้นวิกฤต ต้องเร่งแก้ไขอย่างจริงจัง. TDRI. แหล่งที่มา https://tdri.or.th/2023/12/pisa-2022-press-release/ สืบค้นเมื่อ 17 พฤษภาคม 2568.

Cabinet Office, Government of Japan. (2024). Society 5.0. From https://www8.cao.go.jp/cstp/english/society5_0/index.html Retrieved July 22, 2024.

Fullan, M. (2015). The new meaning of educational change. 5th ed. Teachers College Press.

Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J. and Anderson, R. E. (2020). Multivariate data analysis. 7th ed. Pearson Education.

Hoyle, J. R., English, F. W. and Steffy, B. E. (2005). Skills for successful 21st century school leaders. Rowman & Littlefield Education.

Mourtzis, D., Vlachou, E. and Milas, N. (2023). Digital Twins and Society 5.0: A review on technological and human-centric perspectives. Procedia CIRP, 119, 10–18.

Narvaez, R. A., Sanchez, C. A. and Lee, J. H. (2021). Society 5.0: The role of science, technology and innovation in building a super-smart society. Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity, 7(3), 190.

OECD. (2021). Learning cities and education for sustainable development. From https://www.oecd.org/education/ Retrieved May 25, 2025.

UNESCO. (2021). Reimagining our futures together: A new social contract for education. From https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000379707 Retrieved May 19, 2024.

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) 2569
Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU Vol. 13 No. 1 (January-April) 2026
ISSN: 2673-0030 (Online) https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU

ผลของการจัดกิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติที่มีต่อสมาธิของเด็กปฐมวัย
EFFECTS OF YOGA INTEGRATED WITH NATURAL MUSIC ACTIVITY MANAGEMENT ON ATTENTION OF YOUNG CHILDEN

[1]ประภัสสร คลังสิน Prapassorn Klangsin [2]พัชราภรณ์ พุทธิกุล Patcharaporn Phuttikun
[3]จินตนา สุขสำราญ Jintana Suksamran
[1, 2, 3]**มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร Phranakhon Rajabhat University, Thailand**
Corresponding Author E-mail: Pat_pp39@hotmail.com

Article Received: December 24, 2025. Revised: April 20, 2026. Accepted: April 22, 2026.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบสมาธิของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติ และ 2) ศึกษาระดับพัฒนาการสมาธิของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติ เป็นการวิจัยแบบแบบทดลองเบื้องต้น โดยมีขั้นตอนการวิจัยดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัยแบบการทดลองกลุ่มเดียว สังเกตก่อนและหลังการทดลอง ระยะเวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดกิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติ มีค่าความเหมาะสมเท่ากับ 4.62 – 5.00 และ 2) แบบสังเกตสมาธิของเด็กปฐมวัย มีค่าดัชนีความสอดคล้องที่ 0.87 และมีค่าความเชื่อมั่นที่ 0.72 สถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์

ผลการวิจัยพบว่า 1) สมาธิของเด็กปฐมวัยสูงขึ้นหลังการจัดกิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติ โดยหลังการจัดกิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 24.64 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.02 และก่อนการจัดกิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 19.64 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.82 โดยมีผลต่างคะแนนก่อนและหลังการทดลองเท่ากับ 5.00 และ 2) ระดับพัฒนาการสมาธิของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติ พบว่า เด็กปฐมวัย จำนวน 14 คน มีคะแนนพัฒนาการสมาธิในภาพรวมที่ สูงขึ้นทุกคน โดยมีระดับพัฒนาการระดับกลาง จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมา ได้แก่ พัฒนาการระดับสูง จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 42.86 และพัฒนาการระดับสูงมาก จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 7.14 ตามลำดับ

คำสำคัญ: สมาธิ, กิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติ, เด็กปฐมวัย

Abstract

The purpose of this research were to 1) compare Young Childen before and after participating in yoga activities integrated with natural music and 2) examine the levels of concentration development among children who received the yoga activities with natural music. The participants were 14 Young Childen aged 4–6 years from Wat Bangkadee Community School, Pathum Thani Province, during the first semester of the 2025 academic year. This study employed a one-group pretest–posttest experimental design conducted over

eight weeks. The research instruments included 1) lesson plans for yoga activities integrated with natural music, which had an appropriateness score of 4.62–5.00, and 2) an observation form for assessing children's attention, which had a content validity index of 0.87 and a reliability coefficient of 0.72. The statistical methods used in this study were mean, standard deviation, and relative developmental score.

The research result showed that Young Childen: 1) the attention levels of Young Childen increased after participating in yoga activities integrated with natural music. The posttest mean score (mean 24.64, standard deviation 2.02) was higher than the pretest mean score (mean = 19.64, standard deviation 1.82), with a mean difference of 5.00; and (2) the developmental levels of children's attention improved among all 14 participants. Seven children (50 percent) were at a moderate developmental level, six children (42.86 percent) at a high level, and one child (7.14 percent) at a very high level.

Keywords: Attention, Yoga Activities Integrated with Natural Music, Young Childen

บทนำ

สมาธิเป็นทักษะพื้นฐานที่มีบทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็กปฐมวัย โดยเด็กที่สามารถจดจ่อกับกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง ไม่วอกแวกง่าย จะมีความพร้อมในการเรียนรู้ การคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งสมาธิยังส่งผลต่อพัฒนาการด้านสติปัญญา อารมณ์ และพฤติกรรม ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการดำเนินชีวิตในอนาคต สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยเพื่อเสริมสร้างพื้นฐานที่มั่นคงของประเทศ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2568 เน้นการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมตามลำดับขั้นพัฒนาการ โดยส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย ผ่านการเล่นและการเคลื่อนไหว เพื่อพัฒนาสมรรถภาพทางกาย การควบคุมอารมณ์ และการเรียนรู้แบบบูรณาการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2568) การมีสมาธิเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของเด็ก เช่น การตั้งใจฟังผู้อื่น การจดจ่อกับกิจกรรม และการทำกิจกรรมจนสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับสมรรถนะเด็กปฐมวัยข้อที่ 20 ที่ระบุว่า เด็กสามารถจดจ่อกับการทำกิจกรรมด้วยความตั้งใจ โดยสามารถฟังและโต้ตอบได้อย่างเหมาะสม และทำกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่องตามช่วงวัย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และองค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย, 2561)

จากการดำเนินงานกระบวนการ PLC ระดับชั้นปฐมวัยของโรงเรียนชุมชนวัดบางกะดี ประจำปีการศึกษา 2567 พบว่า ผลการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 และ 3 ในด้านสมาธิ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของพัฒนาการทางสติปัญญา พบว่า เด็กจำนวน 7 คนจากทั้งหมด 21 คน หรือร้อยละ 33.3 มีพฤติกรรมบ่งชี้ถึงปัญหาด้านสมาธิ เช่น เบื่อง่าย วอกแวก ไม่สามารถนั่งฟังนิทานหรือทำกิจกรรมได้จนเสร็จ รวมทั้งมีพฤติกรรมลุกเดินหรือพูดแทรกในระหว่างกิจกรรมกลุ่ม ปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ในวัยเริ่มต้น ซึ่งเป็นช่วงสำคัญของการวางรากฐานทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต (โรงเรียนชุมชนวัดบางกะดี, 2567) ที่ผ่านมา โรงเรียนได้จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสมาธิ เช่น การระบายสี การเล่านิทาน และกิจกรรมการฟังอย่างตั้งใจ แต่พบว่า เด็กบางส่วนยังไม่สามารถจดจ่อกับกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในช่วงท้ายของกิจกรรม จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัย พบว่า กิจกรรมโยคะสำหรับเด็กเป็นกิจกรรมที่ช่วยฝึกสติ

การควบคุมลมหายใจ และการเคลื่อนไหวอย่างช้าๆ ซึ่งส่งเสริมสมาธิได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Killick, 2022) ขณะเดียวกัน ดนตรีธรรมชาติ เช่น เสียงน้ำไหล เสียงนกร้อง และเสียงคลื่น มีคุณสมบัติช่วยให้เด็กเกิดความผ่อนคลาย ลดสิ่งรบกวน และสามารถจดจ่อกับกิจกรรมได้นานขึ้น

โยคะเป็นกิจกรรมที่ช่วยสร้างสมดุลของร่างกายและจิตใจ สามารถบูรณาการการพัฒนาเด็กปฐมวัยได้อย่างรอบด้าน ผ่านท่าทางที่เลียนแบบสิ่งมีชีวิต ซึ่งช่วยเสริมสร้างความแข็งแรง การทรงตัว และสมาธิที่สัมพันธ์กับการควบคุมลมหายใจ (Galantino, 2008) งานวิจัยในประเทศไทยยังพบว่า การจัดกิจกรรมโยคะในชั้นเรียนอนุบาลช่วยเพิ่มสมาธิและส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเด็ก (สุวณา จอมคำสิงห์ และวรรณิษา หาคูณ, 2559) เมื่อผสานโยคะเข้ากับดนตรีธรรมชาติ จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการส่งเสริมสมาธิ ลดความเครียด และส่งเสริมการมีสติของเด็กได้ดียิ่งขึ้น (ทาญิการ์ ศรีสมภาร, 2562; Amplifon, 2025)

จากความสำคัญและสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาผลของการจัดกิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติต่อสมาธิของเด็กปฐมวัย โรงเรียนชุมชนวัดบางกะดี จังหวัดปทุมธานี เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัย และเป็นประโยชน์ต่อครู ผู้ปกครอง และผู้ที่สนใจนำไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมสมาธิของเด็กปฐมวัยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบสมาธิของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติ
2. เพื่อศึกษาระดับพัฒนาการสมาธิของเด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดกิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบทดลองเบื้องต้น (Pre-Experimental Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัย แบบการทดลองกลุ่มเดียว สังเกตก่อนและหลังการทดลอง ตามแบบ (One Group Pretest - Posttest Design) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบไปด้วยเด็กปฐมวัย อายุ 4 - 6 ปี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 โรงเรียนชุมชนวัดบางกะดี จังหวัดปทุมธานี จำนวน 14 คน แบบการทดลองกลุ่มเดียว
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแผนการจัดกิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติ มีความเหมาะสมของวัตถุประสงค์กับเนื้อหาในแผนการจัดกิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติ มีค่าเฉลี่ย 4.62 – 5.00 อยู่ในระดับที่มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด และ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสังเกตสมาธิของเด็กปฐมวัย มีค่าดัชนีความสอดคล้องที่ 0.67 -1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.72 แปลผลว่า ยอมรับได้
3. การเก็บรวบรวมข้อมูลการทดลองครั้งนี้ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 เป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน โดยจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ แบบการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น (Pre-Experimental Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัยแบบการทดลองกลุ่มเดียว สังเกตก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest - Posttest Design) โดยเริ่มจากก่อนการจัดกิจกรรมผู้วิจัยทำการสังเกตและเก็บข้อมูลสมาธิก่อนการทดลอง (Pretest) เป็นเวลา 1 สัปดาห์ โดยใช้แบบสังเกตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นในขณะจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมเสริม

ประสบการณ์ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ และ กิจกรรมเสรี รวมถึงในพฤติกรรมประจำวันกับประชากร จำนวน 14 คน โดยสังเกตเป็นรายบุคคลใช้เวลาในการสังเกตโดยประมาณวันละ 2 ชั่วโมง 30 นาที ตั้งแต่เวลา 9.30 – 11.30 น.ซึ่งนอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ทำการบันทึกวิดีทัศน์ขณะดำเนินกิจกรรมประจำวัน เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับสมาธิของเด็กแต่ละคนอย่างละเอียด โดยวิดีทัศน์ดังกล่าวจะถูกนำมาใช้ในการตรวจสอบและวิเคราะห์ซ้ำในภายหลัง เพื่อเพิ่มความแม่นยำของข้อมูล และลดความคลาดเคลื่อนจากการสังเกตในขณะทำกิจกรรมจริง ทั้งยังเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่สนับสนุนผลการสังเกตในแต่ละประเด็นได้อย่างชัดเจน จากนั้นผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติ กับกับประชากรจำนวน 14 คน โดยใช้กิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติ ซึ่งทำการทดลองเป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 20 นาที ในช่วงกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ รวมทั้งสิ้น 24 ครั้ง พร้อมบันทึกการสังเกตสมาธิ เมื่อดำเนินการครบ 8 สัปดาห์ ผู้วิจัยทำการสังเกตสมาธิหลังการทดลอง (Posttest) กับประชากรที่ใช้ในการทดลอง โดยใช้แบบสังเกตสมาธิโดยสังเกตและเก็บข้อมูลสมาธิโดยใช้แบบสังเกตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นในขณะจัดกิจกรรม เคลื่อนไหวและจังหวะเสริมประสบการณ์ ศิลปะสร้างสรรค์ และกิจกรรมเสรี รวมถึงในพฤติกรรมประจำวัน กับประชากร จำนวน 14 คน โดยสังเกตเป็นรายบุคคล ใช้เวลาในการสังเกตโดยประมาณวันละ 2 ชั่วโมง 30 นาที ตั้งแต่เวลา 9.30 – 11.30 น. ซึ่งนอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ทำการบันทึกวิดีทัศน์ขณะดำเนินกิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติและพฤติกรรมประจำวัน เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับสมาธิของเด็กแต่ละคนอย่างละเอียด โดยวิดีทัศน์ดังกล่าวจะถูกนำมาใช้ในการตรวจสอบและวิเคราะห์ซ้ำในภายหลัง เพื่อเพิ่มความแม่นยำของข้อมูล และลดความคลาดเคลื่อนจากการสังเกตในขณะทำกิจกรรมจริง ทั้งยังเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่สนับสนุนผลการสังเกตในแต่ละประเด็นได้อย่างชัดเจน เมื่อสิ้นสุดการจัดกิจกรรมนำข้อมูลทั้งหมดที่รวบรวมได้จากการสังเกตไปทำการ

4. วิเคราะห์ข้อมูล

4.1 หาค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนสมาธิของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติ 1) ค่าเฉลี่ยโดยใช้สูตร (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2552) 2) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตร (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2552) 3) คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2556)

4.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยนำประเด็นที่ได้จากการบันทึกข้อมูลขณะจัดกิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาตินำเสนอในแต่ละช่วงของการทดลอง ได้แก่ 1) ระยะเริ่มต้นก่อนการทดลอง 2) ระหว่างการทดลอง และ 3) ระยะหลังการทดลอง

สรุปผลการวิจัย

1. สมาธิของเด็กปฐมวัยสูงขึ้นภายหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติ โดยหลังการได้รับหลังจากได้รับการจัดโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 24.64 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.02 และก่อนการทดลอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 19.64 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.82 โดยมีผลต่างคะแนนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติ เท่ากับ 5.00 คะแนน โดยแบ่งเป็นรายด้านดังนี้

1.1 ด้านการตั้งใจฟังและเข้าใจคำสั่ง พบว่า ค่าเฉลี่ยของสมาธิของเด็กปฐมวัยจากการสังเกตหลังการจัดกิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติของเด็กปฐมวัย มีค่าเฉลี่ยด้านการตั้งใจฟังและเข้าใจคำสั่ง เท่ากับ 9.07 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.38 ซึ่งสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติของเด็กปฐมวัย ที่มีค่าเฉลี่ยด้านการตั้งใจฟังและเข้าใจคำสั่ง เท่ากับ 7.57 คะแนน

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.28 โดยมีผลต่างคะแนนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติเท่ากับ 1.50 คะแนน

1.2 ด้านความตั้งใจจดจ่อในการทำกิจกรรม พบว่า ค่าเฉลี่ยสมาธิของเด็กปฐมวัย จากการสังเกตหลังการจัดกิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติของเด็กปฐมวัย มีค่าเฉลี่ยด้านความตั้งใจจดจ่อในการทำกิจกรรม เท่ากับ 8.00 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.96 ซึ่งสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติของเด็กปฐมวัย ที่มีค่าเฉลี่ยด้านความตั้งใจจดจ่อในการทำกิจกรรม เท่ากับ 6.29 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.14 โดยมีผลต่างคะแนนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติเท่ากับ 1.71 คะแนน

1.3 ด้านการรู้จักรอคอย พบว่า ค่าเฉลี่ยสมาธิของเด็กปฐมวัย จากการสังเกตหลังการจัดกิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติของเด็กปฐมวัย มีค่าเฉลี่ยด้านการรู้จักรอคอย เท่ากับ 7.57 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.94 ซึ่งสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติของเด็กปฐมวัย ที่มีค่าเฉลี่ยด้านการรู้จักรอคอย เท่ากับ 5.79 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.70 โดยมีผลต่างคะแนนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติเท่ากับ 1.78 คะแนน

2. ระดับพัฒนาการสมาธิของเด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดกิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติ พบว่าเด็กปฐมวัยทุกคนมีคะแนนพัฒนาการสมาธิในภาพรวมที่สูงขึ้นหลังได้รับการจัดกิจกรรม โดยมีเด็กระดับพัฒนาการ “สูงมาก” 1 คน “สูง” 6 คน และ “ปานกลาง” 7 คน โดยแบ่งเป็นรายด้านได้ดังนี้

2.1 ด้านการตั้งใจฟังและเข้าใจคำสั่ง พบว่า เด็กปฐมวัยส่วนใหญ่มีพัฒนาการอยู่ในระดับต้น จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 42.86 รองลงมา ได้แก่ พัฒนาการระดับกลาง จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 35.71 รองลงมา ได้แก่ พัฒนาการระดับสูง จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 14.29 และ พัฒนาการระดับสูงมาก คิดเป็นร้อยละ 7.14 ตามลำดับ

2.2 ด้านความตั้งใจจดจ่อในการทำกิจกรรม พบว่า เด็กปฐมวัยส่วนใหญ่มีพัฒนาการอยู่ในระดับสูงมาก จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 42.86 รองลงมา ได้แก่ พัฒนาการระดับสูง จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 28.57 พัฒนาการระดับกลาง จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 14.29 และพัฒนาการระดับต้น จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 14.29 ตามลำดับ

2.3 ด้านการรู้จักรอคอย พบว่า เด็กปฐมวัยส่วนใหญ่มีพัฒนาการอยู่ในระดับสูง จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 35.71 รองลงมา ได้แก่ พัฒนาการระดับกลาง จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 28.57 รองลงมา ได้แก่ พัฒนาการระดับต้น จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 14.29 และพัฒนาการระดับสูงมาก จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 14.29 ตามลำดับ

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนแบบสังเกตสมาธิของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลองโดยภาพรวม

ช่วงเวลา	N	μ	σ	D
ก่อนการทดลอง	14	19.64	1.82	5.00
หลังการทดลอง	14	24.64	2.02	

จากตารางที่ 1 พบว่า เด็กปฐมวัยมีสมาธิสูงขึ้นภายหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติ โดยหลังการได้รับหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 24.64 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.02 และก่อนการทดลอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 19.64 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.82 โดยมีผลต่างคะแนนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติ เท่ากับ 5.00 คะแนน

จากผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบระดับสมาธิของเด็กปฐมวัยโดยภาพรวม แสดงให้เห็นว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติ มีระดับสมาธิหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนแบบสังเกตสมาธิของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติของเด็กปฐมวัยรายด้าน

สมาธิ	N	คะแนนเต็ม (รายด้าน)	คะแนนก่อนการทดลอง		คะแนนหลังการทดลอง		D
			μ	σ	μ	σ	
1. การตั้งใจฟังและเข้าใจคำสั่ง	14	12	7.57	1.28	9.07	1.38	1.50
2. ความตั้งใจจดจ่อในการทำกิจกรรม	14	9	6.29	1.14	8.00	0.96	1.71
3. การรู้จักรอคอย	14	9	5.79	0.70	7.57	0.94	1.78

จากตารางที่ 2 พบว่า เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนสมาธิของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติของเด็กปฐมวัย โดยจำแนกตามรายด้าน พบว่า เด็กปฐมวัยมีสมาธิหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติสูงกว่าก่อนการได้รับการจัดกิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติทุกด้านดังนี้

ด้านการตั้งใจฟังและเข้าใจคำสั่ง พบว่า ค่าเฉลี่ยของสมาธิของเด็กปฐมวัยจากการสังเกตหลังการจัดกิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติของเด็กปฐมวัย มีค่าเฉลี่ยด้านการตั้งใจฟังและเข้าใจคำสั่ง เท่ากับ 9.07 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.38 ซึ่งสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติของเด็กปฐมวัย ที่มีค่าเฉลี่ยด้านการตั้งใจฟังและเข้าใจคำสั่ง เท่ากับ 7.57 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.28 คะแนน โดยมีผลต่างคะแนนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติเท่ากับ 1.50 คะแนน

ด้านความตั้งใจจดจ่อในการทำกิจกรรม พบว่า ค่าเฉลี่ยสมาธิของเด็กปฐมวัย จากการสังเกตหลังการจัดกิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติของเด็กปฐมวัย มีค่าเฉลี่ยด้านความตั้งใจจดจ่อในการทำกิจกรรม เท่ากับ 8.00 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.96 ซึ่งสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติของเด็กปฐมวัย ที่มีค่าเฉลี่ยด้านความตั้งใจจดจ่อในการทำกิจกรรม เท่ากับ 6.29 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.14 โดยมีผลต่างคะแนนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติเท่ากับ 1.71 คะแนน

ด้านการรู้จักรอคอย พบว่า ค่าเฉลี่ยสมาธิของเด็กปฐมวัย จากการสังเกตหลังการจัดกิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติของเด็กปฐมวัย มีค่าเฉลี่ยด้านการรู้จักรอคอย เท่ากับ 7.57 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.94 ซึ่งสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติของเด็กปฐมวัย ที่มีค่าเฉลี่ย

ด้านการรู้จักรอคอย เท่ากับ 5.79 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.70 โดยมีผลต่างคะแนนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติเท่ากับ 1.78 คะแนน

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์พัฒนาการสมาธิของเด็กปฐมวัยรายบุคคลหลังได้รับการจัดกิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติ ในภาพรวม

เด็กปฐมวัย	พัฒนาการสมาธิของเด็กปฐมวัย ภาพรวม 3 ด้าน			
	ก่อนทดลอง (30)	หลังการทดลอง (30)	คะแนนพัฒนาการ (G)	ระดับพัฒนาการ
คนที่ 1	24	29	83.33	สูงมาก
คนที่ 2	18	23	41.66	กลาง
คนที่ 3	20	22	50.00	กลาง
คนที่ 4	21	26	55.55	สูง
คนที่ 5	20	23	30.00	กลาง
คนที่ 6	20	26	60.00	สูง
คนที่ 7	19	22	27.27	กลาง
คนที่ 8	20	26	60.00	สูง
คนที่ 9	20	26	60.00	สูง
คนที่ 10	19	26	63.63	สูง
คนที่ 11	19	23	36.36	กลาง
คนที่ 12	18	23	41.66	กลาง
คนที่ 13	16	25	64.28	สูง
คนที่ 14	21	25	44.44	กลาง

ตารางที่ 4 สรุปจำนวนและร้อยละของเด็กปฐมวัยจำแนกตามระดับพัฒนาการในภาพรวม

เกณฑ์คะแนนพัฒนาการ	ระดับพัฒนาการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
76 - 100	พัฒนาการระดับสูงมาก	1	7.14
51 - 75	พัฒนาการระดับสูง	6	42.86
26 - 50	พัฒนาการระดับกลาง	7	50.00
0 - 25	พัฒนาการระดับต้น	0	0.00
รวม		**14**	**100.00**

จากตารางที่ 3 และตารางที่ 4 พบว่า เด็กปฐมวัย จำนวน 14 คน ที่ได้รับหลังการจัดกิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติ มีคะแนนพัฒนาการสมาธิในภาพรวมที่สูงขึ้นทุกคน โดยมีระดับพัฒนาการอยู่ในระดับกลาง ถึง ระดับสูงมาก เด็กปฐมวัยส่วนใหญ่มีระดับพัฒนาการระดับกลาง จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมาพัฒนาการระดับสูง จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 42.86 และพัฒนาการระดับสูงมาก จำนวน 1 คิดเป็นร้อยละ 7.14 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์พัฒนาการสัมพันธภาพสมาธิของเด็กปฐมวัยรายบุคคลหลังได้รับการจัดกิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติ จำแนกรายด้าน

เด็กปฐมวัย	พฤติกรรมการมีสมาธิของเด็กปฐมวัย											
	1) การตั้งใจฟังและเข้าใจคำสั่ง				2) ความตั้งใจจดจ่อในการทำกิจกรรม				3) การรู้จักรอคอย			
	ก่อนทดลอง (12)	หลังทดลอง (12)	คะแนนพัฒนาการ	ระดับพัฒนาการ	ก่อนทดลอง (9)	หลังทดลอง (9)	คะแนนพัฒนาการ	ระดับพัฒนาการ	ก่อนทดลอง (9)	หลังทดลอง (9)	คะแนนพัฒนาการ	ระดับพัฒนาการ
คนที่ 1	10	12	100.00	สูงมาก	8	9	100.00	สูงมาก	6	8	66.66	สูง
คนที่ 2	7	8	20.00	ต้น	6	8	66.66	สูง	5	7	50.00	กลาง
คนที่ 3	9	10	33.33	กลาง	5	6	25.00	ต้น	6	6	0.00	ต้น
คนที่ 4	7	9	40.00	กลาง	7	9	100.00	สูงมาก	7	8	50.00	กลาง
คนที่ 5	8	9	25.00	ต้น	6	8	66.66	สูง	6	6	0.00	ต้น
คนที่ 6	6	9	50.00	กลาง	8	9	100.00	สูงมาก	6	8	66.66	สูง
คนที่ 7	8	8	0.00	ต้น	5	7	50.00	กลาง	6	7	50.00	กลาง
คนที่ 8	8	9	25.00	ต้น	7	9	100.00	สูงมาก	5	8	75.00	สูง
คนที่ 9	8	11	75.00	สูง	6	8	66.66	สูง	6	7	50.00	กลาง
คนที่ 10	7	10	60.00	สูง	6	8	66.66	สูง	6	8	66.66	สูง

เด็กปฐมวัย	พฤติกรรมการมีสมาธิของเด็กปฐมวัย											
	1) การตั้งใจฟังและเข้าใจคำสั่ง				2) ความตั้งใจจดจ่อในการทำกิจกรรม				3) การรู้จักรอคอย			
	ก่อนทดลอง (12)	หลังทดลอง (12)	คะแนนพัฒนาการ	ระดับพัฒนาการ	ก่อนทดลอง (9)	หลังทดลอง (9)	คะแนนพัฒนาการ	ระดับพัฒนาการ	ก่อนทดลอง (9)	หลังทดลอง (9)	คะแนนพัฒนาการ	ระดับพัฒนาการ
คนที่ 11	5	7	28.57	กลาง	7	7	0.00	ต้น	7	9	100.00	สูงมาก
คนที่ 12	7	7	0.00	ต้น	6	7	50.00	กลาง	5	9	100.00	สูงมาก
คนที่ 13	7	9	40.00	กลาง	4	8	80.00	สูงมาก	5	8	75.00	สูง
คนที่ 14	9	9	0.00	ต้น	7	9	100.00	สูงมาก	5	7	50.00	กลาง

ตารางที่ 6 สรุปจำนวนและร้อยละของเด็กปฐมวัยจำแนกตามระดับพัฒนาการ จำแนกรายด้าน

เกณฑ์คะแนนพัฒนาการ	ระดับพัฒนาการ	1) การตั้งใจฟังและเข้าใจคำสั่ง		2) ความตั้งใจจดจ่อในการทำกิจกรรม		3) การรู้จักรอคอย	
		จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
76 - 100	สูงมาก	1	7.14	6	42.86	2	14.29
51 - 75	สูง	2	14.29	4	28.57	5	35.71
26 - 50	กลาง	5	35.71	2	14.29	4	28.57
0 - 25	ต้น	6	42.86	2	14.29	2	14.29
รวม		**14**	**100.00**	**14**	**100.00**	**14**	**10.00**

จากตารางที่ 5 และตารางที่ 6 พบว่า เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการสมาธิของเด็กปฐมวัยทั้ง 3 ด้าน ตั้งแต่ระดับกลาง ถึง สูงมาก ทุกด้าน เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้านพบว่า

ด้านการตั้งใจฟังและเข้าใจคำสั่ง พบว่า เด็กปฐมวัยส่วนใหญ่มีพัฒนาการอยู่ในระดับต้น จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 42.86 รองลงมา ได้แก่ พัฒนาการระดับกลาง จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 35.71 รองลงมา ได้แก่ พัฒนาการระดับสูง จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 14.29 และ พัฒนาการระดับสูงมาก คิดเป็นร้อยละ 7.14 ตามลำดับ

ด้านความตั้งใจจดจ่อในการทำกิจกรรม พบว่า เด็กปฐมวัยส่วนใหญ่มีพัฒนาการอยู่ในระดับสูงมาก จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 42.86 รองลงมา ได้แก่ พัฒนาการระดับสูง จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 28.57 พัฒนาการระดับกลาง จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 14.29 และพัฒนาการระดับต้น จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 14.29 ตามลำดับ

ด้านการรู้จักรอคอย พบว่า เด็กปฐมวัยส่วนใหญ่มีพัฒนาการอยู่ในระดับสูง จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 35.71 รองลงมา ได้แก่ พัฒนาการระดับกลาง จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 28.57 รองลงมา ได้แก่ พัฒนาการระดับต้น จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 14.29 และพัฒนาการระดับสูงมาก จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 14.29 ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบสมาธิของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติ พบว่า สมาธิของเด็กปฐมวัย หลังได้รับการจัดกิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติ สูงกว่าก่อนได้รับจัดกิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติ โดยมีผลต่างคะแนนก่อนและหลังการทดลองเท่ากับ 5.00

แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติสามารถส่งเสริมสมาธิของเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลที่เกิดขึ้นดังกล่าวสามารถอธิบายได้ว่า กิจกรรมโยคะเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นการเคลื่อนไหวร่างกายอย่างช้า ๆ ควบคู่กับการฝึกการหายใจและการกำหนดจิตให้อยู่กับปัจจุบันขณะ ซึ่งช่วยให้เด็กได้ฝึกการควบคุมร่างกาย อารมณ์ และจิตใจไปพร้อมกัน เด็กจำเป็นต้องตั้งใจฟังคำสั่งของครู ปฏิบัติตามท่าทางอย่างถูกต้อง และจดจ่ออยู่กับกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้สมาธิของเด็กพัฒนาเพิ่มขึ้นหลังการทดลอง สอดคล้องกับแนวคิดของ เกศสุดา ชาตยานนท์ (2553) ที่กล่าวว่า การฝึกโยคะเป็นการควบคุมการเคลื่อนไหวของร่างกายควบคู่กับการหายใจอย่างเป็นจังหวะ ทำให้ผู้ฝึกเกิดความสงบและมีสมาธิมากขึ้น นอกจากนี้ การจัดกิจกรรมโยคะสำหรับเด็กปฐมวัยที่มีขั้นตอนชัดเจน ได้แก่ ขั้นเตรียม ขั้นฝึกโยคะ และขั้นผ่อนคลาย ช่วยให้เด็กเกิดวินัยและความต่อเนื่องในการทำกิจกรรม ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาสมาธิ สอดคล้องกับแนวคิดของ จุฑาธิป เกิดช้าง (2561) ที่ระบุว่าการจัดกิจกรรมโยคะอย่างเป็นระบบและเหมาะสมกับวัยสามารถช่วยให้เด็กเกิดความตั้งใจ จดจ่อ และเรียนรู้การควบคุมตนเองได้ดีขึ้น การนำดนตรีธรรมชาติมาประกอบกิจกรรมโยคะยังมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมสมาธิของเด็ก เนื่องจากเสียงดนตรีธรรมชาติเป็นเสียงที่มีความนุ่มนวล ต่อเนื่อง และไม่เร้าอารมณ์ ช่วยให้เด็กเกิดความผ่อนคลาย ลดความตึงเครียด และสามารถจดจ่อกับกิจกรรมได้ยาวนานขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Kraus และ White-Schwoch (2016) ที่กล่าวว่าเสียงดนตรีและเสียงจากธรรมชาติช่วยปรับสภาพการทำงานของสมอง ทำให้เกิดความสงบและเอื้อต่อการมีสมาธิ ผลการวิจัยครั้งนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ของ Dewey (1934) ที่อธิบายว่าเด็กเรียนรู้ได้ดีที่สุดจากการลงมือปฏิบัติจริงผ่านประสบการณ์ที่มีความหมาย การจัดกิจกรรมโยคะประกอบ

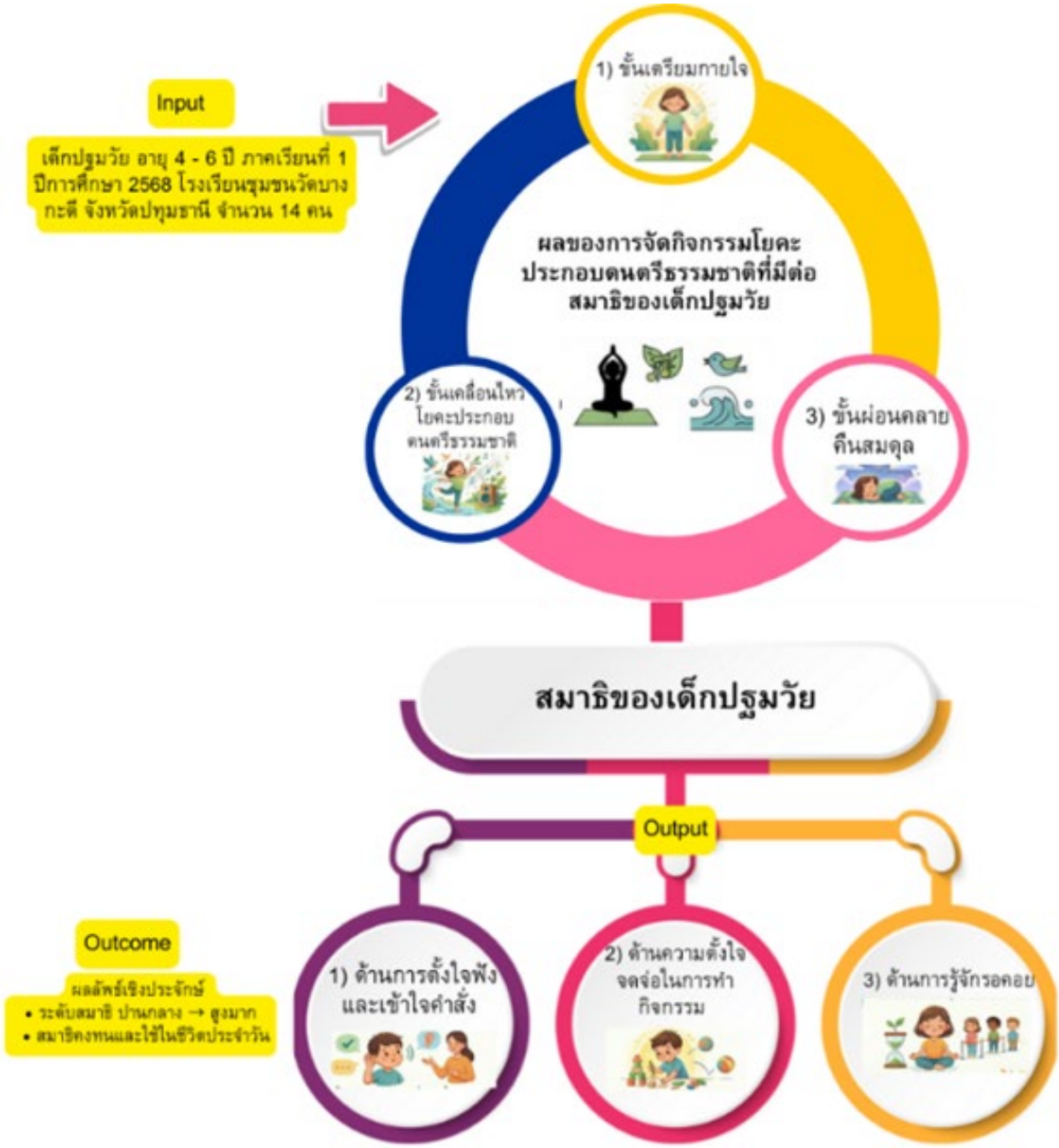
ดนตรีธรรมชาติเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการเคลื่อนไหว การฟัง และการรับรู้ด้วยตนเอง ทำให้เด็กมีส่วนร่วมกับกิจกรรมอย่างเต็มที่ ส่งผลให้เกิดการพัฒนาสมาธิอย่างเป็นธรรมชาตินอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดโครงสร้างนิยมทางสังคมของ Bruner (1960) ที่มองว่าเด็กเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเองผ่านประสบการณ์และการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม กิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติเปิดโอกาสให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับครู เพื่อน และสิ่งแวดล้อมรอบตัว ส่งผลให้เด็กเกิดการเรียนรู้และพัฒนาสมาธิจากประสบการณ์ตรง เมื่อพิจารณาตามแนวคิดการศึกษาแบบองค์รวมของ Miller (2019) การจัดกิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กอย่างรอบด้าน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ ซึ่งความสมดุลขององค์ประกอบเหล่านี้เป็นพื้นฐานสำคัญที่ช่วยให้เด็กมีสมาธิและความพร้อมในการเรียนรู้มากขึ้น

2. ผลการศึกษาระดับพัฒนาการสมาธิของเด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดกิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติ พบว่า เด็กปฐมวัยทุกคนมีคะแนนพัฒนาการสมาธิโดยรวมสูงขึ้น โดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 50.00) รองลงมาเป็นระดับสูง (ร้อยละ 42.86) และระดับสูงมาก (ร้อยละ 7.14) ผลดังกล่าวสะท้อนว่าเด็กสามารถจดจ่อและมีสมาธิในการทำกิจกรรมได้ยาวนานขึ้น เนื่องจากกิจกรรมโยคะเน้นการเคลื่อนไหวอย่างช้าและการควบคุมลมหายใจที่สอดคล้องกับท่าทาง ส่งเสริมความสงบและการควบคุมตนเอง ขณะเดียวกัน ดนตรีธรรมชาติ เช่น เสียงน้ำไหล เสียงนกร้อง และเสียงฝนตก ช่วยสร้างบรรยากาศผ่อนคลาย ลดสิ่งเร้าภายนอก และเอื้อต่อการจดจ่อ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ไอเยนการ์, บี.เค.เอส. (2566) และสิริพิมล อัญชลิสังกาส (2560) ที่มองว่า โยคะเป็นกระบวนการบูรณาการกายและจิตเพื่อสร้างสมดุลและสมาธิ รวมทั้งสอดคล้องกับ Kraus and White-Schwoch (2016) ที่ระบุว่า เสียงธรรมชาติมีผลต่อการทำงานของสมองและการจดจ่อ นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสนับสนุนแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงของ Dewey (1916) Bruner (1960) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Killick (2022) และงานวิจัยของนุจรี ลีอ่ำ และคณะ (2567) ที่พบว่า กิจกรรมโยคะช่วยส่งเสริมสมาธิ ความสงบทางอารมณ์ และการควบคุมตนเองของเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผลของกิจกรรมนิทานประกอบท่าโยคะเพื่อส่งเสริมทักษะความจำและสมาธิของเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กที่ได้รับการจัดกิจกรรมมีสมาธิเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อเทียบกับก่อนจัดกิจกรรม แสดงให้เห็นว่าการฝึกโยคะมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาความจดจ่อและการควบคุมตนเองของเด็ก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Killick (2022) ที่พบว่า กิจกรรมโยคะในโรงเรียนช่วยส่งเสริมสมาธิ ความสงบทางอารมณ์ และพฤติกรรมทางสังคมของเด็กก่อนวัยเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนสมาธิของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติ โดยจำแนกตามรายด้าน พบว่า เด็กปฐมวัยมีระดับสมาธิหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมในทุกด้าน แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาสมาธิและความสมดุลทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยอย่างชัดเจน

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ การจัดกิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติอันเป็นการเคลื่อนไหวร่างกายตามท่าโยคะที่ได้รับแรงบันดาลใจจากสัตว์ สิ่งของ หรือองค์ประกอบต่างๆ ในธรรมชาติ โดยผสานกับการฝึกหายใจอย่างมีสติ ร่วมกับการใช้เสียงดนตรีที่มาจากธรรมชาติ โดยเลือกใช้เสียงที่มีความถี่และจังหวะ เช่น เสียงนกร้อง เสียงลำธาร เสียงคลื่นทะเล หรือเสียงสายลม เพื่อกระตุ้นการรับรู้ทางประสาทสัมผัส ช่วยให้ผู้เข้าร่วมเกิดความผ่อนคลาย สมาธิ และความสมดุลทั้งทางร่างกายและจิตใจ กิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติมีขั้นตอนการจัดกิจกรรม ทั้งหมด 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นเตรียมกายใจ 2) ขั้นเคลื่อนไหวโยคะ

ประกอบดนตรีธรรมชาติ 3) ขั้นผ่อนคลายคืนสมดุล เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมพัฒนาการสมาธิของเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กิจกรรมดังกล่าวมิได้ส่งผลเฉพาะต่อพฤติกรรมในขณะทำกิจกรรมเท่านั้น แต่ยังช่วยพัฒนาระดับพัฒนาการสมาธิซึ่งสะท้อนออกมาในชีวิตประจำวันของเด็ก เช่น 1) การตั้งใจฟังและเข้าใจคำสั่ง 2) ความตั้งใจจดจ่อในการทำกิจกรรม และ 3) การรู้จักรอคอยได้เหมาะสมกับวัย สรุปดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพองค์ความรู้จากการวิจัย อธิบายได้ดังนี้

การพัฒนาสมาธิเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้ในเด็กปฐมวัย เนื่องจากสมาธิส่งผลโดยตรงต่อความสามารถในการฟัง การคิด การปฏิบัติตามคำสั่ง และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเหมาะสม งานวิจัยเรื่องการจัดกิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติ จึงมุ่งสร้างองค์ความรู้ที่ช่วยส่งเสริมสมาธิของเด็กปฐมวัยผ่านกิจกรรมที่สอดคล้องกับพัฒนาการตามวัยกลุ่มเป้าหมายของการวิจัยคือเด็กปฐมวัยอายุ 4–6 ปี โรงเรียนชุมชนวัดบางกะดี จังหวัดปทุมธานี ปีภาคเรียนที่ 1 การศึกษา 2568 จำนวน 14 คน กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวถือเป็นปัจจัยนำเข้า (Input) ที่สำคัญ ซึ่งช่วยกำหนดรูปแบบกิจกรรมให้เหมาะสมกับบริบทและความสามารถของผู้เรียนกระบวนการดำเนินกิจกรรม (Process) คือการจัดกิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติ โดยออกแบบเป็นลำดับขั้นอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นเตรียมภายในใจ 2)ขั้นเคลื่อนไหวโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติ 3)และขั้นผ่อนคลายคืนสมดุล เป็นการสร้างความพร้อมทางอารมณ์และจิตใจ ช่วยให้เด็กเกิดความสงบและมีสมาธิก่อนเริ่มกิจกรรม ขั้นเคลื่อนไหวโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติเป็นขั้นตอนหลักที่เด็กได้เคลื่อนไหวร่างกายตามท่าโยคะควบคู่กับเสียงดนตรีธรรมชาติ ซึ่งช่วยกระตุ้นความสนใจและความเพลิดเพลิน ขณะที่ขั้นผ่อนคลายคืนสมดุลเป็นการช่วยให้ร่างกายและจิตใจของเด็กกลับสู่สภาวะสงบและสมดุล อีกครั้งผลที่เกิดขึ้นโดยตรงจากกระบวนการดังกล่าว คือสมาธิของเด็กปฐมวัย (Output) ซึ่งเป็นผลลัพธ์สำคัญที่สะท้อนประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรม เมื่อเด็กได้รับการฝึกสมาธิอย่างต่อเนื่องผ่านกิจกรรมที่เหมาะสมจะส่งผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ในระยะยาว (Outcome) โดยพบว่าเด็กมีพัฒนาการด้านการตั้งใจฟังและเข้าใจคำสั่งได้ดีขึ้น มีความตั้งใจและจดจ่อในการทำกิจกรรมมากขึ้น รวมถึงรู้จักการรอคอยและควบคุมตนเองได้เหมาะสมกับวัย

สรุปองค์ความรู้จากการวิจัยแสดงให้เห็นความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลอย่างชัดเจน ตั้งแต่ปัจจัยนำเข้า กระบวนการจัดกิจกรรม ไปจนถึงผลลัพธ์และผลลัพธ์ระยะยาว การจัดกิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง สามารถพัฒนาสมาธิของเด็กปฐมวัยให้อยู่ในระดับปานกลางถึงสูงมาก และเอื้อต่อการนำสมาธิที่พัฒนาแล้วไปใช้ในชีวิตประจำวันและการเรียนรู้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ครูควรจัดสถานที่ให้มีบรรยากาศผ่อนคลาย สะอาด และปลอดภัย พร้อมทั้งมีพื้นที่เพียงพอสำหรับการเคลื่อนไหวของเด็ก โดยควรจัดวางเสื่อโยคะให้เด็กแต่ละคนมีระยะห่างประมาณ 50–60 เซนติเมตร เพื่อความปลอดภัยและความสบายในการปฏิบัติกิจกรรม ลดความเสี่ยงต่อการชนกัน นอกจากนี้ควรจัดพื้นที่ว่างบริเวณหน้าห้องประมาณ 1–1.5 เมตร สำหรับครูใช้ในการสาธิตท่าโยคะอย่างชัดเจน

1.2 ครูควรใช้การเล่าเรื่องหรือจินตนาการประกอบท่าทาง เพื่อกระตุ้นความสนใจของเด็ก นอกจากนี้ การเลือกใช้ดนตรีธรรมชาติที่มีจังหวะช้าและฟังสบาย เช่น เสียงน้ำไหล เสียงนกร้อง เสียงลมพัด หรือเสียงคลื่นทะเล ช่วยให้เด็กเกิดความสงบและมีสมาธิมากขึ้น ทั้งนี้ครูสามารถปรับจังหวะของดนตรีให้เหมาะสมกับแต่ละช่วงของกิจกรรม เช่น ใช้จังหวะเบาในขั้นผ่อนคลาย และจังหวะปานกลางในขั้นเคลื่อนไหว เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็ก

1.3 บทบาทของครูในการส่งเสริมสมาธิ ระหว่างกิจกรรม ครูควรใช้เสียงพูดที่นุ่มนวล ช้า และเป็นมิตร เพื่อช่วยให้เด็กเกิดความผ่อนคลาย และรู้สึกมั่นใจในการทำกิจกรรม โดยหลีกเลี่ยงการตำหนิหรือเร่งรัด

1.4 ครูควรผ่านการฝึกปฏิบัติโยคะเบื้องต้นด้วยตนเองก่อน เพื่อให้เข้าใจหลักการเคลื่อนไหว การทรงตัว และการประสานจังหวะการหายใจที่ถูกต้อง ซึ่งจะช่วยให้สามารถสาธิตท่าทางได้อย่างถูกต้อง ปลอดภัย และเหมาะสมกับวัยของเด็ก นอกจากนี้ ควรปรับท่าทางโยคะให้เรียบง่าย เหมาะกับระดับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กสามารถเลียนแบบและปฏิบัติได้ด้วยความมั่นใจ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรเพิ่มระยะเวลาและจำนวนครั้งของการจัดกิจกรรม จากการดำเนินกิจกรรมพบว่าเด็กปฐมวัยต้องใช้ระยะเวลาในการปรับตัวและเรียนรู้รูปแบบกิจกรรม โดยเฉพาะในช่วงสัปดาห์แรก เด็กบางคนยังไม่สามารถจดจ่อหรือปฏิบัติตามท่าทางได้ต่อเนื่อง หากมีการเพิ่มระยะเวลาในการจัดกิจกรรมหรือเพิ่มจำนวนครั้ง จะช่วยให้เด็กเกิดความคุ้นเคย ส่งผลให้สมาธิและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมพัฒนาได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาผลของกิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติในมิติอื่นของพัฒนาการเด็กจากการสังเกตพบว่า นอกจากสมาธิแล้ว เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกายและการเคลื่อนไหวที่ดีขึ้นโดยสามารถทรงตัวได้ดีขึ้น เคลื่อนไหวร่างกายได้อย่างเหมาะสม และแสดงท่าทางการเคลื่อนไหวอย่างสร้างสรรค์มากขึ้นงานวิจัยครั้งต่อไปจึงควรศึกษาผลของกิจกรรมโยคะประกอบดนตรีธรรมชาติในมิติด้านพัฒนาการทางร่างกายหรือสร้างสรรค์ควบคู่กับสมาธิ เพื่อให้เห็นผลของกิจกรรมอย่างรอบด้านและชัดเจนยิ่งขึ้น

2.3 ควรพิจารณาสภาพแวดล้อมและช่วงเวลาที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมจากการดำเนินกิจกรรมพบว่า สภาพแวดล้อมที่เงียบ สะอาด และไม่ถูกรบกวน รวมถึงช่วงเวลาที่เด็กไม่เหนื่อยหรือหิวเกินไป จะช่วยให้เด็กมีสมาธิและมีส่วนร่วมได้ดียิ่งขึ้น งานวิจัยครั้งต่อไปจึงควรวางแผนเลือกสถานที่และช่วงเวลาที่เหมาะสม เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2568). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2568. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

เกศสุดา ชาตยานนท์. (2553). ฝึกสมาธิเด็กด้วยโยคะ. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี.

จุฑาธิป เกิดช้าง. (2561). ผลของกิจกรรมโยคะที่มีต่อพฤติกรรมวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

ทาญิการ์ ศรีสมภาร. (2562). โยคะเด็ก: กิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพเด็กปฐมวัย. แหล่งที่มา https://www.youngciety.com/article/learning/yoga-for-kids.html สืบค้นเมื่อ 23 เมษายน 2568.

นุจรี ลีอ่ำ. (2567). ผลการจัดกิจกรรมนิทานประกอบท่าโยคะเพื่อส่งเสริมทักษะความจำเพื่อการใช้งานของเด็กปฐมวัย. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 4(5), 351.

พิชิต ฤทธิ์จรูญ. (2552). หลักกฎหมายมหาชน. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.

โรงเรียนชุมชนวัดบางกะดี. (2567). รายงานการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC ระดับชั้นปฐมวัยของโรงเรียนชุมชนวัดบางกะดี. ปทุมธานี: โรงเรียนชุมชนวัดบางกะดี.

ศิริชัย กาญจนวาสี. (2556). ทฤษฎีการทดสอบแบบเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และ องค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย. (2561). แนวแนะวิธีการเลี้ยงดู ดูแล

และพัฒนาเด็กปฐมวัยตามสมรรถนะ เพื่อเพิ่มคุณภาพเด็กตามวัย 0–5 ปี. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580). กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.

สิริพิมล อัญชลิสังกาส. (2560). โยคะสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวณา จอมคำสิงห์ และวรรณิษา หาคูณ. (2559). การจัดกิจกรรมโยคะเพื่อพัฒนากล้ามเนื้อมัดใหญ่ของเด็กปฐมวัย. ผลงานวิชาการ. แหล่งที่มา https://www.kroobannok.com/82606?utm_source=chatgpt.com สืบค้นเมื่อ 23 เมษายน 2568.

ไอเยนการ์ บี.เค.เอส. (2566). ประทีปแห่งโยคะ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโกมลคีมทอง.

Bruner, J. S. (1960). The process of education. Harvard University Press.

Dewey, J. (1916). Democracy and education: An introduction to the philosophy of education. Macmillan.

Dewey, J. (1934). Art as experience. Minton, Balch & Company.

Galantino, M. L., Galbavy, R. and Q-Lauren, L. (2008). Therapeutic effects of yoga for children: A systematic review of the literature. Pediatric Physical Therapy, 20(1), 66–80.

Killick, E. (2022). How children experience yoga in preschool. Doctoral dissertation, Ontario Institute for Studies in Education, University of Toronto. ProQuest Dissertations Publishing.

Kraus, N. and White-Schwoch, T. (2016). Neurobiology of everyday communication: What have we learned from music. The Neuroscientist, 22(6), 585–601.

Miller, J. P. (2019). The holistic curriculum. 3rd ed. University of Toronto Press.

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) 2569
Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU Vol. 13 No. 1 (January-April) 2026
ISSN: 2673-0030 (Online) https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU

การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างทักษะชีวิตและวิชาชีพครูของนักศึกษาครู
DEVELOPMENT OF GUIDELINES FOR ENHANCING LIFE AND PROFESSIONAL TEACHING SKILLS FOR PRE-SERVICE TEACHERS

[1]อโนทัย แทนสวัสดิ์ Anotai Tansawat* [2]ธิดารัตน์ ตันนิรัตร์ Thidarat Tannirat
[3]ศราวุฒิ สมัญญา Sarawut Samanya
[1, 2, 3]มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา Bansomdejchaopraya Rajabhat University, Thailand
*Corresponding Author E-mail: anotai.ta@bsru.ac.th

Article Received: January 09, 2026. Revised: April 20, 2026. Accepted: April 22, 2026.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาทักษะชีวิตและวิชาชีพครูของนักศึกษาครู และ 2) ศึกษาและพัฒนาแนวทางเสริมสร้างทักษะชีวิตและวิชาชีพครูของนักศึกษาครู เป็นการวิจัยเชิงพัฒนา โดยมีกลุ่มตัวอย่างการวิจัยที่เป็นนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 396 คน เครื่องมือการวิจัยคือแบบสอบถาม และมีสถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ความถี่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาทักษะชีวิตของนักศึกษาครู พบว่า กลุ่มตัวอย่างสามารถปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างในเรื่องความรับผิดชอบโดยถือประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุด ส่วนผลการศึกษาความคิดเห็นวิชาชีพครูของนักศึกษาครู พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและใช้ในการพัฒนาผู้เรียนได้ในระดับมากที่สุด และ 2) แนวทางเสริมสร้างทักษะชีวิตและวิชาชีพครูของนักศึกษาครู คือ (1) การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้ (2) การจัดทำวิดีทัศน์ในระบบออนไลน์ (3) การจัดเตรียมตำรา หนังสือ เอกสารประกอบการเรียนการสอน รวมทั้งคลังข้อสอบ (4) การฝึกฝนทักษะการนำเสนอ เป็นต้น

คำสำคัญ: ทักษะชีวิต, วิชาชีพครู, นักศึกษาครู

Abstract

The objectives of this research article were to 1) study life's skills and teacher's profession for pre-service teachers and 2) study and develop guidelines for enhancing life and professional teaching skills for pre-service teachers, Research and development. The sample group of the research were pre-service teachers in the faculty of education of Bansomdejchaopraya Rajabhat University semester 1 academic year of 2025 totaling to 396 people. The research instruments used were questionnaires and the statistics used to analyze data were frequency, mean and standard deviation.

The study results found that 1) The results of the study on pre-service teachers revealed that the sample group had the highest level of effectiveness in exemplifying responsibility and public benefit. The results of the study on pre-service teachers revealed

that the sample group had the highest level of understanding of basic skills necessary for life and for student development. 2) Guidelines for enhancing life and professional teaching skills for pre-service teachers that is (1) Organizing training workshops to provide knowledge (2) Creating videos in the online system (3) Preparing textbooks, books, teaching materials, including a test bank and (4) Training in presentation skills, etc.

Keywords: Life Skills, Teacher Profession, Pre-Service Teachers

บทนำ

การพัฒนาประเทศให้มีความมั่นคงและยั่งยืนนั้นจำเป็นต้องอาศัยบุคลากรที่มีคุณภาพ ซึ่ง “ครู” ถือเป็นกำลังสำคัญในการสร้างและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีศักยภาพและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ การจัดการศึกษาของสถาบันผลิตครูจึงมีบทบาทสำคัญในการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาครูมีความรู้ ความสามารถ และทักษะที่เหมาะสมต่อการประกอบวิชาชีพครู (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564) เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา และพัฒนาผู้เรียนให้มีความคิดสร้างสรรค์ สร้างนวัตกรรมใหม่ รู้เท่าทันและเข้าใจความหลากหลายทางวัฒนธรรมทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงสามารถปรับตัวได้ต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560; คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาศึกษาแนวทางการผลิตและการพัฒนาครู วุฒิสภา, 2563)

ในยุคที่โลกเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากผลของเทคโนโลยีสารสนเทศและสังคมแห่งการเรียนรู้ ครู จำเป็นต้องมีหลายทักษะที่จำเป็น ซึ่งรวมถึงทักษะชีวิต (Life Skills) และทักษะวิชาชีพครู (Professional Teacher Skills) เพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในยุคดิจิทัล (UNESCO, 2017) ทักษะชีวิตช่วยให้ครูสามารถเข้าใจตนเอง จัดการอารมณ์ แก้ปัญหา และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม ขณะที่ทักษะวิชาชีพครูช่วยให้ครูสามารถออกแบบการเรียนรู้ สื่อสาร และใช้เทคโนโลยีในการจัดการศึกษาได้ (สุพัตรา สอนแก้ว, 2563) แต่จากผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาครูจำนวนมากยังขาดทักษะชีวิตที่เพียงพอ โดยเฉพาะในด้านการปรับตัว การคิดเชิงวิพากษ์ และการแก้ปัญหา อีกทั้งยังมีข้อจำกัดในการใช้เทคโนโลยีและการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน (จิราพร ธรรมโชติ, 2565) และศราวุฒิ สมัญญา และธิดารัตน์ ตันนิรัตร์ (2563) ผลการวิจัยพบว่า ผลการศึกษาทักษะชีวิตและวิชาชีพครูของนักศึกษาครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนผลงานวิจัยของ Luna and Weisgrau (2025) อธิบายว่า หากจินตนาการถึงเส้นทางที่นำไปสู่ความสำเร็จของวิชาชีพครูใหม่ มุ่งพัฒนาแนวทางการขับเคลื่อนการศึกษา โดยเน้นที่ความสามารถในการปรับตัว ความสามารถในการตัดสินใจของผู้เรียน และแนวทางที่เน้นสมรรถนะ ผ่านเรื่องราวส่วนตัวและข้อมูลเชิงลึกที่สำคัญ เพื่อสนับสนุนประสบการณ์การเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและเป็นรายบุคคลมากขึ้น การตระหนักถึงความเชื่อมโยงระหว่างทักษะ อัตลักษณ์ และการเติบโตทางอาชีพ จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเตรียมความพร้อมรับมือกับความซับซ้อนของโลกยุคใหม่ได้ดียิ่งขึ้น วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูงของผู้ที่จะเป็นครูในอนาคต วิชาชีพครูเป็นทางเลือกที่สำคัญยิ่งในการก้าวสู่ความสำเร็จในการประกอบอาชีพครู เพราะครูเป็นศูนย์กลางของการปฏิรูปการศึกษาและกระบวนการเรียนรู้ (ณิรดา เวชญาลักษณ์, 2567)

ดังนั้น การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะวิชาชีพครูของนักศึกษาครู ถือว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นเพื่อเตรียมความพร้อมในการก้าวเข้าสู่การเป็นครูมืออาชีพที่มีคุณภาพและสามารถที่จะพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ ทำให้ผู้เรียนสามารถนำประยุกต์ใช้ได้จริง ทั้งนี้ยังช่วยยกระดับคุณภาพของบัณฑิตครูให้มีความพร้อมทั้งด้านความรู้ จิตใจ และทักษะวิชาชีพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะชีวิตและวิชาชีพครูของนักศึกษาครู
2. เพื่อศึกษาและพัฒนาแนวทางเสริมสร้างทักษะชีวิตและวิชาชีพครูของนักศึกษาครู

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยไว้ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ นักศึกษาครู ระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ประจำปีการศึกษา 2568 จำนวน 2,536 คน (สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน, 2568)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คณะผู้วิจัยใช้ Yamane (1973) เป็นตารางที่ใช้หาขนาดของกลุ่มตัวอย่างเพื่อประมาณค่าสัดส่วนของประชากร โดยคาดว่าสัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร คลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้จำนวน 364 คน โดยทั้งนี้เพื่อการเพิ่มอำนาจการทดสอบและชดเชยอัตราการตอบกลับ คณะผู้วิจัยจึงวางแผนเก็บข้อมูลเพิ่มเป็นจำนวน 396 คน สำหรับการได้มาซึ่งตัวอย่างเป็นแบบหลายขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การสุ่มตัวอย่างโดยการจับสลาก 4 สาขา และขั้นตอนที่ 2 การสุ่มตัวอย่างโดยแบ่งชั้น ปี 1-3 เท่าๆ กัน และขั้นตอนที่ 3 สุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบ (Systematic sampling) โดยกำหนดช่วงๆ ที่เท่ากันตามจำนวนนักศึกษาแต่ละชั้นปี แล้วเก็บข้อมูลจนครบจำนวน สาขาละ 30 คน เช่น ชั้นปีที่ 1 จำนวน 60 คน จะเก็บช่วงละเท่าๆ กัน 6 คน เป็นต้น ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แจกแจงการสุ่มตัวอย่างในการวิจัย

จำนวนสาขา	ปี 1	ปี 2	ปี 3	รวม
1	33	33	33	99
2	33	33	33	99
3	33	33	33	99
4	33	33	33	99

2. การสร้างและการทดลองเครื่องมือการวิจัย

2.1 วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทักษะชีวิตและวิชาชีพครู

2.2 ปรับปรุงดัดแปลงแบบสอบถามจากงานวิจัยของเชษฐภูมิ วรรณไพศาล (2558) จารุวรรณ เติมสุข (2558) ณารีย์อร ภรณ์ธนธร (2559) นรัญจ์ โกศลเวช (2557) และศราวุฒิ สมัญญา และธิดารัตน์ ตันนิรัตร์ (2563) คณะผู้วิจัยตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยนำแบบสอบถามฉบับร่างพร้อมรายละเอียดเกี่ยวกับหัวข้อวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย กรอบแนวคิดในการวิจัย นิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย และจำนวนข้อคำถามของแบบสอบถาม ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน

เพื่อตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา โดยพิจารณาความครอบคลุมของข้อคำถาม ความถูกต้องเหมาะสม ความชัดเจนของข้อคำถามรายข้อกับนิยามปฏิบัติการว่าสอดคล้องเหมาะสมหรือไม่ รวมทั้งข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแบบสอบถาม

2.3 การทดลองใช้แบบสอบถาม คณะผู้วิจัยปรับปรุงข้อคำถามในแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่มีลักษณะเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเข้าใจและสำนวนภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม และสอบถามปัญหาเกี่ยวกับการใช้แบบสอบถาม แล้วทำการตรวจสอบความเที่ยงและความตรงของแบบสอบถาม คณะผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับ นักศึกษาที่มีลักษณะเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่าง โดยคณะผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปแจกด้วยตนเอง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ด้านความเที่ยงเชิงความสอดคล้องภายใน (internal consistency of reliability) โดยวิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟาตามสูตรของครอนบาค (α-coefficient) ได้ค่า 0.825 แสดงว่า แบบสอบถามมีความเที่ยงในระดับดี

คณะผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วใช้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยแจกแบบสอบถามให้กับผู้ตอบแบบสอบถามพร้อมอธิบายรายละเอียด นำแบบสอบถามที่ได้กลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ และนำข้อมูลวิเคราะห์เป็นภาพรวมเท่านั้น โดยเอกสารรับรองเลขที่ REC-BSRU COA No. 681102

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าความถี่ และค่าร้อยละ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับศึกษาทักษะชีวิตและวิชาชีพครูของนักศึกษาครู ใช้ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยรวมและรายข้อนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาทักษะชีวิตและวิชาชีพครูของนักศึกษาครู ผลการศึกษาทักษะชีวิตของนักศึกษาครู จำนวน 30 ข้อ มี 11 ข้อที่มีคะแนนอยู่ในระดับมากที่สุด และ 19 ข้อที่มีคะแนนอยู่ในระดับมาก โดยกลุ่มตัวอย่างสามารถปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างในเรื่องความรับผิดชอบโดยถือประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุด ($\overline{X}$=4.34, S.D.=0.90) มีรายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาทักษะชีวิตของนักศึกษาครู

ข้อ	ข้อความ	$\overline{X}$	S.D.	ความหมาย
1.	สามารถปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างในเรื่องความรับผิดชอบโดยถือประโยชน์ส่วนรวม	4.34	0.90	มากที่สุด
2.	สามารถพัฒนาผู้เรียนให้ยอมรับบุคคลอื่นที่ต่างจากตนเองและช่วยเหลือผู้อื่นที่ได้รับความเดือดร้อนได้	4.33	0.85	มากที่สุด
3.	มีความรู้และทักษะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นอย่างดี	4.30	0.85	มากที่สุด
4.	มีความรู้พื้นฐานในเรื่องการสร้างความสัมพันธ์สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุข	4.21	0.91	มากที่สุด
5.	จัดกิจกรรม/การเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมพฤติกรรมตามหลักสุขบัญญัติสุขภาพที่เป็นปัจจัย เอื้อต่อความปลอดภัยในชีวิตได้	4.21	0.84	มากที่สุด
6.	เข้าใจธรรมชาติของการเจริญเติบโตพัฒนาการและสมรรถภาพนักเรียน	4.20	0.86	มากที่สุด

7.	มีทักษะการส่งเสริมพฤติกรรมของนักเรียนในการปฏิบัติงานทั้งการทำงานเป็นกลุ่มและรายบุคคลให้บรรลุตามเป้าหมาย	4.20	0.88	มากที่สุด
8.	สามารถส่งเสริมนักเรียนให้มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายและสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างเหมาะสม	4.20	0.88	มากที่สุด
9.	จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะการทำงานร่วมกันได้	4.20	0.87	มากที่สุด
10	สร้างการยอมรับในงานเพื่อให้ผู้เรียนพึงพอใจในการปฏิบัติงาน	4.20	0.88	มากที่สุด
11.	สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมจิตสาธารณะ เสียสละ และทำประโยชน์ให้กับสังคม	4.20	0.87	มากที่สุด

ผลการศึกษาความคิดเห็นวิชาชีพครูของนักศึกษาครู จำนวน 30 ข้อ มี 1 ข้อที่มีคะแนนอยู่ในระดับมากที่สุด โดยกลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและใช้ในการพัฒนาผู้เรียนได้ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.21, S.D.=0.87) น้อยที่สุด คือ กลุ่มตัวอย่างอธิบายเนื้อหาสาระที่เข้าใจยากด้วยคำอธิบายง่ายๆ ได้ ในระดับมาก ($\bar{X}$=4.04, S.D.=0.93) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาความคิดเห็นวิชาชีพครูของนักศึกษาครู

ข้อ	ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1.	มีความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและใช้ในการพัฒนาผู้เรียนได้	4.21	0.87	มากที่สุด
2.	สามารถประเมินคุณภาพและพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาได้	4.08	0.89	มาก
3.	มีพื้นฐานความรู้แม่นยำเพื่อใช้ในการศึกษาเนื้อหาวิชาขั้นสูง	4.07	0.88	มาก
4.	ทำวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาทักษะชีวิต	4.07	0.89	มาก
5.	ใช้ผลงานวิจัยด้านการเรียนรู้ใหม่ๆ มาขยายความรู้ความเข้าใจเนื้อหาวิชาการขั้นสูง	4.05	0.88	มาก
6.	อธิบายเนื้อหาสาระที่เข้าใจยากด้วยคำอธิบายง่ายๆ ได้	4.04	0.93	มาก

2. ผลการศึกษาและพัฒนาแนวทางเสริมสร้างทักษะชีวิตและวิชาชีพครูของนักศึกษาครู

จากผลการศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาครูข้อที่ 1 คณะผู้วิจัยนำเสนอแนวทางเสริมสร้างทักษะชีวิตและวิชาชีพครูของนักศึกษาครู และได้รับการรับรองจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ควรมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้นอกเหนือหลักสูตร การจัดทำวิดีทัศน์ในระบบออนไลน์ เพื่อให้ความรู้นอกเหนือหลักสูตร การจัดเตรียมตำรา หนังสือ เอกสารประกอบการเรียนการสอน รวมทั้งคลังข้อสอบเพื่อให้นักศึกษาฝึกฝนทบทวนด้วยตนเอง การฝึกฝนทักษะการนำเสนอ พร้อมทั้งให้ได้รับคำแนะนำในการพัฒนาทักษะการนำเสนอ ทั้งจากอาจารย์และเพื่อนนักศึกษา เป็นต้น มีรายละเอียดดังนี้

2.1 นักศึกษามีความกังวลเกี่ยวกับการอธิบายเนื้อหาสาระที่เข้าใจยากด้วยคำอธิบายง่ายๆ ให้กับผู้เรียนมากที่สุด ($\bar{X}$=4.04, S.D.=0.93) แนวทางเสริมสร้างคือในรายวิชาเรียนเพิ่มการฝึกฝนทักษะการนำเสนอ พร้อมทั้งให้ได้รับการแนะนำทั้งจากอาจารย์และเพื่อนนักศึกษา

2.2 นักศึกษามีความกังวลเกี่ยวกับการใช้ผลงานวิจัยด้านการเรียนรู้ใหม่ๆ มาขยายความรู้ความเข้าใจเนื้อหาวิชาการขั้นสูง ($\bar{X}$=4.05, S.D.=0.88) ทำวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาทักษะชีวิต ($\bar{X}$=4.07, S.D.=0.89) แนวทางเสริมสร้างคือจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้นอกเหนือ

หลักสูตร รวมทั้งจัดให้ความรู้ผ่านวิดีทัศน์ในระบบออนไลน์ อบรมเรื่อง กิจกรรมการพัฒนาทักษะชีวิตสู่การเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ครูจิตอาสา สร้างเด็กดี มีคุณธรรม, ครูยุคใหม่กับการสื่อสารสร้างสรรค์ เข้าใจเด็ก ด้วยหัวใจความเป็นครู เป็นต้น รวมถึงฝึกฝนพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเอง

2.3 นักศึกษามีความกังวลเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานของตนเอง เพื่อใช้ในการศึกษาเนื้อหาวิชาขั้นสูงต่อไป ($\overline{X}$=4.07, S.D.=0.88) แนวทางเสริมสร้างคือจัดเตรียมตำรา หนังสือ เอกสารประกอบการเรียนการสอน รวมทั้งคลังข้อสอบ เพื่อให้นักศึกษาฝึกฝนทบทวนด้วยตนเอง

2.4 นักศึกษามีความกังวลเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพและพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาได้ ($\overline{X}$=4.08, S.D.=0.89) แนวทางเสริมสร้างคือจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการ เน้นให้มีกรณีศึกษามีความหลากหลายของสถานศึกษา เพื่อให้นักศึกษาได้ศึกษาหลากหลายมุมมองในการประเมินคุณภาพและพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาที่อาจพบในอนาคต

2.5 นักศึกษามีความกังวลเกี่ยวกับวางแผนและดำเนินการสอนทุกขั้นตอนได้อย่างเหมาะสมตามหลักสูตร ($\overline{X}$=4.10, S.D.=0.88) แนวทางเสริมสร้างคือการจัดให้ความรู้ผ่านวิดีทัศน์ในระบบออนไลน์ อบรมเรื่อง การวางแผนและดำเนินการสอนในห้องเรียน รวมทั้งมีการฝึกปฏิบัติจนเกิดความชำนาญก่อนไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษา

2.6 นักศึกษามีความกังวลเกี่ยวกับความรู้ในการให้คำแนะนำนักเรียนในการแก้ปัญหาต่างๆ ในชีวิตได้อย่างมีระบบ ($\overline{X}$=4.12, S.D.=0.87) โดยการจัดให้ความรู้ผ่านเอกสารเป็นกรณีศึกษา รวมทั้งมอบหมายงานระหว่างการสังเกตการสอนในสถานศึกษา เป็นต้น เพื่อให้นักศึกษามีความรู้หลักการเบื้องต้นในการแก้ไขปัญหา ด้านการรับรู้ปัญหา ระบุสาเหตุของปัญหา และหาทางแก้ไขที่เหมาะสมได้

2.7 นักศึกษามีความกังวลเกี่ยวกับความรู้ในการสร้างเสริมสุขภาพที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียน ($\overline{X}$=4.13, S.D.=0.84) แนวทางเสริมเสริมคือการจัดให้ความรู้ผ่านวิดีทัศน์ในระบบออนไลน์ อบรมเรื่อง การสร้างเสริมสุขภาพที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียน รวมทั้งเพิ่มเนื้อหาในรายวิชาที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. จากผลการศึกษาทักษะชีวิตและวิชาชีพครูของนักศึกษาครู พบว่า นักศึกษามีความกังวลเกี่ยวกับการอธิบายเนื้อหาสาระที่เข้าใจยากด้วยคำอธิบายง่ายๆ ให้กับผู้เรียนมากที่สุด ($\overline{X}$=4.04, S.D.=0.93) เพราะทักษะการสื่อสารถือเป็นหัวใจสำคัญของวิชาชีพครู เพราะครูทำงานกับคนและการเรียนรู้ ตลอดเวลา การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพจึงส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้ ความสัมพันธ์กับผู้เรียน ตลอดจนการทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมงานและผู้ปกครอง สอดคล้องกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น (2567) อธิบายว่า ประสิทธิผลเชิงปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น โดย 1) รอบรู้ในการสร้างประสิทธิภาพจังหวะเวลาที่เหมาะสมในการฟัง-การพูดในโอกาสต่างๆ 2) สร้างศักยภาพต่อการควบคุมให้เกิดการยอมรับในความเป็นผู้นำทางวิชาชีพ สอดคล้องกับนงนุช เกษมจิต และศรชัย ท้าวมิตร (2568) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะจำเป็นของครูผู้สอนในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง และการขับเคลื่อนแนวคิดการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พบว่า ทักษะจำเป็นที่ครูผู้สอนพึงได้รับการพัฒนา จำนวน 8 ทักษะ ได้แก่ 1) การส่งเสริมทักษะด้านการจัดการเรียนรู้และนวัตกรรม 2) ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี 3) ทักษะด้านชีวิตและอาชีพ 4) ทักษะภาษาและการสื่อสาร 5) ทักษะการจัดการเรียนรู้แบบสนับสนุนการเรียนรู้ หรือ Active Learning 6) ทักษะการเชื่อมโยงเครือข่ายความร่วมมือ 7) ทักษะการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา และ

8) ทักษะการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งทักษะเหล่านี้นับเป็นส่วนสำคัญที่จะส่งผลให้ครูผู้สอนมีความพร้อมที่จะรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น รวมไปถึงความพร้อมในการเป็นกลไกเพื่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาตามเป้าหมายและทิศทางของประเทศที่ได้กำหนดไว้ และสอดคล้องกับการวิจัยของ Herlinawati, Marwa, Ismail, Liza and Situmorang (2024) ที่พบว่า เกณฑ์ทักษะ 4Cs ของครูในศตวรรษที่ 21 ที่ครอบคลุม ได้แก่ การสื่อสาร ความคิดสร้างสรรค์ การคิดเชิงวิพากษ์ และการทำงานร่วมกัน

จากผลการศึกษาทักษะชีวิตและวิชาชีพครูของนักศึกษาครู พบว่า นักศึกษามีความกังวลเกี่ยวกับการใช้ผลงานวิจัยด้านการเรียนรู้ใหม่ๆ มาขยายความรู้ความเข้าใจเนื้อหาวิชาการขั้นสูง ($\overline{X}$=4.05, S.D.=0.88) เพราะการวิจัยมีความสำคัญ เป็นกระบวนการที่ช่วยให้ครูพัฒนาการสอนอย่างเป็นระบบ โดยใช้ข้อมูลจริงจากชั้นเรียนเป็นฐานในการตัดสินใจและปรับปรุงการเรียนรู้ของผู้เรียน แต่การค้นคว้าผลงานวิจัย รวมถึงการประยุกต์ใช้อาจค่อนข้างยากสำหรับนักศึกษาที่มีประสบการณ์ค่อนข้างน้อย สอดคล้องกับการวิจัยของ Xu, Gao, Ge, and Lu (2024) ที่พบว่า การใช้โซเชียลมีเดียเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้สำหรับนักศึกษา และช่วยเพิ่มระดับความสนใจของนักศึกษาครูต่องานวิจัยทางการศึกษาและความถี่ในการเรียนรู้เนื้อหาใหม่ๆ ในอนาคต

2. จากผลการศึกษาและพัฒนาแนวทางเสริมสร้างทักษะชีวิตและวิชาชีพครูของนักศึกษาครู ได้แก่ การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้ การจัดทำวิดีทัศน์ในระบบออนไลน์ การจัดเตรียมตำรา หนังสือ เอกสารประกอบการเรียนการสอน รวมทั้งคลังข้อสอบ การฝึกฝนทักษะการนำเสนอ เป็นต้น เพราะนักศึกษาครูควรครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ เพื่อเตรียมความพร้อมสู่การเป็นครูมืออาชีพในอนาคต สอดคล้องกับไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม และยุวรี ญานปรีชาเศรษฐ (2564) ทำการวิจัยเพื่อศึกษาแนวทางเสริมสร้างทักษะชีวิตและการทำงานของนักศึกษาครู พบว่า แนวทางเสริมสร้างทักษะชีวิตและการทำงานของนักศึกษาครูประกอบด้วย 1) สร้างความตระหนักรู้และความสำคัญเกี่ยวกับทักษะชีวิตและการทำงานให้กับนักศึกษา 2) สอดแทรกหรือบูรณาการการเสริมสร้างทักษะชีวิตและการทำงานของนักศึกษาครูผ่านรายวิชาต่างๆ ของหลักสูตร และ 3) ส่งเสริมให้นักศึกษาได้มีโอกาสเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและการทำงานจากประสบการณ์จริง และ Osiesi and Blignaut (2025) ทำการวิจัยเรื่องการศึกษามุมมองของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยเนลสัน แมนเดลา ประเทศแอฟริกาใต้ ผลการศึกษาพบว่า ทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่จำเป็นของครู ได้แก่ การทำงานร่วมกัน การสื่อสาร การคิดเชิงวิพากษ์ และความคิดสร้างสรรค์ โดยภาระงานทางวิชาการที่มากเกินไป การขาดความสามารถและความรู้ด้านดิจิทัล และการประเมินทักษะที่เกี่ยวข้องกับ ICT ที่ไม่เพียงพอ เป็นความท้าทายหลักที่ขัดขวางการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ แนวทางเสริมสร้างทักษะชีวิตและวิชาชีพครูของนักศึกษาครู ควรมี 3 ประการ คือ 1) การเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นระหว่างการในรายวิชาเรียน 2) การจัดอบรม แบ่งเป็น 2 แบบ คือ (1) การอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้นอกเหนือหลักสูตร รวมทั้งจัดให้ความรู้ผ่านวิดีทัศน์ในระบบออนไลน์ อบรมเรื่อง กิจกรรมการพัฒนาทักษะชีวิตสู่การเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ครูจิตอาสา สร้างเด็กดีมีคุณธรรม, ครูยุคใหม่กับการสื่อสารสร้างสรรค์ เข้าใจเด็ก ด้วยหัวใจความเป็นครู เป็นต้น รวมถึงฝึกฝนพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเอง และเน้นให้มีกรณีศึกษามีความหลากหลายของสถานศึกษา เพื่อให้นักศึกษาได้ศึกษาหลากหลายมุมมองในการประเมินคุณภาพและพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาที่อาจพบในอนาคต (2) การจัดอบรมในระบบออนไลน์ และอบรมเรื่องการสร้างเสริมสุขภาพที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียน และอบรมเรื่อง การวางแผนและดำเนินการสอนใน

ห้องเรียน รวมทั้งมีการฝึกปฏิบัติจนเกิดความชำนาญก่อนไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษา และ 3) การจัดเตรียมตำรา หนังสือ เอกสารประกอบการเรียนการสอน รวมทั้งคลังข้อสอบ เพื่อให้นักศึกษาฝึกฝนทบทวนด้วยตนเอง รวมทั้งรวบรวมกรณีศึกษาเป็นใบงาน เพื่อให้นักศึกษามีความรู้หลักการเบื้องต้นในการแก้ไขปัญหา ด้านการรับรู้ปัญหา ระบุสาเหตุของปัญหา และหาทางแก้ไขที่เหมาะสมได้ ดังสรุปในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

สารสนเทศที่ได้จากการศึกษาทักษะชีวิตและทักษะวิชาชีพครูของนักศึกษาครูและแนวทางเสริมสร้างทักษะชีวิตและวิชาชีพครูของนักศึกษาครู ควรนำมาใช้เป็นฐานข้อมูลหรือนำแนวทางเสริมสร้างทักษะชีวิตและวิชาชีพครูของนักศึกษาครูมาใช้ในฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อยกระดับสมรรถนะของนักศึกษาครูให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 และช่วยให้บัณฑิตครูมีความพร้อมในการปฏิบัติงานจริงอย่างมีประสิทธิภาพและมีจิตวิญญาณความเป็นครู

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัย โดยเปลี่ยนกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาครูทั่วประเทศ เพื่อให้เข้าใจภาพรวมของระดับทักษะชีวิตและทักษะวิชาชีพครูในบริบทที่หลากหลาย

2.2 ควรทำการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรเสริมเสริมสร้างทักษะชีวิตและวิชาชีพครูของนักศึกษาครู เพื่อช่วยให้นักศึกษาครูมีความพร้อมในการปฏิบัติงานจริงอย่างมีประสิทธิภาพและมีจิตวิญญาณความเป็นครูเพิ่มมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). มาตรฐานวิชาชีพครูและแนวทางการพัฒนาครูมืออาชีพ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคุรุสภา.

คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาศึกษาแนวทางการผลิตและการพัฒนาครู วุฒิสภา. (2563). กรอบความคิดในการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับการผลิตและการพัฒนาครูของคณะกรรมาธิการวิสามัญ. กรุงเทพมหานคร: คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาศึกษาแนวทางการผลิตและการพัฒนาครู วุฒิสภา.

จารุวรรณ เติมสุข. (2558). การพัฒนาลักษณะเฉพาะของแบบวัดทักษะชีวิตและอาชีพแห่งศตวรรษที่ 21 ของนิสิตนักศึกษาปริญญาตรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จิราพร ธรรมโชติ. (2565). การประเมินสมรรถนะวิชาชีพครูของนักศึกษาครูในยุคดิจิทัล. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 8(2), 45–60.

เชษฐภูมิ วรรณไพศาล. (2558). การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมศึกษาสำหรับนิสิต นักศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ในสถาบันอุดมศึกษาภาคเหนือ. ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม และยุวรี ญานปรีชาเศรษฐ. (2564). การเสริมสร้างทักษะชีวิตและการทำงานของนักศึกษาครู. วารสารศิลปากรศึกษาศาสตร์วิจัย, 13(1), 132-143.

ณารีย์อร ภรณ์ธนธร. (2559). กลยุทธ์การส่งเสริมการมองอาชีพครูในแง่ดีของนักศึกษาวิชาชีพครู. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ณิรดา เวชญาลักษณ์. (2567). ความเป็นครู: ลักษณะที่ดี สู่วิถีปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นงนุช เกษมจิต และศรชัย ท้าวมิตร. (2568). การพัฒนาทักษะจำเป็นของครูผู้สอนในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงและการขับเคลื่อนแนวคิดการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. วารสารสังคมพัฒนศาสตร์, 8(5), 181–192.

นรัญจ์ โกศลเวช. (2557). การพัฒนาโมเดลการวัดความรู้ด้านทักษะชีวิตและโมเดลการวัดทีแพคที่บูรณาการร่วมกับความรู้ด้านทักษะชีวิตของครู. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศราวุฒิ สมัญญา และธิดารัตน์ ตันนิรัตร์. (2563). การศึกษาทักษะชีวิตและวิชาครูของนักศึกษา กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา. ครุศาสตร์สาร, 14(2), 85-97.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น. (2567). คู่มือแนวทางการดำเนินงานขับเคลื่อน "อาชีวนวัตวิถี สู่การเรียนรู้. แหล่งที่มา https://www.kksec.go.th/web/upload/Career-Inno-life.pdf สืบค้นเมื่อ 13 กันยายน 2568.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน. (2568). รายงานวิเคราะห์ผลการรับสมัคร นักศึกษาใหม่ ระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2568. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

สุพัตรา สอนแก้ว. (2563). การพัฒนาทักษะวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาครู. วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 12(1), 112–125.

Darling-Hammond, L. (2017). Teacher Education Around the World: What Can We Learn from International Practice? European Journal of Teacher Education, 40(3), 291–309.

Herlinawati, H., Marwa, M., Ismail, N., Liza, L. O. and Situmorang, D. D. B. (2024). The integration of 21st century skills in the curriculum of education. Heliyon, 10(15), e35148.

Luna, C. L. and Weisgrau, J. (2025). Exponential Change Brings Exponential Choice: Navigating Life, Learning, and Career. Digital Promise.

Osiesi, M. P. and Blignaut, S. (2025). Impact of the teacher education curriculum on the development of 21st-Century skills: Pre-service teachers' perceptions. Social Sciences & Humanities Open, 11, 101317.

UNESCO. (2017). Education for Sustainable Development Goals: Learning Objectives. Paris: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.

Xu, T., Gao, Q., Ge, X. and Lu, J. (2024). The relationship between social media and professional learning from the perspective of pre-service teachers: A survey. Education and Information Technologies, 29(2), 2067-2092.

Yamane, T. (1973). Statistics: an introductory analysis. New York: Harper & Row.

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) 2569
Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU Vol. 13 No. 1 (January-April) 2026
ISSN: 2673-0030 (Online) https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU

ผลการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสตีมศึกษาที่มีต่อความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัย

EFFECTS OF STEAM EDUCATION EXPERIENCE MANAGEMENT ON REASONING THINKING ABILITY OF YOUNG CHILDREN

[1]นภาพร สีสมยา Napaporn Sisomya [2]พัชราภรณ์ พุทธิกุล Patcharaporn Phuttikun
[3]สุรยศ ทรัพย์ประกอบ Surayot Supprakob
[1, 2, 3]มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร Phranakhon Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author E-mail: napaporn44989@gmail.com

Article Received: December 30, 2025. Revised: April 19, 2026. Accepted: April 22, 2026.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสตีมศึกษา การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบทดลองเบื้องต้น โดยมีกลุ่มตัวอย่างการวิจัย คือ เด็กปฐมวัยชาย-หญิง อายุระหว่าง 5-6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3/3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 โรงเรียนวัดลาดปลาเค้า จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 22 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม ใช้การทดลองกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลัง ระยะเวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสตีมศึกษา มีค่าความเหมาะสมระหว่าง 4.95 - 5.00 และ 2) แบบวัดความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัย มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67 – 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นที่ 0.89 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีแบบกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน

ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยสูงขึ้นหลังการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสตีมศึกษา โดยหลังการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสตีมศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 20.59 คะแนน และก่อนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสตีมศึกษามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 14.59 คะแนน ซึ่งหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การคิดเชิงเหตุผล, การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสตีมศึกษา, เด็กปฐมวัย

Abstract

The purpose of this research was to compare the reasoning thinking ability of preschool children before and after participating in STEAM Education experience. This study adopted a preliminary experimental research design. The participants comprised 22 male and female early childhood students aged between 5–6 years who were enrolled in Kindergarten 3/3 during the first semester of the 2025 academic year at Watladplakao School, Bangkok. Selected through cluster random sampling. A one-group pretest–posttest design was employed, and the intervention was implemented over a period of eight weeks. The research instruments included: 1) The lesson plans based on STEAM Education activity with a suitability

mean score between 4.95 – 5.00, and 2) The reasoning thinking ability assessment form for young children with suitability mean score between 0.67–1.00 and a reliability coefficient of 0.89. The statistics used for data analysis were mean, standard deviation, and a dependent samples t-test.

The research results showed that the reasoning thinking ability of preschool children after participating in STEAM Education experience was significantly higher than before the intervention at the .05 level. The mean score after the intervention was 20.59, while the mean score before the intervention was 14.59.

Keywords: Reasoning Thinking Ability, STEAM Education Experience Management, Young Children

บทนำ

การจัดการเรียนรู้และการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวม โดยมุ่งส่งเสริมพัฒนาการในทุกด้าน ไม่เพียงเพื่อเตรียมความพร้อมในการศึกษาต่อและการดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุขเท่านั้น แต่ยังมุ่งพัฒนาความสามารถในการคิดเชิงเหตุผล ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2564–2570 ที่กำหนดเป้าหมายการพัฒนาเด็กให้เป็น “เด็กดี เด็กเก่ง และมีความสุข” เด็กปฐมวัยเรียนรู้ได้ดีที่สุดจากประสบการณ์ตรง การลงมือปฏิบัติจริง และการเล่น ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญาและการคิด การคิดเป็นพื้นฐานทางสติปัญญาที่ติดตัวมนุษย์มาตั้งแต่กำเนิด และสามารถพัฒนาได้ผ่านการฝึกฝนอย่างเหมาะสม การเปิดโอกาสให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม บุคคล และสื่อต่างๆ จะช่วยให้เด็กเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่ ฝึกคิดไตร่ตรอง วิเคราะห์เหตุและผล วางแผน ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ การคิดเชิงเหตุผลจึงมีบทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้ การพัฒนาสมอง และการดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ หากเด็กได้รับการส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง จะทำให้เป็นผู้ที่คิดเป็น คิดอย่างมีเหตุผล รู้จักสังเกต ค้นคว้า และสรุปความเชื่อมโยงของสิ่งต่างๆ ได้อย่างสร้างสรรค์ การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลในเด็กปฐมวัยจึงเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิต ช่วยให้เด็กสามารถเข้าใจสิ่งต่างๆ อย่างมีเหตุผล เชื่อมโยงสาเหตุและผลของเหตุการณ์ และนำไปสู่การพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงต่อไป อันจะส่งผลให้เด็กสามารถเติบโตและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีคุณภาพ (สุมาลี เทพพร, 2561; ยุพาวรรณ กันภัย, 2559

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ให้ความสำคัญกับความสามารถด้านการคิดโดยกำหนดไว้ในมาตรฐานที่ 10 ว่าเด็กปฐมวัยควรมีความสามารถในการคิดซึ่งเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้และระบุชัดเจนในตัวบ่งชี้ที่ 10.2 ว่าเด็กต้องมีความสามารถในการคิดเชิงเหตุผล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) สอดคล้องกับกรอบสมรรถนะเด็กปฐมวัยอายุ 3–5 ปี 7 ด้าน โดยด้านที่ 4 คือพัฒนาการด้านการคิดและสติปัญญา และส่วนย่อยที่ 4.3 ตรรกวิทยาและความมีเหตุผล ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการคิดเชิงเหตุผลเป็นทักษะสำคัญที่ควรได้รับการส่งเสริมตั้งแต่วัยต้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561) การคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยเป็นกระบวนการทางสมองที่มีความซับซ้อนกว่าการคิดรวบยอด เนื่องจากเป็นการนำความรู้และประสบการณ์เดิมมาเชื่อมโยงกับประสบการณ์ใหม่ เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ของเหตุและผลในเหตุการณ์หรือ

การกระทำต่างๆ อย่างเป็นระบบ การคิดลักษณะนี้เน้นการเชื่อมโยงหลายองค์ประกอบเข้าด้วยกัน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้และการพัฒนาทางสติปัญญาในระดับที่สูงขึ้น (อารมณ์ สุวรรณปาล, 2555) อย่างไรก็ตาม สถานการณ์พัฒนาการเด็กปฐมวัยของประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. 2562–2566 พบว่า แนวโน้มเด็กที่มีพัฒนาการสมวัยลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยข้อมูลจากระบบคลังข้อมูลสุขภาพ (HDC) กระทรวงสาธารณสุข ปี พ.ศ. 2567 ระบุว่าเด็กมีพัฒนาการสงสัยล่าช้าร้อยละ 21.00 และมีพัฒนาการสมวัยเพียงร้อยละ 79.00 ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญาที่พบความล่าช้าสูง (กระทรวงสาธารณสุข, 2568) สาเหตุสำคัญส่วนหนึ่งมาจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ยังมุ่งเน้นการท่องจำและการอ่านออกเขียนได้เป็นหลัก ส่งผลให้เด็กขาดโอกาสในการพัฒนาทักษะการคิดและการอธิบายเหตุและผลของสิ่งต่างๆ การคิดเชิงเหตุผลตามหลักการทางตรรกะ อาศัยกระบวนการอุปนัยและนิรนัย โดยมีข้อมูลหรือประสบการณ์จากการลงมือปฏิบัติเป็นฐานในการอธิบายอย่างมีเหตุผล อย่างไรก็ตาม เด็กปฐมวัยยังมีขอบเขตในการใช้เหตุผลจำกัดตามระดับพัฒนาการทางสติปัญญา เด็กมักให้เหตุผลจากสิ่งที่พบเห็นหรือประสบการณ์ใกล้ตัวเป็นสำคัญ แต่หากได้รับการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับพัฒนาการเด็กจะสามารถพัฒนาความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลได้ดียิ่งขึ้น (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2563) การจัดการเรียนรู้ในระดับปฐมวัยจึงควรมุ่งเน้นการส่งเสริมความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลอย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนาเด็กให้มีทักษะการคิดที่เหมาะสมกับวัย เป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้ การแก้ปัญหา และการดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีคุณภาพต่อไป

จากความสำคัญของความสามารถในการคิดเชิงเหตุผล พบว่า เด็กปฐมวัยของโรงเรียนวัดลาดปลาเค้า สำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร ยังมีข้อจำกัดในการคิดอย่างมีเหตุและผล ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนที่เสนอแนะให้มีการส่งเสริมความสามารถด้านการคิดให้เหมาะสมกับวัย (โรงเรียนวัดลาดปลาเค้า, 2566) ผู้บริหารและคณะครูจึงมีนโยบายพัฒนาการจัดการเรียนรู้ เพื่อยกระดับความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาและนโยบายการพัฒนากำลังคนของประเทศ การคิดเชิงเหตุผลเป็นทักษะสำคัญที่ช่วยให้เด็กสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผล อธิบายการตัดสินใจและแก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ ซึ่งควรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องผ่านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริง ทดลอง ค้นคว้า และแก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่มีความหมายต่อเด็ก (กันตวรรณ มีสมสาร, 2560) แนวคิดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดสตีมศึกษา (STEAM Education) เป็นแนวทางที่เหมาะสมต่อการส่งเสริมการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัย เนื่องจากเป็นการบูรณาการองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ ศิลปศาสตร์ และคณิตศาสตร์ โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ การทำงานร่วมกัน และการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ซึ่งช่วยกระตุ้นการคิด วิเคราะห์ และสร้างสรรค์ของเด็ก (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2563) สตีมศึกษาได้รับการพัฒนาต่อยอดจากแนวคิดสะเต็มศึกษา โดย Yakman ได้เพิ่มองค์ประกอบด้านศิลปะ (Arts) เพื่อส่งเสริมการแสดงออกทางความคิดอย่างหลากหลายและสร้างสรรค์ช่วยเชื่อมโยงศาสตร์ต่างๆ เข้าด้วยกันอย่างสมดุล (วิสูตร โพธิ์เงิน, 2560; หทัยภัทร ไกรวรรณ และปัทมาวดี เล่ห์มงคล, 2560) การบูรณาการทั้ง 5 สาขาวิชา ช่วยให้เด็กสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง นำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง และพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาและความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างเป็นระบบ (วาสนา กีรติจำเริญ, 2567; ทัศนนันท์ เกลี้ยงไธสง, 2565) การจัดการเรียนรู้ด้วยสตีมศึกษายังส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีเหตุผล ผ่านการสังเกต เปรียบเทียบ จำแนก จัดประเภท และสรุปความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ 21

และการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น (ชลาธิป สมาหิโต, 2557) งานวิจัยนี้จึงนำการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสตีมศึกษา 6 ขั้นตอน ได้แก่ การระบุปัญหา การสืบค้นและรวบรวมข้อมูล การวางแผนและออกแบบ การสร้างต้นแบบ การทดสอบและปรับปรุง และการนำเสนอและสะท้อนผล มาใช้เป็นกระบวนการเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นการเรียนรู้ผ่านการเล่นและการลงมือปฏิบัติจริง ไม่เน้นการท่องจำ แต่เปิดโอกาสให้เด็กฝึกตั้งคำถาม วิเคราะห์ข้อมูล และเชื่อมโยงเหตุและผล ซึ่งจะช่วยส่งเสริมความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยอย่างเป็นรูปธรรมและเหมาะสมกับวัย

จากความสำคัญและความเป็นมาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาผลการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสตีมศึกษาที่มีต่อความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัย เป็นพื้นฐานในการพัฒนาสติปัญญาด้านการคิดของเด็กปฐมวัยในระดับสูงต่อไปและเป็นแนวทางให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้ที่สนใจได้นำผลการศึกษาครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาให้กับเด็กปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสตีมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบทดลองเบื้องต้น (Pre – Experimental Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัยใช้การทดลองกลุ่มเดียว ทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest – Posttest Design) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เด็กปฐมวัยชาย-หญิง อายุระหว่าง 5-6 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาล 3 โรงเรียนวัดลาดปลาเค้า กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 3 ห้องเรียน ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน รวมทั้งหมด 71 คน

1.2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เด็กปฐมวัยชาย-หญิง อายุระหว่าง 5-6 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3/3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 22 คน ได้กลุ่มตัวอย่างมาจากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสตีมศึกษา มีความเหมาะสมของวัตถุประสงค์กับเนื้อหาในแผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสตีมศึกษา มีค่าเฉลี่ย 4.95 – 5.00 อยู่ในระดับที่มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบวัดความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัย มีค่าดัชนีความสอดคล้องที่ 0.67 -1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.89 แปลผลว่า ยอมรับได้ดีเยี่ยม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทดสอบและเก็บข้อมูลความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัย โดยใช้แบบวัดความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยปฐมวัย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นในช่วงการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ เพื่อเป็นข้อมูลก่อนการทดลอง (Pretest) เป็นเวลา 1 สัปดาห์ กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแบบวัดความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยประกอบด้วย 1) ด้านการเชื่อมโยง 2) ด้านการคาดคะเน 3) ด้านการสรุปผล จำนวนทั้งหมด 3 ด้าน ด้านละ 5 ข้อ รวมทั้งหมด 15 ข้อ ใช้เวลาในการวัดคนละ 30 นาที รวมระยะเวลาเวลาประมาณ 1 สัปดาห์ โดยวัดเป็นรายบุคคล ดำเนินการจัดประสบการณ์ตามแนวคิด

สตีมศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัย กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 22 คน โดยจัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสตีมศึกษา ซึ่งทำการทดลองเป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ได้แก่ วันที่ 1 วันที่ 2 วันที่ 3 วันละ 40 นาที รวมทั้งสิ้น 24 ครั้ง เมื่อดำเนินการครบ 8 สัปดาห์ ผู้วิจัยทำการวัดความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัย หลังการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสตีมศึกษา กับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง โดยใช้แบบวัดความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยชุดเดิมใช้เวลาในการวัด 1 สัปดาห์ และนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 หาค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจากแบบวัดความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการทดลองหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 หาคุณภาพเครื่องมือแผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะตีมศึกษา นำไปค่าเฉลี่ยความเหมาะสม แบบวัดความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยนำไปค่าความเที่ยงตรง ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก ค่าความเชื่อมั่น

4.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ค่าทีแบบกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent)

สรุปผลการวิจัย

การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสตีมศึกษา พบว่า เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลหลังได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสตีมศึกษาทั้งภาพรวมและแยกตามรายด้านสูงกว่าก่อนได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสตีมศึกษา โดยหลังจากการทดลองมีค่าเฉลี่ย 20.59 คะแนน (S.D. = 5.17) ซึ่งสูงกว่าก่อนการทดลองที่มีคะแนนเท่ากับ 14.59 คะแนน (S.D. = 4.25) ความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยแบบรายด้าน อธิบายได้ดังนี้

1. ความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัย ด้านการเชื่อมโยง พบว่า หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ย 7.36 คะแนน (S.D. = 1.49) ซึ่งสูงกว่าก่อนการทดลองที่มีค่าเฉลี่ย 5.36 คะแนน (S.D. = 1.21)

2. ความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัย ด้านการคาดคะเน พบว่า หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ย 5.86 คะแนน (S.D. = 2.18) ซึ่งสูงกว่าก่อนการทดลองที่มีค่าเฉลี่ย 4.59 คะแนน (S.D. = 1.53)

3. ความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัย ด้านการสรุปผล พบว่า หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ย 7.36 คะแนน (S.D. = 1.86) ซึ่งสูงกว่าก่อนการทดลองที่มีค่าเฉลี่ย 4.72 คะแนน (S.D. = 1.80)

เมื่อใช้สถิติทดลองค่า t พบว่า เด็กที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสตีมศึกษามีค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยหลังการทดลองสูงกว่าการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

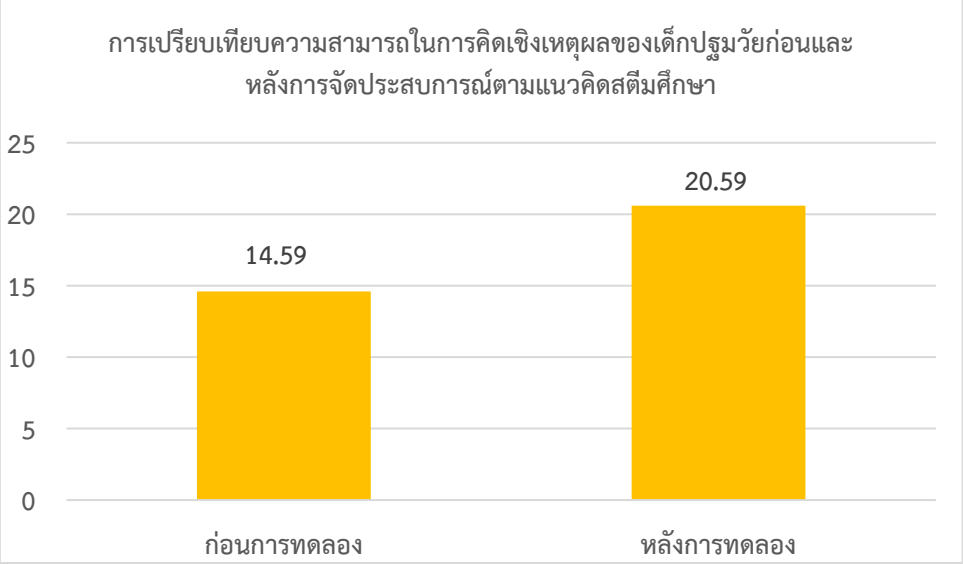
ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลองโดยภาพรวม

ระยะเวลา	n	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ก่อนการทดลอง	22	14.59	4.25	15.20	.00
หลังการทดลอง	22	20.59	5.17		

* p. <. 05

จากตารางที่ 1 พบว่า เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลสูงขึ้นภายหลังได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสตีมศึกษา หลังจากการทดลองมีค่าเฉลี่ย 20.59 คะแนน (S.D. = 5.17) ซึ่งสูงกว่าการทดลองที่มีคะแนนเท่ากับ 14.59 คะแนน (S.D. = 4.25) และเมื่อใช้สถิติทดลองค่า t พบว่า เด็กที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสตีมศึกษาหลังการทดลองสูงกว่าการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

เพื่อให้เห็นภาพได้อย่างชัดเจน ผู้วิจัยจึงนำผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยโดยภาพรวม มานำเสนอเป็นแผนภูมิแท่ง ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสตีมศึกษาโดยภาพรวม

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษารายด้านของความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัย ซึ่งประกอบด้วยด้านการเชื่อมโยง ด้านการคาดคะเน และด้านการสรุปผล ดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยแบบรายด้านก่อนและหลังการทดลอง

รายการ	ระยะเวลา	n	$\bar{x}$	S.D.	t	p
ด้านที่ 1 การเชื่อมโยง	ก่อนการทดลอง	22	5.36	1.21	9.16	.00
	หลังการทดลอง	22	7.36	1.49		
ด้านที่ 2 การคาดคะเน	ก่อนการทดลอง	22	4.59	1.53	5.32	.00
	หลังการทดลอง	22	5.86	2.18		
ด้านที่ 3 การสรุปผล	ก่อนการทดลอง	22	4.72	1.80	11.79	.00
	หลังการทดลอง	22	7.36	1.86		

* p. <. 05

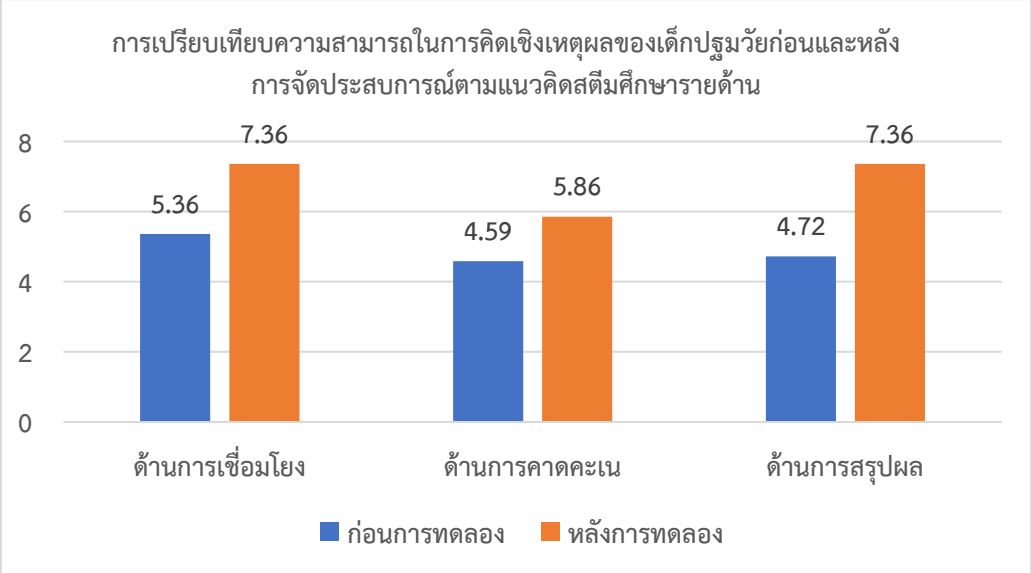
จากตารางที่ 2 พบว่า เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยแบบรายด้าน อธิบายได้ดังนี้

1. ความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัย ด้านการเชื่อมโยง พบว่า หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ย 7.36 คะแนน (S.D. = 1.49) ซึ่งสูงกว่าก่อนการทดลองที่มีค่าเฉลี่ย 5.36 คะแนน (S.D. = 1.21) แสดงว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสตีมศึกษามีความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลด้านการเชื่อมโยง หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัย ด้านการคาดคะเน พบว่า หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ย 5.86 คะแนน (S.D. = 2.18) ซึ่งสูงกว่าก่อนการทดลองที่มีค่าเฉลี่ย 4.59 คะแนน (S.D. = 1.53) แสดงว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสตีมศึกษามีความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลด้านการคาดคะเน หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัย ด้านการสรุปผล พบว่า หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ย 7.36 คะแนน (S.D. = 1.86) ซึ่งสูงกว่าก่อนการทดลองที่มีค่าเฉลี่ย 4.72 คะแนน (S.D. = 1.80) แสดงว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสตีมศึกษามีความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลด้านการสรุปผล หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เพื่อให้เห็นภาพได้อย่างชัดเจน ผู้วิจัยจึงนำผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนแบบวัดความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสตีมศึกษามานำเสนอเป็นแผนภูมิแท่ง ดังในภาพที่ 2 ดังนี้

ภาพที่ 2 การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสตีมศึกษารายด้าน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสตีมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า หลังจากการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสตีมศึกษา เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลสูงขึ้นกว่าก่อนได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสตีมศึกษา ทั้งภาพรวมและแยกตามรายด้าน เป็นไปตามสมมติฐานที่ได้กำหนดไว้

ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลหลังได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสตีมศึกษา (STEAM Education) สูงขึ้นกว่าก่อนการจัดประสบการณ์อย่างชัดเจน โดยพัฒนาการเกิดขึ้นครบทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเชื่อมโยง เด็กสามารถนำความรู้และประสบการณ์เดิมมาอธิบาย เชื่อมโยงเหตุการณ์ และค้นหาความสัมพันธ์ของสาเหตุได้เหมาะสมกับวัย ด้านการคาดคะเน เด็กสามารถคาดเดาสิ่งที่จะเกิดขึ้นจากสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างมีเหตุผลมากขึ้น ด้านการสรุปผล เด็กสามารถอธิบายและสรุปเหตุและผลจากการเรียนรู้ เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจหรือแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ดีขึ้น ผลดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้แบบค้นพบด้วยตนเองของบรูเนอร์ ซึ่งเชื่อว่า การจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับพัฒนาการทางสติปัญญาจะช่วยส่งเสริมโครงสร้างความรู้และการคิดของเด็ก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของอรุณี หรดาล (2563) ที่มองว่า การคิดเป็นกระบวนการสำคัญซึ่งเด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกัน และเด็กที่ได้รับการกระตุ้นให้คิดอย่างต่อเนื่องจะได้เปรียบต่อการเรียนรู้และการดำเนินชีวิต อีกทั้งยังเป็นไปตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2560 ของกระทรวงศึกษาธิการ ที่เน้นการพัฒนาความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้ ดังนั้น การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสตีมศึกษา ซึ่งเป็นการบูรณาการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ ศิลปะ และคณิตศาสตร์ ผ่านกิจกรรมที่หลากหลายและเชื่อมโยงกับชีวิตจริงของเด็กจึงเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยทั้ง 3 ด้าน การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสตีมศึกษา (STEAM Education) เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัย เนื่องจากเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริงอย่างเป็นระบบ เด็กมีส่วนร่วมในการตั้งคำถาม สืบค้น ทดลอง สังเกตผล และอธิบายสิ่งที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมที่ตนเองมีส่วนร่วม ส่งผลให้เด็กได้ใช้เหตุผลในการเชื่อมโยงความรู้จากหลายศาสตร์เข้าด้วยกัน เรียนรู้การคิดอย่างเป็นลำดับขั้น การคาดคะเนผลลัพธ์ และการอธิบายความสัมพันธ์ของเหตุและผล ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการคิดเชิงเหตุผล ผลการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสตีมศึกษาเป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ จำนวน 24 แผน พบว่า เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเชื่อมโยง ด้านการคาดคะเน และด้านการสรุปผลดีขึ้นอย่างชัดเจน เด็กสามารถนำประสบการณ์เดิมมาเชื่อมโยงกับประสบการณ์ใหม่อย่างมีเหตุผล ใช้ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและการทดลองเพื่ออธิบายสาเหตุและผลของเหตุการณ์ต่างๆ รวมทั้งสามารถสรุปผลจากการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ กระบวนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสตีมศึกษา 6 ขั้นตอน ตั้งแต่ การระบุปัญหา การสืบค้นข้อมูล การวางแผนและออกแบบ การสร้างต้นแบบ การทดสอบและปรับปรุง ไปจนถึงการนำเสนอและสะท้อนผล เป็นกระบวนการที่ส่งเสริมให้เด็กได้คิดและปฏิบัติจริงทุกขั้นตอน สอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง (Learning by Doing) ของจอห์น ดิวอี้ นอกจากนี้ การบูรณาการศิลปะเข้ากับกระบวนการเรียนรู้ยังช่วยให้เด็กสามารถแสดงออกทางความคิดและจินตนาการควบคู่กับการใช้เหตุผลในการออกแบบและสร้างสรรค์ผลงาน ทำให้การเรียนรู้มีความหมาย สนุกสนาน และ

ส่งเสริมการพัฒนาการคิดเชิงเหตุผลอย่างรอบด้าน ทั้งด้านการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการอธิบายแนวคิดของตนเองอย่างมีเหตุผล

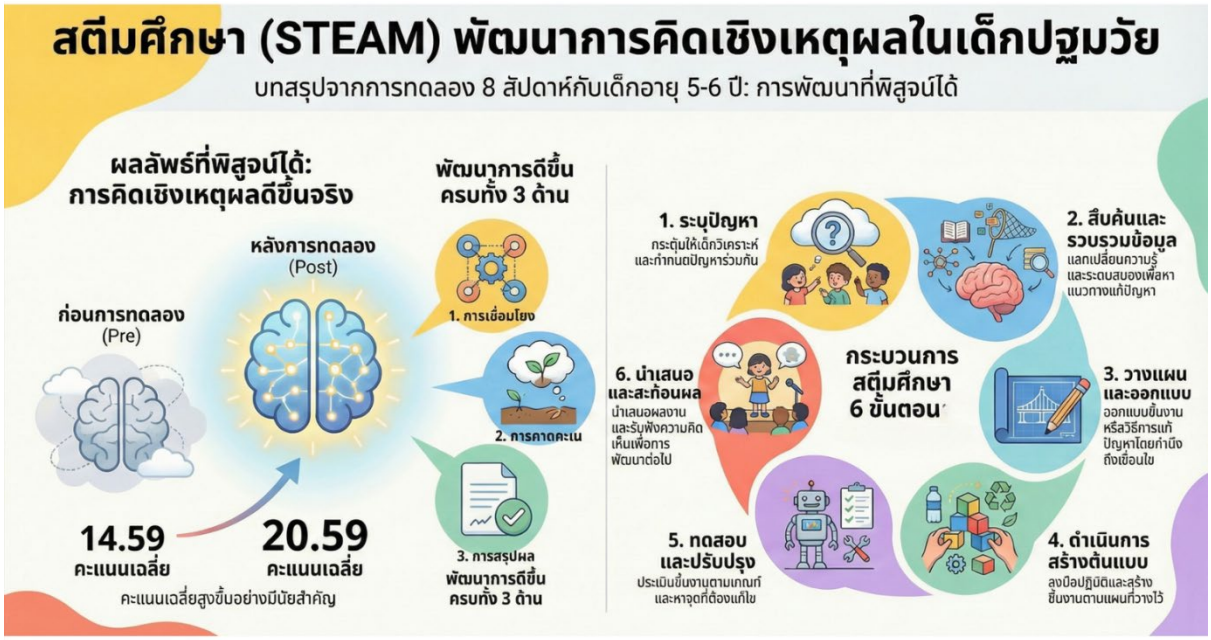
จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การประสบการณ์ตามแนวคิดสตีมศึกษา สามารถส่งเสริมความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยได้ทั้งภาพรวมและแยกตามรายด้าน คือ ด้านการเชื่อมโยง ด้านการคาดคะเน และด้านการสรุปผล ซึ่งหลังจากการประสบการณ์ตามแนวคิดสตีมศึกษา เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลที่สูงขึ้นกว่าก่อนการประสบการณ์ตามแนวคิดสตีมศึกษา ทั้งนี้ว่าการประสบการณ์ตามแนวคิดสตีมศึกษา เป็นการจัดประสบการณ์ที่ให้เด็กเกิดการเรียนรู้ สามารถบูรณาการความรู้ วิทยาศาสตร์ (Science) เทคโนโลยี (Technology) วิศวกรรมศาสตร์ (Engineering) ศิลปะ (Arts) และคณิตศาสตร์ (Mathematics) สอดคล้องกับบรรจง อมรชีวิน (2560) ที่กล่าวว่า การคิดเชิงเหตุผลนั้นเป็นหนึ่งในองค์ประกอบที่มีความสำคัญของการขับเคลื่อนการสอนให้คิด ดังนั้น จึงควรส่งเสริมเด็กรู้จักใช้เหตุผลและใช้กระบวนการของเหตุผลให้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับกันตวรรณ มีสมสาร (2560) ที่กล่าวว่า การสนทนา พูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเด็กจะช่วยทำให้ครูได้ทราบถึงความคิดของเด็กและเข้าใจคำพูดหรือพฤติกรรมที่เด็กแสดงออก ทำให้ทราบถึงเหตุผลที่แท้จริงที่อยู่ในใจเด็ก ครูสามารถสนทนากับเด็กได้ทั้งเป็นกลุ่มและรายบุคคลผ่านการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น ครูเล่านิทานให้เด็กฟังแล้วตั้งคำถามให้เด็กแสดงความคิดจากเรื่องที่ฟัง ครูถามถึงเหตุผลที่เด็กเลือกหรือแสดงพฤติกรรม ฯลฯ แล้วจดบันทึกคำพูดของเด็กเพื่อนำข้อมูลไปวิเคราะห์ต่อไป

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสตีมศึกษาช่วยส่งเสริมการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัย เนื่องจากเด็กมีโอกาสได้ตั้งคำถาม ทดลอง สังเกตผล และอธิบายสิ่งที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมที่ตนเองมีส่วนร่วม กระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้เหตุผลในการเชื่อมโยงความรู้จากหลายศาสตร์เข้าด้วยกัน เด็กจะเรียนรู้การคิดอย่างเป็นลำดับขั้นตอน การคาดคะเนผลลัพธ์ และการอธิบายเหตุและผลจากการกระทำของตนเอง ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการคิดเชิงเหตุผล

การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสตีมศึกษา (STEAM Education) เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยอย่างเป็นระบบ ผลการจัดกิจกรรมเป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ กับเด็กอายุ 5–6 ปี พบว่า ความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กหลังการจัดประสบการณ์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อเปรียบเทียบกับก่อนการทดลอง สะท้อนให้เห็นว่าการเรียนรู้ผ่านกระบวนการสตีมศึกษาช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาและกระบวนการคิดของเด็กได้จริง การพัฒนาความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยปรากฏอย่างชัดเจนในทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเชื่อมโยง ด้านการคาดคะเน และด้านการสรุปผล เด็กสามารถนำประสบการณ์เดิมมาเชื่อมโยงกับสถานการณ์ใหม่ อธิบายความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ต่างๆ ได้อย่างมีเหตุผล สามารถคาดคะเนผลลัพธ์ที่อาจเกิดขึ้นจากการทดลองหรือกิจกรรม และสรุปเหตุและผลจากการลงมือปฏิบัติได้เหมาะสมกับวัย แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาการคิดเชิงเหตุผลอย่างรอบด้านและสมดุล ทั้งนี้ ความสำเร็จดังกล่าวเกิดจากกระบวนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสตีมศึกษา 6 ขั้นตอน ได้แก่ การระบุปัญหา การสืบค้นและรวบรวมข้อมูล การวางแผนและออกแบบ การดำเนินการสร้างต้นแบบ การทดสอบและปรับปรุง และการนำเสนอและสะท้อนผล ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอน เด็กได้คิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา และสะท้อนผลการเรียนรู้ของตนเองอย่างเป็นลำดับ ช่วยให้การเรียนรู้มีความหลากหลาย น่าสนใจ

และเชื่อมโยงกับชีวิตจริงของเด็ก เด็กสามารถใช้เหตุผลควบคู่กับความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบ ทดลอง และสร้างสรรค์ผลงาน ส่งผลให้การเรียนรู้มีความหมาย สนุกสนาน และเอื้อต่อการพัฒนาความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นต่อไป สรุปองค์ความรู้การวิจัยดังในภาพที่ 3

ภาพที่ 3 องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากข้อค้นพบของการวิจัยพบว่า ในการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสตีมศึกษามีตัวแปรแทรกซ้อนที่ต้องควบคุมในการทดสอบก่อนและหลังการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสตีมศึกษา คือ การใช้คำถามคำถามที่เหมือนกัน ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะแนวทางสำหรับการนำงานวิจัยไปใช้ ดังต่อไปนี้

1.1 ควรศึกษาทำความเข้าใจขั้นตอนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสตีมศึกษาก่อนนำไปใช้ ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมควรมีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนเวลาได้ตามความเหมาะสม และเปิดโอกาสให้เด็กได้ทำอย่างอิสระ

1.2 สื่อ - อุปกรณ์ ในการสร้างชิ้นงานมีความสำคัญ ควรเตรียมให้หลากหลาย เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสเลือกและตัดสินใจด้วยตนเอง ซึ่งเด็กจะสามารถใช้เหตุผลและประสบการณ์เดิมของตนเองเลือกวัสดุ - อุปกรณ์ ไปใช้ในการสร้างชิ้นงาน โดยครูเป็นผู้ชี้แนะและสนับสนุน

1.3 ในการทำกิจกรรมครูควรให้แรงเสริมกับเด็ก เช่น การใช้คำถามกระตุ้นการคิด การกล่าวคำชม การปรบมือ รวมไปถึงการลงไปทำกิจกรรมร่วมกับเด็ก เป็นต้น เพื่อให้เด็กเกิดความมั่นใจ และกล้าที่จะแสดงความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลมากขึ้น

1.4 ในการจัดกิจกรรมให้กับเด็ก ควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เปิดโอกาสให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับเด็กคนอื่นในการทำกิจกรรมกลุ่ม เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

1.5 ควรจัดกิจกรรมสตีมศึกษาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เด็กได้ฝึกทักษะต่างๆ ตามกระบวนการออกแบบ เนื่องจากเด็กต้องใช้เวลาในการเรียนรู้แต่ละขั้น และเกิดความชำนาญมากขึ้นหากใช้การปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากข้อค้นพบของการวิจัยพบว่า การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสตีมศึกษาไม่เพียงส่งเสริมความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยให้เพิ่มขึ้น แต่ยังช่วยพัฒนาในการทำงานเป็นทีม การแก้ปัญหาเฉพาะ และทักษะด้านสังคม การรู้จักหน้าที่ มีความรับผิดชอบ ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะแนวทางสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังต่อไปนี้

2.1 ควรศึกษาผลของการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสตีมศึกษาที่มีต่อความสามารถของเด็กปฐมวัยด้านอื่นๆ เช่น ความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถด้านทัศนศิลป์ เป็นต้น

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบผลของการจัดประสบการณ์ที่มีต่อการคิดเชิงเหตุผลเด็กปฐมวัยกับวิธีกาจัดประสบการณ์ในรูปแบบอื่น เช่น การจัดประสบการณ์แบบโครงงาน การจัดประสบการณ์แบบกิจกรรมการทดลองวิทยาศาสตร์ การคิดเชิงออกแบบ เป็นต้น

2.3 ควรนำการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสตีมศึกษาที่มีต่อความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างในระดับที่สูงขึ้น เช่น ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2568). ตัวชี้วัดพัฒนาการเด็กปฐมวัย ปี 2562–2567 จากระบบ Health Data Center (HDC). ระบบฐานข้อมูลกลางกระทรวงสาธารณสุข (HDC). แหล่งที่มา https://hp.anamai.moph.go.th/th/thai-early-childhood-development-data สืบค้นเมื่อ 19 เมษายน 2568.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560. กรุงเทพมหานคร: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กันตวรรณ มีสมสาร. (2560). เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการศึกษาและหลักสูตรสำหรับเด็ก ปฐมวัย สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ชลาธิป สมาหิโต (2557). การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาในระดับการศึกษาปฐมวัย. วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์, 32(1), 106-107.

ทัศนนันท์ เกลี้ยงไธสง. (2565). ผลการจัดการเรียนรู้ด้วยสตีมศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

บรรจง อมรชีวิน. (2560). อยากสอนเด็กให้คิดเป็น (Thinking Teacher). นนทบุรี: ภาพพิมพ์.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2563). การพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านการคิด. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ยุพาวรรณ กันภัย. (2559). การพัฒนาเด็กปฐมวัย: แนวทางสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

โรงเรียนวัดลาดปลาเค้า. (2567). ผลการรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาโรงเรียนวัดลาดปลาเค้า Self Assessment Report (SAR) 2567. กรุงเทพมหานคร: โรงเรียนวัดลาดปลาเค้า.

วาสนา กีรติจำเริญ. (2567). นวัตกรรมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิสูตร โพธิ์เงิน. (2560). STEAM ศิลปะเพื่อสะเต็มศึกษา: การพัฒนาการรับรู้ความสามารถ และแรงบันดาลใจให้เด็ก. วารสารครุศาสตร์, 45(1), 320-334.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2563). สะเต็มศึกษา Science technology engineering and mathematics education (STEM education). กรุงเทพมหานคร: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.).

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). แนวแนะวิธีการเลี้ยงดู ดูแล และพัฒนาเด็กปฐมวัย ตามสมรรถนะเพื่อเพิ่มคุณภาพเด็กตามวัย 0-5 ปี. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.

สุมาลี เทพพร. (2561). การพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดไฮสโคป เพื่อ ส่งเสริมการคิดเชิงเหตุผลและทักษะทางภาษา. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

หทัยภัทร ไกรวรรณ และปัทมาวดี เล่ห์มงคล. (2560). การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบสตีมศึกษาที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย. วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์, 32(1), 123-133.

อรุณี หรดาล. (2563). สอนอย่างไรให้เด็กปฐมวัยคิดเป็น. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์, 10(2), 211-228.

อารมณ์ สุวรรณปาล. (2555). การจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาสำหรับเด็กปฐมวัย ในประมวลสาระ ชุด วิชาการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยที่ 8. พิมพ์ครั้งที่ 4. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) 2569
Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU Vol. 13 No. 1 (January-April) 2026
ISSN: 2673-0030 (Online) https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU

การพัฒนาทักษะการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย จังหวัดสุพรรณบุรี

THE DEVELOPMENT OF MATHEMATICS REASONING SKILLS BY USING THE LEARNING MANAGEMENT WITH THE OPEN APPROACH OF MATTHAYOMSUKSA 1 STUDENTS, KUNNASOOTSUKSALAI SCHOOL, SUPHANBURI PROVINCE

[1]วรัญญา บือทอง Waranya Buathong [2]กนิษฐา เชาว์วัฒนกุล Kanitha Chaowatthanakun*
[3]อรพรรณ ดวงแข Orapun Duangkhae [4]วุฒินันท์ ไอยราพัฒนา Wuttinan Aiyarapattana
[1, 2, 4]มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ Kasetsart University, Thailand
[3]โรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย Kunnasootsuksalai School, Thailand
*Corresponding Author E-mail: kanitha.ch@gmail.com

Article Received: October 30, 2025. Revised: April 19, 2026. Accepted: April 21, 2026.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาทักษะการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย จังหวัดสุพรรณบุรี หลังใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิด 2) เปรียบเทียบทักษะการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย จังหวัดสุพรรณบุรี โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิด ก่อนเรียนและหลังเรียน และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย จังหวัดสุพรรณบุรี ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิด ประชากร คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 15 ห้องเรียน จำนวน 572 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/7 โรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 40 คน ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ และแบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จะใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเกณฑ์การจัดระดับความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ ค่าสถิติ t-test for dependent sample ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย จังหวัดสุพรรณบุรี มีทักษะการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ หลังใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิดอยู่ในระดับดี 2) นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย จังหวัดสุพรรณบุรี มีทักษะการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิด หลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย จังหวัดสุพรรณบุรี มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิดอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: ทักษะ, การให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์, การจัดการเรียนรู้, วิธีการแบบเปิด

Abstract

The purposes of this research article are 1) Study to Mathematics reasoning skills of Matthayomsuksa 1 students, Kannasootsuksalai school after using the Learning Management with the Open Approach 2) To Compare the Mathematics reasoning skills of Matthayomsuksa 1 students, Kannasootsuksalai school before and after using learning management with the Open Approach. 3) Study to satisfaction of Matthayomsuksa 1 students, Kannasootsuksalai school towards learning management with the Open Approach. The population used in the research is 572 students, 15 classrooms of Matthayomsuksa 1 students, Kannasootsuksalai school. The sample used in the research was 40 , Matthayomsuksa 1/7 students, Kannasootsuksalai school, It was obtained through cluster random sampling, using the classroom as the random unit. The research instruments used for gathering data include a learning management plan, a mathematics reasoning ability test, and an assessment of satisfaction with learning management. The collected data were analyzed using Mathematics reasoning ability grading criteria, t-test for dependent sample statistics, mean and standard deviation.

The research result of were followed 1) Matthayomsuksa 1 students, Kannasootsuksalai school have mathematics reasoning skills after using the Learning Management with the Open Approach at a good level 2) Matthayomsuksa 1 students, Kannasootsuksalai school have mathematics reasoning skills after higher than before learning using the Open Approach with statistical significant at the .01 level. and 3) The satisfaction of Matthayomsuksa 1 students, Kannasootsuksalai toward using Learning Management with the Open Approach was high level.

Keywords: Skill, Mathematics Reasoning, Learning Management, Open Approach

บทนำ

การให้เหตุผลถือว่าเป็นเป้าหมายที่สำคัญประการหนึ่งในการเรียนการสอนและการดำเนินการทางคณิตศาสตร์ เราไม่สามารถดำเนินการทางคณิตศาสตร์ ได้โดยปราศจากการให้เหตุผล (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2555) ความสามารถในการให้เหตุผลเป็นส่วนหนึ่งของการคิดทางคณิตศาสตร์ที่เกี่ยวกับการสร้างหลักการ การสรุปแนวคิดที่สมเหตุสมผล และการหาความสัมพันธ์แนวคิดการเป็นผู้รู้จักคิด คิดอย่างมีเหตุผลของนักเรียนจะเป็นเครื่องมือสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อสามารถนำไปใช้ทั้งในการทำงานและการดำรงชีวิต เช่น การเลือกซื้อสินค้า การเลือกประกอบอาชีพ เป็นต้น การให้เหตุผลจึงเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ของศาสตร์ต่างๆ มากมาย การแสดงเหตุผลที่ดีมีคุณค่ามากกว่าการหาคำตอบที่ถูกต้อง การพัฒนาความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์จึงเป็นสิ่งจำเป็น และสำคัญอย่างยิ่งเพราะการให้เหตุผลช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนานอกเหนือไปจากการจดจำข้อเท็จจริง กฎ และการดำเนินการ การเน้นการให้เหตุผลช่วยให้ผู้เรียนเห็นว่าคณิตศาสตร์เป็นเรื่องที่สามารถให้เหตุผลได้อย่างเป็นระบบและมีความหมาย และทักษะการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์สามารถประยุกต์ไปใช้ในสาขาอื่นๆ ได้ (สมเดช บุญประจักษ์, 2540)

ปัจจุบันมีความพยายามปรับรูปแบบการจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมทักษะการให้เหตุผลของผู้เรียน แต่ผู้เรียนไม่สามารถให้เหตุผลเพื่ออธิบายถึงที่มาของคำตอบหรือข้อสรุปของปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้ สังเกตจากการอธิบายหลักการทางคณิตศาสตร์ผ่านบางงานที่เน้นการอธิบายเหตุผลหรือการตอบคำถามในชั้นเรียนที่ผู้เรียนนำข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องมาอธิบายหรือนำเสนอเหตุผลแบบคลุมเครือและไม่ชัดเจน ส่งผลให้การให้เหตุผลนั้นไม่สมเหตุสมผล (นิราวรรณ หมู่ธรรมไชย, 2560) การจัดการเรียนการสอนจึงจำเป็นต้องปรับที่วิธีการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิด ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้ปัญหาปลายเปิด (Open-ended problems) ซึ่งเป็นปัญหาชนิดที่มีคำตอบ หรือมีแนวทางในการแก้ปัญหาได้หลากหลาย การพิจารณาคำตอบ ของปัญหาปลายเปิดไม่ใช่ตัดสินเฉพาะความถูกผิดของคำตอบหรือตัดสินโดยคนส่วนมากว่าถูกหรือผิดแต่จะมีการพิจารณาถึงเหตุผลว่ามีความสมเหตุสมผลมากน้อยเพียงใด การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการใช้ปัญหาปลายเปิดจึงเป็นกิจกรรมหนึ่งที่สามารถตอบสนองต่อความคิดที่หลากหลายของผู้เรียนได้ เนื่องจากกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการใช้ปัญหาปลายเปิดสามารถจัดกิจกรรมที่เป็นการบูรณาการเนื้อหาหลายๆ เรื่องเข้าไว้ในกิจกรรมเดียวกันได้ ซึ่งเป็นการจัดสรรเนื้อหาโดยการเน้นกิจกรรมให้สอดคล้องกับเวลาที่มีอยู่ นอกจากนี้สื่อการสอนที่ใช้จะเป็นลักษณะของการดึงเอากระบวนการคิดของผู้เรียนออกมาทำให้สามารถศึกษากระบวนการคิดของผู้เรียนแต่ละคน และส่งเสริมให้มีการพัฒนาด้านการให้เหตุผลของผู้เรียนได้เป็นอย่างดียิ่งอีกด้วย (Tejima, 1997)

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิดแบ่งเป็น 4 ขั้นตอนตามแนวคิดของไมตรี อินทร์ประสิทธิ์ (2547) ได้แก่ 1) การนำเสนอปัญหาปลายเปิด 2) การเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน 3) การอภิปรายทั้งชั้นและการเปรียบเทียบ และ 4) การสรุปโดยเชื่อมโยงแนวคิดของนักเรียนในชั้นเรียนที่เกิดขึ้น ซึ่งจุดเด่นของขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ประการหนึ่งที่ใช้วิธีการแบบเปิด คือ สามารถดึงเอากระบวนการทางคณิตศาสตร์ออกมาจากตัวผู้เรียนได้มาก และสามารถนำผู้เรียนไปสู่การค้นพบสูตร กฎ และหลักการทางคณิตศาสตร์ด้วยตนเอง อันเป็นการช่วยขยายความความหมายของการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนที่เป็นรูปธรรมที่สุด

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิดมาใช้ในการพัฒนาทักษะการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย จังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทักษะการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ และสามารถให้เหตุผลเพื่ออธิบายถึงที่มาของคำตอบหรือข้อสรุปของปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย จังหวัดสุพรรณบุรี หลังใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิด
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย จังหวัดสุพรรณบุรี โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิด ก่อนเรียนและหลังเรียน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย จังหวัดสุพรรณบุรี ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย จังหวัดสุพรรณบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 15 ห้องเรียน จำนวน 572 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/7 โรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย จังหวัดสุพรรณบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 40 คน ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง อัตราส่วน โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 6 แผนการจัดการเรียนรู้ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ที่ 1.00

2.2 แบบทดสอบวัดความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิด ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย จังหวัดสุพรรณบุรี ได้แก่ แบบทดสอบวัดความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ฉบับก่อนเรียนและหลังเรียน เป็นแบบทดสอบอัตนัย จำนวน 8 ข้อ ข้อละ 2 คะแนน รวม 16 คะแนน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ที่ 1.00 มีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.40 – 0.59 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.20 – 0.39 และนำข้อคำถามที่ได้ทั้งหมดมาค่าความเชื่อมั่น โดยค่าความเชื่อมั่นมีค่าเท่ากับ 0.78

เกณฑ์การประเมินความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิด ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย จังหวัดสุพรรณบุรี โดยใช้เกณฑ์การประเมินแบบรูบริค 3 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ที่ 1.002.3 แบบประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนคณิตศาสตร์ เป็นแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้เรื่อง สถิติ จำนวน 12 ข้อ ผลการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือด้านความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านด้วยการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อสอบกับตัวชี้วัด (IOC) เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจ ต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิด เรื่อง อัตราส่วน ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย จังหวัดสุพรรณบุรี มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จำนวน 9 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ที่ 1.00

3. วิธีรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 8 คาบ คาบละ 55 นาที โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

3.1 ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) โดยใช้เวลา 55 นาที จากนั้นทำการตรวจและให้คะแนน โดยพิจารณาให้คะแนนตามเกณฑ์ประเมินทักษะการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์

3.2 ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง อัตราส่วน โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิด ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ถึงแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6

3.3 ทำการทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยใช้เวลา 55 นาที จากนั้นทำการตรวจและให้คะแนน โดยพิจารณาให้คะแนนตามเกณฑ์ประเมินทักษะการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์

3.4 ทำการสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 วิเคราะห์คะแนนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย จังหวัดสุพรรณบุรี หลังใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิด ด้วยเกณฑ์การจัดระดับความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์

4.2 เปรียบเทียบทักษะการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย จังหวัดสุพรรณบุรี โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิด ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยค่าสถิติ t-test for dependent sample

4.3 วิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิด โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ผลการประเมินเทียบกับเกณฑ์ระดับความพึงพอใจตามค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาทักษะการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย จังหวัดสุพรรณบุรี หลังใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิด

ตารางที่ 1 ผลการวัดระดับความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย จังหวัดสุพรรณบุรี หลังใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิด

การวิเคราะห์ข้อมูล		
จำนวนนักเรียน	**ค่าเฉลี่ยคะแนนหลังใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิด**	**ระดับความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์**
40	10.38	ดี

ผลการศึกษาทักษะการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย จังหวัดสุพรรณบุรี หลังใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิด ดังแสดงในตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/7 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิดสามารถพัฒนาทักษะในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ได้ในระดับดี ($\bar{X}$ = 10.38)

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย จังหวัดสุพรรณบุรี โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิด ก่อนเรียนและหลังเรียน

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/7 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิด

Descriptives

	N	Mean	Median	S.D.	SE
post-test	40	10.38	10.50	2.83	0.447
pre-test	40	4.78	4.50	3.21	0.508

Paired Samples T-Test

			statistic	df	p
post-test	pre-test	Student's t	13.5	39.0	<.001

Note. H_a $\mu_{Measure\ 1 - Measure\ 2} > 0$

ผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/7 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิด ดังแสดงในตารางที่ 4 พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/7 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิด มีคะแนนหลังเรียน ($\bar{X}$ = 10.38, S.D. = 2.83) และก่อนเรียน ($\bar{X}$ = 4.78, S.D. = 3.21) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย จังหวัดสุพรรณบุรี ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิด

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/7 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิด

รายการประเมิน	Mean	S.D.	การแปลผล
1. ด้านบรรยากาศการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้			
1.1 บรรยากาศการจัดการเรียนรู้เหมาะสม	4.37	0.69	มาก
1.2 สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสม	4.49	0.67	มาก
2. ด้านทักษะการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์			
2.1 การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิดทำให้นักเรียนได้ฝึกใช้ความคิด และแสดงวิธีแก้ปัญหาที่หลากหลาย	4.29	0.71	มาก
2.2 การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิดทำให้ได้ฝึกแสวงหาความรู้และลงมือปฏิบัติจริง จนเกิดเป็นความรู้ได้ด้วยตนเอง	4.29	0.67	มาก
2.3 การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิดทำให้นักเรียนเข้าใจการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์มากขึ้น	4.37	0.69	มาก
2.4 การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิดสร้างแนวทางให้นักเรียนสามารถอธิบายขั้นตอนในการหาคำตอบ/การพิสูจน์ได้	4.34	0.61	มาก

2.5 การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิดสร้างแนวทางให้นักเรียนสามารถแสดงเหตุผลสนับสนุนคำตอบหรือยืนยันข้อสรุปได้	4.41	0.62	มาก
3. ด้านประโยชน์ที่ได้รับ			
3.1 นักเรียนได้รับความรู้บรรลุตามวัตถุประสงค์	4.46	0.59	มาก
3.2 นักเรียนสามารถนำความรู้ด้านการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ไปใช้ในบทเรียนอื่นๆ ได้	4.59	0.54	มากที่สุด
ภาพรวม	**4.40**	**0.64**	**มาก**

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/7 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิด ดังแสดงในตารางที่ 5 พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/7 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิด โดยภาพรวมอยู่ในระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X}$ = 4.40, S.D. = 0.64)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่นำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาทักษะการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย จังหวัดสุพรรณบุรี หลังใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิด พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย จังหวัดสุพรรณบุรี มีทักษะการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ หลังใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิดอยู่ในระดับดี ($\bar{X}$ = 10.38) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ผลการวิจัยสอดคล้องตามแนวคิดทฤษฎีของพงศกร ยังสวัสดิ์ (2560) ที่พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ฟังก์ชัน หลังการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิดเพิ่มขึ้น โดยนักเรียนร้อยละ 93 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 ของคะแนนทั้งหมด ซึ่งนักเรียนแสดงพฤติกรรมการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ในการแก้ปัญหาได้ถูกต้อง ชัดเจน และหลากหลายขึ้น

2. ผลการศึกษาการเปรียบเทียบทักษะการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย จังหวัดสุพรรณบุรี โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิดก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย จังหวัดสุพรรณบุรี มีทักษะการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิด หลังเรียน ($\bar{X}$ = 10.38, S.D. = 2.83) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X}$ = 4.78, S.D. = 3.21) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ผลการวิจัยสอดคล้องตามแนวคิดทฤษฎีของตติมา ทิพย์จินดาชัยกุล (2557) ที่พบว่า ความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิด เรื่อง ทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และงานวิจัยของศุภมาศ แก้วมณี (2561) ที่พบว่า การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการแบบเปิด หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย จังหวัดสุพรรณบุรี ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิด พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย จังหวัดสุพรรณบุรี มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$= 4.40, S.D. = 0.64) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของไมตรี อินทร์ประสิทธิ์ (2547) ได้กล่าวว่า

วิธีการแบบเปิดเป็นกระบวนการจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์ต่างๆ ให้มีลักษณะเป็นปัญหาแบบเปิด กระตุ้นให้นักเรียนได้คิด และให้ความสนใจในกิจกรรม จึงทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการทำงาน รวมทั้งได้รับการยอมรับจากครูผู้สอน จึงส่งผลให้เกิดความพึงพอใจขึ้น และสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ผลการวิจัยสอดคล้องตามงานวิจัยของชนกนันท์ จันทร์อร่าม (2562) ที่พบว่า ผลการตรวจสอบความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยวิธีการแบบเปิดจากการประเมินผลในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัย คือ วิธีการแบบเปิดอันเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิด แสดงวิธีแก้ปัญหาที่หลากหลาย ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้และลงมือปฏิบัติจริง จนเกิดเป็นความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยจะเน้นการเรียนคณิตศาสตร์ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนแต่ละบุคคลได้ค้นหาแนวทางการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามศักยภาพ เพื่อสนองตอบความสามารถที่แตกต่างระหว่างบุคคล โดยอาศัยการช่วยเหลือของครูผู้สอนที่จะให้คำปรึกษา แนะนำ ตลอดจนสนับสนุนให้ผู้เรียนได้มีการบริหารจัดการตนเอง เพื่อขยายต่อกิจกรรมในเชิงคณิตศาสตร์ ซึ่งมีขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ดังนี้

ขั้นที่ 1 ทบทวนบทเรียน (Reviewing the Previous Lesson) ในขั้นทบทวนนี้นำโดยการบรรยายสรุปเรื่องสั้นๆ จากครูหรือเป็นการนำอภิปรายที่นำโดยครูร่วมกับนักเรียนในประเด็นหลักที่ได้เรียนไปก่อนหน้า โดยมากแล้วการทบทวนจะนำมาสู่บทเรียนที่จะใช้ในคาบที่จะสอน บางครั้งเป็นการเอาวิธีการที่ได้สร้างไว้ในคาบที่ผ่านมามาใช้ในการแก้ปัญหาที่จะสอน

ขั้นที่ 2 นำเสนอปัญหา (Presenting the Problem for the Day) ปัญหาที่จะใช้ถือเป็นปัญหาที่สำคัญที่จะนำไปสู่ขั้นตอนทั้งหมดของกิจกรรมการสอนในคาบนั้นและปัญหาที่ครูนำเสนอนั้นก็มักจะเป็นปัญหาปลายเปิด

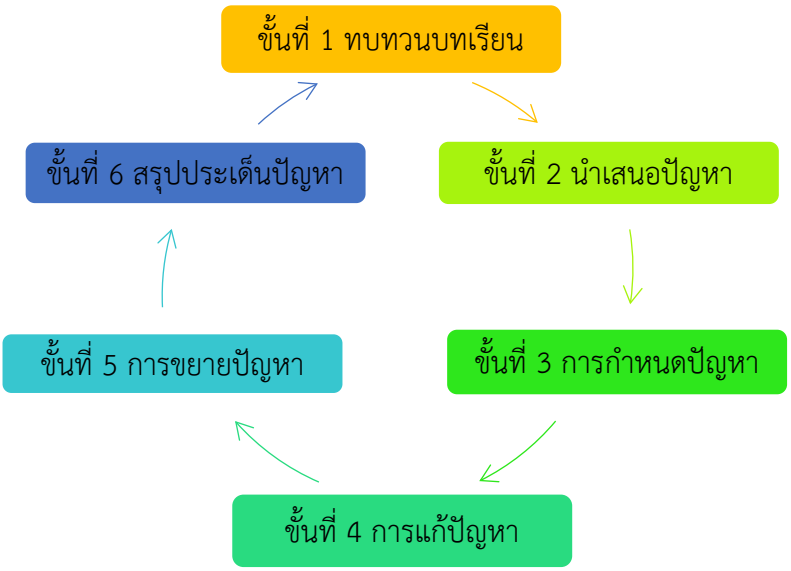
ขั้นที่ 3 การกำหนดปัญหา เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนนำเสนอปัญหาปลายเปิดให้ผู้เรียนได้เผชิญปัญหาโดยที่ผู้สอนไม่ได้แนะวิธีการแก้ปัญหาให้กับผู้เรียน ลักษณะของปัญหาอยู่ในรูปของสถานการณ์ เช่น การเล่นเกม ปัญหานั้นไม่สามารถหาคำตอบได้ในทันที ซึ่งวิธีการแก้ปัญหานั้นจะขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของผู้สอนว่าจะกำหนดปัญหาให้ผู้เรียนแก้ไขสถานการณ์ที่กำหนดเป็นปัญหาปลายเปิดชนิดใด

ขั้นที่ 4 การแก้ปัญหา เป็นขั้นที่ผู้เรียนหาวิธีที่หลากหลายเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาโดยผู้เรียนแต่ละคนเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาที่แตกต่างกันไปตามความสามารถและประสบการณ์เดิมของแต่ละบุคคล แล้วนำมาร่วมกันอภิปรายในกลุ่มย่อย ถึงแนวทางการแก้ปัญหาที่ได้ว่าเหมาะสมกับสถานการณ์หรือไม่เพียงใด พร้อมทั้งนำเสนอวิธีการแก้ปัญหาหน้าชั้นเรียน เพื่อให้ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายถึงวิธีแก้ปัญหาที่เหมาะสมกับสถานการณ์นั้นที่สุด

ขั้นที่ 5 การขยายปัญหา เป็นขั้นตอนการขยายสู่ขั้นตอนใหม่ โดยพิจารณาจากขั้นตอนที่ 2 และอาศัยฐานจากปัญหาเดิม

ขั้นที่ 6 สรุปประเด็นปัญหา (Highlighting and Summarizing the Major Points) ในช่วงท้ายของการสอนหรือระหว่างการทำกิจกรรมนั้น ครูจะบรรยายสรุปสั้นๆ ในประเด็นที่สำคัญที่ครูต้องการให้นักเรียนได้รับในคาบนั้น

ทั้งนี้กระบวนการดังกล่าวช่วยส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลของผู้เรียนได้โดยผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการทำงานในแต่ละขั้นตอน สรุปดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ขั้นตอนกระบวนการวิธีการจัดการเรียนรู้แบบเปิด

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ครูควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดอย่างอิสระเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะการให้เหตุผลได้

1.2 ครูควรสอดแทรกสื่อหรือนวัตกรรมในกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มความหลากหลายและกระตุ้นแรงจูงใจในการเรียนให้กับนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรพัฒนาทักษะการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนในเนื้อหาสาระอื่นๆ ที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิด

2.2 ควรนำการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิดไปพัฒนาทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์อื่นๆ เช่น ทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

ชนกนันท์ จันทร์อร่าม. (2562). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยวิธีการแบบเปิดเพื่อส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วารสารครุพิบูล, 6(1), 118-133.

ตติมา ทิพย์จินดาชัยกุล. (2557). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิด (Open Approach) ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์เรื่องทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

นิราวรรณ หมู่ธรรมไชย. (2560). การส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ความสัมพันธ์และฟังก์ชัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้งานทางคณิตศาสตร์. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สุวีริยสาสน์.

ปิยวดี วงษ์ใหญ่. (2551). การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์แนวใหม่ใน 36 ปี สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.

พงศกร ยังสวัสดิ์. (2560). การพัฒนาการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ฟังก์ชัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิด. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยทักษิณ.

ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์. (2547). การสอนโดยใช้วิธีการแบบเปิดในชั้นเรียนคณิตศาสตร์ของญี่ปุ่น. KKU Journal of Mathematics Education, 1(1), 1-17.

ศุภมาศ แก้วมณี. (2561). การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิดเพื่อพัฒนาทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2555). ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: 3-คิว มีเดีย.

สมเดช บุญประจักษ์. (2540). การพัฒนาศักยภาพทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การเรียนแบบร่วมมือ. ดุษฎีนิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

Tejima. (1997). วิธีการจัดการเรียนการสอนแบบเปิด (open approach). แหล่งที่มา https://tuemaster.com/blog/วิธีกาจัดการเรียนการสอน. สืบค้นเมื่อ 22 ธันวาคม 2566.

Becker, J.P. and Shimada, S. (1997). The Open-Ended Approach: A New Proposal for Teaching Mathematics. Virginia: National Council of Teachers of Mathematics.

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) 2569
Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU Vol. 13 No. 1 (January-April) 2026
ISSN: 2673-0030 (Online) https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU

การพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน Spot It เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์ ตามหลักการ ADDIE model

THE DEVELOPMENT OF THE TEACHING MANAGEMENT INNOVATION "SPOT IT" CONCERNING THE HISTORICAL DEVELOPMENT DURING THE RATTANAKOSIN ERA IS BASED ON THE ADDIE MODEL

[1]สุฑามาศ แก้วบางพูด Suthamas Kaewbangpood
[2]ชยกร ชุ่มมงคล Chayakorn Chummongkhon [3]ชยพร พันทอง Chayaporn Punthong
[1, 2, 3]โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)
Srinakharinwirot University Prasarnmit Demonstration School (Secondary), Thailand
Corresponding Author E-mail: Chayakornchummongkhon@gmail.com

Article Received: January 08, 2026. Revised: April 19, 2026. Accepted: April 21, 2026.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน Spot It เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์ ตามหลักการ ADDIE model 2) เพื่อพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน Spot It เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์ ตามหลักการ ADDIE model และ 3) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการใช้นวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน Spot It เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์ ตามหลักการ ADDIE model โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ปีการศึกษา 2568 จำนวน 346 คน ซึ่งใช้การเลือกแบบเจาะจง จำนวน 1 ห้องเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์ นวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน Spot It แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติทดสอบที

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดเห็นเพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนในทุกด้านมีระดับความคิดเห็นเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ความพึงพอใจเฉลี่ยต่อนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด

คำสำคัญ: นวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน, ประวัติศาสตร์, เกมการศึกษา

Abstract

This research has three objectives: 1) to study basic information regarding the development of the instructional innovation Spot It on the topic of historical development in the Rattanakosin era based on the principles of the ADDIE model, 2) to develop the instructional innovation Spot It on the topic of historical development in the Rattanakosin era based on the principles of the ADDIE model, and 3) to study the effectiveness of using the instructional innovation Spot It on the topic of historical development in the Rattanakosin era based on the principles of the ADDIE model. The sample group consisted of 346 Grade 9 students from one classroom at Srinakharinwirot University Demonstration School (Secondary) in the academic year 2025, selected by purposive sampling. The research instruments included: a needs assessment questionnaire for developing the instructional innovation on the historical development during the Rattanakosin period, the Spot It instructional innovation itself, an achievement test, and a satisfaction questionnaire. The statistical methods employed for data analysis were mean, standard deviation, and t-test.

The findings revealed that: (1) the opinions regarding the needs assessment for developing the instructional innovation in all aspects were at a high level; (2) the post-test achievement scores were significantly higher than the pre-test scores at the .05 level; and (3) the average satisfaction with the instructional innovation was at the highest level.

Keywords: Teaching Management Innovation, History, Educational Game

บทนำ

ประวัติศาสตร์คือวิชาที่ศึกษาเรื่องราวของมนุษย์ในอดีต ซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนาพลเมืองให้มีคุณภาพ (R.G. Collingwood, 1978; แถมสุข นุ่มนนท์, 2527) ตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง สังคม และประวัติศาสตร์ของชาติ อย่างไรก็ตาม การจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาประสบปัญหาหลายประการ ทั้งจากเนื้อหาที่เป็นนามธรรม ยากต่อการทำความเข้าใจ การเรียนการสอนที่เน้นครูเป็นศูนย์กลาง เน้นการท่องจำ และขาดกิจกรรมที่ส่งเสริมกระบวนการคิดวิเคราะห์ ส่งผลให้นักเรียนขาดความกระตือรือร้นและไม่สามารถบรรลุเป้าหมายของการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ได้อย่างเต็มที่ (วินัย พงศ์ศรีเพียร, 2543; ชัยรัตน์ โตศิลา, 2555; ฐาปนีย์ รักภูบาล, 2565)

การจัดการเรียนการสอนโดยใช้เกมเป็นอีกหนึ่งวิธีที่น่าสนใจและสอดคล้องกับธรรมชาติการเรียนรู้ของนักเรียน โดยเฉพาะในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ดังที่ ทิศนา แขมมณี (2554) ได้กล่าวว่า เกมเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างสนุกสนาน ได้รับประสบการณ์ตรง และส่งเสริมการมีส่วนร่วมสูง นอกจากนี้ยังช่วยสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู นักเรียน และเพื่อนร่วมชั้น ซึ่งเป็นทักษะทางสังคมที่จำเป็นในโลกปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การ์ดเกม หรือ บอร์ดเกม กำลังได้รับความนิยมมากขึ้น เนื่องจากช่วยดึงนักเรียนออกจากหน้าจอและกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ

อธิป อนันต์กิตติกุล (2564) และธีรภัทร์ ศิริรส และมณฑา ชุ่มสุคนธ์ (2565) ที่พบว่า การใช้การ์ดเกมช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และทัศนคติที่ดีต่อวิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียนได้

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า แม้จะมีการ์ดเกมที่เกี่ยวกับการศึกษาพัฒนาการทางประวัติศาสตร์อยู่มากทั้งสมัยสุโขทัย อยุธยา และรัตนโกสินทร์ (ครูผมหยิก, 2565; ภูดิท กรรณิการ์ และคณะ, 2568; นายแสน Facilitator & Board Game, 2565) แต่เป็นไปในลักษณะการ์ดเกมที่เรียงลำดับเวลา ลำดับเหตุการณ์ หรือการ์ดกลยุทธ์ ซึ่งเป็นการ์ดเกมที่ต้องใช้เวลามากในการเล่นและมีการแข่งขันน้อย ซึ่งจะไม่สอดคล้องกับบริบทของการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีจำนวนนักเรียนต่อห้องจำนวนมาก ผู้วิจัยจึงเลือกพัฒนา “เกม Spot It เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์” แบบจับคู่สัญลักษณ์เพื่อฝึกเชื่อมโยงเหตุการณ์ บุคคล เวลา ซึ่งเป็นรูปแบบการ์ดเกมที่มีศักยภาพในการสร้างการมีส่วนร่วมและกระตุ้นกระบวนการคิดเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบ เหมาะสมที่จะให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเล่นการ์ดเกมอย่างทั่วถึง ใช้เวลาต่อการเล่นไม่มากนัก อีกทั้งแม้ว่าจะมีงานวิจัยเกี่ยวกับเกมการเรียนรู้ในรายวิชาประวัติศาสตร์ แต่ยังไม่พบการพัฒนาเกมในลักษณะการจับคู่ภาพ ที่เน้นความเร็ว แต่ต้องแม่นยำในเนื้อหา กระทั่งสามารถนำเรื่องราวต่าง ๆ มาร้อยเรียงได้ในที่สุด โดยผู้วิจัยใช้กระบวนการของ ADDIE Model เป็นแนวทางสำหรับการออกแบบการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน แต่ละขั้นตอนในโมเดลนี้จะมีผลลัพธ์ที่เชื่อมโยงไปสู่ขั้นตอนถัดไป ประกอบด้วย การวิเคราะห์ (Analysis) การออกแบบ (Design) การพัฒนา (Development) การนำไปใช้ (Implement) และการประเมินผล (Evaluation) (Branch, M. R., 2009; Davis, 2013) ผู้วิจัยจึงเห็นว่ากระบวนการ ADDIE Model สามารถนำมาใช้พัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน Spot It เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์ ได้อย่างเป็นระบบและมีคุณภาพ

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ เรื่องพัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์โดยใช้ Spot It ซึ่งจัดทำในรูปแบบการ์ดเกมและคู่มือ เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของนักเรียนตามแนวคิด Active Learning และช่วยให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ทางประวัติศาสตร์ที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือสำหรับครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ในการนำไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1.เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน Spot It เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์ ตามหลักการ ADDIE model

2. เพื่อพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน Spot It เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์ ตามหลักการ ADDIE model

3. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการใช้นวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน Spot It เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์ ตามหลักการ ADDIE model

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวิธีดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน Spot It เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์ ตามหลักการ ADDIE model

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์ มีวิธีการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่

1.1 ศึกษาจากเอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระประวัติศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้อง

1.2 ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับหลักการเกมเพื่อการศึกษา และการพัฒนานวัตกรรมเกมเพื่อการจัดการเรียนการสอน

1.3 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับทฤษฎีการออกแบบนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนตามหลักการ ADDIE Model

1.4 ศึกษาปัญหาในการจัดการเรียนการสอนในวิชาประวัติศาสตร์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน Spot It เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์

1.5 สร้างแบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์ และนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องด้านภาษา และความเหมาะสมของเนื้อหา แล้วจึงนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ปีการศึกษา 2568 จำนวน 346 คน ซึ่งใช้การเลือกแบบเจาะจง จำนวน 1 ห้องเรียน (n=45) เนื่องจากนักเรียนกลุ่มนี้กำลังศึกษาในรายวิชาประวัติศาสตร์ในหัวข้อพัฒนาการสมัยรัตนโกสินทร์ อันเป็นเนื้อหาที่ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อเสนอแนะ

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน Spot It เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์ ตามหลักการ ADDIE model

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (ร่าง) นวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน Spot It เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์ มีวิธีการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่

1.1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากการศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่ประกอบด้วยข้อมูลความต้องการจำเป็นของการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน Spot It เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์ และปัญหาในการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดของการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน Spot It เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์

1.2 สร้าง (ร่าง) นวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน Spot It เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์ โดยประกอบไปด้วยการ์ดการเรียนรู้นวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน Spot It เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์ และคู่มือการใช้นวัตกรรม

1.3 นำ (ร่าง) นวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน Spot It เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์ เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา จากนั้นนำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหา โดยได้กำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสิน คือ ต้องมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป และนำผลการพิจารณา และข้อเสนอแนะที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาแก้ไข และปรับปรุง

2. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย และวิเคราะห์ข้อเสนอแนะ

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาประสิทธิผลในการใช้นวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน Spot It เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์ ตามหลักการ ADDIE model

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน Spot It เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดความพึงพอใจนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน Spot It เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ปีการศึกษา 2568 จำนวน 346 คน ซึ่งใช้การเลือกแบบเจาะจง จำนวน 1 ห้องเรียน (n=45) เนื่องจากนักเรียนกลุ่มนี้กำลังศึกษาในรายวิชาประวัติศาสตร์ในหัวข้อพัฒนาการสมัยรัตนโกสินทร์ อันเป็นเนื้อหาที่ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3. การวิจัยในขั้นตอนนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณแบบกลุ่มเดียววัดก่อน-หลัง (single-group pretest–posttest)

4. ผู้วิจัยชี้แจงกระบวนการทดลองให้กับกลุ่มเป้าหมาย และให้นักเรียนทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน หลังจากนั้นกลุ่มเป้าหมายใช้นวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน Spot It เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์ และผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์ และแบบวัดความพึงพอใจนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน Spot It เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ยค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบที

ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงแก้ไขนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน Spot It เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์ ตามหลักการ ADDIE model เป็นการรวบรวมผลการประเมินและข้อเสนอแนะต่าง ๆ หลังจากนำนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน Spot It เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์ ไปทดลองใช้ แล้วผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาพิจารณาปรับปรุงรูปแบบให้มีความสมบูรณ์

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน Spot It เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์ ตามหลักการ ADDIE model โดยสรุปผลการวิจัยจากแบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน เรื่องพัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์ ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิจัยจากแบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน เรื่องพัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์

รายการประเมินรายด้าน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านที่ 1 ปัญหาการเรียนการสอน	4.27	0.65	เห็นด้วยมากที่สุด
ด้านที่ 2 ความสนใจและทัศนคติ	4.40	0.58	เห็นด้วยมาก
ด้านที่ 3 การใช้นวัตกรรมเกม Spot it	4.63	0.50	เห็นด้วยมากที่สุด
รวมเฉลี่ยทุกด้าน	**4.43**	**0.58**	**เห็นด้วยมาก**

2. การพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน Spot It เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์ ตามหลักการ ADDIE model โดยผู้วิจัยได้พัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน Spot It เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์ อันหมายถึง สื่อการเรียนการสอนประเภทเกมเพื่อการศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามหลักการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา ADDIE Model ที่มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ การวิเคราะห์ การออกแบบ การพัฒนา การนำไปใช้ และการสรุปผล ซึ่งยึดเนื้อหาตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด สาระประวัติศาสตร์ เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 อันประกอบไปด้วย 1) การ์ดการเรียนรู้ โดยมีลักษณะเป็นการ์ดที่มีภาพ จำนวน 6 ภาพต่อ 1 การ์ด จำนวน 31 การ์ด ซึ่งเป็นภาพบุคคล สิ่งของ หรือสถานที่ที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์ และ2) คู่มือการใช้งาน

ภาพที่ 1 ตัวอย่าง Spot It เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์

3. ประสิทธิผลในการใช้นวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน Spot It เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์ ตามหลักการ ADDIE model โดยสรุปผลการวิจัยจากแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยวัดจากข้อสอบปรนัย จำนวน 40 ข้อ และใช้สถิติทดสอบที ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการวิจัยจากแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์

ตัวแปร	n	M	SD	t	df	p
ก่อนเรียน	45	16.20	2.75	136.35	44	< .001
หลังเรียน	45	34.04	2.40			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ Paired Sample t-test เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่าง Pretest และ Posttest พบว่า คะแนนค่าเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 16.20 (SD = 2.75) และคะแนนค่าเฉลี่ยหลังเรียน Posttest เท่ากับ 34.04 (SD = 2.40) ผลการทดสอบ ได้ค่า t = 136.35, df = 44, p < .001 จึงสรุปได้ว่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

นอกจากนั้น ผลการวิจัยจากแบบวัดความพึงพอใจนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน Spot It เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์ ดังนี้

ตารางที่ 3 ผลการวิจัยจากแบบวัดความพึงพอใจนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน Spot It เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์

รายการประเมินรายด้าน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านที่ 1 ด้านการใช้งาน	4.38	0.62	พึงพอใจมาก
ด้านที่ 2 การส่งเสริมการเรียนรู้และกระบวนการคิด	4.52	0.54	พึงพอใจมากที่สุด
ด้านที่ 3 การมีส่วนร่วมและปฏิสัมพันธ์	4.64	0.51	พึงพอใจมากที่สุด
ด้านที่ 4 ประสบการณ์การเรียนรู้และผลลัพธ์	4.55	0.56	พึงพอใจมากที่สุด
รวมเฉลี่ยทุกด้าน	**4.52**	**0.56**	**พึงพอใจมากที่สุด**

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้สามารถอภิปรายผลการวิจัยที่สำคัญได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน Spot It เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์ ตามหลักการ ADDIE model ผลการวิจัยจากแบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน เรื่องพัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์ สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นและความเหมาะสมในการพัฒนานวัตกรรมดังกล่าวอย่างชัดเจน ดังนี้ ด้านที่ 1 ปัญหาการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ โดยนักเรียนผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นด้วยมากที่สุดว่า การจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ยังคงมีปัญหาเหมือนกับที่หลาย ๆ โรงเรียนเผชิญ จากการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระประวัติศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่าเนื้อหาพัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์เป็นสาระสำคัญที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเข้าใจความต่อเนื่องของเหตุการณ์ บุคคล และบริบททางสังคมในแต่ละช่วงเวลา อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาสภาพการจัดการเรียนการสอนจริง พบว่าจำนวนคาบเรียนตามหลักสูตรมีจำกัด ส่งผลให้การจัดกิจกรรมเน้นการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ทำได้ไม่เต็มที่ นักเรียนส่วนใหญ่เรียนรู้จากหนังสือเรียนเป็นหลัก โดยมีครูเป็นศูนย์กลาง ขาดกิจกรรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและความสนุกสนาน ซึ่งส่งผลต่อความสนใจ

และทัศนคติของนักเรียนต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2558; ศุภณัฐ พานา, 2563) ดังผลจากแบบสอบถามความต้องการจำเป็น ด้านที่ 2 ความสนใจและทัศนคติว่านักเรียนต้องการสื่อนวัตกรรมเพื่อช่วยในการเสริมสร้างการเรียนรู้มากกว่าการเรียนแบบเดิม อีกทั้ง สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564) ได้แสดงข้อเสนอเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หนึ่งในนั้นคือการส่งเสริมให้ครูพัฒนาสื่อนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ สามารถสร้างแรงจูงในการเรียนรู้ รวมถึงการพัฒนา ส่งเสริม และยกย่องครูที่พัฒนาสื่อนวัตกรรม แม้ในปัจจุบันจะมีการพัฒนาเกมการเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์อยู่จำนวนมาก แต่นักเรียนยังคงต้องการสื่อนวัตกรรมที่เข้าถึงได้ง่าย คุ้นเคย ดังผลจากแบบสอบถามความต้องการจำเป็นด้านที่ 3 การใช้นวัตกรรมเกม Spot it ที่นักเรียนผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยมากที่สุด ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานจึงนำไปสู่การตัดสินใจเลือกพัฒนาเกม Spot It เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์ ซึ่งเป็นเกมจับคู่สัญลักษณ์ที่เน้นความรวดเร็ว ควบคู่กับความถูกต้องของเนื้อหา เพื่อฝึกการเชื่อมโยงเหตุการณ์ จากภาพบุคคล สิ่งของ สถานที่ในช่วงเวลาประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์

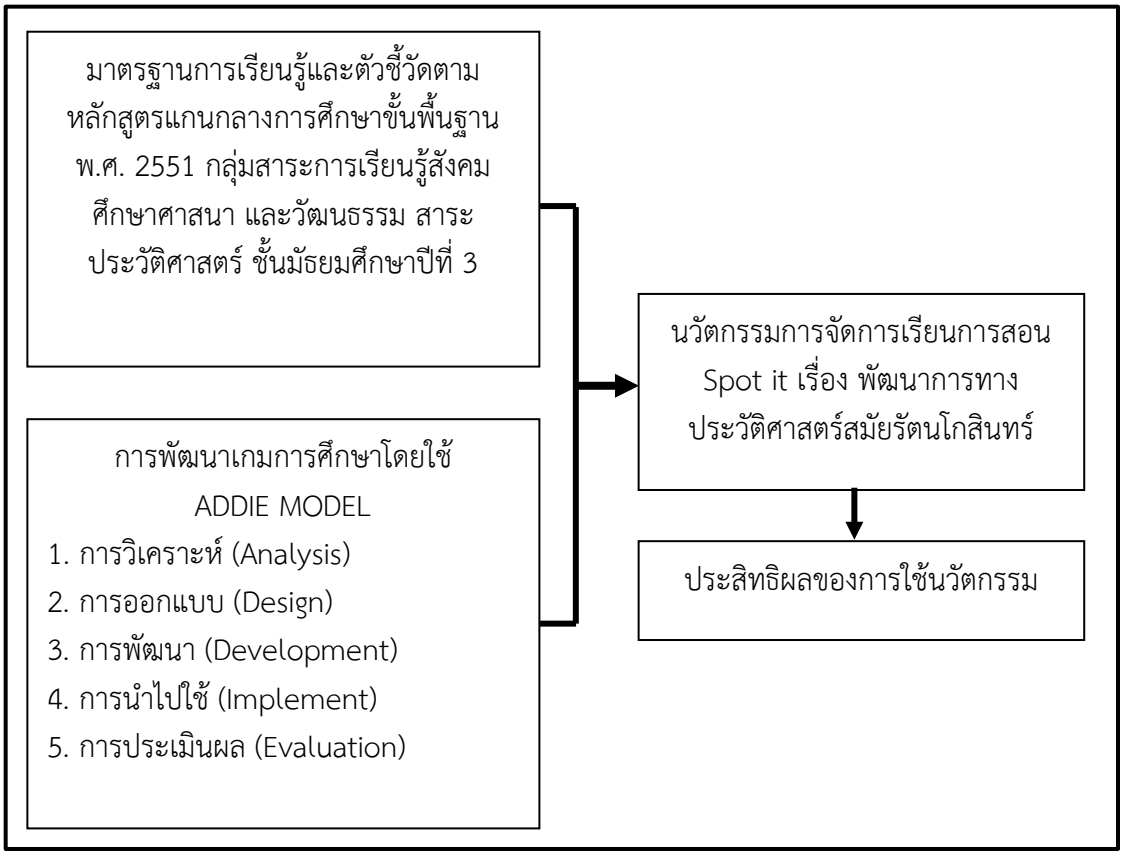
2. ผลการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน Spot It เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์ ตามหลักการ ADDIE model มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ การวิเคราะห์ การออกแบบ การพัฒนา การนำไปใช้ และการสรุปผล ซึ่งยึดเนื้อหาตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด สาระประวัติศาสตร์ เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 อันประกอบไปด้วย 1) การ์ดการเรียนรู้ โดยมีลักษณะเป็นการ์ดที่มีภาพ จำนวน 6 ภาพต่อ 1 การ์ด จำนวน 31 การ์ด ซึ่งเป็นภาพบุคคล สิ่งของ หรือสถานที่ที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์ และ 2) คู่มือการใช้งาน ซึ่งการพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนดังกล่าวมาจากปัญหาการจัดการเรียนการสอนในวิชาประวัติศาสตร์ และจากผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของการพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของปัณฐวิชญ์ สุขศิริปานรัชต์ (2566) ที่กล่าวถึงการส่งเสริมการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้บอร์ดเกม Spot It ซึ่งมีความเป็นมาจากเนื้อหาสาระวิชาสังคมศึกษาที่มีจำนวนมาก และใช้ความรู้ความจำเป็นส่วนใหญ่ อันนำมาสู่การขาดแรงจูงใจในการเรียนรู้ และ Spot It เป็นเกมที่สร้างความสนุกสนาน กระตุ้นการเรียนรู้ และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีระหว่างครูและนักเรียนมากขึ้น ซึ่งผู้วิจัยได้นำนวัตกรรมดังกล่าวไปใช้กับนักเรียนซึ่งได้ผลความพึงพอใจในภาพรวมในด้านการใช้งาน ด้านส่งเสริมการเรียนรู้และกระบวนการ ด้านการมีส่วนร่วมและปฏิสัมพันธ์ และด้านประสบการณ์การเรียนรู้และผลลัพธ์ อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด สอดคล้องกับ Crews (2011 อ้างถึงใน กิ่งกาญจน์ บูรณสินวัฒนกูล, 2562) ที่กล่าวถึงการพัฒนาสื่อการเรียนรู้บอร์ดเกมการศึกษา ซึ่ง Spot It ก็ถือว่าเป็นบอร์ดเกมประเภทการจัดหมวดหมู่ ซึ่งหากผู้สอนนำแนวคิดของบอร์ดเกมมาประยุกต์ใช้เข้ากับเนื้อหารายวิชา จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์การเรียนรู้แนวคิดของรายวิชานั้นผ่านการเล่นเกมด้วยความสนุกสนานอันช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนในแต่ละครั้งได้เป็นอย่างดี นอกจากนั้นการพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนของผู้วิจัยได้ใช้หลักการ ADDIE Model โดยเริ่มจาก 1) การวิเคราะห์ (A: Analysis) จากการวิเคราะห์ปัญหาผู้เรียนจากแบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน เรื่องพัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์ เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนให้รอบด้าน 2) การออกแบบ (D: Design) โดยนำข้อมูลที่ได้จากขั้นก่อนมาออกแบบและพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน Spot It เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์ โดยเริ่มจากการออกแบบวัตถุประสงค์ กำหนดกลุ่มเป้าหมาย ออกแบบกลไกเกม ออกแบบเนื้อหา และการประเมินผล 3) การพัฒนา (D: Development)

โดยนำร่างของนวัตกรรมการเรียนการสอนมาพัฒนาให้มีความเป็นรูปธรรม หรือการสร้างให้เป็นชิ้นงานจากการออกแบบไว้อย่างครอบคลุม หลังจากนั้นจึงนำให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสม และนำมาปรับปรุงแก้ไข จนนำมาสู่การการทดสอบนวัตกรรมกับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย 4) การนำไปใช้ (I: Implement) จากการพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนจนเสร็จสมบูรณ์ จึงนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายของการวิจัย โดยอธิบายความเป็นมา วิธีการเล่น และเป้าหมายของ Spot It หลังจากนั้นจึงให้นักเรียนได้ใช้นวัตกรรมการเรียนการสอน และ 5) การประเมินผล (E: Evaluation) เป็นขั้นตอนการศึกษาประสิทธิผลของนวัตกรรมการเรียนการสอนจากแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดความพึงพอใจนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน Spot It เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์

3. ผลการศึกษาประสิทธิผลของการใช้นวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน Spot It เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์ ตามหลักการ ADDIE model โดยผู้วิจัยได้ศึกษาจากแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งผลการวิจัยจากการใช้สถิติทดสอบที พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($\overline{X}$= 16.20, S.D. 2.75 และ ($\overline{X}$= 34.04, S.D. 2.40) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของปัณฐวิชญ์ สุขศิริปานรัชต์ (2566) ที่พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้สังคมศึกษาสูงขึ้นจากการนำบอร์ดเกม Spot It ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ และจากแบบวัดความพึงพอใจนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน Spot It เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์ มีผลความพึงพอใจในภาพรวมในด้านการใช้งาน ด้านส่งเสริมการเรียนรู้และกระบวนการ ด้านการมีส่วนร่วมและปฏิสัมพันธ์ และด้านประสบการณ์การเรียนรู้และผลลัพธ์อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด โดยทั้ง 2 ประเด็นสอดคล้องกับแนวคิดเกมการศึกษาที่ทำให้เกิดความสนุกสนานในสภาพแวดล้อมทางวิชาการ โดยเกมเหล่านี้ออกแบบมาเพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมกับประสบการณ์การเรียนรู้ที่กระตือรือร้นสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยและโต้ตอบได้ รวมถึงเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และความสามารถในการคิด นอกจากนั้นเกมการศึกษายังส่งเสริมแรงจูงใจและทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ ทำให้กระบวนการจัดการเรียนรู้สนุกสนานและมีส่วนร่วมมากขึ้น (สุวัทนา สงวนรัตน์ และชัยวัฒน์ วารี, 2566) ซึ่งจากการนำนวัตกรรมการเรียนการสอน Spot It เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์ไปใช้มีข้อคิดเห็นเพิ่มเติมทั้งการใช้นวัตกรรมดังกล่าวมีระบบการแข่งขันมากเกินไป จนทำให้นักเรียนบางคนเกิดความรู้สึกดดัน หรือรู้สึกไม่พอใจเมื่อไม่สามารถชนะเกมได้ การจัดการชั้นเรียนที่เมื่อมีการใช้นวัตกรรมพร้อมกันหลาย ๆ กลุ่ม ซึ่งทำให้เกิดความวุ่นวายและเสียงดังได้ รวมถึงเวลาในการทำกิจกรรมและเวลาในขั้นเรียนปกติไม่สมดุล เนื่องจากการใช้นวัตกรรมอาจใช้เวลามากเกินไปจนกระทบกับกิจกรรมการเรียนการสอนอื่น ๆ ที่ผู้สอนได้วางแผนไว้ ซึ่งผู้วิจัยได้เตรียมแผนที่จะรับมือกับปัญหาที่เกิดขึ้นในครั้งถัดไปที่จะมีการใช้นวัตกรรม เช่น การใช้รูปแบบความร่วมมือระบบกลุ่ม เพื่อให้นักเรียนช่วยกันหาคำตอบแทนที่จะใช้ระบบแข่งขัน เพื่อลดแรงกัดดันและเพิ่มการเรียนรู้ร่วมกัน กำหนดเวลาในการทำกิจกรรมอย่างเคร่งครัด เช่น 5-10 นาที เพื่อใช้เป็นกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ เป็นต้น

องค์ความรู้การวิจัย

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้จากมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ตามหลักสูตรแกนกลาง พ.ศ. 2551 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับเกมเพื่อการศึกษา และหลักการ ADDIE model ซึ่งได้พัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน Spot it และประสิทธิผลของการใช้นวัตกรรมต่อนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สรุปดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 องค์ความรู้การวิจัย

จากภาพที่ 1 หลักการ ADDIE MODEL เป็นขั้นตอนที่สามารถนำมาใช้สร้างเกมเพื่อการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดได้อย่างเป็นระบบ จึงสามารถพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน Spot it เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์ได้ โดยมีลักษณะเป็นเกมจับคู่ภาพที่ให้ผู้เรียนจับคู่สัญลักษณ์หรือภาพที่เหมือนกันบนการ์ด Spot it ให้เร็วที่สุดระหว่างเล่นต้องอธิบายความเชื่อมโยงกับพัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์ และประสิทธิผลของการใช้นวัตกรรมมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การ์ด Spot It ควรสอดคล้องกับเนื้อหาและระดับความสามารถของผู้เรียนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ ควรกำหนดกติกาการเล่นและเวลาอย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง และผู้สอนควรสอดแทรกการอภิปรายหลังการเล่น เพื่อเชื่อมโยงเกมกับพัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์

1.2 สามารถประยุกต์ใช้นวัตกรรมกับเนื้อหาประวัติศาสตร์หรือสาระอื่น ๆ ได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาผลของนวัตกรรม Spot It ต่อทักษะด้านอื่น เช่น การคิดวิเคราะห์และการทำงานเป็นทีม หรือเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างการใช้ Spot It กับรูปแบบการสอนอื่น

2.2 การพัฒนานวัตกรรมในรูปแบบดิจิทัลเพื่อรองรับการเรียนรู้ในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

กิ่งกาญจน์ บูรณสินวัฒนกูล. (2562). การพัฒนาสื่อการเรียนรู้บอร์ดเกมการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถการเรียนรู้ในรายวิชาพัฒนาการแบบเรียนภาษาไทยและความสุขในการเรียนรู้สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ครูผมหยิก. (2565). เกมการ์ดย้อนรอยประวัติศาสตร์กรุงรัตนโกสินทร์. แหล่งที่มา https://inskru.com/idea/-N4LjYaFE3oM1xaIp23v/ สืบค้นเมื่อ 3 พฤศจิกายน 2568.

ชัยรัตน์ โตศิลา. (2555). การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2. ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ฐาปนีย์ รักภูบาล. (2565). ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

แถมสุข นุ่มนนท์. (2527). ประวัติศาสตร์. ใน ชาญวิทย์ เกษตรศิริและสุชาติ สวัสดิ์ศรี (บรรณาธิการ). ปรัชญาประวัติศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

ทิศนา แขมมณี. (2554). 14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธีรภัทร์ ศิริรส และมณฑา ชุ่มสุคนธ์. (2565). การพัฒนาการรู้เรื่องภูมิศาสตร์ (Geo-literacy) รายวิชา ส 23102 สังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีการสอนเชิงรุกตามแนวคิดของจังหวัดอะคิตะ (Akita Action) ร่วมกับการใช้การ์ดเกม (Card Game). วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 3(16), 281-293.

นายแสน Facilitator & Board Game. (2565). บอร์ดเกม : ไพ่เรียงเหตุการณ์รัตนโกสินทร์. แหล่งที่มา https://inskru.com/idea/-N7eb5w8o86fmQvrovwo/ สืบค้นเมื่อ 3 พฤศจิกายน 2568.

ปัณฐวิชญ์ สุขศิริปานรัชต์. (2566). การส่งเสริมการเรียนรู้สังคมศึกษา โดยใช้บอร์ดเกม Spot It ! ผลงานนวัตกรรม ของครูผู้สอน ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนแก่งหางแมวพิทยาคาร. จันทบุรี: โรงเรียนแก่งหางแมวพิทยาคาร.

ภูดิท กรรณิการ์ และคณะ. (2568). การผลิตบอร์ดเกมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ในยุคอาณาจักรสุโขทัย. วารสารเมธีวิจัย Savant Journal of Social Sciences, 2(1), 12-26.

วินัย พงศ์ศรีเพียร. (2543). คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ ประวัติศาสตร์ไทย : จะเรียนจะสอนกันอย่างไร. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา กรมการศาสนา.

ศุภณัฐ พานา. (2563). แนวทางในการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์. วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 23(2), 390-399.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2558). แนวการสอนประวัติศาสตร์: ประวัติศาสตร์ไทย หลากหลายวิธีเรียน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). รายงานการศึกษาวิจัย เรื่อง สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. แหล่งที่มา https://share.google/CYXg4V9kLQYzUWSmB สืบค้นเมื่อ 14 ธันวาคม 2568.

สุวัทนา สงวนรัตน์ และชัยวัฒน์ วารี. (2566). เกมทางการศึกษา: ความสนุกสนานบนพื้นฐานทางวิชาการ. Journal of Roi Kaensarn Academi, 8(12), 754-772.

อธิป อนันต์กิตติกุล. (2564). การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเรื่องพัฒนาการความร่วมมือและความขัดแย้งในประวัติศาสตร์สากลของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

Branch, M. R. (2009). Instructional Design: The ADDIE Approach. New York: Springer.

Davis, A. L. (2013). Using instructional design principles to develop effective information literacy instruction: The ADDIE model. College & Research Libraries News, 74(4), 205-207.

R.G. Collingwood. (1978). The Idea of History. Oxford: Oxford University Press.

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) 2569
Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU Vol. 13 No. 1 (January-April) 2026
ISSN: 2673-0030 (Online) https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

NEEDS ASSESSMENT FOR DEVELOPING DIGITAL LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN OPPORTUNITY-EXPANSION SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF THE BASIC EDUCATION COMMISSION

[1]กฤตลักษณ์ รัตนเหมากุล Krittalak Rattanahemakul
[2]วุฒิชัย เนียมเทศ Wuttichai Niemted* [3]เอกรินทร์ สังข์ทอง Ekkarin Sungthong
[1, 2, 3]มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ Prince of Songkla University, Thailand
*Corresponding Author E-mail: chaiwut7326@yahoo.com

Article Received: November 19, 2025. Revised: April 19, 2026. Accepted: April 21, 2026.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 2) ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยมีกลุ่มตัวอย่างที่เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 400 โรงเรียน โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามโรงเรียนละ 3 คน คือ ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษา และครูหัวหน้างานวิชาการ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น $PNI_{Modified}$

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงที่สุด คือ ด้านการรู้ทันดิจิทัลและเทคโนโลยี รองลงมาคือ ด้านการสร้างภาพลักษณ์ และเครือข่ายความร่วมมือ ด้านการบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนางาน ด้านการสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอนและการทำงาน ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล และด้านที่มีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด คือ ด้านการสื่อสารดิจิทัล

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น, ภาวะผู้นำดิจิทัล, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the current and desirable states of digital leadership among school administrators in opportunity expansion schools under the Office of the Basic Education Commission (OBEC), and 2) to investigate the priority needs for developing the digital leadership of these administrators. The study employed a quantitative research methodology. The sample consisted of 400 opportunity expansion schools under the OBEC. There were three respondents per school: the school administrator, the deputy administrator, and the head of academic affairs. The research instrument was a 5-point Likert scale questionnaire. Data were analyzed by using descriptive statistics, including frequency, percentage, mean, standard deviation, and the PNIModified index to determine priority needs.

The research findings revealed that: 1) The overall current state of digital leadership among school administrators in opportunity expansion schools under the OBEC was at a high level, while the overall desirable state was at the highest level. 2) Regarding the priority needs for developing digital leadership, the aspect with the highest priority was Digital and Technological Literacy, followed by Image Building and Collaborative Networking, Integration of Digital Technology for Work Development, Instructional and Professional Innovation, and Digital Vision. The aspect with the lowest priority was Digital Communication.

Keywords: Needs Assessment, Digital Leadership, School Administrators

บทนำ

ในยุคดิจิทัล (Digital Era) เทคโนโลยีและนวัตกรรมได้กลายเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคม เพื่อเพิ่มศักยภาพของมนุษย์และลดข้อจำกัดในการดำเนินชีวิต ประเทศไทยได้เริ่มเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจดิจิทัลอย่างจริงจัง โดยมีนโยบายภาครัฐตามพระราชบัญญัติการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. 2560 เพื่อส่งเสริมการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนาประเทศให้ก้าวพ้นกับดักการพัฒนา และมุ่งสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) วิสัยทัศน์ของแผนแม่บทเศรษฐกิจดิจิทัลได้กำหนดให้ “ประเทศไทยก้าวสู่เศรษฐกิจดิจิทัลที่มีพลวัตบนรากฐานของสังคมที่รู้คิด รู้เท่าทัน และกำลังคนที่สร้างโอกาสจากเทคโนโลยี” พร้อมยุทธศาสตร์หลัก 3 ด้าน คือ 1) พัฒนากำลังคนสู่ยุคดิจิทัล 2) ยกระดับเศรษฐกิจสู่ดิจิทัลไทยแลนด์ และ 3) ขับเคลื่อนชุมชนสู่สังคมดิจิทัล คุณลักษณะสำคัญของเทคโนโลยียุคดิจิทัล ได้แก่ 1) ความรวดเร็วในการสื่อสารและเข้าถึงข้อมูล 2) การไร้ข้อจำกัดของเวลาและสถานที่ในการเรียนรู้ และ 3) การบูรณาการเครือข่ายความรู้เพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าถึงและแบ่งปันข้อมูลได้อย่างเท่าเทียม การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลให้ประเทศไทยต้องเร่งปรับตัวในทุกมิติ โดยเฉพาะในด้านการศึกษา ซึ่งต้องพัฒนาทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และทักษะการเป็นพลเมืองดิจิทัลเพื่อรองรับการดำรงชีวิตและการทำงานในอนาคต (สุมัทนา หาญสุริย์, 2563)

แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566–2570 ได้กำหนดแนวทางปฏิรูปการศึกษาภายใต้แนวคิด “Digitalization for Educational and Learning Reform” โดยเน้นการยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล รวมทั้งการพัฒนาทักษะดิจิทัลและภาษาคอมพิวเตอร์ให้กับครูและผู้เรียน ส่งเสริมการเรียนรู้รายบุคคลผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา และมีทักษะแห่งอนาคตที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสังคมยุคใหม่ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2566) อย่างไรก็ตาม การจัดการศึกษาแบบดั้งเดิมยังไม่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการนำเทคโนโลยีมาบูรณาการในการบริหารจัดการ เช่น ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร (Information System) และระบบการจัดการความรู้ (Knowledge Management) เพื่อการตัดสินใจและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน (เอกชัย กี่สุขพันธ์, 2561)

การบริหารการศึกษาในยุคดิจิทัลจึงจำเป็นต้องมีผู้นำที่มีความรู้เท่าทันเทคโนโลยี สามารถใช้เทคโนโลยีสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Sheninger (2014) ที่ระบุว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นต้นแบบของการเปลี่ยนแปลงและเป็นผู้นำทางเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Leadership) เพื่อให้โรงเรียนก้าวสู่การเป็น “โรงเรียนดิจิทัล” ได้สำเร็จ (อดิเรก พรสีมา, 2563)

องค์ประกอบสำคัญของภาวะผู้นำดิจิทัล ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล (Digital Vision) การคิดเชิงสร้างสรรค์ (Creativity) การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ซึ่งเป็นทักษะที่ผู้นำต้องใช้เพื่อขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงในองค์กร (Zhu, 2014; Fukazawa, 2016; Sheninger, 2022) ผู้นำดิจิทัลที่มีวิสัยทัศน์ชัดเจนสามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาองค์กรได้ถูกต้อง และสร้างแรงบันดาลใจให้ครูและบุคลากรร่วมกันพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

อย่างไรก็ดี โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษายังคงเผชิญปัญหาหลายประการ เช่น งบประมาณไม่เพียงพอ ครุภัณฑ์และอุปกรณ์ไม่ทันสมัย ครูไม่ตรงสาขาวิชาเอก และขาดสื่อเทคโนโลยีที่เหมาะสม ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้ยังมีคุณภาพต่ำ (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชัยภูมิ, 2560) ขณะเดียวกัน การลดลงของอัตราการเกิดทำให้หลายโรงเรียนมีนักเรียนน้อยลง แต่ยังคงเปิดสอน ส่งผลต่อประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร จึงมีแนวคิดในการควบรวมโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา (เอกชัย กี่สุขพันธ์, 2561) สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ยังสะท้อนให้เห็นความจำเป็นของการพัฒนาระบบการเรียนรู้ดิจิทัล โรงเรียนต้องจัดการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ ห้องเรียนเสมือน (Virtual Classroom) หรือแอปพลิเคชันต่างๆ เช่น ZOOM และ Google Meet (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565) ซึ่งแม้จะเป็นการเปิดโอกาสใหม่ในการเรียนรู้ แต่ก็เผยให้เห็นข้อจำกัดด้านอุปกรณ์และทักษะของผู้เรียน โดยเฉพาะนักเรียนด้อยโอกาสที่ขาดเครื่องมือดิจิทัลและการสนับสนุนจากผู้ปกครอง ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนลดลง และไม่สามารถพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ได้เต็มศักยภาพ

ดังนั้น การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้ผู้บริหารมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลบริหารจัดการโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีวิสัยทัศน์ที่ก้าวไกล สามารถสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ และสร้างภาพลักษณ์ของสถานศึกษาผ่านสื่อสังคมออนไลน์ รวมทั้งสร้างแรงบันดาลใจให้ครูและนักเรียนเกิดการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง (สุชญา โกมลวานิช, ศิริพร วัฒนศักดิ์ และคณะ, 2563) ภาวะผู้นำดิจิทัลจะช่วยให้โรงเรียนพัฒนาไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ดิจิทัล (Digital Learning Organization) ที่มีความยั่งยืน

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นในการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการศึกษา ค้นคว้า วิจัย ในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีสมรรถนะด้านดิจิทัลมากขึ้นอันจะเป็นผลดีต่อการบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้ และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างแท้จริง ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งประเทศ จำนวน 6,787 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งประเทศ โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของ Yamane, T. (1973) ที่ระดับความคลาดเคลื่อนในการสุ่ม .05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 โรงเรียน ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) จาก 4 ภูมิภาค คือ ภาคเหนือจำนวน 92 โรงเรียน ภาคกลาง จำนวน 77 โรงเรียน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 188 โรงเรียน และภาคใต้ 43 โรงเรียน ทั้งนี้เลือกผู้ตอบแบบสอบถามโรงเรียนละ 3 คน คือ ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษา และครูหัวหน้างานวิชาการ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ประกอบด้วย 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (check List) และเติมคำในช่องว่าง โดยระบุข้อความของผู้ตอบแบบสอบถาม และตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (สุวิมล ว่องวาณิช, 2562)

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้จากแบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติดังนี้

3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 6

ด้าน ประกอบด้วย 1) การสื่อสารดิจิทัล 2) การรู้ทันดิจิทัลและเทคโนโลยี 3) การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล 4) การบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนางาน 5) การสร้างภาพลักษณ์ และเครือข่ายความร่วมมือ และ 6) การสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอนและการทำงาน โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.3 การวิเคราะห์ดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้ดัชนีค่าสถิติการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Modified Priority Needs Index: $PNI_{modified}$) (สุวิมล ว่องวาณิช, 2562)

สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลระดับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	
1. การสื่อสารดิจิทัล	4.48	0.56	มากที่สุด	4.84	0.31	มากที่สุด	0.08
2. การรู้ทันดิจิทัลและเทคโนโลยี	4.32	0.61	มาก	4.80	0.36	มากที่สุด	0.11
3. การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล	4.41	0.56	มาก	4.82	0.32	มากที่สุด	0.09
4. การบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนางาน	4.41	0.59	มาก	4.83	0.32	มากที่สุด	0.10
5. การสร้างภาพลักษณ์ และเครือข่ายความร่วมมือ	4.37	0.62	มาก	4.83	0.34	มากที่สุด	0.10
6. การสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอนและการทำงาน	4.38	0.6	มาก	4.80	0.36	มากที่สุด	0.10
โดยรวม	**4.39**	**0.59**	**มาก**	**4.82**	**0.33**	**มากที่สุด**	**0.10**

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการสื่อสารดิจิทัล (Digital Communication) มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านการบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนางาน (Integrating Digital Technology In work Development) ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล (Digital vision) ด้านการสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอนและการทำงาน (Innovation Building in teaching and working) การสร้างภาพลักษณ์ และเครือข่ายความร่วมมือ (Branding and network Collaboration) และด้านการรู้ทันดิจิทัลและเทคโนโลยี (Digital Literacy) ตามลำดับ

ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการสื่อสารดิจิทัล (Digital Communication) มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านการสร้าง

ภาพลักษณ์ และเครือข่ายความร่วมมือ (Branding and network Collaboration) ด้านการบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนางาน (Integrating Digital Technology In work Development) ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล (Digital vision) ด้านการสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอนและการทำงาน (Innovation Building in teaching and working) มีด้านการรู้ทันดิจิทัลและเทคโนโลยี (Digital Literacy) ตามลำดับ

ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ 0.33 ($PNI_{modified}$ = 0.10) ด้านที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงที่สุด คือ ด้านการรู้ทันดิจิทัลและเทคโนโลยี (Digital Literacy) ($PNI_{modified}$ = 0.11) รองลงมาคือ ด้านการสร้างภาพลักษณ์ และเครือข่ายความร่วมมือ (Branding and network Collaboration) ($PNI_{modified}$ = 0.10) ด้านการบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนางาน (Integrating Digital Technology In work Development) ($PNI_{modified}$ = 0.10) ด้านการสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอนและการทำงาน (Innovation Building in teaching and working) ($PNI_{modified}$ = 0.10) ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล (Digital vision) ($PNI_{modified}$ = 0.09) และด้านที่มีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด คือ ด้านการสื่อสารดิจิทัล (Digital Communication) ($PNI_{modified}$ = 0.08)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอนำเสนออภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความตระหนักและให้ความสำคัญกับการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวโน้มของการบริหารการศึกษาในยุคดิจิทัลที่ต้องใช้เทคโนโลยีเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญารัตน์ สุขแสน และคณะ (2564) ที่พบว่า สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด เช่นเดียวกับงานวิจัยของ สุรศักดิ์ แก้วเกิด (2563) ที่พบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการสื่อสารดิจิทัลและการบูรณาการเทคโนโลยี ซึ่งตรงกับผลวิจัยครั้งนี้ที่พบว่า ด้านการสื่อสารดิจิทัลมีค่าเฉลี่ยสูงสุด นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ กัญญ์ชิตา อินทร์ประสิทธิ์ (2565) ที่พบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้านผู้บริหารมีความสามารถในการสร้างนวัตกรรมทางการเรียนรู้และใช้เทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับด้านการสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอนและการทำงาน ในงานวิจัยนี้ที่อยู่ในระดับสูงเช่นกัน ในทำนองเดียวกันงานวิจัยของ วรพรรณ วงศ์คำ (2562) ที่พบว่า ภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร ด้านผู้บริหารมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการบริหารจัดการองค์กรและให้ความสำคัญกับการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางดิจิทัลอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยนี้ในด้านการสร้างภาพลักษณ์และเครือข่ายความร่วมมือที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Northouse (2018) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลจำเป็นต้องประกอบด้วยทักษะด้านการสื่อสาร วิสัยทัศน์ และความสามารถในการบูรณาการเทคโนโลยีเพื่อสร้างนวัตกรรม ซึ่งเป็นลักษณะสำคัญของผู้บริหารการศึกษาในศตวรรษที่ 21

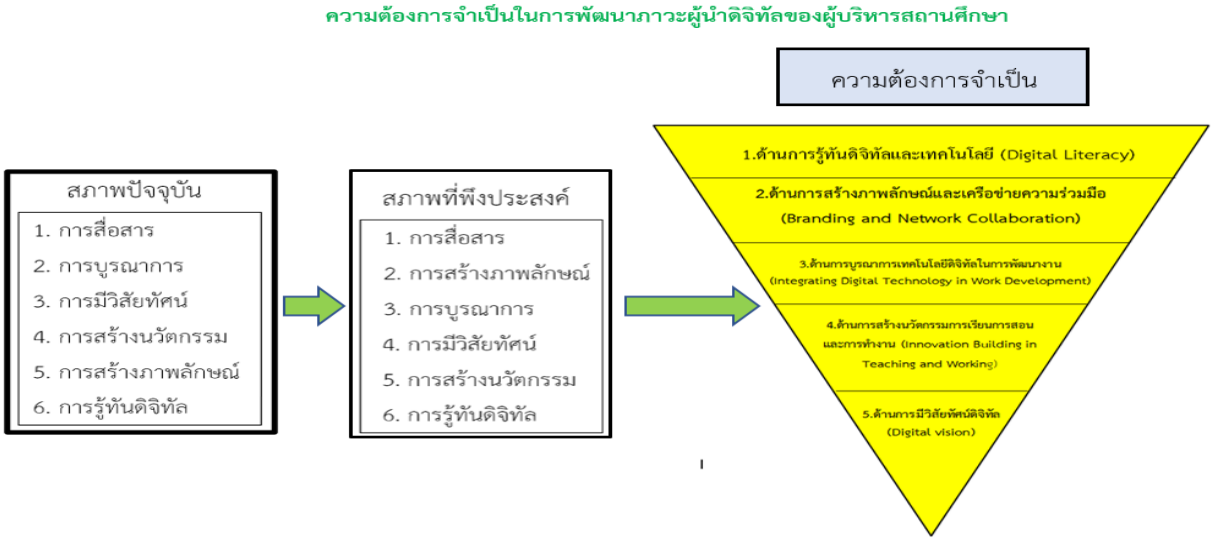
2. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยรวมมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) เท่ากับ 0.10 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษายังมีความต้องการในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลในทุกด้าน เพื่อยกระดับสมรรถนะให้สอดคล้องกับสภาพที่พึงประสงค์ในยุคดิจิทัล โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด คือ ด้านการรู้ทันดิจิทัลและเทคโนโลยี (Digital Literacy) ($PNI_{modified}$ = 0.11) รองลงมาคือ ด้านการสร้างภาพลักษณ์และเครือข่ายความร่วมมือ (Branding and Network Collaboration) ($PNI_{modified}$ = 0.10) , ด้านการบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนางาน (Integrating Digital Technology in Work Development) (PNImodified = 0.10) ด้านการสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอนและการทำงาน (Innovation Building in Teaching and Working) ซึ่งมีค่าดัชนีเท่ากัน (PNImodified = 0.10) ด้านการสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอนและการทำงาน (Innovation Building in Teaching and Working)) ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล (Digital vision) ($PNI_{modified}$ = 0.09) ขณะที่ด้านที่มีความต้องการจำเป็นน้อยที่สุดคือ ด้านการสื่อสารดิจิทัล (Digital Communication) (PNImodified = 0.08)

ผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความต้องการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันดิจิทัลมากที่สุด ซึ่งหมายถึงการมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างปลอดภัย ถูกต้อง และมีจริยธรรม รวมถึงสามารถวิเคราะห์ ประเมิน และประยุกต์ใช้ข้อมูลสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพในกระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษา ความต้องการดังกล่าวอาจเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่รวดเร็ว เช่น ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ระบบคลาวด์ และการจัดการข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ทำให้ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความรู้เท่าทันและปรับตัวต่อเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อไม่ให้เกิดช่องว่างทางดิจิทัลในองค์กรการศึกษา ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญารัตน์ สุขแสน และคณะ (2564) ที่พบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะด้านความรู้เท่าทันเทคโนโลยีและการใช้เทคโนโลยีเพื่อการบริหารจัดการสูงที่สุด เช่นเดียวกับสุรศักดิ์ แก้วเกิด (2563) ที่ระบุว่า ผู้บริหารการศึกษามีความต้องการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลเพื่อการสื่อสาร การวิเคราะห์ข้อมูล และการจัดการสารสนเทศ เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัล นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Ng (2012) ที่กล่าวว่า ทักษะความรู้เท่าทันดิจิทัลเป็นพื้นฐานสำคัญของภาวะผู้นำยุคใหม่ เพราะช่วยให้ผู้บริหารสามารถใช้เทคโนโลยีในการตัดสินใจ วางแผน และสร้างสรรค์นวัตกรรมทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิผล ส่วนด้านที่มีความต้องการจำเป็นน้อยที่สุดคือการสื่อสารดิจิทัล แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความสามารถด้านการใช้เครื่องมือดิจิทัลเพื่อการสื่อสารอยู่ในระดับดีอยู่แล้ว เช่น การใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ในการประชุม การส่งต่อข้อมูลข่าวสาร หรือการประสานงานภายในองค์กร ซึ่งสะท้อนถึงการปรับตัวของผู้บริหารต่อสถานการณ์การศึกษายุคดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม

โดยสรุป การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลครั้งนี้ ชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษายังต้องได้รับการพัฒนาโดยเฉพาะในด้าน การรู้เท่าทันดิจิทัลและเทคโนโลยี (Digital Literacy) และ การสร้างนวัตกรรมการทำงาน (Innovation Building) เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการ การตัดสินใจ และการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา คือ ด้านการรู้ทันดิจิทัลและเทคโนโลยี (Digital Literacy) รองลงมาคือ ด้านการสร้างภาพลักษณ์และเครือข่ายความร่วมมือ (Branding and Network Collaboration), ด้านการบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนางาน (Integrating Digital Technology in Work Development) ด้านการสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอนและการทำงาน (Innovation Building in Teaching and Working), และ น้อยที่สุดคือด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล (Digital vision) สรุปดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 หน่วยงานต้นสังกัดควรกำหนดแผนพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร โดยเน้นการพัฒนาด้านการรู้เท่าทันดิจิทัล (Digital Literacy) และการใช้เทคโนโลยีเพื่อการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ

1.2 สถานศึกษาควรส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้และการบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนางาน ควบคู่กับการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางดิจิทัลเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรพัฒนารูปแบบหรือหลักสูตรเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัล และทดลองใช้เพื่อประเมินประสิทธิผลในบริบทจริง

2.2 ควรขยายการศึกษาไปยังบริบทสถานศึกษาประเภทอื่น และใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสานเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2566). แผนการศึกษาชาติ และนโยบายด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในระบบการศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

กัญญ์ชิตา อินทร์ประสิทธิ์. (2565). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

กัญญารัตน์ สุขแสน และคณะ (2564). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ, 6(7). 129-146.

วรพรรณ วงศ์คำ. (2562). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566 - 2570). แหล่งที่มา http://www.secondarytak.go.th/wp-content/uploads/2022/12/ สืบค้นเมื่อ 12 ธันวาคม 2565.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). แนวทางการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. 2561–2580. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.

สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). รายงานการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ทางไกลในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชัยภูมิ. (2560). รายงานผลการดำเนินงานและแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560. ชัยภูมิ: สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชัยภูมิ.

สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา. (2564). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล: การปรับตัวเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์การศึกษาไทย.

สุชญา โกมลวานิช, ศิริพร วัฒนศักดิ์ และคณะ. (2563). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี. วารสารวิชาการทางการศึกษา, 18(2), 45–58.

สุมัทนา หาญสุริย์. (2563). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

สุรศักดิ์ แก้วเกิด. (2563). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.

สุวิมล ว่องวาณิช. (2562). การวิจัยและพัฒนาความต้องการจำเป็นทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อดิเรก พรสีมา. (2563). การพัฒนาภาวะผู้นำทางดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคไทยแลนด์ 4.0. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 43(1), 112–126.

เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2561). การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Fukazawa, K. (2016). Leading with a clear digital vision. Journal of Digital Leadership, 12(3), 45-60.

Ng, W. (2012). Can we teach digital natives digital literacy. Computers & Education, 59(3), 1065–1078.

Northouse, P. G. (2018). Leadership: Theory and practice. 8th ed. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications.

Sheninger, E. (2014). Digital leadership: Changing paradigms for changing times. Corwin.

Sheninger, E. (2022). 7 Pillars of digital leadership in education. From https://www.hmhco.com/blog/pillars-of-digital-leadership-in-education Retrived November 9, 2022.

Yamane, T. (1973). Statistics: An Introductory Analysis. 3rd ed. Harper & Row.

Zhu, P. (2014). Digital Master: Debunk the Myths of Enterprise Digital Maturity. North Charleston, SC: CreateSpace Independent Publishing Platform.

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) 2569
Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU Vol. 13 No. 1 (January-April) 2026
ISSN: 2673-0030 (Online) https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU

การพัฒนาบทเรียนออนไลน์ตามแนวการสอนแบบเน้นเนื้อหาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษด้านธุรกิจการท่องเที่ยวของผู้เรียนในจังหวัดกาญจนบุรี

DEVELOPMENT OF ONLINE LESSONS BASED ON CONTENT-BASED INSTRUCTION TO ENHANCE ENGLISH COMMUNICATION ABILITY IN THE TOURISM BUSINESS AMONG LEARNERS IN KANCHANABURI

[1]วราพร ทองจีน Waraporn Tongjean [2]สุทธิมา วันเพ็ง Sutthima Wanpeng
[1, 2]มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร Rajamangala University of Technology Phra Nakhon, Thailand
Corresponding Author E-mail: sutthima_w@rmutp.ac.th

Article Received: October 17, 2025. Revised: April 19, 2026. Accepted: April 21, 2026.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาและหาประสิทธิภาพของบทเรียนออนไลน์ตามแนวการสอนแบบเน้นเนื้อหาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษด้านธุรกิจการท่องเที่ยว และ 2) เปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษด้านธุรกิจการท่องเที่ยวของผู้เรียน ก่อนและหลังการทดลอง โดยมีกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ คนในชุมชนจังหวัดกาญจนบุรี ประกอบด้วยนักเรียน พนักงาน/เจ้าหน้าที่ และผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว จำนวน 277 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บทเรียนออนไลน์ตามแนวการสอนแบบเน้นเนื้อหา และแบบทดสอบวัดความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษด้านธุรกิจการท่องเที่ยว และมีสถิติที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที t-test

ผลการวิจัยพบว่า 1) บทเรียนออนไลน์ตามแนวการสอนแบบเน้นเนื้อหาที่พัฒนาขึ้นมีจำนวน 6 บทเรียน ในแต่ละบทเรียนประกอบด้วยกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน สำนวนภาษา คำศัพท์ในบริบท บทอ่าน และแบบฝึกหัดประกอบ และบทเรียนมีค่าประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด (75/75) มีค่าประสิทธิภาพ เท่ากับ 78.99/81.71 2) ความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษด้านธุรกิจการท่องเที่ยวของผู้เรียนกลุ่มทดลอง หลังการทดลองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การสอนแบบเน้นเนื้อหา, ความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษ, บทเรียนออนไลน์

Abstract

This study aimed 1) to develop and evaluate the effectiveness of online lessons based on content-based instruction (CBI) to enhance English communication ability in the tourism business, and 2) to compare learners' English communication ability in the tourism business before and after using the CBI-based online lessons. The sample group in the research consisted of people in the Kanchanaburi community, including students, staff/officials, and tourism entrepreneurs, totaling 277 participants. The research instruments were the CBI-based online lessons and an English communication ability test for the tourism business. Data were analyzed using the mean, standard deviation, and t-test.

The findings revealed that 1) the developed CBI-based online lessons comprised six units, each including a warm-up activity, language focus, vocabulary in context, reading, and exercises, and the lessons' effectiveness exceeded the established standard of 75/75, achieving 78.99/81.71; and 2) the experimental group's English communication ability in the tourism business significantly improved at the .05 level.

Keywords: Content-Based Instruction, English Communication Ability, Online Lessons

บทนำ

ภาษาอังกฤษถือเป็นทักษะที่มีบทบาทสำคัญต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทั่วโลก โดยเฉพาะในประเทศไทยซึ่งนับว่าการท่องเที่ยวเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ (Tourism Authority of Thailand, 2021) จังหวัดกาญจนบุรีเป็นหนึ่งในจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ มีชื่อเสียงในเชิงประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และธรรมชาติ ซึ่งมีศักยภาพสูงในการดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างชาติ การพัฒนาศักยภาพด้านภาษาอังกฤษของบุคลากรและผู้เรียนในภาคธุรกิจการท่องเที่ยวจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยยกระดับคุณภาพการบริการและสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวต่างชาติ

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยในประเทศไทยสะท้อนให้เห็นว่าบุคลากรด้านการท่องเที่ยวจำนวนมากยังขาดความมั่นใจและความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงธุรกิจ ตัวอย่างเช่น การวิจัยของสุพรรณี มณีอินทร์ (2562) พบว่า พนักงานโรงแรมในจังหวัดมีทักษะภาษาอังกฤษต่ำกว่าที่อุตสาหกรรมกำหนด โดยเฉพาะทักษะการฟังและการพูด ขณะที่ นิธินาถ ศรีสวัสดิ์ (2563) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในธุรกิจการโรงแรม พบว่า ผู้เรียนมีความต้องการเนื้อหาที่ใกล้เคียงกับสถานการณ์จริงมากกว่าหลักสูตรทั่วไป อีกทั้ง วชิรวิทย์ สุขเกษม และคณะ (2564) ได้พบว่า การเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคกลางยังไม่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนที่ต้องการฝึกทักษะเชิงปฏิบัติและเชื่อมโยงกับบริบทท้องถิ่น

ในส่วนของความต้องการจำเพาะของบุคลากรและผู้เรียนในจังหวัดกาญจนบุรีจำเป็นต้องใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในสถานการณ์จริงที่หลากหลาย เช่น การต้อนรับและบริการนักท่องเที่ยวการอธิบายข้อมูลทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ การเจรจาเชิงธุรกิจ และการประชาสัมพันธ์กิจกรรมท่องเที่ยว ซึ่งแตกต่างจากภาษาอังกฤษทั่วไป (พรทิพย์ ศรีวงศ์, 2561) โดยเฉพาะทักษะย่อยด้านภาษา ได้แก่ การใช้คำศัพท์ และสำนวนภาษาที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการท่องเที่ยวเพื่อให้สื่อสารได้อย่างเป็นธรรมชาติ (Namtapi, 2022) รวมทั้งทักษะการสนทนาที่เป็นหัวใจหลักของการสื่อสารกับนักท่องเที่ยว โดยงานวิจัยของณัฐกานต์ วัฒนศรี (2561) พบว่า การฝึกสนทนาเชิงสถานการณ์ เช่น การต้อนรับ การให้ข้อมูล และการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าช่วยเพิ่มความมั่นใจในการใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างมาก ขณะเดียวกัน ทักษะการอ่านก็เป็นสิ่งสำคัญสำหรับการทำความเข้าใจโบรชัวร์ เมนูอาหาร คู่มือท่องเที่ยว และสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ ซึ่งสนับสนุนการสื่อสารเชิงข้อมูลและการบริการที่ถูกต้องแม่นยำ (อรุณี ศิริวัฒน์, 2562)

แม้ว่าการเรียนรู้ผ่านสื่อดิจิทัลและบทเรียนออนไลน์ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้น แต่การประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษด้านการท่องเที่ยวในประเทศไทยยังมีข้อจำกัด งานวิจัยของปรางทิพย์ แก้วประเสริฐ (2564) พบว่า บทเรียนออนไลน์ช่วยพัฒนาทักษะการฟังและการพูดได้จริงหากออกแบบโดยบูรณาการ

สถานการณ์จำลอง แต่ยังมีปัญหาเรื่องแรงจูงใจและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน เช่นเดียวกับสมชาย พิริยะ (2565) ที่พบว่า ผู้ประกอบการท่องเที่ยวท้องถิ่นยังขาดแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ที่ตอบโจทย์บริบทการทำงาน

ในขณะเดียวกัน แนวคิดการสอนแบบเน้นเนื้อหา (Content-Based Instruction: CBI) ได้รับการยอมรับว่าเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพสูงในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษสำหรับผู้เรียนที่ต้องใช้ภาษาในงานวิชาชีพ เนื่องจากมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนภาษาพร้อมกับการเรียนรู้เนื้อหาที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับสาขาอาชีพ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แบบบูรณาการและสามารถเชื่อมโยงความรู้กับสถานการณ์จริงได้ (Coyle, Hood, and Marsh, 2010) และสำหรับผู้เรียนในจังหวัดกาญจนบุรี การใช้แนวคิดดังกล่าวจะช่วยให้การเรียนภาษาอังกฤษเชื่อมโยงกับบริบทการท่องเที่ยวจริงของพื้นที่ เช่น การสื่อสารกับนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ การประชาสัมพันธ์กิจกรรมเชิงวัฒนธรรม และการบริการด้านโรงแรมหรือร้านอาหาร ผู้เรียนจะได้พัฒนาทักษะการสื่อสารเฉพาะด้าน เรียนรู้คำศัพท์ สำนวนภาษา ที่สามารถนำไปใช้ในงานได้จริง

เมื่อศึกษาข้อดีของบทเรียนออนไลน์และแนวคิดการสอนแบบเน้นเนื้อหาแล้ว ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนาบทเรียนออนไลน์ตามแนวการสอนแบบเน้นเนื้อหาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษด้านธุรกิจการท่องเที่ยวของผู้เรียนในจังหวัดกาญจนบุรี เพราะจะช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะภาษาอังกฤษอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของบทเรียนออนไลน์ตามแนวการสอนแบบเน้นเนื้อหาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษด้านธุรกิจการท่องเที่ยว
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษด้านธุรกิจการท่องเที่ยวของผู้เรียนก่อนและหลังการทดลอง

สมมติฐานการวิจัย

1. บทเรียนออนไลน์ตามแนวการสอนแบบเน้นเนื้อหาที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในการส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษด้านธุรกิจการท่องเที่ยวสำหรับผู้เรียนในจังหวัดกาญจนบุรี มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 75/75
2. ผู้เรียนที่เรียนโดยใช้บทเรียนออนไลน์ตามแนวการสอนแบบเน้นเนื้อหามีความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษด้านธุรกิจการท่องเที่ยวหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ คนในชุมชนจังหวัดกาญจนบุรี รวมทั้งสิ้น 816,132 คน ทั้งนี้เป็นบุคคลที่สนใจเรียนหรือประกอบอาชีพที่จำเป็นต้องใช้ภาษาอังกฤษในการให้บริการนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในจังหวัดกาญจนบุรี โดยมุ่งเน้นไปที่บุคคลที่อาศัยหรือทำงานอยู่ใน 6 แหล่งท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัด ได้แก่ 1) น้ำตกเอเราวัณ 2) วัดถ้ำพุหว้า 3) ถ้ากระแซ 4) สะพานข้ามแม่น้ำแคว 5) ด่านเจดีย์สามองค์ และ 6) สะพานมอญ ประชากรกลุ่มนี้ถือว่ามีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับบริบทของงานวิจัย เนื่องจากมีโอกาส

สูงที่จะต้องใช้ภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสารกับนักท่องเที่ยว การปฏิบัติงาน และมีแนวโน้มที่จะได้รับประโยชน์โดยตรงจากการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษผ่านบทเรียนออนไลน์

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ คนในชุมชนจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งประกอบด้วย นักเรียน (สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นขั้นต่ำ) พนักงาน/เจ้าหน้าที่ และผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว โดยคัดเลือกจากผู้ที่อาศัยหรือทำงานอยู่ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวสำคัญ 6 แห่งของจังหวัด สำหรับวิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 277 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 บทเรียนออนไลน์ตามแนวการสอนแบบเน้นเนื้อหา มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้ 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และสภาพปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนการสื่อสารภาษาอังกฤษ 2) ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างบทเรียนออนไลน์และการหาคุณภาพของบทเรียน 3) คัดเลือกเนื้อหาที่จะใช้ในบทเรียนออนไลน์ จากกรอบเนื้อหาเกี่ยวกับภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยว 4) สร้างบทเรียนออนไลน์ตามแนวการสอนแบบเน้นเนื้อหา จำนวน 6 บท (ตามแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ 6 แหล่ง ได้แก่ Lesson 1: Erawan Waterfall Lesson 2: Wat Tham Phu Wa Lesson 3: Krasae Cave Lesson 4: River Kwai Bridge Lesson 5: Three Pagodas Pass และ Lesson 6: Mon Bridge แต่ละบทเรียนประกอบไปด้วย กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน (Warm-up Activity) สำนวนภาษา (Language Focus) บทสนทนา (Conversations) คำศัพท์ (Vocabulary in Context) บทอ่าน (Reading) และแบบฝึกหัดประกอบ และ 5) นำบทเรียนออนไลน์ทั้ง 6 บทเรียน ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และความถูกต้องในการใช้ภาษา โดยมีค่า IOC เท่ากับ 0.91 และไม่มีข้อใดน้อยกว่า 0.67 แล้วปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ 6) นำบทเรียนออนไลน์ที่แก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน ไปทดลองใช้กับผู้เรียนจำนวน 15 คน ที่มีความใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อดูความเหมาะสมของบทเรียนออนไลน์ และนำมาปรับแก้ไขให้เหมาะสมอีกครั้งก่อนนำไปใช้จริง

2.2 แบบทดสอบวัดความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษด้านธุรกิจการท่องเที่ยว การสร้างและวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบทดสอบ ดำเนินการดังนี้ 1) ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารภาษาอังกฤษด้านธุรกิจการท่องเที่ยว เพื่อนำมาใช้ในการกำหนดเนื้อหาในการสร้างแบบทดสอบ 2) สร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษด้านธุรกิจการท่องเที่ยว จำนวน 60 ข้อ ซึ่งประกอบไปด้วยข้อสอบการฟัง 30 ข้อ คำศัพท์ 15 ข้อ และการอ่าน 15 ข้อ ใช้ระยะเวลาในการทำข้อสอบ 2 ชั่วโมง 3) นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน พิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และความถูกต้องในการใช้ภาษา แล้วปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ 4) แบบทดสอบวัดความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษด้านธุรกิจการท่องเที่ยว มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.66 - 1.00 หลังจากปรับปรุงแก้ไขข้อสอบตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว จึงนำไปทดลองใช้กับผู้เรียนที่มีความใกล้เคียง กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 60 คน พบว่าข้อสอบฉบับดังกล่าว มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.28 – 0.95 มีค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบอยู่ระหว่าง 0.20 – 0.61 มีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบตามสูตรของ KR-20 = 0.89 ซึ่งหมายความว่าแบบทดสอบ ที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้จริง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยดำเนินการทดลองวิจัยเป็นระยะเวลา 1 เดือน ผู้วิจัยทดลองใช้บทเรียนออนไลน์ตามแนวการสอนแบบเน้นเนื้อหา จำนวน 6 บทเรียน ตามแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ 6 แหล่ง ได้แก่ Lesson 1: Erawan Waterfall Lesson 2: Wat Tham Phu Wa Lesson 3: Krasae Cave Lesson 4: River Kwai

Bridge Lesson 5: Three Pagodas Pass และ Lesson 6: Mon Bridge กับผู้เรียน 277 คน โดยผู้เรียนต้องทำแบบทดสอบก่อนเรียน ก่อนเริ่มเรียนบทเรียนออนไลน์

3.2 เมื่อผู้เรียนเรียนครบ 6 บทเรียน ผู้วิจัยประเมินความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษด้านธุรกิจการท่องเที่ยวของผู้เรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษด้านธุรกิจการท่องเที่ยว จำนวน 60 ข้อ ซึ่งเป็นฉบับเดียวกับที่ใช้ก่อนการทดลอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การหาประสิทธิภาพของบทเรียนออนไลน์ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 75/75

4.2 การหาคุณภาพของบทเรียนออนไลน์ ใช้สถิติค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (IOC)

4.3 การหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษด้านธุรกิจการท่องเที่ยว ใช้สถิติ ค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (IOC) ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น

4.4 การหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษด้านธุรกิจการท่องเที่ยวของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง

4.5 การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษด้านธุรกิจการท่องเที่ยวของกลุ่มทดลอง ที่เรียนรู้โดยใช้บทเรียนออนไลน์ตามแนวการสอนแบบเน้นเนื้อหา ก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้สถิติทดสอบ Dependent Sample T-Test ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาและหาประสิทธิภาพของบทเรียนออนไลน์ตามแนวการสอนแบบเน้นเนื้อหาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษด้านธุรกิจการท่องเที่ยว

การวิจัยครั้งนี้มุ่งพัฒนาบทเรียนออนไลน์ตามแนวการสอนแบบเน้นเนื้อหา เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษด้านธุรกิจการท่องเที่ยวของผู้เรียนในจังหวัดกาญจนบุรี บทเรียนที่พัฒนาขึ้นมีจำนวน 6 บท ประกอบด้วย Lesson 1: Erawan Waterfall Lesson 2: Wat Tham Phu Wa Lesson 3: Krasae Cave Lesson 4: River Kwai Bridge Lesson 5: Three Pagodas Pass และ Lesson 6: Mon Bridge โดยแต่ละบทเรียน ประกอบด้วย กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน (Warm-up Activity) สำนวนภาษา (Language Focus) บทสนทนา (Conversations) คำศัพท์ (Vocabulary in Context) และบทอ่าน (Reading) และแบบฝึกหัดประกอบ

ผู้วิจัยดำเนินการหาประสิทธิภาพของบทเรียนออนไลน์ตามแนวการสอนแบบเน้นเนื้อหาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษด้านธุรกิจการท่องเที่ยวตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 75/75 โดยนำคะแนนการทำแบบฝึกหัดทั้ง 6 บทเรียน ของผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 277 คน มาวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 1 แต่ละบทเรียนจะมีคะแนนแบบฝึกหัด 44 คะแนน

ตารางที่ 1 คะแนนจากการทำแบบฝึกหัดบทเรียนออนไลน์ทั้ง 6 บทเรียน

บทเรียนที่	ชื่อบทเรียน	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	ร้อยละ
Lesson 1	Erawan Waterfall	44	35.48	80.63
Lesson 2	Wat Tham Phu Wa	44	35.49	80.65
Lesson 3	Krasae Cave	44	35.65	81.02

Lesson 4	River Kwai Bridge	44	33.88	77.00
Lesson 5	Three Pagodas Pass	44	34.43	78.25
Lesson 6	Mon Bridge	44	33.34	75.77
ภาพรวม		**264**	**208.27**	**78.89**

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 277 คน มีคะแนนรวมจากการทำแบบฝึกหัดทั้ง 6 บทเรียน คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 208.27 จากคะแนนเต็ม 264 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 78.99 ซึ่งมีค่าประสิทธิภาพของบทเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 75/75 (E1/E2) โดย E1 คือคะแนนจากการทำแบบฝึกหัดทั้ง 6 บทเรียน คิดเป็นร้อยละ 78.99 โดยคะแนนเฉลี่ยของผู้เรียนทั้ง 6 บทเรียนมีค่าประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ทั้ง 6 บทเรียน

ตารางที่ 2 คะแนนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียน

ด้าน	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละ
การฟัง (Listening)	30	24.28	80.93
คำศัพท์ (Vocabulary)	15	11.69	77.93
การอ่าน (Reading)	15	13.06	87.06
รวม	**60**	**49.03**	**81.71**

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 277 คน มีคะแนนรวมจากการทำแบบทดสอบหลังเรียน เป็นคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 49.03 จากคะแนนเต็ม 60 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 81.71 ซึ่งมีค่าประสิทธิภาพของบทเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 75/75 (E1/E2) โดย E2 คือคะแนนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียน คิดเป็นร้อยละ 81.71โดยคะแนนเฉลี่ยทั้ง 3 ด้านของผู้เรียน มีค่าประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษด้านธุรกิจการท่องเที่ยว

ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษด้านธุรกิจการท่องเที่ยวของผู้เรียนในจังหวัดกาญจนบุรี วิเคราะห์โดยใช้สถิติการทดสอบที แบบกลุ่มไม่อิสระ (Dependent Sample t-test) สรุปผลดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษด้านธุรกิจการท่องเที่ยวของผู้เรียนก่อนเรียนและหลังเรียน

การเปรียบเทียบ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	sig
ก่อนเรียน	277	30.60	17.720	17.214*	.00
หลังเรียน	277	49.03	8.057		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 พบว่า ความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษด้านธุรกิจการท่องเที่ยวของผู้เรียนหลังเรียนบทเรียนออนไลน์ตามแนวการสอนแบบเน้นเนื้อหา สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คะแนนสอบเฉลี่ยก่อนเรียน คือ 30.60 และ คะแนนสอบเฉลี่ยหลังเรียน คือ 49.03 จากคะแนนเต็ม 60 คะแนน

ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษด้านธุรกิจการท่องเที่ยวของผู้เรียนด้านการฟัง ด้านคำศัพท์ และด้านการอ่าน วิเคราะห์โดยใช้สถิติการทดสอบที แบบกลุ่มไม่อิสระ (Dependent Sample t-test) สรุปผลรายด้านได้ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษด้านธุรกิจการท่องเที่ยว ด้านการฟัง ด้านคำศัพท์ และด้านการอ่าน ก่อนเรียนและหลังเรียน

ด้าน	n	$\bar{X}$	S.D.	t	sig
การฟัง (Listening)					
ก่อนเรียน	277	16.01	9.079	15.066*	.00
หลังเรียน	277	24.28	3.955		
คำศัพท์ (Vocabulary)					
ก่อนเรียน	277	6.88	4.652	16.396*	.00
หลังเรียน	277	11.69	2.838		
การอ่าน (Reading)					
ก่อนเรียน	277	7.72	5.131	16.473*	.00
หลังเรียน	277	13.06	2.668		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 พบว่า คะแนนความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษด้านธุรกิจการท่องเที่ยวของผู้เรียน ด้านการฟัง ด้านคำศัพท์ และด้านการอ่าน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนสอบเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียนรายด้านดังนี้ คือ ด้านการฟัง คะแนนสอบเฉลี่ยก่อนเรียน คือ 16.01 คะแนนสอบเฉลี่ยหลังเรียน คือ 24.28 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน ด้านคำศัพท์ คะแนนสอบเฉลี่ยก่อนเรียน คือ 6.88 คะแนนสอบเฉลี่ยหลังเรียน คือ 11.69 จากคะแนนเต็ม 15 คะแนน และด้านการอ่าน คะแนนสอบเฉลี่ยก่อนเรียน คือ 7.72 คะแนนสอบเฉลี่ยหลังเรียน คือ 13.06 จากคะแนนเต็ม 15 คะแนน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการพัฒนาบทเรียนออนไลน์ตามแนวการสอนแบบเน้นเนื้อหาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษด้านธุรกิจการท่องเที่ยว และได้นำไปทดลองกับผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างแล้ว สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ 2 ประเด็น ได้แก่ 1) การพัฒนาบทเรียนออนไลน์ 2) การเปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษด้านธุรกิจการท่องเที่ยวของผู้เรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ตามแนวการสอนแบบเน้นเนื้อหา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การพัฒนาบทเรียนออนไลน์ในครั้งนี้มีจุดเด่นที่สำคัญประการแรก คือ เนื้อหาครอบคลุมความรู้ด้านภาษาอังกฤษเพื่อธุรกิจการท่องเที่ยวและความรู้ท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัดกาญจนบุรี ได้แก่ น้ำตกเอราวัณ วัดถ้ำพุหว้า ถ้ำกระแซ สะพานข้ามแม่น้ำแคว ด่านเจดีย์สามองค์ และสะพานมอญ บทเรียนทั้ง 6 บทนี้สะท้อนแนวคิดการสอนแบบเน้นเนื้อหา (Content-Based Instruction: CBI) ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาในบริบทจริง เกิดการเรียนรู้อย่างเป็นธรรมชาติ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง (Stoller, 2002; Lyster, 2017) จุดเด่นประการที่สอง คือ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและสื่อประกอบครบถ้วน บทเรียนออนไลน์ประกอบด้วยกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน (Warm-up Activity) การเรียนรู้สำนวนภาษา (Language Focus) บทสนทนา (Conversations) คำศัพท์ในบริบท (Vocabulary in Context) บทอ่าน (Reading) และแบบฝึกหัดประกอบ มีสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น รูปภาพ คลิปเสียงการออกเสียงคำและประโยค วิดีโอการสนทนา และคลิปเสียงบทอ่าน ทั้งหมดนี้ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกภาษาและนำไปใช้ได้จริงในสถานการณ์ของการให้บริการนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ การออกแบบบทเรียนสอดคล้องกับหลักการเรียนรู้ออนไลน์ที่ยืดหยุ่นและเหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมดิจิทัล สนับสนุนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและการสร้างองค์ความรู้ใหม่ โดยผลการวิจัยในประเทศยืนยันว่าแนวทางการสอนแบบเน้นเนื้อหาช่วยพัฒนาทั้งทักษะภาษาและความรู้ด้านการท่องเที่ยว ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เชิงลึกและใช้ภาษาเป็นเครื่องมือได้อย่างมีประสิทธิภาพ (จุฑามาศ ศรีสมบัติ, 2563; กานต์สินี แซ่ลิ้ม, 2565) อย่างไรก็ตาม การวิจัยพบข้อจำกัดจากพื้นฐานภาษาที่ต่างกันของผู้เรียนจึงควรเพิ่มเวลาเรียนและขยายบทเรียนให้ครอบคลุมแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ เพื่อเพิ่มโอกาสเรียนรู้ในบริบทจริงที่หลากหลายยิ่งขึ้น

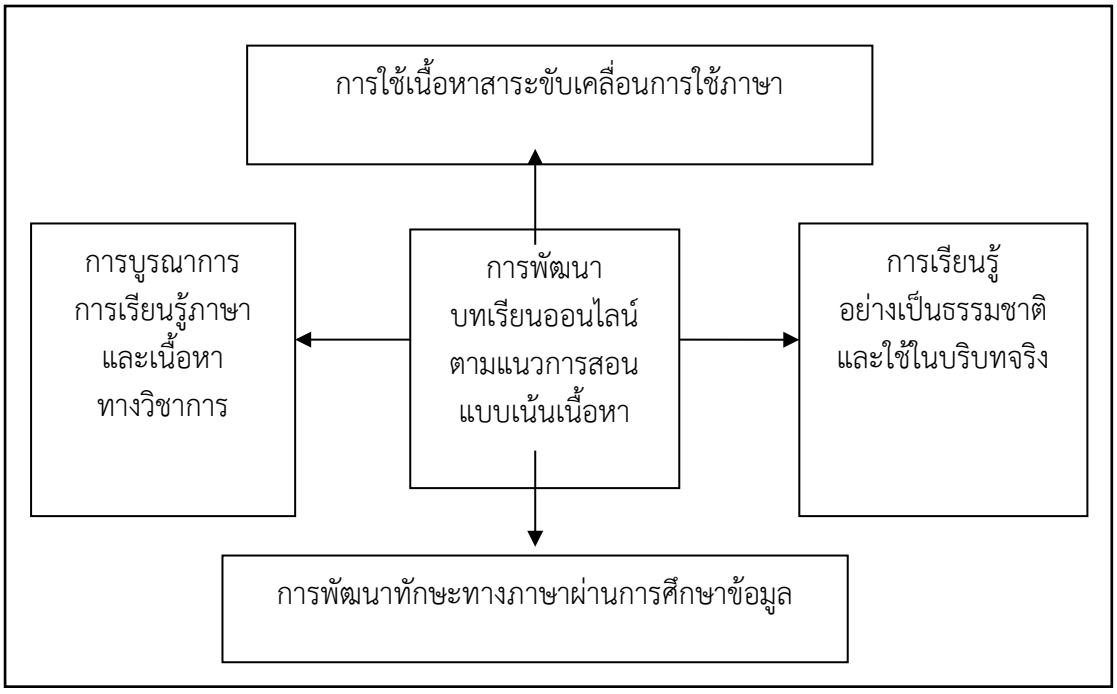
2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษด้านธุรกิจการท่องเที่ยวของผู้เรียนในจังหวัดกาญจนบุรีก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ตามแนวการสอนแบบเน้นเนื้อหา ผู้วิจัยพบว่า ความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษด้านธุรกิจการท่องเที่ยวของผู้เรียนหลังเรียนบทเรียนออนไลน์ตามแนวการสอนแบบเน้นเนื้อหา สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีคะแนนสอบเฉลี่ยก่อนเรียน คือ 30.60 และคะแนนสอบเฉลี่ยหลังเรียน คือ 49.03 จากคะแนนเต็ม 60 คะแนน นอกจากนี้เมื่อผู้วิจัยพิจารณาคะแนนความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษด้านธุรกิจการท่องเที่ยวของผู้เรียนแยกตามรายด้าน คือ ด้านการฟัง ด้านคำศัพท์ และด้านการอ่าน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของทุกด้านสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากผลการทดลองข้างต้น จะเห็นได้ว่า ผู้เรียนที่เรียนโดยใช้บทเรียนออนไลน์ตามแนวการสอนแบบเน้นเนื้อหา มีความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษด้านธุรกิจการท่องเที่ยวสูงขึ้นหลังการทดลองทั้งในภาพรวมและแยกความสามารถตามรายด้าน สามารถสันนิษฐานได้ว่า บทเรียนออนไลน์ตามแนวการสอนแบบเน้นเนื้อหามีส่วนช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษด้านธุรกิจการท่องเที่ยวมีความสอดคล้องกับคำอธิบายของนักวิชาการหลายท่าน ระบุไว้ว่า การสอนแบบเน้นเนื้อหา เป็นแนวทางที่ช่วยพัฒนาทักษะทางภาษาโดยอาศัยเนื้อหาวิชาการเป็นพื้นฐาน ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างลึกซึ้งและเกิดการเชื่อมโยงกับความรู้เดิม เข้าใจทางภาษาและสามารถใช้ภาษาในบริบทที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริงผ่านการเรียนรู้เนื้อหาที่มีความหมาย ส่งผลให้ผู้เรียนใช้ภาษาในการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (นิรมล ศรีสวัสดิ์, 2564; สมศรี วัฒนากร, 2562; พรรณี ลีกิจวัฒนะ, 2560; Cammarata and Tedick, 2012) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Lee, Lee and Lo (2023) กมลวรรณ ศรีสุข (2561) และ สุธาสินี แก้วกาญจน์ (2562) พบว่าผู้เรียนที่เรียนภาษาอังกฤษแบบเน้นเนื้อหา สามารถเชื่อมโยงความรู้ด้านภาษากับการปฏิบัติจริง เสริมสร้างความเข้าใจในการเรียนรู้ พัฒนาทักษะทางภาษาให้ดียิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาเชิงวิชาการและ

พัฒนาภาษาได้อย่างมีความหมาย ซึ่ง กฤตยา ภู่วิทยา (2563) ชี้ว่า การเรียนภาษาอังกฤษแบบเน้นเนื้อหาช่วยพัฒนาคำศัพท์ธุรกิจ การสื่อสารเชิงวิชาชีพ และทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงสร้างสรรค์ ขณะที่ Cimermanová (2020) พบว่า ผู้เรียนในชั้นเรียนบูรณาการเนื้อหามีคลังคำศัพท์เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน สะท้อนว่าการเรียนภาษาผ่านสาระจริงส่งเสริมการใช้ภาษาได้ดียิ่งขึ้น

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้วิจัยครั้งนี้ คือ การนำแนวการสอนแบบเน้นเนื้อหา (content-based instruction) มาใช้ในการพัฒนาบทเรียนออนไลน์ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า แนวคิดดังกล่าวมีหลักการสำคัญหลายประการที่ส่งผลเชิงบวก ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ของแนวคิดการสอนแบบเน้นเนื้อหาที่นำมาใช้พัฒนาบทเรียนออนไลน์

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้ของแนวการสอนแบบเน้นเนื้อหาที่นำมาใช้พัฒนาบทเรียนออนไลน์ สามารถสรุปองค์ประกอบหลักของแนวการสอนแบบเน้นเนื้อหา ได้ดังนี้

1. การใช้เนื้อหาสาระขับเคลื่อนการใช้ภาษา เนื้อหาวิชาการ (Content) ทำหน้าที่เป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ภาษาเพื่อทำความเข้าใจและสื่อสาร ผู้เรียนไม่ได้เรียนภาษาแยกจากเนื้อหา แต่เรียนรู้ผ่านการใช้ภาษาในบริบทของเนื้อหานั้น ๆ ทำให้การใช้ภาษามีความหมายและสัมพันธ์กับสถานการณ์จริง

2. การบูรณาการการเรียนรู้ภาษาและเนื้อหาทางวิชาการ การสอนมุ่งเน้นให้ผู้เรียนใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้เนื้อหาวิชา โดยผ่านการออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมทั้งทักษะทางภาษา (ฟัง พูด อ่าน เขียน) ควบคู่ไปกับการพัฒนาองค์ความรู้ในเนื้อหาวิชา

3. การเรียนรู้อย่างเป็นธรรมชาติและใช้ในบริบทจริง ผู้เรียนได้ใช้ภาษาในสถานการณ์จริง ทำให้ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อสารที่มีความหมายและเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้จากเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริง

4. การพัฒนาทักษะทางภาษาผ่านการศึกษาข้อมูล ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะภาษาเชิงลึก โดยเรียนรู้คำศัพท์ โครงสร้างภาษา และการใช้สำนวนภาษาตามวัตถุประสงค์เฉพาะของเนื้อหานั้นๆ

สรุปได้ว่า องค์ความรู้จากการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาบทเรียนออนไลน์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษด้านธุรกิจการท่องเที่ยวให้แก่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ควรเพิ่มบทเรียนที่ครอบคลุมทั้งแหล่งท่องเที่ยวสำคัญและแหล่งชุมชน เพื่อสร้างแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

1.2 ควรพัฒนาเนื้อหาออนไลน์ให้สอดคล้องกับกรอบ CEFR โดยกำหนดระดับภาษา ภาระงาน คำศัพท์ สำนวน โครงสร้าง และแบบฝึกหัดอย่างเหมาะสม

1.3 ควรขยายบริบทการเรียนรู้ให้ครอบคลุมงานบริการและธุรกิจการท่องเที่ยวที่หลากหลาย เช่น โรงแรม การเดินทาง ร้านอาหาร ไกด์ ร้านค้าชุมชน สุขภาพ วัฒนธรรม ช่องทางออนไลน์ รวมถึงสถานการณ์ร้องเรียนและความปลอดภัย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรพัฒนาบทเรียนออนไลน์ในพื้นที่จังหวัดหรือภูมิภาคอื่น ศึกษาความแตกต่างเชิงบริบท ระดับภาษา และประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยว

2.2 ควรเพิ่มจำนวนเนื้อหาและขยายเวลาเรียนรู้เพื่อรองรับผู้เรียนที่มีพื้นฐานภาษาอังกฤษแตกต่างกัน

2.3 ศึกษาตัวแปรเพิ่มเติม เช่น ความยาวของบทสนทนา ปฏิสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรม ความพึงพอใจ ความรู้ด้านการท่องเที่ยว และความพร้อมในการทำงาน

เอกสารอ้างอิง

กมลวรรณ ศรีสุข. (2561). การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษแบบเน้นเนื้อหาสำหรับนักศึกษาสาขาการท่องเที่ยว. วารสารวิชาการครุศาสตร์, 10(2), 55–68.

กฤตยา ภู่วิทยาพร. (2563). ผลของการสอนภาษาอังกฤษแบบเน้นเนื้อหาที่มีต่อความสามารถทางการสื่อสารของนักศึกษาบริหารธุรกิจ. วารสารบริหารธุรกิจไทย, 8(1), 45–60.

กานต์สินี แซ่ลิ้ม. (2565). แนวทางการสอนภาษาอังกฤษผ่านเนื้อหาสาระเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร. นครปฐม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.

จุฑามาศ ศรีสมบัติ. (2563). การออกแบบบทเรียนออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ณัฐกานต์ วัฒนศรี. (2561). ผลของการใช้บทสนทนาเชิงสถานการณ์ต่อความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักศึกษามหาวิทยาลัย. วารสารวิชาการครุศาสตร์, 19(2), 89–103.

นิธินาถ ศรีสวัสดิ์. (2563). การพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในธุรกิจการโรงแรม. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 17(1), 89–105.

นิรมล ศรีสวัสดิ์. (2564). การบูรณาการภาษาและเนื้อหาในการสอนภาษาอังกฤษ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ปรางทิพย์ แก้วประเสริฐ. (2564). ผลของการใช้บทเรียนออนไลน์ที่บูรณาการสถานการณ์จำลองเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ. วารสารวิชาการครุศาสตร์, 18(2), 55–70.

พรทิพย์ ศรีวงศ์. (2561). ความต้องการใช้ภาษาอังกฤษของมัคคุเทศก์ในธุรกิจการท่องเที่ยว. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 25(1), 101–118.

พรรณี ลีกิจวัฒนะ. (2560). การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบเน้นเนื้อหา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วชิรวิทย์ สุขเกษม, และคณะ. (2564). การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคกลาง: ปัญหาและแนวทางแก้ไข. วารสารวิชาการครุศาสตร์อุตสาหกรรม, 12(3), 77–92.

สมชาย พิริยะ. (2565). การใช้สื่อดิจิทัลเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของผู้ประกอบการท่องเที่ยวท้องถิ่น. วารสารวิจัยและพัฒนาการศึกษา, 42(2), 67–84.

สมศรี วัฒนากร. (2562). การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษโดยใช้แนวคิด Content-Based Instruction. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สุธาสินี แก้วกาญจน์. (2562). การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบเน้นเนื้อหาสำหรับนักศึกษาวิทยาศาสตร์. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร, 21(3), 112–126.

สุพรรณี มณีอินทร์. (2562). การสำรวจความต้องการภาษาอังกฤษของพนักงานโรงแรมในจังหวัดท่องเที่ยว. วารสารวิชาการศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต, 14(2), 45–60.

อรุณี ศิริวัฒน์. (2562). การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของนักศึกษาสาขาการโรงแรมและการท่องเที่ยว. วารสารวิชาการครุศาสตร์อุตสาหกรรม, 11(1), 101–115.

Cammarata, L. and Tedick, D. J. (2012). Balancing Content and Language in Instruction: The Experience of Immersion Teachers. Modern Language Journal, 96(2), 251–269.

Cimermanová, I. (2020). Meta-analysis of studies on the acquisition of receptive skills and vocabulary in CLIL. Journal of Language and Cultural Education, 8(1), 30–52.

Coyle, D., Hood, P. and Marsh, D. (2010). CLIL: Content and Language Integrated Learning. Cambridge University Press.

Lee, J. H., Lee, H. and Lo, Y. Y. (2023). Effects of EMI–CLIL on secondary-level students' English learning: A multilevel meta-analysis. Studies in Second Language Learning and Teaching, 13(2), 317–345.

Lyster, R. (2017). Content-Based Language Teaching. New York: Routledge.

Namtapi, I. (2022). Needs Analysis of English for Specific Purposes for Tourism Personnel in Ayutthaya. LEARN Journal: Language Education and Acquisition Research Network, 15(1), 409-439.

Stoller, F. L. (2002). Content-Based Instruction: A Shell for Language Teaching or a Framework for Strategic Language and Content Learning? TESOL Quarterly, 36(2), 261–273.

Tourism Authority of Thailand. (2021). Tourism statistics report. Bangkok: TAT.

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) 2569
Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU Vol. 13 No. 1 (January-April) 2026
ISSN: 2673-0030 (Online) https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU

ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้ดูแลเด็กต่อการนำแนวคิดการประยุกต์เมืองอัจฉริยะในการดูแลและส่งเสริมพัฒนาเด็กปฐมวัย

PERCEPTIONS OF ADMINISTRATORS AND CHILDCARE TEACHERS ON APPLYING SMART CITY CONCEPTS IN EARLY CHILDHOOD CARE AND DEVELOPMENT

[1]สุปรีดา เหล็กหล่ม Supreeda Leklom [2]ศิริพร เสริตานนท์ Siriporn Seritanon
[1, 2]มหาวิทยาลัยเนชั่น Nation University, Thailand
Corresponding Author E-mail: supreeda3610@gmail.com

Article Received: September 15, 2025. Revised: April 19, 2026. Accepted: April 21, 2026.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัญหาปัจจุบันและความต้องการในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และ 2) ศึกษาความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้แนวคิดเมืองอัจฉริยะ (Smart City) ในการดูแลและส่งเสริมพัฒนาเด็กปฐมวัยใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการจัดการข้อมูล ด้านสุขภาพและความปลอดภัย และด้านการสื่อสาร กลุ่มตัวอย่างได้แก่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคลากรทางการศึกษา และครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเชียงราย จำนวน 115 คน โดยใช้การคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัญหาปัจจุบันและความต้องการในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่าในด้านสภาพปัญหาปัจจุบันมีความแตกต่าง ระหว่างกลุ่มผู้บริหารกับครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Sig = 0.01) โดยกลุ่มผู้บริหารให้คะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาปัจจุบันสูงกว่ากลุ่มครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ส่วนการเปรียบเทียบคู่กลุ่มอื่น ๆ เช่น ผู้บริหาร กับ บุคลากรทางการศึกษา (Sig. = 0.25) บุคลากรทางการศึกษา กับ บุคลากรศูนย์ฯ (Sig. = 0.21) ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนด้านความต้องการในการนำแนวคิดเมืองอัจฉริยะมาใช้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่าทุกคู่กลุ่มไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ (Sig. > .05 ทุกคู่) เช่น ผู้บริหาร กับ บุคลากรศูนย์ฯ (Sig. = 0.08), ผู้บริหาร กับ บุคลากรทางการศึกษา (Sig. = 0.58) เป็นต้น 2) ความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้แนวคิดเมืองอัจฉริยะในการดูแลและส่งเสริมพัฒนาเด็กปฐมวัยใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการจัดการข้อมูล ด้านสุขภาพและความปลอดภัย และด้านการสื่อสาร พบว่า ทุกกลุ่มมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า ทุกตำแหน่งเห็นพ้องว่าการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ การจัดการข้อมูล การดูแลสุขภาพและความปลอดภัย และการสื่อสาร เป็นแนวทางที่สำคัญและควรได้รับการส่งเสริมอย่างจริงจัง

คำสำคัญ: เมืองอัจฉริยะ, การจัดการศึกษา, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

Abstract

This research article aims to 1) to examine the perceptions of administrators, teachers, and educational personnel regarding the current problems and needs of technology use in early childhood development centers, and 2) to investigate their views on applying the Smart City concept as a guideline for early childhood care and development in four aspects: learning management, data management, health and safety, and communication. The sample consisted of 115 participants, including local administrative organization executives, educational personnel, and early childhood teachers in development centers under the jurisdiction of local administrative organizations in Chiang Rai Province. Purposive sampling was employed. The research instrument was a questionnaire, and data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, and hypothesis testing.

The findings revealed that: 1) The opinions of administrators, teachers, and educational personnel regarding the current problems and needs of technology implementation in early childhood development centers revealed a statistically significant difference at the .05 level (Sig = 0.01) between administrators and teachers. The administrators rated their opinions on the current problems higher than the teachers. Comparisons of other groups, such as administrators and educational personnel (Sig = 0.25) and educational personnel and center personnel (Sig = 0.21), showed no significant differences. Regarding the needs of implementing the smart city concept in early childhood development centers, no significant differences were found (Sig > .05 for all pairs), such as administrators and center personnel (Sig = 0.08) and administrators and educational personnel (Sig = 0.58) 2) The opinions on the application of the smart city concept to care for and promote early childhood development in four areas: learning management, data management, health and safety, and communication, showed that all groups had high to very high mean opinions. The showed that all positions agreed that the use of technology in learning management, data management, health care and safety, and communication is an important approach and should be seriously promoted.

Keywords: Smart City, Educational Management, Early Childhood Development Centers

บทนำ

การพัฒนาเด็กปฐมวัย (Early Childhood Development: ECD) เป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนามนุษย์และสังคม งานวิจัยด้านประสาทวิทยาศาสตร์ ชี้ชัดว่า ช่วงอายุ 0–6 ปี เป็น “หน้าต่างแห่งโอกาส” Window of Opportunity ที่สำคัญที่สุดต่อการพัฒนาสมองและศักยภาพของมนุษย์ ทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา การลงทุนในเด็กปฐมวัยจึงถือเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าและให้ผลตอบแทนสูงสุดในระยะยาว ทั้งในมิติของการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม การสร้างทุนมนุษย์ และการพัฒนาศักยภาพแรงงานในอนาคต (O’Donnell, M. and Shonkoff, J. P.,2009) ในประเทศไทยรัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยการตราพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2562 ซึ่งเป็นกฎหมายสำคัญที่บูรณาการการทำงานของหลายกระทรวง ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงสาธารณสุข เพื่อกำหนดนโยบายและมาตรการดูแลเด็กปฐมวัยอย่างรอบด้าน โดยมีคณะกรรมการนโยบายการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติที่มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน การดำเนินงานดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงเจตนารมณ์ของรัฐไทยที่ถือว่าการพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นการลงทุนทางสังคมที่คุ้มค่าและยั่งยืน

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ศพด.) สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ทำหน้าที่หลักในการดูแลและส่งเสริมพัฒนาเด็กปฐมวัยในระดับพื้นที่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเหล่านี้เป็นจุดเริ่มต้นการเรียนรู้อย่างเป็นระบบของเด็ก เป็นฐานรากการศึกษาที่วางพื้นฐานให้กับการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น อีกทั้งยังเป็นฐานรากทางสังคมที่เด็กเรียนรู้การอยู่ร่วมกัน การแบ่งปัน และการสร้างวินัย รวมถึงทำหน้าที่เป็นฐานรากด้านสุขภาพและโภชนาการ สำหรับครอบครัวที่มีข้อจำกัดทางเศรษฐกิจ โดยเด็กจะได้รับอาหารตามหลักโภชนาการและการดูแลสุขภาพพื้นฐาน นอกจากนี้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาและลดความเหลื่อมล้ำ เพราะเปิดโอกาสให้เด็กทุกคนเข้าถึงการดูแลและพัฒนาได้อย่างเท่าเทียม (รังสิญา ช่อผูก และประกอบ ใจมั่น, 2566)

อย่างไรก็ตาม ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหลายแห่งยังประสบปัญหาในการบริหารจัดการ ทั้งด้านการจัดการเรียนรู้ที่ยังคงใช้รูปแบบดั้งเดิม การจัดการข้อมูลที่ไม่เป็นระบบ การจัดการสุขภาพและความปลอดภัยที่ยังมีข้อจำกัด และการสื่อสารระหว่างบุคลากร ผู้บริหาร และผู้ปกครองที่ยังไม่ครอบคลุมทุกกลุ่ม ปัญหาเหล่านี้ทำให้คุณภาพการดูแลเด็กปฐมวัยยังไม่สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยีในยุคดิจิทัลที่มีแนวคิด “เมืองอัจฉริยะ” (Smart City) และได้รับการยอมรับว่าเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น Internet of Things (IoT) ปัญญาประดิษฐ์ (AI) บิ๊กดาต้า (Big Data) และระบบเฝ้าระวังอัจฉริยะ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการในหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นการจัดการข้อมูล การสื่อสาร การบริการสาธารณะ และการสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย แนวคิดดังกล่าวสามารถนำมาปรับใช้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อยกระดับการบริหารจัดการ การเรียนรู้ การดูแลสุขภาพความปลอดภัย และการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน (กมลพร จารุไชยกุล, บุษกร สุขแสน และธนกฤต ทุริสุทธ,2563)

การประยุกต์ใช้แนวคิดเมืองอัจฉริยะสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จึงไม่ใช่แค่การซื้อเทคโนโลยีมาใช้ แต่เป็นการเปลี่ยนทัศนคติการบริหารจัดการทั้งระบบ จากการทำงานแบบแยกส่วน สื่อสารแบบทางเดียว และจดบันทึกบนกระดาษ สู่การเป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอัจฉริยะ (Smart Child Development Center) ที่ทุกฝ่ายเชื่อมโยงกันผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล เกิดเป็นระบบนิเวศการดูแลเด็กปฐมวัยที่สมบูรณ์ ซึ่งประกอบด้วย ครู ผู้ปกครอง ชุมชนท้องถิ่น และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้ดูแลเด็กต่อการนำแนวคิดการประยุกต์เมืองอัจฉริยะในการดูแลและส่งเสริมพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สำหรับให้ผู้บริหารและครูมีข้อมูลเชิงประจักษ์ในการวางแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้สอดคล้องกับแนวคิดเมืองอัจฉริยะและยุทธศาสตร์ดิจิทัลของประเทศ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายและแนวทางส่งเสริมเด็กปฐมวัย โดยใช้ข้อมูลประกอบการกำหนดนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อพัฒนาเด็กอย่างรอบด้านและเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ครูและผู้ดูแลเด็กตระหนักถึงความสำคัญของเทคโนโลยีและสามารถนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสื่อสารกับผู้ปกครอง และการดูแลความปลอดภัยของเด็ก

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัญหาปัจจุบันและความต้องการในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาต่อการนำแนวคิดเมืองอัจฉริยะมาใช้เป็นแนวทางในการดูแลและส่งเสริมพัฒนาเด็กปฐมวัย 4 ด้าน ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ การจัดการข้อมูล การจัดการสุขภาพและความปลอดภัย และการสื่อสาร

สมมติฐานการวิจัย

1. ความคิดเห็นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี เมืองอัจฉริยะ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นอย่างไร

H_0: $\bar{X}_1 = \bar{X}_2$ ความคิดเห็นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเมืองอัจฉริยะ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่แตกต่างกันเมื่อจำแนกตามตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม

H_1: $\bar{X}_1 \neq \bar{X}_2$ ความคิดเห็นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเมืองอัจฉริยะ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแตกต่างกันเมื่อจำแนกตามตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม

2. ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาในด้านสภาพปัญหาปัจจุบัน ความต้องการ และแนวทางการประยุกต์เทคโนโลยี Smart City แตกต่างกัน

H_0: $\bar{X}_1 = \bar{X}_2 = \bar{X}_3$ บุคลากรที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็น/ความต้องการ/แนวทางการประยุกต์เทคโนโลยี Smart City ไม่แตกต่างกัน

H_1: $\bar{X}_1 \neq \bar{X}_2 \neq \bar{X}_3$ บุคลากรที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็น/ความต้องการ/แนวทางการประยุกต์เทคโนโลยี Smart City แตกต่างกัน (ค่าเฉลี่ยอย่างน้อย 1 กลุ่มแตกต่างกัน)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษากรอบแนวคิดการประยุกต์เมืองอัจฉริยะ (smart city) ในการดูแลและส่งเสริมพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดจังหวัดเชียงราย อำเภอละ 1 แห่ง รวม 18 แห่ง

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กำหนดใช้การคัดเลือกแบบเจาะจง อำเภอละ 1 อปท. รวมทั้งสิ้น 18 แห่ง เพื่อให้ได้ข้อมูลจากผู้ที่มีบทบาทหน้าที่โดยตรงต่อการจัดการศึกษาปฐมวัย จึงเน้นบุคลากรประกอบด้วย ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ นายกหรือปลัด จำนวน 18 คน (อปท. ละ 1 คน) บุคลากรทางการศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการกองการศึกษาหรือนักวิชาการศึกษา จำนวน 18 คน (อปท. ละ 1 คน) และครูผู้สอนระดับปฐมวัยหรือผู้ดูแลเด็ก คัดเลือกจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดอปท.เหล่านี้ จำนวนรวมทั้งสิ้น 80 คน รวมทั้งสิ้น 116 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย เป็นแบบสอบถาม สำหรับเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษาและครูผู้สอน ทั้งหมด 3 ตอน ประกอบด้วยตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบ่งออกเป็น ตอนที่ 2.1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาปัจจุบัน และตอนที่ 2.2 ความต้องการในการนำแนวคิดเมืองอัจฉริยะมาใช้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มี 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการจัดการข้อมูล ด้านการจัดการสุขภาพและความปลอดภัย และด้านการสื่อสาร ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับแนวทางการประยุกต์เทคโนโลยี เมืองอัจฉริยะ Smart City ในการดูแลและส่งเสริมพัฒนาเด็กปฐมวัย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการจัดการข้อมูล ด้านการจัดการสุขภาพและความปลอดภัย ด้านการสื่อสาร ข้อคำถามด้านละ 5 ข้อ ลักษณะของคำถามเป็นแบบ Likert Scale 5 ระดับ

3. การสร้างและตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วยการตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการประเมินเครื่องมือ ได้แก่ แบบสอบถาม และนำผลการประเมินมาพิจารณาจากดัชนีความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Index of Item Objective Congruence หรือ IOC) ซึ่งผู้เชี่ยวชาญให้คะแนนแต่ละข้อ ข้อที่ได้คะแนนเฉลี่ยมากกว่า 0.50 ถือว่าสอดคล้อง โดยผลการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน พบว่า ข้อคำถามทั้งหมดได้รับค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ในช่วง 0.67 – 1.00 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้) แสดงว่าเครื่องมือที่สร้างขึ้นมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาสามารถนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยได้อย่างเหมาะสม

สำหรับค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือ โดยการทดสอบซ้ำ (Test-Retest) ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามสองครั้งในช่วงเวลาห่างกัน แล้วเปรียบเทียบผลความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency) ใช้ค่าสถิติ เช่น Cronbach’s Alpha ค่านี้ควรมากกว่า 0.70 เพื่อแสดงถึงความเชื่อมั่นในระดับที่ดี ผลการตรวจสอบพบว่า แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่น (Cronbach’s Alpha) อยู่ระหว่าง 0.93 – 0.95 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ (≥ 0.70) แสดงว่าแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมี ความเชื่อมั่นสูงและมีความสม่ำเสมอภายในที่ดี สามารถนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจริงในการวิจัยได้อย่างเหมาะสม

4. การเก็บและรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษานำหนังสือจากฝ่ายวิชาการงานหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเนชั่น เพื่อเก็บรวบรวมความคิดเห็นและมุมมองเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีเมืองอัจฉริยะในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ทาง Google Forms

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพและข้อมูลเชิงปริมาณ โดยข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ด้วยการวิเคราะห์เชิงตีความ (Interpretive Analysis) เพื่อจัดกลุ่มประเด็นหลัก (Themes) และประเด็นย่อยที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเมืองอัจฉริยะ ส่วนข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ความคิดเห็นของผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษา และครูผู้สอน เกี่ยวกับเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการนำเทคโนโลยีมาใช้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และความต้องการในการนำแนวคิด เมืองอัจฉริยะมาใช้ในการดูแลและส่งเสริมพัฒนาเด็กปฐมวัย

รวมทั้งแนวทางการประยุกต์เทคโนโลยีเมืองอัจฉริยะ Smart City ในการดูแลและส่งเสริมพัฒนาเด็กปฐมวัย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการจัดการข้อมูล ด้านการจัดการสุขภาพและความปลอดภัย และด้านการสื่อสาร นอกจากนี้ยังวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่าง 3 กลุ่ม โดยใช้ One-way ANOVA (F-test) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลความแตกต่างของความคิดเห็นของผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษา และครูผู้สอน เกี่ยวกับสภาพปัญหาปัจจุบันของการนำเทคโนโลยีมาใช้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และความต้องการในการนำแนวคิด เมืองอัจฉริยะมาใช้ในการดูแลและส่งเสริมพัฒนาเด็กปฐมวัย รวมทั้งแนวทางการประยุกต์เทคโนโลยี Smart City ในการดูแลและส่งเสริมพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้ง 4 ด้าน

สรุปผลการวิจัย

1. ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัญหาปัจจุบันและความต้องการในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบผลการวิจัยดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัญหาปัจจุบันในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ด้าน	ค่าเฉลี่ย	S.D.
ด้านการจัดการเรียนรู้	3.33	1.04
ด้านการจัดการสุขภาพและความปลอดภัย	3.28	1.19
ด้านการจัดการข้อมูล	3.16	1.17
ด้านการสื่อสาร	3.14	0.98
รวม	**3.23**	**1.01**

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัญหาปัจจุบันในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวมอยู่ระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\overline{X}$= 3.23,S.D = 1.01) ซึ่งด้านการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เท่ากับ ($\overline{X}$= 3.33,S.D = 1.04) โดยปัญหาที่พบว่ามีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดในด้านนี้ได้แก่ การจัดสรรงบประมาณ รองลงมาคือ ด้านการจัดการสุขภาพและความปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\overline{X}$= 3.28, S.D = 1.19) ปัญหาที่พบว่ามีค่าเฉลี่ยสูง คือ การแจ้งเตือนเหตุฉุกเฉิน ในด้านการจัดการข้อมูล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{x}$ =3.16, S.D = 1.17) ปัญหาที่พบว่ามีค่าเฉลี่ยสูง คือ การรายงานหรือแจ้งเตือนความผิดปกติให้ผู้ปกครอง และ ด้านการสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\overline{X}$= 3.14,S.D = 0.98) โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูง คือ ระบบบันทึกและส่งรายงานพัฒนาการผ่านแอปพลิเคชัน

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการแนวคิด Smart City มาใช้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ด้าน	ค่าเฉลี่ย	S.D.
ด้านการจัดการสุขภาพและความปลอดภัย	4.16	.78
ด้านการจัดการข้อมูล	3.97	.87
ด้านการสื่อสาร	3.95	.79
ด้านการจัดการเรียนรู้	3.91	.85
รวม	**4.00**	**.72**

จากตารางนี้สะท้อนว่า ความต้องการในการนำแนวคิดเมืองอัจฉริยะ (Smart City) มาใช้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$= 4.00,S.D.=0.72) ซึ่งด้านการจัดการสุขภาพและความปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ ($\overline{X}$= 4.16, S.D = .78) ความต้องการที่พบว่ามีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดในด้านนี้ คือ การสนับสนุนงบประมาณสำหรับเทคโนโลยีดูแลสุขภาพ รองลงมาคือ ด้านการจัดการข้อมูล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\overline{X}$= 3.97, S.D = .87) ความต้องการที่พบว่ามีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดในด้านนี้ คือ ระบบฐานข้อมูลดิจิทัลที่เข้าถึงง่าย ลำดับต่อมาเป็นด้านการสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\overline{X}$=3.95, S.D = .79) ความต้องการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดในด้านนี้ คือ อุปกรณ์พื้นฐานเช่นอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง และ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\overline{X}$= 3.91, S.D =.85) ในด้านนี้พบว่ามีความต้องการอบรมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เป็นความต้องการสูงที่สุด

2. ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาต่อการนำแนวคิดเมืองอัจฉริยะมาใช้เป็นแนวทางในการดูแลและส่งเสริมพัฒนาเด็กปฐมวัย 4 ด้าน ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ การจัดการข้อมูล การจัดการสุขภาพและความปลอดภัย และการสื่อสาร

ตารางที่ 3 สรุปค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแนวทางการประยุกต์เมืองอัจฉริยะ (Smart City) ในการดูแลส่งเสริมพัฒนาเด็กปฐมวัย

ด้าน	ค่าเฉลี่ย	S.D.
ด้านการจัดการสุขภาพและความปลอดภัย	4.33	.72
ด้านการจัดการข้อมูล	4.23	.75
ด้านการจัดการเรียนรู้	4.22	.74
ด้านการสื่อสาร	4.16	.68
รวม	**4.24**	**.63**

จากตารางนี้จะพบว่า แนวทางการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี Smart City โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$= 4.24,S.D.=) ซึ่งแนวทางที่ได้รับการยอมรับสูงสุดคือ ด้านการจัดการสุขภาพและความปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\overline{X}$= 4.33,S.D.=0.72) แนวทางในด้านนี้ที่มีค่าเฉลี่ยสูง คือ การตรวจจับการเคลื่อนไหว/อุบัติเหตุด้วย CCTV และระบบติดตามการเข้า-ออก รองลงมาคือด้านการจัดการข้อมูล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\overline{X}$= 4.23) โดยแนวทางที่ได้รับความสนใจ คือการจัดระบบข้อมูลเชื่อมโยงกับโรงพยาบาลและระบบรายงานอัตโนมัติ ส่วนด้านการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\overline{X}$= 4.22,S.D.=0.72) แนวทางที่ได้รับความนิยม คือ ระบบ AI วิเคราะห์รูปแบบการเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการสื่อสาร ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\overline{X}$= 4.16,S.D.=0.68) แนวทางที่ผู้ตอบแบบสอบถามสนใจสูง คือ ระบบแจ้งเตือนอัตโนมัติผ่าน SMS/Line

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากการวิเคราะห์คำตอบปลายเปิดเกี่ยวกับ “ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้ดูแลเด็กต่อการนำแนวคิดการประยุกต์เมืองอัจฉริยะในการดูแลและส่งเสริมพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยใช้วิธี การวิเคราะห์เนื้อหาเชิงตีความ (Interpretive Content Analysis) พบว่ามีประเด็นหลัก (Themes) และประเด็นย่อย (Sub-themes) ดังนี้

จากคำถามปลายเปิด สามารถจัดกลุ่มออกเป็น 5 ประเด็นหลัก (Themes) และประเด็นย่อย ได้ดังนี้ 1) ความพร้อมของชุมชน แต่ละพื้นที่มีความแตกต่างด้านผู้ปกครอง การเข้าถึงอินเทอร์เน็ต และทัศนคติโดยเฉพาะชุมชนเกษตรกรรมและผู้สูงอายุที่ยังไม่คุ้นกับเทคโนโลยี จึงต้องออกแบบการประยุกต์ Smart City ให้เหมาะกับบริบทจริง 2) นโยบายและงบประมาณ การสนับสนุนจากผู้บริหารและการจัดสรรงบประมาณเป็นปัจจัยสำคัญ หากขาดการผลักดันจากต้นสังกัด การพัฒนาอาจไม่ต่อเนื่อง 3) บุคลากรและทักษะดิจิทัล ครูและบุคลากรต้องได้รับการอบรมทักษะด้านเทคโนโลยี โดยเฉพาะเทคโนโลยีใหม่ เช่น AI เพื่อให้สามารถนำไปใช้จริง 4) การจัดการเรียนรู้และสื่อ ควรใช้สื่อดิจิทัลที่ทันสมัยเพื่อดึงดูดเด็ก แต่ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับวัย เพื่อป้องกันผลกระทบทางพฤติกรรม และ 5) สุขภาพและความปลอดภัย มีความต้องการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มความปลอดภัย เช่น อุปกรณ์ติดตาม ระบบตรวจสุขภาพ และระบบเฝ้าระวังฉุกเฉิน เพื่อสร้างความมั่นใจแก่ครูและผู้ปกครอง

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน

หัวข้อประเมิน	แหล่งความแปรปรวน	Sm of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	ผลการทดสอบ
สภาพปัญหาปัจจุบัน	ระหว่างกลุ่ม	7.351	2	3.676	3.729	.027*	แตกต่าง
	ภายในกลุ่ม	110.395	112	.986			
	รวม	117.746	114				
ความต้องการ	ระหว่างกลุ่ม	1.914	2	.957	1.853	.162	ไม่แตกต่าง
	ภายในกลุ่ม	57.858	112	.517			
	รวม	59.772	114				
แนวทาง	ระหว่างกลุ่ม	1.331	2	.666	1.662	.194	ไม่แตกต่าง
	ภายในกลุ่ม	44.860	112	.401			
	รวม	46.191	114				

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ One-way ANOVA เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน (ผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษา และครูผู้ดูแลเด็ก) พบว่า 1) ด้านสภาพปัญหาปัจจุบันของการนำเทคโนโลยีเมืองอัจฉริยะมาใช้ มีค่า Sig. = 0.027 < 0.05 แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มผู้บริหารมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงกว่ากลุ่มอื่น 2) ด้านความต้องการ มีค่า Sig. = 0.162 ≥ 0.05 แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสามกลุ่มไม่แตกต่างกัน 3) ด้านแนวทางการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี มีค่า Sig. = 0.194 ≥ 0.05 แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสามกลุ่มไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบรายคู่ (LSD Test) ของความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาปัจจุบัน ความต้องการ และแนวทางการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี Smart City จำแนกตามตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม

หัวข้อประเมิน	ตำแหน่ง	ผู้บริหาร	บุคลากรการศึกษา	บุคลาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สภาพปัจจุบันและปัญหาในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ผู้บริหาร		0.25	0.01*
	บุคลากรการศึกษา	0.25		0.21
	บุคลาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	0.01*	0.21	
ความต้องการในการนำแนวคิด Smart City มาใช้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ผู้บริหาร		0.58	0.08
	บุคลากรการศึกษา	0.58		0.26
	บุคลาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	0.08	0.26	
แนวทางการประยุกต์เทคโนโลยี Smart City ในการดูแลและส่งเสริมพัฒนาเด็กปฐมวัย	ผู้บริหาร		0.39	0.07
	บุคลากรการศึกษา	0.39		0.46
	บุคลาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	0.07	0.46	

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การวิเคราะห์ด้วย LSD Test มีข้อจำกัดในการควบคุมความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการเปรียบเทียบหลายคู่ ดังนั้นจึงควรใช้เพื่อแสดงแนวโน้มเบื้องต้นเท่านั้น และควรพิจารณาร่วมกับข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือของผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์พบว่า 1) สภาพปัญหาปัจจุบัน พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระหว่างกลุ่มผู้บริหารกับครูผู้ดูแลเด็ก โดยผู้บริหารมีคะแนนความคิดเห็นสูงกว่า ส่วนการเปรียบเทียบระหว่ากลุ่มอื่นๆ ไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 2) ความต้องการนำแนวคิด Smart City มาใช้ ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างกลุ่มตัวอย่างทุกคู่ (Sig. > .05) 3) แนวทางการประยุกต์ใช้ Smart City ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างกลุ่มตัวอย่างทุกคู่ (Sig. > .05)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. ความสอดคล้องระหว่างปัญหาปัจจุบันและความต้องการในอนาคต ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นถึงความท้าทายที่คล้ายคลึงกับงานศึกษาของกมลพร จารุไชยกุล และคณะ (2563) ในจังหวัดอุดรธานี ซึ่งชี้ให้เห็นว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังคงพึ่งพาเทคโนโลยีพื้นฐาน เช่น สื่อสิ่งพิมพ์และโสตทัศนูปกรณ์ แม้ว่าจะมีความคาดหวังที่จะนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมากขึ้นมาใช้ก็ตาม สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นถึง “ช่องว่างระหว่างความคาดหวังกับความเป็นจริง” ซึ่งมีสาเหตุหลักจากข้อจำกัดด้านอุปกรณ์ งบประมาณ และความพร้อมของบุคลากร อันเป็นปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขก่อนจึงจะสามารถประยุกต์ใช้แนวคิดเมืองอัจฉริยะได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ความต้องการในการนำ Smart City มาใช้ ความต้องการที่สูงที่สุดอยู่ในด้านการจัดการสุขภาพและความปลอดภัย ซึ่งเป็นเทคโนโลยีที่ตอบโจทย์ปัญหาได้ตรงประเด็นและเห็นผลเชิงปฏิบัติชัดเจน เช่น ระบบแจ้งเตือนเหตุฉุกเฉิน ฐานข้อมูลสุขภาพแบบบูรณาการ และระบบติดตามความปลอดภัย แนวทางเหล่านี้สอดคล้องกับแนวคิด Smart Learning Environment ในการจัดการศึกษาปฐมวัยที่เน้นความปลอดภัย ความโปร่งใส และการใช้ข้อมูลแบบเรียลไทม์ เพื่อให้ครู บุคลากร และผู้ปกครองทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพในการดูแลเด็ก

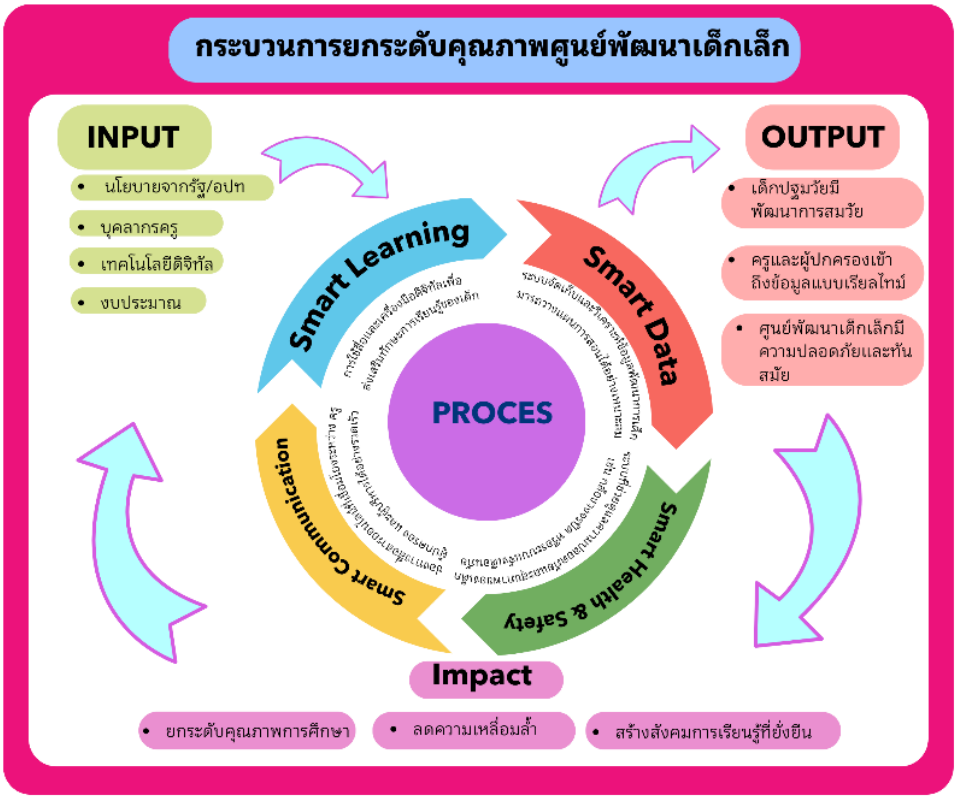
3. บทบาทและมุมมองที่แตกต่างตามตำแหน่งหน้าที่ ผู้บริหารมีมุมมองต่อสภาพปัญหาชัดเจนและรุนแรงกว่าบุคลากรภาคปฏิบัติ สอดคล้องทฤษฎีการบริหาร (Administrative Theory) ของ Henri Fayol (1916) ที่ระบุว่า ผู้บริหารมักมองในเชิงระบบ (Systemic View) โดยคำนึงถึงงบประมาณและนโยบายเป็นหลัก ขณะที่ครูและผู้ดูแลเด็กมักให้ความสำคัญกับปัญหาเชิงปฏิบัติประจำวัน (Operational Level) อย่างไรก็ตาม ผลวิจัยพบว่าทุกกลุ่มเห็นพ้องในด้านความต้องการและแนวทางการประยุกต์ใช้ Smart City ซึ่งสะท้อนถึง Common Goal ในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยใช้เทคโนโลยี

4. ความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรและงบประมาณ ทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพต่างยืนยันว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญที่สุดสองประการคือ งบประมาณ และความรู้ทักษะของบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอของกฤษฎา แก้ววัดปริง (2568) ที่ระบุว่า บุคลากรและความสามารถเป็นตัวกำหนดความสำเร็จของโครงการ Smart City โครงการที่ประสบความสำเร็จมักมีการลงทุนทั้งด้านเทคโนโลยีและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ไปพร้อมกัน ดังนั้นการสนับสนุนด้านงบประมาณและการจัดอบรมอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะทักษะด้านดิจิทัลและ AI จึงเป็นสิ่งจำเป็น

5. การออกแบบเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับพัฒนาการเด็ก ข้อเสนอเชิงคุณภาพสะท้อนความกังวลเกี่ยวกับความเหมาะสมของสื่อดิจิทัลต่อพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ซึ่งสอดคล้องกับ Komis, Karachristos, Mourta, Sgoura, Misirli, and Jaillet (2021) ที่กล่าวถึง Smart Toys in Early Childhood ว่าการเรียนรู้ของเด็กควรเกิดขึ้นผ่านการเล่นและการมีปฏิสัมพันธ์กับโลกจริงเป็นหลัก เทคโนโลยีจึงควรทำหน้าที่เป็นเครื่องมือเสริมมากกว่าที่จะเข้ามาแทนที่ประสบการณ์เหล่านั้น ข้อค้นพบนี้ตอกย้ำว่าการประยุกต์ใช้ Smart City ในการศึกษาปฐมวัยต้องคำนึงถึงหลักพัฒนาการของเด็กอย่างลึกซึ้ง

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัย คือ การพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นรากฐานสำคัญของการสร้างทุนมนุษย์คุณภาพในอนาคต การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพจึงต้องอาศัยทั้งปัจจัยสนับสนุนจากภายนอกและการจัดการภายในที่เป็นระบบ แผนภาพนี้แสดง โมเดลกระบวนการยกระดับคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยมีองค์ประกอบหลัก 4 ส่วน คือ Input Process Output และ Impact ซึ่งเชื่อมโยงกันอย่างเป็นลำดับขั้น ซึ่งเป็นการประยุกต์แนวคิดเมืองอัจฉริยะ (Smart City) เข้ากับการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทำให้เห็นความสัมพันธ์เชิงระบบจากปัจจัยนำเข้า ผ่านกระบวนการที่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล นำไปสู่ผลลัพธ์เชิงคุณภาพและขยายผลสู่ผลกระทบในระดับสังคม สรุปดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กระบวนการยกระดับคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

จากภาพองค์ความรู้จากการวิจัย อธิบายได้ว่า กระบวนการยกระดับคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแบ่งออกเป็น 4 ส่วนหลักๆ ที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่จุดเริ่มต้นไปจนถึงผลลัพธ์ในวงกว้าง ดังนี้

1. ปัจจัยนำเข้า (Input) เป็นรากฐานสำคัญที่จำเป็นต้องมีเพื่อเริ่มต้นและขับเคลื่อนโครงการ ประกอบด้วย นโยบายจากรัฐ/อปท. ทิศทางและข้อกำหนดจากภาครัฐ บุคลากรครู ผู้ขับเคลื่อนหลักในการจัดการเรียนการสอน เทคโนโลยีดิจิทัล เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ช่วยอำนวยความสะดวก งบประมาณ ทรัพยากรทางการเงินที่ใช้ในการดำเนินงาน

2. กระบวนการ (Process) ส่วนนี้คือการนำปัจจัยนำเข้ามาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาปรับปรุงการทำงานให้เป็นระบบ "Smart" ต่างๆ ได้แก่ Smart Learning การใช้สื่อและเครื่องมือดิจิทัลเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของเด็ก Smart Data ระบบจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลพัฒนาการของเด็ก ทำให้สามารถวางแผนการสอนได้อย่างเหมาะสม Smart Health & Safety ระบบที่ช่วยดูแลความปลอดภัยและสุขภาพของเด็ก เช่น กล้องวงจรปิด หรือระบบแจ้งเตือนภัย Smart Communication ช่องทางสื่อสารออนไลน์ที่เชื่อมโยงระหว่างครู ผู้ปกครอง และผู้บริหารได้อย่างรวดเร็ว

3. ผลลัพธ์ (Output) เมื่อกระบวนการข้างต้นสำเร็จ จะเกิดผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมขึ้นทันที ได้แก่ เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการสมวัย ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ครูและผู้ปกครองเข้าถึงข้อมูลแบบเรียลไทม์ ทำให้สามารถติดตามพัฒนาการของเด็กได้อย่างใกล้ชิด ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความปลอดภัยและทันสมัย สร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้

4. ผลกระทบ (Impact) นี่คือเป้าหมายสูงสุดในระยะยาว ซึ่งส่งผลต่อสังคมโดยรวม ได้แก่ ยกระดับคุณภาพการศึกษา ทำให้การศึกษาปฐมวัยมีมาตรฐานที่สูงขึ้น ลดความเหลื่อมล้ำ เด็กทุกคนสามารถ

เข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพได้เท่าเทียมกัน และสร้างสังคมการเรียนรู้ที่ยั่งยืน การวางรากฐานการศึกษาที่ดีจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศในอนาคต

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การพัฒนาศักยภาพบุคลากร หน่วยงานต้นสังกัดควรจัดการอบรมอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบสำหรับครูและผู้ดูแลเด็ก โดยเน้นทักษะพื้นฐานด้านดิจิทัล การใช้แอปพลิเคชันเพื่อการจัดการเรียนรู้ และความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับปัญญาประดิษฐ์ (AI) และการวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis) เพื่อยกระดับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในทางปฏิบัติ

1.2 การมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครอง ควรจัดกิจกรรมสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของเทคโนโลยี เพื่อลดช่องว่างและความต้านทานในการใช้เทคโนโลยี โดยพัฒนาระบบการสื่อสารและแพลตฟอร์มที่เข้าถึงง่าย เหมาะสมกับผู้ปกครองทุกกลุ่ม

1.3 การคัดเลือกและออกแบบเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับวัย ควรเลือกใช้เทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลที่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย มุ่งเน้นการส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ การเคลื่อนไหว การเล่นเชิงสร้างสรรค์ และการลดเวลาการใช้หน้าจอ

1.4 การจัดสรรงบประมาณแบบมีเป้าหมาย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้บริหารควรจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอและเร่งด่วน เพื่อ (1) จัดหาอุปกรณ์พื้นฐานที่มีคุณภาพ เช่น อินเทอร์เน็ตความเร็วสูง (2) จัดซื้อหรือพัฒนาซอฟต์แวร์และแพลตฟอร์ม เช่น ระบบแจ้งเตือนและฐานข้อมูล และ (3) สนับสนุนการบำรุงรักษาและการพัฒนาต่อยอด

1.5 การกำหนดนโยบายและแผนงานที่ชัดเจน ผู้บริหารควรผลักดันให้มีการบรรจุ “แผนการปฏิรูปดิจิทัลศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก” เป็นส่วนหนึ่งของนโยบายการศึกษา ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น โดยมีรายละเอียดของขั้นตอนการดำเนินงาน ระบบติดตาม และการประเมินผลที่เป็นรูปธรรม

1.6 การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ ควรเสริมสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงพยาบาล สำนักงานการศึกษา และภาคเอกชน เพื่อออกแบบและพัฒนาระบบที่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลร่วมกัน ลดการทำงานซ้ำซ้อน และแบ่งปันทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาโมเดลที่ชัดเจน ควรมีการวิจัยและพัฒนา (R&D) เพื่อออกแบบกรอบแนวคิดหรือโมเดลที่เหมาะสมสำหรับการประยุกต์ใช้แนวคิด Smart City ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยคำนึงถึงบริบททางวัฒนธรรมและเศรษฐกิจของไทย

2.2 การขยายขอบเขตการศึกษา ควรทำการวิจัยที่ครอบคลุมพื้นที่กว้างขึ้น รวมถึงกลุ่มผู้ปกครองและเด็กปฐมวัย เพื่อให้ได้ข้อมูลและมุมมองที่หลากหลายยิ่งขึ้น

2.3 การวิจัยเชิงปฏิบัติการ ควรดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เพื่อนำร่องการใช้เทคโนโลยีที่เสนอแนะในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจริง และติดตามผลกระทบ ปัญหาอุปสรรค รวมถึงปัจจัยแห่งความสำเร็จอย่างใกล้ชิด

2.4 การศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับความเหมาะสมของเทคโนโลยี ควรศึกษาผลกระทบของเทคโนโลยีเฉพาะทาง เช่น AR/VR, AI และ Wearable Devices ต่อพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของเด็กปฐมวัย เพื่อใช้เป็นแนวทางคัดเลือกเทคโนโลยีที่ปลอดภัยและเหมาะสมที่สุด

2.5 การพัฒนาแอปพลิเคชันเพื่อสนับสนุน Smart City Education ควรมีการพัฒนาแอปพลิเคชันที่ตอบสนองการดำเนินงานของโรงเรียนและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในหลายมิติ ได้แก่ การเรียนรู้ (Smart Learning), การสื่อสาร (Smart Communication), สุขภาพและความปลอดภัย (Smart Health & Safety), การบริหารจัดการ (Smart Administration) และสิ่งแวดล้อมและพลังงาน (Smart Environment)

เอกสารอ้างอิง

กมลพร จารุไชยกุล, บุษกร สุขแสน และธนกฤต ทุริสุทธ. (2563).รูปแบบการใช้สื่อเทคโนโลยีในการเรียนการสอนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก.วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 5(10), 102–109.

กฤษฎา แก้ววัดปริง. (2568).ทรัพยากรมนุษย์คือหัวใจสำคัญของความสำเร็จในการพัฒนาสมาร์ทซิตี้. แหล่งที่มา http://www.scira.kmitl.ac.th/องค์ความรู้-smart-city/2/ สืบค้นเมื่อ 5 กุมภาพันธ์ 2568.

รังสิญา ช่อผูก และประกอบ ใจมั่น. (2566). การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา กรณีศึกษา : จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วารสารวิชาการบัณฑิตศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, 1(1), 45.

สถาบันพระปกเกล้า. (2563). รายงานสถานการณ์การกระจายอำนาจ ประจำปี พ.ศ. 2562: บทสำรวจการพัฒนาเมืองอัจฉริยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. รายงานวิจัย. สถาบันพระปกเกล้า.

พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2562. (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 136 ตอนที่ 56 ก หน้า 1-28. (30 เมษายน 2562).

สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล, กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2560). การส่งเสริมเมืองอัจฉริยะ. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.

Cao, Y. and Baki, R. B. (2023). Intelligent VR technology empowers the construction of intelligent learning environment for preschool education of kindergartens with emblematic characteristics. Applied Mathematics and Nonlinear Sciences, 9(1), 1–15.

Fayol, H. (1916). Administration industrielle et générale: Prévoyance, organisation, commandement, coordination, contrôle. Paris: Dunod.

Translated by C. Storrs. (1949). as General and Industrial Management. London: Pitman.

Komis, V., Karachristos, C., Mourta, D., Sgoura, K., Misirli, A. and Jaillet, A. (2021). Smart toys in early childhood and primary education: A systematic review of technological and educational affordances. Applied Sciences, 11(18), 8653.

O'Donnell, M. and Shonkoff, J. P. (2009). Investing in Early Human Development: Timing and Neuroscience. Public Health, 12(8), 1–10.

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) 2569
Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU Vol. 13 No. 1 (January-April) 2026
ISSN: 2673-0030 (Online) https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU

แนวทางการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

GUIDELINES FOR USING ARTIFICIAL INTELLIGENCE (AI) IN THE STUDENT SUPPORT SYSTEM OF OPPORTUNITY EXPANSION SCHOOLS UNDER THE PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

[1]นภัสวรรณ ศรีทรงเมือง Naphassawan Srisongmuang [2]สุดารัตน์ สารสว่าง Sudarat Sarnsawang
[3]วรรณวิศา สืบนุสรณ์ คล้ายจำแลง Wanwisa Suebnusorn Klaijumlang
[1, 2, 3]มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ Kasetsart University, Thailand
Corresponding Author E-mail: fhasai8334@gmail.com

Article Received: January 07, 2026. Revised: April 19, 2026. Accepted: April 22, 2026.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ความต้องการจำเป็นการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2) เพื่อศึกษาสภาพความต้องการจำเป็นการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3) เพื่อเสนอแนวทางการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือ ครูโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 278 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ ในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก 2) ความต้องการจำเป็นการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ความต้องการจำเป็นเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ (1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (2) ด้านการส่งเสริมและการพัฒนานักเรียน (3) ด้านการป้องกันและแก้ไข (4) ด้านการส่งต่อนักเรียน (5) ด้านการคัดกรองนักเรียน และ 3) แนวทางการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ดังนี้ ควรสนับสนุนด้านงบประมาณในการจัดหา แท็บเล็ต สัญญาณอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง และการเข้าถึงการใช้งานปัญญาประดิษฐ์ในฐานะครูที่ปรึกษาแบบไม่เสียค่าใช้จ่าย จัดอบรมและสนับสนุนให้ครูเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อให้ครูมีความรู้และ ทักษะในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และมีการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือออนไลน์ระหว่างนักเรียน ผู้ปกครอง ครู ผู้บริหารสถานศึกษา

คำสำคัญ: ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, ปัญญาประดิษฐ์, โรงเรียนขยายโอกาส

ISSN: 2673-0030 (Online) https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU

Abstract

This research article aims to: 1) examine the current and desired conditions, as well as the needs, for utilizing Artificial Intelligence (AI) in the student support systems; 2) analyze the essential needs for using AI in enhancing student support systems; and 3) propose guidelines for using AI in the student support systems in opportunity expansion schools under the Office of Primary Educational Service Area, Phra Nakhon Si Ayutthaya District 1. The sample group consisted of 278 teachers from opportunity expansion schools under the same office. The research tools included questionnaires and focus group interviews. Data analysis includes percentage, standard deviation, the modified priority needs index ($PNI_{modified}$), and content analysis.

The research findings revealed that: 1) The current condition of using Artificial Intelligence (AI) in the student support systems in opportunity expansion schools under the Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 1 is, overall, at a moderate level in all aspects. The desired condition, in all aspects, is at a high level. 2) The priority needs for implementing Artificial Intelligence (AI) in the student support system of opportunity expansion schools under the Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 1, ranked from highest to lowest, are as follows (1) Understanding students individually (2) Promoting and developing students (3) Prevention and problem-solving (4) Referring students (5) Screening students and 3) The guidelines for utilizing AI in the student support systems in opportunity expansion schools under the Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 1 are as follows: There should be budgetary support for procuring tablets, high-speed internet, and access to AI as a free virtual advisor. Training should be organized and teachers should be encouraged to participate in such training so that they gain the knowledge and skills necessary to use AI in implementing student support systems. Additionally, there should be ongoing supervision, guidance, and monitoring of the implementation. Furthermore, an online collaboration network should be established among students, parents, teachers, and school administrators.

Keywords: Student Support System, Artificial Intelligence, Opportunity Expansion School

บทนำ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 เพื่อวางกรอบเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศ โดยมุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคน สามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบการบริหาร จัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับความ ต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ โดยมีแนวคิดการจัดการศึกษา ตามแผนการศึกษาแห่งชาติยึดหลักสำคัญในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย หลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 และเติบโตเป็นคนไทยยุคใหม่ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา พร้อมทั้งมีจิตสาธารณะเพื่อส่วนรวม นอกจากจะเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างศักยภาพนักเรียนแล้ว ระบบดังกล่าวยังถือเป็นหนึ่งในกระบวนการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา ที่มีขั้นตอน วิธีการ และเครื่องมือที่ชัดเจนในการดำเนินงาน การจัดระบบนี้อาศัยครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลัก ร่วมกับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาซึ่งเป็นโรงเรียนที่สร้างทางเลือกในการเรียนรู้ที่เน้นให้ประชากรวัยเรียนทุกคนเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึง เนื่องจากยังมีประชากรส่วนหนึ่งของประเทศอยู่ในชนบทที่ด้อยโอกาสกว่าสังคมเมือง โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจึงมีบทบาทในเรื่องการจัดการศึกษาที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในสภาวะดังกล่าว ลดอัตราการออกกลางคัน มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถจบการศึกษาภาคบังคับ (ศดานันท์ กันทะมา, 2566)

เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์หรือ “Artificial Intelligence : AI” ซึ่งเป็นเทคโนโลยีที่ทำให้คอมพิวเตอร์สามารถเรียนรู้ เข้าใจและตัดสินใจได้อย่างชาญฉลาด คล้ายคลึงกับการใช้สมองของมนุษย์ หรือบางครั้งดีกว่าที่มนุษย์ทั่วไปจะสามารถทำได้ด้วยศักยภาพก้าวข้ามขีดจำกัดของร่างกายและจิตใจของสิ่งมีชีวิต ปัญญาประดิษฐ์สามารถทำงาน บางอย่างที่ซ้ำซากจำเจและจัดการกับข้อมูลต่างๆ อย่างมหาศาลได้อย่างต่อเนื่องและมีลักษณะเป็นอัตโนมัติ (สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล, 2563) ปัญญาประดิษฐ์จึงถูกนำมาประยุกต์ใช้ในหลายด้านทั้งในด้านการแพทย์ ด้านเศรษฐศาสตร์ ด้านการคมนาคม รวมไปถึงด้านการศึกษา เทคโนโลยี AI สามารถวิเคราะห์ความต้องการการเรียนรู้ของผู้เรียนสร้างระบบการเรียนรู้แบบปรับตัวเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนและสามารถให้ข้อเสนอแนะส่วนบุคคล แก่ผู้เรียนได้ อีกทั้งยังสามารถแนะนำผู้สอนที่เป็นมนุษย์ให้ปรับเปลี่ยนกลยุทธ์การสอนได้ ช่วยให้ผู้สอนเข้าใจถึงกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนและเสนอแนวทางในการสนับสนุนผู้เรียนได้อีกด้วย เพื่อให้โรงเรียนก้าวเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล สิ่งสำคัญคือทั้งผู้สอนและผู้เรียนจะต้องมีความสามารถด้านดิจิทัลที่ดี ผู้บริหารและนักพัฒนาก็ควรมีส่วนร่วมเช่นกัน ในขณะที่นักพัฒนาได้พัฒนาเทคโนโลยี AI ผู้บริหารควรอำนวยความสะดวกในการบูรณาการการใช้ AI ให้กับผู้สอนและผู้เรียนด้วย (Ming Liu et al., 2023)

จากการวิเคราะห์บริบทของโรงเรียนขยายโอกาสจากแผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 สำนักงานเขตพื้นที่ที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 (2568) พบว่า ภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีโรงเรียนขยายโอกาสที่อยู่ในความดูแล จำนวน 53 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 30 ของโรงเรียนทั้งหมด 176 โรงเรียน ได้ทำการศึกษาและประเมินสถานการณ์ขององค์กรผ่านวิธีการ SWOT

Analysis พบว่า ในมิติของของงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 1) การย้ายถิ่นในการประกอบอาชีพของผู้ปกครอง ทำให้นักเรียนต้องย้ายติดตาม ส่งผลให้เกิดปัญหาการออกกลางคัน การเรียนไม่ต่อเนื่อง หรือการไม่ส่งบุตรหลานเข้าเรียน 2) ในพื้นที่จังหวัดอุตสาหกรรม ผู้ปกครองส่วนใหญ่มักต้องทำงานหนักไม่เป็นเวลา ส่งผลให้ไม่มีเวลาในการดูแลบุตรอย่างเพียงพอและเหมาะสม 3) นักเรียนไม่มีสถานะทางทะเบียนราษฎร์ ผู้ปกครองอยู่ในระหว่างรอการลงทะเบียน แต่สามารถเข้าสู่ระบบการศึกษาได้ ส่งผลต่ออาหารเสริมและอาหารกลางวันในระยะแรก 4) ค่าครองชีพของประชาชนสูงขึ้น ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีรายได้ไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายในชีวิตประจำวันจึงไม่สามารถสนับสนุนการศึกษาให้บุตรหลานได้เต็มที่ 5) เทคโนโลยีและสารสนเทศมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ผู้เรียนที่ขาดภูมิคุ้มกันมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์และมีแนวโน้มให้เกิดภัยคุกคามทางไซเบอร์สูงขึ้น

สภาพปัญหาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 มีจำนวนหลายแห่ง กระจายอยู่ในพื้นที่ต่างๆ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนสามารถเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง ครูที่ปรึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสจึงมีบทบาทสำคัญในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีความเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ กระบวนการดังกล่าวต้องสามารถติดตาม วิเคราะห์ และให้ความช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างรวดเร็วและตรงจุด เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการดูแลอย่างรอบด้านทั้งด้านวิชาการ จิตใจ และสังคม การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในปัจจุบันยังคงพึ่งพาการทำงานด้วยวิธีการแบบเดิม ซึ่งมีข้อจำกัดด้านเวลา ความถูกต้องของข้อมูล และการประมวลผลเชิงลึก ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อช่วยให้การเก็บรวบรวม วิเคราะห์ และจัดการข้อมูลนักเรียนมีความถูกต้อง รวดเร็ว และครอบคลุม ส่งผลให้ครูที่ปรึกษาสามารถดำเนินการช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างทันท่วงทีและตรงตามความต้องการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการลดปัญหานักเรียนออกกลางคัน และยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสให้ดียิ่งขึ้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1, 2568)

จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาแนวการการประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยการวิจัยครั้งนี้จะดำเนินการโดยศึกษาความต้องการจำเป็นแนวปฏิบัติที่ดีและนำมาจัดทำแนวทางทีสอดคล้องกับบริบทของเขตพื้นทีการศึกษา ผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์สถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานใน สังกัดหน่วยงานอื่น ๆ และเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานบริหารการศึกษาต้นสังกัดและหน่วยงานบริหารการศึกษาในระดับนโยบายที่เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ความต้องการจำเป็นการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

2. เพื่อศึกษาสภาพความต้องการจำเป็นการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

3. เพื่อเสนอแนวทางการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี ระหว่างงานวิจัยเชิงปริมาณและงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และสภาพความต้องการจำเป็นการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยใช้แบบสอบถาม

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ปีการศึกษา 2568 ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 986 คน และมีกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 278 คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเปรียบเทียบจากตาราง Krejcie and Morgan (1970 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2556) โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความต้องการจำเป็นการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) สร้างแบบประเมินฉบับร่างนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบ 3) นำแบบสอบถามมาพัฒนาปรับปรุงเนื้อหาและแก้ไขตามข้อเสนอแนะ 4) นำแบบฉบับร่างให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและใช้เกณฑ์ในการวัดค่าดัชนีค่า IOC เท่ากับ 0.67- 1.00 5) นำไป Try out กับโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 6)ตรวจสอบความถูกต้องมาจัดทำฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บข้อมูลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล 1) จัดเตรียมเครื่องมือในรูปแบบออนไลน์เพื่อเตรียมส่งให้โรงเรียนในกลุ่มตัวอย่าง 2) นำหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูล 3) ดำเนินการเก็บข้อมูล โดยการแนบลิงก์แบบสอบถามและ QR CODE 4) นำแบบสอบถามที่ได้รับไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล 1) ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) นำมาวิเคราะห์ค่าความถี่ และค่าร้อยละ ซึ่งเป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ แบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด และประสบการณ์การทำงาน 2) ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 นำมาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและที่พึงประสงค์ของทางการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3) ความต้องการจำเป็นความต้องการจำเป็นการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนขยายโอกาสโดยการหาค่า ความต้องการจำเป็น $PNI_{modified} = (I - D) / D$ (สุวิมล ว่องวานิช,2562)

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยใช้การสัมภาษณ์แบบ Focus Group

1. ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง ประกอบ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน โดยมีคุณสมบัติ คือ มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป สาขาการบริหารการศึกษาหรือสาขาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา นักวิชาการด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 1 คน โดยมีคุณสมบัติ คือ มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป สาขาการบริหารการศึกษาหรือสาขาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และอาจารย์ผู้สอนทางด้านเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 1 คน โดยมีคุณสมบัติ วุฒิการศึกษาศึกษาระดับปริญญาเอก ทางด้านเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์

2. เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยผู้วิจัยได้นำข้อมูลด้านที่มีความต้องการจำเป็นการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนลำดับที่ 1 – 5 มาร่างเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา พิจารณาความถูกต้องเหมาะสมแล้วนำไปใช้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิต่อไป โดยรูปแบบการสัมภาษณ์เป็นแบบการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง มีการบันทึก การสัมภาษณ์และถอดข้อความจากการสัมภาษณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล นำผลสัมภาษณ์แนวทางการใช้ปัญญาประดิษฐ์(AI) ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอเป็นความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ความต้องการจำเป็นการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ความต้องการจำเป็นการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

ที่	ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
		$\overline{x}$	S.D.	ระดับ	$\overline{x}$	S.D.	ระดับ
1	ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	2.86	0.89	ปานกลาง	4.31	0.54	มาก
2	ด้านการคัดกรองนักเรียน	2.94	0.89	ปานกลาง	4.22	0.58	มาก
3	ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	2.90	0.93	ปานกลาง	4.30	0.54	มาก
4	ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	2.81	0.91	ปานกลาง	4.17	0.64	มาก
5	ด้านการส่งต่อนักเรียน	2.83	0.89	ปานกลาง	4.19	0.64	มาก
	ค่าเฉลี่ยรวม	2.87	0.90	ปานกลาง	4.24	0.59	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{x}$ = 2.87, S.D.= 0.90) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการคัดกรองนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{x}$ = 2.94 , S.D.= 0.89) รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{x}$ = 2.90 , S.D.= 0.93) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลอยู่ใน

ระดับปานกลาง ($\overline{x}$ = 2.87, S.D.= 0.89) ด้านการส่งต่อนักเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{x}$ = 2.83, S.D.= 0.89) และด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{x}$ = 2.81, S.D.= 0.91) ตามลำดับ

สภาพที่พึงประสงค์ในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{x}$ = 4.24 , S.D.=0.59) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล อยู่ในระดับมาก ($\overline{x}$ = 4.31 , S.D.=0.54) รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนอยู่ในระดับมาก ($\overline{x}$ = 4.30, S.D.= 0.54) ด้านการคัดกรองนักเรียน อยู่ในระดับมาก ($\overline{x}$ = 4.22 ,S.D.= 0.58) ด้านการส่งต่อนักเรียน อยู่ในระดับมาก ($\overline{x}$ = 4.19, S.D.= 0.64) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา อยู่ในระดับมาก ($\overline{x}$ = 4.17, S.D.= 0.64) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์สภาพความต้องการจำเป็นการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

ตารางที่ 2 สภาพความต้องการจำเป็นการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

ที่	ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์	PNI Modified	อันดับ
		$\overline{x}$	$\overline{x}$		
1	ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	2.86	4.31	0.505	1
2	ด้านการคัดกรองนักเรียน	2.94	4.22	0.434	5
3	ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	2.90	4.30	0.497	2
4	ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	2.81	4.17	0.482	3
5	ด้านการส่งต่อนักเรียน	2.83	4.19	0.479	4

จากการตารางที่ 2 พบว่า การประเมินความต้องการการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ในภาพรวมเท่ากับ 0.497 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{modified}$ = 0.504) รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ($PNI_{modified}$ = 0.497) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ($PNI_{modified}$ = 0.482) ด้านการส่งต่อนักเรียน ($PNI_{modified}$ = 0.479) และด้านการคัดกรองนักเรียน ($PNI_{modified}$ = 0.434) ตามลำดับ

3. แนวทางการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 แต่ละด้าน ดังนี้

3.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ควรส่งเสริมและให้ความรู้ครูในการใช้ AI ในการแปลงข้อมูลเยี่ยมบ้านให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัลผ่านเทคโนโลยี OCR และ Handwriting Recognition เพื่อลดภาระการทำงานเอกสารและเพิ่มความแม่นยำในการวิเคราะห์ข้อมูลเฉพาะรายบุคคล นอกจากนี้ยังมีการพัฒนา AI Chatbot และ Data Analytics Dashboard เพื่อเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเชิงลึก

3.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน ควรสนับสนุนให้มีการนำ AI นำมาใช้เพื่อจำแนกกลุ่มนักเรียนตามความเสี่ยงผ่านการประมวลผลแบบประเมิน SDQ หรือ EQ รวมทั้งการแจ้งผลแบบอินโฟกราฟิกที่เข้าถึงผู้ปกครองได้ทันที ระบบมีความปลอดภัยด้านข้อมูลและสามารถสื่อสารผ่านหลายช่องทางอย่างมีประสิทธิภาพ

3.3 ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ควรมีนโยบายส่งเสริมการใช้ระบบ AI ในการแนะนำกิจกรรมที่เหมาะสมกับความสนใจและศักยภาพของนักเรียนรายบุคคล รวมถึงใช้ Generative AI เป็นผู้ช่วยครูในการออกแบบกิจกรรมที่ตรงตามบริบทของโรงเรียน โดยส่งเสริมการใช้ระบบ Gamification เพื่อจูงใจนักเรียนให้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

3.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ควรมุ่งเน้นการใช้ AI วิเคราะห์พฤติกรรมของนักเรียนเพื่อตรวจจับแนวโน้มความเสี่ยง การแปลภาษาเพื่อสื่อสารกับผู้ปกครอง และการพัฒนาระบบแจ้งเหตุฉุกเฉินอัตโนมัติ รวมถึงการประเมินสุขภาพจิตและการสร้างฐานข้อมูลแบบ Real-time เพื่อให้การวางแผนการดูแลครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ

3.5 ด้านการส่งต่อนักเรียน ควรมีการแนะนำครูที่ปรึกษาใช้ระบบ AI ในการจับคู่ปัญหานักเรียนกับผู้เชี่ยวชาญหรือหน่วยงานภายนอกที่เหมาะสมในพื้นที่หรือระดับประเทศ และใช้ Generative AI สร้างรายงานส่งต่ออัตโนมัติ พร้อมระบบติดตามผลที่แสดงพัฒนาการของนักเรียนหลังการส่งต่ออย่างเป็นระบบและมีความปลอดภัยของข้อมูล

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่ผู้วิจัยได้อภิปรายการวิจัยดังนี้

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การนำปัญญาประดิษฐ์ (AI) ไปใช้ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งบ่งชี้ว่าสถานศึกษามีการนำเทคโนโลยี AI มาใช้ในการปฏิบัติงานเพียงบางด้านหรือในระดับเริ่มต้นเท่านั้น ยังไม่ถึงระดับการใช้งานอย่างเต็มศักยภาพเพื่อสนับสนุนระบบดูแลนักเรียนอย่างเป็นองค์รวม สาเหตุหนึ่งของสภาพนี้อาจมาจากขีดจำกัดด้านทักษะและความพร้อมของครูที่ปรึกษาและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งมีความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ในการใช้ AI ไม่เพียงพอ ทำให้ยังไม่สามารถบูรณาการเทคโนโลยีดังกล่าวเข้ากับกระบวนการดำเนินงานเชิงระบบได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Kim et al. (2020) ที่ชี้ว่า การยอมรับและการนำเทคโนโลยี AI มาปรับใช้ในระบบการศึกษา ต้องอาศัยพื้นฐานด้านความรู้ ความเข้าใจ และความพร้อมของบุคลากรเป็นสำคัญ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทำงานจากเดิมสู่การทำงานร่วมกับเทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิผล และต้องมีการสนับสนุนการเรียนรู้เทคโนโลยีอย่างต่อเนื่องเพื่อขจัดความกังวลและความท้าทายด้านทักษะเชิงเทคนิค

ผลการวิเคราะห์สภาพที่พึงประสงค์ของการนำปัญญาประดิษฐ์ (AI) มาใช้ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาส พบว่า โดยภาพรวมความต้องการอยู่ในระดับมาก ซึ่งสะท้อนว่าครูที่ปรึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสมีความต้องการที่จะนำปัญญาประดิษฐ์มาใช้ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อช่วยลดการจัดทำเอกสาร และสะดวกต่อการจัดเก็บข้อมูลให้เป็นระบบและง่ายต่อการเข้าถึงข้อมูล ทำให้การดูแลนักเรียนอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษฎา พลอยศรี (2568) ที่พบว่า ร้อยละ 80 ของผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า AI ช่วยลดภาระงานธุรการและบริหารโรงเรียนได้ ขณะที่ร้อยละ70 มีประสบการณ์ใช้ AI บ้างแล้ว เช่น ช่วยจัดทำเอกสารหรือออกแบบโครงการ ส่วนอีกร้อยละ 20 ยังไม่เคยใช้ เนื่องจากขาดความเข้าใจหรือไม่แน่ใจว่าจะประยุกต์ใช้กับงานของตนอย่างไร นอกจากนี้

ผู้ตอบแบบสอบถามยังแสดงความต้องการใช้ AI ในด้านต่างๆ เช่น จัดตารางเรียน ติดตามผลการเรียน และลดงานเอกสาร แนวทางการนำ AI มาใช้ในโรงเรียน

ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความต้องการนำ AI มาใช้มีความชัดเจนในหลายมิติ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 3) การป้องกันและแก้ไขปัญหา 4) การส่งต่อนักเรียน 5) การคัดกรองนักเรียน แสดงให้เห็นความครูที่ปรึกษามีความต้องการจำเป็นในด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมากที่สุดโดยเฉพาะเรื่องการนำปัญญาประดิษฐ์มาช่วยในการเยี่ยมบ้านนักเรียน ซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรัชติกร รามัญกิจ (2566) ที่พบว่า ความต้องการจำเป็น 3 ลำดับแรก ควรส่งเสริมให้ครูใช้แอปพลิเคชันใหม่ๆ ในการพัฒนาความสามารถพิเศษและค้นหาศักยภาพแห่งตนควรกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการ คัดกรองนักเรียนและนำแอปพลิเคชันมาใช้ในการจัดทำฐานข้อมูลของนักเรียนในระบบออนไลน์ และควรมีบริการให้คำปรึกษาและจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในรูปแบบออนไลน์ และงานวิจัยของสุพัตรา ปากดี (2566) ที่พบว่า การประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์(AI) ในด้านศักยภาพของปัญญาประดิษฐ์ในการจัดการศึกษา ได้แก่ อำนวยความสะดวกและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ปรับปรุงกระบวนการสอนของครูและส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนและลักษณะการประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ในด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ได้แก่ การประยุกต์ใช้ ปัญญาประดิษฐ์ในระบบบันทึกเวลาเข้า-ออกสถานศึกษา ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ผลการนำเสนอแนวทางการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ทั้ง 5 ด้าน แสดงให้เห็นถึงบทบาทสำคัญของ AI ในการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล พบว่า การนำ AI มาแปลงข้อมูลเยี่ยมบ้านเป็นดิจิทัลด้วยเทคโนโลยี OCR และ Handwriting Recognition รวมถึงการใช้ Chatbot และแดชบอร์ดวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก ช่วยให้ครูที่ปรึกษาเข้าใจนักเรียนรายบุคคลอย่างแม่นยำมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานของ Yan et al. (2023) ที่ชี้ว่า AI สามารถวิเคราะห์ข้อมูลจากหลายแหล่งเพื่อนำไปสู่การสร้างโปรไฟล์ผู้เรียนที่ครอบคลุมทั้งพฤติกรรม ความสนใจ และความต้องการจำเป็น 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน มีการเสนอให้ใช้ AI ประมวลผลแบบประเมิน เช่น SDQ หรือ EQ เพื่อจำแนกความเสี่ยงของนักเรียน ซึ่งสามารถแจ้งผลเป็นอินโฟกราฟิกแก่ผู้ปกครองได้อย่างรวดเร็วผ่านช่องทางดิจิทัล แนวทางนี้สอดคล้องกับงานของ Zawacki-Richter et al. (2019) ที่ระบุว่า Learning Analytics และ AI ช่วยให้นักการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมและแนวโน้มของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การใช้ AI ในการแนะนำกิจกรรมที่เหมาะสมกับศักยภาพและความสนใจของแต่ละคน ตลอดจนการใช้ Generative AI เป็นผู้ช่วยครูออกแบบกิจกรรม และระบบ Gamification เพื่อจูงใจผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ Chen et al. (2022) ที่เสนอว่า AI สามารถสนับสนุนการเรียนรู้แบบเฉพาะบุคคล (Personalized Learning) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา การใช้ AI วิเคราะห์แนวโน้มพฤติกรรมเสี่ยง และสร้างระบบแจ้งเหตุฉุกเฉินอัตโนมัติ เป็นแนวทางที่ได้รับการสนับสนุนจากงานของ Ifenthaler and Yau (2020) ซึ่งกล่าวว่า Learning Analytics สามารถช่วยในการระบุความเสี่ยงและให้ข้อมูลล่วงหน้าแก่ครูเพื่อวางแผนการแทรกแซงได้อย่างตรงจุด 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน การจับคู่ปัญหาของนักเรียนกับหน่วยงานหรือผู้เชี่ยวชาญด้วยระบบ AI รวมถึงการ

สร้างรายงานด้วย Generative AI และระบบติดตามผลหลังส่งต่อ เป็นแนวทางที่ Zhai et al. (2024) ชี้ว่า AI-based recommendation systems สามารถเพิ่มความแม่นยำในการเลือกแหล่งความช่วยเหลือที่เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ แนวทางการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 สามารถสรุปเป็นองค์ประกอบได้ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไข และด้านการส่งต่อนักเรียน สรุปดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แนวทางการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

จากภาพองค์ความรู้จากการวิจัย อธิบายได้ดังนี้

แนวทางการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนขยายโอกาส ประกอบไปด้วยกระบวนการทำงาน 5 ด้าน โดยจะใช้ฐานข้อมูลหลักเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลทุกอย่างของนักเรียนให้มาอยู่ที่จุดเดียว เพื่อไม่ให้ข้อมูลกระจัดกระจาย ดังนี้

1. ด้านรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ยกระดับการรู้จักนักเรียนรายบุคคลผ่านเทคโนโลยี OCR เพื่อเปลี่ยนเอกสารเยี่ยมบ้านเป็นฐานข้อมูลดิจิทัล เสริมความแม่นยำด้วย Smart Tracking (GPS) เพื่อวิเคราะห์พื้นที่เสี่ยง และเข้าถึงข้อมูลเชิงลึกผ่าน Interactive Chatbot เพื่อสร้างระเบียนสะสมออนไลน์ที่สมบูรณ์ช่วยให้ครูเข้าใจบริบทและดูแลนักเรียนแต่ละคนได้อย่างรวดเร็วและตรงจุด

2. ด้านการคัดกรองนักเรียน การนำปัญญาประดิษฐ์มาพัฒนาระบบคัดกรองด้วย Machine Learning เพื่อจำแนกกลุ่มนักเรียนจากแบบประเมิน SDQ/EQ อย่างแม่นยำ พร้อมแจ้งผลแก่ผู้ปกครองด้วย

Infographic ที่เข้าใจง่าย และเชื่อมโยงข้อมูลผ่าน Collaborative Platform ระหว่างภาคีเครือข่าย เพื่อการรายงานผลอย่างมืออาชีพและการดูแลนักเรียนเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพ

3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การนำปัญญาประดิษฐ์มาพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยพัฒนาผู้เรียนผ่าน AI Co-Pilot ที่ช่วยครูออกแบบกิจกรรมทักษะชีวิตอย่างสร้างสรรค์ ใช้ระบบ Activity Recommendation วิเคราะห์ฐานข้อมูลเพื่อแนะนำกิจกรรมที่ตอบโจทย์ความถนัดรายบุคคล และใช้กลไก Gamification สร้างแรงจูงใจผ่านการสะท้อนผลแบบ Real-time เพื่อส่งเสริมนักเรียนให้พัฒนาศักยภาพตามความแตกต่างระหว่างบุคคลอย่างยั่งยืน

4. ด้านการป้องกันและแก้ไข มุ่งเน้นการการเฝ้าระวังเชิงรุก ด้วย Predictive Analytics ที่คาดการณ์ความเสี่ยงล่วงหน้า พร้อมระบบ Automated Alert แจ้งเตือนครูทันทีเมื่อเกิดเหตุวิกฤต และใช้ Mental Health AI วิเคราะห์สภาวะจิตใจเชิงลึก เพื่อให้ครูเข้าถึงปัญหาและให้การช่วยเหลือเยียวยาได้อย่างรวดเร็ว แม่นยำ และทันท่วงที

5. ด้านการส่งต่อนักเรียน การส่งต่อด้วย Matching Database ที่จับคู่ปัญหานักเรียนกับหน่วยงานภายนอกได้อย่างแม่นยำ พร้อมระบบ Auto-Reporting สรุปรายงานดิจิทัลช่วยลดภาระงานครู และสร้าง Tracking Loop ติดตามผลการช่วยเหลือย้อนกลับ เพื่อให้เกิดการดูแลที่ต่อเนื่องและไม่ทอดทิ้งนักเรียนในระหว่างรอยต่อของความช่วยเหลือ

การนำปัญญาประดิษฐ์มาใช้ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนต้องอยู่บนพื้นฐานสำคัญ ได้แก่

1. ความปลอดภัยข้อมูลและความเป็นส่วนตัว ข้อมูลในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนส่วนใหญ่เป็นข้อมูลอ่อนไหวเช่น สุขภาพจิต ฐานะทางการเงิน และพฤติกรรมเสี่ยง ซึ่งหากรั่วไหลจะส่งผลกระทบต่อนักเรียนโดยตรง ครูที่ปรึกษาควรปฏิบัติตามามกฎหมาย PDPA อย่างเคร่งครัด

2. การเพิ่มทักษะของครูในด้าน Prompt Engineering เป็นการพัฒนาทักษะการสื่อสารกับ AI อย่างเป็นระบบ เพื่อให้ครูสามารถสั่งงานปัญญาประดิษฐ์ เช่น ChatGPT, Gemini หรือ Claude ให้ผลิตผลงานที่ถูกต้อง แม่นยำ และนำไปใช้งานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้จริง

3. การใช้ข้อมูลจริงที่พิสูจน์ได้ เป็นหลักในการกำหนดทิศทางช่วยเหลือนักเรียน แทนการใช้ความรู้สึกหรือประสบการณ์มาตัดสิน เพื่อให้นักเรียนทุกคนได้รับการคุ้มครองและช่วยเหลืออย่างเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูที่ปรึกษามีความต้องการใช้ AI เพื่อบันทึกและสรุปข้อมูลการเยี่ยมบ้าน โดยแนะนำให้พัฒนาระบบ AI ที่สามารถแปลงข้อมูลกระดาษเป็นดิจิทัลอัตโนมัติ (Digitization & OCR) พร้อมสรุปผลในรูปแบบรายงาน หรือแดชบอร์ด ช่วยลดภาระงานเอกสาร และเพิ่มความถูกต้องของข้อมูล ทั้งนี้ควรจัดอบรมการใช้ AI แก่ครู พร้อมกำหนดมาตรการด้านความปลอดภัยและการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

1.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน มีความต้องการใช้ AI แจ้งผลการคัดกรองความเสี่ยงให้ผู้ปกครองทราบอย่างรวดเร็วและเข้าใจง่าย ควรพัฒนา AI สำหรับแปลภาษาและปรับระดับการสื่อสาร พร้อมออกแบบระบบที่รักษาความปลอดภัยของข้อมูลตามหลัก PDPA อย่างเคร่งครัด

1.3 ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ความต้องการหลักคือการใช้ AI ออกแบบกิจกรรมเสริมทักษะชีวิตที่ตอบสนองต่อความสนใจและความแตกต่างของนักเรียน ควรส่งเสริมการพัฒนาเครื่องมือ AI สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียน และสนับสนุนครูในการออกแบบกิจกรรมเฉพาะบุคคล โดยคำนึงถึงจริยธรรมและการคุ้มครองข้อมูล

1.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ครูต้องการใช้ AI สนับสนุนการออกแบบกิจกรรมเชิงป้องกันในชั้นเรียน และใช้ AI เป็นระบบแจ้งเหตุฉุกเฉินที่สามารถแปลภาษาและปรับระดับความเข้าใจได้ ควรออกแบบให้สอดคล้องกับกฎหมาย PDPA เพื่อความปลอดภัยในการสื่อสาร

1.5 ด้านการส่งต่อนักเรียน ครูต้องการระบบ AI ที่สามารถแนะนำผู้เชี่ยวชาญหรือหน่วยงานที่เหมาะสมกับปัญหาของนักเรียน โดยเฉพาะกรณีซับซ้อน ควรพัฒนาฐานข้อมูลผู้เชี่ยวชาญที่เชื่อมโยงกับหน่วยงานต่างๆ และใช้ AI ในการจับคู่ปัญหากับผู้เชี่ยวชาญอย่างเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่เกิดขึ้นหลังจากนำแนวทางการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) มาใช้ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาส

2.2ควรมีการศึกษาสภาพปัญหาและความสามารถในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในสถานศึกษา

2.3 ควรมีการศึกษาพัฒนาทักษะความฉลาดทางดิจิทัล (Digital Intelligence) และจริยธรรมในการใช้ AI ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้กับครูผู้สอน

เอกสารอ้างอิง

กฤษฎา พลอยศรี. (2568). แนวทางการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์เพื่อการบริหารงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒน์, 7(2), 115–124.

บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสาหรับการวิจัย 1. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สุวีริยาสาส์น.

รัชติกร รามัญกิจ. (2566). แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ศดานันท์ กันทะมา. (2566). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา. วารสารบริหารการศึกษาบัวบัณฑิต. 22(1), 37-48.

สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน). (2563). แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ. 2563–2565. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน).

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. (2568). แผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568. พระนครศรีอยุธยา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สุพัตรา ปากดี. (2566). แนวทางการประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในการจัดการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุวิมล ว่องวาณิช. (2562). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Chen, L., Xie, H. and Hwang, G.-J. (2022). A multi-perspective review of artificial intelligence in education: Emerging trends, challenges and opportunities. Computers & Education: Artificial Intelligence, 3, 100079.

Ifenthaler, D. and Yau, J. Y.-K. (2020). Utilising learning analytics for study success: Reflections on current empirical findings. Research and Practice in Technology Enhanced Learning, 15(4), 1–13.

Kim, H., Park, S. and Jang, S. (2020). Teachers' perceptions and challenges in the integration of artificial intelligence in education. International Journal of Educational Technology in Higher Education, 17(1), 1–17.

Ming Liu, et al. (2023). AI in education: A review of the state-of-the-art and future directions. Journal of Digital Learning in Digital Age, 8(1), 1-15.

Yan, L., Wang, X. and Liu, S. (2023). Artificial intelligence–driven student profiling for personalized learning support in higher education. Education and Information Technologies, 28, 11257–11276.

Zawacki-Richter, O., Marín, V. I., Bond, M. and Gouverneur, F. (2019). Systematic review of research on artificial intelligence applications in higher education: Where are the educators? International Journal of Educational Technology in Higher Education, 16(39), 1–27.

Zhai, X., Zhou, Y. and Li, X. (2024). Artificial intelligence-powered recommendation systems in education: Opportunities and ethical challenges. British Journal of Educational Technology, 55(1), 45–63.

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) 2569
Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU Vol. 13 No. 1 (January-April) 2026
ISSN: 2673-0030 (Online) https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านจับใจความสำคัญ โดยใช้เทคนิค 5W1H ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

THE DEVELOPMENT OF READING COMPREHENSION ACHIEVEMENT USING THE 5W1H TECHNIQUE FOR MATHAYOM SUKSA 2 STUDENTS AT BAN PHAI MUNICIPAL SCHOOL, KHON KAEN PROVINCE

[1]เบญจวรรณ มูลลือ Benchawan Moonlue [2]อัจฉราพร ใครบุตร Adcharaporn Khraiboot
[3]พชรกฤต ศรีบุญเรือง Phacharakrit Sribunrueaing
[1, 2, 3]มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Khaen Campus, Thailand
Corresponding Author E-mail: Banchawannana@gmail.com

Article Received: October 09, 2025. Revised: April 16, 2026. Accepted: April 19, 2026.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ด้านการอ่านจับใจความสำคัญ โดยใช้เทคนิค 5W1H ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านจับใจความสำคัญ โดยใช้เทคนิค 5W1H 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านจับใจความสำคัญ โดยใช้เทคนิค 5W1H เครื่องมือที่ใช้ในวิจัย คือ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ 3) แบบประเมินความพึงพอใจ กลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ภาคเรียนที่ 1 จำนวนนักเรียน 26 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง ทดสอบวัดผลก่อนและหลังการทดสอบ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า 1) แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านจับใจความสำคัญ โดยใช้เทคนิค 5W1H ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.17/82.95 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ตั้งไว้ 2) ผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านจับใจความสำคัญ โดยใช้เทคนิค 5W1H ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ 3) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านจับใจความสำคัญ โดยใช้เทคนิค 5W1H โรงเรียนเทศบาลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 5.26

คำสำคัญ: การอ่านจับใจความสำคัญ, เทคนิค 5W1H, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Abstract

The purposes of this research were: 1) to develop a learning management plan for enhancing reading comprehension achievement using the 5W1H technique for Mathayom Suksa 2 students to meet the 80/80 efficiency criterion, 2) to compare the reading comprehension achievement of Mathayom Suksa 2 students at Ban Phai Municipal School, Khon Kaen Province, before and after instruction using the 5W1H technique, and 3) to examine students' satisfaction with the development of reading comprehension achievement using the 5W1H technique for Mathayom Suksa 2 students at Ban Phai Municipal School, Khon Kaen Province. The research instruments consisted of 1) the learning management plan, 2) the achievement test, and 3) the student satisfaction questionnaire. The target group was 26 Mathayom Suksa 2 students at Ban Phai Municipal School, Khon Kaen Province, in the first semester, selected by purposive sampling. Pre-test and post-test were administered. The statistics used for data analysis were mean, standard deviation, and paired t-test.

The research results were as follows: 1) The learning management plan on reading comprehension using the 5W1H technique for Mathayom Suksa 2 students at Ban Phai Municipal School, Khon Kaen Province, achieved an efficiency level of 83.17/82.95, which was higher than the specified 80/80 criterion. 2) The reading comprehension achievement of Mathayom Suksa 2 students using the 5W1H technique after instruction was significantly higher than before instruction at the .05 level, consistent with the stated hypothesis. 3) Students' satisfaction with the learning management plan on reading comprehension using the 5W1H technique at Ban Phai Municipal School, Khon Kaen Province, was at the highest level overall, with an average score of 4.62

Keywords: Reading Comprehension, 5W1H Technique, Learning Achievement

บทนำ

ชาติไทยเป็นชาติที่ยิ่งใหญ่มาช้านาน เพราะเรามีทั้งภาษาพูดและภาษาเขียนที่ใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารและดำรงเอกลักษณ์ความเป็นไทย ดังที่ ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2545) กล่าวไว้ว่า ภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติที่ใช้เป็นเครื่องมือการสื่อสารของคนในชาติ มีความสำคัญต่อคนไทยเป็นอย่างยิ่ง เพราะแสดงถึงเอกลักษณ์และความเป็นเอกราชของชาติไทย เป็นมรดกทางวัฒนธรรมเป็นสมบัติทางปัญญาที่บรรพบุรุษได้สร้างสมไว้ คนไทยทุกคนจึงควรช่วยกันธำรงรักษาไว้ให้คงอยู่คู่กับความเป็นไทย การใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารที่คนไทยใช้พูด ใช้เขียน สื่อความคิด ความต้องการ และการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกด้านต่างๆ ของบุคคลในสังคม ดังปรากฏในบันทึกเหตุการณ์หรือเรื่องราวในอดีตและปัจจุบันทั้งภาษาไทยยังมีลักษณะเฉพาะที่เป็นวัฒนธรรมมีค่านิยมขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อและศรัทธา ความรู้และการถ่ายทอดที่เป็นสื่อภูมิปัญญาในเรื่องราวต่างๆ โดยบันทึกไว้เป็นวรรณคดีและวรรณกรรมอีกด้วยได้

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติเป็นสมบัติทางวัฒนธรรม อันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันทำให้สามารถประกอบกิจธุระการงาน และดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ พัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ วิจารณ์ และสร้างสรรค์ ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ซึ่งกระบวนการทางภาษาที่จะสร้างการพัฒนาให้เกิดขึ้นนั้น คือ การอ่าน โดยเฉพาะการอ่านจับใจความสำคัญ

การอ่านจับใจความสำคัญจะมีความสำคัญต่อนักเรียนเป็นอย่างมากเพราะทักษะการอ่านจับใจความสำคัญเป็นพื้นฐานสำคัญในการอ่านเพื่อความเข้าใจในเนื้อหาสาระ ที่จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการอ่านในรายวิชาต่างๆ และการอ่านในขั้นที่สูงขึ้น แต่การสอนการอ่านจับใจความสำคัญก็ยังไม่ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากยังพบว่า นักเรียนโรงเรียนเทศบาลบ้านไผ่ สังกัดเทศบาลเมืองบ้านไผ่ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น มีผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ในปีการศึกษา 2566 ในรายวิชาภาษาไทยต่ำกว่าระดับประเทศ กล่าวคือได้คะแนน 44.73 ในขณะที่ระดับชาติมีคะแนนเฉลี่ย 50.73 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2566) จากปัญหาดังกล่าวเมื่อวิเคราะห์ในรายข้อ พบว่า ข้อปรนัยนักเรียนไม่สามารถทำได้เท่าที่ควร เนื่องจากนักเรียนไม่สามารถอ่านจับใจความจากข้อความที่ปรากฏในข้อสอบ จึงไม่สามารถวิเคราะห์คำตอบที่ถูกต้องได้ อีกทั้ง การอ่านจับใจความสำคัญเป็นสาระที่ถูกกำหนดไว้ในมาตรฐาน ท 1.1 คือการใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน เมื่อผู้เรียนจบการศึกษาแล้วจะต้องสามารถอ่านจับใจความสำคัญได้ หากผู้เรียนไม่สามารถอ่านจับใจความได้ย่อมส่งผลระยะยาวทั้งต่อการอ่านและเขียนสื่อสารการจับใจความสำคัญในชีวิตประจำวัน

จากสภาพปัญหานี้ ผู้วิจัยปฏิบัติการสอนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ผู้เรียนบางคนมีทักษะการอ่านจับใจความได้ไม่ดีเท่าที่ควร ไม่สามารถแยกใจความหลักใจความรองได้ ผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความสำคัญของผู้เรียนเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนที่จะต้องทดสอบระดับชาติ (O-NET) เมื่อนักเรียนศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รวมถึงใช้ต่อยอดในการสอบในระดับต่างๆ ต่อไปซึ่งการสอนอ่านนั้นจะมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีเทคนิควิธีการที่หลากหลาย ผู้สอนจำเป็นจะต้องหาเทคนิควิธีการสอนที่เหมาะสมแก่ผู้เรียนที่สามารถนำมาใช้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนได้

ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการวิจัยเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านจับใจความสำคัญโดยใช้เทคนิค 5W1H ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น เพื่อให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ในด้านการอ่านจับใจความสำคัญที่สูงขึ้น เนื่องจากเป็นเทคนิคที่ช่วยกระตุ้นความคิดและช่วยหาคำตอบได้อย่างครอบคลุมและสามารถนำไปจับใจความสำคัญของเรื่อง เพื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เนื้อหาวิชา เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความสำคัญโดยแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการตั้งคำถามตอบคำถามมีกระบวนการต่างๆ มากมายที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการคิดอย่างเป็นระบบมีขั้นตอนเพื่อนำมาพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ด้านการอ่านจับใจความสำคัญ โดยใช้เทคนิค 5W1H ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านจับใจความสำคัญ โดยใช้เทคนิค 5W1H ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ก่อนและหลังเรียน

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านจับใจความสำคัญ โดยใช้เทคนิค 5W1H ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบแผนการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Pre Experimental Designs) มีวิธีการเลือกศึกษาการทดลองกลุ่มเดียวมีการสอบก่อนและหลังการทดลอง (The One-Group Pretest-Posttest Design) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 โรงเรียนเทศบาลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น จำนวน 2 ห้อง จำนวนนักเรียน 53 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 โรงเรียนเทศบาลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น จำนวนนักเรียน 26 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H จำนวน 4 แผน รวม 8 ชั่วโมง มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ศึกษาตำราการสอนภาษาไทย ตำราวรรณคดีไทย และเอกสารต่างๆ ตามที่กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการกำหนด

2. จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องการอ่านจับใจความสำคัญโดยใช้เทคนิค 5W1H จำนวน 4 แผน รวม 8 ชั่วโมง จากนั้นนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและนำมาแก้ไขปรับปรุง

3. นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิจัยแล้วนั้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน โดยเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี 1 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลจำนวน 2 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ระหว่างจุดประสงค์พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องความสอดคล้องระหว่าง 0.60 - 1.00

4. นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน แล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความสำคัญ แบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ เพื่อใช้ทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้และหลังการจัดการเรียนรู้เป็นแบบทดสอบชุดเดียวกันมีการสลับตัวเลือก โดยมีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้

1. ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาลบ้านไผ่ สาระการเรียนรู้ภาษาไทย มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด ศึกษาทฤษฎี หลักการ และวิธีสร้างเครื่องมือวัดผลทางการศึกษารวมทั้งการสร้างแบบทดสอบ (สุวิมล กฤชคฤหาสน์, 2564)

2. สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านจับใจความสำคัญตามเนื้อหา ดังนี้ 1) การอ่านจับใจความสำคัญนิทาน 2) การอ่านจับใจความสำคัญจากเรื่องสั้น 3) การอ่านจับใจความสำคัญจากข่าว 4) การอ่านจับใจความสำคัญจากบทความ โดยแบบทดสอบจำนวน 40 ข้อ เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก เลือกใช้จริง 30 ข้อ

3. เสนอแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านจับใจความสำคัญต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิจัยเพื่อตรวจสอบการใช้ภาษา ความถูกต้องของข้อคำถาม ความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดประสงค์

4. นำแบบทดสอบการอ่านจับใจความสำคัญที่มีการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิจัยแล้วนั้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน โดยเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี 1 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลจำนวน 2 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ระหว่างจุดประสงค์พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องความสอดคล้องระหว่าง 0.50-1.00

5. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านจับใจความสำคัญไปทดลองใช้ (try-out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลบ้านไผ่ จำนวน 26 คนที่เคยได้รับการจัดการเรียนรู้ เรื่องการจับใจความสำคัญมาแล้ว

6. นำผลการทดสอบของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านจับใจความสำคัญซึ่งเป็นข้อสอบปรนัยมาวิเคราะห์คุณภาพรายข้อเพื่อหาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนก พบว่าแบบทดสอบฉบับนี้ใช้ค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.31-0.65 และค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.25-0.73 คัดเลือกข้อสอบไว้ 30 ข้อ คำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของข้อสอบปรนัยโดยใช้สูตร Kuder-Richardson Method (KR-20) (สมนึก ภัททิยธนี, 2565) พบว่า แบบทดสอบวัดผลผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.73

7. นำข้อสอบปรนัยที่คัดเลือกไว้จำนวน 30 ข้อ ที่ผ่านการหาคุณภาพของข้อสอบและมีการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปใช้ทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างก่อนการจัดการเรียนรู้ (Pre-test) และหลังการจัดการเรียนรู้ (Post-test) โดยสรุปการสร้างและพัฒนาแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการอ่านจับใจความสำคัญ โดยใช้เทคนิค 5W1H

1. ผู้วิจัยศึกษา เอกสารที่เกี่ยวข้อง แนวคิด ทฤษฎี ตำรา เอกสาร บทความงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการทำแบบสอบถาม นำกรอบแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจมาสร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนซึ่งประกอบด้วยประโยค ข้อความ จำนวน 15 ข้อ สอบถามความพึงพอใจ 3 ด้าน คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ และด้านประโยชน์ที่ได้รับพร้อมด้วยมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

2. นำแบบสอบถามความพึงพอใจเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิจัยเพื่อตรวจสอบความถูกต้องความเหมาะสมของการใช้ภาษาแล้วปรับปรุงแก้ไข

3. นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ ที่ปรึกษาวิจัยแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน โดยเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี 1 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลจำนวน 2 ท่าน พิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และตรวจสอบความสอดคล้อง(Index of Item Objective Congruence) ของคำถามแต่ละข้อว่ามีความสอดคล้องกับจุดประสงค์หรือไม่ (IOC)) โดยพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างจุดประสงค์พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องความสอดคล้องระหว่าง 0.60-1.00

4. นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่ปรับปรุงและแก้ไขแล้วไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ดำเนินการประเมินการอ่านจับใจความสำคัญ โดยใช้เทคนิค 5W1H ของนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย ก่อนการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านจับใจความสำคัญ โดยใช้เทคนิค 5W1H ของ แบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

3.2 จัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านจับใจความสำคัญ โดยใช้เทคนิค 5W1H ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

3.3 ทดสอบนักเรียนหลังเรียน ด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านจับใจความสำคัญ โดยใช้เทคนิค 5W1H ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

3.4 เปรียบเทียบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน

3.5 เปรียบเทียบประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องการอ่านจับใจความสำคัญโดยใช้เทคนิค 5W1H หลังได้รับการจัดการเรียนรู้กับเกณฑ์ร้อยละ 80

3.6 ให้ผู้เรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านจับใจความสำคัญ โดยใช้เทคนิค 5W1H ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

3.7 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลที่ได้มาทั้งหมดเพื่อนำไปวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติ แปลผลการวิเคราะห์ นำข้อมูลที่ได้มาสรุปผลการวิจัยและอภิปรายต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การหาค่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านจับใจความสำคัญ โดยใช้เทคนิค 5W1H ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ที่มีประสิทธิภาพ 80/80 โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และการหาค่าสถิติ E_1/E_2 การหาค่าเปรียบเทียบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนด้านการอ่านจับใจความสำคัญ โดยใช้เทคนิค 5W1H ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ก่อนการจัดการเรียนรู้และหลังการจัดการเรียนรู้ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent) และวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้การอ่านจับใจความสำคัญ โดยใช้เทคนิค 5W1H ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. การพัฒนาแผนการการอ่านจับใจความสำคัญ โดยใช้เทคนิค 5W1H ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น พบผลการวิจัยดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการหาประสิทธิภาพตามมาตรฐาน 80/80 ของแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านจับใจความสำคัญ โดยใช้เทคนิค 5W1H ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

ค่าสถิติ	แบบทดสอบก่อนเรียน 30 คะแนน	แบบทดสอบหลังเรียน 30 คะแนน	แบบทดสอบประจำหน่วย 40 คะแนน	ประสิทธิภาพ
$\overline{x}$	11.00	24.88	33.27	83.17/82.95
ร้อยละ	36.67	82.95	83.17	

จากตารางที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านจับใจความสำคัญ โดยใช้เทคนิค 5W1H ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่นมีค่าประสิทธิภาพของกระบวนการเท่ากับ 83.17 และมีค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์เท่ากับ 82.95 แสดงว่าแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านจับใจความสำคัญ โดยใช้เทคนิค 5W1H ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น มีค่าประสิทธิภาพ E1/E2 = 83.17/82.95 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว้

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนด้านการอ่านจับใจความสำคัญ โดยใช้เทคนิค 5W1H ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น มีค่าก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ พบผลการวิจัยดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนด้านการอ่านจับใจความสำคัญ โดยใช้เทคนิค 5W1H ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\overline{x}$	S.D.	t	*p*
หลังเรียน	26	30	24.88	1.63	2.06	.000
ก่อนเรียน	26	30	11.00	1.77		

*p < .05

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลวิเคราะห์คะแนนผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนด้านการอ่านจับใจความสำคัญ โดยใช้เทคนิค 5W1H ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการที่ตั้งไว้

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ โดยใช้เทคนิค 5W1H ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น พบผลการวิจัยดังในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ โดยใช้เทคนิค 5W1H ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

หัวข้อ	$\overline{x}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้	4.51	0.72	มากที่สุด
ด้านบรรยากาศการเรียนรู้	4.71	0.58	มากที่สุด
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	4.65	0.63	มากที่สุด
รวม	**4.62**	**0.15**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ โดยใช้เทคนิค 5W1H โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจระดับเห็นด้วยมากที่สุด ด้านบรรยากาศการเรียนรู้เป็นลำดับที่ ด้านประโยชน์ที่ได้รับเป็นลำดับที่ 2 ด้านกิจกรรมการเรียนรู้เป็นลำดับที่ 3

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการหาค่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านจับใจความสำคัญ โดยใช้เทคนิค 5W1H ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น พบว่า อ่านจับใจความสำคัญโดยใช้เทคนิค 5W1H ประกอบด้วย 4 แผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้ แผนที่ 1 เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญนิทาน แผนที่ 2 เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญจากเรื่องสั้น แผนที่ 3 เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญจากข่าว แผนที่ 4 การอ่านจับใจความสำคัญจากบทความ ด้านการทดสอบประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ โดยใช้เทคนิค 5W1H ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น มีประสิทธิภาพที่กำหนดไว้ 80/80 ได้เท่ากับ 83.17/82.95 ซึ่งมีประสิทธิภาพที่สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/50 ที่กำหนด สอดคล้องกับการวิจัยของดวงพร เพื่องฟู (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความโดยใช้เทคนิค 5W1H ที่พบว่า นักเรียนมีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 81.25 และมีนักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 18.75 จากการศึกษาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิค 5W1H พบว่า ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม E1/E2 = 84/87.50 สอดคล้องกับงานวิจัยของชนกพร สุริโย (2562) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้เทคนิค 5W1H ประกอบแบบฝึกกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ที่พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H ประกอบแบบฝึกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีประสิทธิภาพ E/E) เท่ากับ 80.01/82.44 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2. ผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านจับใจความสำคัญโดยใช้เทคนิค 5W1H ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น หลังการจัดการเรียน พบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยก่อนเรียนนักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 11.00 เพราะผู้เรียนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจ ที่ถูกต้องจึงทำให้คะแนนจากการทดสอบก่อนเรียนของผู้เรียนต่ำและคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนหลังเรียนเท่ากับ 24.88 คะแนน แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความได้อย่างชัดเจน โดยการเพิ่มขึ้นของคะแนนนี้สะท้อนว่าผู้เรียนสามารถระบุรายละเอียดที่สำคัญของข้อความ ตอบคำถามเชิงวิเคราะห์ และเชื่อมโยงสาระสำคัญจากเรื่องที่อ่านได้ดียิ่งขึ้น การที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ สอดคล้องกับแนวคิดของนิภาพรรณ ทองสว่าง (2567) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านจับใจความไว้ว่า การอ่านจับใจความสำคัญเป็นทักษะที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการเรียนเป็นการอ่านที่คนเราใช้กันมากในชีวิตประจำวัน ถ้าผู้อ่านมีความสามารถในการอ่านจับใจความก็สามารถจะเข้าใจความหมายของเรื่องราวต่างๆ ที่อ่านได้อย่างถูกต้องรวดเร็ว ดังนั้นผู้อ่านจะต้องตั้งเป้าหมายหรือจุดมุ่งหมายในการอ่านจะทำให้การอ่านนั้นประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนาภรณ์ กันทะยวง (2564) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความสำคัญโดยใช้เทคนิค 5W1H กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านกองหิน ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียน โดยใช้เทคนิค

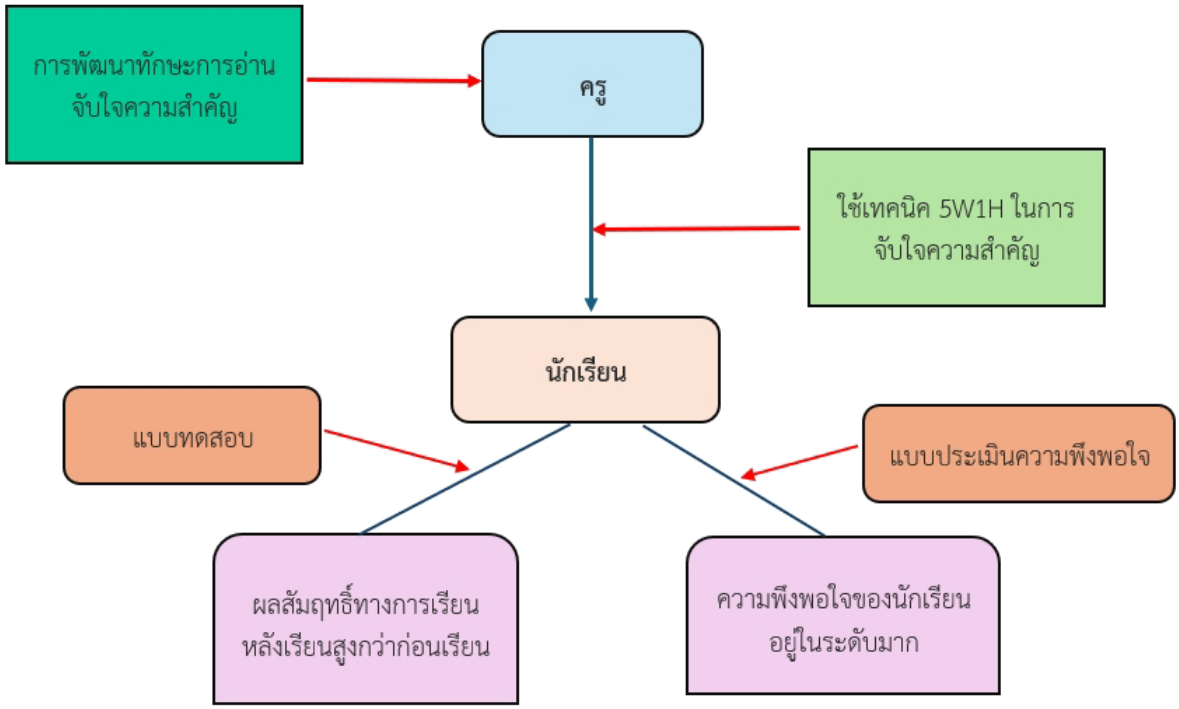
5W1H ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่านักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยนักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 14.13 และหลังเรียนนักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 22.86 คะแนน

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลบ้านไผ่ ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด 3 ด้าน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้รับลำดับที่ 1 รองลงมา คือ ด้านบรรยากาศการเรียนรู้และด้านประโยชน์ที่ได้รับเป็นลำดับสุดท้าย แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H สามารถตอบสนองต่อความต้องการและความสนใจของผู้เรียนได้ดี นักเรียนรู้สึกสนุก มีส่วนร่วม และได้รับประสบการณ์เรียนรู้ที่ทันสมัย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยส่งเสริมแรงจูงใจในการเรียน และทำให้การเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างเต็มศักยภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของดลฤดี ไชยศิริ (2563) ได้กล่าวถึงความพึงพอใจไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกหรือพฤติกรรมตอบสนองต่องานหรือกิจกรรมที่ปฏิบัติ ซึ่งระดับความพึงพอใจของแต่ละบุคคลจะเกิดความพึงพอใจแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับว่าการกระทำหรือสิ่งแวดล้อมนั้นตอบสนองต่อความต้องการหรือบรรลุจุดมุ่งหมายนั้นได้มากน้อยเพียงใด และสอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนาภรณ์ กันทะยวง (2564) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความสำคัญโดยใช้เทคนิค 5W1H กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านกองหิน ที่พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความสำคัญโดยใช้เทคนิค 5W1H โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านจับใจความสำคัญ โดยใช้เทคนิค 5W1H ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนสูงขึ้น และมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุดจึงถือว่าเหมาะสมที่จะนำมาใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ต่อไป

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านจับใจความสำคัญ โดยใช้เทคนิค 5W1H ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ทำให้เกิดการพัฒนาตามความสามารถการการอ่านจับใจความสำคัญ ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านจับใจความสำคัญ โดยใช้เทคนิค 5W1H เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนและผู้ที่สนใจทั่วไปในการพัฒนาตามความสามารถการอ่านจับใจความสำคัญ สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสรุปดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้วิจัย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ครูผู้สอนควรศึกษาขั้นตอนในการใช้ให้เข้าใจมีการวางแผนใช้และมีการใช้อย่างจริงจังจะทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านจับใจความสำคัญ โดยใช้เทคนิค 5W1H ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 นั้นเกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H เป็นกิจกรรมที่ฝึกให้นักเรียนได้ค้นหาคำตอบจากการตั้งคำถาม ครูควรนำเสนอตัวอย่างคำถามหลายแบบ เพื่อให้นักเรียนสามารถค้นหาคำตอบและลงมือปฏิบัติได้ด้วยตนเอง

1.3 ครูผู้สอนออกแบบเครื่องมือสำหรับจัดกิจกรรมการสอนให้เหมาะสมกับวัย เนื้อหาทันสมัย สามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนได้

1.4 ครูควรสังเกตพฤติกรรมนักเรียนระหว่างการทำกิจกรรมการเรียนรู้และบันทึกผลการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อนำผลการบันทึกการเรียนรู้ไปทบทวนให้ความรู้เพิ่มเติมกับนักเรียนที่ยังไม่เข้าใจเนื้อหา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลายเพื่อใช้เป็นสื่อในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นและเพื่อตอบสนองความต้องการสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพและทันสมัย

2.2 ควรศึกษาผลของการใช้เทคนิค 5W1H ควบคู่กับวิธีการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) รูปแบบอื่นๆ เพื่อพิจารณาว่าวิธีการใดช่วยส่งเสริมการอ่านจับใจความสำคัญได้ดี

2.3 ควรมีการนำเทคนิค 5W1H ไปใช้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ เช่น สาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

คุณภาพการศึกษาระดับชาติผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (O-Net ม.3) ปีการศึกษา 2566. แหล่งที่มา http//:bet.obec.go.th./2566 สืบค้นเมื่อ 2 เมษายน 2568.

ชนกพร สุริโย. (2562). การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้เทคนิค 5W1H ประกอบแบบฝึก กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ. (2545). การสอนภาษาไทยขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: เมธิทิปส์.

ดลฤดี ไชยศิริ. (2563). การส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้การเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับแนวคิดเกมิฟิเคชัน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนผดุงนารี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ดวงพร เพื่องฟู. (2560). การพัฒนาชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความโดยใช้เทคนิค 5W1H เพื่อส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

นิภาพรรณ ทองสว่าง. (2564). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้แบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิค 9 คำถาม. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

พัชรินทร์ บุตรสันเทียะ. (2562). การพัฒนาความสามารถการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิด Task Based Learning ร่วมกับคำถามของบลูม. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

รัตนาภรณ์ กันทะยวง. (2564). การพัฒนาชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความสำคัญโดยใช้เทคนิค 5W1H กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยพะเยา.

สมนึก ภัททิยธนี. (2565). การวัดผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 13. กาฬสินธุ์: ประสานการพิมพ์.

สุวิมล กฤชคฤหาสน์. (2564). เอกสารประกอบการสอน MER3101 การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) 2569
Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU Vol. 13 No. 1 (January-April) 2026
ISSN: 2673-0030 (Online) https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU

ACADEMIC ADMINISTRATION APPROACHES FOR PROMOTING INFORMATION LITERACY OF TEACHERS IN MIANYANG CITY COLLEGE, CHINA

[1]Lu Nanxi [2]Wannapa Phopli
[1, 2]Faculty of Education Dhonburi Rajaphat University, Thailand
Corresponding Author E-mail: wannapa.p@dru.ac.th

Article Received: August 23, 2025. Revised: April 12, 2026. Accepted: April 16, 2026.

Abstract

The objectives of this research were: 1) to investigate the current situation of information literacy among teachers and administrators at Mianyang City College. 2) to propose academic administration approaches for promoting Mianyang City College teachers' information literacy. The samples of this research were 265 teachers and 132 administrators from Mianyang City College. The sample size was obtained using the Krejcie and Morgan formula. The stratified random sampling was used to sample the entire population. A mixed methods approach (quantitative and qualitative research) was used to analyze the data. The research instruments were questionnaires and set of questions for the focus group meeting. The questions were reviewed and checked by three experts and the methodology of valuation used was the Index Of Item-Objective Congruence (IOC). Quantitative methods (percentages, means, standard deviations) were employed for data analysis.

The results of this research show that: the current situation of information literacy among teachers and administrators at Mianyang City College was at a moderate level. Specifically, the Information Technology Dimension has the highest score, while the Information Knowledge Dimension and the Information Ability Dimension have the lowest scores. According to self-evaluations, most teachers and administrators occasionally or never critically evaluate information from various sources, and the majority of them have a relatively low proficiency in using Excel software. These strategies integrate the Technology Acceptance Model (TAM) and the Cognitive Absorption Theory to address systemic barriers. The proposed academic administration approaches encompass three core dimensions: 1) Tiered technical training (early-career teachers, mid-career teachers, veteran teachers), 2) Ethics governance and cognitive reinforcement (mandatory courses, AI detection systems), 3) Resource synergy (digital resource centers, cross-departmental collaboration).

Keywords: Academic Administration, Information Literacy, Technology Acceptance Model, Cognitive Absorption Theory, Educational Informatization

Introduction

With the rapid development of information technology and the advancement of educational informatization, information literacy has emerged as a crucial competency for teachers in modern education.(Yang et al., 2019). As outlined in China's Education Modernization 2035 and the Education Informatization 2.0 Action Plan, information literacy is defined as "the comprehensive ability of teachers to leverage information technology to optimize teaching, innovate pedagogical models, and solve complex educational problems." This shift is essential for cultivating high-quality professionals capable of thriving in the digital age.

However, existing research highlights several key challenges faced by teachers in applied undergraduate institutions. First, there is a superficial application of technology, where teachers can operate basic multimedia equipment but lack a deep understanding of emerging technologies such as AI and big data (Song et al., 2020). Second, ethical norms are often neglected, with teachers showing weak awareness of intellectual property rights and improper citation practices (Li and Zhang, 2024). Third, institutional support is fragmented, with uneven resource allocation and a lack of cross-departmental collaboration mechanisms, which limit the effective integration of technology into teaching (Niyazova, 2024).

According to the Technology Acceptance Model, user adoption hinges on "perceived usefulness and perceived ease of use" (Davis, 1986). The Cognitive Absorption Theory contends that "deep engagement fosters intrinsic motivation and skill mastery" (Adeel et al., 2023) and emphasizes that educators must be guided "from technology users to scholarly educators" (Parks, 2022). The present study establishes an integrated theoretical foundation.

Focusing on Mianyang City College as a typical case, faculty members exhibited superficial technology application, weak professional ethics, resource scarcity, and uneven competencies, while the administrators had demonstrated low AI literacy, vague evaluation criteria, and limited cross-unit support. In response to these issues, this study proposes a "Three-Dimensional Framework of Tiered Training–Dynamic Assessment–Resource Synergy." By designing tiered pathways for early-career, mid-career, and veteran teachers, this framework directly responds to the policy requirements of China's Education Modernization 2035 to "strengthen teachers' digital competencies." It aims to construct academic administration approaches for promoting Mianyang City College teachers' information literacy.

Objectives of this Research

1. To investigate the current situation of information literacy among teachers and administrators at Mianyang City College.

2. To propose academic administration approaches for promoting Mianyang City College teachers' information literacy.

Research Methodology

1. Research design

A mixed methods design (quantitative and qualitative research) was used to analyze the data, as it combines both quantitative and qualitative approaches throughout the research process.

2. Population and sample group

2.1 Population

The population was divided into two groups: 1) 847 teachers at Mianyang City College and 2) 201 administrators at Mianyang City College.

2.2 Sample Group

The sample groups included: 1) 265 teachers, and 2) 132 administrators, calculated according to the Krejcie and Morgan formula. (Krejcie and Morgan, 1970). Stratified random sampling was used to examine the entire population.

3. Research Instruments

The instruments used in this research were as follows:

3.1 Questionnaires

The questionnaire consisted of three parts: 1) The first part collected personal information; 2) The second part assessed respondents’ perceptions of their current information literacy; 3) The third part focused on respondents’ self-evaluation of information literacy. The questions were reviewed by three experts and validated using the IOC. Cronbach's Alpha coefficient was used to analyze the reliability of the quality assessment of the questionnaires, the score of Cronbach's Alpha coefficient in each questionnaire more than 0.89.

3.2. A focus group discussion was conducted with teachers and administrators to develop academic administration approaches.

4. Data Collection

4.1 The researcher submitted a formal request to the school director in advance, seeking permission to collect data from the sample group. The research objectives were clearly communicated to the respondents.

4.2 The questionnaire was distributed online through Questionnaire Star.

4.3 The focus group discussion was used to collect the data from four experts and four administrators.

5. Data Analysis

5.1 Quantitative data were analyzed using descriptive statistics, including frequencies, percentages, means, and standard deviations.

5.2 The qualitative data from the focus group discussion were analyzed thematically. Descriptive statistics, such as frequencies, were used to support the interpretation.

Research Results

1. The results presented in the tables illustrate the current state of information literacy among teachers and administrators at Mianyang City College. These results are shown in Table 1 and Table 1.

Table 1: The Current State of Teachers' Information Literacy

Dimension	n=265		Verbal Interpretation
	Mean	S.D.	
1.Information Knowledge	3.14	1.23	Middle
2.Information Technology	3.16	1.20	Middle
3.Information Ability	3.14	1.16	Middle
4.Information Ethics	3.15	1.20	Middle
Total	**3.15**	**1.20**	**Middle**

According to Table 1, the information literacy survey for teachers at Mianyang City College was at a moderate level, indicating a need for improvement. The “Information Technology” dimension registered the highest score ($\bar{x}$ = 3.16, SD=1.20), demonstrating that teachers felt relatively confident in multimedia presentation, network retrieval, and basic software operation; nevertheless, this value still hovered at the upper bound of the “Middle” range, implying that their confidence was not matched by deeper application. The “Information Knowledge” dimension ($\bar{x}$ = 3.14, SD=1.23) and the “Information Ability” dimension ($\bar{x}$ = 3.14, SD=1.16) were the lowest, indicating that the teacher cohort’s grasp of theoretical aspects—such as concepts of information literacy, retrieval principles, and evaluation frameworks—was most evidently insufficient, with sizable internal variation. Notably, the overall teacher profile presented a “low-level equilibrium”; any targeted gain in a single dimension was likely to pull the entire profile upward.

Table 2: The Current State of Administrators' Information Literacy

Dimension	n=132		Verbal Interpretation
	Mean	S.D.	
1.Information Knowledge	3.08	1.21	Middle
2.Information Technology	3.07	1.24	Middle
3.Information Ability	3.06	1.16	Middle
4.Information Ethics	3.08	1.27	Middle
Total	**3.07**	**1.22**	**Middle**

According to Table 2, the information literacy survey for administrators at Mianyang City College was at a moderate level, indicating a need for improvement. The four-dimensional scores of administrators were slightly lower than those of teachers overall, yet their distribution was more pronounced: the “Information Ability” dimension ($\bar{x}$ = 3.06, SD=1.16) was the lowest, indicating that some administrators still struggled with tasks such as system operation and maintenance and data dashboards, and that internal ability differentiation was evident; the “Information Ethics” dimension ($\bar{x}$ = 3.08, SD=1.27) was the highest, showing that on issues of academic norms, data compliance, and intellectual property, administrators’ self-ratings were generally low and opinions were dispersed. Taken together, these results demonstrated that administrators’ confidence in using data for decision support and resource integration in management scenarios was significantly insufficient.

2. The self-evaluation results of information literacy among teachers and administrators at Mianyang City College are presented in Table 3.

Table 3 Self-evaluation of teachers’ Information literacy

No.	Question Topic	Teachers’ answer		Administrators’ answer	
		Most Frequent Response	Frequency (percentage)	Most Frequent Response	Frequency (percentage)
1	Critical evaluation of media info	Never	107 (40.38%)	Occasionally	61 (46.21%)
2	Conflict of training vs academic time	Occasionally	106 (40%)	Rarely	58 (43.94%)
3	Computer certificate	No	143 (53.96%)	No	77 (58.33%)
4	Understanding of info literacy	Partially Understand	100 (37.74%)	Partially Understand	53 (40.15%)

5	Understanding of IT terms	Partially Understand	121 (45.66%)	Do Not Understand	60 (45.45%)
6	Ability to define needed info	Occasionally	103 (38.87%)	Cannot determine	61 (46.21%)
7	Familiarity with info sources	Not familiar	108 (40.75%)	Basically familiar	65 (49.24%)
8	Excel proficiency	Basically proficient	112 (42.26%)	Cannot use	56 (42.42%)
9	Quality of collected info	Occasionally	107 (40.38%)	Occasionally	59 (44.7%)
10	Follow info ethics when sharing	Occasionally	125 (47.17%)	Never	64 (48.49%)
11	Resist harmful online info	Occasionally / Never	114 (43.02%)	Occasionally	60 (45.45%)
12	Cite sources correctly	Occasionally	131 (49.43%)	Occasionally	61 (46.21%)
13	Integrate info into teaching	Never	112 (42.26%)	Occasionally	59 (44.7%)
14	Multimedia use in courses	Both theoretical & technical	117 (44.15%)	Not used in either	60 (45.45%)
15	Awareness of info in research	Understand small portion	117 (44.15%)	Do not understand	59 (44.7%)
16	Factors affecting info access	Insufficient funding	138 (52.08%)	Limited access & platform lack	72 (54.55%)

According to Table 3, the most concentrated negative response is found in “Computer certificate”: 53.96 % of teachers and 58.33 % of administrators selected “No”. Both proportions exceed one half, and the administrator figure is higher than that of teachers, exposing the absence of institutionalised, authoritative training. In the behaviour-frequency items, 42.26 % of teachers ticked “Never” for “Integrate info into teaching”, the most severe single-pole option across all items, indicating that classroom transfer is the weakest link. Immediately following is “Critical evaluation of media info”: 40.38 % of teachers chose “Never”, while 46.21 % of administrators selected “Occasionally”, illustrating that both parties lack routine practice in distinguishing information authenticity. At the tool-skill level, “Excel proficiency” shows a contrast: 42.26 % of teachers regard themselves as “Basically proficient”, yet 42.42 % of administrators admit they “Cannot use”, creating a clear digital divide. Finally, in “Follow info ethics when sharing”, the “Occasionally” proportion among teachers reaches 47.17 %, and administrators register 48.49 % selecting “Never”, highlighting a generally weak

awareness of academic norms and forming a prominent shortfall in the overall improvement of information literacy.

3. Academic Administration Approaches for Promoting Mianyang City College Teachers' Information Literacy.

a) Tiered Technical Training Programs: Implement mandatory basic skills training for new teachers, specialized innovation training for mid-career teachers, and leadership roles in technology-driven projects for senior teachers.

b) Ethics Governance and Cognitive Reinforcement: Integrate ethics education into professional development and use AI-based plagiarism detection to ensure compliance in teaching. Create an ethics manual, apply a review system for major violations, and offer innovation funding for global benchmarking and advanced educational technology adoption.

c) Resource and Institutional Support: Develop a digital resource center with categorized resources, invest in upgrading smart classroom equipment, and establish a dynamic evaluation mechanism to identify and address skill gaps.

4. Validation of the Proposed Approaches

This study conducted a focus group meeting with eight professionals, including experts and frontline managers, to validate the proposed academic administration approaches. Guided by the theoretical framework presented in this paper, the group evaluated the practicality of the "tiered training–dynamic evaluation–resource collaboration" model in addressing the information literacy challenges at Mianyang City College. The participants agreed that the framework demonstrated strong theoretical alignment and offered a systematic intervention to tackle the three-dimensional dilemmas faced by both teachers and administrators. Below are the focus-group questions and selected responses:

A: Targeted and Feasibility of Tiered Training System

Question: Do you believe that the mandatory course "Excel Data Processing and Smart Classroom Operation" and the "Mentorship Program" for early-career teachers can effectively enhance their basic skills. Does this training approach align with Bandura's self-efficacy theory, specifically the role of "vicarious experience" in capability building?

“This training method can effectively enhance the basic skills of early-career teachers. Through "mentoring," early-career teachers can learn and imitate the operations of experienced teachers in practice, which aligns with Bandura's self-efficacy theory and helps to enhance the self-efficacy of novice teachers.” Expert 1

“From a management perspective, this training method indeed helps novice teachers quickly adapt to the teaching environment, enhance their basic skills, and lay a solid foundation for their subsequent teaching work.” Expert 2

B: Scientific Nature of Dynamic Assessment Mechanism

Question: Do you think the four-dimensional assessment scale (information knowledge, technology, ability, ethics) covers the core dimensions of teachers' information literacy? Is it necessary to add a "cross-disciplinary technical integration capability" indicator?

“The four-dimensional assessment scale already covers the core dimensions of teachers' information literacy, but adding a "cross-disciplinary technical integration capability" indicator is very necessary. Teachers currently perform poorly in this capability, and it needs to be improved through assessment.” Expert 1

“From a technical support perspective, adding this indicator can better assess teachers' technical application capabilities in actual teaching, which helps to improve teaching quality.” Expert 2

C: Optimization of Assessment System and Resource Synergy

Question: Do you think the "Code of Conduct Information Ethics" needs to include practical details for the "ethics veto power"? What do you think the threshold for ethics violations should be in departmental annual assessments to disqualify from excellence awards?

“Yes, the "Code of Conduct Information Ethics" needs to include practical details for the "ethics veto power." Departments with an ethics violation rate exceeding 30% in annual assessments should be disqualified from excellence awards, which can effectively restrain teachers' behavior.” Expert 1

“I agree with including practical details for the "ethics veto power." This can not only clarify the consequences of ethics violations but also enhance teachers' awareness of information ethics and ensure compliance with information ethics.” Expert 2

Research Discussion

1. Current Situation of Information Literacy Among Teachers and Administrators at Mianyang City College.

The study revealed that the overall level of information literacy among teachers and administrators at Mianyang City College was moderate, with mean scores of 3.15 and 3.07 respectively. Although the Information Technology dimension scored the highest, performance in the Information Ability and Information Knowledge dimensions was weaker. These findings align with previous studies by Yang and Hu (2019) and Song and Yu (2020) which reported that university teachers in China still apply information technology at a superficial level and lack systematic understanding and effective pedagogical integration.

More than 40% of the teachers in the present sample never critically evaluated media information, and a substantial proportion lacked basic proficiency in using Excel. This result corroborates observations by Yuan (2024) that the development of information literacy

among Chinese university teachers is uneven, with significant shortcomings in instructional application skills and ethical awareness.

Consequently, targeted interventions are required to enhance teachers' information-processing skills, critical thinking, and ethical competence. This perspective is supported by Wang and Li (2022), who argue that teachers' information literacy should transcend basic technical skills to encompass cognitive, evaluative, and ethical dimensions.

2. Academic Administration Approaches for Promoting Mianyang City College teachers' information literacy.

In response to the identified gaps, this study proposes a Three-Dimensional Academic Administration Framework consisting of: 1) Tiered Technical Training, 2) Ethics Governance and Cognitive Reinforcement, and 3) Resource and Institutional Support. The framework is theoretically grounded in the Technology Acceptance Model (Davis, 1986) and Cognitive Absorption Theory (Adeel et al., 2023), highlighting the pivotal roles of perceived usefulness, perceived ease of use, and deep immersion in technology adoption and mastery.

The Tiered Technical Training component is designed according on career stages-early-career, mid-career, and veteran teachers—aligning with foundational training, instructional innovation, and technology leadership responsibilities, respectively. This approach resonates with Zhou (2019) recommendation for "career-stage-based competency pathways" to ensure training appropriateness and effectiveness.

For Ethics Governance, the study advocates integrating ethics education into mandatory professional-development courses and deploying AI-based detection systems. This strategy aligns closely with the cautionary stance of Li and Zhang (2024) regarding "ethical neglect in the information age," especially given the present finding of severe deficiencies in citation norms and intellectual-property awareness.

The Resource and Institutional Support includes establishing a digital resource center, cross-departmental collaboration protocols, and scheduled upgrades of instructional equipment. Drawing on Niyazova (2024), such organizational support is a critical enabler of effective teaching and research. Moreover, the framework aligns with the Three-Dimensional Academic Administration Model proposed by Eaquals (2021), which encompasses teaching evaluation, teaching implementation, and teaching support.

Research Body of Knowledge

This study explores academic administration strategies aimed at enhancing information literacy among faculty members at Mianyang City College. Grounded in theoretical frameworks such as the Technology Acceptance Model and the Cognitive Absorption Theory, this research addresses the observed moderate levels of information literacy among both

teachers and administrators. The proposed interventions are designed to be both teacher- and administrator-oriented.

The academic administration framework is structured around three integrated pillars: 1) A tiered technical training system tailored to early-, mid-, and veteran-career faculty. 2) A robust ethics governance mechanism encompassing mandatory ethics courses, AI-driven plagiarism detection, a succinct ethics manual, enforcement powers including veto rights for violations, and innovation funding to support global benchmarking initiatives. 3) Comprehensive institutional support, featuring a categorized digital resource center, annual upgrades to smart classroom infrastructure, and a dynamic,four-dimensional assessment system that systematically identifies and addresses competency gaps.

Consequently, this research proposes a holistic and systematic framework designed to enhance information literacy among teachers and administrators at Mianyang City College, as illustrated in Figure 1.

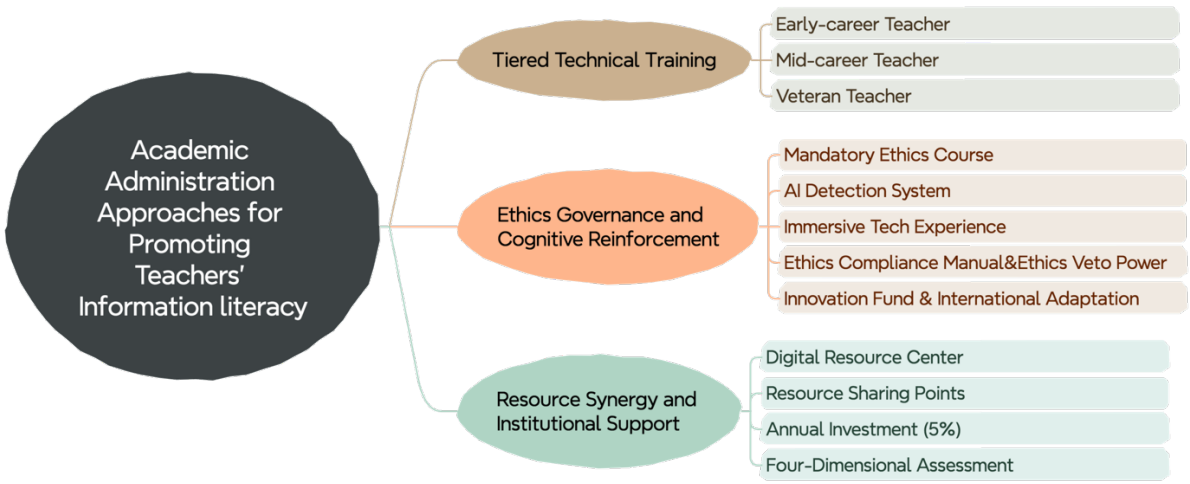

Figure 1 Research Body of Knowledge

Research Suggestion

1. Suggestions in practice

To effectively apply the academic administration approaches proposed in this study, institutions may begin by conducting a needs assessment of their faculty's information literacy across different career stages. Based on the results, a tiered training program can be implemented, focusing on basic technical skills for early-career faculty, innovation and integration skills for mid-career faculty, and leadership competencies for senior faculty. Concurrently, institutions should establish ethics governance mechanisms by integrating mandatory courses on academic norms and data ethics, and by deploying AI-supported integrity detection systems. This ensures that digital literacy development is accompanied by ethical awareness.

Moreover, institutions are encouraged to build a coordinated resource-sharing platform, such as a centralized digital resource center and cross-departmental collaboration mechanisms. Clear assessment mechanisms and incentive structures-such as teaching portfolios, point-based rewards for resource sharing, or recognition for digital innovation-can further support the long-term sustainability of these approaches. These steps ensure that the framework is not only adopted but also effectively internalized in institutional practice.

2. Suggestions for research

2.1 In-depth Research Directions

International Comparative Studies: Compare information literacy enhancement strategies between domestic and international universities to explore localized solutions suitable for China's educational context.

Longitudinal Studies: Conduct long-term tracking of the implementation outcomes to evaluate goal achievement at different stages and adjust strategies accordingly.

Interdisciplinary Research: Integrate perspectives from education, psychology, and information technology to deeply study the impact of information literacy on teaching quality and student learning outcomes.

2.2 Future research may explore the following four avenues: 1) adopt a longitudinal design to track dynamic changes in teachers' information literacy before and after the Tiered Technical Competency Enhancement Program. 2) extend the sample horizontally to diverse regional applied undergraduate institutions to validate the generalizability of the "Tiered Training–Dynamic Assessment–Resource Synergy" framework. 3) incorporate a student-outcome lens to examine the causal impact of enhanced information literacy on learning effectiveness through academic analytics. 4) remain responsive to technological iterations, continuously assessing how emerging AI tools further optimize the training model and thus contribute enduring evidence to educational digital transformation.

References

Adeel, A., Batool, S. and Kee, D. M. H. (2023). Why cognitive absorption is not enough: The role of knowledge absorption capacity and technological opportunity for individual learning. Asian Academy of Management Journal, 28(2), 239-274.

Davis, F. D. (1986). A technology acceptance model for empirically testing new end-user information systems: Theory and results (Doctoral dissertation, Massachusetts Institute of Technology). https://hdl.handle.net/1721.1/15192 Retrived on January 15, 2025.

Eaquals. (2021). The Eaquals Academic Management Competency Framework. IEaquals, 1-10.

Krejcie, R. V. and Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607–610

Li Zhuozhuo and Zhang Chuhui. (2024). On the emergence, transformation and future prospects of information ethics. Information and Documentation Work, 45(1), 23-34.

Ministry of Education. (2019). Outline of China's Education Modernization 2035. Beijing, China: Ministry of Education of the People's Republic of China. From http://www.moe.gov.cn/jyb_xwfb/s6052/moe_838/201902/t20190223_370857.html Retrived on Febuary 3, 2025.

Niyazova, M. V. (2024). Academic research management: opportunities vs limitations of incentives. Master, Hubei University, 26(8), 12-39.

Parks, E. L. (2022). Joining the conversation: Teaching students to think and communicate like scholars. Scholarship of Teaching and Learning in Psychology, 8(1), 70–78.

Song Quanhua and Yu Yong (2020). Information technology literacy of college teachers: current situation, dilemma and path - taking some colleges and universities in western my country as an example. Modern Educational Technology, 10, 78-84.

Wang Xiaohui and Li Tianlong. (2022). Information-based teaching ability of university teachers: development logic, Multiple influences and promotion paths. Literature and History, 27(16), 107-112.

Yang Yan and Hu Zhongfeng. (2019). The current situation and improvement strategies of information literacy of college teachers in the "Internet" era. China Audio-visual Education, 4, 117-122.

Yuan Sufang. (2024). Research on the evaluation of information literacy of higher vocational teachers under the background of "Internet + Education. Journal of Zhejiang Business Technology Institute, 23(1), 64-66.

Zhou Dan. (2019). Teaching reform of "Computer Information Literacy" based on the concept of OBE outcome-oriented education. I Electronic Testing, 18, 124-125.

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) 2569
Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU Vol. 13 No. 1 (January-April) 2026
ISSN: 2673-0030 (Online) https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU

ผลการจัดกิจกรรมบอร์ดเกมที่มีต่อความสามารถทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย
EFFECTS OF BOARD GAME ACTIVITIESA MANAGEMENT ON MATHEMATICAL ABILITY OF YOUNG CHILDREN

[1]นภาพร เลิกนอก Napaporn Loeknok [2]พัชราภรณ์ พุทธิกุล Patcharaporn Phuttikun
[3]จินตนา สุขสำราญ Jintana Suksamran
[1, 2, 3]มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร Phranakhon Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author E-mail: tavinsri555@gmail.com

Article Received: December 29, 2025. Revised: April 19, 2026. Accepted: April 21, 2026.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมบอร์ดเกม การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบทดลองเบื้องต้นโดยมีกลุ่มตัวอย่างการวิจัย คือ เด็กปฐมวัยชาย-หญิง อายุ 5-6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 3/2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 โรงเรียนวัดลาดปลาเค้า กรุงเทพมหานคร จำนวน 25 คน ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัยแบบการทดลองกลุ่มเดียว ทดสอบก่อนและหลังการทดลอง ระยะเวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) กิจกรรมบอร์ดเกม มีค่าความเหมาะสมเท่ากับ 4.83 2) แผนการจัดกิจกรรมบอร์ดเกม มีความเหมาะสมเท่ากับ 4.91-5.00 และ 3) แบบทดสอบความสามารถทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67-1.00 มีค่าความเชื่อมั่น 0.72 มีค่าความยากง่ายรายข้ออยู่ระหว่าง 0.40-0.75 มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.42-0.57 สถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีแบบกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน

ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถทางคณิตศาสตร์หลังได้รับการจัดกิจกรรมบอร์ดเกมสูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมบอร์ดเกม โดยมีค่าเฉลี่ยหลังการทดลองเท่ากับ 16.84 คะแนน สูงกว่าก่อนการทดลองที่มีคะแนนเท่ากับ 12.32 คะแนน ซึ่งหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05
คำสำคัญ: ความสามารถทางคณิตศาสตร์, กิจกรรมบอร์ดเกม, เด็กปฐมวัย

Abstract

The purpose of this research was to compare the mathematical abilities of young children before and after participating in board game activities. This study adopted a preliminary experimental research design. The participants comprised 25 male and female early childhood students aged 5–6 years who were enrolled in Kindergarten 3/2 during the first semester of the 2025 academic year at Watladplakao School, Bangkok. A one-group pretest–posttest design was employed, and the intervention was implemented over a period of eight weeks. The research instruments included: 1) board game activities with an appropriateness score of 4.83; 2) lesson plans for board game activities with an appropriateness score of 4.91-5.00; and 3) a mathematical ability test for young children with

an item-objective congruence index ranging from 0.67 to 1.00, reliability of 0.72, item difficulty between 0.40 and 0.75, and discrimination indices between 0.42 and 0.57. The statistics used for data analysis were mean, standard deviation, and a dependent-samples t-test.

The results revealed that the mathematical abilities of young children after participating in board game activities were significantly higher than before the activities. The mean score after the experiment was 16.84, which was higher than the pretest mean score of 12.32. This indicates that children who participated in board game activities demonstrated improved mathematical abilities after the experiment which is significantly higher than before the experiment at the statistical significance level of .05.

Keywords: Mathematical Ability, Board Game Activities, Young Children

บทนำ

ในยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี โดยประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนามนุษย์ให้สอดรับกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2560) โดยเฉพาะคณิตศาสตร์เป็นการศึกษาทำความเข้าใจเพื่ออธิบายและแก้ปัญหาเกี่ยวกับโครงสร้าง (Structure) ลำดับ (Order) และความสัมพันธ์ (Relation) ของสิ่งต่างๆ ในเชิงจำนวน แบบรูป การวัด เรขาคณิต และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้ทักษะและกระบวนในการแก้ปัญหา การสื่อสารและการสื่อความหมาย การเชื่อมโยง การให้เหตุผล และการคิดสร้างสรรค์ ธรรมชาติของคณิตศาสตร์มีลักษณะเป็นนามธรรม มีความถูกต้องเที่ยงตรง คงเส้นคงวา มีระเบียบแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบและถี่ถ้วน ช่วยให้ คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจ แก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือ ในการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และศาสตร์อื่นๆ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2563) สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ดีรอบด้าน และมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561)

ผลการประเมินในระดับชาติและนานาชาติปี 2567 สะท้อนภาพรวมคุณภาพการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ของประเทศไทยอย่างชัดเจนข้อมูลจากการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2567 แสดงให้เห็นว่าคะแนนเฉลี่ยวิชาคณิตศาสตร์อยู่ที่ 29.21 จากเต็ม 100 คะแนน ซึ่งต่ำกว่ามาตรฐานอย่างมีนัยสำคัญ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2567) ด้านผลการประเมินระดับนานาชาติ (PISA 2022) ที่ดำเนินการโดย OECD พบว่า นักเรียนไทยได้คะแนนเฉลี่ยในวิชาคณิตศาสตร์เพียง 394 คะแนน ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศสมาชิก และเป็นคะแนนที่ต่ำที่สุดนับตั้งแต่ไทยเริ่มเข้าร่วมการประเมิน (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2568) ซึ่งการส่งเสริมความสามารถทางคณิตศาสตร์ตั้งแต่ช่วงปฐมวัยเป็นพื้นฐานที่สำคัญต่อการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันที่การคิดเชิงตรรกะและการวิเคราะห์เป็นทักษะสำคัญในการดำรงชีวิต

จากผลการรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา โรงเรียนวัดลาดปลาเค้า (2567) เขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร Self Assessment Report (SAR) ปีพุทธศักราช 2567 พบว่าด้านสติปัญญาต่ำกว่าด้านอื่นๆ จากผลการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ครูผู้สอนเด็กปฐมวัยเกี่ยวกับปัญหาความสามารถทางคณิตศาสตร์ของเด็กอนุบาลปีที่ 3 ในโรงเรียน พบว่า เด็กมากกว่าร้อยละ 50 ประสบปัญหาในการเรียนรู้ เช่น การนับเลข การเปรียบเทียบปริมาณ การเชื่อมโยงตัวเลขกับจำนวนจริง รวมถึงการรวมและการแยกจำนวน ทั้งนี้ยังพบว่าเด็กบางคนขาดความเข้าใจในแนวคิดพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ (2560) ระบุไว้ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย 2560 ไว้ว่า ความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ การพัฒนาการคิดเป็นการพัฒนาให้เด็กมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาความคิดรวบยอด และคิดเชิงเหตุผลทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนาอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก ศึกษานอกสถานที่ เล่นเกมการศึกษา ฝึกการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ฝึกออกแบบและสร้างชิ้นงาน และทำกิจกรรมทั้งเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ และรายบุคคล

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กในโรงเรียนมีบทบาทสำคัญต่อพัฒนาการในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม และร่างกาย ดังที่ ทิศนา แขมมณี (2566) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นตัวตั้ง โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับผู้เรียนและประโยชน์สูงสุดที่ผู้เรียนควรจะได้รับและมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาศให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างตื่นตัวและได้ใช้กระบวนการเรียนรู้ต่างๆ อันจะนำผู้เรียนไปสู่การเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง กิจกรรมบอร์ดเกมเป็นการจัดกิจกรรมให้เด็กได้พัฒนาความคิดผ่านสื่อมีกฎกติกาการเล่นที่ชัดเจนเล่นง่ายๆ ไม่ซับซ้อน เล่นเป็นกลุ่ม อาจมีการใช้วัสดุอุปกรณ์หลายชนิดประกอบการเล่น เช่น ลูกเต๋า กระดาน การ์ดและเบี้ยเกม ซึ่ง Robmullarky (2017) กล่าวว่า บอร์ดเกมที่มีลักษณะเป็นเกมอนาล็อกไม่ใช่เกมที่มีรูปแบบเป็นดิจิตอล โดยเกมเหล่านี้ต้องเล่นบนกระดานเกมของแต่ละเกมเท่านั้นรวมทั้งต้องประกอบด้วยอุปกรณ์ต่างๆ มากมาย ผู้เล่นจะต้องนั่งล้อมวงกัน และระหว่างการเล่นได้ฝึกทักษะการคิดวางแผน เพราะบอร์ดเกมส่วนใหญ่มักเป็นเกมประเภทที่ต้องใช้ความคิด ชิงไหวพริบกับผู้เล่นคนอื่นๆ และ Brathwaite and Schreiber (2009) ได้ให้ความหมายไว้ว่า บอร์ดเกม จะมีแผ่นกระดานที่ผู้เล่นสามารถเข้าร่วมเล่นกับผู้เล่นคนอื่นๆ ได้โดยมักจะมีหมากนับแต้ม (token) หรือ ตัวเดินหมาก (avatar) แทนตัวผู้เล่น บอร์ดเกมประกอบด้วยกฎกติกาที่เฉพาะเจาะจงสำหรับบอร์ดเกมนั้นๆ เช่น จำนวนผู้เล่นที่สามารถเล่นได้ จำนวนของพื้นที่บนกระดาน หรือความเป็นไปได้ในการเคลื่อนตำแหน่งไปสู่การจบเกม บอร์ดเกมส่วนใหญ่จะใช้ลูกเต๋า หรือการ์ดไพ่ ที่จะให้ข้อมูลหรือผลลัพธ์ของเกม โดยมากบอร์ดเกมมักใช้ผู้เล่นตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ผู้เล่นจะต้องปฏิสัมพันธ์กับผู้เล่นคนอื่นๆ เพื่อการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2566) กล่าวว่า บอร์ดเกมคือเกมที่ผู้เล่นมีปฏิสัมพันธ์กันภายใต้กติกาที่ชัดเจนอาจมีการใช้วัสดุอุปกรณ์หลายชนิดประกอบการเล่น เช่น ลูกเต๋า กระดาน การ์ด และเบี้ย บอร์ดเกมเพื่อการศึกษาเป็นเกมที่ใช้เป็นสื่อเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน

การจัดกิจกรรมบอร์ดเกมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางคณิตศาสตร์สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่สนุกสนานและมีปฏิสัมพันธ์เป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะสำหรับเด็กอนุบาลที่กำลังพัฒนาทักษะพื้นฐานด้านคณิตศาสตร์ หนึ่งในกิจกรรมที่สามารถช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ได้คือบอร์ดเกมซึ่งเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เด็กได้ฝึกทักษะทางคณิตศาสตร์ผ่านการเล่นอย่างเพลิดเพลิน ดังที่ ทิศนา แขมมณี (2566) อธิบายว่า วิธีสอนโดยใช้เกมคือกระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการให้ผู้เรียนเล่นเกมตามกติกา และนำเนื้อหาและข้อมูลของเกม พฤติกรรมการเล่น วิธีการเล่น

และผลการเล่นเกมของผู้เรียนมาใช้ในการอภิปรายเพื่อสรุปการเรียนรู้ นอกจากนี้ Andika et al. (2019) ยังช่วยยืนยันว่า การเล่นบอร์ดเกมไปพร้อมกับการส่งเสริมความคิดเกี่ยวกับตัวเองในด้านคณิตศาสตร์ (mathematical self-concept) ช่วยให้เด็กอายุ 5–6 ปี มีพัฒนาการด้านการคิดเลขเบื้องต้นดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งก็แสดงให้เห็นว่า บอร์ดเกมไม่ได้มีดีแค่เรื่องความสนุก แต่ยังช่วยเสริมทักษะด้านวิชาการได้ด้วย นวรัตน์ วงศ์เนาวรัตน์ (2567) ก็ได้ศึกษาเรื่องการใช้เกมกระดานเพื่อส่งเสริมการฉลาดรู้เรื่องอาหาร โดยใช้แนวคิด BCG Model กับเด็กปฐมวัย แล้วพบว่า ช่วยให้เด็กมีความจำขณะทำงานดีขึ้นอย่างชัดเจน เด็กสามารถจำข้อมูลสำคัญ เชื่อมโยงกับสิ่งที่เคยเรียนรู้มาก่อน และเอาไปใช้จริงในชีวิตประจำวัน ทั้งที่บ้าน ที่โรงเรียน และในสถานการณ์ต่างๆ ได้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) เกมการศึกษาเป็นสิ่งที่ช่วยให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเป็นการตอบสนองพัฒนาการทางอารมณ์ของเด็กเพราะในขณะที่เด็กเล่น เด็กได้แสดงออกอย่างเต็มที่ มีความสดชื่น สนุกสนาน เบิกบาน ทำให้เด็กรู้สึกเป็นสุข เป็นการตอบสนองความต้องการของเด็กหลายๆ ด้าน เช่น ในด้านของการอยากรู้อยากเห็น เช่นเด็กแสดงออกโดยการทดลองหยิบ จับ สำรวจ ช่วยพัฒนาคุณสมบัติ หลายประการที่จะช่วยให้เด็กได้รับความสำเร็จในการทำงานเมื่อโตเป็นผู้ใหญ่ เป็นการเตรียมชีวิตของเด็กให้รู้จักหน้าที่ของตนเองที่ต้องทำในอนาคต ฝึกการพึ่งพาตนเองเป็นการช่วยให้เด็กค้นหาความสามารถพิเศษของตนเอง ช่วยพัฒนารูปแบบการคิดของเด็กในขณะที่เด็กเล่นเกมเด็กได้ฝึกการคิดไปด้วยเป็นช่วงสั้นๆ ทำให้เด็กมีโอกาสคิดหาเหตุผล คิดแก้ปัญหา ฝึกการตัดสินใจ กระบวนการเหล่านี้จะเป็นไปโดยที่เด็กไม่รู้ตัวเป็นรูปแบบการคิดของเด็กที่จะพัฒนาไปเรื่อยๆ

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะค้นหาการจัดกิจกรรมบอร์ดเกมที่มีต่อความสามารถทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยโรงเรียนวัดลาดปลาเค้า สำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร เป็นการจัดกิจกรรมที่ทำให้เด็กเกิดความสนุกสนาน มีการแข่งขัน มีการร่วมมือ ไปจนถึงการวางแผน ในการเล่นบอร์ดเกม ส่งผลให้มีสติปัญญาที่เหมาะสมตามวัยและเป็นการเตรียมความสามารถทางคณิตศาสตร์ให้เด็กปฐมวัยเพื่อเป็นพื้นฐานสำคัญและเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ในระดับประถมศึกษาต่อไป อีกทั้งยังเป็นแนวทางสำหรับครูหรือ ผู้ที่สนใจ ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย สามารถนำแนวทางไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเด็กปฐมวัยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบความสามารถทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมบอร์ดเกม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบทดลองเบื้องต้น (Pre-Experimental Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัยในการทดลองกลุ่มเดียว ทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest-Posttest Design) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เด็กปฐมวัยชาย-หญิง อายุระหว่าง 5-6 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 โรงเรียนวัดลาดปลาเค้า กรุงเทพมหานคร จำนวน 3 ห้อง ทุกห้องเรียนมีลักษณะคล้ายคลึงกัน รวมทั้งสิ้น 71 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เด็กปฐมวัยชาย - หญิง อายุ 5 – 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3/2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 โรงเรียนวัดลาดปลาเค้า กรุงเทพมหานคร จำนวน 1 ห้องเรียน ซึ่งมีนักเรียนทั้งหมด จำนวน 25 คน ได้กลุ่มตัวอย่างมาจากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยบอร์ดเกมมีความเหมาะสมของของการใช้บอร์ดเกม ได้ค่าเฉลี่ย 4.83 จึงอยู่ในระดับที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด แผนการจัดกิจกรรมบอร์ดเกมมีความเหมาะสมของวัตถุประสงค์กับเนื้อหาในแผนการจัดกิจกรรมบอร์ดเกม มีค่าเฉลี่ย 4.91 – 5.00 อยู่ในระดับที่มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด และ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบทดสอบความสามารถทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยมีค่าดัชนีความสอดคล้องที่ 0.67 -1.00 มีค่าความยากรายข้ออยู่ระหว่าง 0.40-0.75 แสดงว่าเป็นข้อสอบยากง่ายปานกลาง มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบทดสอบความสามารถทางคณิตศาสตร์ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.42-0.57 มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในช่วง ระดับดี และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบทดสอบความสามารถทางคณิตศาสตร์ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.72 มีความเชื่อมั่นสูง อยู่ในเกณฑ์ยอมรับได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลการทดลองครั้งนี้ดำเนินการทดลองดังนี้ ทดสอบและเก็บข้อมูลความสามารถทางคณิตศาสตร์โดยใช้แบบทดสอบความสามารถทางคณิตศาสตร์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นในช่วงจัดกิจกรรมเกมการศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลก่อนการทดลอง (Pretest) เป็นเวลา 1 สัปดาห์ กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 25 คน ซึ่งแบบทดสอบความสามารถทางคณิตศาสตร์ประกอบด้วย 2 ชุด ชุดที่ 1 จำนวนและการดำเนินการ 14 ข้อ ชุดที่ 2 แบบรูปและความสัมพันธ์ 6 ข้อ รวม 20 ข้อ ใช้เวลาในการทดสอบ คนละประมาณ 30 นาที รวมระยะเวลาประมาณ 1 สัปดาห์ โดยทดสอบเป็นรายบุคคล ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมบอร์ดเกมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย กับประชากรกลุ่มตัวอย่างจำนวน 25 คน โดยใช้แผนการจัดกิจกรรมบอร์ดเกมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย ซึ่งทำการทดลองเป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ได้แก่ วันจันทร์ วันอังคาร และวันพุธ วันละ 40 นาที รวมทั้งสิ้น 24 ครั้ง โดยใช้บอร์ดเกมจำนวน 8 เกม เมื่อดำเนินการครบ 8 สัปดาห์ ผู้วิจัยทำการทดสอบความสามารถทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมบอร์ดเกม กับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง โดยใช้แบบทดสอบความ สามาถทางคณิตศาสตร์ชุดเดิมใช้เวลาในการทดสอบ 1 สัปดาห์ นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 หาค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจากแบบทดสอบความสามารถทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมบอร์ดเกม ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 หาคุณภาพเครื่องมือ บอร์ดเกมและแผนการจัดกิจกรรมบอร์ดเกม ได้แก่ ค่าเฉลี่ยความเหมาะสม แบบทดสอบความสามารถทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย ได้แก่ ค่าความเที่ยงตรง ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก ค่าความเชื่อมั่น

4.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ ค่าทีแบบกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent)

สรุปผลการวิจัย

ความสามารถทางคณิตศาสตร์เด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดกิจกรรมบอร์ดเกม มีค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยหลังการทดลองเท่ากับ 16.84 คะแนน (S.D. = 2.07) ซึ่งสูงกว่าก่อนการทดลองที่มีคะแนนเท่ากับ 12.32 คะแนน (S.D. = 2.67) จากผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยโดยภาพรวมแสดงว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมบอร์ด

เกมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยแบ่งเป็นรายด้านดังนี้

ด้านจำนวนและการดำเนินการผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ค่าคะแนนหลังการทดลอง เท่ากับ 12.64 คะแนน (S.D. = 1.28) สูงกว่าก่อนการทดลองที่มีคะแนนเท่ากับ 8.72 คะแนน (S.D. = 2.17)

ด้านแบบรูปและความสัมพันธ์ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ค่าคะแนนหลังการทดลอง เท่ากับ 4.20 คะแนน (S.D. = 1.19) สูงกว่าก่อนการทดลองที่มีคะแนนเท่ากับ 3.40 คะแนน (S.D. = 1.15)

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมบอร์ดเกม โดยภาพรวม

ระยะเวลา	n	$\bar{x}$	S .D.	t	P
ก่อนการทดลอง	25	12.32	2.67	10.60	.00
หลังการทดลอง	25	16.84	2.07		

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมบอร์ดเกม โดยจำแนกเป็นรายด้าน

รายการ	ระยะเวลา	n	$\bar{x}$	S .D.	t	P
ด้านที่ 1 จำนวนและการดำเนินการ	ก่อนการทดลอง	25	8.72	2.17	9.80	.00
	หลังการทดลอง	25	12.64	1.28		
ด้านที่ 2 แบบรูปและความสัมพันธ์	ก่อนการทดลอง	25	3.40	1.15	4.17	.00
	หลังการทดลอง	25	4.20	1.19		

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่นำมาสามารถอภิปรายได้ดังนี้

ผลการจัดกิจกรรมบอร์ดเกมที่ผู้วิจัยได้นำมาทดลองใช้ครั้งนี้ ประกอบไปด้วย บอร์ดเกม 8 บอร์ดเกมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น บอร์ดเกมเป็นสื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย มีกติกาที่เข้าใจง่าย ภาพประกอบที่น่าสนใจ และสีสันสดใส ช่วยดึงดูดความสนใจในการเรียนรู้ เด็กสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้อย่างสนุกสนานและเป็นธรรมชาติ โดยไม่รู้สึกว่าตนกำลังเรียนรู้ในรูปแบบที่เคร่งครัด ภายใต้กติกาของเกมที่ชัดเจน เด็กได้ฝึกทักษะทางคณิตศาสตร์ที่หลากหลายด้านจำนวนและการดำเนินการ เช่น การนับจำนวน บอกจำนวน แสดงจำนวน เปรียบเทียบจำนวน การบอกอันดับที่ การรวม และการแยก ด้านแบบรูปและความสัมพันธ์ เช่น การแสดงแบบรูป การสร้างแบบรูป และการต่อแบบรูป ซึ่งล้วนเป็นความสามารถพื้นฐานที่สำคัญต่อการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น การจัดกิจกรรมบอร์ดเกมในงานวิจัยนี้ดำเนินการอย่างเป็นระบบผ่าน 3 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ ขั้นเตรียมความพร้อม ขั้นเล่นเกม และขั้นสรุปผล ซึ่งแต่ละขั้นตอนมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความสามารถทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยอย่างชัดเจน

หลังการจัดกิจกรรมบอร์ดเกม เด็กปฐมวัยมีความสามารถทางคณิตศาสตร์สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า กิจกรรมบอร์ดเกมมีผลต่อการพัฒนาความสามารถทางคณิตศาสตร์ของเด็กอย่างชัดเจน ซึ่งหากพิจารณารายด้านพบว่า เด็กมีพัฒนาการทั้งในด้านจำนวนและการดำเนินการ และด้านแบบรูปและความสัมพันธ์ โดยคะแนนเฉลี่ยด้านจำนวนและการดำเนินการ และด้านแบบ

รูปและความสัมพันธ์เพิ่มขึ้น ซึ่งทั้งสองด้านมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีความสามารถทางคณิตศาสตร์ ทั้ง 2 ด้านที่สูงกว่าก่อนการทดลองนั้นเป็นผลมาจากขั้นตอนการจัดกิจกรรมบอร์ดเกมทั้ง 3 ขั้นตอน ที่เด็กได้ลงมือเล่นบอร์ดเกมด้วยตนเอง มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนขณะเล่นบอร์ดเกม มีการหยิบจับวัตถุจึงทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับ Gardner (1999, อ้างถึงใน สิรามล วัฒนบุตร, 2566) กล่าวว่า บอร์ดเกมมีความสำคัญ และประโยชน์ต่อผู้เรียนในด้านต่างๆ เช่น เปิดพื้นที่และประสบการณ์การเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้น สามารถเชื่อมโยงกับเหตุการณ์ในชีวิตจริง ใช้วัสดุที่น่าสนใจให้ผู้เรียนได้สัมผัส เสริมสร้างการเรียนรู้แก่ผู้เรียนผ่านความสนุกที่ได้จากบอร์ดเกม ส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึก ความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณในการวางแผนและแก้ไขปัญหาช่วยให้ผู้เรียนได้ผ่อนคลาย หรือช่วยให้เด็กมีโอกาสฝึกฝนทักษะหลายอย่าง เช่น การสังเกตสีหน้า คำพูด หรือท่าทาง การแสดงออก การให้เหตุผล การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหาแบบเดี่ยวและแบบทีม การฝึกการประจันหน้ากันในวง ทักษะการสื่อสารกันในกลุ่ม การมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด เป็นต้น ตลอดจนบอร์ดเกมส่งเสริมให้ผู้เล่นหรือผู้เรียนสามารถศึกษาและ เล่นได้ด้วยตัวเองได้ การเสาะแสวงหาความรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับทิศนา แขมมณี (2566) ได้เสนอขั้นตอนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้เกมไว้ 3 ขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ ขั้นที่ 1) ชี้แจงวิธีการเล่นและกติกาอย่างชัดเจนตามระดับความซับซ้อนของเกม เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจและปฏิบัติได้ถูกต้อง ขั้นที่ 2) การเล่นเกม ซึ่งผู้สอนควรจัดสถานที่ให้เหมาะสม สังเกตพฤติกรรม และบันทึกข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ ขั้นที่ 3) การอภิปรายหลังการเล่น เพื่อสะท้อนความรู้ที่เกิดขึ้น กระตุ้นการคิดวิเคราะห์ และเชื่อมโยงประสบการณ์กับเนื้อหาวิชาการ การดำเนินกิจกรรมทั้งสามขั้นตอนนี้ช่วยให้การใช้เกมในการเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและส่งเสริมการเรียนรู้อย่างแท้จริง โดยผู้วิจัยมีบทบาทในการเตรียมความพร้อม คอยชี้แนะ และคอยอำนวยความสะดวกในการใช้บอร์ดเกมที่เด็กได้เล่น จะเห็นได้ว่า ด้านจำนวนและการดำเนินการมีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด และมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหลังการจัดกิจกรรมบอร์ดเกม ซึ่งสะท้อนว่า เด็กมีพัฒนาการด้านการนับจำนวน การบอกจำนวน การแสดงจำนวน การเปรียบเทียบจำนวน การบอกอันดับที่ การรวม และการแยก ได้ดีขึ้นอย่างชัดเจน จะเห็นได้ว่าการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยเป็นเรื่องที่สำคัญ เด็กเล็กจะเรียนรู้ได้ดีจากการเล่นและลงมือทำกิจกรรมด้วยตนเอง กิจกรรมบอร์ดเกมเป็นกิจกรรมที่ให้เด็กได้เรียนรู้จากการเล่นตามขั้นตอนกติกาที่ผู้วิจัยวางไว้ ซึ่งให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง เป็นการเตรียมความพร้อมให้เด็กมีสติปัญญาและพัฒนาการที่เหมาะสม การจัดกิจกรรมบอร์ดเกม ครูได้สร้างเกมบอร์ดเกมที่พัฒนาความสามารถทางคณิตศาสตร์ ด้านที่ 1 เรื่องจำนวนและการดำเนินการประกอบไปด้วย การนับจำนวน การบอกจำนวน การแสดงจำนวน การเปรียบเทียบจำนวน การบอกอันดับที่ การรวม และการแยก และด้านที่ 2 เรื่องแบบรูปและความสัมพันธ์ ประกอบไปด้วย แสดงแบบรูป ต่อแบบรูป และสร้างแบบรูป ได้รับการพัฒนาสติปัญญาผ่านการเล่นบอร์ดเกม ซึ่งสอดคล้องกับสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2563) กล่าวว่า ความสามารถทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย คือ ความสามารถในการนำความรู้ ความเข้าใจ และทักษะเบื้องต้นทางคณิตศาสตร์มาใช้ในชีวิตประจำวันอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก การเรียนรู้คณิตศาสตร์ในระดับปฐมวัยเน้นการเรียนรู้ผ่านการเล่น การสังเกต การลงมือทำจริง และการตั้งคำถาม เพื่อให้เด็กเกิดการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการสร้างความรู้ด้วยตนเอง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นความสนุกสนานและการมีส่วนร่วมของผู้เรียนได้รับความสนใจอย่างมาก โดยเฉพาะในระดับปฐมวัยที่การเรียนรู้ผ่านการเล่นถือเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพหนึ่งในเครื่องมือที่ได้รับความนิยมคือ เกมการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนัสนันท์ กัญชนะ (2565) ได้ศึกษาการพัฒนาเกมการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์และการคิดเชิงคำนวณในเด็ก

ปฐมวัย พบว่า เกมมีค่าดัชนีประสิทธิผล 75.75% และส่งผลให้เด็กกลุ่มทดลองมีพัฒนาการสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ซึ่งในการจัดกิจกรรมบอร์ดเกมเด็กได้พัฒนาความคิดสติปัญญา เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงผ่านประสาทสัมผัสจากการที่เด็กได้เล่นบอร์ดเกมเป็นการพัฒนาความสามารถทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่สอดคล้องกับการใช้ชีวิตประจำวันของเด็ก

จากการอภิปรายผล สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมบอร์ดเกมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยในครั้งนี้ ประกอบด้วยบอร์ดเกมจำนวน 8 เกมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นโดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กในช่วงวัยอนุบาล โดยแต่ละเกมได้ออกแบบให้มีภาพประกอบที่ดึงดูดความสนใจ สีสันสดใส และมีกติกาที่เข้าใจง่าย ส่งผลให้เด็กสามารถเล่นได้อย่างเพลิดเพลินโดยไม่รู้สึกว่ากำลังเรียนรู้ ซึ่งเอื้อต่อการเกิดการเรียนรู้อย่างเป็นธรรมชาติ กิจกรรมดำเนินไปตามลำดับ 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นเตรียมความพร้อม ขั้นเล่นเกม และขั้นสรุปผล โดยเด็กได้มีโอกาสลงมือปฏิบัติจริง มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน และเรียนรู้ผ่านการเล่นอย่างมีความสุข กิจกรรมนี้จึงสอดคล้องกับแนวทางการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยของเด็กปฐมวัย ซึ่งไม่เน้นการเร่งให้เขียนอ่าน แต่เน้นการใช้ประสาทสัมผัสและประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้ ผลจากการจัดกิจกรรมพบว่าสามารถส่งเสริมพัฒนาการด้านคณิตศาสตร์ของเด็กได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะในด้านจำนวนและการดำเนินการ เช่น การนับ การบอกและแสดงจำนวน การเปรียบเทียบ การบอกลำดับ การรวมและการแยกจำนวน และด้านแบบรูปและความสัมพันธ์ ได้แก่ การแสดง การต่อ และการสร้างแบบรูป ซึ่งล้วนเป็นพื้นฐานที่สำคัญต่อการเรียนรู้ทางคณิตศาสตร์ในระดับที่สูงขึ้น

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ การจัดกิจกรรมบอร์ดเกมที่มีต่อความสามารถทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย ทั้งยังเป็นแนวทางที่ครูสามารถนำไปปรับใช้ในห้องเรียนจริงได้โดยควรคำนึงถึงการจัดสื่อที่ปลอดภัยและเหมาะสมกับวัย การกำหนดจำนวนผู้เล่นที่เหมาะสม และการมีผู้คุมเกมเพื่อดูแลการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างราบรื่น กิจกรรมบอร์ดเกมจึงไม่เพียงแต่ช่วยพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ แต่ยังส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการสื่อสารในกลุ่ม ซึ่งเป็นทักษะสำคัญสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

องค์ความรู้จากการวิจัยเป็นการจัดกิจกรรมบอร์ดเกมที่มีต่อความสามารถทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทสำคัญของการเรียนรู้ผ่านการเล่นในระดับอนุบาล เด็กวัย 5–6 ปีที่เข้าร่วมกิจกรรมบอร์ดเกมจำนวน 8 เกม ได้รับการพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ทั้งด้านจำนวนและการดำเนินการและด้านแบบรูปและความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การออกแบบกิจกรรมที่มีภาพประกอบสีสันสดใส กติกาเข้าใจง่าย และดำเนินการตามขั้นตอนที่ชัดเจน ได้แก่ 1) ขั้นเตรียมความพร้อม 2) ขั้นเล่นเกม และ 3) ขั้นสรุปผล ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้จากการลงมือทำจริง มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน และสะท้อนคิดหลังการเล่น ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการตามวัย

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า บอร์ดเกมเป็นสื่อการเรียนรู้ที่น่าสนใจในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุกสนานและไม่กดดัน เด็กสามารถเรียนรู้คณิตศาสตร์ผ่านการเล่นอย่างเป็นธรรมชาติ โดยเฉพาะทักษะการนับ การเปรียบเทียบ การรวมและการแยกจำนวน รวมถึงการสร้างและต่อแบบรูป ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการเรียนรู้คณิตศาสตร์ในระดับสูงขึ้น สรุปดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการเล่นบอร์ดเกมจะต้องมีความหลากหลายมีสีสันสดใส สามารถกระตุ้นความสนใจของเด็กเพื่อดึงดูดความสนใจและส่งเสริมการเรียน ดังนั้นในการจัดกิจกรรมบอร์ดเกมในแต่ละครั้งจะต้องเตรียมสื่อให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก สื่อที่ผลิตจะต้องเป็นสิ่งที่เด็กจับต้องได้ มีความปลอดภัยสำหรับเด็ก ควรมีจำนวนผู้คุมเกม 1 คน ต่อ 1 กลุ่ม และบอร์ดเกมควรมีผู้เล่นกลุ่มละ 4-5 คน หากมีผู้เล่นมากเกินไป อาจส่งผลให้เด็กรอนานขาดความสนใจและไม่สามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมได้อย่างเต็มที่

1.2 ขั้นตอนการใช้บอร์ดเกมและกติกาการเล่นบอร์ดเกมด้านขั้นตอนการใช้บอร์ดเกม ครูควรเริ่มต้นด้วยการอธิบายและสาธิตวิธีการเล่นให้เด็กเข้าใจอย่างชัดเจน อาจจะให้เด็กทดลองเล่นเบื้องต้นก่อนการเล่นจริง เพื่อสร้างความคุ้นเคยกับกติกาและรูปแบบของเกม กติกาควรมีความชัดเจน เข้าใจง่าย และเหมาะสมกับระดับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

1.3 ครูจะต้องให้การเสริมแรงทางบวกกับเด็กที่ยังไม่มีความมั่นใจในตนเองด้วยการชื่นชมและให้กำลังใจและชื่นชมเมื่อเด็กแสดงความคิดหรือหาคำตอบได้ด้วยตนเอง เพื่อสร้างแรงจูงใจ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 พัฒนากิจกรรมบอร์ดเกมที่เชื่อมโยงความรู้หรือทักษะทางคณิตศาสตร์กับทักษะด้านอื่นๆ เช่น ทักษะทางภาษา การสื่อสาร การคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหา เพื่อพัฒนาเด็กอย่างรอบด้านและส่งเสริมการเรียนรู้แบบบูรณาการ

2.2 ควรศึกษาผลการจัดกิจกรรมบอร์ดเกมที่มีผลต่อความสามารถของเด็กปฐมวัยในด้านอื่นๆ เช่น ด้านภาษา ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และการทำงานเป็นทีม เพื่อให้เข้าใจถึงประโยชน์ของบอร์ดเกมต่อการพัฒนาเด็กในมิติที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560. กรุงเทพมหานคร: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ชนัสนันท์ กัญชนะ. (2565). การพัฒนาเกมการศึกษาในการส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์และทักษะการคิดเชิงคำนวณสำหรับเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ทิศนา แขมมณี. (2566). ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นวรัตน์ วงศ์เนาวรัตน์. (2567). ผลของการใช้เกมกระดานที่ส่งเสริมการฉลาดรู้เรื่องอาหารโดยใช้แนวคิดบีซีจีโมเดลเพื่อพัฒนาความจำขณะทำงานของเด็กปฐมวัย. การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

โรงเรียนวัดลาดปลาเค้า. (2567). ผลการรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาโรงเรียนวัดลาดปลาเค้า. Self Assessment Report (SAR) 2567. กรุงเทพมหานคร: โรงเรียนวัดลาดปลาเค้า.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). กรอบการเรียนรู้และแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้บูรณาการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และคณิตศาสตร์ในระดับปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร: โกโกพริ้นท (ไทยแลนด์).

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2568). ผลการประเมิน PISA 2022 คณิตศาสตร์ การอ่าน และวิทยาศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.).

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561–2580 (ฉบับประกาศราชกิจจานุเบกษา). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2567). ระบบบริหารจัดการสารสนเทศดิจิทัลทางการศึกษา. แหล่งที่มา https://isted.onec.go.th/kpi/9 สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2568.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาองค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (ยูนิเซฟ)ประเทศไทย. (2561). แนวแนะวิธีการเลี้ยงดู ดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัย ตามสมรรถนะเพื่อเพิ่มคุณภาพเด็กตามวัย 0-5 ปี. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.

สิรามล วัฒนบุตร. (2566). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การสะท้อนคิดร่วมกับบอร์ดเกม เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนเพื่อการสื่อสารบนพื้นที่สาธารณะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

Robmullarky. (2017). ความรู้เพื่อคนพันธ์เกม. แหล่งที่มา https://www.morethanagamecafe.com/ความรู้เพื่อคนพันธ์เกม. สืบค้นเมื่อ 10 เมษายน 2568.

Andika, W. D., Akbar, M., Yufiarti and Sumarni, S. (2019). Playing board games with mathematical self-concept to support early numeracy skill of 5-6 years old children. Journal of Physics: Conference Series, 1166. https://doi.org/10.1088/1742-6596/1166/1/012019

Brathwaite, B. and Schreiber, I. (2009). Challenges for game designers: Non-digital exercises for video game designers.

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) 2569
Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU Vol. 13 No. 1 (January-April) 2026
ISSN: 2673-0030 (Online) https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU

ผลการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์บูรณาการแนวคิดฉากทัศน์เป็นฐานที่มีต่อพฤติกรรมกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย

EFFECTS OF CREATIVE DRAMA ACTIVITIES MANAGEMENT INTEGRATED WITH SCENARIO - BASED APPROACH ON ASSERTIVE BEHAVIOR OF YOUNG CHILDREN

[1]สุรัสสวดี นาคะปักษิณ Surassawadee Nakapaksin
[2]พัชราภรณ์ พุทธิกุล Patcharaporn Phuttikul [3]จินตนา สุขสำราญ Jintana Suksumran
[1, 2, 3]มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร Phranakhon Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author E-mail: Giftgiftc16@gmail.com

Article Received: December 29, 2025. Revised: April 20, 2026. Accepted: April 23, 2026.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบพฤติกรรมกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์บูรณาการแนวคิดฉากทัศน์เป็นฐาน และ 2) ศึกษาระดับพัฒนาการพฤติกรรมกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์บูรณาการแนวคิดฉากทัศน์เป็นฐาน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เด็กปฐมวัยชาย-หญิง อายุ 5-6 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนสามัคคีราษฎร์บำรุง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 1 ห้องเรียน เด็กปฐมวัยทั้งหมด 10 คน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบทดลองเบื้องต้นแบบแผนการวิจัยแบบการทดลองกลุ่มเดียวสังเกตก่อนและหลังการทดลองระยะเวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์บูรณาการแนวคิดฉากทัศน์เป็นฐานมีค่าความเหมาะสมเท่ากับ 4.90 – 5.00 และ 2) แบบสังเกตพฤติกรรมกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67 – 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นที่ 0.89 สถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์

ผลการวิจัยพบว่า 1) พฤติกรรมกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัยสูงขึ้นหลังการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์บูรณาการแนวคิดฉากทัศน์เป็นฐาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 14.40 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.32 และก่อนการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์บูรณาการแนวคิดฉากทัศน์เป็นฐานมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 3.71 โดยมีผลต่างคะแนนก่อนและหลังการทดลองเท่ากับ 6.40 และ 2) ระดับพัฒนาการพฤติกรรมกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์บูรณาการแนวคิดฉากทัศน์เป็นฐาน พบว่า เด็กปฐมวัย จำนวน 10 คน มีคะแนนพัฒนาการพฤติกรรมกล้าแสดงออกในภาพรวมที่สูงขึ้นทุกคน โดยมีพัฒนาการระดับสูง จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 60 รองลงมาคือพัฒนาการระดับสูงมาก จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 30 และพัฒนาการระดับกลางจำนวน 1 คิดเป็นร้อยละ 10 ตามลำดับ

คำสำคัญ: พฤติกรรมกล้าแสดงออก, กิจกรรมละครสร้างสรรค์บูรณาการแนวคิดฉากทัศน์เป็นฐาน, เด็กปฐมวัย

Abstract

The purposes of this research were to: 1) compare assertive behavior of young Children before and after participating in creative drama activities management integrated with the scenario-based approach, and 2) examine the levels of assertive behavior development of young children who participated in the activities. The participants were ten young children (five to six years old), both boys and girls, studying in Kindergarten 3 at Samakkeeratbamrung School during the first semester of the 2025 academic year. This study employed a one-group pretest–posttest experimental design conducted over eight weeks. The research instruments included 1) The creative drama activity plans integrated with the scenario-based approach, which had a suitability mean score of 4.90 – 5.00, and 2) The preschool children's assertive behavior observation form had an item-objective congruence index ranging from 0.67 to 1.00 and a reliability coefficient of 0.89. The statistics used to analyze the data were mean, standard deviation, and relative developmental scores.

The results revealed that: 1) young children's assertive behavior improved after participating in the creative drama activities management integrated with the scenario-based approach. The posttest mean score (mean 14.40, standard deviation 2.32) was higher than the pretest mean score (mean 8.00, standard deviation 3.71), with a mean difference of 6.40, and 2) Regarding levels of assertive behavior development, all ten preschool children showed improvement. Six children (60 percent) were at a high level, three children (30 percent) at a very high level, and one child (10 percent) at a moderate level.

Keywords Assertive Behavior, Creative Drama Activities Integrated With The Scenario-Based Approach, Young Children

บทนำ

การศึกษาปฐมวัยนับเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ เนื่องจากเด็กปฐมวัยเป็นช่วงวัยที่สมองและพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว เด็กในวัยนี้จึงควรได้รับการส่งเสริมทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น ควบคู่กับการปลูกฝังพฤติกรรม คุณลักษณะ และลักษณะนิสัยที่เหมาะสม การจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยจึงต้องมุ่งพัฒนาอย่างสมดุลครบทุกด้าน เพื่อวางรากฐานที่มั่นคงต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 ระบุว่า การจัดการศึกษาจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมให้คนทุกช่วงวัยสามารถดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีทักษะ คุณลักษณะ และสมรรถนะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) ซึ่งกำหนดแนวทางการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างชัดเจน ตั้งแต่การเตรียมความพร้อมของพ่อแม่ก่อนการตั้งครรภ์ การส่งเสริมสุขภาพแม่และเด็ก การเกิดอย่างมีคุณภาพ การเลี้ยงดูและโภชนาการที่เหมาะสม รวมถึงการลงทุนเพื่อให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการสมวัยในทุกด้าน อันเป็นพื้นฐานที่มั่นคงต่อการพัฒนาประเทศในระยะยาว (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) นอกจากนี้

วิสัยทัศน์ของแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2564–2570 ได้มุ่งเน้นให้เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้านเต็มตามศักยภาพ เป็นพื้นฐานของความเป็นพลเมืองคุณภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564) ซึ่งสอดรับกับบริบทของสังคมในศตวรรษที่ 21 ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านเทคโนโลยีและสังคม โดยเฉพาะการพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกอันเป็นทักษะสำคัญที่ช่วยให้เด็กสามารถสื่อสาร แสดงความคิด ความรู้สึก และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดมาตรฐานที่ 3 ด้านการมีสุขภาพจิตที่ดีและมีความสุข โดยเน้นให้เด็กปฐมวัยสามารถแสดงอารมณ์และความรู้สึกได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น กล้าพูด กล้าแสดงออก และเห็นคุณค่าในผลงานและความสามารถของตนเองและผู้อื่น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ทั้งนี้ ยังสอดคล้องกับมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ มาตรฐานด้านที่ 2 ซึ่งเน้นบทบาทของครูและผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม โดยเฉพาะตัวบ่งชี้ที่ 2.4 และตัวบ่งชี้ย่อย 2.4.2 ที่กำหนดให้จัดกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กมีความสุข ร่าเริง แจ่มใส และได้แสดงออกทางอารมณ์ความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง ผ่านกิจกรรมการเคลื่อนไหว ศิลปะ ดนตรี และการเล่นตามความสนใจและความถนัดของเด็ก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562)

ผลการสำรวจสถานการณ์ระดับความฉลาดทางอารมณ์ประจำปี 2564 ดำเนินการโดยกรมสุขภาพจิต พบว่าเด็กไทยอายุ 6-11 ปีมีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ควรพัฒนาถึงร้อยละ 16.7 (สถาบันราชานุกูล, 2565) แม้ข้อมูลดังกล่าวอาจจะมีช่วงเวลาห่างจากปีปัจจุบัน แต่อย่างไรก็ตามค่าสถิติในปี 2564 ยังถือว่ามีความสำคัญ เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่ประเทศไทยเพิ่งฟื้นตัวจากวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต การเรียนรู้ และปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเด็กอย่างมาก โดยเฉพาะเด็กปฐมวัยที่ขาดโอกาสในการพัฒนาทักษะทางอารมณ์และสังคม การที่พบเด็กถึงร้อยละ 16.7 อยู่ในกลุ่มที่ควรพัฒนา สะท้อนผลกระทบระยะยาวที่จำเป็นต้องได้รับการติดตามและส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง โดยควรพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ควบคู่กับสติปัญญาตั้งแต่ปฐมวัย ซึ่งเป็นช่วงสำคัญของการวางรากฐานชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับแนวแนะการเลี้ยงดู ดูแล และพัฒนาเด็กปฐมวัยตามสมรรถนะเพื่อเพิ่มคุณภาพเด็กตามวัย 0–5 ปี ในด้านการสื่อความหมาย หัวข้อที่ 31 การสื่อความหมายด้วยภาษาพูด เด็กสามารถรับรู้และใช้ภาษาพูดสื่อความหมายได้ตรงตามความต้องการของตน หัวข้อที่ 32 การสื่อความหมายด้วยท่าทางและสัญลักษณ์ เด็กสามารถสื่อความหมายอย่างมีประสิทธิภาพด้วยสีหน้าท่าทางและสัญลักษณ์ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (ยูนิเซฟ) ประเทศไทย, 2561)

สถานการณ์ปัจจุบันในยุคดิจิทัล เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญต่อชีวิตประจำวัน แม้ช่วยเพิ่มพูนความรู้และทักษะ แต่เด็กปฐมวัยอาจขาดโอกาสในการปฏิสัมพันธ์และฝึกทักษะทางสังคม ส่งผลต่อความกล้าแสดงออกและพัฒนาการทางอารมณ์-สังคม ดังนั้น พ่อแม่ ครู และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรร่วมมือส่งเสริมพฤติกรรมการแสดงออกอย่างเหมาะสม เพื่อพัฒนาเด็กให้มีพัฒนาการสมดุลทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570) ที่เน้นการสร้างสภาพแวดล้อมและความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566) เนื่องจากเด็กปฐมวัยเป็นวัยเริ่มต้นของการเรียนรู้และเป็นกำลังสำคัญของประเทศ จึงควรได้รับการส่งเสริมให้มีบุคลิกภาพที่ดีและความกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมตามวัฒนธรรมไทย โดยครูควรจัดกิจกรรมที่ช่วยปลูกฝังพฤติกรรมดังกล่าวให้เหมาะสมกับวัย (คณะกรรมการพัฒนาการศึกษาอบรมเลี้ยงดูเด็ก, 2555)

รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาระดับปฐมวัยโรงเรียนสามัคคีราษฎร์บำรุง จังหวัดฉะเชิงเทรา แผนการยกระดับคุณภาพให้สูงขึ้นนั้น ในข้อ 2 คือควรส่งเสริมเด็กให้มีความมั่นใจ กล้าแสดงออกและแสดงอารมณ์ความรู้สึกที่เหมาะสมกับสถานการณ์ (โรงเรียนสามัคคีราษฎร์บำรุง, 2567) โรงเรียนสามัคคีราษฎร์บำรุงเห็นความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านอารมณ์และสังคม โดยพบว่าเด็กยังขาดความมั่นใจและความกล้าแสดงออก ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ จึงจำเป็นต้องปรับการจัดการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับวัย

พฤติกรรมกล้าแสดงออกคือการแสดงอารมณ์และความรู้สึกอย่างเหมาะสมโดยไม่เกิดความวิตกกังวล (Wolpe, 1982) การส่งเสริมพฤติกรรมดังกล่าวในเด็กปฐมวัยควรใช้กิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ที่เน้นประสบการณ์สำคัญด้านอารมณ์และจิตใจ เช่น การพูดสะท้อนความรู้สึก การเล่นบทบาทสมมติ การเคลื่อนไหวและกิจกรรมทางศิลปะ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ละครสร้างสรรค์จึงเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมในการส่งเสริมการแสดงออกอย่างอิสระและสร้างสรรค์ สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามสมรรถนะที่ส่งเสริมการแสดงบทบาทสมมติและการแสดงละครต่อหน้าผู้ชม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และยูนิเซฟ ประเทศไทย, 2561) ทั้งนี้ สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2566) ระบุว่า การฝึกการกล้าแสดงออกเป็นเทคนิคการปรับพฤติกรรมที่ช่วยให้บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสมในสังคม

Ward (1930) บุกเบิกแนวคิดละครสร้างสรรค์ในห้องเรียน โดยใช้การแสดงการเคลื่อนไหว จินตนาการ และวรรณกรรม เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และการแสดงออกอย่างเป็นธรรมชาติ ภายใต้การชี้แนะของครูเพื่อพัฒนาเด็กอย่างรอบด้าน ขณะที่ ปาริชาติ จึงวิวัฒนาภรณ์ (2547) เห็นว่า การใช้เรื่อง หรือนิทานเป็นจุดเริ่มช่วยให้เด็กมีกรอบการแสดงที่ชัดเจน กล้าแสดงออก แก้ปัญหาเฉพาะหน้า และจัดการอารมณ์ได้ดี ซึ่งในศตวรรษที่ 21 แนวคิดการเรียนรู้แบบฉากทัศน์เป็นฐานได้รับความสนใจ เนื่องจากเป็นการออกแบบสถานการณ์เสมือนจริงเพื่อกระตุ้นการคิดและการตัดสินใจ สอดคล้องกับ Errington (2011) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบฉากทัศน์เป็นฐานคือการใช้สถานการณ์อย่างมีเจตนาเพื่อให้เกิดผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดและสุดคะนึง นฤพนธ์จิรกุล (2562) ที่ระบุว่า การสร้างฉากทัศน์เป็นการวางแผนสถานการณ์ที่เสมือนจริงและสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อสร้างแรงจูงใจและส่งเสริมให้ผู้เรียนคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา และสะท้อนคิดจากประสบการณ์จริง

จากหลักแนวคิดและเหตุผลดังกล่าวจะเห็นได้ว่า พฤติกรรมความกล้าแสดงออกมีความสำคัญต่อเด็กปฐมวัยกิจกรรมละครสร้างสรรค์บูรณาการแนวคิดฉากทัศน์เป็นฐานจึงเป็นแนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมพฤติกรรมกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย ผ่านสถานการณ์ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง ซึ่งเป็นเหตุผลให้ผู้วิจัยศึกษาพฤติกรรมดังกล่าวเพื่อเป็นแนวทางแก่ครู ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์บูรณาการแนวคิดฉากทัศน์เป็นฐาน
2. เพื่อศึกษาระดับพัฒนาการพฤติกรรมกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์บูรณาการแนวคิดฉากทัศน์เป็นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบทดลองเบื้องต้น (Pre-Experimental Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัยแบบการทดลองกลุ่มเดียว สังเกตก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest - Posttest Design) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยครั้งนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เด็กปฐมวัยชาย – หญิง อายุ 5-6 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนสามัคคีราษฎร์บำรุง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 1 ห้องเรียน เด็กปฐมวัยทั้งหมด 10 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์บูรณาการแนวคิดฉากทัศน์เป็นฐานมีค่าความเหมาะสมเท่ากับ 4.90 – 5.00 และ 2) แบบสังเกตพฤติกรรมกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67 – 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นที่ 0.89

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์บูรณาการแนวคิดฉากทัศน์เป็นฐาน และแบบสังเกตพฤติกรรมกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัยโดยผู้วิจัยศึกษาหลักสูตร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำไปพัฒนาเครื่องมือ ตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ ทดลองใช้กับกลุ่มที่มีบริบทใกล้เคียง (Try Out) และปรับแก้เป็นฉบับสมบูรณ์ก่อนนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย

4. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย 10 คน โดยสังเกตก่อนการทดลองเป็นเวลา 1 สัปดาห์ บันทึกวิดีทัศน์ในช่วงกิจกรรมในห้องเรียน และพฤติกรรมประจำวัน จากนั้นจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์บูรณาการแนวคิดฉากทัศน์เป็นฐานในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ เป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ได้แก่ วันจันทร์ อังคาร และพุธ รวม 24 ครั้ง ครั้งละ 40–60 นาที และเมื่อสิ้นสุดการทดลอง ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมกล้าแสดงออกหลังการทดลองโดยใช้แบบสังเกตเดิมในช่วงกิจกรรมดังกล่าว พร้อมบันทึกวิดีทัศน์เพื่อนำข้อมูลไปวิเคราะห์ทางสถิติ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ ดังนี้

5.1 หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์

5.2 หาค่าคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ ค่าความเที่ยงตรง โดยการคำนวณจากสูตร IOC (Index of itemobjective congruence) และ ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach’s Alpha)

สรุปผลการวิจัย

1. พฤติกรรมกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัยสูงขึ้นหลังการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์บูรณาการแนวคิดฉากทัศน์เป็นฐาน โดยหลังการจัดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 14.40 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.32 และก่อนการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 3.71 โดยมีผลต่างคะแนนก่อนและหลังการทดลองเท่ากับ 6.40 โดยแบ่งเป็นรายด้านดังนี้

1.1 การแสดงออกทางท่าทาง พบว่า ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยด้านการแสดงออกทางท่าทางเท่ากับ 8.90 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.20 ซึ่งสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยด้านการแสดงออกทางท่าทางเท่ากับ 5.90 คะแนน

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.56 คะแนน โดยมีผลต่างคะแนนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเท่ากับ 3.00 คะแนน

1.2 การแสดงออกทางวาจา พบว่า ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย หลังการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยด้านการแสดงออกทางวาจาเท่ากับ 5.50 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.27 ซึ่งสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยด้านการแสดงออกทางวาจาเท่ากับ 4.10 คะแนนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 3.41 โดยมีผลต่างคะแนนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเท่ากับ 1.40 คะแนน

2. ระดับพัฒนาการพฤติกรรมกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์บูรณาการแนวคิดฉากทัศน์เป็นฐาน พบว่า เด็กปฐมวัย จำนวน 10 คน ที่ได้รับการจัดกิจกรรมมีคะแนนพัฒนาการพฤติกรรมกล้าแสดงออกในภาพรวมที่สูงขึ้นทุกคน โดยมีระดับพัฒนาการอยู่ในระดับกลาง ถึง ระดับสูงมาก เด็กปฐมวัยส่วนใหญ่มีระดับพัฒนาการระดับสูง จำนวน 6 คนคิดเป็นร้อยละ 60 รองลงมาพัฒนาการระดับสูงมาก จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 30 และพัฒนาการระดับกลาง จำนวน 1 คิดเป็นร้อยละ 10 ตามลำดับ โดยแบ่งเป็นรายด้านได้ดังนี้

2.1 การแสดงออกทางท่าทาง พบว่า เด็กปฐมวัยส่วนใหญ่มีพัฒนาการอยู่ในระดับสูงมาก จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 60 และรองลงมา ได้แก่ พัฒนาการระดับสูง จำนวน 4 คนคิดเป็นร้อยละ 40 ตามลำดับ

2.2 การแสดงออกทางวาจา พบว่า เด็กปฐมวัยส่วนใหญ่มีพัฒนาการอยู่ในระดับสูง จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมา ได้แก่ พัฒนาการระดับกลาง จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 40 และพัฒนาการระดับสูงมาก จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 10 ตามลำดับ

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์บูรณาการแนวคิดฉากทัศน์เป็นฐานโดยภาพรวม

ระยะเวลา	N	คะแนนเต็ม	μ	σ	D
ก่อนการทดลอง	10	18	8.00	3.71	6.40
หลังการทดลอง	10	18	14.40	2.32	

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์บูรณาการแนวคิดฉากทัศน์เป็นฐานรายด้าน

พฤติกรรมกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย	N	คะแนนเต็ม (รายด้าน)	คะแนนก่อนการทดลอง		คะแนนหลังการทดลอง		D
			μ	σ	μ	σ	
การแสดงออกทางท่าทาง	10	10	5.90	2.56	8.90	1.20	3.00
การแสดงออกทางวาจา	10	8	4.10	3.41	5.50	1.27	1.40

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ระดับพัฒนาการพฤติกรรมกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัยรายบุคคลที่ได้รับการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์บูรณาการแนวคิดฉากทัศน์เป็นฐานในภาพรวม

เด็กปฐมวัย	ระดับพัฒนาการพฤติกรรมกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัยภาพรวม			
	คะแนน ก่อนทดลอง (18)	คะแนน หลังทดลอง (18)	คะแนน พัฒนาการสัมพัทธ์ (G)	ระดับพัฒนาการ
คนที่ 1	6.00	14.00	66.67	สูง
คนที่ 2	5.00	13.00	61.54	สูง
คนที่ 3	5.00	12.00	53.85	สูง
คนที่ 4	2.00	10.00	50.00	กลาง
คนที่ 5	6.00	15.00	75.00	สูง
คนที่ 6	12.00	17.00	83.33	สูงมาก
คนที่ 7	10.00	15.00	62.50	สูง
คนที่ 8	12.00	17.00	83.33	สูงมาก
คนที่ 9	9.00	14.00	55.56	สูง
คนที่ 10	13.00	17.00	80.00	สูงมาก

ตารางที่ 4 สรุปจำนวนร้อยละของเด็กปฐมวัยจำแนกตามระดับพัฒนาการในภาพรวม

เกณฑ์คะแนนพัฒนาการ	ระดับพัฒนาการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
76.00 – 100.00	พัฒนาการระดับสูงมาก	3	30.00
51.00 – 75.00	พัฒนาการระดับสูง	6	60.00
26.00 - 50.00	พัฒนาการระดับกลาง	1	10.00
0.00 – 25.00	พัฒนาการระดับต้น	-	0.00
รวม		**10**	**100**

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ระดับพัฒนาการพฤติกรรมกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัยรายบุคคลที่ได้รับการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์บูรณาการแนวคิดฉากทัศน์เป็นฐานจำแนกรายด้าน

เด็กปฐมวัย	ระดับพัฒนาการพฤติกรรมกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย							
	การแสดงออกทางท่าทาง				การแสดงออกทางวาจา			
	ก่อนการทดลอง (10)	หลังการทดลอง (10)	คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์	ระดับพัฒนาการ	ก่อนการทดลอง (8)	หลังการทดลอง (8)	คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์	ระดับพัฒนาการ
คนที่ 1	5.00	9.00	80.00	สูงมาก	1.00	5.00	57.14	สูง
คนที่ 2	4.00	9.00	83.33	สูงมาก	1.00	4.00	42.85	กลาง
คนที่ 3	4.00	8.00	66.67	สูง	1.00	4.00	42.85	กลาง
คนที่ 4	1.00	6.00	55.56	สูง	1.00	4.00	42.85	กลาง
คนที่ 5	5.00	9.00	80.00	สูงมาก	1.00	6.00	71.43	สูง
คนที่ 6	8.00	10.00	100.00	สูงมาก	4.00	7.00	75.00	สูง
คนที่ 7	7.00	9.00	66.67	สูง	3.00	6.00	60.00	สูง
คนที่ 8	9.00	10.00	100.00	สูงมาก	3.00	7.00	80.00	สูงมาก
คนที่ 9	7.00	9.00	66.67	สูง	2.00	5.00	50.00	กลาง
คนที่10	9.00	10.00	100.00	สูงมาก	4.00	7.00	75.00	สูง

ตารางที่ 6 สรุปจำนวนร้อยละของเด็กปฐมวัยจำแนกตามระดับพัฒนาการจำแนกรายด้าน

เกณฑ์คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์	ระดับพัฒนาการ	การแสดงออกทางท่าทาง		การแสดงออกทางวาจา	
		จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
76.00 – 100.00	สูงมาก	6	60.00	1	10.00
51.00 – 75.00	สูง	4	40.00	5	50.00
26.00 - 50.00	กลาง	-	-	4	40.00
0.00 – 25.00	ต้น	-	-	-	-
รวม		**10.00**	**100.00**	**10**	**100.00**

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์บูรณาการแนวคิดฉากทัศน์เป็นฐาน และเพื่อศึกษาระดับพัฒนาการพฤติกรรมกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์บูรณาการแนวคิดฉากทัศน์เป็นฐาน ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย หลังการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์บูรณาการแนวคิดฉากทัศน์เป็นฐาน สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์บูรณาการแนวคิดฉากทัศน์เป็นฐาน สามารถอภิปรายผลวิจัยได้ดังนี้

เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกเพิ่มขึ้นหลังการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์บูรณาการแนวคิดฉากทัศน์เป็นฐาน เนื่องจากละครสร้างสรรค์เปิดโอกาสให้เด็กสวมบทบาทสมมติ ใช้ภาษา การเคลื่อนไหว จินตนาการ และประสบการณ์ของตนในการด้นสด ส่งเสริมการสื่อสาร ความคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา ความร่วมมือ และทัศนคติที่ดีต่อตนเอง ขณะเดียวกันแนวคิดฉากทัศน์เป็นฐานช่วยให้เด็กคิดวิเคราะห์ วางแผน ตัดสินใจ และสะท้อนคิดจากสถานการณ์ใกล้ชีวิตจริง ส่งผลต่อพัฒนาการด้านสติปัญญา

อารมณ์ และสังคมอย่างรอบด้าน ซึ่งสอดคล้องกับ Dewey (1916) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้จากการลงมือทำ (Learning by Doing) เน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการเล่นและการใช้ละครเป็นสื่อเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอนเด็กๆ และสอดคล้องกับปาริชาติ จึงวิวัฒนาภรณ์ (2547) ได้อธิบายว่า ละครสร้างสรรค์เป็นละครไม่เป็นทางการที่ให้ผู้เรียนสวมบทบาทสมมติในสถานการณ์กำหนด เพื่อพัฒนาความคิด การสื่อสาร จินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ และการทำงานร่วมกับผู้อื่น สอดคล้องกับพรรัตน์ ดำรุง (2550) ได้กล่าวว่า ละครสร้างสรรค์เป็นละครนอกรูปแบบที่ใช้การเล่นสมมติและจินตนาการเพื่อพัฒนาทักษะเด็กทั้งด้านบุคคล กลุ่ม ความคิดสร้างสรรค์ และการแก้ปัญหา สอดคล้องกับแนวคิด Errington (2011) ได้อธิบายแนวคิดเรียนรู้แบบฉากทัศน์เป็นฐาน (Scenario based Learning: SBL) ว่าการเรียนรู้แบบฉากทัศน์เป็นฐานคือการใช้สถานการณ์ให้ผู้เรียนสำรวจและค้นพบผลลัพธ์การเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอารีรัตน์ อุปแก้ว (2566) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องผลของการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์ที่มีต่อพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย พบว่า 1) การจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเอง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการกล้าแสดงออก ด้านการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมและด้านความภาคภูมิใจในตนเอง และ 2) หลังการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม

1. เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์บูรณาการแนวคิดฉากทัศน์เป็นฐานของเด็กปฐมวัย โดยจำแนกตามรายด้าน พบว่าเด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์บูรณาการแนวคิดฉากทัศน์เป็นฐานทุกด้านดังนี้

1.1. การแสดงออกทางท่าทาง พบว่า เด็กมีพัฒนาการด้านการสบตา การเคลื่อนไหวที่คล่องแคล่ว สีหน้า อารมณ์ และการใช้น้ำเสียงที่มั่นใจและชัดเจนมากขึ้น เนื่องจากผู้วิจัยใช้การชี้แนะ สาธิตและร่วมแสดงเป็นแบบอย่าง สนับสนุนให้เด็กมีส่วนร่วมในการแสดงจริงและให้กำลังใจอย่างต่อเนื่องซึ่งสอดคล้องกับ Heining (1993) ที่อธิบายว่า ละครสร้างสรรค์เป็นการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการผ่านการเคลื่อนไหวและการสื่อสารร่วมกัน ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ปฏิสัมพันธ์ และความมั่นใจในตนเอง อีกทั้งสอดคล้องกับ Smith (2018) ที่กล่าวว่า แนวคิดฉากทัศน์เป็นฐานเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสวมบทบาทและสำรวจสถานการณ์ด้วยวิธีของตนเอง

1.2 การแสดงออกทางวาจา พบว่า เด็กสามารถอธิบาย แสดงความคิดเห็น ซักถาม และเล่าเรื่องได้ชัดเจนและต่อเนื่อง กล้าสื่อสารความคิดและความรู้สึกกับครูและเพื่อนมากขึ้น เนื่องจากผู้วิจัยใช้คำถามปลายเปิด การสนทนาแลกเปลี่ยนในบรรยากาศที่ผ่อนคลาย และการให้คำชมเชยอย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ McCaslin (1990) ที่ระบุว่า ละครสร้างสรรค์เป็นการแสดงออกทางความคิดและความรู้สึกผ่านการด้นสดและการสนทนาร่วมกัน และสอดคล้องกับ Sorin (2013) ที่มองว่า การเรียนรู้แบบฉากทัศน์เป็นฐานเปิดโอกาสให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ คิดแก้ปัญหา และตัดสินใจจากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในสถานการณ์ใกล้เคียงชีวิตจริง

2. หลังการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์บูรณาการแนวคิดฉากทัศน์เป็นฐานต่อเนื่อง 8 สัปดาห์ เด็กปฐมวัยทุกคนมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกเพิ่มขึ้น โดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูงถึงสูงมาก แสดงออกทางท่าทางและวาจาได้อย่างมั่นใจ สื่อสารและร่วมกิจกรรมกับเพื่อนได้ดี มีความภาคภูมิใจในตนเอง ขณะที่มีเด็ก 1 คนอยู่ในระดับปานกลางเนื่องจากมีน้ำหนักส่วนสูงที่ต่ำกว่าเกณฑ์ทำให้เคลื่อนไหวไม่คล่องแคล่ว และมีปัญหาด้านที่

ยังพูดไม่ชัด ส่วนใหญ่คำที่พูดมักเป็นคำหรือประโยคสั้นๆ โดยเฉพาะคำที่มีเสียงควบกล้ำ แม้พัฒนาการดีขึ้นแต่ยังต้องเสริมความมั่นใจและการสื่อสารต่อไปซึ่งสามารถพัฒนาต่อยอดได้ในอนาคต

2. เด็กปฐมวัยมีระดับพัฒนาการพฤติกรรมกล้าแสดงออกทั้ง 2 ด้าน ได้แก่ด้านการแสดงออกทางท่าทาง และด้านการแสดงออกทางวาจา ตั้งแต่ระดับพัฒนาการกลาง ถึง สูงมากทุกด้านเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้านพบว่า

2.1 การแสดงออกทางท่าทาง คือพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกผ่านทางสายตาแสดงอารมณ์ทางสีหน้า ท่าทาง การเคลื่อนไหวต่างๆ และน้ำเสียงซึ่งสะท้อนถึงความมั่นใจ พบว่า เด็กปฐมวัยส่วนใหญ่มีพัฒนาการอยู่ในระดับสูงมาก สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์บูรณาการแนวคิดฉากทัศน์เป็นฐาน เด็กสามารถสบตาผู้อื่น แสดงสีหน้าและอารมณ์สอดคล้องกับบทบาท เคลื่อนไหวคล่องแคล่ว ด้นสด เล่นซ้ำฉากสำคัญ ช่วยเหลือเพื่อน และใช้น้ำเสียงชัดเจนเป็นธรรมชาติ เนื่องจากกิจกรรมมีลักษณะสนุก ใกล้ตัว บรรยากาศปลอดภัย ได้รับแรงเสริมทางบวก และการยอมรับจากครูและเพื่อน ส่งผลให้เด็กกล้าแสดงออกอย่างมั่นใจและมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ มีความสอดคล้องกับ Pfeiffer and Jones (1976) กล่าวถึงพฤติกรรมกล้าแสดงออก ใน 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านอารมณ์ที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง 2) ด้านท่าทางที่กล้าเผชิญสถานการณ์ 3) ด้านอวัจนภาษาที่แสดงออกอย่างมั่นคงชัดเจน 4) ด้านวัจนภาษาที่สื่อสารได้ชัดเจนและเอื้อต่อความร่วมมือ

2.2 การแสดงออกทางวาจา คือ พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกผ่านการใช้ภาษาพูดในการสื่อสารความต้องการ ความคิดเห็น ความรู้สึก เหตุผลของตนเอง ซักถามในสิ่งที่ตนสงสัยและตอบสนองต่อคำถามอย่างฉะฉาน พบว่า เด็กปฐมวัยส่วนใหญ่มีพัฒนาการอยู่ในระดับสูง สามารถแสดงออกทางวาจาได้อย่างมั่นใจชัดเจน และกระตือรือร้น ทั้งการเล่าเรื่อง แสดงความคิดเห็น ซักถาม และร่วมมือกับเพื่อน แนวคิดฉากทัศน์เป็นฐานช่วยส่งเสริมการคิด วิเคราะห์ และวางแผนจากสถานการณ์ใกล้ชีวิตจริง ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมกล้าแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ โดยพบเด็ก 1 คนมีพฤติกรรมเด่นที่สุด โดยมีการสื่อสารต่อเนื่อง ใช้น้ำเสียงเหมาะสม และตอบสนองผู้อื่นได้ดี จากความตั้งใจของตนเองและการสนับสนุนของครู ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Gordon (1970 อ้างถึงใน สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2566) กล่าวว่าการแสดงออกในลักษณะของการใช้ภาษา เสนอว่าการแสดงออกในลักษณะดังกล่าวควรประกอบด้วยประโยค 4 ประโยคด้วยกันคือ 1) ประโยคที่บอกถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น 2) ประโยคที่บอกถึงผลที่เกิดขึ้น 3) ประโยคที่บอกถึงความรู้สึก 4) ประโยคที่บอกถึงสิ่งที่อยากให้เกิดขึ้น

โดยพบว่าเด็กเริ่มแสดงพฤติกรรมกล้าแสดงออกชัดเจนในช่วงสัปดาห์ที่ 3 – 6 และเพิ่มสูงขึ้นในสัปดาห์ ที่7 – 8 สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์บูรณาการแนวคิดฉากทัศน์เป็นฐาน ช่วยส่งเสริมพฤติกรรมกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัยได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านการแสดงออกทางวาจาและท่าทาง จึงเป็นแนวทางที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างยิ่ง

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ แนวทางการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์บูรณาการแนวคิดฉากทัศน์เป็นฐาน เป็นกิจกรรมการเล่นบทบาทสมมติในการแสดงละคร ร่วมกับการใช้สถานการณ์จำลองที่เชื่อมโยงใกล้เคียงกับชีวิตประจำวันโดยมีเรื่องราวนิทานกับวรรณกรรมเป็นสื่อในการแสดงละครสร้างสรรค์ เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนโดยจัดกิจกรรมในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ที่มุ่งส่งเสริมพฤติกรรมกล้า

แสดงออกของเด็กปฐมวัยทั้งการแสดงออกทางท่าทางและการแสดงออกทางวาจา สรุปได้เป็นองค์ความรู้การวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 มโนทัศน์การสังเคราะห์สาระสำคัญของกิจกรรมละครสร้างสรรค์บูรณาการแนวคิดฉากทัศน์เป็นฐาน

จากภาพองค์ความรู้การวิจัย แสดงให้เห็นว่า ขั้นตอนของกิจกรรมละครสร้างสรรค์บูรณาการแนวคิดฉากทัศน์เป็นฐานเป็นกระบวนการสำคัญที่ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกทั้งทางท่าทางและทางวาจา โดยภาพวงด้านในสะท้อนขั้นตอนการจัดกิจกรรมจำนวน 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย

ขั้นที่ 1 เตรียมความพร้อม ครูจัดบรรยากาศผ่อนคลาย กระตุ้นสมาธิและความพร้อมทางกายและอารมณ์ด้วยกิจกรรมหลากหลาย ส่งเสริมความมั่นใจและการมีส่วนร่วมของเด็ก

ขั้นที่ 2 จูงใจเข้าเรื่องราว ครูเล่าเรื่องและตั้งคำถามเชื่อมโยงอารมณ์ เด็กพัฒนาความกล้าแสดงออกและการสื่อสารผ่านการสนทนาและกิจกรรมกลุ่มย่อย

ขั้นที่ 3 ระดมความคิด เด็กร่วมคิด วิเคราะห์ วางแผนการแสดงละคร พัฒนาความคิดวิเคราะห์ความคิดสร้างสรรค์ และการทำงานร่วมกัน

ขั้นที่ 4 แสดงละครสร้างสรรค์ เด็กแสดงและด้นสดจากสถานการณ์ที่วางแผนไว้ พัฒนาความกล้าแสดงออก จินตนาการ และการแก้ปัญหา โดยมีครูสนับสนุนอย่างเหมาะสม

ขั้นที่ 5 สะท้อนคิดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เด็กร่วมสะท้อนความรู้สึกและประสบการณ์ พัฒนาการคิดทบทวน การแสดงความรู้สึก และการประเมินตนเอง

ภาพวงรอบนอกเป็นหลักการของการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์บูรณาการแนวคิดฉากทัศน์เป็นฐานที่ผู้วิจัยนำมาสังเคราะห์ร่วมกันสามารถสรุปประเด็นได้ 8 ข้อ ดังนี้ 1) ออกแบบกิจกรรมตามลำดับขั้นโดยใช้สถานการณ์ใกล้เคียงชีวิตจริงให้เหมาะกับความพร้อมของเด็ก 2) เลือกเนื้อหานิทานหรือวรรณกรรมที่มี

ความหมายและสอดคล้องกับเป้าหมายการเรียนรู้เป็นฐานเรื่องราว 3) เปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมคิด วิเคราะห์ และเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ 4) ครูทำหน้าที่สนับสนุนและอำนวยความสะดวกอย่างยืดหยุ่นตามศักยภาพเด็ก 5) เด็กทุกคนได้สวมบทบาทและแสดงละครอย่างอิสระ 6) ใช้การหยุดท่าทางเพื่อสื่อสารความหมายผ่านการแสดง 7) จัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย เอื้อต่อการแสดงออก 8) ประเมินผลจากการสังเกตพฤติกรรมระหว่างการแสดงละคร ซึ่งหลักการจัดกิจกรรมช่วยให้เด็กกล้าแสดงออกทางท่าทางและวาจามากขึ้น ขณะเดียวกันนั้นครูมีแนวทางชัดเจนในการจัดกิจกรรมอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการเด็ก

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำงานวิจัยไปใช้

1.1 ควรออกแบบสถานการณ์ละครให้ใกล้เคียงชีวิตจริง เชื่อมโยงกับประสบการณ์เด็กและเลือกนิทานที่เรียบง่าย เหมาะสมกับวัย

1.2 ครูควรวางแผนเตรียมสื่อ อุปกรณ์ และเครื่องแต่งกายล่วงหน้า โดยส่งเสริมให้เด็กใช้วัสดุรอบตัว และสนับสนุนในส่วนที่เด็กขาด

1.3 ควรจัดสภาพแวดล้อมการแสดงอย่างยืดหยุ่น ทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อเพิ่มความสมจริงของการเรียนรู้

1.4 ควรจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 6 สัปดาห์ เพื่อให้เด็กปรับตัวและพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาผลของการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์บูรณาการแนวคิดฉากทัศน์เป็นฐานต่อการคิดเชิงเหตุผลหรือการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัย

2.2 ควรศึกษาการบูรณาการละครสร้างสรรค์กับแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับประสบการณ์จริงของเด็ก

2.3 ควรศึกษาบทบาทของละครสร้างสรรค์บูรณาการแนวคิดฉากทัศน์เป็นฐานในการส่งเสริมความรับผิดชอบและทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

คณะกรรมการพัฒนาการศึกษาอบรมเลี้ยงดูเด็ก. (2555). แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมกล้าแสดงออกในเด็กปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

ปาริชาติ จึงวิวัฒนาภรณ์. (2547). ละครสร้างสรรค์สำหรับเด็ก. กรุงเทพมหานคร: พัฒนาคุณภาพวิชาการ.

พรรัตน์ ดำรุง. (2550). การละครสำหรับเยาวชน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

โรงเรียนสามัคคีราษฎร์บำรุง. (2567). รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาระดับปฐมวัยปีการศึกษา 2567. จังหวัดปทุมธานี: โรงเรียนสามัคคีราษฎร์บำรุง.

สถาบันราชานุกูล. (2565). “เดินหน้า สร้างเด็กไทย ไอคิวดี” การสำรวจสถานการณ์ระดับสติปัญญา (IQ) และความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) เด็กไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ประจำปี 2564 (ฉบับปรับปรุง). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2566). ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (ยูนิเซฟ) ประเทศไทย. (2561). แนวแนะวิธีการเลี้ยงดู ดูแล และพัฒนาเด็กปฐมวัย ตามสมรรถนะ เพื่อเพิ่มคุณภาพเด็กตามวัย 0–5 ปี. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). แผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2564–2570. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สุดคนึง นฤพนธ์จิรกุล. (2562). การออกแบบการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้ฉากสถานการณ์เป็นฐาน. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 5(1), 16–28.

อารีรัตน์ อุปแก้ว. (2566). ทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย: แก่นแห่งชีวิตที่เสริมสร้างได้จากครอบครัว. วารสารวิจัยเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 1(2), 33–44.

Cubukcu, B. (2014). Scenario-based learning. Inside Learning Technologies and Skills, 45–46.

Dewey, J. (1916). Democracy and education: An introduction to the philosophy of education. New York: Macmillan.

Errington, E. P. (2011). Developing scenario-based learning: Practical insights for tertiary educators.

Gordon, T. (1970). Parent Effectiveness Training: The Proven Program for Raising Responsible Children. Three Rivers Press.

Heining, R., B. (1993). Creative drama for the classroom teacher. New Jersey: Prentice Hall.

McCaslin, N. (1990). Creative drama in the classroom. 5th ed. New York: Longman.

Pfeiffer, J. W. and Jones, J. E. (1976). The 1976 annual handbook for group facilitators. San Diego: University Associates.

Smith, M. S., Warnes, S. and Vanhoestenberghe, A. (2018). Scenario-based learning. In J. P. Davies and N. Pachler. Eds. Teaching and learning in higher education. British Library.

Sorin, R. (2013). Exploring partnerships in early childhood teacher education through scenario-based learning. World Journal of Education, 3(1), 39–45.

Ward, W. (1930). Creative dramatics for children. New York: Appleton-Century-Crofts.

Wolpe, J. (1982). The practice of behavior therapy. 3rd ed. New York: Pergamon Press.

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) 2569
Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU Vol. 13 No. 1 (January-April) 2026
ISSN: 2673-0030 (Online) https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU

การพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนคำมาตราตัวสะกดโดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนตากแดดสุธรรมประชาสรรค์ จังหวัดร้อยเอ็ด

DEVELOPMENT OF READING AND SPELLING SKILLS OF SYLLABLES BY USING MIND MAPPING AND COLLABORATIVE LEARNING TECHNIQUES CIRC OF GRADE 4 STUDENTS AT TAKDAED SUTHAM PRACHASAN SCHOOL, ROI ET PROVINCE

[1]มลนภา ศรีสมศักดิ์ Monnapa Srisomsak
[2]พระครูคัมภีร์ธรรมานุวัตร PhrakhruKhamphidhammanuwat
[3]พชรกฤต ศรีบุญเรือง Phacharakrit Sribunrueaing
[1, 2, 3]มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Khaen Campus, Thailand
Corresponding Author E-mail: monnapa405@gmail.com

Article Received: October 24, 2025. Revised: April 22, 2026. Accepted: April 24, 2026.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านและการเขียนคำมาตราตัวสะกด โดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำมาตราตัวสะกด โดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนและหลังเรียน 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านและการเขียนคำมาตราตัวสะกด โดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนตากแดดสุธรรมประชาสรรค์ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำ แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านและการเขียนคำมาตราตัวสะกด โดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 81.50/80.33 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำมาตราตัวสะกด โดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านและการเขียนคำมาตราตัวสะกด โดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การอ่านและการเขียนสะกดคำ, แผนผังความคิด, การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC

Abstract

The objectives of this study were: 1) to develop an instructional management plan on spelling pattern writing using mind mapping integrated with the Cooperative Integrated Reading and Composition (CIRC) technique for Grade 4 students to achieve the 80/80 efficiency criterion; 2) to compare students' learning achievement in spelling pattern writing before and after the implementation of the developed learning management plan; and 3) to investigate students' satisfaction toward the learning activities based on mind mapping combined with the CIRC technique. The sample group consisted of ten Grade 4 students from Takdaed Sutham Prachasarn School, Roi Et Province. The research instruments included the instructional management plans, spelling practice worksheets, and a student satisfaction questionnaire. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, and a t-test.

The findings revealed that: 1) the developed learning management plan achieved an efficiency of 81.50/80.33, meeting the established criterion; 2) the students' post-test scores on spelling pattern writing were significantly higher than their pre-test scores at the .05 level of significance; and 3) the students' overall satisfaction toward the learning management plan was rated at the highest level. These findings indicate that integrating mind mapping with the CIRC cooperative learning technique effectively enhances students' spelling abilities and promotes positive learning attitudes among primary school learners.

Keywords: Spelling Writing, Mind Mapping, Cooperative Integrated Reading and Composition

บทนำ

ภาษาไทยถือเป็นรากฐานสำคัญของการเรียนรู้ทุกแขนงในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เนื่องจากเป็นทั้งเครื่องมือในการสื่อสาร การคิด และการสร้างองค์ความรู้ การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยจึงได้รับความสำคัญอย่างยิ่งใน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยได้กำหนดให้สาระการเรียนรู้ภาษาไทยเป็นกลุ่มสาระที่ต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการฟัง พูด อ่าน และเขียน เพื่อใช้ในชีวิตจริง ทั้งในด้านการเรียนรู้ การทำงาน และการดำรงชีวิตในสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) หลักสูตรดังกล่าวได้แบ่งสาระการเรียนรู้ออกเป็น 5 สาระหลัก ได้แก่ สาระการอ่าน สาระการเขียน สาระการฟัง การดู และการพูด สาระหลักการใช้ภาษา สาระวรรณคดีและวรรณกรรม สาระเหล่านี้มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะสาระการอ่านและการเขียนที่ถือเป็นพื้นฐานสำคัญ หากผู้เรียนมีความสามารถในการอ่านอย่างเข้าใจและการเขียนอย่างถูกต้อง ก็จะช่วยเสริมสร้างสมรรถนะด้านการคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ และการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ (Johnson and Johnson, 1999)

การเขียนสะกดคำเป็นพื้นฐานที่สำคัญของทักษะการเขียน เนื่องจากการเขียนต่างจากการพูดตรงที่ไม่มีน้ำเสียง สีหน้า หรือท่าทางประกอบเพื่อช่วยให้ผู้รับสารเข้าใจ หากสะกดคำผิดย่อมส่งผลให้การสื่อความหมายบิดเบือนหรือขาดความชัดเจน (วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์, 2545) การเขียนสะกดคำจึงไม่เพียงเป็นการถ่ายทอดความคิดของผู้เขียน แต่ยังสะท้อนความสามารถในการใช้ภาษาไทยอย่างมีระบบและถูกต้องตามอักขรวิธี ในระดับประถมศึกษา ผู้เรียนจำเป็นต้องได้รับการฝึกฝนการเขียนสะกดคำอย่างสม่ำเสมอ เพราะทักษะนี้เป็น

รากฐานที่เชื่อมโยงไปสู่การเขียนประโยค การเขียนเรียงความ ตลอดจนการสื่อสารเชิงวิชาการในระดับที่สูงขึ้น หากผู้เรียนไม่สามารถสะกดคำได้ถูกต้องก็จะไม่สามารถเขียนสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้ในวิชาอื่นๆ ด้วย

จากผลการเรียนการสอนในโรงเรียนตากแดดสุธรรมประชาสรรค์ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีปัญหาด้านการเขียนสะกดคำมากที่สุด ปัญหาดังกล่าวมีสาเหตุหลักจากขาดความรู้ความเข้าใจในความหมายของคำ ไม่รู้หลักภาษา และการจำแบบอย่างที่สะกดผิด จึงทำให้ไม่สามารถเขียนเป็นเรื่องราวได้ นอกจากนี้ ผลการประเมินคุณภาพการศึกษา (O-NET) ปี 2567 แสดงให้เห็นถึงความถดถอยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย โดยค่าเฉลี่ยรวมในสาระการเขียนอยู่ที่เพียงร้อยละ 42.86 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานและลดลงจากปีการศึกษา 2566 ถึง 30.88 คะแนน สถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาทักษะการเขียน โดยเฉพาะการเขียนสะกดคำ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2567)

เพื่อแก้ไขปัญหาการเขียนสะกดคำ งานวิจัยหลายชิ้นได้เสนอการใช้เทคนิคการเรียนการสอนที่หลากหลาย เช่น การใช้แผนผังความคิด (Mind Mapping) เป็นการนำทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสมองมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยช่วยผู้เรียนสร้างภาพเชื่อมโยงระหว่างคำ ความหมาย และโครงสร้างทางภาษา ส่งผลให้ผู้เรียนเข้าใจหลักการสะกดคำและสามารถจดจำได้ง่ายขึ้น (วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์, 2549) และการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นการทำงานเป็นกลุ่ม ผู้เรียนจะร่วมกันฝึกอ่าน จับใจความ และเขียนสะกดคำในลักษณะทีม มีการประเมินผลทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม วิธีการนี้ช่วยให้ผู้เรียนที่มีทักษะสูงสามารถช่วยเหลือผู้เรียนที่มีทักษะต่ำ และเกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นมิตร ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น (Johnson and Johnson, 1999; วันวิสา ทิแก้ว, 2560) การใช้สื่อประสมและแบบฝึกทักษะ การจัดกิจกรรมผ่านเกมการศึกษา บทเรียนสำเร็จรูป หรือสื่อประสม สามารถกระตุ้นความสนใจและสร้างแรงจูงใจในการเรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นและสนุกสนานมากกว่าการเรียนการสอนแบบบรรยาย (วันวิสา ทิแก้ว, 2560)

นำแนวทางเหล่านี้มาประยุกต์ใช้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตรแกนกลางฯ ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มี ทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และคิดอย่างมีวิจารณญาณ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) เนื่องจากการฝึกเขียนสะกดคำไม่เพียงเป็นการท่องจำ แต่ยังเป็นการฝึกใช้เหตุผล การแก้ปัญหา และการสื่อสารอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ การเรียนการสอนที่เน้นการมีส่วนร่วม เช่น CIRC ยังช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะการทำงานเป็นทีม การรับผิดชอบร่วมกัน และการยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21

สรุปได้ว่า การเขียนสะกดคำเป็นทักษะพื้นฐานที่ผู้เรียนระดับประถมศึกษาจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างจริงจัง เพราะมีผลโดยตรงต่อการเขียน การสื่อสาร และการเรียนรู้ในรายวิชาอื่นๆ ผลการประเมิน O-NET สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในสถานศึกษา การนำ แผนผังความคิด (Mind Mapping) และการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC มาใช้ ถือเป็นแนวทางที่มีศักยภาพสูงในการยกระดับทักษะการเขียนสะกดคำให้แก่ผู้เรียน ดังนั้น ครูผู้สอนควรตระหนักถึงความสำคัญของการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะการเขียนอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะกิจกรรมที่ใช้เทคนิคเชิงสร้างสรรค์และการมีส่วนร่วมของผู้เรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถด้านภาษาไทยตามมาตรฐานหลักสูตร และเพื่อสร้างพื้นฐานที่มั่นคงในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านและการเขียนคำมาตราตัวสะกด โดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนตากแดดสุธรรมประชาสรรค์ จังหวัดร้อยเอ็ด ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำมาตราตัวสะกดโดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRCชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนตากแดดสุธรรมประชาสรรค์ จังหวัดร้อยเอ็ด ก่อนเรียนและหลังเรียน

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านและการเขียนคำมาตราตัวสะกด โดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนตากแดดสุธรรมประชาสรรค์ จังหวัดร้อยเอ็ด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบแผนการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Pre Experimental Designs) มีวิธีการเลือกศึกษาการทดลองกลุ่มเดียวมีการสอบก่อนและหลังการทดลอง (The One-Group Pretest-Posttest Design) มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนตากแดดสุธรรมประชาสรรค์ จังหวัดร้อยเอ็ด ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 10 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค CIRC จำนวน 6 แผน รวม 6 ชั่วโมง มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย ศึกษาวิธีวิเคราะห์เนื้อหาและสาระสำคัญ เพื่อวางแผนในการสอนการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและการประเมินผลการเรียนรู้ให้ตรงตามที่หลักสูตรกำหนด

2. จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ กำหนดเนื้อหาที่จะใช้ในการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 6 แผน จำนวน 6 ชั่วโมง ดังนี้ 1) มาตราตัวสะกด 8 มาตรา 2) มาตราตัวสะกดตรงตามมาตรา3) มาตราตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา 4) การอ่านและเขียนสะกดคำที่ไม่มีตัวสะกด 5) การอ่านและเขียนสะกดคำที่มีตัวสะกด 6) การอ่านและเขียนสะกดคำ จากนั้นนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและนำมาแก้ไขปรับปรุง

3. นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิจัยแล้วนั้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน โดยเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน 2 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลจำนวน 1 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ระหว่างจุดประสงค์พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องความสอดคล้องระหว่าง 0.60-1.00

4. นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านแล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2.2 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การอ่านและการเขียนสะกดคำมาตราตัวสะกด โดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนตากแดดสุธรรมประชาสรรค์ จังหวัดร้อยเอ็ด ก่อนเรียนและหลังเรียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นซึ่งเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ซึ่งใช้ทดสอบก่อนเรียน (Pretest) และหลังเรียน (Posttest) มีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้ มีขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพดังนี้

1. ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนตากแดดสุธรรมประชาสรรค์ จังหวัดร้อยเอ็ด ศึกษาหลักการ เนื้อหาเกี่ยวกับการอ่านและการเขียนสะกดคำมาตราตัวสะกด ศึกษาทฤษฎี หลักการ และวิธีสร้างเครื่องมือวัดผลทางการศึกษา

2. สร้างแบบทดสอบวัดทักษะการเขียนสะกดคำมาตราตัวสะกดจำนวน 40 ข้อเป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก เลือกใช้จริง 30 ข้อ เสนอแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำมาตราตัวสะกดต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิจัย เพื่อตรวจสอบการใช้ภาษา ความถูกต้องของข้อคำถาม ความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดประสงค์

3. นำแบบทดสอบการอ่านและการเขียนสะกดคำมาตราตัวสะกดที่มีการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิจัยแล้วนั้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน โดยเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน 2 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลจำนวน 1 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ระหว่างจุดประสงค์พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องความสอดคล้องระหว่าง 0.60-1.00

4. นำแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำมาตราตัวสะกดไปทดลองใช้ (try-out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนตากแดดสุธรรมประชาสรรค์ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 10 คนที่เคยได้รับการจัดการเรียนรู้ เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำมาตราตัวสะกดมาแล้ว

5. นำผลการทดสอบของแบบทดสอบวัดทักษะการเขียนสะกดคำมาตราตัวสะกดซึ่งเป็นข้อสอบปรนัยมาวิเคราะห์คุณภาพรายข้อเพื่อหาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนก พบว่าแบบทดสอบฉบับนี้ใช้ค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.20-0.70 และค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.22-0.78 คัดเลือกข้อสอบไว้ 30 ข้อ คำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของข้อสอบปรนัยโดยใช้สูตร Kuder-Richardson Method (KR-20) (สมนึก ภัททิยธนี, 2565) พบว่า แบบทดสอบวัดทักษะการเขียนสะกดคำมาตราตัวสะกด มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.55

6. นำข้อสอบปรนัยที่คัดเลือกไว้จำนวน 30 ข้อ ที่ผ่านการหาคุณภาพของข้อสอบและมีการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปใช้ทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างก่อนการจัดการเรียนรู้ (Pre-test) และหลังการจัดการเรียนรู้ (Post-test) โดยสรุปการสร้างและพัฒนาแบบทดสอบวัดทักษะการเขียนสะกดคำมาตราตัวสะกด

2.3 แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านและการเขียนคำมาตราตัวสะกด โดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC

1. ผู้วิจัยศึกษา เอกสารที่เกี่ยวข้อง แนวคิด ทฤษฎี ตำรา เอกสาร บทความงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการทำแบบสอบถาม นำกรอบแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจมาสร้าง

เครื่องมือเป็นแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนซึ่งประกอบด้วย ประโยค ข้อความ จำนวน 15 ข้อ สอบถามความพึงพอใจ 3 ด้าน คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ และด้านประโยชน์ที่ได้รับพร้อมด้วยมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

2. นำแบบสอบถามความพึงพอใจเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิจัยเพื่อตรวจสอบความถูกต้องความเหมาะสมของการใช้ภาษาแล้วปรับปรุงแก้ไข

3. นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ ที่ปรึกษาวิจัยแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน โดยเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน 2 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลจำนวน 1 ท่าน พิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และตรวจสอบความสอดคล้อง(Index of Item Objective Congruence) ของคำถามแต่ละข้อว่ามีความสอดคล้องกับจุดประสงค์หรือไม่ (IOC)) โดยพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ระหว่างจุดประสงค์พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องความสอดคล้องระหว่าง 1.00

4. นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่ปรับปรุงและแก้ไขแล้วไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ดำเนินการประเมินการอ่านและการเขียนคำมาตราตัวสะกด ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ของนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย ก่อนการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ ทดสอบก่อนเรียน (Pretest) ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำ แบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

3.2 จัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านและการเขียนคำมาตราตัวสะกด โดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนตากแดดสุธรรมประชาสรรค์ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 6 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง รวมเป็น 6 ชั่วโมง

3.3 เปรียบเทียบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน

3.4 ให้ผู้เรียนทำแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อต่อการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านและการเขียนคำมาตราตัวสะกด โดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนตากแดดสุธรรมประชาสรรค์ จังหวัดร้อยเอ็ด

3.5 นำผลแต่ละชุดมาหาค่าทางสถิติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การหาค่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การอ่านและการเขียนคำมาตราตัวสะกด โดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนตากแดดสุธรรมประชาสรรค์ จังหวัดร้อยเอ็ดที่มีประสิทธิภาพ 80/80 โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และการหาค่าสถิติ E1/E2

4.2 การหาค่าเปรียบเทียบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านและการเขียนคำมาตราตัวสะกด โดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนตากแดดสุธรรมประชาสรรค์ จังหวัดร้อยเอ็ด ก่อนการจัดการเรียนรู้และหลังการจัดการเรียนรู้ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent)

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลจากสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้การอ่านและการเขียนคำมาตราตัวสะกด โดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนตากแดดสุธรรมประชาสรรค์ จังหวัดร้อยเอ็ดโดย ใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านและการเขียนคำมาตราตัวสะกดโดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนตากแดดสุธรรมประชาสรรค์ จังหวัดร้อยเอ็ด มีผลการวิจัยดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการหาประสิทธิภาพตามมาตรฐาน 80/80 ของแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านและการเขียนคำมาตราตัวสะกดโดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนตากแดดสุธรรมประชาสรรค์ จังหวัดร้อยเอ็ด

ค่าสถิติ	แบบทดสอบก่อนเรียน 30 คะแนน	แบบทดสอบหลังเรียน 30 คะแนน	แบบทดสอบประจำหน่วย 60 คะแนน	ประสิทธิภาพ
$\overline{x}$	13.90	24.10	48.90	81.50/80.33
ร้อยละ	46.67	80.83	81.50	

จากตารางที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านและการเขียนคำมาตราตัวสะกดโดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนตากแดดสุธรรมประชาสรรค์ จังหวัดร้อยเอ็ด มีค่าประสิทธิภาพของกระบวนการเท่ากับ 81.50 และมีค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์เท่ากับ 80.33 แสดงว่าแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านและการเขียนคำมาตราตัวสะกดโดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนตากแดดสุธรรมประชาสรรค์ จังหวัดร้อยเอ็ด มีค่าประสิทธิภาพ E1/E2= 81.50/80.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว้

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านและการเขียนคำมาตราตัวสะกดโดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนตากแดดสุธรรมประชาสรรค์ จังหวัดร้อยเอ็ด ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ ดังในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านและการเขียนคำมาตราตัวสะกดโดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนตากแดดสุธรรมประชาสรรค์ จังหวัดร้อยเอ็ด

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\overline{x}$	S.D.	t	*p*
หลังเรียน	10	30	24.10	2.60	1.85	.000
ก่อนเรียน	10	30	13.90	2.38		

*p < .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลวิเคราะห์คะแนนทักษะการอ่านและการเขียนคำมาตราตัวสะกดโดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนตากแดดสุธรรมประชาสรรค์ จังหวัดร้อยเอ็ด หลังการจัดการเรียนรู้ สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการที่ตั้งไว้

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เรื่อง การอ่านและการเขียนคำมาตราตัวสะกดโดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนตากแดดสุธรรมประชาสรรค์ จังหวัดร้อยเอ็ด

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เรื่อง การเขียนคำมาตราตัวสะกดโดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนตากแดดสุธรรมประชาสรรค์ จังหวัดร้อยเอ็ด

หัวข้อ	$\overline{x}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้	4.80	0.49	มากที่สุด
ด้านบรรยากาศการเรียนรู้	4.78	0.53	มากที่สุด
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	4.73	0.56	มากที่สุด
รวม	**4.77**	**0.28**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การอ่านและการเขียนคำมาตราตัวสะกดโดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนตากแดดสุธรรมประชาสรรค์ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจระดับเห็นด้วยมากที่สุด ด้านกิจกรรมการเรียนรู้เป็นลำดับที่ 1 ด้านบรรยากาศการเรียนรู้เป็นลำดับที่ 2 ด้านประโยชน์ที่ได้รับเป็นลำดับที่ 3

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการหาค่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การอ่านและการเขียนคำมาตราตัวสะกดโดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนตากแดดสุธรรมประชาสรรค์ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า การอ่านและการเขียนคำมาตราตัวสะกดโดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ประกอบด้วย 6 แผนการจัดการเรียนรู้ ด้านการทดสอบประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง การอ่านและการเขียนคำมาตราตัวสะกดโดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนตากแดดสุธรรมประชาสรรค์ จังหวัดร้อยเอ็ด มีประสิทธิภาพได้เท่ากับ 81.50/8.33 จากการทดลองใช้แผนการจัดการเรียนรู้ พบว่าค่าประสิทธิภาพของแผนอยู่ในเกณฑ์ที่ สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว้ โดยเฉลี่ยคะแนนระหว่างเรียน (E_1) และคะแนนหลังเรียน (E_2) ของผู้เรียนมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างชัดเจน แสดงให้เห็นว่า การนำแผนผังความคิดมาร่วมใช้กับเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ CIRC เป็นแนวทางที่เหมาะสมและมีประสิทธิผลในการพัฒนาทักษะการเขียนคำมาตราตัวสะกดของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4 โดยความเหมาะสมของเนื้อหาและลำดับแผนการสอน แผนทั้ง 6 แผนถูกออก

แบบอย่างเป็นขั้นตอน โดยเริ่มจากพื้นฐานเรื่อง มาตราตัวสะกดไปสู่การอ่านและเขียนคำที่ซับซ้อนขึ้น การเรียงลำดับนี้ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและสามารถเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิมได้ง่ายสู่การฝึกฝนอย่างต่อเนื่องในเรื่องที่เกี่ยวข้องกันทำให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งและสามารถนำไปใช้ได้จริง แผนผังความคิดเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นภาพรวมของแนวคิดและความสัมพันธ์ของเนื้อหา ทำให้จำง่าย เข้าใจเร็ว และสามารถนำไปใช้ในการอ่านสะกดคำและเขียนได้อย่างถูกต้อง ช่วยให้ผู้เรียนมีความคิดเป็นระบบ ลดความสับสนเมื่อต้องจำคำศัพท์และกฎการสะกดคำหลายรูปแบบ เทคนิค CIRC ส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและผู้เรียนได้ทำงานร่วมกับเพื่อนในกลุ่ม มีการจับคู่ฝึกอ่านและเขียน การตรวจคำผิดโดยเพื่อนในกลุ่ม และช่วยเหลือกันในการเรียนรู้ ทำให้เกิดความรับผิดชอบร่วมกันและเรียนรู้จากกันและกัน การจัดกิจกรรมแบบทีมและการให้รางวัล สอดคล้องกับแนวคิดของวัชรา เล่าเรียนดี (2555) กล่าวว่า แผนผังความคิดเป็นเทคนิคหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้อย่างลึกซึ้งและกว้างขวาง ช่วยในการจดจำและเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดต่างๆ โดยการจัดทำแผนผังเชื่อมโยงแนวคิดอย่างเป็นระบบ ทำให้การคิดมีความชัดเจนและเป็นระเบียบมากยิ่งขึ้น อีกทั้ง ทิศนา แขมมณี (2545) ได้กล่าวว่า การเรียนรูปแบบ CIRC หรือ “Cooperative Integrated Reading And Composition” เป็นรูปแบบการเรียนแบบร่วมมือที่เน้นการอ่านและการเขียนเป็นหลัก ประกอบด้วยกิจกรรมสำคัญ 3 ด้าน คือ การอ่านแบบเรียน การสอนเพื่อพัฒนาความเข้าใจในการอ่าน และการบูรณาการทักษะภาษาเข้ากับการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการทำงานร่วมกันและพัฒนาทักษะภาษาอย่างรอบด้าน

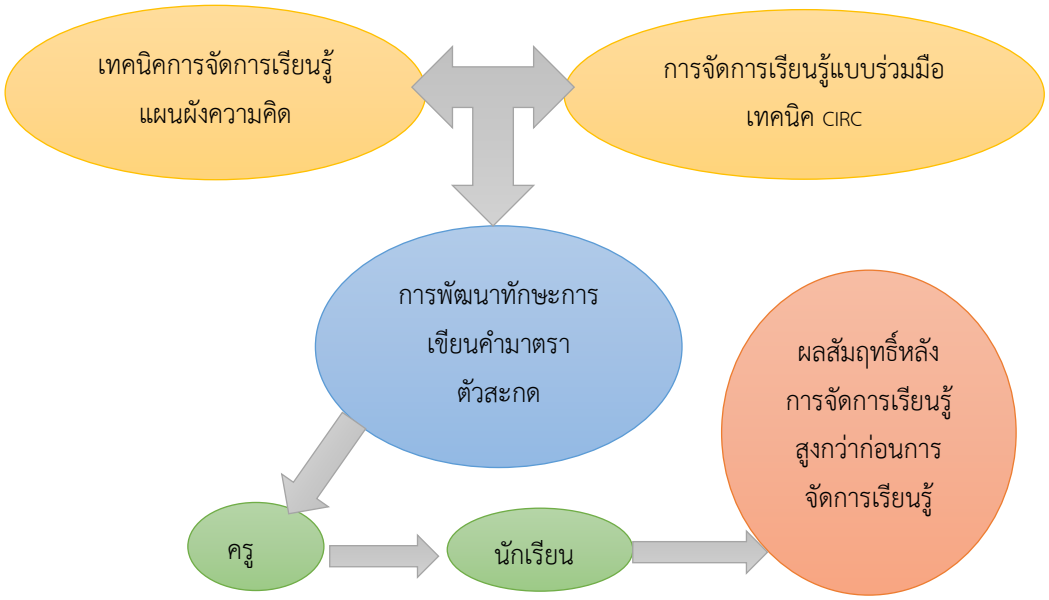
2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านและการเขียนคำมาตราตัวสะกดโดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนตากแดดสุธรรมประชาสรรค์ จังหวัดร้อยเอ็ด ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ พบว่า ทักษะการอ่านและการเขียนคำมาตราตัวสะกดโดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนตากแดดสุธรรมประชาสรรค์ จังหวัดร้อยเอ็ด หลังการจัดการเรียนรู้ สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นถึง ประสิทธิผลของนวัตกรรมการเรียนรู้ที่นำมาใช้ คือ การบูรณาการ แผนผังความคิด กับ เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ CIRC โดยการพัฒนาทักษะการเขียนเกิดจากกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ แผนผังความคิด ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่อง มาตราตัวสะกดได้อย่างเป็นระบบ และเห็นภาพความเชื่อมโยงระหว่างคำและเสียงได้ชัดเจน ลดปัญหาการจำคำแบบท่องจำ เพราะผู้เรียนได้ วิเคราะห์และจัดระเบียบความคิด ด้วยตนเอง เทคนิคนี้ช่วยให้ผู้เรียน จดจำได้ยาวนาน และนำไปใช้ในการเขียนคำได้ถูกต้องอย่างเป็นธรรมชาติ และเทคนิค CIRC ส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ CIRC เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม นักเรียนส่วนใหญ่มีพัฒนาการที่ชัดเจน ไม่ใช่เพียงบางคนหรือเป็นไปโดยบังเอิญ สะท้อนว่า รูปแบบการสอนนี้สามารถพัฒนาและยกระดับศักยภาพของนักเรียนในภาพรวม ได้จริง จึงควรนำไปใช้ขยายผลหรือปรับใช้กับทักษะอื่นในวิชาภาษาไทยหรือวิชาอื่นๆ ที่ต้องอาศัยการอ่านและเขียน การสร้างแรงจูงใจผ่านกิจกรรมและรางวัล การประเมินผลแบบกลุ่ม โดยเฉลี่ยคะแนนรายบุคคลเพื่อรวมเป็นคะแนนของทีม และการให้ รางวัล เช่น เกียรติบัตร มีผลทางจิตวิทยาในการกระตุ้นให้นักเรียนพยายามและร่วมมือกันมากขึ้น ทำให้บรรยากาศการเรียนมีความกระตือรือร้น และผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในความสำเร็จร่วมกัน ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ที่ใช้แผนผังความคิดร่วมกับเทคนิค CIRC ไม่เพียงแต่ช่วยพัฒนาทักษะการเขียนคำมาตราตัวสะกดเท่านั้น แต่ยังส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมอย่างแท้จริง มีความเข้าใจเนื้อหาอย่างลึกซึ้ง และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผลการวิจัยที่ปรากฏสามารถเป็นต้นแบบของการพัฒนาแผนการสอนเชิงบูรณาการในบริบทอื่นได้ต่อไป การเขียนสะกดคำอย่างถูกต้องเป็นพื้นฐานสำคัญของทักษะการเขียน เพราะเป็นการใช้สัญลักษณ์

แทนเสียงพูดเพื่อถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก และเรื่องราวต่างๆ ให้ผู้อื่นเข้าใจได้ตรงตามที่ผู้เขียนต้องการ หากสะกดคำผิด อาจทำให้ผู้อ่านเข้าใจผิดหรือไม่เข้าใจเนื้อหาที่ต้องการสื่อสาร ดังนั้น นักเรียนจึงควรฝึกเขียนสะกดคำให้ถูกต้อง เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนให้มีประสิทธิภาพและสื่อสารได้อย่างชัดเจน (วรรณี โสมประยูร, 2542) แผนภาพที่สร้างขึ้นจากความเข้าใจและความสามารถในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์หลัก มโนทัศน์ย่อย หรือแนวคิดสำคัญต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกัน โดยมีการจัดลำดับอย่างเป็นระบบ อาจเชื่อมโยงแบบทิศทางเดียว สองทิศทาง หรือหลายทิศทาง พร้อมคำเชื่อมหรือสัญลักษณ์ที่ช่วยเชื่อมโยงความรู้ให้เห็นภาพรวมอย่างชัดเจน (วัชรา เล่าเรียนดี, 2555) เทคนิค CIRC เป็นการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่เน้นการฝึกอ่านออกเสียงและการเขียนคำอย่างต่อเนื่องในรูปแบบบูรณาการ โดยมุ่งพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมและความรับผิดชอบร่วมกัน สมาชิกในกลุ่มช่วยกันตรวจสอบ แนะนำ และจับคู่ฝึกอ่านและเขียน มีการทดสอบโดยเพื่อนในทีม และการเรียนรู้จะดำเนินไปพร้อมกันทั้งการอ่านและการเขียน เมื่อสมาชิกทุกคนพร้อมจึงมีการทดสอบ และสรุปคะแนนเฉลี่ยรายบุคคลของทีมเพื่อรับรางวัล เช่น เกียรติบัตร สำหรับทีมที่ทำคะแนนถึงเกณฑ์ (Slavin, 1983)

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนผังความคิด (Mind Mapping) ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC อันเป็นการบูรณาการเครื่องมือทางความคิดกับรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างแข็งขัน ผลการวิจัยที่ได้สะท้อนถึงประสิทธิภาพของการออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการทางการเรียนของผู้เรียนระดับประถมศึกษา โดยในภาพรวม นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ในระดับสูงมากทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ และด้านประโยชน์ที่ได้รับ แสดงให้เห็นว่าการผสมผสานสองวิธีการดังกล่าวเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับธรรมชาติการเรียนรู้ของนักเรียนและสามารถพัฒนาได้ทั้งความรู้ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาไทย การที่นักเรียนให้ความสำคัญกับความชัดเจนและความง่ายของกิจกรรมสะท้อนถึงความต้องการพื้นฐานของผู้เรียนระดับประถมศึกษา ซึ่งมักเรียนรู้ได้ดีจากกิจกรรมที่มีลำดับขั้นตอนชัดเจนและไม่ซับซ้อน (กุสุมา คำผาง, 2561) นอกจากนี้ การอธิบายของครูอย่างชัดเจนช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำเครื่องมือแผนผังความคิดไปใช้ได้จริง และส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย ในขณะที่แม้การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนจะได้รับความพึงพอใจในระดับน้อยกว่า แต่ก็ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่กระตุ้นการคิดเชิงวิพากษ์และการทำงานเป็นทีม ซึ่งควรได้รับการส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง ผลดังกล่าวสะท้อนถึงความสำคัญของบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นมิตรและเอื้อต่อการมีส่วนร่วม เพราะผู้เรียนรู้สึกว่าตนเองไม่โดดเดี่ยว แต่ได้รับการสนับสนุนทั้งจากเพื่อนและครู (ประภากร บุญรอด, 2565) การมีครูเป็นผู้เสริมแรงและให้กำลังใจอย่างเหมาะสมยังช่วยเพิ่มแรงจูงใจในการเรียน และลดความกังวลของผู้เรียนได้ ในขณะที่การจัดที่นั่งและอุปกรณ์แม้จะได้รับความพึงพอใจน้อยกว่า แต่ก็ยังเป็นปัจจัยพื้นฐานที่มีผลต่อความสะดวกและประสิทธิภาพในการทำกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งครูผู้สอนควรคำนึงถึงในการจัดการเรียนรู้ ผลลัพธ์ดังกล่าวสะท้อนว่า นักเรียนตระหนักถึงคุณค่าของสิ่งที่ได้เรียนรู้และสามารถนำไปใช้จริง ซึ่งถือเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงสร้างสรรค์สร้างองค์ความรู้ (Constructivism) ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสร้างความหมายและประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวัน ขณะเดียวกัน การที่นักเรียนรู้สึกว่าตนเองสามารถเขียนสะกดคำได้ถูกต้องมากขึ้น ยืนยันถึงความสำเร็จของกิจกรรมที่ตรงตามเป้าหมายการพัฒนาทักษะภาษาไทย ส่วนการใช้แผนผังความคิด แม้จะได้รับความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด แต่ยังอยู่ในเกณฑ์สูง แสดงว่าผู้เรียนเห็นคุณค่าและพร้อมจะพัฒนาเพิ่มเติมในอนาคต

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ การพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนคำมาตราตัวสะกดโดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนตากแดดสุธรรมประชาสรรค์ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนผ่านกิจกรรมการทำแผนผังความคิด ช่วยให้ผู้เรียนสามารถมองเห็นภาพรวมของเนื้อหาที่เรียน รู้จักจำแนกประเภทของคำตามมาตราตัวสะกดได้อย่างมีระบบ พร้อมทั้งการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ซึ่งเน้นการเรียนรู้เป็นกลุ่มและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการใช้คำในบริบทต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความมั่นใจในการเขียนคำมาตราตัวสะกดมากยิ่งขึ้น องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จึงสะท้อนให้เห็นแนวทางในการพัฒนาทักษะการเขียนของนักเรียนประถมศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน โดยสรุปภาพองค์ความรู้การวิจัยดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การสอนโดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC สามารถพัฒนาทักษะการคำมาตราตัวสะกดของนักเรียน ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นทำให้นักเรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียนจึงควรส่งเสริมให้ครูทุกระดับได้นำไปใช้กันอย่างแพร่หลาย

1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั่วโมงแรกครูควรชี้แจงข้อตกลง ข้อปฏิบัติ และเกณฑ์ต่างๆ ในารเรียนรู้ให้นักเรียนเข้าใจก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1.3 ครูควรแจ้งผลการทำกิจกรรม หรือการทดสอบไห้นักเรียนทราบทันที เพื่อให้นักเรียนทราบผลงานของตนเองและของกลุ่ม ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้น และเป็นแรงจูงใจในการเรียนรู้

1.4 ครูควรเสริมแรงบวกด้วยการให้รางวัล เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือแบบ CHC ไปใช้กับนักเรียนกลุ่มอื่น เพื่อยืนยันประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2.2 ควรนำการศึกษาค้นคว้าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือแบบ CIRC ไปจัดกิจกรรมกับเนื้อหาวิชาอื่นๆ ระดับชั้นอื่นๆ ต่อไป

2.3 ควรมีการนำรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือแบบ CBC ไปใช้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ เช่น สาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กุสุมา คำผาง. (2561). ผลของการจัดการเรียนการสอนเขียนสะกดคำภาษาไทยโดยใช้สมองเป็นฐานที่มีต่อทักษะการเขียนสะกดคำของนักเรียนในระดับ ประถมศึกษา. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา OJED, 11(3), 326-342.

ทิศนา แขมมณี. (2545). ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประภากร บุญรอต. (2565). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้เรื่องการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วรรณี โสมประยูร. (2542). การสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพาณิชย์.

วัชรา เล่าเรียนดี. (2555). รูปแบบและกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการคิด. รายงานการวิจัย. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปกร.

วันวิสา ทิแก้ว. (2560). การใช้ชุดการเรียนด้วยสื่อประสม ร่วมกับเทคนิคการร่วมมือในการอ่านและการเขียน (CIRC) เพื่อพัฒนาการอ่านและการเขียนคำที่มีตัวสะกดสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2545). เอกสารประกอบการสอนวิชา 0506703 พัฒนาการเรียนการสอน. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2549). นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: ช้างทอง.

สมนึก ภัททิยธนี. (2565). การวัดผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 13. กาฬสินธุ์: ประสานการพิมพ์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2567). รายงานการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (O-Net ป.6) ปีการศึกษา 2567. แหล่งที่มา http//:bet.obec.go.th./2567 สืบค้นเมื่อ 14 ตุลาคม 2568.

Johnson, D.W. and R.T. Johnson. (1994). Learning Togetherand Alone: Cooperative, Competitive and Individuailstic Learning.

Slavin, R.E. (1983). cooperative Learning. New York: Longman.

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) 2569
Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU Vol. 13 No. 1 (January-April) 2026
ISSN: 2673-0030 (Online) https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU

ACADEMIC ADMINISTRATION APPROACHES FOR ENHANCING LANDSCAPE DESIGN SKILLS AT GUANGXI Y COLLEGE, CHINA

[1]Lu Yufeng [2]Wannapa Phopli
[1, 2]Faculty of Education Dhonburi Rajaphat University, Thailand
Corresponding Author E-mail: wannapa.p@dru.ac.th

Article Received: August 26, 2025. Revised: April 12, 2026. Accepted: April 16, 2026.

Abstract

This research aimed to: 1) investigate the current status of landscape design skills among students, teachers, administrators, and employers at Guangxi Y College; 2) propose academic administration approaches to enhance these skills. The sample included 255 students, 33 teachers and administrators, and 12 employers, selected by stratified random sampling using the Krejcie and Morgan formula. Data were collected via questionnaires and focus group meetings, with questions validated by three experts through the IOC method. Quantitative analysis (percentages, means, standard deviations) was applied.

Results indicate that landscape design skills at Guangxi Y College are generally low and need improvement. Students expressed that theoretical courses do not effectively support understanding and application of design concepts, and they expect stronger industry collaboration. Teachers and administrators pointed out the limitations of the current curriculum and emphasized the need to strengthen faculty expertise. Employers noted a gap between training and real-world demands and hope to see improvements in teachers' industry experience. The proposed academic administration approaches focus on four dimensions: 1) Teaching approaches (student-centered interactive models, design thinking workshops); 2) Curriculum system (modular and interdisciplinary courses); 3) Faculty development (dual-track promotion, corporate residency); 4) Industry collaboration (innovation labs, internships). These approach integrate cognitivism and constructivism learning theories to form a "four-dimensional collaborative" framework for enhancing landscape design skills.

Keywords: Academic Administration, Landscape Design, Design Skills, Vocational Education, Higher Education Management

Introduction

The rapid advancement of digital technology and urban transformation has reshaped the landscape design industry, increasing its complexity and interdisciplinarity. As a field combining art, ecology, and science, landscape design is central to improving human environments and promoting sustainable urban development (Memlük, M. Z, 2012). In response, vocational education must prepare professionals for emerging needs in areas such as park planning, ecological restoration, and green infrastructure (Leitao, A. B. and Ahern, J, 2002), driving reform in teaching, curriculum, and administration to better align theory with practice.

However, current programs in vocational colleges face several challenges. Studies often focus on localized teaching or project evaluations while neglecting systematic academic administration to build design capacity (Paniagua, A. and Istance, D, 2018). Traditional methods fail to reflect the field's practical, interdisciplinary nature, creating a mismatch between education and real-world demands (Vincent, S. and Focht, W, 2011), while teacher-centered models limit student engagement (Doyle, T, 2023).

This study draws on Cognitivism, which emphasizes structured knowledge acquisition and problem-solving (Resnick, L. B., 2017), and Constructivism, which promotes learning through real tasks and social interaction (Rumjaun, A. and Narod, F., 2020). Focusing on Guangxi Y College's Environmental Art Design program (Landscape Design), the study identifies key gaps in practical orientation, industry linkage, and responsiveness to change. To address these, it proposes a Four-Dimensional Collaborative Framework involving reforms in teaching, curriculum, faculty, and industry collaboration, aiming to strengthen student competencies and build a practical model for regional landscape design education.

Objectives of this Research

1. To investigate current situations and needs of students, teachers, administrators, and employers for enhancing the skills of landscape design.

2. To develop academic administration approaches for enhancing the skills of landscape design.

Research Methodology

1. Research design

Mixed methods research (quantitative and qualitative methods) was used to conduct the study.

2. Population and sample group

2.1 Population

The population of the research project was divided into three groups: 1) 698 landscape design students at Guangxi Y College; 2) 36 related teachers and administrators; 3) 12 employers providing professional support.

2.2 Sample Group

The sample group includes: 1) 255 students; 2) 33 teachers and administrators; 3) 12 employers, calculated according to the Krejcie and Morgan (1970) formula. Stratified random sampling was used to examine the entire population.

3. Research Instruments

The Instruments used for research are as follows:

3.1 Questionnaires

The questionnaire consists of three parts: 1) The first part is used to collect basic information of the respondents. 2) The second part is used to collect information about the current status of landscape design skills improvement. 3) The third part is used to collect information about the needs for landscape design skills improvement.

The questions were reviewed by three experts and validated using the IOC (Index of Item-Objective Congruence). Cronbach's Alpha coefficient was used to analyze the reliability of the quality assessment of the questionnaires, and the Cronbach's Alpha coefficients for both the current situation and needs in each questionnaire were all above 0.8.

3.2. Focus group meeting was used to collect data from faculty, administrators, employers, and industry experts to develop academic administration approaches for enhancing landscape design skills.

4. Data Collection

4.1 Data collection by using the questionnaire.

4.1.1 The researcher submitted a permission letter to the school director in advance, requesting permission to collect data and information from the sample group. The research objectives were communicated to the respondents.

4.1.2 The questionnaire was distributed online through Wenjuanxing.

4.2 Data collection by focus group discussion.

4.2.1 Focus group discussions utilized a qualitative methodology.

4.2.2 Data was collected from four teachers and administrators, four employers, and industry experts.

5. Data Analysis

5.1 Quantitative methods were used for questionnaire analysis, and the statistics used to analyze the data included frequency, percentage, mean and standard deviation.

5.2 Qualitative methods were used for focus group discussions, data analysis was performed based on content analysis.

Research Results

1. Current situations and needs of students, teachers and administrators, employers for enhancing the skills of landscape design. It can be showed the result as follows:

Table 1 The current situation of the students

Questions	n=255		Level of situstion
	$\bar{x}$	S.D.	
Teaching theory			
1. The teaching methods used in landscape design classes effectively improve my critical thinking and creativity.	2.45	1.16	Low
2. Theoretical courses help me understand and apply landscape design principles.	2.44	1.15	Low
Curriculum system			
1. The current landscape design curriculum effectively covers fundamental design skills.	2.42	1.16	Low
2. The courses provide sufficient hands-on design projects and industry-related training.	2.51	1.12	Middle
Faculty strength			
1. Teachers provide clear and constructive feedback on my design work.	2.51	1.12	Middle
2. Teachers integrate industry trends and professional experience into teaching.	2.53	1.13	Middle
Industry needs			
1. The current curriculum and training align with the skills required in the landscape design industry.	2.51	1.14	Middle
2. I have access to industry-related projects and networking opportunities through the school.	2.50	1.12	Low
Total Statistics	**2.49**	**0.72**	**Low**

According to Table 1, the overall current situation of students for landscape design skill enhancement is low ($\bar{x}$=2.49, S.D.=0.72), indicating limited teaching effectiveness. The lowest score is in fundamental design skills coverage ($\bar{x}$=2.42, S.D.=1.16), suggesting that the curriculum needs further improvement. In contrast, the highest score is in teachers integrating industry trends and professional experience into teaching ($\bar{x}$=2.53, S.D.=1.13), reflecting relatively better performance in connecting instruction with industry practices.

Table 2 The needs of the students

Questions	n=255		Level of need
	$\bar{X}$	S.D.	
Teaching theory			
1. I hope the school adopts more interactive and student-centered teaching approaches.	3.56	1.16	High
2. I would like more real-world case studies and scenario-based learning in theoretical courses.	3.61	1.19	High
Curriculum system			
1. I hope the curriculum includes more advanced digital design tools and software training.	3.48	1.13	Middle
2. I would like more interdisciplinary collaboration opportunities within the curriculum.	3.48	1.13	Middle
Faculty strength			
1. I hope teachers can provide more one-on-one mentorship and guidance.	3.57	1.16	High
2. I would like faculty members to have more industry experience and expertise.	3.58	1.15	High
Industry needs			
1. I hope the school strengthens collaboration with industry professionals and firms.	3.58	1.15	High
2. I would like more internship and job placement opportunities in landscape design firms.	3.58	1.16	High
Total Statistics	**3.55**	**0.77**	**High**

According to Table 2, the overall student needs regarding landscape design skill enhancement are at a high level ($\bar{X}$=3.55, S.D.=0.77), indicating a strong desire for greater support. The highest need is for incorporating more real-world case studies and scenario-based learning in theoretical courses ($\bar{X}$=3.61, S.D.=1.19), highlighting an emphasis on practical application. In contrast, the lowest needs are for including more advanced digital design tools and software training, as well as providing more interdisciplinary collaboration opportunities within the curriculum ($\bar{X}$=3.48, S.D.=1.13). Although these needs are lower compared with others, they still indicate that students have a demand for development in these areas.

Table 3 The current situation of the teachers and administrators

Questions	n=33		Level of situstion
	$\bar{x}$	S.D.	
Teaching theory			
1. The current teaching methods used in landscape design classes effectively encourage student creativity and critical thinking.	2.52	1.23	Middle
2. The teaching theory applied in the courses is aligned with modern pedagogical approaches.	2.45	1.15	Low
Curriculum system			
1. The curriculum system in the landscape design program is well-structured and meets the needs of students.	2.48	1.23	Low
2. The curriculum includes enough practical exercises and project-based learning opportunities.	2.45	1.15	Low
Faculty strength			
1. The current faculty members possess the necessary expertise and experience to teach landscape design effectively.	2.48	1.15	Low
2. The faculty is actively involved in research and professional development in the field of landscape design.	2.52	1.23	Middle
Industry needs			
1. The current landscape design program addresses the key skills required by the industry.	2.45	1.20	Low
2. The program includes sufficient exposure to industry-specific case studies and projects.	2.52	1.18	Middle
Total Statistics	**2.48**	**1.01**	**Low**

According to Table 3, the overall current situation of teachers and administrators for landscape design skill enhancement is low ($\bar{x}$=2.48, S.D.=1.01), reflecting limited academic management effectiveness. The lowest scores ($\bar{x}$=2.45, S.D.=1.15–1.20) in teaching theory alignment, curriculum structure, and industry skill relevance indicate key areas requiring improvement. In contrast, the highest scores ($\bar{x}$=2.52, S.D.=1.18–1.23) in encouraging student creativity, faculty involvement in research and professional development, and providing exposure to industry-specific case studies reflect relatively stronger performance in certain aspects of teaching and industry connection.

Table 4 The needs of the teachers and administrators

Questions	n=33		Level of need
	$\bar{X}$	S.D.	
Teaching theory			
1. More interactive and student-centered teaching methods should be integrated into the landscape design curriculum.	3.73	1.15	High
2. There is a need for professional development programs for teachers to improve teaching strategies and innovation.	3.70	1.16	High
Curriculum system			
1. There is a need for more interdisciplinary integration in the landscape design curriculum.	3.67	1.08	High
2. The curriculum should better reflect current industry trends and technologies.	3.76	1.17	High
Faculty strength			
1. The faculty needs more opportunities for professional development and exposure to current industry trends.	3.73	1.15	High
2. More faculty members with industry experience should be involved in teaching landscape design courses.	3.73	1.15	High
Industry needs			
1. More collaboration between the school and industry professionals is needed to better align the program with industry needs.	3.70	1.16	High
2. There should be more opportunities for students to participate in internships and work experience in the landscape design industry.	3.70	1.19	High
Total Statistics	**3.71**	**0.98**	**High**

According to Table 4, the overall needs of teachers and administrators for landscape design skill enhancement are high ($\bar{X}$=3.71, S.D.=0.98), indicating a strong expectation for improvements in teaching and curriculum design. The highest need is for better reflection of industry trends and technologies in the curriculum ($\bar{X}$=3.76, S.D.=1.17), emphasizing the importance of aligning instruction with current professional standards. In contrast, the lowest needs are for more interdisciplinary integration in the curriculum ($\bar{X}$ =3.67, S.D.=1.08), which, while slightly lower than other needs, still indicate a significant demand for curriculum innovation.

Table 5 The current situation of the employers

Questions	n=12		Level of situstion
	$\bar{x}$	S.D.	
Teaching theory			
1. The teaching theory used in landscape design programs is in line with the industry's needs and modern pedagogical approaches.	2.50	1.17	Low
2. Landscape design students are provided with enough opportunities to apply theoretical knowledge in real-world scenarios.	2.42	1.00	Low
Curriculum system			
1. The curriculum of landscape design programs in higher education institutions generally meets the needs of the industry.	2.42	1.38	Low
2. The landscape design program provides enough practical training and real-world experience for students.	2.33	1.23	Low
Faculty strength			
1. The current landscape design faculty is well-equipped to teach the latest industry standards and technologies.	2.50	1.17	Low
2. The faculty has strong connections with the industry, which helps in the integration of real-world case studies and trends into the curriculum.	2.42	1.38	Low
Industry needs			
1. The landscape design program currently meets the skill demands of the industry for entry-level positions.	2.25	1.06	Low
2. Graduates of landscape design programs generally possess the practical skills needed to succeed in the industry.	2.42	1.38	Low
Total Statistics	**2.41**	**1.04**	**Low**

According to Table 5, the overall current situation of employers for landscape design skill enhancement is low ($\bar{x}$=2.41, S.D.=1.04), indicating poor alignment between teaching and industry needs. The lowest score is in meeting industry skill demands for entry-level positions ($\bar{x}$=2.25, S.D.=1.06), suggesting that graduates' practical skills are insufficient to meet job requirements. In contrast, the highest score is in teaching theory alignment with industry needs and modern pedagogical approaches, as well as faculty capability to teach the latest industry standards and technologies ($\bar{x}$=2.50, S.D.=1.17), reflecting relatively stronger performance in theoretical instruction and industry-standard knowledge delivery.

Table 6 The needs of the employers

Questions	n=12		Level of need
	$\bar{x}$	S.D.	
Teaching theory			
1. More project-based learning and collaboration with industry professionals should be integrated into the curriculum.	3.58	1.38	High
2. There is a need for more comprehensive training in design software and technological tools used in landscape design.	3.67	1.23	High
Curriculum system			
1. The curriculum should focus more on the practical aspects of landscape design, including project management and site implementation.	3.58	1.00	High
2. There is a need for more specialized courses that reflect emerging trends in sustainable design and green technologies.	3.50	1.31	Middle
Faculty strength			
1. More faculty members with direct industry experience should be involved in teaching landscape design courses.	3.58	1.38	High
2. There should be ongoing professional development opportunities for faculty to keep up with the latest trends and technologies in landscape design.	3.75	1.06	High
Industry needs			
1. There is a growing demand for landscape design professionals with expertise in sustainability and green infrastructure.	3.58	1.38	High
2. More emphasis should be placed on interdisciplinary collaboration and teamwork in the landscape design curriculum to meet industry needs.	3.67	0.99	High
Total Statistics	**3.61**	**1.05**	**High**

According to Table 6, the overall needs of employers for landscape design skill enhancement are high ($\bar{x}$=3.61, S.D.=1.05), indicating a strong demand for better alignment between the curriculum and industry requirements. The highest need is for ongoing professional development opportunities for faculty to keep up with the latest trends and technologies in landscape design ($\bar{x}$=3.75, S.D.=1.06), emphasizing the importance of staying current with industry practices. In contrast, the lowest need is for more specialized courses reflecting emerging trends in sustainable design and green technologies ($\bar{x}$=3.50, S.D.=1.31), which, while lower than other needs, still indicates a notable demand for curriculum enhancement in these areas

2. The focus group discussion that the academic administration methods proposed in this study effectively address the practical challenges faced by students, teachers and administrators, as well as employers, through a comprehensive four-dimensional intervention

framework-namely, teaching theory, curriculum system, faculty development, and industry collaboration. The main approaches are summarized as follows:

a) Enhancing teaching quality by improving task-based methods and integrating industry cases through corporate tutor involvement.

b) Reforming the curriculum with interdisciplinary workshops and institutionalizing employer feedback in course evaluation.

c) Strengthening faculty development by linking teacher industry experience to performance assessments and supporting dual-track career growth.

d) Deepening industry-education collaboration via extended school-enterprise projects, innovation studios, and dual mentorship for graduation design.

3. Academic Administration Approaches for Enhancing Landscape Design Skills

The Academic Administration Approaches for Enhancing Landscape Design Skills were developed based on empirical data collected through questionnaires and focus group discussions.

3.1 Teaching Approaches: Student-centered teaching includes at least 20% practical sessions (cases, workshops) for critical thinking, plus "classroom co-creation" using group tasks in assessment. Semesterly design workshops boost critical/creative skills. Teachers complete at least 20 hours of biennial training with reports; evaluations use interaction indices and feedback. Enterprises contribute at least 3 annual projects to an industry library.

3.2 Curriculum System: Curricula requires at least one interdisciplinary course (e.g., landscape + architecture/AI) with team projects and flexible "core + expansion" plans. Biennial evaluations drive industry-informed updates; course development counts toward teacher performance. Enterprises assist with syllabi and software/data.

3.3 Faculty Development: Weekly one-to-one tutoring aids design problem-solving. Full-time faculty need at least 6-month enterprise stints + at least one project every 3 years (tied to promotions), with dual-track advancement. At least 3 annual part-time enterprise tutors join teaching/reviews.

3.4 Industry Readiness: Industry readiness includes a credited pre-grad internship of at least 6 months. Competition participation (e.g., green design) earns course extra points. Joint labs support research; annual School-Enterprise Week showcases projects/partnerships. An annual demand white paper updates skills, with commercialization for top grad works.

Research Discussion

1. Current Situation and Needs of Landscape Design Skills Enhancement at Guangxi Y College.

This study reveals that landscape design skill enhancement at Guangxi Y College is relatively low, while the demand for improvement is high. Students report a lack of

fundamental design skills, suggesting that the curriculum does not adequately support core competency development. They seek more real-world case studies and scenario-based learning in theory courses to better link theory with practice. This aligns with the findings of Mahardhani et al. (2023), Lee and Hannafin (2016), and Xu and Su (2024), who emphasize that curricula should meet industry needs, adopt learner-centered frameworks, and provide authentic learning experiences to enhance engagement and skill acquisition.Teachers and administrators identify outdated teaching theories, irrational curriculum structures, and poor alignment with industry skill requirements, reflecting weaknesses in academic management. They advocate for curriculum updates that reflect industry trends and for dynamic course adjustments. The importance of academic leadership and responsive curricula is supported by Ratsuanjit and Wannakum (2024), Vincent and Focht (2011), and Xu and Su (2024), who argue that leadership-driven changes and interdisciplinary, industry-responsive curricula are essential to bridge education and practice and ensure alignment with market demands.Employers note that graduates struggle to meet entry-level expectations, highlighting a disconnect between academic training and industry requirements. They prioritize continuous faculty development to ensure teaching aligns with evolving industry needs, as teacher competency directly affects training quality. These concerns are supported by Xu and Su (2024) and Mahardhani et al. (2023), emphasizing that educational outcomes must closely match job market demands to produce competent landscape design professionals.

2. Academic Administration Approaches for Enhancing Landscape Design Skills at Guangxi Y College.

To address the identified gaps, this study proposes a four-dimensional academic management framework: 1) Teaching Approaches, 2) Curriculum System, 3) Faculty Development, and 4) Industry Needs Alignment. The framework draws on Resnick's (2017) cognitivism, which highlights structured knowledge acquisition and problem-solving, and Bada and Olusegun's (2015) constructivism, which promotes learning through real tasks and social interaction. Together, these theories support academic management by linking cognitive development with practical experience.Teaching Approaches emphasize student-centered, interactive pedagogy with case studies and workshops to foster critical thinking and creativity, aligning with Lee and Hannafin's (2016) framework on learner engagement. The Curriculum System focuses on interdisciplinary integration and biennial reviews based on industry feedback, reflecting Vincent and Focht's (2011) emphasis on cross-disciplinary design. Faculty Development involves full-time teachers participating in industry placements and professional training to bridge theory and practice, as supported by Saryanto et al. (2024). Industry Needs Alignment is pursued through joint laboratories and feedback mechanisms, applying Zalsos and Corpuz's (2024) model for integrating industry resources into teaching.

Research Body of Knowledge

This study developed the Four-Dimensional Academic Administration Approaches for Improving Landscape Design Skills, integrating key findings on existing gaps, stakeholder needs, and strategic responses. Grounded in empirical data from Guangxi Y College and aligned with educational theory, the framework represents the interdependent structure of effective academic management in landscape design education. It emphasizes student-centered and interactive teaching approaches to enhance critical thinking and creativity, incorporates an interdisciplinary curriculum system updated through industry input, advances faculty development by combining pedagogical training with industry internships, and reinforces industry alignment through feedback mechanisms such as internships, joint projects, and employer participation in curriculum design.

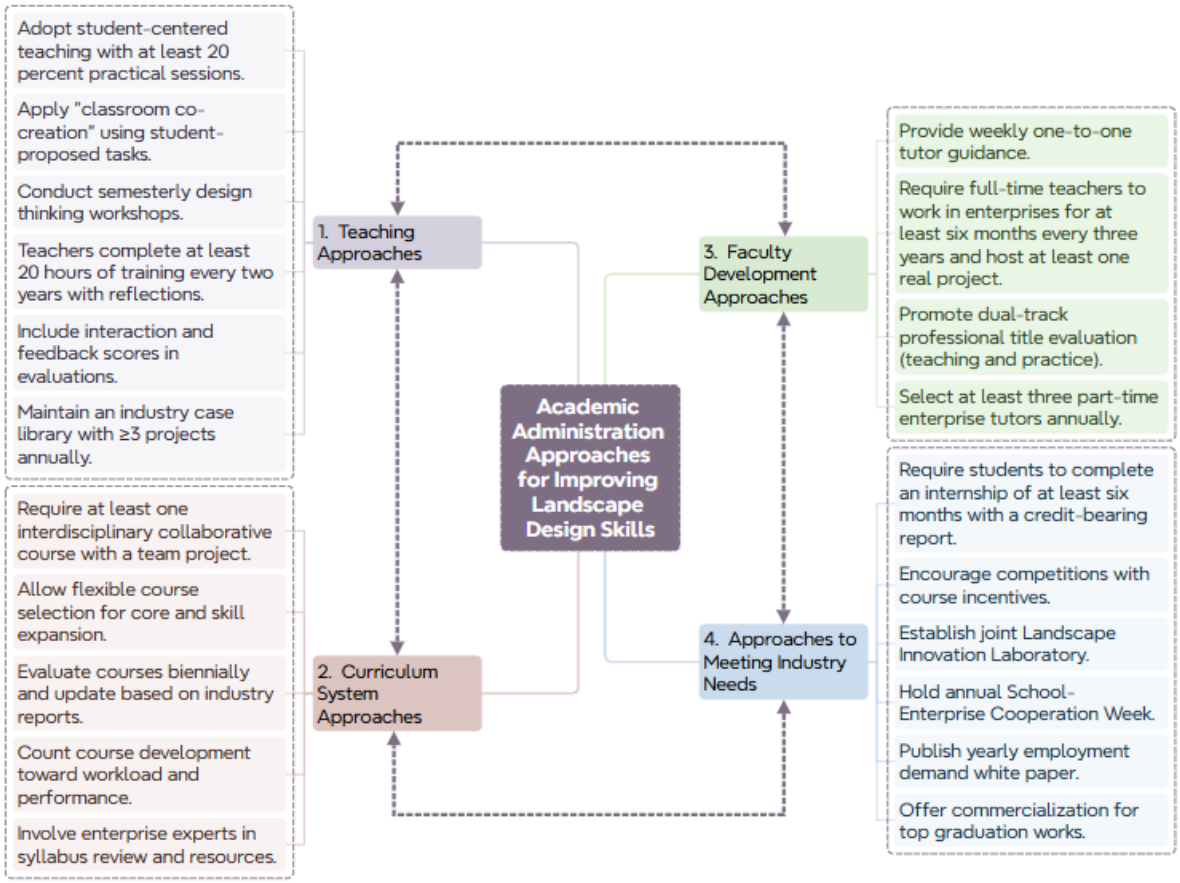

Figure 1: Academic Administration Approaches for Improving Landscape Design Skills

Research Suggestion

1. Suggestions in practice

1.1 This framework can serve as a diagnostic and planning tool to evaluate teaching, curriculum, faculty development, and industry alignment, helping identify gaps and guide theory-based, evidence-driven improvements.

1.2 It can be applied comparatively across institutions, allowing analysis of implementation differences and their effects on student outcomes, thereby promoting broader adaptation in landscape design and related disciplines.

2. Suggestions for future research

2.1 Conduct longitudinal studies to assess the long-term impact of these approaches on graduates' career development and industry integration.

2.2 Investigate specific components (e.g., modular curricula, dual-track faculty development) to optimize implementation.

2.3 Expand comparative research across institutions to evaluate the framework's replicability and adaptability in diverse educational settings.

References

Bada, S. O. and Olusegun, S. (2015). Constructivism learning theory: A paradigm for teaching and learning. Journal of Research & Method in Education, 5(6), 66-70.

Doyle, T. (2023). Helping students learn in a learner-centered environment: A guide to facilitating learning in higher education. Taylor & Francis.

Krejcie, R. V. and Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607–610.

Lee, E. and Hannafin, M. J. (2016). A design framework for enhancing engagement in student-centered learning: Own it, learn it, and share it. Educational technology research and development, 64, 707-734.

Leitao, A. B. and Ahern, J. (2002). Applying landscape ecological concepts and metrics in sustainable landscape planning. Landscape and urban planning, 59(2), 65-93.

Mahardhani, A. J., Nadeak, B., Hanika, I. M., Sentryo, I. and Kemala, R. (2023). A New Approach to Curriculum Development: The Relevance of the Higher Education Curriculum to Industry Needs. International Journal of Educational Research Excellence (IJERE), 2(2), 501-509.

Memlük, M. Z. (2012). Urban landscape design. Landscape planning.

Paniagua, A. and Istance, D. (2018). Teachers as designers of learning environments. Educational Research and Innovation, 17-42.

Ratsuanjit, T. and Wannakum, W. (2024). Academic Leadership of Educational Institution Administrators under the Jurisdiction of Udon Thani Primary Educational Service Office Area 2. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 4(5), 1105-1126.

Resnick, L. B. (2017). Toward a cognitive theory of instruction. In Learning and motivation in the classroom. Routledge.

Rumjaun, A. and Narod, F. (2020). Social learning theory-albert bandura. Science education in theory and practice: An introductory guide to learning theory.

Saryanto, S., Sahib, A., Soegiarto, I., Musmulyadin, M. and Retnaningsih, R. (2024). Evaluation of the Effectiveness of Lecturer Development Programs in the Context of Higher Education Management. International Journal of Educational Narratives, 2(2), 214-223.

Vincent, S. and Focht, W. (2011). Interdisciplinary environmental education: elements of field identity and curriculum design. Journal of Environmental Studies and Sciences, 1, 14-35.

Xu, F. and Su, Y. (2024). Study on the Alignment Between Talent Training Directions and Employment Market Demands in the Landscape Architecture Industry. Journal of Contemporary Educational Research, 8(5), 80-84.

Zalsos, E. and Corpuz, G. G. (2024). Academic Management and Instructional Practices of Higher Education Institutions in Lanao Del Norte: Basis for Faculty Development Plan. American Journal of Arts and Human Science, 3(2), 19-38.

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) 2569
Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU Vol. 13 No. 1 (January-April) 2026
ISSN: 2673-0030 (Online) https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU

ทักษะการบริหารของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

THE ADMINISTRATION SKILLS OF THE 21ST CENTURY AFFECTING THE EFFECTIVENESS OF SCHOOL UNDER NAKHON SI THAMMARAT PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3

[1]พรทิพย์ ทิพย์กองลาศ Porntip Tipkonglat [2]นพรัตน์ ชัยเรือง Nopparat Chairueang
[3]วีระยุทธ ชาตะกาญจน์ Weerayut Chatakarn
[1, 2, 3]มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author E-mail: nudee130237@gmail.com

Article Received: December 12, 2025. Revised: April 22, 2026. Accepted: April 24, 2026.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 2) ศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษา 3) ศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา และ 4) ศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 เป็นการวิจัยแบบเชิงสำรวจ โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 123 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 3 เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม และทำการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ทักษะการบริหารของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) ทักษะการบริหารของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ในด้านทักษะการแก้ปัญหา การสื่อสาร และการทำงานเป็นทีม ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 พบว่า ทักษะการสื่อสาร ควรมีการสื่อสารที่ชัดเจนและใช้ภาษาเชิงบวกของผู้บริหาร ทักษะทางเทคโนโลยีดิจิทัล ควรรู้วิธีใช้ประโยชน์จากระบบสารสนเทศ แพลตฟอร์มออนไลน์ และสื่อดิจิทัลต่างๆ ในการยกระดับประสิทธิภาพการบริหาร ทักษะการทำงานเป็นทีม ควรมีการสร้างความร่วมมือและความสามัคคีเป็นหัวใจสำคัญของการทำงานเป็นทีม ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ควรมีการคิดนอกกรอบและสนับสนุนนวัตกรรมที่ช่วยให้สถานศึกษาปรับตัวและพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ และทักษะการแก้ปัญหา ควรวิเคราะห์ต้นเหตุของปัญหาอย่างมีเหตุผล โดยใช้ข้อมูลที่เชื่อถือได้ประกอบการตัดสินใจ การติดตามผลลัพธ์หลังการแก้ไขอย่างใกล้ชิดและตรงจุด

คำสำคัญ: ทักษะการบริหารของผู้บริหาร, ประสิทธิผล, สถานศึกษา

Abstract

The purpose of this research article was to 1) study the management administration skills of the 21st century, 2) study the effectiveness of school, 3) study the management administration skills of the 21st century that affect the effectiveness of school, and 4) study the guidelines for developing the management administrators skills of the 2st century that affect the effectiveness of school under the Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 3. This was a survey research method. The sample group was 123 school administrators and deputy school administrators under the Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 3. The instruments used to collect data were 5 questionnaires with 5-point rating scales of questionnaires and Interviews. The data analysis statistics include percentage, mean, standard deviation and content analysis.

The results revealed that 1) The high level of management administration skills of the 21st century. 2) The high level of effectiveness of school institution. 3) The management administration skills of the 21st century in the areas of problem solving, communication and teamwork have a statistically significant effect on the effectiveness of school institutions at the .01 level. 4) The guidelines for developing management administration skills of the 21st century found that communication skills should include clear communication and the use of positive language by administrators, digital technology skills should know how to utilize information systems, online platforms and various digital media to enhance administrative efficiency, teamwork skills should build cooperation and unity as the heart of teamwork, creative thinking skills should include thinking out of the box and supporting innovation, which will enable schools to adapt and continuously develop the quality of education and problem-solving skills should analyze the root causes of problems rationally, using reliable data to support decision-making and closely and precisely following up on the results after correction.

Keywords: Administration Skills, Effectiveness, School

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมไปอย่างรวดเร็ว การศึกษาจึงจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยน เพื่อให้สอดคล้องกับปัจจุบันมากที่สุด โดยลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 นอกจากจะเป็นผู้ที่มีความรู้พื้นฐานแล้วยังต้องมีทักษะทางด้านการคิดและการสื่อสารรวมถึงทักษะการจัดการสารสนเทศและความสามารถในการเรียนรู้ต่างๆ ผ่านเทคโนโลยี ดังนั้น เพื่อให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการใช้ชีวิตจึงจำเป็นต้องปรับรูปแบบ การเรียนการสอนโดยไม่ใช่แค่เป็นการปฏิรูปเพียงครั้งคราว แต่เป็นการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเรื่อยๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของเยาวชน สังคมทั้งในปัจจุบันและอนาคต ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มีการใช้ชีวิตที่แตกต่างจากผู้เรียนในยุคต่างๆ ที่ผ่านมา เครื่องมือสื่อสารและ เทคโนโลยีเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันผู้เรียนจึงต้องมีการพัฒนาทักษะความรู้ในศตวรรษที่ 21 มีการจัดการเรียนรู้อย่างมีเป้าหมายให้ผู้เรียนเป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ มีจริยธรรมในการดำรงชีวิต บ่มเพาะความคิด การเรียนรู้ที่

ปลูกฝังให้มีจิตสาธารณะเป็นคนที่พึ่งพาตัวเองได้ และดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข มีความสมดุลในชีวิตคือมีทั้งความรู้และศีลธรรม การปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาและวิธีการสอนเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เพราะหลักสูตรการศึกษาถือเป็นการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้และผลลัพธ์ที่คาดหวังให้เกิดขึ้นกับนักเรียนในประเทศทำให้การเรียนรู้โดยการแลกเปลี่ยนร่วมกันระหว่างเพื่อนกับครูการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นการเรียนรู้ที่ไม่ใช่มีแค่ความรู้ แต่เป็นการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต (คามิน คีรีอยู่ลือ, 2566)

ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาปัจจุบันนั้นเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะในศตวรรษที่ 21 ที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งจะต้องได้รับการพัฒนาทักษะในด้านการจัดการสถานศึกษาและการบริหารตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ โดยนำประสบการณ์มาปรับใช้ในการบริหารงานให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ซึ่งความชำนาญเป็นการกระทำที่ต่อเนื่องสม่ำเสมอ ที่จะก่อให้เกิดความเชี่ยวชาญ และยังเป็นคุณสมบัติที่สำคัญต่อทักษะการบริหารงานการศึกษาของผู้บริหารการศึกษา โดยมีทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ 1) ทักษะทางเทคนิค เป็นความรู้และความสามารถในการใช้เครื่องมือ วิธีการ เทคนิคเฉพาะด้าน 2) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ เป็นความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เข้าใจพฤติกรรม ความรู้สึก และความต้องการของบุคลากร 3) ทักษะด้านความคิดรวบยอด เป็นความสามารถในการคิดเชิงระบบ มองภาพรวม วิเคราะห์ปัญหาอย่างลึกซึ้ง 4) ทักษะด้านการออกแบบงาน เป็นความสามารถในการออกแบบกระบวนการทำงานให้สอดคล้องกับเป้าหมาย และ 5) ทักษะด้านการสื่อสาร เป็นความสามารถในการถ่ายทอดข้อมูล ความคิด และเจตนาให้บุคลากรเข้าใจ ดังนั้น ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นคุณลักษณะที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะทักษะด้านการจัดการและการบริหารตนเองที่ต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องมีทักษะหลากหลายเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของนงค์นุช วงค์เหง้า และคณะ (2568) ที่พบว่า ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะทักษะการพัฒนาบุคลากร และสอดคล้องกับงานวิจัยของนันธิยา บุดดี (2567) ที่พบว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะทักษะด้านความคิดรวบยอดและทักษะด้านการสื่อสาร ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องทักษะในการบริหารที่ชำนาญเพื่อส่งผลถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโรงเรียนในระดับที่ดีได้

ประสิทธิผลของโรงเรียนนั้นเป็นระดับความสำเร็จของโรงเรียนที่จะต้องเกิดจากการบริหารงานของผู้บริหารและบุคลากรทุกคนที่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานหรือการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ได้ซึ่งโรงเรียนสามารถผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และสามารถพัฒนานักเรียนให้มีเจตคติทางบวก ตลอดจนสามารถปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน รวมทั้งสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยพิจารณาประสิทธิผลของโรงเรียนใน 4 ด้าน ได้แก่ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน และสภาพแวดล้อมที่ดีของโรงเรียน (สุพัตรา ผลประสาท, 2566) และดังที่ นันธิยา บุดดี (2567) ได้กล่าวว่าองค์ประกอบของประสิทธิผลของสถานศึกษาที่สอดคล้องกัน ได้แก่ ความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ความสามารถในการพัฒนาทัศนคติทางบวก ความสามารถในการแก้ปัญหาในโรงเรียน และความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน ดังนั้น ประสิทธิผลโรงเรียนจึงเป็นข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจในการบริหารของผู้บริหาร เพราะความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาขึ้นอยู่กับประสิทธิผลโรงเรียน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ซึ่งประกอบด้วย โรงเรียนในเขตพื้นที่ 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเชียรใหญ่ อำเภอปากพนัง อำเภอหัวไทร อำเภอชะอวด อำเภอจุฬาภรณ์ และอำเภอร่อนพิบูลย์ มีบริบทการบริหารที่หลากหลาย ทั้งในด้านทรัพยากร สภาพแวดล้อม และความคาดหวังของชุมชน ทำให้องค์กรได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพด้านทรัพยากร สภาพแวดล้อม และการจัดการศึกษาที่มีนโยบายในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง กระตุ้นให้ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดได้พัฒนาตนเอง เพื่อเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ซึ่งผลจากการรายงานการประเมินผลการปฏิบัติงาน พบว่า สภาพปัญหาของประสิทธิผลของโรงเรียนที่อยู่ในสังกัดแตกต่างกัน เนื่องด้วยสถานศึกษาแต่ละแห่ง มีความพร้อมที่แตกต่างกันทั้งในด้านบุคลากร งบประมาณ การสนับสนุนจากชุมชน และสภาพการบริหารจัดการที่แตกต่างกัน สถานศึกษาบางแห่งมีคุณภาพในการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพภายใต้ข้อจำกัดที่มีอยู่ แต่บางแห่งก็ยังไม่ดีเท่าที่ควร เป็นผลมาจากคุณภาพในการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาและทักษะของผู้บริหาร การดำเนินงานขับเคลื่อนสถานศึกษาเป็นความรับผิดชอบโดยตรงของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องเร่งดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาสถานศึกษาอย่างมีส่วนร่วมกับบุคลากร เพื่อวางแผนในการวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาและกำหนดแผนดำเนินงาน กระบวนการบริหารจัดการ ดังนั้นทักษะการบริหารของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นปัจจัยสำคัญส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในพื้นที่นี้โดยตรง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 3, 2568)

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่า ผู้บริหารจำเป็นต้องปรับตัวให้เป็นผู้บริหารที่มีทักษะที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการนำเอาทรัพยากรปัจจัยทางการบริหารมาใช้ในการดำเนินงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลและการบริหารโรงเรียนได้อย่างหลากหลายเพื่อให้เกิดประสิทธิผลกับโรงเรียนอย่างที่สุด ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา เพื่อจะได้ข้อมูลที่เป็นเหตุและผลซึ่งกันและกัน สามารถนำไปพัฒนาต่อยอดเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาเกิดทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เป็นประโยชน์กับองค์กรต้นสังกัดในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลในสภาวการณ์ปัจจุบัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 3
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 3
3. เพื่อศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 3
4. ศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 137 คน และรองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 44 คน รวมทั้งหมด 181 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 103 คน และ รองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 20 คน จำนวนทั้งสิ้น 123 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 3 โดยการกำหนดวิธีการสุ่มตัวอย่างสัดส่วนแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) และผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 10 ปี และมีความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา หรือมีวิทยฐานะระดับเชี่ยวชาญ หรือมีวุฒิการศึกษาปริญญาโทขึ้นไป จำนวน 3 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. การสร้างเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ 1) ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน จำนวน 5 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) 2) เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะการบริหารของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 3 ได้แก่ ด้านทักษะการสื่อสาร ด้านทักษะทางเทคโนโลยีดิจิทัล ด้านทักษะการทำงานเป็นทีม ด้านทักษะการคิดสร้างสรรค์ และด้านทักษะการแก้ปัญหา จำนวน 25 ข้อ และ 3) เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 3 ได้แก่ ด้านนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ด้านสภาพแวดล้อมที่ดีของสถานศึกษา และด้านความสามารถในการปรับตัวและพัฒนาสถานศึกษา จำนวน 25 ข้อ โดยลักษณะเป็นแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับของลิเคร์ท (Likert) คือ 5 = มากที่สุด, 4 = มาก, 3 = ปานกลาง, 2 = น้อย และ 1 = น้อยที่สุด และการสร้างแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยมีกระบวนการสร้างและหาคุณภาพ โดยการสังเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีทักษะผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 และประสิทธิผลของสถานศึกษา จากนั้นเขียนกรอบแนวคิดและสร้างข้อคำถาม จำนวน 5 ข้อ และนำข้อคำถามเพื่อไปสัมภาษณ์ผู้บริหารให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

3. การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความครบถ้วนและความสอดคล้องของเนื้อหา จำนวน 3 ท่าน โดยพิจารณาค่าดัชนี IOC (Item Objective Congruence Index) ซึ่งข้อคำถามในแต่ละข้อมีค่า IOC มากกว่า 0.60 ดังนั้นได้ดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (IOC) เท่ากับ 1.00 และดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่มีคุณสมบัติคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 1 จำนวน 30 คน แล้วนำแบบสอบถามที่ทดลองใช้ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ("α" - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.99

4. กระบวนการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลและขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจาก มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 3 เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จึงนำหนังสือเพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 3 เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวม

ข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง และแบบออนไลน์ โดยการใช้ Google form เก็บข้อมูลได้ จำนวน 123 ชุด ผู้วิจัยคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่ตอบกลับมาอย่างสมบูรณ์ที่สุด และเป็นไปตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด รวมทั้งสิ้น 123 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 และนำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเป้าหมาย โดยมีการนัดหมายล่วงหน้าพร้อมขออนุญาตบันทึกข้อความสัมภาษณ์ ทั้งเป็นลายลักษณ์อักษรและบันทึกเสียงด้วยผู้วิจัยเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่ใช้ในการบรรยายลักษณะของข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 3 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีความคิดเห็นต่อทักษะการบริหารของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.69) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านทักษะทางเทคโนโลยีดิจิทัล ($\bar{X}$ = 3.76) รองลงมา คือ ด้านทักษะการสื่อสาร ($\bar{X}$ = 3.71) ด้านทักษะการทำงานเป็นทีม ($\bar{X}$ = 3.70) ด้านทักษะการแก้ปัญหา ($\bar{X}$ = 3.66) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านทักษะการคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X}$ = 3.65) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของทักษะการบริหารของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมและรายด้าน

ที่	ทักษะการบริหารของผู้บริหาร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1	ทักษะการสื่อสาร	3.71	.498	มาก
2	ทักษะทางเทคโนโลยีดิจิทัล	3.76	.462	มาก
3	ทักษะการทำงานเป็นทีม	3.70	.477	มาก
4	ทักษะการคิดสร้างสรรค์	3.65	.512	มาก
5	ทักษะการแก้ปัญหา	3.66	.507	มาก
	ค่าเฉลี่ยรวม	**3.69**	**.422**	**มาก**

จากตารางที่ 1 สรุปได้ว่า ทักษะการบริหารของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.69 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเช่นกัน ซึ่งสะท้อนว่าผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล การสื่อสาร และการทำงานเป็นทีม แสดงถึงความพร้อมในการบริหารและพัฒนาการศึกษาไปสู่ยุคใหม่ในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างสร้างสรรค์และมีการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างครู บุคลากร นักเรียน และผู้ปกครอง ส่งผลให้การขับเคลื่อนนโยบายและแนวปฏิบัติมีประสิทธิผลกับสถานศึกษา

2. ประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 3 พบว่า โดยภาพรวมในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.70) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู ($\bar{X}$ = 3.74) รองลงมา คือ ด้าน

ความสามารถในการปรับตัวและพัฒนาสถานศึกษา ($\bar{X}$ = 3.70) ด้านนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ($\bar{X}$ = 3.70) ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ($\bar{X}$ = 3.68) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านสภาพแวดล้อมที่ดีของสถานศึกษา ($\bar{X}$ = 3.67) ดังในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน

ที่	ประสิทธิผลของสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1	นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	3.70	.503	มาก
2	ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู	3.74	.513	มาก
3	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน	3.68	.488	มาก
4	สภาพแวดล้อมที่ดีของสถานศึกษา	3.67	.513	มาก
5	ความสามารถในการปรับตัวและพัฒนาสถานศึกษา	3.70	.520	มาก
	ค่าเฉลี่ยรวม	**3.70**	**.440**	**มาก**

จากตารางที่ 2 สรุปได้ว่า ประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 3.70 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมากเช่นกัน ซึ่งสะท้อนว่าผู้บริหาร สามารถสร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูได้ดี และมีการปรับตัวพร้อมกับพัฒนาสถานศึกษาในการบริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิผล โดยเฉพาะด้านการดูแลครู การพัฒนาสถานศึกษา และการยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนได้อย่างมีคุณภาพ

3. ทักษะการบริหารของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 3 พบว่า มี 3 ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 คือ ด้านทักษะการแก้ปัญหา (X_5) ด้านทักษะการสื่อสาร (X_1) และ ด้านทักษะการทำงานเป็นทีม (X_3) โดยมีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษา เท่ากับ .764 หรือร้อยละ 76.40 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ (Standard Error) .218 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์อำนาจพยากรณ์ของทักษะการบริหารของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 3

ทักษะการบริหารของผู้บริหาร	R	R^2	Adj R^2	b	S.E.	β	t	Sig
ค่าคงที่	-	-	-	.453	.179	-	2.538*	.012
ด้านทักษะการแก้ปัญหา	.811	.658	.655	.481	.052	.555	9.305**	.000
ด้านทักษะการสื่อสาร	.855	.731	.726	.227	.056	.257	4.020**	.000
ด้านทักษะการทำงานเป็นทีม	.867	.752	.746	.174	.054	.189	3.213**	.002

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01, R = .874, R^2 = .764, S.E.est = .218

จากตารางที่ 3 สรุปได้ว่า ผู้บริหารมีทักษะการแก้ปัญหาที่โดดเด่น มีทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิผล และมีทักษะการทำงานเป็นทีมในระดับสูง ชี้ให้เห็นว่า ผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ที่มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมการทำงานเป็นทีม จะสามารถยกระดับประสิทธิผลของสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน และเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของสถานศึกษาได้

4. แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 3 พบว่า

ในด้านทักษะทักษะการสื่อสาร ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นว่า การพัฒนาทักษะการสื่อสารในหลายมิติ ทั้งการสื่อสารอย่างชัดเจนและตรงประเด็นเพื่อลดความเข้าใจผิด การใช้ภาษาเชิงบวกเพื่อสร้างแรงบันดาลใจและกำลังใจแก่บุคลากร การเปิดช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายเพื่อให้เข้าถึงได้ทั่วถึงและทันสมัย การรับฟังความคิดเห็นอย่างจริงใจเพื่อสร้างความไว้วางใจและการมีส่วนร่วม ตลอดจนการนำเสนอแนวคิดหรือโครงการอย่างมืออาชีพเพื่อสร้างความเชื่อมั่นและภาพลักษณ์ที่ดีให้กับสถานศึกษาต่อการยกระดับประสิทธิผลของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

ในด้านทักษะทางเทคโนโลยีดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นว่า ในศตวรรษที่ 21 การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมีความสำคัญในการยกระดับประสิทธิผลของการบริหารและการจัดการศึกษา โดยเน้นการใช้ระบบสารสนเทศในการจัดเก็บและบริหารข้อมูล การประยุกต์แพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน การผลิตสื่อดิจิทัลเพื่อประชาสัมพันธ์และสื่อสารกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การใช้เทคโนโลยีช่วยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติเพื่อการตัดสินใจที่แม่นยำ รวมถึงการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรได้รับการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังมีทักษะทางเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

ในด้านทักษะการทำงานเป็นทีม ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นว่า การสร้างทีมที่มีความร่วมมือและสามัคคี โดยเน้นการสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตร การแบ่งหน้าที่ชัดเจน การประชุมทีมเพื่อสื่อสารและติดตามงาน การเสริมแรงจูงใจด้วยการยกย่องผลงาน และการแก้ไขความขัดแย้งอย่างเป็นธรรม แนวทางเหล่านี้ช่วยให้การทำงานของบุคลากรเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ และเต็มไปด้วยพลังบวก ส่งผลโดยตรงต่อความสำเร็จและประสิทธิผลของสถานศึกษาในภาพรวม

ในด้านทักษะการคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นว่า ทักษะการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยการวิเคราะห์สาเหตุอย่างเป็นระบบ ใช้ข้อมูลเชิงเหตุและผลในการตัดสินใจ เลือกแนวทางให้เหมาะกับบริบทของโรงเรียน จัดการเวลาและทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และติดตามผลหลังการแก้ไข เพื่อที่จะช่วยให้โรงเรียนสามารถจัดการกับปัญหาได้อย่างตรงจุด โปร่งใส และป้องกันไม่ให้ปัญหาเกิดขึ้นซ้ำอีกในอนาคต

ในด้านทักษะการแก้ปัญหา ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นว่า ทักษะการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยการวิเคราะห์สาเหตุอย่างเป็นระบบ ใช้ข้อมูลเชิงเหตุและผลในการตัดสินใจ เลือกแนวทางให้เหมาะกับบริบทของโรงเรียน จัดการเวลาและทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และติดตามผลหลังการแก้ไข เพื่อที่จะช่วยให้โรงเรียนสามารถจัดการกับปัญหาได้อย่างตรงจุด โปร่งใส และป้องกันไม่ให้ปัญหาเกิดขึ้นซ้ำอีกในอนาคต

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 3 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วยด้านทักษะทางเทคโนโลยีดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา ด้านทักษะการสื่อสาร ด้านทักษะการทำงานเป็นทีม ด้านทักษะการแก้ปัญหาและด้านทักษะการคิดสร้างสรรค์ เนื่องด้วยผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันตระหนักถึงบทบาทสำคัญของเทคโนโลยีดิจิทัล ในการขับเคลื่อนงานด้านการศึกษา ทั้งด้านการบริหารจัดการ ข้อมูลสารสนเทศ และการพัฒนากระบวนการทำงานให้สอดคล้องกับยุคดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสัตตบุษย์ โพธิรุท (2564) ได้ศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 พบว่า ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก และงานวิจัยของมธุภาณี อิมบุตร และเกรียงศักดิ์ ศรีสมบัติ (2565) ได้ศึกษาเรื่องทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 พบว่า ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 3 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องด้วยบุคลากรในสถานศึกษามีความสำคัญมากที่จะส่งผลถึงประสิทธิภาพต่อสถานศึกษาในหลากหลายด้าน เช่น ความพึงพอใจของครู สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน แสดงให้เห็นว่า ความพึงพอใจในการทำงานของครู เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของสถานศึกษา เพราะครูเป็นผู้ขับเคลื่อนการเรียนการสอนโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนันธิยา บุดดี (2567) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 พบว่า ประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และยังพบงานวิจัยของนุชนารถ ฤกษ์ธิศรี, ประยูร บุญใช้ และพรเทพ รู้แผน (2567) ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา พบว่า ประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. ผลการศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 3 ที่นำมาวิเคราะห์ จำนวน 5 ตัวแปร พบว่า 3 ตัวแปร คือ ด้านทักษะการแก้ปัญหา ด้านทักษะการสื่อสาร และด้านทักษะการทำงานเป็นทีม ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีทักษะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 อย่างหลากหลายเพื่อให้การบริหารเกิดประสิทธิผล โดยการที่ผู้บริหารสามารถสื่อสารได้ตรงประเด็น ใช้วิธีการที่เหมาะสมและสื่อสารได้บรรลุวัตถุประสงค์ รวมทั้งเป็นผู้มีความรอบรู้ในด้านต่างๆ สามารถสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่นได้ นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีการแก้ไขปัญหาต่างๆ และปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่ไม่คาดคิด ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานในการบริหารงานและความเป็นอยู่ของบุคลากรที่สงบสุข เพื่อให้การปฏิบัติงานมีความราบรื่นในทุกฝ่าย ซึ่งสอดคล้องกับนุชนารถ ฤกษ์ธิศรี, ประยูร บุญใช้ และพรเทพ รู้แผน (2567) ได้ศึกษาเรื่องทักษะผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อ

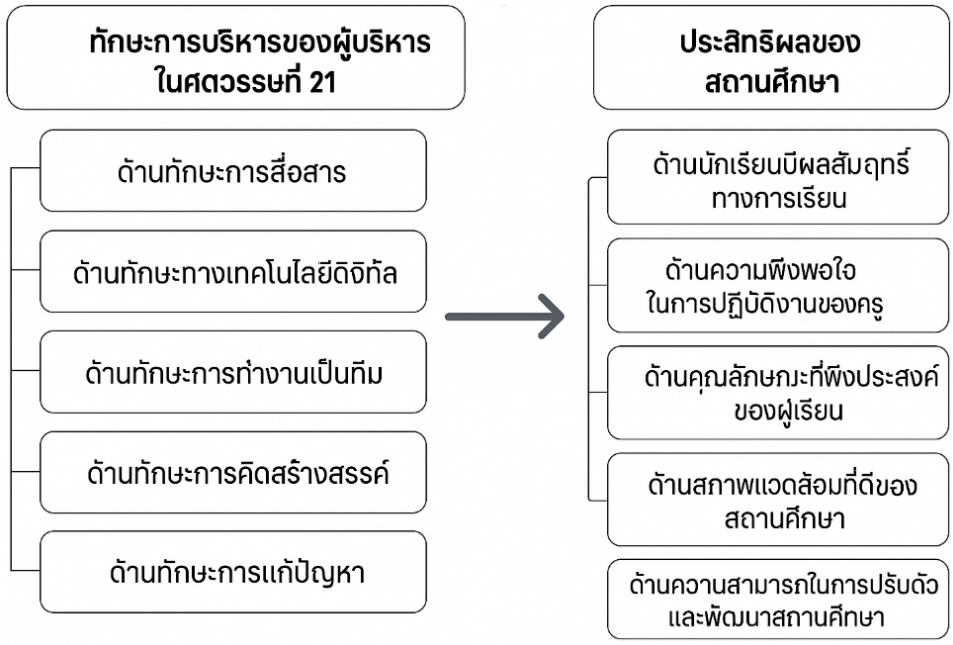
ประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา พบว่า ทักษะผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ประกอบด้วย ทักษะการทำงานเป็นทีม ซึ่งสามารถอธิบายการผันแปรได้ร้อยละ 49 และสอดคล้องกับสุพัตรา ผลประสาท (2566) ได้ศึกษาเรื่องทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร พบว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะการสื่อสาร และทักษะการทำงานเป็นทีม มีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01

4. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 3 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 โดยด้านทักษะการสื่อสาร แสดงให้เห็นว่า การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารอย่างชัดเจน การใช้ภาษาเชิงบวก หรือการเปิดช่องทางที่หลากหลาย ล้วนเป็นปัจจัยที่ช่วยสร้างความเข้าใจ ลดความขัดแย้ง และเพิ่มแรงจูงใจให้แก่บุคลากร ด้านทักษะทางเทคโนโลยีดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาได้ให้ความสำคัญกับการใช้ระบบสารสนเทศ แพลตฟอร์มออนไลน์ และการผลิตสื่อดิจิทัล ซึ่งไม่เพียงช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา แต่ยังตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคดิจิทัล ด้านทักษะการทำงานเป็นทีม แสดงให้เห็นว่า การสร้างบรรยากาศแห่งความร่วมมือ การแบ่งบทบาทหน้าที่ชัดเจน และการเสริมแรงจูงใจ ส่งผลให้ทีมงานมีความสามัคคีและประสิทธิภาพสูงขึ้น ด้านทักษะการคิดสร้างสรรค์ แม้ว่าบริบททางการศึกษาจะมีข้อจำกัด แต่ผู้บริหารสถานศึกษายังเห็นความสำคัญของการคิดนอกกรอบ การสนับสนุนให้ครูใช้วิธีการใหม่ๆ และการสร้างวัฒนธรรมที่เรียนรู้จากความผิดพลาด และความคิดเห็นด้านทักษะการแก้ปัญหา ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ปัญหาอย่างเป็นระบบ การใช้ข้อมูลเชิงเหตุและผล และการติดตามผลหลังการแก้ปัญหา โดยภาพรวมแสดงให้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องพัฒนาทักษะการสื่อสาร เทคโนโลยีดิจิทัล การทำงานเป็นทีม การคิดสร้างสรรค์ และการแก้ปัญหาอย่างรอบด้าน เพื่อยกระดับประสิทธิผลของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประดิษฐ์ พิมพา, กรองทิพย์ นาควิเชตร และวิภาส ทองสุทธิ์ (2567) ได้ศึกษาเรื่องทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 พบว่า แนวทางในด้านทักษะการสื่อสาร ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพช่วยให้ข้อมูลถึงบุคลากรได้อย่างชัดเจนและตรงประเด็น ลดความเข้าใจผิดและส่งเสริมความร่วมมือในสถานศึกษาและทักษะการคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวิเคราะห์ปัญหาและการคิดสร้างสรรค์ช่วยในการแก้ไขปัญหาและพัฒนานวัตกรรมในสถานศึกษา

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้จากการวิจัยครั้งนี้ คือ ทักษะการบริหารของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 3 ประกอบด้วย ด้านทักษะการสื่อสาร ด้านทักษะทางเทคโนโลยีดิจิทัล ด้านทักษะการทำงานเป็นทีม ด้านทักษะการคิดสร้างสรรค์ และด้านทักษะการแก้ปัญหา และประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 3 ประกอบด้วย ด้านนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ด้านสภาพแวดล้อมที่ดีของสถานศึกษา และด้านความสามารถในการ

ปรับตัวและพัฒนาสถานศึกษา โดยผลการวิจัยสะท้อนว่า ปัจจัยดังกล่าวมีผลเชิงบวกต่อหลายด้านสำคัญ ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ของการวิจัย

จากภาพองค์ความรู้จากการวิจัย อธิบายได้ดังนี้

ทักษะการบริหารของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 โมเดลแสดงว่า ผู้บริหารจำเป็นต้องมีทักษะ 5 ด้านสำคัญที่เป็นองค์ประกอบของการบริหารในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ 1) ด้านทักษะการสื่อสาร ผู้บริหารต้องสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งกับครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ช่วยสร้างความเข้าใจร่วมและลดความคลาดเคลื่อนในการทำงาน 2) ด้านทักษะทางเทคโนโลยีดิจิทัล การใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมทำให้การบริหารจัดการข้อมูล การเรียนรู้ และการบริการทางการศึกษาเกิดประสิทธิภาพสูงขึ้น 3) ด้านทักษะการทำงานเป็นทีม การสร้างทีมงานที่เข้มแข็ง ส่งเสริมความร่วมมือ และนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 4) ด้านทักษะการคิดสร้างสรรค์ ช่วยให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาแนวทางใหม่ๆ ในการจัดการเรียนรู้และแก้ไขปัญหาแบบสร้างสรรค์ 5) ด้านทักษะการแก้ปัญหา ผู้บริหารที่มีทักษะการแก้ปัญหาดี จะสามารถรับมือกับสถานการณ์ที่ซับซ้อนและตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม และประสิทธิผลของสถานศึกษา โมเดลแสดงองค์ประกอบ 5 ด้าน ซึ่งสะท้อนผลลัพธ์ของการบริหารงานในสถานศึกษา ได้แก่ 1) ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เป็นตัวชี้วัดพื้นฐานถึงคุณภาพการจัดการเรียนรู้ภายในโรงเรียน 2) ด้านความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู ครูที่พึงพอใจจะมีแรงจูงใจและประสิทธิภาพในการสอนสูงขึ้น ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา 3) ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ผู้เรียนควรมีพฤติกรรม คุณธรรม และทักษะที่เหมาะสมตามเป้าหมายของหลักสูตร 4) ด้านสภาพแวดล้อมที่ดีของสถานศึกษา บ่งบอกถึงสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่สนับสนุนการเรียนรู้ และ 5) ด้านความสามารถในการปรับตัวและพัฒนาสถานศึกษา เป็นศักยภาพของโรงเรียนในการปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรกำหนดนโยบายส่งเสริมการพัฒนาผู้บริหารผ่านการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ เช่น การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ และการใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบตลอดจนสนับสนุนการระดมสมองร่วมกับทีมงาน เพื่อยกระดับความสามารถในการบริหารงานให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรดำเนินนโยบายตรวจสอบและพัฒนาสภาพแวดล้อมที่ดีของสถานศึกษา อย่างเป็นระบบ เช่น การประเมินความปลอดภัยของอาคาร ระบบไฟฟ้า พื้นที่เรียนรู้ สนามเด็กเล่น รวมถึงการดูแลความสะอาดและการจัดพื้นที่ให้เอื้อต่อการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ อีกทั้งควรสร้างมาตรการหรือโครงการรณรงค์เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกด้านความปลอดภัยแก่ครู บุคลากร และนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรกำหนดแนวนโยบายหรือแนวทางปฏิบัติให้สถานศึกษาพัฒนาสมรรถนะด้านการใช้ข้อมูลสารสนเทศในการตัดสินใจ เช่น การอบรมการใช้ระบบฐานข้อมูลโรงเรียน การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหาร และการปลูกฝังวัฒนธรรมการใช้ข้อมูลเป็นฐาน เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างแม่นยำ มีประสิทธิภาพ และโปร่งใสภายในสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 เช่น ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการบริหารจัดการองค์กร ทักษะการสร้างนวัตกรรม ทักษะการการคิดวิจารณญาณ เป็นต้น เพื่อให้ทราบว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

2.2 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะทักษะการบริหารของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปต่อยอดเป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารให้ดียิ่งขึ้นในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

คามิน คีรีอยู่ลือ. (2566). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยพะเยา.

นงค์นุช วงค์เหง้า, ปัญญาวุฒิ ศรีสม, อลิสา หล่อสมบูรณ์ และสิรินธร สินจินดาวงศ์. (2568). ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร. วารสาร JRA, 2(3), 78-88.

นันธิยา บุดดี. (2567). ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.

นุชนารถ ฤกษ์ธิศรี, ประยูร บุญใช้ และพรเทพ รู้แผน. (2567). ทักษะผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา. วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี, 7(5), 321–344.

ประดิษฐ์ พิมพา, กรองทิพย์ นาควิเชตร และ วิภาส ทองสุทธิ์. (2567). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2. วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี, 7(5), 1-10.

มธุภาณี อิมบุตร และเกรียงศักดิ์ ศรีสมบัติ. (2565). ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, 11(2), 86-98.

สัตตบุษย์ โพธิรุท. (2564). ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 3. (2568). ข้อมูลทั่วไปของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 3. แหล่งที่มา http://www.nst3.go.th/?page_id=85555. สืบค้นเมื่อ วันที่ 1 สิงหาคม 2568.

สุพัตรา ผลประสาท. (2566). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) 2569
Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU Vol. 13 No. 1 (January-April) 2026
ISSN: 2673-0030 (Online) https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2

PRIORITY NEEDS FOR THE DEVELOPMENT OF TEACHERS' LEARNING MANAGEMENT IN THE 21ST CENTURY AT TRIAM UDOM SUKSA PATTANAKARN SCHOOL UNDER THE BANGKOK SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

[1]สุภัสสร นาถมทอง Supasson Nathomthong [2]สรสิริ วรวรรณ Sorosiri Voravarn
[3]ประภาวรรณ ตระกูลเกษมสุข Prapawan Trakulkasemsuk
[1, 2, 3]สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ Panyapiwat Institute of Management, Thailand
Corresponding Author E-mail: Supassonpam@gmail.com

Article Received: September 08, 2025. Revised: April 24, 2026. Accepted: April 27, 2026.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ 2) เพื่อศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ 3) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ โดยมีประชากรในการวิจัยที่เป็นครูผู้สอนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ จำนวน 189 คน และใช้ประชากรทั้งหมดในการวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับด้านจากสูงไปต่ำ ได้แก่ การรับฟังและการสื่อสารเชิงปฏิสัมพันธ์ กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน การออกแบบและวางแผนการสอน สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ ทักษะชีวิตและอาชีพการทำงาน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับด้านจากสูงไปต่ำ ได้แก่ สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ การรับฟังและการสื่อสารเชิงปฏิสัมพันธ์ การออกแบบและวางแผนการสอน ทักษะชีวิตและอาชีพการทำงาน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) ประเด็นความต้องการจำเป็นสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ทักษะชีวิตและอาชีพการทำงาน สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้, ศตวรรษที่ 21, ครู, โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ

Abstract

The purposes of this research were : 1) to study the current conditions of 21st-century learning management of teachers at Triam Udom Suksa Pattanakarn School, 2) to study the desirable conditions of 21st-century learning management of teachers at Triam Udom Suksa Pattanakarn School, 3) to study the needs for 21st-century learning management of teachers at Triam Udom Suksa Pattanakarn School. The population consisted of 189 teachers, and all were included in the study. The research instrument was a questionnaire. The data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and needs analysis.

The results revealed that 1) the overall current condition of 21st-century learning management was at a moderate level. The aspects ranked from high to low were interactive listening and communication, problem-based learning activities, instructional design and planning, media, innovation, educational technology and learning resources, life and career skills, learning measurement and evaluation, and learner-centered learning management. 2) The overall desirable condition was also at a moderate level. The aspects ranked from high to low were media, innovation, educational technology and learning resources, interactive listening and communication, instructional design and planning, life and career skills, learning measurement and evaluation, problem-based learning activities, and learner-centered learning management. 3) The three most essential needs were life and career skills, media, innovation, educational technology and learning resources, and learning measurement and evaluation.

Keywords: Learning Management, 21st Century, Teachers, Triam Udom Suksa Pattanakarn School

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและสังคมในศตวรรษที่ 21 ได้พลิกโฉมบทบาทของครูจากผู้ถ่ายทอดความรู้ไปสู่ผู้ออกแบบการเรียนรู้และเอื้อให้เกิดประสบการณ์ที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนยุคดิจิทัลซึ่งเข้าถึงองค์ความรู้ได้อย่างรวดเร็ว หลากหลาย และต่อเนื่อง การจัดการเรียนรู้จึงต้องเคลื่อนไปสู่รูปแบบที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์และนวัตกรรมเป็นฐาน เชื่อมทฤษฎีกับการปฏิบัติจริง และพัฒนาสมรรถนะจำเป็นแห่งศตวรรษที่ 21 อาทิ การคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร การทำงานร่วมกัน และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างรับผิดชอบ แนวโน้มดังกล่าวสอดรับกับกรอบกฎหมายและนโยบายการศึกษาไทยที่มุ่งพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) ตลอดจนแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และจิตวิทยาการเรียนรู้ร่วมสมัยที่เน้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองบนประสบการณ์จริง (สุคนธ์ สินธพานนท์, 2560; ภัทราวดี ประพันธ์พจน์, 2567)

ขณะเดียวกัน บริบทผู้เรียนในยุคปัจจุบันสะท้อนความท้าทายที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น ทั้งความแตกต่างหลากหลาย (diversity) ของพื้นฐานและสไตล์การเรียนรู้ ตลอดจนปัจจัยด้านอารมณ์และพฤติกรรมที่อาจกระทบผลการเรียน การจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพจึงต้องผสานมิติวิชาการกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างรอบด้าน ครูจำเป็นต้องมีสมรรถนะทางวิชาชีพทั้งด้านทฤษฎีการเรียนรู้ การออกแบบการเรียนรู้เชิงสมรรถนะ

การวัดและประเมินเพื่อพัฒนา (formative) การใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ และความรอบรู้ทางดิจิทัล (digital literacy) ควบคู่กับทักษะการให้คำปรึกษาและการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนเข้าถึงโอกาสเรียนรู้อย่างเท่าเทียมและมีความหมาย (ภัทราวดี ประพันธ์พจน์, 2567)

สำหรับโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โรงเรียนมีพันธกิจมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะแห่งศตวรรษที่ 21 โดยส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรให้มีองค์ความรู้และความก้าวหน้าในวิชาชีพ เกิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และ Best Practice ที่หลากหลาย รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ปีการศึกษา 2566 สะท้อนจุดเด่นสำคัญ ได้แก่ การสร้างสื่อและนวัตกรรมผ่าน TUPAS Academy การจัดการเรียนรู้ที่ขยายโอกาสด้วย Microsoft Teams และ Office 365 การพัฒนากิจกรรมชุมนุมรูปแบบโครงงาน OCOP (One Class One Project) เพื่อเสริมทักษะคิดและการลงมือปฏิบัติ ตลอดจนระบบวิชาชีพครูที่ดำเนินการอย่างเป็นระบบ โรงเรียนยังระบุมาตรฐานการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 5 ด้าน ได้แก่ (1) การจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง (2) การใช้สื่อ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ (3) การบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก (4) การตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และ (5) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลป้อนกลับ รวมทั้งทิศทางการยกระดับ digital literacy ของทั้งครูและผู้เรียนควบคู่กัน

อย่างไรก็ตาม แม้ผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาจะอยู่ในระดับ “ดีเยี่ยม” แต่หลักฐานเชิงข้อมูลด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในช่วงปีการศึกษา 2564–2566 ชี้ให้เห็นแนวโน้มที่ควรใส่ใจ โดยสัดส่วนผู้เรียนที่มีผลการเรียนตั้งแต่ระดับ 3.00 ขึ้นไปลดลงต่อเนื่อง จากร้อยละ 95.00 (ปี 2564) เหลือร้อยละ 89.59 (ปี 2565) และร้อยละ 89.08 (ปี 2566) สถานการณ์ดังกล่าวอาจสะท้อนข้อจำกัดบางประการของกระบวนการจัดการเรียนรู้ การใช้สื่อและเทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิผล ระบบการประเมินเพื่อพัฒนา และการดูแลช่วยเหลือนักเรียนรายบุคคล โดยเฉพาะในบริบทห้องเรียนขนาดใหญ่และความหลากหลายสูงของผู้เรียน การทำความเข้าใจ “สภาพปัจจุบัน–สภาพที่พึงประสงค์” และ “ความต้องการจำเป็น” ของครู จึงเป็นจุดตั้งต้นสำคัญในการออกแบบมาตรการยกระดับคุณภาพอย่างตรงเป้าและยั่งยืน

ด้วยเหตุนี้ งานวิจัยฉบับนี้มุ่งศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ โดยจำแนกทั้งสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ในมิติสำคัญของศตวรรษที่ 21 เพื่อนำไปสู่การกำหนดประเด็นพัฒนาเร่งด่วนและแนวทางเสริมสมรรถนะครูที่เหมาะสมกับบริบทจริงของโรงเรียน ผลการวิจัยที่ได้คาดว่าจะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างน้อยสามประการ ได้แก่ (1) เชิงนโยบาย/บริหาร: เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ในการวางแผนพัฒนาครูแบบมุ่งเป้า การลงทุนด้านสื่อ นวัตกรรม และโครงสร้างพื้นฐานการเรียนรู้ดิจิทัล (2) เชิงวิชาชีพครู: เป็นกรอบอ้างอิงสำหรับออกแบบแผนพัฒนารายบุคคล (IDP) และกิจกรรม PLC ที่ตอบโจทย์จริง ทั้งด้าน Active Learning การประเมินเพื่อพัฒนา และการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ และ (3) เชิงผลลัพธ์ผู้เรียน: ยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ ลดภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ (Learning Loss) และเสริมสร้างสมรรถนะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและการทำงานในโลกอนาคต

กล่าวโดยสรุป บทนำนี้ได้ชี้ให้เห็นความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาจากระดับนโยบายสู่ระดับโรงเรียนและห้องเรียน ตลอดจนระบุสัญญาณเชิงข้อมูลที่สะท้อนความจำเป็นในการเร่งพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู ภายใต้บริบทของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ งานวิจัยจึงมีความจำเป็นและทันเวลา เพื่อจัดวางทิศทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับสภาพจริงและสอดรับเป้าหมายคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 อย่างเป็นรูปธรรม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ

2. เพื่อศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ

3. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาของครูในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ เพื่อให้การวิจัยเป็นไปอย่างมีระเบียบแบบแผนและบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนและระเบียบวิธีวิจัยดังรายละเอียด ดังนี้

1. ประชากรในการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอนในโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 189 คน ปีการศึกษา 2567 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรทั้งหมด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่มีขั้นตอนในการดำเนินการแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ 1) เพศ 2) กลุ่มอายุ (generation) 3)ระดับการศึกษาสูงสุด 4) วิทยฐานะ และ 5) ประสบการณ์ทำงาน (รับราชการครู) ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิดแบบเลือกตอบ (Check List) มีข้อคำถามจำนวนทั้งสิ้น 5 ข้อ และตอนที่ 2 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ของครูและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ประกอบด้วย 1) ด้านสื่อนวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ 2) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 3) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน 4) ด้านทักษะชีวิตอาชีพการทำงาน 5) ด้านการวางแผนออกแบบหน่วยการเรียนรู้ 6) ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 7) ด้านการรับฟังและการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตรวัดประเมินค่า (Rating Scale) ตามแบบลิเกิร์ตสเกล (Likert Scale) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

3. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

แบบสอบถามสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.67-1.00 จากผลการคำนวณหาดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีข้อคำถามจำนวน 46 ข้อ พบว่า มีข้อคำถามที่มีค่า IOC อยู่ในช่วงระหว่าง 0.67 – 1.00 มีจำนวน 46 ข้อ สามารถใช้ได้ทุกข้อ แต่อย่างไรก็ตามผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับปรุงเนื้อหาของข้อคำถามเพิ่มเติมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้แบบสอบถามสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และทดลองใช้ (Try out) กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha – Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.968

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม โดยวิธีการดังนี้

4.1 ผู้วิจัยยื่นหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะครุศาสตร์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ ถึงผู้อำนวยการและข้าราชการครูในโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.2 เมื่อได้รับการอนุญาตจากผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการแล้ว ดำเนินเก็บข้อมูลโดยผู้วิจัยส่งแบบสอบถามรูปแบบ google form ให้กับข้าราชการครูในโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 189 ฉบับ ซึ่งมีผู้ตอบแบบสอบถามกลับมาทั้งสิ้น 189 คน ตามที่กำหนดไว้ คิดเป็นร้อยละ 100

4.3 เมื่อได้รับแบบสอบถามคืน ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม จากนั้นนำผลการตอบไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย 1) เพศ 2) กลุ่มอายุ (generation) 3) ระดับการศึกษาสูงสุด 4) วิทยฐานะ และ5) ประสบการณ์ทำงาน (รับราชการครู) วิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) และตอนที่ 2 วิเคราะห์ความข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ของครูและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ โดยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (**σ**) และตอนที่ 3 วิเคราะห์และจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยใช้วิธี Priority Needs Index (สุวิมล ว่องวานิช, 2562)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

สภาพปัจจุบัน พบว่า สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (μ = 3.35) เมื่อพิจารณาในด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการรับฟังและการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันอยู่ในระดับปานกลาง (μ = 3.49) รองลงมา คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานอยู่ในระดับปานกลาง (μ = 3.44) และด้านการวางแผนออกแบบหน่วยการเรียนรู้อยู่ในระดับปานกลาง (μ = 3.42) ตามลำดับ

สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (μ = 4.64) เมื่อพิจารณาในด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ และด้านการรับฟังและการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน อยู่ในระดับมากที่สุด (μ = 4.79) รองลงมา

คือ ด้านการวางแผนออกแบบหน่วยการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด (μ = 4.77) และด้านทักษะชีวิตอาชีพการทำงานอยู่ในระดับมากที่สุด (μ = 4.76) ตามลำดับ

ส่วนการประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ในภาพรวม เท่ากับ 0.417 เรียงอันดับความต้องการจำเป็นจากมากไปน้อย ดังนี้ อันดับที่ 1 ด้านทักษะชีวิตอาชีพการทำงานมีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด อันดับที่ 2 ด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ อันดับที่ 3 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ อันดับที่ 4 ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อันดับที่ 5 ด้านการวางแผนออกแบบหน่วยการเรียนรู้ อันดับที่ 6 ด้านการรับฟังและการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน และอันดับที่ 7 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และดัชนีความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ในภาพรวม

ที่	รายการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI modified	อันดับ
		μ	σ	ระดับ	μ	σ	ระดับ		
1	ด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษาและแหล่งเรียนรู้	3.28	0.86	ปานกลาง	4.79	0.43	มากที่สุด	0.460	2
2	ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	3.25	0.92	ปานกลาง	4.72	0.48	มากที่สุด	0.454	3
3	ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน	3.44	0.80	ปานกลาง	4.68	0.50	มากที่สุด	0.362	7
4	ด้านทักษะชีวิตอาชีพการทำงาน	3.26	0.91	ปานกลาง	4.76	0.44	มากที่สุด	0.461	1
5	ด้านการวางแผนออกแบบหน่วยการเรียนรู้	3.42	0.83	ปานกลาง	4.77	0.43	มากที่สุด	0.395	5
6	ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.34	0.95	ปานกลาง	4.75	0.59	มากที่สุด	0.424	4
7	ด้านการรับฟังและการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน	3.49	0.90	ปานกลาง	4.79	0.43	มากที่สุด	0.373	6
	ภาพรวม	**3.35**	**0.89**	**ปานกลาง**	**4.64**	**0.45**	**มากที่สุด**	**0.417**	

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ด้านการรับฟังและการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และด้านการวางแผนออกแบบหน่วยการเรียนรู้ สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามของครูในการปรับกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี สังคม และความต้องการของผู้เรียนในยุคใหม่

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อระดับการปฏิบัติของครู ได้แก่ จำนวนผู้เรียนต่อห้องที่มาก ภาระงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยตรง ความไม่ต่อเนื่องในการอบรมพัฒนาวิชาชีพ และข้อจำกัดในการประเมินผลการเรียนรู้แบบยืดหยุ่น ทั้งนี้ บริบทของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ซึ่งเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ มีนักเรียนหลากหลาย และครูจำนวนมาก อาจเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้การปรับใช้แนวทางการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นไปอย่างไม่ทั่วถึงและขาดการติดตามอย่างเป็นระบบ ด้านการรับฟังและการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน แม้ว่าจะเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด แต่เมื่อพิจารณาในภาพรวมแล้วก็ยังคงอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า ครูส่วนใหญ่สามารถสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการสื่อสารและการปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนได้ในระดับหนึ่ง ครูมีความพยายามที่จะเปิดพื้นที่ให้ผู้เรียนซักถาม แสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบกับสภาพที่พึงประสงค์ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุดแล้ว ยังพบช่องว่างที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ในสภาพปัจจุบัน การสื่อสารระหว่างครูกับผู้เรียนมักเป็นลักษณะ “ครูถาม นักเรียนตอบ” หรือการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นตามที่ครูกำหนด มากกว่าการสร้างปฏิสัมพันธ์เชิงลึกที่ผู้เรียนมีบทบาทร่วมในการกำหนดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ แม้ว่าครูจำนวนหนึ่งพยายามรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน แต่ยังมีข้อจำกัดจากขนาดชั้นเรียนที่มีนักเรียนจำนวนมาก ทำให้การดูแลแบบรายบุคคลและการให้ผู้เรียนทุกคนได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์อย่างทั่วถึงเป็นเรื่องที่ท้าทายสอดคล้องกับงานวิจัยของปิยนุช จันทร์เพ็ง (2560) ที่พบว่า การสร้างปฏิสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างผู้เรียนมีผลอย่างชัดเจนต่อการพัฒนาทักษะการสื่อสารและการทำงานเป็นทีม แต่การดำเนินการในชั้นเรียนใหญ่ต้องอาศัยการออกแบบกิจกรรมอย่างรอบคอบเพื่อให้ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมอย่างแท้จริง และกาญจนา พรหมทา (2563) ที่พบว่า การเปิดพื้นที่การรับฟังในชั้นเรียนช่วยเพิ่มความมั่นใจและความกระตือรือร้นของผู้เรียน แต่หากขาดระบบติดตามหรือวิธีการที่ทำให้ผู้เรียนทุกคนได้แสดงออก ก็จะทำให้ปฏิสัมพันธ์ยังคงกระจุกอยู่เฉพาะผู้เรียนบางกลุ่ม กล่าวโดยสรุป สภาพปัจจุบันด้านการรับฟังและการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันของโรงเรียนอยู่ในระดับที่น่าพอใจพอสมควร แต่ยังไม่ถึงเป้าหมายสูงสุด ครูยังคงเป็นศูนย์กลางหลักในการกำหนดทิศทางการปฏิสัมพันธ์ แม้ว่าจะมีการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม แต่ความต่อเนื่องและความทั่วถึงยังเป็นข้อจำกัดสำคัญ การพัฒนาต่อไปจึงควรมุ่งที่การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของผู้เรียนทุกคน เช่น การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) การอภิปรายกลุ่มย่อยและการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือเสริม เพื่อทำให้การรับฟังและการปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนมีความหมายและเข้าถึงผู้เรียนได้อย่างแท้จริง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง การที่ด้านนี้มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่นๆ สะท้อนให้เห็นถึงความท้าทายสำคัญในการปรับกระบวนทัศน์การสอนของครูจากการถ่ายทอดความรู้ไปสู่การจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีบทบาทเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง แม้ครูหลายคนตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน แต่ในทางปฏิบัติยังคงมีข้อจำกัดหลายด้าน เช่น ขนาดชั้นเรียนที่มีนักเรียนจำนวนมาก เวลาเรียนที่จำกัด และการขาดแคลนสื่อหรือเครื่องมือที่สนับสนุนการเรียนรู้เชิงรุกทำให้การเรียนการสอนส่วนใหญ่ยังคงเน้นบทบาทของครูเป็นหลัก

ในสภาพปัจจุบัน การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนมักอยู่ในรูปแบบการให้ผู้เรียนทำกิจกรรมกลุ่มหรือแสดงความคิดเห็น แต่ยังไม่ถึงขั้นที่ผู้เรียนสามารถกำหนดทิศทางการเรียนรู้ด้วยตนเอง ครูจำนวนมากยังไม่มั่นใจในการใช้วิธีการเรียนรู้แบบ Active Learning อย่างเต็มรูปแบบ เช่น การเรียนรู้โดยใช้โครงงาน หรือการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิด ค้นคว้า และลงมือปฏิบัติจริง การขาดการประเมินเชิงกระบวนการที่ต่อเนื่องก็ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถสะท้อนการเรียนรู้ของตนเองได้อย่างเต็มที่ สอดคล้องกับ

งานวิจัยของสมชาย ศรีสุข (2561) ที่พบว่า ครูส่วนใหญ่ยังคงใช้การสอนแบบบรรยายควบคู่กับการถาม–ตอบ แม้จะมีความพยายามจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม แต่ยังไม่ถึงระดับที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้อย่างแท้จริง อีกทั้งงานวิจัยของอาภรณ์ สุทธิสวัสดิ์ (2562) ที่พบว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนต้องอาศัยทั้งทักษะการออกแบบการสอนของครูและระบบสนับสนุนจากโรงเรียน หากขาดการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ครูก็จะกลับไปใช้วิธีสอนแบบดั้งเดิมที่สะดวกและคุ้นเคย ดังนั้น การพัฒนาในด้านนี้จึงควรมุ่งเน้นที่การปรับเปลี่ยนวิธีคิดและพฤติกรรมการสอนของครูให้มากขึ้น โดยโรงเรียนควรจัดอบรมและสร้างเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อเสริมทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกพร้อมทั้งจัดหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของผู้เรียน นอกจากนี้ ควรสร้างระบบการประเมินผลที่เน้นการประเมินเพื่อพัฒนาเพื่อสะท้อนความก้าวหน้าของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง หากโรงเรียนสามารถลดข้อจำกัดเชิงโครงสร้างและสร้างระบบสนับสนุนที่เข้มแข็ง การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญก็จะสามารถขยับจากระดับปานกลางไปสู่ระดับที่ตอบสนองต่อเป้าหมายเชิงคุณภาพในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างแท้จริง

2. ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 พบว่า โดยรวมครูมีความต้องการในการพัฒนาทักษะและสมรรถนะของตนเองในระดับมาก ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความตระหนักของครูต่อบทบาทใหม่ในโลกการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า 3 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในสภาพที่พึงประสงค์ ได้แก่ ด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ ด้านการรับฟังและการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน และด้านการวางแผนออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ผลดังกล่าวสะท้อนว่าครูมีความต้องการพัฒนาทั้งในมิติของเทคโนโลยี เครื่องมือการสอน การสร้างบรรยากาศห้องเรียนที่มีปฏิสัมพันธ์ และการออกแบบแผนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบเพื่อตอบสนองต่อบริบทของผู้เรียนและสังคมในยุคปัจจุบัน ด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนถึงความคาดหวังของครูและผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องการยกระดับการใช้สื่อและเทคโนโลยีให้เป็นหัวใจสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การให้ความสำคัญในระดับสูงสุดเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตระหนักดีว่าเทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษาไม่เพียงเป็นเครื่องมือประกอบการสอนเท่านั้น แต่ยังเป็น “กลไกหลัก” ที่ช่วยสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุก และช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นในโลกยุคดิจิทัลได้อย่างแท้จริง สภาพที่พึงประสงค์ดังกล่าวสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนในปัจจุบันที่มุ่งใช้สื่อและเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น การใช้ระบบห้องเรียนอัจฉริยะ (smart classroom) การประยุกต์ใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ในการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (blended learning) และการใช้แหล่งเรียนรู้ดิจิทัลเพื่อให้ผู้เรียนเข้าถึงองค์ความรู้ได้อย่างอิสระและทันสมัย การคาดหวังในระดับสูงเช่นนี้จึงสะท้อนถึงเป้าหมายของโรงเรียนที่ต้องการให้การเรียนรู้มีความหลากหลาย ยืดหยุ่น และเชื่อมโยงกับโลกความเป็นจริงมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของศศิธร เกิดผล (2561) ที่พบว่า การบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนการสอนสามารถช่วยเพิ่มแรงจูงใจและพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ อีกทั้ง นฤมล พันธุ์เพ็ง (2562) ที่พบว่า การใช้สื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองสูงขึ้น งานวิจัยทั้งสองชิ้นจึงยืนยันว่า การใช้สื่อและเทคโนโลยีอย่างมีระบบและบูรณาการเข้ากับการจัดการเรียนรู้ สามารถสร้างคุณค่าที่แท้จริงให้กับผู้เรียนและตอบสนองต่อเป้าหมายของการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างแท้จริง กล่าวโดยสรุป การที่ด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และแหล่งเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงถึงความมุ่งหวังของครูและโรงเรียนที่จะพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกดิจิทัลและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

แนวทางการพัฒนาจึงควรมุ่งไปที่การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการใช้เทคโนโลยีเชิงสร้างสรรค์ การสนับสนุนการออกแบบกิจกรรมที่ใช้สื่อและนวัตกรรมเป็นเครื่องมือหลักในการเรียนรู้ และการสร้างระบบแหล่งเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ได้อย่างเท่าเทียมและต่อเนื่อง เมื่อสามารถขับเคลื่อนให้ถึงสภาพที่พึงประสงค์ดังกล่าวได้จะช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาและสร้างผู้เรียนที่มีสมรรถนะพร้อมสำหรับอนาคตได้อย่างแท้จริง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเช่นเดียวกับสภาพปัจจุบัน แม้จะยังอยู่ในระดับมากที่สุด แต่ก็มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับด้านอื่นๆ สะท้อนให้เห็นว่า ครูและผู้บริหารสถานศึกษาต่างตระหนักและคาดหวังให้การเรียนการสอนในโรงเรียนก้าวสู่การจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีบทบาทเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง การกำหนดเป้าหมายในระดับสูงสุดเช่นนี้ชี้ให้เห็นถึงความมุ่งหวังที่จะเปลี่ยนแปลงวิธีการสอนแบบดั้งเดิมไปสู่การสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นเจ้าของการเรียนรู้ สามารถคิด วิเคราะห์ สืบค้น และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

สภาพที่พึงประสงค์ดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้เชิงรุก การแก้ปัญหา การทำงานร่วมกัน และการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ ครูจึงถูกคาดหวังให้มีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก (facilitator) มากกว่าผู้ถ่ายทอดสาระความรู้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมและวิธีการเรียนรู้ ตลอดจนใช้การประเมินผลที่หลากหลายเพื่อสะท้อนศักยภาพและความก้าวหน้าของผู้เรียนอย่างแท้จริงสอดคล้องกับงานวิจัยของสุพัตรา อิ่มเอิบ (2561) ที่พบว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงขึ้นเมื่อได้รับโอกาสมีบทบาทเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง อีกทั้งงานวิจัยของเกษมศรี นาคะผดุงรัตน์ (2563) ที่พบว่า การใช้วิธีการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วม เช่น การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานช่วยเพิ่มทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการสื่อสารของนักเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ งานวิจัยทั้งสองชิ้นยืนยันว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีคุณค่าต่อการพัฒนาผู้เรียนในทุกมิติ กล่าวโดยสรุป การที่ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแม้จะมีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันต่ำสุด แต่สภาพที่พึงประสงค์กลับอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นถึงความมุ่งหวังที่จะพัฒนาอย่างจริงจังในด้านนี้ โรงเรียนควรสนับสนุนการอบรมและพัฒนาครูให้มีทักษะด้านการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกจัดหาเครื่องมือและสื่อที่เอื้อต่อการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและสร้างวัฒนธรรมการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ หากสามารถขับเคลื่อนการพัฒนาไปสู่สภาพที่พึงประสงค์ได้ ก็จะช่วยยกระดับคุณภาพการเรียนรู้และทำให้ผู้เรียนมีสมรรถนะที่พร้อมสำหรับการเผชิญความท้าทายในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างแท้จริง

3. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 พบว่า ประเด็นที่มีความต้องการจำเป็น 3 อันดับแรกคือ 1) ด้านทักษะชีวิตและอาชีพการทำงาน 2) ด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ และ 3) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยด้านทักษะชีวิตและอาชีพการทำงาน เป็นด้านที่มีความต้องการจำเป็นอยู่ในอันดับหนึ่ง แม้โรงเรียนจะมีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนหลากหลายรูปแบบ อาทิ กิจกรรมชุมนุม โครงงานพิเศษ และกิจกรรมเสริมหลักสูตร แต่สาระสำคัญของทักษะชีวิต ได้แก่ การมีวินัยในตนเอง ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ตลอดจนคุณธรรมและจริยธรรมยังไม่ถูกบูรณาการอย่างต่อเนื่องลงในหน่วยการเรียนรู้หลักอย่างเป็นระบบ ช่องว่างดังกล่าวมิได้สะท้อนเพียงว่ามีกิจกรรมหรือไม่มี หากแต่เป็นคำถามเชิงคุณภาพว่า กิจกรรมที่จัดขึ้นสามารถหลอมรวมและปลูกฝังทักษะชีวิตให้เกิดขึ้นจริงภายในทุกกลุ่มสาระวิชาหรือไม่ การพัฒนาในด้านนี้จึงควรมุ่งไปที่การบูรณาการทักษะชีวิตและอาชีพการทำงานใน

กระบวนการเรียนรู้ของทุกวิชา ไม่ใช่จำกัดเฉพาะในวิชากิจกรรมหรือกิจกรรมพิเศษเท่านั้น แนวทางดังกล่าวควรสร้างหลักฐานการเรียนรู้ที่ชัดเจนและตรวจสอบได้ เช่น โครงงานย่อย การเขียนสะท้อนคิด และแฟ้มสะสมงาน เพื่อเป็นเครื่องมือยืนยันว่าผู้เรียนได้พัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตและการทำงานจริง การออกแบบการเรียนรู้ในลักษณะนี้ยังช่วยให้ครูทุกคนมีบทบาทโดยตรงในการพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียนในห้องเรียนอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง สอดคล้องกับงานวิจัยของเบญจพร เอกจิตร (2564) ที่พบว่า รูปแบบการเรียนการสอนโดยบูรณาการทักษะชีวิตในรายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น นักเรียนมีพัฒนาการด้านทักษะชีวิตสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ และผู้เรียน ครู รวมถึงผู้ปกครองมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดต่อรูปแบบดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า การบูรณาการทักษะชีวิตในรายวิชาหลักสามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม ในทำนองเดียวกันกับงานวิจัยของพระมหาพินิจ พรมวิจิตร, รัญจวน คาวชิรพิทักษ์ และประสาร มาลากุล ณ อยุธยา (2562) ที่พบว่า รูปแบบการเรียนรู้ที่บูรณาการแนวคิดทางพุทธจิตวิทยาร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตให้แก่นักเรียนระดับประถมศึกษา นักเรียนกลุ่มทดลองมีพัฒนาการด้านทักษะชีวิตสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหลังการทดลอง สะท้อนว่า การบูรณาการทักษะชีวิตเข้าไปในกระบวนการเรียนรู้หลักมีประสิทธิผลจริงและควรได้รับการพัฒนาต่อเนื่อง ด้วยเหตุนี้ การพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพการทำงานไม่ควรถูกมองว่าเป็นภารกิจของกิจกรรมเสริมเพียงอย่างเดียว แต่ควรได้รับการกำหนดให้เป็นเป้าหมายร่วมเชิงระบบ ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยมีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ที่บูรณาการอย่างเป็นระบบและมีการติดตามหลักฐานการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้จะทำให้โรงเรียนสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการเผชิญโลกศตวรรษที่ 21 ได้อย่างแท้จริง ส่วนด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ความต้องการจำเป็นเป็นลำดับที่ 2 แม้โรงเรียนจะมีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ ห้องเรียนอัจฉริยะ และแพลตฟอร์มการเรียนรู้ดิจิทัล แต่การนำสื่อและเทคโนโลยีเหล่านี้มาใช้เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนยังไม่สม่ำเสมอ ครูจำนวนไม่น้อยยังใช้สื่อในลักษณะการถ่ายทอดสาระความรู้มากกว่าการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ คิดวิเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งสะท้อนว่าช่องว่างที่แท้จริงไม่ได้อยู่ที่การขาดแคลนสื่อหรือเทคโนโลยี แต่เป็นการใช้สื่อและนวัตกรรมให้เกิดคุณค่าอย่างสร้างสรรค์ต่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริพร หงษ์รัตนาวรกิจ (2560) ที่พบว่า การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมกับสื่อเทคโนโลยีสามารถเพิ่มแรงจูงใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ เช่นเดียวกับงานของวรนาถ ศรีสงคราม (2562) ที่พบว่า ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านการคิดวิเคราะห์สูงขึ้นและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้นหลังจากได้เรียนรู้ผ่านแหล่งเรียนรู้ที่ออกแบบอย่างเป็นระบบ ผลการวิจัยทั้งสองชิ้นจึงสนับสนุนข้อค้นพบในครั้งนี้ว่า การใช้สื่อและนวัตกรรมไม่ควรถูกมองเพียงเป็นเครื่องมือเสริมการสอน แต่ควรถูกยกระดับให้เป็นกลยุทธ์หลักของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ด้วยเหตุนี้ สำหรับบริบทของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ แนวทางการพัฒนาที่สำคัญคือการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) เพื่อให้ครูได้แลกเปลี่ยนและเผยแพร่แนวปฏิบัติที่ดีด้านการใช้สื่อและนวัตกรรม รวมถึงการสนับสนุนเชิงนโยบายและการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ครูสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีความหมายและยั่งยืน เมื่อครูทุกคนสามารถใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพย่อมส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เชิงรุก สามารถคิดวิเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง อันจะช่วยลดช่องว่างระหว่างสภาพปัจจุบันกับสภาพที่พึงประสงค์ และส่งเสริมให้โรงเรียนก้าวไปสู่การจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองเป้าหมายการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน

ในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างแท้จริง และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ความต้องการจำเป็นเป็นลำดับที่ 3 แม้การประเมินผลการเรียนรู้ในโรงเรียนยังคงเน้นการวัดผลเพื่อสรุปผลปลายภาคมากกว่าการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ครูจำนวนไม่น้อยยังใช้เครื่องมือประเมินแบบดั้งเดิม เช่น แบบทดสอบปรนัยหรืออัตนัย โดยขาดความหลากหลายของวิธีการและไม่ครอบคลุมการประเมินเชิงสมรรถนะที่สะท้อนทักษะจริงของผู้เรียนในสถานการณ์ที่หลากหลาย ชี้ให้เห็นว่า การพัฒนาด้านการวัดและประเมินผลจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนจากการเน้นผลสัมฤทธิ์ปลายทางไปสู่การใช้การประเมินเป็นเครื่องมือในการพัฒนา ครูควรใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การประเมินชิ้นงาน การประเมินโครงงาน การสังเกตพฤติกรรม และการสะท้อนคิดของผู้เรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนศักยภาพที่แท้จริงของผู้เรียนมากขึ้น อีกทั้งการออกแบบเครื่องมือประเมินควรสอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังและมีเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจทิศทางการพัฒนาของตนเองได้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของวรนุช วัฒนกูล (2559) ที่พบว่า การใช้การประเมินที่เน้นสมรรถนะจริงของผู้เรียน เช่น การทำโครงงานและการปฏิบัติ สามารถสะท้อนความสามารถในการคิดวิเคราะห์และการประยุกต์ใช้ความรู้ได้อย่างแท้จริง นอกจากนี้ กนกพร ศรีสุข (2561) ที่พบว่า การใช้วิธีการประเมินที่หลากหลายร่วมกับการให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างต่อเนื่องช่วยเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ งานวิจัยทั้งสองชิ้นตอกย้ำว่า การประเมินไม่ควรถูกจำกัดไว้เพียงการสอบวัดผล แต่ควรเป็นกระบวนการที่บูรณาการเข้ากับการเรียนการสอนอย่างแท้จริง

ด้วยเหตุนี้ การยกระดับการวัดและประเมินผลควรดำเนินการเชิงระบบโดยกำหนดนโยบายร่วมที่เน้นการประเมินเพื่อพัฒนาและการประเมินเชิงสมรรถนะจัดทำเกณฑ์กลางของรูบริกในทักษะสำคัญที่ต้องการพัฒนา เช่น การคิดวิเคราะห์ การทำงานเป็นทีม และการสื่อสาร รวมถึงสร้างระบบแลกเปลี่ยนผลการประเมินระหว่างครูในกลุ่มสาระต่างๆ เพื่อให้ได้มาตรฐานการประเมินที่มีความเที่ยงตรงและน่าเชื่อถือ เมื่อครูสามารถใช้การประเมินเพื่อสะท้อนศักยภาพที่แท้จริงของผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่องก็จะช่วยให้การเรียนรู้มีคุณภาพและตอบสนองเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้ดียิ่งขึ้น

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ การสังเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ได้แก่ ด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ด้านทักษะชีวิตอาชีพการทำงาน ด้านการวางแผนออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านการรับฟังและการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 ควรมุ่งเน้นการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ การบูรณาการทักษะชีวิตและอาชีพในทุกกลุ่มสาระ การปรับวิธีการวัดและประเมินผลให้สะท้อนสมรรถนะที่แท้จริงของผู้เรียนตลอดจนการเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนและส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์อย่างมีความหมาย ทั้งนี้ การพัฒนาครูจะเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างยั่งยืนได้เมื่อได้รับการสนับสนุนจากระบบสารสนเทศและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสังคมในศตวรรษที่ 21 สรุปดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 อธิบายความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ในแต่ละด้าน โดยเรียงลำดับความจำเป็นจากมากไปน้อย ดังนี้

1. ทักษะชีวิตและอาชีพการทำงาน ครูมีความต้องการพัฒนาในด้านการบูรณาการทักษะชีวิต เช่น การทำงานร่วมกัน การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และคุณธรรมจริยธรรมลงในกระบวนการเรียนรู้หลักทุกกลุ่มสาระ ไม่ใช่จำกัดเพียงกิจกรรมเสริม เพื่อเตรียมผู้เรียนให้พร้อมดำรงชีวิตและประกอบอาชีพในโลกจริง

2. สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ แม้โรงเรียนมีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ห้องเรียนอัจฉริยะและแพลตฟอร์มดิจิทัล แต่ครูยังต้องการพัฒนาทักษะการเลือกและใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้เชิงรุก คิดวิเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

3. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ความต้องการจำเป็นในด้านนี้เน้นที่การเปลี่ยนจากการประเมินผลปลายทาง มาเป็นการประเมินเพื่อพัฒนาและการประเมินเชิงสมรรถนะ โดยใช้วิธีที่หลากหลาย เช่น การประเมินชิ้นงาน โครงงาน และการสะท้อนคิด เพื่อสะท้อนศักยภาพที่แท้จริงของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา

ด้านทักษะชีวิตและอาชีพการทำงาน 1) ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดริเริ่ม สร้างสรรค์ และกำกับดูแลตนเอง เช่น การทำโครงงานขนาดเล็ก หรือกิจกรรมที่ให้นักเรียนวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง 2) ควรเน้นการจัดการเรียนรู้ที่ฝึกให้ผู้เรียนมีทักษะการทำงานร่วมกัน เช่น การเรียนรู้แบบร่วมมือ หรือการใช้บทบาทสมมติที่ต้องอาศัยความร่วมมือของกลุ่ม 3) ควรบูรณาการการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมลงในเนื้อหาและกิจกรรม เช่น การยกกรณีศึกษา การอภิปรายเชิงคุณค่า และการสะท้อนคิดหลังการทำกิจกรรม

ด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ ครูควรพัฒนาทักษะในการเลือกใช้ และผลิตสื่อ รวมถึงบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้เชิงรุกและใช้ทักษะดิจิทัลควบคู่ไปกับการเรียนรู้เนื้อหา

ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ครูควรใช้วิธีการประเมินที่หลากหลายและสอดคล้องกับสมรรถนะ เช่น การประเมินชิ้นงาน การทำโครงงาน และแฟ้มสะสมงาน พร้อมทั้งให้ข้อมูลย้อนกลับที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้ของตนเอง

1.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา

ด้านทักษะชีวิตและอาชีพการทำงาน 1) ควรสนับสนุนการอบรมเชิงปฏิบัติการให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมที่เสริมสร้าง ความคิดริเริ่มและการกำกับตนเองของผู้เรียน 2) จัดให้มีนโยบายสนับสนุนการใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นการทำงานร่วมกัน เช่น การจัดกิจกรรมโครงงานระหว่างกลุ่มสาระหรือโครงงานบูรณาการ 3) ส่งเสริมการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นคุณธรรมและจริยธรรมโดยบูรณาการทั้งในรายวิชาและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ 1) ผู้บริหารควรจัดหาและพัฒนาทรัพยากรทางการศึกษา เช่น ห้องเรียนอัจฉริยะ แพลตฟอร์มออนไลน์ และแหล่งเรียนรู้ดิจิทัล พร้อมทั้งสนับสนุนให้ครูมีการใช้เทคโนโลยีอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ 2) ควรสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ภายในโรงเรียนเพื่อแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการใช้สื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอน

ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ผู้บริหารควรกำหนดนโยบายการใช้การประเมินเพื่อพัฒนา ควบคู่กับการประเมินสรุปผลและสนับสนุนให้ครูพัฒนาเกณฑ์การประเมินที่เป็นมาตรฐานร่วมกันในโรงเรียน

1.3 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้วิจัยหรือผู้สนใจ

ด้านทักษะชีวิตและอาชีพการทำงานควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เพื่อติดตามผลการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเสริมสร้าง ความคิดริเริ่ม การกำกับตนเอง การทำงานร่วมกัน และคุณธรรมจริยธรรม ของผู้เรียน ว่ามีผลลัพธ์ต่อทักษะชีวิตจริงเพียงใด

ด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ ผู้วิจัยควรขยายการศึกษาไปยังรูปแบบการบูรณาการเทคโนโลยีที่หลากหลาย เช่น การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) หรือการใช้สื่อเสมือนจริง (Virtual Learning) เพื่อพัฒนาความเข้าใจว่ารูปแบบใดเหมาะสมกับผู้เรียนในบริบทต่างๆ

ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ควรมีการศึกษารูปแบบการประเมินที่สะท้อนสมรรถนะของผู้เรียนในบริบทจริง และเปรียบเทียบประสิทธิผลระหว่างการประเมินแบบดั้งเดิมกับการประเมินเชิงสมรรถนะ เพื่อพัฒนาวิธีการประเมินที่เหมาะสมยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรขยายขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมโรงเรียนหลากหลายประเภททั้งในเขตเมืองและชนบท รวมถึงรูปแบบการจัดการศึกษาที่แตกต่างกัน

2.2 ควรใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธีโดยบูรณาการข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเพื่อเสริมความน่าเชื่อถือของผล

2.3 ควรเสริมองค์ประกอบเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มเพื่อเก็บมิติข้อมูลที่แบบสอบถามไม่ครอบคลุมและให้ข้อค้นพบที่ลุ่มลึกยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กนกพร ศรีสุข. (2561). ผลการใช้การประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่มีต่อแรงจูงใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 41(3), 67–84.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. แหล่งที่มา https://www.moe.go.th/พรบ-การศึกษาแห่งชาติ-พ-ศ-2542/ สืบค้นเมื่อ 15 มิถุนายน 2568.

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2556). การวิเคราะห์สถิติ : สถิติสำหรับการบริหารและวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 14. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กาญจนา พรหมทา. (2563). การสร้างพื้นที่การเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม: กรณีศึกษาการจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษา. วารสารวิชาการครุศาสตร์, 15(1), 89–104.

เกษมศรี นาคะผดุงรัตน์. (2563). การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการสื่อสารของนักเรียน. วารสารวิชาการครุศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 15(1), 55–70.

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2557). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนสามัญบิสซิเนสอาร์แอนด์ดี.

นฤมล พันธุ์เพ็ง. (2562). ผลของการใช้สื่อดิจิทัลที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนมัธยมศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 42(3), 115–130.

เบญจพร เอกจิตร. (2564). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการทักษะชีวิตในรายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ปิยนุช จันทร์เพ็ง. (2560). ผลของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อทักษะการสื่อสารและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 11(2), 55–70.

พระมหาพินิจ พรมวิจิตร, รัญจวน คาวชิรพิทักษ์ และประสาร มาลากุล ณ อยุธยา. (2562). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่บูรณาการแนวคิดพุทธจิตวิทยาและการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา. วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 6(2), 23–40.

ภัทราวดี ประพันธ์พจน์. (2567). ครูยุคใหม่กับจิตวิทยาการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน. การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 16 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ. (2566). รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาปีการศึกษา 2566. แหล่งที่มา http://www.tup.ac.th/downloads/SAR_%E0%B8%9B%E0%B8%B5_2566_โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ.pdf สืบค้นเมื่อ 15 มิถุนายน 2568.

โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ. (2566). สารสนเทศโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ปีการศึกษา 2566. แหล่งที่มา https://online.anyflip.com/kdjaa/pctq/mobile/index.html สืบค้นเมื่อ 15 มิถุนายน 2568.

วรนาถ ศรีสงคราม. (2562). การจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ดิจิทัลเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนมัธยมศึกษา. วารสารครุศาสตร์ศึกษา, 10(1), 112–126.

วรนุช วัฒนกูล. (2559). การพัฒนารูปแบบการประเมินผลการเรียนรู้เชิงสมรรถนะของนักเรียนมัธยมศึกษา. วารสารการวัดและประเมินผลการศึกษา, 22(1), 15–30.

ศศิธร เกิดผล. (2561). การบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนมัธยมศึกษา. วารสารวิชาการครุศาสตร์ศึกษา, 14(2), 77–92.

ศิริพร หงษ์รัตนาวรกิจ. (2560). การพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อดิจิทัลเพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน. วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์, 28(2), 45–59.

สมชาย ศรีสุข. (2561). การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. วารสารครุศาสตร์ศึกษา, 16(2), 45–60.

สุคนธ์ สินธพานนท์. (2560). ครูยุคใหม่กับการจัดการเรียนรู้ สู่การศึกษา 4.0. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุพัตรา อิ่มเอิบ. (2561). ผลของการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนมัธยมศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 12(2), 89–103.

สุวิมล ว่องวานิช. (2562). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อาภรณ์ สุทธิสวัสดิ์. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูระดับมัธยมศึกษา. วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 21(1), 89–105.

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) 2569
Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU Vol. 13 No. 1 (January-April) 2026
ISSN: 2673-0030 (Online) https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU

การบริหารสถานศึกษาตามหลักภาวนา 4 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

THE SCHOOL ADMINISTRATION BASED ON BHAVANA DHAMMA IV EFFECTING TO EFFECTIVENESS OF SCHOOL UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE SURATTHANI CHUMPHON

[1]เบญจลักษณ์ เกียรติเสรีกุล Benjalak Kiattisereekun
[2]ธีระพงษ์ สมเขาใหญ่ Teeraphong Somkhaoyai [3]พระครูประโชติกิจจาภรณ์ PhrakruPrachotkitjapon
[1, 2, 3]มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author E-mail: 6703202032@mcu.ac.th

Article Received: December 19, 2025. Revised: April 22, 2026. Accepted: April 26, 2026.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักภาวนา 4 ของสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษา 3) เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักภาวนา 4 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา และ 4) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักภาวนา 4 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร จำนวน 346 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 คน ด้วยแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารสถานศึกษาตามหลักภาวนา 4 ของสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ประสิทธิผลของสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) การบริหารสถานศึกษาตามหลักภาวนา 4 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา จำนวน 4 ตัว คือ การบริหารวิชาการตามหลักภาวนา 4 การบริหารงานงบประมาณตามหลักภาวนา 4 การบริหารงานบุคคลตามหลักภาวนา 4 และการบริหารงานทั่วไปตามหลักภาวนา 4 ส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักภาวนา 4 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร โดยการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลควรดำเนินงานอย่างบูรณาการในทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารวิชาการที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่นและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา การบริหารงบประมาณที่มีความโปร่งใส เป็นระบบ และเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การบริหารงานบุคคลที่เน้นการพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรให้มีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานและร่วมมือกันอย่างสร้างสรรค์ และการบริหารงานทั่วไปที่มุ่งใช้เทคโนโลยี เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการพัฒนาสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และให้บริการด้วยคุณธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา, หลักภาวนา 4, ประสิทธิผล

Abstract

This research aimed to: 1) to study school administration based on Bhavana Dhamma IV 2) to study the schools effectiveness 3) to study the effectiveness of school administration based on Bhavana Dhamma IV and 4) to study the guidelines for developing school administration based on Bhavana Dhamma IV that influence the effectiveness of school. This research is a mixed-methods. Quantitative research used questionnaires administrators to a sample of 346 school administrators and teachers under the secondary educational service area office of Suratthani Chumphon, Data was analyzed using basic statistics including frequency, percentage, mean, and standard deviation. The Qualitative research involved interviewing five key informants using a semi-structured interview guide, and the data was analyzed using content analysis.

The research results were as follows: 1) The overall level of school administration based on Bhavana Dhamma IV was at a very high level. 2) The overall level of school effectiveness was at a very high level. 3) School administration based on Bhavana Dhamma IV, specifically academic, budget, personnel, and general administration, had a positive and statistically significant effect on school effectiveness at the .05 level. 4) The development guidelines school administration based on Bhavana Dhamma IV effecting to effectiveness of school under the secondary educational service area office Suratthani Chumphon suggested that effective school administration should be implemented in an integrated manner across four dimensions 1) academic administration emphasizing learner-centered approaches and curriculum development aligned with local contexts and technology integration 2) transparent and systematic budget administration with participatory involvement 3) personnel administration focusing on professional development, morale, and collaboration and 4) general administration emphasizing technological applications to enhance efficiency, improve learning environments, and ensure ethical, transparent, and accountable services.

Keywords: School Administration, Bhavana Dhamma IV, Effectiveness

บทนำ

บริบทการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในปัจจุบันส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ และสะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นไปอย่างรวดเร็ว ซับซ้อน และยากต่อการคาดการณ์ แม้ในภาพรวมคนไทยมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาและมีความเสมอภาคทางการศึกษามากขึ้นจากนโยบายของรัฐที่สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเรียน 15 ปี แต่ระบบการบริหารจัดการศึกษาในขณะนี้ก็ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอการเร่งปฏิรูปการศึกษาตามแนวทางการพัฒนาประเทศยุทธศาสตร์ชาติและการขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ยุค 4.0 จึงเป็นทางออกสำคัญของการจัดการศึกษาเพื่อให้ประชาชนได้รับโอกาสในการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ สามารถพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถให้เต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของแผนการศึกษาแห่งชาติที่ว่า

“คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

การศึกษาถือได้ว่าเป็นรากฐานสำคัญที่สุดในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและเป็นการขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาในทุกๆ ด้าน รวมทั้งการแก้ปัญหาต่างๆ ในสังคม เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ตลอดเวลา โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคนไทยให้มีความเจริญงอกงามทั้งสติปัญญา มีความรู้คู่คุณธรรม (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2562) ดังนั้น การบริหารสถานศึกษาในปัจจุบันจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิต ทั้งที่เป็นการพัฒนาภาวะผู้นำ การพัฒนาตน การพัฒนาคน และการพัฒนางาน ซึ่งสอดคล้องกับหลักธรรมของพระพุทธศาสนา คือ หลักภาวนา 4 เป็นหลักธรรมเกี่ยวกับการพัฒนาให้เจริญก้าวหน้า ประกอบด้วยกายภาวนา ศีลภาวนา จิตภาวนา และปัญญาภาวนา โดยการนำหลักภาวนา 4 ไปปรับใช้กับการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีความเจริญก้าวหน้าและมีประสิทธิผลในทุกๆ ด้าน (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2566) โดยแบ่งภารกิจงานบริหารสถานศึกษาได้ 4 ด้าน คือ การบริหารวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป อีกทั้งมีการกำหนดบทบาทในการบริหารสถานศึกษาให้ดำเนินไปได้อย่างเป็นระบบ มีความชัดเจน และบรรลุตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร มีโรงเรียนทั้งหมด 66 โรงเรียน แบ่งเป็นโรงเรียนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี 44 โรงเรียน และโรงเรียนในจังหวัดชุมพร 22 โรงเรียน มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 62,217 คน สภาพปัญหาที่พบเจอ คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากการทดสอบระดับชาติ O-NET ในช่วง 3 ปีที่ผ่านมามีคะแนนเฉลี่ยทั้งประเทศอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์มาตลอด โดยมีการวิเคราะห์หาสาเหตุ ได้ดังนี้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่ได้เน้นให้นักเรียนรู้จักคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา ซึ่งข้อสอบระดับชาติขั้นพื้นฐานเป็นการทดสอบความรู้และความคิดรวบยอดของนักเรียนที่ได้เรียนสั่งสมมาตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - มัธยมศึกษาปีที่ 6 ถ่ายทอดสู่กระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลและนำไปสู่การแก้ปัญหา และผลการติดตาม ประเมินผล การบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ซึ่งได้รับคำแนะนำในการพัฒนาศักยภาพบุคลากรเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการทำงาน ควรมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ โดยมีการส่งเสริมการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาสมรรถนะในการปฏิบัติงาน สร้างองค์ความรู้ใหม่จากการปฏิบัติ เสริมสร้างทักษะการถ่ายทอดความรู้ และมีการจัดการความรู้ในองค์กร โดยส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากร จัดระบบการบันทึกและจัดเก็บองค์ความรู้ และควรมีการพัฒนาระบบการจัดการความรู้ที่มีประสิทธิภาพ ชัดเจน เป็นระบบ รวมถึงการนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร, 2568)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารสถานศึกษาตามหลักภาวนา 4 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักภาวนา 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา และประสิทธิผลของสถานศึกษาที่เกิดจากการบริหารสถานศึกษาตามหลักภาวนา 4 อันนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานทั้ง 4 ฝ่าย ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อการดำเนินงานของสถานศึกษาในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักภาวนา 4 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

3. เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักภาวนา 4 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

4. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักภาวนา 4 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาเชิงปริมาณ เป็นการศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักภาวนา 4 ประสิทธิผลของสถานศึกษา และการบริหารสถานศึกษาตามหลักภาวนา 4 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร จำนวน 3,353 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ได้มาจากตารางความสัมพันธ์ระหว่างประชากรและกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan จำนวน 346 คน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้สหวิทยาเขตของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร เป็นชั้นของการแบ่ง โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งเป็น 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Check List) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักภาวนา 4 ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษามีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามหลักของลิเคิร์ท (Likert) และตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะมีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด ซึ่งการสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ มีขั้นตอนดังนี้ 1) ศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำเนื้อหามาวิเคราะห์สังเคราะห์ และประเมินค่า แล้วหาแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม 2) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามากลั่นกรอง เรียบเรียง แล้วสร้างแบบสอบถามรายข้อ 3) นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อตรวจ สอบสำนวนภาษา ความถูกต้องของเนื้อหา 4) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงของเนื้อหาความถูกต้องตามรูปแบบ และความถูกต้อง โดยได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเนื้อหา (IOC) ตั้งแต่ 0.60 – 1.00 สามารถนำไปใช้ได้ 5) นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 36 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach’s Alpha Method) ได้ค่าความเชื่อมั่นโดยรวมทั้งฉบับเท่ากับ 0.988 6) ใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต่อไป การเก็บรวบรวมข้อมูลได้กำหนดวิธีการ

ดังนี้ 1) ขอความอนุเคราะห์จากหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา สาขาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร เพื่อเก็บรวบรวม 2) นำส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ร่วมมือและแบบสอบถามถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร โดยใช้จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) ในการตอบแบบสอบถามออนไลน์ (Google Form) ที่กำหนด เพื่อแจกให้แก่กลุ่มตัวอย่างที่กำหนดตามสหวิทยาเขต จำนวน 346 ชุด 3) เก็บรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องของแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไปการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารสถานศึกษาตามหลักภาวนา 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ประสิทธิผลของ โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาตามหลักภาวนา 4 กับประสิทธิผลของสถานศึกษา ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient) และขั้นตอนที่ 5 การวิเคราะห์การบริหารสถานศึกษาตามหลักภาวนา 4 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ด้วยวิธีปกติ (Enter) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 2 การศึกษาเชิงคุณภาพ เป็นการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักภาวนา 4 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 คน ได้แก่ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร จำนวน 1 คน และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์ (Interview Studies) แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบสัมภาษณ์ ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวการบริหารสถานศึกษาตามหลักภาวนา 4 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักภาวนา 4 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ มีขั้นตอนดังนี้ 1) ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 2) ดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์ 3) นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย พิจารณา ตรวจสอบ ปรับปรุง แก้ไข และให้ความเห็นชอบ 4) นำแบบสัมภาษณ์จากอาจารย์ที่ปรึกษามาปรับปรุง แก้ไขให้ถูกต้องสมบูรณ์ จากนั้นจัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์และพิมพ์นำไปใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป การเก็บรวบรวมข้อมูลได้กำหนดวิธีการดังนี้ 1) เก็บข้อมูลตามแบบสัมภาษณ์จากผู้ตอบสัมภาษณ์กลุ่มเจาะจง คนละ 1 ชุด 2) นำแบบตอบสัมภาษณ์ที่ได้มาจัดทำข้อมูล โดยการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสัมภาษณ์แต่ละชุด และมีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. การบริหารสถานศึกษาตามหลักภาวนา 4 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร โดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักภาวนา 4 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร โดยภาพรวม

การบริหารสถานศึกษาตามหลักภาวนา 4	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
1. การบริหารวิชาการตามหลักภาวนา 4	4.75	0.32	มากที่สุด
2. การบริหารงบประมาณตามหลักภาวนา 4	4.82	0.30	มากที่สุด
3. การบริหารงานบุคคลตามหลักภาวนา 4	4.80	0.32	มากที่สุด
4. การบริหารทั่วไปตามหลักภาวนา 4	4.80	0.34	มากที่สุด
ภาพรวม	4.79	0.29	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักภาวนา 4 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.79) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การบริหารงบประมาณตามหลักภาวนา 4 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\overline{X}$ = 4.82) รองลงมา คือ การบริหารทั่วไปตามหลักภาวนา 4 และการบริหารงานบุคคลตามหลักภาวนา 4 ($\overline{X}$ = 4.80) ส่วนการบริหารวิชาการตามหลักภาวนา 4 มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\overline{X}$ = 4.75)

2. ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร โดยภาพรวม

ประสิทธิผลของสถานศึกษา	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
1. ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง	4.71	0.37	มากที่สุด
2. ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก	4.73	0.40	มากที่สุด
3. ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา	4.83	0.32	มากที่สุด
4. ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา	4.79	0.34	มากที่สุด
5. ความพึงพอใจในการทำงานของครู	4.83	0.33	มากที่สุด
ภาพรวม	4.78	**0.31**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 2 พบว่า ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.78) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา และความพึงพอใจในการทำงานของครูมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\overline{X}$ = 4.83) รองลงมา คือ ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา ($\overline{X}$ = 4.79) ส่วนความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\overline{X}$ = 4.71)

3. การบริหารสถานศึกษาตามหลักภาวนา 4 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณด้วยวิธีปกติ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติ

ชื่อตัวแปร	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
Constant	.09	.12		.77	.44
การบริหารวิชาการตามหลักภาวนา 4 (X_1)	.24	.04	.25	6.50*	.00
การบริหารงานงบประมาณตามหลักภาวนา 4 (X_2)	.33	.05	.31	6.32*	.00
การบริหารงานบุคคลตามหลักภาวนา 4 (X_3)	.13	.05	.13	2.48*	.01
การบริหารงานทั่วไปตามหลักภาวนา 4 (X_4)	.28	.04	.30	6.63*	.00
R = .91	R Square = .83			F = 406.77	
Std. error of the Estimate = .13	Adjusted R Square = .82			a = .09	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 4 ตัว คือ การบริหารวิชาการตามหลักภาวนา 4 การบริหารงานงบประมาณตามหลักภาวนา 4 การบริหารงานบุคคลตามหลักภาวนา 4 และการบริหารงานทั่วไปตามหลักภาวนา 4 ส่งผลทางบวกต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาร้อยละ 83 โดยสร้างเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ และคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

$\hat{Y}$ = .09 (Constant) + .24 (X_1) + .33 (X_2) + .13 (X_3) + .28 (X_4)

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$\hat{Z}$ = .25 (X_1) + .31 (X_2) + .13 (X_3) + .30 (X_4)

4. แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักภาวนา 4 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร พบว่า การบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลควรดำเนินงานอย่างบูรณาการในทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารวิชาการที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่นและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา การบริหารงบประมาณที่มีความโปร่งใส เป็นระบบ และเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การบริหารงานบุคคลที่เน้นการพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรให้มีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานและร่วมมือกันอย่างสร้างสรรค์ และการบริหารงานทั่วไปที่มุ่งใช้เทคโนโลยี เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการพัฒนาสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และให้บริการด้วยคุณธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักภาวนา 4 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การบริหารงบประมาณตามหลักภาวนา 4 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ การบริหารทั่วไปตามหลักภาวนา 4 และการบริหารงานบุคคลตามหลักภาวนา 4 ส่วนการบริหารวิชาการตามหลักภาวนา 4 มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร มีความรู้ ความสามารถ มุ่งพัฒนาคนและงานควบคู่ไปพร้อมกัน และมีการวางแผนการบริหาร

สถานศึกษาอย่างเป็นระบบทั้งในด้านการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ เป็นไปตามแนวคิดของจอมพงศ์ มงคลวนิช (2554) ได้กล่าวว่า การดำเนินงานของผู้บริหารอย่างเป็นขั้นตอนและแบบแผน ครอบคลุมการจัดการด้านวิชาการ การจัดสรรงบประมาณ การดูแลบุคลากร และการจัดการงานทั่วไป ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของขวัญพิชชา มีแก้ว (2562) ที่พบว่า การบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับการวิจัยของพระมหาวัชระ วชิรญาโณ (แสงน้อย) (2565) ที่พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักภาวนา 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเขต 7 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา และความพึงพอใจในการทำงานของครูมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา ส่วนความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนให้ความสำคัญกับการพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่อง โดยมีการปรับปรุงกระบวนการบริหาร การจัดการเรียนการสอน และสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยีในปัจจุบัน อีกทั้ง ผู้บริหารสถานศึกษายังให้ความสำคัญกับการสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากร ส่งผลให้ครูมีความพึงพอใจในการทำงานและเกิดแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองและนักเรียนอยู่เสมอ เป็นไปตามแนวคิดของธร สุนทรายุทธ (2551) ได้กล่าวว่า ประสิทธิผลของสถานศึกษา เป็นการบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา โดยพิจารณาจากความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีทัศนคติทางบวก เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ตลอดจนสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมทั้งภายในภายนอก และรวมถึงความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษาจนทำให้เกิดความพอใจในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของพรเทพ เหมรานนท์ (2564) ที่พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 และเขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับการวิจัยของวริศรา อรุณกิตติพร (2561) ที่พบว่า ปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

3. ผลการศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักภาวนา 4 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร โดยมีสมมติฐานการวิจัย คือ การบริหารสถานศึกษาตามหลักภาวนา 4 ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักภาวนา 4 ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 4 ตัว คือ การบริหารวิชาการตามหลักภาวนา 4 การบริหารงานงบประมาณตามหลักภาวนา 4 การบริหารงานบุคคลตามหลักภาวนา 4 และการบริหารงานทั่วไปตามหลักภาวนา 4 ซึ่งส่งผลทางบวก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษามีการน้อมนำหลักภาวนา 4 ได้แก่ กายภาวนา สีลภาวนา จิตภาวนา และปัญญาภาวนา มาเป็นแนวทางในการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความตระหนักรู้ในหน้าที่ของตนเอง ปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัยทางจิตใจ และใช้ปัญญาในการ

วิเคราะห์ วางแผน และตัดสินใจในทุกกระบวนการบริหาร ซึ่งส่งผลให้การบริหารวิชาการมีคุณภาพ การบริหารงบประมาณมีความโปร่งใสและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด การบริหารงานบุคคลเกิดความร่วมมือและความพึงพอใจในการทำงาน ตลอดจนการบริหารงานทั่วไปมีความคล่องตัวและเป็นระบบ ส่งผลให้สถานศึกษามีประสิทธิผลสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากร และภาพลักษณ์โดยรวมของสถานศึกษาในเชิงบวกเป็นไปตามแนวคิดของวรนารถ แสงมณี (2553) ได้กล่าวว่า ประสิทธิผลมีความสำคัญอย่างยิ่งในศาสตร์ทางการบริหารและสถานศึกษา นับว่าเป็นการตัดสินใจที่สำคัญว่าการบริหารสถานศึกษาประสบความสำเร็จหรือไม่เพียงใด สถานศึกษาจะอยู่รอดและมีความมั่นคงจะขึ้นอยู่กับประสิทธิผลของสถานศึกษา ถ้าสถานศึกษาสามารถบรรลุวัตถุประสงค์จะสามารถดำรงอยู่ต่อไปได้ แต่ถ้าไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ สถานศึกษาจะล่มสลายไม่สามารถดำรงอยู่ได้ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของขวัญพิชชา มีแก้ว (2562) ที่พบว่า การบริหารสถานศึกษาส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถสร้างสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ $\hat{Y}$ = 1.64 + .54 **X และสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ $\hat{Z}$ = .58 **Z และสอดคล้องกับกับการวิจัยของนันท์นภัส สุทธิการ (2562) ที่พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน โดยร่วมกันทำนายประสิทธิผลของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ตัวทำนายที่สามารถช่วยกันพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียนได้ ร้อยละ 76.20

4. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักภาวนา 4 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร พบว่า การบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลควรดำเนินงานอย่างบูรณาการในทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารวิชาการที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่นและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา การบริหารงบประมาณที่มีความโปร่งใส เป็นระบบ และเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การบริหารงานบุคคลที่เน้นการพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรให้มีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานและร่วมมือกันอย่างสร้างสรรค์ และการบริหารงานทั่วไปที่มุ่งใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการ พัฒนาสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และให้บริการด้วยคุณธรรม โปร่งใสและตรวจสอบได้ ทั้งนี้ การบริหารสถานศึกษาตามหลักภาวนา 4 ถือเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาทั้งบุคลากรและงานให้ก้าวหน้าไปพร้อมกัน เพื่อมุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้มีการบริหารอย่างเป็นระบบมีคุณภาพและเกิดประสิทธิผลอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของพระมหาวัชระ วชิรญาโณ (แสงน้อย) (2565) ที่พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักภาวนา 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเขต 7 โดยผู้บริหารดำเนินการจัดการเรียนการสอนโดยคัดเลือกเนื้อหาและกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจและศักยภาพของผู้เรียนพร้อมทำหน้าที่เป็นต้นแบบที่ดีแก่บุคลากรในด้านวินัยและการปฏิบัติตามกติกาเดียวกันทั้งองค์กร นอกจากนี้ ยังมีการกำหนดแนวทางและวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาองค์กรอย่างมีระบบและคุ้มค่า ทุกกลุ่มสาระและผู้เกี่ยวข้องใช้งบประมาณอย่างประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด ผู้บริหารยังส่งเสริมให้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ได้รับโอกาสและได้รับการมอบหมายงานที่เหมาะสมอย่างเป็นธรรม พร้อมสร้างบรรยากาศที่เน้นความเสมอภาค กระตุ้นให้บุคลากรตระหนักถึงคุณค่าทางวัฒนาธรรมและค่านิยมที่ดงาม ส่งเสริมการเรียนรู้ความภาคภูมิใจในศักดิ์ศรี ความมีจริยธรรม และการเคารพกฎระเบียบของสังคม อีกทั้งให้ความสำคัญกับการปรับปรุงสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้สะอาด เป็นระเบียบ และเอื้อต่อการปฏิบัติงานและการเรียนรู้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับการวิจัยของวิมาลย์ ลีทอง (2563) ที่พบว่า แนวทางการพัฒนาปัจจัยการบริหารที่

ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนที่ควรได้รับการพัฒนา มี 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์การ ควรจัดบรรยากาศภายในให้ร่มรื่น สะอาดและปลอดภัย และมีระบบการทำงานที่เอื้อต่อความสำเร็จ 2) ด้านการบริหารจัดการ ควรใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม ดำเนินงานอย่างเป็นระบบ แบ่งหน้าที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน 3) ด้านการพัฒนาบุคลากร ควรส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรได้พัฒนาของตนเองในทุกๆ ด้าน 4) ด้านโครงสร้างองค์การ ควรวิเคราะห์ กำหนดโครงสร้างและแบ่งความรับผิดชอบ ลดขั้นตอนการทำงานและเน้นการกระจายอำนาจ และ 5) ด้านงบประมาณ ควรวิเคราะห์ จัดทำงบประมาณ โดยยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และการบริหารจัดการที่เป็นระบบ และจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ

องค์ความรู้การวิจัย

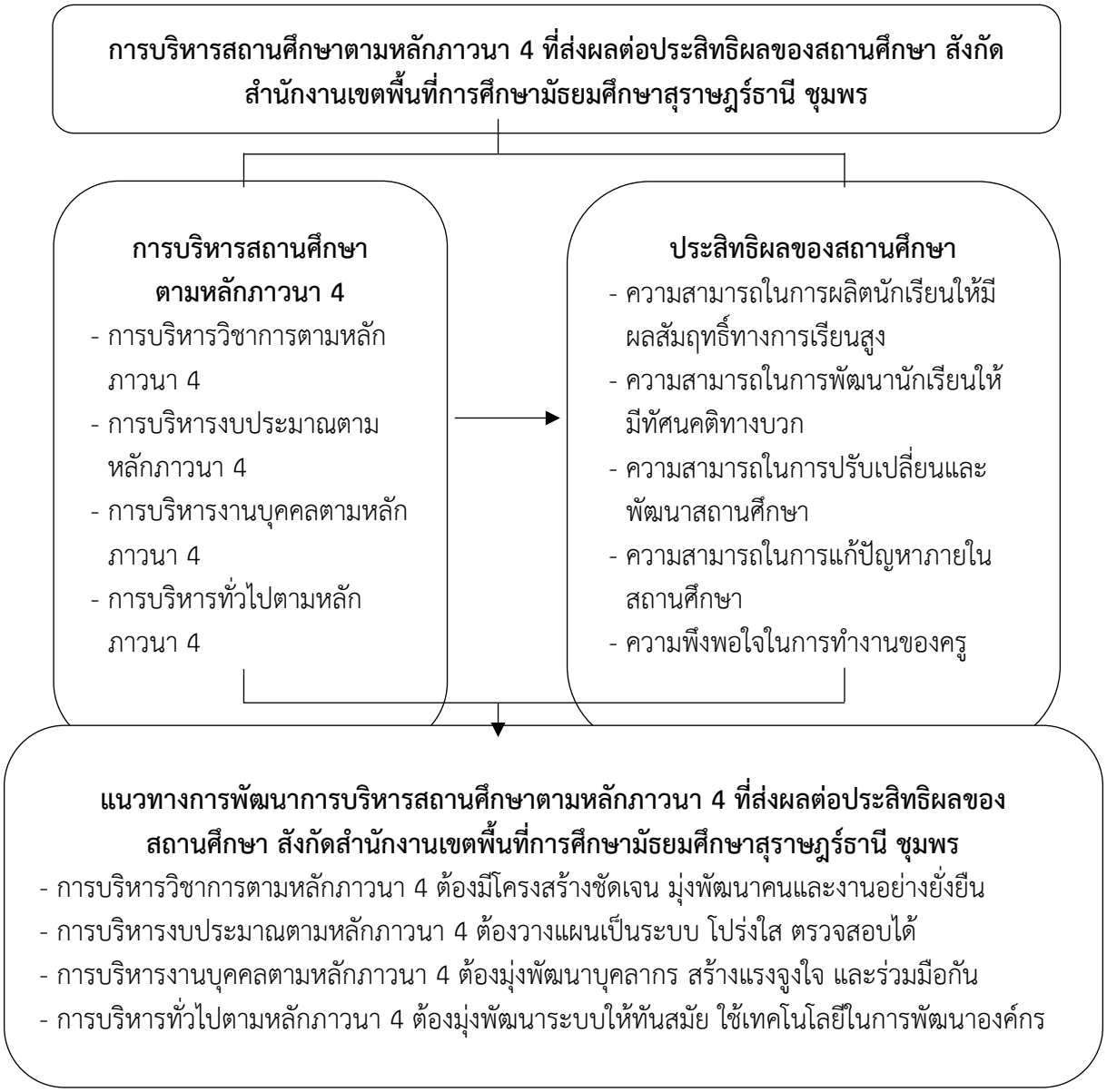
องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ การบริหารสถานศึกษาตามหลักภาวนา 4 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. จากการศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักภาวนา 4 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ซึ่งผู้วิจัยบูรณาการขอบข่ายของการบริหารสถานศึกษากับหลักภาวนา 4 ดังนี้ 1) การบริหารวิชาการตามหลักภาวนา 4 มุ่งพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียนและท้องถิ่น จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความโปร่งใสในการประเมินผล นิเทศและส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน พร้อมเผยแพร่ผลงานและพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรด้านคุณภาพอย่างต่อเนื่อง 2) การบริหารงบประมาณตามหลักภาวนา 4 มุ่งวางแผนและจัดสรรงบประมาณอย่างเป็นระบบ โปร่งใส และตรวจสอบได้ ส่งเสริมการมีส่วนร่วม การระดมทรัพยากรและการใช้เทคโนโลยี เพื่อให้การใช้จ่ายเกิดความคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพสูงสุด 3) การบริหารงานบุคคลตามหลักภาวนา 4 มุ่งวางแผนกำลังคนอย่างเหมาะสม ส่งเสริมวินัยและความร่วมมือ สร้างขวัญกำลังใจและพัฒนาทักษะครูรอบด้าน พร้อมเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เพื่อยกระดับประสิทธิภาพและวัฒนธรรมองค์กรอย่างยั่งยืน และ 4) การบริหารทั่วไปตามหลักภาวนา 4 มุ่งจัดสภาพแวดล้อมและระบบการบริหารสถานศึกษาให้มีความเหมาะสม ทันสมัย ใช้ข้อมูลและเทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในการพัฒนาและวางแผนงาน เพื่อยกระดับคุณภาพองค์กรอย่างยั่งยืน

2. จากการศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักภาวนา 4 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร จากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาต่าง ๆ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักภาวนา 4 ทั้ง 4 ด้าน คือ 1) การบริหารวิชาการตามหลักภาวนา 4 2) การบริหารงบประมาณตามหลักภาวนา 4 3) การบริหารงานบุคคลตามหลักภาวนา 4 และ 4) การบริหารทั่วไปตามหลักภาวนา 4 ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ได้แก่ 1) ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 2) ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก 3) ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา 4) ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา และ 5) ความพึงพอใจในการทำงานของครู

3. จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักภาวนา 4 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร โดยการสัมภาษณ์ข้อมูลจากรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร และผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร แล้วนำมาวิเคราะห์

ข้อมูล พบว่า 1) การบริหารวิชาการตามหลักภาวนา 4 เป็นหัวใจของการพัฒนาการศึกษาต้องมีโครงสร้างการบริหารที่ชัดเจนและเป็นระบบ มุ่งพัฒนาคนและงานควบคู่เพื่อยกระดับคุณภาพและประสิทธิผลของสถานศึกษาอย่างยั่งยืน 2) การบริหารงบประมาณตามหลักภาวนา 4 ต้องวางแผนเป็นระบบ โปร่งใส ตรวจสอบได้ ใช้ทรัพยากรคุ้มค่า และรายงานผลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน 3) การบริหารงานบุคคลตามหลักภาวนา 4 มุ่งพัฒนาบุคลากร สร้างแรงจูงใจ และส่งเสริมความร่วมมือเพื่อความก้าวหน้าอย่างยั่งยืนขององค์กร และ 4) การบริหารทั่วไปตามหลักภาวนา 4 ต้องมุ่งพัฒนาองค์กรให้มีระบบ ทันสมัย ใช้เทคโนโลยีส่งเสริมความร่วมมือและคุณธรรม เพื่อยกระดับคุณภาพและความพึงพอใจของทุกฝ่ายอย่างยั่งยืน ซึ่งสามารถสรุปได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและพัฒนาทักษะของผู้เรียนด้านการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ และคิดอย่างสร้างสรรค์

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นอย่างเป็นระบบ โดยจัดทำโครงการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ากับหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสภาพจริงและเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่น

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวางแผนอัตรากำลังคนและบุคลากรในสถานศึกษาให้มีความเหมาะสมและเพียงพอต่อผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักภาวนา 4 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารสถานศึกษาตามหลักภาวนา 4 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

2.3 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

เอกสารอ้างอิง

ขวัญพิชชา มีแก้ว. (2562). การบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2554). การศึกษาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน : การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สถาบันเทคโนโลยีสยาม.

ทิพวรรณ สำเภาแก้ว. (2560). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

ธร สุนทรายุทธ. (2551). การบริหารจัดการเชิงปฏิรูป ทฤษฎี วิจัย และปฏิบัติทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: เนติกุลการพิมพ์.

นนทกร อรุณโน. (2559). การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 17. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

นันท์นภัส สุทธิการ. (2562). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

บุญเชิด ชาตัน. (2551). หลักการบริหารทั่วไป. กรุงเทพมหานคร: ดอกหญ้า.

ประจัญ เดชสุภา. (2562). สมรรถนะการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

พรเทพ เหมรานนท์. (2564). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 และเขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

พระมหาวัชระ วชิรญาโณ (แสงน้อย). (2565). การบริหารสถานศึกษาตามหลักภาวนา 4 ของผู้บริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ภารดี อนันต์นาวี. (2553). หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. ชลบุรี: มนตรี.

ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ. (2553). การจัดและการบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี.

ยุกตนันท์ หวานฉ่ำ. (2555). การบริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนในอำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

วรนารถ แสงมณี. (2553). องค์การ : ทฤษฎีการออกแบบและการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพมหานคร: ระเบียงทองการพิมพ์.

วรรณภา ไทยประยูร. (2564). ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

วริศรา อรุณกิตติพร. (2561). ปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.

วิมาลย์ ลีทอง. (2563). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตฺโต). (2566). หลักแม่บทของการพัฒนาตน. พิมพ์ครั้งที่ 30. กรุงเทพมหานคร: ผลิธัมม์.

สมาน อัศวภูมิ. (2553). หลัก ทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: ข้าวฟ่าง.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร. (2568). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568. สุราษฎร์ธานี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.

ISSN: 2673-0030 (Online) https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU

การพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ตามหลักอานาปานสติ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี 2

THE DEVELOPMENT OF ANALYTICAL READING SKILLS BASED ON ANAPANASATI PRINCIPLES AMONG FIRST-YEAR HIGHER VOCATIONAL CERTIFICATE STUDENTS AT RATCHABURI TECHNICAL COLLEGE 2

[1]**วรวุฒิ อองตัน Worawut Ongtan**
[2]**พระครูคัมภีร์ธรรมานุวัตร PhrakhruKhamphidhammanuwat**
[3]**พชรกฤต ศรีบุญเรือง Phacharakrit Sribunrueaing**
[1, 2, 3]**มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น**
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Khaen Campus, Thailand
Corresponding Author E-mail: max0807580912@gmail.com

Article Received: September 29, 2025. Revised: April 22, 2026. Accepted: April 24, 2026.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์ตามหลักอานาปานสติระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ตามหลักอานาปานสติระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี 2 ก่อนเรียนและหลังเรียน และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน นักศึกษาที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์ตามหลักอานาปานสติระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี 2 กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี 2 ประเภทวิชาอุตสาหกรรมดิจิทัลและเทคโนโลยีสารสนเทศ กลุ่มวิชาธุรกิจดิจิทัลและพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ สาขาวิชาเทคโนโลยีธุรกิจดิจิทัล จำนวน 16 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบการวัดผลทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า 1) แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์ตามหลักอานาปานสติระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี 2 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 86.00/81.88 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ตั้งไว้ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ตามหลักอานาปานสติระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี 2 หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และ 3) นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เรื่องการพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ตามหลักอานาปานสติ ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด

คำสำคัญ: ทักษะการอ่าน, การอ่านเชิงวิเคราะห์, หลักอานาปานสติ

Abstract

The objectives of this research were: 1) to develop a learning management plan on analytical reading based on the principle of Anapanasati for first-year vocational certificate students at Ratchaburi Technical College 2, with an effectiveness criterion of 80/80; 2) to compare students' learning achievement in analytical reading based on Anapanasati before and after instruction; and 3) to investigate students' satisfaction with the learning management plan. The sample consisted of 16 first-year vocational certificate students in the Digital Business Technology program, Department of Digital Industry and Information Technology, Ratchaburi Technical College 2. The research instruments included the learning management plan, an analytical reading achievement test, and a satisfaction questionnaire. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, and t-test.

The findings revealed that: 1) the learning management plan on analytical reading based on Anapanasati demonstrated an efficiency of 86.00/81.88, exceeding the 80/80 criterion; 2) students' post-instruction learning achievement scores in analytical reading were significantly higher than their pre-instruction scores at the .05 level, supporting the research hypothesis; and 3) students expressed the highest level of satisfaction with the learning management plan on analytical reading based on Anapanasati.

Keywords: Reading Skills, Analytical Reading, Anapanasati Principle

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 มนุษย์เผชิญกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและสารสนเทศที่ทำให้สามารถเข้าถึงข้อมูลจำนวนมหาศาลได้อย่างรวดเร็ว การเลือกใช้ข้อมูลที่ถูกต้องและมีความน่าเชื่อถือจึงกลายเป็นทักษะสำคัญ การอ่านเชิงวิเคราะห์ช่วยให้ผู้อ่านสามารถแยกแยะเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ ลดอคติ และไม่ถูกชักจูงได้ง่าย อีกทั้งยังทำให้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ทันต่อเหตุการณ์ และสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) พุทธศักราช 2567 ได้พัฒนาขึ้นเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนอาชีวศึกษาให้มีความรู้ ทักษะ และคุณธรรม สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และความต้องการของตลาดแรงงาน หลักสูตรนี้ยึดโยงกับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ กรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษา และมาตรฐานวิชาชีพ เพื่อพัฒนากำลังคนที่มีสมรรถนะสูงทั้งด้านวิชาการและด้านจริยธรรม สามารถทำงานได้จริงและประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในบริบทของการศึกษาอาชีวะ การสอบ V-NET เป็นตัวชี้วัดสำคัญต่อคุณภาพผู้เรียน ผลการทดสอบของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคราชบุรีแสดงให้เห็นว่าระดับสมรรถนะที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพมีแนวโน้มลดลง สะท้อนว่านักศึกษาอ่านน้อยลงและไม่สามารถนำความรู้จากการอ่านไปประยุกต์ใช้ได้มากนัก ผู้สอนจึงต้องหาวิธีการใหม่ ๆ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนมีสมาธิและมีส่วนร่วม (สนิท สัตโยภาส, 2542) โดยเฉพาะการพัฒนาการอ่านเชิงวิเคราะห์ ปัจจุบันเยาวชนถูกชักจูงจากสื่อออนไลน์และสื่อบันเทิงที่ขาดคุณค่า ทำให้ขาดสมาธิและความตั้งใจในการเรียน ปัญหานี้ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนถดถอย พระพุทธศาสนาให้ความสำคัญกับการศึกษา โดยเน้นว่าปัญญาคือทรัพย์อันประเสริฐ และการมีสมาธิเป็นรากฐานของปัญญา สมาธิช่วยให้ผู้เรียนจดจ่อมีสติ

และสามารถคิดวิเคราะห์ปัญหาได้อย่างมีเหตุผล ดังนั้น การนำหลักธรรม เช่น อานาปานสติ มาประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนจึงเป็นแนวทางสำคัญที่ช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้และคุณธรรม (พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต), 2542)

การขาดสมาธิส่งผลกระทบโดยตรงต่อการเรียนรู้ เช่น การฟังครูสอนเพียงช่วงเวลาสั้นๆ แล้วเสียสมาธิไปกับสิ่งรอบตัว ดังนั้น ครูจึงควรนำการฝึกสมาธิ เช่น การนั่งอานาปานสติ ก่อนเริ่มการเรียน มาช่วยเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์และสร้างสมาธิ อานาปานสติ เน้นการระลึกถึงลมหายใจเข้าออกอย่างมีสติ ซึ่งเป็นกรรมฐานที่ช่วยให้เกิดความสงบ จิตใจมั่นคง และค่อยๆ พัฒนาปัญญาเพื่อนำไปใช้แก้ไขปัญหาชีวิตได้ คุณค่าของการฝึกอานาปานสติยังเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ เพราะช่วยสร้างแรงบันดาลใจ ความใฝ่รู้ และการใคร่ครวญเหตุผลอย่างมีระบบ เมื่อนำมาประยุกต์ใช้กับการอ่านเชิงวิเคราะห์ นักเรียนจะสามารถเข้าใจเนื้อหาได้ลึกซึ้งขึ้น มีสมาธิมากขึ้น และเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

ดังนั้น การบูรณาการการอ่านเชิงวิเคราะห์กับหลักอานาปานสติในระดับอาชีวศึกษาจึงเป็นแนวทางที่เหมาะสมต่อการพัฒนานักศึกษา ทั้งด้านสมรรถนะทางวิชาการ จิตใจ และคุณธรรม ผู้เรียนไม่เพียงได้รับความรู้เชิงวิชาการ แต่ยังได้ฝึกสมาธิและสติ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินชีวิตและการทำงานในอนาคต การจัดการเรียนรู้รูปแบบนี้จึงเป็นการยกระดับคุณภาพการศึกษาอาชีวะให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ และยังเป็นแนวทางสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ ในการพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์ตามหลักอานาปานสติระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ตามหลักอานาปานสติระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี 2 ก่อนเรียนและหลังเรียน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน นักศึกษาที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์ตามหลักอานาปานสติระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบแผนการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Pre Experimental Designs) มีวิธีการเลือกศึกษาการทดลองกลุ่มเดียวมีการสอบก่อนและหลังการทดลอง (The One-Group Pretest-Posttest Design) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ นักศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี 2 ประเภทวิชาอุตสาหกรรมดิจิทัลและเทคโนโลยีสารสนเทศ กลุ่มวิชาธุรกิจดิจิทัลและพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ สาขาวิชาเทคโนโลยีธุรกิจดิจิทัล ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน นักศึกษา 16 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์ตามหลักอานาปานสติ จำนวน 5 แผน รวม 15 ชั่วโมง มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้ 1) ศึกษาคำอธิบายรายวิชา จุดประสงค์สมรรถนะรายวิชา โครงสร้างหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2567 หมวดวิชาสมรรถนะแกนกลาง กลุ่มสมรรถนะภาษาและการสื่อสาร สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

2) วิเคราะห์เนื้อหาและสาระสำคัญจากตารางวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้ตามรายละเอียดของหลักสูตรวิชาเพื่อวางแผนในการสอนการกำหนด ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและการประเมินผลการเรียนรู้ให้ตรงตามที่หลักสูตรกำหนด และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาสาระสำคัญและผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ประเภทวิชา กลุ่มอาชีพ สาขาวิชา 3) เขียนแผนการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์เพื่อให้ได้แนวทางในการเขียนแผนการสอนจากแบบฟอร์ม แผนการเรียนและแผนการจัดการเรียนรู้หลักสูตร 2567 หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) และหนังสือพัฒนาการเรียนการสอน 4) นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิจัยแล้วนั้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน โดยเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ภาษาไทย 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 2 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญทางพระพุทธศาสนา 1 รูป ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ระหว่างจุดประสงค์พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องความสอดคล้องระหว่าง 0.60-1.00 และ 5) นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน แล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2.2 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ตามหลักอานาปานสติ แบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ เพื่อใช้ทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้และหลังการจัดการเรียนรู้เป็นแบบทดสอบชุดเดียวกันมีการสลับตัวเลือก โดยมีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพดังนี้ 1) วิเคราะห์หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2567 หมวดวิชาสมรรถนะแกนกลาง หมวดวิชาสมรรถนะแกนกลาง กลุ่มสมรรถนะภาษาและการสื่อสาร (ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต) รายวิชาทักษะภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในงานอาชีพ และทำตารางวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้ตามรายละเอียดของหลักสูตรวิชา จุดประสงค์เนื้อหาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ชั้นปีที่ 1 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา รวมถึงศึกษาการเรียนการสอนเรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์ รวมถึงการศึกษาทฤษฎี หลักการ และวิธีการสร้างเครื่องมือวัดผลทางการศึกษา 2) สร้างแบบทดสอบแบบปรนัยโดยการตั้งข้อคำถามที่ต้องการให้นักศึกษาวิเคราะห์ครอบคลุม 5 ด้าน จำนวน 40 ข้อ เพื่อคัดเลือกไว้ใช้จริง 30 ข้อ และนำเสนอแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิจัย เพื่อตรวจสอบการใช้ภาษา ความถูกต้องของข้อคำถามความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดประสงค์ 3) นำแบบทดสอบการอ่านวิเคราะห์ที่มีการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิจัยแล้วนั้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน โดยเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ภาษาไทย 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 2 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญทางพระพุทธศาสนา 1 รูป ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ระหว่างจุดประสงค์พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องความสอดคล้องระหว่าง 0.60-1.00 4) นำแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ไปทดลองใช้ (try-out) นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี 2 จำนวน 16 คน 5) นำผลการทดสอบของแบบทดสอบวัดทักษะในการอ่านเชิงวิเคราะห์ตามหลักอานาปานสติ แบบทดสอบฉบับนี้ใช้ค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.31 - 0.75 และค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.33 - 0.80 คัดเลือกข้อสอบไว้ 30 ข้อคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของข้อสอบปรนัยโดยใช้สูตร Kuder-Richardson Method (KR-20) (สมนึก ภัททิยธนี, 2565 : 220) พบว่าแบบทดสอบวัดผลทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84 และ 6) นำข้อสอบปรนัยที่คัดเลือกไว้จำนวน 30 ข้อ ที่ผ่านการหาคุณภาพของข้อสอบและมีการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปใช้ทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างก่อนการจัดการเรียนรู้

(Pre-test) และหลังการจัดการเรียนรู้ (Post-test) โดยสรุปการสร้างและพัฒนาแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์ตามหลักอานาปานสติ 1) ผู้วิจัยศึกษา เอกสารที่เกี่ยวข้อง แนวคิด ทฤษฎี ตำรา เอกสาร บทความงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการทำแบบสอบถาม นำกรอบแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจมาสร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนซึ่งประกอบด้วย ประโยค ข้อความ จำนวน 15 ข้อ สอบถามความพึงพอใจ 3 ด้าน คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ และด้านประโยชน์ที่ได้รับพร้อมด้วยมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ 2) นำแบบสอบถามความพึงพอใจเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิจัยเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมของการใช้ภาษาแล้วปรับปรุงแก้ไข 3) นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ ที่ปรึกษาวิจัยแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน โดยเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ภาษาไทย 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 2 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญทางพระพุทธศาสนา 1 รูป พิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และตรวจสอบความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence) ของคำถามแต่ละข้อว่ามีความสอดคล้องกับจุดประสงค์หรือไม่ (IOC) โดยพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ระหว่างจุดประสงค์พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องความสอดคล้องระหว่าง 0.60-1.00 4) นำแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้จริงกับนักเรียน นักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีธุรกิจดิจิทัลซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี 2 จำนวน 16 คน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ดำเนินการประเมินทักษะการอ่านสารประเภทร้อยแก้วและร้อยกรองที่นักเรียน นักศึกษาพบเห็นในชีวิตประจำวันกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ก่อนการใช้แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์ตามหลักอานาปานสติระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ชั้นปีที่ 1 โดยการใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์แนวทางการวิเคราะห์และประเมินค่าสารในชีวิตประจำวัน แบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

3.2 จัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 แผน แผนละ 3 ชั่วโมงประกอบกับทำแบบฝึกทักษะแนวทางการวิเคราะห์และประเมินค่าสารในชีวิตประจำวัน จำนวน 5 ชุดฝึก

3.3 ทดสอบนักเรียน นักศึกษาหลังเรียน ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์ตามหลักอานาปานสติระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ชั้นปีที่ 1 แบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

3.4 เปรียบเทียบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน

3.5 เปรียบเทียบประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์ตามหลักอานาปานสติระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ชั้นปีที่ 1 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามเกณฑ์ร้อยละ 80

3.6 ให้ผู้เรียนทำแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน นักศึกษาที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์ตามหลักอานาปานสติระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ชั้นปีที่ 1 โดยใช้แบบฝึกทักษะแนวทางการวิเคราะห์และประเมินค่าสารในชีวิตประจำวัน

3.7 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลที่ได้มาทั้งหมดเพื่อนำไปวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติ แปลผลการวิเคราะห์นำข้อมูลที่ได้มาสรุปผลการวิจัยและอภิปรายต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ตามหลักอานาปานสติระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี 2 มีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้การอ่านเชิงวิเคราะห์ตามหลักอานาปานสติ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี 2 ที่มีประสิทธิภาพ 80/80 โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และสูตรการหาค่า E_1/E_2

4.2 การหาค่าเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์หลักอานาปานสติระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี 2 ก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีการหาค่าดัชนีที่มีความสอดคล้อง (IOC) วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมถึงการทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (T – test dependent) หาค่าความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (R) และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

4.3 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนรู้เรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์หลักอานาปานสติระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี 2 โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ตามหลักอานาปานสติระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี 2 ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการหาประสิทธิภาพตามมาตรฐาน 80/80 ตัวแรก E_1/E_2 ของแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ตามหลักอานาปานสติระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี 2

ค่าสถิติ	แบบทดสอบก่อนเรียน 30 คะแนน	แบบทดสอบหลังเรียน 30 คะแนน	แบบทดสอบประจำหน่วย 50 คะแนน	ประสิทธิภาพ
$\overline{x}$	17.25	24.56	43.00	86.00/81.88
ร้อยละ	57.50	81.88	86.00	

จากตารางที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ตามหลักอานาปานสติระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี 2 มีค่าประสิทธิภาพของกระบวนการเท่ากับ 86.00 และมีค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์เท่ากับ 81.88 แสดงว่าแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ตามหลักอานาปานสติระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี 2มีค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 = 86.00/81.88 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว้

2. การเปรียบเทียบผลทักษะทางการจัดการเรียนรู้เรื่องการพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ตามหลักอานาปานสติระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี 2 ก่อนการจัดการเรียนรู้และหลังการจัดการเรียนรู้ ดังในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบทักษะทางการจัดการเรียนรู้เรื่องการพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ตามหลักอานาปานสติระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี 2 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	t	*p*
หลังเรียน	16	30	17.25	1.88	2.04	.000
ก่อนเรียน	16	30	24.56	1.71		

*p < .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลวิเคราะห์คะแนนเรื่องการพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ตามหลักอานาปานสติระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี 2 หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการที่ตั้งไว้

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เรื่อง การเรียนรู้เรื่องการพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ตามหลักอานาปานสติระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี 2 ดังในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เรื่อง การเรียนรู้เรื่องการพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ตามหลักอานาปานสติระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี 2

หัวข้อ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้	4.73	0.50	มากที่สุด
ด้านบรรยากาศการเรียนรู้	4.76	0.56	มากที่สุด
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	4.76	0.56	มากที่สุด
รวม	**4.75**	**0.20**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เรื่องการพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ตามหลักอานาปานสติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจระดับเห็นด้วยมากที่สุด ด้านบรรยากาศในชั้นเรียนเป็นลำดับที่ 1 ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนได้รับเป็นลำดับที่ 2 ด้านกิจกรรมการเรียนรู้เป็นลำดับที่ 3

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ตามหลักอานาปานสติ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี 2 โดยแผนการเรียนรู้ประกอบด้วย 5 แผน ได้แก่ การอ่านเชิงวิเคราะห์จากนิทานพื้นบ้าน เพลง โฆษณา กวีนิพนธ์ และข่าวผลการทดสอบประสิทธิภาพพบว่า แผนมีค่าเท่ากับ 86.00/81.88 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ที่ 80/80 แสดงถึงความเหมาะสมทั้งด้านเนื้อหา จุดประสงค์ วิธีการจัดกิจกรรม สื่อการสอน และการวัดประเมินผล โดยคะแนนระหว่างเรียน (E_1) และคะแนนหลังเรียน (E_2) ของผู้เรียนมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องครูมีบทบาทสำคัญในการใช้คำถามชี้นำ การสะท้อนความคิด และการ

ตอบสนองเฉพาะบุคคล เพื่อกระตุ้นการคิดวิเคราะห์เชิงระบบ ส่งเสริมให้ผู้เรียนประเมินข้อมูลอย่างมีเหตุผล และใช้วิจารณญาณได้ถูกต้อง การนำอานาปานสติมาประยุกต์ใช้ในชั้นเรียนทำให้นักศึกษามีสมาธิ สงบ จดจ่อ และพร้อมเปิดรับการเรียนรู้มากขึ้นประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ได้แก่ (1) พัฒนาด้านจิตใจและอารมณ์ ลดความเครียด ควบคุมอารมณ์ และสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลาย (2) พัฒนาด้านสมาธิและความจดจ่อ ช่วยให้เรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ (3) พัฒนาด้านการคิดและการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนใช้เหตุผล มีความจำดี และแก้ปัญหาได้รอบคอบ (4) พัฒนาด้านคุณธรรมและความสัมพันธ์ ส่งเสริมความอดทน เมตตา วินัย และความร่วมมือในชั้นเรียนผลการสังเกตพบว่านักศึกษาสามารถสรุปใจความสำคัญ วิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของข้อมูล และอธิบายเหตุผลรองรับความคิดเห็นของตนเองได้อย่างเป็นระบบและมั่นใจยิ่งขึ้น ทั้งในและนอกเวลาเรียนข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับคำสอนของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตฺโต) (2542) ที่อธิบายว่า การกำหนดลมหายใจเข้าออกคือวิธีการสร้างสติอย่างแท้จริง ไม่ใช่การควบคุมลมหายใจ แต่คือการรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของกายและจิตตามความเป็นจริง สอดคล้องกับการวิจัยของพรอมรินทร์ อุทัยสมบัติ (2555) ที่พบว่า การฝึกอานาปานสติช่วยให้จิตหลุดพ้นจากกิเลสและทุกข์ทั้งในระดับชั่วคราวและถาวรส่งผลให้กาย จิต และปัญญาสมดุล เสริมสร้างสุขภาวะองค์รวมได้สมบูรณ์ ขณะที่งานวิจัยของพระณัฐวุฒิ พันทะลี และคณะ (2564) ยืนยันว่า อานาปานสติสามารถปฏิบัติได้ทุกที่ทุกเวลา และส่งผลต่อสุขภาพกายใจอย่างชัดเจนผลการวิจัยในครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้ที่ผสานทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์กับการฝึกอานาปานสติ เป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพและควรนำไปขยายผลในวิชาอื่นๆ เพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งในมิติความรู้ สมาธิ จิตใจ และคุณธรรมอันจะนำไปสู่การเรียนรู้อย่างมีวิจารณญาณและการดำรงชีวิตอย่างสมดุลและมีความสุข

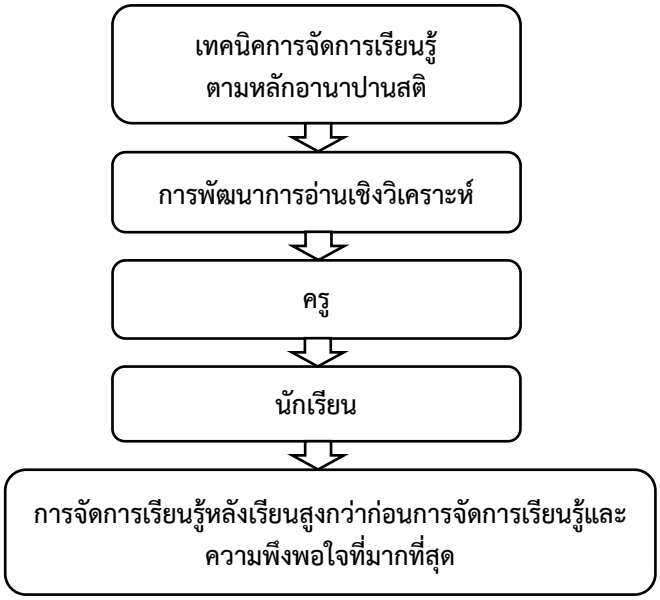
2. ผลการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ตามหลักอานาปานสติ ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ปีที่ 1 วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี 2 ผลการวิจัยพบว่า หลังการจัดการเรียนรู้ทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าเฉลี่ยก่อนเรียน 15.24 คะแนน (เต็ม 30 คะแนน) และหลังเรียนเพิ่มเป็น 24.67 คะแนน แสดงถึงพัฒนาการที่ชัดเจนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ใช้เวลา 15 สัปดาห์ โดยบูรณาการกระบวนการอ่านเชิงวิเคราะห์กับการฝึกอานาปานสติในทุกขั้นตอน เพื่อเสริมสร้างสมาธิ ความจดจ่อ และการคิดอย่างเป็นระบบ ผลการเปรียบเทียบในแต่ละด้าน ได้แก่ การจับใจความสำคัญ การตีความ การวิเคราะห์โครงสร้าง การประเมินความน่าเชื่อถือ และการเชื่อมโยงประยุกต์ใช้ พบว่าทุกด้านมีคะแนนเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะด้านการประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลซึ่งมีการเพิ่มสูงสุดถึงร้อยละ 68.42 ผลการวิเคราะห์เชิงคุณภาพจากการสังเกตและบันทึกสะท้อนคิด พบว่า นักศึกษามีความตั้งใจมากขึ้น สามารถใช้เหตุผลในการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ และกล้าแสดงความคิดเห็นเชิงวิพากษ์มากกว่าก่อนการเรียน นอกจากนี้จากแบบสอบถาม นักศึกษาส่วนใหญ่ระบุว่าการฝึกอานาปานสติช่วยให้จิตใจสงบ จดจ่อ ลดความว้าวุ่นใจ และทำให้เข้าใจบทอ่านได้ลึกซึ้งขึ้น ส่งผลต่อกระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างมีประสิทธิภาพผลวิจัยสอดคล้องกับงานศึกษาที่ผ่านมา ซึ่งยืนยันว่าการพัฒนาทักษะการอ่านควบคู่การฝึกสมาธิสามารถเสริมศักยภาพการคิดเชิงวิเคราะห์ได้อย่างชัดเจน การบูรณาการหลักอานาปานสติกับการเรียนรู้จึงเป็นแนวทางที่เหมาะสม และสามารถประยุกต์ใช้กับรายวิชาอื่นได้เช่นกัน สอดคล้องกับแนวคิดของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตฺโต) (2542) ได้อธิบายว่า การกำหนดลมหายใจเข้าออกคือวิธีสร้างสติ โดยไม่ใช่การควบคุมลมหายใจ แต่คือการสังเกตความเปลี่ยนแปลงของกายและจิตตามความเป็นจริง

โดยสรุป การวิจัยครั้งนี้ยืนยันว่า การใช้หลักอานาปานสติร่วมกับการอ่านเชิงวิเคราะห์ สามารถยกระดับทั้งทักษะการคิดวิเคราะห์ สมาธิ ความสงบ และการควบคุมอารมณ์ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นแนวทางการสอนที่สามารถต่อยอดใช้ในรายวิชาอื่นๆ เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน ทั้งด้านการเรียนรู้ จิตใจ และคุณธรรม

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เรื่อง การเรียนรู้เรื่องการพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ตามหลักอานาปานสติระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี 2 พบว่า นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ชั้นปีที่ 1 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์ตามหลักอานาปานสติอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด ทั้งด้านกิจกรรมการเรียนรู้ บรรยากาศในชั้นเรียนบทบาทของผู้สอน และประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียน กิจกรรมการเรียนรู้มีความหลากหลายและน่าสนใจ เช่น การอ่านกลุ่มย่อย การอภิปราย การใช้สื่อมัลติมีเดีย และการฝึกสมาธิควบคู่กับการอ่านทำให้เนื้อหาไม่น่าเบื่อ กระตุ้นความสนใจ และช่วยให้นักศึกษาเข้าใจได้ชัดเจนผู้สอนอธิบายขั้นตอนการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ พร้อมตัวอย่างประกอบทำให้นักศึกษาสามารถแยกแยะโครงสร้าง ความหมาย และสาระสำคัญของบทอ่านการเชื่อมโยงหลักอานาปานสติช่วยให้นักศึกษามีสมาธิและจดจ่อมากขึ้นการกำหนดลมหายใจก่อนและระหว่างทำกิจกรรมช่วยลดความฟุ้งซ่านทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ลึกซึ้งและมีพลังใจในการทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่องกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เช่น การทำงานกลุ่มและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นช่วยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนมีบทบาท รู้สึกภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าในตนเองผู้สอนมีการประเมินผลทั้งระหว่างและหลังการเรียน พร้อมข้อเสนอแนะเฉพาะบุคคลทำให้นักศึกษาทราบจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องบรรยากาศในชั้นเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้ มีความเงียบสงบ แสงสว่างเพียงพอผู้สอนเปิดโอกาสให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็น รับฟังด้วยเหตุผลทำให้เกิดบรรยากาศการเรียนที่มีความเคารพและความสัมพันธ์ที่เป็นมิตรเพื่อนร่วมชั้นมีความร่วมมือในกิจกรรมกลุ่ม ช่วยเหลือกันและให้กำลังใจการจัดสภาพแวดล้อมเหมาะสมต่อการฝึกสมาธิ ลดสิ่งรบกวนสายตาและเสียงช่วยให้การฝึกอานาปานสติควบคู่กับการอ่านเชิงวิเคราะห์เกิดประสิทธิภาพสูงสุดด้านประโยชน์ นักศึกษาได้พัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์อย่างครบขั้นตอนสามารถจับใจความ ตีความ และประเมินคุณค่าของข้อมูลได้ชัดเจนนำหลักอานาปานสติไปใช้ในชีวิตจริงเพื่อลดความเครียด เพิ่มสมาธิ และควบคุมอารมณ์ผลลัพธ์คือการเรียนมีประสิทธิภาพ นักศึกษามีเหตุผลมากขึ้น และมีทัศนคติที่ดีขึ้นเกิดพฤติกรรมที่ใจเย็น อดทน และมีความคิดเชิงบวกทั้งในชั้นเรียนและชีวิตประจำวันผลนี้สอดคล้องกับงานของนริศรา ชยธวัช (2563) ที่ใช้การจัดการเรียนรู้ SQ4R ร่วมผังกราฟิกซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจสูงและพัฒนาทักษะการอ่านได้เด่นชัด และสอดคล้องกับงานของ Yu-Feng Li et et al (2020) ที่ศึกษาการเจริญสติในจีนโดยพบว่ามีผลต่อการลดความวิตกกังวลและความเครียดของนักศึกษาพยาบาลแม้ผลต่อภาวะซึมเศร้ายังไม่ชัดเจนหากฝึกเพียง 1 สัปดาห์ แต่มีแนวโน้มดีหากฝึกครบ 8 สัปดาห์ดังนั้น การบูรณาการหลักอานาปานสติกับการอ่านเชิงวิเคราะห์เป็นแนวทางที่เหมาะสม สามารถพัฒนาทั้งทักษะทางวิชาการและสุขภาวะจิตใจสร้างสมดุลระหว่างการเรียนรู้เชิงเหตุผลกับการพัฒนาสติสมาธิอย่างยั่งยืน

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ การพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ตามหลักอานาปานสติระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี 2 สรุปองค์ความรู้ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรบูรณาการหลักอานาปานสติในทุกขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน ไม่จำกัดเฉพาะวิชาภาษาไทย แต่สามารถประยุกต์ใช้กับวิชาที่ต้องใช้สมาธิและการคิดวิเคราะห์ได้ การจัดกิจกรรมฝึกสมาธิก่อนเรียนอย่างสม่ำเสมอจะช่วยให้นักศึกษามีจิตใจสงบ จดจ่อ และพร้อมต่อการเรียนรู้

1.2 พัฒนาสื่อการสอนที่หลากหลาย เช่น ใบงาน บทอ่าน สื่อวิดีโอ และบทฝึกฝนที่สอดแทรกหลักอานาปานสติอย่างชัดเจนจัดกิจกรรมกลุ่ม อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการประเมินตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมมากขึ้นควรมีแบบฝึกที่เน้นการวิเคราะห์เชิงลึกและการประเมินคุณค่าของเนื้อหาเพื่อเสริมทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ควรจัดห้องเรียนให้สงบ ลดสิ่งรบกวน และจัดที่นั่งเหมาะกับกิจกรรมกลุ่มและการฝึกสมาธิสร้างบรรยากาศแห่งความไว้วางใจ เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นและรับฟังอย่างเสรี ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักศึกษาและเพื่อนร่วมชั้นช่วยเสริมการคิดวิเคราะห์อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การบูรณาการหลักอานาปานสติกับการเรียนรู้ช่วยเพิ่มสมาธิ ความจดจ่อ และทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ งานวิจัยต่อไปควรประยุกต์ใช้กับวิชาอื่นที่ต้องการการวิเคราะห์เชิงลึก เช่น ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร การเขียนรายงาน หรือสังคมศาสตร์ เพื่อศึกษาผลในมิติกว้างขึ้น ทั้งยังเป็นการสร้างองค์ความรู้ด้านการใช้หลักธรรมพุทธศาสนาในการเรียนการสอนสายอาชีพอย่างเป็นระบบ

2.2 การจัดการเรียนรู้ครั้งนี้มีความหลากหลายของกิจกรรม แต่ยังสามารถพัฒนาให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีและวิธีการสอนยุคใหม่ได้ผู้วิจัยเสนอสร้างสื่อดิจิทัล เช่น คลิปวิดีโอฝึกอานาปานสติสั้น อินโฟกราฟิกขั้นตอนวิเคราะห์บทอ่าน และแอปติดตามความก้าวหน้าเพื่อให้นักศึกษาฝึกฝนได้ทั้งในและนอกห้องเรียน และใช้ประเมินประสิทธิผลต่อทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์อย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

นริศรา ชยธวัช. (2563). การพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ด้วยการจัดการเรียนรู้ แบบ SQ4R ร่วมกับผังกราฟิก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

พรอมรินทร์ อุทัยสมบัติ. (2555). ศึกษาแนวทางการฝึกอานาปานสติเพื่อส่งเสริมการเล่นเทนนิส. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระณัฐวุฒิ พันทะลี และคณะ. (2564). อานาปานสติ : ลมหายใจแห่งการตื่นรู้ตามหลักพระพุทธศาสนา. วารสารวิชาการพระพุทธศาสนาเขตลุมแม่น้ำโขง, 4(2), 1-13.

พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต). (2542). สมาธิฐานสู่สุขภาพจิตและปัญญาหยั่งรู้. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ศยาม.

สนิท สัตโยภาส. (2542). ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารและสืบค้น. รายงานการวิจัย. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏเชียงใหม่.

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตฺโต). (2542). สัมมาสมาธิ. แหล่งที่มา https://book.watnyanaves.net/buddhadhamma/index.php?cid=338&pid=34. สืบค้นเมื่อ 22 กันยายน 2568.

สมนึก ภัททิยธนี. (2565). การวัดผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 13. กาฬสินธุ์: ประสานการพิมพ์.

สุวิมล กฤชคฤหาสน์. (2564). เอกสารประกอบการสอน MER3101 การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

อำไพ ลีละรัตนวงศ. (2666). ผลของการเจริญสติแบบอานาปานสติร่วมกับสุคนธบำบัดที่มีต่อความเครียดและความวิตกกังวลของพนักงานในเขตกรุงเทพมหานคร. ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

Yu-Feng Li et et al. (2020). Effects of Mindfulness Meditation on Anxiety, Depression, Stress and Mindfulness in Nursing Students: A Meta-Analysis and Trial Sequental Analysis of Randomized Controlled Trials. Frontiers of Nursing, 7(1), 59-69.

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) 2569
Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU Vol. 13 No. 1 (January-April) 2026
ISSN: 2673-0030 (Online) https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU

สมรรถนะของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม

SCHOOL ADMINISTRATOR'S COMPETENCY AND TEACHER'S PROFESSIONAL STANDARDS PERFORMANCE IN SCHOOL UNDER THE SECONDARY EDUCATONAL SERVICE AREA OFFICE NAKHON PATHOM

[1]จณิสตา บันทรักษ์ Janista Bantarak [2]นุชนรา รัตนศิระประภา Nuchnara Rattanasiraprapha
[1, 2]**มหาวิทยาลัยศิลปากร Silpakorn University, Thailand**
Corresponding Author E-mail: bantarak_j@su.ac.th

Article Received: September 10, 2025. Revised: April 22, 2026. Accepted: April 25, 2026.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม 2) การปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม จำนวน 27 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 4 คน ประกอบด้วยผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน และครู จำนวน 2 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 108 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารตามแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) และการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม อยู่ในระดับมาก 2) การปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม อยู่ในระดับมาก 3) สมรรถนะของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม มีความสัมพันธ์แบบคล้อยตามกัน ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_{xy} = 0.743)

คำสำคัญ: สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน, การปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครู, สถานศึกษา

Abstract

The purposes of this research were to know 1) examine the School Administrators' Competency under the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Pathom, 2) investigate the level of Teacher's Professional Standards Performance in Schools under the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Pathom, and 3) explore the relationship between the administrators' competency and teachers' professional standards performance.

The sample consisted of 27 schools under the jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Pathom. Four respondents were selected from each school, including one school director, one deputy director, and two teachers, totaling 108 participants. The research instruments were questionnaires designed to assess school administrators' competency based on the framework of the Office of the Teacher Civil Service and Educational Personnel Commission (OTEPC), and teachers' professional standards of performance based on the Teachers' Council of Thailand's Professional Standards Regulation (4th Edition, 2019). Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient.

The findings were as follows: 1) School Administrators' Competency in schools under the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Pathom were at a high level. 2) Teacher's Professional Standards Performance in Schools under the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Pathom were at a high level. 3)The correlation between School Administrators' Competency and Teacher's Professional Standards Performance in Schools under the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Pathom in overall had a middle positive correlation with statistical significance at .01 and correlation coefficient (r_{xy} = 0.743)

Keywords: School Administrator's Competency, Teacher's Professional Standards Performance, School

บทนำ

สถานการณ์ของโลกยุคปัจจุบันเต็มไปด้วยความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อีกทั้งการเกิดขึ้นของสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ยิ่งทำให้การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของสังคมโลกเปลี่ยนแปลงอย่างไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน โลกได้เปลี่ยนผ่านเข้าสู่ยุค VUCA World และ BANI World กล่าวคือ โลกมีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว ไม่สามารถคาดเดาหรือทำนายได้มีสภาวะที่มีความไม่แน่นอนสูง คาดการณ์ได้ยากขาดความชัดเจน เป็นโลกที่มีความเปราะบางและเต็มไปด้วยความกังวล ข้อมูลที่เกิดขึ้นในอดีตไม่สามารถใช้ทำนายสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นนั้นส่งผลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพซึ่งจะเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ การศึกษาถือได้ว่าเป็นกลไกลสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพเพื่อพัฒนาคนไทยให้มีศักยภาพ ทักษะ ความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะให้พร้อมรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นรวมทั้งสามารถสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2566)

สำหรับประเทศไทยได้มีการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็น คนดี เก่ง และมีคุณภาพสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งมีความสอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศ ที่ได้กำหนดกิจกรรมปฏิรูปที่ 2 การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสู่การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่

21 ซึ่งมีเป้าหมาย 3 ประการ ได้แก่ 1) ผู้เรียนทุกระดับเป็นผู้มีความรู้ ทักษะและใฝ่เรียนรู้ มีทักษะในการดำรงชีวิตใน โลกยุคใหม่ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลก เป็นพลเมืองที่ตื่นรู้ มีความรับผิดชอบและมีจิต สาธารณะ 2) ครู/อาจารย์มีสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยการออกแบบ การเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีจิตวิทยาการเรียนรู้ สื่อและการใช้สื่อ เทคโนโลยี เพื่อการศึกษาและการ เรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง มีความศรัทธาในวิชาชีพและความเป็นครู และ 3) ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษามีสมรรถนะในการบริหารงานวิชาการ และการนิเทศการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย ด้านหลักสูตรการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง การนิเทศการจัดการเรียนรู้ มีภาวะผู้นำทางวิชาการ มีจิตวิทยาในการส่งเสริมและสร้างขวัญกำลังใจในการจัดการเรียนรู้ และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ในการร่วมมือกับบุคคล หน่วยงานและชุมชนในการส่งเสริมและสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ที่ปลอดภัยสำหรับผู้เรียน (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2560) การจัดการศึกษาในยุคปัจจุบันโลก และสังคมที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างมาก มีปัญหา และความท้าทายอย่างมากมายนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญยิ่งที่จำเป็นต้องมีสมรรถนะสำคัญหลายประการเพื่อให้สามารถทำงานพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2567) อย่างไรก็ตาม จากระบบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษายังประสบปัญหาสำคัญหลายประการ อาทิ การขาดทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสารและการประสานงาน รวมถึงการขาดความเข้าใจในการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ (วิโรจน์ สารรัตนะ, 2561)

จากการศึกษารายงานผลการดำเนินงานการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ 2566 รอบ 6 เดือน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม พบว่า ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม เมื่อพิจารณาในแต่ละรายวิชา พบว่า วิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 และในส่วนของผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยร้อยละ ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้น พื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า วิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละต่ำกว่าร้อยละ เช่นกัน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม, 2566) ซึ่งผลการทดสอบดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่า คุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐมยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร นอกจากนี้ จากการศึกษาสถานภาพของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐมที่ผ่านมา พบสภาพปัญหาอุปสรรคคือการถ่ายทอดยุทธศาสตร์ขององค์การไปสู่ผู้ปฏิบัติยังมีความไม่ชัดเจน ขาดความเชื่อมโยงและทำความเข้าใจร่วมกัน (โรงเรียนสิรินธรราชวิทยาลัย, 2565) ผู้บริหารจึงต้องพัฒนาการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนข้อมูลกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น อีกทั้ง จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลรายงาน การประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) และผลการประเมินคุณภาพภายนอกปีที่ผ่านมาของสถานศึกษาในสังกัด พบปัญหาและอุปสรรค คือ การขาดการประเมินผลที่เป็นระบบ บางสถานศึกษาอาจขาดการประเมินผลที่มีมาตรฐานและระบบที่ชัดเจน ทำให้ไม่สามารถทราบถึงจุดที่ต้องปรับปรุง หรือพัฒนาได้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม, 2568) ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของสมรรถนะของผู้บริหารในการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของโรงเรียน รวมถึงการระบุปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น และเมื่อพิจารณาผลการติดตาม ประเมินผล การบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามประเด็นที่สอดคล้องกับนโยบายและจุดเน้น นโยบายระยะเร่งด่วน และตัวชี้วัดแผนปฏิบัติการ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 พบว่า

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ได้รับการประเมินในประเด็นการส่งเสริมพหุปัญญาของผู้เรียนอยู่ในระดับปรับปรุง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2567) และยังพบว่า ครูควรส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น และควรมีการสร้างนวัตกรรม เทคโนโลยีและสื่อออนไลน์ให้เพิ่มมากขึ้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม, 2566) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และชุมชนผู้ปกครองบางส่วนยังไม่เข้าใจถึงความสำคัญของการ พัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 และยังยึดติดกับแนวคิดการเรียนรู้แบบเดิม การเชื่อมโยงทุนวัฒนธรรมของชุมชนเข้ากับการเรียนรู้อาจยังไม่ถูกนำมาใช้อย่างเต็มที่ทำให้เสียโอกาสในการสร้างสรรค์นวัตกรรมการเรียนรู้ที่มีบริบทเฉพาะของท้องถิ่น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม, 2568)

จากปัญหาข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่า สมรรถนะของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ยังไม่เป็นไปตามเป้าประสงค์ของประสิทธิผลทางการศึกษาเท่าที่ควร จากปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพของการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลที่ดีต่อสถานศึกษา ทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อทราบสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม
2. เพื่อทราบการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม
3. เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม

สมมติฐานการวิจัย

1. สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐมอยู่ในระดับมาก
2. การปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐมอยู่ในระดับมาก
3. สมรรถนะของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐมมีความสัมพันธ์กัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ที่มีแผนแบบการวิจัยโดยใช้กลุ่มตัวอย่างเดียว ศึกษาสภาวการณ์ไม่มีการทดลอง โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม จำนวน 29 โรง

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม 28 โรง ซึ่งได้มาโดยการเปิดตารางประมาณการขนาดตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970) แล้วทำการสุ่มด้วยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย และทำเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 4 คน คือ 1) ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน 2) รองผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน และ 3) ครู 2 คน รวมทั้งสิ้น 112 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้ข้อมูล ตอนที่ 2 สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ตอนที่ 3 การปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม โดยการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นในตอนที่ 2 และตอนที่ 3 มีลักษณะเป็นคำถามชนิดจัดอันดับคุณภาพ 5 ระดับ

3. ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรม และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะของผู้บริหารและการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครู แล้วนำผลการศึกษามาเป็นแนวทางในการสร้างและปรับปรุง พัฒนาแบบสอบถามภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและการปรับปรุงพัฒนา และมีการตรวจความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามความคิดเห็น (content validity) โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอไปยังผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อพิจารณาตรวจสอบ ข้อความ สำนวนภาษา ความถูกต้อง ความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา และโครงสร้างของแบบสอบถาม โดยใช้เทคนิค IOC (index of Item-Objective Congruence) พิจารณาใช้ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.80-1.00 และนำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้กับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี จำนวน 8 โรง และนำแบบสอบถามที่ได้รับคืน มาคำนวณและวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง (reliability) จากนั้นจัดทำแบบสอบถามความคิดเห็นฉบับสมบูรณ์และนำแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม จำนวน 28 โรง

4. สถิติที่ใช้ในการวิจัย เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ให้ข้อมูล คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งงานปัจจุบัน และ ประสบการณ์ในตำแหน่งปัจจุบัน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ คือ ความถี่ และร้อยละ

4.2 การวิเคราะห์ระดับสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน หรือการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ คือ มัชฌิมเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยพิจารณาค่ามัชฌิมเลขคณิตเทียบกับเกณฑ์ ตามแนวคิดของ Best (1970)

4.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ คือ การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson’s product moment correlation coefficient : r_{xy}) (ศิริชัย กาญจนวาสี, ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ และดิเรก ศรีสุโข, 2559)

สรุปผลการวิจัย

1. สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม สรุปผลดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการวิเคราะห์ระดับสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน

ด้าน	สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1	การมุ่งผลสัมฤทธิ์ (X_1)	4.37	0.43	มาก
2	การบริการที่ดี (X_2)	4.35	0.44	มาก
3	การพัฒนาตนเอง (X_3)	4.37	0.49	มาก
4	การทำงานเป็นทีม (X_4)	4.35	0.45	มาก
5	การวิเคราะห์และการสังเคราะห์ (X_5)	4.38	0.45	มาก
6	การสื่อสารและจูงใจ (X_6)	4.39	0.45	มาก
7	การพัฒนาศักยภาพบุคลากร (X_7)	4.38	0.45	มาก
8	การมีวิสัยทัศน์ (X_8)	4.35	0.44	มาก
รวม (X_{tot})		**4.37**	**0.40**	**มาก**

จากตารางที่ 1 พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม (X_{tot}) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ การสื่อสารและจูงใจ การพัฒนาศักยภาพบุคลากร การวิเคราะห์และการสังเคราะห์ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ และการพัฒนาตนเอง ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตน้อยที่สุด คือ การบริการที่ดี การมีวิสัยทัศน์ และ การทำงานเป็นทีม ตามลำดับ

2. การปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครู

ด้าน	การปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครู	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1	การปฏิบัติหน้าที่ครู (Y_1)	4.39	0.42	มาก
2	การจัดการเรียนรู้ (Y_2)	4.43	0.45	มาก
3	ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน (Y_3)	4.47	0.42	มาก
รวม (Y_{tot})		**4.43**	**0.39**	**มาก**

จากตารางที่ 2 พบว่า การปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม (Y_{tot}) ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน การจัดการเรียนรู้ และ การปฏิบัติหน้าที่ครู มีค่ามัชฌิมเลขคณิตน้อยที่สุด ตามลำดับ

3. สมรรถนะของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product-Moment Correlation Coefficient) ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม

ตัวแปร	Y_1	Y_2	Y_3	$\mathbf{Y_{tot}}$
X_1	.699**	.588**	.639**	**.715****
X_2	.580**	.487**	.537**	**.595****
X_3	.572**	.547**	.552**	**.621****
X_4	.616**	.504**	.569**	**.626****
X_5	.654**	.545**	.582**	**.661****
X_6	.721**	.521**	.583**	**.677****
X_7	.791**	.455**	.564**	**.669****
X_8	.828**	.563**	.635**	**.751****
$\mathbf{X_{tot}}$	**.763****	**.589****	**.652****	**.743****

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน (X_{tot}) มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครู (Y_{tot}) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ในลักษณะคล้อยตามกันอยู่ในระดับสูง (r = .743) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน (X_{tot}) กับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูแต่ละด้าน(Y_{1-3}) พบว่า ความสัมพันธ์ทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลางถึงสูง โดยเรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากมากไปน้อย ดังนี้ การปฏิบัติหน้าที่ครู ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน และการจัดการเรียนรู้ และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนแต่ละด้าน (X_{1-8}) กับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครู (Y_{tot}) พบว่า ความสัมพันธ์ทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลางถึงสูง โดยเรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากมากไปน้อย ดังนี้ การมีวิสัยทัศน์ การมุ่งผลสัมฤทธิ์การสื่อสารและการจูงใจ การพัฒนาศักยภาพบุคลากร การวิเคราะห์และการสังเคราะห์ การทำงานเป็นทีม การพัฒนาตนเอง และการบริการที่ดี และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์รายด้านระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน (X_{1-8}) กับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครู (Y_{1-3}) พบว่า มีความสัมพันธ์ในลักษณะคล้อยตามกันทั้งหมด โดยสมรรถนะของผู้บริหารด้านการมีวิสัยทัศน์ มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติหน้าที่ครูมากที่สุด ขณะที่สมรรถนะด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากรมีความสัมพันธ์กับการจัดการเรียนรู้น้อยที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ส่วนใหญ่มีความสามารถโดดเด่นด้านการสื่อสารและการจูงใจ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของสมรรถนะของผู้บริหาร อีกทั้ง ผู้บริหารสามารถถ่ายทอดแนวนโยบาย สร้างแรงจูงใจ และ สร้างความร่วมมือภายในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของครูและบุคลากร โดยมีการจัดอบรม

ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) อย่างต่อเนื่อง รวมถึงมีความสามารถด้านการวิเคราะห์และการสังเคราะห์ ซึ่งเป็นอีกปัจจัยที่ส่งผลให้ผู้บริหารสามารถตัดสินใจอย่างรอบคอบมีเหตุผล และเชิงระบบ จึงส่งผลให้สมรรถนะของผู้บริหารในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของปาริฉัตร ช่อชิต (2561) ที่พบว่า สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุชาติ สว่างกุล (2566) ที่พบว่า สมรรถนะการบริหารของผู้บริหารในสหวิทยาเขตเมืองเกษปทุม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ในทำนองเดียวกันกับงานวิจัยของอภิชยา จรรยาศรี (2567) ที่พบว่า สมรรถนะของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก

นอกจากนี้ ผลการศึกษาของงานวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐมมีสมรรถนะในการบริหารอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะในด้านการสื่อสารและการจูงใจ ซึ่งมีค่ามัชฌิมเลขคณิตสูงที่สุด แสดงให้เห็นถึงความสามารถของผู้บริหารในการถ่ายทอดแนวคิดและนโยบาย ตลอดจนสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรในองค์กรเกิดความร่วมมือและความมุ่งมั่นในการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ สะท้อนว่าการสื่อสารและการจูงใจเป็นสมรรถนะของผู้บริหารที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิชญ์สินี โภชนุกูล (2564) ที่พบว่า ผู้บริหารควรมีการสื่อสารที่ชัดเจนและหลากหลายรูปแบบ อย่างไรก็ตาม สมรรถนะของผู้บริหารด้านที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตน้อยที่สุด ได้แก่ การบริการที่ดี การมีวิสัยทัศน์ และการทำงานเป็นทีม ซึ่งแม้ว่าจะมีค่ามัชฌิมเลขคณิตน้อยกว่าด้านอื่น แต่ยังคงอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่า ผู้บริหารมีความสามารถในด้านเหล่านี้อยู่ในระดับดี เพียงแต่อาจมีปัจจัยบางประการที่ส่งผลให้ผลประเมินอยู่ในลำดับท้าย เช่น ด้านการบริการที่ดีอาจได้รับผลจากข้อจำกัดด้านภาระงานที่มีอยู่มาก ทั้งในส่วนงานวิชาการ บริหารงานบุคคล และ งานเอกสารที่เกี่ยวข้องกับนโยบายจากหน่วยงานต้นสังกัด ทำให้ผู้บริหารไม่สามารถให้ความสำคัญกับการบริการเชิงรุกหรือการให้บริการแบบเฉพาะบุคคลได้เต็มที่ นอกจากนี้ ความคาดหวังของครู บุคลากร และผู้ปกครองที่หลากหลาย ล้วนเป็นความท้าทายในการตอบสนองความต้องการอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ และในส่วนของสมรรถนะผู้บริหาร ด้านการมีวิสัยทัศน์ แม้ผู้บริหารจะมีแนวคิดและทิศทางที่ชัดเจนในการพัฒนาโรงเรียน แต่การถ่ายทอดและขับเคลื่อนวิสัยทัศน์ร่วมกับครูและบุคลากรทุกฝ่ายให้เกิดความเข้าใจและนำไปสู่การปฏิบัติจริงนั้น ต้องอาศัยเวลาและการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ซึ่งในบริบทของโรงเรียนที่มีความแตกต่างกัน ทั้งขนาด บุคลากร และทรัพยากร อาจทำให้การขับเคลื่อนวิสัยทัศน์ไม่เป็นไปอย่างทั่วถึงหรือเข้มแข็งเท่าที่ควร ขณะที่สมรรถนะผู้บริหารด้านการทำงานเป็นทีม เป็นอีกหนึ่งด้านที่ต้องอาศัยความร่วมมือและความไว้วางใจระหว่างผู้บริหารและครู ซึ่งในบางโรงเรียนอาจยังคงมีโครงสร้างการบริหารแบบแนวดิ่ง หรือมีความแตกต่างในช่วงวัยของบุคลากร ส่งผลให้การสร้างวัฒนธรรมการทำงานร่วมกันอย่างเข้มแข็งยังต้องอาศัยการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการเปิดพื้นที่ให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการตัดสินใจร่วมในประเด็นสำคัญของโรงเรียน อย่างไรก็ตาม การที่สมรรถนะในทั้งสามด้านที่กล่าวมายังคงอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม มีศักยภาพในการบริหารจัดการอย่างมีคุณภาพ เพียงแต่ควรได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนในด้านทรัพยากร เวลา และโอกาสในการพัฒนาร่วมกับบุคลากรเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในสมรรถนะด้านบริการที่ดี ด้านการมีวิสัยทัศน์ และด้านการทำงานเป็นทีมให้มีความสมดุลยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของพงษ์พิทักษ์ นามนิตย์ (2564) ที่พบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี เรียงค่าดัชนีความ

ต้องการจำเป็นจากสูงไปหาต่ำ ได้แก่ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี ด้านการทำงานเป็นทีม และการพัฒนาตนเอง ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ปัจจัยสำคัญที่อาจส่งผลต่อผลลัพธ์นี้ ได้แก่ ความตระหนักของครูต่อบทบาทหน้าที่ตามกรอบมาตรฐานวิชาชีพที่คุรุสภากำหนด และการได้รับการส่งเสริมให้ปฏิบัติงานตามแนวทางที่เป็นระบบอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการมีระบบประเมินผลการปฏิบัติงานที่ชัดเจนภายในสถานศึกษา ซึ่งเอื้อต่อการพัฒนาวิชาชีพอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตสูงที่สุด แสดงให้เห็นว่า ครูให้ความสำคัญกับการสื่อสารและสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครอง รวมถึง มีบทบาทในการพัฒนาชุมชนซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาท้องถิ่น ในขณะที่การปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครู ด้านการจัดการเรียนรู้มีค่ามัชฌิมเลขคณิตอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับที่สอง แสดงให้เห็นว่าครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ทั้งในด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล การประเมินผล และการพัฒนาผู้เรียนรายบุคคลตามศักยภาพ สาเหตุที่ทำให้ด้านนี้มีมีค่ามัชฌิมเลขคณิตเป็นอันดับสอง อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้เป็นภารกิจหลักของครูที่ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากทั้งภายในโรงเรียนและหน่วยงานต้นสังกัด เช่น การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้าน Active Learning, การใช้เทคโนโลยีเพื่อการสอน หรือการประเมินครูในด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ซึ่งผลักดันให้ครูต้องพัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ สะท้อนถึงมาตรฐานในด้านการวางแผนการสอน การจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่การปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครู ด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู มีค่ามัชฌิมเลขคณิตอยู่อันดับสุดท้าย แม้จะยังอยู่ในระดับมาก อาจเป็นสิ่งที่สะท้อนถึง ข้อท้าทายบางประการในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับจิตวิญญาณความเป็นครูอย่างแท้จริง ซึ่งรวมถึงการประพฤติตนเป็นแบบอย่าง การแสดงออกถึงคุณธรรม จริยธรรม และการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ตลอดจนการเอาใจใส่และสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้เรียน สาเหตุที่ค่าคะแนนเฉลี่ยด้านนี้ต่ำกว่าด้านอื่น อาจมาจากบริบทของการจัดการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ครูต้องรับภาระงานที่มากขึ้น โดยเฉพาะภาระงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนโดยตรง เช่น งานเอกสาร งานธุรการ หรือโครงการตามนโยบาย นอกจากนี้ ความคาดหวังจากสังคมที่สูงขึ้นต่อบทบาทของครู ทั้งในด้านคุณธรรมและจริยธรรม อาจก่อให้เกิดความกดดัน ทำให้ครูบางส่วนรู้สึกว่าตนเองยังไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มศักยภาพตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านที่ต้องอาศัยความทุ่มเททางอารมณ์และจิตใจอย่างไรก็ตาม แม้ค่ามัชฌิมเลขคณิตในด้านนี้จะอยู่อันดับสุดท้าย แต่ยังอยู่ในระดับมาก แสดงว่าครูส่วนใหญ่ยังคงมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติหน้าที่อย่างมีจรรยาบรรณและรับผิดชอบต่อผู้เรียน เพียงแต่ยังมีข้อจำกัดที่ควรได้รับการส่งเสริม เช่น การลดภาระงานที่ไม่จำเป็น การสร้างระบบพี่เลี้ยงภายในโรงเรียน หรือการอบรมเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ครูสามารถแสดงออกถึงบทบาทของตนได้อย่างลึกซึ้งและยั่งยืนยิ่งขึ้น ผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของพรพิมล อินแมน (2564) ที่พบว่า ผลการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของพีรวิชญ์ สุดเสน่ห์ (2567) ที่พบว่า การปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามุกดาหาร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิชยา จรรยาศรี (2567) ที่พบว่า การปฏิบัติงานของครู

ตามมาตรฐานวิชาชีพครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน

กล่าวโดยสรุป การปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม อยู่ในระดับที่น่าพึงพอใจ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความพร้อมของครูในการปฏิบัติงานตามกรอบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของวิชาชีพครูอย่างครบถ้วน ไม่ว่าจะเป็นด้านความรับผิดชอบต่อหน้าที่ การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ การประเมินผู้เรียนอย่างเหมาะสม หรือการสื่อสารสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน แนวโน้มดังกล่าวสอดคล้องกับบริบทของการจัดการศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ โดยเฉพาะการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างครู ผู้บริหาร ชุมชน และผู้ปกครอง เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนการศึกษาสู่ความสำเร็จ นอกจากนี้ การที่ครูสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพในทุกด้านยังเป็นผลจากระบบสนับสนุนภายในโรงเรียน เช่น การประเมินผลการปฏิบัติงานที่ชัดเจน การพัฒนาแบบมีเป้าหมาย และการมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมวิชาชีพทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ซึ่งล้วนส่งเสริมให้ครูสามารถพัฒนาศักยภาพตนเองอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ดังนั้นจึงสามารถกล่าวได้ว่าการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ไม่เพียงแต่แสดงให้เห็นถึงคุณภาพของครูผู้ปฏิบัติงานเท่านั้น หากยังเป็นเครื่องยืนยันถึงความสำเร็จในการวางระบบสนับสนุนภายในสถานศึกษา และเป็นรากฐานสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของประเทศในระยะยาว

3. ผลการศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ในลักษณะคล้อยตามกันอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และแสดงให้เห็นว่า ระดับสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมีแนวโน้มสอดคล้องกับระดับการปฏิบัติงานของครูในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ หากผู้บริหารมีสมรรถนะในระดับสูง การปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐมก็อยู่ในระดับสูงเช่นเดียวกัน และในทางกลับกัน หากผู้บริหารขาดสมรรถนะในด้านที่สำคัญ ก็อาจส่งผลให้ครูปฏิบัติงานได้ไม่เต็มศักยภาพเช่นกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของฉัตรวีรยา ธนัชชาอัครสิริ (2562) ที่พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลางในลักษณะคล้อยตามกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิชยา จรรยาศรี (2567) ที่พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานของครูตามมาตรฐานวิชาชีพครูสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูแต่ละด้าน พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติหน้าที่ครู ในระดับสูงสุด แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารที่มีสมรรถนะในการบริหารสูงย่อมที่จะสามารถสร้างแรงจูงใจและบรรยากาศที่ส่งเสริมให้ครูมีจิตวิญญาณความเป็นครู มีคุณธรรม และทุ่มเทต่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างเต็มที่ อย่างไรก็ดี ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะผู้บริหารกับการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งอาจสะท้อนข้อจำกัดบางประการในการส่งเสริมและสนับสนุนครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในกระบวนการสอน ซึ่งเป็นประเด็นที่ควรได้รับการพัฒนาต่อไป เพื่อให้ครูสามารถพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนได้อย่างเต็มที่ เมื่อพิจารณา

ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนแต่ละด้านกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครู พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารด้านการมีวิสัยทัศน์ มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูในระดับสูง และมีความสัมพันธ์มากที่สุดเมื่อเทียบกับสมรรถนะของผู้บริหารด้านอื่นๆ แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารที่สามารถกำหนดเป้าหมาย ทิศทาง และวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน มีแนวโน้มที่จะส่งผลให้ครูปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเข้าใจต่อมาตรฐานวิชาชีพครูและยึดมั่นในกรอบวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกัน สมรรถนะด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ และ ด้านการสื่อสารและการจูงใจ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูในระดับสูงเช่นกัน ชี้ให้เห็นว่า ผู้บริหารที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ และสามารถจูงใจบุคลากรให้เกิดความร่วมมือส่งผลให้การดำเนินงานของครูสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพในทุกด้าน

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยในครั้งนี้ คือ การบริหารจัดการสถานศึกษากับคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ดังนี้

1. สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน ตามแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) (2548) ประกอบด้วย

1.1 การมุ่งผลสัมฤทธิ์ หมายถึง การมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพ ถูกต้องและครบถ้วน โดยมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง การสร้างความตระหนักในผู้ใต้บังคับบัญชาเพื่อมุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์ใน การทำงานเป็นสิ่งสำคัญ เป็นความสามารถของผู้บริหารในการส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีเป้าหมายที่ชัดเจน และมีความรับผิดชอบ ซึ่งจะทำให้งานที่ออกมามีคุณภาพและผู้ใต้บังคับบัญชาเห็นความสำคัญในการดูแลทรัพยากรขององค์การ และยังรวมถึงการมีความอดทน รอบคอบ และมีทักษะในการฝึกสอนและติดตามผลงานเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอันจะนำไปสู่การสร้างองค์การที่มีประสิทธิภาพสูง

1.2 การบริการที่ดี หมายถึง การมีความตั้งใจในการปรับปรุงระบบบริการให้มีประสิทธิภาพเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ โดยให้ความช่วยเหลือและดำเนินการเพื่อประโยชน์ของผู้อื่นซึ่งจะทำให้ผู้รับบริการได้รับความประทับใจและชื่นชม ส่งผลดีต่อองค์กร ทั้งนี้ การบริการที่ดีในสถานศึกษาจะมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนางานและสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับองค์กรในสถานศึกษา ผู้บริหารถือเป็นผู้นำในการให้บริการแก่ผู้รับบริการ ได้แก่ นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้มาติดต่อราชการ โดยต้องให้บริการอย่างเท่าเทียม ไม่แบ่งแยกชนชั้นหรือฐานะ เพื่อให้เกิดความพึงพอใจและการพัฒนาในระบบงานต่างๆ ให้สะดวกสบายยิ่งขึ้น การบริการที่ดีจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากผู้รับบริการและผู้ให้บริการ

1.3 การพัฒนาตนเอง หมายถึง ความสามารถในการศึกษาและค้นคว้าหาความรู้ รวมถึงการเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อพัฒนาทักษะและความสามารถในวิชาชีพ และเพื่อพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ การพัฒนาตนเองมีความจำเป็นต่อการเติบโตในอาชีพและวิชาชีพ โดยต้องอาศัยความชำนาญและการฝึกฝนเฉพาะทาง รวมถึงการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ และประสบการณ์เพื่อนำมาพัฒนาการบริหารงานและการศึกษาให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องและหลากหลายวิธี

1.4 การทำงานเป็นทีม หมายถึง การให้ความร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมถึงการปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่นและการแสดงบทบาทในทีมได้อย่างเหมาะสม ทั้งในฐานะผู้นำและผู้ตาม รวมถึงความสามารถของผู้บริหารในการพัฒนากลุ่มบุคคล ให้เรียนรู้วิธีการทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุเป้าหมายทั้งใน

ระดับบุคคลและองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากการเสริมแรง การให้กำลังใจ การกระตุ้น และการส่งเสริมสนับสนุนเพื่อนร่วมงานในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย

1.5 การวิเคราะห์และสังเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการทำความเข้าใจและแยกประเด็นต่างๆ ออกเป็นส่วนย่อยตามหลักการหรือกฎเกณฑ์ที่กำหนด โดยผู้บริหารจะต้องมีการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และปัญหาความต้องการของงาน พร้อมเสนอทางเลือกหรือแนวทางในการแก้ไข มีความสามารถในการวิเคราะห์ความเหมาะสมของแผนงานหรือโครงการ ในความรับผิดชอบ และมีความคิดเชิงระบบในการแก้ปัญหาหรือพัฒนางาน รวมถึงการวิเคราะห์องค์การหรืองานในภาพรวมและดำเนินการแก้ปัญหาตามระบบที่เหมาะสม

1.6 การสื่อสารและจูงใจ หมายถึง ความสามารถในการพูด เขียน และสื่อสารโต้ตอบในสถานการณ์ต่างๆ รวมถึง ความสามารถในการสื่อสารผ่านสื่อเทคโนโลยี และความสามารถในการชักจูงและโน้มน้าวผู้อื่นให้เห็นด้วยและยอมรับเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายของการสื่อสาร การประสานงานภายใน การสร้างความสัมพันธ์ในกลุ่ม รวมทั้งการฝึกอบรมและการสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดี การสื่อสารสามารถใช้ในรูปแบบต่างๆ เช่น การรายงานข้อมูล การกำหนดวิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ขององค์กร หรือการติดต่อสื่อสารกับองค์กรอื่นๆ

1.7 การพัฒนาศักยภาพบุคลากร หมายถึง ความสามารถในการให้คำปรึกษา แนะนำ และช่วยแก้ไขปัญหาผู้ใต้บังคับบัญชา รวมทั้ง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาบุคลากรด้วยการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างและส่งเสริมให้บุคลากรได้พัฒนาในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง ในสิ่งแวดล้อมและเป้าหมายขององค์กร โดยการพัฒนาควรมีวิธีการที่หลากหลาย ได้แก่ การให้การศึกษาผ่านบทเรียนสำเร็จรูป การศึกษาทางไกล การจัดทำวารสารวิชาการ การใช้สื่อโสตทัศน์ หรือการศึกษาจากเอกสารคู่มือการทำงาน การฝึกอบรมทั้งในห้องฝึกอบรมและภายนอกองค์กรโดยใช้รูปแบบต่างๆ เพื่อเสริมทักษะ และการเรียนรู้จากประสบการณ์การทำงาน

1.8 การมีวิสัยทัศน์ หมายถึง ความสามารถในการกำหนดทิศทางและแนวทางการพัฒนาองค์กรที่เป็นรูปธรรมและสามารถปฏิบัติได้จริง โดยวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาคือการมองเห็นภาพอนาคตของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับเป้าหมาย และ สามารถวางแผนและปฏิบัติการเพื่อให้สถานศึกษาบรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้ วิสัยทัศน์ที่ดีต้องสะท้อนค่านิยม ปรัชญา และความเชื่อร่วมที่สมาชิกในสถานศึกษายึดถือ และต้องเป็นวิสัยทัศน์ร่วมที่ทุกคนร่วมผลักดันเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย สมรรถนะในการมีวิสัยทัศน์ประกอบด้วย การใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ความทันสมัยและสร้างสรรค์ของวิสัยทัศน์ หรือทิศทางการพัฒนางานที่สอดคล้องกับนโยบายขององค์กร ความเป็นรูปธรรมและความเป็นไปได้ หรือโอกาสความสำเร็จตามวิสัยทัศน์ และการยอมรับการปรับเปลี่ยนเทคนิควิธีการ เมื่อสถานการณ์แวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลง

2. การปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครู ตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่

2.1 การปฏิบัติหน้าที่ครู หมายถึง การมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียน ด้วยจิตวิญญาณ ความเป็นครู ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม และมีความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ส่งเสริมการเรียนรู้ เอาใจใส่ และยอมรับความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละบุคคล สร้างแรงบันดาลใจ ผู้เรียนให้เป็นผู้เรียนรู้ และผู้สร้างนวัตกรรม พัฒนาตนเองให้มีความรอบรู้ ทันสมัย และทันต่อการ เปลี่ยนแปลง

2.2 การจัดการเรียนรู้ หมายถึง การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนรู้ สื่อ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ บูรณาการความรู้และศาสตร์การสอนในการวางแผนและจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีปัญญารู้คิด และมีความเป็นนวัตกร ดูแล ช่วยเหลือ และพัฒนา ผู้เรียนเป็นรายบุคคลตามศักยภาพ สามารถรายงานผลการพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบ จัดกิจกรรม และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียน โดยตระหนักถึงสุขภาวะของผู้เรียน วิจัย สร้างนวัตกรรม และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมถึงการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพ

2.3 ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน หมายถึง การร่วมมือกับผู้ปกครองในการพัฒนาและแก้ปัญหาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของผู้ปกครองและชุมชนเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพของผู้เรียน รวมถึงการจัดศึกษา ที่เข้าถึงบริบทของชุมชน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานความแตกต่างทางวัฒนธรรม และส่งเสริม อนุรักษ์วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยสรุปองค์ความรู้การวิจัยดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 สมรรถนะของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 จากการศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม อยู่ในระดับมากในทุกด้าน แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารมีความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทได้อย่างเหมาะสม อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การบริหารจัดการสถานศึกษาเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ผู้บริหาร

ควรพัฒนาสมรรถนะในแต่ละด้านให้ต่อเนื่องและรอบด้านมากยิ่งขึ้นโดยเฉพาะในด้านที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตต่ำกว่าเมื่อเทียบกับด้านอื่น เช่น การบริการที่ดี การมีวิสัยทัศน์ และการทำงานเป็นทีม ผู้บริหารควรตระหนักถึงความสำคัญของสมรรถนะเหล่านี้ ในการขับเคลื่อนโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ ควรเสริมสร้างความสามารถในการช่วยเหลือและให้บริการแก่ผู้รับบริการอย่างมืออาชีพ และมีนโยบายในการบริหารที่เน้นย้ำถึงการให้บริการที่ทั่วถึง และเท่าเทียม และมีการวางแผน กำหนดทิศทางของวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน พร้อมทั้งสื่อสารให้ครู บุคลากร และผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมและเข้าใจและนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง รวมถึงการสร้างแรงจูงใจและส่งเสริมให้สมาชิกในทีมทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุเป้าหมายของทั้งบุคคลและโรงเรียนได้

1.2 จากการศึกษาพบว่า การปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากในทุกด้าน แสดงให้เห็นว่าครูมีความสามารถในการปฏิบัติงานตามกรอบมาตรฐานวิชาชีพได้อย่างเหมาะสม อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพสูงสุดและสามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างรอบด้าน ครูควรพัฒนาการปฏิบัติงานให้ต่อเนื่อง โดยเฉพาะในด้านที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตต่ำกว่าเมื่อเทียบกับด้านอื่น เช่น การจัดการเรียนรู้ และการปฏิบัติหน้าที่ครู แม้จะยังอยู่ในระดับมากก็ตาม ครูควรตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนในสถานศึกษา และการพัฒนาทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและสอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน รวมถึงเสริมสร้างความสามารถในการวางแผนการสอน ออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะการดูแลและและพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลให้มีศักยภาพอย่างเต็มที่

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา”

2.2 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารที่มีประสิทธิผลสูงของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา”

2.3 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนด้านการมีวิสัยทัศน์ในการสนับสนุนและส่งเสริมการทำงานของครู”

เอกสารอ้างอิง

ฉัตรวีรยา ธนัชชาอัครสิริ. (2562). สมรรถนะของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10. วารสารการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร, 10(1), 781.

ปาริฉัตร ช่อชิต. (2561). สมรรถนะผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8. วารสารการบริหารการศึกษา, 8(2), 80.

พงษ์พิทักษ์ นามนิตย์. (2564). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี. วารสารสารสนเทศ, 20(1), 53.

พรพิมล อินแมน. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารกับผลการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

พิชญ์สินี โภชนุกูล. (2564). การศึกษาสมรรถนะผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ตามทัศนะของครูในโรงเรียนที่ได้รับรางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBECQA) สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 15(3), 109.

พีรวิชญ์ สุดเสน่ห์. (2567). การปฏิบัติงานของครูที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการยุคดิจิทัลในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามุกดาหาร. วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 12(48), 266.

ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2560). ความเป็นผู้นำทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

โรงเรียนสิรินธรราชวิทยาลัย. (2566). รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (Self -Assessment Report : SAR) ปีการศึกษา 2565. นครปฐม: โรงเรียนสิรินธรราชวิทยาลัย.

วิโรจน์ สารรัตนะ. (2561). การบริหารสถานศึกษายุคใหม่. กรุงเทพมหานคร: อักษราพิพัฒน์.

ศิริชัย กาญจนวาสี, ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ และดิเรก ศรีสุโข. (2559). การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม. (2566). รายงานการประชุมผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ครั้งที่ 3/2566. นครปฐม: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม. (2566). รายงานผลการดำเนินงาน การบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ 2566 รอบ 6 เดือน. นครปฐม: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม. (2568). รายงานผลการดำเนินงาน การบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ 2568 รอบ 6 เดือน. นครปฐม: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2567). ผลการติดตามประเมินผลการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามประเด็นที่สอดคล้องกับนโยบายและจุดเน้น นโยบายระยะเร่งด่วน และตัวชี้วัดแผนปฏิบัติการ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567. นครปฐม: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2566). สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล ปี 2565 (IMD 2022). นนทบุรี: 21 เซ็นจูรี่.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2567). รายงานเฉพาะเรื่องที่ 8 การปฏิรูปครูและอาจารย์. แหล่งที่มา https://www.thaiedreform.org/wpcontent/uploads/2020/01/CommissionReport10.pdf สืบค้นเมื่อ 21 ตุลาคม 2567.

สุชาติ สว่างกุล. (2566). การศึกษาสมรรถนะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตเมืองเกษปทุม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด. วารสารการบริหารการศึกษา มมร. วิทยาเขตร้อยเอ็ด, 3(2), 12.

อภิชยา จรรยาศรี. (2567). สมรรรถนะของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานของครูตามมาตรฐานวิชาชีพครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1. วารสารวิชาการสถาบันพัฒนาพระวิทยากร, 7(3), 16.

Best, John W. (1970). Research in Education. New York: Prentice.

Krejcie, Robert V. and Daryle W Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) 2569
Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU Vol. 13 No. 1 (January-April) 2026
ISSN: 2673-0030 (Online) https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU

แนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

THE GUIDELINES MANAGEMENT OF STUDENTS DISCIPLINE ACTIVITIES ENHANCEMENT IN RESPONSIBILITY FOR STUDENTS BASED ON IDDHIPADA IV OF WAT PHRAE SCHOOL UNDER NAKHON SI THAMMARAT PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

[1]ถาวร เขียวร้าย Thavorn Kheawrai [2]พระครูสุเมธปริยัติคุณ PhrakhruSumetpariyattikhun
[3]ปรีชา สามัคคี Pricha Samakkhi
[1, 2, 3]มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author E-mail: 6703202066@mcu.ac.th

Article Received: January 10, 2026. Revised: April 22, 2026. Accepted: April 25, 2026.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 และ 3) เพื่อนำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบแบบผสมผสานวิธีโดยการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง คือ ครู บุคลากรและผู้ปกครองของโรงเรียนวัดแพร่ จำนวน 105 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 ท่าน และการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 ท่าน เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสนทนากลุ่ม และแบบประเมินการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี นักเรียนมีพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองในการดูแลสุขภาพ รักษาความสะอาด และปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างเหมาะสม มีระเบียบวินัยในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย นักเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนได้อย่างเคร่งครัด ลดปัญหาพฤติกรรมที่ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมในโรงเรียน 2) กระบวนการดำเนินการแนวทางการบริหาร เริ่มจากการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และปัญหาด้านวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียน จากนั้นกำหนดเป้าหมายและแนวทางบูรณาการกิจกรรมตามหลักอิทธิบาท 4 อย่างชัดเจน วางแผนการดำเนินกิจกรรมทั้ง 3 ด้าน คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคม อย่างเป็นระบบ ประสานความร่วมมือระหว่างครูแนะแนว ครูประจำชั้น และครูที่ปรึกษาในการดำเนินงาน ติดตาม ให้คำปรึกษา และปรับปรุงกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียนเป็นไปอย่างเป็นระบบ 3) ผลการประเมินแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อ

เสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความประโยชน์ สามารถนำไปใช้ได้จริงในบริบทของโรงเรียน แนวทางดังกล่าวช่วยเสริมกระบวนการจัดกิจกรรมให้มีความเป็นระบบ มีเป้าหมายชัดเจน และตอบสนองต่อพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบที่ต้องการพัฒนา สามารถนำไปขยายผลหรือปรับใช้กับกลุ่มนักเรียนระดับต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีศักยภาพในการยกระดับคุณภาพวินัยนักเรียนในภาพรวมของโรงเรียน

คำสำคัญ: การบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน, วินัยนักเรียน, ความรับผิดชอบ, อิทธิบาท 4

Abstract

This research aimed to: 1) examine the current of students' enhance discipline in the terms of responsibility, 2) study guidelines for the management of students development activities to enhance students' responsibility based on the Iddhipada IV, and 3) present and evaluate the guidelines for management of students development activities to enhance students' responsibility in accordance with the Iddhipada IV of Wat Phrae school under Nakhon Si Thammarat primary educational service area office 1. This study employed a mixed-methods research design. The quantitative component utilized a questionnaire administered to a sample of 105 participants, consisting of teachers, staff members, and parents of Wat Phrae School. The data were analyzed using basic descriptive statistics, including percentage, mean, and standard deviation. The qualitative component involved in-depth interviews with five key informants and focus group discussions with seven experts. The research instruments included an in-depth interview form, a focus group discussion form, and a focus group evaluation form. Qualitative data were analyzed using content analysis.

The findings revealed that: 1) The overall level of students' discipline in terms of responsibility was at a good level. Students demonstrated responsible behaviors toward self-care, including maintaining personal hygiene, taking care of their health, and performing daily routines appropriately. They also showed discipline in completing assigned tasks and generally complied strictly with school rules, which helped reduce behavioral problems that negatively affect learning and the school environment. 2) The process of implementing the management guidelines begins with analyzing the current situation and identifying problems related to students' discipline and responsibility. Subsequently, clear goals and approaches are established by explicitly integrating activities based on the Iddhipada IV. Systematic planning is then carried out for the implementation of activities in three areas: guidance activities, student activities, and social and community service activities. Cooperation is coordinated among guidance teachers, homeroom teachers, and advisory teachers in implementing the activities, monitoring progress, providing guidance, and continuously improving the activities to ensure that the enhancement of students' discipline and responsibility is systematic. 3) The evaluated guidelines management of students discipline activities enhancement in responsibility for students based on Iddhipada IV approaches

indicated that they were feasible, appropriate, and beneficial, and could be practically implemented within the school context. These approaches contributed to more structured activity management, clearer objectives, and effective responses to the desired responsibility-related behaviors. Furthermore, they have the potential to be adapted or expanded for use with students at different educational levels and to effectively enhance overall student discipline within the school.

Keywords: Student Development Activity Management, Student Discipline, Responsibility, Iddhipada IV

บทนำ

ปัญหาในปัจจุบันที่พบมากที่สุด คือ นักเรียนขาดระเบียบวินัย ขาดความรับผิดชอบขาดการช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นอย่างมากซึ่งส่งผลกระทบกับการเรียนการสอนต่อผู้อื่นและต่อสังคม ทุกคนที่เกี่ยวข้องจะต้องศึกษาหาสาเหตุของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ทั้งในด้านการขาดระเบียบวินัย ต่อตนเอง และต่อส่วนรวม เพราะว่าโลกได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามเทคโนโลยีและสภาพแวดล้อมในหลายๆ ด้าน เพราะว่าระเบียบวินัยมีความสำคัญในการใช้ชีวิตประจำวันมากที่สุด เพราะระเบียบวินัยเป็นวินัยที่มีประสิทธิภาพเป็นตัวนำให้คิดดี ทำดี รักที่จะทำดี ไม่ใช่เพราะเกรงกลัวต่ออำนาจภายนอกทำให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และเมื่อสังคมมีสมาชิกที่ดี สังคมนั้นก็จะเกิดความสงบสุข ปัจจุบันสภาพปัญหาของสังคมไทยมีปัญหาเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมของเยาวชนหลายประการ เช่น การหนีเรียน การใช้สารเสพติด ทะเลาะวิวาท ติดเกมส์ ปัญหาชู้สาว ทำผิดกฎหมาย ใช้คำหยาบ การใช้โซเชียลมีเดียในทางที่ผิด ไม่เคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ แต่งกายไม่ถูกระเบียบ ขาดระเบียบวินัย ซึ่งปัญหาเหล่านี้นับวันจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น (เบญญาภา หลวงราช, 2560) ในด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 มุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างทัศนคติและพฤติกรรมที่สอดคล้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืน ส่งเสริมค่านิยมที่เน้นความรับผิดชอบต่อสังคม ความคิดสร้างสรรค์ และการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ การเปลี่ยนแปลงนี้จะช่วยให้บุคลากรสามารถปรับตัวและพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อความก้าวหน้าในอนาคต ทั้งในระดับบุคคลและระดับองค์กร (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561) และการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความสำคัญอย่างยิ่งโดยการสร้างวินัยจะมุ่งเน้นการพัฒนาพฤติกรรมที่เหมาะสมของนักเรียน ครูจึงมีบทบาทสำคัญในการสอนให้นักเรียนรู้จักการยับยั้งชั่งใจและควบคุมตนเอง พร้อมทั้งส่งเสริมความมั่นใจในสิ่งที่ตนกระทำ การเรียนการสอนควรเน้นไปที่สิ่งที่นักเรียนสนใจและตรงกับระดับความสามารถของพวกเขา เพื่อให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพและสร้างเสริมพฤติกรรมที่ดีต่อไปในอนาคต เป็นการสร้างรากฐานของการนำนักเรียนไปสู่ความเป็นอันหนึ่งเดียวกับตนเองและคนอื่นๆ สิ่งที่สำคัญที่สุดของการสร้างวินัยก็คือให้นักเรียนเข้าใจพฤติกรรมของตนเองริเริ่มทำในสิ่งต่างๆ ด้วยตัวของนักเรียนเองรับผิดชอบในสิ่งที่ตนเองเลือกทำเคารพต่อตนเองและต่อผู้อื่น

โรงเรียนเป็นสถาบันทางสังคมที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการสร้างสรรค์ และพัฒนาสังคม โดยก่อตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่ตามภารกิจที่สังคมได้มอบหมาย บทบาทหลักของโรงเรียนไม่ได้มีเพียงแค่การถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการอบรมและสอนนักเรียนให้มีระเบียบวินัย ปฏิบัติตนตามหลักศีลธรรม จริยธรรม และสร้างลักษณะนิสัยที่ดี ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนานักเรียนให้เติบโตเป็นบุคคลที่มี

คุณภาพเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ บทบาทของโรงเรียนในการปลูกฝังคุณลักษณะที่สำคัญ เช่น ความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ จิตสำนึกในสังคมและการช่วยเหลือผู้อื่น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2567) ล้วนเป็นคุณสมบัติที่ทำให้นักเรียนสามารถปรับตัวและทำหน้าที่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ แม้ว่าสังคมและสิ่งแวดล้อมรอบตัว จะเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากเทคโนโลยี ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ และการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม โรงเรียนยังคงต้องทำหน้าที่สำคัญในการควบคุมและอบรมนักเรียนให้ประพฤติตนอยู่ในขอบเขตของกฎระเบียบที่ถูกกำหนดไว้ การเสริมสร้างระเบียบวินัยให้แก่นักเรียนถือเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษา เพราะระเบียบวินัยไม่เพียงช่วยให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ยังส่งผลต่อการพัฒนานิสัยและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ความรับผิดชอบต่อหน้าที่และการเรียนรู้ จากการปฏิบัติตนภายใต้กฎเกณฑ์ที่ถูกต้องช่วยให้นักเรียนเติบโตไปเป็นบุคคลที่มีคุณภาพในอนาคต ครูเป็นบุคคลสำคัญที่มีบทบาทในการชี้แนะแนวทางและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียน ครูไม่ได้ทำหน้าที่เพียงแค่สอนวิชาการ แต่ยังต้องสอดแทรกการอบรมเรื่องคุณธรรม จริยธรรมและระเบียบวินัยในทุกกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งการที่นักเรียนจะสามารถพัฒนาพฤติกรรมให้ดีขึ้นนั้น ขึ้นอยู่กับการสั่งสอนและการชี้แนะจากครูในทุกระดับ การสื่อสารและการใช้เทคนิคที่เหมาะสมในการปรับพฤติกรรมของนักเรียนเป็นสิ่งที่ครูต้องทำอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารสถานศึกษาเองก็มีบทบาทสำคัญในการดูแลและรับผิดชอบต่อการดำเนินงานของโรงเรียน โดยการวางแผนและติดตามการดำเนินงานตามนโยบายที่ได้รับจากกระทรวงศึกษาธิการ รวมถึงการประเมินผลความสำเร็จของการดำเนินงานทั้งหมด เพื่อให้แน่ใจว่าการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและพฤติกรรมของนักเรียนเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้อง การจัดการเรื่องระเบียบวินัยของนักเรียนเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาโรงเรียนให้สามารถดำเนินการได้อย่างราบรื่น มีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการและการสื่อสารระหว่างผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้โรงเรียนยังมีบทบาทสำคัญในการเตรียมนักเรียนให้พร้อมต่อการเผชิญกับอนาคต ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นหรือการประกอบอาชีพ (ครรชิต โทรัตน์, 2563) สรุปได้ว่า การปลูกฝังระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ คุณธรรมจริยธรรมให้แก่นักเรียนนั้นไม่ใช่การเรียนการสอนอย่างเดียว แต่โรงเรียนต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ จัดฝึกอบรมคุณธรรม จริยธรรมและการพัฒนาการ ทุกด้าน เพื่อให้นักเรียนมีประสบการณ์การเรียนรู้ และได้เรียนรู้ในขณะที่ใช้ชีวิตการเป็นนักเรียน เพื่อเป้าหมาย ในการได้มาคือความมีคุณภาพ มีระเบียบวินัยมีความรับผิดชอบ ผู้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในโรงเรียนคือครูทุกคน ซึ่งจะต้องใช้เทคนิควิธีการต่างๆ ที่มีความเหมาะสมเพื่อให้นักเรียนเกิดการปรับเปลี่ยนและพัฒนาพฤติกรรม เสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบให้เป็นไปตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 มีบทบาทในการจัดการศึกษาตามภารกิจงานที่รับผิดชอบ ซึ่งมีโรงเรียนประถมศึกษาและขยายโอกาส จำนวน 108 โรงเรียน มีทั้งโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก กระจายอยู่ตามอำเภอต่างๆ 4 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช อำเภอลานสกา อำเภอพระพรหม และอำเภอเฉลิมพระเกียรติ มีการจัดการศึกษาตามสภาพทางด้านสังคมทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ เพื่อใช้เป็นกรอบบริหารจัดการและ ขับเคลื่อนกลยุทธ์สู่ความสำเร็จ ซึ่งได้ดำเนินการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงสอดคล้องของยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายรัฐบาล ยุทธศาสตร์หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และบริบทของเขตพื้นที่การศึกษา โดยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรง จากผู้บริหารสถานศึกษาและเครือข่ายสถานศึกษาในแต่ละพื้นที่ได้มีการระดมความคิดเห็นนำเสนอปัญหาความต้องการ และข้อเสนอแนะแบบล่างสู่บน (Bottom Up) เพื่อตอบสนองกลยุทธ์ จุดเน้นที่มุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียน พัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาและพัฒนาระบบการบริหารให้มีความ

เหมาะสมกับสภาพความต้องการของท้องถิ่นและนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ จากรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ปีการศึกษา 2567 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 พบว่า จุดที่ควรพัฒนาด้านผู้เรียน คือ ผู้เรียนขาดคุณธรรรม จริยธรรมและเจตคติที่ดี ขาดวินัยความรับผิดชอบในตนเอง ต่อสังคม ขาดทักษะการใช้ชีวิตการอยู่ ร่วมกับผู้อื่น และการทำงานเป็นทีม (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1, 2567)

การพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนวัดแพร่ จากรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (Self Assessment Report: SAR) ปีการศึกษา 2567 พบว่า จุดที่ควรพัฒนาด้านผู้เรียน คือ ผู้เรียนขาดคุณธรรรม จริยธรรมและเจตคติที่ดี ขาดวินัยความรับผิดชอบในตนเอง ต่อสังคม ขาดทักษะการใช้ชีวิต การอยู่ร่วมกับผู้อื่น และการทำงานเป็นทีม (โรงเรียนวัดแพร่, 2567) อันเนื่องมาจากนักเรียน หลายคนขาดความใกล้ชิดและการเลี้ยงดูที่ต่อเนื่องจากพ่อแม่ ประกอบกับภาระงานของพ่อแม่ที่ต้องออกไปทำงานไกลจากบ้านเพื่อหารายได้ให้กับครอบครัว บางครอบครัวพ่อแม่แยกทางหรือหย่าร้างทำให้เด็กต้องอยู่กับญาติหรือคนอื่นที่ไม่ได้ใกล้ชิด ทำให้ขาดการเอาใจใส่ดูแลและการอบรมสั่งสอนที่ต่อเนื่อง

จากสภาพปัญหาเกี่ยวกับวินัยของนักเรียน พบว่านักเรียนยังขาดวินัยด้านความรับผิดชอบ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัญหาในการดำเนินการส่งเสริมวินัย เพื่อพัฒนาการจัดการเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบ ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 เพื่อให้เกิดแนวทางที่สอดคล้องกันและสามารถนำไปพัฒนานักเรียนให้มีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2553 ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีค่านิยมที่เหมาะสม เห็นคุณค่าของตนเองมีวินัยและปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนเองนับถือ ยึดถือหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสริมสร้างวินัยในตนเองและเติบโตเป็นพลเมืองที่ดีต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1
3. เพื่อนำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีโดยมีวิธีดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบ ของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 1) ประชากรโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 โดยมี ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน ครูและบุคลากร จำนวน 15 คน

นักเรียนระดับชั้นอนุบาล 1 - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 206 คน ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 196 คน รวมทั้งสิ้น 418 คน ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครู จำนวน 10 คน บุคลากร จำนวน 5 คน รวมครูและบุคลากร จำนวน 15 คน และผู้ปกครองนักเรียน 196 คน ประชากรทั้งหมด จำนวน 211 คน 2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู บุคลากรและผู้ปกครองของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 โดยผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยคัดเลือกแบบเจาะจงอย่างง่าย มีขั้นตอนไม่ซับซ้อน ซึ่งมีผู้ให้ข้อมูล คือ ครูและบุคลากร จำนวน 15 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 9 ห้องๆ ละ 10 คน รวมผู้ปกครอง จำนวน 90 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยทั้งหมด จำนวน 105 คน

2. เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ลักษณะของเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและพัฒนาขึ้นเป็นแบบสอบถามตามกรอบของวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบ เพื่อใช้เก็บข้อมูลในการวิจัย โดยแบ่งแบบสอบถาม ออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List) โดยถามข้อมูลเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา และสถานภาพ จำนวน 4 ข้อ และตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบ โดยแบบสอบถามในตอนที่ 2 มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด ตามหลักของลิเคิร์ท (Likert อ้างใน บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

2.2 การสร้างแบบสอบถาม สำหรับใช้เก็บรวบรวมข้อมูลสภาพการเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบ มีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้ 1) ศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำเนื้อหามาวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินค่าแล้วหาแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม 2) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามากลั่นกรอง เรียบเรียง กำหนดกรอบแนวคิดที่เป็นตัวบ่งชี้วัด 3) นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์ 4) ดำเนินการสร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย 5) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงของเนื้อหาความถูกต้องตามรูปแบบ โดยใช้เกณฑ์ดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหา (IOC) รายข้อ ไม่น้อยกว่า 0.50 6) นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำข้อมูลที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค พิจารณาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม 7) ใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากครู บุคลากรและผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การศึกษาขั้นวิเคราะห์ข้อมูลขั้นตอนการศึกษาสภาพวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบ ของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ใช้การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) โดยนำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวม ได้ นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อหาค่าทางสถิติ ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ นำเสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลค่าร้อยละ ตอนที่ 2 การวิเคราะห์วินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบ ของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

1. ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์เป็นผู้เชี่ยวชาญเป็นการได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 5 รูป/คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งมีลำดับขั้นในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้ 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบ ตามหลักอิทธิบาท 4 2) กำหนดประเด็นการร่างแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบ ตามหลักอิทธิบาท 4 จากการสังเคราะห์เอกสารและผลการสัมภาษณ์เชิงลึกในขั้นการศึกษาสภาพจัดขึ้นมาเป็นแนวทางการร่างแบบโดยบูรณาการกับหลักอิทธิบาท 4 3) นำร่างแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบ ตามหลักอิทธิบาท 4 ที่ได้ไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะได้เป็นร่างแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ฉบับที่ 1 4) นำร่างแนวทางการการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบ ตามหลักอิทธิบาท 4 ที่ได้ไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วปรับเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก 5) นำแบบสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบ ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนวัดแพร่ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบ และจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ขั้นศึกษาแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบ ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา โดยมีรายละเอียดดังนี้ 1) วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คนในการจัดทำร่างแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบ ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 2) ปรับแก้ไขเพิ่มเติมข้อมูลตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละประเด็น 3) นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นและข้อเสนอแนะเบื้องต้น 4) ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

ระยะที่ 3 นำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบ ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

1. ผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่มเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 รูป/คน เป็นการได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ในขั้นตอนการนำเสนอและประเมินแนวทางผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสนทนากลุ่ม และแบบประเมินการสนทนากลุ่ม ซึ่งมีลำดับขั้นในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้ 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการสนทนากลุ่มและการประเมินการสนทนากลุ่ม 2) จัดทำร่างแบบสนทนากลุ่มโดยกำหนดประเด็นที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก 3) จัดทำร่างแบบ

ประเมินความเหมาะสม 4) นำร่างแบบแบบสนทนากลุ่ม และแบบประเมินการสนทนากลุ่มที่ได้ไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล การศึกษาขั้นวิเคราะห์ข้อมูล ขั้นตอนการนำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบ ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 มีรายละเอียดการดำเนินการดังนี้ 1) ผู้วิจัยดำเนินการนำรายละเอียดจากสนทนากลุ่มแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบ ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 รวบรวมข้อมูลข้อเสนอแนะในประเด็นต่างๆ 2) ปรับแก้ไขเพิ่มเติมข้อมูลตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละขั้นตอน ออกมาเป็นร่างแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 3) จัดทำเป็นแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบ ตามหลักอิทธิบาท 4 เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็น และข้อเสนอแนะเบื้องต้น 4) ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาและจัดทำเป็นแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบ ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 สรุปผลและนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 พบว่า ระดับการเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบ ของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านการดูแลรับผิดชอบความสะอาด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ และด้านความรับผิดชอบต่อตนเองในการดูแลรักษาสุขภาพ มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่นๆ ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 โดยรวม

ที่	สภาพการเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	**วินัยด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง**			
1.1	ความรับผิดชอบต่อตนเองในการดูแลรักษาสุขภาพ	4.17	0.64	มาก
1.2	มีระเบียบวินัยในตนเอง	4.30	0.59	มาก
1.3	รับผิดชอบต่อหน้าที่	4.27	0.68	มาก
2.	**ความรับผิดชอบต่อสังคม**			
2.1	การปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ	4.42	0.55	มาก
2.2	การดูแลรับผิดชอบความสะอาด	4.45	0.58	มาก
	รวม	**4.32**	**0.61**	**มาก**

2. แนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

2.1 แนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าและสามารถนำสิ่งที่ได้จากกิจกรรมแนะแนวมาปรับใช้กับตนเอง การบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ในกิจกรรมแนะแนวของโรงเรียนวัดแพร่ ควรเสริมสร้างความรับผิดชอบของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยพัฒนาแรงจูงใจภายใน (ฉันทะ) ความเพียรพยายาม (วิริยะ) สมาธิและความตั้งใจในการปฏิบัติ (จิตตะ) และทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ (วิมังสา) ผ่านกระบวนการที่ให้นักเรียนได้คิด วางแผน ลงมือทำ และสะท้อนผลด้วยตนเอง ส่งเสริมความผูกพันต่อการเรียนรู้ การเห็นคุณค่าในตนเองและความภาคภูมิใจในผลงาน รวมทั้งการใช้วงจร PDCA เพื่อช่วยให้นักเรียนประเมินและปรับปรุงพฤติกรรมอย่างต่อเนื่อง

2.2 แนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบ ตามหลักอิทธิบาท 4 เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในกฎเกณฑ์และปฏิบัติตามในการเข้าร่วมกิจกรรมการบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ในกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนวัดแพร่ ควรเสริมสร้างวินัยและความรับผิดชอบอย่างเป็นระบบ โดยออกแบบกิจกรรมลูกเสือ–เนตรนารี ชุมนุม และกิจกรรมกลุ่มให้พัฒนาความพอใจและแรงจูงใจภายใน (ฉันทะ) ความเพียรพยายาม (วิริยะ) สมาธิในการปฏิบัติ (จิตตะ) และทักษะคิดวิเคราะห์ (วิมังสา) ผ่านการลงมือทำจริง การทบทวนตนเอง และการทำงานร่วมกับผู้อื่น

2.3 แนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบ ตามหลักอิทธิบาท 4 เพื่อให้นักเรียนมีจิตสาธารณะและมีความเสียสละมากขึ้น การนำหลักอิทธิบาท 4 มาบูรณาการในกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของโรงเรียนวัดแพร่ ช่วยเสริมสร้างจิตสาธารณะ และความรับผิดชอบของนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม ควรจัดกิจกรรมจิตอาสาที่เปิดโอกาสให้นักเรียนลงมือปฏิบัติจริงทำให้เกิดความรัก ความพอใจ และเห็นคุณค่าการช่วยเหลือผู้อื่น (ฉันทะ) พร้อมฝึกความเพียร ความมุ่งมั่น และความอดทนในการทำงานต่อเนื่อง (วิริยะ) ขณะเดียวกัน การทำงานอย่างใส่ใจ มีสมาธิ และมีความรอบคอบช่วยพัฒนาการกำกับตนเอง (จิตตะ) และเมื่อมีการสะท้อนผลหรือไตร่ตรองหลังทำกิจกรรม (วิมังสา)

3. การนำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 พบว่า แนวทางมีความเป็นไปได้ มีความเหมาะสมและมีประโยชน์ และได้มีการปรับแนวทางตามข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ ทำให้แนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบ ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการในการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบ ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ดังนี้

3.1 หลักการและเหตุผล การบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบ ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 จะต้องอาศัยปัจจัยหลายด้านเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบ ตามหลักอิทธิบาท 4 ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องกระตุ้นให้ครูมีจิตวิญญาณความเป็นครู อาศัยความรักระหว่างครูและนักเรียน มีการสร้างเครือข่ายประสานงานระหว่างครู ผู้ปกครอง และนักเรียน เพื่อเป็นการนำผลใน

การศึกษาไปปรับปรุงแก้ไข และใช้เป็นบรรทัดฐานในการกำหนดแนวทางในการจัดกิจกรรมให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันและเพื่อปลูกจิตสำนึกของนักเรียนให้สามารถใช้ชีวิตในสังคมต่อไปในอนาคตอย่างมีความสุข ทำให้เห็นคุณค่า เกิดความตระหนักและเข้าใจถึงการเคารพกฎกติกาภายในสังคม และมุ่งเน้นนักเรียนให้เป็นพลเมืองที่ดีและมีคุณภาพในสังคมต่อไป

3.2 วัตถุประสงค์แนวทางการบริหาร เพื่อพัฒนาระบบการบริหารจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีความต่อเนื่องและเป็นระบบ ตามหลักอิทธิบาท 4 ในการส่งเสริมวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียนทั้งการวางแผน ดำเนินกิจกรรม และติดตามประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อปลูกฝังวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียน สร้างเสริมให้นักเรียนมีวินัยและความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่นตามหลักอิทธิบาท 4 เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อวินัยและความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 ส่งเสริมสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่เหมาะสม สนับสนุนให้นักเรียนอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความรับผิดชอบ

3.3 กระบวนการดำเนินการแนวทางการบริหาร วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาด้านวินัยความรับผิดชอบของนักเรียน ประเมินพฤติกรรมและการปฏิบัติตนของนักเรียนในด้านความรับผิดชอบการทำงานร่วมกับผู้อื่น และการปฏิบัติตามกฎระเบียบ กำหนดเป้าหมายและแนวทางบูรณาการกิจกรรมตามหลักอิทธิบาท 4 ตั้งเป้าหมายการพัฒนาวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียนให้ชัดเจน วางแผนการดำเนินกิจกรรมทั้ง 3 ด้าน จัดทำแผนการดำเนินกิจกรรมอย่างครบถ้วน ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน กิจกรรมเพื่อสังคม พร้อมกำหนดลำดับความสำคัญ ระยะเวลา และผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน ประสานความร่วมมือระหว่างครูแนะแนว ครูประจำชั้น และครูที่ปรึกษา สร้างระบบการทำงานร่วมกันระหว่างครูทุกฝ่ายโดยนำกระบวนการ PDCA มาใช้เพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ทั้งการติดตามผล การให้คำปรึกษา และการปรับปรุงกิจกรรมตามผลสะท้อนของนักเรียน เพื่อส่งเสริมวินัยและความรับผิดชอบอย่างเป็นระบบ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลศึกษาสภาพการเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 อภิปรายผลการวิจัยรายด้านได้ดังนี้

1.1 สภาพการเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบ ของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุดคือ ด้านการดูแลรับผิดชอบความสะอาด ทั้งนี้ที่เป็นอย่างนี้เพราะ โรงเรียนมีระบบการจัดเวรทำความสะอาดที่เป็นรูปธรรม มีการกำกับติดตามอย่างต่อเนื่องและปลูกฝังจิตสำนึกผ่านการปฏิบัติจริง นอกจากนี้ กิจกรรมด้านความสะอาดยังเป็นกิจกรรมที่นักเรียนสามารถเห็นผลลัพธ์ได้ทันที จึงช่วยเสริมแรงจูงใจให้เกิดความภาคภูมิใจและความรับผิดชอบ รวมทั้งเป็นกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับสุขอนามัยและสภาพแวดล้อมที่นักเรียนสัมผัสโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชโลธร โสมหิรัญ (2563) ที่พบว่า 1) ความรับผิดชอบต่อสังคม ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง 2) นักเรียนกลุ่มทดลองมีความรับผิดชอบต่อสังคมสูงขึ้นหลังเข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) นักเรียนกลุ่มทดลองมีความรับผิดชอบต่อสังคมสูงกว่ากลุ่มควบคุมหลังเข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอัครเดช

อินทรสถาพร (2560) ที่พบว่า การเสริมสร้างความรับผิดชอบของนักเรียนต้องอาศัยกระบวนการฝึกปฏิบัติแบบต่อเนื่องและมีแบบแผนชัดเจน ซึ่งเน้นการปฏิบัติกับสถานการณ์จำลองในห้องเรียนเป็นหลัก สอดคล้องกันเพราะว่า โรงเรียนวัดแพร่ได้จัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชนให้นักเรียนมีส่วนร่วมจริง เช่น การบำเพ็ญประโยชน์ภายในโรงเรียนและชุมชน การรณรงค์สิ่งแวดล้อม หรือกิจกรรมจิตอาสา ทำให้นักเรียนเห็นคุณค่าและประโยชน์ของการมีส่วนร่วม สร้างความภาคภูมิใจและตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม

1.2 สภาพการเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ด้านความรับผิดชอบต่อตนเองในการดูแลรักษาสุขภาพ พบว่า โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ นักเรียนมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงและลดการเจ็บป่วย ทั้งนี้ที่เป็นอย่างนี้เพราะโรงเรียนมีระบบการส่งเสริมสุขภาพที่เข้มแข็งและต่อเนื่อง เช่น การตรวจสุขภาพประจำปี การคัดกรองสุขภาพรายห้อง การรณรงค์การล้างมือการสวมหน้ากากในช่วงจำเป็น และการส่งเสริมการออกกำลังกายในชั่วโมงพละและกิจกรรมหน้าเสาธงซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิภาส ทองสุทธิ์ (2560) ที่พบว่า การเสริมสร้างวินัยนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ดำเนินงานได้ในระดับมากทั้ง 5 ด้าน โดยรูปแบบการเสริมสร้างวินัยประกอบด้วยการกำหนดนโยบาย การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อกิจกรรมการประกาศเกียรติคุณนักเรียน การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และการนิเทศติดตามผลอย่างเป็นระบบ ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบนี้อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงถึงความครบถ้วนและมีประสิทธิภาพในการส่งเสริมวินัยนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของโสภณ บัวจันทร์ (2562) ที่พบว่า การนำหลักอิทธิบาทธรรมไปประยุกต์ใช้ในการเรียนของนิสิตโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทั้งเพศชายและเพศหญิง พบว่าด้านฉันทะมีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก รองลงมาด้านจิตตะ และวิมังสาอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านวิริยะ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาวิทวัฒน์ วิวฑฒนเมธี (2561) ที่พบว่า การบริหารตามหลักอิทธิบาท 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 อยู่ในระดับมากโดยมีจุดเด่น ด้านการบริหารตามหลักจิตตะ วิมังสา และวิริยะ ขณะที่ด้านฉันทะ เป็นด้านที่ควรเสริมเพิ่มเติม สอดคล้องกันเพราะว่าโรงเรียนวัดแพร่ มีการบริหารจัดการ ด้านสุขภาพและวินัยนักเรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ทั้งในด้านนโยบายการจัดสภาพแวดล้อม การส่งเสริมกิจกรรมสุขภาพ และการกำกับติดตามผลซึ่งสะท้อนรูปแบบการบริหารที่มีความเป็นระบบ เน้นความใส่ใจการตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง และความเพียรในการพัฒนาพฤติกรรมนักเรียน

1.3. สภาพการเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบ ของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ด้านการมีระเบียบวินัยในตนเอง พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ นักเรียนเคารพกฎระเบียบและปฏิบัติตามเวลา เช่น เข้าเรียนตรงเวลา ทั้งนี้ที่เป็นอย่างนี้เพราะโรงเรียนมีระบบกำกับดูแลด้านวินัยที่ชัดเจนและสม่ำเสมอทั้งในรูปแบบมาตรการ การประชาสัมพันธ์กติกา และการติดตามพฤติกรรมรายวัน ทำให้นักเรียนเกิดความคุ้นชินกับการปฏิบัติตามเวลา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนฤมล ณรงค์วิชัย (2561) ที่พบว่า ครูมีความคิดเห็นว่าทั้งปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาวินัยนักเรียนและระดับวินัยของนักเรียนอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยปัจจัยต่างๆ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการพัฒนาวินัยในระดับค่อนข้างต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ Adlya (2020) พบว่า การควบคุมตนเองของนักเรียนมีผลอย่างมากต่อระเบียบวินัยของนักเรียน นักเรียนที่มีความสามารถในการชี้นำตัวเองตามกฎเกณฑ์และบรรทัดฐานที่ถูกต้องมักมีวินัยดี

ในขณะเดียวกันระเบียบวินัยของนักเรียนยังได้รับอิทธิพลจากปัจจัยอื่นๆ เช่น เชื้อชาติ เพศ ความสนใจและการเปิดกว้างของผู้ปกครอง การสนับสนุนจากครอบครัว เพื่อน การเลี้ยงดู ความยากลำบาก ในการเรียน ความเครียดส่วนตัว และปัญหาสุขภาพ ดังนั้นการพัฒนาการควบคุมตนเองของนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญเพื่อป้องกันพฤติกรรมที่ขาดระเบียบวินัยและส่งเสริมการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ได้อย่างเหมาะสม และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sam Bamkin (2015) ที่พบว่า การปลูกฝังคุณธรรมของเด็กญี่ปุ่นมีความเข้มแข็งเนื่องจากได้รับการเรียนรู้จาก 4 แหล่งสำคัญ ได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน ชุมชนและศูนย์การเรียนรู้ แต่ละแหล่งร่วมกันพัฒนาเด็กด้านพฤติกรรม คุณธรรม ทักษะทางสังคมและทักษะชีวิต ผ่านกิจกรรมปฏิบัติจริง เช่น งานศิลปะ การทำอาหาร การใช้ชีวิตร่วมกับครอบครัว การทักทาย การช่วยเหลือผู้อื่น และการเรียนคุณธรรมในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้เด็กญี่ปุ่นมีคุณธรรมเข้มแข็ง สามารถอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีระเบียบและรับผิดชอบ สอดคล้องกันเพราะว่าโรงเรียนวัดแพร่ มีการกำกับดูแลวินัย และการปลูกฝังพฤติกรรมรับผิดชอบอย่างเป็นระบบ คล้ายกับแนวคิดของงานวิจัยทั้งสองที่ชี้ให้เห็นว่า การสร้างวินัยต้องอาศัยการกำกับที่ต่อเนื่อง สภาพแวดล้อมที่สนับสนุน และการปลูกฝังผ่านกิจกรรมจริงทั้งในโรงเรียน ครอบครัว และชุมชน ทำให้นักเรียนเกิดความเคยชินในการปฏิบัติตามกฎระเบียบและมีวินัยในตนเองอย่างมั่นคง นอกจากนี้ โรงเรียนวัดแพร่ยังออกแบบกิจกรรมให้เหมาะสมกับช่วงวัยและเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันของนักเรียน ทำให้การเรียนรู้ระเบียบวินัย และความรับผิดชอบเป็นเรื่องที่เข้าใจง่ายและปฏิบัติได้จริง

1.4 สภาพการเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบ ของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ด้านความรับผิดชอบต่อหน้าที่ พบว่าโดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ นักเรียนปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ ทั้งนี้ที่เป็นอย่างนี้เพราะกระบวนการจัดกิจกรรมและบรรยากาศ การเรียนรู้ของโรงเรียนที่ส่งเสริมความรับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนมีระบบการมอบหมายหน้าที่ที่ชัดเจน ตรงกับความสามารถและความถนัดของนักเรียน พร้อมทั้งมีครูคอยกำกับดูแล ให้คำปรึกษา และติดตามผลการปฏิบัติงานเป็นระยะ ทำให้นักเรียนตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจุฑามณี เสาระโส (2560) ที่พบว่า โปรแกรมส่งเสริมความมีวินัย ในตนเองมีความเหมาะสมมาก และการใช้โปรแกรมทำให้นักเรียนมีวินัยในตนเองสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อย่างไรก็ตาม พฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของนักเรียนยังไม่แสดงความคงทนหลังการใช้โปรแกรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Mbaluka (2017) ที่พบว่า วินัยในตนเองของนักเรียนและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมทางวิชาการมีผลต่อผลการเรียนอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะความขยันหมั่นเพียรของนักเรียนมีความสัมพันธ์เชิงบวกสูงสุด ขณะที่สิ่งรบกวนมีผลเชิงลบต่อผลการเรียน เด็กผู้ชายมีแนวโน้มถูกรบกวนมากกว่าและมีวินัยในตนเองต่ำกว่าเด็กผู้หญิง การรวมกันระหว่างวินัยในตนเองและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองสามารถพัฒนาผลการเรียนของนักเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้น การปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจึงจำเป็นต้องเน้นให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมอย่างแข็งขัน ทั้งในการสื่อสารกับโรงเรียน การเลี้ยงดู การสนับสนุนการเรียนที่บ้าน และการร่วมมือกับชุมชนเพื่อสนับสนุนทรัพยากรและกิจกรรมการเรียนรู้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Fatma Sadik (2017) ที่พบว่านักเรียนส่วนใหญ่รับรู้ระเบียบวินัยในเชิงบวกว่าเป็นแนวทางชี้นำพฤติกรรม ส่งเสริมการควบคุมตนเอง การเรียนรู้ การทำงานร่วมกัน และความจำเป็นต่อชีวิตทางสังคม ในขณะเดียวกัน นักเรียนมองอุปมาเชิงลบของระเบียบวินัย เช่น การลงโทษ ดุด่า และการตรวจสอบ กฎระเบียบต่างๆ ว่าจำเป็นแต่ควรมีเหตุผลและไม่รุนแรง นอกจากนี้ นักเรียนคาดหวังให้ครูเตือนอย่างสุภาพ จัดกิจกรรมสนุกสนานเพื่อจัดการความแตกต่างและแจ้งกฎอย่างชัดเจน ผลการศึกษาชี้ว่า การรับรู้ระเบียบวินัยของนักเรียนได้รับอิทธิพลจากครูเป็นหลัก

รองลงมาคือครอบครัว และฝ่ายบริหารโรงเรียนตามลำดับ สอดคล้องกันเพราะว่า โรงเรียนวัดแพร่มีการจัดกิจกรรมและมอบหมายหน้าที่ให้นักเรียนอย่างชัดเจน เหมาะสมกับความสามารถ พร้อมทั้งมีการติดตามผลและให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่อง ทำให้นักเรียนเกิดความตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนเอง สามารถปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ และรับรู้ถึงความสำคัญของระเบียบวินัยในการเรียนรู้ การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการอยู่ร่วมในสังคม ซึ่งสะท้อนถึงการเสริมสร้างวินัยในตนเองอย่างเป็นรูปธรรม

1.5. สภาพการเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบ ของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ พบว่า โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ นักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับของโรงเรียน ทั้งนี้ที่เป็นอย่างนี้เพราะ การจัดระบบวินัย ที่ชัดเจนและสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน โรงเรียนมีการกำหนดกฎระเบียบที่เข้าใจง่าย เหมาะสมกับวัยของนักเรียน และมีการประชาสัมพันธ์ผ่านหลายช่องทาง เช่น การชี้แจงหน้าเสาธง ป้ายนิเทศ และการสื่อสารผ่านครูประจำชั้น ทำให้นักเรียนรับรู้และเข้าใจถึงข้อบังคับต่างๆ อย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sevda Nur Açıkgöz (2024) ที่พบว่า ระดับความรับผิดชอบที่มุ่งเน้นต่อวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนประถมศึกษามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ขึ้นอยู่กับเพศ ชั้นปี และความสนใจในวิชาวิทยาศาสตร์ โดยนักเรียนหญิง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนที่มีความชอบในวิชาวิทยาศาสตร์สูง มีความรับผิดชอบต่อการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์สูงกว่ากลุ่มอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญ ขณะที่ปัจจัยอื่นๆ ได้แก่ ลำดับการเกิด จำนวนพี่น้อง ประสบการณ์ก่อนวัยเรียน และระดับการศึกษาของบิดามารดา ไม่พบว่ามีผลต่อระดับความรับผิดชอบของนักเรียน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Nobuku Uchida (2021) ที่พบว่า การปลูกฝังวินัยให้แก่เด็กเป็นกระบวนการที่พ่อแม่และผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาให้เด็กมีคุณลักษณะความมีวินัยอย่างเหมาะสม ผ่านการเรียนรู้ ฝึกปฏิบัติ และคำแนะนำที่ใกล้ชิดตามวัย ตั้งแต่การทำกิจวัตรพื้นฐานด้วยตนเองในวัย 2–4 ปี จนถึงการมีส่วนร่วมในการดูแลผู้อื่นและตัดสินใจด้วยตนเองเมื่ออายุ 5 ปี ส่งผลให้เด็กญี่ปุ่นสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง พร้อมพัฒนาความรับผิดชอบและวินัยอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกันเพราะว่า โรงเรียนวัดแพร่มีการสร้างระบบระเบียบและกฎข้อบังคับที่ชัดเจน เข้าใจง่าย และเหมาะสมกับวัยนักเรียน พร้อมทั้งมีการประชาสัมพันธ์และติดตามพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ ทำให้นักเรียนรับรู้ เข้าใจ และปฏิบัติตามอย่างมีวินัย ทั้งในกิจวัตรประจำวันและการเรียนรู้ตามหน้าที่

1.6 สภาพการเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบ ของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ด้านการดูแลรับผิดชอบความสะอาด พบว่า โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ นักเรียนช่วยกันรักษาความสะอาดบริเวณห้องเรียนและโรงเรียน ทั้งนี้ที่เป็นอย่างนี้เพราะโรงเรียนมีระบบการจัดเวรทำความสะอาดที่เป็นรูปธรรมและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เช่น การกำหนดพื้นที่รับผิดชอบรายห้อง การหมุนเวรประจำวันและการมอบหมายหน้าที่ให้ตรงกับความสามารถของนักเรียน ทำให้นักเรียนรู้สึกมีบทบาทและหน้าที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชโลธร โสมหิรัญ (2563) ที่พบว่า 1) ความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง 2) นักเรียนกลุ่มทดลองมีความรับผิดชอบต่อสังคมสูงขึ้นหลังเข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) นักเรียนกลุ่มทดลองมีความรับผิดชอบต่อสังคมสูงกว่ากลุ่มควบคุมหลังเข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของอัครเดช อินทรสถาพร (2560) ที่พบว่า การเสริมสร้างความรับผิดชอบของนักเรียนต้องอาศัยกระบวนการฝึกปฏิบัติแบบต่อเนื่องและมีแบบแผนชัดเจนซึ่งเน้นการปฏิบัติกับสถานการณ์จำลองใน

ห้องเรียนเป็นหลัก สอดคล้องกันเพราะว่าโรงเรียนวัดแพร่มีระบบเวรทำความสะอาดและมอบหมายหน้าที่ตามความสามารถของนักเรียน พร้อมติดตามผลอย่างต่อเนื่อง ทำให้นักเรียนเกิดความตระหนักและรับผิดชอบต่อความสะอาดของตนเอง ห้องเรียน และโรงเรียน การดำเนินงานนี้สะท้อนถึงการฝึกปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอและการมีส่วนร่วมของครูและผู้ปกครอง เป็นแนวทางสนับสนุนการสร้างวินัย และความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างเป็นระบบ

2. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านกิจกรรมแนะแนว พบว่าการดำเนินงาน ยังไม่สามารถสร้างความรับผิดชอบในนักเรียนได้เต็มที่ เนื่องจากขาดความต่อเนื่องและการเชื่อมโยงกับแรงจูงใจภายใน ควรสร้างความพอใจในกิจกรรม (ฉันทะ) ส่งเสริมความพยายามจนงานสำเร็จ (วิริยะ) ปลูกฝังความตั้งใจจดจ่อ (จิตตะ) และฝึกการสะท้อนคิดหลังทำกิจกรรม (วิมังสา) เมื่อดำเนินกระบวนการอย่างต่อเนื่อง กิจกรรมแนะแนวจะช่วยสร้างความรับผิดชอบภายในนักเรียนได้อย่างแท้จริง ทั้งด้านพฤติกรรม อารมณ์ และทัศนคติ 2) ด้านความรับผิดชอบกิจกรรมนักเรียน พบว่าความสม่ำเสมอในการฝึกฝนและสะท้อนผลยังไม่ชัดเจน ควรออกแบบกิจกรรมให้นักเรียนตระหนักคุณค่าของกิจกรรม (ฉันทะ) มีความมุ่งมั่นและเพียรพยายามในภารกิจที่ได้รับมอบหมาย (วิริยะ) ทำงานด้วยความตั้งใจและเอาใจใส่ (จิตตะ) รวมถึงสามารถวิเคราะห์และทบทวนพฤติกรรมตนเองหลังทำกิจกรรม (วิมังสา) ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดวินัยภายใน มีความรับผิดชอบ และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) ด้านความรับผิดชอบกิจกรรม เพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ พบว่านักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมจิตอาสาอยู่บ้าง แต่ยังไม่ได้พัฒนาไปสู่จิตสาธารณะอย่างแท้จริง เพราะขาดการเชื่อมโยงกิจกรรมกับคุณค่าภายใน ควรให้นักเรียนเห็นคุณค่าของการช่วยเหลือผู้อื่น (ฉันทะ) ได้ฝึกความเพียรในการทำงานเพื่อส่วนรวม (วิริยะ) มีความตั้งใจทำงานโดยไม่หวังผลตอบแทน (จิตตะ) และรู้จักไตร่ตรองประโยชน์ของกิจกรรมต่อสังคมและตนเอง (วิมังสา) ทั้งนี้ที่เป็นอย่างนี้เพราะโรงเรียนวัดแพร่มีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนหลายด้าน แต่ยังขาดการเชื่อมโยงเชิงลึกกับแรงจูงใจภายในของนักเรียน และการบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ยังไม่ครบถ้วนในทุกกระบวนการการดำเนินงานส่วนใหญ่เน้นการปฏิบัติตามหน้าที่มากกว่าการสร้างวินัยจากภายใน ทำให้นักเรียนยังไม่สามารถพัฒนาความรับผิดชอบเต็มศักยภาพในมิติต่างๆ ได้แก่ ความพอใจและสมัครใจในการทำกิจกรรม (ฉันทะ) ความเพียรพยายามอย่างต่อเนื่อง (วิริยะ) ความตั้งใจจดจ่อในการปฏิบัติงาน (จิตตะ) และการคิดทบทวน เพื่อปรับปรุงตนเอง (วิมังสา) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสัตยา ไชยเชษฐ์ (2564) ที่พบว่า การส่งเสริมวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียนจะมีประสิทธิภาพสูงเมื่อโรงเรียนออกแบบกิจกรรมที่ดึงดูดใจมีรูปแบบหลากหลาย และตอบสนองความต้องการของผู้เรียน การจัดกิจกรรมที่มีความหมายต่อชีวิตจริงจะช่วยให้เด็กมีแรงจูงใจภายใน และมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น ครูและโรงเรียนต้องมีบทบาทในการสร้างกิจกรรมที่เหมาะสมและกำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาชินกฤต จิรวโส และคณะ (2566) ที่พบว่า การบริหารตามหลักอิทธิบาท 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากโดยรวม โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการบริหารสถานศึกษาตามหลักจิตตะ รองลงมาคือหลักวิมังสา และหลักวิริยะตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือหลักฉันทะ ซึ่งสะท้อนว่า แม้การนำหลักอิทธิบาท 4 ไปประยุกต์ใช้จะได้ผลดีในด้านสมาธิ การคิดวิเคราะห์ และความเพียรพยายาม แต่การสร้างแรงจูงใจภายในและความสมัครใจของผู้เรียนยังต้องได้รับการส่งเสริมเพิ่มเติม สอดคล้องกันเพราะ โรงเรียนวัดแพร่ได้ออกแบบและบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยเชื่อมโยงกิจกรรมแต่ละด้านกับคุณค่าภายในของ

นักเรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจภายใน (ฉันทะ) ฝึกความเพียร และความมุ่งมั่นในการปฏิบัติ (วิริยะ) ใส่ใจและเอาใจใส่ต่อการทำกิจกรรมและผลลัพธ์ (จิตตะ) รวมถึงสามารถไตร่ตรอง พิจารณา และปรับปรุงพฤติกรรมของตนเองอย่างมีเหตุผล (วิมังสา) ส่งผลให้เกิดวินัยและความรับผิดชอบอย่างยั่งยืนทั้งในด้านพฤติกรรม อารมณ์ และสังคม

3. ผลการนำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบ ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบ จะต้องอาศัยปัจจัยหลายด้านเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบ ตามหลักอิทธิบาท 4 ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องกระตุ้นให้ครูมีจิตวิญญาณความเป็นครู อาศัยความรักระหว่างครูและนักเรียน มีการสร้างเครือข่ายประสานงานระหว่างครู ผู้ปกครอง และนักเรียน เพื่อเป็นการนำผลในการศึกษาไปปรับปรุงแก้ไข และใช้เป็นบรรทัดฐาน ในการกำหนดแนวทางในการจัดกิจกรรมให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันและเพื่อปลูกจิตสำนึกของนักเรียนให้สามารถใช้ชีวิตในสังคมต่อไปในอนาคตอย่างมีความสุข ทำให้เห็นคุณค่า เกิดความตระหนักและเข้าใจถึงการเคารพกฎกติกาภายในสังคม และมุ่งเน้นนักเรียนให้เป็นพลเมืองที่ดีและมีคุณภาพในสังคมต่อไป สถานศึกษาจะต้องทำการศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาด้านวินัยความรับผิดชอบของนักเรียน ประเมินพฤติกรรมและการปฏิบัติตนของนักเรียนในด้านความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการปฏิบัติตามกฎระเบียบ เพื่อระบุปัญหา จุดอ่อน และโอกาสพัฒนา เป็นฐานสำคัญในการออกแบบกิจกรรมที่ตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียน กำหนดเป้าหมายและแนวทางบูรณาการกิจกรรมตามหลักอิทธิบาท 4 ตั้งเป้าหมายการพัฒนาวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียนให้ชัดเจน พร้อมกำหนดลำดับความสำคัญ ระยะเวลา และผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน ประสานความร่วมมือระหว่างครูแนะแนว ครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษา สร้างระบบการทำงานร่วมกันระหว่างครูทุกฝ่าย ทั้งการติดตามผล การให้คำปรึกษา และการปรับปรุงกิจกรรม ตามผลสะท้อนของนักเรียนเพื่อส่งเสริมวินัยและความรับผิดชอบอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ที่เป็นอย่างนี้เพราะการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 ต้องให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกและเสริมแรงเชิงบวก ระบบบริหารจัดการเชื่อมโยงทุกฝ่ายอย่างมีทิศทางเดียวกัน และกิจกรรมต้องส่งเสริมแรงจูงใจภายใน ความเพียรพยายาม สมาธิ การคิดวิเคราะห์ และการสะท้อนตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของคมสัน พรมเสน (2562) ที่พบว่า การบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกขั้นตอน โดยเฉพาะด้านการกำหนด การประเมิน การวางแผนร่วมกัน และการดำเนินกิจกรรมตามแผน นอกจากนี้ยังเสนอแนวทางพัฒนา เช่น การประชุมชี้แจงแนวปฏิบัติการร่วมกำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับหลักสูตร การส่งเสริมความรู้และทักษะของครู รวมถึงการสำรวจความพร้อมและความต้องการของผู้เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาพัฒนาการจัดกิจกรรมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของชโลธร โสมหิรัญ (2563) ทำการวิจัยเรื่อง การเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการให้คำปรึกษากลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า 1) ความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง 2) นักเรียนกลุ่มทดลองมีความรับผิดชอบต่อสังคมสูงขึ้นหลังเข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) นักเรียนกลุ่มทดลองมีความรับผิดชอบต่อสังคมสูงกว่ากลุ่มควบคุมหลังเข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกันเพราะว่า โรงเรียนวัดแพร่ ให้ความสำคัญกับการพัฒนานักเรียนแบบองค์รวม โดยเฉพาะการเสริมสร้างวินัยและความรับผิดชอบผ่านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่เน้นแรงจูงใจภายใน (ฉันทะ) ส่งเสริมความเพียรพยายามใน

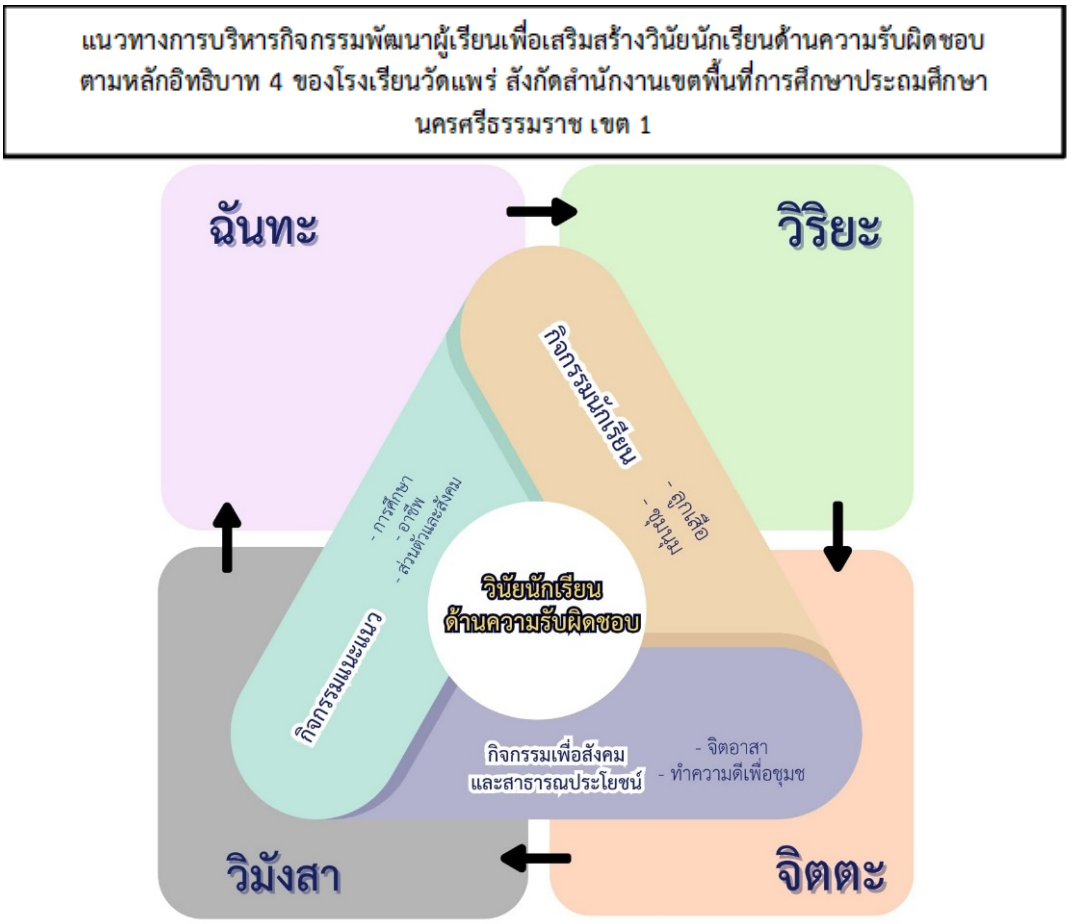
การปฏิบัติงาน (วิริยะ) พัฒนาสมาธิและความตั้งใจในการทำกิจกรรม (จิตตะ) และสนับสนุนให้นักเรียนรู้จักคิดวิเคราะห์และสะท้อนผลการกระทำของตน (วิมังสา)

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ แนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 สรุปได้ดังนี้

แนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 จำเป็นต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยการกำหนดนโยบาย แผนงาน และแนวปฏิบัติที่ชัดเจนพร้อมวางกระบวนการจัดกิจกรรมที่สามารถบูรณาการหลักฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสาเข้าไว้ในทุกขั้นตอน เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนมีความตระหนักในหน้าที่ และมีแรงจูงใจภายในในการพัฒนาตนเอง ทั้งในด้านการดูแลตนเอง การรับผิดชอบต่อภารกิจที่ได้รับมอบหมาย และการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนอย่างเหมาะสม การจัดกิจกรรมต่างๆ ล้วนมีบทบาทในการฝึกฝนความรับผิดชอบและปลูกฝังคุณลักษณะนิสัยที่ดีอย่างรอบด้าน นอกจากนี้ การดำเนินงานที่เน้นการมีส่วนร่วมของครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และชุมชนยังเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการพัฒนาวินัย โดยเฉพาะการที่ครูประพฤติตนเป็นแบบอย่าง และใช้กระบวนการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ให้นักเรียนเข้าใจผ่านการปฏิบัติจริง ขณะเดียวกันการจัดระบบติดตามตรวจสอบ และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ช่วยให้โรงเรียนสามารถปรับปรุงกิจกรรมให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของนักเรียนอย่างเหมาะสม องค์ความรู้เหล่านี้ชี้ให้เห็นว่า แนวการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มีความต่อเนื่อง และสร้างสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่เอื้อต่อความรับผิดขอบร่วมกันเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การเสริมสร้างวินัยของนักเรียนอย่างยั่งยืน และสามารถประยุกต์เป็นแนวทางให้สถานศึกษาอื่นนำไปใช้ตามบริบทของแต่ละพื้นที่อย่างมีประสิทธิผล

นอกจากนี้ แนวทางการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 วางแผนการดำเนินกิจกรรมทั้ง 3 ด้าน คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคม โดยบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ได้แก่ ฉันทะ (ความพอใจในงาน) วิริยะ(ความไม่ย่อท้อในงาน) จิตตะ (ความจดจ่อในงาน) และวิมังสา (ความพินิจพิจารณาในงาน) อย่างเป็นระบบ ประสานความร่วมมือระหว่างครูแนะแนว ครูประจำชั้น และครูที่ปรึกษาในการดำเนินงาน ติดตาม ให้คำปรึกษา และปรับปรุงกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียนเป็นไปอย่างเป็นระบบ อีกทั้งยังเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมแต่ละชั้นเรียนหรือในระดับเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 สรุปภาพองค์ความรู้จากการวิจัยดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ส่งเสริมการบริหารการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่บูรณาการหลักอิทธิบาท 4 อย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนาวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบให้เกิดพฤติกรรมที่ชัดเจนและต่อเนื่อง

1.2 นำผลวิจัยเป็นข้อมูลประกอบการวางแผนและพัฒนากลไกการติดตามประเมินผลกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้การเสริมสร้างความรับผิดชอบเป็นไปตามเป้าหมายของสถานศึกษา

1.3 นำผลที่ได้ไปพัฒนาคู่มือหรือแนวทางปฏิบัติสำหรับ ครู ผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การจัดกิจกรรมตามหลักอิทธิบาท 4 มีมาตรฐานเดียวกัน และสามารถประยุกต์ใช้สู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารกิจกรรมนักเรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

2.2 ควรศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

2.3 ควรศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). คู่มือการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

คมสัน พรมเสน. (2562). การบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนวัดท่าพูด (นครผลประชานุกูล) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ครรชิต โทรัตน์. (2563). การพัฒนาศักยภาพครูในการเสริมสร้างวินัยนักเรียน โรงเรียนบ้านขว้างคลีชูชาติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

จุฑามณี เสาระโส. (2560). การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความมีวินัยในตนเอง ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ชโลธร โสมหิรัญ. (2563). การเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการให้คำปรึกษากลุ่ม. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

นฤมล ณรงค์วิชัย. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาวินัยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ในจังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

เบญญาภา หลวงราช. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

พระมหาชินกฤต จิรว์โส และคณะ. (2566). การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการจัดการเรียนการสอนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านตูม ตำบลบ้านจันทน์ อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี. วารสารวิชาการสังคมศาสตร์วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด, 2(3), 148.

พระมหาวิทวัฒน์ วิวฑฺฒนเมธี (จันทร์เต็ม). (2561). การบริหารตามหลักอิทธิบาท 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

โรงเรียนวัดแพร่. (2567). แผนปฏิบัติการ ประจำปีการศึกษา 2567. นครศรีธรรมราช: โรงเรียนวัดแพร่.

วิภาส ทองสุทธิ์. (2560). รูปแบบการเสริมสร้างวินัยนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี. รายงานวิจัย. มหาวิทยาลัยนอร์ท กรุงเทพ.

สัตยา ไชยเชษฐ์. (2564). สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1. (2567). แผนบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567. แหล่งที่มา https://www.nst1.go.th/ สืบค้นเมื่อ 29 พฤษภาคม 2568.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2567). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567. แหล่งที่มา https://www.http://www.bopp.go.th/pdf สืบค้นเมื่อ 29 พฤษภาคม 2568.

โสภณ บัวจันทร์. (2562). การนำหลักอิทธิบาทธรรมไปประยุกต์ใช้ในการเรียนของนิสิตวิทยาลัยสงฆ์สุราษฎร์ธานี. วารสารนิติศาสตร์และสังคมท้องถิ่น, 3(2), 32-33.

อัครเดช อินทรสถาพร. (2560). การเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบโดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลอัจฉรา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

Adlya. S. I. (2020). The contribution of self control to students' discipline. Universitas Negeri Padan.

Fatma Sadik. (2017). Children and Discipline: Investigating Secondary School Students' Perception of Discipline through Metaphors Cukurova University. TURKE .

Mbaluka. S. N. (2017). The impact of student self-discipline and parental involvement in students' academic activities on student academic performance**.** Andrews University.

Nobuku Uchida. (2021). Child Discipline in Japan: an Important Part of Parenting Where Parents Pass on Their Values to Their Children. Tsukuba:University of Tsukuba.

Sam Bamkin. (2015). Moral Education at Japanese elementary school. London: Winston Churchill Memorial Trust.

Sevda Nur Açıkgöz. (2024). Science lesson-focused responsibility levels of primary school pupils. Journal of Turkish Science Education Kocaeli University, 21(4), 775-798.

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) 2569
Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU Vol. 13 No. 1 (January-April) 2026
ISSN: 2673-0030 (Online) https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1

THE PRIORITY NEEDS OF DEVELOPING THE MANAGEMENT SKILLS OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER SARABURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

[1]หิรัญ คชรินทร์ Hirun Kotcharin [2]สรสิริ วรวรรณ Sornsiri Worawan
[1, 2]**สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ Panyapiwat Institute of Management, Thailand**
Corresponding Author E-mail: hirunhihi1@gmail.com

Article Received: September 09, 2025. Revised: April 22, 2026. Accepted: April 24, 2026.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา และ 2) เพื่อวิเคราะห์อันดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 เป็นการวิจัยแบบเชิงพรรณนาโดยมีขั้นตอนการวิจัย ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 จำนวน 278 คน สุ่มโดยแบบแบ่งชั้นภูมิแบบเป็นสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ ทักษะด้านการสื่อสาร ทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ทักษะด้านเทคนิค ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์และทักษะด้านความคิดรวบยอด และสภาพพึงประสงค์ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับ จากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ ทักษะด้านการสื่อสาร ทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ทักษะด้านเทคนิค ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์และทักษะด้านความคิดรวบยอด 2) วิเคราะห์อันดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 พบว่า ประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ลำดับที่ 1 ทักษะด้านการสื่อสาร ลำดับที่ 2 ทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ลำดับที่ 3 ทักษะด้านเทคนิค ลำดับที่ 4 ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ และลำดับที่ 5 ทักษะด้านความคิดรวบยอด

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น, ทักษะการบริหาร, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This research aims 1) to study the current and desired status of administrative skills of school administrators and 2) to analyze the ranking of the needs for developing administrative skills of school administrators under the Office of the Primary Educational Service Area, Saraburi Area 1. This research is a descriptive research with the following research steps: The sample group used in the research is 278 teachers and educational personnel under the Office of the Primary Educational Service Area, Saraburi Area 1, randomly selected by stratified proportional sampling. The research tool used was a questionnaire. The statistics used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, and the needs index.

The research results found that 1) The current state of administrative skills of school administrators under the Office of the Basic Education Commission, Saraburi Primary Educational Service Area 1, overall, has a high average level. The rankings from highest to lowest average are as follows: communication skills, digital technology skills, technical skills, interpersonal skills, and conceptual skills. The desired state of administrative skills of school administrators under the Office of the Basic Education Commission, Saraburi Primary Educational Service Area 1, overall, has a high average level. The rankings from highest to lowest average are as follows: communication skills, digital technology skills, technical skills, interpersonal skills, and conceptual skills. 2) Analysis of the ranking of the needs for developing administrative skills of school administrators under the Office of the Basic Education Commission, Saraburi Primary Educational Service Area 1, found that the issues with the highest needs, ranked from highest to lowest, are as follows: (1) Communication skills; (2) Digital technology skills; (3) Technical skills; (4) Interpersonal skills; and (5) Conceptual skills.

Keywords: Essential Needs, Management Skills, School Administrators

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา โดยกำหนดกรอบภารกิจหลัก 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคลากร และการบริหารทั่วไป สถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับผู้เรียน ซึ่งการบริหารงานวิชาการถือเป็นหัวใจสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนตั้งแต่เข้าศึกษาจนสำเร็จการศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการเป็นลำดับแรก รวมถึงสนับสนุน ส่งเสริม และติดตามการปฏิบัติงานของครูผู้สอน เพื่อให้กระบวนการเรียนการสอนเป็นไปตามหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องบริหารงานอย่างเป็นระบบ โดยกำหนดแนวทาง วิธีการ และลำดับขั้นตอนการปฏิบัติงานให้มีความต่อเนื่องซึ่งต้องอาศัยหลักการบริหารเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรให้บรรลุเป้าหมาย พร้อมทั้งสร้างความสามัคคีและความไว้วางใจระหว่างผู้บริหารกับบุคลากร

ทุกระดับ อีกทั้ง การบริหารงานงบประมาณ บุคลากร และงานบริหารทั่วไป ก็เป็นส่วนสำคัญที่ช่วยสนับสนุนการดำเนินงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

เป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษาคือการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างบุคลากรในโรงเรียนและผู้บริหารสถานศึกษา โดยผู้บริหารถือเป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการศึกษา เนื่องจากเป็นผู้กำหนดทิศทาง วางแผน และพัฒนาโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพต้องมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน ทัศนคติที่ดี และสามารถวางแผนล่วงหน้าเพื่อขับเคลื่อนการศึกษาสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ การบริหารสถานศึกษาที่ดีต้องมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ส่งเสริมศักยภาพของบุคลากร และสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ซึ่งล้วนเป็นทักษะสำคัญของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของสถานศึกษา (ชัยยนต์ เพาพาน, 2559) ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีทักษะด้านการบริหารที่ดี นอกเหนือจากความรู้และความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้กับการปฏิบัติงานจริงแล้ว ผู้บริหารยังต้องมีคุณสมบัติอื่นๆ ที่เอื้อต่อความสำเร็จในการบริหาร เช่น ภาวะผู้นำ ความสามารถในการสื่อสาร และการสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรเกิดความร่วมมือ (Kochasit, 2010) อย่างไรก็ตาม ทักษะด้านการบริหารของผู้บริหารแต่ละคนอาจแตกต่างกันไปซึ่งอาจนำไปสู่ความไม่เท่าเทียมกันของคุณภาพการศึกษาในแต่ละสถานศึกษาบางแห่งอาจมีการบริหารที่มีประสิทธิภาพได้รับการยอมรับจากผู้ปกครองและชุมชน ขณะที่บางแห่งอาจเผชิญกับปัญหาด้านการจัดการที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาโดยรวม

ในปัจจุบัน การบริหารจัดการสถานศึกษาต้องเผชิญกับความท้าทายที่หลากหลายอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ ความสามารถ และคุณธรรม ตลอดจนมีความศรัทธาในวิชาชีพ เพื่อให้สามารถบริหารจัดการศึกษาได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของประเทศ หัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษาคือ การสร้างผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และคณะ, 2560) ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพต้องมีทักษะการบริหารที่ดี ซึ่งหมายถึงความสามารถในการนำความรู้ไปปรับใช้กับการปฏิบัติงานจริง ไม่เพียงแต่ความรู้ด้านการบริหารเท่านั้น แต่ยังต้องมีคุณลักษณะเฉพาะตัวที่ช่วยส่งเสริมการบริหารงานให้เกิดผลสำเร็จ เช่น ภาวะผู้นำ ความสามารถในการสื่อสาร และการสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรในองค์กรยอมรับและให้ความร่วมมือ อย่างไรก็ตาม ปัญหาการขาดทักษะด้านการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษายังคงเป็นประเด็นสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของการจัดการศึกษา หากผู้บริหารขาดทักษะที่เหมาะสม ก็อาจทำให้สถานศึกษาปรับตัวได้ช้าและไม่สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลกระทบต่อคุณภาพและความน่าเชื่อถือของสถานศึกษาในระยะยาว ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่บริหารงานในสถานศึกษาเป็นผู้นำและควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาทุกฝ่าย อันได้แก่ ข้าราชการครู คณาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนเจ้าหน้าที่หรือพนักงาน นักการภารโรง ให้ไปสู่ความสำเร็จและก้าวหน้า รวมทั้งการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนให้นักเรียนทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพเกิดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์พร้อมทั้งกาย ใจ และสติปัญญา ปรับปรุงมาตรฐานการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความสำคัญในสถานะศูนย์รวมของสถานศึกษา เนื่องจากรับผิดชอบดูแล สั่งการและดำเนินการบริหารกิจการทั้งปวงภายในสถานศึกษาให้เจริญก้าวหน้าและบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ (สมพิศ โห้งาม, 2555) สอดคล้องกับแนวความคิดของ Katz (1995) ที่กล่าวไว้ว่า ทักษะจำเป็นของผู้บริหารที่ประสบผลสำเร็จมี 3 ด้าน ได้แก่ 1) ทักษะด้านเทคนิควิธี การใช้กระบวนการขั้นตอน ความรู้ ความสามารถ การใช้เทคนิคเฉพาะอย่าง และการใช้เครื่องมือ

2) ทักษะด้านมนุษย์สัมพันธ์ การสร้างแรงจูงใจเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลสร้างระบบความร่วมมือ 3) ทักษะด้านความคิดรวบยอด ผู้บริหารต้องมีความรู้ความเข้าใจในการกระบวนการทำงาน เข้าใจกฎหมาย ระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในการกำหนด วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา การกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ภาระงาน ยุทธศาสตร์ที่นำสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายเพื่อให้การบริหารสถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะปัจจุบันนี้เป็น ยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรมีทักษะการบริหารแบบมืออาชีพ ทำงานอย่างจริงจังและมีประสิทธิภาพประสิทธิผล กล้าตัดสินใจไวต่อข้อมูล เพิ่มพูนวิสัยทัศน์ ซื่อสัตย์ และสร้างสรรค์ผลงาน และบริหารงานแบบมีส่วนร่วมบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างสูงสุด

ปัจจุบันโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ได้ดำเนินการเร่งรัดปฏิรูปการศึกษาโดยการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม และมีปฏิสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติที่หลากหลายรูปแบบ (Active Learning) มีการวัดและประเมินผล เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน (Assessment for learning) เพื่อให้เกิดสมรรถนะกับผู้เรียนทุกระดับ นโยบายเร่งด่วน (Quick Policy) ของเลขาธิการคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566 การยกระดับให้มีมาตรฐานโดยเฉพาะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งจากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2566 ระดับเขตพื้นที่การศึกษามีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ คือ ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์แต่พบว่าในกลุ่มสาระเรียนรู้ภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าระดับประเทศ 0.07 ในส่วนของผลจากการประเมินคุณภาพผู้เรียน (NT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2566 ทั้ง 2 ด้าน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 53.19 สูงกว่าปีการศึกษา 2565 ต่ำกว่าระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (-3.46) และต่ำกว่าระดับประเทศ (-4.59) โดยภาพรวมอยู่ในระดับคุณภาพพอใช้ เมื่อพิจารพารายด้าน พบว่า ด้านภาษาไทย มีพัฒนาการเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา (3.87) แต่ต่ำกว่าระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (-2.41) และระดับประเทศ (-3.61) ส่วนด้านคณิตศาสตร์ มีพัฒนาการลดลงจากปีที่ผ่านมา (-2.50) และต่ำกว่าระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (-4.49) และระดับประเทศ (-5.55) โดยภาพรวมอยู่ในระดับคุณภาพพอใช้ และผลจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมการจัดการศึกษาพื้นฐาน (SWOT Analysis) จุดอ่อนทั้ง 23 ข้อ มีความเกี่ยวเนื่องกับทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1, 2567) สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการยกระดับคุณภาพการศึกษา ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเพื่อนำพาสถานศึกษาไปสู่ความมีประสิทธิผล

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาทักษะของผู้บริหารและเป็นข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการวางแผนงาน ตลอดจนพัฒนาการบริหารงานในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1

2. เพื่อวิเคราะห์อันดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้นี้เป็นการวิจัยแบบเชิงพรรณนา โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 จำนวน 1,051 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยเทียบตารางของ Krejcie and Morgan (1970) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 278 คน การสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) แบบเป็นสัดส่วน โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 8 กลุ่มตามอำเภอ จากนั้นจัดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างแต่ละอำเภอตามสัดส่วนของประชากร และทำการสุ่มสถานศึกษาด้วยการจับสลากให้ได้จำนวนตามสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างแต่ละอำเภอ ได้สถานศึกษาจำนวนทั้งหมด 17 แห่ง ครบตามเกณฑ์ที่กำหนด ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 278 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม มีจำนวน 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ 1) เพศ 2) กลุ่มอายุ 3) ตำแหน่ง 4) วิทยฐานะ และ 5) ประสบการณ์การเป็นครู ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิดแบบเลือกตอบ (Check List) มีข้อคำถามจำนวนทั้งสิ้น 5 ข้อ และตอนที่ 2 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพพึงประสงค์ในการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ซึ่งครอบคลุมทั้ง 5 ทักษะ ได้แก่ 1) ทักษะด้านเทคนิค (Technical Skills) 2) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ (Human Skill) 3) ทักษะด้านความคิดรวบยอด (Conceptual Skill) 4) ทักษะด้านการสื่อสาร (Communication skill) 5) ทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล (Technological and digital literacy skills) ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตรวัดประเมินค่า (Rating Scale) ตามแบบลิเกิร์ตสเกล (Likert Scale) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

3. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ แบบสอบถามสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.67-1.00 และทดลองใช้ (Try out) กับครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha – Coefficient) ของ Cronbach (1990) ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.98 ถือว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูงสามารถใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล 1) ผู้วิจัยขอหนังสือการเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะครุศาสตร์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 2) ผู้วิจัยนำหนังสือการเก็บรวบรวมข้อมูลไปส่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 โดยผู้วิจัยส่งแบบสอบถามในรูปแบบ google form จัดทำเป็นลิ้งก์ QR code ซึ่งมีรายชื่อโรงเรียนจำนวนทั้งหมด 17 โรงเรียน จากนั้นทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

สระบุรี เขต 1 จัดส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังโรงเรียนทั้ง 17 โรงเรียน 3) วิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ตอนดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ในการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และตอนที่ 3 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 วิเคราะห์โดยใช้วิธี Priority Needs Index

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน ในการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับ จากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ ทักษะด้านการสื่อสาร รองลงมาคือ ทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ทักษะด้านเทคนิค ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ และทักษะด้านความคิดรวบยอด มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด (ดังในตารางที่ 1)

2. สภาพพึงประสงค์ ในการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับ จากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ ทักษะด้านการสื่อสาร รองลงมาคือ ทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ทักษะด้านเทคนิค ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ และทักษะด้านความคิดรวบยอด มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด (ดังในตารางที่ 1)

3. วิเคราะห์อันดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 โดยรวมเท่ากับ 0.08 เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ลำดับที่ 1 ทักษะด้านการสื่อสาร ($PNI_{Modified}$ = 0.12) ลำดับที่ 2 ทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ($PNI_{Modified}$ = 0.08) ลำดับที่ 3 ทักษะด้านเทคนิค ($PNI_{Modified}$ = 0.08) ลำดับที่ 4 ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ($PNI_{Modified}$ = 0.07) และลำดับที่ 5 ทักษะด้านความคิดรวบยอด ($PNI_{Modified}$ = 0.06) ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1

รายการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			$PNI_{modified}$	ลำดับความต้องการจำเป็น
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1) ทักษะด้านเทคนิค	3.89	0.64	มาก	4.19	0.62	มาก	0.08	3
2) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์	3.89	0.64	มาก	4.16	0.65	มาก	0.07	4
3) ทักษะด้านความคิดรวบยอด	3.81	0.65	มาก	4.03	0.69	มาก	0.06	5
4) ทักษะด้านการสื่อสาร	3.92	0.63	มาก	4.39	0.57	มาก	0.12	1
5) ทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล	3.90	0.58	มาก	4.22	0.55	มาก	0.08	2
รวม	**3.88**	**0.63**	**มาก**	**4.20**	**0.62**	**มาก**	**0.08**	

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยที่นำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ทักษะด้านการสื่อสาร ทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และทักษะด้านเทคนิค ตามลำดับ

ทักษะด้านการสื่อสารมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 มีความสามารถสร้างการมีส่วนร่วมในการรับรู้และแลกเปลี่ยนข้อมูลกับผู้ปฏิบัติงานและบุคคลภายนอก และประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของสถานศึกษาได้อย่างต่อเนื่องผ่านช่องทางที่หลากหลาย เช่น เว็บไซต์ของโรงเรียน แฟนเพจเฟซบุ๊ก (Facebook fanpage) ช่องยูทูป (YouTube channel) กลุ่มไลน์ต่างๆ (Line group) หนังสือพิมพ์ วารสารโรงเรียน ป้ายประชาสัมพันธ์หน้าโรงเรียน เป็นต้น ประกอบกับการที่ผู้บริหารมีความสามารถในการประสานงานกับหน่วยงานภายนอก เพื่อสร้างความร่วมมือในการดำเนินงานกับสถานศึกษา ทำให้การดำเนินการกิจกรรมและโครงการต่างๆ ของสถานศึกษาสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของอนิรุทธ์ อมรแก้ว และสุทธิวรรณ ตันติรจนวงศ์ (2562) ที่พบว่า ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการสื่อสาร อยู่ในระดับมากที่สุด โดยประเด็นย่อยของทักษะด้านการสื่อสารในสภาพปัจจุบันที่มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับแรก คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนมีความสามารถในการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกเพื่อสร้างความร่วมมือในการดำเนินงานกับสถานศึกษา และสอดคล้องกับผลการวิจัยของทัศนีย์ แสงอรุณ (2550) ที่พบว่า ควรมีแนวทางบริหารงานบุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนประสานงาน จัดประชุมกับชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนตั้งงบประมาณ จัดสรรงบประมาณในการระดมทรัพยากรต่างๆ มาจัดการศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุดและสนับสนุนในการจัดการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ

ทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ส่วนใหญ่ผู้บริหารสถานศึกษามีมีความรู้ความชำนาญและเชี่ยวชาญการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาและการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาปรับใช้ในการบริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของมณฑาทิพย์ นามนุ (2561) ที่พบว่า ด้านทักษะทางเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของปัทมพร พงษ์เพชร (2561) ที่พบว่า ครูมีความคิดเห็นด้านทักษะการเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นย่อยของทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลในสภาพปัจจุบันที่มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับแรก คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนสามารถใช้เครื่องมือ สื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีได้อย่างคล่องแคล่ว สอดคล้องกับแนวคิดของจิติมา วรรณศรี (2564) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาหรือครูต้องมีการพัฒนาทักษะด้านความสามารถในการใช้ดิจิทัลอย่างต่อเนื่องผ่านการทบทวนและยกระดับเพื่อให้สามารถจัดการบริหารและจัดการเรียนรู้ในยุค New Normal เลือกใช้แพลตฟอร์มต่างๆ และสามารถใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุด และสอดคล้องกับ Future Learn (2022) กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีความชำนาญและเชี่ยวชาญในการใช้ระบบข้อมูลพื้นฐานเพื่อพัฒนาสู่ทักษะเฉพาะด้านของหน่วยงานที่สังกัด

ทักษะด้านเทคนิคมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ส่วนใหญ่มีการนำกลยุทธ์ใหม่ๆ มาปรับใช้วิธีการบริหารและการดำเนินกิจกรรมเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงาน และเพื่อให้เกิดองค์ความรู้โดยมีการปรับและจัดทำแผนกลยุทธ์เพื่อ

ใช้เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงานอย่างจริงจัง สอดคล้องกับ Dubrin (2012) ที่กล่าวไว้ว่า ทักษะด้านเทคนิคเป็นทักษะด้านเทคนิคสัมพันธ์กับความเข้าใจและความสามารถในการทำกิจกรรมเฉพาะทางทั้งในเรื่องของวิธีการ กระบวนการ ขั้นตอน และเทคนิคต่างๆ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของปฐมาพร ยอดบุญ (2559) ที่พบว่า การบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาพรวมอยู่ในระดับมากโดยทักษะทางด้านเทคนิค มีค่าเฉลี่ยสูดสุด รองลงมาคือ ทักษะทางด้านมนุษยสัมพันธ์ และทักษะทางด้านความรู้ความเข้าใจ โดยประเด็นย่อยของทักษะด้านเทคนิคในสภาพปัจจุบันที่มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับแรก คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนของท่าน ปรับใช้วิธีการบริหารให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา และสอดคล้องกับแนวคิดของสมศักดิ์ คงเที่ยง (2555) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารจำเป็นต้องศึกษาหลักการแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ อย่างหลากหลายเพื่อนำมาปรับประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาให้การจัดการศึกษาเป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชนให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

2. การศึกษาสภาพพึงประสงค์ของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ทักษะด้านการสื่อสาร ทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และทักษะด้านเทคนิค ตามลำดับ

ทักษะด้านการสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก แม้ผลของค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันมีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับที่ 1 แต่ผลของค่าเฉลี่ยสภาพพึงประสงค์ก็ยังคงเป็นลำดับที่ 1 เช่นกัน อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา ปฏิบัติต่อทุกคนด้วยความเมตตาและความเคารพซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ผู้บริหารโรงเรียนหรือองค์กรควรพยายามสร้างมิตรภาพและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี ทั้งภายในและภายนอกองค์กร การพูดและการฟังที่ดีจะช่วยให้ทุกคนทำงานร่วมกันได้ดีขึ้น การพูดและการฟังเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยโน้มน้าวใจผู้อื่นให้ช่วยเหลือและทำงานเป็นทีม การใช้วิธีการสื่อสารที่หลากหลายจะช่วยให้ผู้อื่นไว้วางใจและเชื่อมั่นในสิ่งที่คุณทำ สอดคล้องกับงานวิจัยของนฤมล หน่อแก้ว (2562) ที่พบว่า ครูมองการสื่อสารเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะผู้นำโรงเรียนสามารถสื่อสารได้อย่างชัดเจนเพื่อให้ทุกคนเข้าใจกัน พวกเขามีวิธีการที่ดีในการแบ่งปันเรื่องราว ข้อมูล และข่าวสาร พวกเขาสามารถอธิบายสิ่งต่างๆ ได้ดีและโน้มน้าวให้ผู้อื่นร่วมมือกันทำสิ่งที่ดี นอกจากนี้ครูยังใช้โซเชียลมีเดีย เช่น เฟซบุ๊ก หรือข้อความ เพื่อช่วยให้ผู้คนและกลุ่มต่างๆ ทำงานร่วมกันได้อย่างราบรื่น โดยประเด็นย่อยของทักษะด้านการสื่อสารในสภาพพึงประสงค์ที่มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับแรก คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนของท่าน มีการสื่อสารที่สร้างแรงจูงใจบุคลากร ให้ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วงได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของดุจดาว จิตใส (2554) ที่พบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยตามลำดับ ได้แก่ การวางแผนจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงาน การเสริมสร้างประสิทธิภาพและธำรงรักษาบุคลากร การประเมินผลการปฏิบัติงาน การรักษาระเบียบวินัย

ทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก แม้ผลของค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันมีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับที่ 2 แต่ผลของค่าเฉลี่ยสภาพพึงประสงค์ก็ยังคงเป็นลำดับที่ 2 เช่นกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาควรมีกระบวนการและทักษะทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัล อย่างสร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพ ใช้ข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัยจากหลากหลายแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือเพื่อการตัดสินใจ นอกจากนี้ยังต้องมีการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสาร เผยแพร่ข้อมูลประชาสัมพันธ์กิจกรรม ผลงานของสถานศึกษาไปสู่องค์กรภายนอกได้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของสุรศักดิ์ เนืองภา (2561) ที่พบว่า

ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของผู้บริหารและครู กลุ่มกรุงเทพกลาง โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของบุญตรี แก้วอินธิ (2565) ที่พบว่า สภาพพึงประสงค์ทักษะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด โดยประเด็นย่อยของทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลในสภาพพึงประสงค์ที่มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับแรก คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนของท่าน มีความรู้ความสามารถในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาพัฒนาองค์กรให้ทันสมัยและมีประสิทธิผล สอดคล้องกับผลงานวิจัยของชีวิน อ่อนละออ, สุชาติบางวิเศษ, กานนท์ แสนเภา และสวิตา อ่อนละออ (2563) ที่พบว่า บริบทของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีนักบริหารการศึกษาจะต้องสามารถบริหารการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลได้อย่างยั่งยืนคือความสามารถของนักบริหารการศึกษาที่สามารถนำพาองค์การ สถานศึกษา พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่มีโอกาสเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว

ทักษะด้านเทคนิคมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก แม้ผลของค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันมีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับที่ 3 แต่ผลของค่าเฉลี่ยสภาพพึงประสงค์ก็ยังคงเป็นลำดับที่ 3 เช่นกัน อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจต่อระเบียบและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในสถานศึกษาอย่างชัดเจน สามารถชี้แจงขั้นตอนการปฏิบัติงานที่มอบหมายให้แก่ครูได้อย่างชัดเจน มีการปรับใช้วิธีการบริหารให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา รวมทั้งยังสามารถเป็นที่ปรึกษาและเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาให้กับครูได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ และการกระตุ้นให้บุคลากรในองค์กรแสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และกล้าสร้างนวัตกรรมใหม่ๆเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับผลการวิจัยของเพ็ญศิริ ฤทธิกรณ์ (2559) ที่พบว่า ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านเทคนิค อยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับผลการวิจัยของณัฐพล วัฒนาชัยมงคล (2565) ที่พบว่า บุคลากรทางการศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านทักษะเทคนิคการบริหารจัดการองค์กร ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยประเด็นย่อยของทักษะด้านเทคนิคในสภาพพึงประสงค์ที่มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับแรก คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนของท่าน สามารถชี้แจงขั้นตอนการปฏิบัติงานที่มอบหมายให้แก่ครูได้อย่างชัดเจน สอดคล้องกับจุไรรัตน์ สุดรุ่ง (2559) ที่กล่าวว่า การสร้างขวัญกำลังใจของพนักงานเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อการส่งเสริมแรงจูงใจและความเพียรพยายามในสถานที่ทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนี้ ผู้บริหารควรมอบหมายงานที่สอดคล้องกับทักษะและจุดแข็งของพนักงานแต่ละคนเพื่อช่วยให้พวกเขารู้สึกว่าตนเองมีความสามารถและมีคุณค่า การยกย่องและให้กำลังใจอย่างจริงใจจะช่วยเพิ่มความมั่นใจและสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างเพื่อนร่วมงานจะช่วยส่งเสริมการทำงานเป็นทีมและความไว้วางใจ ขณะที่การประเมินผลงานอย่างยุติธรรมและอิงตามผลงานจะทำให้ทุกคนรู้สึกได้รับการยอมรับและได้รับรางวัลตอบแทนจากความพยายาม กลยุทธ์เหล่านี้ร่วมกันส่งเสริมบรรยากาศเชิงบวกและสร้างสรรค์ ซึ่งพนักงานมีแรงจูงใจที่จะประสบความสำเร็จและยังคงมุ่งมั่นสู่เป้าหมาย

3. ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 พบว่า ประเด็นที่มีความต้องการจำเป็น 3 ลำดับแรก ได้แก่ ลำดับที่ 1 ทักษะด้านการสื่อสาร ลำดับที่ 2 ทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และลำดับที่ 3 ทักษะด้านเทคนิค ตามลำดับ

ทักษะด้านการสื่อสารมีความต้องการจำเป็นเป็นลำดับที่ 1 อาจเนื่องมาจากการสื่อสารเป็นการถ่ายทอดความคิดของตนเองและข้อมูลอื่นๆ สู่ผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้ทราบถึงเป้าหมายที่คาดหวังไว้ รวมถึงการ

สร้างการมีส่วนร่วม ในการรับรู้และแลกเปลี่ยนข้อมูลกับผู้ปฏิบัติงานและบุคคลภายนอก การประสานงานกับหน่วยงานภายนอกเพื่อสร้างความร่วมมือ ในการดำเนินงานกับสถานศึกษา และการสื่อสารที่สร้างแรงจูงใจบุคลากร ให้ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วงได้ ทักษะด้านการสื่อสารจึงเป็นสิ่งที่สำคัญของทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของชโลทร โชติกีรติเวช (2560) ที่พบว่า ลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นของทักษะด้านการสื่อสารมีความสำคัญ เนื่องจากการสื่อสารเพื่อโน้มน้าวให้บุคคลในสถานศึกษาปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ผู้บริหารสถานศึกษาไม่เพียงแค่มีความสามารถในการับส่งสารที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพเท่านั้น การใช้วาจาที่ส่งผลดีต่อการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ให้บุคคลอื่นเข้าใจและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และสร้างความประทับใจที่ดีให้กับผู้รับฟังก็เป็นสิ่งที่ครูให้ความสำคัญและคาดหวังให้เกิดขึ้นด้วย เช่นเดียวกันกับเอกพจน์ สกัด (2564) ที่ได้กล่าวถึงความหมายของการสื่อสารว่าเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร แนวคิดทัศนคติระหว่างบุคคลทั้งภายในและภายนอกองค์กร โดยอาศัยเทคนิค วิธีการในการผสมผสานระหว่างศิลปะการพูดกับการแสดงข้อมูลในรูปแบบต่างๆ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับบุคคลผ่านการใช้สื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้ผู้รับข้อมูลเกิดความรู้ ความเข้าใจในการถ่ายทอดข้อมูล โดยประเด็นย่อยของทักษะด้านการสื่อสารในความต้องการจำเป็นที่มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับแรก คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนของท่าน สามารถถ่ายทอดความคิดของตนเองและข้อมูลอื่นๆ สู่ผู้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ทราบถึงเป้าหมายที่คาดหวังไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของเดือนนภา อู่ทอง และคณะ (2564) ที่พบว่า การสื่อสารภายในองค์กรเป็นกระบวนการสำคัญที่ประกอบด้วยการติดต่อสื่อสารอย่างสม่ำเสมอระหว่างสมาชิกในทีม การแสดงความคิดเห็นอย่างเปิดเผย และการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการตัดสินใจ การสื่อสารนี้ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างแผนกต่างๆ และรับประกันการแบ่งปันข้อมูลกับผู้บังคับบัญชาอย่างทันท่วงที แนวทางปฏิบัติเหล่านี้ร่วมกันส่งเสริมการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ เสริมสร้างความเข้าใจ และสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายขององค์กร

ทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลมีความต้องการจำเป็นเป็นลำดับที่ 2 อาจเนื่องมาจากการใช้เครื่องมือสื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีได้อย่างคล่องแคล่วของผู้บริหารสถานศึกษามีความจำเป็นในการทำงาน รวมถึงความรู้ความสามารถในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาพัฒนาองค์กรให้ทันสมัยและมีประสิทธิผล การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลบริหารจัดการร่วมกับฝ่ายบริหารงานวิชาการ งบประมาณ บุคคล และบริหารทั่วไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลจึงเป็นสิ่งที่สำคัญของทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของจิราภรณ์ ปกรณ์, ทวีศิลป์ กุลนภาดล และสมบูรณ์ บูรศิริรักษ์ (2564) ที่พบว่า ด้านทักษะการเข้าถึงและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกันกับงานวิจัยของ Sabit (2021) ที่พบว่า การเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลภายในสถานศึกษาจำเป็นต้องได้รับการวางแผนจัดการและกำหนดนโยบายจากผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการผลักดันและปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอนให้ก้าวทันเทคโนโลยี และทำการพัฒนาบุคลากรขององค์กรให้มีความพร้อมรับกับเทคโนโลยีสมัยใหม่อยู่เสมอ ด้านทักษะการรู้เท่ากันสื่อและสารสนเทศ ผู้บริหารสถานศึกษาควรเพิ่มการติดตามข้อมูลข่าวสารจากต้นสังกัดอยู่ตลอดเวลา เพื่อลดช่องว่างทางการสื่อสารระหว่างองค์กรและเพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญด้านการรู้เท่าทันเทคโนโลยีดิจิทัล โดยประเด็นย่อยของทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลในความต้องการจำเป็นที่มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับแรก คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนของท่าน สามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลบริหารจัดการร่วมกับฝ่ายบริหารงานวิชาการ งบประมาณ บุคคล และบริหารทั่วไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สอดคล้องกับงานวิจัยของมาลัย วงศ์ฤทัยวัฒนา (2562) ที่พบว่า ระบบเทคโนโลยีดิจิทัลช่วยพัฒนาการบริหารโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญด้วยการอำนวยความสะดวกในการสื่อสารที่รวดเร็วระหว่างบุคลากร นักเรียน และผู้ปกครอง ระบบเหล่านี้ช่วยปรับปรุงการจัดการข้อมูล ทำให้การบันทึกข้อมูลและการจัดตารางเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ ระบบเหล่านี้ยังสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ช่วยให้ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการศึกษาอย่างสร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพ

ทักษะด้านเทคนิคมีความต้องการจำเป็นเป็นลำดับที่ 3 อาจเนื่องมาจากการมีความรู้ ความเข้าใจต่อระเบียบและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในสถานศึกษาอย่างชัดเจน การชี้แจงขั้นตอนการปฏิบัติงานที่มอบหมายให้แก่ครูได้อย่างชัดเจน รวมถึงการปรับใช้วิธีการบริหารให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา เป็นที่ปรึกษาและเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาให้กับครูได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ การกระตุ้นให้บุคลากรในองค์กรแสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และกล้าสร้างนวัตกรรมใหม่ๆเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน ทักษะด้านเทคนิคจึงเป็นสิ่งที่สำคัญของทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับที่รุสลัน สาแล (2557) กล่าวว่า ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ความสามารถ ความชำนาญ ความคล่องแคล่วว่องไว ความถูกต้องในการบริหารงานของผู้บริหารที่แสดงว่าเป็นผู้บริหารที่ดีมีประสิทธิภาพ สามารถบริหารและนำองค์การไปสู่ความสำเร็จ โดยสามารถแสดงออกได้ทางร่างกาย สติปัญญา เป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป ผู้บริหารที่มีทักษะในการปฏิบัติงานหรือมีทักษะการบริหาร ซึ่งทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารที่ดีมีประสิทธิภาพและนำไปสู่ความสำเร็จประกอบด้วย ทักษะทางด้านเทคนิคการจัดการบริหาร ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ครองตนครองงานและทักษะด้านความคิดการวิเคราะห์สังเคราะห์ และสอดคล้องกับแนวความคิดของ Katz (2005) ที่กล่าวไว้ว่า ทักษะจำเป็นของผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จมี 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านเทคนิควิธี 2) ด้านมนุษยสัมพันธ์ และ 3) ด้านความคิดรวบยอดผู้บริหาร โดยประเด็นย่อยของทักษะด้านเทคนิคในความต้องการจำเป็นที่มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับแรกคือ ผู้อำนวยการโรงเรียนของท่าน สามารถชี้แจงขั้นตอนการปฏิบัติงานที่มอบหมายให้แก่ครูได้อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับงานวิจัยของปณิดา ใจดี (2562) ที่พบว่า ทักษะของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลบ้านแพ้ว (วันครู 2500) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ทักษะด้านการศึกษาและการสอน ทักษะด้านเทคนิค ทักษะด้านความรู้ความคิด ทักษะด้านมนุษย์ และทักษะด้านมโนภาพ

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ การสังเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ในแต่ละด้าน โดยผู้วิจัยขอนำเสนอใน 3 อันดับแรก ได้แก่ ทักษะด้านการสื่อสาร ทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และทักษะด้านเทคนิค สรุปดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1

จากภาพองค์ความรู้ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ในแต่ละด้านได้ดังนี้

1. ทักษะด้านการสื่อสาร คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนของท่าน สามารถถ่ายทอดความคิดของตนเองและข้อมูลอื่นๆ สู่ผู้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ทราบถึงเป้าหมายที่คาดหวังไว้ ผู้อำนวยการโรงเรียนของท่าน มีการสื่อสารที่สร้างแรงจูงใจบุคลากร ให้ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วงได้ ผู้อำนวยการโรงเรียนของท่าน มีความสามารถในการสร้างการมีส่วนร่วม ในการรับรู้และแลกเปลี่ยนข้อมูลกับผู้ปฏิบัติงาน และบุคคลภายนอก และผู้อำนวยการโรงเรียนของท่าน มีความสามารถในการประสานงาน กับหน่วยงานภายนอกเพื่อสร้างความร่วมมือ ในการดำเนินงานกับสถานศึกษา

2. ทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนของท่าน สามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลบริหารจัดการร่วมกับฝ่ายบริหารงานวิชาการ งบประมาณ บุคคล และบริหารทั่วไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้อำนวยการโรงเรียนของท่าน สามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ผู้อำนวยการโรงเรียนของท่าน มีความรู้ความสามารถในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาพัฒนาองค์กรให้ทันสมัยและมีประสิทธิผล และผู้อำนวยการโรงเรียนของท่าน สามารถใช้เครื่องมือ สื่ออุปกรณ์ และเทคโนโลยีได้อย่างคล่องแคล่ว

3. ทักษะด้านเทคนิค คือ 1 ผู้อำนวยการโรงเรียนของท่าน สามารถชี้แจงขั้นตอนการปฏิบัติงานที่มอบหมายให้แก่ครูได้อย่างชัดเจน ผู้อำนวยการโรงเรียนของท่าน สามารถเป็นที่ปรึกษาและเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาให้กับครูได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ผู้อำนวยการโรงเรียนของท่าน มีความรู้ ความเข้าใจต่อระเบียบและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในสถานศึกษาอย่างชัดเจน ผู้อำนวยการโรงเรียน

ของท่าน ปรับใช้วิธีการบริหารให้เหมาะสมกับบริบทของ และผู้อำนวยการโรงเรียนของท่าน มีการกระตุ้นให้บุคลากรในองค์กรแสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และกล้าสร้างนวัตกรรมใหม่ๆเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 นำผลวิจัยไปใช้ในการวางแผนส่งเสริม และพัฒนาความของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านสามารถวิเคราะห์และวางแผนให้แต่ละส่วนงานในสถานศึกษาปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายในการจัดการศึกษาได้

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษานำผลวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนปรับปรุงและพัฒนาในทักษะการสื่อสาร ด้านการสื่อสารที่สร้างแรงจูงใจบุคลากร ให้ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วงได้

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษานำผลความต้องการจำเป็นมาใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาตนเองในทักษะการสื่อสาร ด้านความสามารถในการถ่ายทอดความคิดของตนเองและข้อมูลอื่นๆ สู่ผู้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ทราบถึงเป้าหมายที่คาดหวังไว้

1.4 ผู้บริหารสถานศึกษานำผลความต้องการจำเป็นมาใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาตนเองในทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลบริหารจัดการร่วมกับฝ่ายบริหารงานวิชาการ งบประมาณ บุคคล และบริหารทั่วไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.5 ผู้บริหารสถานศึกษานำผลความต้องการจำเป็นมาใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาตนเองในทักษะด้านเทคนิค ด้านความสามารถในการชี้แจงขั้นตอนการปฏิบัติงานที่มอบหมายให้แก่ครูได้อย่างชัดเจน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาความสามารถด้านทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา ในความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 1

2.2 ควรศึกษาแนวทางในการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1

2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

จิติมา วรรณศรี. (2564). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล. มหาวิทยาลัยนเรศวร. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 6(10), 458- 472.

จิราภรณ์ ปกรณ์, ทวีศิลป์ กุลนภาดล และสมบูรณ์ บูรศิริรักษ์. (2564). รูปแบบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารรัชต์ภาคย์, 16(48), 396-410.

จุไรรัตน์ สุดรุ่ง. (2559). การนิเทศภายในโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: แดเน็กซ์อินเตอร์ คอร์ปอเรชัน.

ชีวิน อ่อนละออ, สุชาติบางวิเศษ, กานนท์ แสนเภา และสวิตา อ่อนละออ. (2563). ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลสำหรับนักบริหารการศึกษา. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย, 10(1), 108-119.

ชัยยนต์ เพาพาน. (2559). ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ในศตวรรษที่ 21. การประชุมวิชาการระดับชาติครุศาสตร์ครั้งที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นสู่ประชาคมอาเซียน : ทิศทางใหม่ในศตวรรษที่ 21 มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์.

ชโลทร โชติกีรติเวช. (2560). ความต้องการจำเป็นในการในการพัฒนาทักษะ Soft Skills เพื่อการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 25. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ฉบับบัณฑิตศึกษา) สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 5(1), 44-52.

ณัฐพล วัฒนาชัยมงคล. (2565). ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาศตวรรษที่21 โรงเรียนในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา ตำบลม่อนปิ่น อำเภอฝางจังหวัดเชียงใหม่เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยพะเยา.

ดุจดาว จิตใจ. (2554). การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

เดือนนภา อู่ทอง, สุชาติ อุทัยวัฒน์, รัชนี เดชาศาสตร์, ชวดี โกศล และแววรรณ ก้องไตรภพ. (2564). การทำงานเป็นทีมของพนักงานรัฐวิสาหกิจในเขตกรุงเทพมหานครมหานคร. Journal of Roi Kaensarn Academi, 6(5), 144-154.

ทัศนีย์ แสงอรุณ. (2550). การศึกษาการมีส่วนร่วมและแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียน กิ่งอำเภอเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตราด. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.

นฤมล หน่อแก้ว. (2562). ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนในสำนักงานเขตบางขุนเทียน สังกัดกรุงเทพมหานคร. การศึกษาอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

บุญตรี แก้วอินธิ. (2565). สภาพและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม. วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 13(1), 42–51.

ปฐมาพร ยอดบุญ (2559). ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปทุมธานี.

ปณิดา ใจดี. (2562). ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลบ้านแพ้ว (วันครู2500). การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ปรียาพร ไชยพลบาล. (2561). การศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรูของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

ปัทมพร พงษ์เพชร. (2561). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชนครินทร์.

พิมลพรรณ เพชรสมบัติ. (2560). ทักษะการบริหารของผู้บริหารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และคณะ. (2560). โรงเรียน 4.0 โรงเรียนผลิตภาพ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เพ็ญศิริ ฤทธิกรณ์. (2559) ทักษะการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2. วิทยานิพนธ์ศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

มณฑาทิพย์ นามนุ. (2561). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชมงคลธัญบุรี.

มาลัย วงศ์ฤทัยวัฒนา. (2562). แนวทางการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กยุคดิจิทัลสู่ความเป็นเลิศ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท. วารสารวิจัยและพัฒนาวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์, 14(1), 22-30.

รุสลัน สาแล. (2557). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนศูนย์เครือข่ายยะรังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยยะลา.

รุสลัน แวหามะ. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารงานกับการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

สมพิศ โห้งาม. (2555). การบริหารสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: มิตรภาพการพิมพ์และสติวดิโอ.

สมศักดิ์ คงเที่ยง. (2555). หลักบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: พี.เอ.ลีฟวิ่ง.

สุรศักดิ์ เนืองภา. (2561).ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูกลุ่มกรุงเทพกลางโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สุวิทย์ สงรัมย์. (2562). การศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

สุวิมล ว่องวาณิช. (2558). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 1. (2567). ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา ปีการศึกษา 2567 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 1. สระบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 1.

อนิรุทธิ์ อมรแก้ว และสุทธิวรรณ ตันติรจนวงศ์. (2562). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ในการประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9.

เอกพจน์ สกัด. (2564). แนวทางการพัฒนา Soft Skills สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาระยะเริ่มประจำการในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2. การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

Dubrin, Andrew J. (2012). Essentials of Management. Mason: South-Western Cengage Learning.

Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing. 5th ed. New York: Harper Collins Publishers.

Future Learn. (2020). The complete guide to digital skills. From http://www.futurelearn.com/info/blog/the-complete-guide-todigital-skills. Retrieved August 25, 2025.

Katz, R. L. (1995). Skill of Effective Administrator. Harvard Business Review, 33(1), 31–42.

Katz, R. L. (2005). Skills of an effective administrators. Harvard Business Review, 30(1), 45-161.

Krejcie, R.V. and D.W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.

Kochasit, L. (2010). Management Skills and Characteristics of Middle Level Administrators. A case study of compressor manufacturing companies in the western region. Chon Buri: Interdisciplinary SriPathum.

Sabit, M. (2021). School principals' levels of administrative competences based on the perceptions of principals and teachers. The European Educational Researcher, 413, 43-62.

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) 2569
Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU Vol. 13 No. 1 (January-April) 2026
ISSN: 2673-0030 (Online) https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU

การพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนหนองเบ็นเจริญวิทย์ จังหวัดชัยภูมิ

DEVELOPING READING COMPREHENSION SKILLS USING THE SQ4R LEARNING MANAGEMENT TECHNIQUE GRADE 4, NONGBEN CHAROENWIT SCHOOL, CHAIYAPHUM PROVINCE

[1]วุฒิชัย มุเขวา Wutthichai Mukheoa [2]พชรกฤต ศรีบุญเรือง Phacharakrit Sribunrueaing
[3]พระครูคัมภีร์ธรรมานุวัตร PhrakhruKhamphidhammanuwat
[1, 2, 3]มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Khaen Campus, Thailand
Corresponding Author E-mail: Wutthichai.mm26@gmail.com

Article Received: November 12, 2025. Revised: April 22, 2026. Accepted: April 27, 2026.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะการอ่านจับใจความโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะทางการเรียนทักษะการอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนและหลังเรียน และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะการอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบทดสอบวัดทักษะการอ่านจับใจความ และ 3) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะการอ่านจับใจความ กลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนหนองเบ็นเจริญวิทย์ จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 11 คน ทดสอบวัดผลก่อนและหลังการทดลอง สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะการอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนหนองเบ็นเจริญวิทย์ จังหวัดชัยภูมิ มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 82.73/81.21 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 2) ทักษะทางการเรียนด้านทักษะการอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนหนองเบ็นเจริญวิทย์ จังหวัดชัยภูมิ หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 24.36 สูงกว่าก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 19.18 อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะการอ่านจับใจความโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนหนองเบ็นเจริญวิทย์ จังหวัดชัยภูมิ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.75

คำสำคัญ: การพัฒนาทักษะ, การอ่านจับใจความ, เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R

Abstract

The purposes of this research were: 1) to develop lesson plans for teaching reading comprehension skills using the SQ4R instructional technique for Grade 4 students to meet the 80/80 efficiency criterion, 2) to compare students' reading comprehension skills before and after learning through the SQ4R instructional technique, and 3) to study students' satisfaction toward the lesson plans developed with the SQ4R technique. The research instruments consisted of 1) lesson plans, 2) a reading comprehension skill test, and 3) a student satisfaction questionnaire. The target group was 11 Grade 4 students from Nongbencharoenwit School, Chaiyaphum Province, who were assessed through pre- and post-tests. The data were analyzed using the mean, standard deviation, and t-test.

The results of the study revealed that: 1) the efficiency of the lesson plans on reading comprehension using the SQ4R instructional technique for Grade 4 students at Nongbencharoenwit School was 82.73/81.21, higher than the 80/80 criterion; (2) students' reading comprehension skill scores after learning (mean = 24.36) were significantly higher than before learning (mean = 19.18) at the .05 level; and 3) students' satisfaction toward the lesson plans on reading comprehension using the SQ4R technique was at the highest level, with an average score of 4.75.

Keywords: Skill Development, Reading Comprehension, SQ4R Instructional Technique

บทนำ

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมที่สะท้อนความเป็นไทยและสร้างเอกภาพในสังคมไทยอย่างมั่นคง อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสาร ถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจ และความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคลในสังคม ช่วยให้ประชาชนสามารถประกอบกิจการงานและดำรงชีวิตร่วมกันได้อย่างสันติสุข ภาษาไทยยังเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อพัฒนาความคิด การวิเคราะห์ และการสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี ตลอดจนเป็นสื่อที่สะท้อนภูมิปัญญา วัฒนธรรม และสุนทรียภาพของบรรพบุรุษไทยที่ควรค่าแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์ และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป การจัดการเรียนการสอนรายวิชาภาษาไทยในยุคปัจจุบันมีความสำคัญยิ่งต่อระบบการศึกษาของประเทศ แม้สังคมจะเปลี่ยนแปลงไปตามความก้าวหน้าของนวัตกรรมและเทคโนโลยี แต่ภารกิจของการสอนภาษาไทยยังคงมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะพื้นฐานด้านภาษา ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารและใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งกำหนดให้ผู้เรียนมีทักษะการอ่านที่นำไปสู่การคิด วิเคราะห์ และสร้างนิสัยรักการอ่าน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

การอ่านถือเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้ เพราะเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ความคิด และประสบการณ์ ผู้ที่มีนิสัยรักการอ่านย่อมเป็นผู้ที่มีความรู้ทันสมัย มีวิจารณญาณ และสามารถพัฒนาตนเองให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ การอ่านไม่เพียงสร้างความรู้เท่านั้น แต่ยังสร้างความเพลิดเพลินและ

จรรโลงจิตใจให้เกิดความสุข การปลูกฝังนิสัยรักการอ่านจึงเป็นหน้าที่สำคัญของครูผู้สอนที่ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสมาธิ มีความเข้าใจในสิ่งที่อ่าน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้

ทักษะการอ่านจับใจความเป็นหัวใจสำคัญของการอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหา สามารถระบุใจความสำคัญและสาระสำคัญของเรื่องที่อ่านได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นระบบ อย่างไรก็ตาม จากสภาพปัญหาการเรียนรู้ในโรงเรียนระดับประถมศึกษา โดยเฉพาะที่โรงเรียนหนองเบ็นเจริญวิทย์ พบว่าผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ยังมีปัญหาในการอ่านจับใจความ ไม่สามารถสรุปสาระสำคัญหรือแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องที่อ่านได้อย่างเหมาะสม ซึ่งอาจเกิดจากการขาดกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และเทคนิคการอ่านที่มีประสิทธิภาพ (สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์, 2545)

เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความของผู้เรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม หนึ่งในเทคนิคที่ได้รับการยอมรับว่ามีประสิทธิภาพคือเทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ซึ่งพัฒนาโดย Francis P. Robinson (1961) จากมหาวิทยาลัยโอไฮโอ โดยมีขั้นตอนสำคัญ 6 ขั้น ได้แก่ การสำรวจ (Survey) การตั้งคำถาม (Question) การอ่าน (Read) การบันทึก (Record) การสรุป (Recite) และการทบทวนสะท้อนคิด (Reflect) เทคนิคนี้ช่วยให้ผู้เรียนอ่านอย่างมีเป้าหมาย รู้จักตั้งคำถาม ค้นหาคำตอบ สรุปใจความสำคัญ และสะท้อนความคิดเห็นของตนเองได้อย่างมีเหตุผล

โรงเรียนหนองเบ็นเจริญวิทย์ จังหวัดชัยภูมิ มีการจัดการเรียนรู้ทักษะการอ่านจับใจความชั้นของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ผู้เรียนมีปัญหาด้านการอ่านจับใจความ เมื่อผู้เรียนอ่านแล้วไม่สามารถจับใจความหรือสาระสำคัญจากเรื่องที่อ่านได้ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าผู้เรียนยังไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร โดยทำให้ทักษะทางการเรียนในรายวิชาภาษาไทยของผู้เรียนกลุ่มหนึ่งในชั้นเรียนอยู่ในระดับไม่เป็นที่น่าพอใจ และเห็นได้จากผลการทดสอบความสามารถพื้นฐานระดับชาติ (National Test : NT) เป็นการประเมินคุณภาพผู้เรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ประจำปีการศึกษา 2567 ที่ผ่านมา อาจเป็นเพราะผู้เรียนขาดทักษะด้านการอ่าน การคิดวิเคราะห์ และการอ่านจับใจความจากเรื่องต่าง ๆ และอาจเป็นเพราะกระบวนการในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนที่ไม่ได้ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาในด้านทักษะการอ่านจับใจความหรือขาดเทคนิคในการจัดการเรียนรู้ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงต้องการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะในการอ่านจับใจความในรายวิชาภาษาไทย ให้มีทักษะทางการเรียนที่สูงขึ้นและเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ของผู้เรียนในการศึกษาเนื้อหาสาระอื่นต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2567)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ4R สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 1 การอ่าน มาตรฐาน ท 1.1 ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียน “ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน” ดังนั้น การนำเทคนิคการเรียนรู้แบบ SQ4R มาใช้ในการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จึงเป็นแนวทางที่เหมาะสมในการยกระดับคุณภาพผู้เรียนด้านภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะการอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนหนองเบ็นเจริญวิทย์ จังหวัดชัยภูมิ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะทางการเรียนด้านการอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนหนองเบ็นเจริญวิทย์ จังหวัดชัยภูมิ ก่อนเรียนและหลังเรียน

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะการอ่านจับใจความโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนหนองเบ็นเจริญวิทย์ จังหวัดชัยภูมิ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบแผนการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) มีวิธีการเลือกศึกษาการทดลองกลุ่มเดียวมีการสอบก่อนและหลังการทดลอง (The One-Group Pretest-Posttest Design) มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 โรงเรียนหนองเบ็นเจริญวิทย์ จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 11 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R จำนวน 5 แผน รวม 10 ชั่วโมง มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้ 1) ศึกษาสภาพปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนหนองเบ็นเจริญวิทย์ จังหวัดชัยภูมิ 2) ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560) และหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนหนองเบ็นเจริญวิทย์ (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2566) มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สาระที่ 1 การอ่าน มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้ลความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) 3) ศึกษาทฤษฎีเทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ 4) จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R จำนวน 5 แผน รวม 10 ชั่วโมง จากนั้นนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและนำมาแก้ไขปรับปรุง 5) นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิจัยแล้วนั้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างจุดประสงค์พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องความสอดคล้องระหว่าง 0.60-1.00 และ 6) นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน แล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2.2 การสร้างแบบทดสอบวัดทักษะทางการเรียน แบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ เพื่อใช้ทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้และหลังการจัดการเรียนรู้เป็นแบบทดสอบชุดเดียวกันมีการสลับตัวเลือก โดยมีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้ 1) วิเคราะห์หลักสูตรและทำตารางวิเคราะห์หลักสูตร จุดประสงค์เนื้อหา จากคู่มือการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับการอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สร้างแบบทดสอบแบบปรนัยโดยการตั้งข้อคำถามที่ต้องการให้นักเรียนวิเคราะห์ครอบคลุมเนื้อหา จำนวน 40 ข้อ เพื่อคัดเลือกไว้ใช้จริง จำนวน 30 ข้อ 2) เสนอแบบทดสอบต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิจัย เพื่อตรวจสอบการใช้ภาษา ความถูกต้องของข้อคำถาม ความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดประสงค์ 3) นำแบบทดสอบที่มีการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิจัยแล้วนั้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ระหว่างจุดประสงค์พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องความสอดคล้องระหว่าง 0.60-1.00

5) นำแบบทดสอบไปทดลองใช้ (try-out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 11 คนที่เคยได้รับการจัดการเรียนรู้ เรื่องการอ่านจับใจความมาแล้ว 6) นำผลการทดสอบของแบบทดสอบซึ่งเป็นข้อสอบปรนัยมาวิเคราะห์คุณภาพรายข้อเพื่อหาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนก พบว่าแบบทดสอบฉบับนี้ใช้ค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.27-0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.20-80 คัดเลือกข้อสอบไว้ 30 ข้อ คำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของข้อสอบปรนัยโดยใช้สูตร Kuder-Richardson Method (KR-20) (สมนึก ภัททิยธนี, 2565) พบว่าแบบทดสอบ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.65 และ 7) นำข้อสอบปรนัยที่คัดเลือกไว้จำนวน 30 ข้อ ที่ผ่านการหาคุณภาพของข้อสอบและมีการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปใช้ทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างก่อนการจัดการเรียนรู้ (Pre-test) และหลังการจัดการเรียนรู้ (Post-test) โดยสรุปการสร้างและพัฒนาแบบทดสอบ

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R มีการสร้างเครื่องมือวิจัยดังนี้ 1) ผู้วิจัยศึกษา เอกสารที่เกี่ยวข้อง แนวคิด ทฤษฎี ตำรา เอกสาร บทความงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการทำแบบสอบถาม นำกรอบแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจมาสร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนซึ่งประกอบด้วย ประโยค ข้อความจำนวน 15 ข้อ สอบถามความพึงพอใจ 3 ด้าน คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ และด้านประโยชน์ที่ได้รับพร้อมด้วยมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ 2) นำแบบสอบถามความพึงพอใจเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิจัยเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมของการใช้ภาษาแล้วปรับปรุงแก้ไข 3) นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ ที่ปรึกษาวิจัยแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน พิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และตรวจสอบความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence) ของคำถามแต่ละข้อว่ามีความสอดคล้องกับจุดประสงค์หรือไม่ (IOC)) โดยพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ระหว่างจุดประสงค์พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องความสอดคล้องระหว่าง 0.60-1.00 และ 4) นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่ปรับปรุงและแก้ไขแล้วไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ดำเนินการประเมินการอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4Rของนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย ก่อนการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ก่อนเรียนแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

3.2 จัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนหนองเบ็นเจริญวิทย์ จังหวัดชัยภูมิ

3.3 ทดสอบนักเรียนหลังเรียน ด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านจับใจความโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนหนองเบ็นเจริญวิทย์ จังหวัดชัยภูมิ

3.4 เปรียบเทียบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน

3.5 เปรียบเทียบประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องการอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R หลังได้รับการจัดการเรียนรู้กับเกณฑ์ร้อยละ 80

3.6 ให้ผู้เรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อต่อการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนหนองเบ็นเจริญวิทย์ จังหวัดชัยภูมิ

3.7 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลที่ได้มาทั้งหมดเพื่อนำไปวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติ แปลผลการวิเคราะห์นำข้อมูลที่ได้มาสรุปผลการวิจัยและอภิปรายต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การหาค่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนหนองเบ็นเจริญวิทย์ จังหวัดชัยภูมิ ที่มีประสิทธิภาพ 80/80 โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และการหาค่าสถิติ E_1/E_2 การหาค่าเปรียบเทียบความแตกต่างของทักษะการเรียนด้านการอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนหนองเบ็นเจริญวิทย์ จังหวัดชัยภูมิ ก่อนการจัดการเรียนรู้และหลังการจัดการเรียนรู้ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent) และวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนหนองเบ็นเจริญวิทย์ จังหวัดชัยภูมิ

ตารางที่ 1 ผลการหาประสิทธิภาพตามมาตรฐาน 80/80 ตัวแรก E1/E2 ของแผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนหนองเบ็นเจริญวิทย์ จังหวัดชัยภูมิ

ค่าสถิติ	แบบทดสอบก่อนเรียน 30 คะแนน	แบบทดสอบหลังเรียน 30 คะแนน	แบบทดสอบประจำหน่วย 40 คะแนน	ประสิทธิภาพ
$\overline{x}$	19.18	24.36	41.36	82.83/81.21
ร้อยละ	63.94	81.21	82.83	

จากตารางที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนหนองเบ็นเจริญวิทย์ จังหวัดชัยภูมิ มีค่าประสิทธิภาพของกระบวนการเท่ากับ 82.73 และมีค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์เท่ากับ 81.21 แสดงว่าแผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนหนองเบ็นเจริญวิทย์ จังหวัดชัยภูมิ มีค่าประสิทธิภาพ E1/E2 = 82.73/81.21 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว้

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะทางการเรียนด้านการอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนหนองเบ็นเจริญวิทย์ จังหวัดชัยภูมิ ก่อนการจัดการเรียนรู้และหลังการจัดการเรียนรู้

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบทักษะด้านการอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนหนองเบ็นเจริญวิทย์ จังหวัดชัยภูมิ ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\overline{x}$	S.D.	t	*p*
หลังเรียน	11	30	19.18	2.44	-7.86	.000
ก่อนเรียน	11	30	24.36	1.12		

*p < .05

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลวิเคราะห์คะแนนทักษะด้านการอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนหนองเบ็นเจริญวิทย์ จังหวัดชัยภูมิ หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการที่ตั้งไว้

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะการอ่านจับใจความโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนหนองเบ็นเจริญวิทย์ จังหวัดชัยภูมิ

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะการอ่านจับใจความโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนหนองเบ็นเจริญวิทย์ จังหวัดชัยภูมิ

หัวข้อ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้	4.79	0.48	มากที่สุด
ด้านบรรยากาศในชั้นเรียน	4.77	0.48	มากที่สุด
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	4.70	0.59	มากที่สุด
รวม	**4.75**	**0.16**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจระดับเห็นด้วยมากที่สุด ด้านกิจกรรมการเรียนรู้เป็นลำดับที่ 1 ด้านบรรยากาศในชั้นเรียนเป็นลำดับที่ 2 ด้านประโยชน์ที่ได้รับเป็นลำดับที่ 3

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่นำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความโดยใช้เทคนิค SQ4R สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด แสดงให้เห็นว่า เทคนิค SQ4R ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอน Survey, Question, Read, Reflect, Recite และ Review เป็นกระบวนการอ่านที่เป็นระบบ ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางความคิด พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ เข้าใจและสรุปใจความสำคัญของเรื่องได้อย่างถูกต้อง ทั้งยังส่งเสริมแรงจูงใจและความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ผลดังกล่าวสอดคล้องกับพัฒนาการทางความคิดของผู้เรียนระดับประถมศึกษา และสนับสนุนแนวคิดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งช่วยพัฒนาความเข้าใจเชิงลึกและนิสัยรักการอ่าน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพิบูลย์ ตัญญบุตร (2557) ที่ระบุว่า เทคนิค SQ4R ช่วยพัฒนาการคิดวิเคราะห์และการอ่านอย่างมีเป้าหมาย รวมถึงงานวิจัยของกฤติยาภรณ์ คนไว (2562) และกรกนก โยธาฤทธิ์ (2565) ที่พบว่า การใช้เทคนิค SQ4R ในระดับประถมศึกษาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการอ่านจับใจความได้สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานเช่นกัน กล่าวโดยสรุป แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้เทคนิค SQ4R มีความเหมาะสมกับผู้เรียนระดับประถมศึกษา ช่วยพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ ความคิดวิเคราะห์ และส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดนิสัยรักการอ่าน ซึ่งเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2. ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R มีทักษะการอ่านจับใจความหลังการเรียนรู้สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า เทคนิค SQ4R เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความของผู้เรียนในระดับประถมศึกษาอย่างชัดเจน เทคนิค SQ4R (Survey, Question, Read, Reflect, Recite, Review) เป็นกระบวนการอ่านที่เป็นระบบช่วยให้ผู้เรียนมีขั้นตอนการอ่านที่ชัดเจน ตั้งแต่การสำรวจเนื้อหา การตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นความสนใจ การอ่านอย่างมีจุดมุ่งหมาย การสะท้อนคิดเพื่อทำความเข้าใจ การกล่าวทวนเพื่อสร้างความจำ และการทบทวนเพื่อยืนยันความเข้าใจ กระบวนการดังกล่าวส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ จับใจความสำคัญ และสรุปเนื้อหาด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของสุคนธ์ สินธพานนท์ (2552) ที่กล่าวว่า เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียน “คิดเป็น” และ “เข้าใจอย่างลึกซึ้ง” ผ่านการอ่านอย่างมีเป้าหมายและการสะท้อนคิด ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการสื่อสารทางภาษาอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ยังสนับสนุนผลการศึกษาของกรกนก โยธาฤทธิ์ (2562) ที่วิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความโดยใช้เทคนิค SQ4R ประกอบสื่อประสมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่านักเรียนมีคะแนนการอ่านจับใจความหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกัน จากผลการวิจัยและแนวคิดข้างต้น แสดงให้เห็นว่าการใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R สามารถเสริมสร้างทักษะการอ่านจับใจความได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากเป็นวิธีการที่ช่วยจัดระบบการเรียนรู้ กระตุ้นการคิดวิเคราะห์ และส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความหมาย อีกทั้งยังสอดคล้องกับพัฒนาการทางสติปัญญาของนักเรียนระดับประถมศึกษา ซึ่งอยู่ในวัยที่สามารถเชื่อมโยงข้อมูล วิเคราะห์ และสรุปสาระสำคัญได้ด้วยตนเองอย่างเป็นขั้นตอน กล่าวโดยสรุป เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R เป็นแนวทางที่ช่วยยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนในด้านการอ่านจับใจความ ทั้งในเชิงกระบวนการและผลลัพธ์ทางการเรียนรู้ อีกทั้งยังส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดนิสัยรักการอ่านและการเรียนรู้อย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

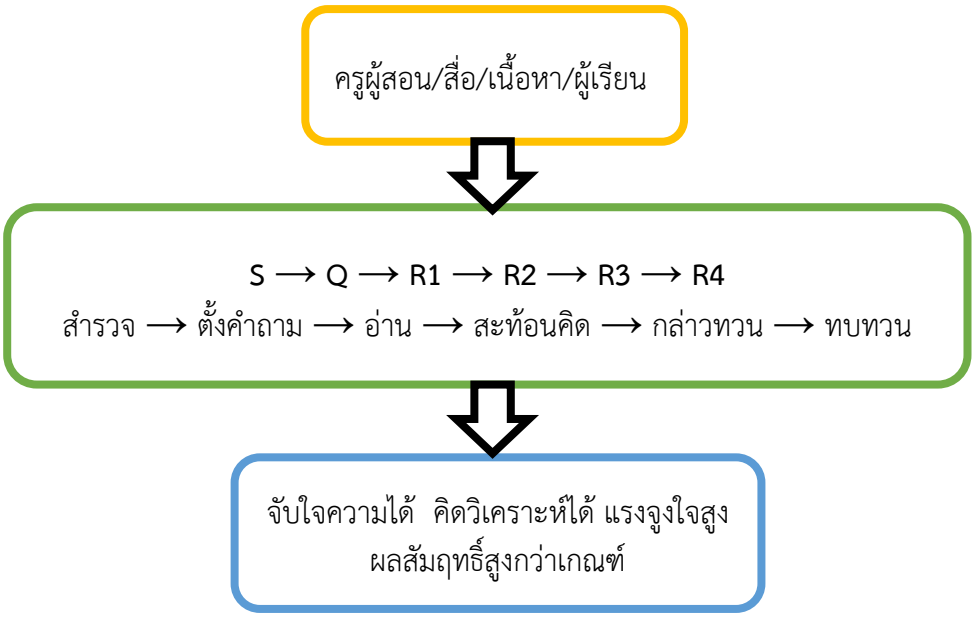
3. ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ4R อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะด้านกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของกระบวนการ เช่น การตั้งคำถาม (Question) การสรุปใจความสำคัญ (Recite) และการสะท้อนคิด (Reflect) ทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น สนุกกับการเรียนรู้ และรู้สึกว่าตนเองมีบทบาทสำคัญในชั้นเรียน การจัดกิจกรรมลักษณะนี้ช่วยให้ผู้เรียนไม่เป็นเพียงผู้รับสาร แต่ได้ฝึกคิด วิเคราะห์ และแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ส่งผลให้เกิดบรรยากาศในชั้นเรียนที่ผ่อนคลาย เป็นกันเอง และส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าแสดงออกมากขึ้น นอกจากนี้ การที่ครูให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะอย่างต่อเนื่อง ยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจข้อดีข้อด้อยของตนเอง และพัฒนาทักษะได้ตรงจุด จึงเกิดความพึงพอใจและแรงจูงใจในการเรียนรู้สูงขึ้น ผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนเห็นประโยชน์จากการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ4R อย่างชัดเจน โดยเฉพาะในด้านการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ การคิดวิเคราะห์ และการเข้าใจเนื้อหาอย่างลึกซึ้ง ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ เช่น การทำความเข้าใจบทอ่านในวิชาอื่นๆ หรือข้อความในชีวิตจริง ซึ่งแสดงถึงการเรียนรู้ที่ยั่งยืน เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ที่เน้นให้ผู้เรียนอ่านอย่างมีจุดมุ่งหมาย ตั้งคำถาม และทบทวนด้วยตนเอง จึงช่วยให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีระบบและต่อเนื่อง สอดคล้องกับแนวคิดของสุคนธ์ สินธพานนท์ (2560) ที่กล่าวว่า เทคนิค SQ4R ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผลและเข้าใจเนื้อหาเชิงลึกได้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทัศนีย์ ศรีคงเพ็ชร (2562)

ที่พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความพึงพอใจในระดับมากต่อการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SQ4R เนื่องจากได้ฝึกคิดและสรุปใจความด้วยตนเอง รวมถึงงานวิจัยของวราวรรณ นันสถิตย์ (2561) ที่พบว่า นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจสูงสุดเมื่อเรียนด้วยเทคนิค SQ4R ร่วมกับแผนผังความคิด เพราะช่วยให้เข้าใจและจดจำเนื้อหาได้ดี และงานวิจัยของพิบูลย์ ตัญญูบุตร (2562) ที่ยืนยันว่า เทคนิค SQ4R ช่วยพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพและสร้างทัศนคติที่ดีต่อการอ่าน

กล่าวโดยสรุป การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ4R เป็นกระบวนการที่มีประสิทธิผลทั้งในด้านการพัฒนาทักษะการอ่านและความพึงพอใจของผู้เรียน เพราะเป็นวิธีที่เน้นการมีส่วนร่วม การคิดอย่างเป็นระบบ และการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งไม่เพียงช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ลึกซึ้ง แต่ยังปลูกฝังนิสัยรักการอ่านและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องอีกด้วย

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพควรส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะทักษะการอ่านจับใจความ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ จากการวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนหนองเบ็นเจริญวิทย์ จังหวัดชัยภูมิ พบว่า เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R เป็นแนวทางที่ช่วยกระตุ้นการคิดอย่างมีระบบ ทำให้นักเรียนสามารถอ่านอย่างเข้าใจลึกซึ้ง และสามารถสรุปสาระสำคัญจากบทอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ จึงก่อให้เกิดองค์ความรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาทักษะด้านอื่นๆ และสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนระดับประถมศึกษา โดยสามารถสรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการจัดเรียนรู้แบบ SQ4R ต้องอาศัยการเรียนรู้จากความสามารถของตนเอง นักเรียนบางคนอาจมีศักยภาพและความรู้พื้นฐานไม่เท่ากัน ครูจึงต้องคอยสังเกตคอยแนะนำช่วยเหลือในกรณีนักเรียนบางคนอาจมีอุปสรรคในการเรียน เนื่องจากความแตกต่างระหว่างบุคคล

1.2 ครูผู้สอนควรเตรียมคำถามเพื่อใช้กระตุ้นความคิดให้นักเรียนเกิดแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ รวมถึงการตั้งคำถามที่กระตุ้นให้นักเรียนเกิดการวิเคราะห์

1.3 ครูผู้สอนออกแบบกิจกรรมหรือเลือกใช้วิธีการสอนการอ่านจับใจความให้เหมาะกับบริบทในชั้นเรียน ที่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียน

1.4 ครูควรมีการเสริมแรงทางบวกด้วยการให้รางวัล หรือพูดชมผู้เรียน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ไปใช้บูรณาการในการสอนอ่านจับใจความจากหลายแหล่งข้อมูล เช่น หนังสือเรียน บทความ ข่าวสาร สารคดี เป็นต้น

2.2 ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้ โดยเทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R นอกจากการสอนอ่านจับใจความ เช่น การอ่านเชิงวิเคราะห์ การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กรกนก โยธาฤทธิ์. (2565). การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิค SQ4R ประกอบสื่อประสม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีทีที่ 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กฤติยาภรณ์ คนไว. (2562). การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาไทย โดยเทคนิค SQ4R ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ทัศนีย์ ศรีคงเพ็ชร. (2565). การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความภาษาไทย โดยใช้เทคนิค SQ4R ประกอบแบบฝึกทักษะของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

พิบูลย์ ตัญญบุตร. (2557). การพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับข้อมูลท้องถิ่นสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วราวรรณ นันสถิต. (2564). การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบ[SQ4R ร่วมกับแผนผังความคิด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สมนึก ภัททิยธนี. (2565). การวัดผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. มหาสารคาม: ประสานการพิมพ์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2567). รายงานการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (NTป.3) ปีการศึกษา 2567. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักทดสอบทางการศึกษา.

สุคนธ์ สินธพานนท์. (2552). นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพของเยาวชน. กรุงเทพมหานคร: 9119 เทคนิคพริ้นติ้ง.

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2545). หลักและวิธีการสอนอ่านภาษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

Robinson, Francis Pleasant. (1961). Effective Study. New York: Harper and Brothers.

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) 2569
Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU Vol. 13 No. 1 (January-April) 2026
ISSN: 2673-0030 (Online) https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU

การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2

THE DEVELOPMENT OF PARTICIPATORY STUDENT SUPPORT SYSTEM BASED ON SANGKHAHAVATTHU IV PRINCIPLES OF NETWORK CENTER 7 CHAWANG PHU TAPI UNDER NAKHON SI THAMMARAT PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

[1]ธัญญารัตน์ เพ็งสกุล Tanyarat Phengsakul [2]ธีระพงษ์ สมเขาใหญ่ Teeraphong Somkhaoyai
[3]สุเวศ กลับศรี Suwes Klubsri
[1, 2, 3]มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author E-mail: phengsakulnarak@gmail.com

Article Received: December 27, 2025. Revised: April 22, 2026. Accepted: April 24, 2026.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 3) เพื่อนำเสนอและประเมินแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศูนย์เครือข่ายการศึกษา 7 ฉวางภูตาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ใช้ระเบียบการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 15 คน การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 5 รูป/คน และการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ 7 รูป/คน เพื่อประเมินความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลจากการวิจัยพบว่า 1)) สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตาปี ครอบคลุมตั้งแต่การรู้จักนักเรียนรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ไปจนถึงการส่งต่อผู้เชี่ยวชาญเมื่อจำเป็น แต่ยังคงประสบปัญหาสำคัญหลายด้าน เช่น ภาระงานของครูที่มากจนกระทบต่อความต่อเนื่องของการดูแลรายบุคคล ข้อมูลนักเรียนที่ไม่ครบถ้วนหรืออัปเดตไม่สม่ำเสมอ ทำให้การประเมินปัญหาไม่แม่นยำ การสื่อสารระหว่างครูและผู้ปกครองยังไม่ทั่วถึง เป็นต้น 2) แนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน โดยมีการบูรณาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 มาใช้ในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วม ดังนี้ การเสียสละ (ทาน) การกล่าวคำที่สุภาพ (เปยยวัชชะ) การช่วยเหลือ (อัตถจริยา) และการมีความเสมอต้น

เสมอปลาย (สมานัตตตา) และ 3) ผลการนำเสนอและประเมินแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศูนย์เครือข่ายการศึกษา 7 ฉวางภูตาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ เห็นว่ามีความเป็นไปได้ มีความเหมาะสม และมีความเป็นประโยชน์

คำสำคัญ: ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน, การมีส่วนร่วม, หลักสังคหวัตถุ 4, ศูนย์เครือข่ายการศึกษา

Abstract

This research article aimed to: (1) examine the current conditions of the participatory student support system implemented by Education Network Center 7 ChawangPhuTapi, under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 2 (2) study guidelines for developing a participatory student support system based on the Four Principles of Sangkahavatthu IV at Education Network Center 7 ChawangPhuTapi, under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 2 and (3) present and evaluate the proposed guidelines for developing a participatory student support system based on the Four Principles of Sangkahavatthu IV at Education Network Center 7 ChawangPhuTapi, under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 2. The study employed a qualitative research design. Data were collected through in-depth interviews with 15 stakeholders, interviews with five experts, and a focus group discussion with seven experts to evaluate the feasibility, appropriateness, and usefulness of the proposed guidelines. Qualitative data were analyzed using content analysis.

The research results were found as follows: 1) The current implementation of the participatory student support system of Educational Network Center 7 ChawangPhuTapi, covers all stages, including individual student understanding, student screening, student promotion and development, prevention and problem-solving, and referral to specialists when necessary. However, several significant problems remain, such as teachers' heavy workloads that affect the continuity of individual student care, incomplete or irregularly updated student data leading to inaccurate problem assessment, and insufficient communication between teachers and parents. 2) The guidelines for developing a participatory student support system based on the Four Principles of Social Harmony Sangkahavatthu IV consist of: 1) individual student understanding, 2) student screening, 3) student promotion and development, 4) prevention and problem-solving, and 5) student referral. These guidelines integrate the Four Principles of Social Harmony into the development of the participatory student support system, namely generosity (D**ā**na), kind and polite speech (Piyav**ā**c**ā**), helpful action (Atthacariy**ā**), and consistency and impartiality (Sam**ā**nattat**ā**). 3) The results of the presentation and evaluation of the proposed guidelines for developing the participatory student support system based on the Four Principles of Social Harmony for Educational Network Center 7 ChawangPhuTapi, under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service

Area 2, as assessed by experts, indicated that the guidelines are feasible, appropriate, and beneficial.

Keywords: Student Support System, Participatory, Sangkahavatthu IV, Educational Network Center

บทนำ

การจัดการศึกษาในปัจจุบันมุ่งพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ ทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นคนเก่ง คนดี และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ความสำเร็จของการเรียนรู้ขึ้นอยู่กับความพร้อมของผู้เรียนแต่ละคนซึ่งมีความแตกต่างกัน การจัดการเรียนรู้จึงต้องคำนึงถึงความถนัด ความสนใจ และศักยภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ เนื่องจากนักเรียนมีจำนวนมากและมีความหลากหลาย ครูจึงจำเป็นต้องใช้เทคนิค วิธีการ และกระบวนการที่หลากหลายอย่างเหมาะสมกับช่วงวัย เพื่อพัฒนานักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559)

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก การเปิดโอกาสให้ ทุกคนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม โดยการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ และร่วมประเมินผล เพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และปฏิบัติตามแผนงานหรือโครงการต่างๆ ด้วยความเต็มใจ (สมบัติ นามบุรี, 2562)

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นอีกกระบวนการหนึ่งในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน มีองค์ประกอบสำคัญของกระบวนการดำเนินงาน 5 ประการ ประกอบด้วย 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน และ 5) การส่งต่อนักเรียน เพราะฉะนั้นภาพความสำเร็จที่เกิดจากการพัฒนานักเรียนให้เป็นไปตามความมุ่งหวังนั้นจึงต้องอาศัยความร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ ร่วมคิดและได้ข้อมูลที่แท้จริงจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายทุกคน โดยการดำเนินงานต้องได้รับความช่วยเหลือจากทุกฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครู พ่อแม่และผู้ปกครองมีส่วนสำคัญเป็นอย่างมากในการที่จะต้องเอาใจใส่นักเรียนอย่างใกล้ชิดและสังเกตพฤติกรรมนักเรียนอยู่เสมอ เนื่องจากทุกปัญหาของนักเรียนล้วนก็มีสาเหตุและไม่ได้เกิดขึ้นในทันที แต่เป็นการสั่งสมปัญหาและประสบการณ์ที่มีผลในเชิงลบ ด้านความคิด ความรู้สึก และการกระทำหากนักเรียนไม่ได้รับความช่วยเหลือในเบื้องต้น ปัญหาต่างๆ ก็จะลุกลามมากขึ้นยากต่อการแก้ไขได้ในที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559)

การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 (อง.จตุกก. (ไทย) 21/12/42) ในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย 1) ทาน คือ การเสียสละ 2) เปยยวัชชะ คือ การกล่าวคำที่สุภาพ 3) อัตถจริยา คือ การช่วยเหลือ และ4) สมานัตตตา คือ การมีความเสมอต้นเสมอปลาย สอดคล้องกับการส่งเสริมดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นหลักธรรมที่สามารถนำไปใช้ได้ตั้งแต่ระดับครอบครัวจนถึงระดับสังคม เป็นหลักธรรมที่ส่งเสริมให้มีความสุขในชีวิตประจำวัน ช่วยสร้างให้เกิดไมตรีระหว่างกันและสนับสนุนให้เกิดความรักใคร่ เกิดขึ้นแก่บุคคลและชุมชนได้เป็นอย่างดี

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ได้กำหนดนโยบายด้านโอกาสการศึกษา จุดเน้นที่ 3 การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และป้องกันนักเรียนหลุดออกจากระบบการศึกษา โดยบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เห็นได้ว่าระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมี

ความสำคัญ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายด้านโอกาสของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 สถานศึกษาภายในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตาปี จึงได้เห็นถึงความสำคัญและนำเอาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาดำเนินการในสถานศึกษา เช่น กิจกรรมรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและคัดกรอง กิจกรรมประชุมผู้ปกครอง กิจกรรมเยี่ยมบ้าน กิจกรรมทุนการศึกษา เป็นต้น เพื่อให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์อย่างทั่วถึงแก้ไขปัญหาต่างๆ ของนักเรียนได้อย่างถูกทางและถูกวิธี

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ให้มีการประสานความร่วมมือจากผู้ปกครองและทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลนักเรียนเป็นรายบุคคล มีส่วนร่วมในการให้ความคิดเห็น ให้ความช่วยเหลือ เสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาให้แก่นักเรียน พัฒนานักเรียนตามศักยภาพและมีคุณภาพของการศึกษาให้ดีขึ้นยิ่งต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2
3. เพื่อนำเสนอและประเมินแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศูนย์เครือข่ายการศึกษา 7 ฉวางภูตาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีระเบียบเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ศึกษาการวิจัยใน 3 ลักษณะ คือ การศึกษาค้นคว้าทางเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการดำเนินงาน สัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 15 คน ซึ่งมีผู้ให้การสัมภาษณ์ จำนวน 15 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 6 คน ครูในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตาปี จำนวน 4 คน ผู้ปกครองในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตาปี จำนวน 5 คน

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ตอบแบบประเมิน จำนวน 5 รูป/คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตาปี จำนวน 2 คน ผู้อำนวยการสถานศึกษานอกศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตาปี จำนวน 1 คน ครูผู้รับผิดชอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนนอกศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตาปี จำนวน 1 คน พระภิกษุที่มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโทจำนวน 1 รูป/คน

ระยะที่ 3 นำเสนอและประเมินแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 รูป/คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย ประธานศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตาปี จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 จำนวน 2 คน ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา จำนวน 1 คน ครูผู้รับผิดชอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตาปี จำนวน 1 คน ครูผู้รับผิดชอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนนอกศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตาปี จำนวน 1 คน พระภิกษุที่มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโทจำนวน 1 รูป/คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2

ระยะที่ 3 นำเสนอและประเมินแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินการสนทนากลุ่ม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วม เก็บรวบรวมข้อมูลสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 15 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 เก็บรวบรวมแบบประเมินเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 สัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 รูป/คน

ระยะที่ 3 นำเสนอและประเมินแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ใช้การสนทนากลุ่ม ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 รูป/คน โดยใช้แบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการจัดสนทนากลุ่ม ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียง และจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมายเชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่างๆ ที่รวบรวมได้ โดยทำไปพร้อมๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วม วิเคราะห์โดยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาเรียบเรียงเป็นข้อสรุป

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 วิเคราะห์โดยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมาเรียบเรียงและปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

ระยะที่ 3 นำเสนอและประเมินแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 วิเคราะห์โดยนำความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่มมาจัดทำเป็นแนวทาง

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2

1.1 สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูเก็บข้อมูลพื้นฐาน ลงพื้นที่เยี่ยมบ้าน สังเกตพฤติกรรมทั้งในและนอกห้องเรียน และบันทึกลงระเบียนสะสม เพื่อเข้าใจสภาพแวดล้อมและปัญหาของนักเรียน 2) การคัดกรองนักเรียน ใช้ข้อมูลรายบุคคลด้านการเรียน พฤติกรรม และสภาพครอบครัวมาวิเคราะห์และจัดกลุ่มนักเรียนเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา และกลุ่มพิเศษ เพื่อวางแผนการดูแลได้ตรงความต้องการ 3) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน สถานศึกษาแบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา และกลุ่มพิเศษ เพื่อนำไปสู่การออกแบบกิจกรรมโฮมรูม แนะแนว และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนแต่ละกลุ่มอย่างเหมาะสม 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน สถานศึกษามีการติดตามพฤติกรรมอย่างใกล้ชิด จัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต ให้คำปรึกษารายบุคคล และประสานผู้ปกครองเพื่อดูแลนักเรียนร่วมกัน 5) การส่งต่อนักเรียน โดยครูติดตามพฤติกรรมและผลการเรียนอย่างต่อเนื่อง และเมื่อพบปัญหาที่เกินขอบเขตการช่วยเหลือ จะประสานผู้อำนวยการสถานศึกษาและผู้ปกครองเพื่อร่วมพิจารณาการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก เช่น นักจิตวิทยา เป็นต้น

1.2 สภาพการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 1) การร่วมคิด สถานศึกษามีการร่วมคิดระหว่างครูและผู้ปกครอง โดยครูแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านพฤติกรรม ผลการเรียน และปัญหาของนักเรียนผ่านการประชุม การสื่อสารช่องทางออนไลน์และการเตรียมข้อมูลก่อนการเยี่ยมบ้าน 2) การร่วมตัดสินใจ สถานศึกษามีการประชุมแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านพฤติกรรม ผลการเรียน และปัญหาของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ทำให้ทุกฝ่ายเห็นภาพรวมปัญหาอย่างชัดเจนและร่วมกันกำหนดมาตรการช่วยเหลือที่เหมาะสม 3) การร่วมปฏิบัติ โดยครูสังเกต รวบรวมข้อมูล และติดตามพัฒนาการของนักเรียน ขณะที่ผู้ปกครองให้ข้อมูลพื้นฐานและร่วมดำเนินมาตรการตามแนวทางของสถานศึกษา 4) การร่วมประเมินผล สถานศึกษาดำเนินการประเมินนักเรียน โดยครูใช้ข้อมูลจากการสังเกต ผลการเรียน พฤติกรรม และวิเคราะห์ในที่ประชุมร่วมกัน ติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

2. แนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2

2.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เน้นการปฏิบัติอย่างเสมอภาค โดยทุกฝ่ายร่วมกันให้ข้อมูลสนับสนุน เริ่มจากการประชุมแลกเปลี่ยนข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนระหว่างครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว ผู้ปกครอง และผู้อำนวยการสถานศึกษา เพื่อร่วมกันทำความเข้าใจนักเรียนอย่างลึกซึ้งและสร้างบรรยากาศที่เกื้อกูลกัน จากนั้นมีการรวบรวมข้อมูลรายบุคคลผ่านแบบบันทึก แบบคัดกรอง การสนทนา และการสัมภาษณ์ โดยทุกฝ่ายให้ความร่วมมือด้วยความเอื้อเฟื้อและเสียสละเวลา ต่อมามีการเยี่ยมบ้านเพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมจริงของนักเรียน สร้างความไว้วางใจด้วยการพูดจาอ่อนโยนและปฏิบัติด้วยความเมตตา พร้อมเปิดโอกาสให้นักเรียนและผู้ปกครองสะท้อนปัญหา ความคิด และความรู้สึกอย่างตรงไปตรงมา ส่งผลให้การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมีความชัดเจนและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน สร้างความเข้าใจและความไว้วางใจระหว่างครูและผู้ปกครอง โดยร่วมประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อกำหนดแนวทางคัดกรองด้านพฤติกรรม การเรียน สุขภาพจิต สังคม และครอบครัว ใช้เครื่องมือคัดกรองที่เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละกลุ่ม เช่น แบบรายบุคคล แบบ SDQ และแบบคัดกรองเฉพาะด้าน เป็นต้น จากนั้นจัดกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มพิเศษ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา เพื่อร่วมกำหนดแนวทางช่วยเหลือที่เหมาะสม เช่น แผนรายบุคคล การให้คำปรึกษา เป็นต้น การสนับสนุนจากผู้ปกครอง ทุกฝ่ายร่วมวิเคราะห์ผลด้วยเจตนาดี ไร้อคติ พร้อมติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำข้อมูลไปปรับแผนช่วยเหลือให้เหมาะสม โดยครูที่ปรึกษาและครูแนะแนวนำเสนอผลในที่ประชุม เพื่อพิจารณาแนวทางช่วยเหลือ ระยะยาวอย่างโปร่งใสและเท่าเทียม ทำให้การคัดกรองมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนรายบุคคลอย่างแท้จริง

2.3 ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน จัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับศักยภาพและความต้องการของนักเรียนแต่ละกลุ่ม โดยทุกฝ่ายร่วมกันเกื้อกูลและสนับสนุนอย่างจริงใจ กลุ่มปกติได้รับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์และภาวะผู้นำ ผ่านกิจกรรมจิตอาสาและเพื่อนช่วยเพื่อน กลุ่มเสี่ยงได้รับการเสริมทักษะชีวิตและการจัดการอารมณ์ กลุ่มมีปัญหาได้รับการดูแลและให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด ส่วนกลุ่มพิเศษได้รับการดูแลรายบุคคลและโอกาสพัฒนาความสามารถเฉพาะด้าน ใช้ถ้อยคำสุภาพ เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมจริง เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ พร้อมติดตามผลร่วมกับครูแนะแนวและผู้ปกครอง และสรุปผลเพื่อปรับปรุงแผนในปีต่อไป ส่งเสริมให้นักเรียนทุกกลุ่มเติบโตอย่างสมดุลและได้รับการดูแลตามความต้องการอย่างแท้จริง

2.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน วิเคราะห์ปัญหาเชิงลึกผ่านการประชุมร่วมของครูประจำชั้น ครูแนะแนว และผู้อำนวยการสถานศึกษา เพื่อกำหนดกิจกรรมที่เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละกลุ่ม แสดงความมีเมตตา เอื้อเฟื้อ และให้กำลังใจ เพื่อให้นักเรียนรู้สึกได้รับการดูแลอย่างเท่าเทียม จากนั้นจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง เช่น โฮมรูม การอบรมทักษะชีวิต เป็นต้น พร้อมเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมอย่างเสมอภาค ควบคู่กับการให้คำปรึกษาเชิงลึกแก่กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา การจัดทำแผนฟื้นฟูรายบุคคล และการติดตามผลอย่างจริงจัง นอกจากนี้ยังสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครองในการกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาและติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงกิจกรรมให้เหมาะสม

2.5 ด้านการส่งต่อนักเรียน ประชุมร่วมระหว่างครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว ผู้ปกครอง และผู้อำนวยการสถานศึกษา เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและกำหนดแนวทางการส่งต่ออย่างเป็นขั้นตอน โดยครูที่ปรึกษาเป็นผู้ประสานหลัก ครูแนะแนวให้คำปรึกษา ทุกฝ่ายร่วมแบ่งปันข้อมูล ดูแลนักเรียนด้วยความเมตตาและสุภาพเพื่อสร้างความไว้วางใจ กรณีต้องส่งต่อผู้เชี่ยวชาญ สถานศึกษาจัดทำหนังสือและประสานหน่วยงาน

ภายนอกพร้อมข้อมูลครบถ้วน มีการติดตาม ประเมินผล และรายงานกลับอย่างสม่ำเสมอ เพื่อนำผลไปปรับปรุงการช่วยเหลือนักเรียนและการประสานงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. การนำเสนอและประเมินแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2

ในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วม ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน 5) ด้านการส่งต่อนักเรียนมีความชัดเจนและเป็นระบบ โดยใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ได้แก่ ทาน เปยยวัชชะ อัตถจริยา สมานัตตตา เป็นแนวทางสำคัญในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครู ผู้อำนวยการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ผ่านการให้ความช่วยเหลือ สื่อสารด้วยถ้อยคำสุภาพ มีเมตตา และปฏิบัติต่อนักเรียนอย่างเสมอภาค ส่งผลให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพต่อเนื่อง และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนานักเรียน

ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความคิดเห็นว่าแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 โดยภาพรวมพบว่า มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีผลการวิจัยสำคัญที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีกระบวนการดำเนินงานตามกระบวนการ 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อให้ครูเข้าใจข้อมูลด้านการเรียน พฤติกรรม อารมณ์ และพื้นฐานครอบครัว 2) การคัดกรองนักเรียน โดยวิเคราะห์ข้อมูลและจัดกลุ่มเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา และกลุ่มพิเศษ เพื่อระบุนักเรียนที่ต้องการการดูแลเฉพาะ 3) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ผ่านกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของแต่ละกลุ่ม 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน โดยครู ผู้ปกครอง และผู้อำนวยการสถานศึกษา ร่วมกันติดตามและกำหนดแนวทางช่วยเหลือที่เหมาะสม และ 5) การส่งต่อนักเรียนเมื่อพบปัญหาเกินขอบเขตของสถานศึกษา จะประสานหน่วยงานหรือผู้เชี่ยวชาญภายนอก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสถานศึกษาให้ความสำคัญกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีขั้นตอนชัดเจนและได้รับการขับเคลื่อนโดยครูที่ปรึกษาและผู้อำนวยการสถานศึกษา มีการจัดเก็บข้อมูลนักเรียน ใช้กระบวนการคัดกรองที่มีมาตรฐาน และจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาที่ตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนในแต่ละกลุ่ม พร้อมทั้งมีการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน และการส่งต่อนักเรียนที่ดำเนินงานร่วมกับผู้เชี่ยวชาญจากภายนอก ตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจุฑามาศ ศรีพล (2567) ที่พบว่า การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของขวัญเนตร มูลทองจาด (2564) ที่พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดอุดมรังสีโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากระบบการดูแลช่วยเหลือ

นักเรียนของโรงเรียนวัดอุดมรังสี มีการวางแผนและดำเนินการอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมทุกด้าน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ผ่านการเยี่ยมบ้าน การคัดกรองนักเรียน และการจัดกลุ่มเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มพิเศษ เพื่อการดูแลที่เหมาะสมการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ผ่านกิจกรรมต่างๆ ที่สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพ การป้องกันและแก้ไขปัญหาด้วยการบริการคำปรึกษา และการส่งต่อนักเรียน ที่มีปัญหาซับซ้อนให้ได้รับการช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ สามารถตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม

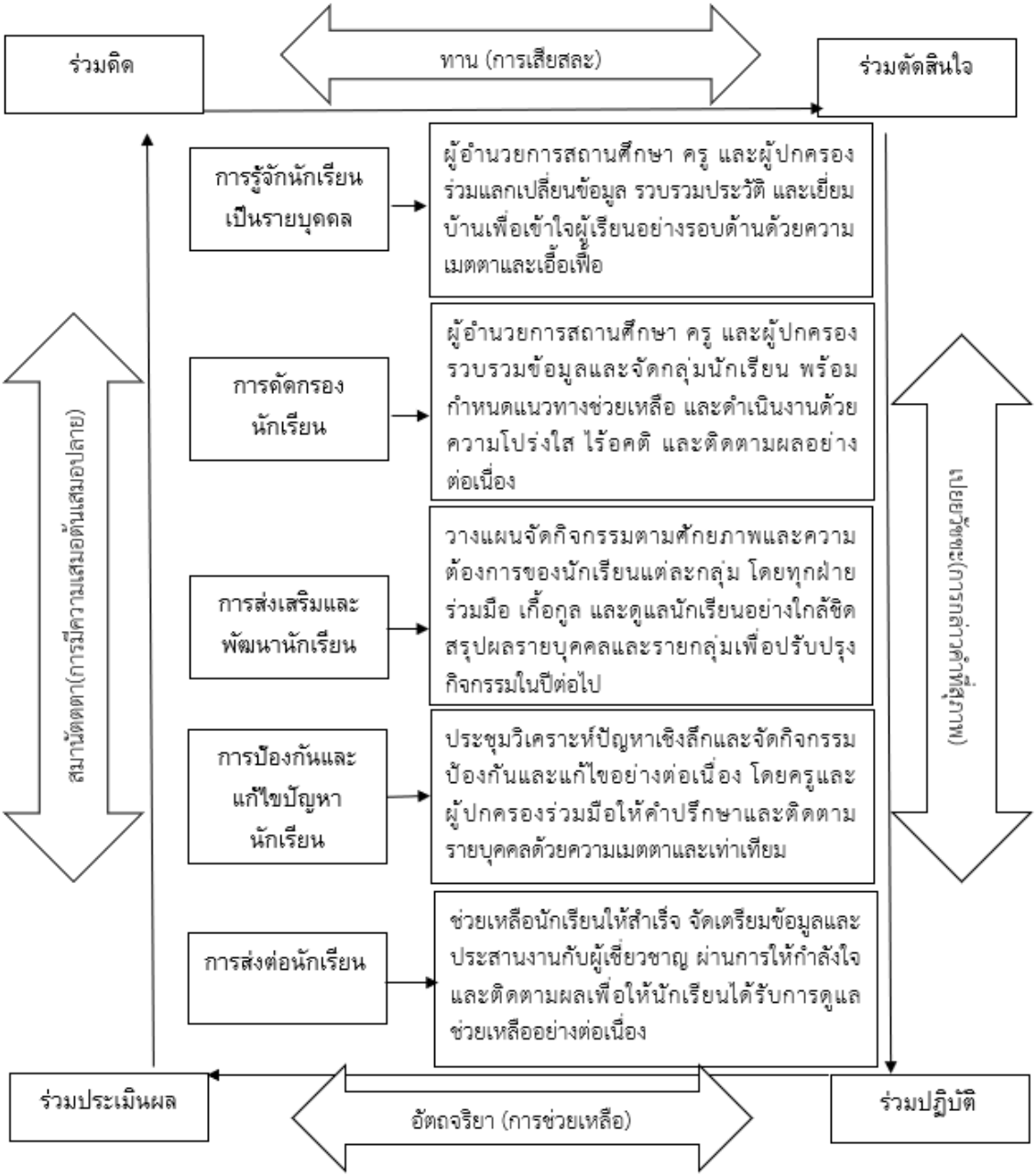
2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่า แนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน และ 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน ดำเนินไปอย่างเป็นขั้นตอน ตั้งแต่การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยทุกฝ่ายทั้งครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว ผู้ปกครอง และผู้อำนวยการสถานศึกษาร่วมประชุมแลกเปลี่ยนข้อมูลพื้นฐานด้านการเรียน พฤติกรรม สุขภาพ และสภาพครอบครัว เพื่อทำความเข้าใจนักเรียนอย่างลึกซึ้ง พร้อมทั้งร่วมกันรวบรวมข้อมูลผ่านแบบบันทึก แบบคัดกรอง การสนทนา การสัมภาษณ์ และการเยี่ยมบ้าน เพื่อให้เห็นสภาพจริงของนักเรียน สร้างความไว้วางใจผ่านคำพูดสุภาพและการปฏิบัติด้วยความเสมอภาค จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ร่วมกันเพื่อนำไปสู่กระบวนการคัดกรองนักเรียนแบ่งเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา และกลุ่มพิเศษ โดยใช้แบบคัดกรองที่เหมาะสม เช่น แบบรายบุคคล แบบ SDQ หรือแบบประเมินความต้องการจำเป็นพิเศษ พร้อมร่วมวางแผนช่วยเหลืออย่างเท่าเทียมโดยใช้ข้อมูลจริงเป็นฐาน ตั้งแต่การจัดทำแผนรายบุคคล การให้คำปรึกษา การสนับสนุนสภาพแวดล้อมที่บ้าน ไปจนถึงการติดตามผลร่วมกับผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง และการนำเสนอผลคัดกรองในที่ประชุมครูเพื่อกำหนดแนวทางช่วยเหลือระยะยาว ขณะเดียวกันด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนมีการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับศักยภาพของแต่ละกลุ่ม เช่น กลุ่มปกติได้รับการพัฒนาภาวะผู้นำและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ กลุ่มเสี่ยงได้รับทักษะชีวิตและการคิดเชิงบวก กลุ่มมีปัญหาได้รับการให้คำปรึกษาและดูแลรายกรณีอย่างใกล้ชิด ส่วนกลุ่มพิเศษได้รับโอกาสขยายศักยภาพเฉพาะด้านผ่านกิจกรรมวิชาการ การแข่งขัน หรือแฟ้มสะสมผลงาน เป็นต้น โดยทุกฝ่ายให้กำลังใจ ใช้ถ้อยคำสุภาพ และเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมจริง ทำให้บรรยากาศการเรียนรู้เป็นมิตร เกื้อกูล และสร้างแรงบันดาลใจ สุดท้ายมีการติดตามและสรุปผลเป็นรายภาคเรียนเพื่อใช้วางแผนปรับปรุงกิจกรรมให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ส่งผลให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความเข้าใจนักเรียนเชิงลึก และการกำหนดมาตรการช่วยเหลือที่ตรงตามปัญหาและความต้องการรายบุคคล สังคหวัตถุ 4 ยังช่วยสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตร เกื้อกูล และไว้วางใจ ส่งเสริมให้ครูทำงานด้วยความศรัทธาและความรับผิดชอบ ทำให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงมีความสมบูรณ์ ต่อเนื่อง และเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเปรมยุดา สุดจำ (2565) ที่พบว่า การบูรณาการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชุมชนมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 เป็นกระบวนการทำงานที่เป็นระบบอย่างชัดเจน มีการประสานความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา รวมทั้งมีวิธีการ กิจกรรมและเครื่องมือต่างๆ ที่มีคุณภาพโดยมีการดำเนินงานตามกิจกรรมในการช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน มีส่วนร่วมในการให้ความคิดเห็น ให้ความช่วยเหลือ

เสนอแนะในการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนมีส่วนร่วมป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาของนักเรียนในการดำเนินชีวิต และการส่งต่อนักเรียนเมื่อได้ให้คำปรึกษา เสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาให้แก่นักเรียนเพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

3. การนำเสนอและประเมินแนวทางทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศูนย์เครือข่ายการศึกษา 7 ฉวางภูตาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่า แนวทางการดำเนินงาน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน และ 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน ส่งผลต่อคุณภาพการดำเนินงานของสถานศึกษา โดยกระบวนการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลช่วยให้ครู ผู้ปกครอง และผู้อำนวยการศึกษาสามารถเข้าถึงข้อมูลเชิงลึกด้านพฤติกรรม สภาพครอบครัว และความต้องการเฉพาะของนักเรียนได้อย่างรอบด้าน ซึ่งเป็นฐานสำคัญของการคัดกรองที่มีความถูกต้อง ส่งผลให้การจัดกลุ่มนักเรียนทั้งกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา และกลุ่มพิเศษเป็นไปอย่างชัดเจน นำไปสู่การกำหนดมาตรการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนที่สอดคล้องกับบริบทของนักเรียนอย่างแท้จริง กระบวนการร่วมคิดและร่วมปฏิบัติระหว่างครู ผู้อำนวยการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ส่งเสริมความเอื้อเฟื้อเกื้อกูลและความรับผิดชอบร่วมในการดูแลนักเรียน ขณะเดียวกันการร่วมประเมินผลอย่างต่อเนื่องทำให้การดำเนินงานมีการตรวจสอบและปรับปรุงอยู่เสมอ ส่งผลให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความยืดหยุ่น ทันต่อสถานการณ์และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกลไกสำคัญที่ส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างครู ผู้อำนวยการสถานศึกษา และผู้ปกครอง ซึ่งเน้นความมีน้ำใจ เสียสละ และการประสานความร่วมมือ ทำให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเกิดความตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ร่วมกันในการดูแลนักเรียน ส่งผลให้เกิดบรรยากาศการทำงานแบบมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง นำไปสู่การสร้างระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความเข้มแข็ง มีประสิทธิภาพ และตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนได้อย่างรอบด้านมากยิ่งขึ้น และมีการประเมินแล้วผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่ามีความเป็นไปได้ มีความเหมาะสม และมีความเป็นประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเนตรนภา คำหนองหว้า (2562) ที่พบว่า กระบวนการทำงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วยวงจร PDCA การประสานงานและการมีส่วนร่วม และสอดคล้องกับงานวิจัยของเทียนชัย เจริญสุข (2566) ที่พบว่า การจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ผู้อำนวยการสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ครูผู้สอน และนักเรียน มีส่วนร่วมในการวางแผนงาน และความเป็นประโยชน์ของวิธีการพัฒนาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนปราสาท อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

องค์ความรู้การวิจัย

สรุปองค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 สรุปเป็นภาพดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตาปี ควรใช้ผลการวิจัยเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในศูนย์เครือข่ายให้มีความต่อเนื่อง และกำกับติดตามการดำเนินงานของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ

1.2 สถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตาปี ควรนำผลการวิจัยไปปรับปรุงระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนภายในสถานศึกษา โดยเน้นการมีส่วนร่วมระหว่าง ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู และผู้ปกครองให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน

1.3 สถานศึกษาอื่น ๆ สามารถใช้ผลการวิจัยเป็นต้นแบบในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และประยุกต์แนวทางที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเรื่องการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการศึกษาในด้านต่างๆ เช่น การพัฒนาพฤติกรรมเชิงบวกของนักเรียน การสร้างสัมพันธภาพเชิงสร้างสรรค์ระหว่างครู ผู้ปกครอง และนักเรียน เป็นต้น ให้มีความครอบคลุมและสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของนักเรียนในบริบทที่หลากหลาย

2.2 ควรมีการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ระหว่างสถานศึกษาต่างขนาด เพื่อให้เข้าใจความเหมาะสมของวิธีดำเนินงานในแต่ละบริบท

2.3 ควรมีการติดตามผลการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 อย่างต่อเนื่อง เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนาระบบให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ขวัญเนตร มูลทองจาด. (2564). การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดอุดมรังสี. รายงานการค้นคว้าวิจัยอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

จุฑามาศ ศรีพล. (2567). การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

เทียนชัย เจริญสุข. (2566). การจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

เนตรนภา คำหนองหว้า. (2562). การพัฒนารูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนครเขต 3. วารสารวิถีสังคมมนุษย์, 5(2), 42.

เปรมยุดา สุดจำ. (2565).การบูรณาการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชุมชนมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4. วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการวิจัย, 4(1), 10-17.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สมบัติ นามบุรี. (2562). ทฤษฎีการมีส่วนร่วมในงานรัฐประศาสนศาสตร์.วารสารวิจยวิชาการ, 2(1), 183.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) 2569
Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU Vol. 13 No. 1 (January-April) 2026
ISSN: 2673-0030 (Online) https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU

ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับกิจกรรมการทำงานเป็นทีมที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการทำงานเป็นทีมในรายวิชาวิทยาการคำนวณของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

THE EFFECT OF ACTIVE LEARNING AND TEAMWORK ON LEARNING ACHIEVEMENT AND TEAMWORK SKILLS IN COMPUTING SCIENCE SUBJECT FOR STUDENTS IN MATHAYOM 4

[1]เฟย์ วุฒิอาภา Fay Vuthiarpa [2]ชุติมา วัฒนะคีรี Chutima Vatanakhiri
[3]วีณา ซุ้มบัณฑิต Weena Sumbandit
[1, 2, 3]มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น Saint John's University, Thailand
Corresponding Author E-mail: fay_saranae@hotmail.com

Article Received: October 04, 2025. Revised: April 24, 2026. Accepted: April 27, 2026.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน และทักษะการทำงานเป็นทีมก่อนและหลังเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุกร่วมกับทักษะการทำงานเป็นทีมในรายวิชาวิทยาการคำนวณ กลุ่มตัวอย่างคือ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 36 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แผนการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับทักษะการทำงานเป็นทีม เรื่อง แนวคิดเชิงคำนวณ จำนวน 5 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาการคำนวณและแบบวัดทักษะการทำงานเป็นทีม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติการทดสอบที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาการคำนวณ เรื่อง แนวคิดเชิงคำนวณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุกร่วมกับทักษะการทำงานเป็นทีมสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 2) ทักษะการทำงานเป็นทีมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบแบบเชิงรุกร่วมกับทักษะการทำงานเป็นทีมสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

คำสำคัญ: การทำงานเป็นทีม, การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก, ทักษะการทำงานเป็นทีม

Abstract

This study aimed to compare learning achievement and teamwork skills before and after implementing active learning combined with teamwork activity in a computational science subject. The sample consisted of 36 Mathayom 4 students enrolled in the first semester of the 2025 academic year. A single classroom was selected using a simple random sampling technique. The research instruments included five active learning lesson plans integrating teamwork activity, a computational science achievement test, and a teamwork skills assessment. Data were analyzed using a t-test.

The results revealed that: 1) Students' computational science achievement in computational thinking significantly increased after participating in active learning combined with teamwork activity, with a statistical significance level of .001. 2) Students' teamwork skills also showed a significant improvement after the intervention, with a statistical significance level of .001.

Keywords: Teamwork, Active Learning, Teamwork Skills

บทนำ

ในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมาแนวทางการจัดการศึกษาได้มีการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่จากการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมที่มุ่งเน้นการบรรยายและการเรียนรู้ตามหนังสือและตำรา มาเป็นการเรียนรู้เชิงรุกซึ่งเน้นการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่กระตุ้นการคิดวิเคราะห์ (Bonwell and Eison, 1991) สำหรับรายวิชาวิทยาการคำนวณ การใช้วิธีการสอนแบบ ช่วยให้นักเรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ทางทฤษฎีในสถานการณ์จริงส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและยั่งยืนยิ่งขึ้น และสามารถช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะที่จำเป็นในโลกแห่งการทำงาน เช่น การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นทีม การสื่อสาร และการแก้ปัญหา (Bellanca and Bradt, 2010; Dass, 2014; Van laar, et al., 2017) ซึ่งทักษะดังกล่าวมีความสำคัญมากในรายวิชาวิทยาการคำนวณ (Prince, 2004) นอกจากนี้ การเรียนรู้เชิงรุกมีศักยภาพในการปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยช่วยเพิ่มระดับความเข้าใจ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและกระตุ้นความสนใจในเนื้อหาวิชาซึ่งอาจนำไปสู่การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (Michael, 2006)

ปัญหาการเรียนการสอนรายวิชาวิทยาการคำนวณมีสาเหตุมาจากนักเรียนไม่อยากเรียนและไม่สนใจที่จะเรียนวิชาวิทยาการคำนวณ เนื่องมาจากครูมักจัดการเรียนการสอนในลักษณะเน้นเนื้อหาหรือใช้วิธีการบรรยายแบบไม่กระตุ้นผู้เรียนทำให้ผู้เรียนเป็นผู้รับเพียงอย่างเดียว ซึ่งไม่สร้างเสริมการเรียนรู้และความเข้าใจอย่างถ่องแท้ให้กับผู้เรียน ตลอดจนมีลักษณะที่ไม่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการคิด ทักษะการแก้ปัญหารวมทั้งไม่สามารถปรับตัวและแก้ปัญหาให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงได้ (วทัญญู วุฒิวรรณ์, 2553) ซึ่งการที่นักเรียนจะเรียนรู้วิทยาการคำนวณอย่างได้ผลนั้นกระบวนการจัดการศึกษาต้องให้นักเรียนได้เรียนรู้รายวิชาที่เน้นกระบวนการไปสู่การสร้างองค์ความรู้ มีความเข้าใจและสนใจ และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ โดยนักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนทุกขั้นตอน นักเรียนจะได้ทำกิจกรรมที่หลากหลาย ทั้งเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ทั้งนี้ การทำงานร่วมกันเป็นทีมเป็นทักษะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งความเป็นหนึ่งเดียวกันของสมาชิกในทีม การแบ่งหน้าที่เพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกันทำให้การทำงานเป็นทีมเป็นการทำงานที่มีประสิทธิภาพ

ผลจากการศึกษาคุณลักษณะของนักเรียนมีข้อค้น พบว่า นักเรียนมีคุณลักษณะการเรียนแบบต่างคนต่างมุ่งเอาตัวรอดโดยไม่สนใจผู้อื่น (ทิศนา แขมมณี, 2556) จากข้อมูลข้างต้นเป็นสาเหตุให้เด็กไทยด้อยคุณภาพ เนื่องจากการจัดการศึกษาที่ไม่ได้ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง หรือเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามความสนใจ ความถนัด และก้าวหน้าไปตามความสามารถของตน ทำให้นักเรียนขาดสมรรถนะหลักที่จำเป็นโดยเฉพาะสมรรถนะหลักด้านการทำงานแบบรวมกันเป็นทีมและภาวะผู้นำ ซึ่งเป็นผลมาจากสิ่งแวดล้อมทางการจัดการศึกษาในปัจจุบัน ทำให้เด็กต่างคนต่างเรียนไม่มีกิจกรรมฝึกให้เด็กทำงานร่วมกับผู้อื่น ทำให้เด็กส่วนใหญ่มีปัญหาในการทำงานเป็นทีม ไม่คิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง ปฏิเสธการถามความเห็นและทำงานร่วมกับ

ผู้อื่น และมีค่านิยมการแข่งขัน การเรียนการสอนในปัจจุบันส่งผลให้เด็กขาดภาวะผู้นำ (สำนักเลขาธิการและสภาการศึกษา, 2563) สอดคล้องกับวุฒิชัย ภูดี (2566) ได้กล่าวว่า หลังจากมีการปรับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนซึ่งเป็นผลจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส ส่งผลให้นักเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับสมรรถนะการร่วมกันทำงานเป็นทีม จากสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ปัญหาที่พบในวิชาวิทยาการคำนวณโดยการสังเกตและการสอบถามครู พบว่า นักเรียนขาดสมรรถนะหลักด้านการทำงานแบบร่วมกันเป็นทีม เห็นได้จากการทำกิจกรรมในห้องเรียน นักเรียนไม่สามารถทำงานร่วมกันตามบทบาทเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดร่วมกัน ขาดการบ่มเพาะความสัมพันธ์ทางบวก และขาดการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด นักเรียนบางคนไม่สามารถรักษาความสัมพันธ์ทางบวกกับสมาชิก และยอมรับผลที่เกิดจากการทำงานร่วมกันได้ ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาที่ผ่านมาในด้านการเรียนการสอน เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วพบว่ายังด้อยคุณภาพทั้งด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังจะเห็นได้ว่าเด็กไทยมีผลสัมฤทธิ์ค่อนข้างต่ำ รวมทั้งมีคุณลักษณะที่ไม่พึงประสงค์หลายประการ (ทิศนา แขมมณี, 2562)

จากปัญหาดังกล่าว การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาวิทยาการคำนวณควรเน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง มีการคิดวิเคราะห์ ทำงานร่วมกันกับเพื่อนในทีม เพื่อทำให้เห็นแนวคิดหลักที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรม เพื่อทำให้เข้าใจแนวคิดทางวิทยาการคำนวณมากขึ้นและส่งเสริมผลสัมฤทธิ์และการทำงานเป็นทีมให้สูงขึ้น การจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับการทำงานเป็นทีม เป็นแนวคิดหนึ่งในการพัฒนานักเรียนผ่านวิธีการที่หลากหลาย สามารถกระตุ้นความสนใจด้วยกิจกรรมที่สนุกและท้าทายความสามารถของนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้จากกิจกรรมที่ผู้สอนจัดให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ อภิปรายร่วมกัน สรุปรวบรวมข้อมูลและได้รับข้อมูลป้อนกลับในทันที เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหา การเรียนรู้ การทำงานเป็นทีม และเจตคติในรายวิชาซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการเรียน ด้วยเทคนิคและวิธีการในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ร่วมกับการทำงานเป็นทีม เป็นการจัดการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม และเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการเรียนการสอน มีการจัดการเรียนการสอนเหมือนกับการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือ จัดการเรียนรู้แบบสืบค้น การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน การทำวิจัยแบบเล็กแต่เน้นกระบวนการให้นักเรียนลงมือกระทำด้วยตนเอง เพื่อให้นักเรียนมีโอกาสได้ ฟัง พูด อ่าน เขียน และสะท้อน หรือโต้ตอบแนวคิดผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยเทคนิควิธีต่างๆ ผู้สอนสามารถสอดแทรกกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนเชิงรุกเข้ากับกิจกรรมการสอนปกติได้ เช่น ในขั้นสำรวจความรู้เดิมและกระตุ้นความสนใจอาจใช้คำถามร่วมกับเทคนิคเขียน จับคู่ แลกเปลี่ยนเพื่อกระตุ้นนักเรียน และในขั้นเรียนรู้ขณะที่ครูสาธิตกิจกรรมก็ใช้เทคนิคการตอบสนองต่อการสาธิตหรือกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนบันทึกและอภิปรายสิ่งที่เกิดขึ้นในการทำกิจกรรมกลุ่มอาจใช้เทคนิคการอภิปรายเป็นทีม สำหรับในขั้นสรุปและขยายความรู้ครูอาจเลือกใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบแลกเปลี่ยนความคิดตามความเหมาะสมของเนื้อหาและสภาพบรรยากาศในการเรียนการสอน (ศุภลักษณ์ เธียรเชาว์, 2555)

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงสนใจนำกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับทักษะการทำงานเป็นทีมสอดแทรกกับกิจกรรมการสอนปกติประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน 2) ขั้นเรียนรู้ และ 3) ขั้นสรุปและประเมินผล ซึ่งผู้วิจัยได้สอดแทรกกิจกรรมเชิงรุกร่วมกับทักษะการทำงานเป็นทีมตามความเหมาะสมของเนื้อหาและเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้ทุกขั้นตอนได้คิดและตัดสินใจเกี่ยวกับการพูด การฟัง การอ่าน การเขียน การสะท้อนแนวความคิดและความรู้ที่ได้รับจากการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและครู ตลอดจนมีการสืบเสาะหาความรู้ สร้างองค์ความรู้ และทบทวนความรู้เพื่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการทำงานเป็นทีมของนักเรียน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาการคำนวณก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับทักษะการทำงานเป็นทีมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

2. เพื่อเปรียบเทียบการทำงานเป็นทีมก่อนเรียนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์วิเทศคลองหลวง ที่เรียนอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 1 ห้อง ห้องละ 36 คน มีนักเรียน 213 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 โรงเรียนสารสาสน์วิเทศคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ที่เรียนอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน ห้องละ 36 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้เรียนรู้เชิงรุกร่วมกับทักษะการทำงานเป็นทีม ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยเนื้อหาบทเรียนจำนวน 5 แผน

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาการคำนวณ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาการคำนวณซึ่งเป็น แบบทดสอบปรนัย ซึ่งนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทดสอบก่อนเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบวัดทักษะการทำงานเป็นทีมวิชาวิทยาการคำนวณ จำนวน 20 ข้อ ใช้เวลา 1 ชั่วโมง และนำแบบวัดทักษะการทำงานเป็นทีม จำนวน 20 ข้อ ใช้เวลา 1 ชั่วโมง นำแบบทดสอบมาตรวจให้คะแนนและบันทึกเป็นคะแนนก่อนเรียน ประกอบด้วยข้อคำถาม 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยคำนวณจากสูตร KR-20 ของคูเดอร์ริชาร์ดสัน เท่ากับ 0.78 นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทดสอบก่อนเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบวัดทักษะการทำงานเป็นทีม วิชาวิทยาการคำนวณ จำนวน 20 ข้อ ใช้เวลา 1 ชั่วโมง และนำแบบวัดทักษะการทำงานเป็นทีม จำนวน 20 ข้อ ใช้เวลา 1 ชั่วโมง นำแบบทดสอบมาตรวจให้คะแนนและบันทึกเป็นคะแนนก่อนเรียน

2.3 แบบวัดทักษะการทำงานเป็นทีม ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 10 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยคำนวณสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha) เท่ากับ 0.80ขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยกึ่งทดลอง โดยใช้การประเมินแบบ Rubrics Score โดยทดลองก่อนเรียนและหลังเรียน ดำเนินการทดลองกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างในเวลาเรียนปกติ โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับทักษะการทำงานเป็นที เมื่อดำเนินการสอนครบตามเนื้อหาที่กำหนดไว้แล้ว ผู้วิจัยนำแบบทดสอบหลังเรียนมาทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา วิทยาการคำนวณ จำนวน 20 ข้อ ใช้เวลา 1 ชั่วโมง และแบบวัดทักษะการทำงานเป็นทีม จำนวน 10 ข้อ ใช้เวลา 1 ชั่วโมง ซึ่งข้อสอบจะต้องเป็นฉบับเดียวกันกับแบบทดสอบก่อนเรียน นำแบบทดสอบทั้งหมดมาตรวจให้คะแนนและ

บันทึกเป็นคะแนนหลังเรียน จากนั้นนำผลมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานและสรุปผลการวิจัย

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุกร่วมกับทักษะการทำงานเป็นทีม ด้วยการทดสอบค่าที (t-test) แบบสองกลุ่มไม่เป็นอิสระกัน (Dependent t-test) (ทดสอบสมมุติฐานข้อ 1)

3.2 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบแบบทดสอบวัดทักษะการทำงานเป็นทีม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุกร่วมกับทักษะการทำงานเป็นทีม ด้วยการทดสอบค่าที (t-test) แบบสองกลุ่มไม่เป็นอิสระกัน (Dependent t-test) (ทดสอบสมมุติฐานข้อ 2)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาการคำนวณก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับทักษะการทำงานเป็นทีมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาการคำนวณก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับทักษะการทำงานเป็นทีมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาการคำนวณก่อนและหลังเรียน

กลุ่มทดลอง	n	$\bar{x}$	S.D.	df	t
ก่อนเรียน	36	10.00	1.90	35	24.63***
หลังเรียน	36	16.97	2.37		

*** มีนัยสำคัญที่ระดับ .001

จากตารางที่ 1 พบว่า การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาการคำนวณของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 36 คน ก่อนเรียนค่าเฉลี่ยของคะแนนเท่ากับ 10.00 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.90 และหลังเรียนค่าเฉลี่ยของคะแนนเท่ากับ 16.97 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.37 ค่าความแตกต่างของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนเท่ากับ 24.63 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

2. ผลการเปรียบเทียบการทำงานเป็นทีมก่อนเรียนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบทักษะการทำงานเป็นทีมก่อนเรียนและหลังเรียน

กลุ่มทดลอง	n	$\overline{x}$	S.D.	df	t
ก่อนเรียน	36	3.58	0.28	35	17.19***
หลังเรียน	36	4.44	0.11		

*** มีนัยสำคัญที่ระดับ .001

จากตารางที่ 2 พบว่า การเปรียบเทียบทักษะการทำงานเป็นทีมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 36 คน ก่อนเรียนค่าเฉลี่ยของคะแนนเท่ากับ 3.58 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.28 และหลังเรียนค่าเฉลี่ยของคะแนนเท่ากับ 4.44 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.11 ค่าความแตกต่างของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน เท่ากับ 17.19 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

อภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นอภิปรายออกเป็น 2 ประเด็น ดังต่อไปนี้

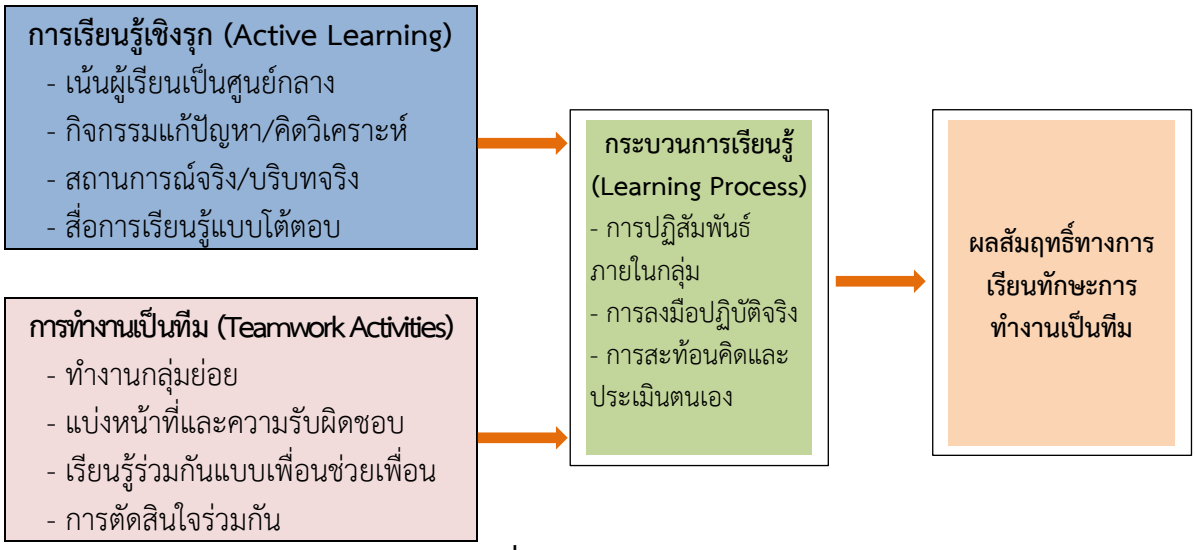
1. จากสมมติฐานข้อที่ 1 นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับกิจกรรมทักษะการทำงานเป็นทีม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน จะเห็นได้ว่าผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับกิจกรรมการทำงานเป็นทีมที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาวิทยาการคำนวณมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งนี้เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุกเป็นการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ที่การออกแบบการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วยการ ลงมือปฏิบัติ คิดวิเคราะห์ ทำงานร่วมกัน และแก้ปัญหาอย่างมีระบบ มากกว่าการฟังครูสอนเพียงอย่างเดียว โดยเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง นักเรียนมีบทบาทหลักในการค้นคว้า ตั้งคำถาม ทดลองและเรียนรู้ด้วยตนเอง ครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ การคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา กระตุ้นให้นักเรียนฝึกคิดอย่างมีระบบ เช่น การแยกย่อยปัญหา การหาแบบแผน การคิดอย่างเป็นขั้นตอน มีการทำงานร่วมกัน ส่งเสริมการทำงานกลุ่ม การอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อสร้างองค์ความรู้ร่วมกัน และการสะท้อนผลการเรียนรู้ ให้นักเรียนได้ทบทวนสิ่งที่เรียนมา เช่น เขียนสรุป อธิบายแนวคิดหรือเสนอแนวทางแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอนันต์ นวลใหม่ (2562) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยาเรื่องโครงสร้างและหน้าที่เซลล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

2. จากสมมติฐานข้อที่ 2 นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับทักษะการทำงานเป็นทีม มีทักษะการทำงานเป็นทีมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ทั้งนี้เนื่องมาจากหลักการทำงานเป็นทีมในวิชาวิทยาการคำนวณสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นทักษะสำคัญที่ช่วยให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อทำโครงงาน เขียนโปรแกรม หรือแก้ปัญหาที่ซับซ้อน ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือและการแบ่งหน้าที่อย่างเหมาะสม นักเรียนมีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับที่ ทิศนา แขมมณี (2545) ได้ให้ความหมายของการทำงานเป็นทีมว่าคือการทำให้เกิดการพึ่งพาอาศัยกัน มีปฏิสัมพันธ์กันทางสังคม การที่บุคคลได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์อยู่ร่วมกับผู้อื่น ถือเป็นการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ และส่งผลให้เกิดผลงานที่มีประสิทธิภาพและสร้างสรรค์มากกว่าการทำงานแบบต่างคนต่างทำ ลักษณะของการทำงานเป็น ทีมประกอบด้วย สมาชิกในทีมจะต้องมีเป้าหมาย

ร่วมกัน มีการติดต่อสื่อสารในกลุ่ม มีส่วนร่วมในการดำเนินงานในกลุ่มการประสานงานในกลุ่ม การตัดสินใจร่วมกันและผลประโยชน์ของทีม

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ การเรียนรู้เชิงรุกเมื่อร่วมกับกิจกรรมการทำงานเป็นทีม โดยมีพื้นฐานแนวคิดมาจากทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist Theory) ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Social Interdependence Theory) และทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning Theory) จะส่งผลโดยตรงต่อการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และยังช่วยพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะทักษะการคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร และการทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งเป็นทักษะสำคัญของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในการเตรียมพร้อมสู่สังคมที่ซับซ้อนในอนาคต ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุกร่วมกับทักษะการทำงานเป็นทีมเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วยการ ลงมือปฏิบัติ คิดวิเคราะห์ ทำงานร่วมกัน และแก้ปัญหาอย่างมีระบบ มากกว่าการฟังครูสอนเพียงอย่างเดียว โดยเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง นักเรียนมีบทบาทหลักในการค้นคว้า ตั้งคำถาม ทดลอง และเรียนรู้ด้วยตนเอง ครูเป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้

1.2 การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบทำงานเป็นทีมหากในชั่วโมงการเรียนใดสามารถทำการทดลองได้ ควรเพิ่มการทดลองให้มีความหลากหลายมากขึ้น เพราะสามารถกระตุ้นความสนใจในการเรียนของนักเรียนได้

1.3 การจัดการเรียนรู้แบบแบบเชิงรุก ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบทำงานเป็นทีมอาจมีการใช้เวลาค่อนข้างมากในการดำเนินกิจกรรมการสอนในขั้นต่างๆ ดังนั้นครูจะต้องจัดกิจกรรมที่สามารถยืดต่อเวลาได้

1.4 การจัดกลุ่มทำกิจกรรมการทำงานเป็นทีมควรศึกษาผู้เรียน และจัดกลุ่มผู้เรียนให้

เหมาะสมแบบคละความสามารถเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือกัน ผ่อนคลาย ไม่รู้สึกเบื่อ และสามารถสร้างองค์ความรู้ได้จากกิจกรรมที่จัดขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบแบบเชิงรุกร่วมกับการทำงานเป็นทีมกับกระบวนการสอนในรูปแบบอื่น เช่น การสอนแบบโครงงานสะเต็มศึกษา การสอนแบบ STAD หรือการสอนแบบ JIGSAW เป็นต้น

2.2 ควรนำไปใช้กับนักเรียนในระดับชั้นอื่นๆ และรายวิชาอื่นๆ เพื่อให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาการเรียนที่เคยผ่านมาแล้วกับเนื้อหาใหม่ได้ดีขึ้น เชื่อมโยงเนื้อหาการเรียนที่เคยผ่านมาแล้วกับเนื้อหาใหม่ได้ดีขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). สาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560). กรุงเทพมหานคร: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

ทิศนา แขมมณี. (2545). ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทิศนา แขมมณี. (2556). ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทิศนา แขมมณี. (2562). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 23. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วทัญญู วุฒิวรรณ์. (2553). ผลการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์เชิงรุกเพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และความสามารถในการแก้ปัญหาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.

วุฒิชัย ภูดี. (2566). การพัฒนาสมรรถนะการรวมพลังทำงานเป็นทีมของผู้เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางของสะเต็มศึกษาแบบ 6E ร่วมกับโมเดลเศรษฐกิจบีซีจี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชุมชนบ้านคำพอกท่าดอกแก้ว. วารสารวิทยาศาสตร์และวิทยาศาสตร์ศึกษา (JSSE), 6(1), 105–119.

ศุภลักษณ์ เธียรเชาว์. (2555). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการเรียน วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องสารและการเปลี่ยนแปลงระหว่างการเรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนเชิงรุกและการเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก. นนทบุรี: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

อนันต์ นวลใหม่. (2562). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การทำงานเป็นทีมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่องโครงสร้างและหน้าที่เซลล์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

Bellanca and R. Brandt. (2010). 21st century skills: Rethinking how students learn. Bloomington, IN: Solution Tree Press.

Bonwell, C.C. and Eison, J.A. (1991). Active Learning: Creating Excitement in the Classroom. ERIC Clearinghouse on Higher Education Washington DC. George Washington: University Washington DC.

Dass, R. (2014). Literature and the 21st century learner. Social and Behavioral Sciences, 123, 289-298.

Michael, J. (2006). Where's the evidence that active learning works?. Advance Physiology Education, 30, 159 –167.

Prince, M. (2004). Does Active Learning Work? A Review of the Research. Journal of England Education, 93(3), 223-231.

Van laar et al. (2017). The relation between 21st century skills and digital skills: A systematic literature review. Computers in Human Behavior, 72, 577-588.

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) 2569
Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU Vol. 13 No. 1 (January-April) 2026
ISSN: 2673-0030 (Online) https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU

การพัฒนาการนิเทศการจัดการเรียนรู้ตามหลักสาราณียธรรม 6 ของเครือข่ายสถานศึกษาวิจิตรอันดามัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2

THE DEVELOPMENT OF LEARNING MANAGEMENT SUPERVISION SYSTEM BASED ON SARANIYADHAMMA VI IN WICHIT ANDAMAN NETWORK UNDER TRANG PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

[1]ศุภลักษณ์ เดชรักษา Suppaluck Dechraksa [2]ธีระพงษ์ สมเขาใหญ่ Teeraphong Somkhaoyai
[3]สุเวศ กลับศรี Suwes Klubsri
[1, 2, 3]มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author E-mail: m.maysupp@gmail.com

Article Received: January 03, 2026. Revised: April 22, 2026. Accepted: April 27, 2026.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการนิเทศการจัดการเรียนรู้ 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการนิเทศการจัดการเรียนรู้ตามหลักสาราณียธรรม 6 และ 3) นำเสนอและประเมินแนวทางการพัฒนาการนิเทศการจัดการเรียนรู้ตามหลักสาราณียธรรม 6 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 15 คน ระยะที่ 2 สัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 รูป/คน และระยะที่ 3 สนทนากลุ่มโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัยและแบบประเมินการสนทนากลุ่ม

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการนิเทศการจัดการเรียนรู้ พบว่า สถานศึกษามีการดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศการจัดการเรียนรู้ แต่ยังพบข้อจำกัด ได้แก่ การขาดความต่อเนื่องของกระบวนการนิเทศการจัดการเรียนรู้ เครื่องมือและเกณฑ์การประเมินยังไม่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และการนำผลการประเมินไปใช้เพื่อพัฒนาในเชิงปฏิบัติยังไม่ชัดเจน สะท้อนให้เห็นว่า สภาพการนิเทศการจัดการเรียนรู้ยังมีช่องว่างที่ควรพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ 2) แนวทางการพัฒนาการนิเทศการจัดการเรียนรู้ตามหลักสาราณียธรรม 6 มีการดำเนินงาน 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการเพื่อกำหนดทิศทางและสร้างความเข้าใจร่วมกัน สื่อสารและสำรวจข้อมูลด้วยเจตนาที่ดี ส่งเสริมความร่วมมือและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน (2) การวางแผนการนิเทศการจัดการเรียนรู้ โดยกำหนดทิศทางการดำเนินงาน สื่อสารและเสริมสร้างความเข้าใจ เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อวางกรอบมาตรฐานให้การดำเนินงานเป็นระบบ ส่งเสริมและสนับสนุนการนิเทศการจัดการเรียนรู้ด้วยความเมตตา และพัฒนาร่วมกันอย่างต่อเนื่อง (3) การปฏิบัติการนิเทศการจัดการเรียนรู้ ด้วยการเตรียมความพร้อมและสร้างความเข้าใจร่วมกัน ดำเนินการนิเทศการจัดการเรียนรู้อย่างกัลยาณมิตร บันทึกและจัดเก็บข้อมูลเป็นระบบ สรุปผลและสะท้อนข้อมูลย้อนกลับด้วยความปรารถนาดี (4) การประเมินผลการนิเทศการจัดการเรียนรู้ โดยการตรวจสอบ ประเมินผล จัดทำรายงานสรุปผลและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ร่วมกันวิเคราะห์ ปรับปรุง และพัฒนาการนิเทศการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง 3) ผลการนำเสนอและประเมินแนวทางการพัฒนาการนิเทศการจัดการเรียนรู้ตามหลักสาราณียธรรม 6 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ เห็นว่ามีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์

คำสำคัญ: การนิเทศการจัดการเรียนรู้, สาราณียธรรม 6, เครือข่ายสถานศึกษา

Abstract

This research aimed to: 1) examine the current conditions of instructional supervision 2) study guidelines for developing instructional supervision based on Saraniyadhamma VI and 3) present and evaluate the proposed guidelines for developing instructional supervision based on Saraniyadhamma VI. This study employed a qualitative research methodology. Data were collected through in-depth interviews with 15 stakeholders, in-depth interviews with 5 experts, and a focus group discussion with 7 qualified experts. The data were analyzed using inductive analysis and focus group evaluation.

The research findings revealed that: 1) Instructional supervision was implemented in accordance with the supervision process; however, several limitations were identified, including a lack of continuity in the supervision process, assessment tools and criteria that were not aligned with the school context, and unclear application of evaluation results for practical improvement. These findings indicate that there remain gaps in instructional supervision that require further development to enhance the quality of learning management. 2) The guidelines for developing instructional supervision based on Saraniyadhamma VI consisted of four stages: (1) studying conditions, problems, and needs to determine directions and establish shared understanding through constructive communication and data exploration with good intentions, as well as promoting collaboration and shared learning; (2) planning instructional supervision by defining operational directions, enhancing communication and mutual understanding, collecting data to establish systematic standards, supporting supervision with compassion, and fostering continuous collaborative development; (3) implementing instructional supervision by preparing readiness and shared understanding, conducting supervision through a collegial and supportive approach, systematically recording and organizing data, and providing reflective feedback with goodwill; and (4) evaluating instructional supervision by reviewing and assessing outcomes, preparing summary reports, exchanging constructive feedback, and collaboratively analyzing, improving, and continuously developing instructional supervision. 3) The presentation and evaluation of the proposed guidelines for developing instructional supervision based on Saraniyadhamma VI by experts indicated that the guidelines were appropriate, feasible, and beneficial.

Keywords: Instructional Supervision, Saraniyadhamma VI, School Network

บทนำ

การศึกษาถือเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งของการดำรงชีวิต เป็นรากฐานของการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้เจริญก้าวหน้า พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ 2545 หมวด 1 มาตรา 6 บัญญัติว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใต สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545)

เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในปัจจุบันเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ๆ มากมาย อันส่งผลต่อการเรียนรู้และวิถีการดำเนินชีวิต กระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูจึงเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน เพื่อให้ได้ทั้งความรู้และทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในการดำรงชีวิตซึ่งทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ถือเป็นทักษะที่สำคัญเพราะวิถีชีวิตและการเรียนรู้ ในยุคปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ผู้เรียนจึงต้องมีทักษะการเรียนรู้ประกอบด้วยทักษะด้านการเรียนรู้ วัฒนธรรม ทักษะสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี และทักษะชีวิตและการทำงาน ดังนั้นการเตรียมคนเพื่อให้สามารถเรียนรู้และดำเนินชีวิตท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทุกฝ่ายจะต้องปรับตัวให้ได้อย่างเหมาะสม (สิรินาถ จงกลกลาง, 2561) ซึ่งการที่ครูจะจัดการเรียนรู้ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดีต่อผู้เรียนได้นั้น ครูจะต้องมีองค์ความรู้ที่หลากหลาย และสามารถบูรณาการความรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูอาจทำได้หลายวิธี แต่วิธีหนึ่งที่น่าจะส่งผลโดยตรงทำให้ครูสามารถปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น คือ กระบวนการนิเทศการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและช่วยให้ครูสามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพกระบวนการนิเทศการจัดการเรียนรู้ถือเป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาศักยภาพของครู การนิเทศการจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ผู้นิเทศ และครู โดยมุ่งเน้นการให้ความช่วยเหลือ แนะนำ และเสริมพลังในการปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนรู้ ไม่ใช่การควบคุม บังคับ หรือจับผิด การนิเทศที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยความร่วมมือ การยอมรับซึ่งกันและกัน และการสร้างขวัญกำลังใจ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างแท้จริงในสถานศึกษา (Glickman, 1995) การนิเทศการจัดการเรียนรู้มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศจะต้องยึดหลักธรรมที่สำคัญในการทำงานร่วมกัน ซึ่งหลักสาราณียธรรม 6 เป็นหลักธรรมที่เป็นแนวทางให้มนุษย์เรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ปฏิบัติตามกฎระเบียบแบบแผน ช่วยเสริมสร้างความรักความสามัคคีในหมู่คณะ นำไปสู่การเสริมสร้างวัฒนธรรมที่ดีในองค์กร ประกอบด้วย เมตตากายกรรม เมตตาวจีกรรม เมตตามโนกรรม สาธารณโภคี สีลสามัญญตา และทิฏฐิสามัญญตา (พระพรหมคุณากรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต), 2558) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงกัลยาณมิตร และช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการทำงานร่วมกันในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ

เครือข่ายสถานศึกษาวิจิตรอันดามัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 ซึ่งประกอบด้วยสถานศึกษาจำนวน 14 แห่ง ได้เห็นความสำคัญของนโยบายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรังเขต 2 ในการกำหนดแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยการส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะการเรียนรู้ และทักษะที่จำเป็นอย่างครบถ้วน จัดการศึกษาตามขีดความสามารถของผู้เรียนตามความถนัดและศักยภาพของแต่ละ

บุคคล วางรากฐานการศึกษาเพื่ออาชีพให้สอดคล้องกับบริบทสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และเป็นผู้สร้างสรรค์นวัตกรรม (Co-Creation) ให้กับผู้เรียนในทุกระดับชั้น รวมไปถึงส่งเสริมสนับสนุนครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีการพัฒนาตนเองทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2, 2566) จากนโยบายดังกล่าว สถานศึกษาในเครือข่ายสถานศึกษาวิจิตรอันดามัน จึงจำเป็นจะต้องอาศัยการดำเนินงานในส่วนของการนิเทศการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถสร้างนวัตกรรมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน เชื่อมโยงสู่อาชีพในอนาคต (เครือข่ายสถานศึกษาวิจิตรอันดามัน, 2567)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ผู้วิจัยมีความสนใจใน เรื่อง การพัฒนาการนิเทศการจัดการเรียนรู้ตามหลักสาราณียธรรม 6 ของเครือข่ายสถานศึกษาวิจิตรอันดามัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 เนื่องจากการนิเทศการจัดการเรียนรู้มีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับครู ส่งเสริมให้ครูในสถานศึกษาพัฒนาตนเองให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพและบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งผู้วิจัยหวังว่าผลการศึกษาในครั้งนี้สามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาให้มีประสิทธิผลที่ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการนิเทศการจัดการเรียนรู้ของเครือข่ายสถานศึกษาวิจิตรอันดามัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการนิเทศการจัดการเรียนรู้ตามหลักสาราณียธรรม 6 ของเครือข่ายสถานศึกษาวิจิตรอันดามัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2
3. เพื่อนำเสนอและประเมินแนวทางการพัฒนาการนิเทศการจัดการเรียนรู้ตามหลักสาราณียธรรม 6 ของเครือข่ายสถานศึกษาวิจิตรอันดามัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการนิเทศการจัดการเรียนรู้ สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เกี่ยวกับสภาพการนิเทศการจัดการเรียนรู้ของเครือข่ายสถานศึกษาวิจิตรอันดามัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2

การเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 15 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์สภาพการนิเทศการจัดการเรียนรู้ของเครือข่ายสถานศึกษาวิจิตรอันดามัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2

การวิเคราะห์ข้อมูลได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียง และจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมา

ตีความหมายเชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่างๆ ที่รวบรวมได้โดยทำไปพร้อมๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาเรียบเรียงเป็นข้อสรุป

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการนิเทศการจัดการเรียนรู้ตามหลักสาราณียธรรม 6 สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 รูป/คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการนิเทศการจัดการเรียนรู้ตามหลักสาราณียธรรม 6 ของเครือข่ายสถานศึกษาวิจิตรอันดามัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2

การเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บรวบรวมแบบประเมินแนวทางการพัฒนาการนิเทศการจัดการเรียนรู้ตามหลักสาราณียธรรม 6 ของเครือข่ายสถานศึกษาวิจิตรอันดามัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 รูป/คน

การวิเคราะห์ข้อมูลได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียง และจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมายเชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ โดยทำไปพร้อมๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมาเรียบเรียงและปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

ระยะที่ 3 นำเสนอและประเมินแนวทางการพัฒนาการนิเทศการจัดการเรียนรู้ตามหลักสาราณียธรรม 6 ด้วยการสนทนากลุ่มโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 รูป/คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group) และแบบประเมินการสนทนากลุ่ม

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบประเมินการสนทนากลุ่ม เพื่อประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 รูป/คน

การวิเคราะห์ข้อมูลได้จากการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียง และจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมายเชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ โดยทำไปพร้อมๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์โดยนำความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่มมาจัดทำแนวทาง

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการนิเทศการจัดการเรียนรู้ของเครือข่ายสถานศึกษาวิจิตรอันดามัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 พบว่า สถานศึกษามีการดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศการจัดการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการ 2) การวางแผนการนิเทศการจัดการเรียนรู้ 3) การปฏิบัติการนิเทศการจัดการเรียนรู้ และ 4) การประเมินผลการนิเทศการจัดการเรียนรู้ โดยมีการเตรียมความพร้อมด้านโครงสร้าง บุคลากร แผนงาน และเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศการจัดการเรียนรู้ ส่งผลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่มากขึ้น แต่ยังพบข้อจำกัด ได้แก่ การขาดความต่อเนื่องของการดำเนินงาน การสื่อสารและการมีส่วนร่วมที่ไม่ทั่วถึง ภาระงานของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เครื่องมือและเกณฑ์การประเมินที่ไม่สอดคล้องกับบริบท รวมถึงการไม่นำผลการนิเทศการจัดการเรียนรู้และการประเมินไปใช้พัฒนาในเชิงปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งสะท้อนถึงความจำเป็นในการพัฒนากระบวนการนิเทศการจัดการเรียนรู้ให้มีความเป็นระบบ

2. แนวทางการพัฒนาการนิเทศการจัดการเรียนรู้ตามหลักสาราณียธรรม 6 ของเครือข่ายสถานศึกษาวิจิตรอันดามัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 พบว่า แนวทางการ

พัฒนาการนิเทศการจัดการเรียนรู้ตามหลักสาราณียธรรม 6 ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการ มุ่งสร้างการรับรู้และความเข้าใจร่วมกันของผู้บริหาร ผู้นิเทศ และครู ผ่านการสื่อสารที่เป็นมิตร การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อกำหนดทิศทางการนิเทศการจัดการเรียนรู้อย่างเหมาะสม 2) การวางแผนการนิเทศการจัดการเรียนรู้ โดยกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ บทบาทหน้าที่ เกณฑ์และเครื่องมืออย่างชัดเจน ภายใต้หลักมาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพ พร้อมส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพบุคลากรและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน 3) การปฏิบัติการนิเทศการจัดการเรียนรู้ ดำเนินการนิเทศการจัดการเรียนรู้อย่างกัลยาณมิตร เน้นการสังเกต การให้ข้อเสนอแนะเชิงบวก การบันทึกข้อมูลอย่างเป็นระบบ และการสะท้อนผลด้วยเจตนาที่ดี เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรม และ 4) การประเมินผลการนิเทศการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการตรวจสอบและวิเคราะห์ผลการจัดการเรียนรู้ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ จัดทำรายงานและเปิดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการนิเทศการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

3. ผลการนำเสนอและประเมินแนวทางการพัฒนาการนิเทศการจัดการเรียนรู้ตามหลักสาราณียธรรม 6 ของเครือข่ายสถานศึกษาวิจิตรอันดามัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 ด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 รูป/คน ได้ให้ความคิดเห็นว่า มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการนิเทศการจัดการเรียนรู้ของเครือข่ายสถานศึกษาวิจิตรอันดามัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 พบว่า การนิเทศการจัดการเรียนรู้มีการดำเนินงาน 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการ ได้เตรียมการด้านโครงสร้างงาน บุคลากร และปฏิทินการนิเทศการจัดการเรียนรู้ ซึ่งยังพบปัญหาคือการขาดการประชุมชี้แจงที่ทั่วถึง การไม่สำรวจปัญหาและความต้องการเชิงลึกของครู และการไม่นำผลการนิเทศการจัดการเรียนรู้ในครั้งก่อนมาพัฒนาต่อยอด ส่งผลให้การนิเทศการจัดการเรียนรู้ยังไม่บรรลุศักยภาพเท่าที่ควร 2) การวางแผนการนิเทศการจัดการเรียนรู้ ได้มีการกำหนดแนวทางการนิเทศการจัดการเรียนรู้ บทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ รวมถึงการจัดทำเครื่องมือและเกณฑ์การประเมิน ซึ่งยังพบปัญหาเรื่องความไม่ต่อเนื่องของการวางแผน การขาดการติดตามผลจากครั้งก่อน ตลอดจนการสื่อสารระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศที่ไม่ทั่วถึง ทำให้การดำเนินงานไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ 3) การปฏิบัติการนิเทศการจัดการเรียนรู้ ได้ดำเนินการนิเทศการจัดการเรียนรู้ตามแผนงานและวงจร PDCA แต่ยังพบปัญหาจากภาระงานของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศที่ส่งผลต่อความต่อเนื่องของกระบวนการ รวมทั้งเครื่องมือบางส่วนไม่สอดคล้องกับบริบท และขาดการประชุมสะท้อนผลร่วมกัน ทำให้ข้อเสนอแนะไม่ถูกนำไปใช้ปรับปรุงอย่างเต็มที่ 4) การประเมินผลการนิเทศการจัดการเรียนรู้ ได้ดำเนินการประเมินผลการนิเทศการจัดการเรียนรู้โดยรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนและแบบบันทึกผลการนิเทศการจัดการเรียนรู้ เพื่อนำมาวิเคราะห์ประสิทธิภาพ ก่อนจัดทำรายงานเสนอผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อใช้ปรับปรุงกระบวนการนิเทศการจัดการเรียนรู้ในครั้งถัดไป ซึ่งการประเมินผลยังมีข้อจำกัดจากเครื่องมือและเกณฑ์ที่ไม่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ทำให้ไม่สามารถสะท้อนคุณภาพได้อย่างชัดเจน อีกทั้งผลการประเมินถูกใช้ในลักษณะรายงานมากกว่านำไปพัฒนางานในเชิงปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้อง

กับการวิจัยของสายวินิตย์ ดวงสนาม (2561) ที่พบว่า สภาพการนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่ยังมีประเด็นด้านการสร้างความเข้าใจร่วมกัน การติดตามผล และการนำข้อมูลย้อนกลับไปใช้ในการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรมที่ต้องได้รับการส่งเสริมเพิ่มเติม สอดคล้องกับการวิจัยของปิยาพัชร ศักดิ์สิทธิ์ (2562) ที่พบว่า ภาระงานของผู้นิเทศเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความต่อเนื่องของการนิเทศการจัดการเรียนรู้และการประเมินผลขาดการนำไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนา

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการนิเทศการจัดการเรียนรู้ตามหลักสาราณียธรรม 6 ของเครือข่ายสถานศึกษาวิจิตรอันดามัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

2.1 การศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการ เริ่มจากการกำหนดทิศทางในการนิเทศการจัดการเรียนรู้และทบทวนข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อระบุประเด็นปัญหาและความต้องการ สร้างความเข้าใจร่วมกันผ่านการสื่อสารที่เป็นมิตร และเปิดโอกาสให้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อให้ทุกฝ่ายตระหนักในหน้าที่ของตนเองและเห็นเป้าหมายเดียวกัน จากนั้นสำรวจข้อมูลและวิเคราะห์ศักยภาพของครูด้วยเจตนาที่ดีเพื่อนำไปสู่การวางแผนการนิเทศการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม ส่งเสริมการมีส่วนร่วมผ่านกิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ และร่วมกันแบ่งปันองค์ความรู้ นวัตกรรม และประสบการณ์ ผ่านการทำงานแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อให้การนิเทศการจัดการเรียนรู้พัฒนาอย่างต่อเนื่องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งองค์กร สอดคล้องกับการวิจัยของจริยาภรณ์ เรืองเสน (2561) ที่พบว่า สภาพการนิเทศการจัดการเรียนรู้ ด้านการศึกษาข้อมูลสารสนเทศ สภาพปัญหา และความต้องการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาพบว่า ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการจัดการเรียนรู้ ผู้นิเทศทำหน้าที่รวบรวม สำรวจ ตรวจสอบสภาพปัญหาและความต้องการของสถานศึกษา ผู้บริหารและครูร่วมกันวิเคราะห์ผลจากข้อมูลสารสนเทศ และสรุปเป็นรายงานสภาพปัญหา และความต้องการของสถานศึกษา สอดคล้องกับการวิจัยของภีชาวิชญ์ ยางงาม (2564) ที่พบว่า การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมาก มีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาของโรงเรียน และความต้องการพัฒนาด้านต่างๆ ของโรงเรียนอย่างเป็นระบบ ดังนี้ 1) มีการประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อร่วมกันสะท้อนสภาพปัญหา 2) มีการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน วิจัย แบบสำรวจ แบบสอบถาม ข้อมูลด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านการจัดการเรียนรู้ เป็นต้น 3) มีการสำรวจข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษา 4) มีการประชุมดำเนินงานนิเทศภายในอย่างต่อเนื่อง 5) มีเครื่องมือและการเก็บข้อมูล 6) มีการเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาที่จำเป็นต่อการแก้ไข มีการนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์สภาพปัญหาที่แท้จริงเพื่อนำไปใช้วางแผนดำเนินงาน

2.2 การวางแผนการนิเทศการจัดการเรียนรู้ โดยเริ่มจากการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์และทิศทางการนิเทศการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้ทุกฝ่ายมีความเข้าใจตรงกันและสามารถทำงานไปในทิศทางเดียวกัน ดำเนินการสื่อสารอย่างเป็นมิตรเพื่อสร้างความไว้วางใจ และบรรยากาศที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น จากนั้นสำรวจข้อมูลและความต้องการของครูอย่างรอบด้าน เพื่อนำมาใช้เป็นฐานในการออกแบบกระบวนการนิเทศการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม กำหนดเกณฑ์และเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศการจัดการเรียนรู้ให้มีความชัดเจน ส่งเสริมการจัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการหรือเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้ พร้อมทั้งส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรในรูปแบบต่างๆ เช่น การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และการแบ่งปันนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ เป็นต้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการจัดการ

เรียนรู้อย่างยั่งยืน สอดคล้องกับการวิจัยของสายวินิตย์ ดวงสนาม (2561) ที่พบว่า การวางแผนการนิเทศการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ควรมีการประชุมชี้แจงบทบาทหน้าที่และความสำคัญของการนิเทศไว้ในการประชุมก่อนเปิดภาคเรียนระหว่างครูและผู้นิเทศ ควรมีการจัดอบรมโดยเชิญวิทยากรหรือผู้ทรงคุณวุฒิจากภายในหรือภายนอกสถานศึกษามาให้ความรู้ก่อนการนิเทศการจัดการเรียนรู้ ควรมีการเปิดโอกาสให้ผู้นิเทศปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดแต่งตั้งได้อย่างเต็มที่ และควรมีการจัดตารางการนิเทศการจัดการเรียนรู้ไว้อย่างชัดเจน สอดคล้องกับการวิจัยของเพชรสุดา ชาอินทร์ (2563) ที่พบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ด้านการวางแผนการนิเทศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ 1) สถานศึกษามีการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายการนิเทศการจัดการเรียนรู้ 2) สถานศึกษามีการประชุมผู้เกี่ยวข้องเพื่อจัดลำดับความสำคัญของปัญหาการจัดการเรียนรู้ 3) สถานศึกษามีการกำหนดแผนการนิเทศการจัดการเรียนรู้ เช่น ขั้นตอนและระยะเวลาในการนิเทศการจัดการเรียนรู้ เป็นต้น และ 4) สถานศึกษามีการกำหนดการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการนิเทศการจัดการเรียนรู้

2.3 การปฏิบัติการนิเทศการจัดการเรียนรู้ เริ่มจากการเตรียมความพร้อมและสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ เพื่อให้ทุกฝ่ายรับรู้วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และปฏิทินการนิเทศการจัดการเรียนรู้อย่างชัดเจน ผู้นิเทศต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญและสามารถให้คำแนะนำอย่างมีเหตุผล จากนั้นดำเนินการนิเทศการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนอย่างเป็นกัลยาณมิตร มุ่งสังเกตการจัดการเรียนรู้โดยไม่รบกวนการจัดการเรียนรู้ของผู้รับการนิเทศ พร้อมให้ข้อเสนอแนะเชิงบวกเพื่อเสริมแรงจูงใจ ควบคู่กับการบันทึกข้อมูลการนิเทศการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบผ่านเครื่องมือออนไลน์เพื่อให้ข้อมูลมีความถูกต้อง โปร่งใส และตรวจสอบได้ ต่อมาทำการวิเคราะห์และสรุปผลเชิงคุณภาพและปริมาณ พร้อมสะท้อนข้อมูลด้วยเจตนาที่ดี มุ่งเน้นการชี้จุดแข็งและแนวทางพัฒนาที่เป็นรูปธรรม อีกทั้งเปิดโอกาสให้ครูสะท้อนความคิดเห็นเพื่อพัฒนากระบวนการนิเทศการจัดการเรียนรู้ในรอบถัดไปให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับการวิจัยของปาจรีย์ หงส์แก้ว (2563) ที่พบว่า การปฏิบัติตามแผนและการนิเทศการจัดการเรียนรู้ มีความเหมาะสม และประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ผู้นิเทศ ผู้รับการนิเทศ และผู้เกี่ยวข้องร่วมกันประชุมเพื่อทำความเข้าใจรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินงานตามแผนงานและโครงการนิเทศการจัดการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ดำเนินการนิเทศการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนและกิจกรรมที่กำหนดไว้ในแผนการนิเทศการจัดการเรียนรู้ จัดให้มีการรายงานความก้าวหน้าของการปฏิบัติการนิเทศการจัดการเรียนรู้ให้ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องทราบ มีการกำกับติดตามการปฏิบัติงานของครูอย่างมีระบบและต่อเนื่อง มีการเยี่ยมชั้นเรียนเพื่อให้คำแนะนำและสังเกตการจัดการเรียนรู้ของครูเป็นรายบุคคล ให้คำปรึกษาแนะนำเพื่อความเข้าใจในการดำเนินงานและปฏิบัติตามแผนงานการนิเทศการจัดการเรียนรู้ มีการนำผลการนิเทศการจัดการเรียนรู้ไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ และสอดคล้องกับการวิจัยของกนกวรรณ อุทยานิน (2566) ที่พบว่า การปฏิบัติการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ผู้บริหารสถานศึกษามอบหมายให้ผู้นิเทศปฏิบัติการนิเทศภายในได้ตามความเหมาะสมตามที่สถานศึกษากำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการนิเทศ รับฟังความคิดเห็นของนักเรียนจากการจัดการเรียนการสอนของครูผู้รับการนิเทศ หลังจากเสร็จสิ้นการนิเทศภายในให้ครูผู้รับการนิเทศมีส่วนร่วมในการสะท้อนผลการปฏิบัติการนิเทศภายในผู้บริหารสถานศึกษาติดตามความก้าวหน้า

2.4 การประเมินผลการนิเทศการจัดการเรียนรู้ เริ่มจากการพิจารณาข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ พร้อมทั้งวิเคราะห์บริบทของครูอย่างเป็นกัลยาณมิตร จากนั้นจัดทำรายงานสรุปผลที่สะท้อน

ระดับความสำเร็จ ปัญหา อุปสรรค และปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้ พร้อมเปิดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศอย่างสร้างสรรค์และสุภาพ เพื่อร่วมกันกำหนดทิศทางการพัฒนาการนิเทศการจัดการเรียนรู้ และนำผลการประเมินมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงรูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทของครูและสถานศึกษา ส่งเสริมความเข้าใจร่วมกัน และสนับสนุนการทำงานแบบมีส่วนร่วม เช่น การดำเนินชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ เป็นต้น เพื่อให้กระบวนการนิเทศการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษามีความต่อเนื่อง มีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับการวิจัยของประภาภรณ์ พลรักษ์ (2560) ที่พบว่า การประเมินผลการนิเทศ มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้มากที่สุดตามค่าเฉลี่ย คือ เชิญคณะครูร่วมตรวจสอบรายงานผลการประเมินการนิเทศตามแนวทางการส่งเสริมกระบวนการนิเทศ ซึ่งการประเมินผลการนิเทศเป็นกระบวนการสุดท้ายของการนิเทศภายในสถานศึกษา บ่งชี้ว่าที่ผ่านมานั้นประสบความสำเร็จหรือไม่ โดยผ่านการประเมินผลการนิเทศที่หลากหลายเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในปัจจุบันและควรนำผลการประเมิน ไม่ว่าจะเป็นปัญหา ข้อเสนอแนะต่างๆ ที่ได้ นำไปปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศในสถานศึกษาให้ดีขึ้นต่อไป สอดคล้องกับการวิจัยของศศิธร พิชิ (2567) ที่พบว่า การประเมินผลการนิเทศ ผู้บริหารสถานศึกษามีการประชุม ชี้แจง สรุปผลการวิเคราะห์หลังการประเมินผลการนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแก่ครู เพื่อปรับปรุง แก้ไข พัฒนา ซึ่งมีแนวทางในการพัฒนา ได้แก่ 1) ควรจัดทำรายงานผลการนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุกตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ 2) วิเคราะห์ผลการประเมิน และ 3) ประชุมเพื่อวิเคราะห์ข้อบกพร่อง เพื่อพัฒนาการนิเทศในรอบถัดไป

3. ผลการนำเสนอและประเมินแนวทางการพัฒนาการนิเทศการจัดการเรียนรู้ตามหลักสาราณียธรรม 6 ของเครือข่ายสถานศึกษาวิจิตรอันดามัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 พบว่า แนวทางที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์ โดยกระบวนการนิเทศการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการ 2) การวางแผนการนิเทศการจัดการเรียนรู้ 3) การปฏิบัติการนิเทศการจัดการเรียนรู้ และ 4) การประเมินผลการนิเทศการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาควรดำเนินไปภายใต้กรอบหลักสาราณียธรรม 6 ซึ่งเป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้นิเทศ และครูผู้รับการนิเทศเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ส่งเสริมความสามัคคีในหมู่คณะ และเสริมสร้างวัฒนธรรมที่ดีในองค์กร ส่งผลให้กระบวนการนิเทศการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งหลักสาราณียธรรม 6 ประกอบด้วย 1) เมตตากายกรรม การกระทำดีต่อกัน 2) เมตตาวจีกรรม การสื่อสารเข้าใจกัน 3) เมตตามโนกรรม การปรารถนาดีต่อกัน 4) สาธารณโภคี การแบ่งปันซึ่งกันและกัน 5) สีลสามัญญตา การรักษาระเบียบวินัย และ 6) ทิฏฐิสามัญญตา การเชื่อมั่นในหลักการร่วมกัน เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ตรงตามเป้าหมายของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของพระมหาบรรจง ศรีสุข (2565) ที่พบว่า การนำหลักสาราณียธรรมมาใช้กับการบริหารการศึกษาในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพกับการบริหารการศึกษาทั้ง 4 ด้านซึ่งประกอบด้วย การบริหารวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ และการบริหารทั่วไป และสอดคล้องกับการวิจัยของณัฐภรณ์ สมภาร (2566) ที่พบว่า การประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก และการเสริมสร้างสันติวัฒนธรรมในสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับการเสริมสร้างสันติวัฒนธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01

องค์ความรู้การวิจัย

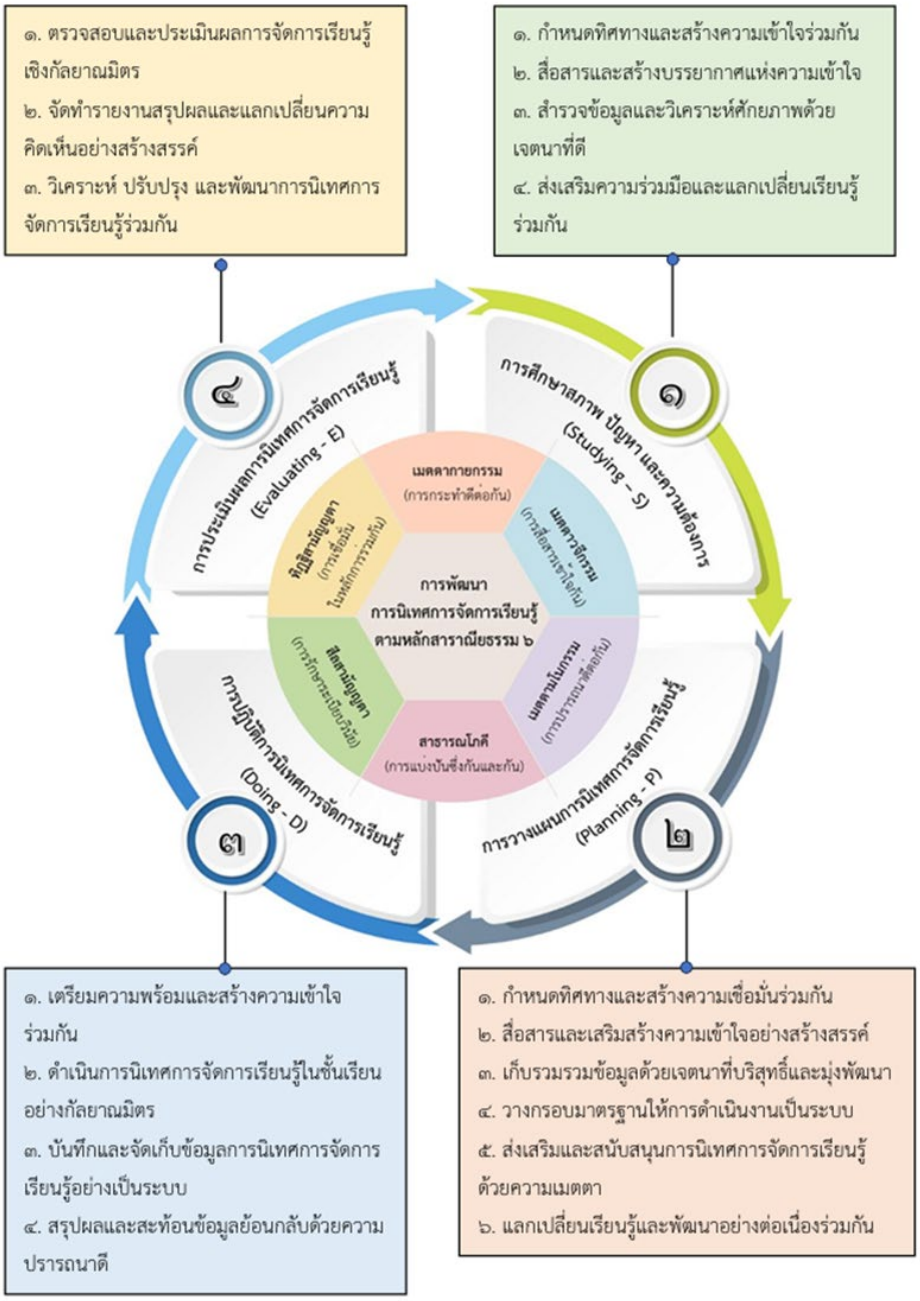
องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ กระบวนการนิเทศการจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการดำเนินงานที่อาศัยความร่วมมือของผู้บริหาร ผู้นิเทศ ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อมุ่งเน้นการปรับปรุง แนะนำ ส่งเสริม พัฒนา และเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูที่ส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนตามที่สถานศึกษากำหนด ซึ่งมีกระบวนการนิเทศการจัดการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน โดยยึดหลักสาราณียธรรม 6 ในการดำเนินงาน เพื่อให้การดำเนินงานสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ สร้างความเข้าใจในการอยู่ร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในสถานศึกษา ซึ่งมีแนวทางในการดำเนินการดังนี้

1. การศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการ (Studying – S) เป็นขั้นตอนสำคัญในการสร้างการรับรู้และความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้นิเทศ ผู้รับการนิเทศ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเน้นการกำหนดทิศทางและสร้างความเข้าใจร่วมกัน สื่อสารและสร้างบรรยากาศแห่งความเข้าใจ การสำรวจข้อมูลและวิเคราะห์ศักยภาพด้วยเจตนาที่ดี รวมถึงการส่งเสริมความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน กระบวนการในขั้นนี้สะท้อนการประยุกต์ใช้หลักทิฏฐิสามัญญตา เมตตาวจีกรรม เมตตามโนกรรม และสาธารณโภคี เพื่อสร้างฐานความสัมพันธ์ที่ดีและความไว้วางใจในการนิเทศการจัดการเรียนรู้

2. การวางแผนการนิเทศการจัดการเรียนรู้ (Planning – P) เป็นการกำหนดแนวทางในการนิเทศการจัดการเรียนรู้ วัตถุประสงค์ เครื่องมือ และบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน โดยอาศัยการกำหนดทิศทางและสร้างความเชื่อมั่นร่วมกัน สื่อสารและเสริมสร้างความเข้าใจอย่างสร้างสรรค์ การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยเจตนาที่บริสุทธิ์และมุ่งพัฒนา การวางกรอบมาตรฐานให้การดำเนินงานเป็นระบบ การส่งเสริมและสนับสนุนการนิเทศการจัดการเรียนรู้ด้วยความเมตตา และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาร่วมกันอย่างต่อเนื่อง กระบวนการในขั้นนี้สะท้อนการประยุกต์ใช้หลักทิฏฐิสามัญญตา เมตตาวจีกรรม เมตตามโนกรรม สีลสามัญญตา เมตตากายกรรม และสาธารณโภคี เพื่อให้การวางแผนเป็นไปอย่างรอบคอบและสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

3. การปฏิบัติการนิเทศการจัดการเรียนรู้ (Doing – D) เป็นการนำแผนการนิเทศการจัดการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติจริงในชั้นเรียน โดยผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมมือกันอย่างเป็นกัลยาณมิตร มีการเตรียมความพร้อมและสร้างความเข้าใจร่วมกัน ดำเนินการนิเทศการจัดการเรียนรู้อย่างยืดหยุ่น เอื้ออาทร และให้กำลังใจ มีการบันทึกและจัดเก็บข้อมูลการนิเทศการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งสรุปผลและสะท้อนข้อมูลย้อนกลับด้วยความปรารถนาดี กระบวนการในขั้นนี้สะท้อนการประยุกต์ใช้หลักเมตตากายกรรม เมตตามโนกรรม สีลสามัญญตา และทิฏฐิสามัญญตา เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูอย่างแท้จริง

4. การประเมินผลการนิเทศการจัดการเรียนรู้ (Evaluating – E) เป็นการตรวจสอบ วิเคราะห์และสรุปผลการดำเนินงานจากข้อมูลที่ได้จากการนิเทศการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นการตรวจสอบและประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงกัลยาณมิตร การจัดทำรายงานสรุปผลและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ และการร่วมกันวิเคราะห์ ปรับปรุง พัฒนาการนิเทศการจัดการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้น กระบวนการในขั้นนี้สะท้อนการประยุกต์ใช้หลักเมตตากายกรรม เมตตาวจีกรรม และทิฏฐิสามัญญตา เพื่อให้การประเมินนำไปสู่การพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน สรุปดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 เครือข่ายสถานศึกษาวิจิตรอันดามัน ควรใช้ผลการวิจัยการนิเทศการจัดการเรียนรู้ตามหลักสาราณียธรรม 6 เป็นแนวทางในการพัฒนา โดยจัดให้มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีการศึกษาเสวนาทางวิชาการอย่างจริงจังเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์แก่ครูผู้สอน สามารถนำไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.3 สถานศึกษาควรนำผลการประเมินการนิเทศการจัดการเรียนรู้ไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการนิเทศการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยจัดให้มีการสะท้อนผลร่วมกัน วิเคราะห์จุดแข็ง จุดที่ควรพัฒนา เพื่อให้การนิเทศการจัดการเรียนรู้เป็นวงจรการพัฒนาที่ไม่หยุดนิ่ง และนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาผู้เรียนอย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเรื่องบทบาทของผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนิเทศการจัดการเรียนรู้ตามหลักสาราณียธรรม 6

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนรู้ของครูตามหลักสาราณียธรรม 6 เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อพัฒนาการนิเทศการจัดการเรียนรู้ตามหลักสาราณียธรรม 6

เอกสารอ้างอิง

กนกวรรณ อุทยานิน. (2566). แนวทางการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2. วารสารมจร บาฬีศึกษาพุทธโฆสปริทรรศน์, 9(2), 12.

เครือข่ายสถานศึกษาวิจิตรอันดามัน. (2567). ประชุมผู้อำนวยการสถานศึกษาประจำเดือนมิถุนายน 2567. รายงานการประชุม. ตรัง: เครือข่ายสถานศึกษาวิจิตรอันดามัน.

จริยาภรณ์ เรืองเสน. (2561). แนวทางพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2. วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. 3(6), 11.

ณัฐภรณ์ สมภาร. (2566). การศึกษาและการวิเคราะห์หลักสาราณียธรรมกับการเสริมสร้างสันติวัฒนธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

ประภาภรณ์ พลรักษ์. (2560). แนวทางการส่งเสริมกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเก่า, 4(2), 45-46.

ปาจรีย์ หงส์แก้ว. (2563). การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ปิยาพัชร ศักดิ์สิทธิ์. (2562). การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 กลุ่มที่ 2. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 14(2), 6.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต). (2547). ธรรมนูญชีวิต. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

พระมหาบรรจง ศรีสุข. (2565). หลักสาราณียธรรมกับการบริหารการศึกษา. วารสารวนัมฎองแหรกพุทธศาสตร์ปริทรรศน์, 9(1), 151.

เพชรสุดา ชาอินทร์. (2563). แนวทางการพัฒนาการบริหารการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ภีชาวิชญ์ ยางงาม. (2564). กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ศศิธร พิชิ. (2567). แนวทางการพัฒนาการนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1. วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี. 7(3), 913.

สายวินิตย์ ดวงสนาม. (2567). การนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2. (2566). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ (พ.ศ.2566 - 2570). ตรัง: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.

สิรินาถ จงกลกลาง. (2561). การศึกษาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดกาวบั่ง ประเทศเวียดนาม. วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 6(2), 15.

Glickman. (1995). Supervision and Instructional Leadership: A Development Approach. 3rd ed. Massachusetts: Allyn and Bacon, Inc.

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) 2569
Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU Vol. 13 No. 1 (January-April) 2026
ISSN: 2673-0030 (Online) https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU

การพัฒนาสื่อมัลติมีเดียการเรียนรู้เชิงรุก ACTIVE LEARNING เพื่อยกระดับคุณภาพการสอนในรายวิชาภาษาไทยของครูประถมในจังหวัดบุรีรัมย์

DEVELOPMENT OF ACTIVE LEARNING MULTIMEDIA TO ENHANCE THE QUALITY OF THAI LANGUAGE INSTRUCTION AMONG PRIMARY SCHOOL TEACHERS IN BURIRAM PROVINCE

[1]เลอสันต์ ฤทธิขันธ์ Lerson Litthkhan [2]จารุมาศ แสงสว่าง Jarumas Sangsavang*
[3]พิพัฒน์ ประเสริฐสังข์ Phiphat Prasertsang
[1, 2, 3]มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ Buriram Rajabhat University, Thailand
*Corresponding Author E-mail: Jarumas.sa@bru.ac.th

Article Received: November 02, 2025. Revised: April 22, 2026. Accepted: April 24, 2026.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาสื่อมัลติมีเดียการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning รายวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยสื่อมัลติมีเดียการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning รายวิชาภาษาไทย และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยสื่อมัลติมีเดียการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning รายวิชาภาษาไทย กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองสองห้อง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 25 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สื่อมัลติมีเดียการเรียนรู้เชิงรุก แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบประเมินความพึงพอใจ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าประสิทธิภาพ E1/E2 ร้อยละความก้าวหน้า ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สื่อมัลติมีเดียการเรียนรู้เชิงรุก รายวิชาภาษาไทย ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกระบวนการของ ADDIE Model มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.89/81.39 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 2) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 10.72 คะแนน หลังจากเรียนด้วยสื่อมัลติมีเดียการเรียนรู้เชิงรุก มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเพิ่มขึ้นเป็น 16.28 คะแนน คิดเป็นร้อยละความก้าวหน้า 27.8% และ 3) ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้สื่อมัลติมีเดียการเรียนรู้เชิงรุก ในรายวิชาภาษาไทย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: สื่อมัลติมีเดีย, การเรียนรู้เชิงรุก, ภาษาไทย

Abstract

The objectives of this research were: 1) to develop an active learning multimedia in the Thai language subject for Grade 3 students with an efficiency criterion of 80/80; 2) to examine the learning achievement of Grade 3 students who learned through the active learning multimedia in the Thai language subject; and 3) to investigate the students' satisfaction toward learning through the active learning multimedia in the Thai language

subject. The target group consisted of 25 Grade 3 students from Ban Nong Song Hong School, Buriram Province, selected by purposive sampling. The research instruments included the active learning multimedia, a learning achievement test, and a student satisfaction questionnaire. Data were analyzed using the efficiency index (E1/E2), progress percentage, mean and standard deviation.

The research results revealed that: 1) the developed active learning multimedia based on the ADDIE model achieved an efficiency of 82.89/81.39, meeting the predetermined criterion; 2) the students' average pretest score was 10.72, while the posttest score increased to 16.28, with a progress percentage of 27.8%, indicating an improvement in learning achievement; and 3) the students' overall satisfaction with learning through the active learning multimedia was at a high level.

Keywords: Multimedia, Active Learning, Thai Language

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของของเทคโนโลยีและสังคมในปัจจุบัน ส่งผลให้ระบบการศึกษาในทุกระดับต้องปรับตัวอย่างต่อเนื่อง เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนให้สามารถดำรงชีวิตและแข่งขันได้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งจำเป็นต้องเสริมสร้างสมรรถนะของประชากรวัยเรียนให้มีศักยภาพในการเรียนรู้ตลอดชีวิต (ศิริลักษณ์ บุญสุวรรณ และคณะ, 2566) สอดคล้องกับนโยบายการขับเคลื่อนการศึกษาที่มุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ (อิสรีย์ แรงครุฑ, 2567) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ได้กลายเป็นนโยบายหลักของกระทรวงศึกษาธิการ โดยเชื่อมโยงกับการขับเคลื่อนโครงการ "ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้" ที่มีเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ขั้นสูง มีทักษะวิชาการ ทักษะชีวิต และทักษะอาชีพ ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) ประกอบกับเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เนื่องจากสามารถเอื้อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างลึกซึ้งและมีส่วนร่วมมากขึ้น อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือที่ช่วยส่งเสริมศักยภาพของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับอัพเดต) มาตรา 22 ที่กำหนดให้การจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2562)

สำหรับระดับประถมศึกษา การยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนยังคงเป็นภารกิจสำคัญที่ต้องได้รับการส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในรายวิชาภาษาไทย ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระ ผู้เรียนจำนวนไม่น้อยยังประสบปัญหาด้านทักษะการอ่าน การเขียน และการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วมและสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ภาษาไทยจึงมีความจำเป็นยิ่ง รายวิชาภาษาไทยมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาทักษะพื้นฐานในการสื่อสาร การคิดวิเคราะห์ และการประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 (มันทณา สุวะไกร และกัญญาวดี แสงงาม, 2566) การนำเทคโนโลยีมาใช้สร้างสื่อการเรียนรู้ในรูปแบบมัลติมีเดียจึงเป็นแนวทางสำคัญที่ช่วยให้การเรียนรู้มีความน่าสนใจ เข้าใจง่าย และตอบสนองต่อความแตกต่าง

ระหว่างบุคคลของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะเมื่อผสานเข้ากับแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริงและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง การใช้สื่อมัลติมีเดียซึ่งผสมผสานภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียง และข้อความ ช่วยกระตุ้นความสนใจและส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ศศิธร แตมพันธุ์ และทรงภพ ขุนมธุรส, 2568)

จากความสำคัญของการพัฒนาทักษะภาษาไทยในระดับพื้นฐาน รวมถึงการจัดการเรียนรู้ที่ผสานสื่อมัลติมีเดียร่วมกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นแนวทางหนึ่งที่มีคุณภาพช่วยยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน และสอดคล้องกับนโยบายการศึกษาในปัจจุบันรวมถึงตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนาสื่อมัลติมีเดียการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning เพื่อยกระดับคุณภาพการสอนในรายวิชาภาษาไทยของครูประถมในจังหวัดบุรีรัมย์

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาสื่อมัลติมีเดียการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning รายวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยสื่อมัลติมีเดียการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning รายวิชาภาษาไทย
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยสื่อมัลติมีเดียการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning รายวิชาภาษาไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองสองห้อง จังหวัดบุรีรัมย์ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 25 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)
2. การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 สื่อมัลติมีเดียการเรียนรู้เชิงรุก สื่อมัลติมีเดียการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning รายวิชาภาษาไทย เรื่อง วรรณคดีลำนำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 แบ่งเนื้อหาออกเป็น 5 เรื่อง ดังนี้ 1) กระต่ายไม่ตื่นตูม 2) แม่ไก่อยู่ในตะกร้า 3) เด็กเอ๋ยเด็กน้อย 4) ลูกแกะของซาฟียะห์ และ 5) กาเหว่าที่กลางกรุง ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 รายวิชาภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยมีขั้นตอนในการพัฒนาตามกระบวนการ ADDIE Model (พิสุทธา อารีราษฎร์, 2551) ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ (Analysis: A) ศึกษาเอกสารและทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาบทเรียนออนไลน์มัลติมีเดียการเรียนรู้เชิงรุกรายวิชาภาษาไทย วิเคราะห์ปัญหาผู้เรียน วิเคราะห์จุดประสงค์และรายละเอียดของเนื้อหาตามหลักสูตร

ขั้นที่ 2 การออกแบบ (Design: D) ออกแบบสื่อให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ เนื้อหาที่จัดการเรียนรู้ และจัดทำผังงาน (Flowchart) เพื่อวางโครงสร้างของสื่อ พร้อมทั้งออกแบบแบบฝึกหัด และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ของการเรียน โดยแบ่งเนื้อหาของหน่วยการเรียนรู้ วรรณคดีลำนำ ออกเป็น 5 เรื่อง จำนวน 10 ชั่วโมง

ขั้นที่ 3 การพัฒนา (Development : D) พัฒนาสื่อมัลติมีเดียการเรียนรู้เชิงรุก รายวิชาภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง วรรณกรรมลำนำ โดยใช้โปรแกรม Moodle เป็นเครื่องมือหลักในการพัฒนาสื่อ โดยสื่อมัลติมีเดียประกอบด้วยเนื้อหา 5 เรื่อว ได้แก่ กระต่ายไม่ตื่นตูม แม่ไก่อยู่ในตะกร้า เด็กเอ๋ยเด็กน้อย ลูกแกะของซาฟียะห์ และกาเหว่าที่กลางกรุง ซึ่งแต่ละเนื้อหามีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ เนื้อหาบทเรียนในรูปแบบข้อความ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียงบรรยาย และกิจกรรมโต้ตอบ เมื่อพัฒนาสื่อเสร็จเรียบร้อยได้ดำเนินการประเมินความเหมาะสมของสื่อมัลติมีเดียการเรียนรู้เชิงรุกรายวิชาภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน โดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความเหมาะสมด้านเนื้อหา 2) ความเหมาะสมด้านการออกแบบภาพและเสียง 3) ความเหมาะสมด้านสีและตัวอักษร และ 4) ความเหมาะสมด้านเทคนิคและวิธีการ โดยมีผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมากที่สุด (M = 4.65, S.D. = 0.54) จึงถือได้ว่าสื่อมัลติมีเดียการเรียนรู้เชิงรุกรายวิชาภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีความเหมาะสมสำหรับการนำไปใช้

ขั้นที่ 4 การนำไปใช้ (Implementation: I) ดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อประเมินการใช้งานและประเมินประสิทธิภาพของสื่อในขั้นถัดไป

ขั้นที่ 5 การประเมินผล (Evaluation: E) ประเมินผลโดยการหาประสิทธิภาพของสื่อตามแนวคิดของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556) โดยกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพ E1/E2 เท่ากับ 80/80 ซึ่ง E1 คือ ประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนรู้ หมายถึง คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนจากการทำแบบฝึกหัดท้ายเนื้อหาในแต่ละเรื่อง และ E2 คือ ประสิทธิภาพของผลลัพธ์การเรียนรู้ หมายถึง คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนจากการวัดผลหลังเรียนจบหน่วยการเรียนรู้วรรณกรรมลำนำด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นข้อสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ที่ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมด โดยในขั้นการสร้างคณะผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีและวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และได้ดำเนินการหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งเมื่อสร้างแบบทดสอบแล้วเสร็จได้ดำเนินการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบทดสอบด้วยค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน พบว่า ทุกข้อมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป แสดงว่าแบบทดสอบมีความเที่ยงตรง (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) จากนั้นดำเนินการทดลองใช้แบบทดสอบกับนักเรียนที่เคยเรียนเนื้อหานี้เพื่อหา ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยใช้วิธีการ KR-20 ของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson) พบว่า แบบทดสอบมีค่า ค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.25 – 0.70 มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.2 – 0.45 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด (อนุวัติ คูณแก้ว, 2565)

2.3 แบบประเมินความพึงพอใจ แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้สื่อมัลติมีเดียการเรียนรู้เชิงรุกรายวิชาภาษาไทย ศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบประเมิน สร้างแบบประเมินความพึงพอใจ โดยกำหนดประเด็นในการประเมินออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการนำเสนอเนื้อหา ด้านการออกแบบ ด้านกิจกรรมในบทเรียน และด้านประโยชน์ที่ได้รับ โดยมีข้อคำถามรวมจำนวน 17 ข้อ เป็นแบบประเมินมาตรประมาณค่า (Rating scale) 3 ระดับ โดยมีการหาคุณภาพของแบบประเมินความพึงพอใจโดยการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกด้วยวิธี Item-Total Correlation และค่าความเชื่อมั่นโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach’s Alpha) พบว่า มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.69 – 0.75 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.73 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2556)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 คณะผู้วิจัยจัดเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล สื่อการจัดการเรียนรู้ พร้อมทั้งประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์ของงานและวางแผนการดำเนินการจัดการเรียนรู้ร่วมกับครูผู้สอน

3.2 ก่อนเริ่มดำเนินการจัดการเรียนการสอนร่วมกับการใช้สื่อมัลติมีเดียการเรียนรู้เชิงรุก รายวิชาภาษาไทย ให้ผู้เรียนได้ทำแบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) โดยใช้ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.3 ดำเนินการจัดการเรียนการสอนร่วมกับการใช้สื่อมัลติมีเดียการเรียนรู้เชิงรุก รายวิชาภาษาไทย กับนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย

3.4 เมื่อดำเนินการจัดการเรียนการสอนแล้วเสร็จ ทำการทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยใช้ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฉบับเดียวกันกับแบบทดสอบก่อนเรียน

3.5 หลังจากนั้นดำเนินการให้ผู้เรียนทำแบบประเมินความพึงพอใจต่อการใช้สื่อมัลติมีเดียการเรียนรู้เชิงรุกรายวิชาภาษาไทย

3.6 นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวม มาทำการวิเคราะห์ผลทางสถิติเพื่อสรุปผลการวิจัยในลำดับต่อไป

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์เพื่อหาประสิทธิภาพของสื่อมัลติมีเดียการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning รายวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการวิเคราะห์หาค่าประสิทธิภาพ E1/E2 กำหนดเกณฑ์เท่ากับ 80/80

4.2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยสื่อมัลติมีเดียการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning รายวิชาภาษาไทย โดยใช้ ร้อยละความก้าวหน้า (Progress percentage) โดยเกณฑ์ในการแปลผลของร้อยละความก้าวหน้าพิจารณาตั้งแต่ร้อยละ 20 ขึ้นไป จึงจะถือว่า มีคะแนนเพิ่มสูงขึ้น (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2561)

4.3 การวิเคราะห์ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการใช้สื่อมัลติมีเดียการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning รายวิชาภาษาไทย โดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาสื่อมัลติมีเดียการเรียนรู้เชิงรุก รายวิชาภาษาไทย ให้มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด หลังจากพัฒนาสื่อมัลติมีเดียการเรียนรู้เชิงรุก รายวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ได้ดำเนินการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของสื่อตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ E1/E2 โดยกำหนดเกณฑ์ 80/80 พบว่า มีคะแนนระหว่างเรียนโดยเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 82.89 (E1 = 82.89) และคะแนนสอบหลังเรียนโดยเฉลี่ยเท่ากับ 16.28 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 81.39 (E2 = 81.39) ถือว่าสื่อมัลติมีเดียการเรียนรู้เชิงรุก ในรายวิชาภาษาไทย ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.89/81.39 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ หมายความว่า สื่อมัลติมีเดียการเรียนรู้เชิงรุก ในรายวิชาภาษาไทย มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประสิทธิภาพของสื่อมัลติมีเดียการเรียนรู้เชิงรุก ในรายวิชาภาษาไทย

เนื้อหา	ระหว่างเรียน (E1)		หลังเรียน (E2)	
	คะแนนเฉลี่ย (เต็ม 5 คะแนน)	ค่าร้อยละ	คะแนนเฉลี่ย (เต็ม 20 คะแนน)	ค่าร้อยละ
กระต่ายไม่ตื่นตูม	4.06	81.11	16.28	81.39
แม่ไก่อยู่ในตะกร้า	4.17	83.33		
เด็กเอ๋ยเด็กน้อย	4.11	82.22		
ลูกแกะของซาฟียะห์	4.11	82.22		
กาเหว่าที่กลางกรุง	4.28	85.56		
เฉลี่ยรวม	**4.14**	**82.89**	**16.28**	**81.39**

2. ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยสื่อมัลติมีเดียการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning รายวิชาภาษาไทย

ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยสื่อมัลติมีเดียการเรียนรู้เชิงรุก รายวิชาภาษาไทย โดยใช้ ร้อยละความก้าวหน้า (Progress percentage) พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 10.72 คะแนน หลังจากเรียนด้วยสื่อมัลติมีเดียการเรียนรู้เชิงรุก มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเพิ่มขึ้นเป็น 16.28 คะแนน คิดเป็นร้อยละความก้าวหน้า 27.8% แสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ดังนั้น สื่อการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพและส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนได้เป็นอย่างดี ดังในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

กลุ่ม	คะแนนเฉลี่ย	ผลรวมคะแนน	ผลต่างของคะแนน	ร้อยละความก้าวหน้า
ก่อนเรียน	10.72	268	139	27.8
หลังเรียน	16.28	407		

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยสื่อมัลติมีเดียการเรียนรู้เชิงรุก รายวิชาภาษาไทย

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้สื่อมัลติมีเดียการเรียนรู้เชิงรุกในรายวิชาภาษาไทย พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.60 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.49 เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านการออกแบบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.66 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.48 รองลงมาคือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.61 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านกิจกรรมในบทเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.55 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.49

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนโดยใช้สื่อมัลติมีเดียการเรียนรู้เชิงรุก ในรายวิชาภาษาไทย

รายการ	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความความพึงพอใจ
ด้านการนำเสนอเนื้อหา	2.58	0.49	มาก
ด้านการออกแบบ	2.66	0.48	มาก
ด้านกิจกรรมในบทเรียน	2.55	0.49	มาก
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	2.61	0.50	มาก
รวม	**2.60**	**0.49**	**มาก**

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การพัฒนาสื่อมัลติมีเดียการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning รายวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ผลการวิจัยพบว่า สื่อมัลติมีเดียการเรียนรู้เชิงรุกที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.89/81.39 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ แสดงให้เห็นว่าสื่อที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพทั้งในด้านกระบวนการเรียนรู้ (E1) และผลลัพธ์หลังการเรียนรู้ (E2) อาจเนื่องจากการพัฒนาสื่อมัลติมีเดียได้ออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ผ่านกิจกรรมที่กระตุ้นการคิด วิเคราะห์ และการมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อในรูปแบบต่างๆ อาทิเช่น ภาพ เสียง วิดีโอ และแบบฝึกหัดออนไลน์ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดสอดคล้องกับผลการวิจัยของเสาวลักษณ์ บุญปลอดวาย และอรนุช ลิมตศิริ (2568) ที่ได้พัฒนาสื่อมัลติมีเดียเพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่อง มาตราตัวสะกดตรงตามมาตรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า สื่อมัลติมีเดีย เรื่อง มาตราตัวสะกดตรงตามมาตรา มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 80.75/82.15 และ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลังการทดลองใช้สื่อมัลติมีเดียสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับการวิจัยของมันทณา สุวะไกร และกัญญาวดี แสงงาม (2566) ที่ได้พัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบเรียนปนเล่นร่วมกับใช้มัลติมีเดีย เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาไทย โดยการจัดการเรียนรู้แบบเรียนปนเล่นร่วมกับใช้มัลติมีเดีย มีประสิทธิภาพเท่ากับ 77.08/92.92 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่ตั้งไว้ และนักเรียนมีความสามารถในการอ่านภาษาไทย หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

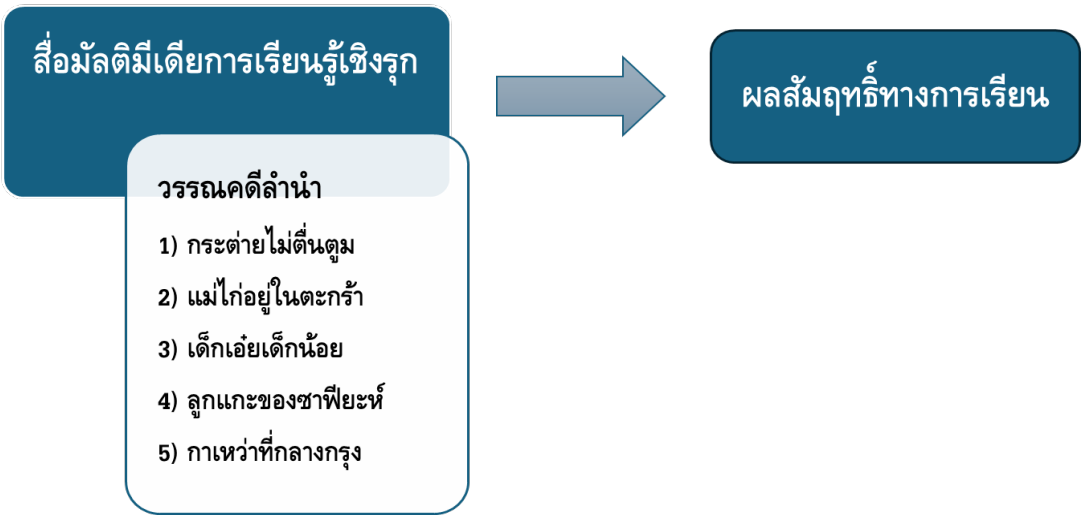
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยสื่อมัลติมีเดียการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning รายวิชาภาษาไทย ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 10.72 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 16.28 คะแนน เมื่อคำนวณร้อยละความก้าวหน้าได้เท่ากับ 27.8% แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นหลังจากเรียนด้วยสื่อมัลติมีเดียการเรียนรู้เชิงรุกรายวิชาภาษาไทย ผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าสื่อมัลติมีเดียช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากหลายประสาทสัมผัส ทั้งการมองเห็น การฟัง และการโต้ตอบ ทำให้เกิดการเชื่อมโยงความรู้และจดจำเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ การออกแบบกิจกรรมให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นตามแนวทางการเรียนรู้เชิงรุกยังช่วยให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย

(Meaningful Learning) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของศิริลักษณ์ บุญสุวรรณ และคณะ (2566) ได้พัฒนาบทเรียนมัลติมีเดียโดยการใช้ภาพคลื่นเสียงในการฝึกทักษะการออกเสียงคำภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยคะแนนสอบหลังเรียนมีคะแนนโดยเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียน และยังสอดคล้องกับการวิจัยของปฐมชัย ธะนะเนต (2567) ได้พัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ส่งผลต่อทักษะการอ่านจับใจความจากสื่อมัลติมีเดีย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการอ่านจับใจความของกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ส่งผลต่อทักษะการอ่านจับใจความจากสื่อมัลติมีเดียสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่เรียนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยสื่อมัลติมีเดียการเรียนรู้เชิงรุก รายวิชาภาษาไทย ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้สื่อมัลติมีเดียการเรียนรู้เชิงรุกในภาพรวมอยู่ในระดับ มาก มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.60 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.49 โดยเฉพาะด้าน การออกแบบสื่อ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด เท่ากับ 2.66 แสดงให้เห็นว่าสื่อที่พัฒนาขึ้นมีรูปแบบที่ดึงดูดความสนใจ ใช้งานง่าย และสอดคล้องกับวัยของผู้เรียนในระดับประถมศึกษา นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นว่าสื่อมัลติมีเดียการเรียนรู้เชิงรุกที่พัฒนาขึ้นสามารถสร้างแรงจูงใจและความสนใจในการเรียนรู้ได้ดี ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner-Centered Approach) ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานของศศิธร แตมพันธุ์ และทรงภพ ขุนมธุรส (2568) ได้พัฒนาความสามารถในการแต่งประโยคเพื่อการสื่อสารด้วยการจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐานร่วมกับสื่อมัลติมีเดีย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจ พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐานร่วมกับสื่อมัลติมีเดียอยู่ในระดับมากมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.87 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.32

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ การพัฒนาสื่อมัลติมีเดียการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning เพื่อยกระดับคุณภาพการสอนในรายวิชาภาษาไทยของครูประถมในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยได้พัฒนาสื่อมัลติมีเดียการเรียนรู้เชิงรุก รายวิชาภาษาไทย เรื่องวรรณคดีลำนำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 คณะผู้วิจัยได้พัฒนาสื่อมัลติมีเดียเพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่ผสมผสานสื่อภาพ เสียง และการโต้ตอบ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นในทุกขั้นตอนของการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีพัฒนาการทางการเรียนที่สูงขึ้น และมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ผ่านสื่อมัลติมีเดียอยู่ในระดับมาก ดังนั้น องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้สื่อมัลติมีเดีย สามารถสร้างแรงจูงใจและความสนใจให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการสอนรายวิชาภาษาไทยในระดับอื่น ๆ เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้เชิงลึกและทักษะดิจิทัลควบคู่กันอย่างมีประสิทธิภาพ ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สื่อมัลติมีเดียการเรียนรู้เชิงรุกที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้เป็นสื่อประกอบการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุกของผู้เรียน โดยครูผู้สอนควรศึกษาคู่มือการใช้สื่อและวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้อง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการเรียนรู้ของผู้เรียน

1.2 การนำสื่อมัลติมีเดียไปใช้จริงควรมีการติดตามและประเมินผลการใช้สื่อในระยะยาวเพื่อปรับปรุงเนื้อหาและรูปแบบให้เหมาะสมกับความแตกต่างของผู้เรียนและบริบทของโรงเรียนในแต่ละพื้นที่

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาผลการใช้สื่อมัลติมีเดียการเรียนรู้เชิงรุกในรายวิชาอื่นๆ เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ หรือสังคมศึกษา เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลของสื่อระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ

2.2 ควรพัฒนาสื่อมัลติมีเดียที่มีการเชื่อมโยงกับระบบการเรียนรู้แบบออนไลน์ (Online Learning Platform) หรือระบบ LMS (Learning Management System) เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning)

2.3 ควรมีการศึกษาผลของการใช้สื่อมัลติมีเดียการเรียนรู้เชิงรุกที่มีต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งในแง่ของความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ทักษะการสื่อสาร การทำงานกลุ่ม หรือสมรรถนะการคิดวิเคราะห์

เอกสารอ้างอิง

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. วารสารศิลปากรศึกษาศาสตร์, 5(1), 7-20.

บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

ปฐมชัย ธะนะเนต. (2567). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ส่งผลต่อทักษะการอ่านจับใจความจากสื่อมัลติมีเดีย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วารสารสุโขทัยธรรมาธิราช, 37(2). 59-80.

พิชิต ฤทธิ์จรูญ. (2561). เทคนิคการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พิสุทธา อารีราษฎร์. (2551). การพัฒนาซอฟต์แวร์ทางการศึกษา. มหาสารคาม: สำนักพิมพ์อภิชาตการพิมพ์.

มันทณา สุวะไกร และกัญญาวดี แสงงาม. (2566). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบเรียนปนเล่นร่วมกับใช้มัลติมีเดีย เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์, 8(2), 585-594.

ศศิธร แตมพันธุ์ และทรงภพ ขุนมธุรส. (2568). การพัฒนาความสามารถในการแต่งประโยคเพื่อการสื่อสารด้วยการจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐานร่วมกับสื่อมัลติมีเดีย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 8(2), 438-450.

ศิริชัย กาญจนวาสี. (2556). ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม (Classical test theory) (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศิริลักษณ์ บุญสุวรรณ, ศุภนิต อารีหทัยรัตน์, กฤษมันต์ วัฒนาณรงค์ และนารีรัตน์ สุวรรณวารี. (2566). การพัฒนาบทเรียนมัลติมีเดียโดยการใช้ภาพคลื่นเสียงในการฝึกทักษะการออกเสียงคำภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วารสารรัชต์ภาคย์, 17(52), 388-403.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (ฉบับอัพเดท). แหล่งที่มา https://www.moe.go.th/backend/wp-content/uploads/2020/10/1.-พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ-พ.ศ.2542-ฉ.อัพเดท.pdf.pdf สืบค้นเมื่อ 18 ตุลาคม 2568.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

เสาวลักษณ์ บุญปลอดวาย และอรนุช ลิมตศิริ. (2568). การพัฒนาสื่อมัลติมีเดียเพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่อง มาตราตัวสะกดตรงตามมาตรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. Journal of Applied Education, 3(5), 13-22.

อนุวัติ คูณแก้ว. (2566). การทดสอบ การวัดผลและประเมินผลการศึกษาแนวใหม่. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อิสรีย์ แรงครุฑ. (2567). การพัฒนาชุดการเรียนแบบสื่อประสมตามแนวคิด ADDIE Model เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการปฏิบัติงานและความคิดสร้างสรรค์ วิชาการงานอาชีพสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วไลย์อลงกรณ์ ในพระบรมราชปถัมภ์, 19(2), 177-190.

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) 2569
Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU Vol. 13 No. 1 (January-April) 2026
ISSN: 2673-0030 (Online) https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU

การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3

DEVELOPING ACADEMIC LEADERSHIP BASED ON IDDHIPADA IV OF EDUCATIONAL ADMINISTRATORS UNDER NAKHON SI THAMMARAT PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3

[1]วรรทิชา รงค์ภักดี Wanticha Rongpakdee [2]ธีระพงษ์ สมเขาใหญ่ Teeraphong Somkhaoyai
[3]พระครูประโชติกิจจาภรณ์ PhrakruPrachotkichchaporn
[1, 2, 3]มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author E-mail: 6703202069@mcu.ac.th

Article Received: December 22, 2025. Revised: April 22, 2026. Accepted: April 24, 2026.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา และ 3) เพื่อประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี โดยมีขั้นตอนการวิจัย 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างสถานศึกษาจำนวน 140 แห่ง มีผู้ให้ข้อมูลสถานศึกษาละ 2 คน ประกอบด้วย หัวหน้างานวิชาการและตัวแทนครู รวมทั้งหมด 280 คน ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 5 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาตามแบบสัมภาษณ์ และระยะที่ 3 ประเมินแนวทางการพัฒนา ใช้แบบประเมินจากผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้างานวิชาการ รวมทั้งหมด 44 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ด้านการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา และด้านการนิเทศการศึกษา อยู่ในระดับมาก 2) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ดังนี้ (1) ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารสร้างแรงจูงใจ ส่งเสริมความร่วมมือ สนับสนุนการพัฒนาครูและติดตามผล พร้อมนำผลประเมินไปปรับปรุง (2) ด้านการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารสร้างความตระหนักและการมีส่วนร่วม ชื่นชมให้กำลังใจ นิเทศอย่างเป็นระบบ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ติดตามให้คำปรึกษา และร่วมประเมินเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ (3) ด้านการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา ผู้บริหารเป็นแบบอย่างด้านเทคโนโลยี ยกย่องครูและนักเรียนที่ใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในสถานศึกษา จัดสรรอุปกรณ์ให้พร้อม และเสริมทักษะผ่านการอบรม ติดตามและประเมินผล และ 3) การประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

นครศรีธรรมราช เขต 3 พบว่า โดยภาพรวมมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ, หลักอิทธิบาท 4, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The object of this research were to 1) to study the academic leadership condition of educational administrators; 2) to study the guidelines for developing academic leadership based on Iddhipada IV of educational administrators; 3) to evaluate the guidelines for developing academic leadership based on Iddhipada IV of educational administrators. This research used mixed method. 1) Study the academic leadership condition, the questionnaires were used with a sample of 140 schools under Nakhon Si Thammarat primary educational service area office 3 with 2 informants from each school, including the head of academic affairs and a teacher representative of 280 people. 2) Study the guidelines for developing with 5 interviews with an interview. 3) Evaluate the guidelines, the evaluation forms were used with a sample of educational administrators and heads of academic affairs, totaling 44 people. The collected data were analyzed using frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The results showed that: 1) Academic leadership condition of educational administrators overall, it was at a high level. In considering each aspect, it was found that creation of a learning atmosphere was at the highest level, followed by assessment and evaluation, the setting of vision, mission and goals, curriculum and teaching management, the use of educational technology, and teaching supervision were at a high level. 2) The guidelines for developing academic leadership based on Iddhipada IV were (1) regarding curriculum and teaching management, it was found that the administrators motivate, promote collaboration, support teacher development and monitor outcomes, while utilizing evaluation results for continuous improvement. (2) in teaching supervision, it was found that the administrators raised awareness and promoted participation, provided encouragement, conducted systematic supervision, facilitated knowledge exchange, offered guidance, and participated in evaluation to improve. (3) the use of educational technology, it was found that administrators serve as role models in technology use, recognize teachers and students who apply technology creatively, implement technology integration in the school, provide adequate equipment, enhance skills through training, monitor, and evaluate outcomes to inform continuous improvement. 3) The evaluation of the guidelines for developing academic leadership based on Iddhipada IV of educational administrators under Nakhon Si Thammarat primary educational service area office 3. The results showed that, overall appropriate, feasible, and beneficial were at a highest level.

Keywords: Academic Leadership, Iddhipada IV, Educational Administrators

บทนำ

การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนามนุษย์และสังคม รวมทั้งเป็นพลังขับเคลื่อนความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติ ทำหน้าที่เป็นกลไกหลักในการเสริมสร้างทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ สามารถใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ภายใต้บริบทของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในโลกยุคศตวรรษที่ 21 หลายประเทศทั่วโลกจึงมุ่งเน้นและทุ่มเทกำลังในการยกระดับการจัดการศึกษา เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถปรับตัวและก้าวทันต่อพลวัตรการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมในระดับโลก สำหรับในส่วนของบริบทการศึกษาไทยนั้นได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาในฐานะกลไกสำคัญในการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของประชนชนให้มีทักษะ ความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะที่สามารถตอลสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงาน ตลอดจนส่งเสริมให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) เนื่องจากการบริหารงานภายในสถานศึกษามีผลกระทบต่อการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนโดยตรง ดังนั้นการบริหารสถานศึกษาให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวดที่ 5 การบริหารและการจัดการศึกษาในมาตราที่ 39 กำหนดว่าให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาในทุกด้าน ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) ดังนั้น สถานศึกษาจึงเป็นหน่วยงานสุดท้ายที่เป็นองค์กรที่สำคัญที่สุดในการบริหารจัดการศึกษาเพื่อให้นักเรียนมีคุณภาพ

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นหนึ่งในเงื่อนไขที่ช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้การปฏิบัติงานภายในสถานศึกษาประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งเกี่ยวกับการเรียนการสอน การพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่จึงต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการ เป็นผู้จัดการที่เฉียบแหลม เป็นผู้ประสานความร่วมมือกับชุมชนที่ดี เป็นผู้อำนวยความสะดวกทางวิชาการได้อย่างเป็นระบบ และเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล (สราวุฒิ ศักดิ์ดี, 2557) โดยผู้บริหารสถานศึกษาสามารถใช้กลยุทธ์ความเป็นผู้นำและบริหารโดยการนำความรู้ ทักษะต่างๆ ในการชี้นำ ส่งเสริม สนับสนุน จูงใจในการพัฒนางานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดภารกิจของสถานศึกษา การพัฒนาการเรียนการสอน การส่งเสริมพัฒนาบุคลากร และการสร้างบรรยากาศในสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ให้กับนักเรียนได้บรรลุตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้อย่างมีคุณภาพ (สมถวิล ศิลปคนธรรพ์, 2556)

ผลการวิเคราะห์จากสภาพแวดล้อมภายในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ (O-NET) ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ย้อนหลัง 3 ปี (ปีการศึกษา 2565-2567) โดยภาพรวมพบว่า คะแนนเฉลี่ยรวมทุกรายวิชาในแต่ละปีการศึกษาไม่ถึงร้อยละ 50 และมีคะแนนเฉลี่ยที่ต่ำกว่าระดับประเทศ (กลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกลฯ (DL-ICT) สพป.นครศรีธรรมราช เขต 3, 2568) อาจส่งผลต่อการขับเคลื่อนงานให้เกิดประสิทธิภาพต่อองค์กรอีกด้วย อีกทั้งปัญหาดังกล่าวกระทบต่อนโยบายด้านการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้และสมรรถนะด้านวิชาการ และผู้บริหารสถานศึกษาให้เป็นผู้นำทางวิชาการ นำนโยบายสู่การปฏิบัติและมีทักษะในการบริหารสถานการณ์ โดยมีจุดเน้นเพื่อยกระดับคุณภาพนักเรียน และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษานั้น ผู้บริหารจึงควรบูรณาการหลักธรรมที่เอื้อต่อความสำเร็จมาใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการสถานศึกษา เนื่องจากหากการดำเนินงานไม่เป็นไปตามแผนพัฒนางานวิชาการย่อมสะท้อนให้เห็นถึงความไม่บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา ในทางกลับกันหากสถานศึกษาสามารถขับเคลื่อนงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิผล ก็ย่อมควรได้รับการยอมรับและยกย่องว่าเป็นสถานศึกษาที่สามารถดำเนินภารกิจได้อย่างมีคุณภาพและเกิดผลเป็นรูปธรรมได้อย่างชัดเจน (ชุติมา จันทร์ประเสริฐ และคณะ, 2564) ดังนั้น สิ่งที่จะช่วยให้การทำงานประสบผลสำเร็จได้นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือ หลักอิทธิบาท 4 มาใช้ด้วยเหตุผลที่ว่าหลักอิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมที่ช่วยให้การบริหารงานบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมี 4 ประการ คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา (พระมหาชินกฤต จิรว์โส, 2561)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 เพื่อนำผลจากการศึกษามาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างและยกระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยมีการนำหลักธรรมอิทธิบาท 4 มาบูรณาการ ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ทั้งนี้เพื่อเสริมพลังและยกระดับการขับเคลื่อนงานด้านวิชาการให้เกิดความคุ้มค่าและสัมฤทธิ์ผลอย่างแท้จริง มุ่งสู่ความเป็นเลิศทางการศึกษา ส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้และเพิ่มศักยภาพในการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3
3. เพื่อประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีโดยมีวิธีดำเนินการวิจัย 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 จำนวน 216 แห่ง ได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie, R. V. and Morgan, D.W. (1970) เป็นกลุ่มตัวอย่างสถานศึกษา จำนวน 140 แห่ง จากนั้นจึงมีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาในสังกัดเป็นชั้นของการแบ่ง เมื่อได้จำนวนสถานศึกษาในแต่ละกลุ่มเครือข่ายแล้ว จึงใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อสุ่มตัวอย่างสถานศึกษาในแต่ละกลุ่มเครือข่าย และมีการกำหนดผู้ให้ข้อมูลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างสถานศึกษาละ 2 คน ประกอบด้วย หัวหน้างานวิชาการและตัวแทนครู รวมเป็นผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น จำนวน 280 คน เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม มี 2 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และตอนที่ 2 เกี่ยวกับสภาพภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 6 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย

ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ด้านการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา และด้านการวัดและประเมินผล เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับตามหลักของลิเคิร์ท (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยวิเคราะห์หาค่า IOC ซึ่งมีค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 แล้วไปทดลองใช้ (Try Out) เพื่อนำไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ซึ่งข้อคำถามทุกข้อมีค่าความเชื่อมั่นโดยรวม เท่ากับ 0.98 และค่าความเชื่อมั่นรายข้ออยู่ระหว่าง 0.46 – 0.78 เก็บรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้องเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา นำผลในระยะที่ 1 ที่มีด้านของสภาพภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 3 อันดับสุดท้าย มาจัดทำแบบสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล 5 รูป/คน โดยเลือกแบบเจาะจง แบ่งเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา และนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาสังเคราะห์และสรุปเป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา

ระยะที่ 3 ประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 จำนวน 216 แห่ง โดยใช้ร้อยละ 10 ของประชากรมาเป็นกลุ่มตัวอย่างสถานศึกษา จำนวน 22 แห่ง และมีผู้ให้ข้อมูลสถานศึกษาละ 2 คน ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน และหัวหน้างานวิชาการ จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 44 คน จากการคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบประเมิน มี 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน และตอนที่ 2 แบบประเมินเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ (1) ความเหมาะสม (2) ความเป็นไปได้ และ (3) ความเป็นประโยชน์ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับตามหลักของลิเคิร์ท (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) นำแบบประเมินให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยวิเคราะห์หาค่า IOC ซึ่งมีค่าความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้ เก็บรวบรวมแบบประเมินจากกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ส่วนด้านการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา และด้านการนิเทศการศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวม

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย	4.41	0.64	มาก	3
2. การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้	4.39	0.61	มาก	4
3. การนิเทศการศึกษา	4.38	0.64	มาก	5
4. การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้	4.54	0.55	มากที่สุด	1
5. การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา	4.38	0.66	มาก	5
6. การวัดและประเมินผล	4.47	0.56	มาก	2
รวม	**4.43**	**0.57**	**มาก**	

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.43) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\overline{X}$ = 4.54) รองลงมา คือ การวัดและประเมินผล ($\overline{X}$ = 4.47) การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ($\overline{X}$ = 4.41) การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ($\overline{X}$ = 4.39) ส่วนการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาและการนิเทศการศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\overline{X}$ = 4.38)

2. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

2.1 ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ พบว่า ผู้บริหารมีความตั้งใจในการถ่ายทอดทิศทาง เป้าหมายของหลักสูตรแก่ครูอย่างชัดเจน สร้างแรงจูงใจให้ครูได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ และใส่ใจต่อการพัฒนาครูเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา (ฉันทะ) ผู้บริหารดำเนินการวางแผนพัฒนาหลักสูตรอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง วิเคราะห์ความต้องการของนักเรียน ออกแบบกิจกรรม และการประเมินผลให้สอดคล้องกับหลักสูตร มีการให้ข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักสูตรต่อครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง สร้างความร่วมมือผ่านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) มีการสะท้อนผลร่วมกันทุกสัปดาห์ สร้างการมีส่วนร่วมของครู นักเรียน และชุมชนในการวิเคราะห์ความต้องการและร่วมออกแบบหลักสูตร (วิริยะ) ผู้บริหารดำเนินการติดตามความก้าวหน้า เยี่ยมชมชั้นเรียน ประชุมรายงานผล และตรวจสอบเอกสารการจัดการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ครูแลกเปลี่ยนประสบการณ์และแนวทางการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน พร้อมสนับสนุนด้านทรัพยากร เวลา และโอกาสในการพัฒนาศักยภาพครู เช่น การอบรม เพื่อยกระดับประสิทธิภาพการทำงานของครู (จิตตะ) ผู้บริหารประเมินผลการนำหลักสูตรไปใช้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยมีการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรกับบริบทของสถานศึกษา เพื่อนำมาวิเคราะห์จุดแข็งและจุดที่ควรพัฒนาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง (วิมังสา)

2.2 ด้านการนิเทศการศึกษา พบว่า ผู้บริหารสร้างความตระหนักและความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศการศึกษาแก่ครู มีการสร้างขวัญและกำลังใจ โดยการยกย่อง ชื่นชม และยอมรับผลงานของครู มีการสร้างแรงจูงใจทั้งในด้านการทำงานและการพัฒนาศักยภาพส่วนบุคคล และสร้างบรรยากาศการนิเทศที่เป็นมิตร เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและวางแผนพัฒนา (ฉันทะ) ผู้บริหารร่วมวางแผน รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนา พร้อมทั้งมีส่วนร่วมในการนิเทศ ให้คำแนะนำ และติดตามผลอย่างใกล้ชิด มีการออกแบบเครื่องมือนิเทศรวมถึงกำหนดแนวทางการนิเทศที่ชัดเจน เปิดโอกาสให้ครูได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ผ่านกิจกรรม PLC และให้ผู้เชี่ยวชาญ เช่น ศึกษานิเทศก์ ผู้สอน และผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง เช่น อบรม ให้คำปรึกษาเฉพาะด้าน

และแนวปฏิบัติที่ดี (วิริยะ) ผู้บริหารให้คำปรึกษาที่เป็นมิตรแก่ครู เพื่อให้เห็นจุดที่ควรพัฒนาและปรับปรุง โดยผู้บริหารมีการติดตามผลอย่างสม่ำเสมอเพื่อสนับสนุนและแก้ไขปัญหาได้ทันที อีกทั้งส่งเสริมความร่วมมือระหว่างผู้นิเทศและครู เพื่อร่วมกันวางแผนและพัฒนาคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ดีขึ้นอย่างเป็นระบบ (จิตตะ) ผู้บริหารสรุปและอภิปรายผลร่วมกับครู สะท้อนปัญหา จากนั้นวิเคราะห์เพื่อหาจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนา และวางแผนปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ พร้อมติดตามประเมินความก้าวหน้าและจัดทำรายงาน (วิมังสา)

2.3 ด้านการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา พบว่า ผู้บริหารมีความมุ่งมั่นในการใช้และเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ๆ พร้อมแก้ปัญหาและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งสร้างแรงจูงใจให้ครูและนักเรียนใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ ยกย่องและเผยแพร่ผลงานที่โดดเด่น และเป็นแบบอย่างในการเรียนรู้เทคโนโลยี (ฉันทะ) ผู้บริหารขับเคลื่อนและบูรณาการเทคโนโลยีในสถานศึกษา มีการวางแผน ติดตาม ประเมินประสิทธิภาพ และจัดหาอุปกรณ์เทคโนโลยีที่ตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนและครู ผลักดันให้มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานในสถานศึกษาเพื่อลดความซ้ำซ้อน และพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีให้ครูและนักเรียน ผ่านการอบรมและปฏิบัติจริง (วิริยะ) ผู้บริหารติดตามการใช้เทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง เพื่อประเมินความก้าวหน้าและตรวจสอบปัญหาที่เกิดขึ้น พร้อมส่งเสริมให้ครูนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมการอบรม รวมถึงจัดสรรทรัพยากรด้านเทคโนโลยีและสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการใช้เทคโนโลยี (จิตตะ) ผู้บริหารประเมินการใช้และความเหมาะสมของเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่องร่วมกับครู พร้อมนำผลมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงและพัฒนาให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของสถานศึกษา (วิมังสา)

3. การประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า 1) ด้านความเหมาะสม การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้และการนิเทศการศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา 2) ด้านความเป็นไปได้ พบว่า การนิเทศการศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา ส่วนการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3) ด้านความเป็นประโยชน์ พบว่า การนิเทศการศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ส่วนการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา

ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้	4.79	0.29	มากที่สุด	4.68	0.36	มากที่สุด	4.82	0.29	มากที่สุด
2. การนิเทศการศึกษา	4.79	0.31	มากที่สุด	4.71	0.34	มากที่สุด	4.83	0.29	มากที่สุด
3. การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา	4.75	0.34	มากที่สุด	4.69	0.36	มากที่สุด	4.80	0.30	มากที่สุด
รวม	**4.78**	**0.29**	**มากที่สุด**	**4.69**	**0.33**	**มากที่สุด**	**4.81**	**0.27**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 2 พบว่า ประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 โดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.78) มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.69) และมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.81) สามารถจำแนกรายด้านได้ดังนี้

ด้านความเหมาะสม พบว่า การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ และการนิเทศการศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา

ด้านความเป็นไปได้ พบว่า การนิเทศการศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา ส่วนการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ด้านความเป็นประโยชน์ พบว่า การนิเทศการศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ส่วนการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 อภิปรายผลการวิจัยดังนี้

1.1 ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการวางทิศทางของสถานศึกษาอย่างชัดเจน สามารถสื่อสารให้ครูและบุคลากรเข้าใจและทำงานไปในทิศทางเดียวกัน ส่งผลให้การดำเนินงานสอดคล้องกับเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพุฒินันท์ แสงสิริวัฒน์ (2564) ที่พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยภาพรวมและในแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญพา พรหมณะ (2559) ที่พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา

1.2 ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้บริหารให้ความสำคัญกับการวางแผนและพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ส่งเสริมให้ครูเข้าร่วมอบรม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนรู้ พร้อมติดตามและประเมินการใช้หลักสูตรเพื่อนำผลไปพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและชุมชน และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกิ่งกาญจน์ สุขสำราญ (2565) ที่พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มอำเภอปลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของกมลทิพย์ บุญโพธิ์ และสุรินทร์ ภูสิงห์ (2561) ที่พบว่า ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ความคิดเห็นของครูผู้สอนโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการนิเทศการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้บริหารวางแผนแนวทางการนิเทศที่ชัดเจนและมีส่วนร่วมในการนิเทศการสอนร่วมกันกับครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อส่งเสริม สนับสนุนให้ครูปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสรเดช บุญประดิษฐ์ (2567) ที่พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนวัดทรงธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการนิเทศการ

สอน และสอดคล้องกับงานวิจัยของอิงอร บัวขจร (2566) ที่พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาแต่ละข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้บริหารใส่ใจและพัฒนาบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างชัดเจน ทั้งการจัดสภาพแวดล้อม สนับสนุนสื่อ แหล่งเรียนรู้ และส่งเสริมความร่วมมือภายในชั้นเรียน ทำให้ครูและนักเรียนรู้สึกว่าบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้จริง อีกทั้งยังเป็นเรื่องใกล้ตัวและเห็นผลได้ชัดเจน ทำให้รับรู้ถึงบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ได้โดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเริงฤทธิ์ คำหมู่ (2565) ที่พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

1.5 ด้านการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้บริหารมีความรู้ด้านเทคโนโลยีและนำมาใช้ในการบริหาร ตลดทั้งส่งเสริมครูให้ใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม จัดอบรมพัฒนาทักษะ และส่งเสริมนวัตกรรมในการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของลัลณ์ลลิน พงษ์ศักดิ์ขจร (2566) ที่พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญพา พรหมณะ (2559) ที่พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

1.6 ด้านการวัดและประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้บริหารให้ความสำคัญกับการติดตามและประเมินผลการเรียนรู้ ทั้งการใช้สื่อ แบบทดสอบ และเครื่องมือวัดผลที่เหมาะสม เพื่อนำผลไปปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พร้อมรายงานความก้าวหน้าให้นักเรียนและผู้ปกครองทราบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ (2560) ที่พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักการศึกษาเมืองพัทยา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของกิ่งกาญจน์ สุขสำราญ (2565) ที่พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มอำเภอปลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

2.1 แนวทางการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ พบว่า ผู้บริหารควรมุ่งสร้างแรงจูงใจและใส่ใจการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ วางแผนหลักสูตรอย่างเป็นระบบ สื่อสารชัดเจน ส่งเสริมความร่วมมือ สนับสนุนทรัพยากร เวลาและโอกาสในการพัฒนาครู ติดตามผลและนำผลประเมินมาปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสม ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการบูรณาการหลักธรรมเป็นการช่วยให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายด้วยกระบวนการที่ส่งผลให้การสร้างแรงบันดาลใจ วางแผน ติดตาม และการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เป็นระบบมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรุ่งโรจน์ สุวรรณบุตร (2567) ที่พบว่า แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารควรมีการศึกษานโยบายและร่วมวางแผนกับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย วางแผนการใช้หลักสูตรและสนับสนุนให้ครูมีความรู้พัฒนาหลักสูตรและการสอนโดยจัดตั้งกลุ่ม PLC ประเมินหลักสูตรและการสอนอย่างต่อเนื่อง และนำผลมาปรับปรุงพัฒนาการสอนให้เหมาะสม กับผู้เรียนและบริบทของท้องถิ่น

2.2 แนวทางการนิเทศการศึกษา พบว่า ผู้บริหารควรสร้างความตระหนักและการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการนิเทศ ชื่นชมและให้กำลังใจ ออกแบบเครื่องมืออย่างเป็นระบบ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พร้อมติดตามให้คำปรึกษาและสนับสนุนการนิเทศอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งร่วมประเมิน วิเคราะห์ และสะท้อนผลการนิเทศ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการบูรณาการหลักธรรมเป็นการช่วยให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายด้วยกระบวนการที่ส่งผลให้การสร้างแรงบันดาลใจ วางแผน ติดตาม และการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิสิทธิ์ วงษ์ประดิษฐ (2564) ที่พบว่า แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กในด้านหลักสูตรและการสอน มีการวางแผน ส่งเสริมครู ประเมินและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องบริบท การบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ทำให้การบริหารมีความมุ่งมั่น ใส่ใจ และพัฒนางานอย่างมีเหตุผล ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาโดยรวม

2.3 แนวทางการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา พบว่า ผู้บริหารควรเป็นแบบอย่างด้านเทคโนโลยี พร้อมยกย่องครูและนักเรียนที่ใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ ขับเคลื่อนการทำงานโดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง จัดหาอุปกรณ์และทรัพยากรให้พร้อม เสริมทักษะผ่านการอบรม ติดตามการใช้เทคโนโลยีและประเมินผลร่วมกับครูเพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาต่อไป ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการบูรณาการหลักธรรมเป็นการช่วยให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายด้วยกระบวนการที่ส่งผลให้การสร้างแรงบันดาลใจ วางแผน ติดตาม และการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยรุ่งโรจน์ สุวรรณบุตร (2567) ที่พบว่า แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา มีการใช้เทคโนโลยีในการนิเทศติดตามการสอนและนำผลมาปรับปรุงพัฒนาเพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับทุกฝ่าย มีการวางแผนเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม ดำเนินการสนับสนุนการจัดกิจกรรม และจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ตามความต้องการของผู้เรียนและความพึงพอใจของคณะครู ตรวจสอบการจัดกิจกรรม และปรับปรุงพัฒนาข้อผิดพลาด

3. ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 พบว่ามีผลการประเมินรูปแบบตามความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าทั้ง 3 ด้าน มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่าแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับบริบทการทำงานของสถานศึกษา สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และเอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพผู้บริหารอย่างเป็นระบบ หลักอิทธิบาท 4 ยังเป็นกรอบแนวคิดที่ช่วยเสริมแรงจูงใจภายใน ส่งเสริมการทำงานอย่างมีความเพียร มีการพิจารณาตรวจสอบอย่างรอบด้าน และมีการประเมินผลเพื่อกำหนดแนวทางปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การบริหารงานทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเกิดประสิทธิภาพและยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับเบญญาภา แหวนแก้ว (2567) ที่พบว่า การประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการยุคใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ทั้ง 6 ด้าน 24 แนวทาง มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของครรชิต ชัยกิจ (2564) ที่พบว่า ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 12 พบว่า ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความต้องการจำเป็น และสอดคล้องกับงานวิจัยของเพลินจิตร ชำนาญผา (2566) ที่พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริงของแนวทางการพัฒนา

ภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย โดยรวมทุกด้านพบว่ามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 โดยอธิบายองค์ความรู้การวิจัย ได้ดังนี้

วงกลมชั้นนอกสุด คือ องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา

วงกลมชั้นกลาง คือ หลักอิทธิบาท 4 ประกอบด้วย ฉันทะ (การสร้างแรงบันดาลใจ) วิริยะ (การขับเคลื่อนในการทำงาน) จิตตะ (การติดตามและส่งเสริม) และวิมังสา (การประเมินและพัฒนา)

วงกลมชั้นในสุด คือ เป้าประสงค์ของงานวิจัย คือ แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

1. ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 1) สร้างแรงบันดาลใจโดยการสร้างแรงจูงใจและใส่ใจต่อการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง 2) ขับเคลื่อนการทำงานโดยการวางแผนหลักสูตรอย่างเป็นระบบ สื่อสารชัดเจนและสร้างความร่วมมือทุกฝ่ายเพื่อพัฒนานักเรียน 3) ติดตามและส่งเสริมโดยการเยี่ยมชั้นเรียน ประชุมรายงานผล แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสนับสนุนทรัพยากร เวลา และโอกาสในการพัฒนาครู และ 4) ประเมินและพัฒนาโดยการนำผลจากการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับนักเรียนและบริบทสถานศึกษา

2. ด้านการนิเทศการศึกษา 1) สร้างแรงบันดาลใจโดยการสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการนิเทศ ชื่นชม ยกย่อง และเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนา 2) ขับเคลื่อนการทำงานโดยการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการนิเทศ ออกแบบเครื่องมืออย่างเป็นระบบ เปิดโอกาสให้ครูแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาครู 3) ติดตามและส่งเสริมโดยการให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ ติดตามและสนับสนุนการนิเทศอย่างต่อเนื่อง พร้อมเสริมสร้างความร่วมมือ และ 4) ประเมินและพัฒนาโดยการร่วมสรุป วิเคราะห์และสะท้อนผลการนิเทศอย่างเป็นระบบ

3. ด้านการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา 1) สร้างแรงบันดาลใจโดยการเป็นแบบอย่างในการเรียนรู้และพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีและยก ย่องครูและนักเรียนที่ใช้เทคโนโลยีอย่าสร้างสรรค์ 2) ขับเคลื่อนการทำงานโดยการประยุกต์ใช้ เทคโนโลยีในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง จัดหาอุปกรณ์ให้พร้อม พัฒนาทักษะครูและนักเรียนผ่านการอบรม 3) ติดตามและส่งเสริมโดยการติดตามการใช้เทคโนโลยีอย่างต่อเนื่องเพื่อประเมินความก้าวหน้า ส่งเสริมการใช้สื่อและนวัตกรรม จัดสรรทรัพยากรด้านเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง และ 4) ประเมินและพัฒนาโดยการประเมินผลร่วมกับครูอย่างเป็นระบบเพื่อนำผลมาปรับปรุงและพัฒนา สรุปดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีการติดตามผลหลังการนิเทศอย่างเป็นระบบ โดยกำหนดปฏิทินการติดตาม การสะท้อนผล และนำผลการประเมินมาวิเคราะห์เพื่อนำไปปรับปรุง

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาเทคโนโลยีทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยเข้ารับการอบรมที่เน้นการนำเทคโนโลยีไปใช้จริงในการบริหารงาน เช่น ระบบสารสนเทศ การจัดเก็บข้อมูล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดปฏิทินการประเมินผลการใช้ลักสูตรสถานศึกษาอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง โดยใช้ข้อมูลจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการนิเทศ และความคิดเห็นของครู มาวิเคราะห์เพื่อนำผลที่ได้ไปปรับปรุงและพัฒนาการบริหารหลักสูตร

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

2.2 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ตามหลักธรรมอื่น ๆ

2.3 ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพเรื่องรูปแบบการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

เอกสารอ้างอิง

กมลทิพย์ บุญโพธิ์. (2561). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.

กลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกลฯ (DL-ICT) สพป.นครศรีธรรมราช เขต 3. (2568). ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา. แหล่งที่มา http://www.nst3.go.th/?page_id=782 สืบค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2568.

กิ่งกาญจน์ สุขสำราญ. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มอำเภอปลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกริก.

เกตุสุดา กิ้งการจร. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 สระบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

ครรชิต ชัยกิจ. (2564). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนตามหลักธรรมพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 12. ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ชุติมา จันทร์ประเสริฐ และคณะ. (2564). รูปแบบความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. วารสารวิจยวิชาการ, 4(4), 145.

บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: สรีวิยาสาสน์.

บุญพา พรหมณะ. (2559). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

เบญญาภา แหวนแก้. (2567). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการยุคใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3. วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี, 7(5), 398.

พระมหาชินกฤต จิรว์โส (รูปสะอาด). (2561). การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการจัดการเรียนการสอนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านตูม ตำบลบ้านจันทน์ อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พุฒินันท์ แสงสิริวัฒน์. (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

เพลินจิตร ชำนาญผา. (2566). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย. วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น, 5(6), 182.

รุ่งโรจน์ สุวรรณบุตร. (2567). การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

เริงฤทธิ์ คำหมู่. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3. การค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ลัลณ์ลลิน พงษ์ศักดิ์ขจร. (2566). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สมถวิล ศิลปคนธรรพ์. (2556). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สรเดช บุญประดิษฐ์. (2567). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนวัดทรงธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ. วารสารพุทธมัคค์, 9(1), 38-46.

สราวุฒิ ศักดิ์ดี. (2557). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.

เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักการศึกษาเมืองพัทยา. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.

อภิสิทธิ์ วงษ์ประดิษฐ. (2564). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

อิงอร บัวขจร. (2566). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

Krejcie, R. V. and Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for research activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) 2569
Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU Vol. 13 No. 1 (January-April) 2026
ISSN: 2673-0030 (Online) https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU

ผลการจัดกิจกรรมบทบาทสมมติออนไลน์โดยใช้เว็บแอปพลิเคชัน GATHER TOWN เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการพูดภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

THE EFFECTS OF ONLINE ROLE-PLAYING ACTIVITIES USING GATHER TOWN TO ENHANCE ENGLISH SPEAKING ABILITY OF GRADE 11 STUDENTS

[1]ปาริชาติ สิงห์ป้อง Parichart Singpong [2]บุญรัตน์ แผลงศร Boonrat Plangsorn
[3]วัตสาตรี ดิถียนต์ Watsatree Diteeyont
[1, 2, 3]มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ Kasetsart University, Thailand
Corresponding Author E-mail: parichart.sing@ku.th

Article Received: November 07, 2025. Revised: April 22, 2026. Accepted: April 25, 2026.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาเว็บแอปพลิเคชันกิจกรรมบทบาทสมมติออนไลน์โดยใช้ Gather Town สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 2) เพื่อเปรียบเทียบผลของการจัดกิจกรรมบทบาทสมมติออนไลน์โดยใช้เว็บแอปพลิเคชัน Gather Town ต่อความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนก่อนและหลังการเรียน และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมบทบาทสมมติออนไลน์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสตรีสมุทรปราการ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 40 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เว็บแอปพลิเคชันกิจกรรมบทบาทสมมติออนไลน์ แบบทดสอบวัดความสามารถทางการพูดภาษาอังกฤษก่อนและหลังเรียน (Pre-test และ Post-test) แบบประเมินความสามารถทางการพูดภาษาอังกฤษ และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมบทบาทสมมติออนไลน์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่สัมพันธ์กัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) เว็บแอปพลิเคชันกิจกรรมบทบาทสมมติออนไลน์ที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพในระดับดีมาก 2) ผลการเปรียบเทียบผลของการจัดกิจกรรมบทบาทสมมติออนไลน์โดยใช้เว็บแอปพลิเคชัน Gather Town ต่อความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนก่อนและหลังการเรียน พบว่าออนไลน์สูงกว่าการเรียนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติออนไซต์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมบทบาทสมมติออนไลน์อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมบทบาทสมมติออนไลน์สามารถส่งเสริมความมั่นใจและความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: กิจกรรมบทบาทสมมติออนไลน์, ความสามารถทางการพูดภาษาอังกฤษ, แอปพลิเคชัน

Abstract

The objectives of this research were: 1) to develop an online role-play activity web application using Gather Town for Grade 11 students, 2) to compare students' English-speaking ability before and after learning through the online role-play activities using the Gather Town web application, and 3) to study students' satisfaction towards the online role-play activities. The participants were 40 Grade 11 students from Streesmutprakan School in the second semester of the academic year 2024, selected by cluster sampling. The research instruments consisted of the online role-play activity web application, pre-test and post-test of English-speaking ability, an English-speaking ability assessment form, and a student satisfaction questionnaire. The data were analyzed using mean, standard deviation, and a paired samples t-test.

The research results revealed that: 1) the developed online role-play activity web application demonstrated a very high level of quality; 2) students' English-speaking ability after participating in the online role-play activities using Gather Town web application was significantly higher than before the activities at the .05 level; and 3) the students expressed the highest level of satisfaction with the online role-play activities. These findings indicate that implementing online role-play activities can effectively enhance students' confidence and English communication skills.

Keywords: Online Role-Playing Activities, English-Speaking Ability, Application

บทนำ

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในยุคโลกาภิวัตน์ ทั้งในด้านการศึกษา การทำงาน การสื่อสารระหว่างประเทศ และการพัฒนาความรู้ในสาขาวิชาการต่างๆ ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารจึงกลายเป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 (Crystal, 2012) โดยเฉพาะทักษะการพูดซึ่งเป็นเครื่องมือหลักในการถ่ายทอดความคิด แสดงออก และสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม แม้ระบบการศึกษาของไทยจะให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษตั้งแต่ระดับประถมศึกษา แต่ผลลัพธ์ทางการสื่อสารของผู้เรียนยังไม่เป็นที่น่าพอใจนัก ผู้เรียนจำนวนมากยังขาดความมั่นใจ ไม่สามารถใช้ภาษาได้อย่างเป็นธรรมชาติ และไม่สามารถประยุกต์ความรู้ทางไวยากรณ์ไปใช้ในสถานการณ์จริงได้ (มาลีวัลย์ วงศ์สมบัติ, 2561)

ปัญหาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงข้อจำกัดของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่ยังเน้นการท่องจำมากกว่าการใช้ภาษาเพื่อสื่อสารจริง ผู้เรียนมักให้ความสำคัญกับการตอบคำถามตามแบบเรียนหรือการใช้ประโยคที่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์มากกว่าการสร้างประโยคเพื่อการสื่อสาร ทำให้การพูดขาดความคล่องแคล่วและไม่เป็นธรรมชาติ (Littlewood, 2004) นอกจากนี้ ผู้เรียนยังมีความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษต่อหน้าผู้อื่น (Foreign Language Speaking Anxiety) ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาความสามารถทางการพูด (Horwitz, 2016) ปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับผลการศึกษาของมาลีวัลย์ วงศ์สมบัติ

(2561) ที่พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้ทางภาษาเพียงพอ แต่ไม่สามารถนำมาใช้ในการสื่อสารจริงได้ เนื่องจากขาดโอกาสฝึกฝนในบริบทที่ใกล้เคียงกับสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวัน

แนวทางหนึ่งที่ได้รับการยอมรับว่าสามารถพัฒนาทักษะการพูดได้อย่างมีประสิทธิภาพคือ การใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ (Role Play Activities) ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้สวมบทบาทและใช้ภาษาภายใต้บริบทจำลองที่ใกล้เคียงกับสถานการณ์จริง (Livingstone, 1983) การใช้บทบาทสมมติช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ (Experiential Learning) ผ่านการลงมือทำจริง ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความกล้าแสดงออก และฝึกการใช้ภาษาอย่างเป็นธรรมชาติ สอดคล้องกับงานวิจัยของพรรณี ศรีสุข (2559) พบว่า การใช้บทบาทสมมติในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษช่วยลดความวิตกกังวลของผู้เรียนทำให้สามารถสื่อสารได้อย่างมั่นใจมากขึ้น อีกทั้งยังช่วยพัฒนาทักษะการใช้ภาษาในสถานการณ์ต่างๆ อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

อย่างไรก็ตาม การจัดกิจกรรมบทบาทสมมติในห้องเรียนยังคงมีข้อจำกัดบางประการ เช่น ข้อจำกัดด้านเวลา จำนวนผู้เรียนที่มาก และสภาพแวดล้อมที่ไม่สามารถจำลองสถานการณ์จริงได้ครบถ้วน (มาลีวัลย์ วงศ์สมบัติ, 2561) ทำให้ผู้เรียนบางส่วนขาดโอกาสในการฝึกฝนอย่างทั่วถึง อีกทั้งนักเรียนบางคนยังรู้สึกอายหรือประหม่าเมื่อถูกสังเกตจากเพื่อนและครูส่งผลให้ไม่กล้าแสดงออกอย่างเต็มที่ (พรรณี ศรีสุข, 2559) เพื่อแก้ไขปัญหาเหล่านี้ นักวิจัยหลายคนจึงเสนอให้บูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเฉพาะการเรียนรู้ผ่านสื่อออนไลน์ ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถฝึกทักษะได้ในสภาพแวดล้อมที่ยืดหยุ่นและปลอดภัย (สิวาภรณ์ เจริญวงศ์, 2561) การจัดกิจกรรมบทบาทสมมติในรูปแบบออนไลน์ (Online Role Play) จึงเป็นแนวทางการสอนที่ตอบโจทย์การเรียนรู้ในยุคดิจิทัล เพราะผู้เรียนสามารถฝึกใช้ภาษาในสถานการณ์เสมือนจริง ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น Google Meet, Zoom หรือสื่อสังคมออนไลน์ต่างๆ ได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่

สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งอยู่ในช่วงวัยที่มีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาทักษะทางภาษาได้รวดเร็ว การใช้กิจกรรมบทบาทสมมติในรูปแบบออนไลน์จะช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกการพูดในหลากหลายบริบท และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง (จุฑามาศ ศรีสุข, 2560) อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner-Centered Learning) ตามแนวคิดของ Vygotsky (1978) ที่เน้นการพัฒนาโดยอาศัยปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเป็นฐานสำคัญของการเรียนรู้ภาษา

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเห็นว่า การจัดกิจกรรมบทบาทสมมติในรูปแบบออนไลน์เป็นแนวทางที่เหมาะสมและมีศักยภาพในการพัฒนาความสามารถทางการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านความคล่องแคล่ว ความถูกต้อง การออกเสียง และความมั่นใจในการใช้ภาษา นอกจากนี้ กิจกรรมดังกล่าวยังช่วยสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ กระตุ้นแรงจูงใจ และส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการใช้ภาษาในชีวิตจริง ซึ่งจะเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาเว็บแอปพลิเคชันบทบาทสมมติออนไลน์โดยใช้เว็บแอปพลิเคชัน Gather Town สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

2. เพื่อเปรียบเทียบผลของการจัดกิจกรรมบทบาทสมมติออนไลน์โดยใช้เว็บแอปพลิเคชัน Gather Town ต่อความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนก่อนและหลังการเรียน

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมบทบาทสมมติออนไลน์โดยใช้เว็บแอปพลิเคชัน Gather Town

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมบทบาทสมมติออนไลน์ผ่านเว็บแอปพลิเคชัน Gather Town ที่มีต่อความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสตรีสมุทรปราการ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสตรีสมุทรปราการ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวนทั้งสิ้น 469 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) โดยเลือกนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/8 จำนวน 40 คน เป็นกลุ่มทดลอง

1.2 ตัวแปรที่ศึกษา 1) ตัวแปรต้น ได้แก่ กิจกรรมบทบาทสมมติออนไลน์ 2) ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน และความพึงพอใจของนักเรียนต่อบทเรียนที่ใช้กิจกรรมบทบาทสมมติออนไลน์เพื่อพัฒนาความสามารถทางการพูด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

2.1 สภาพแวดล้อมในการจัดกิจกรรมบทบาทสมมติออนไลน์ ผ่านเว็บแอปพลิเคชัน Gather Town ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมเสมือนจริง (Virtual Environment) ที่ผู้เรียนสามารถสร้างตัวละคร (Avatar) และมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมกลุ่มหรือผู้สอนได้ในลักษณะคล้ายห้องเรียนจริง

2.2 แผนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมบทบาทสมมติออนไลน์เพื่อพัฒนาความสามารถทางการพูด จำนวน 2 แผน แผนละ 1 คาบเรียน

2.3 แบบทดสอบวัดความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษก่อนเรียนและหลังเรียนเพื่อประเมินการพัฒนาทักษะการพูดในบริบทออนไซต์และออนไลน์

2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่าแบบลิเคิร์ต 5 ระดับ ครอบคลุม 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการออกแบบกิจกรรม ด้านการเรียนรู้ และด้านเทคโนโลยีและการใช้งาน

การพัฒนาเครื่องมือและแผนการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาเครื่องมือและกิจกรรมใช้กรอบแนวคิด ADDIE Model ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) Analysis วิเคราะห์ ศึกษาความต้องการและปัญหาการเรียนรู้ของนักเรียนชั้น ม.5 พบว่านักเรียนขาดโอกาสฝึกพูดภาษาอังกฤษในสถานการณ์จำลองจริง จึงกำหนดวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน 2) Design ออกแบบกิจกรรมและเครื่องมือให้ครอบคลุมสถานการณ์การสื่อสารในชีวิตประจำวัน ได้แก่ Asking for Information, Negotiation และ Conversation in a Restaurant พร้อมกำหนดโครงสร้างกิจกรรมและเวลาเรียน 50 นาที 3) Development พัฒนาเครื่องมือและสื่อบนแพลตฟอร์ม Gather Town พร้อมทดลองใช้กับกลุ่มนักเรียนขนาดเล็กเพื่อปรับปรุงความชัดเจนและความเที่ยงของเครื่องมือ 4) Implementation นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง 40 คน ตามขั้นตอนตั้งแต่การนำเข้าสู่บทเรียน กิจกรรมหลัก (Role Play) และการสรุปสะท้อนผล พร้อมเก็บข้อมูลก่อน–หลังเรียน 5) Evaluation ประเมินความเที่ยงของเครื่องมือด้วยค่า Cronbach’s

Alpha วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ก่อนและหลังเรียน และใช้แบบสอบถามและการสังเกตเพื่อประเมินผลเชิงคุณภาพ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการโดยขั้นตอน ดังนี้

4.1 การทดสอบก่อนเรียน (Pretest) เพื่อวัดระดับความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมบทบาทสมมติออนไลน์ ผู้วิจัยได้อธิบายวัตถุประสงค์ ขั้นตอน และกติกาการเรียนรู้ผ่านแพลตฟอร์ม Gather Town ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมเสมือนจริงที่ผู้เรียนสามารถสร้างตัวละคร (Avatar) เพื่อสื่อสารกับเพื่อนร่วมชั้นในสถานการณ์จำลองการสนทนาในร้านอาหาร การสอบถามข้อมูล และการเจรจาต่อรอง

4.2 จัดการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบไว้ครบทั้งสองแผน ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงบทบาทสมมติ การสื่อสารภาษาอังกฤษในบริบทต่างๆ และการสะท้อนผลการเรียนรู้ (Reflection) หลังจบกิจกรรม เมื่อสิ้นสุดการจัดกิจกรรม ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดสอบหลังเรียน (Post-test) ด้วยแบบทดสอบชุดเดียวกันกับก่อนเรียน โดยมีการสลับลำดับคำถามเพื่อป้องกันการจำข้อสอบ พร้อมทั้งเก็บข้อมูลความพึงพอใจของผู้เรียนต่อกิจกรรมโดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และนำข้อมูลทั้งหมดจากแบบทดสอบและแบบสอบถามถูกรวบรวมเพื่อนำไปวิเคราะห์ทางสถิติในขั้นตอนต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ดำเนินการตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ขั้นตอนหลัก ดังนี้

5.1 การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหา (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ดำเนินการเพื่อหาความถูกต้องเชิงเนื้อหาของเครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบวัดความสามารถทางการพูดภาษาอังกฤษ แบบประเมินทักษะการพูด และแบบสอบถามความพึงพอใจ โดยนำเครื่องมือทั้งหมดให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ได้อยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสม (IOC ≥ 0.50) แสดงให้เห็นว่าเครื่องมือที่ใช้มีความถูกต้องและเหมาะสมสำหรับการเก็บข้อมูลจริง

5.2 การเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียน (Pre-test และ Post-test) ใช้สถิติเชิงอนุมานโดยคำนวณค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อตรวจสอบการพัฒนาความสามารถทางการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมบทบาทสมมติออนไลน์ จากนั้นใช้การทดสอบค่าทีสำหรับกลุ่มตัวอย่างที่สัมพันธ์กัน (t-test for dependent samples) เพื่อเปรียบเทียบว่าผลการพูดหลังเรียนมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจากก่อนเรียนหรือไม่

5.3 การวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของนักเรียน (Descriptive Analysis) ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อแสดงระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมบทบาทสมมติออนไลน์ ทั้งในด้านเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ การออกแบบสื่อ และเทคโนโลยีการใช้งาน โดยผลการวิเคราะห์ถูกนำมาแปลความหมายตามเกณฑ์ระดับความพึงพอใจ 5 ระดับ เพื่ออธิบายแนวโน้มความคิดเห็นของผู้เรียนอย่างละเอียดและชัดเจน

สรุปผลการวิจัย

1. การพัฒนาเว็บแอปพลิเคชันบทบาทสมมติออนไลน์โดยใช้เว็บแอปพลิเคชัน Gather Town สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยผลการประเมินเว็บแอปพลิเคชันบทบาทสมมติออนไลน์ (Gather Town) จากผู้เชี่ยวชาญ ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินเว็บแอปพลิเคชันบทบาทสมมติออนไลน์ (Gather Town) จากผู้เชี่ยวชาญ

รายการประเมิน	*M*	SD	ระดับคุณภาพ
การใช้จริงในกิจกรรม (Implementation in Class)	5.00	0.00	มากที่สุด
การออกแบบโครงร่างสภาพแวดล้อม (Environment Layout Design)	4.67	0.47	มากที่สุด
การกำหนดบทบาทและคำแนะนำ (Role Assignment and Instructions)	4.67	0.47	มากที่สุด
การเตรียมสื่อประกอบ (Supporting Materials)	4.67	0.47	มากที่สุด
การสร้างพื้นที่กิจกรรมเฉพาะหัวข้อ (Topic-specific Spaces)	4.33	0.47	มากที่สุด
การทดสอบและปรับปรุงสภาพแวดล้อม (Pilot Testing and Adjustment)	4.33	0.47	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.61**	**0.17**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญประเมินเว็บแอปพลิเคชัน Gather Town ในทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับ มากที่สุด โดยองค์ประกอบที่ได้คะแนนสูงสุดคือ การใช้จริงในกิจกรรม (*M* = 5.00, SD = 0.00) แสดงว่ากิจกรรมบทบาทสมมติออนไลน์สามารถนำไปใช้ในชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ส่วนองค์ประกอบอื่นๆ เช่น การออกแบบสภาพแวดล้อม การกำหนดบทบาท และการเตรียมสื่อประกอบมีค่าเฉลี่ยสูงใกล้เคียงกัน (*M* = 4.61) แสดงถึงความครบถ้วนและสอดคล้องกับการใช้งานจริง

2. การเปรียบเทียบผลของการจัดกิจกรรมบทบาทสมมติออนไลน์โดยใช้เว็บแอปพลิเคชัน Gather Town ต่อความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนก่อนและหลังการเรียน ดังในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนทดสอบก่อนเรียนและคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังจากเรียนโดยการจัดกิจกรรมบทบาทสมมติออนไลน์ด้วยเว็บแอปลิเคชัน Gather Town

กลุ่ม	n	*M* (Pre-test)	SD (Pre-test)	*M* (Post-test)	SD (Post-test)	t	sig
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	40	33.45	2.77	36.10	3.54	-3.73	0.0004

จากผลการสรุปการประเมินระดับความสามารถทางภาษาอังกฤษของนักเรียนทั้งการจัดกิจกรรมแบบออนไซต์และการจัดกิจกรรมบทบาทสมมติออนไลน์ พบความแตกต่างและความโดดเด่นของแต่ละรูปแบบการเรียน ดังนี้

เมื่อพิจารณาด้านคะแนนเฉลี่ยและระดับความสามารถ พบว่านักเรียนกลุ่มออนไลน์มีค่าเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มออนไซต์ โดยมีค่าเฉลี่ยของกลุ่มออนไลน์เท่ากับ 36.10 ในขณะที่กลุ่มออนไซต์อยู่ที่ 33.45 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มออนไลน์มีค่า 3.54 ซึ่งสูงกว่าออนไซต์เล็กน้อยที่ 2.77 การทดสอบ t-test พบว่าคะแนนของนักเรียนออนไลน์สูงกว่าออนไซต์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (t = -3.73, p < 0.001) แสดงให้เห็นว่ารูปแบบออนไลน์สามารถช่วยเพิ่มระดับความสามารถทางภาษาอังกฤษของนักเรียนได้สูงกว่า โดยเฉพาะในด้านความคล่องแคล่วและการใช้คำศัพท์และสำนวน ความโดดเด่นของการจัดกิจกรรมรูปแบบออนไซต์ นักเรียนส่วนใหญ่ยังคงมีระดับความสามารถอยู่ในเกณฑ์ดีมาก–พอใช้ ซึ่งการเรียนแบบออนไซต์เหมาะสำหรับการเรียนรู้ที่เน้นการสื่อสารแบบตัวต่อตัว การฝึกออกเสียง และการตอบสนองทันที อีกทั้งนักเรียนสามารถได้รับคำแนะนำและแก้ไขข้อผิดพลาดจากครูได้ทันที ส่วนความโดดเด่นของการจัดกิจกรรมรูปแบบออนไลน์ พบว่ามีนักเรียนที่ได้ระดับดีเยี่ยมมากขึ้น โดยมี 7 คน เทียบกับเพียง 1 คนในกลุ่มออนไซต์ รูปแบบออนไลน์สนับสนุนการใช้สื่อดิจิทัล การฝึกบทบาทสมมติ และกิจกรรมแบบการมีปฏิสัมพันธ์ นอกจากนี้ นักเรียน

สามารถเรียนรู้ด้วยความยืดหยุ่นและมีโอกาสฝึกซ้ำได้มากกว่า สรุปได้ว่า การเรียนโดยใช้กิจกรรมบบทบาทสมมติออนไลน์ช่วยยกระดับความสามารถทางการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนได้ดีกว่าการเรียนแบบออนไซต์ทั้งในด้านการพัฒนาทักษะการพูดให้สูงขึ้น และเห็นผลลัพธ์เชิงบวกจากการจัดกิจกรรมออนไลน์อย่างชัดเจน

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมบทบาทสมมติออนไลน์โดยใช้เว็บแอปพลิเคชัน Gather Town ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ต่อการเรียนโดยใช้กิจกรรมบบทบาทสมมติออนไลน์ ดังในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ต่อการเรียนโดยใช้กิจกรรมบบทบาทสมมติออนไลน์

รายการประเมิน	*M*	SD	ระดับ
ด้านการออกแบบกิจกรรม			
1. สถานการณ์บทบาทสมมติที่ได้รับน่าสนใจ	4.60	0.50	มากที่สุด
2. บทบาทและโจทย์ที่ได้รับเหมาะสมกับผู้เรียน	4.50	0.50	มากที่สุด
3. คำสั่งและกติกาของกิจกรรมชัดเจน	4.40	0.60	มาก
4. กิจกรรมทำให้มีความสนุกสนานและดึงดูดความสนใจ	4.50	0.50	มากที่สุด
ด้านการเรียนรู้			
5. เข้าใจเนื้อหาและสถานการณ์สมมติได้ดี	4.40	0.50	มาก
6. มั่นใจในการใช้ภาษาอังกฤษระหว่างกิจกรรม	4.30	0.60	มาก
7. สามารถสื่อสารและแก้ไขสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม	4.30	0.50	มาก
8. สามารถนำทักษะที่ฝึกไปใช้ในชีวิตจริง	4.20	0.60	มาก
ด้านเทคโนโลยีและการใช้งาน			
9. การเข้าถึงและใช้งาน Gather Town สะดวก	4.30	0.50	มาก
10. ระบบมีความเสถียรและตอบสนองรวดเร็ว	4.20	0.60	มาก
11. ฟังก์ชันต่างๆ ของระบบใช้งานง่าย	4.30	0.50	มาก
12. การสื่อสารแบบเรียลไทม์ (ไมโครโฟน/กล้อง) มีประสิทธิภาพ	4.30	0.50	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.38**	**0.53**	**มาก**

ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ต่อการเรียนโดยใช้กิจกรรมบบทบาทสมมติออนไลน์ แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีระดับความพึงพอใจมาก (*M* = 4.38, SD = 0.53) ในทุกด้านที่ประเมิน ได้แก่ ด้านการออกแบบกิจกรรม, ด้านการเรียนรู้ และด้านเทคโนโลยี/การใช้งาน เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการ พบว่านักเรียนให้คะแนนสูงสุดในด้านที่เกี่ยวข้องกับความน่าสนใจของสถานการณ์บทบาทสมมติ (*M* = 4.60)**,** ความเหมาะสมของบทบาทและโจทย์ที่ได้รับ (*M* = 4.50) และความสนุกสนานและดึงดูดความสนใจของกิจกรรม (*M* = 4.50) แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความสนใจและมีส่วนร่วมกับกิจกรรมอย่างชัดเจน ค่า SD ที่ต่ำกว่า 1 แสดงให้เห็นว่า คะแนนความพึงพอใจของนักเรียนส่วนใหญ่มีความใกล้เคียงกัน หรือกล่าวได้ว่ามีความสม่ำเสมอสูงในการประเมินความพึงพอใจในแต่ละด้าน

สรุปได้ว่า การเรียนโดยใช้กิจกรรมบบทบาทสมมติออนไลน์ผ่านแพลตฟอร์ม Gather Town สามารถสร้าง ประสบการณ์การเรียนรู้ที่น่าสนใจ สนุกสนาน และเหมาะสมกับผู้เรียน นอกจากนี้ยังช่วย

ส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษอย่างมีประสิทธิผล ทำให้กิจกรรมดังกล่าวเป็นเครื่องมือที่เหมาะสมและมีประโยชน์ต่อการพัฒนาความสามารถทางภาษาอังกฤษของนักเรียนอย่างแท้จริง

จากผลการประเมินทั้ง 3 ด้าน พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมบทบาทสมมติออนไลน์ในระดับมากถึงมากที่สุด ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการออกแบบกิจกรรม ด้านการเรียนรู้ และด้านเทคโนโลยีและการใช้งาน โดยกิจกรรมสามารถดึงดูดความสนใจและสร้างความมั่นใจให้นักเรียนได้เป็นอย่างดี สนับสนุนการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ทำให้นักเรียนสามารถสื่อสารและแก้ไขสถานการณ์ในบทบาทสมมติได้อย่างเหมาะสม รวมถึงนำทักษะที่ฝึกไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ระบบออนไลน์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมมีความสะดวก ใช้งานง่าย มีความเสถียร และรองรับการสื่อสารแบบเรียลไทม์ได้อย่างครบถ้วน สามารถใช้เป็นเครื่องมือการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ สามารถส่งเสริมความสนใจ ความมั่นใจ และทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนได้อย่างชัดเจน พร้อมทั้งสนับสนุนการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างเหมาะสม

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมบทบาทสมมติออนไลน์โดยใช้เว็บแอปพลิเคชัน Gather Town เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการพูดภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเครื่องมือการเรียนรู้สมัยใหม่ที่ผสมผสานเทคโนโลยีกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเชิงปฏิบัติ โดยเน้นให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาความสามารถทางการพูดผ่านกิจกรรมบทบาทสมมติในสภาพแวดล้อมเสมือนจริง (Virtual Environment) ผ่านแพลตฟอร์ม Gather Town ซึ่งผลการวิจัยสามารถอภิปรายได้ใน 3 ประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. การพัฒนาเว็บแอปพลิเคชันบทบาทสมมติออนไลน์ ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า เว็บแอปพลิเคชันบทบาทสมมติออนไลน์ผ่าน Gather Town มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด (M = 4.61, SD = 0.17) ครอบคลุมทุกองค์ประกอบ ได้แก่ ความเหมาะสมของเนื้อหา ความชัดเจนของคำสั่ง การออกแบบกิจกรรม และความสะดวกในการใช้งาน โดยเฉพาะด้านการใช้จริงในกิจกรรม (Practical Use) ได้คะแนนเฉลี่ยสูงสุด (M = 5.00, SD = 0.00) แสดงให้เห็นว่า ระบบมีความพร้อมต่อการนำไปใช้จริง และตอบโจทย์การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในบริบทเสมือนจริงได้อย่างเหมาะสมจุดเด่นของเว็บแอปพลิเคชันนี้คือ การสร้างสภาพแวดล้อมเสมือนจริง (Virtual Environment) ที่จำลองบริบทการสื่อสารในชีวิตประจำวัน เช่น ร้านอาหาร โต๊ะเจรจา หรือจุดบริการข้อมูล ทำให้นักเรียนรู้สึกมีส่วนร่วมและสื่อสารภาษาอังกฤษได้อย่างเป็นธรรมชาติ การใช้ Role Cards และ Cue Cards ยังช่วยให้นักเรียนฝึกพูดได้อย่างมั่นใจและลดความกังวล ส่งผลให้เกิดการพัฒนาทั้งด้านความคล่องแคล่ว (Fluency) และความถูกต้องของภาษา (Accuracy)

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่า ควรปรับปรุงให้กิจกรรมมีความยืดหยุ่นมากขึ้นเพื่อรองรับความแตกต่างระหว่างผู้เรียน เช่น ระดับความสามารถทางภาษา ความกล้าแสดงออก และความคุ้นเคยกับเทคโนโลยี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด Active Learning ที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และแนวคิด Communicative Language Teaching (CLT) ที่เน้นการใช้ภาษาในสถานการณ์จริงเพื่อสร้างการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

2. ผลการจัดกิจกรรมบทบาทสมมติออนไลน์ต่อความสามารถทางการพูด ผลการวิเคราะห์คะแนนทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน พบว่า กลุ่มที่เรียนผ่านกิจกรรมบทบาทสมมติออนไลน์ผ่านเว็บแอปลิเคชัน Gather Town มีผลสัมฤทธิ์สูงกว่ากลุ่มที่เรียนแบบออนไซต์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

(t = -3.73, p < .001) โดยกลุ่มออนไลน์มีคะแนนเฉลี่ยรวม *M* = 36.10 (SD = 3.54) สูงกว่ากลุ่มออนไซต์ *M* = 33.45 (SD = 2.77) และมีคะแนนสูงกว่าทุกด้าน โดยเฉพาะด้านความคล่องแคล่ว (Fluency = 7.50) และคำศัพท์/สำนวน (Vocabulary & Expressions = 7.23) สาเหตุที่กลุ่มออนไลน์มีผลสัมฤทธิ์ดีกว่ากลุ่มออนไซต์ เนื่องจากผู้เรียนสามารถฝึกซ้อมบทสนทนาได้หลายครั้งโดยไม่จำกัดเวลา ทำให้เกิดความชำนาญและลดความวิตกกังวล นอกจากนี้ ยังสามารถตรวจสอบการออกเสียง คำศัพท์ และน้ำเสียงของตนเองผ่านการบันทึกเสียงหรือวิดีโอ ทำให้มีความมั่นใจในการสื่อสารมากขึ้น สภาพแวดล้อมเสมือนจริงยังช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมสนุกกับการเรียนรู้ และกล้าใช้ภาษามากขึ้น ผลลัพธ์ดังกล่าวสอดคล้องกับ Vygotsky's Social Interaction Theory (1978) ที่อธิบายว่า การเรียนรู้เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในบริบทที่เหมาะสม ซึ่งกิจกรรมบทบาทสมมติออนไลน์ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางแห่งการเรียนรู้ (Mediation) ที่ช่วยให้ผู้เรียนฝึกภาษาอังกฤษได้อย่างอิสระ ลดแรงกดดัน และเกิดการเรียนรู้เชิงปฏิบัติได้จริง

3. ความพึงพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมบทบาทสมมติออนไลน์ผ่านเว็บแอพลลิเคชัน Gather Town ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมบทบาทสมมติออนไลน์ผ่านเว็บแอปลิเคชัน Gather Town พบว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจในระดับมากถึงมากที่สุด (*M* = 4.20–4.60) ครอบคลุมทั้งด้านการออกแบบกิจกรรม การเรียนรู้ และเทคโนโลยีการใช้งาน นักเรียนเห็นว่า กิจกรรมมีความน่าสนใจ ท้าทาย และเหมาะสมกับระดับภาษา ช่วยเสริมความมั่นใจในการสื่อสารและลดความกังวลในการพูดภาษาอังกฤษ ในด้านเทคโนโลยี แพลตฟอร์ม Gather Town ได้รับการประเมินว่าง่ายต่อการใช้งาน มีความเสถียร และจำลองบรรยากาศเสมือนจริงได้ดี การใช้อวตารและห้องย่อยช่วยให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนมากขึ้น อย่างไรก็ตาม พบปัญหาเล็กน้อยจากความเร็วอินเทอร์เน็ตและอุปกรณ์ของผู้เรียนบางคน ซึ่งควรได้รับการปรับปรุงเพื่อให้กิจกรรมดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

โดยสรุป กิจกรรมบทบาทสมมติออนไลน์ผ่านเว็บแอปลิเคชัน Gather Town เป็นนวัตกรรมการเรียนรู้เชิงสื่อสารที่ตอบโจทย์ผู้เรียนยุคดิจิทัล ช่วยพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษอย่างยั่งยืน เพิ่มแรงจูงใจในการเรียนรู้ และส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด Active Learning และ Communicative Language Teaching (CLT) ที่มุ่งเน้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารจริงในบริบทศตวรรษที่ 21

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ กระบวนการพัฒนาความสามารถทางการพูดภาษาอังกฤษผ่านกิจกรรมบทบาทสมมติออนไลน์ ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอนที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ โดยแต่ละขั้นตอนมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติและการใช้ภาษาจริงในบริบทเสมือนจริง โมเดลนี้สะท้อนแนวคิด Active Learning และ Communicative Language Teaching (CLT) ที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมลงมือปฏิบัติจริง และเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงในสภาพแวดล้อมเสมือนจริง ซึ่งสามารถประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยสามารถสังเคราะห์เป็น "Online Role-Play Speaking Development Model" ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กระบวนการพัฒนาความสามารถทางการพูดภาษาอังกฤษของผู้เรียนผ่านกิจกรรมบทบาทสมมติออนไลน์

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรนำกิจกรรมบทบาทสมมติออนไลน์ผ่านแพลตฟอร์ม Gather Town ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะการพูดของผู้เรียน โดยเฉพาะในรายวิชาที่เน้นการสื่อสารในสถานการณ์จริง เช่น English for Communication หรือ English Conversation

1.2 ครูผู้สอนควรเตรียมความพร้อมด้านเทคโนโลยีและสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เช่น การจัดเตรียมอินเทอร์เน็ต อุปกรณ์ และคู่มือการใช้งาน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้อย่างราบรื่น

1.3 ควรจัดอบรมครูผู้สอนให้เข้าใจหลักการของการสอนแบบ Communicative Language Teaching (CLT) และการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการออกแบบกิจกรรมภาษาอังกฤษที่มีความหมาย (Meaningful Learning)

1.4 ควรนำผลการวิจัยนี้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะอื่นๆ เช่น การฟัง การอ่าน และการเขียน โดยใช้สภาพแวดล้อมเสมือนจริง เพื่อสร้างการเรียนรู้แบบบูรณาการด้านภาษาอังกฤษ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรขยายกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมระดับชั้นและบริบทของโรงเรียนที่แตกต่างกันเพื่อเปรียบเทียบผลลัพธ์ระหว่างกลุ่มผู้เรียนในเขตเมืองและชนบท หรือระหว่างโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่

2.2 ควรศึกษาผลของการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติออนไลน์ในระยะยาว เพื่อประเมินความคงทนของความสามารถทางการพูด (Speaking Retention) และผลต่อแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษของผู้เรียน

2.3 ควรพัฒนาเครื่องมือประเมินผลแบบอัตโนมัติ (Automatic Assessment Tools) เพื่อวัดพัฒนาการทางภาษา เช่น โปรแกรมตรวจการออกเสียงหรือการใช้คำศัพท์ เพื่อให้ผลการประเมินมีความแม่นยำและลดภาระของผู้สอน

2.4 ควรศึกษาการใช้แพลตฟอร์มออนไลน์อื่นๆ ที่มีลักษณะคล้ายกับ Gather Town เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพของแต่ละระบบและหานวัตกรรมที่เหมาะสมที่สุดกับผู้เรียนไทยในยุคดิจิทัล

เอกสารอ้างอิง

กานต์วลัย อินพรหม. (2562). การพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 46(2), 85–98.

จุฑามาศ ศรีสุข. (2560). การพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ชนันท์ธิดา ประพิณ และคณะ. (2560). การใช้กิจกรรมบทบาทสมมติในการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา. วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, 17(3), 122–134.

นฤมล บุบผชาติ. (2562). ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทบาทสมมติที่มีต่อทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 12(1), 55–67.

นิธินันท์ ชารีชุม. (2563). กิจกรรมบทบาทสมมติในการสอนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนนายสิบตำรวจ. วารสารลวะศรี, 19(2), 45–56.

พรรณี ศรีสุข. (2559). ผลของกิจกรรมบทบาทสมมติต่อความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา. วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์. 17(1), 25-34.

พวงเพชร นรทีทาน และธีรภัทร์ ถิ่นแสนดี. (2564). การจัดการเรียนรู้ออนไลน์บนฐานวิถีชีวิตใหม่สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย. วารสารเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 11(2), 33–47.

ภิญโญ วงษ์ทอง. (2564). รูปแบบการเรียนรู้เชิงปฏิบัติในสภาพแวดล้อมออนไลน์สำหรับการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ. วารสารวิจัยรำไพพรรณี, 15(3), 99–112.

มาลีวัลย์ วงศ์สมบัติ. (2561). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนไทย. วารสารวิจัยทางการศึกษา, 13(1), 25-34.

สิวาภรณ์ เจริญวงศ์. (2561). การพัฒนาความสามารถทางการพูดของนักเรียนมัธยมปลายโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ. วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 46(3), 103–118.

อมิตา แก้วตา. (2566). การส่งเสริมทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขาณุวิทยา จังหวัดกำแพงเพชร. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 25(1), 74–89.

Badrul Huda Khan. (2017). Framework for E-Learning. Educational Technology Publications.

Crystal, D. (2012). English as a global language. 2nd ed. Cambridge University Press.

Horwitz, E. K. (2016). Factor structure of the Foreign Language Classroom Anxiety Scale. The Modern Language Journal, 100(1), 219–244.

Littlewood, W. (2004). The task-based approach: Some questions and suggestions. ELT Journal, 58(4), 319–326.

Livingstone, C. (1983). Role play in language learning. Harlow, Essex, England: Longman.

Meng Wentao. (2024). Enhancing English-Speaking Skills through Online Role-Playing Activities in Virtual Classrooms. Asian Journal of Language Teaching and Learning, 12(2), 41–58.

Pakhomova, N. and Lewoniewski, W. (2021). Developing Speaking Competence through Interactive Online Learning Platforms. International Journal of Educational Technology and Language Studies, 14(3), 112–127.

Singh, V. and Thurman, A. (2019). How Many Ways Can We Define Online Learning? A Systematic Literature Review of Definitions of Online Learning. American Journal of Distance Education, 33(4), 289–306.

Vygotsky, L. S. (1978). Mind in society: The development of higher psychological processes. Harvard University Press.

Wayo, K., Pratya, S. and Lin, T. (2020). Using Role-Play Activities to Promote English Communication Skills for Secondary School Students. Journal of Language and Education Innovation, 5(2), 77–88.

Xin Zhao. (2024). Virtual Learning Communities and Their Impact on Second Language Acquisition. Journal of Educational Technology and Applied Linguistics, 9(1), 25–37.

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) 2569
Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU Vol. 13 No. 1 (January-April) 2026
ISSN: 2673-0030 (Online) https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU

การประเมินโครงการออมดีมีใช้โรงเรียนจรัสพิชากร อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช
EVALUATING THE EFFECTIVENESS OF THE "GOOD SAVING, GOOD SPENDING" PROJECT ON STUDENT FINANCIAL LITERACY AT JARUSPICHAKORN SCHOOL

[1]กรกช สุวรรณโชติ Korakot Suwanachot [2]รัฐพร กลิ่นมาลี Rattaporn Klinmalee
[3]นพรัตน์ ชัยเรือง Nopparat Chairueang
[1, 2, 3]มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author E-mail: 6755701044@nstru.ac.th

Article Received: December 21, 2025. Revised: April 22, 2026. Accepted: April 27, 2026.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินระบบโครงการ 2) ประเมินการวางแผนโครงการ 3) ประเมินการนำไปใช้เพื่อการดำเนินโครงการ 4) ประเมินการปรับปรุงโครงการ และ 5) ประเมินการยอมรับโครงการ ของโครงการออมดีมีใช้โรงเรียนจรัสพิชากร กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารโรงเรียน ครูโรงเรียนจรัสพิชากร นักเรียน ผู้ปกครอง รวมทั้งหมด 449 คน และผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ประกอบด้วย แบบสอบถามจำนวน 3 ฉบับ คือ 1) แบบสอบถามด้านการประเมินระบบโครงการและการวางแผนโครงการ 2) แบบสอบถามด้านการประเมินการนำไปใช้ ด้านการปรับปรุงโครงการ 3) แบบสอบถามด้านการประเมินเพื่อการยอมรับโครงการและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า การประเมินโครงการออมดีมีใช้โรงเรียนจรัสพิชากร 1) ด้านประเมินระบบของโครงการออมดีมีใช้โรงเรียนจรัสพิชากร โดยรวมมีความเหมาะสมระดับมากที่สุด 2) ด้านประเมินการวางแผนโครงการโดยรวมมีความเหมาะสมระดับมากที่สุด 3) ด้าน ประเมินการนำไปใช้ของโครงการฯโดยรวมมีความเหมาะสมระดับมาก 4) ด้านประเมินการปรับปรุงโครงการฯ ได้แก่ควรมีการจัดให้มีสถานที่และเวลาในการดำเนินโครงการฯ ส่งเสริมให้มีการบันทึกรายรับรายจ่ายต่อเนื่อง เพิ่มการประชาสัมพันธ์และให้เกร็ดความรู้ของการออม ส่งเสริมทักษะการคิดในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด สนับสนุนให้นักเรียนคิดก่อนใช้เงิน ฝึกให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อบรมทักษะงานอาชีพ และขยายผลสร้างการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนจะทำให้โครงการฯ พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมของผู้เรียนได้อย่างยั่งยืน 5) ด้านประเมินการยอมรับโครงการฯ โดยรวมมีความพึงพอใจผ่านเกณฑ์ทุกข้อพิจารณา

คำสำคัญ: การประเมินโครงการ, รูปแบบการประเมินของอัลคิน, วินัยทางการเงิน, การออม, การบริหารการศึกษา

Abstract

The objectives of this research article were to: 1) evaluate the project system; 2) evaluate project planning; 3) evaluate the implementation; 4) evaluate project improvement; and 5) evaluate the project acceptance of the "Aom Dee Mee Chai" Project at Jaruspicharkorn School. The sample group consisted of school administrators, teachers at Jaruspicharkorn School, students, and parents, totaling 449 individuals, along with 15 key informants for qualitative data. The research instruments used for data collection consisted of three sets of questionnaires: 1) a questionnaire on project system and planning evaluation; 2) a questionnaire on implementation and project improvement evaluation; and 3) a questionnaire on project acceptance evaluation, as well as an in-depth interview form. The statistics used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

The study found that the evaluation of the Jaruspicharkorn School's Savings Project showed the following:1) Assessment of System and Program Planning; 2) Evaluation of Program Implementation and Program Improvement, supplemented by in-depth interviews; and 3) Evaluation of Program Certification. The findings were as follows: System Assessment: The overall suitability of the project's system was at the highest level. Program Planning: The overall suitability of the project planning was at the highest level. Program Implementation: The overall suitability of the implementation process was at a high level. Program Improvement: Recommendations for enhancement included: providing dedicated space and time for project activities; encouraging continuous recording of income and expenses; increasing public relations and providing financial literacy tips; promoting critical thinking skills for resource optimization; encouraging students to think before spending; fostering learning based on the Philosophy of Sufficiency Economy; providing vocational skills training; and expanding participation to families and the community. These measures aim to sustainably develop students' morality, ethics, and values. Program Certification: The overall satisfaction level passed all evaluation criteria.

Keywords: Project Evaluation, Alkin's Evaluation Model, Financial Discipline, Saving, Educational Administration

บทนำ

ในยุคสังคมบริโภคนิยมที่ทวีความรุนแรง การสร้างวินัยทางการเงินให้แก่เยาวชนถือเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ประเด็นดังกล่าวสอดคล้องกับเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 ที่มุ่งพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนบนฐานของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเน้นการสร้างความพอประมาณ ความมีเหตุผล และภูมิคุ้มกันที่ดีในการดำเนินชีวิต อย่างไรก็ตาม สภาพสังคมปัจจุบันทำให้นักเรียนจำนวนมากมีพฤติกรรมการใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ขาดความรอบคอบ และไม่เห็นคุณค่าของการออม ซึ่งอาจนำไปสู่ปัญหาหนี้สินและส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจในระดับครัวเรือนและสังคมในระยะยาว

การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มุ่งเน้นการหล่อหลอมคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในทุกมิติ ทั้งร่างกาย จิตวิญญาณ และสติปัญญา เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ที่ต้องการพัฒนาคุณลักษณะคนไทย 4.0 บนพื้นฐานของการเป็นคนดีและมีค่านิยมร่วม โดยเน้นความเป็นผู้ใฝ่รู้ที่มีทักษะแห่งอนาคต เป็นนวัตกร และเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง นอกจากนี้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และหลักสูตรของโรงเรียนจรัสพิชากร ยังได้กำหนดเป้าหมายในการสร้างสมรรถนะสำคัญ 5 ด้าน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ อาทิ ความซื่อสัตย์ มีวินัย และการอยู่อย่างพอเพียง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมโลกได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2546) โรงเรียนจรัสพิชากร จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหานี้และได้ริเริ่มโครงการออมดีมีใช้ขึ้น เพื่อปลูกฝังทักษะการวางแผนการใช้จ่ายและสร้างวัฒนธรรมการออมให้แก่นักเรียน โครงการนี้จึงกลายเป็นกรณีศึกษาที่น่าสนใจในการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้ากับหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อแก้ปัญหาเชิงพฤติกรรมของเยาวชนอย่างเป็นรูปธรรม

บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์บทเรียนที่ได้จากการประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินที่เรียกว่า Center for the Study of Evaluation approach (CSE) (Alkin and Carden, 2012) ในการประเมินโครงการ “ออมดีมีใช้” อย่างเป็นระบบ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการออม การวางแผนใช้จ่าย เห็นคุณค่าของเงิน มีวิธีคิดที่จะพิจารณาในการใช้เงิน รู้จักการใช้เงินให้เป็นประโยชน์มากที่สุด มีทักษะรู้จักกระบวนการออมเงิน รู้จักคุณค่าของเงิน สิ่งของ และเห็นคุณค่าของการออม สามารถนำกระบวนการต่างๆ และการถอดบทเรียนครั้งนี้ไม่เพียงแต่มุ่งประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการ แต่ยังเจาะลึกถึงความเหมาะสมของระบบการวางแผน กระบวนการนำไปปฏิบัติ ตลอดจนปัญหาอุปสรรค เพื่อสร้างองค์ความรู้ที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้บริหารการศึกษา นักพัฒนาหลักสูตร และสถานศึกษาอื่นที่ต้องการริเริ่มหรือพัฒนาโครงการสร้างวินัยทางการเงินให้เกิดประสิทธิผลและมีความยั่งยืนและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันอย่างเหมาะสมกับวัย อันจะส่งผลให้การดำเนินชีวิตในอนาคตเป็นคนที่มีคุณภาพ และเพื่อให้การดำเนินโครงการมีประสิทธิภาพ และเป็นแบบอย่างให้แก่โรงเรียนอื่นได้อย่างยั่งยืน ผู้ประเมินจึงได้จัดให้มีการประเมินโครงการออมดีมีใช้โรงเรียนจรัสพิชากรโดยใช้รูปแบบการประเมินของอัลคิน เพื่อประเมินระบบโครงการ การวางแผนโครงการ การดำเนินโครงการ การปรับปรุงโครงการ และการยอมรับโครงการออมดีมีใช้โรงเรียนจรัสพิชากรเพื่อใช้ผลการประเมินเป็นแนวทางในการพัฒนาและเป็นต้นแบบการดำเนินงานให้กับโรงเรียนอื่นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินระบบของโครงการออมดีมีใช้ โรงเรียนจรัสพิชากร อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อประเมินการวางแผนของโครงการออมดีมีใช้ โรงเรียนจรัสพิชากร อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช
3. เพื่อประเมินการนำไปใช้ของโครงการออมดีมีใช้ โรงเรียนจรัสพิชากร อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช
4. เพื่อประเมินการปรับปรุงของโครงการออมดีมีใช้ โรงเรียนจรัสพิชากร อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช
5. เพื่อประเมินการยอมรับของโครงการออมดีมีใช้ โรงเรียนจรัสพิชากร อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือหลักในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง รวมทั้งสิ้น 449 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie and Morgan (1970) เพื่อวัดระดับความคิดเห็นต่อความเหมาะสมของโครงการในด้านต่างๆ เช่น ด้านระบบ การวางแผน และการนำไปใช้ รวมถึงระดับการยอมรับโครงการในภาพรวม

ขั้นตอนที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 15 คน ซึ่งคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการดำเนินโครงการ ประกอบด้วยผู้บริหาร 1 คน, ครูผู้ร่วมโครงการ 2 คน, ผู้แทนครู 4 คน (จากระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย), ผู้แทนนักเรียน 4 คน (จากระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย) และผู้แทนผู้ปกครอง 4 คน (จากระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับมุมมอง ประสบการณ์ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อโครงการในมิติต่างๆ ที่ข้อมูลเชิงปริมาณไม่สามารถเข้าถึงได้

ข้อมูลที่รวบรวมได้จากทั้งสองวิธีถูกนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามด้วยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาร่วมกันตามกรอบการประเมินของอัลคิน เพื่อนำเสนอผลการประเมินที่ครอบคลุมและสมดุลในส่วนถัดไป

สรุปผลการวิจัย

ผลการประเมินและการวิเคราะห์ตามกรอบของอัลคิน (Evaluation Results and Analysis Based on Alkin's Framework) ผลการประเมินและบทวิเคราะห์โครงการ “ออมดีมีใช้” โดยสังเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามและข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึกตามองค์ประกอบทั้ง 5 ด้านของรูปแบบอัลคิน เพื่อให้เห็นภาพความสำเร็จ ความท้าทาย และโอกาสในการพัฒนาโครงการอย่างรอบด้าน

1 ด้านการประเมินระบบ: ความสอดคล้องเชิงกลยุทธ์

การประเมินในขั้นตอนนี้มุ่งตรวจสอบว่าโครงการตั้งอยู่บนรากฐานเชิงนโยบายที่ถูกต้องและสอดคล้องกับพันธกิจของสถานศึกษาหรือไม่ ผลการประเมินเชิงปริมาณ พบว่า ผู้บริหารและครูมีความเห็นว่าระบบของโครงการมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.55, S.D. = 0.70) โดยเฉพาะความสอดคล้องของวัตถุประสงค์โครงการกับนโยบายของโรงเรียน ($\bar{X}$ = 4.61) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารได้ขยายความผลลัพธ์เชิงปริมาณนี้อย่างชัดเจน โดยระบุว่าความสำเร็จในขั้นตอนนี้เกิดจากการที่โครงการสอดคล้องกับ “นโยบายเร่งด่วน (Quick Win)” ของสถานศึกษาในการสร้างวินัยและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ อีกทั้งยังเชื่อมโยงกับ “พันธกิจของสถานศึกษา” ในการสร้างทักษะชีวิตและบ่มเพาะนักเรียนให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สิ่งนี้ทำให้โครงการได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่จากฝ่ายบริหารและเป็นที่ยอมรับในฐานะภารกิจหลักของโรงเรียน

ตารางที่ 1 ผลการประเมินระบบโครงการออมดีมีใช้โรงเรียนจรัสพิชากร โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

ที่	รายการประเมิน	n = 449		ระดับ
		$\bar{x}$	S.D.	คุณภาพ
	สภาพทั่วไปของโครงการ			
1	หลักการและเหตุผลของโครงการมีความสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน นครศรีธรรมราช	4.56	0.71	มากที่สุด
2	หลักการและเหตุผลของโครงการมีความสอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียน	4.61	0.65	มากที่สุด
3	วัตถุประสงค์ของโครงการมีความสอดคล้องกับนโยบายของ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน นครศรีธรรมราช	4.56	0.63	มากที่สุด
4	วัตถุประสงค์ของโครงการมีความสอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียน	4.58	0.71	มากที่สุด
5	วัตถุประสงค์ของโครงการมีความสอดคล้องกับเป้าหมายของ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน นครศรีธรรมราช	4.53	0.61	มากที่สุด
6	วัตถุประสงค์ของโครงการมีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของโรงเรียน	4.61	0.65	มากที่สุด
7	วัตถุประสงค์ของโครงการมีความสอดคล้องกับเป้าหมายของ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน นครศรีธรรมราช	4.53	0.61	มากที่สุด
8	วัตถุประสงค์ของโครงการมีความสอดคล้องกับเป้าหมายของโรงเรียน	4.61	0.65	มากที่สุด
9	เพื่อให้นักเรียนรู้จักการจัดทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย	4.53	0.61	มากที่สุด
10	เพื่อให้นักเรียนรู้จักวางแผนในการใช้จ่ายเงิน	4.61	0.65	มากที่สุด
11	เพื่อให้นักเรียนใช้เงินอย่างประหยัดและมีวินัยในการใช้จ่ายเงิน	4.53	0.61	มากที่สุด
12	เพื่อให้นักเรียนได้ตระหนัก และเห็นคุณค่าของการออม	4.61	0.65	มากที่สุด
13	เพื่อส่งเสริมทักษะความคิดสร้างสรรค์ในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียนภายใต้แนวคิด “ออมดี มีใช้ อย่างยั่งยืน”	4.53	0.61	มากที่สุด
	รวม	**4.61**	**0.65**	**มากที่สุด**
	รวมประเมินระบบโครงการ	**4.55**	**0.70**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 1 พบว่า การประเมินระบบของโครงการออมดีมีใช้โรงเรียนจรัสพิชากร โดยรวมมีความเพียงพอ/เหมาะสมระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.55) เมื่อพิจารณาสภาพหลักการและเหตุผลของโครงการมีความสอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียน ($\bar{x}$ = 4.61) วัตถุประสงค์ของโครงการ ($\bar{x}$ = 4.61) และด้านนักเรียนใช้เงินอย่างประหยัดและมีวินัยในการใช้จ่ายเงิน ทั้งสามด้านมีความเพียงพอ / เหมาะสมระดับมากที่สุด

2 ด้านการประเมินการวางแผน: ความพร้อมของปัจจัยนำเข้า

การประเมินการวางแผนทรัพยากร ทั้งบุคลากร สื่อ และสถานที่ พบว่าในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.58, S.D. = 0.68 ซึ่งสะท้อนความเชื่อมั่นในระดับสูงต่อการวางแผนโครงการ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าผลสำรวจเชิงปริมาณจะสะท้อนความเชื่อมั่นดังกล่าว แต่ข้อมูลเชิงลึกจากการสัมภาษณ์กลับเผยให้เห็นความเปราะบางเชิงโครงสร้างที่ซ่อนอยู่ ซึ่งชี้ให้เห็นถึงช่องว่างที่อาจเป็นอันตรายระหว่างการรับรู้ของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานจริงของครูหน้างาน ปัญหาสำคัญที่ค้นพบคือ “ภาระงานที่เพิ่มขึ้นของครู” ในการตรวจสมุดบัญชีของนักเรียนจำนวนมากด้วยระบบมือ (Manual System) ซึ่งส่งผลกระทบต่อเวลาในการเตรียมการสอน นอกจากนี้ ยังพบปัญหา “การขาดสื่อดิจิทัลที่ทันสมัย” ที่จะช่วยลดภาระงานและสร้างแรงจูงใจ และที่สำคัญคือกิจกรรมที่ออกแบบมานั้นอาจไม่เหมาะสมกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มองว่าการบันทึกบัญชีพื้นฐานเป็นเรื่อง “น่าเบื่อและไม่ท้าทาย”

ตารางที่ 2 ผลการประเมินการวางแผนโครงการออมดีมีใช้โรงเรียนจรัสพิชากร

ที่	รายการประเมิน	n = 449		ระดับ
		$\bar{x}$	S.D.	คุณภาพ
14	กำหนดกิจกรรมของโครงการมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.63	0.67	มากที่สุด
15	ครูผู้รับผิดชอบโครงการมีความเหมาะสมกับบทบาทหน้าที่	4.53	0.73	มากที่สุด
16	ครูผู้รับผิดชอบโครงการมีความรู้ความสามารถ	4.58	0.68	มากที่สุด
17	ครูผู้รับผิดชอบโครงการมีความเข้าใจในศักยภาพและความต้องการของนักเรียน	4.61	0.62	มากที่สุด
18	ครูผู้รับผิดชอบโครงการมีจำนวนที่เพียงพอ	4.63	0.59	มากที่สุด
19	นักเรียนสามารถเข้าร่วมโครงการได้ทุกคนตามความสมัครใจ	4.61	0.62	มากที่สุด
20	ความพร้อมของสถานที่ในการจัดโครงการ	4.51	0.80	มากที่สุด
21	ความพร้อมของสื่อ/วัสดุ/อุปกรณ์ ที่ใช้ในการจัดโครงการ	4.51	0.76	มากที่สุด
	รวม			**มากที่สุด**
	รวมประเมินการวางแผนโครงการ	**4.58**	**0.68**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 2 พบว่า ประเมินการวางแผนโครงการโดยรวมมีความเพียงพอ / เหมาะสมระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.57) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้อมีความเพียงพอ / เหมาะสมระดับมากที่สุด รายการที่มีผลการประเมินต่ำสุด 2 อันดับสุดท้ายซึ่งจะได้แก้ไขปรับปรุงอย่างเร่งด่วน ได้แก่ ความพร้อมของสถานที่ในการจัดโครงการ ($\bar{x}$ = 4.51) ความพร้อมของสื่อ/วัสดุ/อุปกรณ์ ที่ใช้ในการจัดโครงการ ($\bar{x}$ = 4.51)

3 ด้านการประเมินการนำไปใช้: พลวัตระหว่างการปฏิบัติ

ผลการประเมินการดำเนินกิจกรรมและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนในภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}$ = 4.57, S.D. = 0.70 ซึ่งชี้ให้เห็นว่าโครงการสามารถสร้างผลกระทบเชิงบวกได้อย่างมีนัยสำคัญ ข้อมูลเชิงคุณภาพยืนยันถึงการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจน เช่น นักเรียนมีการ “คิดวิเคราะห์ก่อนซื้อ” และ “มีความ

สม่ำเสมอในการออม” มากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันก็พบความซับซ้อนของผลลัพธ์ โดยครูระบุว่า “ความกระตือรือร้นของนักเรียนลดลงเมื่อเวลาผ่านไป” โดยเฉพาะการส่งสมุดบัญชีเพื่อตรวจสอบ ประเด็นที่สำคัญที่สุดที่ค้นพบในขั้นตอนนี้คือ ความแตกต่างของผลกระทบและความต้องการระหว่างนักเรียนกลุ่มมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย นักเรียน ม.ต้น ตอบสนองต่อกิจกรรมการออมและการทำบัญชีพื้นฐานได้ดีและเห็นประโยชน์ชัดเจน ในขณะที่นักเรียน ม.ปลาย แม้จะเห็นความสำคัญของการมีวินัย แต่ต้องการเนื้อหาที่ลึกซึ้งกว่านั้น เช่น การวางแผนการเงินเพื่อศึกษาต่อ หรือความรู้ด้านการลงทุนเบื้องต้น ความแตกต่างนี้ชี้ให้เห็นว่าโครงการ “ออมดีมีใช้” ประสบความสำเร็จในการสร้าง ‘วินัย’ สำหรับนักเรียน ม.ต้น แต่ล้มเหลวในการส่งมอบ ‘ความรู้ทางการเงิน (Financial Literacy)’ ที่จำเป็นสำหรับนักเรียน ม.ปลาย ซึ่งกำลังจะเปลี่ยนผ่านสู่ระดับอุดมศึกษาและโลกของผู้ใหญ่

ตารางที่ 3 ผลการประเมินการนำไปใช้โครงการออมดีมีใช้โรงเรียนจรัสพิชากร

ที่	รายการประเมิน	n = 449		ระดับ
		$\bar{x}$	S.D.	คุณภาพ
1	การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์โครงการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ	4.57	0.70	มาก
2	การนิเทศ ติดตามผลการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่อง	4.62	0.64	มาก
3	การนำผลจากการนิเทศ ติดตามผลการดำเนินการมาปรับปรุง แก้ไข พัฒนาโครงการอย่างต่อเนื่อง	4.57	0.62	มาก
4	การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการโครงการ	4.59	0.70	มาก
5	การจัดกิจกรรมส่งเสริมการออมมีความเหมาะสม	4.53	0.73	มาก
6	การจัดทำบัญชีรายรับ รายจ่ายของนักเรียน	4.61	0.65	มาก
7	พฤติกรรมการหารายได้เสริมของนักเรียน	4.48	0.75	มาก
8	พฤติกรรมการออมก่อนใช้จ่ายของนักเรียน	4.62	0.69	มาก
9	พฤติกรรมการใช้จ่ายเงินอย่างชาญฉลาด รู้คุณค่าของนักเรียน	4.51	0.73	มาก
10	พฤติกรรมของนักเรียนด้านการออมต่อเนื่อง	4.57	0.67	มาก
	รวมประเมินการนำไปใช้	**4.57**	**0.70**	**มาก**

จากตารางที่ 3 พบว่า การประเมินการนำไปใช้โครงการออมดีมีใช้โรงเรียนจรัสพิชากร โดยรวมมีความเพียงพอ / เหมาะสมระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.57) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผลการประเมินเฉลี่ยส่วนใหญ่ใกล้เคียงกันอยู่ในช่วง 4.50 – 4.59 รายการที่มีผลการประเมินสูงสุด ได้แก่ การนิเทศ ติดตามผลการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่อง และ พฤติกรรมการออมก่อนใช้จ่ายของนักเรียน ($\bar{x}$ = 4.62) รายการที่มีผลการประเมินต่ำสุด 3 อันดับสุดท้าย ซึ่งจะได้แก้ไขปรับปรุงอย่างเร่งด่วน ได้แก่ พฤติกรรมการหารายได้เสริมของนักเรียน ($\bar{x}$ = 4.48) พฤติกรรมการใช้จ่ายเงินอย่างชาญฉลาด รู้คุณค่าของนักเรียน ($\bar{x}$ = 4.51) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการออมมีความเหมาะสม ($\bar{x}$ = 4.53)

4 ด้านการประเมินเพื่อการปรับปรุง: เสียงสะท้อนสู่การพัฒนา

การสังเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม ทำให้ได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาโครงการที่ชัดเจน ดังนี้

4.1 ปัญหาหลักที่พบ 1) ภาระงานของครูในการตรวจสอบด้วยระบบมือ (Manual System) เป็นปัญหาที่ถูกกล่าวถึงบ่อยที่สุดจากทั้งผู้บริหารและครูผู้ปฏิบัติงาน 2) ความเบื่อหน่ายของนักเรียนในการ

บันทึกด้วยกระดาษ โดยเฉพาะในกลุ่มนักเรียน ม.ปลาย ที่มองว่าเป็นกิจกรรมที่ล้าสมัยและยุ่งยาก 3) เนื้อหาไม่ท้าทายสำหรับนักเรียนชั้นโต ซึ่งต้องการความรู้ทางการเงิน (Financial Literacy) ที่ซับซ้อนกว่าการออมและการทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายพื้นฐาน

4.2 ข้อเสนอแนะเชิงกลยุทธ์ 1) การนำเทคโนโลยีดิจิทัล (แอปพลิเคชัน) มาใช้ เพื่อลดภาระงานครูในการตรวจสอบ และเพิ่มความน่าสนใจและความสะดวกให้กับนักเรียนในการบันทึกข้อมูล 2) การขยายขอบเขตการเรียนรู้สู่ความรู้ทางการเงิน (Financial Literacy) โดยเฉพาะสำหรับนักเรียน ม.ปลาย ควรเพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับการลงทุนเบื้องต้น การจัดการหนี้สินเพื่อการศึกษา และการวางแผนการเงินส่วนบุคคล 3) การสร้างภาคีเครือข่ายกับสถาบันการเงิน เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือ และอาจนำไปสู่การยกระดับโครงการเป็นธนาคารโรงเรียนที่มีนักเรียนเป็นผู้บริหารจัดการเอง

5 ด้านการประเมินเพื่อการยอมรับ: คุณค่าและความยั่งยืน

ในขั้นตอนสุดท้ายของการประเมิน พบว่าโครงการ “ออมดีมีใช้” ได้รับการยอมรับในระดับสูงอย่างท่วมท้น ผลการประเมินเชิงปริมาณชี้ว่าโครงการ ผ่านเกณฑ์การยอมรับในภาพรวมถึงร้อยละ 99.01 สอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร, ครู, นักเรียน, และผู้ปกครอง ต่างแสดงความ “เชื่อมั่นสูง” ในความโปร่งใสของโครงการและมีความ “พึงพอใจมาก” ต่อผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน เหตุผลสำคัญที่ทำให้โครงการได้รับการยอมรับอย่างสูง แม้จะมีข้อบกพร่องในการปฏิบัติ คือ ทุกฝ่ายเห็นตรงกันว่าคุณค่าหลักของโครงการในการสร้าง “ทักษะชีวิตที่ยั่งยืน” และปลูกฝังวินัยทางการเงินให้แก่นักเรียนนั้น มีน้ำหนักมากกว่าปัญหาและอุปสรรคที่พบ ผู้ปกครองสนับสนุนให้ “ดำเนินการต่ออย่างยิ่ง” เพราะเห็นการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกของบุตรหลานอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งเป็นการตอกย้ำว่าโครงการนี้ได้บรรลุเป้าหมายหลักในการสร้างรากฐานทางการเงินที่สำคัญให้กับเยาวชน บทเรียนจากผลการประเมินเหล่านี้จึงเป็นข้อมูลสำคัญสำหรับการอภิปรายเพื่อสร้างองค์ความรู้ที่สามารถนำไปปรับใช้ในวงกว้างต่อไป

ตารางที่ 4 ผลการประเมินการยอมรับโครงการออมดีมีใช้โรงเรียนจรัสพิชากร

	รายการประเมิน	พฤติกรรมนักเรียน (%)			ผลการ
		ใช่	ไม่ใช่	รวม	ประเมิน
1	ท่านตระหนักและเห็นคุณค่าของการออม	99.33	0.67	100.00	ผ่าน
2	ท่านมีเป้าหมายในการออมชัดเจน	99.11	0.89	100.00	ผ่าน
3	ท่านมีความมุ่งมั่นตั้งใจหารายได้ระหว่างเรียน /ปิดเทอม	98.22	1.78	100.00	ผ่าน
4	ท่านมีพฤติกรรมออมก่อน...ใช้ทีหลัง	99.11	0.89	100.00	ผ่าน
5	ท่านมีพฤติกรรมแบ่งเงินเป็นส่วน ๆ ก่อนใช้	99.33	0.67	100.00	ผ่าน
6	ท่านออมเงินเป็นประจำ	99.11	0.89	100.00	ผ่าน
7	ท่านคิดไตร่ตรอง / จัดลำดับความจำเป็น ก่อนใช้เงินเสมอ	98.89	1.11	100.00	ผ่าน
8	ท่านไม่ใช้เงินตามโฆษณาลด แลก แจก แถม	98.89	1.11	100.00	ผ่าน
9	ครอบครัวสนับสนุนให้ออมเงิน	99.55	0.45	100.00	ผ่าน
10	กิจกรรมของโรงเรียนสนับสนุนให้ออมเงิน	98.44	1.56	100.00	ผ่าน
11	เพื่อน ๆ ในโรงเรียนสนับสนุนให้ออมเงิน	98.89	1.11	100.00	ผ่าน
12	ท่านมีสมุดเงินฝากธนาคาร	98.89	1.11	100.00	ผ่าน
13	ท่านทำบัญชีรายรับ รายจ่าย ประจำวันเป็นประจำ	99.78	0.22	100.00	ผ่าน
14	ท่านสามารถนำทักษะการออมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	98.44	1.56	100.00	ผ่าน

	รายการประเมิน	พฤติกรรมนักเรียน (%)			ผลการ
		ใช่	ไม่ใช่	รวม	ประเมิน
15	ท่านใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดภายใต้แนวคิด “ออมดี มีใช้ อย่างยั่งยืน”	99.11	0.89	100.00	ผ่าน
	รวม	99.01	0.99	100.00	ผ่าน

จากตารางที่ 4 พบว่า การประเมินการยอมรับโครงการออมดีมีใช้โรงเรียนจรัสพิชากรโดยรวมมีความพึงพอใจผ่านเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 99.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผ่านเกณฑ์ ทุกข้อ รายการที่มีความพึงพอใจสูงสุด 3 อันดับ ได้แก่ ทำบัญชีรายรับ รายจ่าย ประจำวันเป็นประจำ (ร้อยละ 99.78) ครอบครัวสนับสนุนให้ออมเงิน (ร้อยละ 99.55) และพฤติกรรมแบ่งเงินเป็นส่วนๆ ก่อนใช้ (ร้อยละ 99.33) รายการที่มีความพึงพอใจต่ำสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ความมุ่งมั่นตั้งใจหารายได้ระหว่างเรียน /ปิดเทอม (ร้อยละ 98.22) กิจกรรมของโรงเรียนสนับสนุนให้ออมเงิน(ร้อยละ 98.44) และสามารถนำทักษะการออมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน (ร้อยละ 98.44)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญเพื่ออภิปรายในมุมมองที่กว้างขึ้น และถอดบทเรียนสำคัญสำหรับผู้กำหนดนโยบายและผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษาอื่นที่สนใจนำแนวคิดนี้ไปประยุกต์ใช้ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

จากผลการประเมินโครงการออมดีมีใช้โรงเรียนจรัสพิชากร ส่วนของการประเมินการวางแผนโครงการโดยรวมมีความเพียงพอ / เหมาะสมระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้อมีความเพียงพอ / เหมาะสมระดับมากที่สุด รายการที่มีผลการประเมินต่ำสุด 2 อันดับสุดท้ายซึ่งจะได้แก้ไขปรับปรุง ได้แก่ ความพร้อมของสถานที่ในการจัดโครงการ และความพร้อมของสื่อ/วัสดุ/อุปกรณ์ ที่ใช้ในการจัดโครงการออมดีมีใช้โรงเรียนจรัสพิชากร สอดคล้องกับงานวิจัยของสุพัตรา หนูทองอินทร์ (2567) ที่พบว่า 1) ระบบโครงการโดยรวมได้รับการประเมินสูง สถานะโครงการโดยรวมได้รับคะแนนเฉลี่ยสูงสุดในทุกด้าน 2) การวางแผนโครงการโดยรวมได้รับการประเมินสูง เนื้อหาหลักสูตรและกิจกรรมได้รับคะแนนเฉลี่ยสูงสุดในทุกด้าน 3) การดำเนินงานโครงการโดยรวมได้รับการประเมินสูง การวัดและประเมินผลได้รับคะแนนเฉลี่ยสูงสุดในทุกด้าน 4) การประเมินการปรับปรุงโครงการพบข้อบกพร่องบางประการ เช่น ข้อจำกัดด้านเวลา และสื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ในกิจกรรมไม่เพียงพอ ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง ได้แก่ การวางแผนขยายเวลาการฝึกอบรม การหารือเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณ วัสดุ และอุปกรณ์ให้เพียงพอสำหรับจำนวนนักเรียน และการสร้างโอกาสให้สมาชิกในชุมชนได้ทดลองใช้ผลิตภัณฑ์และให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงคุณภาพผลิตภัณฑ์ 5) การยอมรับโครงการโดยรวมได้รับคะแนนเฉลี่ยสูงสุด นักเรียนแต่ละคนที่เข้าร่วมการฝึกอบรมมีความขยันหมั่นเพียร มีความรับผิดชอบ และทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จสมบูรณ์โดยไม่ยอมแพ้ แสดงให้เห็นถึงทัศนคติที่จริงจัง คะแนนเฉลี่ยของพวกเขาสูงที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญนภา คูวิบูลย์ศิลป์ (2565) ที่พบว่า โดยรวมแล้ว คนส่วนใหญ่ชอบโครงการนี้มากและคิดว่าประสบความสำเร็จ แต่มีสิ่งหนึ่งที่ทำได้ไม่ดีนัก คือ นักเรียนมักลืมจดบันทึกรายรับและรายจ่ายประจำวันอย่างสม่ำเสมอ และสอดคล้องกับการวิจัยของสุมณฑา จริยา และเสฐียร ทั่งทองมะดัน (2563) ที่พบว่า ในพุทธศาสนา การเรียนรู้วิธีการออมเงินมีความสำคัญมาก และประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ขั้นแรก นักเรียนควรเรียนรู้วิธีการออมเงินที่ดี เพื่อให้เงินออมงอกเงยขึ้น การสอนให้นักเรียนเข้าใจว่าทำไมการออมเงินจึงสำคัญก็เป็นประโยชน์เช่นกัน นักเรียนสามารถ

ฝึกฝนการออมได้โดยการฝากเงินเข้าบัญชีโรงเรียนหรือบัญชีธนาคาร แต่ในบางพื้นที่อาจทำได้ยาก ดังนั้น โรงเรียนควรจัดกิจกรรมและโครงการสนุกๆ เพื่อช่วยให้นักเรียนฝึกฝนการออม ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนออมเงิน ผู้รับผิดชอบโรงเรียนควรวางแผนและดำเนินกิจกรรมเหล่านี้ ทำงานร่วมกับครูและผู้ช่วย และตรวจสอบให้แน่ใจว่าบริการออมเงินใช้งานง่ายสำหรับทุกคน การวางแผนอย่างรอบคอบเกี่ยวกับกิจกรรมที่จะทำ ใครจะช่วย ที่ไหน และต้องใช้วัสดุอะไรบ้างนั้นมีความสำคัญมาก ปัจจุบันโรงเรียนยังไม่มีพื้นที่ธนาคารโดยเฉพาะ เนื่องจากขาดแคลนบุคลากรและงบประมาณ แต่หวังว่าจะแก้ไขปัญหานี้ได้ในอนาคต

จากการประเมินการยอมรับโครงการออมดีมีใช้โรงเรียนจรัสพิชากร โดยรวมมีความพึงพอใจผ่านเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 99.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อรายการที่มีความพึงพอใจสูงสุด 4 อันดับแรก ได้แก่ ทำบัญชีรายรับ รายจ่าย ประจำวันเป็นประจำ ครอบครัวสนับสนุนให้ออมเงิน ตระหนักและเห็นคุณค่าของการออม มีพฤติกรรมแบ่งเงินเป็นส่วนๆ ก่อนใช้ รายการที่มีความพึงพอใจต่ำสุดอันดับสุดท้ายได้แก่ มีความมุ่งมั่นตั้งใจหารายได้ระหว่างเรียน/ปิดเทอม ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามให้ข้อเสนอแนะว่า ควรจัดทำโครงการเด็กดีมีเงินออมทุกปี รณรงค์อย่างจริงจังให้นักเรียนทุกคนเห็นความสำคัญและเข้าร่วมโครงการออมเงินนักเรียนตระหนักและเห็นคุณค่าของการออม นักเรียนมีเป้าหมายในการออมชัดเจน และครอบครัวสนับสนุนให้ออมเงิน ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการออมและการใช้จ่ายเงิน สอดคล้องกับการวิจัยของพลอยรัฐ รัตนศรีปัญญะ (2565) ที่พบว่า โครงการดังกล่าวผ่านเกณฑ์การประเมินการยอมรับโดยภาพรวม โดยผลการประเมิ ด้านระบบอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านการวางแผนและด้านการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีจุดเด่นอยู่ที่ความชัดเจนของวัตถุประสงค์ ความพร้อมของสื่ออุปกรณ์ และกิจกรรมเพิ่มศักยภาพ ในส่วนของผลลัพธ์เชิงประจักษ์ จุดแข็งที่สุดคือนักเรียนทุกคนสามารถสอบเข้าเรียนต่อได้ อีกทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาจีนและสมรรถนะผู้เรียนอยู่ในเกณฑ์ดีส่งผลให้ความพึงพอใจของผู้เรียนและผู้ปกครองอยู่ในระดับมาก อย่างไรก็ตาม โครงการยังประสบปัญหาด้านความพร้อมของสถานที่ โดยเฉพาะข้อจำกัดเรื่องห้องเรียนที่ไม่สามารถจัดให้เป็นห้องประจำได้ ซึ่งเป็นประเด็นที่ควรได้รับการปรับปรุงต่อไป และสอดคล้องกับการวิจัยของพนมวรรณ ผลสาลี่ (2561) ที่พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ สื่ออินโฟกราฟิกตามทฤษฎีการถ่ายโยงความรู้ ส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมการออมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนในระดับมากจากผลสัมฤทธิ์ดังกล่าว สามารถนำแนวคิดนี้มาประยุกต์ใช้โดยเปิดโอกาสให้นักเรียน ออกแบบบัญชีรายรับ-รายจ่ายในรูปแบบของตนเอง (Self-designed Account) เพื่อสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของ ซึ่งจะช่วยสร้างแรงจูงใจและกระตุ้นให้เกิดการจดบันทึกเป็นประจำทุกวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คุณค่าของรูปแบบอัลคินในฐานะเครื่องมือพัฒนาโครงการ การประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินของอัลคินในกรณีศึกษานี้ได้แสดงให้เห็นถึงคุณค่าที่สำคัญยิ่งกว่าการประเมินผลสัมฤทธิ์ปลายทางเพียงอย่างเดียว การประเมินอย่างเป็นระบบครบทั้ง 5 ขั้นตอนช่วยให้ผู้บริหารและผู้รับผิดชอบโครงการมองเห็นภาพรวมได้อย่างรอบด้าน ตั้งแต่ความแข็งแกร่งของรากฐานเชิงนโยบาย (System Assessment) ไปจนถึงความท้าทายที่ซ่อนอยู่ในการปฏิบัติ (Implementation & Improvement) และเหตุผลที่แท้จริงที่ทำให้โครงการเป็นที่ยอมรับ (Certification) รูปแบบนี้ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือวินิจฉัยที่ชี้ให้เห็นทั้งจุดแข็งและจุดที่ต้องพัฒนา ทำให้ข้อเสนอแนะที่ได้มีความเฉพาะเจาะจงและนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้จริง แตกต่างจากการประเมินที่มุ่งเน้นเพียงผลลัพธ์สุดท้ายซึ่งอาจมองข้ามพลวัตและปัญหาเชิงกระบวนการที่เกิดขึ้น คือ บทเรียนสำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา จากการวิเคราะห์โครงการออมดีมีใช้ สามารถถอดบทเรียนเชิงปฏิบัติที่เป็นดั่งหลักการชี้นำสำหรับสถานศึกษาอื่นได้ 3 ประเด็นหลัก ดังนี้ 1) หลักการบูรณาการเชิงกลยุทธ์ การเชื่อมโยงโครงการสู่นโยบายและพันธกิจ ปัจจัยสำคัญที่สุดที่ทำให้โครงการได้รับการสนับสนุน

และเป็นที่ยอมรับ คือการที่โครงการถูกวางตำแหน่งให้สอดคล้องกับนโยบายระดับชาติ และบูรณาการเข้ากับพันธกิจหลักของโรงเรียน (การสร้างทักษะชีวิต, คุณลักษณะอันพึงประสงค์) สิ่งนี้ทำให้โครงการไม่ได้ถูกมองว่าเป็นภาระงานเสริม แต่เป็นเครื่องมือสำคัญในการบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา 2) หลักการออกแบบที่แตกต่าง หนึ่งขนาดไม่สามารถใช้ได้กับทุกคนในระดับมัธยมศึกษา ข้อค้นพบที่เด่นชัดที่สุดคือ กิจกรรมและเนื้อหาที่ได้ผลดีกับนักเรียน ม.ต้น อาจไม่เหมาะสมหรือเพียงพอสำหรับนักเรียน ม.ปลาย ซึ่งต้องการความรู้ที่ซับซ้อนกว่าการออมพื้นฐาน เช่น การลงทุนเบื้องต้น หรือการวางแผนการเงินเพื่อการศึกษาต่อ การไม่แยกลักษณะกิจกรรมและหลักสูตรสำหรับนักเรียนสองกลุ่มวัยนี้จึงถือเป็นข้อผิดพลาดเชิงกลยุทธ์ ไม่ใช่เพียงความท้าทาย โครงการสร้างวินัยทางการเงินที่ยั่งยืนจึงจำเป็นต้องมีการออกแบบหลักสูตรและกิจกรรมที่แตกต่าง (Differentiated Instruction) ตามระดับพัฒนาการและความต้องการของผู้เรียน และ 3) ความจำเป็นเชิงยุทธศาสตร์ด้านเทคโนโลยี การเปลี่ยนผ่านจากระบบ Manual สู่ดิจิทัลเพื่อความยั่งยืน โครงการที่พึ่งพาระบบเอกสารในระยะยาวจะสร้างภาระงานที่หนักเกินไปสำหรับครู และขาดแรงจูงใจสำหรับนักเรียนที่คุ้นเคยกับเทคโนโลยีดิจิทัล บทเรียนสำคัญคือ การนำเทคโนโลยี เช่น แอปพลิเคชัน มาประยุกต์ใช้ไม่ใช่เพียง "ทางเลือก" แต่เป็นความจำเป็นเพื่อลดภาระงานบริหารจัดการ เพิ่มความน่าสนใจ และทำให้โครงการสามารถดำเนินต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนในระยะยาว

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ การประเมินโครงการ "ออมดีมีใช้" โรงเรียนจรัสพิชากร ทั้งในมิติเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ สามารถสรุปเป็น องค์ความรู้ใหม่ (New Insights & Knowledge Synthesis) ที่ก้าวข้ามการเป็นเพียงโครงการออมเงินพื้นฐาน สู่การพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนที่ยั่งยืนสู่องค์ความรู้ใหม่ ดังนี้

1. การเปลี่ยนผ่านจาก "วินัยเชิงรับ" สู่ "วินัยเชิงรุก" (From Passive to Proactive Discipline) การประเมินพบว่า โครงการไม่ได้เพียงแค่สอนให้เด็ก "ออมเงิน" (Passive) แต่ได้สร้างกระบวนการ "คิดก่อนใช้" และการ "หารายได้ระหว่างเรียน" (Proactive) Insight วินัยทางการเงินที่แท้จริงไม่ได้เกิดจากการประหยัดเพียงอย่างเดียว แต่เกิดจากการตระหนักรู้ในคุณค่าของทรัพยากร (เงิน, พลังงาน, เวลา) ซึ่งนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในมิติอื่นๆ เช่น การประหยัดไฟฟ้าและน้ำในโรงเรียนและที่บ้าน

2. วงจรการเรียนรู้ข้ามวัยและข้ามบริบท (Intergenerational & Cross-contextual Learning) ผลที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิด (Unintended Outcomes) กลายเป็นองค์ความรู้สำคัญ คือการที่นักเรียนกลายเป็น "ผู้นำการเปลี่ยนแปลง" (Change Agent) ในครอบครัว Insight โครงการออมดีมีใช้โรงเรียนจรัสพิชากรสามารถทำหน้าที่เป็นสะพานเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน ผ่านกิจกรรมการเข้าถึงบริการทางการเงิน (ธนาคารเคลื่อนที่) ทำให้เกิดการเรียนรู้ทางการเงินข้ามรุ่นที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจครัวเรือนในภาพรวม

3. ความขัดแย้งเชิงระบบ อุปสรรคของ Analog ในยุค Digital ลการประเมินพบช่องว่าง (Gap) ที่สำคัญระหว่าง "ความตั้งใจออม" (ร้อยละ 99.78) กับ "ความสม่ำเสมอในการบันทึก" Insight ระบบการบันทึกด้วยมือ (Manual/Paper-based) คืออุปสรรคสำคัญที่บั่นทอนวินัยในระยะยาวและสร้างภาระงานส่วนเกินให้บุคลากร องค์ความรู้ใหม่คือ "วินัยที่ยั่งยืนต้องการระบบที่อำนวยความสะดวก" การใช้สมาร์ทโฟนหรือแอปพลิเคชันจึงไม่ใช่แค่เรื่องของความทันสมัย แต่เป็นเรื่องของการรักษาแรงจูงใจ (Maintenance of Motivation)

4. การยกระดับสู่ "ความฉลาดรู้ทางการเงิน" (Financial Literacy Ecosystem) ข้อเสนอแนะจากการประเมินชี้ให้เห็นว่า การออมเป็นเพียง "ยอดภูเขาน้ำแข็ง" ของความสำเร็จ Insight โครงการควรพัฒนาสู่ระบบนิเวศการเรียนรู้ที่ประกอบด้วยธนาคารโรงเรียน เพื่อสร้างสถานการณ์จำลองที่สมบูรณ์, การลงทุนและการจัดการความเสี่ยง, เพื่อเตรียมพร้อมสู่โลกความจริง (โดยเฉพาะนักเรียน ม.ปลาย) การเจรจาต่อรองทางการเงิน เพื่อสร้างทักษะชีวิตในโลกการทำงาน

บทสรุปองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้คือ ความสำเร็จของการออมเงินไม่ได้อยู่ที่ยอดเงินในบัญชี แต่อยู่ที่การปรับเปลี่ยนชุดความคิด (Mindset) ผ่านระบบที่เอื้อต่อการปฏิบัติ หากโรงเรียนจรัสพิชากรสามารถเปลี่ยนจาก "โครงการตามนโยบาย" เป็น "ธนาคารดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้" จะเป็นการสร้างมาตรฐานใหม่ให้กับการบริหารจัดการศึกษาไทยที่สามารถวัดผลสำเร็จได้ทั้งเชิงพฤติกรรมผู้เรียนและเชิงความเข้มแข็งของชุมชน สรุปดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 โรงเรียนควรจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมเพื่อสนับสนุนกิจกรรมเสริม เช่น รางวัลแรงจูงใจสื่อส่งเสริมการออม หรือกิจกรรมค่ายการเงิน พัฒนา “ระบบดิจิทัลธนาคารโรงเรียน” เช่น QR ฝากออมระบบบันทึกข้อมูลอัตโนมัติ ลดภาระงานของครูจัดอบรมครูเกี่ยวกับการส่งเสริมวินัยการเงิน การจัดการข้อมูลและทักษะด้านการบริหารโครงการเพิ่มกิจกรรมสร้างแรงจูงใจ เช่น วันออมดีมีใช้ นิทรรศการ หรือกิจกรรมสอนจัดงบประมาณแบบเกม (Gamification) ขยายโครงการให้ครอบคลุมผู้ปกครอง เพื่อสร้างวัฒนธรรมการออมทั้งครอบครัว

1.2 การปรับเปลี่ยนสู่ระบบดิจิทัล (Digital Transformation): โรงเรียนควรลดภาระงานครูและแก้ปัญหาความล่าช้าในการฝากเงิน โดยนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ เช่น การใช้ Google Forms หรือแอปพลิเคชันบนมือถือในการบันทึกรายรับ-รายจ่ายแทนสมุดจด ซึ่งจะช่วยประมวลผลข้อมูลอัตโนมัติและดึงดูดความสนใจนักเรียนรุ่นใหม่ การจัดหลักสูตรตามช่วงวัย (Customized Curriculum) ควรแบ่งระดับเนื้อหาและการปฏิบัติให้เหมาะสม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น: เน้นการสร้างวินัยพื้นฐาน การทำบัญชี และการออม (ตามรูปแบบเดิม) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย: ยกระดับสู่ "ความฉลาดรู้ทางการเงิน" (Financial Literacy) เช่น การวางแผนการเงินเพื่อการศึกษาต่อ, การลงทุนเบื้องต้น, และการบริหารจัดการหนี้สิน เพื่อให้กิจกรรมมีความท้าทายและตอบโจทย์ชีวิตจริง การส่งเสริมทักษะอาชีพ: เนื่องจากผลการประเมินด้านการหารายได้เสริมต่ำสุด ควรบูรณาการกิจกรรม "ตลาดนัดอาชีพ" หรือโครงการธุรกิจจำลอง เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการหารายได้ควบคู่ไปกับการออม ตามแนวคิดการพึ่งพาตนเอง

1.3 ส่งเสริมให้นักเรียนตระหนักและเห็นคุณค่าของการออมโดยกำหนดให้ฝากเงินแบบเงินฝากประจำทุกเดือน อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อเป็นการบังคับการออมเงินและฝึกนักเรียนให้คิดก่อนใช้ใช้เงินรวมถึงทรัพยากรด้วยความประหยัด

1.4 ส่งเสริมให้มีการจดบันทึกบัญชีรายรับรายจ่ายของตนเองอย่างต่อเนื่อง และขยายผลเป็นบัญชีครัวเรือนและพัฒนารูปแบบการบันทึกรายรับ รายจ่าย เงินออมผ่านสมาร์ทโฟน ผู้ใช้งานสามารถทราบรายรับรายจ่ายและเงินออมได้ตลอดเวลา

1.5 ส่งเสริมทักษะอาชีพ เพื่อหารายได้เสริมที่บูรณาการกับรายวิชาของนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การประเมินหลังการเปลี่ยนแปลงระบบดำเนินการ ประเมินโครงการธนาคารโรงเรียนด้วยรูปแบบการประเมินของอัลคิน อีกครั้งภายหลังจากที่ได้มีการนำระบบดิจิทัลและโครงสร้างธนาคารโรงเรียนมาใช้ เพื่อศึกษาประสิทธิผลและความยั่งยืนของโครงการที่พัฒนาขึ้นใหม่

2.2 ควรศึกษาผลกระทบระยะยาวของโครงการต่อพฤติกรรมการเงินของนักเรียนใช้การวิจัยเชิงผสม (Mixed Methods) เพื่อตรวจสอบคุณภาพการออมและทักษะการวางแผนทางการเงินอย่างลึกซึ้ง ศึกษาเปรียบเทียบผลลัพธ์โครงการกับโรงเรียนอื่นที่จัดกิจกรรมธนาคารโรงเรียนพัฒนาตัวชี้วัดพฤติกรรมการเงินที่เป็นรูปธรรม เช่น จำนวนเงินออมต่อเดือน ความสม่ำเสมอในการออม หรือทักษะการทำบัญชีรายรับรายจ่าย

2.3 การศึกษาปัจจัยเชิงลึกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการออมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา และ ความสัมพันธ์ระหว่างผลของการหารายได้ระหว่างเรียนต่ออัตราการออม เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ในการออกแบบกลไกการจูงใจและการขยายหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนแต่ละช่วงวัย

2.4 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวินัย และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลการพัฒนาทักษะด้านวิชาการและความต่อเนื่องของการออม เพื่อให้การส่งเสริมวินัยทางการเงินสามารถถูกบูรณาการเข้ากับระบบการเรียนการสอนได้อย่างมีเหตุผลและยั่งยืน

2.5 ควรวิจัยเปรียบเทียบกับโรงเรียนที่ไม่มีโครงการธนาคารโรงเรียน เพื่อประเมินความแตกต่างที่เกิดขึ้น

เอกสารอ้างอิง

พนมวรรณ ผลสาลี่. (2561). การพัฒนาสื่ออินโฟกราฟิกตามทฤษฎีการถ่ายโยงความรู้ เรื่อง การออมเพื่ออนาคต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

เพ็ญนภา คูวิบูลย์ศิลป์. (2565). การประเมินโครงการเด็กดีมีเงินออมโรงเรียนคีรีราษฎร์พัฒนา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

พลอยรัฐ รัตนศรีปัญญะ. (2565). การประเมินผลโครงการห้องเรียนพิเศษภาษาจีน โรงเรียนเบญจมราชูทิศ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

สุพัตรา หนูทองอินทร์ (2567) การประเมินโครงการส่งเสริมทักษะอาชีพอิสระสร้างรายได้ระหว่างเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนบ้านสันยูงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). การสร้างค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ. TEPE-58101 เอกสารหลักสูตรอบรมแบบ e-Training หลักสูตรการสร้างค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (12) ประเด็นการพัฒนาการเรียนรู้ (พ.ศ. 2561 – 2580). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). สรุปสาระสำคัญแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สุมณฑา จริยา และเสฐียร ทั่งทองมะดัน. (2563).การประยุกต์ใช้อารักขสัมปทา เพื่อสร้างอุปนิสัยการออมทรัพย์ของนักเรียนโรงเรียนโนนสูงศรีธานี อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา.

Alkin, M. C. and Carden, F. (2012). Evaluation Roots: An International Perspective. Journal of Multi Disciplinary Evaluation, 8(17), 102-118.

Krejecie, R, V. and Morgan, D, W. (1970). Determining sample size for research activities. Educational and Psychological Measurment, 30(3), 607 – 610.

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) 2569
Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU Vol. 13 No. 1 (January-April) 2026
ISSN: 2673-0030 (Online) https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU

การพัฒนาทักษะการอ่านสะกดคำโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบเอ็กซ์พลิซิท ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านนา จังหวัดชัยภูมิ

DEVELOPMENT OF READING AND SPELLING SKILLS USING EXPLICIT LEARNING TECHNIQUES OF GRADE 1 STUDENTS AT BAN NA SCHOOL, CHAIYAPHUM PROVINCE

[1]ณัฐภัทร สมอแข็ง Nattapat Samorkhang [2]พชรกฤต ศรีบุญเรือง Phacharakrit Sribunrueaing
[3]พระครูคัมภีร์ธรรมานุวัตร PhrakhruKhamphidhammanuwat
[1, 2, 3]มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Khaen Campus, Thailand
Corresponding Author E-mail: nutnarak42@gmail.com

Article Received: October 24, 2025. Revised: April 22, 2026. Accepted: April 25, 2026.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านสะกดคำโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบเอ็กซ์พลิซิทของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านนา จังหวัดชัยภูมิ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านสะกดคำโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบเอ็กซ์พลิซิทของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านนา จังหวัดชัยภูมิ ก่อนการจัดการเรียนรู้และหลังการจัดการเรียนรู้ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านสะกดคำโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบเอ็กซ์พลิซิทของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านนา จังหวัดชัยภูมิ กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านนา จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบฝึกทักษะการอ่านสะกดคำ แบบสอบถามความพึงพอใจ และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านสะกดคำโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบเอ็กซ์พลิซิทของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านนา จังหวัดชัยภูมิ มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 85.36/83.57 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านสะกดคำโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบเอ็กซ์พลิซิทของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านนา จังหวัดชัยภูมิ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการอ่านสะกดคำโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบเอ็กซ์พลิซิทของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านนา จังหวัดชัยภูมิ อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: ทักษะการอ่าน, การอ่านสะกดคำ, เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบเอ็กซ์พลิซิท

Abstract

The objectives of this study were: 1) to develop instructional plans on word decoding through the use of the Explicit Instruction technique for Grade 1 students at Ban Na School, Chaiyaphum Province, with the effectiveness criterion of 80/80; 2) to compare the learning achievement in word decoding of Grade 1 students at Ban Na School, Chaiyaphum Province, before and after learning through the Explicit Instruction technique; and 3) to investigate the students' satisfaction with the instructional plans on word decoding using the Explicit Instruction technique. The sample consisted of seven Grade 1 students at Ban Na School, Chaiyaphum Province. The research instruments included instructional plans, word decoding skill exercises, and a satisfaction questionnaire.

The research findings revealed that: 1) the efficiency of the learning management plans on word decoding using Explicit Instruction for Grade 1 students at Ban Na School, Chaiyaphum Province, was 85.36/83.57 2) the learning achievement in word decoding using Explicit Instruction of the Grade 1 students at Ban Na School, Chaiyaphum Province, after instruction was significantly higher than before instruction at the .05 level; and 3) the students' satisfaction with word decoding instruction using Explicit Instruction at Ban Na School, Chaiyaphum Province, was at the highest level.

Keywords: Reading Skills, Word Decoding, Explicit Instruction Technique

บทนำ

ภาษาไทยมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตของคนไทย เพราะเป็นทั้งภาษาประจำชาติและเครื่องมือหลักในการสื่อสาร การเรียนรู้ภาษาไทยที่ถูกต้องและเป็นระบบจึงต้องอาศัยการวางรากฐานที่มั่นคงตั้งแต่ระดับประถมศึกษา โดยเฉพาะทักษะการอ่านซึ่งถือเป็นปัจจัยหลักในการแสวงหาความรู้ หากนักเรียนอ่านไม่ออกหรืออ่านไม่คล่อง ย่อมส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้วิชาอื่นๆ และต่อยอดไปถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตในอนาคต ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยให้เป็นกลุ่มวิชาพื้นฐานของทุกระดับชั้น โดยมีสาระสำคัญ 5 ด้าน คือ การอ่าน การเขียน การฟัง การดูและการพูด รวมทั้งวรรณคดีและวรรณกรรม สำหรับระดับประถมศึกษาปีที่ 1 หลักสูตรมุ่งเน้นให้นักเรียนสามารถอ่านออกเสียงคำ คำคล้องจอง และข้อความสั้นๆ ได้อย่างถูกต้อง ตลอดจนเข้าใจความหมายของสิ่งที่อ่าน การพัฒนาทักษะเหล่านี้ถือเป็นรากฐานสำคัญของการคิดวิเคราะห์และการสื่อสารในระดับสูงต่อไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

ในการจัดการเรียนการสอนจริงยังคงพบปัญหาที่สำคัญ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มักมีปัญหาในการอ่านคำที่มีตัวสะกด โดยเฉพาะคำที่ไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด ความซับซ้อนของตัวสะกดที่ตรงและไม่ตรงตามมาตรา ทำให้นักเรียนจำนวนมากเกิดความสับสน อ่านผิด สะกดไม่ถูก และไม่สามารถเชื่อมโยงหลักเกณฑ์ทางภาษาได้อย่างถูกต้อง ปัญหานี้ยังพบได้อย่างต่อเนื่องตามผลการทดสอบ RT (Reading Test) ของนักเรียนโรงเรียนบ้านนา จังหวัดชัยภูมิ ที่สะท้อนว่านักเรียนจำนวนมากอ่านไม่คล่องและสะกดคำไม่ได้ ซึ่งมีสาเหตุมาจากทั้งความไม่เข้าใจหลักภาษา การขาดการฝึกฝน และการจัดการเรียนการสอนที่ยังคงใช้วิธีการ

แบบเดิม ไม่สามารถกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2567)

ปัญหาการอ่านสะกดคำที่กล่าวมาสอดคล้องกับงานวิจัยของชลนานันท์ ศิริวัฒน์ (2557) ที่พบว่า นักเรียนระดับประถมศึกษามักออกเสียงผิด จำแนกคำตามมาตราตัวสะกดผิด และขาดแรงจูงใจในการอ่าน ทั้งนี้ยังสัมพันธ์กับข้อเท็จจริงเชิงพัฒนาการ เด็กในช่วงชั้นประถมศึกษาตอนต้นมีสมาธิและความสนใจจำกัด จึงต้องอาศัยกระบวนการเรียนการสอนที่ดึงดูดใจ มีการฝึกซ้ำ และได้รับแรงเสริมเชิงบวกจากครูเพื่อสร้างความมั่นใจในการเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายสำคัญในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 คือ “เด็กไทยวิถีใหม่ อ่านออกเขียนได้ทุกคน” มุ่งเน้นให้ผู้เรียนทุกระดับชั้นอ่านคล่อง เขียนคล่อง และสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ นโยบายนี้สะท้อนความจำเป็นที่ครูผู้สอนจะต้องพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียน และใช้วิธีการสอนที่สามารถสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความสนใจใฝ่รู้ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีบทบาทในการเรียนมากขึ้น ครูผู้สอนหลักภาษาไทยจะต้องพยายามแก้ไขปรับปรุงวิธีสอนอยู่เสมอ

วิธีการสอนแบบเอ็กซ์พลิซิท (Explicit Teaching Model) เป็นหนึ่งในวิธีที่ได้รับการยอมรับว่ามีประสิทธิภาพสูง เน้นการสอนที่เป็นขั้นตอนชัดเจน เริ่มจากการทบทวนเนื้อหาเดิม การอธิบายและสาธิต การฝึกปฏิบัติพร้อมคำแนะนำ การให้ข้อมูลย้อนกลับ และการฝึกปฏิบัติอย่างอิสระ วิธีการนี้ช่วยให้ผู้เรียนค่อยๆ สร้างความเข้าใจจากเรื่องง่ายไปหายาก เหมาะสมกับการสอนทักษะที่ต้องการการฝึกซ้ำ เช่น การอ่านสะกดคำในภาษาไทย (วัชรา เล่าเรียนดี, 2547)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำวิธีสอนแบบเอ็กซ์พลิซิทมาประยุกต์ใช้กับการสอนการอ่านสะกดคำในระดับประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อแก้ไขปัญหาการอ่านไม่คล่อง เพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาไทยของนักเรียน อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่มั่นคงและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านสะกดคำโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบเอ็กซ์พลิซิทของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านนา จังหวัดชัยภูมิ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านสะกดคำโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบเอ็กซ์พลิซิทของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านนา จังหวัดชัยภูมิ ก่อนการจัดการเรียนรู้และหลังการจัดการเรียนรู้

3.เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านสะกดคำโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบเอ็กซ์พลิซิทของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านนา จังหวัดชัยภูมิ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบแผนการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Pre Experimental Designs) มีวิธีการเลือกศึกษาการทดลองกลุ่มเดียวมีการสอบก่อนและหลังการทดลอง (The One-Group Pretest-Posttest Design) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านนา จังหวัดชัยภูมิ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 7 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. ตัวแปรที่ศึกษา 1) ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านสะกดคำโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบเอ็กซ์พลิซิทของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านนา จังหวัดชัยภูมิ 2) ตัวแปรตาม ได้แก่ (1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านสะกดคำโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบเอ็กซ์พลิซิทของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านนา จังหวัดชัยภูมิ ก่อนการจัดการเรียนรู้และหลังการจัดการเรียนรู้ (2) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านสะกดคำโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบเอ็กซ์พลิซิทของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านนา จังหวัดชัยภูมิ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านสะกดคำ แบบประเมินความพึงพอใจ โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบเอ็กซ์พลิซิท จำนวน 8 แผน รวม 16 ชั่วโมง มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้ 1) ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านนา จังหวัดชัยภูมิ ศึกษาตำราการสอนภาษาไทย ตำราวรรณคดีไทย และเอกสารต่างๆ ตามที่กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการกำหนด ศึกษาทฤษฎีเทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบเอ็กซ์พลิซิท 2) จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบเอ็กซ์พลิซิท จำนวน 8 แผน รวม 16 ชั่วโมง จากนั้นนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและนำมาแก้ไขปรับปรุง 3) นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิจัยแล้วนั้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน โดยเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย 3 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลจำนวน 2 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ระหว่างจุดประสงค์พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องความสอดคล้องระหว่าง 0.60-1.00 4) นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน แล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านสะกดคำ แบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ เพื่อใช้ทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้และหลังการจัดการเรียนรู้เป็นแบบทดสอบชุดเดียวกันมีการสลับตัวเลือก โดยมีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้ 1) ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านนา จังหวัดชัยภูมิ สาระการเรียนรู้ภาษาไทย มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด ศึกษาทฤษฎี หลักการ และวิธีสร้างเครื่องมือวัดผลทางการศึกษา รวมทั้งการสร้างแบบทดสอบ (สุวิมล กฤชคฤหาสน์, 2564) 2) สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านสะกดคำตามเนื้อหา และเสนอแบบทดสอบแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านสะกดคำต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิจัย เพื่อตรวจสอบการใช้ภาษา ความถูกต้องของข้อคำถาม ความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดประสงค์ 4) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านสะกดคำที่มีการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิจัยแล้วนั้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน โดยเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย 3 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลจำนวน 2 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ระหว่างจุดประสงค์พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องความสอดคล้องระหว่าง 0.60-1.00 5) นำผลการทดสอบของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านสะกดคำซึ่งเป็นข้อสอบปรนัยมาวิเคราะห์คุณภาพรายข้อเพื่อหาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนก พบว่าแบบทดสอบฉบับนี้ใช้ค่าความ

ยากง่าย (p) ระหว่าง 0.29-0.71 และค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.33-0.83 คัดเลือกข้อสอบไว้ 30 ข้อ คำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของข้อสอบปรนัยโดยใช้สูตร Kuder-Richardson Method (KR-20) (สมนึก ภัททิยธนี, 2565) พบว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านสะกดคำ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.74 6) นำข้อสอบปรนัยที่คัดเลือกไว้จำนวน 30 ข้อ ที่ผ่านการหาคุณภาพของข้อสอบและมีการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปใช้ทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างก่อนการจัดการเรียนรู้ (Pre-test) และหลังการจัดการเรียนรู้ (Post-test) โดยสรุปการสร้างและพัฒนาแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านสะกดคำ

3.3 แบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการอ่านสะกดคำโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบเอ็กซ์พลิซิท มีการสร้างแบบประเมินดังนี้ 1) ผู้วิจัยศึกษา เอกสารที่เกี่ยวข้อง แนวคิด ทฤษฎี ตำรา เอกสาร บทความงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการทำแบบสอบถาม นำกรอบแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจมาสร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนซึ่งประกอบด้วย ประโยค ข้อความ จำนวน 15 ข้อ สอบถามความพึงพอใจ 3 ด้าน คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ และด้านประโยชน์ที่ได้รับพร้อมด้วยมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ 2) นำแบบสอบถามความพึงพอใจเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิจัยเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมของการใช้ภาษาแล้วปรับปรุงแก้ไข 3) นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ ที่ปรึกษาวิจัยแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน โดยเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย 3 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลจำนวน 2 ท่าน พิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และตรวจสอบความสอดคล้อง(Index of Item Objective Congruence) ของคำถามแต่ละข้อว่ามีความสอดคล้องกับจุดประสงค์หรือไม่ (IOC)) โดยพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ระหว่างจุดประสงค์พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องความสอดคล้องระหว่าง 1.00 4) นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่ปรับปรุงและแก้ไขแล้วไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล มีวิธีดำเนินการดังนี้ 1) ดำเนินการประเมินการสะกดคำโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบเอ็กซ์พลิซิทของนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย ก่อนการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านสะกดคำโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบเอ็กซ์พลิซิทก่อนเรียน แบบเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ 2) จัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านสะกดคำโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบเอ็กซ์พลิซิท นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านนา จังหวัดชัยภูมิ 3) ทดสอบนักเรียนหลังเรียน ด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านสะกดคำโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบเอ็กซ์พลิซิท นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านนา จังหวัดชัยภูมิ 4) เปรียบเทียบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน 5) เปรียบเทียบประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องการอ่านสะกดคำโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบเอ็กซ์พลิซิทหลังได้รับการจัดการเรียนรู้กับเกณฑ์ร้อยละ 80 6) ให้ผู้เรียนทำแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อต่อการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านสะกดคำโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบเอ็กซ์พลิซิท นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านนา จังหวัดชัยภูมิ 7) ผู้วิจัยเก็บข้อมูลที่ได้มาทั้งหมดเพื่อนำไปวิเคราะห์ด้วยวิธีสถิติต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การหาค่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านสะกดคำโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบเอ็กซ์พลิซิท นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านนา จังหวัดชัยภูมิ ที่มีประสิทธิภาพ 80/80 โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และการหาค่าสถิติ E_1/E_2

5.2 การหาค่าเปรียบเทียบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านสะกดคำโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบเอ็กซ์พลิซิทของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านนา จังหวัดชัยภูมิ ก่อนการจัดการเรียนรู้และหลังการจัดการเรียนรู้ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent)

5.3 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้การอ่านสะกดคำโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบเอ็กซ์พลิซิท นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านนา จังหวัดชัยภูมิ โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านสะกดคำโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบเอ็กซ์พลิซิทของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านนา จังหวัดชัยภูมิ ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการหาประสิทธิภาพตามมาตรฐาน 80/80 ของแผนการจัดการเรียนรู้เรียนรู้เรื่องการอ่านสะกดคำโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบเอ็กซ์พลิซิทของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านนา จังหวัดชัยภูมิ

ค่าสถิติ	แบบทดสอบก่อนเรียน 30 คะแนน	แบบทดสอบหลังเรียน 30 คะแนน	แบบทดสอบประจำหน่วย 80 คะแนน	ประสิทธิภาพ
$\overline{x}$	12.14	16.71	68.29	85.36/83.57
ร้อยละ	60.71	83.57	85.36	

จากตารางที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านสะกดคำโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบเอ็กซ์พลิซิทของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านนา จังหวัดชัยภูมิ มีค่าประสิทธิภาพของกระบวนการเท่ากับ 85.36 และมีค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์เท่ากับ 83.57 แสดงว่าแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านสะกดคำโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบเอ็กซ์พลิซิทของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านนา จังหวัดชัยภูมิ มีค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 = 85.36/83.57 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว้

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านสะกดคำโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบเอ็กซ์พลิซิทของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านนา จังหวัดชัยภูมิ ก่อนการจัดการเรียนรู้และหลังการจัดการเรียนรู้ ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านสะกดคำโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบเอ็กซ์พลิซิทของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านนา จังหวัดชัยภูมิ

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\overline{x}$	S.D.	t	*p*
หลังเรียน	7	30	16.71	0.76	2.57	.000
ก่อนเรียน	7	30	12.14	1.35		

*p < .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลวิเคราะห์คะแนนทักษะการอ่านสะกดคำโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบเอ็กซ์พลิซิทของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านนา จังหวัดชัยภูมิ หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการที่ตั้งไว้

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เรื่อง การอ่านสะกดคำโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบเอ็กซ์พลิซิทของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ โรงเรียนบ้านนา จังหวัดชัยภูมิ ดังในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้การอ่านสะกดคำโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบเอ็กซ์พลิซิทของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านนา จังหวัดชัยภูมิ

หัวข้อ	$\overline{x}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้	4.54	0.78	มากที่สุด
ด้านบรรยากาศการเรียนรู้	4.57	0.70	มากที่สุด
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	4.60	0.69	มากที่สุด
ภาพรวม	**4.57**	**0.22**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 3 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องการอ่านสะกดคำโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบเอ็กซ์พลิซิทของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านนา จังหวัดชัยภูมิ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนในรายด้านพบว่า ด้านประโยชน์ที่ได้รับเป็นลำดับที่ 1 ด้านบรรยากาศการเรียนรู้เป็นลำดับที่ 2 และด้านกิจกรรมการเรียนรู้เป็นลำดับที่ 3

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการหาค่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านสะกดคำโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบเอ็กซ์พลิซิทของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านนา จังหวัดชัยภูมิ พบว่า การทดสอบประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านสะกดคำโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบเอ็กซ์พลิซิทของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านนา จังหวัดชัยภูมิ ได้เท่ากับ 85.36/83.57 จากการทดลองใช้แผนการจัดการเรียนรู้ พบว่าค่าประสิทธิภาพของแผนอยู่ในเกณฑ์ที่ สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว้ โดยเฉลี่ยคะแนนระหว่างเรียน (E_1) และคะแนนหลังเรียน (E_2) ของผู้เรียนมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างชัดเจน แสดงให้เห็นว่านักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพระหว่างกระบวนการเรียนการสอนและมีความเข้าใจจนสามารถนำไปใช้ในการทำแบบทดสอบปลายบทเรียนได้อย่างถูกต้องจึงแสดงว่าแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมและส่งผลดีต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เทคนิคการสอนแบบเอ็กซ์พลิซิทเน้นการสอนแบบชัดเจน มีขั้นตอนที่ชัดเจน เช่น การอธิบายแนวคิดอย่างตรงไปตรงมา การสาธิตวิธีการอ่านสะกดคำ การฝึกปฏิบัติร่วมกันและรายบุคคล การให้ข้อเสนอแนะและการแก้ไข นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งอยู่ในช่วงพัฒนาทักษะพื้นฐานด้านภาษาไทย ได้รับประโยชน์จากรูปแบบการสอนที่เน้นความชัดเจนและการลงมือปฏิบัติจริงจึงสามารถพัฒนาทักษะการอ่านสะกดคำได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน มีความมั่นใจในการออกเสียงและการสะกดคำมากขึ้น สามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างเต็มที่ และแสดงความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องระหว่างแผนการเรียนรู้แต่ละแผน ซึ่งสะท้อนถึงความสำเร็จของการจัดกิจกรรมแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับการวิจัยของศิรดา เอียดแก้ว (2548)

ที่พบว่า การสอนแบบเอ็กซ์พลิซิทได้กำหนดขั้นตอนการสอนไว้ชัดเจน ระบุพฤติกรรมการสอนของครูและพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนในแต่ละขั้นตอนไว้อย่างละเอียดเป็นวิธีการสอนที่เน้นการเรียนรู้จากการสอนของครูโดยตรงโดยครูทบทวนความรู้เดิม ชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้แล้วอธิบายเนื้อหาทีละน้อย โดยมีการซักถามเพื่อตรวจสอบความเข้าใจตลอดเวลา จนกระทั่งนักเรียนเข้าใจแล้วจึงให้นักเรียนฝึกปฏิบัติโดยครูแนะนำ เน้นการถามคำถามให้นักเรียนตอบอย่างทั่วถึงโดยครูจะตอบสนองและให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักเรียนแตกต่างกันตามลักษณะการตอบของแต่ละคน อีกทั้ง รุ่งทิพย์ เนตรทิพย์ (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถในการอ่านสะกดคำที่ประสมด้วยสระเสียงเดี่ยว โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับแบบฝึกการอ่านชุดเรียนรู้สระไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่า การสร้างและหาประสิทธิภาพของแบบฝึกการอ่านชุดเรียนรู้สระไทย มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.12/81.12 แสดงให้เห็นว่าการสร้างและหาประสิทธิภาพของแบบฝึกการอ่านชุดเรียนรู้สระไทยมีค่าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านสะกดคำโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบเอ็กซ์พลิซิทของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านนา จังหวัดชัยภูมิ ก่อนการจัดการเรียนรู้และหลังการจัดการเรียนรู้ พบว่า ทักษะการอ่านสะกดคำโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบเอ็กซ์พลิซิทของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านนา จังหวัดชัยภูมิ หลังการจัดการเรียนรู้ สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการสอนแบบเป็นขั้นเป็นตอนชัดเจนและมีแบบแผนจึงช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและจดจำได้ดีขึ้น ส่งผลให้สามารถพัฒนาทักษะการอ่านสะกดคำได้อย่างมีประสิทธิภาพ เทคนิคแบบเอ็กซ์พลิซิทช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้โดยการฝึกฝนจริงทีละขั้นตอน มีการให้แบบฝึกหัด การย้อนทบทวน และการประเมินอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้นักเรียนสามารถจดจำวิธีการอ่านและสะกดคำได้อย่างถูกต้อง ซึ่งเหมาะสมกับระดับพัฒนาการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ยังต้องการความเข้าใจอย่างเป็นรูปธรรมและมีสนับสนุนการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นมิตรและมั่นใจ นักเรียนมักมีความกลัวและไม่มั่นใจในการอ่านหรือออกเสียงผิด แต่การเรียนรู้แบบเอ็กซ์พลิซิทที่มีครูเป็นผู้นำการเรียนรู้แบบใกล้ชิด ช่วยให้นักเรียนได้รับการสนับสนุนทางอารมณ์ เพิ่มความกล้าพูด กล้าอ่าน และมีความสุขในการเรียนรู้ส่งผลต่อพัฒนาการด้านทักษะภาษาอย่างเด่นชัด แสดงให้เห็นว่า เทคนิคการเรียนรู้แบบเอ็กซ์พลิซิทมีประสิทธิภาพในการส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาอย่างแท้จริงจึงควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาต่อยอดในบริบทการศึกษาไทยอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของรุ่งทิพย์ เนตรทิพย์ (2565) ที่พบว่า ความสามารถในการอ่านสะกดคำที่ประสมด้วยสระเสียงเดี่ยวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับแบบฝึกการอ่าน ชุดเรียนรู้สระไทยมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 11.73 และมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 15.27 และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนเรียนและคะแนนหลังเรียนพบว่าคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เรื่อง การอ่านสะกดคำโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบเอ็กซ์พลิซิทของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านนา จังหวัดชัยภูมิ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้การอ่านสะกดคำโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบเอ็กซ์พลิซิทอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุดทั้งในภาพรวมและรายด้าน แสดงให้เห็นว่า เทคนิคดังกล่าวมีความเหมาะสมอย่างยิ่งกับผู้เรียนในระดับประถมศึกษาตอนต้นที่ยังต้องการการเรียนการสอนที่ชัดเจน เป็นระบบและมีการติดตามใกล้ชิดจากครูผู้สอน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

ด้านประโยชน์ที่ได้รับ ได้รับการประเมินสูงที่สุด โดยนักเรียนส่วนใหญ่มีความมั่นใจในการอ่านออกเสียงและการสะกดคำมากขึ้น รู้สึกมีความสุขในการเรียนการอ่าน และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนวิชาอื่น ๆ ได้ด้วย สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นว่าเทคนิคเอ็กซ์พลิซิทช่วยเสริมสร้างทักษะพื้นฐานทางภาษาไทยที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในทุกวิชา อีกทั้งยังช่วยให้ผู้เรียนตระหนักถึงคุณค่าของการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวัน ทำให้เห็นว่าผู้เรียนไม่เพียงแต่ได้รับความรู้เท่านั้น แต่ยังได้รับความมั่นใจและทัศนคติที่ดีต่อการเรียนด้วย

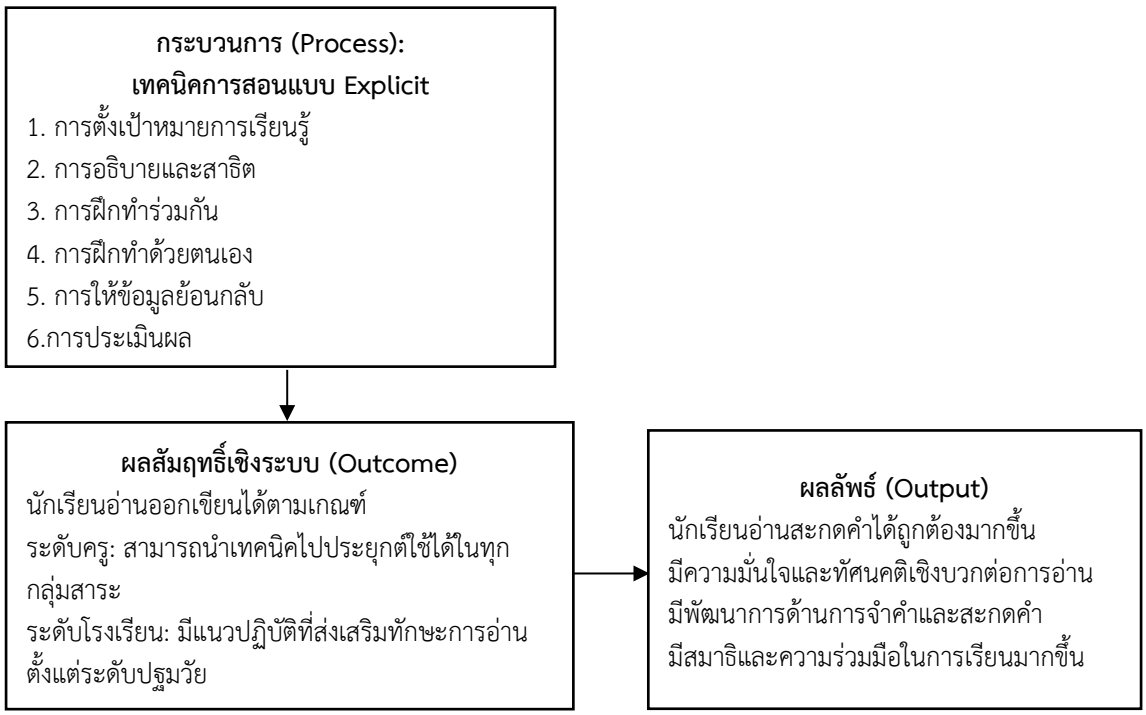
ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ ได้คะแนนรองลงมา โดยนักเรียนรู้สึกว่าชั้นเรียนเต็มไปด้วยบรรยากาศที่ผ่อนคลาย เป็นมิตร ได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อน และกล้าที่จะสอบถามเมื่อมีข้อสงสัย ลักษณะบรรยากาศเช่นนี้เกิดจากการที่เทคนิคเอ็กซ์พลิซิทมีการสอนที่เป็นขั้นตอน ครูให้คำอธิบายและชี้แนะอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ผู้เรียนรู้สึกปลอดภัย ไม่กลัวความผิดพลาด และกล้าที่จะแสดงออกมากขึ้น ส่งผลต่อความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างครูกับนักเรียน รวมถึงระหว่างนักเรียนด้วยกันเอง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การเรียนรู้ดำเนินไปอย่างราบรื่นและเกิดประสิทธิผล

ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ แม้จะได้รับคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด แต่ก็ยังอยู่ในระดับมาก แสดงว่านักเรียนมีความพึงพอใจสูงต่อกิจกรรมที่จัดขึ้น โดยเฉพาะในประเด็นที่นักเรียนได้ฝึกฝนซ้ำหลายครั้ง ได้ฝึกสะกดคำอย่างเป็นระบบ และได้รับการอธิบายที่ชัดเจนทุกขั้นตอน กิจกรรมที่ออกแบบตามหลักเอ็กซ์พลิซิทเน้นการปฏิบัติจริง การสาธิต การตอบคำถาม และการแข่งขันเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมตลอดเวลา และเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้มากขึ้น เมื่อผู้เรียนได้สัมผัสประสบการณ์ตรงและเห็นความก้าวหน้าของตนเองก็ยิ่งทำให้เกิดความมั่นใจและความพึงพอใจต่อการเรียน

โดยสรุป เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบเอ็กซ์พลิซิทช่วยให้ผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พัฒนาทักษะการอ่านสะกดคำได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ในระดับสูงทั้งสามด้าน ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องหลายชิ้น เช่น งานวิจัยของขวัญชัย โพธิ์ขวัญ (2560) ที่พบว่านักศึกษามีความคิดเห็นเชิงบวกต่อการสอนแบบเอ็กซ์พลิซิทในวิชาการเขียนภาพสามมิติ และงานวิจัยของศิราณี แพทอง (2561) ที่ชี้ว่า นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 มีความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ออกแบบตามหลักการเดียวกันอยู่ในระดับมากที่สุด ตลอดจนงานวิจัยของชนินทร์ ทิมฤกษ์ (2565) และวิชชุนี รัตนะ (2555) ที่ยืนยันประสิทธิผลของวิธีการนี้ในระดับชั้นและรายวิชาที่แตกต่างกัน ดังนั้น ผลการวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า การนำเทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบเอ็กซ์พลิซิทมาประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนการอ่านสะกดคำในระดับประถมศึกษาตอนต้นไม่เพียงแต่ช่วยพัฒนาทักษะทางภาษาไทยของนักเรียน แต่ยังส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจ ความสุข และทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ด้วย จึงควรได้รับการส่งเสริมให้นำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งควรพัฒนารูปแบบกิจกรรมให้มีความหลากหลายและทันสมัยมากยิ่งขึ้น เพื่อเพิ่มความน่าสนใจ และสร้างประสิทธิผลสูงสุดในการเรียนรู้ของนักเรียน

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ การพัฒนาทักษะการอ่านสะกดคำโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบเอ็กซ์พลิซิทของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านนา จังหวัดชัยภูมิ สรุปองค์ความรู้การวิจัยดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้วิจัย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 นำเทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบเอ็กซ์พลิซิทไปปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะการสอนทักษะพื้นฐาน เช่น การอ่าน การสะกดคำ หรือการเขียน เพื่อส่งเสริมความเข้าใจของผู้เรียนอย่างเป็นขั้นตอน

1.2 ครูผู้สอนควรปรับกิจกรรมให้หลากหลาย สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียนระดับประถม เช่น ใช้สื่อช่วยสอน บัตรคำ เกมคำศัพท์ หรือบทเพลง เพื่อให้การเรียนรู้ไม่น่าเบื่อและเกิดความสนุกสนาน

1.3 ครูผู้สอนสามารถพัฒนาเครื่องมือวัดผลและแผนการสอนเพิ่มเติมจากผลการวิจัย เพื่อเผยแพร่และใช้ในวงกว้าง

1.4 ครูควรเสริมแรงบวกด้วยการให้รางวัล เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการใช้เทคนิคเอ็กซ์พลิซิทร่วมกับแนวทางอื่น เช่น การเรียนรู้แบบร่วมมือ หรือการใช้เทคโนโลยีช่วยสอน เพื่อเปรียบเทียบผลลัพธ์ด้านการเรียนรู้และความพึงพอใจ

2.2 ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้เทคนิคเอ็กซ์พลิซิทที่ส่งผลต่อทักษะด้านอื่นๆ ในรายวิชาภาษาไทย เช่น ทักษะการพูด ทักษะการเขียน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

ขวัญชัย โพธิ์ขวัญ. (2560). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยวิธีสอนแบบเอ็กซ์พลิซิทวิชาเขียนแบบแม่พิมพ์ด้วยคอมพิวเตอร์เรื่องการเขียนภาพสามมิติของนักศึกษาระดับปริญญาเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีแม่พิมพ์ วิทยาลัยเทคนิคชัยนาท สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 2. วารสารการอาชีวะภาคกลาง, 1(2), 25-33.

ชนินทร์ ทิมฤกษ์ และยุพิน ยืนยง. (2565). การพัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียนสะกดคำภาษาไทย โดยการจัดการเรียนรู้แบบโฟนิกส์ สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1. วารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์, 5(2), 207-232.

ชลนานันท์ ศิริวัฒน์. (2557). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการอ่านคำมาตราตัวสะกด (ตรงรูป) ของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนกับการเรียนปกติ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

รุ่งทิพย์ เนตรทิพย์. (2565). การพัฒนาความสามารถในการอ่านสะกดคำที่ประสมด้วยสระเสียงเดี่ยวโดยการจัด กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับแบบฝึกการอ่านชุดเรียนรู้สระไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วัชรา เล่าเรียนดี. (2547). เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้สำหรับครูมืออาชีพ. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วิชชุนี รัตนะ. (2555). ทักษะทางการเรียนและทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ โดยใช้วิธีการสอนแบบเอ็กซ์พลิซิทร่วมกับการใช้แบบฝึกเสริมทักษะ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3, ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยทักษิณ.

ศิรดา เอียดแก้ว. (2548). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเรื่องชนิดและหน้าที่ของคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่สอนโดยวิธีสอนแบบเอ็กซ์พลิซิทกับวิธีสอนแบบปกติ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ศิราณี แพทอง. (2561). การพัฒนาทักษะการอ่าน และการเขียนคำในภาษาไทยโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียน เรื่อง อ่านหรรษา พาเขียนเพลิน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

สมนึก ภัททิยธนี. (2565). การวัดผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 13. กาฬสินธุ์: ประสานการพิมพ์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2567). รายงานการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (RTป.1) ปีการศึกษา 2567. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักทดสอบทางการศึกษา.

สุวิมล กฤชคฤหาสน์. (2564). เอกสารประกอบการสอน MER3101 การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) 2569
Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU Vol. 13 No. 1 (January-April) 2026
ISSN: 2673-0030 (Online) https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU

การประเมินโครงการวัยรุ่น วัยใส ใส่ใจสุขภาพ ห่างไกลยาเสพติด โรงเรียนสังวาลย์วิท 7 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2

THE EVALUATION OF YOUTH FOR HEALTH CONSCIOUS WITH OUT DRUGS PROJECT SANGWANWIT 7 SCHOOL UNDER NAKHON SI THAMMARAT PRIMARY EDUCATUONAL SERVICE AREA OFFICE 2

[1]วรอัต ทองประดิษฐ Wora-at Thongpradit [2]ธณัฐชา รัตนพันธ์ Thanatcha Rattanaphan
[3]นพรัตน์ ชัยเรือง Nopparat Chairueang
[1, 2, 3]มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช Nakhon Si Thammarat Rajabhat University , Thailand
Corresponding Author E-mail: 6655701058@nstru.ac.th

Article Received: October 30, 2025. Revised: April 22, 2026. Accepted: April 24, 2026.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอการประเมินโครงการวัยรุ่น วัยใส ใส่ใจสุขภาพ ห่างไกลยาเสพติด โรงเรียนสังวาลย์วิท 7 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 โดยประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตของโครงการ ด้วยประยุกต์ใช้รูปแบบซิปป์ (CIPP Model) ของ Danial L. Stufflebeam เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณมีกลุ่มตัวอย่างรวม 300 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย ผู้บริหารจำนวน 2 คน ครูผู้สอนจำนวน 34 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 132 คน และผู้ปกครองจำนวน 132 คน และการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 คน มีเครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 6 ฉบับ และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณด้วยสถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความเหมาะสมของโครงการในภาพรวมของด้านบริบท และด้านปัจจัยนำเข้าอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านกระบวนการ อยู่ในระดับมาก และด้านผลผลิตอยู่ในระดับมากที่สุด ขณะที่ด้านคุณภาพผู้เรียน และความพึงพอใจต่อการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก 2) เหตุผลที่โรงเรียนเข้าร่วมโครงการเนื่องจากตระหนักถึงปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงและยาเสพติดที่เพิ่มขึ้นในกลุ่มวัยรุ่นในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ วัตถุประสงค์ที่สำคัญที่สุดคือ การสร้างภูมิคุ้มกันให้กับนักเรียนและพัฒนาทักษะในการปฏิเสธสิ่งที่ไม่เหมาะสม โครงการประสบความสำเร็จในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยผู้ให้ข้อมูลเห็นว่า พฤติกรรมการทะเลาะวิวาทและสูบบุหรี่ลดลงชัดเจน

คำสำคัญ: การประเมินโครงการ, วัยรุ่น, ยาเสพติด, โรงเรียน

Abstract

This research article aims to propose an evaluation of the project "The Evaluation of Youth For Health Conscious Without Drugs Project at Sangwanwit 7 School Under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 2" The evaluation covers four aspects using the CIPP Model by Danial L. Stufflebeam: Context, Input, Process, and Product. This study utilized a mixed-methods approach, consisting of: Quantitative research: The sample group, totaling 300 individuals selected by purposive sampling, included 2 administrators, 34 teachers, 132 students (from Prathom 6 and Mathayom 3), and 132 parents. Qualitative research: This involved interviewing 5 key informants. The instruments used were six 5-point rating scale questionnaires and an interview form. The quantitative data was analyzed using percentage, mean, and standard deviation, and the qualitative data through content analysis.

The research findings revealed that; 1) The overall appropriateness of the project in the Context and Input aspects was at the highest level. The Processaspect was at a high level, and the Product aspect was at the highest level. Meanwhile, the quality of learners and satisfaction with the implementation were at a high level. 2) The reason the school participated in the project was due to the awareness of increasing risky behaviors and drug problems among adolescents in the area, which aligns with the Ministry of Education's policy. The most significant objective was to build immunity for students and develop skills to refuse inappropriate actions. The project successfully resulted in behavior modification, with informants noting a clear reduction in fighting and smoking behaviors.

Keywords: Project Evaluation, Adolescents, Drugs, School

บทนำ

“ยาเสพติดนี้มันก่อให้เกิดความเดือดร้อนหลายอย่าง โดยที่ไม่ได้ตั้งใจ ทั้งข้าราชการตำรวจทหาร หรือโรงพยาบาลของรัฐและของเอกชนต่าง ๆ เดือดร้อนหมดและสิ้นเปลือง คนทั่วไปก็สิ้นเปลืองแทนที่จะมีเงินทอง มีทุนมาสร้างบ้านเมืองให้สบายให้เจริญ มัวแต่ต้องมาปราบปรามยาเสพติดนับแต่ต้องมาเสียค่าดูแลและรักษาทั้งผู้เสพยา ผู้เป็นคนเดือดร้อนอย่างนี้เสียเงินและเสียชื่อเสียง” เป็นพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานแก่พสกนิกรชาวไทย ณ ศาลาดุสิตาลัย สวนจิตรลดา วันพุธที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2545 (พรสมบัติ ศรีไสย, 2564)

รัฐบาลได้ยกระดับปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาด้านความมั่นคงที่ต้องได้รับการแก้ไขในระดับสำคัญเร่งด่วน โดยถูกบรรจุอยู่ในแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ได้กำหนดให้การป้องกันและปราบปรามปัญหายาเสพติดเป็นประเด็นปัญหาภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดนโยบายเร่งด่วนให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมรณรงค์และประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนตระหนักถึงภัยของยาเสพติด และจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อสร้างบรรยากาศที่อบอุ่นในโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561)

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายให้ผู้บริหาร องค์กรหลัก หน่วยงาน และสถานศึกษาดำเนินการ โครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติด และอบายมุข โดยใช้แนวคิดและหลักการของ “4 ประสาน 2 ค้ำ” (ผู้บริหารสถานศึกษา, ผู้แทนครู/อาจารย์, ผู้แทนผู้ปกครอง, ผู้แทนนักเรียน/นักศึกษา, ตำรวจ , และพระสงฆ์) และกำหนดให้สถานศึกษาดำเนินการตาม 5 มาตรการ ได้แก่ 1) มาตรการป้องกัน 2) มาตรการค้นหา 3) มาตรการรักษา 4) มาตรการเฝ้าระวัง และ 5) มาตรการบริหารจัดการ รวมถึงกลยุทธ์ “4 ต้อง 2 ไม่” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559)

โรงเรียนสังวาลย์วิท 7 ซึ่งเป็นโรงเรียนขยายโอกาสขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ประสบปัญหาทางสังคมที่สำคัญคือ ปัญหายาเสพติด สืบเนื่องจากบริเวณรอบโรงเรียนเป็นแหล่งชุมชนและมีแหล่งมั่วสุมของเยาวชน ส่งผลให้นักเรียนมีความเสี่ยงด้านยาเสพติดและอบายมุข ข้อมูลจากการคัดกรองพบว่า นักเรียนในเขตพื้นที่บริการบางท้องที่มีการแพร่ระบาดของสารเสพติด เช่น บุหรี่ สุรา สารระเหย และยาบ้า (โรงเรียนสังวาลย์วิท 7, 2667)

ดังนั้น ผู้รับผิดชอบกลุ่มงานบริหารกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนสังวาลย์วิท 7 จึงได้จัดทำโครงการวัยรุ่น วัยใส ใส่ใจสุขภาพ ห่างไกลยาเสพติด ในปีการศึกษา 2567 โดยเน้นการดำเนินงานป้องกันและเฝ้าระวังการใช้และการกลับมาใช้สารเสพติด เพื่อให้โครงการบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ จึงใช้รูปแบบการประเมินโครงการแบบซิปป์ (CIPP MODEL) ของ Danial L. Stufflebeam (1977) ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน เพื่อนำผลการประเมินมาเป็นแนวทางในการปรับปรุง พัฒนาโครงการต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อเสนอการประเมินโครงการวัยรุ่น วัยใส ใส่ใจสุขภาพ ห่างไกลยาเสพติด โรงเรียนสังวาลย์วิท 7 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ใน 4 ด้าน ได้แก่

1. ประเมินด้านบริบท (Context) ของโครงการ
2. ประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ของโครงการ
3. ประเมินด้านกระบวนการ (Process) ของโครงการ
4. ประเมินด้านผลผลิต (Product) ของโครงการ โดยเฉพาะในด้านผลการพัฒนาการดำเนินงานตาม 5 มาตรการ, ด้านคุณภาพผู้เรียน และด้านความพึงพอใจต่อโครงการของผู้ที่เกี่ยวข้อง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ประกอบด้วยวิธีวิจัยเชิงปริมาณ และวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีดำเนินการ ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 ประชากรที่ใช้การวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักเรียน (อนุบาลถึง ม.3) และผู้ปกครอง โรงเรียนสังวาลย์วิท 7 รวม 1,404 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณรวม 300 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย ผู้บริหารจำนวน 2 คน ครูผู้สอนจำนวน 34 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 132 คน และผู้ปกครองจำนวน 132 คน

1.3 ผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ ประกอบด้วยผู้อำนวยการโรงเรียนจำนวน 1 คน และครูผู้รับผิดชอบฝ่ายงานกิจการนักเรียนจำนวน 4 คน รวมจำนวน 5 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เชิงปริมาณ แบบสอบถามตามรูปแบบ CIPP Model แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 6 ฉบับ

2.2 เชิงคุณภาพ แบบสัมภาษณ์จำนวน 2 ฉบับ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ด้านบริบท และแบบสัมภาษณ์ด้านกระบวนการ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้เกณฑ์การแปลผลดังนี้ ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 อยู่ในระดับมากที่สุด และ 3.50 - 4.49 อยู่ในระดับมาก ข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบสัมภาษณ์ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ด้านบริบทของโครงการวัยรุ่น วัยใส ใส่ใจสุขภาพ ห่างไกลยาเสพติด โรงเรียนสังวาลย์วิท 7 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินบริบทโครงการวัยรุ่นวัยใส ใส่ใจสุขภาพ ห่างไกลยาเสพติด โดยรวม

ด้านบริบทของโครงการ	$\bar{X}$	S.D.	เกณฑ์การประเมิน
1. ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์โครงการกับนโยบายทางการศึกษา			
1.หลักการและเหตุผลของโครงการมีความสอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด	4.53	0.73	มากที่สุด
2.เป้าหมายของโครงการสอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด	4.56	0.72	มากที่สุด
3.วัตถุประสงค์ของโครงการมีความสอดคล้องกับหลักการและเหตุผล	4.47	0.83	มาก
4.กิจกรรมที่กำหนดในโครงการสอดคล้องเหมาะสมกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด	4.47	0.80	มาก
เฉลี่ย	**4.51**	**0.77**	**มากที่สุด**
2. ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์โครงการกับความจำเป็นการดำเนินโครงการ			
5.โครงการสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของโรงเรียน	4.44	0.76	มาก
6. โครงการมีความเหมาะสมและมีความจำเป็นในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา	4.53	0.90	มากที่สุด
7. โครงการสอดคล้องกับความต้องการของครู ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน	4.47	0.76	มาก
8. วัตถุประสงค์ของโครงการมีความสอดคล้องกับหลักการและเหตุผล	4.47	0.80	มาก
เฉลี่ย	**4.48**	**0.81**	**มาก**
3. ความเหมาะสมของสถานที่และบรรยากาศของสถานศึกษา			
9. สภาวะแวดล้อมของโรงเรียนมีความเหมาะสมและเอื้อต่อการดำเนินโครงการ	4.50	0.73	มากที่สุด
10. การจัดบรรยากาศในการดำเนินงานเหมาะสมและสอดคล้องกับการดำเนินโครงการ	4.50	0.72	มากที่สุด
11.ความพร้อมของอาคารสถานที่ ชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	4.58	0.83	มากที่สุด
12.ทุกพื้นที่รอบบริเวณโรงเรียนได้รับการปรับปรุงพัฒนาให้เกิดความปลอดภัย ในการทำกิจกรรมของนักเรียน	4.56	0.80	มากที่สุด
เฉลี่ย	**4.54**	**0.77**	**มากที่สุด**
เฉลี่ยรวม	**4.51**	**0.78**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 1 พบว่า การโครงการวัยรุ่น วัยใส ใส่ใจสุขภาพ ห่างไกลยาเสพติดโรงเรียนสังวาลย์วิท 7 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ด้านบริบท โดยรวมมีความพึงพอใจระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบริบทโครงการอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$= 4.51, S.D. = 0.78) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือด้านความเหมาะสมของสถานที่และบรรยากาศของสถานศึกษา มีความพึงพอใจระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบริบทโครงการอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$= 4.54, S.D. = 0.77) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านความสอดคล้องของวัตถุประสงค์โครงการกับความจำเป็นการดำเนินโครงการ มีความพึงพอใจระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบริบทโครงการอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$= 4.48, S.D. = 0.81)

2. ผลการวิเคราะห์ด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการวัยรุ่น วัยใส ใส่ใจสุขภาพ ห่างไกลยาเสพติดโรงเรียนสังวาลย์วิท 7 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของโครงการวัยรุ่นวัยใส ใส่ใจสุขภาพ ห่างไกลยาเสพติด โดยรวม

องค์ประกอบการประเมิน	$\overline{X}$	S.D.	เกณฑ์การประเมิน
1.งบประมาณ			
1.มีงบประมาณสนับสนุนอย่างเพียงพอจากโรงเรียน	4.75	0.73	มากที่สุด
2.มีงบประมาณในการดำเนินโครงการมีเพียงพอและเหมาะสม	4.58	0.72	มากที่สุด
3.มีงบประมาณสนับสนุนอย่างเพียงพอจากชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ	4.61	0.83	มากที่สุด
เฉลี่ย	**4.65**	**0.76**	**มากที่สุด**
2.วัสดุอุปกรณ์			
4.สื่อ เอกสาร วัสดุ อุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในโครงการ มีความทันสมัย เหมาะสมและเพียงพอ	4.69	0.46	มากที่สุด
5.วัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือที่ใช้ในโครงการสามารถใช้งานได้ดี	4.64	0.48	มากที่สุด
6.มีอาคารสถานที่ในการปฏิบัติกิจกรรมของโครงการอย่างเหมาะสมและเพียงพอ	4.92	0.28	มากที่สุด
เฉลี่ย	**4.75**	**0.41**	**มากที่สุด**
3.ผู้รับผิดชอบ/ผู้เข้าร่วมโครงการ			
7.บุคลากรมีความรู้ ความสามารถเพียงพอในการดำเนินงานโครงการ	4.78	0.42	มากที่สุด
8.สถานศึกษามีจำนวนบุคลากรเพียงพอและเหมาะสม	4.81	0.46	มากที่สุด
9.บุคลากรมีเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานตามโครงการ	4.86	0.35	มากที่สุด
10.บุคลากรมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อนักเรียนและผู้ร่วมโครงการ	4.83	0.37	มากที่สุด
เฉลี่ย	**4.82**	**0.40**	**มากที่สุด**
เฉลี่ยรวม	**4.74**	**0.52**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 2 พบว่า การโครงการวัยรุ่น วัยใส ใส่ใจสุขภาพ ห่างไกลยาเสพติดโรงเรียนสังวาลย์วิท 7 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) โดยรวมมีความพึงพอใจระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ($\overline{X}$ = 4.74, S.D. = 0.52) เมื่อพิจารณาองค์ประกอบการประเมินเป็นรายด้าน พบว่า ด้านมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ($\overline{X}$ = 4.82, S.D. = 0.40) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านงบประมาณ ($\overline{X}$ = 4.65, S.D. = 0.76)

3. ผลการวิเคราะห์ด้านกระบวนการของโครงการวัยรุ่น วัยใส ใส่ใจสุขภาพ ห่างไกลยาเสพติด โรงเรียนสังวาลย์วิท 7 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการประเมินกระบวนการของโครงการวัยรุ่นวัยใส ใส่ใจสุขภาพ ห่างไกลยาเสพติด โดยรวม

องค์ประกอบการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	เกณฑ์การประเมิน
1.การวางแผนการดำเนินงาน			
1.มีการวางแผนและเตรียมความพร้อมก่อนดำเนินโครงการอย่างเป็นระบบ	4.06	1.29	มาก
2.มีการดำเนินกิจกรรม และปฏิบัติตามแผนโครงการครบทุกกิจกรรม	4.28	0.99	มาก
3.มีการประชุมชี้แจงให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องรับทราบวัตถุประสงค์ของการดำเนินโครงการ	4.25	0.95	มาก
4.เปิดโอกาสให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนด กรอบการดำเนินงานโครงการ	4.22	1.00	มาก
5.มีความเหมาะสมของรูปแบบและวิธีการดำเนินกิจกรรมตามโครงการ	4.36	0.98	มาก
เฉลี่ย	**4.25**	**1.02**	**มาก**
2.การติดตามผล			
7.การดำเนินกิจกรรมเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด	3.97	1.17	มาก
8.นักเรียน ครู และชุมชนมีความสนใจ ตั้งใจ และให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรม	4.28	1.02	มาก
9.มีการกำกับ นิเทศ ติดตามการดำเนินงานของโครงการ	4.31	0.81	มาก
10.เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานโครงการ	4.11	0.99	มาก
11.สรุปและรายงานผลการดำเนินงานของโครงการเพื่อหาข้อบกพร่อง	3.81	1.31	มาก
เฉลี่ย	**4.10**	**1.06**	**มาก**
3.การนำผลไปปรับปรุง			
12.การนำผลการประเมินมาเป็นวางแผน หาแนวทางปรับปรุงพัฒนาเป็นระยะๆ	4.08	1.09	มาก
13.มีการจัดลำดับความสำคัญสิ่งที่จะนำมาปรับปรุงแก้ไขตามแผนที่วางไว้ก่อน-หลัง	4.19	0.94	มาก
เฉลี่ย	**4.14**	**1.02**	**มาก**
เฉลี่ยรวม	**4.16**	**1.03**	**มาก**

จากตารางที่ 3 พบว่า การประเมินโครงการวัยรุ่น วัยใส ใส่ใจสุขภาพ ห่างไกลยาเสพติดโรงเรียนสังวาลย์วิท 7 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 โดยรวมความพึงพอใจระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านกระบวนการของโครงการอยู่ในระดับมาก คือ ($\bar{X}$ = 4.16, S.D. = 1.03) และเมื่อพิจารณาองค์ประกอบการประเมินเป็นรายด้าน พบว่า ด้านมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการวางแผนการดำเนินงาน ($\bar{X}$ = 4.25, S.D. = 1.02) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือด้านการติดตามผล ($\bar{X}$ = 4.10, S.D. = 1.066)

4. ผลการวิเคราะห์ด้านผลผลิต ด้านการดำเนินงานตาม 5 มาตรการของโครงการวัยรุ่นวัยใส ใส่ใจสุขภาพ ห่างไกลยาเสพติด โรงเรียนสังวาลย์วิท 7 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการประเมินด้านผลผลิต ด้านการดำเนินงานตาม 5 มาตรการ ของโครงการวัยรุ่นวัยใส ใส่ใจสุขภาพ ห่างไกลยาเสพติด โดยรวม

องค์ประกอบการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	เกณฑ์การประเมิน
1.ผลการพัฒนาการดำเนินงานโครงการ 5 มาตรการด้านการป้องกัน			
1.สถานศึกษาดำเนินการกิจกรรมห้องเรียนสีขาว	4.81	0.40	มากที่สุด
2.สถานศึกษามีการดำเนินงานโครงการโรงเรียนปลอดบุหรี่	4.81	0.46	มากที่สุด
3.สถานศึกษาจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์เพื่อป้องกันยาเสพติด	4.92	0.36	มากที่สุด
เฉลี่ย	**4.85**	**0.41**	**มากที่สุด**
2.มาตรการด้านการค้นหา			
4.สถานศึกษามีข้อมูลนักเรียรายบุคคล	4.86	0.35	มากที่สุด
5.สถานศึกษามีการคัดกรองจำแนกกลุ่มนักเรียน	4.83	0.37	มากที่สุด
6.สถานศึกษามีการรายงานการสำรวจสภาพการใช้สารเสพติด/ยาเสพติดในระบบ CATAS	4.92	0.28	มากที่สุด
เฉลี่ย	**4.87**	**0.33**	**มากที่สุด**
3.มาตรการด้านการรักษา			
7.สถานศึกษามีนโยบายในการบำบัดรักษาและส่งต่อหน่วยงานสังกัดกระทรวงสาธารณสุขหรือหน่วยงานอื่น	4.69	0.57	มากที่สุด
8.สถานศึกษามี “คลินิกเสมารักษ์”	4.58	0.68	มากที่สุด
9.สถานศึกษามีการช่วยเหลือนักเรียนเบื้องต้นที่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด	4.81	0.46	มากที่สุด
เฉลี่ย	**4.69**	**0.57**	**มากที่สุด**
4.มาตรการด้านการเฝ้าระวัง			
10.สถานศึกษามีตู้แดงเสมารักษ์ รับเรื่องปัญหายาเสพติดและอบายมุข	4.83	0.37	มากที่สุด
11.สถานศึกษาดำเนินการจัดตั้งชมรมเสมารักษ์ป้องกันยาเสพติด	4.75	0.43	มากที่สุด
12.สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมอบรมชมรมเสมารักษ์ป้องกันยาเสพติด	4.81	0.46	มากที่สุด
เฉลี่ย	**4.80**	**0.42**	**มากที่สุด**
5.มาตรการด้านการบริหารจัดการ			
13.สถานศึกษามีความร่วมมือและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องบูรณาการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับภาคเครือข่ายทุกภาคส่วน	4.83	0.37	มากที่สุด
14.สถานศึกษามีการกำกับ ติดตาม ประเมินผล และรายงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	4.89	0.31	มากที่สุด
15.สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานภายใน	4.92	0.28	มากที่สุด
เฉลี่ย	**4.88**	**0.32**	**มากที่สุด**
เฉลี่ยรวม	**4.82**	**0.41**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 4 พบว่า การประเมินโครงการวัยรุ่น วัยใส ใส่ใจสุขภาพ ห่างไกลยาเสพติดโรงเรียนสังวาลย์วิท 7 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ด้านผลผลิต (Product) โดยรวมมีความพึงพอใจระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับผลผลิตของโครงการด้านผลผลิตด้านการดำเนินงานตาม 5 มาตรการ อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ($\bar{X}$ = 4.82, S.D. = 0.41) เมื่อพิจารณาองค์ประกอบการประเมินเป็นราย

ด้าน พบว่า ด้านมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มาตรการด้านการบริหารจัดการ ($\overline{X}$=4.88, S.D.=0.32) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มาตรการด้านการรักษา ($\overline{X}$=4.69, S.D.=0.57))

4.1 ผลการวิเคราะห์ด้านผลผลิต เรื่อง ผลการดำเนินงานด้านคุณภาพผู้เรียน ของโครงการวัยรุ่นวัยใส ใส่ใจสุขภาพ ห่างไกลยาเสพติด โรงเรียนสังวาลย์วิท 7 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการประเมินผลผลิตของโครงการเรื่อง ผลการดำเนินงานด้านคุณภาพผู้เรียน ของโครงการวัยรุ่นวัยใส ใส่ใจสุขภาพ ห่างไกลยาเสพติด โรงเรียนสังวาลย์วิท 7

องค์ประกอบการประเมิน	$\overline{X}$	S.D.	เกณฑ์การประเมิน
1. นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมสาธารณประโยชน์ที่โรงเรียนจัดขึ้น เช่น การเก็บขยะ การเดินรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด เป็นต้น	4.00	1.18	มาก
2. นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมออกกำลังกายที่โรงเรียนจัดขึ้น เช่น วันกีฬาสีโรงเรียน เป็นต้น	3.96	1.08	มาก
3.นักเรียนเลือกคบคนที่ไม่ติดสารเสพติดหรือเกี่ยวข้องอบายมุข	3.89	1.26	มาก
4.นักเรียนจะหลีกเลี่ยงเมื่อมีผู้อื่นมาชวนให้ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดและอบายมุข	4.06	1.19	มาก
5.นักเรียนมักจะหลีกเลี่ยงที่จะไปแหล่งมั่วสุมทั้งยาเสพติดและอบายมุข	3.94	1.30	มาก
6.เมื่อนักเรียนเห็นผู้อื่นยาเสพติดและอบายมุข นักเรียนกล้าปฏิเสธและไม่ทำตามเป็นเด็ดขาด	4.07	1.19	มาก
7.แม้เพื่อนของนักเรียนมาชักชวนให้สูบบุหรี่ หรือดื่มสุรา นักเรียนจะไม่ทำตาม	4.10	1.25	มาก
8.นักเรียนตักเตือนเพื่อนกำลังจะไปมั่วสุมยาเสพติดและอบายมุข	3.96	1.11	มาก
9.นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์ป้องกันยาเสพติดและอบายมุขเมื่อมีหน่วยงานอื่นจัดกิจกรรมนี้ขึ้น	4.10	1.10	มาก
10.นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงพิษภัยของยาเสพติดต่อร่างกาย	3.88	1.22	มาก
11.นักเรียนมีสุขภาพจิตที่ดีสามารถเข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม	4.08	1.13	มาก
12.นักเรียนรู้จักป้องกันตนเองไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดและอบายมุข	4.02	1.21	มาก
13.นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์การประเมินตามหลักสูตรทุกรายวิชา	3.81	1.20	มาก
14.นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์และตัดสินใจกระทำกิจกรรมตามที่ถนัดและสนใจได้	3.89	1.24	มาก
15. นักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน	4.19	1.14	มาก
เฉลี่ยรวม	**4.00**	**1.19**	**มาก**

จากตารางที่ 5 พบว่า ผลการการประเมินผลผลิตของโครงการเรื่อง ผลการดำเนินงานด้านคุณภาพผู้เรียน ของโครงการวัยรุ่น วัยใส ใส่ใจสุขภาพ ห่างไกลยาเสพติดโรงเรียนสังวาลย์วิท 7 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$=4.00, S.D.=1.19) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทั้งหมด 15 ข้อ และมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ นักเรียน

สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ($\overline{X}$=4.19, S.D.=1.14) ส่วนมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์การประเมินตามหลักสูตรทุกรายวิชา ($\overline{X}$=3.81, S.D.=1.20) ตามลำดับ

4.2 ผลการวิเคราะห์ด้านผลผลิตของโครงการ เรื่อง ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการวัยรุ่น วัยใส ใส่ใจสุขภาพ ห่างไกลยาเสพติด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ผลการประเมินผลผลิตของโครงการเรื่อง ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการวัยรุ่น วัยใส ใส่ใจสุขภาพ ห่างไกลยาเสพติด

องค์ประกอบการประเมิน	$\overline{X}$	S.D.	เกณฑ์การประเมิน
1.ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการครั้งนี้	3.89	1.16	มาก
2.ท่านให้ความร่วมมือ และสนับสนุนจากชุมชนในการร่วมกันป้องกัน แก้ไขปัญหายาเสพติดและอบายมุข	3.79	1.18	มาก
3.ท่านได้รับการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของโครงการครั้งนี้	3.92	1.21	มาก
4.โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้านพิษภัยของยาเสพติดและอบายมุขภายในโรงเรียน	3.99	1.04	มาก
5.โรงเรียนมีศูนย์การเรียนรู้โครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุขใช้ในการจัดกิจกรรมของโครงการครั้งนี้	4.02	1.09	มาก
6.หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมนี้เสร็จแล้วท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินโครงการครั้งนี้	4.00	1.08	มาก
7.ครูมีความสามารถในสอน/อบรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจและสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดและอบายมุข	3.83	1.13	มาก
8.โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ และเป็นแบบอย่างที่ดีให้สถานศึกษาอื่นนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินโครงการ	3.88	1.14	มาก
9.นักเรียน ครู และโรงเรียนได้รับรางวัลยกย่องเชิดชูเกียรติ และเป็นที่ยอมรับ	3.90	1.14	มาก
เฉลี่ยรวม	**3.91**	**1.13**	**มาก**

จากตารางที่ 6 พบว่า ผลการการประเมินผลผลิตของโครงการเรื่อง ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการวัยรุ่น วัยใส ใส่ใจสุขภาพ ห่างไกลยาเสพติด โรงเรียนสังวาลย์วิท 7 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$=3.91, S.D.=1.13) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทั้งหมด 9 ข้อ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ โรงเรียนมีศูนย์การเรียนรู้โครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุขใช้ในการจัดกิจกรรมของโครงการครั้งนี้ ($\overline{X}$=4.02 , S.D.=1.09) ส่วนมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สนับสนุนจากชุมชนในการร่วมกันป้องกัน แก้ไขปัญหายาเสพติดและอบายมุข ($\overline{X}$=3.79, S.D.=1.18) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่นำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลการประเมินโครงการวัยรุ่น วัยใส ใส่ใจสุขภาพ ห่างไกลยาเสพติด โรงเรียนสังวาลย์วิท 7 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ในภาพรวม พบว่า โครงการมีประสิทธิภาพสูงในระดับมากถึงมากที่สุด และอภิปรายผลในทั้ง 4 ด้านได้ดังนี้

1. ด้านบริบท โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งแสดงว่า โครงการมีความสอดคล้องกับนโยบายทางการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัดในระดับสูง ผลการประเมินนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของภารณี นิลกรณ์ และคณะ (2563) และสมาพร ลี้ภัยรัตน์ (2563) ที่พบว่า โครงการที่เกี่ยวข้องกับการต่อต้านยาเสพติดมักมีความสอดคล้องกับบริบทและนโยบายในระดับสูง

2. ด้านปัจจัยนำเข้า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะด้านความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่รวมถึงความพร้อมและความสามารถของบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิทักษ์ อุดมชัย (2557) ที่พบว่า บุคลากรมีความรู้ ทักษะ และความสามารถในการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอยู่ในระดับมาก อย่างไรก็ตาม ด้านงบประมาณมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด สะท้อนว่า การจัดสรรงบประมาณยังเป็นจุดที่ต้องปรับปรุง สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของปรีชา บัวกิ่ง (2558) และงานวิจัยของสมาพร ลี้ภัยรัตน์ (2563)

3. ด้านกระบวนการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงว่า โรงเรียนมีการวางแผนและเตรียมความพร้อมอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ที่บ่งชี้ว่า กิจกรรมมีความเหมาะสมและตรงกับวัตถุประสงค์หลักของโครงการ แต่ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การสรุปและรายงานผลการดำเนินงานเพื่อหาข้อบกพร่อง ซึ่งเป็นจุดที่ควรปรับปรุงเพื่อให้การดำเนินโครงการเป็นวงจรที่สมบูรณ์ตามแนวคิด CIPP ที่เน้นการตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decisions)

4. ด้านผลผลิต ด้านการดำเนินงานตาม 5 มาตรการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะมาตรการด้านการบริหารจัดการและมาตรการด้านการค้นหา การค้นพบนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของวิชา สมิงไพร (2558) และสุรเดช รอดจินดา (2561) ที่พบว่า ด้านการบริหารจัดการมีการดำเนินงานสูงที่สุด และอภิปรายผลเพิ่มเติมได้ดังนี้

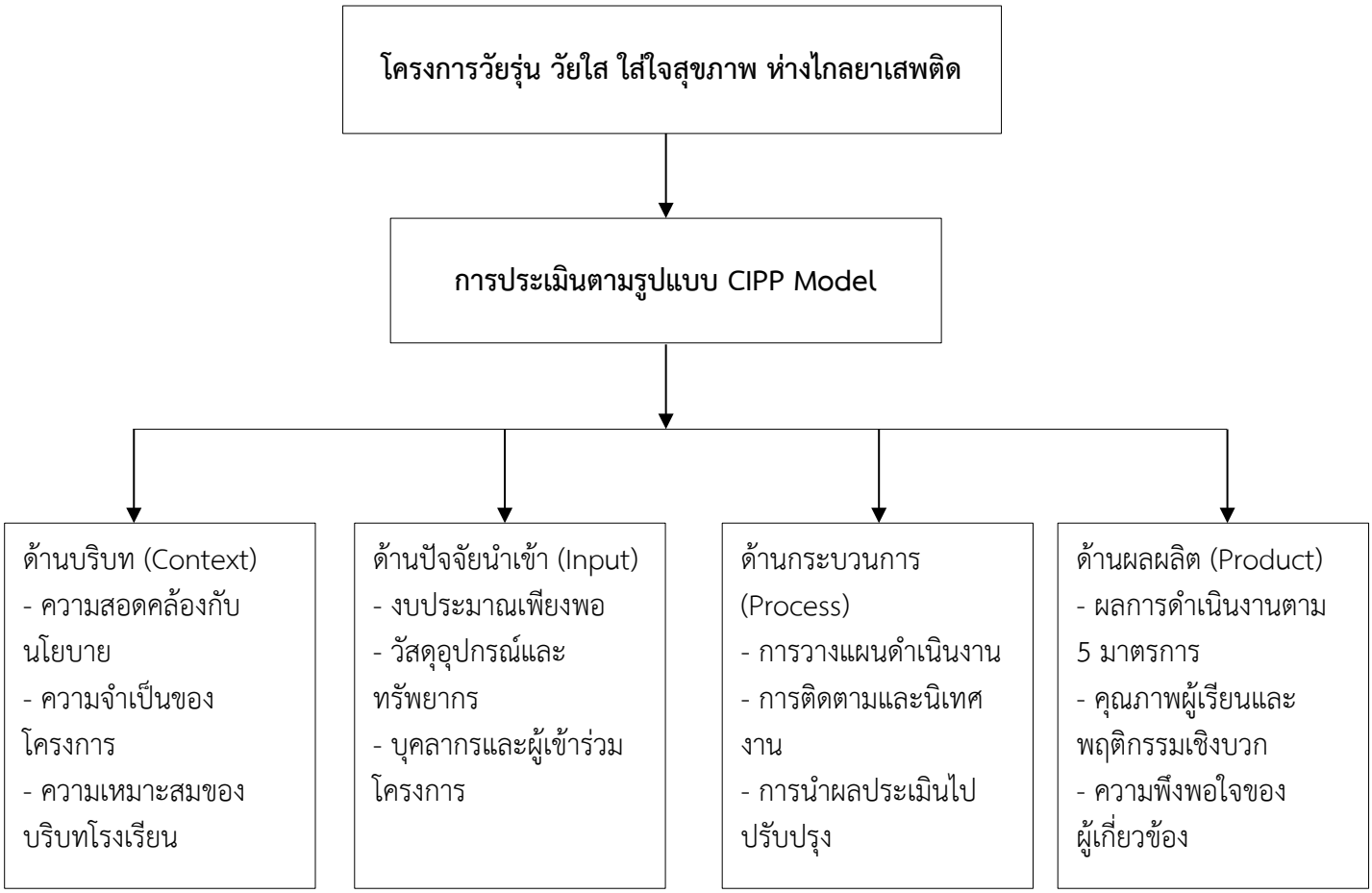
4.1 ด้านคุณภาพผู้เรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงว่า นักเรียนมีพฤติกรรมเชิงบวก โดยเฉพาะความสามารถในการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน และการปฏิเสธการชักชวนให้สูบบุหรี่หรือดื่มสุรา ผลลัพธ์นี้สอดคล้องอย่างยิ่งกับงานวิจัยที่เน้นผลเชิงพฤติกรรม เช่น งานวิจัยของกษิติ เหลืองสกุลพงษ์ และคณะ (2560) และเปรมฤดี หงส์สุทธิ และคณะ (2560) ที่พบว่า การที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด เป็นเรื่องปกติของการประเมินโครงการป้องกันยาเสพติดโดยตรง ซึ่งมักมีผลกระทบทางตรงต่อคะแนนทางวิชาการน้อยที่สุด

4.2 ด้านความพึงพอใจต่อการดำเนินงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่ความพึงพอใจด้านการสนับสนุนจากชุมชนในการร่วมกันป้องกันมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด แสดงว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนอาจยังไม่เข้มแข็งเท่าที่ผู้เกี่ยวข้องคาดหวัง สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของปรีชา บัวกิ่ง (2558) ที่ชี้ว่า โครงการควรปรับให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและชุมชนอย่างต่อเนื่อง

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ การประเมินโครงการวัยรุ่น วัยใส ใส่ใจสุขภาพ ห่างไกลยาเสพติด โรงเรียนสังวาลย์วิท 7 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินซิปป์ (CIPP Model) พบว่า การดำเนินโครงการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในสถานศึกษาสามารถบรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพเมื่อมีการประเมินอย่างเป็นระบบในทั้ง 4 มิติ ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ คือ การประเมินตามกรอบ CIPP ช่วยให้โรงเรียนสามารถมองเห็นความเชื่อมโยงระหว่างนโยบายกับการปฏิบัติจริง เกิดการพัฒนา

ระบบการบริหารจัดการโครงการที่มีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะการดำเนินงานตาม 5 มาตรการสถานศึกษาสีขาว ซึ่งพิสูจน์ให้เห็นว่ามีประสิทธิผลสูงสุดในด้านการบริหารจัดการและการค้นหานักเรียนกลุ่มเสี่ยง นอกจากนี้ ผลการดำเนินโครงการยังส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรมของนักเรียนอย่างชัดเจนในด้านทักษะชีวิต การปฏิเสธสิ่งยั่วยุ และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสร้างสรรค์ อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าการสรุปผลและรายงานผลเพื่อการปรับปรุงพัฒนาโครงการควรได้รับการพัฒนาให้เป็นระบบมากขึ้น เพื่อให้เกิดการใช้ผลประเมินในการตัดสินใจเชิงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง องค์ความรู้ที่ได้จึงสะท้อนว่า การบริหารโครงการแบบมีส่วนร่วมภายใต้กรอบการประเมิน CIPP Model เป็นแนวทางสำคัญที่ช่วยให้สถานศึกษาสามารถประเมิน ควบคุม และพัฒนาโครงการป้องกันยาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิผลและยั่งยืน ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 โครงการวัยรุ่น วัยใส ใส่ใจสุขภาพ ห่างไกลยาเสพติด โรงเรียนสังวาลย์วิท 7 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านงบประมาณ แม้ว่าด้านปัจจัยนำเข้าโดยรวมจะอยู่ในระดับมากที่สุด แต่ด้านงบประมาณมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด โรงเรียนควรพิจารณาแสวงหาการสนับสนุนทางการเงินจากแหล่งอื่นอย่างต่อเนื่องนอกเหนือจากงบประมาณรายหัว เพื่อให้งบประมาณมีความเพียงพอและเหมาะสมในการดำเนินโครงการมากขึ้น

1.2 ด้านการติดตามผลและการรายงานผลเพื่อหาข้อบกพร่อง ควรมีการทบทวนวิธีการสรุปและรายงานผลการดำเนินงานเพื่อหาข้อบกพร่องของโครงการ และนำผลการประเมินดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการวางแผน หาแนวทางปรับปรุง พัฒนาเป็นระยะ ๆ อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบมากขึ้น

1.3 ด้านความร่วมมือจากชุมชน ความพึงพอใจด้านการสนับสนุนจากชุมชนในการร่วมกันป้องกัน แก้ไขปัญหายาเสพติดและอบายมุขมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในด้านความพึงพอใจ โรงเรียนควรขยายผลและเผยแพร่กิจกรรมไปยังชุมชน เพื่อให้เกิดการรับรู้และมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหายาเสพติดอย่างทั่วถึง และสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น

1.4 ด้านคุณภาพผู้เรียน ควรหาวิธีส่งเสริมให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์การประเมินตามหลักสูตรทุกรายวิชามากขึ้น เนื่องจากเป็นข้อที่ได้ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดในด้านคุณภาพผู้เรียน อาจทำได้โดยการบูรณาการเนื้อหาโครงการเข้ากับกลุ่มสาระการเรียนรู้หลักอย่างลึกซึ้ง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเพิ่มเติมเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานในข้อที่ได้ค่าเฉลี่ยต่ำ เช่น การสรุปและรายงานผลเพื่อหาข้อบกพร่อง และการสนับสนุนจากชุมชน

2.2 ควรมีการกำหนดมาตรการและดำเนินการอย่างชัดเจนในการ ห้ามสูบบุหรี่ภายในเขตโรงเรียน เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียนรุ่นต่อไป ตามข้อเสนอแนะที่ได้รับจากนักเรียน

2.3 ควรศึกษาปัจจัยเชิงลึกที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาโครงการให้ส่งผลต่อผลการเรียนอย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่ากิจกรรมต้านยาเสพติดควรได้รับการสนับสนุนและจัดอย่างต่อเนื่อง จึงควรขยายผลและเผยแพร่กิจกรรมไปยังชุมชน เพื่อสร้างแนวทางในการพัฒนานักเรียนให้ห่างไกลจากยาเสพติดอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). แผนพัฒนาการศึกษาของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564). กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

กษีติ เหลืองสกุลวงษ์ และคณะ. (2560). การป้องกันตัวเองจากยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนบ้านโชกม่วง ตำบลทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย. แหล่งที่มา https://repository.rmutr.ac.th สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2567.

กัญญารัตน์ วงษ์วิบูลย์สิน. (2560). การพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์ในการประเมินโครงการจัดการเรียนการสอนด้วยภาษาอังกฤษแบบบูรณาการ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปรีชา บัวกิ่ง. (2558). การประเมินโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุขในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง. แหล่งที่มา http://rnedu.go.th/2019/?p=1974 สืบค้นเมื่อ 25 ธันวาคม 2567.

เปรมฤดี หงส์สิทธิ. (2560). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันการติดสารเสพติดของนักเรียนชายโรงเรียนขยายโอกาส. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.

พรสมบัติ ศรีไสย. (2564). การประเมินโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข โรงเรียนชุมชนบ้านแวงใหญ่ โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPPIEST Model. รายงานการวิจัย. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

พิทักษ์ อุดมชัย. (2552). หน้าที่ทางการบริหารที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ภารณี นิลกรณ์ และคณะ. (2563). การประเมินผลรูปแบบการป้องกันการใช้สารเสพติดรายใหม่ในเยาวชนโดยความร่วมมือของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง จังหวัดนครปฐม. นครปฐม: ศูนย์ศึกษาปัญหาการเสพติด จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

โรงเรียนสังวาลวิท 7. (2567). แผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา 2567. นครศรีธรรมราช: โรงเรียนสังวาลวิท 7.

วิชา สมิงไพร. (2558). การศึกษาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดสุพรรณบุรี. วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเก่า, 2(1), 49-56.

สมหวัง ขุนพรหม. (2558). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานบุคคลสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.

สมาพร ลี้ภัยรัตน์. (2563). การประเมินโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดยาเสพติดและอบายมุขโรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี. วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น, 6(2). 169-183.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สุรเดช รอดจินดา. (2561). การบริหารงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 1. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

Stufflebeam, D. (1977). Education Evaluation and Decision Making. Illinois: Peacock.

Stufflebeam, D. (2003). The CIPP MODEL for program evaluation. International Handbook of Educational Evaluation.

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) 2569
Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU Vol. 13 No. 1 (January-April) 2026
ISSN: 2673-0030 (Online) https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU

การบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2

THE ACADEMIC AFFAIRS ADMINISTRATION AND EFFECTIVE SCHOOL UNDER NAKHONPATHOM PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

[1]กชกร ปฐมวงศ์ธนาวุฒิ Kotchakorn Pathomwongtanawut
[2]สายสุดา เตียเจริญ Saisuda Tiacharoen
[1, 2]มหาวิทยาลัยศิลปากร Silpakorn University, Thailand
Corresponding Author E-mail: pathomwongtana_k@su.ac.th

Article Received: October 29, 2025. Revised: April 22, 2026. Accepted: April 24, 2026.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 2) ประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง คือ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 จำนวนทั้งสิ้น 92 แห่ง ผู้ให้ข้อมูลสถานศึกษาละ 2 คน ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน 2) ครู 1 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 184 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ ผู้วิจัยใช้ตามแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ และประสิทธิผลของสถานศึกษานั้นผู้วิจัยใช้ตามแนวคิดของครีเมอร์ส สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ความถี่ ร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ตามลำดับ และอยู่ในระดับมาก 14 ด้าน โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา ด้านการแนะแนว ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงาน สถานประกอบการ และ สถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานวิชาการของสถานศึกษา และด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความแข็งทางวิชาการ ตามลำดับ 2) ประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ใน

ระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านความคาดหวังที่สูงของมีส่วนได้ส่วนเสีย ด้านประสิทธิผลของครู ด้านการประกันคุณภาพ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านทรัพยากรวัสดุและทรัพยากรที่ไม่ใช่วัสดุ และด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตามลำดับ 3) การบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเป็นความสัมพันธ์คล้อยตามกันอยู่ในระดับปานกลาง
คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ, ประสิทธิผล, สถานศึกษา

Abstract

The research objectives were to determine: 1) the academic affairs administration of school under nakhonpathom primary educational service area office 2. 2) the effective school under nakhonpathom primary educational service area office 2. 3) the relationship between theacademic affairs administration and the effective school under nakhonpathom primary educational service area office 2. The sample was 92 schools under the Nakhon Pathom Primary Educational Service Area Office 2. The two respondents from each school consisted of a school director and a teacher, with the total of 184. The research instrument was a questionnaire regarding the academic affairs administration based on the concept of Office of the Basic Education Commission and the effective school, based on the concept of Creemers. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, and Pearson's product-moment correlation coefficient.

The research findings revealed that: 1) The academic affairs administration of school under nakhonpathom primary educational service area office 2 overall is a high level. When considering the individual aspects, it is found to be at the highest level in three areas, ranked by arithmetic mean from highest to lowest as follows: the development of learning processes, the development of the school curriculum, and the assessment and evaluation, including the transfer of academic results. Additionally, there are 14 other areas at a high level, ranked by arithmetic mean as follows: academic planning, the development and promotion of learning resources, research for educational quality improvement, teaching management in schools, educational supervision, textbook selection for schools, guidance counseling, the development of internal quality assurance systems and educational standards, promotion and support for academic work for individuals, families, organizations, and other educational institutions, coordination with schools and other organizations to develop academic standards, the use of educational technology, the development of local curriculum content, the establishment of academic guidelines and regulations, and the promotion of academic strength in communities. 2) The effective school under nakhonpathom primary educational service area office 2 is overall at a high level. When considering the individual aspects, all are at a high level, ranked arithmetic mean as follows: high expectations of stakeholders, teacher effectiveness, quality assurance, community involvement, material resources, non-material

resources, and student academic achievement. 3) The relationship between the academic affairs administration and the effective school under nakhonpathom primary educational service area office 2, is statically significant at the :01 level, showing a moderate positive correlation.

Keywords: Academic Affairs Administration, Effective, School

บทนำ

บริบทของประเทศไทยในปัจจุบันสะท้อนให้เห็นถึงทั้งความท้าทายและโอกาสที่ประเทศต้องเผชิญ อันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในระดับโลกและภายในประเทศ โดยเฉพาะการเข้าถึงนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งทำให้สังคมก้าวเข้าสู่ยุคยูก้า (VUCA World) (McLennan, 2021) ที่เต็มไปด้วยความไม่แน่นอนและการแข่งขันรอบด้าน ส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วนของสังคม โดยเฉพาะภาคการศึกษาที่จำเป็นต้องเร่งปรับตัวเพื่อให้สอดรับกับความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) มีความจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาและปรับปรุงให้เท่าทันยุคสมัย เพื่อสร้างผู้เรียนที่มีสมรรถนะและทักษะสำคัญในการดำรงชีวิตและการทำงานในอนาคต การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นมีผลต่อทั้งรูปแบบการเรียนการสอน วิธีการจัดการศึกษา และการเตรียมความพร้อมของบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้สามารถรับมือกับโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ การศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาบุคคลให้มีความรู้ ความสามารถ และคุณภาพชีวิตที่ดี (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2560) เมื่อพิจารณาแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 จากการติดตามผลการดำเนินงานด้านการศึกษาในช่วงที่ผ่านมา พบว่ายังมีหลายประเด็นที่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพทางการศึกษา ซึ่งยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่คาดหวัง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานยังอยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐานที่กำหนดไว้ และยังด้อยกว่าหลายประเทศในภูมิภาคเอเชีย สถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการเร่งยกระดับคุณภาพการศึกษาให้มีความเข้มแข็งและมีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันในระดับสากล และเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาทุนมนุษย์และศักยภาพของประเทศในระยะยาว (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

แนวทางในการจัดการศึกษาในปัจจุบัน สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการเป็นลำดับแรก เนื่องจากมีบทบาทโดยตรงต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 อย่างไรก็ตาม สถานศึกษาหลายแห่งในประเทศไทยยังคงเผชิญกับปัญหาด้านประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียน ปัญหานี้เป็นประเด็นสำคัญที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน เพื่อให้ระบบการศึกษาของไทยสามารถแข่งขันในเวทีโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการบริหารเพื่อให้นักเรียนสัมฤทธิ์ประสิทธิผลเป็นเป้าหมายที่สำคัญที่สุดของการบริหารการศึกษา แต่การบริหารเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้นสามารถที่จะดำเนินการได้หลายแนวทาง (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2560) ดังนั้น การบริหารวิชาการจึงมีบทบาทความสำคัญในการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นอย่างมาก ทั้งนี้จึงเป็นสาเหตุหลักที่ประเทศไทยควรเร่งพัฒนาระบบการศึกษา แก้ไขปรับปรุงในการบริหารงานวิชาการในการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเร่งด่วนเพื่อให้มีคุณภาพ และการบริหารวิชาการจะมีคุณภาพได้นั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นบุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษา

มีบทบาทหน้าที่ในการบริหารจัดการศึกษาและมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของการจัดการศึกษา (อัจฉรา นิยมาภา, 2566) จำต้องมีส่วนร่วมพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิผลเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาให้สูงขึ้น

การบริหารวิชาการเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาในสถานศึกษา เนื่องจากเป็นภารกิจสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งในด้านการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ตลอดจนการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม หากสถานศึกษามีการบริหารงานวิชาการที่มีระบบและมีประสิทธิภาพ ย่อมทำให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและสังคมได้อย่างมีคุณภาพ (ยุภาวดี พรมเสถียร และธีรชัย เนตรถนอมศักดิ์, 2564) ซึ่งความสำเร็จดังกล่าวขึ้นอยู่กับการบริหารงานวิชาการที่สามารถกำหนดทิศทางและจัดระบบการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผล ในขณะเดียวกัน ประสิทธิผลของสถานศึกษา ถือเป็นตัวชี้วัดสำคัญที่สะท้อนคุณภาพของการจัดการศึกษา โดยพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ตลอดจนความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบททางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งสถานศึกษาในประเทศไทยยังมีความแตกต่างกันในด้านประสิทธิผล โดยเฉพาะสถานศึกษาในพื้นที่ชนบทที่ประสบปัญหาทรัพยากรจำกัดทั้งในด้านครู งบประมาณ และสื่อการเรียนการสอน ซึ่งทำให้ผู้บริหารต้องปรับบทบาทในการบริหารงานวิชาการให้สอดคล้องกับผู้เรียนยุคใหม่ ตลอดจนการสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเพิ่มประสิทธิผลของสถานศึกษา ดังนั้น การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษาจึงมีความสำคัญ เนื่องจากจะช่วยให้เข้าใจปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาและนำไปสู่แนวทางการพัฒนาที่ชัดเจนทั้งด้านการยกระดับคุณภาพผู้เรียน การลดความเหลื่อมล้ำ และการสนับสนุนเชิงนโยบายของผู้บริหารสถานศึกษาในอนาคต

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนและกำกับดูแลสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ทั้งในด้านหลักสูตร มาตรฐานการศึกษา และการพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามที่กำหนด การประเมินพบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่นี้อยู่ในระดับสูง ทั้งด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ ระบบประกันคุณภาพภายในและการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษา ซึ่งสะท้อนถึงความเข้มแข็งในการบริหารจัดการและการมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน แม้สถานศึกษาจะมีจุดแข็งในการบริหารงานวิชาการ แต่บางด้านยังมีข้อจำกัดที่อาจส่งผลต่อประสิทธิผลโดยรวม เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะของผู้เรียนที่สามารถพัฒนาให้สูงขึ้น อีกทั้งการจัดการและการสนับสนุนบางด้านยังสามารถปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้น การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษาจึงมีความสำคัญเพื่อระบุแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมและยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างยั่งยืน จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ได้แสดงถึงปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสถานศึกษาด้านการบริหารงานวิชาการ พบว่า ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ แม้มีการจัดทำแผนอย่างเป็นระบบ แต่ยังขาดการติดตาม ประเมินผล และปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้แผนงานบางส่วนไม่สามารถขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติได้จริง ในด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น พบว่า ยังมีข้อจำกัดในการมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครอง และองค์กรท้องถิ่น ในการออกแบบหลักสูตรส่วนใหญ่ยังไม่เชื่อมโยงกับบริบทของชุมชนและความต้องการของผู้เรียนทำให้การนำหลักสูตรไปใช้จริงยังไม่เกิดผลสัมฤทธิ์เท่าที่ควร ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการนิเทศภายใน พบว่า ครูมีภาระงานจำนวนมากทำให้การทำวิจัยในชั้นเรียนยังไม่ต่อเนื่อง และขาดการนำผลวิจัย

ไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้จริง การนิเทศภายในของสถานศึกษาบางแห่งยังขาดความสม่ำเสมอ และรายงานผลมักเน้นด้านเอกสารมากกว่าการพัฒนาคุณภาพเชิงปฏิบัติ นอกจากนี้ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ รวมถึงการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษายังเป็นปัญหาสำคัญ โดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดเล็กที่มีข้อจำกัดด้านงบประมาณและบุคลากร ทำให้ไม่สามารถพัฒนาแหล่งเรียนรู้ได้อย่างเพียงพอ และยังสะท้อนปัญหาของประสิทธิผล ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในภาพรวมยังต่ำกว่ามาตรฐานที่กำหนด โดยเฉพาะผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) วิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ ในช่วงปีการศึกษา 2565–2567 มีค่าเฉลี่ยลดลงอย่างต่อเนื่อง สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการเรียนรู้ที่หลากหลายและเน้นทักษะการคิดวิเคราะห์มากขึ้น ด้านความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น ผู้ปกครอง ชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษา พบว่ามีระดับความคาดหวังสูงต่อคุณภาพผู้เรียนและการจัดการศึกษา แต่ในบางส่วนยังขาดการมีส่วนร่วมเชิงวิชาการอย่างแท้จริง เช่น การร่วมออกแบบหลักสูตร หรือการติดตามประเมินผลคุณภาพของผู้เรียน ในส่วนของด้านประสิทธิผลของครู พบว่า ครูมีความรับผิดชอบในการจัดการเรียนรู้สูง แต่ยังขาดแรงจูงใจและโอกาสในการพัฒนาตนเองด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมการสอน ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในระยะยาว สุดท้ายด้านการประกันคุณภาพ พบว่าสถานศึกษาหลายแห่งยังให้ความสำคัญกับการจัดทำเอกสารมากกว่าการนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่องทำให้ระบบประกันคุณภาพภายในยังไม่เกิดประสิทธิผลเต็มที่ (สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2, 2567)

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า สถานศึกษาจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาในด้านการบริหารงานวิชาการและประสิทธิผลของการจัดการศึกษาอย่างจริงจัง เนื่องจากระบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการเรียนรู้ การยกระดับมาตรฐานการเรียนรู้ การประเมินผล และคุณภาพของสถานศึกษาโดยรวม ผู้วิจัยจึงให้ความสนใจที่จะศึกษาประเด็นเรื่อง “การบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2” เพื่อแสวงหาแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาให้ดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้สูงสุด การศึกษาครั้งนี้มุ่งวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ตลอดจนศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาอย่างเป็นระบบและยั่งยืน อันจะส่งผลให้สถานศึกษามีศักยภาพในการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพและตอบสนองต่อมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิผล

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อทราบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2
2. เพื่อทราบประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2
3. เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2

สมมติฐานการวิจัย

1. การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 อยู่ในระดับปานกลาง

2. ประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 อยู่ในระดับปานกลาง

3. การบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 มีความสัมพันธ์กัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ที่มีแผนแบบการวิจัยโดยใช้กลุ่มตัวอย่างเดียว ศึกษาสภาวการณ์ไม่มีการทดลอง โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 จำนวนทั้งสิ้น 114 แห่ง

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 จำนวนทั้งสิ้น 92 แห่ง ซึ่งได้มาโดยผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970) แล้วสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งประเภท (stratified random sampling) โดยจำแนกตามอำเภอ

2. ผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูลสถานศึกษาละ 2 คน ประกอบด้วย 1) ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน และ 2) ครู จำนวน 1 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 184 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 1 ฉบับ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในตำแหน่งดังกล่าว ออกแบบเป็นแบบเลือกตอบ จำนวน 5 ข้อ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 และตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดเดียวกัน โดยแบบสอบถามในตอนที่ 2 และตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามมาตรประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert's Rating Scale) ซึ่งกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนตามระดับความคิดเห็นเพื่อสะท้อนมุมมองของผู้ตอบได้อย่างเป็นระบบ

4. ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้โดยเริ่มจากการศึกษาวรรณกรรม เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการและประสิทธิผลของสถานศึกษา เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดโครงสร้างและเนื้อหาของแบบสอบถาม จากนั้น ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถามเบื้องต้นภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา และนำแบบสอบถามดังกล่าวเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คนพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย (IOC) กำหนดเกณฑ์การยอมรับไว้ที่ 0.50 ขึ้นไป ผลการวิเคราะห์พบว่าค่า IOC อยู่ในช่วง 0.80 ถึง 1.00 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับเหมาะสม ผู้วิจัยจึงได้นำข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์จากนั้นได้ดำเนินการทดลองใช้ Try out

กับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 2 ซึ่งไม่ได้อยู่ในกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 15 แห่งโดยเลือกผู้บริหารสถานศึกษาแห่งละ 1 คนและครู 1 คน รวมทั้งสิ้น 30 คนเพื่อนำผลที่ได้มาพิจารณาความชัดเจนและความเหมาะสมของแบบสอบถามก่อนปรับปรุงเป็นฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้เก็บข้อมูลจริงกับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 2 จำนวน 92 แห่ง

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

5.1 การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ให้ข้อมูลครอบคลุมลักษณะทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในตำแหน่งดังกล่าว โดยใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ความถี่และร้อยละ เพื่อสรุปและนำเสนอข้อมูลลักษณะประชากรของกลุ่มตัวอย่างอย่างชัดเจนและเป็นระบบ

5.2 การวิเคราะห์ระดับการบริหารงานวิชาการและประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ ได้แก่ มัชฌิมเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยพิจารณาค่ามัชฌิมเลขคณิตเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมินตามแนวคิดของ Best (1977) เพื่อจัดระดับความคิดเห็นและประสิทธิผลของกลุ่มตัวอย่างอย่างเป็นระบบและสามารถสรุปผลในเชิงคุณภาพของการบริหารงานวิชาการได้อย่างชัดเจน

5.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ดำเนินการโดยใช้สถิติ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson’s Product Moment Correlation Coefficient: rxy) ตามแนวทางที่เสนอโดยศิริชัย กาญจนวาสี, ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ และดิเรก ศรีสุโข (2559) การวิเคราะห์ดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความสัมพันธ์เชิงเส้นระหว่างตัวแปรการบริหารงานวิชาการและตัวแปรประสิทธิผลของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ และสามารถสรุปผลได้ว่ามีความสัมพันธ์ในระดับใด ซึ่งช่วยให้ผู้วิจัยสามารถนำข้อมูลไปใช้พัฒนากลยุทธ์ในการปรับปรุงการบริหารงานวิชาการให้สอดคล้องกับประสิทธิผลของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปผลการวิจัย

1. การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 สรุปผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา

การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2	ระดับการบริหารงานวิชาการ		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น (X_1)	4.34	0.28	มาก
2. ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ (X_2)	4.43	0.23	มาก
3. ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา (X_3)	4.42	0.26	มาก
4. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (X_4)	4.57	0.25	มากที่สุด
5. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (X_5)	4.58	0.24	มากที่สุด
6. ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน (X_6)	4.55	0.21	มากที่สุด

การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2	ระดับการบริหารงานวิชาการ		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
7. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา (X_7)	4.43	0.28	มาก
8. ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ (X_8)	4.43	0.25	มาก
9. ด้านการนิเทศการศึกษา (X_9)	4.38	0.23	มาก
10. ด้านการแนะแนว (X_{10})	4.36	0.15	มาก
11. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา (X_{11})	4.36	0.16	มาก
12. ด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ(X_{12})	4.30	0.15	มาก
13. ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น (X_{13})	4.35	0.18	มาก
14. ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และ สถาบันอื่นที่จัดการศึกษา (X_{14})	4.36	0.25	มาก
15. ด้านการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานวิชาการของสถานศึกษา(X_{15})	4.32	0.17	มาก
16. ด้านการคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา (X_{16})	4.38	0.51	มาก
17. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา(X_{17})	4.34	0.11	มาก
รวม (X_{tot})	**4.39**	**0.22**	**มาก**

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 1 พบว่า การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่ามี 3 ด้านที่อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ตามลำดับ ส่วนอีก 14 ด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา ด้านการแนะแนว ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานวิชาการของสถานศึกษา และด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ ตามลำดับ นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลโดยภาพรวม พบว่าเท่ากับ 0.22 ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าข้อมูลมีการกระจายน้อยและผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างสอดคล้อง

2. ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 สรุปผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา

ประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2	ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านความคาดหวังที่สูงของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Y_1)	4.46	0.14	มาก
2. ด้านทรัพยากรวัสดุและทรัพยากรที่ไม่ใช่วัสดุ (Y_2)	4.16	0.12	มาก
3. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน (Y_3)	4.25	0.17	มาก
4. ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Y_4)	4.15	0.12	มาก
5. ด้านประสิทธิผลของครู (Y_5)	4.36	0.36	มาก
6. ด้านการประกันคุณภาพ (Y_6)	4.30	0.16	มาก
รวม (Y_{tot})	**4.28**	**0.18**	**มาก**

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 2 พบว่า ประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่าประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านความคาดหวังที่สูงของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้านประสิทธิผลของครู ด้านการประกันคุณภาพ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านทรัพยากรวัสดุและทรัพยากรที่ไม่ใช่วัสดุ และด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตามลำดับ นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลโดยภาพรวม พบว่าเท่ากับ 0.18 ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการกระจายของข้อมูลมีน้อยและผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างสอดคล้อง

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product-Moment Correlation Coefficient) ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2

ตัวแปร	Y_1	Y_2	Y_3	Y_4	Y_5	Y_6	Y_{tot}
X_1	.632**	.620**	.609**	.608**	.645**	.631**	**.708****
X_2	609**	587**	.572**	.665**	.559**	.590**	**.682****
X_3	.622**	.648**	.577**	.580**	.635**	.613**	**.709****
X_4	.491**	.566**	.535**	.546**	.568**	.582**	**.620****
X_5	.521**	571**	.579**	.519**	.630**	.655**	**.658****
X_6	.517**	.564**	.545**	.613**	.656**	.577**	**.658****
X_7	.587**	.533**	.617**	.574**	.603**	.514**	**.645****
X_8	.663**	.636**	.564**	.586**	.614**	.502**	**.656****
X_9	.595**	.612**	.543**	.563**	.563**	.453**	**.623****
X_{10}	.737**	.694**	.589**	.629**	.577**	.554**	**.718****

ตัวแปร	Y_1	Y_2	Y_3	Y_4	Y_5	Y_6	Y_{tot}
X_{11}	.604**	.590**	.546**	.552**	.528**	.530**	**.621****
X_{12}	.652**	.618**	.677**	.659**	.631**	.624**	**.746****
X_{13}	.592**	.574**	.545**	.609**	.623**	.562**	**.648****
X_{14}	.649**	.716**	.602**	.669**	.674**	.615**	**.735****
X_{15}	.641**	.630**	.538**	.549**	.611**	.521**	**.653****
X_{16}	.522**	.535**	.490**	.508**	.519**	.422**	**.546****
X_{17}	.637**	.524**	.605**	.603**	.592**	.535**	**.653****
X_{tot}	**.517****	**.564****	**.525****	**.543****	**.613****	**.577****	**.666****

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า การบริหารงานวิชาการ (X_{tot}) กับประสิทธิผลของสถานศึกษา (Y_{tot}) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเป็นความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง (r_{xy} = 0.666) เมื่อพิจารณาการบริหารงานวิชาการโดยภาพรวม (X_{tot}) กับประสิทธิผลของสถานศึกษารายด้าน (Y_1 - Y_6) พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกคู่ในระดับปานกลาง ในลักษณะคล้อยตาม และเมื่อพิจารณาการบริหารงานวิชาการรายด้าน (X_1 – X_{17}) กับประสิทธิผลของสถานศึกษาโดยภาพรวม (Y_{tot}) พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกคู่ในระดับปานกลาง-สูง ในลักษณะที่คล้อยตามกัน ในทำนองเดียวกัน เมื่อพิจารณาการบริหารงานวิชาการรายด้าน (X_1 – X_{17}) กับประสิทธิผลของสถานศึกษารายด้าน (Y1 – Y6) พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกคู่ในระดับปานกลาง-สูงในลักษณะที่คล้อยตาม

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 อยู่ในระดับปานกลาง โดยเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน และอยู่ในระดับมาก 14 ด้าน ซึ่งสะท้อนถึงการดำเนินงานที่มีความเป็นระบบและต่อเนื่องในหลายมิติ ทั้งด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และการจัดทำหลักสูตรที่สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน การวัดผลและการประเมินผลที่ครอบคลุมความรู้ทักษะ กระบวนการคิด และพฤติกรรมการเรียนรู้ รวมถึงการเทียบโอนผลการเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้สถานศึกษายังมีการวางแผนงานด้านวิชาการอย่างชัดเจน ครอบคลุมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การสนับสนุนการวิจัย การนิเทศการศึกษา และการแนะแนวอย่างครบถ้วน อีกทั้งผู้บริหารและครูมีการประสานความร่วมมือกับชุมชนและองค์กรภายนอกเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ ความต่อเนื่องและความสอดคล้องในการบริหารงานวิชาการทำให้ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูมีความสอดคล้องกันอย่างชัดเจน และเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ภาพรวมของการบริหารงาน

วิชาการอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยก่อนหน้านี้ที่พบว่า การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาในหลายเขตพื้นที่อยู่ในระดับมาก ทั้งในด้านความคิดริเริ่มของครูและการสนับสนุนจากผู้บริหาร ทำให้การดำเนินงานวิชาการมีความต่อเนื่องและเกิดผลสัมฤทธิ์สูง โดยเฉพาะด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่มีค่าสูงสุด สะท้อนถึงความเป็นระบบและความต่อเนื่องในการวางแผนและดำเนินงาน ทั้งการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดหลักสูตร การวัดผลและประเมินผลอย่างรอบด้าน รวมถึงการเทียบโอนผลการเรียน การใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การสนับสนุนการวิจัย การนิเทศและแนะแนว ตลอดจนการประสานความร่วมมือกับชุมชนและองค์กรภายนอกทำให้ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสอดคล้องกันอย่างชัดเจน และสะท้อนถึงประสิทธิภาพในการบริหารงานวิชาการที่สนับสนุนคุณภาพการศึกษาและพัฒนาผู้เรียนอย่างยั่งยืน ผลการศึกษาในลักษณะนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของธนชัย อุ่นอ้วน (2564) ที่พบว่า การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 อยู่ในระดับมากเช่นกัน รวมทั้งสอดคล้องกับวันวิสา พรหมสุวรรณ์ ที่พบว่าการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

2. ผลการศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ว่าประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 อยู่ในระดับปานกลาง โดยเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 อยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้เนื่องจากจากหลายปัจจัยสำคัญ ประการแรก สถานศึกษาดำเนินงานตามนโยบายการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพและพัฒนาทุกมิติอย่างต่อเนื่องทำให้การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร และการบริหารงานด้านวิชาการเป็นไปอย่างมีระบบ ประการที่สอง ความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรภายนอก มีส่วนสนับสนุนและกระตุ้นให้สถานศึกษามุ่งมั่นพัฒนาทำให้เกิดแรงสนับสนุนจากภายนอกที่ช่วยเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพของการดำเนินงาน ประการที่สาม ครูมีความสามารถและประสิทธิภาพสูง เนื่องจากมีการพัฒนาอย่างเป็นระบบทั้งด้านวิชาการ การจัดการเรียนการสอน และการใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ ส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพสูง ประการที่สี่ ระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเข้มแข็งช่วยให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างต่อเนื่อง มีทิศทาง และตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ได้จริง ประการสุดท้าย การบริหารงานเชิงระบบและการประสานความร่วมมือกับชุมชนและองค์กรภายนอก ทำให้การดำเนินงานครอบคลุมทุกด้านสำคัญ ทั้งความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประสิทธิผลของครู การประกันคุณภาพ การมีส่วนร่วมของชุมชน การใช้ทรัพยากร และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สิ่งเหล่านี้รวมกันเป็นปัจจัยที่ทำให้ประสิทธิผลของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก และสามารถสนับสนุนคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างยั่งยืน ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของสุทิน สุขกาย และพงษ์ธร สิงห์พันธ์ (2562) ที่พบว่า ประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของธิษตยา ภิระบัน (2565) ที่พบว่า ประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน ซึ่งยืนยันว่าการดำเนินงานเชิงระบบและการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องมีผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา

3. ผลการศึกษาการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 พบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเป็นความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและการดำเนินงานภายในสถานศึกษา การปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการพัฒนาของครูและบุคลากรภายในสถานศึกษาทำให้ประสิทธิผลโดยรวมของสถานศึกษามีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นตามการบริหารงานวิชาการ ทั้งนี้พบว่าด้านการแนะแนวของสถานศึกษามีความสัมพันธ์สูงที่สุดกับ ด้านความคาดหวังที่สูงของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งสะท้อนถึงบทบาทสำคัญของการแนะแนวในการสนับสนุนและตอบสนองต่อความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ ทำให้เกิดแรงสนับสนุนจากภายนอกที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประสิทธิผลของครู และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน นอกจากนี้ การบริหารงานวิชาการยังช่วยส่งเสริมการทำงานร่วมกันของครู บุคลากร และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างมีประสิทธิผล ทำให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นไปอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ในทางตรงกันข้าม หากการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับต่ำจะส่งผลให้ประสิทธิผลของสถานศึกษาลดลงตามไปด้วย ดังนั้น การบริหารงานวิชาการโดยเฉพาะด้านการแนะแนวจึงถือเป็นตัวแปรสำคัญที่ต้องได้รับการพัฒนาและส่งเสริมอย่างต่อเนื่องเพื่อยกระดับคุณภาพและประสิทธิผลต่อไป ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของศศิธร ปรูกระโทก (2560) และเสกสันต์ รอดย้อย (2560) ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า การบริหารงานวิชาการมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับประสิทธิผลของสถานศึกษาในพื้นที่ศึกษาอื่นๆ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า การบริหารจัดการทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพย่อมส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิผลโดยรวมของสถานศึกษา

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยในครั้งนี้ คือ การบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการ ตามแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2556) ประกอบด้วย 17 ด้าน ดังนี้

1.1 พัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น เป็นกระบวนการจัดทำหลักสูตรที่สะท้อนอัตลักษณ์ท้องถิ่น เริ่มจากศึกษาบริบทชุมชน วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา ออกแบบสาระท้องถิ่น และจัดทำรายวิชา แผนการสอน รวมถึงประเมินและปรับปรุงหลักสูตรก่อนนำไปใช้จริง

1.2 การวางแผนงานด้านวิชาการ เป็นกระบวนการกำหนดเป้าหมาย แนวทาง และแผนปฏิบัติงานด้านวิชาการอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมหลักสูตร การสอน การประเมิน สื่อ เทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้ และการประกันคุณภาพ พร้อมการกำกับ ติดตาม และอนุมัติจากผู้บริหารและคณะกรรมการสถานศึกษา

1.3 การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา มุ่งให้ครูออกแบบแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้หลากหลาย พัฒนาห้องเรียนและกิจกรรมเสริม ตลอดจนส่งเสริมคุณธรรม การวิจัยในชั้นเรียน และการดูแลผู้เรียนทุกกลุ่มให้ได้รับโอกาสอย่างทั่วถึง

1.4 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เป็นการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง เพื่อนำมาพัฒนาเป็นหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และบริบทสังคม รวมถึงรองรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ต้องผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการและมีการประเมินปรับปรุงต่อเนื่อง

1.5 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ครูจัดประสบการณ์จริง เน้นทักษะคิด การแก้ปัญหา การประยุกต์ความรู้ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยบูรณาการสื่อ เทคโนโลยี การวิจัย และความร่วมมือกับชุมชน เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพอย่างรอบด้าน

1.6 การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน เป็นการกำหนดระบบประเมินตามมาตรฐานชาติและหลักสูตรสถานศึกษา จัดทำเอกสารหลักฐานทางการศึกษา พัฒนาการวัดผลให้ได้มาตรฐาน เทียบโอนผลการเรียนอย่างถูกต้อง โปร่งใส และใช้ระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ

1.7 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มุ่งให้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนรู้และงานวิชาการ ใช้ในการพัฒนาครู ผู้เรียน และกระบวนการเรียนรู้ รวมถึงเผยแพร่ผลวิจัยเพื่อนำไปใช้ปรับปรุงคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

1.8 การพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งในและนอกโรงเรียน ระบบข้อมูลและเครือข่ายด้านการเรียนรู้ รวมถึงการนิเทศและประเมินแหล่งเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง และขยายโอกาสสู่มาตรฐานสากล

1.9 การนิเทศการศึกษา เป็นการจัดระบบนิเทศภายในอย่างมีคุณภาพ มุ่งพัฒนาครูด้วยข้อมูลเชิงวิเคราะห์ ส่งเสริมการทำงานร่วมกันเชื่อมโยงกับนโยบายเขตพื้นที่ เพื่อให้เกิดการปรับปรุงการสอนและพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

1.10 การแนะแนว ดำเนินงานแนะแนวด้านวิชาการอย่างเป็นระบบ พัฒนาครูให้มีความรู้ด้านจิตวิทยาและการดูแลนักเรียน ใช้เครือข่ายความร่วมมือระหว่างครู ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานต่างๆ เพื่อสนับสนุนนักเรียนตามศักยภาพ

1.11 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา สร้างระบบและโครงสร้างงานประกันคุณภาพภายใน กำหนดมาตรฐาน ตัวชี้วัด และระบบข้อมูลให้ชัดเจน จัดทำแผนพัฒนา ติดตาม ตรวจสอบประเมินภายในเตรียมรับประเมินภายนอก พร้อมจัดทำรายงานคุณภาพ (SAR) เผยแพร่ต่อผู้เกี่ยวข้อง

1.12 การส่งเสริมความเข้มแข็งทางวิชาการของชุมชน สนับสนุนให้ชุมชนจัดการเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและการศึกษา โดยเสริมสร้างความร่วมมืออย่างยั่งยืนระหว่างสถานศึกษาและชุมชน

1.13 การประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น โรงเรียนร่วมมือกับองค์กรภายนอก หน่วยงานรัฐ เอกชน และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาผู้เรียน สืบสานวัฒนธรรม และเสริมสร้างความสัมพันธ์ชุมชน รวมถึงการทำ MOU ทั้งในและต่างประเทศเพื่อการแลกเปลี่ยนความรู้

1.14 การสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคลและองค์กรอื่น สถานศึกษาประชาสัมพันธ์และสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ใช้ทรัพยากรร่วมกัน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วม และพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต

1.15 การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติงานวิชาการ โรงเรียนจัดทำมาตรฐานและแนวปฏิบัติด้านวิชาการให้เป็นระบบเดียวกัน ตรวจสอบและปรับปรุงให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

1.16 การคัดเลือกหนังสือแบบเรียน วิเคราะห์และคัดเลือกหนังสือให้สอดคล้องกับหลักสูตร พร้อมจัดสื่อประกอบการเรียน เช่น แบบฝึก ใบงาน หนังสือเสริม เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้อย่างครบถ้วน

1.17 การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา วางนโยบายและแผนพัฒนาสื่อเทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ ตลอดจนพัฒนาครูให้ผลิตและใช้สื่อได้อย่างถูกต้อง มีระบบเครือข่ายและการนิเทศติดตาม เพื่อให้การใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ

2. ประสิทธิผลของสถานศึกษา ตามแนวคิดของ Creemers (2007) ดังนี้

2.1 ความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นแรงผลักดันสำคัญที่ทำให้สถานศึกษากำหนดเป้าหมายชัดเจน พัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง และสร้างวัฒนธรรมการปรับปรุงตนเอง โดยอาศัยความร่วมมือจากผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และชุมชน

2.2 ทรัพยากรวัสดุและทรัพยากรที่ไม่ใช่วัสดุ การมีทรัพยากรเพียงพอ เช่น งบประมาณ สื่อการสอน เทคโนโลยี และบุคลากรที่มีความสามารถ เป็นปัจจัยพื้นฐานที่สนับสนุนคุณภาพการจัดการเรียนรู้ และช่วยให้ครูมีเวลาในการวางแผน พัฒนา และประเมินผล

2.3 การมีส่วนร่วมของชุมชน ความร่วมมือจากชุมชนช่วยสนับสนุนสถานศึกษาในด้านงบประมาณ โครงสร้างพื้นฐาน และกิจกรรมการศึกษา อีกทั้งยังได้รับอิทธิพลจากนโยบายรัฐที่ส่งเสริมการแข่งขัน ทำให้สถานศึกษาต้องพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

2.4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เป็นตัวบ่งชี้คุณภาพของสถานศึกษา ทั้งด้านความรู้ ทักษะคิด และทักษะชีวิต ซึ่งต้องอาศัยระบบประเมินผลที่มีประสิทธิภาพเพื่อนำข้อมูลมาใช้ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ

2.5 ประสิทธิผลของครู ครูที่มีทักษะการสอนและได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องสามารถยกระดับผลการเรียนของนักเรียนได้ ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุน ส่งเสริม และเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิชาการ

2.6 ระบบประกันคุณภาพการศึกษา ระบบประเมินและทบทวนคุณภาพทั้งภายในและภายนอกเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยให้สถานศึกษารักษามาตรฐาน ใช้ข้อมูลเพื่อพัฒนา และเสริมความยั่งยืนของคุณภาพการศึกษา สรุปดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการมีค่ามัชฌิมเลขคณิตอยู่ในระดับมาก แต่ก็จัดอยู่ในลำดับสุดท้าย ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ควรมุ่งเน้นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การพัฒนาศักยภาพผู้ปกครองและคนในท้องถิ่นด้านวิชาการ การใช้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้เชิงประสบการณ์ และการประเมินกลไกการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง แนวทางดังกล่าวจะช่วยเสริมสร้างคุณภาพการศึกษา พัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะรอบด้าน และยกระดับสถานศึกษาให้บรรลุเป้าประสงค์อย่างยั่งยืน

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิผลของสถานศึกษา ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่ามัชฌิมเลขคณิตอยู่ในระดับมาก แต่ก็จัดอยู่ในลำดับสุดท้าย ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ควรมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างรอบด้านโดยไม่เพียงส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเชิงวิชาการให้ต่อเนื่อง แต่ยังควรพัฒนาทักษะชีวิต การคิดวิเคราะห์ และความสามารถทางสังคมควบคู่กันไป ทั้งนี้ ควรบูรณาการการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและสอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่นเพื่อให้นักเรียนมีทั้งความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ส่งผลต่อความสำเร็จในชีวิตและการเรียนรู้ เพื่อรักษามาตรฐานและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

1.3 จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาภาพรวม แต่เมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่าการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการมีความสัมพันธ์สูงที่สุดกับการประกันคุณภาพของสถานศึกษา ดังนั้นสถานศึกษาจึงควรเน้นดำเนินกิจกรรมและโครงการที่มุ่งสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการในชุมชนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง อาทิ การจัดกิจกรรมความรู้ การพัฒนาความร่วมมือทางวิชาการกับองค์กรท้องถิ่น และการเปิดพื้นที่การเรียนรู้ร่วมกับชุมชน เพราะเมื่อชุมชนมีศักยภาพและมีส่วนร่วมมากขึ้นจะมีผลโดยตรงต่อความเข้มแข็งและประสิทธิภาพของระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา นอกจากนี้ ด้านการแนะแนวควรได้รับการพัฒนาเป็นระบบองค์รวมครอบคลุมทั้งด้านการเรียน การเลือกเส้นทางอาชีพ และการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน การให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพจะช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ส่งเสริมให้การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาบรรลุเป้าหมายที่กำหนด ขณะเดียวกันด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว และองค์กรต่างๆ ควรดำเนินอย่างต่อเนื่องผ่านกิจกรรมและโครงการที่ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพ เช่น การจัดอบรมเชิงวิชาการ การแลกเปลี่ยนความรู้กับองค์กรภายนอก และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการศึกษา การดำเนินงานเช่นนี้จะช่วยเพิ่มประสิทธิผลโดยรวมของสถานศึกษาอย่างชัดเจน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยอื่นๆ ที่อาจส่งต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา เช่น การบริหารงานบุคคล สภาพแวดล้อมทางกายภาพ หรือบทบาทของเทคโนโลยีในการจัดการศึกษาเพื่อให้ได้ภาพรวมที่ครบถ้วน และลึกซึ้งยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่เหมาะสมกับบริบทเฉพาะของแต่ละพื้นที่ เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแนวทางการบริหารงานวิชาการที่ตรงกับความต้องการและสภาพจริงของสถานศึกษา

2.3 ควรมีการศึกษาการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2

เอกสารอ้างอิง

ธนชัย อุ่นอ้วน. (2564). การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4. วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย, 5(3), 507–518.

ธิษตยา ภิระบัน. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2560). ความเป็นผู้นำทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ยุภาวดี พรมเสถียร และธีรชัย เนตรถนอมศักดิ์. (2564). การใช้เทคโนโลยีในห้องเรียน: แนวทางการพัฒนาการศึกษาไทย. วารสารวิจัยรำไพพรรณี, 15(3), 5-6.

วันวิสา พรหมสุวรรณ์. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสงขลา เขต 3. การประชุมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ 9.

ศศิธร ปรูกระโทก. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.

ศิริชัย กาญจนวาสี, ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ และดิเรก ศรีสุโข. (2559). การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2. (2566). วิสัยทัศน์/พันธกิจ. แหล่งที่มา https://www.npt2.go.th/content/vision สืบค้นเมื่อ 18 กันยายน 2566.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2. (2567). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567. นครปฐม: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2. (2567). รายงานการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2566. นครปฐม: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2. (2567). รายงานผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566. นครปฐม: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). คู่มือการบริหารโรงเรียน “ในโครงการพัฒนาการบริหารรูปแบบนิติบุคคล. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2566). ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ 2560 ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134. ตอนที่ 40.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล ปี 2564 (IMD 2021). นนทบุรี: 21 เซ็นจูรี่.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2566). แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566- 2570. กรุงเทพมหานคร: สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา.

สุทิน สุขกาย และพงษ์ธร สิงห์พันธ์. (2562). การศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1. วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย, 1(1), 69-77.

เสกสันต์ รอดย้อย. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเก่า สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 4(3), 25-32.

อัจฉรา นิยมาภา. (2566). ภาวะผู้นำทางวิชาการ ศักยภาพผู้นำยุคใหม่กับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: เอ็น วาย ฟิล์ม.

Best John W. (1977). Research in Education. 3rd ed. New Jersey: Prentice– Hall.

Creemers, Bert P. M. (2010). A comprehensive framework for effective school improvement. School Effectiveness and School Improvement, 16(4), 407–424.

Krejcie Robert V and Morgan Daryle W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Journal for Education and Psychological Measurement, 30(3), 608.

Likert Rensis. (1992). New Pattern of Management. New York: McGraw - Hill BookCompany.

Lunenburg Fred C. and Ornstein Allan C. (2022). Educational Administration; Concepts and Practices. 7th ed. London: SAGE Publication, Inc.

McLennan Marsh, SK Group, Zurich Insurance Group. (2021). The Global Risks Report 2021 16th Edition. National University of Singapore: Singapore.

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) 2569
Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU Vol. 13 No. 1 (January-April) 2026
ISSN: 2673-0030 (Online) https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU

การประยุกต์ใช้ซอฟต์แวร์สำหรับบันทึกโน้ตทางดนตรีร่วมกับการสอนแบบสาธิต เพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติจังหวะ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

THE APPLICATION OF MUSIC NOTATION SOFTWARE COMBINED WITH THE DEMONSTRATION TEACHING METHOD TO DEVELOP RHYTHM PERFORMANCE SKILLS OF GRADE 7 STUDENTS

[1]ชฎาพร สุกร์มณี Chadaporn Sukmanee [2]บุญรัตน์ แผลงศร Boonrat Plangsorn
[3]วัตสาตรี ดิถียนต์ Watsatree Diteeyont
[1, 2, 3]มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ Kasetsart University, Thailand
Corresponding Author E-mail: parichart.sing@ku.th

Article Received: November 09, 2025. Revised: April 22, 2026. Accepted: April 24, 2026.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาวิธีการสอนแบบสาธิตที่ประยุกต์ร่วมกับซอฟต์แวร์สำหรับบันทึกโน้ตทางดนตรี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องความรู้พื้นฐานดนตรีสากล ของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบสาธิตร่วมกับซอฟต์แวร์กับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบสาธิตทั่วไป 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการปฏิบัติจังหวะของนักเรียนหลังการเรียนรู้ และ 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบสาธิตที่ประยุกต์ร่วมกับซอฟต์แวร์สำหรับบันทึกโน้ตทางดนตรี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 40 คน จากโรงเรียนสตรีสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2568 เครื่องมือวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบสาธิตร่วมกับซอฟต์แวร์ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้พื้นฐานดนตรีสากล 3) แบบประเมินทักษะการปฏิบัติจังหวะ และ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ t-test แบบจับคู่และแบบอิสระ และค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

ผลการวิจัยพบว่า 1) วิธีการสอนมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ครอบคลุมทุกขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้พื้นฐานดนตรีสากลของนักเรียนทั้งสองกลุ่มมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) โดยกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยหลังเรียน 15.08 และกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยหลังเรียน 14.72 ผลการทดสอบ t-test แบบอิสระ พบว่า คะแนนหลังเรียนของทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.532$) 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการปฏิบัติจังหวะ นักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ซอฟต์แวร์ Sibelius มีคะแนนเฉลี่ย 12.20 สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้ 8.33 โดยมีผลต่างเฉลี่ย 3.88 แสดงให้เห็นว่าการใช้ซอฟต์แวร์ช่วยพัฒนาทักษะการปฏิบัติจังหวะได้ดีกว่าการสอนแบบสาธิตทั่วไป 4) ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นถึงการเรียนรู้ด้วยซอฟต์แวร์ว่าช่วยให้เข้าใจจังหวะได้ง่าย สนุก และมีแรงจูงใจในการฝึกปฏิบัติ

คำสำคัญ: การสอนแบบสาธิต, ซอฟต์แวร์สำหรับบันทึกโน้ตทางดนตรี Sibelius, ทักษะการปฏิบัติจังหวะ

Abstract

This study aimed to: 1) investigate a demonstration teaching method integrated with music notation software for Grade 7 students, 2) compare students' achievement in basic Western music knowledge between those taught using the demonstration method with software and those taught using conventional demonstration, 3) compare students' achievement in rhythm performance skills after learning, and 4) examine students' satisfaction with the learning method. The sample consisted of 40 Grade 7 students from Streesmutprakan School in the 2025 academic year. Research instruments included a learning plan using the demonstration method with software, a test on basic Western music knowledge, a rhythm performance assessment, and a student satisfaction questionnaire. Data were analyzed using mean, standard deviation, percentage, paired and independent t-tests, and the Index of Item-Objective Congruence (IOC).

The results showed that: 1) The instructional method demonstrated the highest level of appropriateness, covering all stages of the learning management process 2) The learning achievement in fundamental Western music theory of both groups showed significantly higher post-test scores compared to their pre-test scores ($p < 0.05$). The control group obtained a post-test mean score of 15.08, while the experimental group obtained 14.72. An independent t-test indicated that the post-test scores of the two groups were not significantly different ($p = 0.532$). 3) For rhythm performance skills, the experimental group using Sibelius software achieved a higher mean score (12.20) than the control group (8.33), with a mean difference of 3.88. This indicates that the use of the software enhanced rhythm performance skills more effectively than traditional demonstration-based instruction. 4) Students' satisfaction with the instruction was rated at a high level, indicating that learning with the software helped them understand rhythm more easily, made the learning experience enjoyable, and increased their motivation to practice.

Keywords: Demonstration Teaching, Sibelius Music Notation Software, Rhythm Performance Skills

บทนำ

การศึกษาดนตรีถือเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญในการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านสติปัญญา อารมณ์ และทักษะทางสังคม ดนตรีไม่เพียงแต่ช่วยเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการเท่านั้น แต่ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทักษะการสื่อสาร ความมีวินัย ความรับผิดชอบ และการทำงานร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะที่หลากหลายตามศตวรรษที่ 21 ในการจัดการเรียนการสอนดนตรีในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นไปตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ซึ่งมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะทางดนตรีทั้งด้านการฟัง การอ่าน การร้อง และการปฏิบัติเครื่องดนตรี ตลอดจนสามารถสร้างสรรค์และถ่ายทอด

ผลงานทางดนตรีได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะทักษะการปฏิบัติจังหวะ (Rhythm Performance) ซึ่งถือเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนดนตรี เนื่องจากจังหวะเป็นองค์ประกอบหลักที่ส่งผลต่อความถูกต้อง ความสอดคล้อง และความไพเราะของบทเพลง การมีทักษะจังหวะที่แม่นยำจึงเป็นรากฐานในการเรียนรู้ดนตรีระดับที่สูงขึ้นและการทำงานร่วมกับผู้อื่นในวงดนตรี

จากผลการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาดนตรีของโรงเรียนสตรีสมุทรปราการ พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ส่วนใหญ่ยังมีปัญหาในการปฏิบัติจังหวะ ไม่ว่าจะเป็นการอ่านค่าจังหวะ การปฏิบัติตามสัญลักษณ์ทางดนตรี การตีความให้ตรงกับเวลา หรือการปฏิบัติร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียน โดยจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในด้านการปฏิบัติจังหวะตลอด 3 ปีการศึกษา (พ.ศ. 2563–2566) พบว่า ผลคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำกว่าร้อยละ 60 อย่างต่อเนื่อง แสดงให้เห็นว่า นักเรียนยังไม่สามารถพัฒนาทักษะดังกล่าวได้ตามเป้าหมายที่หลักสูตรกำหนดซึ่งสะท้อนถึงปัญหาเชิงทักษะที่ควรได้รับการแก้ไข

เทคโนโลยีทางการศึกษาได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนการสอนเป็นศาสตร์ที่ประยุกต์ใช้เครื่องมือ วัสดุ และวิธีการ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ทางการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การใช้เทคโนโลยีไม่ได้จำกัดอยู่เพียงสื่อดิจิทัล แต่ยังครอบคลุมถึงการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ กระบวนการสื่อสาร และการถ่ายทอดความรู้หรือทักษะที่เอื้อต่อการสร้างความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและการนำไปใช้ได้จริง หากผู้สอนยังคงใช้วิธีการแบบเดิมที่ขาดความน่าสนใจ ย่อมส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย ขาดแรงจูงใจ และส่งผลต่อคุณภาพการเรียนรู้ในที่สุด ในปัจจุบัน เทคโนโลยีดนตรีได้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญต่อการเรียนการสอน โดยเฉพาะซอฟต์แวร์สำหรับบันทึกโน้ตทางดนตรี (Music Notation Software) เช่น Sibelius หรือ MuseScore ซึ่งช่วยให้นักเรียนสามารถทดลอง ฟัง และปรับปรุงการปฏิบัติของตนเองได้อย่างเป็นระบบ ซอฟต์แวร์เหล่านี้มีความสามารถในการสร้าง แก้ไข และแสดงผลโน้ตดนตรีพร้อมเสียงดิจิทัล ทำให้นักเรียนเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างสัญลักษณ์ทางดนตรีกับเสียงจริงได้อย่างชัดเจน อีกทั้งยังสามารถฟังซ้ำ ทดลองเปลี่ยนจังหวะ และตรวจสอบความถูกต้องของการปฏิบัติได้ด้วยตนเอง (สุกัญญา วงศ์นิล, 2562) ผลการวิจัยของ Collins (2017) พบว่า การใช้ซอฟต์แวร์บันทึกโน้ตช่วยพัฒนาความเข้าใจด้านจังหวะและการอ่านโน้ตของนักเรียนได้ดีกว่าวิธีการสอนแบบดั้งเดิม และสอดคล้องกับ Leong (2012) ที่ยืนยันว่า เทคโนโลยีดนตรีมีส่วนช่วยเพิ่มแรงจูงใจและความกระตือรือร้นของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญ

การบูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับการเรียนการสอนถือเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้การจัดการศึกษามีระบบมากขึ้น ผู้สอนสามารถวางแผนและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเป็นขั้นตอน ขณะที่ผู้เรียนก็มีอิสระในการแสวงหาความรู้ พัฒนาทักษะ มีความรับผิดชอบต่อตนเอง และสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา ผ่านแพลตฟอร์มการเรียนออนไลน์ สื่อดิจิทัล หรือซอฟต์แวร์การเรียนรู้ต่างๆ ซึ่งช่วยให้การศึกษาไม่จำกัดอยู่เฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น และเมื่อบูรณาการร่วมกับการสอนแบบสาธิต (Demonstration Method) ซึ่งเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้สอนแสดงขั้นตอนการปฏิบัติให้นักเรียนได้สังเกตอย่างเป็นลำดับขั้นตอน ก่อนให้นักเรียนฝึกปฏิบัติตามนั้นจะช่วยให้นักเรียนเข้าใจการอ่านโน้ตและการปฏิบัติจังหวะได้อย่างเป็นระบบ เนื่องจากผู้เรียนสามารถเห็นตัวอย่างที่ถูกต้อง ชัดเจน และใกล้เคียงกับสถานการณ์จริง การเรียนรู้ลักษณะนี้เอื้อต่อการสร้างภาพจำ (Modeling) และช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจเชิงลึกมากกว่าการอธิบายด้วยทฤษฎีเพียงอย่างเดียว อีกทั้งยังเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากทั้งการสังเกตและการลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Joyce and Weil, 2001; กาญจนา คุณารักษ์, 2558)

นอกจากนี้ งานวิจัยของสุชาดา จิตรานันท์ (2562) พบว่า การใช้การสอนแบบสาธิตในรายวิชาดนตรีสามารถเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ อีกทั้งยังช่วยเสริมสร้างความมั่นใจในการปฏิบัติและความกล้าแสดงออกในกิจกรรมดนตรี ผลลัพธ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าการสอนแบบสาธิตไม่เพียงแต่ช่วยยกระดับทักษะเชิงปฏิบัติของผู้เรียน แต่ยังมีผลต่อพัฒนาการด้านเจตคติทางการเรียนรู้ด้วย ดังนั้น การบูรณาการวิธีการสอนแบบสาธิตร่วมกับเทคโนโลยีดนตรี เช่น ซอฟต์แวร์สำหรับบันทึกโน้ต จึงมีศักยภาพในการพัฒนาทักษะการปฏิบัติจังหวะได้ทั้งในเชิงความรู้ ความเข้าใจ และทักษะการปฏิบัติจริงอย่างเป็นรูปธรรม

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเลือกทำการวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้ซอฟต์แวร์สำหรับบันทึกโน้ตทางดนตรีร่วมกับการสอนแบบสาธิตเพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติจังหวะ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1” โดยมุ่งหวังให้การจัดการเรียนการสอนดังกล่าวสามารถเสริมสร้างทักษะการปฏิบัติจังหวะขั้นพื้นฐานที่มั่นคง เป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีในระดับมัธยมศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และเพื่อเป็นต้นแบบในการนำไปประยุกต์ใช้กับสถานศึกษาอื่นๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิธีการสอนแบบสาธิตร่วมกับซอฟต์แวร์สำหรับบันทึกโน้ตทางดนตรีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ เรื่อง ความรู้พื้นฐานดนตรีสากล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนแบบสาธิตร่วมกับซอฟต์แวร์สำหรับบันทึกโน้ตทางดนตรี
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ เรื่อง ทักษะการปฏิบัติจังหวะ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังได้รับการสอนแบบสาธิตร่วมกับซอฟต์แวร์สำหรับบันทึกโน้ตทางดนตรี
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ต่อการเรียนการสอนแบบสาธิตร่วมกับซอฟต์แวร์สำหรับบันทึกโน้ตทางดนตรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างการวิจัย ผู้วิจัยกำหนดประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 40 คน จากโรงเรียนสตรีสมุทรปราการ โดยกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มแบบง่าย และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ นักเรียนที่เข้าร่วมการทดลอง ผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรี และเทคโนโลยีการศึกษา

2. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบสาธิตร่วมกับซอฟต์แวร์สำหรับบันทึกโน้ตทางดนตรี 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้พื้นฐานดนตรีสากล 3) แบบประเมินทักษะการปฏิบัติจังหวะ และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน โดยมีการสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือทำโดยการกำหนดตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย และให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านประเมินความเหมาะสมและความชัดเจนของเครื่องมือ (Index of Item-Objective Congruence, IOC)

3. การดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้วางแผนการดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังนี้:

3.1 ขั้นการเตรียมการ 1) ผู้วิจัยนำจดหมายบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ไปยังโรงเรียนเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการทดลองสอนดนตรี 2) ผู้วิจัยเตรียมห้องเรียนและติดตั้งซอฟต์แวร์สำหรับบันทึกโน้ตดนตรี กำหนดวันและเวลาการทดลอง และจัดเตรียมสถานที่สำหรับการทดสอบก่อนเรียน 3) จัดปฐมนิเทศนักเรียนเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์การเรียนรู้ วิธีการประเมินผลการเรียน และแนวทางการใช้ซอฟต์แวร์ร่วมกับการสอนแบบสาธิต เพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติจังหวะ

3.2 ขั้นดำเนินการทดลอง 1) ทำการทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบทดสอบเรื่องความรู้พื้นฐานดนตรีสากล เพื่อประเมินระดับพื้นฐานของผู้เรียนก่อนการทดลองสอน 2) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยประยุกต์ใช้ซอฟต์แวร์สำหรับบันทึกโน้ตทางดนตรีร่วมกับการสอนแบบสาธิต ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบขึ้น 3) ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยแบบทดสอบความรู้พื้นฐานดนตรีสากล โดยผู้วิจัยเป็นผู้ประเมิน 4) ประเมินทักษะการปฏิบัติจังหวะของนักเรียนหลังกิจกรรมการเรียนด้วยซอฟต์แวร์ โดยผู้วิจัยเป็นผู้ประเมิน 5) ให้ผู้เรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้ซอฟต์แวร์บันทึกโน้ตทางดนตรีร่วมกับการสอนแบบสาธิต 6) เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด ทั้งผลการประเมินทักษะการปฏิบัติจังหวะ ผลแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจ เพื่อนำไปวิเคราะห์ด้วยสถิติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากการทดลองจะถูกวิเคราะห์ด้วยสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ t-test แบบจับคู่และแบบอิสระ และค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียน

สรุปผลการวิจัย

1. วิธีการสอนแบบสาธิตร่วมกับซอฟต์แวร์สำหรับบันทึกโน้ตทางดนตรีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยมีผลการประเมินความสอดคล้องและความเหมาะสม (IOC) ของวิธีการสอนสาธิตโดยผู้เชี่ยวชาญ

ตารางที่ 1 ผลประเมินความสอดคล้องและความเหมาะสมของวิธีการสอนสาธิตจากผู้เชี่ยวชาญ

รายการการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ 1	ผู้เชี่ยวชาญ 2	ผู้เชี่ยวชาญ 3	IOC เฉลี่ย	ระดับคุณภาพ
1. ขั้นเตรียมการก่อนการสาธิต ผู้สอนกำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหา และลำดับการสาธิต พร้อมจัดทำแผนการสอนและสื่อการเรียนรู้ให้เหมาะสม	+1	+1	0	0.67	มากที่สุด
2. ขั้นเตรียมอุปกรณ์และเครื่องมือ ตรวจสอบความพร้อมของซอฟต์แวร์ Sibelius เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์เสียง และเครื่องดนตรี เพื่อให้การสาธิตราบรื่น	+1	+1	+1	1.00	มากที่สุด
3. ขั้นทำการสาธิต ผู้สอนสาธิตการบันทึกโน้ตและแนวคิดทางดนตรี พร้อมให้นักเรียนสังเกต ซักถาม และทดลองทำตาม	+1	0	+1	0.67	มากที่สุด
4. ขั้นสรุปและวัดผล ร่วมสรุปผลการเรียนรู้ ทบทวนข้อผิดพลาด แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และประเมินผลทักษะการปฏิบัติจังหวะของนักเรียน	+1	+1	0	0.67	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยทั้งหมด				**0.75**	**มากที่สุด**

ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน พบว่า ทุกขั้นตอนของการสอนแบบสาธิตมีความสอดคล้องและเหมาะสมในระดับมากที่สุด (IOC เฉลี่ย = 0.75) แม้จะมีความเห็นที่แตกต่างกันเล็กน้อยในบางขั้นตอน แต่ภาพรวมสะท้อนว่าแนวทางการสอนสาธิตสามารถนำไปใช้จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเหมาะสมต่อการพัฒนาทักษะการปฏิบัติจังหวะของนักเรียน

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ เรื่อง ความรู้พื้นฐานดนตรีสากล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนแบบสาธิตร่วมกับซอฟต์แวร์สำหรับบันทึกโน้ตทางดนตรี โดยมีผลการเปรียบเทียบคะแนนทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มควบคุมและนักเรียนกลุ่มทดลอง ด้านความรู้พื้นฐานทางดนตรีสากล

ตารางที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียน เรื่อง ความรู้พื้นฐานดนตรีสากลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

กลุ่ม	คะแนนก่อนเรียน *M* (SD)	คะแนนหลังเรียน *M* (SD)	คะแนนผลต่าง *M* (SD)	t-value (paired)	p-value
กลุ่มควบคุม	9.35 (1.93)	15.08 (2.50)	5.73 (1.85)	15.63	0.000*
กลุ่มทดลอง	9.05 (2.18)	14.72 (2.39)	5.67 (1.56)	15.21	0.000*

*$p < 0.05$ แสดงความแตกต่างมีนัยสำคัญทางสถิต

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนทั้งกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างชัดเจน โดยนักเรียนกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 9.35 (SD = 1.93) และหลังเรียนเพิ่มขึ้นเป็น 15.08 (SD = 2.50) ส่วนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 9.05 (SD = 2.18) และหลังเรียนเพิ่มขึ้นเป็น 14.72 (SD = 2.39)

จากการวิเคราะห์ด้วย t-test แบบ paired พบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) สำหรับทั้งสองกลุ่ม ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า การสอนแบบสาธิตเพียงอย่างเดียวและการสาธิตร่วมกับซอฟต์แวร์บันทึกโน้ตทางดนตรีมีประสิทธิภาพในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องความรู้พื้นฐานดนตรีสากลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อย่างชัดเจน

นอกจากนี้ คะแนนผลต่างเฉลี่ยของทั้งสองกลุ่มใกล้เคียงกัน (กลุ่มควบคุม = 5.73, กลุ่มทดลอง = 5.67) แสดงให้เห็นว่า การใช้ซอฟต์แวร์บันทึกโน้ตทางดนตรีช่วยเสริมการเรียนรู้ด้านการปฏิบัติและความเข้าใจเชิงปฏิบัติได้ดี แม้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางความรู้พื้นฐานอาจไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญจากการสอนแบบสาธิตเพียงอย่างเดียว ซึ่งสะท้อนถึงความเหมาะสมของการบูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับกระบวนการสอนเพื่อเพิ่มความน่าสนใจและการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในยุคดิจิทัล

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ เรื่อง ทักษะการปฏิบัติจังหวะ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังได้รับการสอนแบบสาธิตร่วมกับซอฟต์แวร์สำหรับบันทึกโน้ตทางดนตรี โดยมีผลการเปรียบเทียบคะแนนทักษะการปฏิบัติจังหวะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนทดสอบก่อนเรียนและคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังจากเรียนโดยใช้ซอฟต์แวร์สำหรับบันทึกโน้ตทางดนตรีร่วมกับการสอนแบบสาธิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

กลุ่ม	n	คะแนนรวม	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
กลุ่มควบคุม (ปฏิบัติโดยไม่ใช้ซอฟต์แวร์)	40	333	8.33	2.52
กลุ่มทดลอง (ปฏิบัติโดยใช้ซอฟต์แวร์)	40	488	12.20	2.94
คะแนนผลต่างเฉลี่ย	40	155	3.88	1.36

จากตารางแสดงให้เห็นว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนแบบสาธิตร่วมกับซอฟต์แวร์สำหรับบันทึกโน้ตทางดนตรีมีทักษะการปฏิบัติจังหวะสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ปฏิบัติโดยไม่ใช้ซอฟต์แวร์อย่างชัดเจน โดยคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองเท่ากับ 12.20 ในขณะที่กลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ย 8.33 คะแนน ผลต่างเฉลี่ยระหว่างสองกลุ่มเท่ากับ 3.88 คะแนน การที่นักเรียนกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์สูงกว่ากลุ่มควบคุมสะท้อนให้เห็นว่า การใช้ซอฟต์แวร์บันทึกโน้ตทางดนตรีช่วยเสริมประสิทธิภาพในการฝึกปฏิบัติจังหวะได้อย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากผู้เรียนสามารถเห็นและได้ยินเสียงจังหวะจริงจากโปรแกรม ทำให้เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างโน้ตกับเสียงได้ชัดเจนยิ่งขึ้น อีกทั้งซอฟต์แวร์ยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนฝึกซ้ำและปรับปรุงผลงานได้ด้วยตนเอง ส่งผลให้การเรียนรู้มีความต่อเนื่องและเกิดความมั่นใจในการปฏิบัติจังหวะ

สรุปได้ว่า การสอนแบบสาธิตร่วมกับเทคโนโลยีซอฟต์แวร์จึงเป็นแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาทักษะการปฏิบัติจังหวะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่มุ่งเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของการฝึกปฏิบัติด้วยและไม่ใช้ซอฟต์แวร์

4. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ต่อการเรียนการสอนแบบสาธิตร่วมกับซอฟต์แวร์สำหรับบันทึกโน้ตทางดนตรี โดนมีผลการประเมินความพึงพอใจต่อการประยุกต์ใช้ซอฟต์แวร์สำหรับบันทึกโน้ตทางดนตรีร่วมกับการสอนแบบสาธิต เพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติจังหวะ

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้ซอฟต์แวร์สำหรับบันทึกโน้ตทางดนตรีร่วมกับการสอนแบบสาธิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

รายการการประเมิน	*M*	SD	ระดับคุณภาพ
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.31	0.63	มาก
ด้านเทคโนโลยีการใช้งาน	4.22	0.60	มาก
ด้านกระบวนการเรียนการสอน	4.24	0.60	มาก
ด้านผลลัพธ์ที่ได้รับ	4.28	0.60	มาก
ด้านความพึงพอใจโดยรวม	4.23	0.61	มาก
รวม	**4.27**	**0.61**	**มาก**

จากผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการประยุกต์ใช้ซอฟต์แวร์สำหรับบันทึกโน้ตทางดนตรีร่วมกับการสอนแบบสาธิต เพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติจังหวะ โดยภาพรวมพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวม 4.27 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.61) แสดงให้เห็นว่านักเรียนส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้รูปแบบนี้ ซึ่งช่วยให้การเรียนดนตรีมีความน่าสนใจและเข้าใจง่ายยิ่งขึ้น

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ย 4.31) อยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนรู้สึกว่ากิจกรรมที่ครูจัดมีความเหมาะสมกับระดับความสามารถของตนเอง มีความชัดเจนในขั้นตอน และเปิดโอกาสให้ได้มีส่วนร่วมในการฝึกปฏิบัติจริง รองลงมาคือ ด้านผลลัพธ์ที่ได้รับ (ค่าเฉลี่ย 4.28) ซึ่งแสดงว่านักเรียนตระหนักถึงการพัฒนาทักษะการนับและปฏิบัติจังหวะของตนเองหลังการเรียน และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้กับการเรียนดนตรีในด้านอื่นได้ ในส่วนของ ด้านกระบวนการเรียนการสอน (ค่าเฉลี่ย 4.24) และด้านเทคโนโลยีการใช้งาน (ค่าเฉลี่ย 4.22) อยู่ในระดับมากเช่นกัน แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อกระบวนการสอนที่ครูสาธิตอย่างเป็นขั้นตอน ใช้สื่อและซอฟต์แวร์ประกอบอย่างเหมาะสม ทำให้สามารถเข้าใจจังหวะและค่าของโน้ตได้อย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้งซอฟต์แวร์ที่ใช้ยังมีความสะดวกต่อการเรียนรู้ ช่วยให้นักเรียนเห็นความสัมพันธ์ระหว่างโน้ตดนตรีกับเสียงจริงได้อย่างชัดเจน ส่งผลให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพและเกิดความสนใจมากขึ้น ในด้านความพึงพอใจโดยรวม มีค่าเฉลี่ย 4.23 ซึ่งอยู่ในระดับมากเช่นกัน แสดงว่านักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้สึกพึงพอใจต่อการเรียนรู้รูปแบบนี้ในภาพรวม ทั้งในด้านกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีประกอบการสอน และผลลัพธ์ที่ได้รับ

สรุปได้ว่า การสอนแบบสาธิตร่วมกับซอฟต์แวร์สำหรับบันทึกโน้ตทางดนตรีช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุก มีส่วนร่วม และช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาดนตรีได้ง่ายขึ้น รวมทั้งเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้และการฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาทักษะทางดนตรีของนักเรียนมัธยมศึกษาต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาวิธีการสอนแบบสาธิตร่วมกับซอฟต์แวร์สำหรับบันทึกโน้ตทางดนตรีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมของวิธีการสอน (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พบว่า วิธีการสอนแบบสาธิตร่วมกับซอฟต์แวร์มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (IOC เฉลี่ย = 0.75) ครอบคลุมทุกขั้นตอน ตั้งแต่การเตรียมการสอน การจัดเตรียมอุปกรณ์และสื่อ การดำเนินการสาธิต จนถึงการสรุปและประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Gagne (1985) เกี่ยวกับขั้นตอนการเรียนรู้ที่เป็นระบบและการใช้สื่อช่วยสนับสนุนการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ เรื่อง ความรู้พื้นฐานดนตรีสากล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนแบบสาธิตร่วมกับซอฟต์แวร์สำหรับบันทึกโน้ตทางดนตรี พบว่า นักเรียนทั้งกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนต่ำกว่า 10 คะแนน และเพิ่มขึ้นหลังเรียน โดยกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน 15.08 ส่วนกลุ่มทดลอง 14.72 คะแนน การวิเคราะห์ด้วย t-test แบบ paired พบว่าการเพิ่มขึ้นมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) แต่ผลการทดสอบ t-test แบบ independent ระหว่างกลุ่มหลังเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($p = 0.532$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การสอนแบบสาธิตเพียงอย่างเดียวและการสาธิตร่วมกับซอฟต์แวร์มีประสิทธิภาพใกล้เคียงกันในด้านความรู้พื้นฐาน แต่ซอฟต์แวร์ช่วยเพิ่มแรงจูงใจและการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Prensky (2010) ที่พบว่าเทคโนโลยีช่วยสร้างแรงจูงใจและการเรียนรู้แบบ active learning

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ เรื่อง ทักษะการปฏิบัติจังหวะ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังได้รับการสอนแบบสาธิตร่วมกับซอฟต์แวร์สำหรับบันทึกโน้ตทางดนตรี พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ซอฟต์แวร์มีคะแนนเฉลี่ย 12.20 สูงกว่ากลุ่มควบคุม 8.33 คะแนน (ผลต่าง 3.88) แสดงให้เห็นว่า การใช้

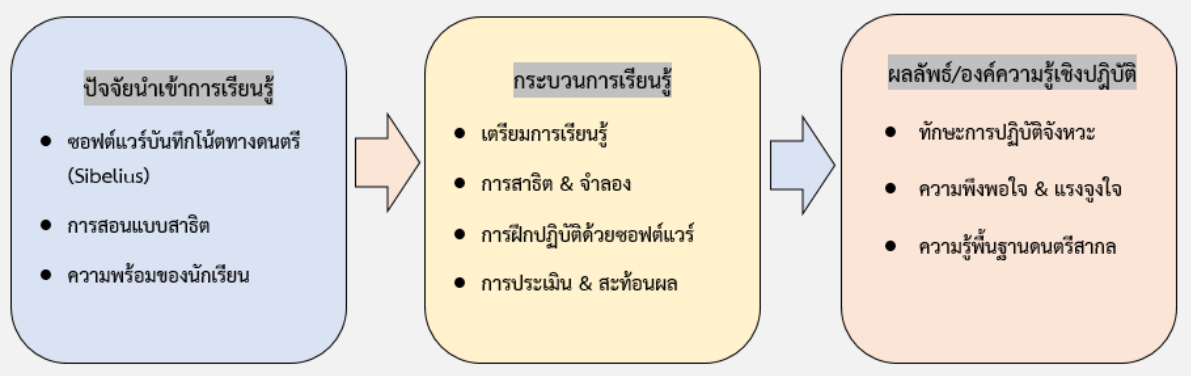
ซอฟต์แวร์ช่วยให้นักเรียนเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างโน้ตและเสียงจังหวะ ฝึกซ้ำได้ด้วยตนเอง และสร้างความมั่นใจในการปฏิบัติ ซึ่งสนับสนุนแนวคิดของ Katz and Healy (2012) ได้กล่าวว่า เทคโนโลยีช่วยพัฒนาการเรียนรู้เชิงปฏิบัติและการฝึกทักษะได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ต่อการเรียนการสอนแบบสาธิตร่วมกับซอฟต์แวร์สำหรับบันทึกโน้ตทางดนตรี พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนแบบสาธิตร่วมกับซอฟต์แวร์อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวม 4.27, SD = 0.61) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.31 แสดงว่านักเรียนเห็นว่ากิจกรรมชัดเจน เหมาะสม และสร้างแรงจูงใจในการเรียน ด้านเทคโนโลยีและกระบวนการสอนอยู่ในระดับมากเช่นกัน (ค่าเฉลี่ย 4.22–4.24) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Chen and Looi (2011) ที่ระบุว่าซอฟต์แวร์ช่วยให้ผู้เรียนสนุกสนานและมีส่วนร่วมในการฝึกทักษะ

สรุปได้ว่า การสอนแบบสาธิตร่วมกับซอฟต์แวร์สำหรับบันทึกโน้ตทางดนตรีสามารถพัฒนาทักษะการปฏิบัติจังหวะของนักเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่ผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้พื้นฐานดนตรีสากลใกล้เคียงกับการสอนแบบสาธิตเพียงอย่างเดียว จุดเด่นของการใช้ซอฟต์แวร์อยู่ที่การเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติ ความต่อเนื่องในการฝึกฝน และความสนุกสนานในการเรียน ทำให้รูปแบบการเรียนการสอนนี้เหมาะสมกับการพัฒนาทักษะทางดนตรีและสนับสนุนการบูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิผล

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ การประยุกต์ใช้ซอฟต์แวร์สำหรับบันทึกโน้ตทางดนตรีร่วมกับการสอนแบบสาธิตเพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติจังหวะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยได้ทำการสังเคราะห์องค์ความรู้ที่เกิดขึ้นจากการวิจัยออกเป็นโมเดลภาพ เพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำเข้าการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ และผลลัพธ์เชิงปฏิบัติ องค์ความรู้ที่ได้สามารถแบ่งออกเป็น 3 ส่วนหลัก ได้แก่ ปัจจัยนำเข้าการเรียนรู้ ได้แก่ ซอฟต์แวร์บันทึกโน้ตทางดนตรี (Sibelius) การสอนแบบสาธิต และความพร้อมของนักเรียน กระบวนการเรียนรู้ ได้แก่ การเตรียมการเรียนรู้ การจำลองและสาธิต การฝึกปฏิบัติด้วยซอฟต์แวร์ และการประเมินและสะท้อนผล ส่วนผลลัพธ์หรือองค์ความรู้เชิงปฏิบัติ ได้แก่ ทักษะการปฏิบัติจังหวะ ความพึงพอใจและแรงจูงใจของนักเรียน และความรู้พื้นฐานดนตรีสากล ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้เชิงปฏิบัติในการพัฒนาทักษะการปฏิบัติจังหวะด้วยซอฟต์แวร์บันทึกโน้ตทางดนตรีร่วมกับการสอนแบบสาธิต

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 เตรียมความพร้อมผู้เรียนก่อนการใช้ซอฟต์แวร์ ครูควรจัดกิจกรรมแนะนำหรืออบรมเบื้องต้นเกี่ยวกับการใช้งานซอฟต์แวร์บันทึกโน้ตทางดนตรีให้กับนักเรียนก่อนเริ่มบทเรียนหลัก เนื่องจากนักเรียนบางส่วนยังขาดความคุ้นเคยกับเครื่องมือ ซึ่งการเตรียมความพร้อมจะช่วยให้นักเรียนสามารถใช้โปรแกรมได้อย่างคล่องตัว และลดเวลาในการเรียนรู้เทคนิคการใช้งานซอฟต์แวร์ในชั้นเรียน

1.2 จัดให้มีการฝึกซ้ำและการให้ข้อเสนอแนะทันทีหลังการปฏิบัติ ครูควรเฝ้าติดตามการฝึกปฏิบัติจังหวะของนักเรียนอย่างใกล้ชิด พร้อมให้คำแนะนำเฉพาะบุคคลทันทีหลังนักเรียนปฏิบัติ เพื่อให้นักเรียนสามารถปรับปรุงทักษะได้อย่างรวดเร็ว การฝึกซ้ำนี้ควรเกิดขึ้นในช่วงที่นักเรียนใช้ซอฟต์แวร์ทำแบบฝึกหัดหรือจำลองจังหวะ เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้เชิงปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

1.3 การประเมินผลทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน ครูควรวางแผนการประเมินผลแบบต่อเนื่อง โดยเริ่มจากการทดสอบก่อนเรียนเพื่อวัดระดับพื้นฐาน ระหว่างเรียนเพื่อสังเกตพัฒนาการ และหลังเรียนเพื่อประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน ซึ่งการใช้ซอฟต์แวร์ช่วยให้ครูสามารถเก็บข้อมูลและติดตามผลได้สะดวกขึ้น และสามารถปรับกิจกรรมการเรียนให้เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียนแต่ละคน

1.4 ส่งเสริมการทำงานแบบกลุ่มย่อยหรือการเรียนรู้ร่วมกัน (Collaborative Learning) ครูควรจัดให้นักเรียนฝึกปฏิบัติร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย โดยใช้ซอฟต์แวร์เป็นเครื่องมือสนับสนุน นักเรียนจะได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและช่วยกันปรับปรุงผลงาน ส่งผลให้นักเรียนเข้าใจจังหวะได้ดียิ่งขึ้น และเกิดแรงจูงใจในการเรียนพร้อมสร้างบรรยากาศที่สนุกสนาน

1.5 การประยุกต์ใช้ซอฟต์แวร์ในรายวิชาอื่นของหมวดดนตรี ซอฟต์แวร์บันทึกโน้ตสามารถนำไปใช้ในกิจกรรมอื่น เช่น การฝึกร้องโน้ต การแต่งทำนอง หรือการเรียบเรียงเสียงประสาน ครูสามารถบูรณาการการใช้ซอฟต์แวร์ในรายวิชาอื่นเพื่อพัฒนาทักษะทางดนตรีในหลายมิติ และสร้างความเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติได้มากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ขยายกลุ่มตัวอย่างให้หลากหลายระดับชั้นและสถานศึกษา การศึกษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมปลายจะช่วยให้เข้าใจผลของการใช้ซอฟต์แวร์ในบริบทการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน และสามารถเปรียบเทียบพัฒนาการทักษะดนตรีในแต่ละช่วงวัยได้

2.2 ศึกษาการประยุกต์ใช้ซอฟต์แวร์ร่วมกับรูปแบบการสอนอื่น การนำซอฟต์แวร์ไปใช้กับการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative Learning) หรือแบบผสมผสาน (Blended Learning) จะช่วยเปรียบเทียบประสิทธิผลของแต่ละวิธี และค้นหากลยุทธ์ที่เหมาะสมที่สุดในการพัฒนาทักษะนักเรียน

2.3 ศึกษาผลของซอฟต์แวร์ต่อทักษะอื่นๆ ทางดนตรี ควรขยายการศึกษาไปยังทักษะอื่น เช่น การอ่านโน้ต การฟังจังหวะ การแต่งเพลง หรือการเรียบเรียงเสียงประสาน เพื่อประเมินความสามารถของซอฟต์แวร์ในหลายมิติของการเรียนดนตรี

2.4 ศึกษาผลระยะยาวของการใช้ซอฟต์แวร์ต่อทักษะดนตรีของนักเรียน การติดตามผลระยะยาวหลังการเรียนจะช่วยประเมินว่าทักษะที่ได้ยังคงอยู่และสามารถนำไปใช้จริงได้หรือไม่ ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจผลการเรียนรู้ในมิติของความยั่งยืน 2.5 ใช้เครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพร่วมกับเชิงปริมาณ การสังเกต การสัมภาษณ์เชิงลึก และการบันทึกวิดีโอในระหว่างการเรียน จะช่วยให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ ความเข้าใจ ความพึงพอใจ และปฏิสัมพันธ์ของนักเรียน ทำให้การประเมินผลมีความรอบด้านยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม. (2564). หลักสูตรดนตรีพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงวัฒนธรรม.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2561). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

กาญจนา คุณารักษ์. (2558). การจัดการเรียนรู้แบบสาธิตเพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กาญจนา คุณารักษ์. (2558). ทฤษฎีการเรียนรู้และการประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชญานิษฐ์ พงษ์อุดม. (2565). การจัดการเรียนรู้ดนตรีโดยใช้ซอฟต์แวร์ช่วยบันทึกโน้ตร่วมกับการสาธิตเพื่อพัฒนาทักษะการแสดง. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ชุติมา ศรีประภา. (2563). การสอนแบบสาธิตเพื่อพัฒนาทักษะทางดนตรีของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 21(2), 45–60.

ธนัญญา แซ่ตั้ง. (2560). ผลของการจัดการเรียนรู้แบบสาธิตต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนในรายวิชาดนตรีสากล. วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, 1(1), 112–128.

นฤมล พูลสิน. (2566). การสอนแบบสาธิตเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ทางดนตรีของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

โรงเรียนสตรีสมุทรปราการ. (2566). รายงานผลการจัดการเรียนการสอนรายวิชาดนตรี ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พ.ศ. 2563–2566. สมุทรปราการ: โรงเรียนสตรีสมุทรปราการ.

สุกัญญา วงศ์นิล. (2562). การใช้ซอฟต์แวร์สำหรับบันทึกโน้ตทางดนตรีเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุชาดา จิตรานันท์. (2562). การใช้การสอนแบบสาธิตเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาดนตรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

Chen, W. and Looi, C.-K. (2011). Software and student motivation.

Collins, S. (2017). Sibelius 8 Reference Manual. Avid Technology.

Gagné, R. M. (1985). The conditions of learning. 4th ed. Holt, Rinehart and Winston.

Joyce, B. and Weil, M. (2001). Models of teaching. 6th ed. Allyn & Bacon.

Katz, M. and Healy, L. (2012). The study on technology and practical skills in music education.

Leong, S. (2012). Navigating the emerging futures in music education. Journal of Music, Technology & Education, 4(2–3), 233–243.

Prensky, M. (2010). Teaching digital natives: Partnering for real learning. Corwin Press.

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) 2569
Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU Vol. 13 No. 1 (January-April) 2026
ISSN: 2673-0030 (Online) https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

GUIDELINES FOR DEVELOPING 21ST CENTURY LEADERSHIP BASED ON SARANIYADHAMMA VI OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER SURAT THANI PRIMARY EDUCATIONAL

[1]อรสุดา ภักดีเทพ Onsuda Pakdeethep [2]ธีระพงษ์ สมเขาใหญ่ Teeraphong Somkhoayai
[3]พระครูประโชติกิจจาภรณ์ PharkyuPhachordkitjaporn
[1, 2, 3]มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Corresponding Author E-mail: 6703202028@mcu.ac.th

Article Received: December 19, 2025. Revised: April 22, 2026. Accepted: April 24, 2026.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษา 3) เพื่อเสนอและประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี โดยมีขั้นตอนการวิจัย 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างสถานศึกษาจำนวน 123 แห่ง มีผู้ให้ข้อมูลสถานศึกษาละ 2 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษาและครู รวมทั้งหมด 246 คน ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 5 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาตามแบบสัมภาษณ์ และระยะที่ 3 การนำเสนอและประเมินแนวทางการพัฒนา ใช้แบบประเมินแนวทางประกอบไปด้วยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 รูป/คน เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสนทนากลุ่ม และแบบประเมินการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักสาราณียธรรม 6 บูรณาการในทั้ง 5 ด้าน (1) ด้านวิสัยทัศน์ ผู้บริหารต้องถ่ายทอดนโยบายและวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาได้อย่างชัดเจนและเข้าใจง่าย (2) ด้านทักษะการสื่อสาร ผู้บริหารสื่อสารภายในทีมงานอย่างเปิดเผยและโปร่งใสตรวจสอบได้ (3) ด้านทักษะความร่วมมือ เปิดโอกาสให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจร่วมกัน (4) ด้านทักษะการปฏิบัติร่วมกัน สามารถประสานความคิดและแนวทางการทำงานของบุคลากรหลายฝ่ายให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน (5) ด้านความคิดสร้างสรรค์ พร้อมถ่ายทอดสู่เพื่อนครูเป็นผู้นำเปลี่ยนแปลงมุ่งสู่ความสำเร็จที่ทันสมัย เป็นผลลัพธ์เชิงประจักษ์และเกิดผลการยอมรับ และ 3) ผลการนำเสนอและประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่ามีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ สามารถนำไปใช้ได้

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21, หลักสาราณียธรรม 6, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This research aims to 1) study the 21st-century leadership status of school administrators under the Surat Thani Primary Educational Service Area Office 2, 2) study the guidelines for developing 21st-century leadership based on Saraniya Dhamma vi among school administrators under the Surat Thani Primary Educational Service Area Office 2, and 3) propose and evaluate the guidelines for developing 21st-century leadership based on the Saraniya Dhamma vi among school administrators under the Surat Thani Primary Educational Service Area Office 2. This is a mixed-methods research with three research phases this research employed a mixed-methods approach with three research phases: Phase 1 studied the 21st-century leadership practices of school administrators using questionnaires administered to a sample of 123 schools, with two informants from each school (school principal and teacher), totaling 246 informants. Phase 2 examined development approaches through interviews with five key informants, analyzing data using content analysis based on the interview questionnaire. Phase 3 involved presenting and evaluating the development approaches using an evaluation form comprised of seven experts. The research tools included in-depth interviews, focus group discussions, and focus group evaluation forms. Data was analyzed using content analysis.

The research results found that: 1) The overall leadership style of school administrators in the 21st century is at a high level. 2) Guidelines for developing 21st-century leadership skills for school administrators based on SaraniyaDhamma vi, integrating these principles across five areas: (1) Vision: Administrators must clearly and easily communicate the school's policies and vision. (2) Communication Skills: Administrators must communicate openly and transparently within their teams, ensuring accountability. (3) Collaboration Skills: Providing opportunities for all personnel to participate in planning and decision-making. (4) Teamwork Skills: Ability to coordinate ideas and work approaches across multiple departments to achieve a unified direction. (5) Creativity: Ability to share creativity with fellow teachers, leading transformative change towards modern, tangible, and accepted results. 3) The presentation and evaluation of the guidelines for developing 21st-century leadership based on the Six Principles of Morality (Saraniya Dhamma) by school administrators under the Surat Thani Primary Educational Service Area Office 2 revealed that they are appropriate, feasible, and beneficial, and can be implemented.

Keywords: Leadership in The 21st Century, Saraniyadhamma Vi, School Administrators

บทนำ

สังคมโลกในศตวรรษที่ 21 การศึกษาในยุคนี้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาย การบริหารสถานศึกษาจึงเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาการศึกษา โดยมีบทบาทสำคัญในการจัดการองค์กรและบุคลากรเพื่อบรรลุเป้าหมายทางการศึกษา การบริหารสถานศึกษาครอบคลุมถึงการวางแผน การจัดองค์กร การกำกับดูแล การประเมินผล และการพัฒนาบุคลากร การจัดการที่มีประสิทธิภาพส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน การบริหารที่ดีต้องคำนึงถึงทั้งการพัฒนาบุคลากร การจัดการทรัพยากร การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ทำให้การบริหารสถานศึกษาต้องมีความยืดหยุ่นและพร้อมปรับตัวเพื่อให้การศึกษามีคุณภาพและสามารถพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคลากรที่มีคุณภาพ พร้อมทั้งเป็นพลเมืองที่มีคุณธรรมและจริยธรรมในการดำรงชีวิตในสังคม (อมรรัตน์ เตชะนอก, 2563)

ในยุคที่โลกเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอย่างยุคโลกาภิวัฒน์ ผู้นำยุคใหม่จำเป็นต้องมีความสามารถในการปรับตัวและเรียนรู้จากสิ่งที่เกิดขึ้นกับแนวทางการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผู้นำยุคใหม่ไม่เพียงแต่ต้องมีทักษะด้านการบริหารจัดการที่แข็งแกร่ง แต่ยังต้องมีความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจให้กับทีมงานและสร้างบรรยากาศการทำงานที่เป็นมิตร ผู้นำยุคใหม่ต้องเปิดรับความคิดเห็นและพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป นอกจากนี้ ผู้นำที่ดีควรมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและสามารถสื่อสารให้คนในองค์กรเข้าใจและพร้อมที่จะทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุเป้าหมาย พร้อมเรียนรู้ไปพร้อมกับคนในองค์กรมีความเห็นอกเห็นใจ สภาพแวดล้อมในการทำงานจะน่าอยู่ บุคลากรมีแรงจูงใจในการทำงาน ลดความกังวลต่องาน ทั้งยังสามารถสร้างความสัมพันธ์ของบุคลากรให้สามารถทำงานร่วมกันเป็นทีมได้ดี ซึ่งส่งผลโดยตรงกับประสิทธิภาพในการทำงานและผลลัพธ์ขององค์กร (อเด็คโก้, 2567)

ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 เป็นยุคสมัยที่ต้องมีความพร้อมรับความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในทุกด้าน ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วภายใต้ยุคที่เรียกว่ายุคโลกาภิวัฒน์ ซึ่งไม่ว่าจะอยู่สถานะใดทางสังคมทุกคนล้วนต้องเตรียมพร้อมและสร้างภาวะผู้นำในตัวเองที่พร้อมจะยอมรับความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จากการศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำที่ควรมีในศตวรรษที่ 21 คือการมีภาวะผู้นำเชิงบูรณาการที่ต้องมีการบูรณาการหลายๆด้านตามความเหมาะสม ซึ่งประกอบด้วยด้านความเชื่อมั่น ด้านทักษะในการฟัง ด้านการตัดสินใจ ด้านฝึกการยอมรับในจุดอ่อน ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการเรียนรู้ตลอดเวลา ด้านการมอบหมายงาน พัฒนาคน ด้านทัศนคติ และด้านการมองการณ์ไกล หากผู้นำหรือบุคคลมีองค์ประกอบครบถ้วนดั่งข้างต้นก็สามารถพัฒนาองค์กรหรือพัฒนาตนเองให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกได้อย่างเท่าทัน (ครูบ้านนอก.คอม, 2568) ที่สำคัญของผู้นำในยุคที่การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ต้องมีความคิดริเริ่ม ความกล้าหาญในการนำเสนอแนวคิดใหม่ และความสามารถในการสร้างสรรค์แนวทางแก้ไขปัญหาที่ไม่เคยมีมาก่อน ผู้นำในศตวรรษที่ 21 จะไม่ยึดติดกับรูปแบบเดิมๆ จะมองหาวิธีการใหม่ๆ ที่สามารถนำไปสู่ความสำเร็จได้ในระยะยาว ความคิดสร้างสรรค์ในผู้นำนั้นยังต้องมาพร้อมกับการประเมินสถานการณ์และการตัดสินใจที่ชาญฉลาด ผู้นำที่มีภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 จะสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนในองค์กรมีโอกาสในการแสดงความคิดและนวัตกรรมเป็นผู้นำการเรียนรู้ ผู้นำของผู้นำ เป็นผู้นำที่ไว้วางใจได้ เป็นผู้นำที่ริเริ่มความสร้างสรรค์ ให้ความสำคัญของกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบ ให้ความสำคัญกับผู้รับบริการทุกด้าน ผู้นำทักษะการสื่อสาร ผู้นำการสร้างสัมพันธภาพที่ดีซึ่งจะช่วยให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในองค์กรเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จ

การใช้หลักธรรมก็เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารสถานศึกษาการอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะหรือสังคมใด เกิดความแตกแยกมีปัญหาวุ่นวาย สังคมเหล่านั้นละเลยหลักธรรมเรื่องความสามัคคีจึงทำให้เกิดสิ่งเหล่านี้ขึ้นมาคือขาดความรัก ขาดความเมตตา อิจฉาริษยา นินทาว่าร้ายกัน เบียดเบียนและรังแกกัน เห็นแก่ตัวถืออภิสิทธิ์ อ้างอำนาจบาตรใหญ่ และมีความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน ต่างคนต่างก็ถือความคิดของตนเป็นใหญ่อยู่ตลอดเวลา จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติ เข้าอกเข้าใจซึ่งกันและกัน ยอมรับในความแตกต่างของกันและกัน เคารพในกฎกติกาเดียวกัน รู้จักแบ่งปันช่วยเหลือกัน ให้กำลังใจซึ่งกันและกัน และรู้จักการให้อภัยกันอยู่ตลอดเวลา สังคมของเราก็จะมีความอบอุ่นและน่าอยู่เต็มเปียมไปด้วยความสุขสิ่งดังกล่าวมานี้สามารถทำให้เกิดขึ้นได้โดยการเสริมสร้างความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของคนในสังคมโดยการนำหลักสาราณียธรรม 6 เป็นหลักธรรมที่เน้นการสร้างความสามัคคีและความเป็นหนึ่งในองค์กร หลักการนี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือและความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างครู นักเรียน และบุคลากร การนำหลักสาราณียธรรม 6 มาใช้จะช่วยให้การบริหารสถานศึกษาเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะหลักการนี้เน้นการให้ความสำคัญกับความรักใคร่ ความเมตตา ความเข้าใจ และการช่วยเหลือกันและกันในองค์กร การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากรในสถานศึกษาจะช่วยลดความขัดแย้งและสร้างบรรยากาศการทำงานที่เป็นมิตรและสร้างสรรค์ การประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรม 6 ประการได้แก่ 1) เมตตากายกรรม สนับสนุนช่วยเหลือกันทางด้านกำลังกาย ด้วยการช่วยเหลือกิจธุระต่างๆ ของหมู่คณะด้วยความเต็มใจ 2) เมตตาวจีกรรม การพูดแต่สิ่งที่ดีงาม พูดกันด้วยความรักความปรารถนาดี 3) เมตตามโนกรรม การคิดดี มองกันในแง่ดี มีความหวังดี ปรารถนาดี มีความรักความเมตตาต่อกัน คิดทำแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์แก่กัน 4) สาธารณโภคี ได้สิ่งใดมาก็รู้จักแบ่งกันกินแบ่งกันใช้ 5) สีลสามัญญตา มีความประพฤติสุจริตดีงาม รักษาระเบียบวินัยของส่วนรวม 6) ทิฏฐิสามัญญตา มีความเห็นชอบจะทำให้เกิดการบริหารที่มีจิตใจเป็นธรรมซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างยั่งยืน (กัลยาณมิตรธรรมะออนไลน์, 2567)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 2 มีสถานศึกษาที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาล ประถมศึกษามัธยมศึกษา ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งสิ้น 179 แห่ง มีนักเรียน จำนวน 30,027 คน มีผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทาง การศึกษา จำนวน 2,280 คน รูปแบบในการบริหารจัดการศึกษา “SURAT 2” แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 “องค์กรแห่งความสุข สร้างสรรค์คนดีมีคุณภาพ” (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2, 2568) พบว่า ผู้บริหารบางส่วนยังใช้แนวทางเดิมๆ ไม่กล้านำเทคโนโลยีหรือแนวคิดใหม่ มาใช้ขาดการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง ส่งผลให้โรงเรียนพัฒนาได้ช้า ทำให้ขาดโอกาสเรียนรู้และพัฒนา ครูและเจ้าหน้าที่บางส่วนไม่เปิดรับการเปลี่ยนแปลง ทำให้แนวคิดใหม่ถูกต่อต้าน ปัญหาเหล่านี้เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาโรงเรียนให้ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21จึงต้องหาทางแก้ไขและปรับตัวเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้ดีขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า การบริหารสถานศึกษาในปัจจุบันต้องอาศัยภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ซึ่งจะช่วยให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายในโลกที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการนำหลักสาราณียธรรม 6 มาประยุกต์ใช้ในการบริหารจะช่วยเสริมสร้างความสามัคคีและความร่วมมือในองค์กร ส่งเสริมบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารสถานศึกษาที่ดีและผู้นำที่มีคุณลักษณะเหล่านี้จะเป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรที่มีคุณภาพสร้างความสุขที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาอย่างงดงามและสามารถเผชิญหน้า

กับความท้าทายและสร้างงานการบริหารสถานศึกษาได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนอยู่ร่วมกันในองค์กรอย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2
3. เพื่อเสนอและประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบแบบผสมวิธีประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณและวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 จำนวน 123 แห่ง ได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie, R. V. and Morgan, D.W. (1970) เป็นกลุ่มตัวอย่างสถานศึกษา จำนวน 123 แห่ง จากนั้นจึงมีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาในสังกัดเป็นชั้นของการแบ่ง เมื่อได้จำนวนสถานศึกษาในแต่ละกลุ่มเครือข่ายแล้วจึงใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อสุ่มตัวอย่างสถานศึกษาในแต่ละกลุ่มเครือข่าย และมีการกำหนดผู้ให้ข้อมูลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างสถานศึกษาละ 2 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษาและครู รวมเป็นผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น จำนวน 246 คน เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม มี 2 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และตอนที่ 2 เกี่ยวกับสภาพภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านวิสัยทัศน์ ด้านทักษะการสื่อสาร ด้านทักษะความร่วมมือ ด้านการปฏิบัติร่วมกัน และด้านความคิดสร้างสรรค์ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับตามหลักของลิเคิร์ท (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยวิเคราะห์หาค่า IOC ซึ่งมีค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 แล้วไปทดลองใช้ (Try Out) เพื่อนำไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ซึ่งข้อคำถามทุกข้อมีค่าความเชื่อมั่นโดยรวม เท่ากับ 0.97 และค่าความเชื่อมั่นรายข้ออยู่ระหว่าง 0.38 – 0.91 เก็บรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างแล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้องเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษา นำผลในระยะที่ 1 ที่มีด้านของสภาพภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา 5 อันดับ มาจัดทำแบบสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล 5 รูป/คน โดยเลือกแบบเจาะจง แบ่งเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษา และนำข้อมูลที่ได้จากการ

สัมภาษณ์มาสังเคราะห์และสรุปเป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษา

ระยะที่ 3 นำเสนอและประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่มเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 รูป/คน เป็นการได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง ซึ่งมีลำดับขั้นในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้ 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการสนทนากลุ่มและการประเมินการสนทนากลุ่ม 2) จัดทำร่างแบบสนทนากลุ่มโดยกำหนดประเด็นที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก 3) จัดทำร่างแบบประเมินความเหมาะสม 4) นำร่างแบบแบบสนทนากลุ่ม และแบบประเมินการสนทนากลุ่มที่ได้ไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ มีรายละเอียดการดำเนินการดังนี้ 1) ผู้วิจัยดำเนินการนำรายละเอียดจากสนทนากลุ่มแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 รวบรวมข้อมูลข้อเสนอแนะในประเด็นต่างๆ 2) ปรับแก้ไข เพิ่มเติมข้อมูลตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละขั้นตอน ออกมาเป็นร่างแนวแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสาราณียธรรม 6 3) จัดทำเป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสาราณียธรรม 6เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็น และข้อเสนอแนะเบื้องต้น 4) ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาและจัดทำเป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 สรุปผลและนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า ระดับภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.34) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านวิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\overline{X}$ = 4.42) รองลงมา คือ ด้านทักษะการสื่อสาร ($\overline{X}$ = 4.37) ด้านทักษะความร่วมมือ ($\overline{X}$ = 4.35) และ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ($\overline{X}$ =4.30) ส่วนด้านทักษะการปฏิบัติร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\overline{X}$ =4.28) ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยรวม

ระดับภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา	$\overline{X}$	SD	ระดับ
1. ด้านวิสัยทัศน์	4.42	0.61	มาก
2. ด้านทักษะการสื่อสาร	4.37	0.63	มาก
3. ด้านทักษะความร่วมมือ	4.35	0.59	มาก
4. ด้านทักษะการปฏิบัติร่วมกัน	4.28	0.63	มาก
5. ด้านความคิดสร้างสรรค์	4.30	0.62	มาก
รวม	**4.34**	**0.62**	**มาก**

2. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 เป็นพฤติกรรมและบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกถึงภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งเน้นการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา โดยมี 1) ด้านวิสัยทัศน์ 2) ด้านการสื่อสาร 3) ด้านทักษะความร่วมมือ 4) ด้านการปฏิบัติร่วมกัน 5) ด้านความคิดสร้างสรรค์ จำนวน 5 ด้านของภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ที่มีค่าคะแนนต่ำ เพื่อให้จะช่วยให้ผู้บริหารมีภาวะผู้นำที่สามารถสร้างองค์กรแห่งความสามัคคี ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการบริหารองค์กรอย่างยั่งยืน ทำงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรอย่างมีคุณภาพการศึกษา สร้างบุคลากรผู้ใต้บังคับบัญชาให้มีความสุขและมีประสิทธิภาพสูงสุดในศตวรรษที่ 21 จึงมีการนำมาบูรณาการผ่านการพัฒนาตามหลักสาราณียธรรม 6 ประกอบด้วยเมตตากายกรรม เมตตาวจีกรรม เมตตามโนกรรม สาธารณโภคี สีลสามัญญตา และทิฏฐิสามัญญตา โดยการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจและความมุ่งมั่นในการพัฒนาองค์กร มุ่งสู่การปฏิบัติอย่างมีเป้าหมาย สร้างสภาพแวดล้อมบรรยากาศการทำงานร่วมกันในองค์กร และวิเคราะห์ผลการสร้างแนวทางอย่างรอบด้าน เพื่อนำข้อมูลมาพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดตามหลักสาราณียธรรม 6 จึงสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การนำเสนอและประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า แนวทางมีความเป็นไปได้ มีความเหมาะสมและมีประโยชน์ และได้มีการปรับแนวทางตามข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ ทำให้แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ซึ่งประกอบด้วยแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ด้านวิสัยทัศน์ ด้านการสื่อสาร ด้านทักษะความร่วมมือ ด้านการปฏิบัติร่วมกัน และด้านความคิดสร้างสรรค์ ดังนี้

3.1 หลักการและเหตุผล ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 เป็นยุคสมัยที่ต้องมีความพร้อมรับความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในทุกด้าน ซึ่งไม่ว่าจะอยู่สถานะใดทางสังคมทุกคนล้วนต้องเตรียมพร้อมและสร้างภาวะผู้นำในตัวเองที่พร้อมจะยอมรับความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จากการศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำที่ควรมีในศตวรรษที่ 21 คือการมีภาวะผู้นำเชิงบูรณาการที่ต้องมีการบูรณาการหลายๆด้านตามความเหมาะสมที่สามารถนำไปสู่ความสำเร็จได้ในระยะยาวการใช้หลักธรรมก็เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารสถานศึกษาการอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะหรือสังคมใดเกิดความแตกแยก มีปัญหาวุ่นวาย สังคมเหล่านั้นละเลยหลักธรรมเรื่องความสามัคคี การนำหลักสาราณียธรรม 6 มาใช้จะช่วยให้การบริหารสถานศึกษาเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะหลักการนี้เน้นการให้ความสำคัญกับความรักใคร่ ความเมตตา ความเข้าใจ และการช่วยเหลือกันและกันในองค์กร การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากรในสถานศึกษาจะช่วยลดความขัดแย้งและสร้างบรรยากาศการทำงานที่เป็นมิตรและสร้างสรรค์ ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างยั่งยืน

3.2 วัตถุประสงค์แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 เพื่อเป็นกลยุทธ์การสร้างและพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 เพื่อเป็นการบูรณาการหลักธรรมนำมาประยุกต์ใช้ร่วมกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำใน

ศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีสมรรถนะและคุณสมบัติ ตรงตามกรอบภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด และเพื่อพัฒนาและสร้างนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาให้มีเหมาะสมกับภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21

3.3 กระบวนการดำเนินการแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ 1) ด้านวิสัยทัศน์ เน้นการถ่ายทอดนโยบายที่เป็นรูปธรรมและสร้างแรงบันดาลใจ 2) ด้านทักษะการสื่อสาร มุ่งเน้นการสื่อสารเชิงบวกและรับฟังอย่างลึกซึ้ง การสร้างเสน่ห์ในที่สาธารณะ 3) ด้านทักษะความร่วมมือ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและมอบหมายงานตามความถนัด 4) ด้านการปฏิบัติร่วมกัน สร้างระบบงานที่ยุติธรรมผ่านความเป็นกัลยาณมิตร เน้นความสามัคคีและระบบงานที่ชัดเจน และ 5) ด้านความคิดสร้างสรรค์ สนับสนุนการใช้นวัตกรรมและ AI โดยบูรณาการหลักสาราณียธรรม 6 เพื่อสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เกื้อกูล องค์กรที่เข้มแข็งและการยกระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำพาองค์กรสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า ระดับภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านวิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านทักษะการสื่อสาร ด้านทักษะความร่วมมือ และด้านความคิดสร้างสรรค์ ส่วนด้านทักษะการปฏิบัติร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งสอดคล้องกับหลักการความสำคัญของจันทิมา อำมโภช (2566) ได้ให้ความสำคัญไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต้องมีคุณลักษณะโดดเด่นเหมาะสม มีความรู้เชิงทฤษฎี ทักษะ บทบาทหน้าที่คุณธรรม และประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษายุคใหม่ เพื่อนำพาสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ สามารถ สนองตอบต่อการแข่งขันและทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลก สอดคล้องกับวิจัยของณิชาบูล ลำพูน และสมใจ เดชบำรุง (2567) ที่พบว่า ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และงานวิจัยของสุพัตรา รังคะวงษ์ (2565) ที่พบว่า ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ที่ระดับมาก

2. ผลการศึกษาแนวทางจากการศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ประกอบด้วย 1) ด้านวิสัยทัศน์ ผู้บริหารควรประกาศนโยบายและวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาไว้อย่างชัดเจน สามารถประเมินโรงเรียนว่าอยู่ในระดับ ควรก้าวพัฒนาไปอย่างไร กำหนดทิศทางการพัฒนาสถานศึกษาในระยะยาว การจูงใจให้ปฏิบัติงานคุณภาพการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน 2) ด้านทักษะการสื่อสาร ผู้ ผู้บริหารส่งเสริมการสื่อสารภายในทีมงานอย่างเปิดเผยและโปร่งใสตรวจสอบได้ วางตัวเป็นกลางวิเคราะห์ก่อนตัดสินใจ สถานการณ์ที่มีความขัดแย้งได้ และไม่ใช้ถ้อยคำที่ก่อให้เกิดความบาดหมาง ผู้บริหารเข้าใจปัญหาและความต้องการของครูและบุคลากรได้ เช่น การเตรียมวาระการประชุมทุกครั้ง 3) ด้านทักษะความร่วมมือ ผู้บริหารควรมอบหมายงานตามความถนัดและจุดแข็งของแต่ละบุคคลอย่างเหมาะสม ทุกคนช่วยกันทำงาน พี่ช่วยน้อง น้องช่วยพี่ มีการนิเทศติดตามอย่าสม่ำเสมอ ชื่นชมในที่แจ้ง ตำหนิในที่ลับ ไม่พูดต่อ เช่น การประเมินผลเงินเดือน การมอบรางวัล 4) ด้านทักษะการปฏิบัติร่วมกัน ผู้บริหารต้องสร้างระบบการ

ทำงานที่มีขั้นตอนชัดเจน สามารถติดตามผลได้ มีทีมนำ ทีมประสาน ทีมทำ และเป็นธรรมในการทำงานร่วมกัน เช่น แผนปฏิบัติงานประจำปี แผนการบริหาร 4 ฝ่าย 5) ด้านความคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ใหม่อยู่ตลอดเวลา เช่น การอบรมพัฒนาตนเอง การอบรมครู การสร้างนวัตกรรมทางการบริหาร การนำเทคโนโลยีมาใช้ สอดคลองกับหลักการของณัฐวัฒน์ แก้วแสนสินธุ์ และกิจพิณิฐ อุสาโห (2566) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์ คือ กำหนดเป้าหมายในสถานศึกษาอย่างชัดเจน เพื่อให้บุคลากรในสถานศึกษา เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ ด้านทักษะการสื่อสาร คือ ให้ความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยี ในการจัดการเรียนการสอน โดยส่งเสริมให้ บุคลากรในโรงเรียน ใช้เทคโนโลยี ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ คือ ตั้งงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ เกี่ยวกับเทคโนโลยี ส่งเสริมให้มีบุคลากรที่มีทักษะด้านเทคโนโลยีในสถานศึกษา และด้านทักษะความร่วมมือ คือ สถานศึกษาควรมีการประชุมเพื่อวางแผนกิจกรรมต่างๆโดยการมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชนผู้ปกครอง นักเรียน รวมถึงการเข้าร่วมกิจกรรม ต่างๆในสถานศึกษา และหลักการของวิชิต ระดมบุญ และคณะ (2567) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ประกอบไปด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์ 2) การมีทักษะในการสื่อสาร 3) การสร้างแรงจูงใจ 4) การทำงานให้บรรลุเป้าหมาย 5) การมีความกล้าในการตัดสินใจ 6) การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับทีม 7) การมีคุณธรรมและจริยธรรม และสอดคล้องกับหลักการของกิตติพัทธ์ เทศกาจร และคณะ (2566) ได้ให้ความหมายหลักสาราณียธรรม 6 ไว้ว่า หลักการทำงานร่วมกันในองค์กรให้แข็งแกร่ง มั่นคง สามัคคี มีความสุขและประสบผลสำเร็จ สิ่งสำคัญประการหนึ่งคือ การปฏิบัติต่อกันด้วยความรัก อยู่ร่วมกันอย่างมีเมตตาธรรม และคอยให้ความช่วยเหลือดูแลกันได้ เรียกว่า หลักสาราณียธรรมหรือหลักสามัคคีธรรม เมื่อนาหลักสามัคคีธรรมมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการทำงานของบุคคลและองค์กร หน่วยงาน เป็นฐานแห่งการปฏิบัติร่วมกันและต่อกัน ความสามัคคีนี้เป็นสาเหตุเป็นที่ตั้งแห่งความให้คิดถึงกัน และทำให้ระลึกถึงกันเสมอ ซึ่งสอดคลองกับการวิจัยของพระครูสุวรรณธรรมาภิมณฑ์ (2564) ที่พบว่า 1) หลักเมตตากายกรรม ควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีความอ่อนน้อมถ่อมตัว และเคารพกับเพื่อนร่วมงาน 2) หลักเมตตาวจีกรรม บุคลากรควรให้แจ้งข่าวสารที่มีประโยชน์และใช้เหตุผลประกอบกับเพื่อนร่วมงาน 3) หลักเมตตามโนกรรม บุคลากรควรให้อภัยต่อกันและมีความคิดที่สร้างสรรค์ต่อการทำงาน 4) หลักสาธารณโภคี ควรสนับสนุนไม่ให้บุคลากรมีอคติ ไม่ลำเอียง ปฏิบัติหน้าที่อย่างสุจริต 5) หลักสีลสามัญญตา บุคลากรควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง และเคารพสิทธิและเสรีภาพแก่เพื่อนร่วมงาน 6) หลักทิฏฐิสามัญญตา บุคลากรควรมีความเห็นชอบร่วมกันในการทำงานและเห็นตรงกันในหลักสำคัญในการทำงาน

3. ผลการเสนอและประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า การนำเสนอแนวทางด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิทุกคนได้พิจารณาเห็นว่า ร่างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 มีความเหมาะสมเป็นไปได้และเป็นประโยชน์ สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสาราณียธรรม 6 โดยแนวทางประกอบด้วย 1) ชื่อแนวทาง 2) หลักการและเหตุผล 3) วัตถุประสงค์แนวทาง 4) แนวทางการดำเนินงาน 5) การติดตามและประเมินผลซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศิวะลักษณ์ มหาชัย และเอกราช โฆษิตพิมานเวช (2566) ที่พบว่า ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับนักบริหาร และผู้นำเพื่อนำมาจัดการศึกษาในศตวรรษที่เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านเทคโนโลยี สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อมโดยนำความรู้ความสามารถของผู้นำที่จะนำ

องค์กรไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ ซึ่งองค์ประกอบภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 นั้นมี 6 องค์ประกอบ คือ 1) ทักษะความร่วมมือและทำงานเป็นทีม 2) เทคโนโลยีและการสื่อสาร 3) มีวิสัยทัศน์ 4) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 5) มีภาวะผู้นำและ ความกล้าหาญในการแก้ปัญหา 6) การสร้างฉันทามติและการจูงใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหากฤษดา สิริวฑฺฒโน (2565) ที่พบว่า แนวทางการการบริหารสถานศึกษาตามหลักสาราณียธรรม 6 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมศรีจันทร์วิทยา แผนกสามัญศึกษา ควรส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสาราณียธรรม 6 มาบูรณาการในหน่วยงานการศึกษาอย่างแท้จริง มีมาตรการส่งเสริมการปลูกฝังเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของบุคลากรในสถานศึกษา ให้เกิดเป็นรูปธรรม และปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง สร้างความสามัคคีปรองดองกันขึ้นในสถานศึกษา เป็นตัวอย่างของบุคลากรใน สถานศึกษา ไม่แบ่งพรรคแบ่งพวก ร่วมมือร่วมใจกันเป็นหนึ่งเดียว ร่วมแก้ไขปัญหาด้วยกัน และประสานงาน ให้เป็นระบบส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน และสอดคล้องกับวิจัยของพระครูจิรปุญโญภาส และคณะ (2566) ที่พบว่า หลักสาราณียธรรมที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเป็นหลักคาสอนที่ทาให้รู้จักการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันและกัน ทาให้เข้าใจคนอื่นมากขึ้นเพื่อการอยู่ร่วมกันด้วยความสามัคคี มี 6 ประการ ได้แก่ 1) เมตตากายกรรม 2) เมตตาวจีกรรม 3) เมตตามโนกรรม 4) สาธารณโภคี 5) สีลสามัญญตา และ 6) ทิฏฐิสามัญญตา

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นกระบวนการเน้นให้พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาอย่างรอบด้าน . ผู้บริหารต้องมีด้านวิสัยทัศน์ถ่ายทอดนโยบายและวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาได้อย่างชัดเจนและเข้าใจง่าย สามารถกำหนดสามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาสถานศึกษาในระยะยาว คิดสู่กระทำเกิดเป็นภาพผลงานเชิงประจักษ์ โดยต้องอาศัยทักษะการสื่อสาร ความร่วมมือ ด้านการปฏิบัติร่วมกันจากบุคคลากรของโรงเรียน และด้านความคิดสร้างสรรค์กระตุ้นให้บุคลากรมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และกล้าคิด กล้าแสดงออก พร้อมถ่ายทอดสู่เพื่อนครู พร้อมเป็นผู้นำเปลี่ยนแปลงมุ่งสู่ความสำเร็จ โดยบูรณาการหลักสาราณียธรรม 6 จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้บริหารพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ที่สามารถสร้างองค์กรแห่งความสามัคคีซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการบริหารองค์กรอย่างยั่งยืน ทำงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร และนำพาบุคลากรไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่มีความสุขและมีประสิทธิภาพสูงสุดในศตวรรษที่ 21

การพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 มีหลักสาราณียธรรม 6 องค์ประกอบที่นำมาบูรณาการ กับองค์ประกอบภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 เป็นแนวทาง ดังนี้

1. ทิฐฐิสามัญญตา การคิดเห็นตรงกันในองค์การสถานศึกษาผู้นำต้องเริ่มจากภาวะผู้นำที่มีความคิดด้านวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ชัดเจนเป็นภาพจากนามธรรมสู่การปฏิบัติที่เปลี่ยนผลงานเชิงประจักษ์ มีความริเริ่มใหม่ๆ ทักษะความคิดสร้างสรรค์พร้อมเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

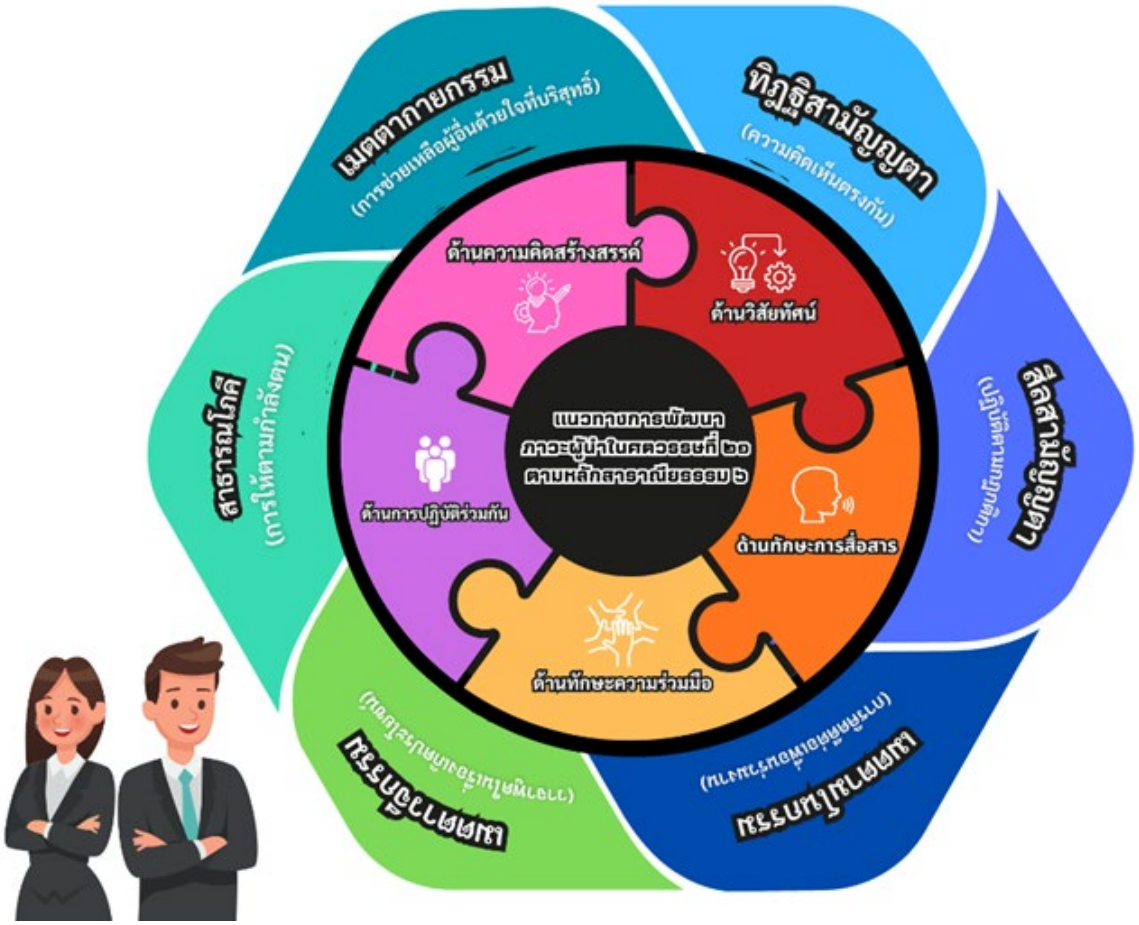
2. สีลสามัญญตา เมื่อสมาชิกทุกคนในองค์กรมีความคิดตรงกัน ก็สามารถใช้ทักษะการสื่อสารอย่างตรงไปตรงมาเปิดเผย พร้อมยอมรับความคิกเห็นของกันและกัน ก็สามารถปฏิบัติตามกฎกติกาของตกลงขององค์กรที่จะทำองค์กรเกิดบรรยากาศที่ทำงานอย่างมีความสุข เรียบง่าย ราบรื่น

3. เมตตามโนกรรม เมื่อทุกคนคิดดีต่อเพื่อนร่วมงานในองค์กร ไม่ได้มองเพียงแค่งานของใครคนหนึ่งแต่มันคือส่วนรวมที่นำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จทุกคนก็พร้อมที่จะทำงานร่วมกัน เกิดเป็นทักษะความร่วมมืออย่างง่ายดาย

4. เมตตาวจีกรรม เมื่อมีบุคลากรคนใดที่ทำงานสำเร็จเราควรชื่นชมด้วยความรู้สึกที่จริงใจ ไม่พูดจาทำร้ายเพื่อนร่วมงานหากมีข้อผิดพลาด พร้อมให้กำลังใจซึ่งกันและกันในทุกงานเสมอ มีทักษะปฏิบัติร่วมกันเสมอ พร้อมรับผิดชอบงานร่วมกัน

5. สาธารณโภคี สร้างขวัญและกำลังใจ บุคลากรรู้สึกว่าตนเองได้รับการดูแลอย่างยุติธรรม ไม่ถูกเอาเปรียบ ทำให้เกิดความทุ่มเทในการทำงาน การแบ่งปันทำให้ลดความขัดแย้งเรื่องผลประโยชน์และการแก่งแย่งชิงดีกัน เมื่อทุกคนรู้สึกว่าเป็นเจ้าของร่วมกัน ก็จะมีความกระตือรือร้นในการทำงานร่วมกันเพื่อให้เกิดผลสำเร็จสูงสุด ทรัพยากรถูกใช้ไปอย่างคุ้มค่าตรงจุดตามความถนัดของแต่ละคน ทำให้งานมีคุณภาพสูงขึ้น

6. เมตตากายกรรม การช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานอย่างเต็มใจ ไม่เดือดร้อนตนเอง ไม่ใช่แค่การแบ่งส่งเสริมให้เกิดความเท่าเทียมและการทำงาน อย่างเต็มที่ เพราะทุกคนรู้สึกเป็นเจ้าของและได้รับผลตอบแทนที่เป็นธรรม ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารควรกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน สามารถกำหนดสามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาสถานศึกษาในระยะยาว มีทักษะการฟังที่ดีและสามารถเข้าใจปัญหาและความต้องการของครูและบุคลากรได้ มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างเหมาะสม มีทีมนำ ทีมประสาน ทีมทำ สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรอย่างต่อเนื่องการสนับสนุนจากภาคีเครือข่าย ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ขับเคลื่อนองค์กรสร้างเปลี่ยนแปลงมุ่งสู่ความสำเร็จที่

1.2 ผู้บริหารควรส่งเสริมสนับสนุนครู และบุคลากรทางการศึกษา ให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ๆ การคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ การพัฒนาคุณลักษณะที่เป็นประจักษ์เด่นชัด โดยยึดเป้าหมายของสถานศึกษาเป็นสำคัญโดยใช้หลักสาราณียธรรม 6

1.3 ผู้บริหารเปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์เพื่อหาจุดร่วมและยอมรับความเห็นที่แตกต่างได้ โดยมุ่งเน้นว่าการคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆ ต้องสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจหลักของโรงเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

2.2 ควรศึกษากลยุทธ์การภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

2.3 ควรมีการมีการศึกษาวิจัยการสร้างนวัตกรรมหรือการแสวงหาวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ที่เป็นเลิศตามหลักสาราณียธรรรม 6

เอกสารอ้างอิง

กัลยาณมิตร ธรรมะออนไลน์. (2567). สาราณียธรรม 6 (วิธีสร้างความสามัคคี 6 ประการ). แหล่งที่มา https://kalyanamitra.org/th/article_detail.php?i=15409 สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2568.

กิตติพัทธ์ เทศกำจร และคณะ. (2566). พุทธธรรม: แนวทางสู่การทำงานอย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จ. วารสารเสฏฐวิทย์ปริทัศน์, 3(3), 9–18.

ครูบ้านนอก.คอม. (2568). ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21. แหล่งที่มา https://www.kroobannok.com/board_view.php?b_id=188408#google_vignette สืบค้นเมื่อ 10 เมษายน 2568.

จันทิมา อำมโภช. (2566). ทักษะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 กับการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์, 13(2), 57.

ณัฐวัฒน์ แก้วแสนสินธุ์ และกิจพิณิฐ อุสาโห. (2566). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กลุ่มเครือข่ายภูพระบาท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4. วารสารการบริหาร การจัดการ และการพัฒนาที่ยั่งยืน, 1(2), 154.

ณิชาบูล ลำพูน และสมใจ เดชบำรุง. (2567). ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1. Journal of the Graduate Arts Club, 2(2), 47.

บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: สรีวิยาสาสน์.

พระครูจิรปุญโญภาส และคณะ. (2566). การประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ อำเภอเป็นดัง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย. วารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์, 8(1), 228.

พระครูสุวรรณธรรมาภิมณฑ์. (2564). การประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมเพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

พระมหากฤษดา สิริวฑฺฒโน. (2565). การบริหารสถานศึกษาตามหลักสาราณียธรรม 6 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมศรีจันทร์วิทยา แผนกสามัญศึกษา. วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ, 2(5), 25.

วิชิต ระดมบุญ และคณะ. (2567). การพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของคณะกรรมการดำเนินงานองค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทย วิทยาลัยเทคนิคสุรินทร์. วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์, 8(10), 184.

ศิวะลักษณ์ มหาชัย และเอกราช โฆษิตพิมานเวช. (2566). ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21. วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี, 6(5), 629.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. (2567). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566 – 2570 (ฉบับทบทวน พ.ศ. 2567). สุราษฎร์ธานี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. (2568). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568. สุราษฎร์ธานี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2.

สุพัตรา รังคะวงษ์. (2565). ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

อเด็คโก้. (2567). 7 คุณสมบัติของผู้นำยุคใหม่ควรมี. แหล่งที่มา https://adecco.co.th/th/knowledge-center/detail/hr-insight สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2568.

อมรรัตน์ เตชะนอก. (2563). การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศในศตวรรษที่ 21. Journal of Modern Learning Development, 5(6), 365.

Krejcie, R. V. and Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for research activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607 - 610.

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) 2569
Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU Vol. 13 No. 1 (January-April) 2026
ISSN: 2673-0030 (Online) https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU

การออกแบบกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการวิจารณ์วรรณคดีด้วยกระบวนการละครในบริบทออนไลน์ภายใต้แนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

DESIGNING LEARNING PROCESS INTEGRATED WITH DRAMA PROCESS IN ONLINE CONTEXT UNDER COMPETENCY-BASED CURRICULUM FRAMEWORK FOR ENHANCING LITERARY CRITICISM SKILL IN THAI LITERATURE CLASS OF GRADE TENTH STUDENTS

[1]เยาวนาฎ แซ่เตียว Yaowanat Saetiew
[2]เสมอกาญจน์ โสภณหิรัญรักษ์ Samoekan Sophonhiranrak
[3]ไอยเรศ บุญฤทธิ์ Iyared Boonyarit
[1, 2, 3]มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ Thammasat University, Thailand
Corresponding Author E-mail: phorrakunk@gmail.com

Article Received: October 04, 2025. Revised: April 22, 2026. Accepted: April 24, 2026.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการวิจารณ์วรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้กระบวนการละครในบริบท ออนไลน์ภายใต้แนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะ และ 2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการวิจารณ์วรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้กระบวนการละครในบริบทออนไลน์ภายใต้แนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะกับการจัดการเรียนรู้แบบบรรยายในบริบทออนไลน์ เป็นการวิจัยด้วยวิธีการแบบรองรับภายใน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในเขตกรุงเทพมหานคร คัดเลือกด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง โดยกลุ่มทดลองได้รับการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้กระบวนการละครในบริบทออนไลน์ภายใต้แนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะ 1 ห้อง และกลุ่มควบคุมได้รับการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยแบบบรรยายในบริบทออนไลน์ 1 ห้อง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบวัดทักษะการวิจารณ์วรรณคดีเบื้องต้นก่อนและหลังการทดลอง 2) แผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีโดยใช้กระบวนการละครในบริบทออนไลน์ภายใต้แนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะ 3) แผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้การบรรยายในบริบทออนไลน์ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วย 1) สถิติพื้นฐาน ได้แก่ สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) สถิติทดสอบสมมุติฐาน ได้แก่ สถิติทดสอบแบบ dependent t-test และสถิติทดสอบแบบ independent t-test 3) การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์แก่นสาระ

ผลการวิจัยพบว่า 1) คะแนนการวัดทักษะการวิจารณ์วรรณคดีของกลุ่มทดลองหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) คะแนนการวัดทักษะการวิจารณ์วรรณคดีของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการศึกษาแสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการละครในบริบทออนไลน์ภายใต้แนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะสามารถช่วยพัฒนาทักษะการวิจารณ์วรรณคดีของนักเรียนได้

คำสำคัญ: กระบวนการละคร, การจัดการเรียนรู้ในบริบทออนไลน์, การวิจารณ์วรรณคดี

Abstract

This research had two main objectives: 1) to compare the literary criticism skill of grade tenth students before and after learning Thai literature through drama process in online context under competency-based curriculum framework, and 2) to compare the literary criticism skill of students who learned Thai literature through drama process in online context with those who learned through lecture-based approach in online context. The research was conducted using a concurrent embedded design. The sample group consisted of grade tenth students from a large-scale school in the Bangkok metropolitan area, selected by purposive sampling. One experimental group received instruction in Thai literature using a drama process in online context under competency-based curriculum framework, while one control group was taught using a lecture-based approach in online context. The research tools included: 1) a pre- and post-test to measure basic literary criticism skill, 2) a lesson plan for teaching literature using the drama process in online context under competency-based curriculum framework, and 3) a lesson plan for teaching Thai literature using a lecture-based approach in online context. The data was analyzed using 1) basic statistics, including percentage, arithmetic mean, and standard deviation; 2) hypothesis testing statistics, including dependent t-test and independent t-test; and 3) qualitative analysis through thematic analysis.

The research findings were as follows: 1) The literary criticism skill scores of the experimental group after the intervention were statistically significantly higher than their scores before the intervention at the .05 level. 2) The literary criticism skill scores of the experimental group were statistically significantly higher than those of the control group at the .05 level. The study demonstrates that teaching and learning through drama process in online context under competency-based curriculum framework can effectively help develop students' literary criticism skill.

Keywords: Drama Process, Online Learning, Literary Criticism

บทนำ

การเรียนวรรณคดีเป็นการได้ศึกษาถึงธรรมชาติของมนุษย์ เพราะวรรณคดีเป็นการบันทึก ถ่ายทอดความเป็นมนุษย์ เรื่องราวที่เกิดขึ้นในสังคมไปจนถึงสิ่งที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของมนุษย์ การได้ศึกษาวรรณคดีจึงทำให้ได้เข้าใจถึงวิถีชีวิตที่เป็นวัฒนธรรมอันเป็นรากฐานของการอยู่ร่วมกันในสังคม (บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, 2539; รื่นฤทัย สัจจพันธุ์, 2547; กิตติยา รัศมีแจ่ม, 2561) อีกทั้งวรรณคดียังเป็นงานศิลปะที่ผู้ประพันธ์จะต้องมีความพิถีพิถันในการเลือกสรรถ้อยคำ เรียบเรียงเรื่องราวที่สร้างความสะเทือนใจและก่อให้เกิดความซาบซึ้งให้แก่ผู้อ่านได้เพื่อจุดมุ่งหมายที่จะให้ผู้อ่านได้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจ และเพื่อให้ผู้อ่านสัมผัสได้ถึงอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด อันนำความละเอียดอ่อนมาสู่จิตใจผู้อ่าน (จุฬาลักษณ์ คชาชัย, 2557) แต่การศึกษาวรรณคดีในมุมของความงามทางศิลปะเพียงอย่างเดียวนั้น อาจจะทำให้ผู้เรียนไม่ได้รับประโยชน์จากการเรียนวรรณคดีอย่างรอบด้าน และอาจจะทำให้การเรียนวรรณคดีเป็นเรื่องล้าสมัยเพราะภาษาที่เก่า และมี

วรรณกรรมร่วมสมัยเกิดขึ้นใหม่ตลอดเวลา แต่หากได้ใช้การเรียนวรรณคดีเป็นการฝึกทักษะการคิดเชิงวิจารณ์ก็จะทำให้การเรียนวรรณคดีเป็นสิ่งที่ให้ประโยชน์แก่ผู้เรียนอย่างมาก เนื่องจากวรรณคดีเป็นสิ่งที่ช่วยแสดงถึงพฤติกรรมที่ซับซ้อนของมนุษย์ผ่านเรื่องราวที่ผู้แต่งได้ประพันธ์ไว้ (รื่นฤทัย สัจจพันธุ์, 2542) การศึกษาวรรณคดีในเชิงของการวิจารณ์ทำให้เห็นความหมายและคุณค่าของการคงอยู่ของวรรณคดี เพราะการวิจารณ์คือการได้วิเคราะห์ และถกเถียงถึงด้านดี และด้านบกพร่องของวรรณคดีจนนำไปสู่การเห็นถึงคุณค่าที่แท้จริงของวรรณคดี การได้ศึกษาวรรณคดีในเชิงวิจารณ์จึงทำให้วรรณคดีเป็นเรื่องที่จะไม่ล้าสมัย อีกทั้งการวิจารณ์วรรณคดีเป็นการได้รู้ตัวเอง นักเรียนจะได้ใคร่ครวญตนเอง ได้สำรวจความรู้สึกที่เกิดขึ้นกับตัวเองในการอ่านวรรณคดี ทำให้นักเรียนได้มีทัศนคติที่มีเหตุผลหรือมีวุฒิภาวะต่อวรรณคดีหรือหนังสือที่อ่าน (Bloore, 1934)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ให้ความสำคัญของการวิจารณ์วรรณคดีดังที่มีการกำหนดในมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ต้องวิจารณ์วรรณคดีตามหลักการวิจารณ์เบื้องต้นได้ ดังที่ระบุไว้ในตัวชี้วัด ท 5.1 ม.4-6/1 “วิเคราะห์และวิจารณ์วรรณคดีและวรรณกรรมตามหลักการวิจารณ์เบื้องต้น” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) แต่จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อสอบวัด ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับชาติ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ย้อนหลังพบว่าข้อสอบในส่วนของสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม มีลักษณะเป็นการให้นักเรียนวิเคราะห์วรรณศิลป์ จินตภาพ และตีความบทประพันธ์ ซึ่งสอดคล้องกับตัวชี้วัดที่ให้นักเรียนวิเคราะห์วรรณคดี แต่ไม่พบข้อสอบที่วัดผลในด้านของการวิจารณ์วรรณคดี ด้วยเหตุนี้จึงอาจเป็นสาเหตุให้เกิดการสร้างค่านิยมการเรียนการสอนวรรณคดีมุ่งเน้นให้ความรู้เชิงวรรณศิลป์ และการตีความบทประพันธ์ ดังที่ ดวงมน จิตร์จำนงค์ (2553) ได้กล่าวถึงปัญหาในการเรียนวรรณคดีไว้ว่าการที่ครูเน้นการเรียนรู้แบบท่องจำมากกว่าการตั้งคำถาม เพราะมีกรอบของการวัดประเมินทางการศึกษาที่เป็นข้อจำกัด ทำให้การจัดการเรียนรู้ไม่สามารถไปถึงขั้นที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้คุณค่าของวรรณคดีอย่างแท้จริง

เมื่อพิจารณาวรรณคดีที่ได้มีการกำหนดให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายได้เรียนรู้ พบว่ามีเนื้อหาวรรณคดีที่น่าติดตาม แสดงถึงพฤติกรรมของตัวละครที่ซับซ้อนมากขึ้น รวมไปถึงการสะท้อนภาพของสังคม วัฒนธรรมในยุคสมัยที่ต่างกัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) เอื้อให้นักเรียนได้ฝึกการวิจารณ์ในมุมมองที่แตกต่างกันออกไป การจัดกิจกรรมการเรียนวรรณคดีที่เหมาะสมจะช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการวิจารณ์ได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการที่จะศึกษากิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่สนับสนุนให้นักเรียนใช้ความคิดในเชิงวิจารณ์ ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า การใช้กระบวนการละคร ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่มีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (learner-centered) (ปวีณา แช่มช้อย, 2562) เข้ามาเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ ช่วยให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมและเกิดข้อค้นพบของความรู้ด้วยตัวเอง หรือได้ใคร่ครวญถึงความรู้สึกของตัวเองที่เกิดขึ้นในขณะอ่านหรือลงไปมีบทบาทสมมุติในวรรณคดี นักเรียนจะได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์นำประสบการณ์ของตนเองมาประยุกต์ใช้ในการทำความเข้าใจวรรณคดีแสดงออกมาในกิจกรรมละคร อีกทั้งในกระบวนการละครนี้นักเรียนจะได้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อน (ธนสิน ชุตินธรานนท์, 2560) ซึ่งกระบวนละครที่กล่าวมานี้มีความสอดคล้องกับแนวทางในการวิจารณ์วรรณคดีที่นักวิชาการได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า การเรียนวรรณคดีควรให้นักเรียนได้ใช้วิจารณญาณของตัวเองเข้าไปวิเคราะห์ตัวบท และได้ฝึกแสดงความคิดว่าวรรณคดีที่อ่านนี้มีข้อดีหรือข้อด้อยในจุดใดบ้าง (บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, 2539) ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำละคร

การศึกษา มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีเพื่อที่ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ทักษะการวิจารณ์วรรณคดีในระหว่างการเรียนวรรณคดีและในกระบวนการละคร

กระบวนการละครช่วยให้เกิดการฝึกฝนและทำความเข้าใจในความคิด ความรู้สึกและจินตนาการ การมีปฏิสัมพันธ์ การใช้ประสาทสัมผัส และเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะได้แสดงความคิดเห็นหรือสะท้อนคิดอยู่เสมอโดยสามารถอธิบายความสัมพันธ์ของกระบวนการละครที่มีต่อความเข้าใจในวรรณคดีได้ตามขั้นตอนของกิจกรรมได้ดังนี้ (O'Neill, 1995) ขั้นที่ 1 สร้างบริบท เป็นขั้นตอนที่ครูนำเอาเนื้อหาวรรณคดีมาเล่าให้นักเรียนฟังเป็นเรื่องย่อหรือเป็นภาพกว้างของวรรณคดี ทำให้นักเรียนได้เกิดความคิดรวบยอด เพื่อนำไปสู่การสร้างบริบทในละคร ขั้นที่ 2 นำเข้าเรื่อง นักเรียนจะได้เรียนรู้การใช้ประสาทสัมผัสร่างกาย และจินตนาการซึ่งเครื่องมือสำคัญในการทำความเข้าใจโลกวรรณคดีด้วยเหตุที่วรรณคดีเป็นเรื่องราวที่อาจจะไม่สอดคล้องกับชีวิตจริงของนักเรียน ขั้นที่ 3 ลงมือแสดง เป็นขั้นที่นักเรียนจะได้แสดงละครที่อาจจะถูกแบ่งเป็นกิจกรรมย่อยๆ ให้นักเรียนได้ศึกษาวรรณคดีแต่ละตอนอย่างละเอียด ในขั้นตอนนี้ นักเรียนจะต้องตีความวรรณคดีว่าผู้แต่งต้องการจะสื่อสารอะไร วรรณคดีให้ข้อมูลอะไรแก่นักเรียนบ้างเพื่อนำมาใช้ประกอบการแสดงบทบาทสมมุติ และขั้นที่ 4 สะท้อนคิด เป็นขั้นที่นักเรียนจะได้สะท้อนประสบการณ์เหตุการณ์หรือการค้นพบต่างๆ ที่เกิดขึ้นในกระบวนการละคร นักเรียนอาจจะได้ประสบกับแง่คิดในวรรณคดีหรือมองเห็นความงดงามของภาษาที่ช่วยให้เกิดการเข้าใจความเป็นมนุษย์มากยิ่งขึ้น เป็นต้น

การออกแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีด้วยกระบวนการละครภายใต้แนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการฝึกฝนทักษะ และการสร้างองค์ความรู้ผ่าน พร้อมกับการสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้อย่างมีความหมายผ่านการมีประสบการณ์ร่วม การตีความ และการสะท้อนคิดจึงอย่างสม่ำเสมอจึงเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวรรณคดีอันเป็นงานศิลปะที่มีความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์เป็นองค์ประกอบ (O'Neill, 1995; วรรณดี สุทธินรากร, ภูวเรศ อับดุลสตา และสมเกียรติ สุทธินรากร, 2564) การที่นักเรียนได้เรียนรู้วรรณคดีผ่านกระบวนการละครจะทำให้เกิดการเชื่อมสู่เนื้อหาเข้ากับความเป็นมนุษย์ รวมถึงได้เข้าใจในความสุนทรีย์และจินตนาการของกวีที่รังสรรค์วรรณคดีขึ้นมา เมื่อผู้เรียนได้เข้าถึงวรรณคดีในด้านนี้แล้วก็ทำให้เกิดความเข้าใจอย่างละเอียด ลึกซึ้ง เกิดการใคร่ครวญ และสำรวจตนเองเมื่อต้องอ่านวรรณคดี หรือเมื่อเกิดการตั้งคำถามถึงคุณค่าของวรรณคดี นักเรียนก็จะได้นำเอาข้อมูลที่ได้จากการพินิจพิจารณาในขณะอ่าน (บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, 2539) และในขณะที่ค้นพบในระหว่างกระบวนการละครมาเป็นข้อมูลในการประเมินค่าวรรณคดีให้เหตุผลประกอบได้และพัฒนาไปเป็นความสามารถในการวิจารณ์วรรณคดีต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการวิจารณ์วรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้กระบวนการละครในบริบทออนไลน์ภายใต้แนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะ

2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการวิจารณ์วรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้กระบวนการละครในบริบทออนไลน์ภายใต้แนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะกับการจัดการเรียนรู้แบบบรรยายในบริบทออนไลน์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบรองรับภายในโดยออกแบบให้งานวิจัยหลักเป็นการเก็บข้อมูลในเชิงปริมาณ จากการให้กลุ่มทดลองทำแบบวัดทักษะการวิจารณ์วรรณคดีก่อนและหลังการเรียนรู้วรรณคดีด้วยกระบวนการละครในบริบทออนไลน์ภายใต้แนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะ และมีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสังเกต การสัมภาษณ์ การเก็บข้อมูลจากแบบบันทึกสะท้อนการเรียนรู้ระหว่างการวิจัยเพื่อใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนการวิเคราะห์ผล (Creswell, 2009) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรวิจัย

1.1 ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 ของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ทั้งหมด 31 โรงเรียน จำนวน 41,848 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ประจำภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 2 ห้องเรียน กลุ่มตัวอย่างการวิจัยเป็นกลุ่มที่มีความสมัครใจที่จะเข้าร่วมการวิจัยซึ่งเรียนในรายวิชาภาษาไทยด้วยครูผู้สอนคนเดียวกัน สามารถควบคุมการวิจัยได้ และมีความพร้อมในการรับการจัดการเรียนรู้ในบริบทออนไลน์ทำให้สามารถทดลองและเก็บข้อมูลได้ เช่น นักเรียนมีคอมพิวเตอร์ หรือแท็บเล็ต ที่สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้

2. การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ การวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือ 4 ชนิด ได้แก่

2.1 แบบวัดทักษะการวิจารณ์วรรณคดี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 6 ข้อ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 ค่าความยาก (p) ระหว่าง 0.59-0.79 และ และค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.21-0.38

2.2 แผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้กระบวนการละครในบริบทออนไลน์ภายใต้แนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 5 เรื่อง ได้แก่ 1) รูปแบบการประพันธ์และวรรณศิลป์ในวรรณคดี 2) ความเข้าใจและธรรมชาติของกระบวนการละคร 3) เรื่องย่อวรรณคดี 4) เนื้อหาวรรณคดี สภาพสังคม ความเชื่อ ค่านิยม 5) สรุปวรรณคดี เป็นแผนรายคาบ รวม 10 คาบ ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้เฉลี่ยอยู่ที่ 1.00

2.3 แบบบันทึกสะท้อนการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้สร้างคำถามในการเขียนบันทึกโดยเลือกคำถามที่ครอบคลุมประเด็นเกี่ยวกับการเรียนรู้ในแต่ละคาบ ได้แก่ ความรู้สึกที่เกิดขึ้นในการเรียน ความรู้สึกที่มีต่อบรรยากาศในการเรียน สิ่งที่ได้เรียนรู้จากในคาบเรียน จากนั้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจพิจารณาความเหมาะสมของคำถาม แล้วนำแบบบันทึกสะท้อนการเรียนรู้มาปรับปรุงเพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลในการทดลอง

2.4 แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง คำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์เป็นคำถามปลายเปิดเพื่อให้นักเรียนสามารถให้ข้อมูลหรือแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ โดยมีโครงสร้างของคำถาม ได้แก่ บรรยากาศในการเรียน ความรู้สึกที่มีต่อกิจกรรม สิ่งที่ได้เรียนรู้จากวรรณคดี ปัญหาหรืออุปสรรค และสรุปการเรียนรู้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการ ดังนี้ 1) ขออนุญาตดำเนินการวิจัย 2) วัดทักษะการวิจารณ์วรรณคดีของกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลอง (pre-test) โดยใช้แบบวัดทักษะการวิจารณ์วรรณคดี 3) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้กระบวนการละครในบริบทออนไลน์ภายใต้แนวคิด

หลักสูตรฐานสมรรถนะ และให้นักเรียนเขียนบันทึกการสะท้อนการเรียนรู้ (learning reflection) หลังจากการจัดการเรียนรู้ในแต่ละกิจกรรมเพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ผลเชิงคุณภาพ 4) สัมภาษณ์ความคิดเห็นนักเรียนหลังเรียน 5) วัดทักษะการวิจารณ์วรรณคดีของกลุ่มตัวอย่างหลังเรียน (post-test)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการคำนวนคะแนนของนักเรียนและคำนวนค่าการกระจายของคะแนนเพื่อใช้เปรียบเทียบความแตกต่างของทักษะการวิจารณ์วรรณคดีก่อนและหลังการเรียนของกลุ่มตัวอย่าง

4.2 สถิติทดสอบสมมุติฐาน ได้แก่ สถิติทดสอบแบบ Dependent t-test ในการเปรียบเทียบทักษะการวิจารณ์วรรณคดีก่อนและหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่าง และสถิติทดสอบแบบ Independent t-test ในการเปรียบเทียบทักษะการวิจารณ์วรรณคดีหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มควบคุม

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์แก่นสาระ (Thematic analysis) โดยนำข้อมูลจากบันทึกสะท้อนการเรียนรู้ และการสัมภาษณ์มาจัดกลุ่มคำเพื่อหาใจความสำคัญ และอภิปรายสรุปผล

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบทักษะการวิจารณ์วรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้กระบวนการละครในบริบทออนไลน์ภายใต้แนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะ ดังแสดงในตารางที่ 1 พบว่า คะแนนการวัดทักษะการวิจารณ์วรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้กระบวนการละครในบริบทออนไลน์มีค่าเฉลี่ยของทักษะการวิจารณ์วรรณคดีหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนคือ 14.24 ในขณะที่คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนคือ 19.10

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที (t) ของผลการวัดทักษะการวิจารณ์วรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้กระบวนการละครในบริบทออนไลน์

กลุ่มทดลอง	n	M	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	41	14.24	34.24	-8.63	.00
หลังเรียน	41	19.10	41.99		

P < .05

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะการวิจารณ์วรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้กระบวนการละครในบริบทออนไลน์ภายใต้แนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะกับการจัดการเรียนรู้แบบบรรยายในบริบทออนไลน์ ดังแสดงในตารางที่ 2 พบว่า คะแนนการวัดทักษะการวิจารณ์วรรณคดีของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้กระบวนการละครในบริบทออนไลน์มีค่าเฉลี่ยของทักษะการวิจารณ์วรรณคดีสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้กระบวนการละครในบริบทออนไลน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองคือ 19.10 ในขณะที่คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มควบคุมคือ 16.88

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที (t) ของผลการวัดทักษะการวิจารณ์วรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยการจัดการเรียนรู้แบบบรรยายในบริบทออนไลน์

กลุ่ม	n	M	S.D.	t	p
ทดลอง	41	19.10	41.99	1.88	0.03
ควบคุม	34	16.88	12.35		

$P < .05$

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการบันทึกสะท้อนการเรียนรู้เพื่อสะท้อนผลการเรียนรู้ของนักเรียนและคุณภาพของวิธีการจัดการเรียนรู้ ประเด็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่จะได้จากการจัดการเรียนรู้แบ่งได้ ดังนี้

1. บรรยากาศการเรียนรู้ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้กระบวนการละครในบริบทออนไลน์นักเรียนได้สะท้อนว่ารู้สึกสนุกสนาน มีอิสระ และรู้สึกปลอดภัยที่ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนในวัยเดียวกันในพื้นที่ที่ยังไม่มีการตัดสินถูกผิดหรือให้คะแนน เมื่อได้ทำกิจกรรมที่มีความแปลกใหม่ทำให้นักเรียนมีความตื่นตัวและยังรู้สึกตื่นเต้นกับกิจกรรมบางอย่างที่นักเรียนไม่เคยคาดคิดมาก่อนว่าจะมีความเชื่อมโยงกับการเรียนรู้วรรณคดีได้ ช่วยให้นักเรียนเข้าใจและเข้าถึงองค์ประกอบต่างๆ ของวรรณคดีได้ง่ายขึ้น

2. การนำความรู้และทักษะไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง นักเรียนได้สะท้อนว่าการได้เรียนรู้ลักษณะของตัวละครแบบต่างๆ ทำให้เรียนวรรณคดีหรืออ่านหนังสือสนุกขึ้น เข้าใจเรื่องราวต่างๆ ได้อย่างลึกซึ้งขึ้น การได้ลองจินตนาการสวมบทบาทเป็นตัวละครโดยการทำความเข้าใจลักษณะของตัวละครและสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ตัวละครกำลังเผชิญ ทำให้เกิดความเข้าอกเข้าใจตัวละครมากขึ้น นำไปสู่การเกิดความรู้สึกเห็นอกเห็นใจตัวละครที่แต่ละตัวต่างมีเบื้องหลัง หรือเงื่อนไขแตกต่างกันออกไป ซึ่งความรู้สึกนี้ทำให้นักเรียนอ่านวรรณคดีแล้วเกิดการวิพากษ์วิจารณ์เรื่องราว ความสมเหตุสมผล หรือเข้าถึงความเป็นมนุษย์ของตัวละครว่าผู้แต่งสามารถถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดออกมาได้อย่างดีหรือบกพร่องอย่างไร

3. ปัญหาและอุปสรรคในการเรียนรู้ การวิจัยครั้งนี้มีความท้าทายต่อครูผู้สอนและนักเรียนอย่างมากเนื่องจากเป็นการจัดการเรียนรู้ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 การจัดการเรียนรู้ในบริบทออนไลน์เป็นสิ่งที่ค่อนข้างใหม่ ครูและนักเรียนมีประสบการณ์ในการใช้โปรแกรมและจัดการเรียนรู้ทางออนไลน์น้อยจึงทำให้เกิดอุปสรรคต่อการจัดการเรียนรู้ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ผู้วิจัยพบว่ามีปัญหาและอุปสรรคในการเรียนรู้ เช่น การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มค่อนข้างทำได้ยากกว่าการเรียนที่โรงเรียตามปกติ จากการสังเกตและสอบถามพบว่า นักเรียนบางคนประสบปัญหาความไม่พร้อมของอุปกรณ์ และสัญญานอินเทอร์เน็ตที่ไม่เสถียร ทำให้การทำกิจกรรมไม่ราบรื่น

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการละครในบริบทออนไลน์ภายใต้แนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะส่งผลให้นักเรียนมีทักษะการวิจารณ์วรรณคดีหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้วิจัยได้ออกแบบการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนกลุ่มทดลองให้นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านการปฏิบัติและการได้รับประสบการณ์ตรงผ่านการใช้กระบวนการละครตามแนวคิดของหลักสูตรฐานสมรรถนะที่

นักเรียนจะได้นำทั้งความรู้ ทักษะ และ ทัศนคติในการเรียนวรรณคดีไปสู่การประเมินคุณค่าของวรรณคดี หรือวรรณกรรมได้ต่อไป (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563) การจัดกิจกรรมจึงเริ่มต้นด้วยการสร้างความรู้สึกเชิงบวกต่อการเรียนวรรณคดี โดยให้นักเรียนนำตนเองไปเชื่อมโยงกับเรื่องราวในวรรณคดี (บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, 2539; วิทย์ ศิวะศริยานนท์, 2544) เช่น กิจกรรม‘ถ้าหาก…’ (as if…) ซึ่งมีจุดมุ่งหมายให้นักเรียนได้จินตนาการว่าถ้าหากนักเรียนต้องอยู่ในสถานการณ์ตามฉากของเรื่องหัวใจชายหนุ่ม นักเรียนจะใช้ชีวิตอย่างไรจากนั้นจึงใช้กิจกรรมแสดงบทบาทสมมุติตัวละคร (role play) ที่ให้นักเรียนได้ลองสวมบทบาทเป็นตัวละครที่นักเรียนสนใจและให้นักเรียนแลกเปลี่ยนความรู้สึกที่เกิดขึ้นระหว่างทำกิจกรรม (O’Neill and Lambert, 1990) เมื่อนักเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงประสบการณ์ชีวิตเข้ากับเนื้อหาวรรณคดี ทำให้นักเรียนประเมินได้ว่าวรรณคดีที่อ่านนี้ให้คุณค่า หรือสร้างความสะเทือนอารมณ์แก่นักเรียนในแง่มุมใดบ้าง

ผลการจัดการเรียนรู้ทำให้นักเรียนได้สะท้อนคิดต่อวรรณคดีเรื่องหัวใจชายหนุ่ม เช่น “สภาพสังคมและค่านิยมสมัยก่อนเป็นอย่างไร มีความคิดความอ่านกันอย่างไรและทำให้เห็นความเหลื่อมล้ำอย่างชัดเจน การที่เราได้ทำความเข้าใจตัวละครมากขึ้นทำให้เราได้คิดว่าถ้าเราอยู่จุดๆ นั้น เราจะรู้สึกอย่างไร” หรือ “พวกค่านิยมเกี่ยวกับผู้หญิง บอกได้ว่า ผู้หญิงต้องเจออะไรบ้าง ตอนนั้นมันเป็นปัญหา แล้วตอนนี้ก็ยังเป็นอยู่ เหมือนเราในตอนนี้ก็ยังไม่ค่อยต่างจากตัวละครในตอนนั้นเท่าไหร่” สอดคล้องกับ Water (2021) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้วรรณคดีด้วยกระบวนการละครช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรู้สึกที่ละเอียดอ่อนมากขึ้นเกิดความรู้สึกเข้าอกเข้าใจ และเห็นอกเห็นใจเพื่อนมนุษย์มากขึ้น เพราะสิ่งที่เกิดขึ้นในวรรณคดีนั้นย่อมมีความเชื่อมโยงกับโลกความเป็นจริงที่นักเรียนอาจจะได้ประสบพบเจอ และการได้เข้าไปมีประสบการณ์ร่วมพร้อมกับการตั้งคำถามกับสิ่งที่เกิดขึ้นในวรรณคดีนี้จึงนำไปสู่การวิจารณ์คุณค่าของวรรณคดี และการวิจัยของ Jarrah (2019) ที่ศึกษาผลของการใช้ละครในการศึกษาที่มีต่อทักษะชีวิตและการสะท้อนคิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า การใช้ละครในการศึกษาช่วยพัฒนาทักษะการวิเคราะห์และวิจารณ์โดยการให้นักเรียนได้เข้าไปอยู่ในสถานการณ์ละครต่างๆ ที่ทำให้นักเรียนต้องใช้ความคิดเชิงลึกและการคิดเชิงวิเคราะห์อย่างมีหลักการ

การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในคาบเรียนทำให้นักเรียนได้ประมวลความเข้าใจของตนเองพร้อมกับได้รับฟังมุมมองในการสรุปเนื้อเรื่องตามความคิดของเพื่อนช่วยให้นักเรียนได้รวบรวมประเด็นเกี่ยวกับตัวละครและการดำเนินเรื่องที่แต่ละคนอาจจะมีมุมมองต่างกัน เป็นการเสริมให้เห็นภาพของตัวละครและสถานการณ์ได้ในหลากหลายมิติขึ้น อีกทั้ง การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นยังช่วยส่งเสริมให้เกิดทักษะการสื่อสารและการรับฟังความคิดเห็น ซึ่งเป็นทักษะที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการวิจารณ์ (กุสุมา รักษมณี, 2547) สอดคล้องกับ MaKinnon (2016) ที่ใช้การแสดงแบบ Devised Performance ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียน ผลการศึกษาพบว่า การทำงานกลุ่มทำให้นักเรียนต้องแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและรับฟังผู้อื่น นักเรียนจะได้ทบทวนความเข้าใจของตนเองและทำความเข้าใจผู้อื่นไปด้วย กระบวนการนี้มีส่วนช่วยนำนักเรียนไปสู่การเข้าใจตนเองและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในอนาคตได้ และสอดคล้องกับ Philip and Nicholls (2007) ที่ได้จัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยการละครผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์ (E-learning) โดยได้ออกแบบกระบวนการเรียนให้นักเรียนอภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างสม่ำเสมอ จนนักเรียนเกิดการสะท้อนคิดถึงความสำคัญของการได้สนทนาแลกเปลี่ยนรู้กับนักเรียนที่มาจากต่างที่ต่างเชื้อชาติกันว่าสามารถช่วยเสริมสร้างให้เกิดการเรียนรู้และช่วยให้เกิดมุมมองแบบข้ามวัฒนธรรม ด้วยเหตุนี้ การจัด

กระบวนการละครที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกันจึงช่วยเปิดโลกทัศน์และช่วยเสริมมุมมองของนักเรียนให้กว้างยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ ในการพัฒนาทักษะการวิจารณ์วรรณคดีด้วยกระบวนการละครยังให้ความสำคัญต่อการอ่านและวิเคราะห์ตัวบทวรรณคดี ผู้วิจัยจึงได้ออกแบบกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับศิลปะการประพันธ์จากการอ่านเนื้อหาวรรณคดีและนำไปใช้ในการเล่นละคร โดยให้นักเรียนสังเกตถ้อยคำของตัวละครและให้นักเรียนได้เลือกใช้บทที่นักเรียนประทับใจในการสวมบทบาทด้วย หลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการ ครูจะตั้งคำถามหรือชวนนักเรียนสังเกตองค์ประกอบต่างๆ ในการประพันธ์เรื่องหัวใจชายหนุ่ม เช่น การเลือกใช้คำ การสร้างตัวละคร ความสมเหตุสมผลของตัวละครและเหตุการณ์ เมื่อนักเรียนได้ฝึกสังเกตการใช้คำของตัวละครแล้วนำบทพูดเหล่านั้นมาใช้ในการแสดงบทบาทสมมุติ ทำให้นักเรียนเข้าใจบริบทของตัวละครและบริบทของยุคสมัยในวรรณคดีได้มากขึ้นกว่าการอ่านทั่วไป (Ernst-Slavit and Wenger, 1998) ขั้นตอนการสะท้อนคิดส่งผลต่อการวิจารณ์วรรณคดีของนักเรียนในด้านของการสร้างความเข้าใจว่าวรรณคดีได้สะท้อนลักษณะของผู้คนในสภาพสังคมนั้นๆ ให้ผู้อ่านได้เข้าใจ ผ่านการประกอบกันของโครงเรื่อง ฉาก ตัวละคร บทพูด เป็นต้น สอดคล้องกับ Nicholson (2000 อ้างถึงใน อรสิริ วิมลธรรม, 2558) ที่กล่าวถึงการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมกระบวนการละครที่นักเรียนจะได้พัฒนาการวิเคราะห์ สังเคราะห์วรรณกรรมเพื่อนำไปทำละครโดยขั้นตอนการวิเคราะห์เปรียบเทียบภูมิหลังของผู้แต่งกับโครงเรื่องวรรณกรรมพบว่า ลักษณะนิสัยของตัวละครในวรรณกรรมมักจะได้รับแรงบันดาลใจมาจากชีวิตจริงของผู้แต่ง สะท้อนถึงความสัมพันธ์ของโลกความเป็นจริงกับโลกของวรรณกรรม การได้ทำละครจึงมีกระบวนการขั้นตอนที่ช่วยเสริมทักษะการวิจารณ์วรรณคดีในส่วนการวิเคราะห์เนื้อเรื่องที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง

2. ผลการศึกษาการจัดการเรียนรู้วรรณคดีด้วยกระบวนการละครในบริบทออนไลน์ภายใต้แนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะส่งผลให้นักเรียนมีทักษะการวิจารณ์วรรณคดีสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบรรยายใช้กระบวนการละครในบริบทออนไลน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการละครในบริบทออนไลน์ภายใต้แนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะได้ออกแบบให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ และได้จัดการเรียนรู้ด้วยการให้นักเรียนสร้างประสบการณ์เรียนรู้ในแบบของตนเอง โดยมีครูเป็นผู้เอื้ออำนวยการเรียนรู้ (facilitator) (ปวีณา แช่มช้อย, 2562) เริ่มตั้งแต่กิจกรรมที่ให้นักเรียนได้สร้างความคุ้นเคยกับกระบวนการละครในบริบทออนไลน์ โดยการทำกิจกรรมที่สร้างบรรยากาศที่สนุกสนาน เช่น กิจกรรมที่ให้นักเรียนทุกคนแสดงสีหน้าท่าทางและส่งเสียงอะไรก็ได้ที่แปลกประหลาดที่สุดที่นักเรียนอยากเพื่อให้นักเรียนได้เคลื่อนไหวร่างกาย กิจกรรมต่อมาคือกิจกรรมแต่งนิทานฉับพลันเพื่อให้นักเรียนได้ใช้ไหวพริบ การคิดคล่องแคล่ว และใช้จินตนาการ เมื่อนักเรียนเริ่มคุ้นเคยกับรูปแบบการจัดกิจกรรมแล้ว ครูจึงได้เสริมกิจกรรมที่มีการเชื่อมโยงเข้ากับวรรณคดี (O’Neill & Lambert, 1990) กิจกรรมที่นำมาใช้ทั้งหมดนี้ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ เช่น การเคลื่อนไหวร่างกาย การใช้ประสาทสัมผัส การใช้จินตนาการ และสัญชาตญาณ การเรียนรู้ในลักษณะนี้เป็นการใช้ศาสตร์ของกระบวนการละครเพื่อสร้างความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างประสบการณ์เรียนรู้โดยตรงของนักเรียนไปสู่เนื้อหาวรรณคดี การเรียนรู้ด้วยการสร้างประสบการณ์ทำให้นักเรียนได้นำความเป็นตัวตนของตัวเองออกมา และการเรียนรู้ในรูปแบบนี้ยังส่งเสริมให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ (Dewey, 1916 อ้างในวรรณดี สุทธินรากร, ภูวเรศ อับดุลสตา และสมเกียรติ สุทธินรากร, 2564)

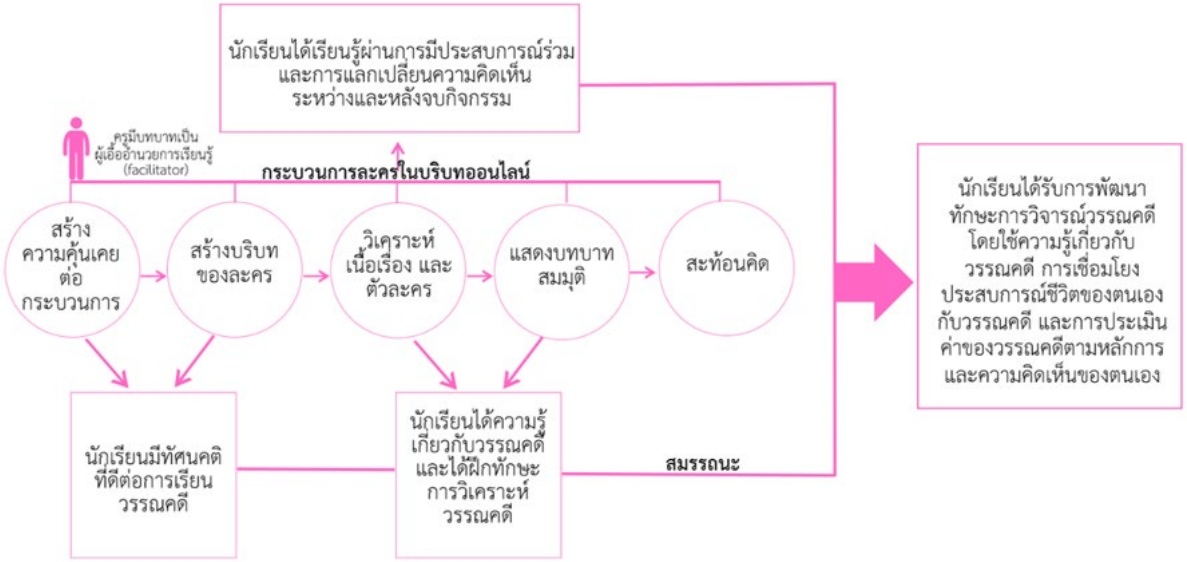
กรณีของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบรรยายในบริบทออนไลน์เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ต้องอาศัยบทบาทของครูเป็นหลักในการสร้างการเรียนรู้ นักเรียนคุ้นชินกับกระบวนการ สังเกตได้

ว่า นักเรียนไม่ค่อยกระตือรือร้นในการร่วมทำกิจกรรม และด้วยบรรยากาศในการเรียนรู้ที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกันกับเพื่อนในชั้นเรียนตามปกติ นักเรียนต้องปรับตัวเป็นการเรียนจากที่พักของตนเองผ่านหน้าจออุปกรณ์ทำให้นักเรียนรู้สึกเกร็งในการตอบแสดงความคิดเห็นเข้าไปในห้องเรียนออนไลน์ ส่งผลให้พลวัตในการแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียนซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาทักษะการวิจารณ์ถูกลดทอนลงไป นักเรียนจึงมักจะพึ่งพาการอธิบาย การเสริมความจากครูมากกว่าการใช้วิจารณญาณของตนเอง ซึ่งส่งผลต่อการวิจารณ์วรรณคดีที่นักเรียนต้องใช้การมีความรู้สึกร่วมต่อวรรณคดี การใช้วิจารณญาณ การคิดเชิงวิพากย์ และการประสบการณ์การแลกเปลี่ยนรับฟังความคิดเห็นที่หลากหลายเพื่อที่จะพัฒนาทักษะการวิจารณ์วรรณคดี

ด้วยเหตุนี้จึงเห็นได้ว่า การจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้วรรณคดีด้วยกระบวนการละครในบริบทออนไลน์ภายใต้แนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะที่ออกแบบให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมที่นักเรียนจะได้เกิดการลงมือทำ ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างเป็นธรรมชาติ สามารถนำประสบการณ์และองค์ความรู้ที่แต่ละคนได้รับไปปรับประยุกต์ใช้ในการวิจารณ์วรรณคดีได้ดีกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบรรยาย สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning Theory) (Kolb, 1984) ที่มีแนวคิดว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการแบบองค์รวม (holistic process) ที่เกิดจากการรวมกันของประสบการณ์การรู้คิด การได้ลงมือปฏิบัติจริงอย่างเป็นวงจร จนนำไปสู่การสร้างความรู้ด้วยประสบการณ์ตรงของตนเองซึ่งมีประสิทธิภาพมากกว่าการนั่งฟังหรือการปฏิบัติตามแบบท่องจำ

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการละครภายใต้แนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะช่วยพัฒนาทักษะการวิจารณ์วรรณคดีได้ ผ่านการให้นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ของตนเองที่ครูได้ออกแบบกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ สวมบทบาทสมมุติ และสะท้อนคิด โดยระหว่างการทำกิจกรรมนักเรียนจะได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ แสดงความคิดเห็นอย่างสม่ำเสมอเพื่อฝึกฝนทักษะการวิจารณ์ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กระบวนการเรียนรู้วรรณคดีด้วยกระบวนการละครในบริบทออนไลน์ภายใต้แนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการวิจารณ์วรรณคดีที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ครูควรสำรวจความพร้อมด้านอุปกรณ์ การเข้าถึงอินเทอร์เน็ต สถานที่เรียน และปัจจัยอื่น ๆ ที่คาดว่าจะมีผลต่อการจัดการเรียนรู้ในบริบทออนไลน์โดยเฉพาะในสถานการณ์ฉุกเฉิน เพื่อให้ครูสามารถปรับกระบวนการและกิจกรรมให้เหมาะสมกับนักเรียนให้ได้มากที่สุด

1.2 การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการละครในแต่ละขั้น สามารถนำผลการวิจัยไปปรับใช้ได้ดังนี้ 1) ขั้นนำ ครูควรสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ให้นักเรียนรู้สึกปลอดภัย โดยเริ่มจากการให้นักเรียนได้มีกิจกรรมละลายพฤติกรรม ค่อยๆ สร้างความสัมพันธ์และทำความรู้จักกับเพื่อนร่วมชั้นในระดับหนึ่งก่อนเพื่อให้เกิดความคุ้นเคยและไว้วางใจกันมากขึ้นเพื่อนำไปสู่ความกล้าแสดงออก 2) ขั้นจัดกระบวนการเรียนรู้ ครูควรให้อิสระในการแสดงออกของนักเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นได้โดยไม่มีกรอบคำตอบที่ถูกหรือผิด นอกจากนี้เพื่อให้การจัดกระบวนการเป็นไปด้วยความราบรื่น ครูควรกำหนดกติกาในการแสดงออกของนักเรียนให้เป็นไปด้วยการเคารพซึ่งกันและกัน เพื่อให้นักเรียนรู้สึกไว้วางใจครูและเพื่อน และ 3) ขั้นสรุป ครูต้องวางแผนจัดสรรเวลาในขั้นตอนนี้ให้เพียงพอต่อการสรุป และควรส่งเสริมให้เกิดการสะท้อนคิดอย่างสม่ำเสมอ

1.3 การจัดกระบวนการละครเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ใช้เวลาในแต่ละครั้งค่อนข้างนาน จึงควรกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้แต่ละครั้งให้ชัดเจนและสอดคล้องกับเวลาเรียนที่มีเพื่อให้การจัดการเรียนรู้บรรลุวัตถุประสงค์

1.4 ครูควรสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมของนักเรียนว่ายังคงให้ความสนใจหรือยังมีส่วนร่วมกิจกรรม (engagement) อยู่หรือไม่ หากพบว่า นักเรียนเริ่มไม่สนใจหรือไม่ให้ความร่วมมือ ครูควรใช้เทคนิคอื่นๆ เข้ามาช่วยกระตุ้นนักเรียนในเชิงบวก เช่น การใช้ระบบให้คะแนนกลุ่มเพื่อให้กลุ่มที่ชนะได้รับสิทธิประโยชน์เพิ่มเติม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาการพัฒนาทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยการใช้เทคนิคหรือวิธีการสอนในรูปแบบอื่นๆ เนื่องจากการมีทักษะการอ่านที่ดีจะช่วยให้นักเรียนเกิดสมรรถนะที่สามารถต่อยอดไปสู่การอ่านเพื่อการวิจารณ์ได้

2.2 ควรมีการศึกษาการนำกระบวนการละครไปใช้ในการจัดการเรียนรู้นอกห้องเรียนหรือเป็นโครงการของโรงเรียน เพื่อพัฒนาทักษะการวิจารณ์วรรณคดีและวรรณกรรมอย่างสม่ำเสมอ

2.3 ควรมีการนำการออกแบบกระบวนการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการละครภายใต้แนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะไปศึกษาเพิ่มเติมว่าสามารถที่จะพัฒนาทักษะหรือคุณลักษณะอื่นๆ ของนักเรียนได้อีก เช่น ทักษะการสื่อสาร ทักษะการแก้ไขปัญหา ทักษะการเป็นผู้นำ การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เป็นต้น

2.4 ควรมีการศึกษาถึงความแตกต่างของพื้นที่การเรียนรู้ระหว่างวัฒนธรรมลายลักษณ์และวัฒนธรรมโลกออนไลน์ที่มีผลต่อการเรียนรู้วรรณคดีของนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.

กิตติยา รัศมีแจ่ม. (2561). วรรณคดีไทยในยุคประเทศไทย 4.0. วารสารสารสนเทศ, 7(1), 13-23.

กุสุมา รักษมณี. (2547). วรรณนัยวินิจ. กรุงเทพมหานคร: แม่คำผาง.

จุฬาลักษณ์ คชาชัย. (2558). การศึกษาผลสัมฤทธิ์การเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน. วารสารวิชาการ ฉบับภาษาไทยภาษาไทย มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 8(2), 62-75.

ดวงมน จิตร์จำนงค์. (2556). วรรณคดีวิจารณ์เบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: ประพันธ์สาส์น.

ธนสิน ชุตินธรานนท์. (2560). ละครการศึกษาในสังคมตะวันตกและสังคมไทย. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 37(4), 195-207.

บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, หม่อมหลวง. (2539). แว่นวรรณกรรม. กรุงเทพมหานคร: อ่านไทย.

ปวีณา แช่มช้อย. (2562). ภูมิทัศน์การใช้ละครในมิติการศึกษา: กระบวนทัศน์ แนวคิด และแนวทางของนักวิชาการและนักปฏิบัติการที่ใช้กระบวนการละครเป็นเครื่องมือในการสร้างการเรียนรู้. วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ, 12(2), 85-102.

รื่นฤทัย สัจจพันธุ์. (2542). สีสรรพ์วรรณศิลป์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: ต้นอ้อ 1999.

วรรณดี สุทธินรากร, ภูวเรศ อับดุลสตา และสมเกียรติ สุทธินรากร. (2564). การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะและการจัดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย. กรุงเทพมหานคร: สยามปริทัศน์.

วิทย์ ศิวะศริยานนท์. (2544). วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: ธรรมชาติ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก. กรุงเทพมหานคร: 21 เซ็นจูรี่.

อรสิริ วิมลธรรม. (2558). บูรณาการศาสตร์ด้านวรรณกรรมสำหรับเด็กและการละครเพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ. วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 7(13), 238-250.

Bloore, S. (1934). Literary Criticism in High School. The English Journal, 23(4), 328-330.

Cresswell, J, W. (2009). Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches. 3rd ed. California: Sage Publications.

Ernst-Slavit, G. and Wenger, K. J. (1998). New Ways of Using Drama and Literature in Language Teaching. Alexandria, VA: Teachers of English to Speakers of Other Languages.

Jarrah, H. Y. (2019). The Impact of Using Drama in Education on Life Skills and Reflective Thinking. iJET, 14(9), 4-20.

Kolb, D. A. (1984). Experiential Learning: Experience as The Sourse of Learning and Development. Prentice Hall.

MaKinnon, J. (2016). Breaking bad habitus: Using devised performance to challenge students' perceptions of themselves as student. Research in Drama Education: The Journal of Applied Theatre and Performance, 21(4), 535–550.

O'Neill, C. (1995). Drama worlds: A framework for process drama. Portmouth, NH: Heinemann.

O'Neill, C. and Lambert, A. (1990). Drama structure. Portsmouth, NH: Stanley Thornes.

Philip, R. and Nicholls, J. (2007). Theater Online: The design and drama of e-learning. Distance Education, 28(3), 261-279.

Water, M. (2021). Drama in education: Why drama is necessary. SHS Web of Conferences, 98, 02009.

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) 2569
Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU Vol. 13 No. 1 (January-April) 2026
ISSN: 2673-0030 (Online) https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะ (5E) ร่วมกับเทคนิคการคิดเป็นภาพ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

DEVELOPMENT OF AN INQUIRY-BASED LEARNING (5ES) AND VISUAL THINKING TECHNIQUE FOR LEARNING ACTIVITIES TO ENHANCE LEARNING ACHIEVEMENT AND SCIENTIFIC COMMUNICATION SKILL FOR MATTAYOMSUKSA 4 STUDENTS

[1]ชัญญานุช ทารัตน์ Chanyanut Tarat [2]นริศรา เสือคล้าย Narissara Suaklay
[1, 2]มหาวิทยาลัยพะเยา University of Phayao, Thailand
Corresponding Author E-mail: Chanyanut340@gmail.com

Article Received: October 24, 2025. Revised: April 22, 2026. Accepted: April 24, 2026.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะ (5E) ร่วมกับเทคนิคการคิดเป็นภาพในรายวิชาชีววิทยา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนและหลังเรียน โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะ (5E) ร่วมกับเทคนิคการคิดเป็นภาพ และ 3) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนและหลังเรียน โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะ (5E) ร่วมกับเทคนิคการคิดเป็นภาพ โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนเทศบาล 6 นครเชียงราย จำนวน 6 ห้อง ได้แก่ 4.5 4.6 4.7 4.8 4.9 4.10 จำนวนนักเรียน 226 คน โดยการสุ่มแบบกลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบ Dependent Samples t–test

ผลการวิจัยพบว่า 1) แผนการกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะ (5E) ร่วมกับเทคนิคการคิดเป็นภาพเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) ทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การเรียนรู้แบบสืบเสาะ (5E), เทคนิคการคิดเป็นภาพ, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, ทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์

Abstract

This research article aims to 1) develop inquiry-based learning activities (5E) integrated with visual thinking techniques in biology for Mathayom 4 students, 2) compare the academic achievement of Mathayom 4 students before and after engaging in these inquiry-based learning activities (5E) combined with visual thinking techniques, and 3) assess the science communication skills of Mathayom 4 students before and after participating in the

aforementioned learning activities. The research sample comprises Grade 10 students in the second semester of the 2024 academic year at Chiang Rai Municipality School 6, encompassing six classrooms: 4.5, 4.6, 4.7, 4.8, 4.9, and 4.10, totaling 226 students selected through cluster random sampling. The statistical methods employed in this research included mean, standard deviation, and Dependent Samples t-test.

The research findings indicate that 1) the inquiry-based learning activity plan (5E) integrated with visual thinking techniques was deemed most effective for enhancing academic achievement and science communication skills among Grade 10 students. 2) The average academic achievement scores of students significantly increased after the learning intervention compared to before, with statistical significance at the .01 level. 3) Similarly, the average scores for students' science communication skills also showed a significant increase post-learning, with statistical significance at the .01 level.

Keywords: Inquiry-Based Learning (5Es), Visual Thinking Technique, Learning Achievement, Scientific Communication Skill

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 มนุษย์ที่ใช้ชีวิตอยู่ยุคโลกาภิวัตน์มีการส่งต่อของข้อมูลข่าวสารอย่างไร้พรมแดน ด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การสื่อสาร และคมนาคม ทำให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ที่กว้างขวางและมีการแข่งขันสูง การดำรงชีวิตในยุคนี้จึงจำเป็นต้องอาศัยความสามารถในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดความราบรื่นในการดำเนินชีวิต โดยที่ความสามารถในการสื่อสารนี้ควรได้รับการผนวกเข้ากับหลักการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้การสื่อสารมีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น แต่การนำข้อมูล ข่าวสาร และความรู้ใหม่ที่ได้รับการค้นพบไปใช้เป็นไปได้อย่างยากลำบาก เนื่องจากนักวิทยาศาสตร์และประชาชนทั่วไปยังขาดความเข้าใจที่ตรงกัน ซึ่งการพัฒนาการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพสามารถช่วยในการลดช่องว่างระหว่างวิทยาศาสตร์กับประชาชนทั่วไปได้ ดังนั้นการสื่อสารองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ให้ประชาชนเข้าใจจะช่วยให้ประชาชนได้มีความรู้ มีกระบวนการคิดตามหลักวิทยาศาสตร์ ทำให้รู้จักคิด วิเคราะห์ และแยกแยะ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้ประชาชนมีความพร้อมในการปรับตัว สามารถนำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้ในการขับเคลื่อนประเทศได้ (ปฐมสุดา อินทุประภา, 2560) ดังนั้น หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) จึงได้กำหนดเป้าหมายของการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ไว้ว่า เพื่อพัฒนากระบวนการคิดและจินตนาการ ความสามารถในการแก้ปัญหาและการจัดการ ความสามารถในการสื่อสาร และความสามารถในการตัดสินใจของนักเรียน โดยเมื่อจบการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนต้องสามารถจัดกระทำข้อมูลและนำเสนอข้อมูลด้วยเทคนิควิธีที่เหมาะสม สื่อสารแนวคิด ความรู้ที่ได้จากผลการสำรวจตรวจสอบโดยการพูด เขียน จัดแสดง หรือใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจโดยมีหลักฐานอ้างอิงหรือมีทฤษฎีรองรับ นอกจากนี้ความสามารถในการสื่อสารยังเป็นหนึ่งในทักษะที่มีความจำเป็นในศตวรรษที่ 21 โดยผู้เรียนควรเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถจัดการและสร้างสรรค์วิธีการสื่อสารด้วยการพูด การเขียน และมัลติมีเดียในรูปแบบและบริบทต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในทักษะการทำงานที่ต้องได้รับการฝึกฝนในเรื่องของการติดต่อสื่อสารและการทำงานเป็นทีม ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่เกิด

จากความต้องการของผู้เรียนอย่างแท้จริงและผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติเพื่อให้เกิดประสบการณ์ตรงและต่อยอดความรู้นั้นได้ด้วยตนเอง ส่งผลให้นักเรียนเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ พึ่งพาตนเองได้ และดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559)

อย่างไรก็ตามผลการประเมินโปรแกรมประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากล หรือ PISA (Programme for International Student Assessment) ของประเทศไทยปี 2022 พบว่า นักเรียนไทยมีคะแนนเฉลี่ยด้านคณิตศาสตร์ 394 คะแนน ด้านวิทยาศาสตร์ 409 คะแนน และด้านการอ่าน 379 คะแนน ซึ่งเมื่อเทียบกับ PISA 2018 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของประเทศไทยทั้งสามด้านลดลง โดยด้านคณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยลดลงมากที่สุด คือ 25 คะแนน รองลงมาคือด้านวิทยาศาสตร์และการอ่าน มีคะแนนเฉลี่ยลดลง 17 คะแนน และ 14 คะแนน ตามลำดับ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2566) จากผลการประเมินดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการศึกษาไทยยังคงห่างไกลจากความเป็นเลิศเมื่อเทียบกับระดับนานาชาติ จึงควรมีมาตรการในการยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ในด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และการอ่าน โดยการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างให้นักเรียนมีทักษะที่จำเป็นในการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริง

ดังนั้น ในการจัดกิจกรรมการเรียนสอนจึงควรออกแบบกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการสื่อสาร การค้นคว้าหาความรู้ การถ่ายทอดความรู้อย่างถูกต้อง ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลแนวการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเกิดกระบวนการเรียนรู้และทักษะการสื่องสารทางวิทยาศาสตร์ พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะ (5E) ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ตั้งคำถาม ออกแบบวิธีการแก้ปัญหาและค้นหาคำตอบได้เอง ประกอบด้วยขั้นตอน 5 ขั้น คือ ขั้นสร้างความสนใจ (Engagement) ขั้นสำรวจและค้นหา (Exploration) ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป (Explanation) ขั้นขยายความรู้ (Elaboration) และขั้นประเมินผล (Evaluation) สามารถทำให้นักเรียนเข้าใจในแนวคิดทางวิทยาศาสตร์ มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ คุ้นเคยกับกระบวนการหาความรู้ของนักวิทยาศาสตร์ เข้าใจว่านักวิทยาศาสตร์มีกระบวนการค้นหาความรู้อย่างไรและประยุกต์ใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์สู่ประเด็นทางสังคมและประเด็นเกี่ยวกับบุคคลได้ เนื่องจากนักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดเวลา โดยครูเป็นผู้กำกับควบคุมดำเนินการให้คำปรึกษาชี้แนะ ช่วยเหลือให้กำลังใจ เป็นผู้กระตุ้น และส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดและเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งร่วมแลกเปลี่ยนความรู้ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2546) เป็นรูปแบบการสอนที่เหมาะสมในการพัฒนาความสามารถในการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับสุมาลี อ่อมชัยกาศ (2563) ที่ศึกษาความสามารถในการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่ได้รับการสอนด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการอภิปรายกลุ่ม พบว่า นักเรียนมีค่าเฉลี่ยความสามารถในการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง มนุษย์กับความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการอภิปรายกลุ่มสูงกว่าก่อนจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับนพดล ศิลปะชัย (2560) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ และทักษะการทำงานกลุ่มเรื่อง โครงสร้างและหน้าที่ของพืชดอกโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์ เรื่อง โครงสร้างและหน้าที่ของพืชดอก หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับปฐมรัฐ คูหา (2560) ได้ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (SE) ร่วมกับการจัดการเรียนการสอนแบบเน้น

มโนทัศน์ เรื่อง การสังเคราะห์ด้วยแสง ที่มีต่อมโนทัศน์ทางชีววิทยาและความสามารถในการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า มโนทัศน์ทางชีววิทยาและความสามารถในการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นมโนทัศน์ เรื่องการสังเคราะห์ด้วยแสง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อย่างไรก็ตาม ในการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์นักเรียนจะต้องมีการเชื่อมโยงข้อมูล หนึ่งในวิธีที่จะช่วยเสริมสร้างทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์นั้นคือ การใช้ภาพเพื่อเริ่มต้นจากการคิดง่ายๆ เพื่อส่งต่อและพัฒนาเป็นการสื่อสาร และช่วยอธิบายคำสอนของครูซึ่งเป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรม ทำให้ผู้เรียนเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนหรืออ่านได้สมบูรณ์ขึ้น รวมทั้งภาพช่วยเป็นจุดรวมความสนใจในการเรียน และการอภิปรายร่วมกันของผู้เรียนทำให้ไม่น่าเบื่อและทำให้ผู้เรียนดูภาพแล้วมีประสบการณ์ร่วมกัน (อรวรรณ น้อยหมอ, 2554) ทำให้การเห็นเป็นภาพ (visualization) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของวิทยาศาสตร์ในหลายๆ สาขาของวิทยาศาสตร์มักจะนำเสนอข้อมูลในรูปของภาพ (Vavra et. al., 2011) ดังนั้น การใช้เทคนิคการคิดเป็นภาพประกอบการจัดการเรียนรู้เป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับปุณยวีร์ แสงมนตรี (2558) ได้พัฒนาบทเรียนภาษาอังกฤษโดยใช้กลวิธีการคิดจากภาพเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพูดและการเขียนภาษาอังกฤษเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษหลังเรียนโดยใช้กลวิธีการคิดจากภาพผ่านเกณฑ์อยู่ในระดับดี และนักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนโดยใช้กลวิธีการคิดจากภาพผ่านเกณฑ์อยู่ในระดับดี และสอดคล้องธีรารัตน์ เขียวแก้ว (2563) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้สุขศึกษาโดยใช้กลวิธีการคิดเห็นเป็นภาพที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนมัธยมศึกษา พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ เจตคติ การปฏิบัติ และความคิดสร้างสรรค์หลังการทดลองของกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลวิธีการคิดเห็นเป็นภาพสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะ (5E) ร่วมกับเทคนิคการคิดเป็นภาพ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ และเป็นแนวทางสำหรับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอีกทั้งเป็นการสนองต่อวัตถุประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) และแนวทางการจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะ (5E) ร่วมกับเทคนิคการคิดเป็นภาพในรายวิชาชีววิทยา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนและหลังเรียน โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะ (5E) ร่วมกับเทคนิคการคิดเป็นภาพ
3. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนและหลังเรียน โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะ (5E) ร่วมกับเทคนิคการคิดเป็นภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนเทศบาล 6 นครเชียงราย จำนวน 13 ห้อง ได้แก่ 4.2-4.14 เท่านั้น เนื่องจากห้อง 4.1 เป็นห้องเรียนโครงการพิเศษที่มีการเรียนเนื้อหาล่วงหน้า จำนวนนักเรียนทั้งหมดรวม 516 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนเทศบาล 6 นครเชียงราย จำนวน 6 ห้อง ได้แก่ 4.5 4.6 4.7 4.8 4.9 4.10 จำนวนนักเรียน 226 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบ่งกลุ่มโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ประกอบด้วยเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะ (5E) ร่วมกับเทคนิคการคิดเป็นภาพ เรื่อง โครโมโซมและสารพันธุกรรม จำนวน 10 แผน ใช้เวลา 9 ชั่วโมง 45 นาที

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 1) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง โครโมโซมและสารพันธุกรรม แบบปรนัย 5 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ 2) แบบประเมินทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง โครโมโซมและสารพันธุกรรม แบบอัตนัย จำนวน 4 ข้อ

3. วิธีรวบรวมข้อมูล

3.1 ดำเนินการขอรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ต่อสถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยพะเยา

3.2 จัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์การทดลองใช้เครื่องมือเพื่อการทำวิจัย และติดต่อประสานงานโรงเรียนเทศบาล 6 นครเชียงราย

3.3 ปฐมนิเทศชี้แจงข้อตกลงร่วมกันในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนเข้าใจ

3.4 ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบปรนัย 5 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ และแบบประเมินทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ แบบอัตนัย จำนวน 4 ข้อ เรื่อง โครโมโซมและสารพันธุกรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3.5 หลังจากจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครบทุกแผน ผู้ศึกษาทำการทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบปรนัย 5 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ และแบบประเมินทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ แบบอัตนัย จำนวน 4 ข้อ เรื่อง โครโมโซมและสารพันธุกรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 อีกครั้งหนึ่ง โดยใช้ข้อสอบชุดเดิม

3.6 ผู้วิจัยรวบรวมคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียน หลังเรียน และวัดทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ และนำเสนอรายงานในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยายต่อไป

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาแผนการกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะ (5E) ร่วมกับเทคนิคการคิดเป็นภาพเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะ (5E) ร่วมกับเทคนิคการคิดเป็นภาพ รายวิชาชีววิทยา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ด้านมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด			
1.1 มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ตรงตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	4.63	0.56	มากที่สุด
เฉลี่ย	**4.63**	**0.56**	**มากที่สุด**
2. ด้านผลการเรียนรู้			
2.1 ผลการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับเนื้อหา	5.00	0.00	มากที่สุด
2.2 ผลการเรียนรู้มีความชัดเจน สอดคล้องกับจุดประสงค์	5.00	0.00	มากที่สุด
เฉลี่ย	**5.00**	**0.00**	**มากที่สุด**
3. ด้านสาระสำคัญ			
3.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา	5.00	0.00	มากที่สุด
3.2 บ่งชี้ถึงความคิดรวบยอดของเนื้อหา	5.00	0.00	มากที่สุด
3.3 กะทัดรัด ได้ใจความ ไม่สับสน	5.00	0.00	มากที่สุด
3.4 น่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน	5.00	0.00	มากที่สุด
เฉลี่ย	**5.00**	**0.00**	**มากที่สุด**
4. ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้			
4.1 จุดประสงค์การเรียนรู้มีความสอดคล้องกับเนื้อหา	5.00	0.00	มากที่สุด
4.2 จุดประสงค์การเรียนรู้มีความสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
4.3 จุดประสงค์มีความชัดเจนครอบคลุมเนื้อหา	5.00	0.00	มากที่สุด
เฉลี่ย	**5.00**	**0.00**	**มากที่สุด**
5.ด้านสาระการเรียนรู้			
5.1 ครบถ้วน ครอบคลุมเป้าหมายที่ต้องการให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามผลการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
5.2 ถูกต้องตามธรรมชาติของวิชา	5.00	0.00	มากที่สุด
5.3 ชัดเจน สามารถ ตรวจสอบได้	5.00	0.00	มากที่สุด
5.4 สอดคล้องกับตัวชี้วัดและจุดประสงค์การเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
เฉลี่ย	**5.00**	**0.00**	**มากที่สุด**
6.ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะ (5E) ร่วมกับเทคนิคการคิดเป็นภาพ			
6.1 กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์ และเนื้อหาสาระ	4.83	0.38	มากที่สุด
6.2 กิจกรรมการเรียนรู้มีความหลากหลายสามารถปฏิบัติได้จริง	4.90	0.31	มากที่สุด
6.3 กิจกรรมการเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะ (5E) ร่วมกับเทคนิคการคิดเป็นภาพ	4.97	0.18	มากที่สุด

เฉลี่ย	**4.90**	**0.29**	**มากที่สุด**
7.ด้านสื่อ/แหล่งเรียนรู้			
7.1 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
7.2 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
7.3 เหมาะสมกับวัยของนักเรียน	4.97	0.18	มากที่สุด
เฉลี่ย	**4.99**	**0.06**	**มากที่สุด**
8.ด้านการวัดผลประเมินผล			
8.1 การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
8.2 วิธีวัดและเครื่องมือ สอดคล้องกับจุดประสงค์ และกระบวนการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
8.3 มีเกณฑ์การวัดและประเมินผลที่ชัดเจน เข้าใจง่าย	4.00	0.83	มากที่สุด
เฉลี่ย	**4.67**	**0.28**	**มากที่สุด**
เฉลี่ยรวม	**4.90**	**0.15**	**มากที่สุด**

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระหว่างก่อนและหลังจากการเรียนรู้แบบสืบเสาะ (5E) ร่วมกับเทคนิคการคิดเป็นภาพ พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยหลังเรียน เท่ากับ 14.67 คิดเป็นร้อยละ 73.35 และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยก่อนเรียน เท่ากับ 5.20 คิดเป็นร้อยละ 26.0

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระหว่างก่อนและหลังจากการเรียนรู้แบบสืบเสาะ (5E) ร่วมกับเทคนิคการคิดเป็นภาพ

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	ร้อยละ	S.D.	t	df	P-value
ก่อนเรียน	244	20	5.20	26	1.19	73.90**	243	<.001
หลังเรียน	244	20	14.67	73.35	1.57			

หมายเหตุ: **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการเปรียบเทียบทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ระหว่างก่อนและหลังจากการเรียนรู้แบบสืบเสาะ (5E) ร่วมกับเทคนิคการคิดเป็นภาพ พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์เฉลี่ยหลังเรียน เท่ากับ 31.0 คิดเป็นร้อยละ 64.58 และมีทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ก่อนเรียน เท่ากับ 11.4 คิดเป็นร้อยละ 23.75

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ระหว่างก่อนและหลังจากการเรียนรู้แบบสืบเสาะ (5E) ร่วมกับเทคนิคการคิดเป็นภาพ

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	ร้อยละ	S.D.	t	df	P-value
ก่อนเรียน	244	48	11.4	23.75	1.50	83.4**	243	<.001
หลังเรียน	244	48	31.0	64.58	4.37			

หมายเหตุ: **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะ (5E) ร่วมกับเทคนิคการคิดเป็นภาพในรายวิชาชีววิทยา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะผู้วิจัยได้ออกแบบและพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ (5E) ร่วมกับเทคนิคการคิดเป็นภาพอย่างเป็นระบบ มีการตรวจสอบคุณภาพและหาประสิทธิภาพตามหลักในการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นลำดับขั้นตอน โดยเริ่มจากการศึกษา วิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ร่วมกับหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งในการสร้างแผนดังกล่าวได้ผ่านการตรวจสอบแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษา ผ่านการนำไปทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิภาพและปรับปรุงแก้ไขให้มีความเหมาะสมก่อนที่จะนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง โดยแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ มีการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ชัดเจนครอบคลุม 3 ด้าน คือ ทักษะพิสัย จิตพิสัย และเจตคติ แต่ละขั้นตอนมีการออกแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับการเรียนรู้แบบสืบเสาะ (5E) ร่วมกับเทคนิคการคิดเป็นภาพ ได้แก่ ขั้นสร้างความสนใจ (Engagement) โดยเริ่มจากการกระตุ้นความรู้และประสบการณ์เดิมที่ผู้เรียนมีอยู่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะสอน ใช้คำถามกระตุ้นคิด เปิดภาพหรือคลิปวิดีโอ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเล่าประสบการณ์เดิม หรือเชื่อมโยงข้อมูลเดิม และเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียน ขั้นสำรวจ (Exploration) เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนจะมีโอกาสทดลองสำรวจ หรือสืบค้นเพื่อสร้างความเข้าใจในเนื้อหา โดยใช้กิจกรรมที่หลากหลายเพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติและค้นหาความรู้ด้วยตนเอง ขั้นอธิบายขั้นอธิบายและลงข้อสรุป (Explanation) เป็นการอธิบายและแสดงความเข้าใจของผู้เรียน เมื่อผู้เรียนได้สำรวจและค้นคว้าเนื้อหามาแล้ว จะต้องสื่อสารความรู้ที่ได้ออกมาให้ผู้อื่นเข้าใจ ซึ่งนักเรียนและครูสามารถใช้ภาพถ่าย วิดีโอ แผนผัง กราฟ หรือการวาดภาพเพื่อแสดงตัวอย่าง แสดงกระบวนการ การทำงาน หรือปรากฏการณ์ต่างๆ เพื่อช่วยในการอธิบายและสรุปเนื้อหาร่วมกัน ขั้นขยายความรู้ (Elaboration) ขั้นตอนนี้เน้นการส่งเสริมความรู้และการเข้าใจ ผู้เรียนจะต้องนำความรู้ที่ได้รับมาใช้ในสถานการณ์จริงหรือประยุกต์ในกรณีศึกษา นักเรียนสามารถใช้เทคนิคการคิดเป็นภาพมาใช้วาดภาพสร้างแผนภาพ หรือสร้างภาพสมมติเพื่อแสดงกระบวนการหรือสถานการณ์ที่นักเรียนยังไม่เคยพบมาก่อน และนักเรียนสามารถสร้างภาพความเชื่อมโยงที่สื่อถึงความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาที่เรียนรู้กับการประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญและความเชื่อมโยงของเนื้อหาที่เรียนรู้ในชีวิตประจำวัน และขั้นประเมินผล (Evaluation) เป็นการประเมินผลและการวัดความสำเร็จของการเรียนรู้ ผู้เรียนจะต้องได้รับการประเมินในรูปแบบต่างๆ เพื่อวัดผลและปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ต่อไป ผู้เรียนจะได้พัฒนาความคิดโดยการเผชิญกับสถานการณ์หรือปัญหาที่หลากหลาย และยังได้ไตร่ตรองความคิดของตนเองตั้งแต่เริ่มบทเรียนตลอดจนจบบทเรียน ซึ่งครูอาจใช้ภาพถ่าย วิดีโอ แผนผัง กราฟ หรือภาพวาดประกอบในการวัดและประเมินผล นอกจากนี้ในแผนการจัดการเรียนรู้มีการประเมินผลที่ครอบคลุม และหลากหลาย เช่น การตอบคำถาม การนำเสนอผลงาน และการสังเกตพฤติกรรม และมีเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน ทำให้ผู้เรียนเข้าใจแนวคิดทางวิทยาศาสตร์ที่เป็นนามธรรมได้ง่ายขึ้น โดยการใช้ภาพ แผนผัง และสัญลักษณ์ต่างๆ และสามารถพัฒนาทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับทิศนา แขมมณี (2557) ที่กล่าวว่า การดำเนินการเรียนการสอนโดยผู้สอนกระตุ้นให้นักเรียนเกิดคำถาม เกิดความคิด และลงมือเสาะแสวงหาความรู้เพื่อนำมาประมวลหาคำตอบหรือข้อสรุปด้วยตนเอง ผู้สอนช่วยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ด้านต่างๆ ให้นักเรียนเกิดความเข้าใจและเกิดการรับรู้นั้นอย่างมีความหมายจึงจะสามารถสร้างเป็น

องค์ความรู้ของนักเรียนเองและเก็บเป็นข้อมูลไว้ในสมองได้อย่างยาวนาน สอดคล้องกับแนวคิดของสุธาทิพย์ คนโทพรมราช (2553) กล่าวว่า การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้การสอนที่เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนค้นพบด้วยตนเอง กระตุ้นให้นักเรียนเกิดคำถามเกิดความคิดและลงมือเสาะแสวงหาความรู้ใหม่ด้วยตนเอง สอดคล้องกับชฎาพร มีอเนก และคณะ (2565) ที่กล่าวว่า แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับการใช้ผังมโนทัศน์ เรื่อง โครโมโซมและสารพันธุกรรมมีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.07/71.21 ทำให้นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับการใช้ผังมโนทัศน์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับเบ็ญจวรรณ หาญพิพัฒน์ (2565) ที่กล่าวว่า การคิดเป็นภาพสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการคิดของนักเรียนได้ในทุกวิชา โดยครูผู้สอนอาจเริ่มต้นฝึกนักเรียนให้คิดเป็นภาพแล้ววาดแสดงสิ่งที่เข้าใจออกมา อย่างไรก็ตาม การฝึกวิธีนี้ครูจะต้องเปิดใจ ยอมรับที่จะไม่ตัดสินความงามในการวาดภาพของนักเรียน แต่เน้นการส่งเสริมและสะท้อนคิดให้นักเรียนได้พัฒนาผลงานให้ดีขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนที่ไม่ถนัดการนำเสนอความคิดโดยการพูดหรือการเขียนบรรยายให้สามารถเสนอความคิดของตนเองด้วยภาพได้

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระหว่างก่อนและหลังจากการเรียนรู้แบบสืบเสาะ (5E) ร่วมกับเทคนิคการคิดเป็นภาพ พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากผู้วิจัยได้ผสานการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะ (5E) ร่วมกับเทคนิคการคิดเป็นภาพที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ สนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถค้นพบความรู้หรือเชื่อมโยงความรู้ที่มีอยู่เดิม หาแนวทางแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง แล้วนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนมีความเข้าใจที่ลึกซึ้งและยั่งยืนมากกว่าการเรียนรู้แบบท่องจำ รวมทั้งเนื้อหาเรื่องโครโมโซมและสารพันธุกรรมเป็นเนื้อหาที่มีความซับซ้อนสูง เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางชีววิทยาที่เป็นนามธรรม เมื่อใช้เทคนิคการคิดเป็นภาพจะช่วยให้นักเรียนแปลงความรู้นามธรรมให้เป็นรูปธรรม สร้างภาพที่ชัดเจนเกี่ยวกับกระบวนการทางพันธุกรรมช่วยให้นักเรียนจำและเข้าใจได้ง่ายขึ้น และสามารถเข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น และนักเรียนสามารถมองเห็นภาพจนสามารถอธิบายความรู้ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น สอดคล้องกับสุเมธ จันทร์สุทนพจน์ (2563) ที่ศึกษาการสอนการจัดการสิ่งแวดล้อมโดยใช้เทคนิคการคิดเป็นภาพเพื่อส่งเสริมเจตคติและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาในอุตสาหกรรมบริการ พบว่า หลังการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบคิดเป็นภาพผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่าเฉลี่ยของผลต่างของคะแนนเจตคติต่อวิชาการจัดการสิ่งแวดล้อมก่อนการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}$= 3.61, S.D. = 0.72) และคะแนนเจตคติต่อวิชาการจัดการสิ่งแวดล้อมหลังการจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้หลังเรียนของนักศึกษาที่เรียนแบบการจัดกิจกรรมการคิดเป็นภาพ ($\bar{X}$= 4.21, S.D. = 0.71) ส่วนใหญ่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่า การสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบคิดเป็นภาพสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติทางการเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาได้ และสอดคล้องกับธีระศักดิ์ แสงศรีจันทร์ (2563) ทำการศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ยาอันตราย ทำลายชีวิต โดยใช้วัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า 1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีค่าประสิทธิภาพ 87.25/88.82 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว และ 2) ผลการใช้ชุดกิจกรรมพบวานักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องยาอันตรายทำลายชีวิตหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่า

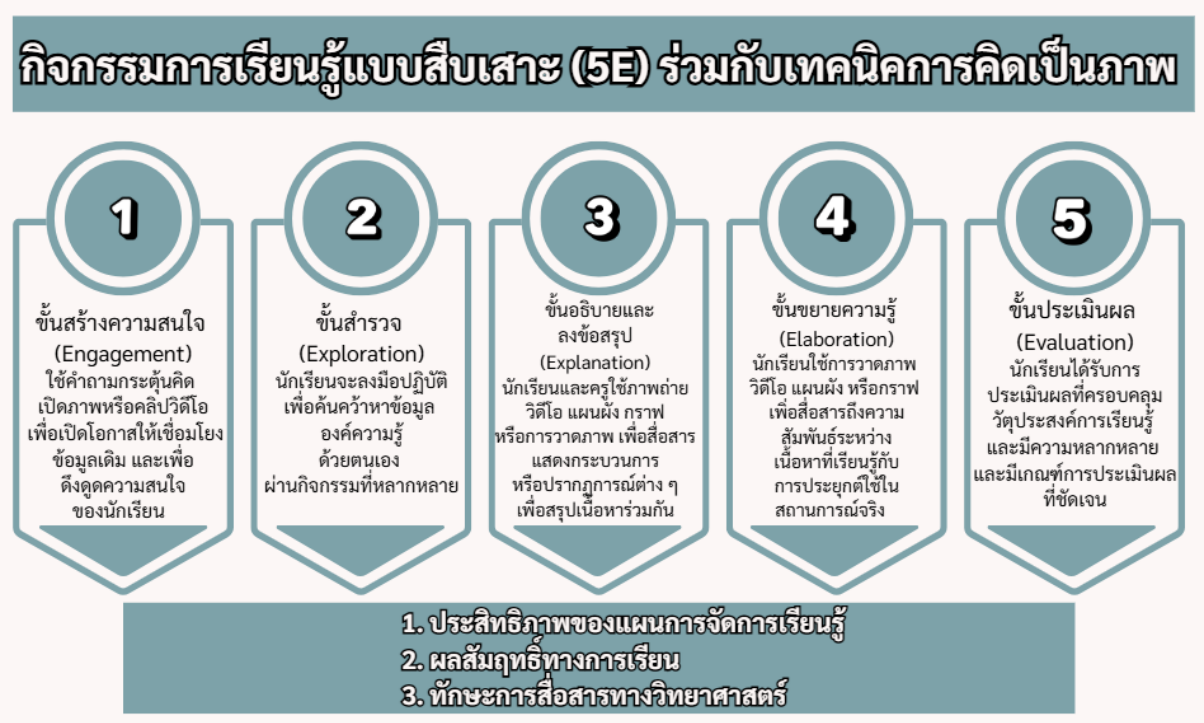
ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใชชุดกิจกรรมการที่พัฒนาขึ้นอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการเปรียบเทียบทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ระหว่างก่อนและหลังจากการเรียนรู้แบบสืบเสาะ (5E) ร่วมกับเทคนิคการคิดเป็นภาพ พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากผู้วิจัยได้การผสมผสานการเรียนรู้แบบสืบเสาะ (5E) ร่วมกับเทคนิคการคิดเป็นภาพ ช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ในหลายมิติ ได้แก่ การสื่อสารด้วยการพูดผ่านการอภิปรายและนำเสนอในขั้นตอนต่างๆ ของการเรียนรู้แบบสืบเสาะ (5E) และการสื่อสารด้วยการเขียนผ่านการเขียนบรรยาย อธิบาย บันทึกผล การเขียนสรุป และการอธิบายปรากฏการณ์ ซึ่งทั้งด้านการเขียนและการพูด นักเรียนได้ใช้ภาพ แผนภูมิ แผนผัง โมเดล และการแสดงข้อมูลด้วยสื่อดิจิทัล กราฟ และสัญลักษณ์ทางวิทยาศาสตร์ ทำให้การสื่อสารมีความหมายและน่าสนใจมากขึ้น นักเรียนสามารถจัดระเบียบความคิดเชื่อมโยงแนวคิดทางวิทยาศาสตร์ และนำเสนอข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกทั้งนักเรียนสามารถนำความรู้ไปอธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ ที่พบในชีวิตจริงได้ สอดคล้องกับญาสุมิน วรกิจจานนท์ และคณะ (2563) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการสื่อสารวิทยาศาสตร์ด้านการเขียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในหน่วยการเรียนรู้เรื่อง ระบบย่อยอาหาร โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ที่ใช้แบบจำลองเป็นฐาน พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการสื่อสารวิทยาศาสตร์ด้านการเขียนเพิ่มขึ้นจากระดับพอใช้เป็นระดับดี สอดคล้องกับสุมาลี อ๋อมชัยกาศ (2563) ที่ได้ศึกษาความสามารถในการ สื่อสารทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการอภิปรายกลุ่ม พบว่า นักเรียนมีค่าเฉลี่ยความสามารถในการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง มนุษย์กับความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการอภิปรายกลุ่มสูงกว่าก่อนจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ เรื่อง มนุษย์กับความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการอภิปรายกลุ่มสูงกว่าก่อนจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับอทิยา ลิขิตจรรยารักษ์ และคณะ (2565) ที่ทำการศึกษาศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เซลล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น และศึกษาความสามารถในการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์ เรื่อง เซลล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น มีความสามารถในการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยระดับความสามารถในการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์หลังเรียนจัดอยู่ในระดับดี

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง โครโมโซมและสารพันธุกรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ (5E) ร่วมกับเทคนิคการคิดเป็นภาพ ซึ่งผู้วิจัยได้นำเทคนิคการคิดเป็นภาพมาใช้ในสอดแทรกในขั้นสร้างความสนใจ (Engagement) ขั้นอธิบาย (Explanation) และขั้นขยายความรู้ (Elaboration) เพื่อให้

นักเรียนเข้าใจเนื้อหาที่เป็นนามธรรมได้ง่ายขึ้น ช่วยเชื่อมโยงความรู้ที่ตนเองได้รับไปสู่ผู้อื่นได้ เช่น การสื่อสารผ่านการพูดอธิบาย หรือการเขียนนำเสนอ โดยมีภาพ แผนผัง กราฟ หรือวิดีโอ ประกอบเป็นหลักฐานพร้อมกับแสดงเหตุผลด้วยภาษาที่เข้าใจง่ายและชัดเจน สรุปดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะ (5E) ร่วมกับเทคนิคการคิดเป็นภาพเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ครูผู้สอนที่จะนำการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ (5E) ร่วมกับเทคนิคการคิดเป็นภาพไปใช้ควรมีการศึกษาขั้นตอน วางแผน และการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้อย่างละเอียด เนื่องจากกระบวนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละขั้นตอนมีความสำคัญ และเกี่ยวเนื่องส่งผลต่อขั้นตอนต่อไปตลอดกระบวนการจัดการเรียนรู้ และครูผู้สอนอาจจะมีการยืดหยุ่นเวลาตามความเหมาะสมและให้สอดคล้องกับเวลาตามแผนที่กำหนด

1.2 ครูผู้สอนควรศึกษาเทคนิคการคิดเป็นภาพที่หลากหลาย และส่งเสริมให้นักเรียนฝึกใช้หรือปรับใช้ เช่น Mind Mapping, Concept Mapping, Graphic Organizers, Infographics เพื่อนำมาใช้ให้เหมาะสมกับข้อมูล

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษางานวิจัยอื่นๆ เพื่อเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ (5E) ร่วมกับเทคนิคการคิดเป็นภาพกับการจัดการเรียนแบบปกติหรือการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีอื่นๆ

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ (5E) ร่วมกับเทคนิคการคิดเป็นภาพ โดยมุ่งเน้นพัฒนาทักษะของนักเรียนในอนาคต เช่น ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ ทักษะการคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

ชฎาพร มีอเนก และคณะ. (2565). การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับการใช้ผังมโนทัศน์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง โครโมโซมและสารพันธุกรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ญาสุมิน วรกิจจานนท์ และคณะ. (2563). การพัฒนาความสามารถในการสื่อสารวิทยาศาสตร์ด้านการเขียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในหน่วยการเรียนรู้เรื่อง ระบบย่อยอาหาร โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ที่ใช้แบบจำลองเป็นฐาน. การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 21 มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ทิศนา แขมมณี. (2557). ศาสตร์การสอน. พิมพ์ครั้งที่ 18. กรุงเทพมหานคร: สานักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธีระศักดิ์ แสงศรีจันทร์. (2563). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ยาอันตราย ทำลายชีวิต โดยใช้วัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ธีรารัตน์ เขียวแก้ว. (2563). ผลการจัดการเรียนรู้สุขศึกษาโดยใช้กลวิธีการคิดเห็นเป็นภาพที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นพดล ศิลปะชัย. (2560). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ และทักษะการทำงานกลุ่ม เรื่อง โครงสร้างและหน้าที่ของพืชดอก โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.

เบ็ญจวรรณ หาญพิพัฒน์. (2562). Visual Thinking: คิดเป็นภาพ เข้าใจอย่างเป็นระบบ. แหล่งที่มา https://emagazine.ipst.ac.th/216/#10 สืบค้นเมื่อ 14 ตุลาคม 2566.

ปฐมรัฐ คูหา. (2560). ผลของการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ร่วมกับการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นมโนทัศน์ เรื่อง การสังเคราะห์ด้วยแสง ที่มีต่อมโนทัศน์ทางชีววิทยาและความสามารถในการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.

ปฐมสุดา อินทุประภา. (2560). การสื่อสารวิทยาศาสตร์ในบริบทนักวิทย์ไทย. แหล่งที่มา https://www.tistr.or.th/tistrblog/?p=3618 สืบค้นเมื่อ 24 มกราคม 2565.

ปุณยวีร์ แสงมนตรี. (2558). การพัฒนาบทเรียนภาษาอังกฤษโดยใช้กลวิธีการคิดจากภาพเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพูดและการเขียนภาษาอังกฤษเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2546). การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์หลักสูตรศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพมหานคร: คุรุสภา ลาดพร้าว.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2566). การแถลงข่าวผลการประเมิน PISA 2022. แหล่งที่มา https://pisathailand.ipst.ac.th/news-21/ สืบค้นเมื่อ 4 มกราคม 2567.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). แนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นสมรรถนะทางสาขาวิชาชีพ. แหล่งที่มา https://ops.moe.go.th/wp-

content/uploads/2023/05/1.-แนวทางการจัดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่-21.pdf สืบค้นเมื่อ 9 พฤษภาคม 2566.

สุธาทิพย์ คณโทพรมราช. (2553). ผลการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้ผังกราฟิกประกอบที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

สุมาลี อ่อมชัยกาศ. (2563). ความสามารถในการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการสอนด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการอภิปรายกลุ่ม. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สุเมธ จันทร์สุทนพจน์. (2563). การสอนการจัดการสิ่งแวดล้อมโดยใช้เทคนิคการคิดเป็นภาพเพื่อส่งเสริมเจตคติและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาในอุตสาหกรรมบริการ. Walailak Journal of Learning Innovations, 6(2), 117-131.

อทิยา ลิขิตจรรยารักษ์ และคณะ. (2565). ผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์ เรื่อง เซลล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนจะนะชนูปถัมภ์ จังหวัดสงขลา. แหล่งที่มาhttps://so02.tci-thaijo.org/index.php/eduthu/article/view/263034 สืบค้น 30 พฤษภาคม 2566.

อรวรรณ น้อยหมอ. (2554). การใช้กลวิธีการอ่านภาพเพื่อเพิ่มพูนความสามารถในการพูด ภาษาอังกฤษ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

Vavra, Karen L. et. al. (2011). Visualization in Science Education. Alberta Science Education Journal, 41(1), 22-30.

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) 2569
Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU Vol. 13 No. 1 (January-April) 2026
ISSN: 2673-0030 (Online) https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU

การประเมินโครงการค่ายพัฒนาอัจฉริยภาพนักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี (SMTP) โรงเรียนรัษฎาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่

THE EVALUATION OF THE TALENT DEVELOPMENT CAMP PROJECT FOR STUDENTS IN THE SPECIAL PROGRAM IN SCIENCE, MATHEMATICS, AND TECHNOLOGY (SMTP) AT RATSADA SCHOOL, UNDER THE TRANG - KRABI SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

[1]นุชนาถ น้ำแก้ว Nootchanart Namkaew [2]รัฐพร กลิ่นมาลี Rattaporn Klinmalee
[3]นพรัตน์ ชัยเรือง Nopparat Chairueang
[1, 2, 3]มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author E-mail: 6755701061@nstru.ac.th

Article Received: December 21, 2025. Revised: April 22, 2026. Accepted: April 25, 2026.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อประเมินคุณค่าภายในของโครงการ 2) เพื่อประเมินความก้าวหน้าของโครงการ 3) เพื่อประเมินผลสรุปรวมของโครงการ 4) เพื่อประเมินผลสำเร็จของโครงการการค่ายพัฒนาอัจฉริยภาพนักเรียนห้องเรียนพิเศษ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี (SMTP) โรงเรียนรัษฎา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง รวมทั้งสิ้น 275 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ 1) แบบสอบถาม ศึกษาความคิดเห็นในการดำเนินโครงการ 4 ด้าน คือ ด้านคุณค่าภายใน ด้านความก้าวหน้า ด้านผลสรุปรวม และด้านผลสำเร็จ 2) แบบสัมภาษณ์ ศึกษาความคิดเห็นในการดำเนินโครงการ 2 ด้าน คือ ด้านผลสรุปรวม และด้านผลสำเร็จ และการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า การประเมินโครงการค่ายพัฒนาอัจฉริยภาพนักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี (SMTP) โรงเรียนรัษฎา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ 1) ผลการประเมินคุณค่าภายใน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลการประเมินความก้าวหน้าภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ผลการประเมินผลสรุปรวม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ 4) ผลการประเมินผลสำเร็จ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การประเมินโครงการ, รูปแบบการประเมินของสคริฟเว่น, การบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษ, การจัดค่าย

Abstract

The objectives of this research were 1) to conduct an intrinsic evaluation of the project 2) to conduct a formative evaluation of the project 3) to conduct a summative evaluation of the project and 4) to conduct a pay-off evaluation of the Talent Development Camp Project for Students in the Special Program in Science, Mathematics, and Technology (SMTP) at Ratsada School, under the Trang - Krabi. This study employed a mixed-methods research design. The sample consisted of 275 participants, including administrators, teachers, students, and parents. The research instruments were 1) A questionnaire designed to assess opinions on project implementation across four dimensions : intrinsic evaluation, formative evaluation, summative evaluation, and pay-off evaluation. 2) An interview form designed to explore opinions on project implementation across two dimensions : summative evaluation and pay-off evaluation. Data Analysis : Quantitative data were analyzed using statistical measures, including percentage, mean and standard deviation. Qualitative data were analyzed using content analysis.

The research findings regarding the evaluation of the Talent Development Camp Project for Students in the Special Program in Science, Mathematics, and Technology (SMTP) at Ratsada School, under the Trang - Krabi, were as follows : 1) The overall result of the intrinsic evaluation was at the highest level. 2) The overall result of the formative evaluation was at the highest level. 3) The overall result of the summative evaluation was at the highest level. And 4) The overall result of the pay-off evaluation was at the highest level.

Keywords: Project Evaluation, Scriven's Evaluation Model, Management of Special Classrooms, Camp Organization

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 และ 65 ได้วางรากฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยเน้นการจัดบริการการศึกษาที่มีคุณภาพและทั่วถึง เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของประชาชนให้สามารถพึ่งพาตนเองและก้าวทันต่อความเปลี่ยนแปลง (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2560) ซึ่งสอดรับกับ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ที่มีเป้าหมายในการวางรากฐานทักษะแห่งอนาคต โดยเฉพาะการสร้างพลเมืองที่มีระเบียบวินัย มีทักษะการคิดวิเคราะห์ และสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) นอกจากนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ยังได้กำหนดหลักการสำคัญในมาตรา 24 และ 25 ว่าการจัดการเรียนรู้ต้องยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (Learner-Centered) มุ่งเน้นการฝึกทักษะกระบวนการคิด และการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงเพื่อให้ผู้เรียน "คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้" (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545)

ในบริบทของการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างฉับพลัน (Digital Transformation) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ได้มีการปรับปรุงมาตรฐานการ

เรียนรู้และตัวชี้วัดในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเป็นเลิศทางวิชาการและพร้อมสำหรับการแข่งขันในระดับนานาชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560) โรงเรียนรัษฎาจึงได้พัฒนาหลักสูตรห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี (Science Mathematics Technology Program: SMTP) และจัดโครงการค่ายพัฒนาอัจฉริยภาพนักเรียนขึ้น เพื่อเสริมสร้างทักษะในศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) อันประกอบด้วย การคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม และความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี (Trilling and Fadel, 2009) เพื่อข้ามขีดจำกัดของการเรียนในห้องเรียนปกติและกระตุ้นศักยภาพของผู้เรียนอย่างเต็มที่

เพื่อให้การดำเนินโครงการดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถสะท้อนผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริงต่อกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง ผู้ประเมินจึงได้ประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินของสคริฟเว่น (Scriven’s Evaluation Model) ซึ่งเป็นแนวคิดที่มีประสิทธิภาพในการตรวจสอบทั้ง "คุณค่า" (Worth) และ "คุณภาพ" (Merit) ของโครงการ (Scriven, 1967) โดยมุ่งเน้นการประเมินใน 4 มิติ ได้แก่ 1) การประเมินคุณค่าภายใน (Intrinsic Evaluation) เพื่อประเมินความพร้อมและคุณภาพขององค์ประกอบโครงการ 2) การประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation) เพื่อตรวจสอบกระบวนการระหว่างดำเนินงาน 3) การประเมินผลสรุปรวม (Summative Evaluation) เพื่อวัดความสำเร็จเมื่อสิ้นสุดกิจกรรม และ 4) การประเมินผลสำเร็จ (Pay-off Evaluation) เพื่อวิเคราะห์ผลลัพธ์ในระยะยาวและการนำไปใช้ประโยชน์ (Scriven, 1991) สารสนเทศที่ได้รับจากการประเมินตามกรอบแนวคิดนี้จะเป็นฐานข้อมูลสำคัญในการปรับปรุงการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืนสืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินคุณค่าภายในของโครงการค่ายพัฒนาอัจฉริยภาพนักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี (SMTP) โรงเรียนรัษฎา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่
2. เพื่อประเมินความก้าวหน้าของโครงการค่ายพัฒนาอัจฉริยภาพนักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี (SMTP) โรงเรียนรัษฎา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่
3. เพื่อประเมินผลสรุปรวมของโครงการค่ายพัฒนาอัจฉริยภาพนักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี (SMTP) โรงเรียนรัษฎา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่
4. เพื่อประเมินผลสำเร็จของโครงการค่ายพัฒนาอัจฉริยภาพนักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี (SMTP) โรงเรียนรัษฎา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี (Mixed Method Research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 5 คน ครู จำนวน 25 คน นักเรียน จำนวน 180 คน ผู้ปกครอง จำนวน 180 คน รวมทั้งสิ้น 390 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 5 คน ครู จำนวน 24 คน นักเรียน จำนวน 123 คน ผู้ปกครอง จำนวน 123 คน รวมทั้งสิ้น 275 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie, and Morgan (1970)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถาม จำนวน 5 ฉบับ โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นในการดำเนินโครงการ 4 ด้าน คือ ด้านคุณค่าภายใน ด้านความก้าวหน้า ด้านผลสรุปรวม และด้านผลสำเร็จ มีลักษณะเป็นปลายปิดแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) และตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เป็นปลายเปิด (Open End)

2.2 แบบสัมภาษณ์ มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ที่มีการกำหนดข้อคำถามไว้ล่วงหน้าเพื่อเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ตัวแทนผู้บริหาร ครู และนักเรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อเก็บข้อมูลในการประเมินและติดตามผลโครงการ ด้านผลสรุปรวม และด้านผลสำเร็จ

3. การสร้างและตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

3.1 แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ 1) ผู้ประเมินได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิจัย และตำราต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการ 2) กำหนดกรอบแนวคิดการประเมินโครงการแล้วนำมาวิเคราะห์สร้างเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือฉบับร่างให้ครอบคลุมการประเมินโครงการ 3) สร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับการประเมินโครงการ 4) นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ไปให้ที่ปรึกษาตรวจสอบและขอคำแนะนำพร้อมปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาในข้อคำถาม ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาของการประเมิน 5) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของที่ปรึกษาแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้และความชัดเจนของข้อคำถามแล้วนำผลมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยให้ผู้เชี่ยวชาญหรือนักวิชาการ จำนวน 3 คน 6) ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาภาษาการวัดผล การประเมินผลและพิจารณาข้อสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ ค่าดัชนีความสอดคล้องกับข้อคำถาม จากผู้เชี่ยวชาญหรือนักวิชาการทั้ง 3 คน คัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.6 – 1.00 และ 7) จัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.2 แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับเรื่องที่จะสัมภาษณ์ให้ชัดเจน โดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องว่า มีกี่ประเด็น อะไรบ้าง 2) นิยามหรือให้ความหมายประเด็นที่จะสัมภาษณ์ แยกเป็นรายละเอียดที่จะสร้างเป็นข้อกระทงคำถามที่จะสัมภาษณ์ได้ 3) ร่างข้อกระทงคำถามที่จะสัมภาษณ์ ถ้าเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างให้เรียงลำดับคำถามให้เกิดความราบรื่น 4) ตรวจสอบแบบสัมภาษณ์ด้านความเที่ยงตรงโดยผู้เชี่ยวชาญหรือนักวิชาการ และนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข และ 5) ปรับปรุงแก้ไข พิมพ์แบบสัมภาษณ์ฉบับจริง แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ 1) ทำหนังสือขอความร่วมมือให้ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้ดำเนินโครงการ นักเรียนและผู้ปกครอง โรงเรียนรัษฎา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลในการศึกษาการประเมินโครงการ 2) ก่อนการดำเนินโครงการ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปขอความร่วมมือเก็บข้อมูล เป็นรายบุคคลด้วยตนเอง โดยขอรับแบบสอบถามคืน 3) นำข้อมูลมาจัดเรียบเรียง และ

จัดหมู่เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงโครงการให้สมบูรณ์ขึ้น 4) ระหว่างการดำเนินโครงการ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปขอความร่วมมือเก็บข้อมูล เป็นรายบุคคลด้วยตนเอง โดยขอรับแบบสอบถามคืน 5) นำข้อมูลมาจัดเรียบเรียง และจัดหมู่เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงโครงการให้สมบูรณ์ขึ้น 6) หลังดำเนินโครงการ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปขอความร่วมมือเก็บข้อมูล เป็นรายบุคคลด้วยตนเอง โดยขอรับแบบสอบถามคืน และ 7) นำข้อมูลมาจัดเรียบเรียง และจัดหมู่เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2 การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ 1) เขียนบันทึกข้อความขอความอนุเคราะห์ดำเนินการสัมภาษณ์ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย โดยนัดวันเวลาและสถานที่ในการสัมภาษณ์ 2) ดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง แนะนำตัวเองและแจ้งวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ และ 3) สรุปข้อเสนอแนะ ปัญหาอุปสรรคที่พบ เพื่อจะได้นำมาพัฒนา ปรับปรุงการประเมินโครงการต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินผลโครงการค่ายพัฒนาอัจฉริยภาพนักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี (SMTP) โรงเรียนรัษฎา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ ตีความหมายการประเมิน วิเคราะห์โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทั้งโดยรวมและเป็นรายข้อเกณฑ์ที่ใช้ในการตีความหมายค่าเฉลี่ยของบุญชม ศรีสะอาด (2553)

5.3 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นข้อคำถามแบบปลายเปิดในการสัมภาษณ์ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สรุปประเด็นสำคัญ และนำเสนอโดยการพรรณนาเนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

1. การประเมินคุณค่าภายในของโครงการค่ายพัฒนาอัจฉริยภาพนักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี (SMTP) โรงเรียนรัษฎา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ ผลการประเมินคุณค่าภายใน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า การประเมินด้านทัศนคติของผู้บริหารและครู มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ การประเมินด้านความเหมาะสมและความสอดคล้องของโครงการ

ตารางที่ 1 การประเมินคุณค่าภายในของโครงการค่ายพัฒนาอัจฉริยภาพนักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี (SMTP) โรงเรียนรัษฎา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่

การประเมินคุณค่าภายใน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. การประเมินด้านความเหมาะสมและความสอดคล้องของโครงการ	4.67	0.51	มากที่สุด
2. การประเมินด้านทัศนคติของผู้บริหารและครู	4.70	0.49	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	**4.69**	**0.50**	**มากที่สุด**

2. การประเมินความก้าวหน้าของโครงการค่ายพัฒนาอัจฉริยภาพนักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี (SMTP) โรงเรียนรัษฎา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ ผลการประเมินความก้าวหน้า พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.53, S.D. = 0.70) และเมื่อพิจารณาในรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า การประเมินด้านกระบวนการจัดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.62, S.D. = 0.65) รองลงมา คือ การประเมินด้านการบริหารจัดการโครงการ ($\overline{X}$ = 4.51, S.D. = 0.73) และการประเมินด้านการมีส่วนร่วมของนักเรียน ($\overline{X}$ = 4.50, S.D. = 0.68) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การประเมินด้านปัญหาและอุปสรรคระหว่างดำเนินโครงการ ($\overline{X}$ = 4.47, S.D. = 0.73)

ตารางที่ 2 ประเมินความก้าวหน้าของโครงการค่ายพัฒนาอัจฉริยภาพนักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี (SMTP) โรงเรียนรัษฎา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่

การประเมินความก้าวหน้า	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. การประเมินด้านกระบวนการจัดกิจกรรม	4.62	0.65	มากที่สุด
2. การประเมินด้านการบริหารจัดการโครงการ	4.51	0.73	มากที่สุด
3. การประเมินด้านการมีส่วนร่วมของนักเรียน	4.50	0.68	มาก
4. การประเมินด้านปัญหาและอุปสรรคระหว่างดำเนินโครงการ	4.47	0.73	มาก
เฉลี่ยรวม	**4.53**	**0.70**	**มากที่สุด**

3. การประเมินผลสรุปรวมของโครงการค่ายพัฒนาอัจฉริยภาพนักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี (SMTP) โรงเรียนรัษฎา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ ผลการประเมินผลสรุปรวม พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.51, S.D. = 0.64) และเมื่อพิจารณาในรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า การประเมินด้านความพึงพอใจในการจัดกิจกรรม ($\overline{X}$ = 4.67, S.D. = 0.57) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ การประเมินด้านความรู้และทักษะของนักเรียนหลังเข้าร่วมโครงการ ($\overline{X}$ = 4.45, S.D. = 0.65) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การประเมินด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ($\overline{X}$ = 4.41, S.D. = 0.71)

ตารางที่ 3 การประเมินผลสรุปรวมของโครงการค่ายพัฒนาอัจฉริยภาพนักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี (SMTP) โรงเรียนรัษฎา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่

การประเมินผลสรุปรวม	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. การประเมินด้านความรู้และทักษะของนักเรียนหลังเข้าร่วมโครงการ	4.45	0.65	มาก
2. การประเมินด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน	4.41	0.71	มาก
3. การประเมินด้านความพึงพอใจในการจัดกิจกรรม	4.67	0.57	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	**4.51**	**0.64**	**มากที่สุด**

4. การประเมินผลสำเร็จของโครงการค่ายพัฒนาอัจฉริยภาพนักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี (SMTP) โรงเรียนรัษฎา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ ผลการประเมินผสสำเร็จ พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.51, S.D. = 0.61) และเมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า การประเมินด้านความพึงพอใจหลังเข้าร่วมโครงการ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.61, S.D. = 0.57) รองลงมา คือ การประเมินด้านความสำเร็จของโครงการ ($\overline{X}$ = 4.56, S.D. = 0.58) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การประเมินด้านการนำความรู้และทักษะไปประยุกต์ใช้ในการเรียนหรือในชีวิตประจำวัน ($\overline{X}$ = 4.35, S.D. = 0.69)

ตารางที่ 4 การประเมินผลสำเร็จของโครงการค่ายพัฒนาอัจฉริยภาพนักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี (SMTP) โรงเรียนรัษฎา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่

การประเมินผลสำเร็จ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. การประเมินด้านการนำความรู้และทักษะไปประยุกต์ใช้ในการเรียนหรือในชีวิตประจำวัน	4.35	0.69	มาก
2. การประเมินด้านความพึงพอใจหลังเข้าร่วมโครงการ	4.61	0.57	มากที่สุด
3. การประเมินด้านความสำเร็จของโครงการ	4.56	0.58	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	**4.51**	**0.61**	**มากที่สุด**

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการประเมินคุณค่าภายในโครงการค่ายพัฒนาอัจฉริยภาพนักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี (SMTP) โรงเรียนรัษฎา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะโครงการได้รับการยอมรับและมีคุณค่าต่อผู้บริหาร ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน ในขณะที่ด้านความเหมาะสมและความสอดคล้องของโครงการ อาจได้รับผลกระทบบ้างจากข้อจำกัดเรื่องเวลา งบประมาณ หรือทรัพยากรที่มีอยู่ ทำให้ผู้ประเมินอาจให้คะแนนต่ำกว่าเล็กน้อยเมื่อเทียบกับด้านทัศนคติ สอดคล้องกับแนวคิดการประเมินโครงการตามรูปแบบซิปป์ (CIPP Model) ของ Stufflebeam (1990) โดยทัศนคติที่ดีของผู้บริหารและครูเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ซึ่งสะท้อนความพร้อมและศักยภาพของบุคลากรในการทำให้โครงการบรรลุผลสำเร็จ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของนิคม ยาสมทร์ และคณะ (2565) ได้ทำการศึกษาเรื่องการประเมินโครงการพัฒนาบุคลากรตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBECQA) โดยใช้รูปแบบ CIPP Model พบว่า ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งรวมถึงความพร้อมและทัศนคติของครูด้วย

2. ผลการประเมินความก้าวหน้าโครงการค่ายพัฒนาอัจฉริยภาพนักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี (SMTP) โรงเรียนรัษฎา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าการดำเนิน

กิจกรรมเป็นไปตามแผน มีการเตรียมความพร้อมและจัดกิจกรรมอย่างเป็นระบบ ทำให้ผู้ประเมินเห็นความก้าวหน้าได้ชัดเจน ในขณะที่ด้านปัญหาและอุปสรรคระหว่างดำเนินโครงการ แม้มีข้อจำกัดบางประการ เช่น เวลา งบประมาณ หรือทรัพยากรที่จำกัด แต่สามารถบริหารจัดการได้ ทำให้ค่าเฉลี่ยด้านนี้ต่ำกว่าเล็กน้อยเมื่อเทียบกับด้านอื่นๆ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุริยา ล้ำเลิศ และอารี พรมจรรย์ (2562) ได้ทำการศึกษาเรื่องการประเมินโครงการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 21 จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยใช้รูปแบบ CIPP Model พบว่า ผลการประเมินด้านกระบวนการดำเนินงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการจัดกิจกรรม และการบริหารจัดการโครงการ

3. ผลการประเมินผลสรุปรวมโครงการค่ายพัฒนาอัจฉริยภาพนักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี (SMTP) โรงเรียนรัษฎา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะโครงการค่ายพัฒนาอัจฉริยภาพนักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี (SMTP) มีรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลาย ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ อีกทั้งการจัดกิจกรรมสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและเป้าหมายของโครงการ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้และทักษะปรากฏชัดเจน ขณะที่คุณลักษณะอันพึงประสงค์ แม้จะพัฒนาขึ้น แต่เป็นกระบวนการที่ต้องใช้เวลาและการสังเกตต่อเนื่องจึงทำให้ค่าเฉลี่ยด้านนี้ต่ำกว่าด้านอื่นๆ สอดคล้องกับแนวคิดการประเมินผลการเรียนรู้และพัฒนาการผู้เรียนของ Scriven (1991) ที่ชี้ว่า ผลลัพธ์ด้านพฤติกรรมและคุณลักษณะต้องมีระยะเวลาและการสังเกตเชิงคุณภาพประกอบการประเมิน และสอดคล้องกับการจำแนกผลผลิตในรูปแบบ CIPP ของ Stufflebeam (1990) ที่แยกผลกระทบทันที (Immediate Outcomes) เช่น ความพึงพอใจและความรู้/ทักษะ ออกจากผลกระทบระยะยาว (Long-Term Impacts) เช่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์

4. ผลการประเมินผสสำเร็จโครงการค่ายพัฒนาอัจฉริยภาพนักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี (SMTP) โรงเรียนรัษฎา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะโครงการมีกิจกรรมที่ออกแบบอย่างหลากหลายและสอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน ทำให้นักเรียนรู้สึกมีส่วนร่วมและได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่ท้าทาย ส่งผลให้ระดับความพึงพอใจสูงที่สุดเมื่อเทียบกับด้านอื่นๆ อีกทั้งกิจกรรมส่วนใหญ่เน้นการลงมือปฏิบัติ การทำงานเป็นกลุ่ม การคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหา ทำให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการด้านทักษะที่ชัดเจนและรับรู้ถึงประโยชน์ของโครงการในเชิงผลลัพธ์โดยตรง จึงทำให้การประเมินด้านความสำเร็จของโครงการอยู่ในระดับสูง อย่างไรก็ตาม ด้านการนำความรู้และทักษะไปประยุกต์ใช้ในการเรียนหรือชีวิตประจำวันอาจมีค่าเฉลี่ยน้อยกว่า เนื่องจากการประยุกต์ใช้ต้องอาศัยเวลาและบริบทที่เหมาะสม ผู้เรียนบางส่วนอาจยังไม่ได้มีโอกาสนำทักษะที่ได้จากค่ายไปใช้จริงอย่างต่อเนื่อง หรือยังไม่มั่นใจว่าจะประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่นได้ทั้งหมดจึงทำให้คะแนนในด้านนี้ลดลงเล็กน้อย แม้ว่าข้อมูลเชิงคุณภาพจะชี้ว่า นักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ได้จริงก็ตาม สอดคล้องกับผลงานวิจัยของภัทรกร สุวรรณสิงห์ และคณะ (2561) ได้ทำการศึกษาเรื่องการประเมินโครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนตามแนวทางสะเต็มศึกษา (STEM Education) พบว่า การประเมินผลลัพธ์ด้านการประยุกต์ใช้ทักษะเป็นด้านที่ต้องการเวลาในการสังเกตผลกระทบที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและเป็นธรรมชาติ

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ การประเมินโครงการค่ายพัฒนาอัจฉริยภาพนักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี (SMTP) โรงเรียนรัษฎา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ โดยใช้รูปแบบการประเมินของสคริฟเว่น ซึ่งมุ่งเน้นการตรวจสอบทั้งคุณค่าและคุณภาพของโครงการในเชิงลึก ทำให้เกิดการค้นพบองค์ความรู้ที่สำคัญที่เป็นภาพสะท้อนความสำเร็จและแนวทางการพัฒนาอย่างเป็นระบบ การประเมินในครั้งนี้ไม่ได้เป็นเพียงการวัดผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์เท่านั้น แต่เป็นการถอดรหัสกระบวนการทำงานที่เชื่อมโยงกันตั้งแต่โครงสร้างพื้นฐาน กระบวนการบริหารจัดการ ไปจนถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจริงกับตัวผู้เรียนและสังคม ซึ่งผลการวิเคราะห์สามารถจำแนกออกเป็น 4 มิติแห่งการเรียนรู้ที่สะท้อนถึงนวัตกรรมการจัดการศึกษาห้องเรียนพิเศษได้อย่างชัดเจน ดังนี้

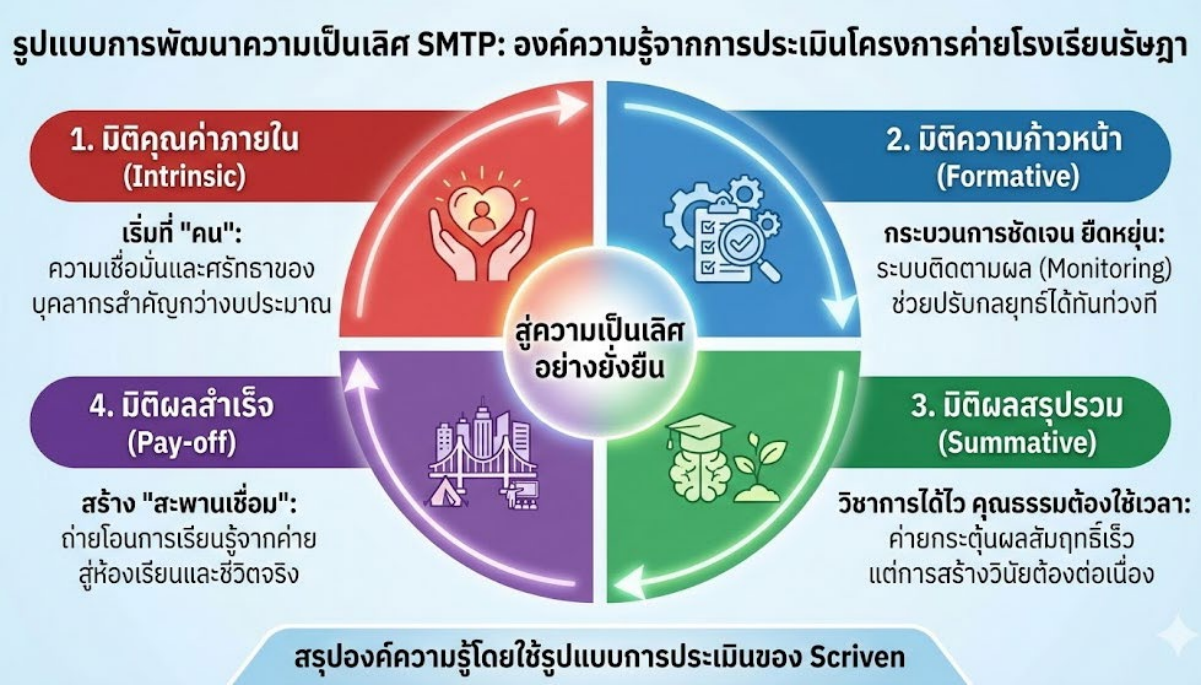
มิติที่ 1 การประเมินคุณค่าภายใน (Intrinsic Evaluation) องค์ความรู้ที่สำคัญในมิตินี้ชี้ให้เห็นว่าความสำเร็จของโครงการ เริ่มต้นจากความศรัทธาและความพร้อมของบุคลากรเป็นลำดับแรก เมื่อผู้บริหารและครูมีทัศนคติเชิงบวกต่อโครงการจะเกิดพลังขับเคลื่อนที่ทำให้ข้อจำกัดด้านงบประมาณหรือทรัพยากรกลายเป็นเรื่องรอง องค์ความรู้นี้สะท้อนว่าคุณค่าภายในไม่ได้อยู่ที่ตัวเอกสารโครงการ แต่อยู่ที่การยอมรับร่วมกันว่าโครงการนี้ตอบโจทย์ความต้องการของนักเรียนและชุมชนได้จริง ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์โครงการกับความคาดหวังของสังคมคือฐานรากที่ทำให้โครงการมีความมั่นคงและมีศักยภาพในการพัฒนาสู่มาตรฐานสากล

มิติที่ 2 การประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation) ในมิติของการดำเนินงาน องค์ความรู้ที่ได้รับคือ ความชัดเจนของกระบวนการคือหัวใจของการมีส่วนร่วม การที่ผลการประเมินด้านกระบวนการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับสูงที่สุด สะท้อนว่าการวางแผนที่เป็นระบบและการบริหารจัดการที่มีความยืดหยุ่นสามารถสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อนักเรียนในการเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเต็มศักยภาพ แม้ในระหว่างดำเนินงานจะพบปัญหาและอุปสรรคบ้าง แต่การมีระบบติดตามผล (Monitoring) ที่ดีจะช่วยให้ผู้รับผิดชอบโครงการสามารถปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ได้ทันท่วงที ทำให้โครงการไม่หยุดชะงักและก้าวหน้าไปตามเป้าหมายที่วางไว้

มิติที่ 3 การประเมินผลสรุปรวม (Summative Evaluation) องค์ความรู้ในมิตินี้สะท้อนถึงประสิทธิภาพของกิจกรรมรูปแบบค่าย ในการกระตุ้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ระยะสั้น กิจกรรมค่ายพัฒนาอัจฉริยภาพสามารถสร้างความพึงพอใจและยกระดับความรู้ทักษะทาง SMT ได้อย่างชัดเจนและรวดเร็ว อย่างไรก็ตาม ข้อค้นพบที่สำคัญคือ การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นมิติที่ต้องการเวลามากกว่าการให้ความรู้ทางวิชาการ การสร้างเด็กเก่งอาจทำได้ในระยะเวลาของค่าย แต่การสร้างเด็กที่มีวินัยและคุณธรรมต้องอาศัยการหล่อหลอมที่ต่อเนื่อง องค์ความรู้นี้จึงย้ำเตือนว่าการจัดการศึกษาพิเศษ SMTP ต้องให้ความสำคัญกับการประเมินเชิงคุณภาพที่ต่อเนื่องควบคู่ไปกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

มิติที่ 4 การประเมินผลสำเร็จ (Pay-off Evaluation) มิติสุดท้ายคือบทพิสูจน์ความคุ้มค่าของโครงการ โดยพบองค์ความรู้ว่า ความพึงพอใจหลังจบโครงการคือพลังสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต การที่นักเรียนมีความสุขและเห็นถึงความสำเร็จของโครงการจะเป็นแรงจูงใจให้พวกเขาใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ทว่าความท้าทายที่ยิ่งใหญ่ที่สุดคือ การถ่ายโอนการเรียนรู้ (Transfer of Learning) หรือการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริง องค์ความรู้นี้ชี้ให้เห็นว่า โรงเรียนจำเป็นต้องสร้าง "สะพานเชื่อม" ระหว่างกิจกรรมในค่ายกับบริบทในห้องเรียนปกติหรือสถานการณ์จริง เพื่อให้นักเรียนมีพื้นที่ในการฝึกฝนทักษะที่ได้รับมาอย่างสม่ำเสมอ จนเกิดเป็นความชำนาญที่ติดตัวไปตลอดชีวิต

องค์ความรู้ทั้ง 4 มิตินี้หลอมรวมเป็น “รูปแบบการพัฒนาความเป็นเลิศ SMTP” ที่เริ่มจากคน (Intrinsic) กระบวนการ (Formative) ผลลัพธ์ (Summative) และผลกระทบ (Pay-off) ซึ่งถือเป็นข้อมูลสารสนเทศที่ทรงพลังสำหรับโรงเรียนรัษฎาในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ เพื่อยกระดับห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี ให้ก้าวสู่ความเป็นเลิศอย่างยั่งยืนต่อไป ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรเสริมสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครูผู้สอน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินโครงการมีทิศทางสอดคล้องกันมากขึ้น ทั้งในด้านเป้าหมาย วิธีดำเนินงาน และผลที่คาดหวัง

1.2 ควรจัดทำคู่มือการดำเนินงานค่ายที่ครอบคลุมทั้งขั้นเตรียมงาน–ระหว่างดำเนินงาน–สรุปผล เพื่อให้โครงการมีความต่อเนื่องและสามารถส่งต่อให้ผู้รับผิดชอบในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ควรพัฒนาเครื่องมือเสริมทักษะหลังเข้าค่าย เช่น แบบฝึกเชิงปัญหา ชุดกิจกรรม STEM หรือภารกิจบูรณาการ เพื่อช่วยให้ความรู้และทักษะที่ได้รับคงอยู่และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

1.4 ควรเพิ่มกิจกรรมที่เอื้อให้ผู้เรียนได้นำความรู้ไปประยุกต์ใช้จริง เช่น การทำโครงงานสั้นๆ การนำเสนอผลงาน หรือกิจกรรมเชื่อมโยงกับรายวิชาในหลักสูตร เพื่อให้เกิดการใช้ความรู้ในบริบทจริง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาประสิทธิผลในระยะยาว เช่น การติดตามผู้เรียนเป็นเวลา 6 เดือน หรือ 1 ปี เพื่อดูความต่อเนื่องของพัฒนาการด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

2.2 ควรเปรียบเทียบรูปแบบค่ายที่แตกต่างกัน เช่น ค่ายวิทยาศาสตร์ ค่ายคณิตศาสตร์ ค่ายเทคโนโลยี หรือค่ายแบบออนไลน์และออนไซต์ เพื่อค้นหารูปแบบที่ส่งผลดีที่สุดต่อผู้เรียนกลุ่มความสามารถพิเศษ

เอกสารอ้างอิง

นิคม ยาสมทร์ และคณะ. (2565). การประเมินโครงการพัฒนาบุคลากรตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBECQA) โดยใช้รูปแบบ CIPP Model. รายงานการวิจัย. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา.

บุญชม ศรีสะอาด. (2553). วิธีการทางสถิติเพื่อการวิจัย เล่ม 1. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. (2545). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 119 ตอนที่ 123 ก. (19 ธันวาคม 2545).

ภัทรกร สุวรรณสิงห์ และคณะ. (2561). การประเมินโครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนตามแนวทางสะเต็มศึกษา (STEM Education). วารสารวิชาการทางการศึกษา, 12(1), 164 – 177.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

สุริยา ล้ำเลิศ และอารี พรมจรรย์. (2562). การประเมินโครงการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 21 จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยใช้รูปแบบ CIPP Model. วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, *25*(1), 169-181.

Krejcie, R. V. and Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.

Scriven, M. (1967). The methodology of evaluation. Washington, DC: American Educational Research Association.

Scriven, M. (1991). Evaluation Thesaurus. 4th ed. Newbury Park, CA: Sage Publications.

Stufflebeam, D. L. (1990). The CIPP Model for Evaluation. In M. W. McLaughlin & D. C. Phillips. Evaluation and Education: At Quarter Century. Chicago: University of Chicago Press.

Trilling, B. and Fadel, C. (2009). 21st Century Skills: Learning for Life in Our Times. San Francisco, CA: Jossey-Bass.

ISSN: 2673-0030 (Online) https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU

แนวทางการนิเทศการจัดการเรียนรู้ตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนในเครือข่ายสถานศึกษาหัวไทร 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

GUIDELINES FOR SUPERVISING LEARNING MANAGEMENT BASED ON BRAHMAVIHARA IV OF SCHOOLS HUA SAI 2 EDUCATIONAL NETWORK UNDER NAKHON SI THAMMARAT PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3

[1]ศิวกร ศรีสุวรรณ์ Siwakorn Srisuwan [2]ธีระพงษ์ สมเขาใหญ่ Teeraphong Somkhoayai
[3]พระครูประโชติกิจจาภรณ์ PharkyuPhachordkitjaporn
[1, 2, 3]มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author E-mail: 6703202072@mcu.ac.th

Article Received: January 26, 2026. Revised: April 22, 2026. Accepted: April 25, 2026.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการนิเทศการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนในเครือข่ายสถานศึกษาหัวไทร 2 2) เพื่อศึกษาแนวทางการนิเทศการจัดการเรียนรู้ตามหลักพรหมวิหาร 4 และ 3) เพื่อนำเสนอและประเมินแนวทางการนิเทศการจัดการเรียนรู้ตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนในเครือข่ายสถานศึกษาหัวไทร 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสนทนากลุ่มและแบบประเมินแนวทาง เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 83 คน ผู้เชี่ยวชาญในการให้ข้อมูลเชิงลึก จำนวน 5 รูป/คน สนทนากลุ่มโดยผู้คุณวุฒิ 7 รูป/คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัยและแบบประเมินการสนทนากลุ่ม

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการนิเทศการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนในเครือข่ายสถานศึกษาหัวไทร 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) แนวทางการนิเทศการจัดการเรียนรู้ตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนในเครือข่ายสถานศึกษาหัวไทร 2 มีการดำเนินงาน 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การสร้างความตระหนักและรับรู้ สร้างความเข้าใจร่วมกันถึงความสำคัญและประโยชน์ของการนิเทศการจัดการเรียนรู้ (2) การวางแผนการนิเทศส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือ สร้างเครือข่ายในการนิเทศการจัดการเรียนรู้ (3) การดำเนินการนิเทศ สร้างบรรยากาศที่ดีในการนิเทศการจัดการเรียนรู้ มีรูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ยืดหยุ่นตามสถานการณ์ (4) การประเมินผลเพื่อพัฒนา มีการประเมินผลอย่างยุติธรรม เป็นระบบ และต่อเนื่อง ชี้แนะอย่างสร้างสรรค์ เปิดโอกาสให้สะท้อนปัญหาอุปสรรค (5) การติดตามและเสริมแรง ติดตามโดยผู้เชี่ยวชาญส่งเสริมให้มีการนำเสนอแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ให้กำลังใจ แสดงความยินดี ยกย่องและเชิดชูเกียรติ 3) แนวทางการนิเทศการจัดการเรียนรู้ตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนในเครือข่ายสถานศึกษาหัวไทร 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 มีผลการประเมิน พบว่ามีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์

คำสำคัญ: เครือข่ายสถานศึกษา, การนิเทศการจัดการเรียนรู้, หลักพรหมวิหาร 4

Abstract

The objectives of this research were: 1) to investigate the state of instructional supervision in schools within the Huasai 2 School Network; 2) to study guidelines for instructional supervision based on the Brahmavihara 4 principles (Four Sublime States of Mind); and 3) to propose and assess instructional supervision guidelines based on the Brahmavihara 4 principles for schools in the Huasai 2 School Network, under the Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 3. This study employed a mixed methods research design, combining quantitative and qualitative research. The research instruments consisted of questionnaires, in-depth interview forms, focus group discussions, and guideline assessment forms. Data were collected from a sample group of 83 participants, 5 key informants for in-depth interviews, and 7 qualified experts for focus group discussions. The statistics used for data analysis included percentage, mean, standard deviation, and inductive analysis.

The research findings were as follows: 1) The overall state of instructional supervision in schools within the Huasai 2 School Network was at a high level. 2) The guidelines for learning management supervision based on the Brahmavihara IV principle consist of five operational steps: (1) Awareness and Perception Building: creating a shared understanding of the significance and benefits of supervision; (2) Supervision Planning: promoting collaboration and establishing supervisory networks; (3) Supervisory Implementation: fostering a positive supervisory climate and utilizing diverse, flexible supervisory models; (4) Evaluation for Development: implementing a fair, systematic, and continuous evaluation process with constructive feedback and opportunities for reflection; and (5) Monitoring and Reinforcement: conducting expert monitoring, encouraging knowledge sharing, providing moral support, and offering official recognition and honors. 3) The assessment results indicated that the instructional supervision guidelines based on the Brahmavihara 4 principles for schools in the Huasai 2 School Network, under the Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 3, were appropriate, feasible, and beneficial.

Keywords: Educational Network, Learning Management Supervision, Brahmavihara IV

บทนำ

นโยบายของรัฐบาลที่ชัดเจนในด้านการศึกษา แสดงออกถึงความตั้งใจในการพัฒนาการศึกษาของไทยในหลายด้าน โดยจะเริ่มต้นจากการปรับปรุงหลักสูตร การพัฒนาครู และผู้เรียน โดยมีการดำเนินการนโยบายปฏิรูปการศึกษา และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ควบคู่กันเพื่อผลิตคนดีที่มีวินัยและรักชาติ รวมทั้งส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนตามความชำนาญ และกระตุ้นการอ่าน (คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีนายเศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรี, 2566) แผนการศึกษานี้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งได้มีการยกระดับ การจัดการศึกษา เพื่อให้สังคมมีส่วนร่วมในการศึกษา มีกระบวนการที่เป็นเอกภาพแต่ก็มีความหลากหลายในการปฏิบัติ โดยมีการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น การระดมทรัพยากร และสร้าง

มาตรฐานวิชาชีพให้กับครูอย่างต่อเนื่อง (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 1), 2542) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดแนวทางการทำงานและจุดเน้นในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567-2568 ให้มีความก้าวหน้าในด้านการศึกษาแบบรวม โดยมีการติดตาม กำกับ และส่งเสริมจากทุกภาคส่วน การมีส่วนร่วมตามของภาคีเครือข่าย ในขณะเดียวกันการกระจายอำนาจก็มีเป้าหมายที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ การเพิ่มโอกาสการศึกษาที่ทั่วถึง และการสร้างความเป็นเลิศในคุณภาพการศึกษา การพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ ผู้เรียนจึงมีความสำคัญที่จะต้องมั่นคงอยู่ในมาตรฐานและมีทักษะที่ตรงตามความต้องการในศตวรรษที่ 21 ดังนั้น การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนต้องมีกระบวนการดำเนินงานที่เชื่อมโยงกัน 3 ส่วน คือ การบริหารจัดการ การเรียนการสอน และการนิเทศการศึกษาซึ่งกระบวนการนิเทศนั้นมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนจะต้องให้ความสำคัญกับผู้สอน ผู้เรียนและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะการสร้างระบบที่ดีในการเรียนการสอนและการนิเทศ (หน่วยศึกษานิเทศก์, 2562)

การนิเทศการจัดการเรียนรู้ กระบวนการนิเทศต้องให้ความสำคัญในขั้นตอนการดำเนินงานต้องเสริมสร้างกำลังใจ สร้างแรงบวก ซึ่งสอดคล้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนายังเป็นที่สนใจและให้ความสำคัญกับสังคมอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากการที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติวินัยให้บรรพชิตต้องอาศัยดำรงชีวิตอยู่ด้วยปัจจัย 4 ที่คฤหัสถ์ถวาย และตอบสนองด้วยการสั่งสอนธรรม ทำให้พระสงฆ์นอกจากมีชีวิตผูกพันอยู่ในสังคมพระสงฆ์เองแล้ว ยังต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกับสังคมชาวโลกอีกด้วย (พระราชวรมุนี, 2528) โดยใช้กระบวนการทำงานที่ยึดหลักพื้นฐานของพุทธธรรมเป็นแนวทางสำคัญในการนำพา ซึ่งการใช้ระบบตามคำสอนของพระพุทธเจ้านั้นเป็นการนำมาประยุกต์ใช้ โดยที่หลักธรรมเหล่านี้ถือเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของคนไทย ในการสร้างความสงบสุขให้กับชีวิตในสังคม ซึ่งคำว่า “พรหมวิหาร”ดังที่ พระธรรมวิสุทธิกวี (พิจิตร จิตวณโณ) (2543) อธิบายว่า พรหมวิหาร แปลว่า ธรรมเป็นเครื่องอยู่อย่างประเสริฐ หรือกรรมเป็นเครื่องดูอย่างพระพรหม หมายความว่า ถ้าใครมีพรหมวิหารแล้ว ผู้นั้นชื่อว่ามีธรรมประจำใจที่ประเสริฐ หรือมีธรรรมประจำจิตใจเหมือนกับพระพรหม พรหมวิหารหรือพรหมวิหารธรรม มี 4 อย่าง ประกอบด้วย เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ได้กำหนดวิธีการสำหรับการนิเทศการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น เน้นการสร้างชุมชนการเรียนรู้ระหว่างกันซึ่งจะเป็นการพัฒนาครูและผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ในสถาบันการศึกษา เพื่อให้เกิดวัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็ง และใช้โรงเรียนนำเสนอนักเรียนเป็นตัวอย่างในกระบวนการพัฒนา พร้อมทั้งวัตถุประสงค์ในการสร้างทีมงานนิเทศในเครือข่ายสถานศึกษาให้มีความเข้มแข็งและมีการติดตามการพัฒนาการเรียนรู้ โครงการดังกล่าวมุ่งหวังที่จะช่วยให้ครูสามารถปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3, 2568) โรงเรียนในเครือข่ายสถานศึกษาหัวไทร 2 ซึ่งอยู่ภายใต้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ได้เริ่มดำเนินตามนโยบายในการแลกเปลี่ยนการนิเทศที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ระหว่างครูและผู้บริหาร เพื่อเข้าใจปัญหาและความต้องการ พร้อมกับหาหนทางในการพัฒนาการเรียนรู้ (กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาหัวไทร 2, 2567)

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาปัญหาและแนวทางการนิเทศการจัดการเรียนรู้ เพื่อเป็นแนวทางการในพัฒนาที่ถูกต้อง ซึ่งสามารถช่วยให้ผู้บริหารและครูได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงกระบวนการและการนิเทศการเรียนรู้ให้ดีขึ้น และสร้างขวัญกำลังใจให้กับครูเพื่อให้การนิเทศมีคุณภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการนิเทศการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนในเครือข่ายสถานศึกษาหัวไทร 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

2. เพื่อศึกษาแนวทางการนิเทศการจัดการเรียนรู้ตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนในเครือข่ายสถาน ศึกษาหัวไทร 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

3. นำเสนอและประเมินแนวทางการนิเทศการจัดการเรียนรู้ตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนในเครือ ข่ายสถานศึกษาหัวไทร 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการนิเทศการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนในเครือข่ายสถานศึกษาหัวไทร 2 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษาและครู ของโรงเรียนในเครือข่ายสถานศึกษาหัวไทร 2 จำนวน 11 โรงเรียน รวมทั้งหมด 104 คน กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางความสัมพันธ์ระหว่างประชากรและกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษาและครู จำนวน 83 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของจำนวนผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูแต่ละโรงเรียน จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้วิธีการจับฉลาก (Lottery) โดยการเขียนชื่อผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูแต่ละโรงเรียน มาทำฉลากแล้วหยิบจนครบตามจำนวนที่ต้องการ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnair) กระบวนการนิเทศการจัดการเรียนรู้ โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List) จำนวน 5 ข้อ ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการนิเทศการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 ขั้นตอน มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด หลักของลิเคร์ท (บุญชม ศรีสะอาด, 2544) ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ การหาคุณภาพเครื่องมือ นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยการวิเคราะห์หาค่า IOC ซึ่งมีค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 และนำไปทดลองใช้ (Try out) กับครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 35 คน ผลการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) พบว่า ข้อค่าความเชื่อมั่นโดยรวมเท่ากับ 0.989 และค่าความเชื่อมั่นรายข้อ อยู่ระหว่าง 0.684 – 0.989 การเก็บข้อมูลโดยรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การแจกความถี่ ค่าร้อย ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการนิเทศการจัดการเรียนรู้ตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนในเครือข่ายสถานศึกษาหัวไทร 2 ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการศึกษาระยะที่ 1 มาดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์ตามรูปแบบและโครงสร้าง โดยให้ครอบคลุมตามแนวทางการนิเทศการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนในเครือข่ายสถานศึกษาหัวไทร 2 สร้างเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ลักษณะของเครื่องมือ แบ่งเป็น 2 ตอน โดยมีรายละเอียดดังนี้ ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก เกี่ยวกับแนวทางการนิเทศการจัดการเรียนรู้ตามหลักพรหมวิหาร 4 ของ

โรงเรียนในเครือข่ายสถานศึกษาหัวไทร 2 จำนวน 5 ด้าน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในขั้นตอนนี้ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ โดยเป็นผู้ที่มีความรู้และความสามารถทางด้านบริหารการศึกษา หรือครูหัวหน้างานวิชาการ ศึกษานิเทศก์ ที่มีประสบการณ์ทางด้านในการนิเทศการจัดการเรียนรู้ และพระภิกษุที่มีความรู้การบูรณาการหลักธรรม จำนวน 5 รูป/คนซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์รายบุคคลเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการนิเทศการจัดการเรียนรู้ตามหลักพรหมวิหาร 4 โดยให้ความสำคัญกับความคิดเห็นในทัศนะของผู้ให้ข้อมูลมุ่งหาข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้ข้อมูลเชิงพรรณนามีประเด็นในการสัมภาษณ์ที่ชัดเจน นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาสังเคราะห์และสรุปเป็นแนวทางการนิเทศการจัดการเรียนรู้ตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนในเครือข่ายสถานศึกษาหัวไทร 2

ระยะที่ 3 นำเสนอและประเมินแนวทางการนิเทศการจัดการเรียนรู้ตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนในเครือข่ายสถานศึกษาหัวไทร 2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในขั้นตอนนี้ได้แก่ ผู้ร่วมประชุมกลุ่มสนทนาในการนำเสนอและประเมินแนวทางการนิเทศการจัดการเรียนรู้ตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนในเครือข่ายสถานศึกษาหัวไทร 2 เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานนิเทศการจัดการเรียนรู้ จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 รูป/คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และแบบประเมินแนวทางทางการนิเทศการจัดการเรียนรู้ ตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนในเครือข่ายสถานศึกษาหัวไทร 2 ลักษณะของเครื่องมือเป็นแบบประเมินแนวทาง แบ่งออกเป็น 3 ตอน โดยตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ตอนที่ 2 แบบประเมินแนวทางทางการนิเทศการจัดการเรียนรู้ตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนในเครือข่ายสถานศึกษาหัวไทร 2 เกี่ยวกับความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการนิเทศการจัดการเรียนรู้ตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนในเครือข่ายสถานศึกษาหัวไทร 2 การวิเคราะห์ข้อมูลโดย ผู้วิจัยดำเนินการนำรายละเอียดจากสนทนากลุ่ม รวบรวมข้อมูลข้อเสนอแนะในประเด็นต่างๆ ปรับแก้ไขเพิ่มเติมข้อมูลตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละขั้นตอน และสรุปออกมาเป็นแนวทางการนิเทศการจัดการเรียนรู้ตามหลักพรหมวิหาร 4

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับสภาพการนิเทศการจัดการเรียนรู้ ของโรงเรียนในเครือข่ายสถานศึกษาหัวไทร 2 มีผลการวิจัยดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นต่อสภาพการนิเทศการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนในเครือข่ายสถานศึกษาหัวไทร 2 โดยรวม

ระดับสภาพการนิเทศการจัดการเรียนรู้ ของโรงเรียนในเครือข่ายสถานศึกษาหัวไทร 2	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การสร้างความตระหนักและรับรู้	4.12	0.420	มาก
2. การวางแผนการนิเทศ	4.19	0.356	มาก
3. การดำเนินการนิเทศ	4.18	0.366	มาก
4. การประเมินผลเพื่อพัฒนา	4.16	0.376	มาก
5. การติดตามและเสริมแรง	4.10	0.385	มาก
รวม	4.15	0.327	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับสภาพการนิเทศการจัดการเรียนรู้ ของโรงเรียนในเครือข่ายสถานศึกษาหัวไทร 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.15) เมื่อพิจารณาแต่ละขั้นตอน พบว่า การวางแผนการนิเทศมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\overline{X}$ = 4.19) รองลงมาคือ การดำเนินการนิเทศ ($\overline{X}$ = 4.18) การประเมินผลเพื่อพัฒนา ($\overline{X}$ = 4.16) การสร้างความตระหนักและรับรู้ ($\overline{X}$ = 4.12) ส่วนการติดตามและเสริมแรง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\overline{X}$ = 4.10)

2. แนวทางการนิเทศการจัดการเรียนรู้ตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนในเครือข่ายสถานศึกษาหัวไทร 2 พบว่า

2.1 การสร้างความตระหนักและรับรู้ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ผู้บริหารเป็นผู้นำในการดำเนินงาน มุ่งมั่นตั้งใจและให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันถึงความสำคัญและประโยชน์ของการนิเทศการจัดการเรียนรู้ของผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ ให้มีความเข้าใจที่ตรงกันแสดงออกถึงความปรารถนาดีต่อความก้าวหน้าในวิชาชีพของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ (เมตตา) 2) ผู้บริหารมุ่งมั่นส่งเสริมและสนับสนุนอย่างจริงใจต่อผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศโดยสนับสนุนการเข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาสมรรถนะด้านความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการจัดการเรียนรู้ ทำให้ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศมีโอกาสพัฒนาทักษะใหม่ๆ มีความเข้าใจที่ถูกต้องร่วมกันเกี่ยวกับบทบาท ขอบข่าย และมีความรู้เรื่องกระบวนการนิเทศการจัดการเรียนรู้และการใช้เครื่องมือประเมินที่ชัดเจน จะทำให้สามารถนิเทศอย่างเป็นระบบ และสร้างสรรค์ เพื่อให้ผู้นิเทศสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้เจตนาอันบริสุทธิ์ของผู้บริหารที่ปรารถนาให้ทุกคนประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (เมตตา) 3) ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้และระดมความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ สนับสนุนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สร้างวัฒนธรรมองค์กรแห่งการเรียนรู้และการช่วยเหลือเกื้อกูล ขับเคลื่อนกระบวนการทำงานโดยยึดหลักการมีส่วนร่วมเพื่อคลี่คลายปัญหาและขจัดอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้รับการนิเทศการจัดการเรียนรู้สามารถพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้ประสบความสำเร็จ และหลุดพ้นจากปัญหาและข้อจำกัดต่างๆในการจัดการเรียนรู้ (กรุณา)

2.2 การวางแผนการนิเทศ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ผู้บริหารแสดงออกถึงการเป็นผู้ให้ โดยดำเนินการที่มุ่งให้เกิดการเรียนรู้ ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือ วางแผนและกำหนดให้การนิเทศการจัดการเรียนรู้ เป็นส่วนหนึ่งของวิสัยทัศน์สถานศึกษา กำหนดทิศทางและกระบวนการนิเทศการจัดการเรียนรู้ จัดให้มีการระดมความคิดเห็นและวิเคราะห์ปัญหาร่วมกับผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ มีเจตนาที่บริสุทธิ์และมุ่งหวังให้ประสบความสำเร็จ มีแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศจากผู้ที่มีประสบการณ์ มีความรู้ มีความสามารถ จำทำปฏิทินการนิเทศการจัดการเรียนรู้ กำหนดช่วงเวลาในการนิเทศการจัดการเรียนรู้เป็นรูปธรรม มีเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม (เมตตา) 2) ผู้บริหารผู้นิเทศ รับทราบและตระหนักรับรู้ รับฟังปัญหา แสดงออกถึงความมุ่งมั่นที่จะให้ความช่วยเหลือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการนิเทศการจัดการเรียนรู้ นำมาวางแผนการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม เชื่อมั่นและตระหนักว่าผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ คือผู้ที่เข้าใจปัญหาหน้างานจริงโดยดำเนินการภายใต้หลักการความร่วมมือและมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง จนเกิดเป็นแผนงานที่มีคุณภาพสูงสุดให้ความช่วยเหลือผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศโดยการจัดสรรทั้งทรัพยากร บุคลากร และงบประมาณที่จำเป็นตรงจุดและสอดคล้องกับบริบทกับชั้นเรียน (กรุณา) 3) ผู้บริหาร ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ร่วมวิเคราะห์ปัญหาและการออกแบบสื่อประกอบการจัดการเรียนรู้ นวัตกรรมที่ทันสมัย และเครื่องมือประเมินสำหรับให้คณะกรรมการนิเทศการจัดการเรียนรู้ นำไปใช้ในการประเมินผลการนิเทศจัดการเรียนรู้ โดยยึดมั่นในการดำเนินการด้วยความยุติธรรม เปิดเผยและโปร่งใสตรวจสอบได้และเป็นกลาง ตั้งอยู่บนหลักฐานเชิงประจักษ์และความเป็นจริงของบริบทโรงเรียน ไม่เอนเอียง

ตามความชอบส่วนตัว ส่งเสริม สนับสนุนทรัพยากรทั้งในด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ สำหรับใช้ในการนิเทศการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้แน่ใจว่าเป้าหมายและเครื่องมือที่กำหนดไว้จะสะท้อนความจำเป็นและนำไปสู่ผลลัพธ์ที่เป็นธรรมและวัดผลได้ตามหลักวิชาการ (อุเบกขา)

2.3 การดำเนินการนิเทศประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) คณะกรรมการนิเทศการจัดการเรียนรู้ สร้างบรรยากาศความร่วมมือที่ดีในการนิเทศการจัดการเรียนรู้ พูดคุยกันด้วยถ้อยคำที่สร้างสรรค์ รับฟังความคิดเห็นอย่างตั้งใจ ในรูปแบบกัลยาณมิตรเน้นการสร้างความสัมพันธ์เชิงบวกและความปรารถนาดี เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างมีความสุขและยั่งยืน ดำเนินการตามปฏิทินการนิเทศและปรับเปลี่ยนหรือยืดหยุ่นตารางเวลาเมื่อมีเหตุจำเป็น ให้สอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อไม่สร้างภาระหรือความทุกข์ใจให้แก่ครู แสดงออกซึ่งความหวังดีและปรารถนาดี ให้ทุกคนทำงานได้อย่างมีความสุขและไม่ตึงเครียด (เมตตา) 2) คณะกรรมการนิเทศการจัดการเรียนรู้ มีความมุ่งมั่นที่จะช่วยเหลือขจัดความบกพร่องในการจัดการเรียนรู้ ใช้รูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การนิเทศแบบร่วมมือ การนิเทศแบบชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง การนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ไม่ยึดติดกับวิธีใดวิธีหนึ่ง เลือกใช้เครื่องมือที่เหมาะสมกับปัญหาและความถนัดของผู้รับการนิเทศ มีเป้าหมายเพื่อให้ผู้รับการนิเทศ เพื่อให้พ้นจากความทุกข์ที่เกิดจากผลลัพธ์ที่ไม่พึงประสงค์ คณะกรรมการนิเทศการจัดการเรียนรู้หรือผู้นิเทศนำเครื่องมือประเมินผลที่วางแผนร่วมกันมาใช้ในการประเมินนี้จะได้ข้อมูลป้อนกลับที่เฉพาะเจาะจงและสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการช่วยเหลือให้ผู้รับการนิเทศ พ้นจากความบกพร่อง และนำไปสู่การปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ได้อย่างตรงจุด (กรุณา) 3) ผู้บริหารดำเนินการนิเทศตามกระบวนการที่วางแผนไว้แล้ว อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ไม่ใช่เพียงการทำตามวาระ ทำให้การนิเทศการจัดการเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมองค์กร โดยพิจารณาตามข้อมูลที่เป็นจริงอย่างเที่ยงธรรม และการตัดสินใจโดยไร้อคติ เมื่อเกิดปัญหาหรือข้อขัดแย้งในการนิเทศ ผู้บริหารต้องวางใจให้มั่นคงในความเที่ยงธรรม โดยไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ยึดหลักเกณฑ์และเป้าหมายของโรงเรียนเป็นสำคัญในการตัดสินใจ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยรวมอย่างยั่งยืนเพื่อการพัฒนาอย่างแท้จริง

2.4 การประเมินผลเพื่อพัฒนา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ผู้บริหารนำผลการประเมินมาวางแผนการนิเทศการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง กำหนดเป็นวงจรการนิเทศการจัดการเรียนรู้ โดยกำหนดช่วงเวลาและวิธีการติดตามความก้าวหน้าให้ชัดเจน และหาแนวทางการแก้ไขปรับปรุงสะท้อนถึงเจตนาอันมุ่งมั่นและความหวังดีของผู้บริหารที่ต้องการให้ครูได้รับการสนับสนุนอย่างสม่ำเสมอ สร้างพลังบวกให้ผู้รับการนิเทศมองเห็นว่าผลการนิเทศไม่ว่าจะออกมาในแง่บวกหรือมีจุดที่ต้องปรับปรุง คือโอกาสสำคัญในการพัฒนาจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยยึดหลักการมีส่วนร่วม เพราะผู้บริหารเห็นความสำคัญและคุณค่าของผู้รับการนิเทศ ไม่ได้มองว่าเป็นเพียงผู้รับคำสั่ง แต่เป็นผู้ร่วมพัฒนา (เมตตา) 2) นิเทศสะท้อนถึงปัจจัยที่ทำให้ประสบความสำเร็จ ให้คำแนะนำ ชี้แนะอย่างสร้างสรรค์ในจุดที่ควรปรับปรุง และจุดที่สามารถพัฒนาต่อยอดได้ และเปิดโอกาสให้สะท้อนปัญหาอุปสรรค เป็นการกระทำที่เกิดจากความปรารถนาอย่างแท้จริง โดยมีเจตนาเพื่อส่งเสริม ไม่ใช่เพื่อตำหนิหรือจับผิด ผู้นิเทศจะมองเห็นคุณค่าและเห็นถึงศักยภาพความสามารถที่ซ่อนอยู่ของผู้รับการนิเทศ แสดงถึงการสร้างสภาพแวดล้อมที่อบอุ่นและไว้วางใจ ซึ่งผู้รับการนิเทศสามารถเปิดเผยจุดอ่อนหรือปัญหาได้โดยไม่ต้องกลัวการถูกตัดสิน (มุทิตา) 3) ผู้นิเทศ ใช้แบบประเมินที่หลากหลายและสื่อสารเกณฑ์กับผู้รับการนิเทศล่วงหน้าเพื่อความโปร่งใส ทำให้การตัดสินใจตั้งอยู่บนหลักฐานเชิงประจักษ์ ไม่ตัดสินจากความประทับใจเพียงครั้งเดียว หรือจากการพูดคุยที่เข้ากันได้ดี และเก็บรวบรวมข้อมูลให้รอบด้าน เช่น แบบสอบถามเพื่อวัดระดับความพึงพอใจ แบบสังเกตการ

จัดการเรียนรู้ การพูดคุย ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน นำมาวิเคราะห์ร่วมกัน และผู้นิเทศจัดทำรายงานสรุปผลการประเมินที่อ้างอิงจากข้อมูลที่วิเคราะห์ร่วมกันอย่างรอบด้าน รายงานที่เกิดจากความเป็นกลางและความยุติธรรม และมีความน่าเชื่อถือจะช่วยให้ผู้รับการนิเทศยอมรับผลการประเมินได้ง่ายขึ้น เพราะตระหนักว่าผลที่ออกมานั้นเกิดจากการพิจารณาตามเหตุและผล ไม่ใช่ความลำเอียงหรือความรู้สึกส่วนตัวของผู้นิเทศ (อุเบกขา)

2.5 การติดตามและเสริมแรงประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ผู้บริหารเสริมแรงทางบวก มองเห็นคุณค่าและศักยภาพ ในตัวผู้รับการนิเทศอย่างแท้จริง สื่อสารด้วยถ้อยคำที่สร้างสรรค์และให้กำลังใจ ผลักดันและส่งเสริมจัดหาเทคโนโลยีและเครื่องมือที่ทันสมัย สนับสนุนทุนสำหรับนวัตกรรมที่เกิดจากการนิเทศการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้รับการนิเทศเกิดความสุขในการทำงาน ซึ่งจะช่วยให้ผู้รับการนิเทศทำงานสร้างสรรค์การเรียนรู้ที่น่าสนใจให้กับนักเรียนได้ได้ง่ายขึ้นและลดภาระงานที่ไม่จำเป็น (มุทิตา) 2) ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการนำเสนอในเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเวทีวิชาการระดับเครือข่าย ระดับเขตพื้นที่การศึกษา หรือระดับชาติ และเผยแพร่นำเสนอผลงานวิธีปฏิบัติที่ดีในการนิเทศการจัดการเรียนรู้ เป็นการยกระดับผลงานจากระดับโรงเรียนสู่ระดับเครือข่าย เพื่อสร้างการยอมรับและเพื่อสร้างต้นแบบที่ดีในการนิเทศการจัดการเรียนรู้ให้กำลังใจ แสดงความยินดี ยกย่อง และเชิดชูเกียรติ เมื่อผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศได้รับรางวัลจากการนำเสนอผลงาน สร้างวัฒนธรรมแห่งการชื่นชม และการให้คุณค่าแก่ความพยายามและความเป็นเลิศทางวิชาการทั่วทั้งองค์กร เป็นการเสริมแรงทางบวก (มุทิตา) 3) คณะกรรมการนิเทศการจัดการเรียนรู้ติดตามโดยใช้เทคนิคการเก็บข้อมูลหลายวิธี เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์แผนการสอน การดูผลงานนักเรียน ได้ข้อมูลย้อนกลับตามข้อเท็จจริง ทำให้ผู้บริหารได้ข้อมูลภาพรวมการนิเทศการจัดการเรียนรู้ที่ครบถ้วนและรอบด้าน การติดตามดำเนินการโดยคณะกรรมการดำเนินงานการนิเทศการจัดการเรียนรู้ แสดงถึงเจตนาที่ จะกระจายอำนาจการประเมินและการกำกับดูแล ไม่ให้อำนาจและดุลยพินิจตกอยู่กับบุคคลใดบุคคลหนึ่งเพียงผู้เดียว เป็นการตัดสินใจร่วมกันของคณะกรรมการนิเทศการจัดการเรียนรู้ พิจารณาอย่างรอบด้านและถ่วงดุลกัน เป็นการป้องกันไม่ให้เกิดความลำเอียง(อุเบกขา)

3. การนำเสนอและประเมินแนวทางการนิเทศการจัดการเรียนรู้ตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนในเครือข่ายสถานศึกษาหัวไทร 2 ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความคิดเห็นว่า มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์ เมื่อพิจารณาแต่ละขั้นตอน พบว่า 1) การสร้างความตระหนักและรับรู้สร้างความเข้าใจร่วมกันถึงความสำคัญและประโยชน์ของการนิเทศการจัดการเรียนรู้ 2) การวางแผนการนิเทศส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือ สร้างเครือข่ายในการนิเทศการจัดการเรียนรู้ 3) การดำเนินการนิเทศ สร้างบรรยากาศที่ดีในการนิเทศการจัดการเรียนรู้ มีรูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ยืดหยุ่นตามสถานการณ์ 4) การประเมินผลเพื่อพัฒนา มีการประเมินผลอย่างยุติธรรม เป็นระบบ และต่อเนื่อง ชี้แนะอย่างสร้างสรรค์ เปิดโอกาสให้สะท้อนปัญหาอุปสรรค 5) การติดตามและเสริมแรง ติดตามโดยผู้เชี่ยวชาญ ส่งเสริมให้มีการนำเสนอแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ให้กำลังใจ แสดงความยินดี ยกย่องและเชิดชูเกียรติ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลศึกษาสภาพการนิเทศการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนในเครือข่ายสถานศึกษาหัวไทร 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1.1 การสร้างความตระหนักและรับรู้ พบว่าอยู่ในระดับมาก เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่าผู้บริหารเห็นความสำคัญของการนิเทศการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหาร

ส่งเสริมหรือจัดให้มีการอบรมให้ครูผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ พัฒนาตนเองโดยเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหารสะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษา มีภาวะผู้นำทางวิชาการ มีการสร้างการรับรู้และเห็นถึงความสำคัญของการนิเทศการจัดการเรียนรู้ ซึ่งตรงกับการศึกษาของสุวิจยา มูลทา (2567) ที่พบว่า สภาพการนิเทศเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐานของครูระดับประถมศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับการศึกษางานวิจัยของชนิกานต์ บัวศรี (2566) ที่พบว่า การหาความต้องการจำเป็นในการนิเทศโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 การวางแผนการนิเทศ พบว่าอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วจะพบว่าผู้บริหารมีการกำหนดทิศทางเป้าหมายของการนิเทศการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านที่มีค่าน้อยที่สุด คือ การวางแผนการนิเทศระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศดำเนินการภายใต้หลักความร่วมมือและการมีส่วนร่วม ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีความชัดเจนในการกำหนดนโยบายและกำหนดทิศทางเป้าหมายไว้ชัดเจน ชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะการบริหารจัดการที่เป็นระบบและยังให้ความสำคัญกับการอำนวยความสะดวก ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้นิเทศสามารถปฏิบัติงานได้อย่างคล่องตัว ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของภัคภร เลิศชัยวานิช (2566) ที่พบว่า การวางแผนการนิเทศภายในสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับวิจัยของมณีรัตน์ นันใจวงษ์ (2568) ที่พบว่า สภาพกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนของกลุ่มโรงเรียนแม่กุ-มหาวัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และด้านการวางแผนการนิเทศอยู่ในระดับมาก

1.3 การดำเนินการนิเทศ พบว่าอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การนิเทศการจัดการเรียนรู้มีความยืดหยุ่นให้สอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์ปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การนิเทศการจัดการเรียนรู้ใช้รูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัยและหลากหลาย ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การนิเทศมีความยืดหยุ่นสอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์ปัจจุบัน ผู้นิเทศมีความเข้าใจในสภาพปัญหาที่แท้จริงของแต่ละสถานศึกษา ไม่ยึดติดกับรูปแบบที่ตายตัวจนเกินไป มีปรับเปลี่ยนรูปแบบวิธีการนิเทศการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม และตรงตามความต้องการของครูผู้รับการนิเทศในแต่ละสถานการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิรุทธ์ นันทมาศวังนรา (2560) พบว่า สภาพการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยภาพรวมและเป็นรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของพรนภา วัดน้อย (2564) พบว่า ขั้นการปฏิบัติการนิเทศในภาพรวมกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูอยู่ในระดับมาก

1.4 การประเมินผลเพื่อพัฒนา พบว่าอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้รับการนิเทศการจัดการเรียนรู้ได้รับโอกาสสะท้อนปัญหาและอุปสรรคการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้นิเทศประเมินโดยใช้ข้อมูลจากการสังเกตการจัดการเรียนรู้ การพูดคุย และผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนมาใช้วิเคราะห์ร่วมกันเพื่อประเมินผล ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การนิเทศการจัดการเรียนรู้ในเครือข่ายมีลักษณะของการนิเทศแบบกัลยาณมิตรมีการสะท้อนคิด การใช้กระบวนการ Professional Learning Community (PLC) เข้ามาเกี่ยวข้องเน้นการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอธิกร ทาแกง (2563) ที่พบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นต่อกระบวนการนิเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษา ในด้านการประเมินผลการนิเทศภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับวิจัยของวราภรณ์ ผาสีดา (2568) ที่พบว่า การประเมินผลและรายงานผลอยู่ในระดับมากที่สุด

1.5 การติดตามและเสริมแรง พบว่าอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การติดตามโดยคณะกรรมการดำเนินงานการนิเทศการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ

คณะกรรมการดำเนินงานการนิเทศการจัดการเรียนรู้ใช้กระบวนการติดตามที่หลากหลาย ทั้งนี้เป็นเพราะว่า เครือข่ายสถานศึกษาหัวไทร 2 มีความเข้มแข็งของระบบคณะกรรมการ มีโครงสร้างการติดตามที่เป็นทางการ และได้รับการยอมรับนับถือ และข้อค้นพบที่ว่า การใช้กระบวนการติดตามที่หลากหลายมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด และเป็นข้อที่ต่ำที่สุดในภาพรวมการนิเทศ ชี้ให้เห็นว่าการติดตามผลในปัจจุบันอาจยังเป็นรูปแบบทางราชการที่เน้นการส่งรายงาน หรือการตรวจเยี่ยมตามรอบปฏิทินเพียงอย่างเดียว ขาดการติดตามเชิงรุกหรือการนำเทคโนโลยีเข้าช่วยในการจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธิดารัตน์ หัตถมา (2566) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการติดตาม และสอดคล้องกับการวิจัยของกัตติกา สกุลสวน (2565) ที่พบว่า สภาพสภาพปัจจุบันของการนิเทศแนวใหม่เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาโดยรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การบำรุงขวัญให้กำลังใจ อยู่ในระดับมาก

2. ผลการศึกษาแนวทางการนิเทศการจัดการเรียนรู้ตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนในเครือข่ายสถาน ศึกษาหัวไทร 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

2.1 การสร้างความตระหนักและรับรู้ ผู้บริหารเป็นผู้นำในการดำเนินงาน ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความเข้าใจ ถึงความสำคัญและประโยชน์ของการนิเทศการจัดการเรียนรู้แสดงออกถึงความปรารถนาดีต่อความก้าวหน้าในวิชาชีพ ผู้บริหารมุ่งมั่นส่งเสริมและสนับสนุนการเข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาด้านความรู้และทักษะ ทำให้ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศมีความเข้าใจและมีความรู้เรื่องกระบวนการนิเทศการจัดการเรียนรู้และการใช้เครื่องมือประเมินที่ชัดเจน จะทำให้ผู้นิเทศสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้และระดมความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ สร้างวัฒนธรรมองค์กรแห่งการเรียนรู้และการช่วยเหลือเกื้อกูล ขับเคลื่อนกระบวนการทำงานโดยยึดหลักการมีส่วนร่วม ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหารเป็นผู้นำในการสร้างความเข้าใจและแสดงออกถึงความปรารถนาดีต่อความก้าวหน้าในวิชาชีพของครู มุ่งมั่นส่งเสริมการอบรม เปิดพื้นที่ให้พูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่งผลให้เกิดทัศนคติเชิงบวกต่อการนิเทศการจัดการเรียนรู้ สร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้และการมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของทิพวรรณ ถาวรโชติ (2564) ที่พบว่า รูปแบบการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมประสิทธิผลของสถานศึกษา ในด้านองค์ประกอบการนิเทศ ขั้นสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา โดยเป็นกระบวนการที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ มีความเข้าใจร่วมกัน ถึงประโยชน์ คุณค่าของการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยการสร้างการรับรู้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดมความคิดเห็นในทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องร่วมกันเพื่อพัฒนาการศึกษา ซึ่งการสร้างความตระหนักเป็นสิ่งเริ่มต้นที่สำคัญของกระบวนการนิเทศ ที่จะสร้างให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนเกิดความเข้าใจให้ความสำคัญในการนิเทศ และจะทำให้การนิเทศแบบเครือข่ายความร่วมมือเกิดประสิทธิภาพตามเป้าหมาย

2.2 การวางแผนการนิเทศ ผู้บริหารแสดงออกถึงการเป็นผู้ให้โดย ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือวางแผนและกำหนดให้การนิเทศการจัดการเรียนรู้ เป็นส่วนหนึ่งของวิสัยทัศน์สถานศึกษา กำหนดแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศจากผู้ที่มีประสบการณ์ จัดทำปฏิทินการนิเทศการจัดการเรียนรู้ กำหนดช่วงเวลาในการนิเทศการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหาร ผู้นิเทศรับฟังปัญหา แสดงออกถึงความมุ่งมั่นที่จะให้ความช่วยเหลือแก้ไขปัญหา นำมาวางแผนการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม ดำเนินการภายใต้หลักการความร่วมมือและมีส่วนร่วม จัดสรรทั้งทรัพยากร บุคลากร และงบประมาณ ผู้บริหาร ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศออกแบบสื่อประกอบการจัดการเรียนรู้ นวัตกรรมที่ทันสมัย และเครื่องมือประเมินสำหรับให้คณะกรรมการ

นิเทศ การจัดการเรียนรู้ นำไปใช้ในการประเมินผลการนิเทศจัดการเรียนรู้ โดยเปิดเผยและโปร่งใสตรวจสอบได้ ตั้งอยู่บนหลักฐานเชิงประจักษ์ไม่เอนเอียงตามความชอบส่วนตัว ทั้งนี้เป็นเพราะว่า มีการกำหนดทิศทางวิสัยทัศน์ และจัดทำปฏิทินการทำงานที่ชัดเจน แต่งตั้งคณะกรรมการจากผู้ที่มีประสบการณ์ ผู้บริหารและผู้นิเทศเปิดใจรับฟังปัญหา และมีความมุ่งมั่นในการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม การใช้เครื่องมือประเมินที่ตั้งอยู่บน หลักฐานเชิงประจักษ์ เป็นจุดสำคัญที่ช่วยให้การนิเทศมีความโปร่งใสและตรวจสอบได้ การประเมินที่ไม่เอนเอียงตามความชอบส่วนตัว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอติวัชญ์ เสมอใจ (2566) ที่พบว่า การบริหารงานวิชาการตามหลักพรหมวิหาร 4 ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการตามหลักพรหมวิหาร 4 ผู้บริหารนำการวางแผนการทำงานร่วมกันเพื่อร่วมกันหาข้อสรุปการดำเนินงานให้หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สำรวจความต้องการของคณะครูและนำผลที่ได้รายงานต่อฝ่ายบริหารวิชาการในเรื่องหัวข้อการอบรม ส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อและนำไปใช้ให้ตรงกับปัญหาที่ต้องการแก้ไขผ่านการวิจัยในชั้นเรียน ส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ PLC ให้มีคุณภาพ มีส่งเสริมให้คณะครูจัดทำห้องเรียน Online และ จัดให้มีการอบรมการทำวิจัยในชั้นเรียน ส่งเสริมให้คณะครูจัดการเรียนการสอนหลังเลิกเรียน กำหนดปฏิทินการปฏิบัติงานวิชาการที่ชัดเจน ยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม

2.3 การดำเนินการนิเทศ คณะกรรมการนิเทศการจัดการเรียนรู้ สร้างบรรยากาศความร่วมมือที่ดีในการนิเทศการจัดการเรียนรู้ พูดคุยกันด้วยถ้อยคำที่สร้างสรรค์ รับฟังความคิดเห็นอย่างตั้งใจในรูปแบบกัลยาณมิตรเน้นการสร้างความสัมพันธ์เชิงบวก ดำเนินการตามปฏิทินการนิเทศและปรับเปลี่ยนหรือยืดหยุ่น ให้สอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์ปัจจุบัน แสดงออกซึ่งความหวังดีและปรารถนาดี คณะกรรมการนิเทศการจัดการเรียนรู้ มีความมุ่งมั่นที่จะช่วยเหลือขจัดความบกพร่องในการจัดการเรียนรู้ใช้รูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การนิเทศแบบร่วมมือ การนิเทศแบบชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง การนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน เลือกใช้เครื่องมือที่เหมาะสมกับปัญหาและความถนัดของผู้รับการนิเทศ มีเป้าหมายเพื่อให้ผู้รับการนิเทศ เพื่อให้พ้นจากความทุกข์ ที่เกิดจากผลลัพธ์ที่ไม่พึงประสงค์ คณะกรรมการนิเทศการจัดการเรียนรู้หรือผู้นิเทศนำเครื่องมือประเมินผล มาใช้ในการประเมินนี้จะได้ข้อมูลป้อนกลับที่เฉพาะเจาะจงและสร้างสรรค์ ผู้บริหารดำเนินการนิเทศตามกระบวนการที่วางแผนอย่างเป็นระบบ ทำให้การนิเทศการจัดการเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมองค์กร โดยพิจารณาตามข้อมูลที่เป็นจริงอย่างเที่ยงธรรมยึดหลักเกณฑ์และเป้าหมายของโรงเรียนเป็นสำคัญในการตัดสินใจ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการนิเทศที่ปรับให้มีความยืดหยุ่นตามบริบทและสถานการณ์ปัจจุบันช่วยลดความกดดันและสร้างความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ทำให้การนิเทศไม่ได้เป็นเพียงภารกิจตามปฏิทิน แต่เป็นกระบวนการสื่อสารด้วยความหวังดี การเลือกใช้เครื่องมือที่เหมาะสมกับ ความต้องการของครูแต่ละคน การสร้างวัฒนธรรมองค์กรบนความเที่ยงธรรม ผู้บริหารขับเคลื่อนการนิเทศให้เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมองค์กรอย่างเป็นระบบ โดยยึดหลักเกณฑ์และเป้าหมายของโรงเรียนเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ครูเปิดใจรับการเปลี่ยนแปลงและกล้าที่จะพัฒนาตนเองซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรัชศักดิ์ นาคินชาติ (2568) ที่พบว่า ขั้นการดำเนินการนิเทศ พบว่า การนิเทศเป็นไปด้วยบรรยากาศแห่งความร่วมมือและมิตรภาพ ผู้นิเทศมีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีใช้วิธีนิเทศแบบกัลยาณมิตร สามารถให้คำแนะนำ เสริมแรง และสร้างแรงใจให้แก่ผู้รับการนิเทศ ครูผู้รับการนิเทศมีความตั้งใจและปฏิบัติงานตามแนวทางที่กำหนดทั้งในด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาหลักสูตรการผลิตสื่อการสอน การวัดและประเมินผล และการทำวิจัยในชั้นเรียน แม้จะมีอุปสรรคบางประการ เช่น ภารกิจของครูหรือผู้นิเทศที่อาจทับซ้อน แต่สามารถแก้ไขได้โดยการนัดหมายใหม่อย่างยืดหยุ่น ทำให้การนิเทศดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและเกิดผลลัพธ์ตามเป้าหมาย

2.4 การประเมินผลเพื่อพัฒนา ผู้บริหารนำผลการประเมินมาวางแผนการนิเทศการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยกำหนดช่วงเวลาและวิธีการติดตามความก้าวหน้าให้ชัดเจน สร้างพลังบวกให้ผู้รับการนิเทศมองเห็นว่า ผลการนิเทศไม่ว่าจะออกมาในแง่บวกหรือมีจุดที่ต้องปรับปรุง คือ โอกาสสำคัญในการพัฒนาจัดการเรียนรู้ ผู้นิเทศสะท้อนถึงปัจจัย ที่ทำให้ประสบความสำเร็จ ให้คำแนะนำ ชี้แนะอย่างสร้างสรรค์ ในจุดที่ควรปรับปรุง และจุดที่สามารถพัฒนาต่อยอดได้ และเปิดโอกาสให้สะท้อนปัญหาอุปสรรค เป็นการกระทำที่เกิดจากความปรารถนาอย่างแท้จริง ซึ่งผู้รับการนิเทศสามารถเปิดเผยจุดอ่อนหรือปัญหาได้โดยไม่ต้องกลัวการถูกตัดสิน ผู้นิเทศ ใช้แบบประเมินที่หลากหลายและสื่อสารเกณฑ์ล่วงหน้าเพื่อความโปร่งใส เก็บรวบรวมข้อมูลให้รอบด้าน เช่น แบบสอบถามเพื่อวัดระดับความพึงพอใจ แบบสังเกตการจัดการเรียนรู้ การพูดคุย ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน นำมาวิเคราะห์ร่วมกัน และผู้นิเทศจัดทำรายงานสรุปผลการประเมินที่อ้างอิงจากข้อมูลที่วิเคราะห์ร่วมกันอย่างรอบด้าน รายงานที่เกิดจากความเป็นกลางและความยุติธรรม และมีความน่าเชื่อถือจะช่วยให้ผู้รับการนิเทศยอมรับผลการประเมินได้ง่ายขึ้น ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหารนำผลการประเมินมาวางแผนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยสื่อสารให้ครูเห็นว่าผลการนิเทศคือการพัฒนา โดยมีขั้นตอนกระบวนการที่ผู้นิเทศสะท้อนทั้งปัจจัยความสำเร็จและจุดที่ควรพัฒนา โดยเปิดโอกาสให้ครูสะท้อนปัญหา ใช้เครื่องมือประเมินที่หลากหลาย รวมถึงการนำข้อมูลรอบด้าน มาวิเคราะห์ร่วมกัน แสดงถึงความเที่ยงธรรมและเป็นกลาง สร้างความเชื่อมั่นและการยอมรับจากครูผู้รับการนิเทศ สะท้อนถึงความปรารถนาที่จะช่วยให้ครูพ้นจากอุปสรรคในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอำนวย มะโนมัย (2566) ที่พบว่า การบริหารงานบุคลากรตามหลักพรหมวิหาร 4 ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน ผู้บริหารควรพิจารณาผลการประเมินการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างจริงจังตามมาตรฐาน

2.5 การติดตามและเสริมแรง ผู้บริหารสื่อสารด้วยถ้อยคำที่สร้างสรรค์และให้กำลังใจ ผลักดันและส่งเสริมจัดหาเทคโนโลยีและเครื่องมือที่ทันสมัย สนับสนุนทุนสำหรับนวัตกรรมที่เกิดจากการนิเทศการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการนำเสนอและเผยแพร่ในเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเวทีวิชาการระดับเครือข่าย ระดับเขตพื้นที่การศึกษา หรือระดับชาติ เพื่อสร้างต้นแบบที่ดีในการนิเทศการจัดการเรียนรู้ให้กำลังใจ แสดงความยินดี ยกย่องและเชิดชูเกียรติ เมื่อผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศได้รับรางวัลจากการนำเสนอผลงาน สร้างวัฒนธรรมแห่งการชื่นชม คณะกรรมการนิเทศการจัดการเรียนรู้ติดตามโดยใช้เทคนิคการเก็บข้อมูลหลายวิธี เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์แผนการสอน การดูผลงานนักเรียน ทำให้ผู้บริหารได้ข้อมูลภาพรวมการนิเทศการจัดการเรียนรู้ที่ครบถ้วนและรอบด้าน การติดตามดำเนินการโดยคณะกรรมการดำเนินงานการนิเทศการจัดการเรียนรู้ แสดงถึงเจตนาที่จะกระจายอำนาจการประเมินและการกำกับดูแลไม่ให้อำนาจและดุลยพินิจตกอยู่กับบุคคลใดบุคคลหนึ่งเพียงผู้เดียวเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดความลำเอียง ทั้งนี้เป็นเพราะว่า คณะกรรมการใช้เทคนิคการติดตามที่หลากหลาย และใช้ความเป็นกลางในการติดตามผล ผู้บริหารใช้ถ้อยคำสร้างสรรค์ในการให้กำลังใจ พร้อมทั้งสนับสนุนเทคโนโลยีและทุนสำหรับนวัตกรรมที่เกิดจากการนิเทศการจัดการเรียนรู้ ลดข้อจำกัดของครู ชื่นชม เชิดชูเกียรติเมื่อประสบความสำเร็จ ทำให้ครูมีความพร้อมและพลังในการสร้างสรรค์รูปแบบการจัดการเรียนรู้ใหม่ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรพล แฉล้มจิตร และธีรภัทร์ ถิ่นแสนดี (2566) ที่พบว่า การบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการสร้างเสริมขวัญกำลังใจและยกย่องเชิดชูเกียรติ มีการสร้างขวัญกำลังใจยกย่องเชิดชูเกียรติทุกโอกาส การให้ขวัญและกำลังใจคือพลังสำคัญในการสร้างองค์กร ควรเอาใจเขามาใส่ใจเรา ให้ความเสมอภาค ยินดีปรารถนาดี

3. ผลการนำเสนอและประเมินแนวทางการนิเทศการจัดการเรียนรู้ตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนในเครือ ข่ายสถานศึกษาหัวไทร 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ผลการนำเสนอพบว่า แนวทางการนิเทศการจัดการเรียนรู้ตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนในเครือข่ายสถานศึกษาหัวไทร 2 ได้แก่ 1) การสร้างความตระหนักและรับรู้ 2) การวางแผนการนิเทศ 3) การดำเนินการนิเทศ 4) การประเมินผลเพื่อพัฒนา 5) การติดตามและเสริมแรง เป็นแนวทางที่ช่วยสร้างความเข้าใจและเห็นถึงประโยชน์ของการนิเทศการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ และการประเมินผลการนิเทศการจัดการเรียนรู้และมีความเป็นกลางและยุติธรรม ยึดหลักการมีส่วนร่วมเปิดโอกาสให้แลกเปลี่ยนสะท้อนปัญหา ส่งเสริมให้มีการนำเสนอในเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ให้กำลังใจ แสดงความยินดี ยกย่องและเชิดชูเกียรติ โดยดำเนินการตามหลักพรหมวิหาร 4 มีการดำเนินการ ดังนี้ 1) เมตตา (ความหวังดี ความปรารถนาดี) 2) กรุณา (ความช่วยเหลือ ความเห็นใจ) 3) มุทิตา (ความยินดีในความสำเร็จ) 4) อุเบกขา (ความเป็นกลาง ความยุติธรรม) โดยผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าแนวทางการนิเทศการจัดการเรียนรู้ตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนในเครือข่ายสถานศึกษาหัวไทร 2 มีความเป็นไปได้ มีความเหมาะสมและมีเป็นประโยชน์ ทั้งนี้เป็นเพราะหลักพรหมวิหาร 4 บูรณาการในการดำเนินงานส่งผลให้เกิดความร่วมมือของผู้บริหารและครูผู้สอน มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีความยืดหยุ่น ปรับให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา มีรูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายมาใช้ บริหารจัดการด้วยความเป็นกลาง สามารถนำไปปรับใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธีระยุทธ อ้วนวงค์ และโกวัฒน์ เทศบุตร (2568) ที่พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการนิเทศภายในโดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้โดยผู้ทรงคณวุฒิ พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

องค์ความรู้การวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการนิเทศการจัดการเรียนรู้ตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนในเครือข่ายสถานศึกษาหัวไทร 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ผู้วิจัยสามารถสรุปเป็นองค์ความรู้การวิจัยดังนี้

วงกลมชั้นในสุด คือ แนวทางการนิเทศการจัดการเรียนรู้ประกอบไปด้วยขั้นตอน ดังนี้

1. การสร้างความตระหนักและรับรู้ สร้างความเข้าใจร่วมกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระดมความคิดเห็นพัฒนาตนเองเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ และพัฒนาทักษะใหม่ ๆ

2. การวางแผนการนิเทศ กำหนดทิศทางและเป้าหมายการนิเทศการจัดการเรียนรู้ วางแผนการนิเทศการจัดการเรียนรู้ภายใต้หลักความร่วมมือ จัดทำปฏิทินการนิเทศการจัดการเรียนรู้ เล่มคู่มือขั้นตอนการนิเทศ และออกแบบเครื่องมือวัดและประเมินผลการนิเทศการจัดการเรียนรู้

3. การดำเนินการนิเทศ ดำเนินการตามปฏิทินการนิเทศการจัดการเรียนรู้และมีความยืดหยุ่น และรูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัยและหลากหลาย

4. การประเมินผลเพื่อพัฒนา แนะนำจุดเด่น ชี้แนะจุดที่ควรปรับปรุง เปิดโอกาสให้สะท้อนปัญหาประเมินโดยใช้แบบประเมินที่หลากหลาย และนำผลประเมินวางแผนการนิเทศการจัดการเรียนรู้ครั้งถัดไป

5. การติดตามและเสริมแรง ติดตามการนิเทศการจัดการเรียนรู้โดยผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์หลากหลาย สร้างแรงจูงใจทางบวกและส่งเสริมให้มีการนำเสนอแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และยกย่อง ชมเชย เชิดชูเกียรติ

กรอบสี่เหลี่ยมด้านนอก คือ หลักพรหมวิหาร 4 สามารถบูรณาการให้เกิดประสิทธิภาพ ในการนิเทศการจัดการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีและนำไปสู่ประสิทธิภาพทางการศึกษาที่ดีขึ้น เป็นหลักธรรมที่เป็นแนวปฏิบัติที่ใช้ความเข้าใจ ความรัก ความปรารถนาดี และความยุติธรรม โดยมีหลักการดังนี้ 1) เมตตา คือ เห็นความสำคัญและคุณค่าของผู้รับการนิเทศ สร้างบรรยากาศที่ดีในการนิเทศ และรับฟังอย่างตั้งใจ 2) กรุณา คือ ความเห็นอกเห็นใจ ความกระตือรือร้นที่จะเข้าไปช่วยเหลือ เสนอทางเลือกหรือสาธิตให้ดู 3) มุทิตา คือ ความยินดีชื่นชม ค้นหาและส่งเสริมจุดแข่ง สร้างเวทีแบ่งปันความสำเร็จได้มีโอกาสนำเสนอแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 4) อุเบกขา คือ ความวางใจเป็นกลาง รู้จักใช้ปัญญาพิจารณาอย่างรอบคอบและถ่วงสมดุลกัน เป็นการป้องกันไม่ให้เกิดความลำเอียง สรุปดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรประชุมสร้างความเข้าใจในกระบวนการขั้นตอนการนิเทศการจัดการเรียนรู้ บูรณาการหลักพรหมวิหาร 4 เพื่อให้การปฏิบัติงานไปในทิศทางเดียวกัน

1.2 ผู้บริหารควรส่งเสริมการออกแบบพัฒนาเครื่องมือการนิเทศที่เน้นการสะท้อนผลเชิงสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้ครูรวมกลุ่มแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และช่วยเหลือกันแก้ปัญหาในชั้นเรียน

1.3 ผู้บริหารควรมีการวางแผนและพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผลโดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย ตรวจสอบข้อมูลผลการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนากระบวนการนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงกัลยาณมิตรตามหลักพรหมวิหาร 4 เพื่อยกระดับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน

2.2 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการนิเทศการจัดการเรียนรู้ตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการจัดการเรียนรู้ของครู

2.3 ควรศึกษาการนิเทศเชิงสร้างสรรค์ด้วยหลักพรหมวิหาร 4 เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในศตวรรษที่ 21

เอกสารอ้างอิง

กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาหัวไทร 2. (2567). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567. นครศรีธรรมราช: สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3.

กัตติกา สกุลสวน. (2565). รูปแบบการนิเทศแนวใหม่เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 9(1), 93.

คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีนายเศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรี. (2566). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 140 ตอนพิเศษ 221 ง หน้า 9-10. (11 กันยายน 2566).

ชนิกานต์ บัวศรี. (2566). สภาพการดำเนินการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1. การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ทิพวรรณ ถาวรโชติ. (2564). รูปแบบการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ธิดารัตน์ หัตถมา. (2566). แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในสถานศึกษาลังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ธีระยุทธ อ้วนวงค์ และโกวัฒน์ เทศบุตร. (2568). การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในโดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา, 16(1), 248.

นิรุทธ์ นันทมาศวังนรา. (2560). รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, 6(1), 61.

บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: สรีวิยาสาสน์.

พรนภา วัดน้อย. (2564). กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1. การค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

พระธรรมวิสุทธิกวี (พิจิตร จิตวณโณ). (2543) การพัฒนาจิต. นครปฐม: โรงพิมพ์มหามงกุฎราชวิทยาลัย.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 1). (2542). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 116 ตอนที่ 74 ก หน้า 4 (19 สิงหาคม 2542).

พระราชวรมุนี. (2528). ปรัชญาการศึกษาไทย ฉบับแก้ไข-รวบรวมใหม่. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

ภัคภร เลิศชัยวานิช. (2566). การนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3. การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

มณีรัตน์ นันใจวงษ์. (2568). แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนของกลุ่มโรงเรียนแม่กุ-มหาวันสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2. วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย (สพบท.), 7(3), 397.

รัชศักดิ์ นาคินชาติ. (2568). การพัฒนารูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนเขาฉกรรจ์วิทยาคมสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว. วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 9(11), 386.

วราภรณ์ ผาสีดา. (2568). แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2. วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย (สพบท.), 7(3), 224.

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3. (2568). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568. นครศรีธรรมราช: สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3.

สุรพล แฉล้มจิตร และธีรภัทร์ ถิ่นแสนดี. (2566). การบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3. วารสารวิชาการรัตนบุตย์, 5(2), 412.

สุวิจยา มูลทา. (2567). การศึกษาสภาพการนิเทศ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐานสำหรับครูระดับประถมศึกษา. สักทอง วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทมส.), 30(3), 178-179.

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562) แนวทางการนิเทศบูรณาการโดยใช้พื้นที่เป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่การนิเทศภายในโรงเรียนโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

อติวัชญ์ เสมอใจ. (2566). การบริหารงานวิชาการตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสวนเทพรัตน์ทีปไท้เฉลิมพระเกียรติ จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

อธิกร ทาแกง. (2563). การศึกษาบทบาทการนิเทศเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยพะเยา.

อำนวย มะโนมัย. (2566). การบริหารงานบุคลากรตามหลักพรหมวิหาร 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น. วารสารครุศาสตร์ปัญญา, 2(1), 18

Krejcie, R. V. and Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for research activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) 2569
Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU Vol. 13 No. 1 (January-April) 2026
ISSN: 2673-0030 (Online) https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลศาสตร์เครื่องกลร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD นักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ

A STUDY OF ACADEMIC ACHIEVEMENT USING MECHANICS OF MACHINES LEARNING ACTIVITY KITS WITH COOPERATIVE LEARNING MANAGEMENT USING STAD TECHNIQUE IN VOCATIONAL CERTIFICATE RROGRAM

[1]พิชญากร สุดคิด Pichayakorn Sudkid [2]ชุติมา วัฒนะคีรี Chutima Vatanakhiri
[3]วีณา ซุ้มบัณฑิต Weena Sumbandit
[1, 2, 3]มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น Saint John's University, Thailand
Corresponding Author E-mail: psudkid1993@gmail.com

Article Received: September 12, 2025. Revised: April 22, 2026. Accepted: April 24, 2026.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลศาสตร์เครื่องกลร่วมกับเทคนิค STAD นักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ และ 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาระหว่างหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่เรียนโดยการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลศาสตร์เครื่องกลร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD นักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 สาขาช่างยนต์ วิทยาลัยเทคนิคนครศรีธรรมราช ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 ที่เรียนวิชากลศาสตร์เครื่องกลจำนวน 10 ห้องเรียน รวม 115 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 สาขาช่างยนต์วิทยาลัยเทคนิคนครศรีธรรมราช ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 18 คน 1 ห้องเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ 1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลศาสตร์เครื่องกลร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD 2) แผนการจัดการเรียนรู้วิชากลศาสตร์เครื่องกล 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชากลศาสตร์เครื่องกล ชั้นปีที่ 3 และ 4) แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การหาค่า t-test

ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลศาสตร์เครื่องกลร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD นักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ 2) ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาหลังเรียน ที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลศาสตร์เครื่องกลร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD นักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน คิดเป็นร้อยละ 78.89 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

คำสำคัญ: ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, กิจกรรม, กลศาสตร์เครื่องกล, การเรียนรู้แบบร่วมมือ, ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

Abstract

The objectives of this research were 1) to compare students' learning achievement before and after instruction using a set of mechanics of machines learning activities integrated with the cooperative learning technique STAD among vocational certificate students, and 2) to compare students' problem-solving ability after instruction with the 70 percent criterion using the same instructional approach. The sample group used in this study consisted of 18 third-year vocational certificate students in the Automotive Department at Nakhon Si Thammarat Technical College during the first semester of the academic year 2025, comprising one classroom. The research instruments employed in this study were: (1) a set of learning activities in mechanics of machines integrated with cooperative learning using the STAD technique, (2) lesson plans for the mechanics of machines course, (3) an achievement test for the third-year mechanics of machines course, and (4) a problem solving ability test. Data were analyzed using mean, standard deviation, and t-test.

The results of the study revealed that: (1) the students who learned through the mechanics of machines learning activity set integrated with cooperative learning using the STAD technique had significantly higher post-test learning achievement scores than their pre-test scores at the .05 level. The average post-test score was higher than the pre-test score, which was consistent with the research hypothesis. (2) The students' problem solving ability after learning with the mechanics of machines learning activity set integrated with cooperative learning using the STAD technique was significantly higher than the 70 percent criterion at the .05 level. The average post-test score was 78.89 percent, which was consistent with the research hypothesis.

Keywords: Learning Achievement, Activities, Mechanics of Machines, Cooperative Learning, Problem Solving Ability

บทนำ

พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัวที่พระราชทานแก่ครูอาจารย์และบัณฑิตกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ ความว่า "การศึกษาคือสิ่งสำคัญที่พัฒนาความรู้ กระบวนการคิดการวิเคราะห์ ทักษะการแก้ปัญหาการฝึกปฏิบัติ ความประพฤติ คุณธรรมและจริยธรรมของบุคคลเพื่อให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ " (แผนงานหนังสือรวมพระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10, 2562) การศึกษาเป็นทั้งเครื่องมือในการพัฒนาคนและการพัฒนาประเทศ การพัฒนาที่มีคุณภาพและมีความยั่งยืน จึงขึ้นอยู่กับคุณภาพการศึกษา และคุณภาพของประชาชนเป็นหลัก ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อให้การศึกษาไปพัฒนาคนจึงถือเป็นเรื่องสำคัญ การศึกษาเป็นบทบาทสำคัญที่ช่วยพัฒนาความรู้ ทักษะ เจตคติ ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม และความสามารถของประชาชนในประเทศช่วยให้ประชาชนมีศักยภาพในการทำงาน การแก้ปัญหา และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ การศึกษาเป็นรากฐานที่ช่วยปลูกจิตสำนึกประชาชนตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาตนเอง การมีความรู้และทักษะ

ที่เพียงพอจะเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพ การเตรียมความพร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงาน เป็นการสร้างความมั่นคง ยั่งยืน มั่งคั่ง ทางด้านเศรษฐกิจในประเทศ ดังนั้นการศึกษาจึงเป็นกลไกหลักในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อันเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศ ระบบการศึกษาจึงต้องปรับเปลี่ยนให้รองรับสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม การเมืองเศรษฐกิจ กระแสโลกาภิวัตน์ ความท้าทายที่เป็นพลวัตของโลกศตวรรษที่ 21 กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้จัดทำหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพพุทธศักราช 2567 ขึ้นเพื่อเป็นกรอบแนวทางการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพมีมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ โดยเน้นการบูรณาการความรู้กับทักษะการปฏิบัติจริง การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมและทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ตลอดจนส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต คำนึงถึงความยืดหยุ่น และความหลากหลายของผู้เรียนพร้อมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสถานประกอบการในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรดังกล่าวนี้จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาในระบบอาชีวศึกษา สามารถผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีคุณภาพมีสมรรถนะสูงมีทักษะเฉพาะทางที่สอดคล้องกับความต้องการตลาดแรงงาน ทั้งในระดับประเทศและนานาชาติ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากระทรวงศึกษาธิการ อธิบายว่าหลักสูตรเปรียบเสมือนกรอบแนวทางหลักที่ชี้นำกระบวนการจัดการศึกษาโดยมีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางความรู้ การสร้างเจตคติ และการฝึกฝนทักษะต่างๆ ให้กับผู้เรียนสายอาชีพ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะปฏิบัติ ส่งเสริมคุณธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ สามารถทำงานได้ตามมาตรฐานอาชีพ ทั้งในสถานประกอบการและอาชีพอิสระ การจัดการเรียนการสอนจึงเป็นการฝึกปฏิบัติ ให้ผู้เรียนเกิดทักษะความสามารถตรงตามความต้องการของสถานประกอบการพร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2567)

วิชากลศาสตร์เครื่องกลเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับผู้เรียนสายอาชีพในกลุ่มสาขาวิชาอุตสาหกรรม โดยเฉพาะในสายงานเครื่องกลและยานยนต์ ซึ่งอยู่ในหมวดสมรรถนะวิชาชีพ กลศาสตร์ถือเป็นส่วนหนึ่งของสาขาฟิสิกส์ที่ศึกษาเกี่ยวกับแรง และผลของแรงที่กระทำต่อวัตถุ ระบบของแรง โมเมนต์ ความสมดุล ความเร็ว ความเสียดทาน การเคลื่อนที่ งานและพลังงาน ความเค้นและความเครียด สมบัติของของไหลเบื้องต้น สมบัติทางเทอร์โมไดนามิกซ์เบื้องต้น และการประยุกต์ใช้ในงานเครื่องกล ผู้เรียนสามารถนำความรู้มาคำนวณออกแบบเบื้องต้นแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับหลักกลศาสตร์ในงานเครื่องกล เช่น การออกแบบและผลิตเครื่องจักร การสร้างชิ้นส่วนยานยนต์ การออกแบบโครงสร้างเครื่องจักรให้มีความเสถียรและแข็งแรง รวมถึงการควบคุมระบบการทำงานของเครื่องยนต์ ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับงานด้านเครื่องกลส่งเสริมทักษะการคิดอย่างเป็นระบบเป็นคุณสมบัติที่จำเป็นในการแก้ปัญหาทางเทคนิคในสาขางานวิศวกรรมที่ต้องอาศัยความรอบคอบ ด้วยเหตุนี้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) กำหนดให้ผู้เรียนสาขาช่างยนต์ต้องศึกษาเนื้อหาในรายวิชากลศาสตร์เครื่องกล (20101-2007) เพื่อเสริมความรู้ทักษะด้านการคำนวณเกี่ยวกับกลศาสตร์ และการคำนวณหาค่าต่างๆ ที่ต้องใช้ในงานเครื่องกล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2567)

วิทยาลัยเทคนิคนครศรีธรรมราช สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ดำเนินการจัดการศึกษาภายใต้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ รายวิชากลศาสตร์เครื่องกล จากรายงานประเมินผลทางการเรียนของนักเรียนภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 พบว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชากลศาสตร์เครื่องกล เรื่องการคำนวณหาค่าระบบแรง การสมดุล และความเสียดทาน มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 61.20 อยู่ในระดับพอใช้ โดยมีคะแนนแต่ระดับ ดังนี้ คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 50-54 คะแนน(เกรด 1) จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 8.33 คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 55-59คะแนน (เกรด 1.5) จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 60-64 คะแนน (เกรด 2) จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 41.67 คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 65-69

คะแนน (เกรด 2.5) จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 8.33 คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 70-74 (เกรด 3) จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 รวมนักเรียนทั้งหมด 12 คน

จากการศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนดังกล่าวข้างต้น ผลการวิเคราะห์ปัญหาอาจมีสาเหตุด้านผู้เรียน ผู้เรียนขาดพื้นฐานความรู้ ทักษะการคำนวณ ขาดความรู้ความเข้าใจ หรือการคำนวณที่เกี่ยวกับกลศาสตร์เครื่องกล และการประยุกต์ใช้ในงานเครื่องกล เจตคติที่ถูกต้องในการเรียนวิชากลศาสตร์เครื่องกล และนักเรียนมีความแตกต่างกัน ด้านผู้สอนครูใช้วิธีการสอนแบบบรรยายพร้อมยกตัวอย่างขาดการสื่อสารและนวัตกรรม ข้าพเจ้าในฐานะครูผู้สอนที่ได้รับมอบหมาย ทำหน้าที่สอนในรายวิชากลศาสตร์เครื่องกล จึงได้ศึกษาหลักสูตร แนวคิดทฤษฎี รูปแบบการสอนสื่อนวัตกรรมการเรียนการสอน ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากเอกสารทางวิชาการสื่อออนไลน์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพ ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพราะชุดกิจกรรมการเรียนรู้ถือเป็นนวัตกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมมากขึ้นในกระบวนการเรียนรู้ หรือการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ประกอบกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มีความสอดคล้องกับทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล การนำหลักจิตวิทยามาใช้ในการเรียนการสอนต้องคำนึงถึงความสามารถของบุคคลความสนใจ ความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ (ณสินี นาฎ บุญญากร, 2561) และชุดกิจกรรมการเรียนการสอนยังสอดคล้องกับจิตวิทยาการเรียนรู้ที่อธิบายไว้ว่า การเรียนรู้ที่ดี ต้องให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง นักเรียนรับทราบผลการเรียนของตนเองในทันที มีการเสริมแรงเพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ไปทีละขั้นตอนตามความสามารถ และความสนใจ (กุลณัฐ ปลั่งกลาง, 2562) อธิบายว่า นอกจากแนวคิดทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล และหลักจิตวิทยาการออกแบบการเรียนการสอน ยังได้เสนอแนวคิดการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนจากที่เคยให้ความสำคัญกับครูเป็นแหล่งความรู้หลักมาเป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับผู้เรียนโดยใช้แหล่งเรียนรู้จากสื่อการสอนที่หลากหลาย โดยเฉพาะชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงข้อดีไว้ เช่น บุญเกื้อ ควรหา (2542) กล่าวไว้ว่า คุณประโยชน์ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้ผู้สอนถ่ายทอดเนื้อหา และประสบการณ์ที่มีความซับซ้อนช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนที่กำลังศึกษา สร้างโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น ฝึกทักษะการตัดสินใจ การค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง เพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ การแก้ปัญหาด้านความแตกต่างระหว่างบุคคล ส่งเสริมการศึกษาที่เหมาะสมกับแต่ละบุคคล แต่อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีข้อดีหลายประการดังที่กล่าวมาแล้ว แต่สภาพปัญหาของนักเรียนอีกประการหนึ่ง ก็คือ นักเรียนมีความแตกต่างทางด้านผลสัมฤทธิ์ และขาดเจตคติต่อการเรียน ดังนั้นต้องนำวิธีการสอนแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD (Student Team Achievement Division, STAD) มาพัฒนาทางการเรียนการสอน โดยมีนักการศึกษา Robert E. Slavin (1995) และทีมงานจากมหาวิทยาลัย John Hopkins (อ้างถึงใน พนอ เล็ดรอด, 2559) อธิบายว่า เป็นการจัดการเรียนรู้โดยแบ่งนักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันออกเป็นกลุ่มขนาด 4-5 คนส่งเสริมให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกันมีความรับผิดชอบร่วมกันเป็นรูปแบบการเรียนรู้แบบทีม ดังนั้น หากผู้ที่มีผลการเรียนต่ำก็ยังสามารถได้รับการช่วยเหลือจากทีมได้ โดยการพยายามทำคะแนนให้ดีกว่าครั้งที่ผ่านมา (Johnson, D. W. and Johnson, R. T., 1987, อ้างถึงใน พนอ เล็ดรอด, 2559) โดยมีผลวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD ส่งผลให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักเรียนนำไปสู่การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมทั้งทักษะการอยู่ร่วมกันในสังคมที่ดีขึ้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 คณะบริหารธุรกิจ ที่พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับการแสดงทางวิทยาศาสตร์ช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ

นักเรียนมีระดับดีขึ้นเกินกว่าครึ่งของนักเรียนทั้งหมด (ปิยาภรณ์ รัตนากรกุล, 2536 อ้างถึงใน วรรณา อนะมาน, 2559; รัญชนก ธรรมชัย, 2559)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะผู้สอนรายวิชากลศาสตร์เครื่องกลจึงสนใจศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลศาสตร์เครื่องกลร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD เพื่อใช้ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชากลศาสตร์เครื่องกลให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการเรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลศาสตร์เครื่องกลร่วมกับเทคนิค STAD นักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาระหว่างหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่เรียนโดยการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลศาสตร์เครื่องกลร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD นักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 สาขาช่างยนต์ วิทยาลัยเทคนิคนครศรีธรรมราช ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 ที่เรียนวิชากลศาสตร์เครื่องกล จำนวน 10 ห้องเรียนรวมทั้งสิ้น 155 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 สาขาช่างยนต์ วิทยาลัยเทคนิคนครศรีธรรมราช ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 18 คน 1 ห้องเรียน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลศาสตร์เครื่องกลร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD นักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ จำนวน 3 หน่วย คือ หน่วยที่ 1 เรื่องระบบแรง หน่วยที่ 2 เรื่องการสมดุล หน่วยที่ 3 เรื่องความเสียดทาน

3.2 แผนการจัดการเรียนรู้ได้สร้างตามโครงสร้างรายวิชากลศาสตร์เครื่องกล ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ มี 5 แผน เวลา 16 ชั่วโมง

3.3 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชากลศาสตร์เครื่องกล นักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 ที่ใช้ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เป็นแบบทดสอบเลือกตอบ ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

3.4 แบบทดสอบวัดความสามารถการคิดแก้ปัญหา แบบอัตนัยจำนวน 6 ข้อ นักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ

4. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

4.1 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลศาสตร์เครื่องกลร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD นักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ มีขั้นตอนดังนี้ 1) ศึกษาหลักสูตรรายวิชากลศาสตร์เครื่องกลและคำอธิบายรายวิชา เพื่อวิเคราะห์สาระการเรียนรู้จุดประสงค์การเรียนรู้ 2) ศึกษาหลักการ แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) ศึกษาเอกสารงานวิจัย และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการ

สอนรายวิชากลศาสตร์เครื่องกล การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD เพื่อนำมาใช้ในการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ 4) วิเคราะห์จุดประสงค์ สมรรถนะและคำอธิบายรายวิชา เพื่อสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลศาสตร์เครื่องกลร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ และสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับสมรรถนะประจำหน่วย จุดประสงค์การเรียนรู้ จำนวน 3 ชุด ได้แก่ ชุดที่ 1 ระบบแรง, ชุดที่ 2 การสมดุล และชุดที่ 3 ความเสียดทาน 5) นำชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลศาสตร์เครื่องกลร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบรายละเอียดความชัดเจน ความถูกต้อง และความเหมาะสมของเวลาตลอดจนการใช้ภาษา โดยใช้แบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) 6) ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ 7) นำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่แก้ไขแล้วเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความถูกต้องเหมาะสมของจุดประสงค์การเรียนรู้ แล้วนำผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 หมายความว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

4.2 แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชากลศาสตร์เครื่องกล ชั้นปีที่ 3 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพพุทธศักราช 2567 ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อทำการวิเคราะห์คำอธิบาย สมรรถนะ จุดประสงค์ และโครงสร้างรายวิชา 2) ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ และหลักการเกี่ยวกับการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 3) กำหนดเนื้อหาที่ใช้ในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องระบบแรง จำนวน 2 แผน 6 ชั่วโมง หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องการสมดุล จำนวน 1 แผน 4 ชั่วโมง และหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องความเสียดทาน จำนวน 2 แผน 6 ชั่วโมง ทดสอบก่อนเรียน 2 ชั่วโมง หลังเรียน 2 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 20 ชั่วโมง 4) ดำเนินการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ให้ครอบคลุมเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ จำนวน 5 แผน แต่ละแผนมีองค์ประกอบ ดังนี้ สาระสำคัญ สมรรถนะประจำหน่วย จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระการเรียนรู้ กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ เอกสารประกอบการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล 5) นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ทำการตรวจสอบประเมินความถูกต้อง และความเหมาะสม นำผลการประเมินหาคุณภาพความเหมาะสมโดยใช้เครื่องมือประเมินเป็นแบบมาตรฐานส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีการของ Likert (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) 6) นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.63 หมายความว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างนั้นเหมาะสมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก

4.3 การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชากลศาสตร์เครื่องกล หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 จำนวน 40 ข้อ ใช้ได้จริง 30 ข้อ ดำเนินการสร้าง และหาคุณภาพ ดังนี้ 1) ศึกษาทฤษฎีวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และศึกษาแนวทางการวัดผลประเมินผลตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2567 ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และศึกษาหลักการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลศาสตร์เครื่องกล 2) ศึกษาคำอธิบายรายวิชา สมรรถนะ และจุดประสงค์วิชากลศาสตร์เครื่องกล นำมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเนื้อหาสาระการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อเป็นข้อคำถามในแบบทดสอบ แล้วจัดทำโครงร่างแบบทดสอบตามเนื้อหาที่จัดขึ้นในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) ดำเนินการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการ

เรียน แบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก 40 ข้อ โดยให้ครอบคลุมเนื้อหาสอดคล้องกับสมรรถนะ จุดประสงค์การเรียนรู้ และพฤติกรรมที่ต้องการวัด 4) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สร้างขึ้นทั้งหมด 40 ข้อ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบคุณลักษณะของแบบทดสอบในด้านความสอดคล้องของเนื้อหาภาษาที่ใช้ ความสอดคล้องของพฤติกรรมที่ต้องการวัด และความเหมาะสมของตัวเลือกโดยวิธีการตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index Of Congruence : IOC) (บุญชม ศรีสะอาด, 2558) 5) ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอของผู้เชี่ยวชาญในเรื่องภาษาที่ใช้ในข้อคำถามให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้นแล้วนำคะแนนที่ได้ มาวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบ กับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยคัดเลือกข้อสอบที่มีค่า (IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป พบว่า มีค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 คัดเลือกข้อสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ถึง 1.00 6) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการ ไปทดลอง (Try Out) กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นปีที่ 3 ห้อง 7 และ ห้อง 8 จำนวน 30 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 ที่ผ่านการเรียนเนื้อหานี้มาแล้ว ทำแบบทดสอบและกระดาษคำตอบมาตรวจให้คะแนน 7) วิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนกโดยใช้วิธีการของ (สมนึก ภัททิยธนี, 2559) ซึ่งจากการวิเคราะห์พบว่า ข้อสอบมีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.40 – 0.95 และค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.03 - 0.95 คัดเลือกข้อสอบให้เหลือ 30 ข้อ ความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.40 – 0.70 และค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.21 -0.25 แล้วนำข้อสอบที่คัดเลือกไว้ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นตามวิธีการของ Ruder Richardson โดยใช้สูตร KR-20 (บุญชม ศรีสะอาด, 2558) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.73 8) ได้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชากลศาสตร์เครื่องกลหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 จำนวน 30 ข้อ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มทดลองต่อไป

4.4 การสร้างแบบทดสอบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาแบบอัตนัย จำนวน 6 ข้อ นักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้ 1) ศึกษาคำอธิบายรายวิชา สมรรถนะรายวิชา และจุดประสงค์การเรียนรู้ รายวิชากลศาสตร์เครื่องกล และนำมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเนื้อหาสาระการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อสร้างแบบทดสอบอัตนัย 2) ศึกษาแนวคิดกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา (Polya) เพื่อนำมาสร้างแบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา 3) สร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาแบบอัตนัย จำนวน 6 ข้อ โดยให้ครอบคลุมเนื้อหา สมรรถนะรายวิชา จุดประสงค์การเรียนรู้ และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาตามแนวคิดแก้ปัญหาของโพลยา (Polya) 4) สร้างเกณฑ์การให้คะแนนแบบระดับคุณภาพ 5) นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสม โดยวิธีการตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง(Index Of Congruence : IOC) (บุญชม ศรีสะอาด, 2558) 6) ผลการประเมินความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา (แบบอัตนัย) มีค่าเท่ากับ 1.00 และผลการประเมินความเหมาะสมการให้คะแนนกับขั้นตอนการแก้ปัญหาของแบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา (แบบอัตนัย) ได้ค่าเฉลี่ย 4.54 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.5 อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด 7) นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา (แบบอัตนัย) มาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ได้ค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.64 -0.71 และค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.20 -0.23 และความเชื่อมั่นตามวิธีของครอนบาค โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α - coffecient) (ชวลิต ชูกำแพง, 2553) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.79 นำแบบวัดความสามารถการคิดแก้ปัญหาที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดการเรียนรู้และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

5.1 ทดสอบก่อนเรียนกับกลุ่มตัวอย่าง ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชากลศาสตร์เครื่องกลนักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 และบันทึกผลการทดสอบไว้เป็นคะแนนแบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-Test) เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.2 ดำเนินการทดลองสอนโดยผู้วิจัยได้ดำเนินการด้วยตนเอง ใช้เวลาทดลอง 16 ชั่วโมงโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลศาสตร์เครื่องกลร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD นักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ

5.3 เมื่อเสร็จสิ้นการทดลองแล้ว ทำการทดสอบหลังเรียน (Post-Test) ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชากลศาสตร์เครื่องกลนักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ซึ่งเป็นฉบับเดียวกันกับแบบทดสอบก่อนเรียน และตรวจให้คะแนนแล้วนำคะแนนไปทำการวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

5.4 นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา (อัตนัย) จำนวน 6 ข้อ เพื่อทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชากลศาสตร์เครื่องกล นักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพแล้วตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนน เสร็จแล้วนำคะแนน ไปวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลศาสตร์เครื่องกลร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD นักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (T-Test Dependent) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์วิเคราะห์ผล

6.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาระหว่างหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลศาสตร์เครื่องกลร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD นักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (One Sample t-test) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์วิเคราะห์ผล

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการเรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลศาสตร์เครื่องกลร่วมกับเทคนิค STAD นักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลศาสตร์เครื่องกลร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD นักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลศาสตร์เครื่องกลร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD นักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ

ประเภทคะแนน	n	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	∑D	$\sum D^2$	t
ทดสอบก่อนเรียน	18	30	10.67	2.11			
ทดสอบหลังเรียน	18	30	23.17	1.98	225	2,841	40.96

หมายเหตุ. t (.05, df 17) = 2.1098 มีนัยสำคัญทางสถิติ .05*

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาระหว่างหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่เรียนโดยการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลศาสตร์เครื่องกลร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD นักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พบว่า ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา หลังเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลศาสตร์เครื่องกลร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD นักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน คิดเป็นร้อยละ 78.89 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความความสามารถในการคิดแก้ปัญหาระหว่างหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่เรียนโดยการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลศาสตร์เครื่องกลร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD นักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	t
หลังเรียน	18	60	47.33	6.05	31.13

หมายเหตุ. t (.05, df 17) = 2.1098 มีนัยสำคัญทางสถิติ .05*

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่นำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการเรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลศาสตร์เครื่องกลร่วมกับเทคนิค STAD นักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลศาสตร์เครื่องกลร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD นักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ หลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษามีกระบวนการ สร้างและพัฒนาคุณภาพเครื่องมืออย่างถูกต้อง ตามหลักวิชาการ คือ มีการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพพุทธศักราช 2567 ศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD แนวคิดทฤษฎีในการสร้างชุดการเรียนรู้ และศึกษาหลักสูตรรายวิชากลศาสตร์เครื่องกล วิเคราะห์จุดประสงค์รายวิชา สมรรถนะรายวิชา เพื่อนำมาสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลศาสตร์เครื่องกลร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD จัดทำแผนเพื่อเป็นคู่มือในการจัดการเรียนรู้ จัดทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาแล้วนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นหาคุณภาพของเครื่องมือแต่ละประเภทอย่างถูกต้อง ตามหลักวิชาการเป็นไปตามลำดับขั้นตอน จัดลำดับการเรียนรู้มีความเหมาะสม โดยมีสาระการเรียนรู้สอดคล้องกับเนื้อหา สื่อความหมายเข้าใจได้ง่าย จึงถือว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นนี้ เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครูสามารถถ่ายทอดเนื้อหาไปยังผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังช่วยตอบสนองต่อความต้องการ และความสามารถที่แตกต่างกันของนักเรียนแต่ละคน ทำให้นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เนื่องจากได้กำหนดขั้นตอนการเรียน จากง่ายไปสู่ยากใช้สื่อการสอนที่หลากหลายสอดคล้องกับเนื้อหา ทำให้นักเรียนเข้าใจได้ดีรวดเร็วมากขึ้น ส่งผลให้นักเรียนสามารถประสบความสำเร็จได้ด้วยตนเอง และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้กำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ชัดเจน นักเรียนทำกิจกรรม และแสดงพฤติกรรมตามเป้าหมายที่ต้องการประเมิน ส่งผลให้นักเรียนได้พัฒนาความรู้ความเข้าใจ ทักษะ ประสบการณ์ของนักเรียน

จึงทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน ดังที่ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2558) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทุกระดับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ จัดเป็นสื่อการสอนชนิดหนึ่ง ที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย เพราะเป็นการนำสื่อหลายชนิดมาประกอบกันเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนมากขึ้น โดยมีประโยชน์ของชุดกิจกรรมมีผลต่อการเรียนการสอนมีหลายประการ ดังนี้ 1) ช่วยให้ผู้สอนถ่ายทอดเนื้อหา ประสบการณ์ที่สลับซับซ้อน 2) เร้าความสนใจของผู้เรียนต่อสิ่งที่กำลังศึกษา 3) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นฝึกการตัดสินใจ แสวงหาความรู้ด้วยตนเองมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม 4) เป็นการสร้างความพร้อมความมั่นใจแก่ผู้สอน 5) ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนของผู้เรียน 6) แก้ปัญหาความแตกต่างระหว่างผู้เรียนและส่งเสริมการศึกษารายบุคคลตามความสนใจตามเวลาและโอกาสที่เอื้ออำนวยแก่ผู้เรียนที่แตกต่างกัน 7) ช่วยขจัดปัญหาการขาดแคลนครู 8) ช่วยให้นักเรียนรู้จุดมุ่งหมายของการเรียนชัดเจน 9) ชุดกิจกรรมจะกำหนดบทบาทของครูและนักเรียนไว้ชัดเจน 10) ชุดกิจกรรมเกิดจากการเอาวิธีระบบเข้ามาใช้ย่อมจะมีประสิทธิภาพ 11) เป็นการฝึกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้จากการทำงานร่วมกัน 12) เปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกวัสดุการเรียนและกิจกรรมตามความสนใจ 13) มีการวัดผลตัวเองบ่อยๆ ทำให้นักเรียนรู้การกระทำและสร้างแรงจูงใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

อีกทั้งในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลศาสตร์เครื่องกลได้นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD มาใช้ ในการจัดกิจกรรมร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลศาสตร์เครื่องกล เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD เป็นรูปแบบการเรียนรู้ และพัฒนาการเรียนรู้เป็นทีมหรือเรียนรู้เป็นกลุ่ม โดยแบ่งนักเรียนที่มีความสามารถที่แตกต่างกัน แต่ละกลุ่มประกอบด้วยเด็กเก่ง ปานกลาง อ่อน คละกันทำงานด้วยกันหาความรู้ร่วมกัน ตามเนื้อหาสาระที่ครูผู้สอนนำเสนอ จนเกิดการเรียนรู้ร่วมกันทั้งกลุ่ม หาคะแนนความก้าวหน้า และให้รางวัลทีม หรือกลุ่มที่มีคะแนนพัฒนาการสูงสุด เพื่อกระตุ้นส่งเสริมความร่วมมือในการเรียนรู้การทำงานโดยการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ส่งผลให้นักเรียนมีการแข่งขันในการเรียน นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีภายในกลุ่ม ผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำก็สามารถมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือทีม หรือกลุ่มก็ได้ โดยการพยายามทำคะแนนให้ดีกว่าครั้งที่ผ่านมา นักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน ทั้งเก่ง ปานกลาง และอ่อนได้รับการสนับสนุนให้มุ่งมั่นในการเรียนให้ดีที่สุด

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาระหว่างหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่เรียนโดยการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลศาสตร์เครื่องกลร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD นักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พบว่า ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา หลังเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลศาสตร์เครื่องกลร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD นักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน คิดเป็นร้อยละ 78.89 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ครูได้แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 6 คน คละนักเรียนเก่ง ปานกลาง อ่อน ทำงานร่วมกัน ศึกษาหาความรู้ร่วมกันให้นักเรียนเก่งภายในกลุ่ม ช่วยเหลือเพื่อนที่เรียนปานกลาง และอ่อนให้เข้าใจสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองจนเกิดการเรียนรู้ทั้งกลุ่ม แล้วผู้สอนยังใช้กิจกรรมให้รางวัลทีมหรือกลุ่มที่มีคะแนนพัฒนาการสูงสุด โดยคิดจากคะแนนความก้าวหน้า เพื่อกระตุ้นส่งเสริมความร่วมมือในการเรียนและการทำกิจกรรม นักเรียนภายในกลุ่มมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดการแข่งขันกันระหว่างกลุ่ม สร้างความกระตือรือร้นสนใจการเรียน อัตราการขาดเรียนลดลงผู้เรียนที่มีผลการเรียนต่ำก็สามารถมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือทีมหรือกลุ่มได้ โดยพยายามทำคะแนนให้ดีกว่าครั้งที่ผ่านมา นักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันทั้งเก่ง ปานกลาง และอ่อนได้รับการสนับสนุนให้มุ่งมั่นในการเรียนรู้ให้ดีที่สุดส่งผลต่อการพัฒนา

ความรู้ทักษะ ประสบการณ์เจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชากลศาสตร์เครื่องกล แต่เนื่องจากการเรียนรู้ในชั้นเรียนยังมีข้อจำกัดเรื่องของเวลา ดังนั้นในการจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลศาสตร์เครื่องกลร่วมกับเทคนิค STAD ผู้วิจัยได้นำมาประยุกต์ร่วมกันโดยมอบชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลศาสตร์เครื่องกลที่จะเรียนในชั่วโมงถัดไป ให้นักเรียนได้ศึกษาก่อนล่วงหน้าก่อนเข้าชั้นเรียน โดยกำหนดประเด็นการศึกษาตามขั้นตอนดังนี้ 1) ทำความเข้าใจปัญหา 2) วางแผนแก้ปัญหา 3) ขั้นแสดงวิธีการแก้ปัญหาและหาคำตอบ 4) ขั้นตอนตรวจสอบความสมเหตุสมผลของคำตอบ โดยตั้งเป็นประเด็นคำถามให้นักเรียนสรุปสาระสำคัญหรือประเด็นคำถามที่ต้องการคำตอบ (Robert E. Slavin, 1995)

แต่การเรียนรู้ในชั้นเรียนยังมีข้อจำกัดในเรื่องของเวลา ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลศาสตร์เครื่องกลร่วมกับเทคนิค STAD ผู้วิจัยได้นำมาประยุกต์ร่วมกันโดยจะมอบชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เรียนในชั่วโมงถัดไปให้นักเรียนนำไปศึกษาก่อนล่วงหน้า เมื่อเข้าชั้นเรียนนักเรียนพร้อมที่จะเข้าสู่บทเรียน ซึ่งสอดคล้องกับวิจารณ์ พานิช (2556) กล่าวว่า บทบาทของครูเปลี่ยนไปจากเดิมอย่างสิ้นเชิง ครูไม่ใช่ผู้ถ่ายทอดความรู้ เป็นผู้จุดประกายโดยการตั้งคำถามให้นักเรียนร่วมกันคิดภายในกลุ่มสร้างความสนุกสนานในการเรียน และเป็นผู้อำนวยการความสะดวกในการเรียน มีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนทำให้ศิษย์ที่เรียนช้าได้รับการเอาใจใส่ ครูจะไม่ยืนอยู่หน้าชั้นเรียนอีกต่อไปแต่จะเดินไปเดินมาในชั้นเรียนเพื่อช่วยเหลือลูกศิษย์ ซึ่งสอดคล้องกับพนอ เล็ดรอด (2559) ได้ชี้แจงให้เห็นถึงคุณประประโยชน์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ต่อการจัดการศึกษาในหลายด้าน ได้แก่ 1) ผู้เรียน มีความรับผิดชอบต่อตนเองและเพื่อนร่วมกลุ่ม 2) ส่งเสริมให้ผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันทำงานร่วมกัน 3) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสผลัดกันเป็นผู้นำ ช่วยให้พวกเขาฝึกฝนทักษะการเข้าสังคมผู้เรียนรู้สึกตื่นเต้นและสนุกสนานกับการเรียนรู้ สอดคล้องกับสลาวรรณ เชาว์เกษม (2561) กล่าวถึงข้อดีของการสอนแบบร่วมมือเทคนิค STAD ไว้ว่า 1) ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันช่วยให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมรู้จักช่วยเหลือซึ่งกันและกัน 2) เพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนักเรียนจะพัฒนาความรู้ความเข้าใจเนื้อหาได้ดี เพราะกระบวนการทำงานแบบกลุ่มช่วยกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ 3) พัฒนาทักษะการคิดและแก้ปัญหานักเรียนจะได้ฝึกคิดวิเคราะห์หาทางออกร่วมกัน 4) สร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ การมีคะแนนกลุ่มร่วมกับคะแนนรายบุคคลทำให้นักเรียนรู้สึกมีความรับผิดชอบต่อตนเอง และเพื่อนร่วมทีม 5) ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อหน้าที่นักเรียนแต่ละคนต้องมีบทบาทในกลุ่มรับผิดชอบต่อความสำเร็จของกลุ่มที่มีปัญหาการเรียนซึ่งการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลศาสตร์เครื่องกลร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน สอดคล้องกับการวิจัยของกิตติพงศ์ แสนรัก (2556) ที่พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับห้องเรียนกลับด้านที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการเรียนรู้เรื่องภูมิศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของอิศรา รุ่งอภิญญา (2559) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในหัวข้อชนิดของประโยคสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดราชบุรี โดยมีนักเรียนเข้าร่วมจำนวน 26 คน การจัดการเรียนรู้ใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ STAD ร่วมกับการใช้แบบฝึก พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริรักษ์ พันธ์บุรี (2558) ได้ทำการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ในหัวข้อโลกและการเปลี่ยนแปลงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยเปรียบเทียบระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD กับการ

จัดการเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐาน พบว่า ผลประสิทธิภาพอยู่ที่ 83.42/85.30 และ 84.37/82.88 ตามลำดับ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ระดับ .05 และความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้สามารถสรุปได้ว่าการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลศาสตร์เครื่องกลร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความการวิจัยครั้งนี้ คือ รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลศาสตร์เครื่องกลร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD อธิบายได้ดังนี้

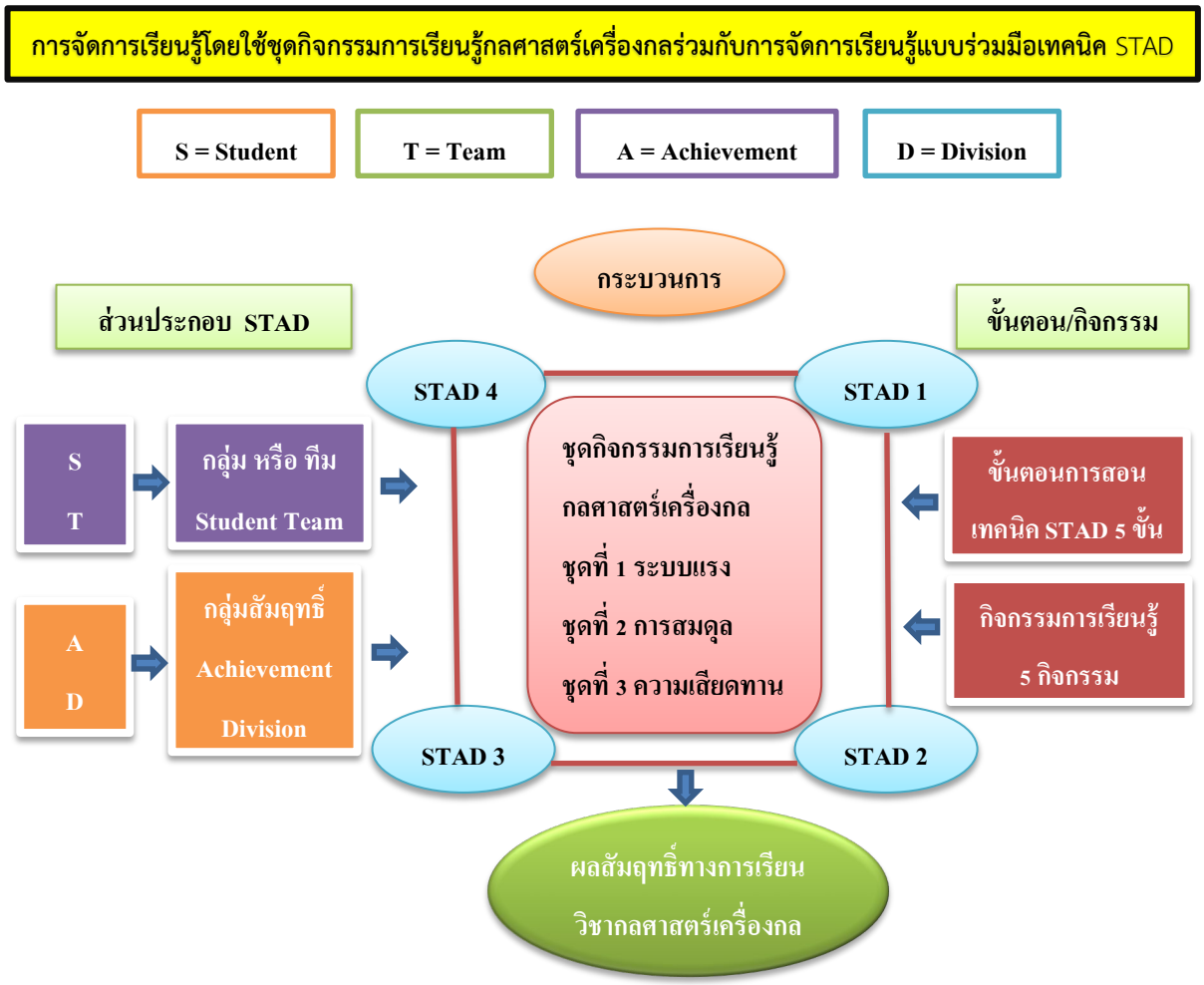
การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ Student Team Achievement Division (STAD) มีส่วนประกอบพื้นฐานที่สำคัญ 2 ส่วนคือ 1) กลุ่มหรือทีม (Student Team) แต่ละกลุ่มหรือทีม มีสมาชิก 4-5 คน ประกอบด้วยนักเรียนเก่ง 1 คน ปานกลาง 2-3 คน และนักเรียนอ่อน 1 คน กลุ่มหรือทีมจะต้องร่วมมือให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลศาสตร์เครื่องกล เพื่อให้แต่ละคนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียน สมาชิกในกลุ่มหรือทีมจะร่วมมือในการทำงานเพื่อแข่งขันกับทีมอื่น 2) ระบบกลุ่มสัมฤทธิ์ (Achievement Division) เป็นวิธีช่วยให้เด็กทุกระดับความสามารถแข่งขันกับตนเอง โดยจะต้องทำคะแนนให้สูงกว่าการทดสอบครั้งที่ผ่านมา การสอบแต่ละครั้งจะเรียงคะแนนมากสุดไปน้อยสุด คะแนนสูงสุด 6 คนแรก ถือว่าอยู่ในกลุ่มผลสัมฤทธิ์ที่ 1 (Division1) ทำเช่นนี้ไปเรื่อยๆ แล้วนำคะแนนของทุกคนในทีมมาเป็นคะแนนของทีม

ขั้นตอนการสอนแบบร่วมมือเทคนิค STAD ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนดังนี้ 1) การนำเสนอสิ่งที่ต้องเรียน (Class Presentation) โดยครูต้องนำเสนอสิ่งที่นักเรียนต้องเรียน 2) การทำงานเป็นกลุ่ม (Teams) หน้าที่ของสมาชิกในกลุ่มต้องช่วยเหลือในการเรียนซึ่งกันและกัน ทุกคนต้องทำงานให้ดีที่สุดเพื่อเตรียมตัวสำหรับการทดสอบย่อย 3) การทดสอบย่อยหลังจากแต่ละกลุ่มทำงานเสร็จแล้ว ครูจะทำการทดสอบย่อยโดยนักเรียนต่างคนต่างทำ 4) คะแนนพัฒนาการของนักเรียนแต่ละคน (Individual Improvement Score) เป็นคะแนนการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนพื้นฐานกับคะแนนที่นักเรียนสอบได้ในการทดสอบย่อยนั้นๆ ส่วนคะแนนของกลุ่ม (Team Score) ได้จากการรวมคะแนนพัฒนาการของคะแนนทุกคนในกลุ่มเข้าด้วยกัน 5) การรับรองผลงานของกลุ่ม (Team Recognition) เป็นการประกอบคะแนนของกลุ่มและให้รางวัลกับกลุ่มที่มีคะแนนพัฒนาการสูงสุด

หลักการพื้นฐานการเรียนแบบ STAD 1) การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันเชิงบวก (Positive Interdependent) สมาชิกในกลุ่มต้องทำงานกลุ่มให้เป็นผลสำเร็จจะไม่ยอมรับความสามารถของบุคคลเพียงคนเดียว 2) การติดต่อสัมพันธ์โดยตรง (Face to Face Promotive Interaction) ต้องมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น 3) การรับผิดชอบงานกลุ่ม (Individual Accountability at Group Work) กลุ่มจะสำเร็จก็ต่อเมื่อทุกคนในกลุ่มได้เรียนรู้เรื่องในบทเรียนได้ทุกคน สมาชิกในกลุ่มจึงช่วยเหลือเพื่อนที่เรียนไม่เก่ง 4) ทักษะในความสัมพันธ์กับกลุ่มเล็กและผู้อื่น (Social Skills) ครูส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ทักษะมนุษย์สัมพันธ์ 5) กระบวนการกลุ่ม (Group Processing)

ดังนั้น รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลศาสตร์เครื่องกลร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD จึงส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชากลศาสตร์เครื่องกลสูงขึ้น เนื่องจากวิธีการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคร่วมมือ STAD นักเรียนเก่งเข้าใจคำสอนของครูได้ดีจะเปลี่ยนคำสอนของ

ครูเป็นภาษาพูดของนักเรียน อธิบายให้เพื่อนฟังได้ทำให้เพื่อนเข้าใจได้ดีขึ้น 2) นักเรียนที่ทำหน้าที่อธิบายบทเรียนให้เพื่อนฟังจะเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น 3) การสอนเพื่อนตัวต่อตัวทำให้ได้รับการเอาใจใส่และสนใจบทเรียนยิ่งขึ้น 4) นักเรียนทุกคนต่างช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพราะคะแนนของสมาชิกทุกคนในกลุ่มจะนำไปเป็นคะแนนของกลุ่ม 5) นักเรียนในกลุ่มทุกคนเข้าใจดีว่าคะแนนของตนมีส่วนช่วยเพิ่มหรือลดคะแนนของกลุ่ม 6) นักเรียนมีโอกาสฝึกทักษะทางสังคมจึงมีประโยชน์มากเมื่อเข้าสู่กระบวนการทำงานที่แท้จริง 7) ผู้เรียนมีความเอาใจใส่รับผิดชอบต่อตนเองและกลุ่ม 8) เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถต่างกันได้ร่วมมือกันเรียนรู้ผลัดกันเป็นผู้นำและผู้ตาม ผู้เรียนมีความตื่นเต้นสนุกกับการเรียนรู้ สรุปดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลศาสตร์เครื่องกลร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลศาสตร์เครื่องกลร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ครูผู้สอนควรทำการปฐมนิเทศนักเรียนก่อนเรียน เพื่อแนะนำถึงวิธีการขั้นตอนรูปแบบการจัดการเรียนรู้ รวมถึงควรชี้แจงคะแนนพัฒนาการของตนเอง และคะแนนพัฒนาการกลุ่มเพื่อให้นักเรียนเข้าใจถึงผลต่างของคะแนนที่ได้เทียบกับคะแนนพื้นฐาน

1.2 การมอบหมายให้นักเรียนศึกษาชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลศาสตร์เครื่องกลก่อนล่วงหน้า ผู้สอนจะต้องเน้นย้ำให้นักเรียนสรุปหัวข้อที่ศึกษา และหัวข้อที่สรุปนั้นต้องเน้นให้ผู้เรียนสรุปสาระสำคัญหรือประเด็นคำถาม เพื่อใช้ในการทำกิจกรรมในห้องเรียนได้อย่างตรงประเด็น ลดเวลาในการเรียนเนื้อหา

1.3 การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ครูผู้สอนต้องคอยกระตุ้นให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม และควรนำกระบวนการกลุ่มมาใช้ในการเรียนการทำกิจกรรม

1.4 นอกเหนือจากมอบรางวัลแก่กลุ่มที่มีพัฒนาการสูงแล้ว ครูผู้สอนควรใช้วิธีการเสริมแรงทางบวกเป็นคำพูดชื่นชม ยกย่อง ฯลฯ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ในวิชาอื่น

2.2 ควรมีการศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD พัฒนาทักษะด้านการคิด

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2567). หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2567. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.

กิตติพงศ์ แสนรัก. (2556). ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับห้องเรียนกลับด้านต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

กุลณัฐ ปลั่งกลาง. (2562). จิตวิทยาการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

ชวลิต ชูกำแพง. (2553). สถิติการวิจัยเพื่อการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2558). ชุดกิจกรรมการเรียนรู้และการพัฒนาการสอน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ณสินีนาฎ บุญญากร. (2561). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญเกื้อ ควรหา. (2542). นวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

บุญชม ศรีสะอาด. (2558). การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้นทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

แผนงานหนังสือรวมพระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10. (2562). พระบรมราโชวาทแก่ครูอาจารย์และบัณฑิตกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ส่วนราชการ.

พนอ เล็ดรอด. (2559). การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

วรรณา อนะมาน. (2559). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับชั้นปวส.1 เรื่องการหาค่าความจริงของประพจน์โดยใช้การสอนแบบร่วมมือ. รายงานวิจัย. วิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการราชดำเนิน.

วิจารณ์ พานิช. (2556). การปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสยามกัมมาจล.

วิทยาลัยเทคนิคนครศรีธรรมราช. (2567). รายงานการประเมินผลการเรียน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 วิชากลศาสตร์เครื่องกล หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ. วิทยาลัยเทคนิคนครศรีธรรมราช.

ศิริรักษ์ พันธ์บุรี. (2558). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ด้วยเทคนิค STAD. วารสารศึกษาศาสตร์, 22(2), 130–137.

ษรัญชนก ธรรมชัย. (2559). ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพที่เรียนโดยใช้เทคนิค STAD. ทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยราภัฏเชียงใหม่.

สมนึก ภัททิยธนี. (2559). การวัดผลและการประเมินผลการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สลาวรรณ เชาว์เกษม. (2561). ข้อดีของการสอนแบบร่วมมือ STAD. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์, 5(3), 62-65.

อิศรา รุ่งอภิญญา. (2559). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชนิดของประโยคด้วยเทคนิค STAD. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.

Johnson, D. W. and Johnson, R. T. (1987). Learning Together and Alone: Cooperative, Competitive, and Individualistic Learning. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

Slavin, R. E. (1995). Cooperative Learning: Theory, Research, and Practice. 2nd ed. Boston: Allyn and Bacon.

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) 2569
Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU Vol. 13 No. 1 (January-April) 2026
ISSN: 2673-0030 (Online) https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU

กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนวัดปากตรง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

STRATEGY FOR EDUCATIONAL QUALITY DEVELOPMENT OF WATPAKTRONG SCHOOL UNDER NAKHON SI THAMMARAT PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3

[1]วโณทัย ใหม่แย้ม Vanothai Maiyam [2]ธีระพงษ์ สมเขาใหญ่ Teeraphong Somkhauyai
[3]สุเวศ กลับศรี Suwec Klabsri
[1, 2, 3]**มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand**
Corresponding Author E-mail: tiknet2010@gmail.com

Article Received: September 17, 2025. Revised: April 23, 2026. Accepted: April 27, 2026.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2) เพื่อสร้างกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพการศึกษา และ 3) เพื่อประเมินกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนวัดปากตรง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 โดยมีขั้นตอนการวิจัย ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เกี่ยวข้องจำนวน 15 คน การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก จำนวน 20 คน และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อร่างกลยุทธ์ จำนวน 5 คน และประเมินกลยุทธ์โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 30 คน เพื่อประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพแวดล้อมภายนอกในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีดังนี้ โอกาส คือ การกำหนดกฎหมายการศึกษาและยุทธศาสตร์ในการจัดการศึกษาที่นโยบายส่วนใหญ่ให้ความสำคัญและเน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วม โรงเรียนมีเขตพื้นที่บริการที่มีความพร้อมด้านเทคโนโลยี มีบริการเครือข่ายอินเตอร์เน็ตประจำศาลาประชาคมของหมู่บ้าน ทำให้การติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองมีความสะดวก สภาพแวดล้อมภายใน มีดังนี้ จุดแข็ง คือ โรงเรียนดำเนินงานตามนโยบายอย่างต่อเนื่องและจัดโครงสร้างการบริหารงานอย่างเป็นระบบ มีการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน และมีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นจุดอ่อน คือ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรขาดการปฏิสัมพันธ์กับชุมชน ควร ขาดการนิเทศติดตามเกี่ยวกับการดำเนินงานตามนโยบาย ขาดช่องทางในการรับฟังปัญหา ครูมีภาระงานอื่นที่นอกจากการจัดการเรียนรู้ ผลสัมฤทธิ์ในการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาหลักต่ำ ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน O-NET ต่ำ อีกทั้งโรงเรียนมีงบประมาณไม่เพียงพอในการจัดซื้อสื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ 2) การสร้างกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพการศึกษามีองค์ประกอบ ได้แก่ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และกลยุทธ์ ซึ่งในกลยุทธ์จะมีองค์ประกอบย่อย คือ เป้าหมาย ตัวชี้วัดความสำเร็จ โครงการ/กิจกรรม และกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนวัดปากตรง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาและปรับปรุงการบริหารจัดการสถานศึกษาด้วยหลักธรรมาภิบาล กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาและปรับปรุงทักษะการจัดการเรียนรู้ การใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครูและบุคลากรสถานศึกษา กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาและปรับปรุงผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน

สถานศึกษา กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาและปรับปรุงความสัมพันธ์กับชุมชนและการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย 3) ผลการประเมินกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในทุกองค์ประกอบและทุกกลยุทธ์ ผู้ประเมินเห็นว่ามีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด
คำสำคัญ: กลยุทธ์, การพัฒนาคุณภาพการศึกษา, โรงเรียนประถมศึกษา

Abstract

This research article aims 1) To study the educational quality development environment 2) To formulate strategies for educational quality development and 3) To evaluate the educational quality development strategies of Wat Paktong School, under the Office of Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area 3. The research process included: in-depth interviews with 15 stakeholders, in-depth interviews with 20 experts to assess internal and external environments, interviews with 5 experts to draft strategies, and an evaluation of the strategies by 30 specialists to assess appropriateness, feasibility, and usefulness. Qualitative data were analyzed using content analysis.

The findings revealed that: 1) Educational Quality Development Environment External Environment: Opportunities included the establishment of educational laws and strategies, with most policies emphasizing participatory management. The school's service area had technological readiness, and community halls were equipped with internet services, facilitating convenient communication with parents. Internal Environment: Strengths included the school's consistent implementation of educational policies, systematic management structure, student support system, and curriculum development aligned with local contexts. Weaknesses included a lack of interaction between administrators, teachers, and staff with the community, insufficient supervision of policy implementation, lack of communication channels for problem-solving, teachers being burdened with non-instructional tasks, low student achievement in core subjects, low national O-NET test scores, and insufficient budget for purchasing instructional media and educational technologies. 2) Formulation of Educational Quality Development Strategies The strategy comprised vision, mission, goals, and strategic plans, with subcomponents including objectives, success indicators, projects/activities, and strategies. Wat Paktrong School's strategies included four key areas: Strategy 1: Develop and improve school management based on the principles of good governance. Strategy 2: Develop and enhance teachers' and staff's instructional skills, including the use of media and technology in learning management. Strategy 3: Develop and improve student quality according to educational standards. Strategy 4: Develop and improve community relations and stakeholder participation. 3) Evaluation of Educational Quality Development Strategies Across all components and strategies, evaluators concluded that the strategies were highly appropriate, feasible, and beneficial.
Keywords: Strategy, Educational Quality Development, Primary School

บทนำ

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพนั้น สถานศึกษาต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ประกาศกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 มีสาระสำคัญดังต่อไปนี้ ข้อ 3 ให้สถานศึกษาแต่ละแห่งจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษาที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนด พร้อมทั้งจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้จัดให้มีการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาติดตามผลการดำเนินการ เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเองให้แก่หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษาเป็นประจำทุกปี เพื่อให้การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาตามวรรคหนึ่งเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ให้หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษามีหน้าที่ในการให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ และแนะนำสถานศึกษา เพื่อให้การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ข้อ 4 เมื่อได้รับรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาตามข้อ 3 แล้ว ให้หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษาจัดส่งรายงานดังกล่าวพร้อมกับประเด็นต่างๆ ที่ต้องการให้มีการประเมินผลและการติดตามตรวจสอบซึ่งรวบรวมได้จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับสถานศึกษาแห่งนั้นให้แก่สำนักงานเพื่อใช้เป็นข้อมูลและแนวทางในการประเมินคุณภาพภายนอกนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 มีหน้าที่หลักในการกำกับ ติดตาม ประสาน ส่งเสริมการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสังกัดให้สอดคล้อง กับนโยบายของรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการ กลยุทธ์ จุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จากการวิเคราะห์การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา พบว่า บุคลากรของสถานศึกษายังขาดความรู้ความเข้าใจในระบบประกันคุณภาพการศึกษาในเรื่องเนื้อหาที่ต้องนำเสนอ เอกสารอ้างอิง การเปลี่ยนเกณฑ์การประเมิน ตัวบ่งชี้ ทำให้บุคลากรของสถานศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการ วิธีการ ขั้นตอนในการประกันและประเมินคุณภาพการศึกษา รวมทั้งทัศนคติต่อการประเมินอันเนื่องมาจากภาระงานที่เพิ่มขึ้นจากกระบวนการประกันและประเมินคุณภาพการศึกษาจากบทวิเคราะห์การดำเนินงาน ปีงบประมาณ 2563 พบว่า ในระดับสถานศึกษาซึ่งเป็นระดับปฏิบัติหลายแห่งยังไม่มีความพร้อมในการจัดทำระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายใน เนื่องจากบุคลากรยังขาดความรู้ในเรื่องมาตรฐานการศึกษาของชาติ และความเชื่อมโยงของมาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัดและมาตรฐานการศึกษาของชาติ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3, 2566)

โรงเรียนวัดปากตรง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ซึ่งมีกระบวนการดังนี้ คือ การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาที่มุ่งสู่คุณภาพการดำเนินการตามแผน การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา และการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองจัดส่งให้หน่วยงานต้นสังกัด และจากการวิเคราะห์รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา ผลการประเมินอยู่ในระดับดีและจากผลการดำเนินงานของสถานศึกษาสามารถสรุปผลการประเมินในภาพรวมของจุดควรพัฒนาของแต่ละมาตรฐานดังนี้ ด้านคุณภาพผู้เรียน ผู้เรียนควรได้รับการฝึกทักษะในด้านการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์

คิดอย่างมีวิจารณญาณและคิดไตร่ตรอง พัฒนาผลสัมฤทธิ์ให้สูงขึ้นในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริมโดยใช้วิธีการและรูปแบบการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน ครูควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการต่างๆ เช่น กระบวนการคิด กระบวนการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ กระบวนการแสวงหาความรู้และกระบวนการกลุ่มเพิ่มมากขึ้น และจัดกิจกรรมซ่อมเสริมโดยใช้วิธีการและรูปแบบการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียนและจัดกิจกรรมกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจอยากเข้าใช้ห้องสมุดเพิ่มมากขึ้นรวมทั้งจัดบรรยากาศห้องสมุดให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ด้านกระบวนการบริหารจัดการและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา ควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มากขึ้น สร้างเครือข่ายความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ให้มีความเข้มแข็ง มีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษา และการขับเคลื่อนคุณภาพ การจัดการศึกษา ด้านกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูควรนำภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เรียนรู้และการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักเรียนทันทีเพื่อนักเรียนนำไปใช้พัฒนาตนเอง และด้านการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิผล โรงเรียนจัดระบบให้ครูประเมินตนเองรายบุคคลตามแผนพัฒนาตนเองแต่ยังขาดการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครู นักเรียนมีการประเมินตนเองในการเรียนรู้ แต่ยังขาดการติดตาม ช่วยเหลือด้านการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นรายคน (โรงเรียนวัดปากตรง, 2565)

จากเหตุผลและความเป็นมาดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษานั้นเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้เกิดการพัฒนาไปสู่เป้าหมายของสถานศึกษา คือ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน หากบุคลากรของสถานศึกษามีความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาคุณภาพการศึกษามีความสามัคคีในการทำงานได้รับการอบรมถ่ายทอดความรู้และสร้างความตระหนักในการปฏิบัติงาน และสิ่งที่สำคัญที่สุดคือมีกลยุทธ์เป็นเข็มทิศในการปฏิบัติงานโดยมีผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาเป็นข้อมูลสารสนเทศสำคัญที่จะต้องนำไป วิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อสรุปนำไปสู่การเชื่อมโยงหรือสะท้อนภาพความสำเร็จกับแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อทำให้เกิดความสำเร็จในการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา สามารถแก้ไขปัญหาและส่งผลให้ผู้เรียนของโรงเรียนมีคุณภาพการศึกษาจึงได้วิจัยเพื่อพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนวัดปากตรง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3
2. เพื่อสร้างกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนวัดปากตรง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3
3. เพื่อประเมินกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนวัดปากตรง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 ขั้นตอนการศึกษาสภาพแวดล้อมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนวัดปากตรง โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 15 คน

1.2 ขั้นตอนการสร้างกลยุทธ์ โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 20 คน เมื่อได้ข้อมูลสภาพแวดล้อมแล้ว จึงนำมาจัดทำเป็นร่างกลยุทธ์เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประเมิน จำนวน 5 คน

1.3 ขั้นตอนการประเมินกลยุทธ์ ดำเนินการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 30 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัยใน 3 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 ขั้นตอนการศึกษาสภาพ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และนำแบบสัมภาษณ์ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและใช้เกณฑ์ในการวัดค่าดัชนี ค่า IOC เท่ากับ 1.00 และตรวจสอบความถูกต้องมาจัดทำฉบับสมบูรณ์ และนำไปสัมภาษณ์กับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

2.2 ขั้นตอนการสร้างกลยุทธ์ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกข้อมูลสภาพแวดล้อม และแบบประเมินร่างกลยุทธ์ โดยนำร่างกลยุทธ์ที่ได้ไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

2.3 ขั้นตอนการประเมินกลยุทธ์ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบประเมินกลยุทธ์ โดยประเมินความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ขั้นตอนการศึกษาสภาพ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ดังนี้ 1) ขั้นเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญสามารถตอบปัญหาที่จะเข้าไปศึกษาได้ 2) ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือเพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์เชิงลึก 3) ขั้นแนะนำตัวผู้วิจัยได้ส่งเอกสารขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล 4) สัมภาษณ์รายบุคคลเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการบันทึกเสียง ถ่ายรูป สมุดบันทึก และถอดข้อความออกมาเรียบเรียงต่อไป

3.2 ขั้นตอนการสร้างกลยุทธ์ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก 1) ขั้นเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มีคุณสมบัติตรงตามความต้องการ 2) ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้ให้ข้อมูลสำคัญและสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์ 3) ขั้นแนะนำตัว ผู้วิจัยได้กำหนดวัน เวลาสัมภาษณ์โดยการสัมภาษณ์บันทึกเสียง ถ่ายรูป สมุดบันทึก และถอดข้อความออกมาเรียบเรียงต่อไป

3.3 ขั้นตอนการประเมินกลยุทธ์ ผู้วิจัยจัดการประเมิน 1) ทำหนังสือแจ้งผู้เข้าร่วมประเมินพร้อมด้วยกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อให้ความเห็นและข้อเสนอแนะ 2) ดำเนินการประเมิน ตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนด 3) บันทึกผลการประเมินตามความเห็นและข้อเสนอแนะ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยฉบับนี้ ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก การประเมิน ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียง และจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์และข้อสรุป เพื่อตอบคำถามหลักตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและนำข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมโยง ความสัมพันธ์เชิงทฤษฎี

4.1 ขั้นตอนการศึกษาสภาพ ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนวัดปากตรง และเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

4.2 ขั้นตอนการสร้างกลยุทธ์ ผู้วิจัยศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และจัดทำร่างกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินเพื่อขอความเห็นและข้อเสนอแนะ

4.3 ขั้นตอนการประเมินกลยุทธ์ ผู้วิจัยนำร่างกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ผู้ประเมินทำการประเมิน โดยนำความเห็นและข้อเสนอแนะไปปรับปรุงและแก้ไขร่าง และจัดทำเป็นกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาฉบับสมบูรณ์

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพแวดล้อมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนวัดปากตรง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 พบว่า

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน 2S4M สรุปได้ว่า ด้านโครงสร้างและนโยบายของสถานศึกษา (Structure : S1) ผลการวิเคราะห์เป็นจุดแข็ง คือ 0.10 ด้านการบริการ (Products and Sevice : S2) ผลการวิเคราะห์เป็นจุดแข็ง คือ 0.11 ด้านบุคลากร (Man : M1) ผลการวิเคราะห์เป็นจุดแข็ง คือ 0.16 ด้านการเงิน (Money : M2) ผลการวิเคราะห์เป็นจุดแข็ง คือ 0.06 ด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ (Materia l : M3) ผลการวิเคราะห์เป็นจุดอ่อน คือ -0.05 ด้านการบริหารจัดการ (Management : M4) ผลการวิเคราะห์เป็นจุดแข็ง คือ 0.05 โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนจุดแข็งสูงที่สุดคือด้าน การบริการ (Products and Sevice : S2) และมีค่าเฉลี่ยคะแนนจุดอ่อนสูงที่สุดคือ ด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ (Materia l : M3)

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก PEST และสรุปผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน 2S4M สามารถนำผลการประเมินสภาพแวดล้อมของโรงเรียนวัดปากตรง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 บนแกนความสัมพันธ์ BCG สภาพแวดล้อมภายนอก PEST และสภาพแวดล้อมภายใน 2S4M อยู่บนแกนความสัมพันธ์ช่องวัวแม่ลูกอ่อน แปลผลได้ว่า โรงเรียนวัดปากตรงมีสมรรถนะภายที่ต้องแก้ไข และยังไม่มีปัจจัยเอื้อภายในโรงเรียน โรงเรียนควรทบทวนการดำเนินงานที่ผ่านมาเพื่อหาสาเหตุของปัญหาและแก้ไขโดยเร็ว ในขณะเดียวกันต้องเร่งพัฒนาสมรรถนะภายในให้มีความเข้มแข็งเพียงพอที่จะดำเนินการพัฒนาต่อไปและสถานศึกษามีสภาพแวดล้อมภายในที่อ่อนแต่มีสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นโอกาส

2. การสร้างกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนวัดปากตรง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 พบว่า กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสม มีดังนี้

วิสัยทัศน์ โรงเรียนวัดปากตรง บริหารด้วยหลักธรรมาภิบาล จัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพโดยใช้สื่อเทคโนโลยี บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมจากภาคีเครือข่าย

พันธกิจ ยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา จัดการเรียนรู้ด้วยสื่อเทคโนโลยีและบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่น พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่สถานศึกษากำหนด สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนและการมีส่วนร่วมจากภาคีเครือข่าย

เป้าหมาย โรงเรียนบริหารงานด้วยหลักธรรมาภิบาล ครูจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อเทคโนโลยี บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่น และหลักเศรษฐกิจพอเพียงในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ ทักษะ

และคุณภาพตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด ผู้บริหาร ครู และบุคลากรมีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน ภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนวัดปากตรง 4 กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาและปรับปรุงการบริหารจัดการสถานศึกษาด้วยหลักธรรมาภิบาล

เป้าหมาย ผู้บริหาร ครูและบุคลากรของสถานศึกษา ร้อยละ 80 ได้รับการอบรม พัฒนาความรู้และทักษะการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล

ตัวชี้วัดความสำเร็จ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรของสถานศึกษาทุกคนได้รับการอบรม พัฒนาความรู้และทักษะการปฏิบัติงานตามหลักคุณธรรม หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

โครงการ/กิจกรรม โครงการพัฒนาการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล โครงการนิเทศ ติดตาม

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาและปรับปรุงทักษะการจัดการเรียนรู้ การใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครูและบุคลากรสถานศึกษา

เป้าหมาย ร้อยละ 80 ของครูและบุคลากรของสถานศึกษามีความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงาน

ตัวชี้วัดความสำเร็จ บุคลากรของสถานศึกษาได้รับการอบรม พัฒนา ความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงาน มีทักษะในการใช้ การสร้าง สื่อและเทคโนโลยี นวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนรู้

โครงการ/กิจกรรม โครงการพัฒนาครู และบุคลากรสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้โครงการอบรมการสร้างสรรค์ สื่อ นวัตกรรม และวิจัยทางการศึกษา

กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาและปรับปรุงผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสถานศึกษา

เป้าหมาย ผู้เรียนร้อยละ 80 มีคุณภาพตามมาตรฐานสถานศึกษา มีความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้ทักษะชีวิต การใช้เทคโนโลยี มีทักษะในการอ่าน เขียน และคิดคำนวณ มีผลสัมฤทธิ์ในระดับไม่ต่ำกว่า 3 ทุกรายวิชา มีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดี มีความภูมิใจในท้องถิ่น

ตัวชี้วัดความสำเร็จ ผู้เรียนทุกคนมีคุณภาพตามมาตรฐานสถานศึกษา ได้แก่ มีความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้ทักษะชีวิต การใช้เทคโนโลยี มีทักษะในการอ่าน เขียน และคิดคำนวณ มีผลสัมฤทธิ์ในระดับไม่ต่ำกว่า 3 ทุกรายวิชา ได้รับการอบรมเกี่ยวกับการมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดี ได้รับการปลูกฝังให้มีความภูมิใจในท้องถิ่น

โครงการ/กิจกรรม กิจกรรมรักการอ่าน โครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ โครงการศึกษาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โครงการห้องเรียน Excellent

กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาและปรับปรุงความสัมพันธ์กับชุมชนและการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย

เป้าหมาย ครู และบุคลากรของสถานศึกษาทุกคนมีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง และสามารถรับฟังปัญหา ข้อเสนอแนะของผู้ปกครอง ชุมชนได้เสมอ

ตัวชี้วัดความสำเร็จ ครู ผู้บริหารและบุคลากรของสถานศึกษามีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและพัฒนาสถานศึกษา

โครงการ/กิจกรรม โครงการสัมพันธ์ชุมชน โครงการเยี่ยมบ้านนักเรียน โครงการระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน

3. จากการประเมินกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนวัดปากตรง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ซึ่งมีผลการประเมินแต่ละองค์ประกอบดังนี้ ในประเด็นวิสัยทัศน์ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกคนเห็นว่ามีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก ประเด็นพันธกิจผู้ทรงคุณวุฒิทุกคนเห็นว่ามีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก ประเด็นเป้าหมายผู้ทรงคุณวุฒิทุกคนเห็นว่ามีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก และกลยุทธ์ ซึ่งในกลยุทธ์จะมีองค์ประกอบย่อย คือ เป้าหมาย ตัวชี้วัดความสำเร็จ โครงการ/กิจกรรม กลยุทธ์ที่ 1 ผู้ทรงคุณวุฒิทุกคนเห็นว่ามีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก กลยุทธ์ที่ 2 ผู้ทรงคุณวุฒิทุกคนเห็นว่ามีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก กลยุทธ์ที่ 3 ผู้ทรงคุณวุฒิทุกคนเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด และกลยุทธ์ที่ 4 ผู้ทรงคุณวุฒิทุกคนเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่นำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพแวดล้อมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนวัดปากตรง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 มีผลการวิจัยที่นำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

สภาพแวดล้อมภายนอกในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนวัดปากตรงที่เป็นโอกาสและอุปสรรค มีดังนี้ โอกาส คือ การกำหนดกฎหมายการศึกษาและยุทธศาสตร์ในการจัดการศึกษาที่นโยบายส่วนใหญ่ให้ความสำคัญและเน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วม อีกทั้งหน่วยงานต้นสังกัดมีการจัดอบรมพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และนโยบายได้เข้ามามีบทบาทในการแก้ไขปัญหาในส่วนของกระบวนการบริหารจัดการ โดยมีผู้นำชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และภาคีเครือข่าย เช่น หน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ปกครองหรือศิษย์เก่าให้เงินสนับสนุนในการจัดการศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่น มีการจัดกิจกรรมตามวาระสำคัญและประเพณีของท้องถิ่น โรงเรียนมีเขตพื้นที่บริการที่มีความพร้อมด้านเทคโนโลยี มีบริการเครือข่ายอินเตอร์เน็ตประจำศาลาประชาคมของหมู่บ้าน ทำให้การติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองมีความสะดวกและสามารถติดต่อประสานงาน อุปสรรค คือ การเปลี่ยนแปลงนโยบายในการจัดการศึกษา นโยบายส่วนใหญ่เป็นเรื่องเร่งด่วนทำให้ครูต้องเร่งดำเนินงานส่งผลกระทบในการปฏิบัติงานสอน อีกทั้งผู้ปกครองส่วนใหญ่มีรายได้น้อย ว่างงาน ทำให้ไม่สามารถสนับสนุนค่าใช้จ่าย และนักเรียนส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับบุคคลอื่น เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย ซึ่งเป็นผู้มีรายได้น้อย และสภาพครอบครัวของผู้ปกครองนักเรียนมีปัญหาทางสังคม ผู้ปกครองบางคนไม่มีความพร้อมในการเข้าถึงและการใช้สื่อเทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสารหรือประสานงานกับโรงเรียนเนื่องจากสภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวที่ยากจนไม่สามารถจัดหาอุปกรณ์

สภาพแวดล้อมภายใน มีดังนี้ จุดแข็ง คือ โรงเรียนดำเนินงานตามนโยบายอย่างต่อเนื่องและจัดโครงสร้างการบริหารงานอย่างเป็นระบบ มีการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน และมีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น มีห้องเรียนและอาคารที่พร้อม มีสนามเด็กเล่นที่ได้มาตรฐาน และครูมีการสร้างนวัตกรรม วิจัย เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ โดยมีครูครบทุกชั้นและมีคุณวุฒิตรงกับวิชาที่สอน และโรงเรียนมีการวางแผนการเบิกจ่ายและใช้เงินตามโครงการต่างๆ และมีครุภัณฑ์เหมาะสมต่อ

จำนวนนักเรียน มีการทำทะเบียนคุมไว้อย่างเป็นระบบ จุดอ่อน คือ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรขาดการปฏิสัมพันธ์กับชุมชนควร ขาดการนิเทศติดตามเกี่ยวกับการดำเนินงานตามนโยบาย ขาดช่องทางในการรับฟังปัญหา ครูมีภาระงานอื่นที่นอกจากการจัดการเรียนรู้ และขาดกิจกรรมส่งเสริมสร้างแรงจูงใจในการจัดการเรียนรู้ ผลสัมฤทธิ์ในการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาหลักต่ำ ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน O-NET ระดับต่ำ ผู้บริหาร และคณะครูมีการประชุม (PLC) ร่วมกันน้อย และครูขาดการนิเทศติดตามการจัดการเรียนรู้ มีภาระงานอื่นที่มากเกินไป อีกทั้ง โรงเรียนมีงบประมาณไม่เพียงพอในการจัดซื้อสื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ และการทำมีห้องปฏิบัติการ เช่น คอมพิวเตอร์ ซึ่งมีจำนวนไม่เพียงพอต่อผู้เรียน และขาดการเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการบริหารงานอย่างเต็มที่ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ครูใช้อินเทอร์เน็ตในการจัดการเรียนรู้ใช้สื่อดิจิทัล เช่น รูปภาพ เสียง วีดิโอ ในการจัดการเรียนรู้ มีการใช้คอมพิวเตอร์ในการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้โปรแกรม Microsoft Office ในการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ครูบางคนไม่สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ อินเทอร์เน็ตบางอาคารบางห้องเรียนไม่ทั่วถึงในการจัดการเรียนรู้ใช้สื่อดิจิทัล เช่น รูปภาพ เสียง วีดิโอ ในการจัดการเรียนรู้ การใช้คอมพิวเตอร์บางเครื่องไม่สามารถใช้งานได้ ครูไม่เปิดใจในการพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ การกำกับ ติดตาม และประเมินผล ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูได้เสนอแนะแนวทางหรือแสดงความคิดเห็นในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ ครูมีการรายงานการใช้เทคโนโลยีผู้รับผิดชอบมีการติดตามการใช้ ครูต้องรับข้อเสียได้ ผู้รับผิดชอบไม่มีการติดตามการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ ครูควรมีบทบาทร่วมในการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของอรอุษา ปุณยบุรณะ (2558) ที่พบว่า องค์ประกอบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนสาธิตเป็นพหุองค์ประกอบ มี 5 องค์ประกอบ คือ 1) โครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร คือ การจัดการทรัพยากร การจัดการระบบเครือข่าย 2) การจัดองค์การเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร คือ การจัดการโครงสร้างหน่วยงาน การบริหารทรัพยากรบุคคล 3) การวางแผนกลยุทธ์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 4) การกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารและบุคลากรเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 5) การควบคุม ติดตาม และการประเมินผลเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และสอดคล้องกับการวิจัยของวรรณศร ขอสกุลไพศาล (2561) ที่พบว่า องค์ประกอบการบริหารระบบสารสนเทศของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาที่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสามในระดับดีมาก เห็นสอดคล้องกันว่า องค์ประกอบการบริหารระบบ สารสนเทศของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาที่ผ่านการประเมินคุณภาพ ภายนอกรอบสามในระดับดีมาก มีความถูกต้อง เหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

2. ผลการสร้างกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนวัดปากตรง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 พบว่า ประกอบด้วยวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และกลยุทธ์ ซึ่งในกลยุทธ์จะมีองค์ประกอบย่อย คือ เป้าหมาย ตัวชี้วัดความสำเร็จ โครงการ/กิจกรรม และกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนวัดปากตรง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาและปรับปรุงการบริหารจัดการสถานศึกษาด้วยหลักธรรมาภิบาล กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาและปรับปรุงทักษะการจัดการเรียนรู้ การใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครูและบุคลากรสถานศึกษา กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาและปรับปรุงผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสถานศึกษา กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาและปรับปรุงความสัมพันธ์กับชุมชนและการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย

ซึ่งมีความเชื่อมโยงในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้มาใช้ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของจุฑามาศ กาญจนธรรม (2558) ที่พบว่า องค์ประกอบของการพัฒนารูปแบบเทคโนโลยีการเรียนรู้ เพื่อการบริหารจัดการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 คือ 1) การสร้างกำลังคนให้มีศักยภาพในการใช้เทคโนโลยีการเรียนรู้ 2) การสนับสนุนการเรียนการสอนด้วยการใช้เทคโนโลยีการเรียนรู้ 3) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และ 4) การใช้เทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ ในการบริหารจัดการ สอดคล้องกับการวิจัยของวิลัยพร พิทักษา (2559) ที่พบว่า การบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาโดยรวมมีการปฏิบัติในระดับมาก รูปแบบการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 มีองค์ประกอบ และมีผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ในสถานศึกษามีความเหมาะสมและเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับการวิจัยของจิตรสินี ทองจำนงค์ (2557) ที่พบว่า ระดับความคิดเห็นการใช้เทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ด้านการใช้เทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ ด้านคุณภาพของสารสนเทศ ด้านคุณภาพของระบบ และด้านการซึมซับเทคโนโลยี/นวัตกรรม และปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับการใช้เทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้

3. ผลการประเมินกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนวัดปากตรง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 พบว่า การประเมินกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิทุกคน เห็นว่ามีความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ประกอบด้วย กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาและปรับปรุงการบริหารจัดการสถานศึกษาด้วยหลักธรรมาภิบาล กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาและปรับปรุงทักษะการจัดการเรียนรู้ การใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครูและบุคลากรสถานศึกษา กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาและปรับปรุงผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสถานศึกษา กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาและปรับปรุงความสัมพันธ์กับชุมชนและการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย โดยให้บุคลากรทุกคนในสถานศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับอรอุษา ปุณยบุรณะ (2558) ที่พบว่า ผลขององค์ประกอบการบริหารเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนสาธิต ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกันว่า องค์ประกอบของเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนสาธิต มีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนวัดปากตรง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. สภาพแวดล้อมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนวัดปากตรง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 โดยการประเมินสภาพแวดล้อมภายนอก PEST และสภาพแวดล้อมภายใน 2S4M ซึ่งพบว่า โรงเรียนวัดปากตรงมีสมรรถนะภายที่ต้องแก้ไข และยังไม่มีปัจจัยเอื้อภายในโรงเรียน โรงเรียนควรทบทวนการดำเนินงานที่ผ่านมาเพื่อหาสาเหตุของปัญหาและแก้ไขโดยเร็วในขณะเดียวกันต้องเร่งพัฒนาสมรรถนะภายในให้มีความเข้มแข็งเพียงพอที่จะดำเนินการพัฒนาต่อไป และสถานศึกษามีสภาพแวดล้อมภายในที่อ่อนแต่มีสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นโอกาส ซึ่งกลวิธีการดำเนินงานจะต้องเป็นไปในลักษณะ ปรับปรุงพัฒนา จุดด้อย และจากการศึกษาสภาพแวดล้อม พบว่า กลยุทธ์ที่เหมาะสม คือ การพัฒนาและปรับปรุง ซึ่งสามารถกำหนดเป็นกลยุทธ์ในการบริหารได้ 4 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาและปรับปรุงการบริหารจัดการสถานศึกษาด้วยหลักธรรมาภิบาล กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาและปรับปรุงทักษะการ

จัดการเรียนรู้ การใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครูและบุคลากรสถานศึกษา กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาและปรับปรุงผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสถานศึกษา และกลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาและปรับปรุงความสัมพันธ์กับชุมชนและการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย

2. กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาต้องมีองค์ประกอบ คือ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และกลยุทธ์ ซึ่งในกลยุทธ์จะมีเป้าหมาย ตัวชี้วัดความสำเร็จ โครงการหรือกิจกรรม ซึ่งใช้เป็นทิศทางในการบริหารสู่คุณภาพของผู้เรียน สามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนได้อย่างสมบูรณ์แบบ โดยการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาล การใช้สื่อและเทคโนโลยี การมีความสัมพันธ์กับชุมชนและภาคีเครือข่าย และการดำเนินการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา สรุปภาพองค์ความรู้การวิจัย ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สถานศึกษาควรวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกเพื่อปรับปรุงกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพให้เหมาะสม

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการติดตามและประเมินผลการนำกลยุทธ์ไปใช้

1.3 สถานศึกษาควรมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเพื่อปรับปรุงกลยุทธ์อยู่เสมอเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงของสภาพบริบท

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพแวดล้อมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในระดับกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา หรือระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

2.2 ควรศึกษาวิจัยเพื่อเปรียบเทียบกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในระดับกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา หรือระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

2.3 ควรศึกษาวิจัยปัจจัยที่ส่งเสริมกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในระดับกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา หรือระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

เอกสารอ้างอิง

จิตรสินี ทองจำนงค์. (2557). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของพนักงานกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

จุฑามาศ กาญจนธรรม. (2558). การพัฒนารูปแบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการบริหารจัดการในสถานศึกษาสังกัดสานักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 9(ฉบับพิเศษ), 109.

โรงเรียนวัดปากตรง. (2565). รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปี พ.ศ. 2565. นครศรีธรรมราช: โรงเรียนวัดปากตรง.

วรรณศร ขอสกุลไพศาล. (2561). การบริหารระบบสารสนเทศของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามในระดับดีมาก. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วิลัยพร พิทักษา. (2559). รูปแบบการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6. วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 10(2), 210-221.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3. (2565). รายงานผลการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3. นครศรีธรรมราช: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). รายงานการวิเคราะห์การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาให้รองรับการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). รายงานผลการขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

อรอุษา ปุณยบุรณะ. (2558). การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนสาธิต. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) 2569
Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU Vol. 13 No. 1 (January-April) 2026
ISSN: 2673-0030 (Online) https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU

บรรยากาศองค์กรที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี

THE ORGANIZATIONAL CLIMATE AFFECTING THE ORGANIZATION COMMITMENT OF TEACHER IN SCHOOL OF THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE NONTHABURI

[1]อภิวัฒน์ จันทร์ทองคำ Apiwat Chanthongkam [2]สรสิริ วรวรรณ Sornsiri Voravan
[3]ประภาวรรณ ตระกูลเกษมสุข Prapawan Trakulkasemsuk
[1, 2, 3]สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ Panyapiwat Institute of Management, Thailand
Corresponding Author E-mail: Apiwat77@pk.ac.th

Article Received: December 23, 2025. Revised: April 23, 2026. Accepted: April 26, 2026.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับบรรยากาศองค์กรของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี 2) เพื่อศึกษาระดับความผูกพันต่อองค์กรของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี 3) เพื่อศึกษาผลของบรรยากาศองค์กรที่มีต่อความผูกพันต่อองค์กรของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างคือข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี จำนวน 330 คน เครื่องมือสำหรับการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นที่ 0.98 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ Stepwise

ผลการวิจัยพบว่า 1) บรรยากาศองค์กรของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี ตามความคิดเห็นของครูในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ความผูกพันต่อองค์กรของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) บรรยากาศองค์กรที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งบรรยากาศองค์กรที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของครูในภาพรวมทั้งหมด 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความรับผิดชอบ มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนดิบ (B) เท่ากับ .45 และในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ .50 รองลงมา คือ ด้านมาตรฐานการปฏิบัติงาน มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนดิบ (B) เท่ากับ .39 และในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ .47 ด้านการยอมรับ มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนดิบ (B) เท่ากับ .35 และในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ .31 ด้านความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนดิบ (B) เท่ากับ -.10 และในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ -.11 และ ด้านการสนับสนุน มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนดิบ (B) เท่ากับ -.15 และในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ -.17 ตามลำดับ สามารถอธิบายความแปรปรวนของบรรยากาศองค์กรในการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของ

ข้าราชการครู โดยมีค่า R^2 เท่ากับ .80 สามารถอธิบายบรรยากาศองค์กรที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี ได้ร้อยละ 80
คำสำคัญ: บรรยากาศองค์กร, ความผูกพันต่อองค์กร, ข้าราชการครู

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the level of organizational climate of the government school teachers under the secondary educational service area office Nonthaburi 2) study the level of the organization commitment of the government school teachers under the secondary educational service area office Nonthaburi and 3) analyze the organizational climate affecting the organization commitment of the government school teachers under the secondary educational service area office Nonthaburi. The data collection was conducted with a questionnaire from a sample group of 330 government school teachers under the secondary educational service area office Nonthaburi. All collected data was analyzed through frequency, percentage, mean, standard deviation, and stepwise multiple regression analysis.

The research findings were as follows; 1) The organizational climate of the government school teachers under the secondary educational service area office Nonthaburi based on the overall picture of the teacher'opinion was at a high level. 2) The organization commitment of the government school teachers under the secondary educational service area office Nonthaburi based on the opinion of the government school teachers under the secondary educational service area office Nonthaburi overall was considered to be at a high level. 3) The organizational climate affecting the organization commitment of the government school teachers under the secondary educational service area office Nonthaburi with the statistical significance at the 0.01 level. There were five aspects of the organizational climate affecting the organization commitment of the government school teachers as a whole. The highest effect was the constitution in the regarding responsibility which the multiple regression analysis in the raw score (B) was .45 and the standard score (β) was .50 ; followed by standard operating procedure which the multiple regression analysis in the raw score (B) was .39 and the standard score (β) was .47 ; then, recognition side which the multiple regression analysis in the raw score (B) was .35 and the standard score (β) was .31 ; unity side which the multiple regression analysis in the raw score (B) was -.10 and the standard score (β) was = -.11 ; support side which the multiple regression analysis in the raw score (B) was -.15 and the standard score (β) was -.17, respectively. It could be explained that the variability in the organizational climate affecting the organization commitment of the government school teachers was R^2 equal .80 It could be explained the organizational climate affecting the organization commitment of the government school teachers was 80 percent
Keywords: Organizational Climate, Organization Commitment, Government Teachers

บทนำ

ความผูกพันต่อองค์กรคือความรู้สึกที่ดีต่อองค์กร มีความรักความภาคภูมิใจ ความเอาใจใส่ต่อองค์กร รู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่ง มีความเชื่อมั่นยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร เต็มใจและเสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อเป้าหมายและต้องการที่จะดำรงไว้ซึ่งการเป็นสมาชิกขององค์กรนั้นตลอดไป ซึ่งมีความสำคัญที่ผู้บริหารองค์กรควรจะต้องทำให้บุคลากรในองค์กรนั้นๆ มีความผูกพันองค์กร เพราะจะทำให้องค์กรได้มาซึ่งบุคลากรที่ทุ่มเท กำลังกาย กำลังใจ ตั้งใจและเต็มที่ที่จะปฏิบัติงานให้กับองค์กร ทำให้องค์กรได้รับประโยชน์มากมาย ทั้งด้านอัตราการขาดงาน อัตราการลาออกหรือเปลี่ยนงานและการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร ก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายขององค์กรที่ได้กำหนดไว้ (อนุดิษฐ์ ฐานไชยกร, 2563) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของลูกน้ำ เจนหัดพล (2564) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับความผูกพันของครูและบุคลากรทางการศึกษา พบว่า การที่ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความรู้สึกผูกพันต่อองค์กรจะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา เนื่องจาก เมื่อครูมีความรู้สึกผูกพันกับสถานศึกษาที่ตนสังกัดอยู่ย่อมจะทุ่มเทแรงกาย แรงใจในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มกำลังความสามารถ และพร้อมที่ปกป้องสถานศึกษาที่ตนสังกัดอยู่หากได้รับการนินทาว่าร้ายจากบุคคลภายนอก และพร้อมที่จะปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของสถานศึกษาที่ตนสังกัดอยู่อย่างเคร่งครัด

บรรยากาศองค์กรเป็นส่วนสำคัญและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคลากรที่อยู่ในองค์กร ซึ่งถ้ามีบรรยากาศองค์กรที่ดีจะส่งผลให้บุคลากรมีการทำงานที่ดียิ่งขึ้น โดยสิ่งที่จะสร้างให้เกิดบรรยากาศองค์กรที่เหมาะสมกับการทำงาน ได้แก่ การมีการบังคับบัญชาที่ดี สมาชิกในองค์กรมีขวัญและกำลังใจในการทำงานทำให้มีสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ดีขึ้นได้ ถ้าองค์กรใดมีบรรยากาศองค์กรที่ไม่ดี มีการบริหารองค์กรแบบใช้อำนาจบุคลากรต้องทำตามระเบียบอย่างเคร่งครัด จะทำให้บุคลากรมีความรู้สึกไม่พอใจในการทำงาน มีทัศนคติไม่ดีต่อกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน ขาดความเอาใจใส่และขาดความร่วมมือในการทำงาน ในทางตรงข้ามถ้าองค์กรใดมีบรรยากาศองค์กรที่ดี มีความร่วมมือในการทำงาน มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างบุคลากร จะทำให้บุคลากรเกิดความพึงพอใจในงาน จะสามารถลดความขัดแย้งและอุปสรรคในการทำงานได้ (อัครัช แสนสิงห์, 2560) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของประยง บุญพา (2563) ที่ได้พบเช่นกันว่า ถ้าโรงเรียนมีระดับบรรยากาศองค์กรอยู่ในระดับมากจะทำให้ครูมีขวัญกำลังใจและมีการให้ความช่วยเหลือร่วมมือกันทำงานอยู่ในระดับสูง และผู้บริหารให้ความสนิทสนมคุ้นเคยกับคณะครูคอยอำนวยความสะดวก ช่วยเหลือเกื้อกูลคณะครู และไม่เคร่งครัดต่อระเบียบมากเกินไปจะก่อให้เกิดความผูกพันภายในองค์กรขึ้น

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี มีโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในสังกัดอยู่ 18 โรงเรียน ก็พบปัญหาในเรื่องของการโยกย้ายของข้าราชการครูในสังกัด เป็นจำนวนมากทุกปี ซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาในเรื่องของความไม่ต่อเนื่องในการจัดการเรียนการสอน เพราะมีการเปลี่ยนแปลงโยกย้ายครูทุกภาคเรียนเป็นประจำ จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่า ถ้าโรงเรียนมัธยมศึกษาทุกโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี สามารถทำให้ข้าราชการครูในสังกัดมีความผูกพันต่อโรงเรียนที่ตัวเองรับราชการอยู่น่าจะสามารถลดจำนวนการเขียนคำร้องขอย้ายประจำปีของข้าราชการครูได้ โดยจากการศึกษาผู้วิจัยมีความเชื่อว่าถ้าทุกโรงเรียนสามารถจัดบรรยากาศองค์กรให้เหมาะสม และจูงใจกับข้าราชการครูในสังกัดแล้วย่อมจะส่งผลต่อความผูกพันองค์กรของข้าราชการครูได้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศองค์กรและความผูกพันองค์กรในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษานนทบุรี เพื่อจะได้นำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรีต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับบรรยากาศองค์กรในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี
2. เพื่อศึกษาระดับความผูกพันต่อองค์กรของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี
3. เพื่อศึกษาผลของบรรยากาศองค์กรในการทำงานที่มีต่อความผูกพันต่อองค์กรของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบเชิงปริมาณโดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย 1) ประชากร ได้แก่ ข้าราชการครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี จำนวน 1,885 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี, 2567) 2) กลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี คำนวณจากสูตรของ Yamane จำนวน 330 คน โดยการกำหนดการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิที่เป็นสัดส่วน (Proportionate Stratified Random Sampling) ตามขนาดโรงเรียน

2. การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ศึกษาขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ เพื่อสร้างแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลสามารถอธิบายได้ ดังนี้ 1) ศึกษาจากเอกสาร แนวคิด หลักการ ทฤษฎี หนังสือ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศองค์กรและความผูกพันต่อองค์กรของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาและนำมาเรียบเรียงเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม 2) สร้างข้อคำถามที่ครอบคลุมตัวแปรและเนื้อหาที่ต้องการศึกษาเพื่อใช้ในแบบสอบถาม 3) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอกับอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อเสนอแนะเพิ่มเติมและนำไปปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ 4) ทำการปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาได้เสนอแนะ 5) ทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาโครงสร้างแบบสอบถาม เนื้อหา และภาษาที่ใช้ให้เหมาะสม โดยใช้แบบประเมินหาค่า IOC (Index of Objective Congruence) หากแบบสอบถามข้อใดมีค่า IOC มากกว่า 0.5 ถือว่าใช้ได้ แต่หากแบบสอบถามข้อใดมีค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 จะต้องนำข้อคำถามดังกล่าวมาดำเนินการแก้ไขให้มีความเที่ยงตรงของเนื้อหามากขึ้น หลังจากให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีข้อคำถามจำนวน 41 ข้อคำถาม พบว่า มีข้อคำถามที่มีค่า IOC เท่ากับ 1 จำนวน 40 ข้อ และข้อคำถามที่มีค่า IOC เท่ากับ 0.67 จำนวน 1 ข้อ ซึ่งข้อคำถามทั้งหมดมีค่า IOC มากกว่า 0.5 ทั้ง 41 ข้อคำถาม จึงนำแบบสอบถามไปทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นต่อไป 6) การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วจำนวน 30 ชุด ไปทำการทดสอบ (Try out) กับครูที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาจากโรงเรียนอื่นที่ไม่ใช่โรงเรียนที่คัดเลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำข้อมูลมาหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach’s Alpha Coefficient) ซึ่งกำหนดเกณฑ์ให้มีค่าตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไป หลังจากได้ทดลองใช้ พบว่า

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามตอนที่ 2 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 ขณะที่แบบสอบถามตอนที่ 3 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88 และเมื่อรวมทั้งฉบับ พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 โดยค่าความเชื่อมั่นของคำถามมากกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งถือว่าแบบสอบถามสามารถใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้ และ 7) นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 330 คน โดยมีขั้นตอนการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ 1) ติดต่อประสานงานกับผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ได้รับมอบหมายของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยมีหนังสือขออนุเคราะห์การเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากสถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล 2) ผู้วิจัยได้เตรียมแบบสอบถามตามจำนวนที่กำหนด พร้อมทำลิ้งค์แบบสอบถามใน Google from เพื่อทำการจัดส่งให้กับบุคคลที่ไม่สะดวกในการตอบแบบสอบถามในเอกสารได้ เพื่อให้ได้จำนวนแบบสอบถามครบตามที่กำหนด 3) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ตามระเบียบและขั้นตอนที่แต่ละโรงเรียนกำหนดด้วยตนเอง 4) รวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมาตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามทุกฉบับก่อนที่จะนำมาดำเนินการจัดทำและวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

4.1 อธิบายข้อมูลพื้นฐานของข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี ได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์การทำงาน และท่านมีความคิดที่จะย้ายไปทำงานที่อื่นหรือไม่ ใช้สถิติค่าความถี่และร้อยละ

4.2 วิเคราะห์ระดับบรรยากาศองค์กรของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี ทั้ง 6 ด้าน โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.3 วิเคราะห์ระดับความผูกพันต่อองค์กรของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี ด้านการยอมรับเป้าหมายและค่านิยม ด้านการเต็มใจและทุ่มเทความพยายามเพื่อองค์กร ด้านการรักษาความเป็นสมาชิกภาพขององค์กร โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ยแสะส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.4 วิเคราะห์ผลของบรรยากาศองค์กรที่มีต่อความผูกพันต่อองค์กรของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี โดยใช้สถิติวิเคราะห์การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ Stepwise

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับบรรยากาศองค์กรของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี โดยมีรายละเอียดภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณารายด้านทั้งสิ้น 6 ด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทั้ง 6 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ 1) ด้านความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน รองลงมา คือ 2) ด้านการสนับสนุน 3) ด้านความรับผิดชอบ 4) ด้านมาตรฐานการปฏิบัติงาน 5) ด้านการยอมรับ และ 6) ด้านโครงสร้างองค์กร ตามลำดับ ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบรรยากาศองค์กรของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี ในภาพรวม

ตัวแปร	M	S.D.	ระดับ
1. ด้านโครงสร้างองค์กร	3.92	.76	มาก
2. ด้านมาตรฐานการปฏิบัติงาน	4.16	.69	มาก
3. ด้านความรับผิดชอบ	4.26	.51	มาก
4. ด้านการยอมรับ	4.03	.63	มาก
5. ด้านการสนับสนุน	4.27	.62	มาก
6. ด้านความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน	4.31	.63	มาก
รวม	**4.14**	**.57**	**มาก**

2. ผลการวิเคราะห์ระดับความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกมัธยมศึกษานนทบุรี ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี โดยมีรายละเอียดภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณารายด้านทั้งสิ้น 3 ด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน และระดับมาก 2 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 1) ด้านการเต็มใจและทุ่มเทความพยายามเพื่อองค์กร และ พบว่าอยู่ในระดับมาก คือ 2) ด้านการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร และ 3) ด้านการรักษาความเป็นสมาชิกภาพขององค์กร ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความผูกพันต่อองค์กรของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี ในภาพรวม

ตัวแปร	M	S.D.	ระดับ
1. ด้านการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร	4.36	.68	มาก
2. ด้านการเต็มใจและทุ่มเทความพยายามเพื่อองค์กร	4.54	.54	มากที่สุด
3. ด้านการรักษาความเป็นสมาชิกภาพขององค์กร	4.34	.70	มาก
รวม	**4.41**	**.57**	**มาก**

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลบรรยากาศองค์กรที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนของบรรยากาศองค์กรในการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรีได้ร้อยละ 80 ซึ่งบรรยากาศองค์กรในการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรีในภาพรวม มีทั้งสิ้น 5 ด้าน คือ 1) บรรยากาศองค์กรในการทำงานด้านความรับผิดชอบ 2) บรรยากาศองค์กรในการทำงานด้านมาตรฐานในการปฏิบัติงาน 3) บรรยากาศองค์กรในการทำงานด้านการยอมรับ โดยทั้ง 3 ด้านส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี ในด้านบวก ตามลำดับ ส่วนในด้านที่ 4) บรรยากาศองค์กรในการทำงานด้านความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และ 5) บรรยากาศองค์กรในการทำงานด้านการสนับสนุน โดยทั้ง 2 ด้านส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี ในด้านลบ ตามลำดับ

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณตัวแปรบรรยากาศองค์กรที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี โดยภาพรวม

Variable	B	SE_b	β	t	Sig.	Zero order Correlation	Collinearity Statistics	
							Tolerance	VIF
(Constant)	.41	.13		3.18	.00			
X_2 : มาตรฐานการปฏิบัติงาน	.39	.04	.47	9.48	.00	.82	.25	4.08
X_3 : ความรับผิดชอบ	.45	.04	.50	12.01	.00	.67	.35	2.88
X_4 : การยอมรับ	.35	.04	.31	8.98	.00	.72	.50	1.99
X_5 : การสนับสนุน	-.15	.05	-.17	-2.77	.01	.66	.17	5.98
X_6 : ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน	-.10	.05	-.11	-2.27	.02	.80	.25	3.98
R = .90 R^2 = .80 SE_{est} = .25								

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. จากผลการวิเคราะห์ระดับบรรยากาศองค์กรของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน อยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ต่อกันระหว่างเพื่อนครูในโรงเรียนเดียวกันเป็นไปด้วยดี ส่งผลให้ข้าราชการครูปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยไม่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนตน และรู้สึกมีความภาคภูมิใจที่ได้ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในโรงเรียนที่ตนเองสังกัดอยู่ สอดคล้องกับงานวิจัยของวิสุทธิ์ สีนวล (2563) ที่พบว่า ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของบุคลากรในองค์กรมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการทำงานของบุคลากรในองค์กรที่จะปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มประสิทธิภาพโดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน และพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้ปฏิบัติหน้าที่ในองค์กรแห่งนี้ และสอดคล้องกับแนวคิดของ Stringer (2002) ที่กล่าวว่า การแสดงออกถึงความรู้สึกภาคภูมิใจของบุคลากรที่ได้เป็นส่วนหนึ่งขององค์กร พวกเขาจะยินดียอมรับในข้อผูกพันต่างๆ ขององค์กรเพื่อเป้าหมายขององค์กร หากบรรยากาศของความผูกพันมีมาก บุคลากรจะมีความจงรักภักดีสูงแต่หากมีความผูกพันกับองค์กรน้อย พวกเขาจะแสดงออกด้วยความเฉยชาทั้งต่อองค์กรและเป้าหมายขององค์กร

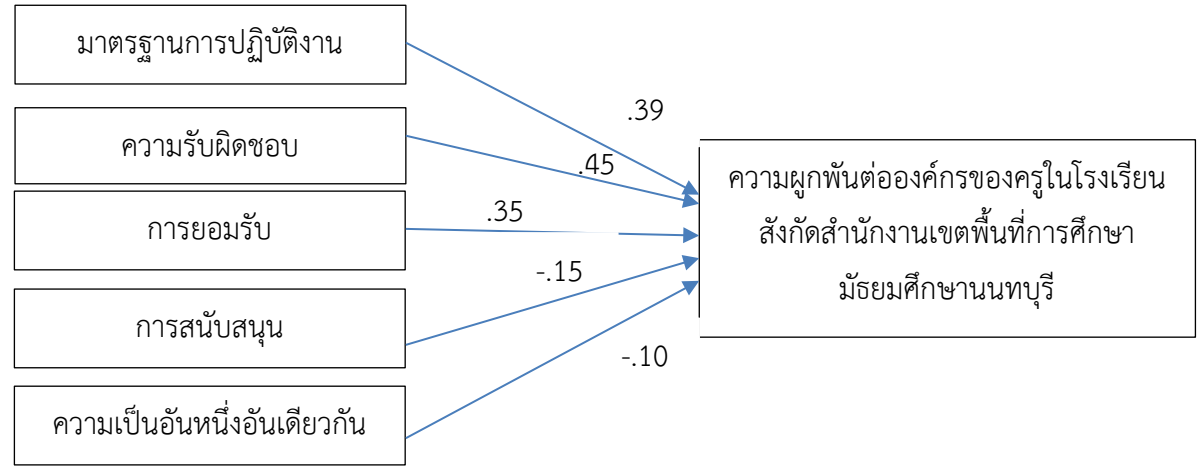
2. จากผลการวิเคราะห์ระดับความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้าราชการครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับด้านความเต็มใจและทุ่มเทความพยายามเพื่อองค์กรมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรีมีความเต็มใจที่จะทุ่มเท พยายามปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายของโรงเรียนที่ตนเองสังกัดและพร้อมเสมอที่จะทำทุกอย่างเพื่อให้โรงเรียนที่ตนสังกัดอยู่มีความเจริญก้าวหน้า โดยที่จะไม่ขาดงานเลย ถ้าไม่มีความจำเป็นใดๆ สอดคล้องกับแนวคิดของ Steers (1977 , อ้างถึงใน อนุดิษฐ์ ฐานไชยกร, 2562) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ความผูกพันต่อองค์กรมีความสำคัญอย่างมาก เพราะทำให้องค์กรได้มาซึ่งพนักงานที่ทุ่มเทกำลังกาย กำลังใจ ตั้งใจและเต็มใจที่จะ

ปฏิบัติงานให้กับองค์กร ทำให้องค์กรได้รับประโยชน์มากมาย ทั้งด้านอัตราการขาดงาน อัตราการลาออกหรือเปลี่ยนงานและการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร ก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

3. จากผลการวิเคราะห์พบว่า บรรยากาศองค์กรที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี โดยภาพรวม มีทั้งสิ้น 5 ด้าน คือ 1) ด้านความรับผิดชอบ 2) ด้านมาตรฐานการปฏิบัติงาน 3) ด้านการยอมรับ โดยทั้ง 3 ดังกล่าวส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการครูในด้านบวก ตามลำดับ ส่วนอีก 2 ด้านที่เหลือ ได้แก่ 4) ด้านความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และ 5) ด้านการสนับสนุน ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการครูในด้านลบตามลำดับ จึงอาจกล่าวได้ว่าบรรยากาศองค์กร ด้านความรับผิดชอบ เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การที่ข้าราชการครูได้รับมอบหมายงานที่ตรงกับความรู้ความสามารถของตนเองและเหมาะสมทำให้ข้าราชการครูเกิดความรู้สึกว่าได้รับความไว้วางใจจากผู้บริหารและสามารถที่จะปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายได้อย่างเต็มกำลังความสามารถทำให้เกิดความรู้สึกผูกพันต่อองค์กรขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของภัคภร อินทรำพรรณ (2566) ที่พบว่า บรรยากาศองค์กรในมิติของความรับผิดชอบเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อการสร้างความผูกพันในองค์กรของบุคลากร เนื่องจาก เป็นการทำให้บุคลากรมีความรู้สึกว่าตัวมีความสามารถทำประโยชน์ให้กับองค์กรได้อย่างเต็มกำลังความสามารถและเป็นฟันเฟืองที่สำคัญคนหนึ่งขององค์กร

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ ผลการศึกษาบรรยากาศองค์กรที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี โดยภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีค่า R^2 เท่ากับ .80 สามารถอธิบายบรรยากาศองค์กรที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี ได้ร้อยละ 80 โดยบรรยากาศองค์กร ด้านความรับผิดชอบ (X_3) ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนดิบ (B) เท่ากับ .45 และในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ .50 ลำดับต่อมา คือ บรรยากาศองค์กร ด้านมาตรฐานการปฏิบัติงาน (X_2) ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนดิบ (B) เท่ากับ .39 และในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ .47 และบรรยากาศองค์กร ด้านการยอมรับ (X_4) ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนดิบ (B) เท่ากับ .35 และในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ .31 และบรรยากาศองค์กร ด้านความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (X_6) ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนดิบ (B) เท่ากับ -.10 และในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ -.11 และบรรยากาศองค์กร ด้านการสนับสนุน (X_5) ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนดิบ (B) เท่ากับ -.15 และในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ -.17 ตามลำดับ สรุปเป็นดังในภาพที่ 1

R^2 = .80

ภาพที่ 1 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณตัวแปรบรรยากาศองค์กรที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี โดยภาพรวม

จากภาพองค์ความรู้จากการวิจัย อธิบายได้ดังนี้ ผลการทดสอบภาวะร่วมเส้นตรงพหุของตัวแปรต้น ซึ่งพิจารณาจากค่า Collinearity Statistics พบว่าค่า Tolerance เท่ากับ .25 , .35 , .50 , .17 และ .25 ตามลำดับ ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.1 และค่า VIF เท่ากับ 4.08 , 2.88 , 1.99 , 5.98 และ 3.98 ตามลำดับ ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 ทุกตัวแปร แสดงว่าตัวแปรอิสระทุกตัวไม่มีปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Hair et al, 2009) ซึ่งสามารถสร้างสมการพยากรณ์ ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ (Unstandardized Score)

$$Y^* = .41 + .39X_2 + .45X_3 + .35X_4 - .15X_5 - .10X_6$$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน (Standardized Score)

$$Z^* = .47X_2 + .50X_3 + .31X_4 - .17X_5 - .11X_6$$

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีเปิดโอกาสให้ครูในโรงเรียนได้มีโอกาสให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินการในด้านต่างๆ ของโรงเรียน หรือเปิดโอกาสให้ครูในโรงเรียนได้ร้องขอการสนับสนุนต่างๆ ในการปฏิบัติงานเพื่อให้ครูเกิดความรู้สึกผูกพันต่อองค์กรเพิ่มมากขึ้น

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการบริหารงานในสถานศึกษาให้ครูมีความรู้สึกพึงพอใจที่ได้ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาและมีความรู้สึกที่อยากจะปฏิบัติหน้าที่อยู่ในสถานศึกษาต่อไปนานๆ เพื่อให้ระดับของความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการครูในสถานศึกษาเพิ่มมากยิ่งขึ้น

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการมอบหมายงานภาระงานให้กับครูอย่างเหมาะสมตรงกับความรู้ความสามารถของครูแต่ละท่านเพื่อส่งผลให้ครูเกิดความรู้สึกผูกพันต่อสถานศึกษาที่ตนเองได้สังกัดอยู่

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศองค์กรและความผูกพันองค์กรเพิ่มเติม โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในรูปแบบอื่นๆ ที่นอกเหนือจากการตอบแบบสอบถาม ทั้งนี้เพื่อให้ได้

ข้อมูลเชิงลึกสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

2.2 ควรศึกษาตัวแปรหรือปัจจัยเพิ่มเติม หรือแตกต่างออกไปจากงานวิจัยครั้งนี้ เช่น ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน วัฒนธรรมในองค์กร คุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงาน เป็นต้น

2.3 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศองค์กรกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ประยง บุญพา. (2563). บรรยากาศองค์การของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสวนกุหลาบวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.

ภัคภร อินทรำพรรณ. (2566). บรรยากาศองค์กรและแรงจูงใจในการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันในองค์กรของพนักงานฟิตเนสแบรนด์หนึ่งในประเทศไทย. การจัดการโซ่คุณค่าและกลยุทธ์ธุรกิจ, 2(3), 40-53.

ลูกน้ำ เจนหัดพล. (2564). ความผูกพันของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

วิสุทธิ์ ศรีนวล. (2563). โครงสร้างความสัมพันธ์ปัจจัยเชิงสาเหตุและผลของความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับองค์การของครูในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์, 15(3), 29-44.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี. (2567). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2567. นนทบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี.

อนุดิษฐ์ ฐานไชยกร. (2563). ความผูกพันในองค์การ. Journal of Roi Kaensarn Academi, 4(1), 32-46.

อัครัช แสนสิงห์. (2560). บรรยากาศองค์กรที่มีผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำงาน ของพนักงานประจำสำนักงาน บริษัท เดอะมอลล์กรุ๊ป จำกัด สาขานครราชสีมา. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน.

Steers, R.M. (1977). Antecedents and Outcomes of Organizational Commitment. Administrative Science Quarterly, 22, 46-56.

Steers, R.M. and Porter, L.W. (1979). Motivation and Work Behavior. New York: McGraw-Hill.

Stringer, R.A. (2002). Leadership and Organizational Climate: the Cloud Chamber Effect. Prentice Hall, 9(1), 88-109.

Yamane, T. (1973). Statistics: An Introductory Analysis. 3 rd ed. New York: Harper and Row.

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) 2569
Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU Vol. 13 No. 1 (January-April) 2026
ISSN: 2673-0030 (Online) https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU

การสร้างชุดทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับกีฬาแบดมินตัน
DEVELOPMENT OF AGILITY TEST KIT FOR BADMINTON

[1]อนุวัฒน์ บรรลุสุข Anuwat Banlusook [2]ณัฐิกา เพ็งลี Nattika Penglee
[3]ชัยพร ใจแก้ว Chaiporn Jaikaeo [4]อภิรักษ์ จันทร์สร้าง Aphirak Jansang
[1, 2, 3, 4]มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ Kasetsart University, Thailand
Corresponding Author E-mail: anuwat.banlusook@gmail.com

Article Received: November 14, 2025. Revised: April 23, 2026. Accepted: April 27, 2026.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างชุดทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับกีฬาแบดมินตัน และเพื่อหาคุณภาพของชุดทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับกีฬาแบดมินตัน โดยชุดทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับกีฬาแบดมินตันที่สร้างขึ้นผ่านการตรวจคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหาด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหากับวัตถุประสงค์ระหว่างผู้เชี่ยวชาญและหาความเหมาะสมของเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน และหาความเชื่อถือได้ของชุดทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับกีฬาแบดมินตันด้วยวิธีการทดสอบซ้ำกับนิสิตสาขาวิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่เรียนในรายวิชาหลักและวิธีสอนแบดมินตัน ภาคต้น ปีการศึกษา 2567 จำนวน 27 คน โดยนำมาวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า ชุดทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับกีฬาแบดมินตันที่สร้างขึ้น มีความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80–1.00 ถือว่าชุดทดสอบสามารถวัดได้จริงตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม และมีค่าความเหมาะสม เท่ากับ 4.92 ± 0.28 อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุดและมีค่าความเชื่อถือได้โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน เท่ากับ 0.852 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ดี สรุปได้ว่า ชุดทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับกีฬาแบดมินตันที่สร้างขึ้นมีความตรงเชิงเนื้อหามีความเหมาะสมของเครื่องมือ และมีความเชื่อถือได้ สามารถที่จะนำไปใช้ในการทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับกีฬาแบดมินตันได้จริง

คำสำคัญ: ชุดทดสอบ, ความคล่องแคล่วว่องไว, กีฬา, แบดมินตัน

Abstract

This research aims to create and validate an agility test kit for badminton. The created agility test kit for badminton was examined for content validity using the Index of Item-Objective Congruence (IOC) and for the appropriateness of the instrument by five experts. The reliability of the agility test kit for badminton was tested using the test-retest method with 27 students majoring in Physical Education at Kasetsart University who were enrolled in the course “Principles and Methods of Teaching Badminton” in the first semester of the academic year 2024. The data were analyzed using the Pearson product-moment correlation coefficient.

The results indicated that the agility test kit for badminton had a content validity index (IOC) ranging from 0.80 to 1.00, indicating that the test accurately measured the intended

behavioral objectives. The appropriateness score was 4.92 ± 0.28, which is considered highly appropriate. The reliability coefficient, as measured by the Pearson correlation, was 0.852, indicating a good level. In conclusion, the agility test kit for badminton demonstrated satisfactory content validity, instrument appropriateness, and reliability. Therefore, it can be effectively utilized to assess agility performance in badminton.

Keywords: Test Kit, Agility, Sports, Badminton

บทนำ

กีฬาแบดมินตันเป็นหนึ่งในกีฬาที่ได้รับความนิยม สามารถเล่นได้ทุกเพศทุกวัย (สุทธิรักษ์ นาโสม, อาพรรณชนิต ศิริแพทย์ และสืบสาย บุญวีระบุตรม, 2556) อีกทั้งประเทศไทยมีนักกีฬาแบดมินตันระดับโลกที่สร้างชื่อเสียงให้กับประเทศ การเคลื่อนที่ในกีฬาแบดมินตันจำเป็นต้องใช้ความเร็วและความคล่องแคล่ว ผู้เล่นต้องเคลื่อนตัววิ่งไล่ตีลูกตลอดเวลา รู้จักการวิ่งเข้าออก การประชิดลูกในจังหวะที่ถูกต้อง เคลื่อนย้ายตัวไปอยู่ในจุดที่ถูกต้อง และสิ้นเปลืองพลังงานให้น้อยสุด (คเณศพร พรหมงาม, 2563) ซึ่งลักษณะของกีฬาแบดมินตันต้องอาศัยการตอบสนองอย่างรวดเร็วหลากหลายทิศทาง และแม่นยำเกี่ยวข้องกับความคล่องแคล่ววองไว Agility คือความสามารถในการเปลี่ยนทิศทางการเคลื่อนไหวได้อย่างรวดเร็วด้วยจังหวะเท้าที่มีความคล่องแคล่ววองไว (เจริญ กระบวนรัตน์, 2561) ซึ่งสอดคล้องกับสรัญรัฐ มนุญญานนท์ (2555) กล่าวว่า ความคล่องแคล่ววองไว คือ ความสามารถในการเปลี่ยนทิศทางการเคลื่อนที่ของร่างกายได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพโดยยังคงต้องมีการทรงตัวดี และสิ่งสำคัญที่ทำให้ผู้เล่นแบดมินตันเล่นได้อย่างสนุกสนาน ประสบผลสำเร็จในการแข่งขันคือสมรรถภาพทางกายที่เหมาะสมกับกีฬาแบดมินตัน (ชารี จันสุพรม, ถวิชัยย์ ขาวถิ่น และสุพัชรินทร์ ปานอุทัย, 2556) ขณะเดียวกันการประเมินสมรรถภาพด้านความคล่องแคล่ววองไวมักใช้แบบทดสอบมาตรฐานซึ่งมีจำนวนมาก บางแบบมีการเคลื่อนที่ที่ผสมผสานกันหลายรูปแบบ ซึ่งต้องเลือกให้เหมาะสมกับชนิดกีฬานั้น (บัวชมพู ชวนนุสรณ์ชัย, นาทรพี ผลใหญ่ และวิชาญ มะวิญธร, 2565)

ทั้งนี้ปัจจุบันกีฬามีความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง ผลมาจากเทคโนโลยีทางการกีฬา (Sport Technology) มีบทบาทการพัฒนาคิดค้นนวัตกรรม การสร้างเครื่องมือ พัฒนาอุปกรณ์การฝึกซ้อมให้มีความทันสมัยเหมาะสมการพัฒนาสร้างสรรค์นักกีฬาให้ก้าวไปสู่ความสำเร็จ ดังที่ Robertson et al. (2023) ได้กล่าวว่า การใช้เทคโนโลยีในวงการกีฬามีการเติบโตอย่างก้าวกระโดดในการนำมาใช้เพื่อการฝึกซ้อมและการติดตามสมรรถภาพของนักกีฬา สอดคล้องกับเจริญ กระบวนรัตน์ (2561) ได้กล่าวว่า เทคโนโลยีช่วยสนับสนุนการพัฒนาทักษะ ความสามารถ ตลอดจนช่วยแก้ไขปัญหาข้อบกพร่องให้กับนักกีฬา การนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้จึงช่วยเพิ่มศักยภาพและประสิทธิภาพในการฝึกซ้อม

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมุ่งพัฒนาชุดทดสอบความคล่องแคล่ววองไวสำหรับกีฬาแบดมินตัน ซึ่งเป็นเทคโนโลยีที่สามารถบันทึกและประมวลผล ส่งข้อมูลแบบเรียลไทม์ ลดความคลาดเคลื่อนจากมนุษย์ เพื่อให้การทดสอบมีความแม่นยำมีมาตรฐานมากยิ่งขึ้น งานวิจัยนี้จึงมีความสำคัญต่อการยกระดับคุณภาพของการประเมินสมรรถภาพทางกายให้มีความเชื่อถือได้ สอดคล้องกับลักษณะของกีฬาแบดมินตัน ตอบสนองต่อแนวโน้มการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนานักกีฬา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างชุดทดสอบความคล่องแคล่ววองไวสำหรับกีฬาแบดมินตัน
2. เพื่อหาคุณภาพของชุดทดสอบความคล่องแคล่ววองไวสำหรับกีฬาแบดมินตัน

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้การสร้างและหาคุณภาพของชุดทดสอบโดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

การพัฒนาชุดทดสอบความคล่องแคล่ววองไวสำหรับกีฬาแบดมินตัน กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ประกอบไปด้วย ครูพลศึกษา นักวิทยาศาสตร์การกีฬา และผู้เชี่ยวชาญทางด้านกีฬาแบดมินตัน จำนวน 5 ท่าน ในการหาคุณภาพของเครื่องมือด้านความตรงเชิงเนื้อหาและความเหมาะสมของเครื่องมือ การศึกษาหาคุณภาพของชุดทดสอบความคล่องแคล่ววองไวสำหรับกีฬาแบดมินตัน กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตสาขาวิชาพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่เรียนในรายวิชาหลักและวิธีสอนแบดมินตัน ภาคต้น ปีการศึกษา 2567 จำนวน 27 คน (ดังตารางที่ 1) งานวิจัยฉบับนี้ได้มีการพิจารณารับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และรับหนังสือรับรองจริยธรรมงานวิจัยในมนุษย์เลขที่เอกสารรับรองโครงการวิจัย COA No. COA68/027 โดยการคัดเลือกอาสาสมัคร (Subject selection) มีเกณฑ์คัดดังนี้ เกณฑ์การคัดเข้าอาสาสมัคร (Inclusion criteria) 1) เป็นเพศชายหรือเพศหญิง 2) มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป 3) เป็นผู้มีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ดี 4) เป็นนิสิตสาขาวิชาพลศึกษา ที่เรียนในรายวิชาหลักและวิธีสอนแบดมินตัน ภาคต้น ปีการศึกษา 2567 5) ยินยอมเข้าร่วมการวิจัย เกณฑ์การคัดออกอาสาสมัคร (Exclusion criteria) 1) ไม่สามารถปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้วิจัย 2) ทำการทดสอบไม่ครบทั้ง 2 ครั้ง หรือให้ข้อมูลไม่ครบถ้วน เกณฑ์การถอนตัวอาสาสมัคร (Withdrawal criteria for individual participants) 1) อาสาสมัครตัดสินใจถอนตัวออกจากการทดสอบ 2) ตั้งครรภ์ระหว่างที่เข้าร่วมในโครงการวิจัย 3) การยุติการศึกษาหรือย้ายออกจากสถานศึกษา 4) เกิดการเจ็บป่วยรุนแรงในช่วงการศึกษา

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

รายการ	
เพศ ชาย (n,%)	16,59.3
หญิง (n,%)	11,40.7
อายุ (ปี) $\bar{x}$ ± SD	20.70 ± 1.20
น้ำหนัก (กก.) $\bar{x}$ ± SD	60.81 ± 8.60
ส่วนสูง (ซม.) $\bar{x}$ ± SD	169.67 ± 7.80
ดัชนีมวลกาย กก./ม^2 $\bar{x}$ ± SD	21.10 ± 2.47

จากตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 27 คน เป็นนิสิตสาขาวิชาพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่เรียนในรายวิชาหลักและวิธีสอนแบดมินตัน ภาคต้น ปีการศึกษา 2567 ซึ่งเป็นเพศชาย 16 คน (ร้อยละ 59.3) เพศหญิง 11 คน (ร้อยละ 40.7) อายุเฉลี่ย 20.70 ปี น้ำหนักเฉลี่ย 60.81 กก. ส่วนสูงเฉลี่ย 169.67 ซม. ดัชนีมวลกายเฉลี่ย 21.10 กก./ม^2

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในขั้นตอนนี้ คือ

2.1 ออกแบบร่างชุดทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับกีฬาแบดมินตัน ประกอบด้วยรายละเอียดของการทดสอบและวิธีการทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับกีฬาแบดมินตัน รวมถึงอุปกรณ์ในการทดสอบ จากการทบทวนวรรณกรรมและปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักและร่วม จากนั้นนำชุดทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับกีฬาแบดมินตันไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมของเครื่องมือ

2.2 จากนั้นนำผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญไปปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักและร่วม แล้วร่างต้นแบบแนวคิดร่วมกับผู้เชี่ยวชาญทางด้านวิศวกรรมคอมพิวเตอร์เพื่อสร้างต้นแบบชุดทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับกีฬาแบดมินตัน และทำการทดสอบเบื้องต้นจนได้ชุดทดสอบที่พร้อมนำไปทดลองใช้จริง

2.3 นำชุดทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับกีฬาแบดมินตันไปหาคุณภาพด้านความเชื่อถือได้ด้วยวิธีการทดสอบซ้ำ (Test-Retest) กับนิสิตสาขาวิชาพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่เรียนในรายวิชาหลักและวิธีสอนแบดมินตัน ภาคต้น ปีการศึกษา 2567 จำนวน 27 คน โดยทำหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์หัวหน้าภาคสาขาวิชาพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูล และประสานงานกับอาจารย์ผู้สอนเพื่อนัดหมายเข้าพบกลุ่มตัวอย่าง เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยและประโยชน์ที่จะได้รับแก่อาสาสมัครและให้อาสาสมัครที่ประสงค์เข้าร่วมการวิจัยลงนามในหนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัย

2.4 จัดเตรียมอุปกรณ์และสถานที่ที่ใช้ในการทดสอบเพื่อเก็บข้อมูลพร้อมทั้งนัดหมายวันเวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ดำเนินการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างตามวันและเวลาที่นัดหมาย ซึ่งในวันทดสอบผู้วิจัยได้อธิบายและสาธิตวิธีการทดสอบกลุ่มตัวอย่างและผู้ช่วยเก็บข้อมูลและให้กลุ่มตัวอย่างได้ทดลองเคลื่อนไหวกับชุดทดสอบเบื้อต้นเพื่อสร้างความคุ้นเคยและเข้าใจถึงวิธีการทดสอบ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 หาค่าดัชนีความสอดคล้องเชิงเนื้อหา (Index of Item-Objective Congruence: IOC) จากผลการประเมินคุณภาพของเครื่องมือด้านความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ

3.2 หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเหมาะสมของเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ

3.3 หาความเชื่อถือได้ (reliability) ของการทดสอบด้วยวิธีการทดสอบซ้ำ (Test-Retest) ของชุดทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับกีฬาแบดมินตัน โดยนำมาวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient)

สรุปผลการวิจัย

1. การสร้างชุดทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับกีฬาแบดมินตัน

การพัฒนาชุดทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับกีฬาแบดมินตัน ได้ประเมินความตรงเชิงเนื้อหาและความเหมาะสมของเครื่องมือ โดยอาศัยดุลยพินิจของผู้เชี่ยวชาญได้ผลการประเมินดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการประเมินคุณภาพของเครื่องมือด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ

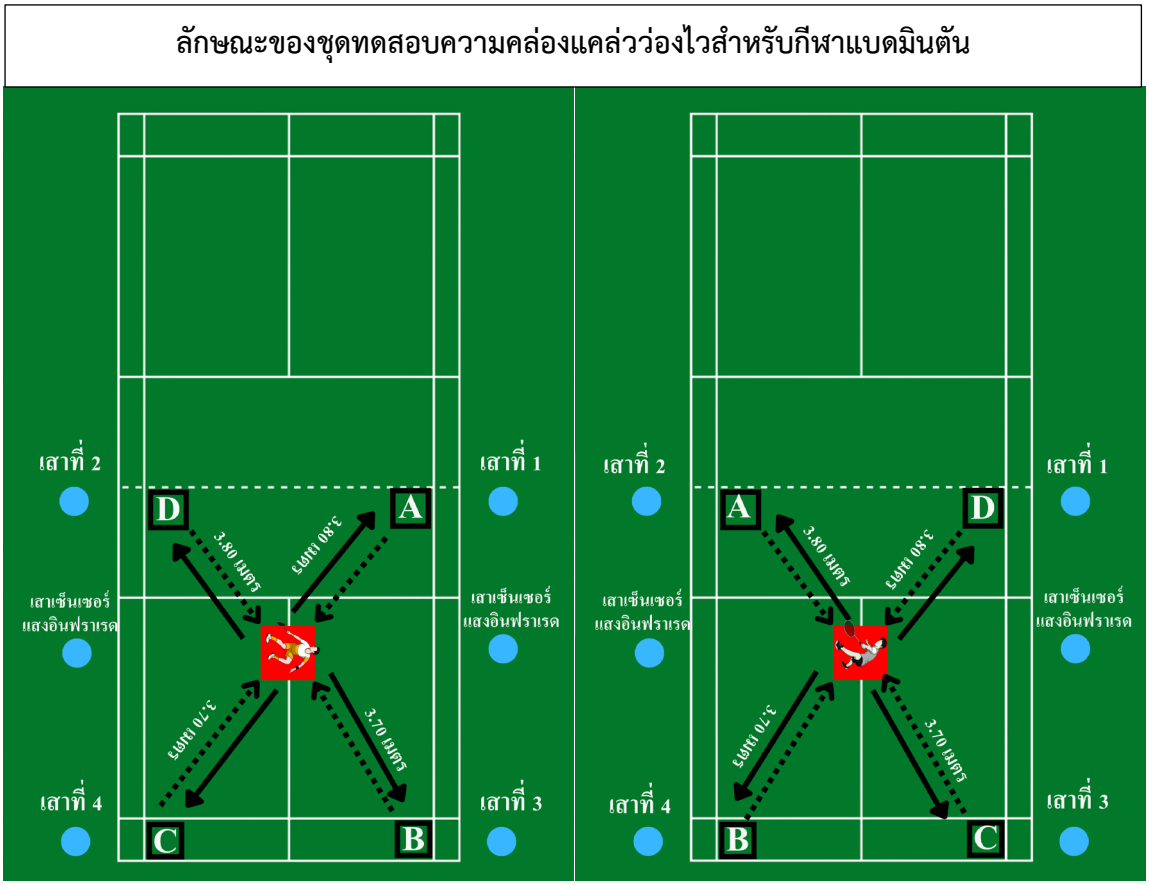
รายการการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ					ดัชนีความสอดคล้อง
	1	2	3	4	5	
1. จุดเริ่มต้นการทดสอบและจุดสิ้นสุดการทดสอบเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสมีขนาด 40X40 ซม. โดยใช้สติ๊กเกอร์ PVC ติดอยู่กึ่งกลางของสนามแบดมินตัน	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
2. ทิศทางการเคลื่อนที่ทแยงมุมจากจุดเริ่มต้นการทดสอบไปและกลับที่จุด A,B,C,D	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
3. ระยะทางการเคลื่อนที่จากจุดเริ่มต้นการทดสอบไปและกลับที่จุด A,D มีระยะทาง 3.80 เมตร และจุด B,C มีระยะทาง 3.70 เมตร	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
4. ระยะทางการเคลื่อนที่ตลอดการทดสอบ 30 เมตร	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
5. ความสูงในการเล่นลูกหยอด (Drop) หน้าตาข่ายด้านข้างของผู้ทดสอบที่ถนัดด้านขวาหรือซ้ายมือโฟร์แฮนด์จุด A ที่ความสูงของเสาจากพื้น 1 เมตร	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
6. ความสูงในการเล่นลูกโยน (Lob or Clear) ด้านหลังของผู้ทดสอบที่ถนัดด้านขวาหรือซ้ายมือโฟร์แฮนด์จุด B ที่มีความสูงของเสาจากพื้น 1.20 เมตร	+1	+1	0	+1	+1	0.8
7. ความสูงในการเล่นลูกโยน (Lob or Clear) ด้านหลังของผู้ทดสอบที่ถนัดด้านขวาหรือซ้ายมือแบ็คแฮนด์จุด C ที่มีความสูงของเสาจากพื้น 1.20 เมตร	+1	+1	0	+1	+1	0.8
8. ความสูงในการเล่นลูกหยอด (Drop) หน้าตาข่ายด้านข้างของผู้ทดสอบที่ถนัดด้านขวาหรือซ้ายมือแบ็คแฮนด์ จุด D ที่ความสูงของเสาจากพื้น 1 เมตร	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
9. การทดสอบทั้งหมดสองครั้ง	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
10. ผู้เข้าทดสอบพักอย่างน้อย 3 นาทีก่อนการทำการทดสอบครั้งต่อไป	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
11. การบันทึกเวลาในรูปแบบวินาทีทศนิยม 2 ตำแหน่งใช้เวลาครั้งที่ดีที่สุดในการรายงานผลการทดสอบ	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
12. ใบบันทึกผลการทดสอบ	+1	+1	+1	+1	+1	1.0

จากตารางที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านได้ทำการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องในด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ทั้งหมด 12 รายการ ผลการวิเคราะห์พิจารณาค่าเฉลี่ย (Mean) ของค่าดัชนีความสอดคล้องเชิงเนื้อหา (IOC) อยู่ระหว่างช่วง 0.80–1.00 โดยแบบสอบถามทุกข้อมีค่า IOC มากกว่า 0.50 ถือว่าใช้ได้และรายการประเมิน 12 ข้อผ่านเกณฑ์ทั้งหมด แสดงให้เห็นว่าเครื่องมือหรือชุดทดสอบที่พัฒนาขึ้นมีความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และสามารถวัดค่าได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ตารางที่ 3 ผลการประเมินความเหมาะสมของเครื่องมือ โดยผู้เชี่ยวชาญ

รายการการประเมิน	M	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. จุดเริ่มต้นการทดสอบและจุดสิ้นสุดการทดสอบ เป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสมีขนาด 40X40 ซม. โดยใช้สติ๊กเกอร์ PVC ติดอยู่กึ่งกลางของสนามแบดมินตัน	5.0	0.0	มากที่สุด
2. ทิศทางการเคลื่อนที่ทแยงมุมจากจุดเริ่มต้นการทดสอบไปและกลับที่จุด A,B,C,D	4.8	0.45	มากที่สุด
3. ระยะทางการเคลื่อนที่จากจุดเริ่มต้นการทดสอบไปและกลับที่จุด A,D มีระยะทาง 3.80 เมตร และจุด B,C มีระยะทาง 3.70 เมตร	4.8	0.45	มากที่สุด
4. ระยะทางการเคลื่อนที่ตลอดการทดสอบ 30 เมตร	5.0	0.0	มากที่สุด
5. ความสูงในการเล่นลูกหยอด (Drop) หน้าตาข่ายด้านข้างของผู้ทดสอบที่ถนัดด้านขวาหรือซ้ายมือโฟร์แฮนด์ จุด A ที่ความสูงของเสาจากพื้น 1 เมตร	5.0	0.0	มากที่สุด
6. ความสูงในการเล่นลูกโยน (Lob or Clear) ด้านหลังของผู้ทดสอบที่ถนัดด้านขวาหรือซ้ายมือโฟร์แฮนด์ จุด B ที่มีความสูงของเสาจากพื้น 1.20 เมตร	4.8	0.45	มากที่สุด
7. ความสูงในการเล่นลูกโยน (Lob or Clear) ด้านหลังของผู้ทดสอบที่ถนัดด้านขวาหรือซ้ายมือแบ็คแฮนด์ จุด C ที่มีความสูงของเสาจากพื้น 1.20 เมตร	4.8	0.45	มากที่สุด
8. ความสูงในการเล่นลูกหยอด (Drop) หน้าตาข่ายด้านข้างของผู้ทดสอบที่ถนัดด้านขวาหรือซ้ายมือแบ็คแฮนด์ จุด D ที่ความสูงของเสาจากพื้น 1 เมตร	5.0	0.0	มากที่สุด
9. การทดสอบทั้งหมดสองครั้ง	4.8	0.45	มากที่สุด
10. ผู้เข้าทดสอบพักอย่างน้อย 3 นาทีก่อนการทำการทดสอบครั้งต่อไป	5.0	0.0	มากที่สุด
11. การบันทึกเวลาในรูปแบบวินาทีทศนิยม 2 ตำแหน่งใช้เวลาครั้งที่ดีที่สุดในการรายงานผลการทดสอบ	5.0	0.0	มากที่สุด
12. ใบบันทึกผลการทดสอบ	5.0	0.0	มากที่สุด
ภาพรวม	**4.92**	**0.28**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญได้ทำการประเมินความเหมาะสมของเครื่องมือทั้งหมด 12 รายการ ผลการวิเคราะห์พบว่า ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินความเหมาะสมเท่ากับ 4.92 (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.28) ซึ่งอยู่ในระดับ “เหมาะสมมากที่สุด” แสดงให้เห็นว่าเครื่องมือหรือชุดทดสอบที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้ในกระบวนการวิจัย

ภาพที่ 1 ทิศทางการทดสอบผู้ถนัดด้านขวาและด้านซ้ายมือ

วิธีการดำเนินการทดสอบ

ขั้นเตรียม 1) จัดเตรียมสถานที่และอุปกรณ์ให้เป็นตามข้อกำหนดของการทดสอบ 2) จัดเตรียมรายชื่อผู้เข้ารับการทดสอบตามลำดับเลขที่ 3) ชี้แจงวัตถุประสงค์และอธิบายวิธีการดำเนินการทดสอบให้กับผู้เข้ารับการทดสอบทราบ 4) ผู้เข้ารับการทดสอบทำการอบอุ่นร่างกายเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการทดสอบ

ขั้นดำเนินการ เรียกผู้เข้ารับการทดสอบตามลำดับรายชื่อและทำการทดสอบครั้งละหนึ่งคน โดยมีวิธีการดังนี้ 1) ผู้เข้ารับการทดสอบยืนที่จุดเริ่มต้น/จุดสิ้นสุด (สี่เหลี่ยมกลาง) ลักษณะเท้านำเท้าตามโดยหันหน้าเข้าหาตาข่ายพร้อมถือไม้แบดมินตัน เมื่อพร้อมแล้วผู้ปล่อยตัวให้สัญญาณ “พร้อม” “เริ่ม” จึงเริ่มการทดสอบให้ผู้เข้ารับการทดสอบวิ่งไปตีพู่ ที่จุด A แล้ววิ่งกลับมาจุดเริ่มต้น 2) วิ่งไปตีพู่ ที่จุด B แล้ววิ่งกลับมาจุดเริ่มต้น 3) วิ่งไปตีพู่ ที่จุด C แล้ววิ่งกลับมาจุดเริ่มต้น 4) วิ่งไปตีพู่ ที่จุด D แล้ววิ่งกลับมาจุดสิ้นสุด จบการปฏิบัติ บันทึกเวลาทดสอบเป็นวินาที 2 ตำแหน่ง และพักอย่างน้อย 3 นาที ก่อนทำการทดสอบครั้งต่อไป กรณีผู้เข้ารับการทดสอบไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง ให้ผลการทดสอบครั้งนั้นเป็น “โมฆะ” และให้ทำการทดสอบใหม่โดยพักอย่างน้อย 3 นาที ผู้เข้ารับการทดสอบแต่ละคนจะต้องทำการทดสอบ 2 รอบ รอบละ 2 ครั้ง โดยรอบที่ 1 และรอบที่ 2 ทิ้งระยะห่าง 7 วัน ผู้ทดสอบต้องใช้ความพยายามสูงที่สุด ผู้วิจัยจะเลือกผลการทดสอบที่ดีที่สุดของแต่ละรอบในการวิเคราะห์ผล หากผู้เข้ารับการทดสอบมีอาการบาดเจ็บควรแจ้งผู้ดำเนินการทดสอบและขอไม่ทำการทดสอบ ผู้เข้ารับการทดสอบต้องแต่งชุดกีฬาพร้อมสวมใส่รองเท้ากีฬาที่เหมาะสมกับพื้นสนามในการทดสอบทุกครั้ง

ขั้นสรุป บันทึกผลเวลาการทดสอบทั้งสองครั้งโดยใช้เวลาทดสอบที่ดีที่สุดในการรายงานผล

2. การหาคุณภาพของชุดทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับกีฬาแบดมินตัน โดยการหาคุณภาพด้านความเชื่อถือได้ (reliability) ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การหาคุณภาพด้านความเชื่อถือได้ (reliability) ของการทดสอบด้วยวิธีการทดสอบซ้ำ (Test-Retest) ของชุดทดสอบที่พัฒนาขึ้น

รายการ	การทดสอบครั้งที่ 1 (Test)	การทดสอบครั้งที่ 2 (Retest)	r	p	แปลผล
ผลการทดสอบความคล่องแคล่วว่องไว ด้วยชุดทดสอบที่พัฒนาขึ้น (วินาที)	9.26 ± 0.84	9.11 ± 0.79	0.852	< .00	ดี

จากตารางที่ 4 ผลการทดสอบโดยใช้ชุดทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับกีฬาแบดมินตัน ครั้งที่ 1 (Test) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.26 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.84 และการทดสอบครั้งที่ 2 (Retest) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.11 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.79 ผู้วิจัยทำการทดสอบความเชื่อถือได้ (reliability) ของชุดทดสอบ ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่างครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 เท่ากับ 0.852 ($p < .00$) ซึ่งหมายความว่าชุดทดสอบมีความเชื่อถือได้ (reliability) อยู่ในเกณฑ์ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่นำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

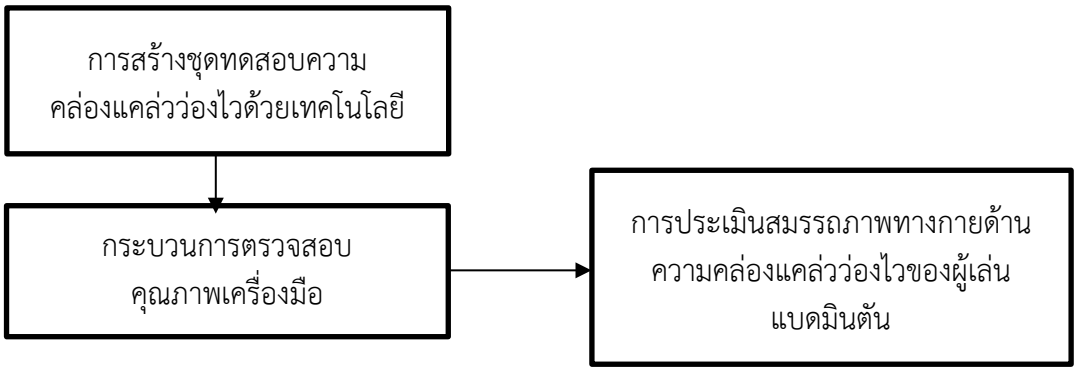
การสร้างชุดทดสอบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับกีฬาแบดมินตันได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของรายละเอียดชุดทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับกีฬาแบดมินตัน (ทิศทางและระยะการเคลื่อนที่ ทักษะที่ใช้ วิธีการทดสอบ และการบันทึกผลทดสอบ) ทั้งหมดจำนวน 12 รายการ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างรายการทดสอบกับวัตถุประสงค์ของการวัด (IOC) อยู่ในช่วง 0.80–1.00 ซึ่งเกณฑ์พิจารณากำหนดไว้คือตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปแสดงถึงความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวัด สอดคล้องกับแนวคิดของ Rovinelli and Hambleton (อ้างถึงในบุญชม ศรีสะอาด, 2554) ที่ระบุว่า เครื่องมือที่มีค่า IOC สูงกว่าระดับ 0.50 ขึ้นไป ถือว่ามีความตรงเชิงเนื้อหาที่เพียงพอต่อการนำไปใช้วัดตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นผลมาจากที่ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรมและได้คำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญในการปรับปรุงการทดสอบที่มีการคำนึงถึงการออกแบบทิศทาง ระยะทางการเคลื่อน และทักษะที่สอดคล้องกับลักษณะการเล่นจริงของกีฬาแบดมินตันสามารถเปลี่ยนแปลงท่าทางการเคลื่อนที่เคลื่อนไหวตามต้องการได้อย่างฉับพลัน และจำเป็นต้องคงไว้ซึ่งความเร็วโดยการอาศัยการปรับเปลี่ยนอัตราเร่งในการเคลื่อนที่ ทั้งการหยุดและการออกตัวในช่วงการเคลื่อนไหวในระยะสั้นๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Young et al. (2002) ที่กล่าวว่า ความคล่องแคล่วว่องไวเป็นคุณสมบัติในการ การเปลี่ยนทิศทางทั้งออกตัวและหยุดได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งสะท้อนถึงการเคลื่อนไหวที่ใกล้เคียงกับการแข่งขันจริง จึงทำให้รายละเอียดของการสร้างชุดทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับกีฬาแบดมินตันทุกข้อมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาใช้ได้ ทั้งนี้มาจากการดำเนินการพัฒนาเครื่องมืออย่างเป็นระบบตามหลักการสร้างแบบทดสอบทางกีฬา (บุญส่ง โกสะ, 2542; ประเสริฐ กล่อมเทศ, 2535) ซึ่งให้ความสำคัญกับความชัดเจนของวัตถุประสงค์ การกำหนดตัวแปรที่ต้องการวัด และมีผลการประเมินความเหมาะสมของชุดทดสอบความ

คล่องแคล่วว่องไวสำหรับกีฬาแบดมินตัน โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.92 ซึ่งอยู่ในระดับ “เหมาะสมมากที่สุด” เทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) แสดงให้เห็นว่า ชุดทดสอบที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมทั้งในด้านเนื้อหา รูปแบบ วิธีการดำเนินการ และความสอดคล้องกับสภาพจริงของการเล่นกีฬาแบดมินตัน

การศึกษาคุณภาพของชุดทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับกีฬาแบดมินตันด้านความเชื่อถือได้ (reliability) ด้วยวิธีการทดสอบซ้ำ (Test-Retest) ผลการทดสอบคือเวลาจากการทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวครั้งที่ดีที่สุด (หน่วยเป็นวินาทีทศนิยมสองตำแหน่ง) ครั้งที่ 1 กับครั้งที่ 2 มีการเว้นระยะการทดสอบครั้งที่ 2 ห่างจากครั้งแรก 7 วัน พบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตามวิธีการของเพียร์สัน (Pearson-Product Moment Correlation Coefficient) เท่ากับ 0.852 และได้นำมาพิจารณากับค่ามาตรฐานการประเมินสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Kirkendall et al (1980 อ้างใน ฉลอง แขวงอินทร์, 2545) มีค่าความเชื่อถือได้ในระดับดี สอดคล้องกับการวิจัยของหฤทัย เผือกพงศ์พัฒน์ และวิชาญ มะวิญธร (2567) ที่ได้สร้างแบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับกีฬาบาสเกตบอลชาย 3x3 ระดับอุดมศึกษา โดยมีค่าความเชื่อถือได้ เท่ากับ 0.86 ซึ่งอยู่ในระดับดีเช่นกัน แสดงให้เห็นว่าชุดทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับกีฬาแบดมินตันนี้เป็นชุดทดสอบที่มีความเชื่อถือได้ในระดับดี ซึ่งเป็นคุณสมบัติหนึ่งของเครื่องมือวัดที่สามารถวัดได้คงเส้นคงวา อีกทั้งชุดทดสอบที่สร้างขึ้นใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมีความแม่นยำในการวัดผลและอำนวยความสะดวกในการบันทึกข้อมูลส่งผลให้การทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวลดความคาดเคลื่อนที่อาจเกิดขึ้นการจับเวลาด้วยนาฬิกาแบบมือและลดความคลาดเคลื่อนจากจดบันทึกเวลา

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ การพัฒนาชุดทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับกีฬาแบดมินตัน จำแนกองค์ความรู้ใหม่ได้ดังนี้

ภาพที่ 2 การสร้างชุดทดสอบความคล่องแคล่วว่องไว

การสร้างชุดทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับกีฬาแบดมินตันที่ถือว่าเป็นต้นแบบในการนำเทคโนโลยี ที่มีความตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสม และความเชื่อถือได้ในระดับดี สามารถนำไปใช้ประเมินสมรรถภาพทางกายด้านความคล่องแคล่วว่องไวของผู้เล่นแบดมินตันได้จริง สามารถนำองค์ความรู้นี้ไปประยุกต์กับการพัฒนาเครื่องมือทดสอบสำหรับกีฬาอื่นๆ ทั้งยังสามารถนำไปใช้ในด้านการเรียนการสอนและการพัฒนาศักยภาพของนักกีฬา

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรนำชุดทดสอบความความคล่องแคล่ววองไวสำหรับกีฬาแบดมินตันไปเผยแพร่แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนทั้งในระดับโรงเรียนและระดับอุดมศึกษาเพื่อการวัดประเมินผลที่แม่นยำและเผยแพร่ต่อองค์กรกีฬาในการพัฒนาศักยภาพนักกีฬาแบดมินตันต่อไป

1.2 ควรนำชุดทดสอบความความคล่องแคล่ววองไวสำหรับกีฬาแบดมินตันไปใช้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการฝึกซ้อมเพื่อประเมินความก้าวหน้าด้านความคล่องแคล่ววองไวของนักกีฬา และปรับแผนการฝึกให้เหมาะสมกับสมรรถภาพรายบุคคล

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำชุดทดสอบความความคล่องแคล่ววองไวสำหรับกีฬาแบดมินตันไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างอื่น เช่น กลุ่มนักกีฬา และกลุ่มช่วงวัยที่แตกต่างกัน

2.2 ควรนำชุดทดสอบความความคล่องแคล่ววองไวสำหรับกีฬาแบดมินตันไปต่อยอดสู่การออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้สามารถใช้งานได้สะดวกในสภาพแวดล้อมที่หลากหลาย เช่น สนามกีฬา โรงยิม หรือศูนย์ฝึกซ้อม โดยควรคำนึงถึงขนาด น้ำหนัก ความทนทาน และความง่ายในการติดตั้ง และสามารถพัฒนาให้รองรับกีฬาอื่นๆ ได้

เอกสารอ้างอิง

คเณศพร พรหมงาม. (2563). ผลการใช้ชุดฝึกแบดมินตันที่มีต่อความคล่องแคล่ววองไวของนักเรียนแผนกวิจิตรศิลป์ วิทยาลัยอาชีวศึกษาเสาวภา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี.

เจริญ กระบวนรัตน์. (2561). วิทยาศาสตร์การฝึกสอนกีฬา: Science of coaching. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สินธนาก๊อปปี้เซ็นเตอร์.

ฉลอง แขวงอินทร์. (2545). แบบทดสอบสมรรถภาพทางกายสำหรับนักกีฬาบาสเกตบอลชาย ระดับอุดมศึกษา วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ชารี จันสุพรม, ถวิชัยย์ ขาวถิ่น และสุพัชรินทร์ ปานอุทัย. (2556). ผลของการฝึกด้วยแรงต้านและการเคลื่อนที่แบบเฉพาะเจาะจงที่มีต่อพลังกล้ามเนื้อและความคล่องแคล่ววองไวในนักกีฬาแบดมินตัน. วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา, 13(1), 31-42.

บัวชมพู ชวนนุสรณ์ชัย, นาทรพี ผลใหญ่ และวิชาญ มะวิญธร. (2562). การสร้างแบบทดสอบความคล่องแคล่ววองไวสำหรับนักกีฬาเทเบิลเทนนิส. วารสารสุขศึกษา พลศึกษา และสันทนาการ, 48(2), 261-271.

บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

บุญส่ง โกสะ. (2542). วิธีวิจัยทางพลศึกษา. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ประเสริฐ กล่อมเทศ. (2535). แบบทดสอบทักษะแบดมินตันของนักเรียนมัธยมตอนปลาย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สรัญรัฐ มบุญญานนท์. (2555). ผลการฝึกตารางเก้าช่องที่มีขนาดต่างกันต่อความคล่องแคล่ววองไวในกีฬาแบดมินตัน.วารสารวิชาการ สถาบันการพลศึกษา, 4(2), 67-80.

สุทธิรักษ์ นาโสม, อาพรรณชนิต ศิริแพทย์ และสืบสาย บุญวีระบุตร. (2556). ผลของการฝึกจินตภาพและการเลียนแบบที่มีต่อความแม่นยำในการตีลูกหยอดกีฬาแบดมินตัน. วารสารคณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 16(1), 35-43.

หฤทัย เผือกพงศ์พัฒน์ และวิชาญ มะวิญธร (2567). การสร้างแบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับกีฬาบาสเกตบอลชาย 3x3 ระดับอุดมศึกษา. วารสารวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ, 25(2), 68-82.

Robertson, S., Zendler, J., De Mey, K., Haycraft, J., Ash, G. I., Brockett, C., Seshadri, D., Woods, C., Kober, L., Aughey, R. and Rogowski, J. (2023). Development of a sports technology quality framework. Journal of Sports Sciences, 41(22), 1983-1993.

Young, W. B., James, R. and Montgomery, I. (2002). Is muscle power related to running speed with changes of direction? Journal of Sports Medicine and Physical Fitness, 42(3), 282-288.

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) 2569
Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU Vol. 13 No. 1 (January-April) 2026
ISSN: 2673-0030 (Online) https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

THE ROLES OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN PERSONNEL ADMINISTRATION UNDER THE LOPBURI SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

[1]จุฑามาส สนเปรม Juthamas Sonprem [2]ชูชาติ พยอม Choochart Phayom
[3]ภัสยกร เลาสวัสดิกุล Phatsayakorn Laosawatdikul
[1, 2, 3]มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี Thepsatri Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author E-mail: Jutamas7614@gmail.com

Article Received: April 01, 2026. Revised: April 22, 2026. Accepted: April 27, 2026.

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี และ 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับของบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรีเมื่อจำแนกตามเพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 298 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าทีด้วยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยสองกลุ่มที่เป็นอิสระจากกัน และการทดสอบเอฟด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า 1) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ด้านการสรรหาและการคัดเลือกบุคลากร ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานบุคลากร ด้านการอัตรากำลัง และด้านการให้คุณให้โทษและการสร้างกำลังใจ 2) บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี เมื่อจำแนกตาม เพศ ประสบการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษา พบว่าไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านตำแหน่ง พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: บทบาท, ผู้บริหารสถานศึกษา, การบริหารงานบุคคล

Abstract

This research article aimed to: 1) study the level of school administrators' roles in personnel administration under the Lopburi Secondary Educational Service Area Office, and 2) compare the level of school administrators' roles in personnel management under the Lopburi Secondary Educational Service Area Office classified by gender, position, work experience, and school size. The sample used in this research consisted of 298 school

administrators and teachers under the Lopburi Secondary Educational Service Area Office during the first semester of the 2025 academic year, obtained through stratified random sampling. The research instrument was a questionnaire with a reliability of 0.98. Data were analyzed using percentages, means, standard deviations, t-test for independent samples, and F-tests with One-Way ANOVA.

The findings revealed that: 1) the overall role of school administrators in personnel administration under the Lopburi Secondary Educational Service Area Office was at a high level, ranked from highest to lowest mean as follows: recruitment and selection of personnel, personnel development, personnel performance evaluation, workforce management, and reward and punishment and motivation. 2) The role of school administrators in personnel management under the Lopburi Secondary Educational Service Area Office classified by gender, work experience, and school size showed no significant differences. However, in terms of position, statistically significant differences were found at the .05 level.

Keywords: Role, School Administrators, Personnel Administration

บทนำ

แผนยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ ข้อที่ 3 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งทรัพยากรมนุษย์ถือเป็นปัจจัยในการขับเคลื่อนสำคัญในการยกระดับการพัฒนาประเทศในทุกมิติไปสู่เป้าหมายของการเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ซึ่งมีเป้าหมายมุ่งเน้นการพัฒนายกระดับคนในทุกมิติและทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีคุณภาพพร้อมขับเคลื่อนพัฒนาประเทศไปข้างหน้าได้อย่างเต็มศักยภาพ กล่าวได้ว่าคนไทยในอนาคตจะต้องเป็นผู้ที่มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ดีรอบด้าน รวมถึงการมีสุขภาวะที่ดีตามช่วงวัย มีจิตสาธารณะ มีความรับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น เป็นผู้มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ มีหลักการคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่สามและอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2561) และยังสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ข้อที่ 2 การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ ซึ่งอยู่ในเป้าหมายหลักของการพัฒนา 5 ประการ มุ่งพัฒนาให้คนไทยมีทักษะและคุณลักษณะที่เหมาะสมกับโลกยุคใหม่ ทั้งในด้านความรู้ ทักษะทางพฤติกรรม และคุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคมและเร่งรัดการเตรียมพร้อมกำลังคนให้มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และเอื้อต่อการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่ภาคการผลิตและบริการเป้าหมายที่มีศักยภาพและผลิตภาพสูงขึ้น รวมทั้งให้ความสำคัญกับการสร้างหลักประกันและความคุ้มครองทางสังคมที่สามารถส่งเสริมความมั่นคงในชีวิต (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) รัฐจึงควรพัฒนาศักยภาพคนในทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้โดยมีคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ อาจจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงาน หรือการบริหารจัดการเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมาย โดยเฉพาะการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ เนื่องจากคนถือได้ว่าเป็น

ปัจจัยการผลิตที่สำคัญที่สุดเพราะเป็นทรัพยากรที่จะทำให้การบริหารทั้งมวลเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล การบริหารงานที่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับคน ย่อมเป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จของเป้าหมายซึ่งความสำเร็จนั้นจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยบุคคลที่มีความรู้ทักษะ ความสามารถในการขับเคลื่อนองค์กรให้สามารถก้าวไปสู่ความสำเร็จ เนื่องจากการบริหารทรัพยากรมนุษย์เป็นเรื่องที่ต้องเน้นถึงความสำคัญของศักยภาพที่อยู่ในตัวมนุษย์ องค์กรจึงสามารถใช้วิธีการบริหารเพื่อเพิ่มคุณค่าให้กับมนุษย์สร้างการมีส่วนร่วมและเห็นถึงความสำคัญของบุคลากรนำไปสู่การพัฒนาบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

การบริหารสถานศึกษาหรือโรงเรียนนั้นตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 39 ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไปไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษามีหน้าที่สำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และมีหน้าที่หลักในการจัดการศึกษาเพื่อให้ความรู้แก่สมาชิกทางสังคม โดยจำเป็นจะต้องมีปัจจัยหรือทรัพยากรพื้นฐานทางการบริหารในการดำเนินการโดยทั่วไปประกอบด้วย 4 ปัจจัย คือ เงิน บุคคล วัสดุอุปกรณ์และการบริหารจัดการ (จันทรานี สงวนนาม, 2553) และทรัพยากรที่มีความสำคัญมากที่สุดนั่นคือบุคคล อาจกล่าวได้ว่าสถานศึกษาจะประสบความสำเร็จได้จำเป็นต้องอาศัยคน การบริหารทรัพยากรมนุษย์เป็นหนึ่งในหน้าที่ทางการบริหารที่มีความสำคัญสำหรับผู้บริหารการศึกษาทุกระดับ ในสภาวะปัจจุบันองค์การต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงและเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทุกด้าน ตั้งแต่ด้านเศรษฐกิจ ด้านการแข่งขัน ด้านสังคมและด้านการเมือง รวมถึงการด้านเทคโนโลยี ซึ่งสภาวการณ์ดังกล่าวส่งต่อการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขยายขอบเขตและมีการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจน (กุลชลี พวงเพ็ชร, 2564) ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นที่จะต้องใส่ใจ เอาใจใส่ ช่วยเหลือ ให้กำลังใจส่งเสริม และสนับสนุนกระตุ้นให้บุคลากรในสถานศึกษาได้ทำหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ เต็มศักยภาพ มีประสิทธิภาพก่อให้เกิดประสิทธิผลในการทำงานและการปฏิบัติงานต่างๆในสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารงานในสถานศึกษาให้สถานศึกษานั้นไปถึงเป้าหมาย (ธีระ รุญเจริญ, 2550)

จากความสำคัญของบุคคลซึ่งถือเป็นทรัพยากรหลักในการบริหารสถานศึกษาและการจัดการศึกษาทั้งระบบ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ตระหนักถึงและเห็นความสำคัญของการบริหารทรัพยากรบุคคลในฐานะกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนภารกิจขององค์กรให้บรรลุผลตามเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 และแนวนโยบายการพัฒนาตามแผนปฏิรูปประเทศ รวมทั้งยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงได้กำหนดนโยบายด้านการบริหารทรัพยากรบุคคลไว้ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการวางแผนอัตรากำลัง 2) ด้านการสรรหาและคัดเลือกบุคลากร 3) ด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากร 4) ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน และ 5) ด้านการให้คุณให้โทษและการเสริมสร้างขวัญกำลังใจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของกระทรวงศึกษาธิการ (2550) ที่ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานบุคคลไว้ 20 ด้าน ประกอบด้วย การวางแผนและจัดสรรอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การสรรหา บรรจุ และแต่งตั้ง การเลื่อนตำแหน่ง การย้าย และการเลื่อนขั้นเงินเดือน รวมถึงการลาทุกประเภท การประเมินผลการปฏิบัติงาน การดำเนินการทางวินัย การอุทธรณ์และร้องทุกข์ การออกจากราชการ การจัดทำทะเบียนประวัติและบัญชีรายชื่อ การเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ การส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะ การยกย่องเชิดชูเกียรติ การส่งเสริมมาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพ การเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง ตอบสนองภารกิจของสถานศึกษาเพื่อให้สถานศึกษาสามารถบริหารงานบุคคลได้อย่าง

มีประสิทธิภาพและคล่องตัว ภายใต้กรอบของกฎหมายและหลักธรรมาภิบาล ส่งเสริมให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีความมั่นคงในวิชาชีพ ได้รับการพัฒนา ยกย่อง เชิดชูเกียรติ มีขวัญกำลังใจ และมีความก้าวหน้า ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการยกระดับคุณภาพของผู้เรียน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ตั้งขึ้นตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนดและแก้ไขเปลี่ยนแปลงเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ประกาศ ณ วันที่ 28 มกราคม พ.ศ. 2564 เผยแพร่ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 138 ตอนพิเศษ 38 ง ลงวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2564 มีผลบังคับใช้ ตั้งแต่วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2564 เพื่อให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาที่กำหนดใหม่สามารถดำเนินการบริหาร และจัดการศึกษาได้ตามภารกิจงานที่กำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล บรรลุเจตนารมณ์และวัตถุประสงค์ และเกิดประโยชน์สูงสุดของทางราชการเป็นสำคัญ ซึ่งมีสถานศึกษามีในสังกัด จำนวน 25 โรงเรียนที่มีความแตกต่างกันด้วยขนาดของโรงเรียน จำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษา และจำนวนนักเรียน ส่งผลต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุผลตามเป้าหมาย และจากรายงานการสังเคราะห์รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ปีการศึกษา2565 จำนวน 25 แห่ง พบว่า สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรีมีผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติงาน จำนวน 24 แห่ง และมีครูผู้สอน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต่ำกว่า 20 คน จำนวน 8 แห่ง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี, 2565) และจากผลรายงานการดำเนินงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ประจำปีงบประมาณ 2566 ที่ผ่านมาพบว่าสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรีหลายแห่งขาดผู้บริหารสถานศึกษา โดยสถานศึกษาที่ขาดผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้แต่งตั้งผู้บริหารสถานศึกษาของสถานศึกษาที่อยู่ในระแวกพื้นที่ใกล้เคียงมารักษาการณ์แทนเพื่อให้การบริหารงานของสถานศึกษานั้นๆ เป็นไปด้วยความราบรื่น บางสถานศึกษาข้าราชการครูถูกแต่งตั้งในดำรงตำแหน่งรักษาการณ์แทนผู้อำนวยการสถานศึกษาทั้งที่ยังไม่มีประสบการณ์ด้านการบริหารงาน บางสถานศึกษาขาดครูหรือมีครูไม่ครบรายวิชาทำให้ครูบางคนต้องรับผิดชอบสอนในรายวิชาที่ไม่ตรงกับสาขาที่เรียนมา บางสถานศึกษาครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานที่มากเกินไป อีกทั้งขาดความรู้ความเข้าใจในงาน ขาดประสบการณ์ ทำให้ทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างไม่มีความสุข ขาดกำลังใจในการทำงาน ส่งผลให้ข้าราชการครูไม่เกิดความรัก ความศรัทธา ความผูกพันธ์ต่อองค์กร ซึ่งส่งผลต่อการบริหารการจัดการศึกษา และคุณภาพของผู้เรียน นับได้ว่าครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญในการกำหนดคุณภาพการศึกษา หากมีรูปแบบการบริหารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ จะทำให้ครูมีแรงจูงใจ มีขวัญและกำลังใจในการพัฒนาตนมุ่งมั่นในการทำงาน พร้อมเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคม ทั้งยังช่วยลดวิกฤติปัญหาต่างๆ ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เกิดขึ้นในปัจจุบันซึ่งส่งผลกระทบเชิงบวกต่อคุณภาพการศึกษาของชาติสู่ความเป็นเลิศเทียบเท่านานาชาติต่อไป (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) จากปัญหาดังกล่าวจะเห็นว่า การบริหารงานบุคคลเป็นงานที่มีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนองค์กร บทบาทของผู้บริหารจึงมีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กร

ด้วยเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะผู้ปฏิบัติงานกลุ่มบริหารงานบุคคล จึงสนใจที่จะศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี เพื่อผู้บริหารสถานศึกษาจะได้นำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางวางแผนปรับปรุงและส่งเสริมการบริหารงานบุคคลให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการบริหารสถานศึกษาให้ไปสู่ความสำเร็จต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำแนกตาม เพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน ขนาดของสถานศึกษา

สมมติฐานการวิจัย

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี แตกต่างกันเมื่อจำแนกตามเพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากร

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือ ผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำนวน 1,154 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 63 คนและครูจำนวน 1,091

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เนื่องจากประชากรมีจำนวนแน่นอน (Finite Population) สูตรที่ใช้ในการหาขนาดของตัวอย่าง จึงใช้สูตรของ Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และยอมให้มีความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 298 แต่เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีจำนวนน้อยกว่าครู ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่าง 15 : 85 โดยเป็นผู้บริหารร้อยละ 15 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดได้จำนวน 45 คน และครูร้อยละ 85 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดได้จำนวน 253 คน โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 คำนวณหาความเหมาะสมเป็นตัวแทนที่ดีในแต่ละตำแหน่ง เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีจำนวนน้อยกว่าครู ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่าง 15 : 85 โดยเป็นผู้บริหารร้อยละ 15 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ได้จำนวน 45 คน และครูร้อยละ 85 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดได้จำนวน 253 คน

ขั้นตอนที่ 2 ทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของสถานศึกษา แล้วคำนวณหากลุ่มตัวอย่างในแต่ละขนาดของสถานศึกษาโดยใช้วิธีเทียบบัญญัติไตรยางค์สามารถจำแนกได้

ขั้นตอนที่ 3 ใช้การสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลากให้ได้ครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและขอรับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระเพื่อนำมาประกอบในการสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบ รายการ (check list) ประกอบด้วยเพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน ขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี มีลักษณะเป็นตัวเลขมาตราส่วนประมาณค่า (numerical rating scale) มี 5 ระดับ (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2550) จำนวน 45 ข้อ ซึ่งแบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 ด้านการอัตรากำลัง ด้านที่ 2 ด้านการสรรหาและคัดเลือกบุคลากร ด้านที่ 3 ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านที่ 4 ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานบุคลากร และด้านที่ 5 ด้านการให้คุณให้โทษและการสร้างขวัญกำลังใจ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบหาความสมบูรณ์ ความถูกต้องในการตอบแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งมีขั้นตอนการวิเคราะห์ดังนี้

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ และการหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์สถานภาพของผู้บริหารสถานศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ และการหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

ขั้นที่ 3 วิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แบ่งเป็นรายด้าน นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

ขั้นที่ 4 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง โดยใช้การทดสอบที (t-test) และเมื่อจำแนกตามประสบการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษา ใช้การทดสอบเอฟ (F-test) เพื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) เมื่อมีนัยสำคัญทางสถิติจึงเปรียบเทียบรายคู่ โดยใช้วิธีการแอลเอสดีของฟิชเชอร์ (LSD Fisher's method)

สรุปผลการวิจัย

1. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ลำดับแรกดังนี้ 1) ด้านการสรรหาและคัดเลือกบุคลากร 2) ด้านการพัฒนาบุคลากร 3) ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานบุคลากร 4) ด้านการอัตรากำลัง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการให้คุณให้โทษและการสร้างขวัญกำลังใจ รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี โดยภาพรวมและแยกรายด้าน

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานบุคคล	ระดับของการรับรู้			
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านการอัตรากำลัง	4.33	0.33	มาก	4
2. ด้านการสรรหาและคัดเลือกบุคลากร	4.37	0.34	มาก	1
3. ด้านการพัฒนาบุคลากร	4.36	0.34	มาก	2
4. ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานบุคลากร	4.35	0.38	มาก	3
5. ด้านการให้คุณโทษและการสร้างขวัญกำลังใจ	4.33	0.38	มาก	5
ภาพรวม	**4.35**	**0.27**	**มาก**	

จากตารางที่ 1 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.35, S.D. = 0.27) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ 1) ด้านการสรรหาและคัดเลือกบุคลากร ($\overline{X}$ = 4.37, S.D. = 0.34) 2) ด้านการพัฒนาบุคลากร ($\overline{X}$ = 4.36, S.D. = 0.34) 3) ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานบุคลากร ($\overline{X}$ = 4.35, S.D. = 0.38) 4) ด้านการอัตรากำลัง ($\overline{X}$ = 4.33, S.D. = 0.33) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการให้คุณโทษและการสร้างขวัญกำลังใจ ($\overline{X}$ = 4.33, S.D. = 0.38)

2. ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำแนกตาม เพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษา มีดังนี้

2.1 การเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำแนกตามเพศ เพศชายและเพศหญิง ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านแล้วพบว่าไม่แตกต่างกันในทุกรายด้าน

2.2 การเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำแนกตามตำแหน่ง ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันในทุกรายด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 การเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านแล้วพบว่าไม่แตกต่างกันในทุกรายด้าน

2.4 การเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านแล้วพบว่าไม่แตกต่างกันในทุกรายด้าน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ให้ความสำคัญกับการบริหารงานบุคคล กล่าวคือการบริหารงานบุคคลมีความสำคัญต่อองค์กรซึ่งจะช่วยให้องค์กรประสบความสำเร็จ และช่วยให้การดำเนินกิจกรรมต่างๆขององค์กรสามารถขับเคลื่อนสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าขององค์กรซึ่งทำให้เห็นได้ว่า คนถือเป็นปัจจัยทางการบริหารที่สำคัญที่สุด การบริหารงานบุคคลจะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการบริหารงานบุคคล จะต้องมีความเป็นผู้นำทางวิชาการ เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจและมีความสามารถในการบริหารงานบุคคล การจัดบุคลากรให้ปฏิบัติงานได้ตรงกับความรู้ความสามารถอย่างเหมาะสม ซึ่งจะส่งผลให้บุคลากรมีความสุขในการปฏิบัติงาน มีขวัญกำลังในการทำงาน สอดคล้องกับผลวิจัยของธนภูมิ มากแก้ว (2567) ที่พบว่า การบริหารงานบุคคลของโรงเรียนคุรุราษฎร์รังสฤษฏ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี ในภาพรวมมีการ

ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับการวิจัยของดวงกลม ตระกูลพัว และศิริพงษ์ เศาภายน (2566) ที่พบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน

1.1 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ด้านการอัตรากำลังอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการบริหารจัดการกำลังคนภายในสถานศึกษาอย่างจริงจังและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการบริหารงานบุคคลที่เน้นการวิเคราะห์ความต้องการกำลังคน (Manpower Planning) ให้สอดคล้องกับเป้าหมายและภารกิจของสถานศึกษา มีดำเนินการสำรวจ วิเคราะห์ และวางแผนความต้องการอัตรากำลังอย่างเป็นระบบ รวมถึงการประสานงานกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อขอรับการจัดสรรบุคลากรให้เพียงพอและเหมาะสมกับความต้องการของสถานศึกษา เนื่องจากอัตรากำลังที่เหมาะสมมีผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและประสิทธิภาพการบริหารจัดการโดยรวม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดวงกลม ตระกูลพัว และศิริพงษ์ เศาภายน (2566) ที่พบว่า การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ด้านการวางแผนอัตรากำลังและตำแหน่ง ครูมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของธนภูมิ มากแก้ว (2567) ที่พบว่า การบริหารงานบุคคลของโรงเรียนคุรุราษฎร์รังสฤษฎ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี ด้านการวางแผนอัตรากำลัง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ด้านการสรรหาและการคัดเลือกบุคลากรอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญต่อกระบวนการได้มาซึ่งบุคลากรอย่างรอบคอบและเป็นระบบ เพื่อให้ได้บุคลากรที่มีคุณภาพเหมาะสมกับตำแหน่งงานและความต้องการของสถานศึกษา การที่ผลการวิจัยอยู่ในระดับมากสะท้อนว่าผู้บริหารมีการดำเนินงานตามหลักเกณฑ์และนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เช่น การประกาศรับสมัครอย่างโปร่งใส การแต่งตั้งคณะกรรมการคัดเลือกที่เป็นกลาง การใช้เกณฑ์ประเมินที่ชัดเจนและเป็นธรรม ตลอดจนการคำนึงถึงคุณสมบัติ ความรู้ ความสามารถ และความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของแวสือมาน หามะ (2565) ที่พบว่า การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของดวงกมล ตระกูลพัว และศิริพงษ์ เศาภายน (2566) ที่พบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานบุคคงของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.3 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ด้านการพัฒนาบุคลากรในอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาศักยภาพของครูและบุคลากรในสถานศึกษา มีการวิเคราะห์ความต้องการถึงความจำเป็นในการพัฒนา การส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาได้รับการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องผ่านการจัดให้มีการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งในรูปแบบเครือข่าย PLC (Professional Learning Community) รวมถึงสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรเห็นคุณค่าและประโยชน์ของการพัฒนาตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของของดวงกลม ตระกูลพัว และศิริพงษ์ เศาภายน (2566) ที่พบว่า ครูมีความคิดเห็นมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ด้านการพัฒนาบุคลากร โดยภาพรวมอยู่ใน

ระดับมาก และยังสอดคล้องกับการวิจัยของปาริชาติ สติภา (2558) ที่พบว่า การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ด้านการพัฒนาบุคลากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.4 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานบุคลากรอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีวางระบบในการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างเป็นระบบ มีการกำหนดเกณฑ์และมาตรฐานการประเมินที่ชัดเจน ใช้แบบประเมินที่สอดคล้องกับลักษณะงานจริง ดำเนินการประเมินอย่างโปร่งใส ยุติธรรม และตรวจสอบได้ รวมทั้งมีการแจ้งผลประเมินแก่บุคลากรอย่างตรงไปตรงมา พร้อมให้ข้อเสนอแนะเชิงพัฒนา เพื่อให้บุคลากรนำไปปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงานต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธนภูมิ มากแก้ว (2567) ที่พบว่า การบริหารงานบุคคลของโรงเรียนคุรุราษฎร์รังสฤษฎ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับการวิจัยของดวงกลม ตระกูลพัว และศิริพงษ์ เศาภายน (2566) ที่พบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.5 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ด้านการให้คุณให้โทษและการสร้างกำลังใจอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะผู้บริหารให้ความสำคัญกับการเสริมแรงเชิงบวกและการจัดการด้านระเบียบวินัยของบุคลากรได้อย่างเหมาะสม ผู้บริหารมีการใช้มาตรการให้คุณ เช่น การยกย่องชมเชย การมอบรางวัลเชิงสัญลักษณ์หรือผลตอบแทนเชิงรูปธรรมแก่บุคลากรที่มีผลงานโดดเด่น การจัดกิจกรรมสร้างขวัญและกำลังใจรวมถึงการสร้างบรรยากาศการทำงานที่เป็นมิตรและเอื้อต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และส่วนในด้านการให้โทษ ผู้บริหารมีการกำหนดระเบียบวินัยอย่างชัดเจน มีการบังคับใช้ระเบียบอย่างยุติธรรม โปร่งใส และคำนึงถึงการปรับพฤติกรรมมากกว่าการลงโทษที่รุนแรงเกินความจำเป็นซึ่งถือเป็นองค์ประกอบสำคัญของการบริหารงานบุคคลที่มุ่งสร้างแรงจูงใจในการรักษามาตรฐานทางวิชาชีพ การให้คุณอย่างเป็นธรรมและการให้โทษอย่างเหมาะสมช่วยสร้างความรู้สึกยุติธรรมในองค์กร ในขณะเดียวกันยังเป็นการสร้างขวัญกำลังใจเป็นกลไกที่ช่วยให้บุคลากรมีกำลังใจในการทำงาน ส่งผลให้ต่อการขับเคลื่อนสถานศึกษาสู่เป้าหมายความสำเร็จที่สถานศึกษากำหนด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณสร เสวกพันธ์, ปนิดา เนื่องพะนอม และเฉลิมชัย หาญกล้า (2567) ที่พบว่า การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ด้านวินัยและการรักษาวินัยอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของธนภูมิ มากแก้ว (2567) ที่พบว่า การบริหารงานบุคคลของโรงเรียนคุรุราษฎร์รังสฤษฎ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี ด้านการบำรุงขวัญและส่งเสริมกำลังใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำแนกตาม เพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษา มีดังนี้

2.1 การเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำแนกตามเพศ เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่าไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย สอดคล้องกับงานวิจัยของแวสือมาน หามะ (2565) ที่ศึกษาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 พบว่า

การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมไม่แตกต่างกันเมื่อจำแนกตามเพศ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุชาดา คำพิทูรณ์ (2565) ที่ศึกษาการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 จำแนกตามตัวแปรเพศ พบว่า ผู้บริหารที่มีเพศต่างกันมีการบริหารงานบุคคลไม่แตกต่างกัน

2.2 การเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำแนกตามตำแหน่ง เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่าแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงมุมมองและการรับรู้บทบาทการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารและครูที่ไม่เหมือนกันอาจเกิดจากความแตกต่างด้านบทบาทหน้าที่ และมุมมองของแต่ละตำแหน่ง กล่าวคือผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะผู้บริหารและรองผู้บริหารมักจะมองบทบาทของตนในเชิงนโยบายและการตัดสินใจ เช่น การวางแผนอัตรากำลัง การคัดเลือกบุคลากร การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการพัฒนาบุคลากรในภาพรวม จึงมีแนวโน้มที่จะประเมินตนเองว่าปฏิบัติบทบาทได้ในระดับสูง ซึ่งในมุมมองครูผู้สอน ซึ่งอยู่ในฐานะผู้ปฏิบัติงานอาจมองบทบาทของผู้บริหารผ่านประสบการณ์ตรงที่ได้รับ เช่น ความเป็นธรรมในการบริหารงานบุคคล ความสอดคล้องของการประเมินผลกับสภาพจริง และการสนับสนุนพัฒนาศักยภาพ ทำให้ครูบางส่วนอาจรับรู้ว่าผู้บริหารยังมีข้อจำกัดหรือจุดที่ควรพัฒนาจึงทำให้การรับรู้บทบาทและการมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอุบล สินธุเดช (2554) ที่ศึกษาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 พบว่า ในภาพรวมจำแนกตามสภาพการปฏิบัติงาน พบว่ามีความคิดเห็นแตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอำนวย มะโนมัย สุนทร สายคำ และพระครูปลัดบุญช่วย โชติวโล (2566) ที่ศึกษาการบริหารงานบุคลากรตามหลักพรหมวิหาร 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น พบว่าการบริหารงานบุคลากรตามหลักพรหมวิหาร 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น เมื่อจำแนกตำแหน่ง โดยภาพรวมแตกต่างกัน

2.3 การเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประสบการณ์ในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาไม่ได้ส่งผลต่อบทบาทการบริหารงานบุคคลอย่างชัดเจน บทบาทการบริหารงานบุคคลเป็นหน้าที่สำคัญที่ผู้บริหารทุกคนต้องปฏิบัติไม่ว่าจะมีประสบการณ์มากหรือน้อย โดยบทบาทนี้อาจถูกกำหนดหรือได้รับการฝึกอบรมอย่างเป็นระบบจากองค์กรหรือหน่วยงานต้นสังกัด ส่งผลให้ผู้บริหารทุกกลุ่มมีความเข้าใจและสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ในระดับใกล้เคียงกัน ประกอบกับมีกรอบการทำงานหรือแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนและมีมาตรฐานที่ผู้บริหารทุกคนต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด เพื่อให้การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษามีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการขององค์กรอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดวงกมล ตระกูลพัว และศิริพงษ์ เศาภายน (2566) ที่ศึกษาการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีความคิดต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณสร เสวกพันธ์, ปนิดา เนื่องพะนอม และเฉลิมชัย หาญกล้า (2567) ที่ศึกษาการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

ประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูต่อการดำเนินด้านการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาขนาดเล็กไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.4 การเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่าไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยแสดงให้เห็นว่าไม่ว่าจะเป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง หรือขนาดใหญ่ ผู้บริหารสถานศึกษาล้วนมีบทบาทในการบริหารงานบุคคลในทิศทางที่ใกล้เคียงกัน อาจเพราะการบริหารงานบุคคลมีนโยบายและขอบข่ายการบริหารงานบุคคลของกระทรวงศึกษาธิการ และแนวปฏิบัติของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้กำหนดกรอบการทำงานและบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาไว้อย่างชัดเจน ตั้งแต่การวางแผนอัตรากำลัง การสรรหาและบรรจุแต่งตั้งบุคลากร การพัฒนาบุคลากร การประเมินผลการปฏิบัติงานบุคลากร การสร้างขวัญกำลังใจ และวินัยและการรักษาวินัย ทำให้ไม่ว่าจะเป็นสถานศึกษาขนาดใดผู้บริหารก็ปฏิบัติหน้าที่ภายใต้นโยบายเดียวกันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณา แช่มพุทรา (2559) ที่ศึกษาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามขนาดสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุกัญญา สิกะพงค์ และรุจิราพรรณ คงช่วย (2567) ที่ศึกษาการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูลในจังหวัดสงขลา พบว่า ระดับความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ทำงานขนาดสถานศึกษา ระดับการศึกษาที่ต่างกันโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี กล่าวคือ ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่เป็นผู้นำในการบริหารจัดการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตั้งแต่กระบวนการเริ่มต้นคือการวางแผน การดึงดูดคนเก่งเข้ามาทำงาน การพัฒนาศักยภาพ ไปจนถึงการดูแลขวัญกำลังใจ เพื่อให้องค์กรสามารถขับเคลื่อนและบรรลุเป้าหมายทางการศึกษาที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยมีบทบาทสำคัญ 5 บทบาทหลักในการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่

1. ด้านอัตรากำลัง (การวางแผนกำลังคน) วิเคราะห์ภาระงานและประเมินความต้องการบุคลากรในปัจจุบันและอนาคต เพื่อจัดทำหรือปรับปรุงแผนอัตรากำลังให้โรงเรียนมีครูและบุคลากรเพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน

2. ด้านการสรรหาและคัดเลือกบุคลากร (การหาคนเข้าทำงาน) ดำเนินการคัดเลือกผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และคุณสมบัติตรงตามตำแหน่งเข้ามาทำงานตามระเบียบที่ถูกต้อง พร้อมทั้งจัดระบบทะเบียนประวัติบุคลากรให้เป็นระเบียบ

3. ด้านการพัฒนาบุคลากร (การเพิ่มศักยภาพและความก้าวหน้า) สนับสนุนให้บุคลากรได้เพิ่มพูนความรู้และทักษะใหม่ๆ รวมถึงส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพ การประเมินเพื่อเลื่อนวิทยฐานะ การขอรับใบอนุญาตและการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

4. ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน (การวัดผลอย่างเป็นธรรม) ติดตามและประเมินผลการทำงานอย่างเป็นระบบและมีมาตรฐาน เพื่อนำผลไปพิจารณาให้ค่าตอบแทน เช่น การเลื่อนขั้นเงินเดือน การอนุมัติการลา รวมถึงนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางพัฒนาบุคลากรให้เก่งขึ้น

5. ด้านการให้คุณโทษและการสร้างขวัญกำลังใจ (การรักษาวินัยและดูแลใจ) ควบคุมดูแลการรักษาวินัย คุณธรรม และจริยธรรม ดำเนินการทางวินัยเมื่อมีการกระทำผิด เช่น การสั่งพักหรือให้ออกราชการ ควบคู่ไปกับการยกย่องชมเชยคนทำดี การจัดสวัสดิการ และสร้างความผูกพันที่ดีระหว่างบุคลากรกับโรงเรียน สรุปดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการอัตรากำลัง พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดหาอัตรากำลังคนให้เหมาะกับความต้องการของสถานศึกษาในตำแหน่งที่เหมาะสม ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการจัดทำแผนอัตรากำลังระยะสั้นและระยะยาว วิเคราะห์จำนวนบุคลากรที่มีอยู่ เปรียบเทียบกับความต้องการจริงในสายงาน แล้ววางแผนจัดสรรกำลังคนให้เพียงพอทั้งในปัจจุบันและอนาคต ควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูลปริมาณงาน ภาระงานสอน และจำนวนผู้เรียนเพื่อประกอบการตัดสินใจ สรรหาและบรรจุบุคลากรในตำแหน่งที่เหมาะสม ลดปัญหาการขาดแคลนหรือซ้ำซ้อนในบทบาทหน้าที่ผู้บริหารควรติดต่อประสานกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานราชการ และภาคีเครือข่ายชุมชน เพื่อขอรับการสนับสนุนอัตรากำลังในตำแหน่งที่ขาดแคลน อีกทั้งควรมีการอบรมและเสริมสร้างความรู้ด้าน HRM (Human Resource Management) ให้กับผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเพิ่มศักยภาพในการคัดเลือก บรรจุ แต่งตั้ง และ

บริหารจัดการกำลังคนอย่างเหมาะสม การนำระบบดิจิทัลมาช่วยติดตามข้อมูลบุคลากร เช่น ฐานข้อมูลคุณวุฒิ ประสบการณ์การสอนและภาระงานจะช่วยให้การจัดสรรตำแหน่งและวางแผนกำลังคนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.2 ด้านการสรรหาและคัดเลือกบุคลากร พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดระบบและการจัดทำทะเบียนประวัติ สะท้อนให้เห็นว่าสถานศึกษาอาจขาดระบบการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นระเบียบ ครบถ้วน และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้บริหารควรจัดทำและปรับปรุงข้อมูลทะเบียนประวัติบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุมข้อมูลด้านคุณวุฒิ ประสบการณ์การทำงาน ผลการประเมิน สมรรถนะ และประวัติการพัฒนาอบรม เพื่อให้สามารถใช้วางแผนบริหารงานบุคคลได้อย่างแม่นยำอย่างเป็นระบบเพื่อให้ข้อมูลทะเบียนประวัตินั้นสามารถเข้าถึงได้สะดวก ลดการสูญหายของเอกสาร และช่วยให้ผู้บริหารสามารถสืบค้นข้อมูลได้รวดเร็ว อีกทั้งควรมีคู่มือหรือแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนสำหรับการบันทึกและอัปเดตข้อมูล เพื่อให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องสามารถปฏิบัติได้อย่างเป็นระบบ ลดความซ้ำซ้อนและข้อผิดพลาดมีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลทะเบียนประวัติเป็นระยะเพื่อให้มั่นใจว่าข้อมูลที่ใช้ประกอบการบริหารเป็นปัจจุบันและน่าเชื่อถือ

1.3 ด้านการพัฒนาบุคลากร พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษามีการวิเคราะห์ความต้องการ และความจำเป็นในการพัฒนา ผู้บริหารสถานศึกษาอาจยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพบุคลากรไม่เพียงพอ หรือยังขาดระบบและแผนการพัฒนาที่มีความต่อเนื่องและตอบสนองความต้องการจริงดังนั้น ผู้บริหารควรวิเคราะห์ความต้องการพัฒนารายบุคคล โดยใช้ข้อมูลผลการประเมิน สมรรถนะ ภาระงาน และเป้าหมายการเรียนรู้ของสถานศึกษา เพื่อวางแผนพัฒนาที่เหมาะสมกับแต่ละบุคคล จัดให้มีการอบรม สัมมนา การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (PLC) และการนิเทศภายในอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้บุคลากรได้เรียนรู้ทักษะใหม่ๆ และนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ (E-Learning, MOOC) หรือการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) เพื่อให้มีโอกาสพัฒนาตนเองได้ทุกที่ทุกเวลา ลดข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ ผู้บริหารควรมีระบบติดตามว่าการอบรมหรือพัฒนาที่จัดขึ้นส่งผลต่อการปฏิบัติงานจริงหรือไม่ และปรับปรุงกิจกรรมการพัฒนาให้ตรงกับปัญหาและความต้องการของบุคลากรในรอบต่อไป

1.4 ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานบุคลากร พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการติดตามผลการปฏิบัติงานหรือประเมินค่าของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ปฏิบัติงานในด้านต่างๆ ดังนั้น ผู้บริหารควรจัดทำปฏิทินการติดตามผลและประเมินการปฏิบัติงานของบุคลากรเป็นรายภาคเรียนหรือรายปี เพื่อให้การติดตามนั้นเป็นระบบ มีเกณฑ์การติดตามและประเมินควรสะท้อนผลสัมฤทธิ์ของงาน เพื่อให้ผลการประเมินมีความหมายและนำไปสู่การปรับปรุงได้ตรงจุด ควรแจ้งผลการติดตามและประเมินให้บุคลากรทราบ พร้อมข้อเสนอแนะในการพัฒนา เพื่อให้ครูและบุคลากรปรับปรุงการปฏิบัติงานได้ในรอบถัดไป

1.5 ด้านการให้คุณให้โทษและการสร้างขวัญกำลังใจ พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการให้อุทธรณ์คำสั่งทางวินัย ดังนั้น ผู้บริหารควรจัดทำคู่มือหรือแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับกระบวนการอุทธรณ์ เช่น ระยะเวลาในการยื่นอุทธรณ์ ช่องทางการส่งเรื่อง และกระบวนการพิจารณา เพื่อให้บุคลากรทุกคนรับรู้และเข้าใจตรงกัน เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิการอุทธรณ์และขั้นตอนที่ถูกต้อง ผ่านการประชุมบุคลากร บอร์ดประกาศ หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้ครูและบุคลากรกล้าที่จะใช้สิทธิของตนเมื่อเห็นว่าได้รับคำสั่งทางวินัยที่ไม่เป็นธรรม และจัดตั้งคณะกรรมการควรประกอบด้วยผู้แทนหลายฝ่าย เช่น ผู้บริหาร ครูอาวุโส และผู้แทนบุคลากร เพื่อให้การพิจารณาเป็นธรรม ลดความลำเอียง และสร้างความเชื่อมั่น

ในผลการพิจารณา รวมถึงเปิดโอกาสให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องได้สอบถาม ชี้แจงข้อเท็จจริง หรือขอคำปรึกษาก่อนการยื่นอุทธรณ์ เพื่อช่วยลดความขัดแย้งและหาทางออกอย่างสร้างสรรค์ อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษาควรมีระบบบันทึกเรื่องการอุทธรณ์ คำวินิจฉัย และการดำเนินการแก้ไข เพื่อให้สามารถตรวจสอบย้อนหลังได้ และใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงกระบวนการบริหารงานบุคคลในอนาคต สร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นความยุติธรรม ความโปร่งใส และการเคารพสิทธิของบุคลากร เพื่อให้กระบวนการอุทธรณ์เป็นเพียงเครื่องมือสุดท้ายในการแก้ปัญหา ไม่ใช่แหล่งของความขัดแย้ง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1. ควรศึกษาแนวทางในการบริหารงานบุคคลเพื่อให้ได้แนวทางที่ชัดเจนในการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาซึ่งจะช่วยให้โรงเรียนสามารถวางแผนบริหารได้อย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับนโยบายและภารกิจที่กระทรวงกำหนดการอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2. ควรศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารงานบุคคลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรีเพื่อให้ได้รูปแบบที่มีประสิทธิภาพ และสามารถพัฒนาเป็นต้นแบบ หรือ Best Practice สำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ทั้งด้านภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ และสังคม

2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการบริหารงานบุคคลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบและเข้าใจว่าอะไรคือปัจจัยส่งเสริม อะไรคืออุปสรรค ที่ส่งผลต่อคุณภาพของบริหารงานบุคคล เมื่อทราบปัจจัยที่มีผลกระทบอย่างชัดเจน จะสามารถกำหนดแนวทางการพัฒนาและการบริหารจัดการที่เหมาะสม ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษา และสามารถวางแผนเชิงกลยุทธ์ได้แม่นยำยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). คำชี้แจงประกอบพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). แนวทางการกระจายการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). คู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการครู. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กุลชลี พวงเพ็ชร. (2564). การบริหารทรัพยากรมนุษย์. พิมพ์ครั้งที่ 3. ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

จันทรานี สงวนนาม. (2553). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี: บุ๊คพอยท์.

ดวงกมล ตระกูลพัว และศิริพงษ์ เศาภายน. (2566). การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพ เขต 2. วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี, 8(1), 285-298.

ธนภูมิ มากแก้ว. (2567). การบริหารงานบุคคลของโรงเรียนคุรุราษฎร์รังสฤษฎ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ธีระ รุญเจริญ. (2550). ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: ข้าวฟ่าง.

ธีระ รุญเจริญ. (2553). ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา (ฉบับปรับปรุง) เพื่อปฏิรูปรอบสองและประเมินภายนอกรอบสาม. กรุงเทพมหานคร: ข้าวฟ่าง.

ปาริชาติ สติภา. (2558). การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

วรรณสร เสวกพันธ์, ปนิดา เนื่องพะนอม และเฉลิมชัย หาญกล้า. (2568). การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1. วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์, 40(2), 1-14

วรรณา แช่มพุทรา. (2559). การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี ปีการศึกษา 2558. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

แวสือมาน หามะ. (2565). การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี. (2565). รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา. แหล่งที่มา https://www.sesalop.go.th สืบค้น 5 เมษายน 2567.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี. (2567). สารสนเทศทางการศึกษาปีการศึกษา 2567. แหล่งที่มา https://www.sesalop.go.th สืบค้น 1 สิงหาคม 2567.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ.2665-2570. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2550). คู่มืองานการบริหารสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). ระบบการใช้ครูและการบริหารงานบุคคลของครูที่เหมาะสมกับสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561-2580. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ.

สุกัญญา สิกะพงค์ และรุจิราพรรณ คงช่วย. (2567). การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล ในจังหวัดสงขลา. วารสารมอบลปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี, 9(2), 2437-2450.

สุชาดา คำพิทูรณ์. (2565). การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศึกษาชัยภูมิ เขต 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหามงกุฎราชวิทยาลัย.

อำนวย มะโนมัย สุนทร สายคำ และพระครูปลัดบุญช่วย โชติวโล. (2566). การบริหารงานบุคลากรตามหลักพรหมวิหาร 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น. วารสารครุศาสตร์ปัญญา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น, 2(1), 12-21.

อุบล สินธุเดช (2554). การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

Yamane, T. (1973) Statistics: An Introductory Analysis. 3rd Edition, Harper and Row, New York.

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) 2569
Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU Vol. 13 No. 1 (January-April) 2026
ISSN: 2673-0030 (Online) https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้ชุดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษผ่านสื่อออนไลน์สำหรับนักศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

DEVELOPMENT OF ENGLISH VOCABULARY LEARNING ACHIEVEMENT USING ONLINE VOCABULARY LEARNING MODULES FOR EARLY CHILDHOOD EDUCATION STUDENTS, FACULTY OF EDUCATION, SUAN DUSIT UNIVERSITY

สิรธัมม์ อุดมธรรมานุภาพ Siratam Udomtamanupab
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต Suan Dusit University, Thailand
Corresponding Author E-mail: siratam_udo@dusit.ac.th

Article Received: November 04, 2025. Revised: April 22, 2026. Accepted: April 27, 2026.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษผ่านสื่อออนไลน์แบบมัลติมีเดียสำหรับนักศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย 2) พัฒนาชุดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษผ่านสื่อออนไลน์แบบมัลติมีเดียสำหรับนักศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย 3) ศึกษาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษผ่านสื่อออนไลน์แบบมัลติมีเดีย และ 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อชุดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษผ่านสื่อออนไลน์แบบมัลติมีเดียหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย จำนวน 71 คน ที่ได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม ใช้การวิจัยเชิงทดลองแบบ One-Group Pretest-Posttest Design เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วยแบบสำรวจสภาพปัจจุบันและความต้องการในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้ชุดการเรียนรู้ผ่านสื่อออนไลน์แบบมัลติมีเดีย ชุดการเรียนรู้ออนไลน์ 10 หน่วยการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ 60 ข้อที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .881 และแบบประเมินความพึงพอใจ ชุดการเรียนรู้พัฒนาขึ้นตามกรอบคำศัพท์ 3 ระดับของ Beck et al. และหลักการออกแบบสื่อมัลติมีเดียของ Mayer และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนก่อนหลังด้วย T-Test

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีความต้องการเรียนรู้คำศัพท์พื้นฐานสำหรับการสนทนามากที่สุดและต้องการใช้สื่อมัลติมีเดียออนไลน์ประเภทเกมการศึกษามากที่สุด ผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญพบว่าชุดการเรียนรู้มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง .67 ถึง 1.00 ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักศึกษาทั้ง 2 กลุ่มพบว่ามีค่าคะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจาก 29.61 เป็น 50.34 และกลุ่มที่ 2 เพิ่มขึ้นจาก 31.59 เป็น 50.00 (คิดเป็นร้อยละ 83.90 และ 83.33 ของคะแนนเต็มตามลำดับ) และผลการประเมินความพึงพอใจต่อชุดการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.73 จาก 5.00 ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าชุดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นสามารถส่งเสริมผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้คำศัพท์ของนักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: คำศัพท์ภาษาอังกฤษ, สื่อออนไลน์, การศึกษาปฐมวัย, ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้

Abstract

This research article aimed to: 1) study the current state and needs for learning English vocabulary learning through online multimedia for early childhood education students, 2) develop an online multimedia English vocabulary learning modules for early childhood education students, 3) study English vocabulary learning achievement through online multimedia, and 4) study the students satisfaction with the online multimedia English vocabulary learning modules in the Early Childhood Education Program, Faculty of Education, Suan Dusit University. The sample consisted of 71 early childhood education students selected using cluster random sampling. The study employed a one-group pretest-posttest experimental design. The research instruments included a survey on the current state and needs for learning English vocabulary using the online multimedia learning modules, a 10-unit online learning module, a 60-item achievement test with a reliability coefficient of .881, and a satisfaction evaluation form. The learning module was developed based on Beck et al.'s three-level vocabulary framework and Mayer's multimedia design principles. Data were analyzed using percentages, means, standard deviations, and pre-post-test comparisons of scores using the T-test.

The research findings revealed that students had the highest demand for basic conversational vocabulary and a strong preference for educational game-based online multimedia. Expert evaluation indicated that the learning modules achieved Item-Objective Congruence (IOC) indices ranging from .67 to 1.00. Both groups showed statistically significant improvements in vocabulary learning achievement at the .05 level: Group 1 improving from a mean score of 29.61 to 50.34 and Group 2 from 31.59 to 50.00 (representing 83.90% and 83.33% of the total score, respectively). Students expressed the highest level of satisfaction toward the learning modules with a mean score of 4.73 out of 5.00. These results demonstrate that the developed learning modules effectively enhance students' English vocabulary learning achievement.

Keywords: English Vocabulary, Online Multimedia, Early Childhood Education, Learning Achievement

บทนำ

ภาษาอังกฤษมีบทบาทสำคัญในฐานะภาษาสากลที่ใช้ในการสื่อสารระหว่างประเทศและเป็นภาษากลางในการแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการ ในบริบทของการศึกษาปฐมวัยของประเทศไทย การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของครูปฐมวัยมีความสำคัญเป็นพิเศษ เนื่องจากครูเป็นผู้ที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการพัฒนาภาษาของเด็กในช่วงวัยวิกฤต (Critical Period) ที่เด็กมีความสามารถในการเรียนรู้ภาษาได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพสูงสุด ครูที่มีความรู้ความสามารถทางภาษาอังกฤษที่ดีจะสามารถเป็นแบบอย่างที่ถูกต้องในการออกเสียง ใช้คำศัพท์ที่เหมาะสม และสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ภาษาที่สนับสนุนให้กับเด็ก นอกจากนี้ ในยุคที่การศึกษาปฐมวัยได้รับการยกระดับให้มีมาตรฐานสากล ครูปฐมวัยจำเป็นต้องมีความรู้และทักษะภาษาอังกฤษเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน การสื่อสารกับผู้ปกครองที่หลากหลาย การเข้าถึงแหล่งความรู้และงานวิจัยสากล รวมถึงการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การพัฒนาภาษาอังกฤษของนักศึกษาครูปฐมวัยจึงไม่เพียงแต่เป็นการพัฒนาตนเองเท่านั้น แต่ยังเป็นการลงทุนในอนาคตของเด็กและคุณภาพการศึกษาปฐมวัย

ในการพัฒนาด้านภาษา คำศัพท์ถือเป็นรากฐานสำคัญของการเรียนรู้ภาษา ดังที่ Nation (2020) ได้ระบุว่าการมีคำศัพท์เป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ภาษาที่สอง โดยผู้เรียนต้องรู้จักคำศัพท์อย่างน้อย 8,000 ถึง 9,000 คำเพื่อให้สามารถเข้าใจข้อความได้อย่างถูกต้อง Schmitt and Schmitt (2020) เสริมว่าความรู้คำศัพท์ไม่ได้หมายถึงเพียงการจำความหมายของคำเท่านั้น แต่ยังรวมถึงความเข้าใจในการใช้คำในบริบทต่างๆ ความสามารถในการจดจำรูปแบบของคำ และการเชื่อมโยงคำกับความรู้เดิม สำหรับนักศึกษาครูปฐมวัยโดยเฉพาะ การมีคำศัพท์เฉพาะทางที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษสำหรับเด็กปฐมวัย เช่น คำศัพท์เกี่ยวกับการออกเสียง คำศัพท์เกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้ และคำศัพท์เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กมีความจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อให้สามารถเข้าใจและประยุกต์ใช้แนวคิดทางวิชาการในการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในระดับอุดมศึกษา การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของนักศึกษาครูปฐมวัยมีความท้าทายเฉพาะตัว โดยเฉพาะการเรียนรู้คำศัพท์เฉพาะด้าน (English for Specific Purposes: ESP) ที่จำเป็นต่อการประกอบวิชาชีพ ในบริบทปัจจุบันมหาวิทยาลัยสวนดุสิตจะมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของนักศึกษาครูปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง โดยบูรณาการการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในหลักสูตรและจัดกิจกรรมเสริมทักษะต่างๆ อย่างไรก็ตาม การสำรวจเบื้องต้นกับนักศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ พบว่ายังคงมีช่องว่างที่ต้องการการพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านสื่อการเรียนรู้คำศัพท์เฉพาะทางที่สอดคล้องกับบริบทการศึกษาปฐมวัยและยุคดิจิทัล นักศึกษาส่วนใหญ่ยังมีพื้นฐานคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่จำกัด และยังขาดการเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและตอบสนองความต้องการเฉพาะบุคคล การพัฒนาชุดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษผ่านสื่อออนไลน์แบบมัลติมีเดียจึงเป็นส่วนหนึ่งของความพยายามในการเติมเต็มช่องว่างนี้ เพื่อสนับสนุนนโยบายของมหาวิทยาลัยในการพัฒนาบัณฑิตครูปฐมวัยที่มีคุณภาพและมีความพร้อมในการใช้ภาษาอังกฤษในการประกอบวิชาชีพ

งานวิจัยล่าสุดของ Webb and Nation (2017) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความลึกของการประมวลผล (depth of processing) ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้คำศัพท์ การประมวลผลที่ลึกกว่า เช่น การวิเคราะห์ความหมายของคำ การเชื่อมโยงกับความรู้เดิม และการใช้คำในการสร้างประโยค นำไปสู่การจดจำที่ดีกว่าและยาวนานกว่าการประมวลผลที่ตื้น นอกจากนี้ Nation (2012) และ Stahl and Nagy (2006) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเกณฑ์การเลือกคำที่จะสอน โดยเน้นว่าการเลือกคำศัพท์ต้องคำนึงถึงพื้นฐานและบริบท

ของการเรียนรู้ และ Hiebert and Kamil (2005) ชี้ให้เห็นว่า การวัดความถี่เพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอ แต่ควรพิจารณาปัจจัยอื่นๆ เช่น ความยากง่ายในการเรียนรู้และความเป็นประโยชน์สำหรับผู้เรียนด้วย ดังที่ ดุสิตา ขันธพงษ์ (2560) เสนอแนวทางการสอนคำศัพท์ผ่านสื่อมัลติมีเดียออนไลน์โดยใช้เสียงหรือภาพ ซึ่งมีประสิทธิภาพกับผู้เรียนระยะเริ่มต้น โดยมี 3 ขั้นตอนหลัก คือ ขั้นนำเสนอคำศัพท์ (Presenting) ที่ประกอบด้วยการนำเสนอผ่านภาพหรือเสียง การตั้งคำถาม การออกเสียงตามตัวแบบ การฝึกออกเสียง การเขียนคำศัพท์ และการบันทึกคำศัพท์ ขั้นการฝึก (Practicing) โดยใช้แบบฝึกหัดการเติมคำ การจับคู่ หรือการนำคำไปแต่งประโยค และขั้นทบทวน (Revising) โดยการมอบหมายงานหรือการบ้านเพื่อฝึกใช้คำศัพท์

งานวิจัยเชิงประจักษ์จำนวนมากสนับสนุนประสิทธิภาพของหลักการเหล่านี้ในบริบทต่างๆ Castro-Alonso et al. (2019) ได้ทำการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบและพบว่าการใช้หลักความต่อเนื่องทางพื้นที่ช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะในงานที่มีความซับซ้อนปานกลางถึงสูง Ginns (2005) ได้ทำการวิเคราะห์อภิมานและพบว่าหลักรูปแบบการนำเสนอมีผลกระทบเชิงบวกต่อการเรียนรู้ โดยการใช้เสียงพูดแทนข้อความเมื่อใช้ร่วมกับภาพช่วยลดภาระทางปัญญาและเพิ่มความสามารถในการประมวลผลข้อมูล การวิจัยครั้งนี้จึงนำหลักการเหล่านี้มาประยุกต์ใช้ในการออกแบบชุดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษผ่านสื่อออนไลน์แบบมัลติมีเดียเพื่อให้ผู้เรียนสามารถประมวลผลและจดจำคำศัพท์ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

จากงานวิจัยข้างต้นแสดงเห็นได้ว่าการเรียนรู้คำศัพท์ที่มีประสิทธิภาพไม่ได้หมายถึงเพียงการจดจำความหมายของคำเท่านั้น แต่ยังต้องครอบคลุมความเข้าใจในหลายมิติ ทั้งรูปแบบ ความหมาย และการใช้คำในบริบทที่เหมาะสม การจัดลำดับความสำคัญของคำศัพท์ตามกรอบ Three-Tier Framework ช่วยให้ผู้สอนสามารถเลือกคำศัพท์ที่เหมาะสมกับระดับและความต้องการของผู้เรียนได้ โดยเฉพาะคำศัพท์ระดับที่ 1 และ 2 ที่มีความจำเป็นต่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันและความสำเร็จทางวิชาการ

จากบริบทและปัญหาดังกล่าว การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งพัฒนาชุดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษผ่านสื่อออนไลน์แบบมัลติมีเดียสำหรับนักศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย โดยประยุกต์ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการจัดลำดับคำศัพท์ตามระดับความสำคัญของ Beck et al. (2013) และหลักการออกแบบสื่อมัลติมีเดียของ Mayer ผลการวิจัยครั้งนี้คาดว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาครูปฐมวัยในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษผ่านสื่อออนไลน์แบบมัลติมีเดียสำหรับนักศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
2. เพื่อพัฒนาชุดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษผ่านสื่อออนไลน์แบบมัลติมีเดียสำหรับนักศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย
3. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้ชุดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษผ่านสื่อออนไลน์แบบมัลติมีเดียสำหรับนักศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อชุดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษผ่านสื่อออนไลน์แบบมัลติมีเดียสำหรับนักศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แผนการทดลองแบบ One-Group Pretest-Posttest Design มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรคือนักศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต จำนวน 155 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 71 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่ 1 จำนวน 44 คน และกลุ่มที่ 2 จำนวน 27 คน

2. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 4 ชุดหลัก ได้แก่

2.1 แบบสำรวจสภาพปัจจุบันและความต้องการในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษและการใช้สื่อออนไลน์แบบมัลติมีเดียแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปและพฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์แบบมัลติมีเดียความต้องการในการเรียนรู้คำศัพท์ตามกรอบแนวคิดของ Beck et al. (2013) และความต้องการในการใช้สื่อออนไลน์แบบมัลติมีเดียประเภทต่างๆ ตอนที่ 2 และ 3 ใช้รูปแบบ Likert Scale 5 ระดับ แบบสำรวจผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน

2.2 ชุดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษผ่านสื่อออนไลน์แบบมัลติมีเดียพัฒนาขึ้นจากผลการสำรวจความต้องการและการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 10 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ (1) Welcome and Greeting (2) All about Yourself (3) Good Manners for Classroom Management (4) Play Corner (5) Arts and Crafts Activities (6) School Map, Direction, and Street Sign (7) Sensory Play (8) Nature and Exploration (9) Playground and Physical Education และ (10) Health and Safety การออกแบบสื่อยึดตามหลักการของ Mayer (2021) โดยเฉพาะหลักความสอดคล้อง หลักความต่อเนื่องทางพื้นที่และเวลา และหลักรูปแบบการนำเสนอ ชุดการเรียนรู้ได้รับการประเมินความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญและมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง .67 ถึง 1.00

2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ เป็นข้อสอบปรนัยแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ แบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกวัดความรู้ด้านความหมายของคำศัพท์ 30 ข้อ และส่วนที่สองวัดความรู้ด้านการใช้คำศัพท์ในประโยค 30 ข้อ ผ่านการทดลองใช้กับนักศึกษา 34 คน และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .881

2.4 แบบประเมินความพึงพอใจ เป็นแบบมาตรประเมินค่าแบบ Likert Scale 5 ระดับ ประกอบด้วยรายการประเมิน 18 ข้อ ครอบคลุมด้านเนื้อหา การออกแบบภาพและเสียง การจัดระเบียบข้อมูล และความเป็นประโยชน์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการเป็น 5 ขั้นตอน (1) สำรวจความต้องการจากนักศึกษา 155 คน (2) พัฒนาชุดการเรียนรู้และตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ (3) ทดลองใช้แบบทดสอบกับนักศึกษา 34 คน (4) ดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง 71 คน โดยทดสอบก่อนเรียน ให้เรียนผ่านชุดการเรียนรู้ 10 หน่วย ใช้เวลา 12 สัปดาห์ แล้วทดสอบหลังเรียน และ (5) ประเมินความพึงพอใจ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยด้วยสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน (Paired sample t-test และ Independent sample t-test) กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและความต้องการในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษผ่านสื่อออนไลน์แบบมัลติมีเดียสำหรับนักศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

ผลการสำรวจจากนักศึกษา 155 คน พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ (64.52%) ใช้สื่อออนไลน์แบบมัลติมีเดียในการเรียนรู้คำศัพท์เป็นบางครั้ง โดยใช้โทรศัพท์สมาร์ทโฟนเป็นอุปกรณ์หลัก (89.03%) โปรแกรมที่นักศึกษามีประสบการณ์มากที่สุดคือ MS Teams (91.61%) ระยะเวลาในการเรียนรู้ที่เหมาะสมคือ 30-60 นาทีต่อครั้ง (50.32%)

นักศึกษาส่วนใหญ่ (54.83%) ประเมินความรู้เดิมด้านคำศัพท์ทั่วไปของตนเองอยู่ในระดับปานกลาง อุปสรรคที่สำคัญที่สุดคือความกลัวหรือขาดความมั่นใจในตนเอง (81.94%) ปัจจัยที่ช่วยให้เรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพคือการเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ที่สร้างสรรค์และสนุก (83.87%)

เมื่อพิจารณาความต้องการในการเรียนรู้คำศัพท์ พบว่าคำศัพท์พื้นฐานสำหรับการสนทนามีความต้องการมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.43) รองลงมาคือคำศัพท์เฉพาะด้านปฐมวัย ($\bar{x}$ = 4.17) หัวข้อที่นักศึกษาต้องการเรียนรู้มากที่สุดคือบทสนทนาภาษาอังกฤษทั่วไปในชั้นเรียนปฐมวัย (79.35%) การทักทายและการต้อนรับ (76.13%) และการจัดการชั้นเรียนปฐมวัย (65.16%)

สำหรับผลความต้องการในการใช้สื่อออนไลน์แบบมัลติมีเดียพบว่าเกมการศึกษาเป็นประเภทที่นักศึกษามีความต้องการมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.12) รองลงมาคือสื่อออนไลน์แบบมัลติมีเดียผ่านสถานการณ์สมมุติ ($\bar{x}$ = 3.96) และพจนานุกรมออนไลน์ ($\bar{x}$ = 3.92)

2. การพัฒนาชุดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษผ่านสื่อออนไลน์แบบมัลติมีเดียสำหรับนักศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

การพัฒนาชุดการเรียนรู้ในครั้งนี้ดำเนินการโดยวิเคราะห์ข้อมูลจาก 2 ส่วนหลัก ได้แก่ ผลการสำรวจความต้องการของนักศึกษา และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ทั้งหนังสือเรียนภาษาอังกฤษระดับพื้นฐาน เว็บไซต์การเรียนรู้ออนไลน์ และข้อมูลจากการสังเกตและระดมสมองจากครูผู้สอนในโรงเรียนปฐมวัย จากนั้นได้นำข้อมูลทั้งหมดมาออกแบบเป็นชุดการเรียนรู้ 10 หน่วย ที่ครอบคลุมบริบทและกิจกรรมต่างๆ ของการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยหัวข้อบทเรียนทั้ง 10 หน่วยได้รับการประเมินความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญทางด้าน การสอนภาษาอังกฤษ และ Curriculum and Instruction with Specialization in TESOL ที่มีประสบการณ์ในการสอนนักศึกษาระดับปริญญาตรีและโท และผู้มีประสบการณ์ในการทำงานในสถานศึกษาระดับปฐมวัย 3 ท่าน ผลการประเมินมีรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 หัวข้อบทเรียนชุดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษผ่านสื่อออนไลน์แบบมัลติมีเดียสำหรับนักศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต”

หัวข้อบทเรียน	IOC	แปลผล
Unit 1: Welcome and Greeting	0.67	ใช้ได้
Unit 2: All about Yourself	0.67	ใช้ได้
Unit 3: Good Manners for Classroom Management	1	ใช้ได้
Unit 4: Play Corner	1	ใช้ได้
Unit 5: Arts and Crafts Activities	1	ใช้ได้
Unit 6: School Map, Direction, and Street Sign	0.67	ใช้ได้
Unit 7: Sensory Play	1	ใช้ได้
Unit 8: Nature and Exploration	1	ใช้ได้
Unit 9: Playground and Physical Education	1	ใช้ได้
Unit 10: Health and Safety	0.67	ใช้ได้

จากตารางที่ 1 พบว่า หัวข้อบทเรียนทั้ง 10 หน่วยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง .67 ถึง 1.00 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (≥ 0.50) โดยหัวข้อส่วนใหญ่ (6 หน่วย) มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 แสดงให้เห็นว่าผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านมีความเห็นพ้องกันว่าหัวข้อเหล่านี้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ส่วนอีก 4 หน่วยที่มีค่า IOC เท่ากับ .67 ก็ยังอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้ได้ ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะเพิ่มเติมให้เพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับการสนทนาสั้นๆ (Small Talks) การใช้คำถามในบทเรียน และเนื้อหาเกี่ยวกับการรับประทานอาหาร (Food) ในบทเรียนที่ 10 ซึ่งผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะดังกล่าวไปปรับปรุงและพัฒนาชุดการเรียนรู้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3. ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้ชุดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษผ่านสื่อออนไลน์แบบมัลติมีเดียสำหรับนักศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษผ่านสื่อออนไลน์แบบมัลติมีเดียสำหรับนักศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยประกอบด้วย 2 ส่วน คือ 1) ผลการประเมินตนเองเกี่ยวกับความรู้เดิมด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษด้านการศึกษาปฐมวัย ซึ่งเป็นการวัดการรับรู้ของนักศึกษาเกี่ยวกับความรู้และความสามารถของตนเองในการใช้คำศัพท์ภาษาอังกฤษเฉพาะทาง และ 2) ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้ชุดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษผ่านสื่อออนไลน์แบบมัลติมีเดียสำหรับนักศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต โดยการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ส่วนหลัก ได้แก่ การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการทดลองของนักศึกษากลุ่มที่ 1 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการทดลองของนักศึกษากลุ่มที่ 2 และการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์หลังการทดลองระหว่างนักศึกษาทั้งสองกลุ่ม ผลการวิจัยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ผลการประเมินตนเองเกี่ยวกับความรู้เดิมด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษด้านการศึกษาปฐมวัย

ผลการประเมินของนักศึกษากลุ่มที่ 1

จากตารางที่ 2 พบว่านักศึกษากลุ่มที่ 1 มีคะแนนการประเมินตนเองเกี่ยวกับความรู้เดิมด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษด้านการศึกษาปฐมวัยหลังการทดลองใช้ ($\bar{x}$ = 2.19) สูงกว่าก่อนการทดลองใช้ ($\bar{x}$ = 1.77) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (t = 3.030, p = .004)

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบคะแนนการประเมินตนเองเกี่ยวกับความรู้เดิมด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษด้านการศึกษาปฐมวัยของนักศึกษากลุ่มที่ 1 ก่อนและหลังการทดลองใช้

ผลการประเมินตนเองเกี่ยวกับความรู้เดิมด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษด้านการศึกษาปฐมวัย	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	P
ก่อนการทดลองใช้	44	4	1.77	.718	3.030	.004
หลังการทดลองใช้	44	4	2.19	0.880		

ผลการประเมินของนักศึกษากลุ่มที่ 2

จากตารางที่ 3 พบว่า นักศึกษากลุ่มที่ 2 มีคะแนนการประเมินตนเองเกี่ยวกับความรู้เดิมด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษด้านการศึกษาปฐมวัยหลังการทดลองใช้ ($\bar{x}$ = 2.33) สูงกว่าก่อนการทดลองใช้ ($\bar{x}$ = 1.81) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (t = 2.563, p = .017)

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบคะแนนการประเมินตนเองเกี่ยวกับความรู้เดิมด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษด้านการศึกษาปฐมวัยของนักศึกษากลุ่มที่ 2 ก่อนและหลังการทดลองใช้

ผลการประเมินตนเองเกี่ยวกับความรู้เดิมด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษด้านการศึกษาปฐมวัย	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	P
ก่อนการทดลองใช้	27	4	1.81	.622	2.563	.017
หลังการทดลองใช้	27	4	2.33	.734		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้ชุดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษผ่านสื่อออนไลน์แบบมัลติมีเดียสำหรับนักศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักศึกษากลุ่มที่ 1 พบว่านักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งในภาพรวมและรายด้าน โดยมีคะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลองใช้เท่ากับ 29.61 และหลังการทดลองใช้เท่ากับ 50.34 (t = 15.126, p < .05) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่ 1.1 ความรู้ด้านความหมาย นักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจาก 14.80 เป็น 25.70 (t = 14.745, p < .05) และด้านที่ 1.2 ความรู้ด้านการใช้คำศัพท์ในประโยค นักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจาก 14.82 เป็น 24.64 (t = 12.346, p < .05)

ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักศึกษากลุ่มที่ 2 พบว่านักศึกษา มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งในภาพรวมและรายด้าน โดยมีคะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลองใช้เท่ากับ 31.59 และหลังการทดลองใช้เท่ากับ 50.00 (t = 21.501, p < .05) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่ 1.1 ความรู้ด้านความหมาย นักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจาก 15.74 เป็น 25.11 (t = 18.190, p < .05) ด้านที่ 1.2 ความรู้ด้านการใช้คำศัพท์ในประโยค นักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจาก 15.85 เป็น 24.89 (t = 9.578, p < .05)

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้ชุดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษผ่านสื่อออนไลน์แบบมัลติมีเดียสำหรับนักศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ในภาพรวมและรายด้านระหว่างนักศึกษากลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 หลังการทดลองใช้

ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้ชุดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษผ่านสื่อออนไลน์แบบมัลติมีเดียสำหรับนักศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต	**นักศึกษากลุ่มที่ 1 (n = 44)**		**นักศึกษากลุ่มที่ 2 (n = 27)**		t	P
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
ด้าน 1.1 ความรู้ด้านความหมาย	25.70	3.695	25.11	3.994	.637	.526
ด้าน 1.2 ความรู้ด้านการใช้คำศัพท์ในประโยค	24.64	3.966	24.89	4.652	-.244	.808
ภาพรวม	**50.34**	**6.734**	**50.00**	**6.337**	**.212**	**.833**

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ระหว่างสองกลุ่มพบว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้หลังการทดลองของนักศึกษากลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งในภาพรวม (t = .212, p = .833) และรายด้าน ซึ่งประกอบด้วยด้านความรู้ด้านความหมาย (t = .637, p = .526) และด้านความรู้ด้านการใช้คำศัพท์ในประโยค (t = -.244, p = .808) ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นถึงความคงเส้นคงวา (consistency) และความน่าเชื่อถือ (reliability) ของชุดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น โดยชุดการเรียนรู้สามารถส่งเสริมผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพในระดับที่ใกล้เคียงกันสำหรับนักศึกษาที่มีความหลากหลายทั้งในด้านพื้นฐานความรู้และลักษณะการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการออกแบบสื่อมัลติมีเดียของ Mayer (2021) ที่เน้นการสร้างสื่อการเรียนรู้ที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความคงเส้นคงวาของผลลัพธ์นี้ยังบ่งชี้ว่าชุดการเรียนรู้มีความเหมาะสมในการนำไปใช้งานจริงกับนักศึกษาในวงกว้าง โดยไม่จำกัดเฉพาะกลุ่มที่มีความสามารถหรือพื้นฐานในระดับใดระดับหนึ่ง นอกจากนี้ การที่คะแนนของทั้งสองกลุ่มอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน (กลุ่มที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ย 50.34 และกลุ่มที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ย 50.00 จากคะแนนเต็ม 60) ยังแสดงให้เห็นว่าชุดการเรียนรู้สามารถช่วยให้ผู้เรียนบรรลุผลสัมฤทธิ์ที่สูงได้โดยไม่ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขภายนอกหรือความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่าง

4. ความพึงพอใจต่อชุดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษผ่านสื่อออนไลน์แบบมัลติมีเดียสำหรับนักศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พบว่า นักศึกษาทั้ง 71 คนแสดงความพึงพอใจต่อชุดการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.73 (96.69%) รายการที่ได้รับคะแนนสูงสุดคือการนำเสนอรูปภาพและคำศัพท์ที่สอดคล้องกัน ($\bar{x}$ = 4.83) รองลงมาคือการให้ข้อมูลก่อนเข้าสู่บทเรียน การใช้เสียงและคำบรรยายที่สอดคล้องกัน และการจัดเวลาในการเรียนรู้ ($\bar{x}$ = 4.79-4.80) รายการอื่นๆ เช่น คุณภาพเสียง การใช้สื่อประกอบที่หลากหลาย และการออกเสียงคำศัพท์ ก็ได้รับคะแนนสูงในระดับมากถึงมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้ชุดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษผ่านสื่อออนไลน์แบบมัลติมีเดียสำหรับนักศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พบว่า นักศึกษามีความต้องการเรียนรู้คำศัพท์เฉพาะทางที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยในระดับสูง โดยเฉพาะคำศัพท์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็ก เช่น คำศัพท์เกี่ยวกับการเล่น (Play Corner) กิจกรรมศิลปะและงานฝีมือ (Arts and Crafts Activities) การสำรวจธรรมชาติ (Nature and Exploration) และมารยาทในห้องเรียน (Good Manners for Classroom Management) ความต้องการดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับคำศัพท์ที่สามารถนำไปใช้ในการสื่อสารและการปฏิบัติงานจริงมากกว่าคำศัพท์วิชาการที่ซับซ้อน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Beck McKeown and Kucan (2013) ได้กล่าวว่า การจำแนกระดับคำศัพท์ โดยนักศึกษาให้ความสำคัญกับคำศัพท์ระดับ 2 (Tier 2 words) ที่มีความถี่ในการใช้สูงและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในบริบทต่างๆ ได้ มากกว่าคำศัพท์ระดับ 3 (Tier 3 words) ที่เป็นคำศัพท์เฉพาะทางสาขาวิชาที่ซับซ้อน นอกจากนี้ ผลการศึกษายังพบว่า นักศึกษามีความต้องการเรียนรู้ผ่านสื่อออนไลน์แบบมัลติมีเดียที่มีลักษณะเฉพาะหลายประการ ได้แก่ การสามารถเข้าถึงได้ตามความสะดวกโดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ การมีเนื้อหาที่เฉพาะเจาะจงและตรงกับความต้องการของสาขาวิชา การนำเสนอด้วยภาพและเสียงที่ชัดเจน การมีตัวอย่างการใช้คำศัพท์ในบริบทจริง และการสามารถทบทวนเนื้อหาได้ซ้ำตามต้องการ ความต้องการเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงข้อจำกัดของการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมที่มีเวลาจำกัดและไม่สามารถตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Stockwell (2012) เกี่ยวกับการเรียนรู้ผ่านอุปกรณ์เคลื่อนที่ที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงเนื้อหาได้ทุกที่ทุกเวลา และเพิ่มความถี่ในการสัมผัสคำศัพท์ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเรียนรู้คำศัพท์ที่มีประสิทธิภาพ ข้อค้นพบนี้จึงเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาชุดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้อย่างแท้จริง โดยไม่เพียงแต่พิจารณาเฉพาะเนื้อหาที่ต้องการเรียนรู้เท่านั้น แต่ยังคำนึงถึงรูปแบบการนำเสนอและความสะดวกในการเข้าถึงที่เหมาะสมกับบริบทและข้อจำกัดของผู้เรียนด้วย

2. ผลการพัฒนาชุดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษผ่านสื่อออนไลน์แบบมัลติมีเดียสำหรับนักศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พบว่า การพัฒนาชุดการเรียนรู้ในครั้งนี้ได้ผ่านกระบวนการที่เป็นระบบและมีการปรับปรุงจากผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญหลายด้าน ทั้งด้านเนื้อหา ด้านการออกแบบสื่อ และด้านเทคโนโลยี ผลการประเมินคุณภาพของชุดการเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญพบว่ามีคุณภาพอยู่ในระดับดีมากทุกด้าน โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง .67 ถึง 1.00 แสดงว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นพ้องในระดับสูงว่าเนื้อหามีความเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ความสำเร็จในการพัฒนาชุดการเรียนรู้นี้เป็นผลมาจากการบูรณาการทฤษฎีและแนวคิดหลายด้านเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

ประการแรก การออกแบบเนื้อหาให้สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 10 หน่วยการเรียนรู้ที่ครอบคลุมสถานการณ์การใช้งานจริงของครูปฐมวัย ตั้งแต่การต้อนรับและทักทาย (Welcome and Greeting) การจัดการพฤติกรรมในห้องเรียน (Good Manners for Classroom Management) ไปจนถึงการจัดกิจกรรมด้านต่างๆ เช่น กิจกรรมเสริมประสาทสัมผัส (Sensory Play) และความปลอดภัย (Health and Safety) การจัดลำดับเนื้อหาเป็นไปตามหลักการจากง่ายไปหายาก จากคุ้นเคยไปสู่ไม่คุ้นเคย ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ภาษาที่เน้นความสำคัญของการสร้างความมั่นใจให้กับผู้เรียนผ่านการเริ่มต้นจากสิ่งที่ผู้เรียนสามารถทำได้ก่อนที่จะก้าวไปสู่สิ่งที่ท้าทายมากขึ้น

ประการที่สอง การนำเสนอคำศัพท์ในบริบทที่มีความหมายและสามารถนำไปใช้จริงได้ โดยแต่ละคำศัพท์จะมีทั้งคำจำกัดความ การออกเสียง ภาพประกอบที่ชัดเจน และที่สำคัญคือตัวอย่างประโยคที่แสดงให้เห็นถึงการใช้คำศัพท์ในบริบทจริง วิธีการนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Nation (2020) และ Schmitt and Schmitt (2020) ที่เน้นว่า ความรู้คำศัพท์ที่แท้จริงไม่ได้หมายถึงเพียงการจำความหมายของคำเท่านั้น แต่ยังรวมถึงความเข้าใจในการใช้คำในบริบทต่างๆ ความสามารถในการจดจำรูปแบบของคำ และการเชื่อมโยงคำกับความรู้เดิม การนำเสนอในลักษณะนี้จึงช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความรู้คำศัพท์แบบองค์รวม (comprehensive vocabulary knowledge) ที่สามารถนำไปใช้ในการสื่อสารได้จริง

ประการที่สาม การนำหลักการออกแบบสื่อมัลติมีเดียของ Mayer (2021) มาประยุกต์ใช้อย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะหลักความสอดคล้องที่เน้นการนำเสนอเฉพาะเนื้อหาที่จำเป็นและเกี่ยวข้องโดยตรง หลักความต่อเนื่องทางพื้นที่และเวลาที่จัดวางภาพและข้อความที่สัมพันธ์กันให้อยู่ใกล้กันและนำเสนอพร้อมกัน และหลักรูปแบบการนำเสนอที่ใช้ทั้งภาพและเสียงประกอบกันเพื่อลดภาระทางความรู้ความจำ หลักการเหล่านี้ช่วยให้ผู้เรียนสามารถประมวลผลข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพและสร้างความเชื่อมโยงระหว่างความรู้ใหม่กับความรู้เดิมได้ดียิ่งขึ้น

3. ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้ชุดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษผ่านสื่อออนไลน์แบบมัลติมีเดียสำหรับนักศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ชุดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นสามารถส่งเสริมผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้คำศัพท์ของนักศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญทั้งในด้านความคิดต่อตนเอง (self-assessment) และความรู้จริง (actual knowledge) โดยนักศึกษาทั้งสองกลุ่มมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในทุกด้าน การเพิ่มขึ้นของผลสัมฤทธิ์ในระดับสูง (คิดเป็นร้อยละ 83.90 และ 83.33 ของคะแนนเต็ม) สามารถอธิบายได้จากหลายปัจจัยที่เกี่ยวข้องกันอย่างเป็นระบบ อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

ประการแรก การนำเสนอคำศัพท์ในบริบทที่มีความหมายและเชื่อมโยงกับประสบการณ์จริงของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Nation (2020) เกี่ยวกับความสำคัญของการเรียนรู้คำศัพท์ผ่านบริบท (learning from context) ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายของคำได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้นและสามารถนำไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม การที่แต่ละคำศัพท์มีตัวอย่างประโยคที่แสดงการใช้งานจริงในบริบทการศึกษาปฐมวัยจึงช่วยให้นักศึกษาไม่เพียงแต่จำความหมายของคำได้ แต่ยังเข้าใจวิธีการใช้คำนั้นในสถานการณ์การสอนจริงได้อีกด้วย ซึ่งสะท้อนให้เห็นจากการที่นักศึกษามีคะแนนเพิ่มขึ้นทั้งในด้านความรู้ด้านความหมายและด้านการใช้คำศัพท์ในประโยค

ประการที่สอง การมีกิจกรรมที่หลากหลายและช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้ในระดับต่างๆ ตามทฤษฎีระดับของความรู้คำศัพท์ (levels of vocabulary knowledge) โดยกิจกรรมบางอย่างช่วยสร้างความรู้เบื้องต้น เช่น การฟังและจับคู่คำกับภาพ ในขณะที่กิจกรรมบางอย่างช่วยพัฒนาความรู้ในระดับที่สามารถนำไปใช้ได้ เช่น การเติมคำลงในประโยคหรือการสร้างประโยคเอง ความหลากหลายของกิจกรรมนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Webb and Nation (2017) ที่เน้นว่า ผู้เรียนต้องได้พบกับคำศัพท์ในรูปแบบและบริบทที่หลากหลายจึงจะสามารถพัฒนาความรู้คำศัพท์ได้อย่างครบถ้วน

ประการที่สาม การออกแบบสื่อที่ยึดตามหลักการทางจิตวิทยาปัญญา โดยเฉพาะทฤษฎีการประมวลผลข้อมูลแบบคู่ (Dual Coding Theory) ของ Mayer and Fiorella (2022) ที่อธิบายว่า การเรียนรู้จะมีประสิทธิภาพมากขึ้นเมื่อข้อมูลถูกนำเสนอผ่านทั้งช่องทางการมองเห็น (visual channel) และช่องทางการได้ยิน การที่ชุดการเรียนรู้นำเสนอคำศัพท์ผ่านทั้งข้อความ ภาพประกอบ และเสียงพูดจึงช่วยให้ผู้เรียน

สามารถสร้างความเชื่อมโยงระหว่างข้อมูลที่ได้รับทั้งสองช่องทางทำให้การเรียนรู้มีความลึกซึ้งและคงทนมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Lin (2014) ที่พบว่า สื่อมัลติมีเดียที่รวมภาพ เสียง และข้อความช่วยเพิ่มการจดจำคำศัพท์ได้ดีกว่าการใช้ข้อความเพียงอย่างเดียว

ประการที่สี่ ลักษณะของการเรียนรู้ออนไลน์ที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง (self-directed learning) และการเรียนรู้ตามความสามารถของแต่ละบุคคล (self-paced learning) ผู้เรียนสามารถเลือกเวลาที่เหมาะสมในการเรียนรู้ สามารถทบทวนเนื้อหาที่ยังไม่เข้าใจได้ซ้ำ และสามารถข้ามส่วนที่เข้าใจแล้วได้ ความยืดหยุ่นนี้ช่วยลดความวิตกกังวลในการเรียนภาษาที่ Dewaele and MacIntyre (2014) ระบุว่า ส่งผลกระทบเชิงลบต่อความสามารถในการใช้ภาษาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เนื่องจากผู้เรียนสามารถเรียนรู้ในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยทางจิตใจโดยไม่ต้องกังวลเรื่องการถูกตัดสินหรือเปรียบเทียบกับผู้อื่น

นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นถึงความคงเส้นคงวาและความน่าเชื่อถือของชุดการเรียนรู้ โดยคะแนนผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาทั้งสองกลุ่มไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหลังการทดลอง (กลุ่มที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ย 50.34 และกลุ่มที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ย 50.00 จากคะแนนเต็ม 60) แม้ว่าทั้งสองกลุ่มจะมีพื้นฐานและลักษณะการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ความคงเส้นคงวาของผลลัพธ์นี้บ่งชี้ว่าชุดการเรียนรู้มีความเหมาะสมในการนำไปใช้งานจริงกับนักศึกษาในวงกว้างโดยไม่จำกัดเฉพาะกลุ่มที่มีความสามารถหรือพื้นฐานในระดับใดระดับหนึ่ง ผลลัพธ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าการออกแบบชุดการเรียนรู้ที่ผสมผสานองค์ประกอบต่างๆ อย่างเหมาะสม ได้แก่ เนื้อหาที่เฉพาะเจาะจง การนำเสนอด้วยสื่อมัลติมีเดีย การจัดลำดับการเรียนรู้ที่เป็นระบบ และการมีกิจกรรมที่หลากหลาย สามารถส่งเสริมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพสำหรับนักศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยที่มีความแตกต่างระหว่างบุคคล

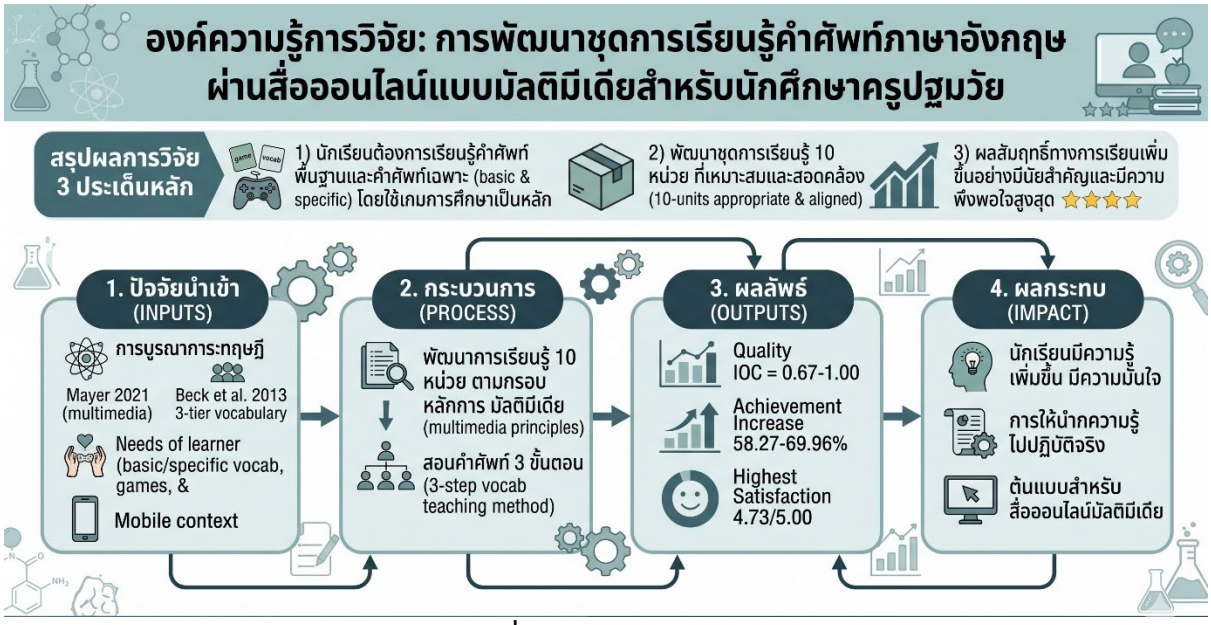
4. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อชุดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษผ่านสื่อออนไลน์แบบมัลติมีเดียสำหรับนักศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

ผลการสำรวจความพึงพอใจของนักศึกษาต่อชุดการเรียนรู้พบว่ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน (ค่าเฉลี่ย 4.73) สะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จของการออกแบบที่คำนึงถึงความต้องการของผู้เรียนตั้งแต่เริ่มต้น การที่รายการเกี่ยวกับการนำเสนอภาพและคำศัพท์ที่สอดคล้องกัน การให้ข้อมูลก่อนเข้าสู่บทเรียน และการใช้เสียงและคำบรรยายที่สอดคล้องกันได้รับคะแนนสูงสุด แสดงให้เห็นว่า การประยุกต์ใช้หลักการของ Mayer (2021) ไม่เพียงส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้เท่านั้น แต่ยังสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดีและเพิ่มความพึงพอใจของผู้เรียนด้วย

โดยสรุป ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จในการพัฒนาชุดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษผ่านสื่อออนไลน์แบบมัลติมีเดียที่ตอบสนองความต้องการของนักศึกษา มีพื้นฐานทางทฤษฎีที่มั่นคง สามารถส่งเสริมผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และได้รับความพึงพอใจในระดับสูงจากผู้เรียน ความสำเร็จนี้เป็นผลมาจากการบูรณาการระหว่างการวิจัยความต้องการ การประยุกต์ใช้ทฤษฎีและแนวคิดที่มีหลักฐานเชิงประจักษ์ การออกแบบที่คำนึงถึงผู้เรียน และการพัฒนาที่ผ่านการประเมินและปรับปรุงอย่างเป็นระบบ ชุดการเรียนรู้ที่ได้จึงมีศักยภาพในการนำไปใช้เป็นเครื่องมือสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาในระดับต่อไปในอนาคต

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ การพัฒนาชุดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษผ่านสื่อออนไลน์แบบมัลติมีเดียสำหรับนักศึกษาครูปฐมวัย ผลการวิจัยสรุปได้ 3 ประเด็นหลัก 1) นักศึกษามีความต้องการเรียนรู้คำศัพท์พื้นฐานและคำศัพท์เฉพาะด้านปฐมวัย โดยต้องการใช้เกมการศึกษาเป็นหลัก 2) ชุดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น 10 หน่วยมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และ 3) ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักศึกษาเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการออกแบบสื่อการเรียนรู้ที่ยึดตามหลักการทางวิทยาศาสตร์และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ได้อย่างมีนัยสำคัญ สรุปดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ได้สร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้ชุดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษผ่านสื่อออนไลน์แบบมัลติมีเดียสำหรับนักศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ซึ่งเป็นการบูรณาการระหว่างทฤษฎีการเรียนรู้คำศัพท์ ทฤษฎีการออกแบบสื่อมัลติมีเดีย และเทคโนโลยีการศึกษา องค์ความรู้จากการวิจัยนี้แสดงให้เห็นกระบวนการพัฒนาชุดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษผ่านสื่อออนไลน์แบบมัลติมีเดียที่ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลักที่เชื่อมโยงกัน ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า ซึ่งบูรณาการทฤษฎีการเรียนรู้ของ Mayer (2021) กรอบคำศัพท์ 3 ระดับของ Beck et al. (2013) ความต้องการของผู้เรียนที่ต้องการคำศัพท์พื้นฐานและเกมการศึกษา และบริบทการเรียนรู้ผ่านอุปกรณ์เคลื่อนที่ กระบวนการ ที่พัฒนาชุดการเรียนรู้ 10 หน่วยตามหลักการออกแบบสื่อมัลติมีเดียและวิธีการสอนคำศัพท์ 3 ขั้นตอน ผลลัพธ์ ที่แสดงคุณภาพของชุดการเรียนรู้ (IOC = 0.67-1.00) ผลสัมฤทธิ์เพิ่มขึ้น 58.27-69.96% อย่างมีนัยสำคัญ ความพึงพอใจระดับมากที่สุด (4.73/5.00) และความคงเส้นคงวาของผลลัพธ์ และผลกระทบ ที่นักศึกษามีความรู้และความมั่นใจเพิ่มขึ้น สามารถนำไปใช้ได้จริง และเป็นต้นแบบการพัฒนาสื่อออนไลน์แบบมัลติมีเดียทั้ง 4 องค์ประกอบมีความสัมพันธ์แบบเชิงเส้นและมีการป้อนกลับเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยการบูรณาการระหว่างทฤษฎีทาง

วิชาการ ความต้องการของผู้เรียน และบริบทการเรียนรู้ พร้อมยึดหลักการออกแบบที่มีหลักฐานเชิงประจักษ์รองรับ องค์ความรู้การวิจัยที่ได้ครั้งนี้มีนัยสำคัญต่อการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาครูปฐมวัย และเป็นต้นแบบสำหรับการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ในสาขาวิชาอื่นๆ ในอนาคตต่อไป

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์จะประสบความสำเร็จได้ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย สถาบันการศึกษาควรบูรณาการชุดการเรียนรู้เข้าสู่หลักสูตรอย่างเป็นระบบ โดยจัดสรรเวลาเรียนตามผลการวิจัยที่พบว่า 30-60 นาทีต่อครั้งเป็นระยะเวลาที่เหมาะสม พร้อมทั้งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่รองรับการเรียนรู้ผ่านอุปกรณ์เคลื่อนที่ และจัดอบรมอาจารย์ให้เข้าใจหลักการออกแบบสื่อมัลติมีเดีย ครูและนักศึกษาครูปฐมวัยควรเริ่มต้นจากคำศัพท์พื้นฐานก่อนก้าวไปสู่คำศัพท์ที่ซับซ้อนขึ้น และให้ความสำคัญกับหัวข้อที่สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานจริง ส่วนผู้พัฒนาสื่อการเรียนรู้ควรยึดหลักการออกแบบสื่อมัลติมีเดียของ Mayer เป็นแนวทาง โดยเริ่มจากการศึกษาความต้องการของกลุ่มเป้าหมายอย่างละเอียดก่อนการออกแบบและพัฒนา เพื่อให้ได้สื่อที่ตอบสนองความต้องการที่แท้จริง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยในอนาคตควรมุ่งเน้นการขยายขอบเขตและเพิ่มความลึกซึ้งในหลายมิติ ประการแรก การขยายขอบเขตเนื้อหาโดยพัฒนาชุดการเรียนรู้คำศัพท์ระดับที่สูงขึ้น รวมถึงการศึกษาประสิทธิผลกับกลุ่มเป้าหมายอื่นๆ เช่น นักศึกษาครูในสาขาอื่น หรือครูประจำการ ประการที่สอง การศึกษาผลกระทบระยะยาวต่อการปฏิบัติงานจริงของครูในโรงเรียนปฐมวัย เพื่อยืนยันประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ในระยะยาว ประการที่สาม การพัฒนารูปแบบเป็นแอปพลิเคชันพร้อมระบบติดตามความก้าวหน้า และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ เช่น ปัญญาประดิษฐ์หรือระบบจดจำเสียง ฯลฯ ประการที่สี่ การศึกษาเชิงเปรียบเทียบกับวิธีการสอนแบบอื่นๆ รวมทั้งศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ และประการสุดท้าย การศึกษาแนวทางบูรณาการชุดการเรียนรู้เข้ากับหลักสูตรอย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งพัฒนาชุดการเรียนรู้สำหรับทักษะภาษาอื่นๆ เพื่อให้นักศึกษาได้พัฒนาทักษะภาษาอังกฤษอย่างรอบด้าน การวิจัยในทิศทางเหล่านี้จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและความยั่งยืนของการใช้สื่อออนไลน์แบบมัลติมีเดียในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาครูปฐมวัยและผู้เรียนกลุ่มอื่นๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ดุสิตา ขันธพงษ์. (2560). การสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษผ่านสื่อออนไลน์สำหรับผู้เรียนระดับเริ่มต้น. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 8(2), 45-58.

Beck, I. L. and McKeown, M. G. (1985). Teaching vocabulary: Making the instruction fit the goal. Educational Perspectives, 23(1), 11-15.

Beck, I. L., McKeown, M. G. and Kucan, L. (2013). Bringing words to life: Robust vocabulary instruction. 2nd ed. Guilford Press.

Castro-Alonso, J. C., Ayres, P. and Paas, F. (2019). The potential of embodied cognition to improve STEM instructional dynamic visualizations. In J. C.

Chen, C. H. and Hsu, S. H. (2020). Personalized intelligent mobile learning system for supporting effective English learning. Educational Technology & Society, 23(1), 155-166.

Dewaele, J. M. and MacIntyre, P. D. (2014). The two faces of Janus? Anxiety and enjoyment in the foreign language classroom. Studies in Second Language Learning and Teaching, 4(2), 237-274.

Flanigan, K. and Greenwood, S. C. (2007). Effective content vocabulary instruction in the middle: Matching students, purposes, words, and strategies. Journal of Adolescent & Adult Literacy, 51(3), 226-238.

Ginns, P. (2005). Meta-analysis of the modality effect. Learning and Instruction, 15(4), 313-331.

Hiebert, E. H. and Kamil, M. L. (2005). Teaching and learning vocabulary: Bringing research to practice. Lawrence Erlbaum Associates.

Lin, L. (2014). The effects of visual cueing and modality of presentation on Chinese EFL learners' vocabulary learning. Journal of Educational Technology & Society, 17(4), 313-325.

Mayer, R. E. (2009). Multimedia learning. 2nd ed. Cambridge University Press.

Mayer, R. E. (2021). Multimedia learning. 3rd ed. Cambridge University Press.

Mayer, R. E. and Fiorella, L. (2022). The Cambridge handbook of multimedia learning. 3rd ed. Cambridge University Press.

Nakata, T. (2011). Computer-assisted second language vocabulary learning in a paired-associate paradigm: A critical investigation of flashcard software. Computer Assisted Language Learning, 24(1), 17-38.

Nation, I. S. P. (2002). Best practice in vocabulary teaching and learning. In Jack C. Richards and Willy A. Renandya, Methodology in Language Teaching An Anthology of Current Practice. Cambridge, New York: Cambridge University Press.

Nation, I. S. P. (2020). Learning vocabulary in another language. 2nd ed. Cambridge University Press.

Schmitt, N. and Schmitt, D. (2020). Vocabulary in language teaching. 2nd ed. Cambridge University Press.

Stahl, S. A. and Nagy, W. E. (2006). Teaching word meanings. Lawrence Erlbaum Associates.

Stockwell, G. (2012). Mobile-assisted language learning. In M. Thomas,

Webb, S. and Nation, I. S. P. (2017). How vocabulary is learned. Oxford University Press.

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) 2569
Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU Vol. 13 No. 1 (January-April) 2026
ISSN: 2673-0030 (Online) https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU

ผลกระทบต่อวุฒิภาวะทางโซเชียลมีเดียของผู้บริหารสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาต่อการพัฒนาองค์กร

THE IMPACT OF SOCIAL MEDIA MATURITY OF HIGHER EDUCATION ADMINISTRATORS ON ORGANIZATIONAL DEVELOPMENT

[1]พระศรีวัชรสารบัณฑิต Phrasrivajarasarabundit
[2]พระภาวนามังคลาจารย์ Phrabaowanamangkalajan
[1]มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
[2]วัดพระวรราชาทินัดดามาตุ Wat Phraworarachatinaddamat, Thailand
Corresponding Author E-mail: bundit.cha@mcu.ac.th

Article Received: April 01, 2026. Revised: April 22, 2026. Accepted: April 26, 2026.

บทคัดย่อ

ในยุคดิจิทัล สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ได้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาองค์กรในหลายมิติ โดยเฉพาะในสถาบันอุดมศึกษาที่ผู้บริหารมีบทบาทในการกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางขององค์กร แนวคิดวุฒิภาวะทางโซเชียลมีเดีย (Social Media Maturity) จึงได้รับความสนใจเพิ่มมากขึ้น โดยหมายถึงระดับความสามารถในการใช้โซเชียลมีเดียอย่างมีประสิทธิภาพ รอบคอบ และสอดคล้องกับเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ขององค์กร องค์ประกอบสำคัญประกอบด้วย การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือ การบริหารจัดการความเสี่ยง และการเสริมสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล วุฒิภาวะดังกล่าวส่งผลกระทบต่อการพัฒนาองค์กรทั้งในด้านการกำหนดกลยุทธ์เชิงนโยบาย การสร้างภาพลักษณ์ที่ทันสมัยและโปร่งใส การเปิดพื้นที่ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วม การพัฒนานวัตกรรมและองค์ความรู้ ตลอดจนการยกระดับธรรมาภิบาลและความโปร่งใส อย่างไรก็ตาม การใช้โซเชียลมีเดียยังเผชิญข้อจำกัดและความท้าทาย อาทิ การถูกโจมตีด้วยข้อมูลเท็จ ความบกพร่องในการควบคุมข้อมูล การจัดการข้อมูลส่วนบุคคลตามกฎหมาย PDPA ความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ความขัดแย้งระหว่างความโปร่งใสกับความเสี่ยง การขาดทรัพยากรและบุคลากร ตลอดจนปัญหาช่องว่างระหว่างรุ่น เพื่อรับมือกับประเด็นเหล่านี้ ผู้บริหารจึงต้องพัฒนาทักษะดิจิทัล กำหนดนโยบายด้านไซเบอร์ สร้างระบบการสื่อสารที่รอบคอบ และส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรด้านดิจิทัลอย่างยั่งยืน ซึ่งจะทำให้การใช้โซเชียลมีเดียกลายเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาองค์กรการศึกษาได้อย่างเต็มศักยภาพ

คำสำคัญ: วุฒิภาวะทางโซเชียลมีเดีย, ผู้บริหารสถานศึกษา, การพัฒนาองค์กร

Abstract

In the digital era, social media has become a crucial tool influencing organizational development across multiple dimensions, particularly in higher education institutions where administrators play a significant role in shaping vision and organizational direction. Consequently, the concept of Social Media Maturity has gained increasing attention, referring to the level of capability to utilize social media effectively, prudently, and in alignment with

the organization's strategic objectives. Its core components include effective communication, building organizational image and credibility, risk management, and fostering a digital culture. Such maturity directly impacts organizational development by facilitating policy formulation, creating a modern and transparent image, opening channels for stakeholder engagement, promoting innovation and knowledge development, and enhancing good governance and transparency. However, the use of social media also faces several limitations and challenges, including exposure to disinformation and fake news, inadequacies in content control, issues of personal data management under the PDPA, rapid technological shifts, the tension between transparency and organizational risk, resource constraints, and generational gaps. To address these challenges, administrators must continuously develop digital competencies, establish clear cyber policies, build reliable internal communication systems, and foster a sustainable digital organizational culture. These practices will enable social media to become a vital force in driving educational institutions toward their full potential.

Keywords: Social Media Maturity, Education Administrators, Organizational Development

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 โลกกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่จากพลังของเทคโนโลยีดิจิทัล โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ที่ได้ก้าวเข้ามามีบทบาทสำคัญในการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้คนทุกเพศ ทุกวัย และทุกสาขาอาชีพ ปรากฏการณ์การขยายตัวของโซเชียลมีเดียมิได้จำกัดอยู่เพียงการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล แต่ยังแผ่ขยายไปสู่การดำเนินธุรกิจ การเมือง การศึกษา ตลอดจนการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์กรกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างหลากหลาย ข้อมูลข่าวสาร ความคิดเห็น และการแสดงออกทางสังคมสามารถเผยแพร่และกระจายไปสู่สาธารณะได้ในเวลาอันรวดเร็ว ซึ่งทำให้โซเชียลมีเดียกลายเป็นทั้งโอกาสและความท้าทายที่ทุกองค์กรต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่ง

ในบริบทของประเทศไทย สถิติการใช้โซเชียลมีเดียยังสะท้อนภาพที่น่าสนใจ จากรายงาน Digital 2024 ระบุว่าประชากรไทยมากกว่าร้อยละ 80 เป็นผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ต และกว่า 52 ล้านคนเป็นผู้ใช้งานโซเชียลมีเดียอย่างต่อเนื่อง การขยายตัวดังกล่าวทำให้โซเชียลมีเดียมิได้เป็นเพียงเครื่องมือเสริม แต่กลายเป็นโครงสร้างพื้นฐานด้านการสื่อสารที่หลอมรวมเข้ากับกิจกรรมทางสังคม เศรษฐกิจ และการศึกษาอย่างแนบแน่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถาบันอุดมศึกษาซึ่งทำหน้าที่เป็นองค์กรผลิตความรู้ บุคลากร และนวัตกรรมเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประเทศ

สถาบันอุดมศึกษาในฐานะองค์กรวิชาการที่มีพันธกิจด้านการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม จำเป็นต้องอาศัยช่องทางการสื่อสารที่ทันสมัยและเข้าถึงได้ง่ายเพื่อสร้างความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อาทิ นักศึกษา ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า บุคลากร นักวิชาการ ภาคธุรกิจ ตลอดจนชุมชนท้องถิ่นและสังคมในวงกว้าง โซเชียลมีเดียจึงเป็นช่องทางที่ทรงพลังสำหรับการประชาสัมพันธ์ผลงาน การเผยแพร่งานวิจัย การสร้างเครือข่ายวิชาการระหว่างประเทศ รวมถึงการใช้เป็นเครื่องมือในการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่นำไปสู่การพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน

อย่างไรก็ตาม การใช้โซเชียลมีเดียอย่างมีประสิทธิภาพมิใช่เรื่องง่าย เนื่องจากโซเชียลมีเดียมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากสื่อดั้งเดิม เช่น การแพร่กระจายข่าวสารอย่างรวดเร็ว ความสามารถในการสร้างกระแส (trend) หรือการเป็นพื้นที่ที่เปิดโอกาสให้ทุกคนสามารถแสดงความคิดเห็นโดยเสรี สิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดทั้งประโยชน์และความเสี่ยงพร้อมกัน ดังนั้น ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาซึ่งเป็นผู้นำในการกำหนดทิศทางองค์กร จึงต้องมีวุฒิภาวะทางโซเชียลมีเดีย (Social Media Maturity) เพื่อใช้สื่อเหล่านี้อย่างสร้างสรรค์ รอบคอบ และสอดคล้องกับเป้าหมายเชิงกลยุทธ์

แนวคิดเกี่ยวกับวุฒิภาวะทางโซเชียลมิเดีย

ในยุคดิจิทัลปัจจุบันสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ได้กลายเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนการสื่อสารทั้งในระดับบุคคลและระดับองค์กร ไม่ว่าจะเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การสร้างภาพลักษณ์องค์กร การจัดการภาวะวิกฤติ หรือแม้กระทั่งการพัฒนาความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แนวคิดเรื่องวุฒิภาวะทางโซเชียลมีเดีย (Social Media Maturity) จึงเป็นสิ่งที่นักวิชาการและผู้บริหารองค์กรให้ความสนใจเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในแวดวงการศึกษา เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางและภาพลักษณ์ของสถาบันในสายตาสังคม

วุฒิภาวะทางโซเชียลมีเดีย หมายถึง ระดับความสามารถของบุคคลหรือองค์กรในการใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพ รอบคอบ และสอดคล้องกับเป้าหมาย โดยไม่ได้มองแค่ทักษะการใช้งานเชิงเทคนิค แต่ครอบคลุมถึงความเข้าใจในบริบททางสังคม จริยธรรม และความรับผิดชอบต่อสาธารณะ ผู้บริหารที่มีวุฒิภาวะทางโซเชียลมีเดียสูงจะสามารถใช้โซเชียลมีเดียเป็นเครื่องมือเชิงกลยุทธ์ในการสร้างคุณค่าและพัฒนาองค์กร

นักวิชาการหลายท่านได้เสนอกรอบแนวคิดของ Social Media Maturity โดยสามารถสรุปองค์ประกอบสำคัญได้ดังนี้

1. การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ทักษะการสื่อสารที่แข็งแกร่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้บริหารองค์กรต้องสามารถถ่ายทอดนโยบาย วิสัยทัศน์ และข้อมูลสำคัญอย่างถูกต้อง รวดเร็ว และชัดเจนผ่านโซเชียลมีเดีย การศึกษาของนารีรัตน์ ปิ่นแก้ว และสมบัติ เดชบำรุง (2567) พบว่า การสื่อสารดิจิทัล เป็นหนึ่งในด้านที่ผู้บริหารมีคะแนนสูงสุดเมื่อประเมินภาวะผู้นำดิจิทัล ซึ่งสะท้อนถึงการใช้ช่องทางออนไลน์ในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ

2. การสร้างภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือขององค์กร การใช้โซเชียลมีเดียไม่เพียงแต่เพื่อเผยแพร่ข้อมูล แต่ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีและสร้างความไว้วางใจในองค์กร โดยงานวิจัยหลายชิ้นชี้ว่า การสร้างวัฒนธรรมดิจิทัลเป็นด้านที่มีค่าน้ำหนักสูงสุดในภาวะผู้นำดิจิทัล ซึ่งช่วยสะท้อนถึงการสร้างภาพลักษณ์ที่ทันสมัยและน่าเชื่อถือผ่านการประพฤติปฏิบัติตามค่านิยมดิจิทัล

3. การบริหารจัดการความเสี่ยง โซเชียลมีเดียอาจเป็นช่องทางเกิดข่าวปลอมหรือความเข้าใจผิดง่าย (Fake news) ผู้บริหารจึงต้องมีทักษะในการตรวจสอบและจัดการกับข้อมูลที่ผิดพลาดหรือภัยทางไซเบอร์ โดยเฉพาะภาวะผู้นำแบบรู้เท่าทันสื่อ (media-literate leadership) ที่สะท้อนถึงความสามารถในการรับมือข่าวสารอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งใกล้เคียงกับการบริหารความเสี่ยงผ่านสื่อออนไลน์

4. การเสริมสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล ผู้บริหารที่มีภาวะวุฒิภาวะทางโซเชียลมีเดียจะสามารถปลูกฝังและส่งเสริมให้บุคลากรในองค์กรนำสื่อไปใช้เชิงสร้างสรรค์และมีจริยธรรม อาจกล่าวได้ว่าการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัลเป็นองค์ประกอบหลักที่ต้องพัฒนา โดยพบว่าเมื่อประเมินภาวะผู้นำดิจิทัล ด้านนี้ได้รับคะแนนเฉลี่ยสูง

ทำให้เห็นชัดว่าการปลูกฝังนิสัยการใช้งานดิจิทัลอย่างรับผิดชอบนั้นมีความสำคัญมาก (นราภรณ์ คำแหงพล, จุฑามาส ศรีจำนงค์ และสุชาติ บางวิเศษ, 2567)

ระดับของวุฒิภาวะทางโซเชียลมีเดีย

จากกรอบแนวคิดเกี่ยวกับวุฒิภาวะทางโซเชียล ของ Sprinklr (2023) และ Sprout Social (2024) ได้แบ่งระดับของ Social Media Maturity ออกเป็นหลายขั้น ได้แก่

ระดับเริ่มต้น (Emerging/Trial) ใช้โซเชียลมีเดียอย่างไม่เป็นระบบ ขาดเป้าหมายที่ชัดเจน

ระดับพัฒนา (Evolving/Transition) เริ่มมีนโยบายหรือกลยุทธ์บางส่วน แต่ยังขาดการบูรณาการกับงานหลักขององค์กร

ระดับก้าวหน้า (Mastering/Strategic) มีการใช้โซเชียลมีเดียอย่างเป็นระบบ มีกลยุทธ์ที่ชัดเจน และสามารถใช้ข้อมูลจากสื่อสังคมในการพัฒนานโยบายหรือการตัดสินใจ

ในโลกยุคดิจิทัลที่โซเชียลมีเดียเข้ามามีบทบาทอย่างกว้างขวาง วุฒิภาวะทางโซเชียลมีเดีย (Social Media Maturity) ได้กลายเป็นประเด็นสำคัญที่เชื่อมโยงโดยตรงกับการพัฒนาองค์กร โดยเฉพาะในแวดวงการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาซึ่งมีหน้าที่กำหนดวิสัยทัศน์และขับเคลื่อนกลยุทธ์ จำเป็นต้องมีความสามารถในการใช้โซเชียลมีเดียอย่างมีวิจารณญาณ รอบคอบ และมีความรับผิดชอบต่อสังคม วุฒิภาวะในลักษณะนี้มิใช่เพียงการใช้เทคโนโลยีเพื่อสื่อสารเท่านั้น แต่ยังหมายถึงการรู้จักประยุกต์ใช้สื่อเพื่อสร้างภาพลักษณ์องค์กร รับมือกับความเสี่ยง และสร้างวัฒนธรรมดิจิทัลที่สร้างสรรค์ภายในสถาบัน วุฒิภาวะทางโซเชียลมีเดียของผู้บริหารสามารถสะท้อนผ่านหลายมิติ ประการแรกคือความสามารถในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารที่มีวุฒิภาวะสูงจะสามารถถ่ายทอดข้อมูล ข่าวสาร นโยบาย และวิสัยทัศน์ได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และสอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประการที่สองคือการสร้างภาพลักษณ์ขององค์กรที่เข้มแข็ง โดยการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ กิจกรรม และนวัตกรรม อันนำไปสู่การเสริมสร้างความเชื่อมั่นต่อสาธารณะ ประการที่สามคือความสามารถในการบริหารจัดการความเสี่ยง เนื่องจากโซเชียลมีเดียเป็นพื้นที่ที่ข่าวปลอมและการโจมตีทางไซเบอร์สามารถเกิดขึ้นได้ง่าย ผู้บริหารจึงต้องมีทักษะในการเฝ้าระวังและตอบสนองอย่างมีเหตุผล และสุดท้ายคือการเสริมสร้างวัฒนธรรมดิจิทัลให้แก่บุคลากรและนักศึกษา เพื่อส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์และปลอดภัย

ทั้งนี้ การวิจัยที่ผ่านมาได้สะท้อนความสำคัญของประเด็นนี้อย่างชัดเจน ดังการวิจัยของพิมพ์ชนก อินทร์สำราญ (2568) เรื่องการสื่อสารบนโซเชียลมีเดียในสถาบันอุดมศึกษา ชี้ให้เห็นว่า การใช้สื่อสังคมออนไลน์ในเชิงกลยุทธ์ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการสื่อสารและทำให้สถาบันสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวางยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดว่าวุฒิภาวะทางโซเชียลมีเดียคือความสามารถในการปรับใช้เครื่องมือดิจิทัลเพื่อการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ โชติรส ไกรกิจการ, พิชญาภา ยืนยาว, ธีรวุธ ธาดาตันติโชค (2566) ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำแบบรู้เท่าทันสื่อของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าผู้บริหารที่สามารถใช้สื่อออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณและรู้เท่าทันสื่อ จะช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการทำงานที่โปร่งใสและลดความเสี่ยงจากข่าวสารที่บิดเบือน ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการมีวุฒิภาวะทางโซเชียลมีเดียอย่างแท้จริง ในลักษณะเดียวกัน งานวิจัยของ จิราภรณ์ ปกรณ์ (2564) เรื่องรูปแบบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เน้นว่า ผู้บริหารยุคใหม่จำเป็นต้องพัฒนาทักษะด้านดิจิทัล โดยเฉพาะการใช้โซเชียลมีเดีย เพื่อสร้างเครือข่ายการเรียนรู้และยกระดับขีดความสามารถขององค์กร ผลการวิจัยดังกล่าวย้ำให้เห็นว่าวุฒิภาวะทางโซเชียลมีเดียมิใช่เพียงการใช้สื่อเพื่อสื่อสาร แต่คือ

การบูรณาการสื่อเข้าสู่ระบบการจัดการเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์ เมื่อพิจารณาจากแง่มุมต่างๆ เหล่านี้ จะเห็นได้ว่าวุฒิภาวะทางโซเชียลมีเดียมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาองค์กรการศึกษา ผู้บริหารที่มีวุฒิภาวะสูงจะสามารถบริหารจัดการองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และสร้างความเชื่อมั่นให้แก่สังคม ในทางกลับกัน หากผู้บริหารขาดวุฒิภาวะดังกล่าว อาจทำให้องค์กรประสบปัญหาด้านภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือ ดังนั้น การส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษามีวุฒิภาวะทางโซเชียลมีเดียจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนสถาบันไปสู่ความเป็นเลิศในยุคดิจิทัล

ผลกระทบของวุฒิภาวะทางโซเชียลมีเดียต่อการพัฒนาองค์กร

ในยุคปัจจุบันที่สังคมก้าวเข้าสู่ความเป็นดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบ การบริหารจัดการองค์กรไม่อาจละเลยบทบาทของโซเชียลมีเดียได้อีกต่อไป โดยเฉพาะในสถาบันอุดมศึกษา ผู้บริหารซึ่งเป็นผู้นำในการกำหนดวิสัยทัศน์และนโยบายจำเป็นต้องมีวุฒิภาวะทางโซเชียลมีเดีย (Social Media Maturity) เพื่อใช้สื่อเหล่านี้เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาองค์กร การมีวุฒิภาวะทางโซเชียลมิได้หมายถึงเพียงทักษะการใช้งานเชิงเทคนิคเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงความสามารถในการใช้โซเชียลมีเดียเชิงกลยุทธ์ การวิเคราะห์แนวโน้ม การจัดการความเสี่ยง และการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัลอย่างมีจริยธรรม ซึ่งทั้งหมดนี้ส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาองค์กรในหลากหลายมิติ ดังนี้

1. ด้านการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ ผู้บริหารที่มีวุฒิภาวะทางโซเชียลมีเดียสูงสามารถใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อทำหน้าที่มากกว่าการสื่อสารข่าวสาร กล่าวคือสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการติดตามการสนทนาออนไลน์ การวิเคราะห์ความคิดเห็นของสาธารณะ และการสังเกตเทรนด์ในสังคม มาปรับใช้เป็นข้อมูลเชิงนโยบาย การบริหารเชิงกลยุทธ์เช่นนี้ช่วยให้สถาบันอุดมศึกษามีความสามารถในการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและแม่นยำมากขึ้น เช่น ในกรณีที่สังคมกำลังถกเถียงเรื่องการเรียนการสอนออนไลน์ ผู้บริหารสามารถใช้ข้อมูลจากโซเชียลมีเดียมาเป็นฐานในการกำหนดแนวทางการปรับปรุงหลักสูตรหรือการให้บริการทางการศึกษา ทั้งนี้โซเชียลมีเดียเป็นช่องทางที่ช่วยให้องค์กรการศึกษาสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้กว้างและเร็ว ทำให้ผู้บริหารสามารถใช้ข้อมูลดังกล่าวในการกำหนดกลยุทธ์เชิงนโยบายที่ตอบสนองต่อความคาดหวังของของผู้รับบริการได้ดียิ่งขึ้น สิ่งนี้สะท้อนว่าการมีวุฒิภาวะทางโซเชียลมิใช่เพียงการโพสต์ แต่คือการใช้ข้อมูลที่ได้จากสื่อเป็นฐานในการกำหนดทิศทางองค์กร (พิมพ์ชนก อินทร์สำราญ, 2568)

2. ด้านการสื่อสารองค์กรและภาพลักษณ์ การสื่อสารในสถาบันอุดมศึกษาไม่เพียงแต่เป็นการถ่ายทอดข้อมูลภายในองค์กร แต่ยังรวมถึงการสร้างภาพลักษณ์ที่สะท้อนความเป็นมืออาชีพ ความโปร่งใส และความน่าเชื่อถือ ผู้บริหารที่มีวุฒิภาวะทางโซเชียลมีเดียสูงจะเข้าใจว่าโซเชียลมิเดียสามารถเป็นหน้าต่าง สำคัญที่ทำให้สังคมรับรู้ถึงคุณภาพและศักยภาพขององค์กร การใช้สื่อออนไลน์อย่างมีกลยุทธ์ เช่น การนำเสนอผลงานวิจัย นวัตกรรม และกิจกรรมของคณะหรือมหาวิทยาลัย จะช่วยสร้างความประทับใจต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น นักศึกษา ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า ตลอดจนพันธมิตรทางวิชาการและภาคธุรกิจ ซึ่งจะเป็นฐานสำคัญในการสร้างความไว้วางใจและความร่วมมือในระยะยาว สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราภรณ์ ปกรณ์ (2564) เรื่อง รูปแบบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ชี้ว่าภาวะผู้นำที่ใช้ดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพมีบทบาทสำคัญในการสร้างภาพลักษณ์ที่เข้มแข็งและทันสมัย ซึ่งเป็นสิ่งที่สังคมคาดหวังจากสถาบันอุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ยิ่งกว่านั้น หากผู้บริหารใช้โซเชียลมีเดียโดยขาดความรอบคอบ เช่น โพสต์ข้อความที่ไม่เหมาะสม หรือไม่สามารถควบคุมข่าวสารที่เผยแพร่ได้ ก็อาจส่งผลลบ

ต่อภาพลักษณ์องค์กรอย่างรุนแรง ดังนั้น การมีวุฒิภาวะสูงจึงหมายถึงการมีวิจารณญาณและกลยุทธ์ในการใช้สื่ออย่างเหมาะสม

3. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โซเชียลมีเดียเป็นพื้นที่ที่ช่วยให้บุคลากรและนักศึกษาได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น แสดงความคิดเห็นต่อการตัดสินใจของผู้บริหาร และเสนอแนวคิดใหม่ๆ ที่สามารถนำไปสู่การพัฒนาองค์กรได้จริง การเปิดช่องทางการสื่อสารที่กว้างขวางทำให้เกิดวัฒนธรรมการมีส่วนร่วม ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสมัยใหม่ที่ยึดหลักการมีส่วนร่วมและธรรมาภิบาล จากมุมมองของการบริหาร การสร้างวัฒนธรรมเช่นนี้จะช่วยให้ผู้บริหารรับรู้ความต้องการและปัญหาที่แท้จริงของบุคลากรและนักศึกษาได้อย่างใกล้ชิดมากขึ้น ตัวอย่างเช่น การเปิดเพจเฟซบุ๊กของมหาวิทยาลัยเพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร กิจกรรม หรือการบริการของสถาบัน นอกจากจะช่วยให้การพัฒนานโยบายมีความสอดคล้องกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแล้ว ยังช่วยสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าขององค์กรร่วมกัน

4. ด้านนวัตกรรมและการพัฒนาองค์ความรู้ ผลกระทบสำคัญของวุฒิภาวะทางโซเชียลมีเดียคือการสนับสนุนให้องค์กรสามารถพัฒนานวัตกรรมและองค์ความรู้ได้กว้างขวางขึ้น ผู้บริหารที่มีความสามารถสูงในการใช้โซเชียลจะมองเห็นโอกาสในการสร้างเครือข่ายทางวิชาการทั้งในและต่างประเทศ ผ่านการเชื่อมโยงกับนักวิจัย ผู้เชี่ยวชาญ หรือองค์กรพันธมิตร ซึ่งจะช่วยยกระดับการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และเปิดโอกาสให้เกิดงานวิจัยร่วม ตัวอย่างเช่น การใช้แพลตฟอร์ม LinkedIn หรือ ResearchGate เป็นพื้นที่ในการนำเสนอผลงานวิชาการ และเข้าร่วมการสนทนากับนักวิจัยจากนานาชาติ ผู้บริหารที่มีวุฒิภาวะทางโซเชียลสูงสามารถสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้บุคลากรเข้าร่วมเครือข่ายเหล่านี้ ซึ่งจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพงานวิจัยและการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ และการใช้โซเชียลมีเดียเป็นกลยุทธ์การสื่อสารช่วยให้องค์กรสามารถเผยแพร่ผลงานวิจัยไปยังกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายได้มากขึ้น และนำไปสู่การสร้างแรงบันดาลใจในการพัฒนานวัตกรรมต่อเนื่อง (พิมพ์ชนก อินทร์สำราญ, 2568)

5. ด้านธรรมาภิบาลและความโปร่งใส การใช้โซเชียลมีเดียอย่างมีวุฒิภาวะยังช่วยให้การบริหารจัดการองค์กรมีความโปร่งใสมากขึ้น ผู้บริหารสามารถใช้ช่องทางออนไลน์ในการเผยแพร่ข้อมูลที่สำคัญ เช่น รายงานการดำเนินงาน ผลการประเมินคุณภาพ หรือแนวทางการใช้จ่ายงบประมาณ ซึ่งจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นจากสังคมและทำให้กระบวนการบริหารตรวจสอบได้ และความโปร่งใสนี้เป็นหัวใจของธรรมาภิบาล เพราะการบริหารจัดการที่เปิดเผยจะทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น บุคลากร นักศึกษา ศิษย์เก่า และสาธารณชน สามารถติดตามและมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ส่งผลให้องค์กรมีความน่าเชื่อถือและลดโอกาสการเกิดความขัดแย้ง

สรุปว่า วุฒิภาวะทางโซเชียลมีเดียของผู้บริหารสถานศึกษาระดับอุดมศึกษามีผลกระทบโดยตรงต่อการพัฒนาองค์กรในหลายมิติ ตั้งแต่การกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ การสื่อสารและการสร้างภาพลักษณ์ การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การพัฒนานวัตกรรมและองค์ความรู้ ไปจนถึงการเสริมสร้างธรรมาภิบาลและความโปร่งใสในองค์กร งานวิจัยในประเทศไทยช่วง 5 ปีที่ผ่านมาได้สะท้อนอย่างชัดเจนว่าการใช้โซเชียลมีเดียโดยมีวุฒิภาวะนั้นเป็นทั้งเครื่องมือและคุณลักษณะที่ผู้บริหารควรพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้องค์กรสามารถปรับตัวและแข่งขันได้ในยุคดิจิทัล การลงทุนในทักษะ ความรู้ และการใช้โซเชียลมีเดียอย่างมีวุฒิภาวะจึงถือเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าและจำเป็นสำหรับการพัฒนาองค์กรในระยะยาว

ข้อจำกัดและความท้าทายของวุฒิภาวะทางโซเชียลมีเดียในการพัฒนาองค์กร

โซเชียลมีเดียเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้ผู้บริหารองค์กรโดยเฉพาะสถาบันอุดมศึกษาสามารถสื่อสารกับบุคลากร นักศึกษา ศิษย์เก่า และสังคมวงกว้างได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ แต่การนำโซเชียลมีเดียมาใช้ในการบริหารก็ยังมี ข้อจำกัดและความท้าทาย ที่ต้องเผชิญอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ปัญหาเหล่านี้หากไม่ได้รับการจัดการที่เหมาะสม อาจส่งผลเสียต่อภาพลักษณ์ ความน่าเชื่อถือ และศักยภาพในการพัฒนาองค์กร ได้ดังนี้

1. การถูกโจมตีด้วยข้อมูลเท็จและข่าวปลอม หนึ่งในความท้าทายที่ใหญ่ที่สุดของการใช้โซเชียลมีเดียคือ ภัยจากข่าวปลอม (Fake News) และข้อมูลบิดเบือน ปัจจุบันแพลตฟอร์มออนไลน์เปิดโอกาสให้ทุกคนสามารถเผยแพร่ข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและเข้าถึงคนหมู่มากโดยไม่จำเป็นต้องผ่านกระบวนการตรวจสอบข้อเท็จจริง ความเร็วและความกว้างขวางนี้เป็นทั้งจุดแข็งและจุดอ่อน เมื่อองค์กรตกเป็นเป้าหมายของข่าวปลอม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องคุณภาพการศึกษา ความไม่โปร่งใสในการบริหาร หรือเหตุการณ์อื้อฉาวเล็กน้อย ข้อมูลดังกล่าวสามารถแพร่กระจายและขยายผลในวงกว้างจนส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงองค์กรได้อย่างรุนแรงผู้บริหารที่ขาดวุฒิภาวะทางโซเชียลมีเดียอาจตอบสนองด้วยการปฏิเสธหรือหลีกเลี่ยงการสื่อสาร ซึ่งมักจะยิ่งทำให้ปัญหาบานปลาย ในทางตรงกันข้าม หากผู้บริหารมีวุฒิภาวะสูง จะสามารถตอบสนองอย่างมีเหตุผล มีการสื่อสารที่โปร่งใส และใช้กลยุทธ์จัดการข่าวลือเพื่อลดผลกระทบ เช่น การเผยแพร่ข้อเท็จจริงอย่างรวดเร็ว การตั้งทีม fact-checking ภายในสถาบัน หรือการร่วมมือกับสื่อมวลชนในการแก้ไขความเข้าใจผิด

2. ความบกพร่องในการควบคุมข้อมูลที่เผยแพร่ เป็นข้อจำกัดสำคัญคือ การควบคุมเนื้อหาที่ถูกเผยแพร่ผ่านโซเชียลมีเดีย ไม่ว่าจะเป็นเพจอย่างเป็นทางการของสถาบัน หรือบัญชีส่วนตัวของบุคลากรที่มีความเกี่ยวข้องกับองค์กร ข้อความ รูปภาพ หรือคลิปวิดีโอที่เผยแพร่อาจสะท้อนกลับมาสู่องค์กรโดยตรง หากผู้ที่เผยแพร่เป็นผู้บริหาร อาจยิ่งทำให้ข้อมูลเหล่านั้นมีน้ำหนักมากขึ้น และส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงของสถาบัน ความบกพร่องนี้ไม่ได้หมายถึงเพียงการเผยแพร่ข้อมูลที่ไม่เหมาะสม แต่ยังรวมถึงการสื่อสารที่ไม่สอดคล้องกันระหว่างหน่วยงาน เช่น คณะหนึ่งประกาศข้อมูลกิจกรรมที่ไม่ตรงกับส่วนกลาง หรือข้อความที่สื่อสารออกไปมีโทนเสียง (tone of voice) ไม่สอดคล้องกับแบรนด์องค์กร ปัญหาลักษณะนี้ทำให้ภาพลักษณ์องค์กรดูไม่เป็นมืออาชีพและลดความน่าเชื่อถือของสาธารณะ การแก้ปัญหานี้ต้องอาศัยทั้งนโยบายและการจัดการที่รอบคอบ เช่น การจัดทำ คู่มือการสื่อสาร (Communication Guideline) ที่กำหนดรูปแบบภาษาที่เหมาะสม แนวทางการเผยแพร่ข้อมูล และขั้นตอนการอนุมัติ รวมถึงการอบรมบุคลากรเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน

3. ปัญหาการจัดการความเป็นส่วนตัวและข้อมูลส่วนบุคคล โซเชียลมีเดียเป็นพื้นที่ที่เต็มไปด้วยข้อมูลส่วนบุคคล ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลของนักศึกษา บุคลากร หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ การเก็บรวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าวหากขาดมาตรการป้องกันที่เหมาะสม อาจละเมิดสิทธิส่วนบุคคลและนำไปสู่ปัญหาทางกฎหมาย ตัวอย่างเช่น การโพสต์รายชื่อนักศึกษาพร้อมข้อมูลติดต่อ หรือการเผยแพร่ภาพถ่ายกิจกรรมโดยไม่ได้รับอนุญาต ในประเทศไทยได้มีการประกาศใช้ พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 (PDPA) ซึ่งมีผลบังคับใช้เต็มรูปแบบในปี 2565 กฎหมายฉบับนี้กำหนดให้หน่วยงานทุกประเภท รวมถึงสถาบันการศึกษา ต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการจัดการข้อมูลส่วนบุคคลอย่างเข้มงวด ผู้บริหารที่ขาดวุฒิภาวะทางโซเชียลมีเดียอาจมองข้ามข้อกำหนดเหล่านี้ และนำไปสู่การละเมิดที่สร้างความเสียหายทั้งทางกฎหมายและชื่อเสียงองค์กร ดังนั้น การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับ PDPA การแต่งตั้ง เจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (DPO) และการกำหนดนโยบายการใช้ข้อมูลอย่างโปร่งใสจึงเป็นความจำเป็นที่ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญ

4. ความเร็วของเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง คือความเร็วของการเปลี่ยนแปลงในโลกดิจิทัล แพลตฟอร์มโซเชียลมีเดียมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ฟังก์ชันใหม่ๆ ถูกเพิ่มเข้ามาแทบทุกปี เช่น ฟีเจอร์ Reels ของ Instagram หรือการเติบโตของ TikTok ที่กลายเป็นแพลตฟอร์มสำคัญสำหรับคนรุ่นใหม่ หากผู้บริหารไม่สามารถติดตามการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ได้ทัน องค์กรก็อาจสูญเสียโอกาสในการสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายหลัก โดยเฉพาะนักศึกษาและผู้ปกครองรุ่นใหม่ที่ใช้แพลตฟอร์มเหล่านี้เป็นประจำ การแก้ปัญหานี้ต้องอาศัยทั้งการพัฒนาทักษะของผู้บริหารและการสร้างทีมงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อช่วยกันติดตามและปรับตัวต่อเทรนด์ใหม่ๆ อยู่เสมอ

5. ความขัดแย้งระหว่างความโปร่งใสกับความเสี่ยงต่อองค์กร โซเชียลมีเดียทำให้องค์กรต้องเผชิญกับความท้าทายในการหาสมดุลระหว่างความโปร่งใสกับความเสี่ยงการเปิดเผยข้อมูลอย่างตรงไปตรงมาแม้จะช่วยสร้างความเชื่อมั่น แต่ก็อาจกลายเป็นดาบสองคมที่ถูกนำไปใช้โจมตีองค์กรได้ ตัวอย่างเช่น การเปิดเผยงบประมาณการใช้จ่ายอาจทำให้สังคมรับรู้ถึงความโปร่งใส แต่ก็อาจถูกตีความผิดและนำไปสู่การวิพากษ์วิจารณ์ ผู้บริหารที่มีวุฒิภาวะทางโซเชียลต้องสามารถบริหารจัดการข้อมูลที่เผยแพร่ได้อย่างรอบคอบ โดยรู้ว่าข้อมูลใดควรเปิดเผย ข้อมูลใดต้องมีข้อจำกัด และควรอธิบายด้วยภาษาที่เข้าใจง่ายเพื่อป้องกันการตีความผิดพลาด

6. การขาดทรัพยากรและบุคลากรที่เชี่ยวชาญ องค์กรและสถาบันหลายแห่งจะตระหนักถึงความสำคัญของการใช้โซเชียลมีเดีย แต่ข้อจำกัดด้านทรัพยากรยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญ บางสถาบันมีเพียงเจ้าหน้าที่ไม่กี่คนที่ต้องดูแลการสื่อสารออนไลน์ทั้งหมด ทำให้ไม่สามารถตอบสนองต่อเหตุการณ์ได้ทันท่วงที อีกทั้งการขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจทั้งด้านเทคนิคและการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ก็ทำให้ไม่สามารถใช้ศักยภาพของโซเชียลมีเดียได้เต็มที่ การลงทุนด้านบุคลากร การอบรม และการจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะด้าน เช่น ศูนย์สื่อดิจิทัลและนวัตกรรมการสื่อสารจึงเป็นแนวทางสำคัญที่จะช่วยแก้ไขข้อจำกัดนี้

7. ปัญหาความแตกต่างระหว่างรุ่น (Generation Gap) โซเชียลมีเดียยังสะท้อนถึงความแตกต่างระหว่างเจเนอเรชัน โดยเฉพาะผู้บริหารที่อยู่ในรุ่น Baby Boomer หรือ Gen X อาจไม่ได้มีความคุ้นเคยกับการใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลมากเท่ากับบุคลากรหรือผู้เรียนที่เป็น Gen Y และ Gen Z ความแตกต่างนี้อาจนำไปสู่ความไม่เข้าใจในการสื่อสาร เช่น ผู้บริหารอาจมองว่าการใช้ TikTok ไม่เหมาะสมกับภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย ในขณะที่นักศึกษามองว่าการใช้แพลตฟอร์มดังกล่าวเป็นเรื่องปกติและทันสมัย การลดช่องว่างระหว่างรุ่นจึงเป็นอีกหนึ่งความท้าทายที่ต้องอาศัยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การฟังเสียงของคนรุ่นใหม่ และการประนีประนอมเพื่อหาจุดสมดุลที่เหมาะสม

ผลกระทบของการใช้โซเชียลมีเดียอย่างไม่สร้างสรรค์

ในยุคดิจิทัลปัจจุบันโซเชียลมีเดียได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิตที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งในด้านการเรียน การทำงาน การติดต่อสื่อสาร และการสร้างเครือข่ายทางสังคม อย่างไรก็ตามการใช้โซเชียลมีเดียที่ไม่ถูกต้อง ไม่ว่าจะเป็นการใช้อย่างหมกมุ่น ขาดวิจารณญาณหรือขาดการรับผิดชอบต่อสังคมกลับนำมาซึ่งข้อเสียและผลกระทบเชิงลบที่สำคัญต่อทั้งบุคคลและองค์กรดังนี้

1. ผลกระทบต่อสุขภาพจิตและพฤติกรรม งานวิจัยจำนวนมากในประเทศไทยสะท้อนว่าการใช้โซเชียลมีเดียอย่างไม่เหมาะสมมีความสัมพันธ์กับความเครียด ภาวะซึมเศร้า และการเสพติดสื่อสังคม ตัวอย่างเช่น งานของปริยานุช วุฒิ ชูประดิษฐ์ และสุภัทร ชูประดิษฐ์ (2565) ศึกษาพบว่า การติดสื่อสังคม

ออนไลน์ส่งผลกระทบทางลบต่อสุขภาพจิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยไทย โดยผู้ที่ใช้เวลาบนสื่อสังคมมากกว่า 6 ชั่วโมงต่อวันมีแนวโน้มเผชิญปัญหาความวิตกกังวลและคุณภาพการนอนลดลง

2. การกลั่นแกล้งและความรุนแรงทางออนไลน์ (Cyberbullying) โซเชียลมีเดียเปิดโอกาสให้เกิดการกลั่นแกล้งทางวาจาและการโจมตีส่วนบุคคลที่ส่งผลเสียต่อสภาพจิตใจของผู้ถูกกระทำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวีระชัย เขื่อนแก้ว, นฤพร พงษ์คุณากร และ วินัย รอบคอบ (2564) พบว่า นักเรียนที่ถูกกลั่นแกล้งบนสื่อสังคมออนไลน์มีภาวะซึมเศร้าและความมั่นใจในตนเองลดลง อีกทั้งยังส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมชั้น

3. ข่าวปลอมและการบิดเบือนข้อมูล ข้อเสียอีกประการหนึ่งคือการแพร่กระจายของข่าวปลอม (Fake News) และข้อมูลที่ขาดการตรวจสอบ ความเร็วของการแชร์ข้อมูลผ่านโซเชียลมีเดียทำให้ข่าวปลอมสามารถสร้างความเข้าใจผิดและทำลายความน่าเชื่อถือของบุคคลหรือองค์กรได้อย่างรุนแรง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของเสาวภาคย์ รัตนพงศ์ (2563) ศึกษาลักษณะของข่าวปลอมในประเทศไทยและพบว่าข่าวที่เกี่ยวกับการเมืองและการศึกษาได้รับการแชร์สูงสุด โดยส่วนใหญ่ขาดที่มาที่ตรวจสอบได้ ส่งผลต่อทัศนคติและความเชื่อของสังคมในทางลบ

4. การละเมิดสิทธิส่วนบุคคลและ PDPA การใช้โซเชียลมีเดียโดยไม่ระมัดระวัง เช่น การโพสต์ข้อมูลส่วนตัว รูปภาพ หรือการเผยแพร่ข้อมูลของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต เป็นข้อเสียที่เสี่ยงต่อการละเมิดพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 (PDPA) ชี้ว่าการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กผ่านสื่อสังคมออนไลน์เป็นประเด็นที่ยังพบมาก และสถาบันการศึกษาต้องมีมาตรการป้องกันอย่างจริงจัง (ฉัตรฑริกา นภาธนาพงศ์ และอัชราภรณ์ อริยสุนทร, 2566)

5. การสร้างภาพลักษณ์เชิงลบต่อองค์กร หากผู้บริหารหรือบุคลากรใช้โซเชียลมีเดียโดยขาดวิจารณญาณ เช่น การโพสต์ข้อความที่ไม่เหมาะสม การโต้ตอบเชิงลบกับผู้ใช้ หรือการปล่อยให้ข่าวปลอมแพร่กระจายโดยไม่แก้ไข จะทำให้ภาพลักษณ์ขององค์กรเสียหาย และการสื่อสารภาวะวิกฤตชี้ว่าการตอบสนองที่ล่าช้าและไม่เป็นระบบบนสื่อสังคมออนไลน์ทำให้วิกฤตภาพลักษณ์ขององค์กรทวีความรุนแรงและยืดเยื้อ (รณิดา มนต์ขลัง และอรรถเดช สรสุชาติ, 2566)

6. การเพิ่มช่องว่างระหว่างรุ่นและความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล ข้อเสียอีกประการหนึ่งที่พบในสังคมไทยคือช่องว่างระหว่างเจเนอเรชัน โดยเฉพาะผู้บริหารหรือครูที่ไม่คุ้นชินกับแพลตฟอร์มใหม่ๆ เช่น TikTok หรือ Instagram อาจไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้เต็มที่ ขณะที่นักศึกษาและเยาวชนกลับใช้แพลตฟอร์มเหล่านี้เป็นช่องทางหลัก การไม่เข้าใจความแตกต่างนี้ทำให้การสื่อสารไม่ตรงกัน และเพิ่มความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล ผลการศึกษาในประเทศไทยช่วงโควิด 19 สะท้อนว่า ครูและนักเรียนต่างประสบปัญหาในการปรับตัวกับเครื่องมือออนไลน์และโซเชียลมีเดียที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

จากข้อเท็จจริงข้างต้น การใช้โซเชียลมีเดียที่ไม่ถูกต้องนำมาซึ่งผลเสียหลายด้าน ตั้งแต่สุขภาพจิตและพฤติกรรมส่วนบุคคล ไปจนถึงภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือขององค์กร ตลอดจนประเด็นทางกฎหมายและสิทธิส่วนบุคคล สำหรับประเทศไทย งานวิจัยและวารสารล่าสุดยืนยันตรงกันว่าปัญหาเหล่านี้เป็นเรื่องที่ไม่อาจมองข้ามได้ ผู้บริหารและสถาบันการศึกษาจึงจำเป็นต้องวางแนวทางการใช้โซเชียลมีเดียอย่างรอบคอบ สร้างนโยบายที่ชัดเจน และพัฒนาทักษะดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง เพื่อป้องกันไม่ให้ข้อเสียเหล่านี้กลายเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาในระยะยาว

แนวทางรับมือและการพัฒนา

เพื่อจัดการกับข้อจำกัดและความท้าทายเหล่านี้ วุฒิภาวะทางโซเชียลมีเดียของผู้บริหารจำเป็นต้องควบคู่กับการพัฒนาทักษะและการกำหนดนโยบายที่ชัดเจน ได้แก่

1.การพัฒนาทักษะดิจิทัล ผู้บริหารต้องมีความรู้เท่าทันสื่อ เข้าใจการทำงานของแพลตฟอร์มต่างๆ และสามารถใช้เครื่องมือวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจได้

2. การกำหนดนโยบายด้านไซเบอร์ องค์กรหรือสถาบันควรมีกฎระเบียบและแนวทางที่ชัดเจนเกี่ยวกับการใช้โซเชียลมีเดีย เพื่อควบคุมความเสี่ยงและสร้างมาตรฐานในการสื่อสาร

3. การสร้างระบบการสื่อสารภายในที่รอบคอบ ต้องมีช่องทางภายในที่ช่วยให้บุคลากรได้รับข้อมูลที่ถูกต้องก่อนเผยแพร่สู่ภายนอก เพื่อลดความคลาดเคลื่อนและป้องกันการสื่อสารที่ไม่ตรงกัน

4. การเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรด้านดิจิทัล ปลูกฝังให้บุคลากรและนักศึกษาใช้โซเชียลมีเดียอย่างสร้างสรรค์และมีจริยธรรม โดยผู้บริหารต้องทำหน้าที่เป็นแบบอย่างที่ดี

โซเชียลมีเดียจะเป็นโอกาสสำคัญในการพัฒนาองค์กรและสถาบัน แต่ก็เต็มไปด้วยข้อจำกัดและความท้าทาย ไม่ว่าจะเป็นการโจมตีด้วยข้อมูลเท็จ ความบกพร่องในการควบคุมข้อมูล ปัญหาความเป็นส่วนตัว ความเร็วของเทคโนโลยี ความขัดแย้งระหว่างความโปร่งใสกับความเสี่ยง การขาดทรัพยากรบุคคล และช่องว่างระหว่างเจเนอเรชัน การรับมือกับปัญหาเหล่านี้จำเป็นต้องอาศัยวุฒิภาวะทางโซเชียลมีเดียของผู้บริหารที่สูงพอ ควบคู่กับการกำหนดนโยบายด้านไซเบอร์ การพัฒนาทักษะดิจิทัล และการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ยั่งยืน หากผู้บริหารสามารถบริหารจัดการข้อจำกัดเหล่านี้ได้ องค์กรการศึกษาจะสามารถใช้ศักยภาพของโซเชียลมีเดียในการขับเคลื่อนการพัฒนาได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

บทสรุป

ในยุคดิจิทัล สื่อสังคมออนไลน์ได้กลายเป็นโครงสร้างพื้นฐานด้านการสื่อสารของสถาบันอุดมศึกษา ไม่เพียงใช้เผยแพร่ข้อมูล แต่ทำหน้าที่เป็นพื้นที่รับฟัง สร้างภาพลักษณ์ บริหารความเสี่ยง และขับเคลื่อนวัฒนธรรมดิจิทัลขององค์กร ผู้ศึกษาพบว่าวุฒิภาวะทางโซเชียลมีเดียของผู้บริหารคือขีดความสามารถเชิงระบบที่เชื่อมต่อระหว่างปัจจัยเอื้อ กระบวนการหลัก ระดับวุฒิภาวะ และผลลัพธ์ทั้งใกล้และไกล โดยมีปัจจัยแทรกซ้อนกำกับความแรงของความสัมพันธ์เหล่านี้

1. ปัจจัยเอื้อ (Inputs) ปัจจัยเอื้อคือรากฐานที่ทำให้การใช้โซเชียลมีเดียเติบโตอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย 1) ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร (digital leadership) ที่พร้อมกำหนดทิศทางและเป็นแบบอย่าง 2) ทรัพยากร ทีมสื่อ เครื่องมือ และงบประมาณ 3) นโยบาย/มาตรฐาน โดยเฉพาะ PDPA และแนวทางจริยธรรมดิจิทัล 4) โครงสร้างข้อมูลและเครื่องมือวิเคราะห์/รับฟังสังคมออนไลน์ และ 5) การพัฒนาศักยภาพบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ปัจจัยเหล่านี้มิได้สร้างผลโดยตรง หากแต่ส่งผ่านกระบวนการที่เฉพาะเจาะจงในงานสื่อดิจิทัลของสถาบัน

2. กระบวนการหลัก 4C–RM แบบจำลองกำหนดโดเมนกระบวนการ 4C–RM ซึ่งเป็นหัวใจของวุฒิภาวะ สามารถแบ่งองค์ประกอบได้ดังนี้

C1 การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ถ่ายทอดวิสัยทัศน์ นโยบาย และข้อมูลสำคัญอย่างถูกต้องทันเวลา สม่ำเสมอ และเป็นสองทางมีการแบ่งกลุ่มเป้าหมายและเลือกแพลตฟอร์มที่เหมาะสม ตลอดจนใช้ข้อมูลเชิงลึกจากโซเชียลในการปรับปรุงสารและแผนงาน

C2 การสร้างภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือ กำกับโทนเสียงและอัตลักษณ์แบรนด์ให้สอดคล้อง นำเสนอผลงานวิชาการและนวัตกรรมอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ เพื่อก่อรูปความไว้วางใจต่อสาธารณะ

C3 การเสริมสร้างวัฒนธรรมดิจิทัลและจริยธรรม แปลงนโยบายโซเชียลและ PDPA ให้ใช้งานจริง จัดอบรมรู้เท่าทันสื่อ สร้างบทบาทแบบอย่างของผู้บริหาร และเสริมพลังบุคลากร/นักศึกษาให้ผลิตสื่ออย่างสร้างสรรค์และรับผิดชอบ

C4 ความร่วมมือและการมีส่วนร่วม ความสามารถของผู้บริหารในการใช้โซเชียลมีเดียเพื่อสร้างการมีส่วนร่วม (engagement) และ ความร่วมมือ (collaboration) ระหว่างบุคลากร นักศึกษา ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ โดยใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลเป็นพื้นที่กลางสำหรับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การทำงานร่วมกัน และการขับเคลื่อนองค์กร

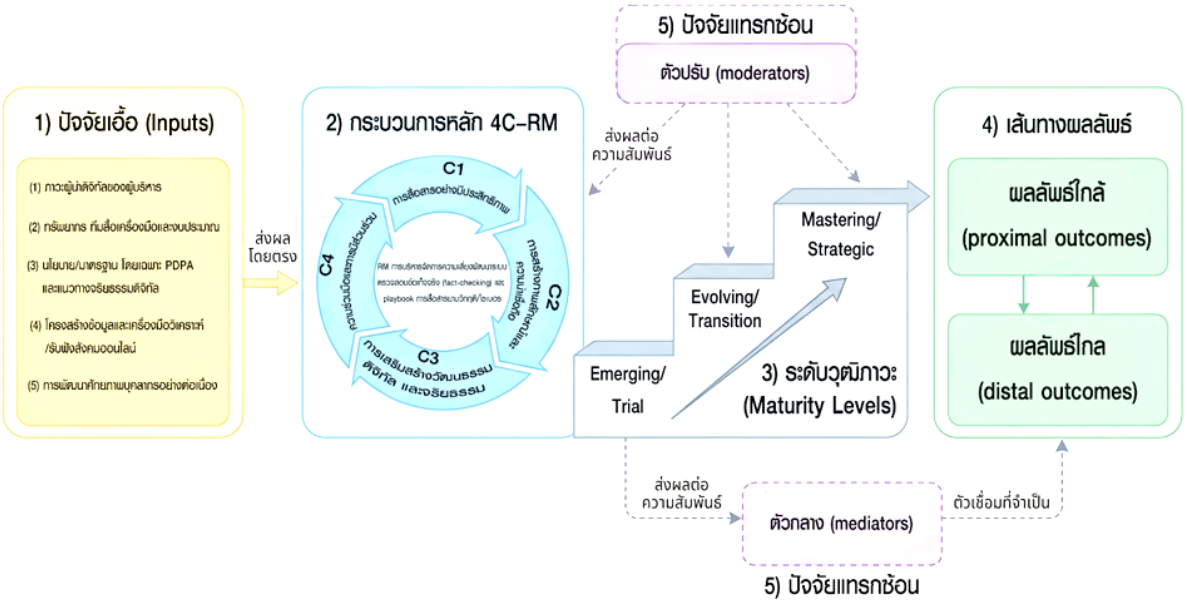
RM การบริหารจัดการความเสี่ยง พัฒนาระบบตรวจสอบข้อเท็จจริง (fact-checking) และ playbook การสื่อสารยามวิกฤติ/ไซเบอร์ โดยกำหนดผู้รับผิดชอบ เส้นทางอนุมัติ และกรอบเวลาในการตอบสนอง (SLA) ชัดเจน

กระบวนการทั้งสี่สอดคล้องกับหลักฐานเชิงประจักษ์ในประเทศที่พบว่าการสื่อสารดิจิทัลและวัฒนธรรมดิจิทัลเป็นองค์ประกอบเด่นของภาวะผู้นำยุคใหม่ ขณะเดียวกัน การรู้เท่าทันสื่อและการบริหารความเสี่ยงคือเกราะป้องกันต่อข่าวปลอมและการโจมตีทางไซเบอร์

3. ระดับวุฒิภาวะ (Maturity Levels) ผลจากการขับเคลื่อน 4C–RM จะสะท้อนออกมาเป็นระดับวุฒิภาวะ 3 ขั้น คือ Emerging/Trial ใช้งานแบบกระจัดกระจาย เป้าหมายไม่ชัด ไม่ผูกกับยุทธศาสตร์ Evolving/Transition เริ่มมีนโยบาย/กลยุทธ์และบทบาทที่มงาน แต่ยังไม่บูรณาการกับกระบวนการหลักทั้งองค์กร และ Mastering/Strategic มีระบบและตัวชี้วัดครบ ใช้ข้อมูลโซเชียลหนุนการตัดสินใจเชิงนโยบาย เชื่อมงานสื่อกับเป้าหมายวิชาการ บริการวิชาการ และพันธกิจมหาวิทยาลัย ทั้งนี้การเลื่อนระดับมิใช่เพียงเพิ่มปริมาณโพสต์ หากแต่คือการทำให้สื่อเป็นส่วนหนึ่งของระบบบริหารตั้งแต่การวางแผนจนถึงการประเมินผล

4. เส้นทางผลลัพธ์ เมื่อระดับวุฒิภาวะสูงขึ้น จะเกิด ผลลัพธ์ใกล้ (proximal outcomes) ได้แก่ คุณภาพการสื่อสารสูงขึ้น อัตราการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพิ่มขึ้น ความเชื่อมั่นต่อสถาบันดีขึ้น และเวลาตอบสนองวิกฤติสั้นลง ผลลัพธ์ใกล้เหล่านี้เป็นสะพานไปสู่ ผลลัพธ์ไกล (distal outcomes) อันได้แก่ ความคล่องตัวเชิงยุทธศาสตร์ขององค์กร (ตัดสินใจได้เร็วขึ้นบนฐานข้อมูลจริง) การเกิดนวัตกรรมและเครือข่ายวิจัยที่กว้างขึ้น ตลอดจนธรรมาภิบาลและความโปร่งใสที่จับต้องได้

5. ปัจจัยแทรกซ้อน แบบจำลองยอมรับว่าความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการ–ระดับวุฒิภาวะ–ผลลัพธ์ไม่เป็นเส้นตรงเสมอไป ตัวปรับ (moderators) อย่างช่องว่างระหว่างรุ่น (Generation Gap) ความพร้อมทรัพยากร และขนาดสถาบัน อาจทำให้ผลของ 4C–RM แรงหรืออ่อนลง ส่วน ตัวกลาง (mediators) ได้แก่ คุณภาพของนโยบายโซเชียล/PDPA และความสามารถด้าน analytics/listening ที่แปลงข้อมูลดิบให้เป็นข้อเท็จจริงเพื่อการตัดสินใจ ตัวกลางเหล่านี้ทำให้ข้อมูลบนโซเชียลกลายเป็นหลักฐานเชิงนโยบายได้จริง สรุปดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การศึกษา

เอกสารการอ้างอิง

โชติรส ไกรกิจการ, พิชญาภา ยืนยาว และธีรวุธ ธาดาตันติโชค (2566). การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี. วารสารสิรินธรปริทรรศน์, 24(2), 251-263.

ฉัตรฑริกา นภาธนาพงศ์ และอัชราภรณ์ อริยสุนทร. (2566). ปัญหาการบังคับใช้ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 : ศึกษากรณีการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก. วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 52(3), 640-670.

จิราภรณ์ ปกรณ์. (2564). รูปแบบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พิมพ์ชนก อินทร์สำราญ. (2568). การสื่อสารบนโซเชียลมีเดียในสถาบันอุดมศึกษา. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

นารีรัตน์ ปิ่นแก้ว และสมบัติ เดชบำรุง. (2567). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา. วารสารชมรมบัณฑิตศิลป์, 2(1), 69-78.

นราภรณ์ คำแหงพล, จุฑามาส ศรีจำนงค์ และสุชาติ บางวิเศษ. (2567). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารศิลปะการจัดการ, 8(2), 373-394.

ปริยานุช วุฒิ ชูประดิษฐ์ และสุภัทร ชูประดิษฐ์. (2565). อิทธิพลของการติดสื่อสังคมออนไลน์ต่อภาวะสุขภาพจิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยในประเทศไทย. วารสารสุทธิปริทัศน์, 36(3), 188-207.

รณิดา มนต์ขลัง และอรรถเดช สรสุชาติ. (2566). การสื่อสารเพื่อการจัดการภาพลักษณ์องค์กรภาครัฐในภาวะวิกฤติ. วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการศึกษา, 1(2), 23-33.

วีระชัย เขื่อนแก้ว, นฤพร พงษ์คุณากร และวินัย รอบคอบ. (2564). การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ในการป้องกันพฤติกรรมการกลั่นแกล้งและ การถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ในเยาวชนไทย. วารสารวิจัยการพยาบาลและสุขภาพ, 22(2), 28-40.

เสาวภาคย์ รัตนพงศ์. (2563). การศึกษาลักษณะของข่าวปลอมที่เผยแพร่ผ่านสื่อออนไลน์ในประเทศไทยและแนวทางการรับมือ. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

Sprout Social (2024). How to ladder up your brand's social media maturity. From https://sproutsocial.com/insights/guides/social-media-maturity/. Retrieved January 13, 2026.

Sprinklr (2023). Social media maturity model: What you need to know. From https://www.sprinklr.com/blog/social-media-maturity-model/. Retrieved January 13, 2026.

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) 2569
Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU Vol. 13 No. 1 (January-April) 2026
ISSN: 2673-0030 (Online) https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU

การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้วยกิจกรรมลูกเสือในศตวรรษที่ 21
DEVELOPING DESIRABLE CHARACTERISTICS THROUGH SCOUTING ACTIVITIES IN THE 21ST CENTURY

สุพัฒชัย ฤทธิเดช Supatchai Rittidat
โรงเรียนบ้านปลายศอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3
Banplaisok School Under Suratthani Primary Educational Service Area Office 3, Thailand
Corresponding Author E-mail: supatchai999@gmail.com

Article Received: October 16, 2025. Revised: April 22, 2026. Accepted: April 24, 2026.

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนผ่านกิจกรรมลูกเสือในศตวรรษที่ 21 โดยอิงหลักการของการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) และการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติ (Learning by Doing) ซึ่งกิจกรรมลูกเสือได้รับการออกแบบเพื่อหล่อหลอมผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ และจิตอาสา ตามพระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. 2551 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ของประเทศไทย กิจกรรมลูกเสือได้รับการยอมรับว่าเป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่สำคัญในการเสริมสร้างการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม การศึกษาในบทความนี้เน้นว่ากิจกรรมลูกเสือสามารถเชื่อมโยงกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างเป็นระบบ ได้แก่ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ความคิดสร้างสรรค์ การสื่อสาร การทำงานร่วมกัน และความฉลาดทางดิจิทัล โดยแต่ละระดับของลูกเสือ (ลูกเสือสำรอง ลูกเสือสามัญ ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ และลูกเสือวิสามัญ) ล้วนมีส่วนช่วยในการปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง 8 ประการ ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กำหนด ได้แก่ ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ความซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง รักษ์ความเป็นไทย มุ่งมั่นในการทำงาน และมีจิตสาธารณะ นอกจากนี้ การบูรณาการการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการเรียนรู้โดยยึดชุมชนเป็นฐาน (Community-Based Learning) เข้ากับกิจกรรมลูกเสือยังช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางพลเมือง ความเป็นพลเมืองโลก และการตระหนักรู้เรื่องความยั่งยืน ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า กิจกรรมลูกเสือมีบทบาทสำคัญในการสร้างผู้เรียนให้เป็นผู้มีคุณธรรม จิตสาธารณะ และสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: กิจกรรมลูกเสือ, คุณลักษณะอันพึงประสงค์, การเรียนรู้จากประสบการณ์, ทักษะในศตวรรษที่ 21, การมีส่วนร่วมของพลเมือง

Abstract

This academic article aims to propose guidelines for developing learners' desirable characteristics through scouting activities in the 21st century. Grounded in the principles of Experiential Learning and Learning by Doing, scouting activities are designed to cultivate learners' moral integrity, ethics, discipline, responsibility, and volunteer spirit in accordance with the Boy Scout Act B.E. 2551 (2008) and the Basic Education Core Curriculum B.E. 2551 (2008) of Thailand. Scouting has been recognized as a vital co-curricular activity that fosters holistic development—physical, intellectual, emotional, and social. The study emphasizes that scouting activities can be systematically linked to 21st-century learning skills, including critical thinking, creativity, communication, collaboration, and digital literacy. Each level of scouting—Cub Scouts, Boy Scouts, Senior Scouts, and Rover Scouts—contributes to cultivating the eight desirable characteristics prescribed by the Office of the Basic Education Commission (OBEC): loyalty to the nation, religion, and monarchy; honesty; discipline; lifelong learning; sufficiency; Thai identity; perseverance in work; and public-mindedness. Furthermore, the integration of Active Learning and Community-Based Learning into scouting activities enhances civic engagement, global citizenship, and sustainability awareness. It can therefore be concluded that scouting activities play a crucial role in shaping learners who possess moral integrity, a sense of public service, and the ability to adapt effectively to the rapid changes of the 21st-century world.

Keywords: Scouting Activities, Desirable Characteristics, Experiential Learning, 21st Century Skills, Civic Engagement

บทนำ

การศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งด้านความรู้ ความคิด คุณธรรม และทักษะชีวิต เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้อย่างมีความสุข (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 ที่มุ่งสร้าง “คนไทย 4 มิติ” คือ มิติร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และสังคม โดยยึดหลักการพัฒนาคนให้มีความสมดุลระหว่างความรู้และคุณธรรม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน จำนวน 8 ประการ ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์, ซื่อสัตย์สุจริต, มีวินัย, ใฝ่เรียนรู้, อยู่อย่างพอเพียง, รักความเป็นไทย, มุ่งมั่นในการทำงาน และมีจิตสาธารณะ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อสร้างผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดี มีคุณธรรม และมีสมรรถนะที่ตอบสนองต่อการดำรงชีวิตในสังคมประชาธิปไตย ในบริบทดังกล่าว “กิจกรรมลูกเสือ (Scouting Activities)” ถือเป็นเครื่องมือทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพสูงในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน เพราะเป็นกิจกรรมที่เน้นการลงมือปฏิบัติจริง (Learning by Doing) และการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Kolb (2015) ที่ระบุว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีที่สุด

เมื่อผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมจริง แล้วสะท้อนคิดเพื่อนำไปสู่การปรับพฤติกรรมและพัฒนาตนเอง นอกจากนี้ กิจกรรมลูกเสือยังได้รับการรับรองในเชิงนโยบายจาก พระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. 2551 ซึ่งกำหนดไว้ในมาตรา 6 ว่า “การฝึกอบรมลูกเสือเป็นการส่งเสริมให้เยาวชนเป็นผู้มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีคุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และเป็นพลเมืองดีของสังคม” (สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ, 2551) แสดงให้เห็นถึงบทบาทของลูกเสือในฐานะกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการของเยาวชนทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ในยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคแห่งความรู้และเทคโนโลยี การเรียนรู้ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงในห้องเรียนเท่านั้น แต่ต้องพัฒนาผู้เรียนให้มี ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) ได้แก่ การคิดวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (Critical Thinking), การสร้างสรรค์ (Creativity), การสื่อสาร (Communication), การทำงานร่วมกัน (Collaboration) และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์ (Digital Literacy) (Trilling & Fadel, 2009; UNESCO, 2021) กิจกรรมลูกเสือจึงสามารถตอบโจทย์การพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกคิด ลงมือทำจริง แก้ปัญหาเฉพาะหน้า ทำงานเป็นทีม และเรียนรู้จากการสะท้อนผล ซึ่งไม่เพียงสร้างคุณลักษณะทางจิตใจและความรับผิดชอบเท่านั้น แต่ยังพัฒนาทักษะสำคัญของการดำรงชีวิตในโลกยุคใหม่ (ขวัญตา จิตธรรม, 2564; กรมพลศึกษา, 2564) นอกจากนี้ กิจกรรมลูกเสือยังเป็นพื้นที่บ่มเพาะ จิตอาสาและความเป็นพลเมืองดี (Civic Engagement & Global Citizenship) ผ่านการบำเพ็ญประโยชน์ การบริการสังคม และการร่วมมือกับชุมชน ซึ่งช่วยหล่อหลอมผู้เรียนให้มีจิตสำนึกแห่งความรับผิดชอบต่อส่วนรวม และเข้าใจคุณค่าของการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติ (พระมหาสมชาย ฐานวุฑฺโฒ, 2560; UNESCO, 2021)

ดังนั้น การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนผ่านกิจกรรมลูกเสือจึงไม่ใช่เพียงการสืบสานเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติลูกเสือเท่านั้น แต่ยังเป็นกระบวนการทางการศึกษาที่สอดคล้องกับแนวทางของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมุ่งสร้าง “ผู้เรียนที่มีคุณธรรม มีสมรรถนะ และมีความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก”

กิจกรรมลูกเสือกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน (Desirable Characteristics of Learners) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) ได้กำหนด “คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน” เป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้สอดคล้องกับเป้าหมายของการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณธรรม เพื่อให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างมีความสุข และมีจิตสำนึกที่ดีต่อส่วนรวม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง 8 ประการตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551) ประกอบด้วยดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ หมายถึง การมีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองดีของชาติ มีความภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เคารพและปฏิบัติตามกฎหมายของประเทศ ซึ่งกิจกรรมลูกเสือสนับสนุนคุณลักษณะนี้โดยตรง เช่น การกล่าวคำปฏิญาณลูกเสือ การร้องเพลงชาติ และกิจกรรมเทิดทูนสถาบัน (สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ, 2551)

2. ซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้อง ไม่เอาเปรียบผู้อื่น และมีความโปร่งใสในการกระทำ การฝึกอบรมลูกเสือจะปลูกฝังความซื่อสัตย์ผ่านการปฏิบัติตามกฎลูกเสือ เช่น “ลูกเสือเชื่อถือได้” และ “ลูกเสือพูดจริง ทำจริง” (สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ, 2563)

3. มีวินัย หมายถึง การเคารพกฎระเบียบ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ และสามารถควบคุมตนเองได้ กิจกรรมลูกเสือฝึกวินัยผ่านการเข้าแถว การตรวจเครื่องแบบ และการปฏิบัติตามคำสั่งในกิจกรรมค่ายพักแรม (กฤษณะ อนุรักษ์, 2561)

4. ใฝ่เรียนรู้ หมายถึง ความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ ด้วยตนเองและนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ กิจกรรมลูกเสือส่งเสริมคุณลักษณะนี้ผ่านการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) การสังเกตธรรมชาติ และการแก้ปัญหาจากสถานการณ์จริง (Kolb, 2015)

5. อยู่อย่างพอเพียง หมายถึง เป็นการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ มีเหตุผล พอประมาณ และมีภูมิคุ้มกัน โดยอาศัยความรู้และคุณธรรม กิจกรรมลูกเสือจะฝึกผู้เรียนให้ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า เช่น การทำอาหารด้วยวัตถุดิบที่มีอยู่ การประดิษฐ์สิ่งของจากวัสดุเหลือใช้ และการวางแผนใช้ของร่วมกันในค่ายพักแรม (พระมหาสมชาย ฐานวุฑฺโฒ, 2560)

6. รักความเป็นไทย หมายถึง การภาคภูมิใจในความเป็นไทย เคารพขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมไทย กิจกรรมลูกเสือสามารถบูรณาการหลักวัฒนธรรมไทย เช่น การร้องเพลงลูกเสือภาษาไทย การเล่นเกมพื้นบ้าน และการจัดกิจกรรม ค่ายวัฒนธรรม (สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ, 2563)

7. มุ่งมั่นในการทำงาน (Perseverance and Determination in Work) หมายถึง การตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงด้วยความอดทน มีความรับผิดชอบต่อเป้าหมาย และไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค กิจกรรมลูกเสือฝึกให้ผู้เรียนมีความพากเพียรผ่านกิจกรรมที่ต้องใช้ความพยายาม เช่น การเดินทางไกล การแข่งขันฐานผจญภัย หรือการทำงานร่วมกันในภารกิจค่ายลูกเสือ ซึ่งช่วยเสริมสร้างทั้งความอดทนและการทำงานเป็นทีม (Trilling & Fadel, 2009; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564)

8. มีจิตสาธารณะ หมายถึง ความเต็มใจช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน กิจกรรมลูกเสือเน้นการฝึกจิตอาสา เช่น การบำเพ็ญประโยชน์ในโรงเรียน การช่วยเหลือชุมชน หรือโครงการลูกเสือจิตอาสาพระราชทาน (กรมพลศึกษา, 2564)

สรุปว่า กิจกรรมลูกเสือเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เติบโตอย่างมีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญา ผ่านการฝึกวินัย การทำงานเป็นทีม การเรียนรู้จากประสบการณ์ และการปลูกฝังคุณธรรม กิจกรรมลูกเสือจึงเป็นกลไกสำคัญในการสร้างเยาวชนที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ครบถ้วนทั้ง 8 ประการ และสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีคุณค่าและมีจิตสำนึกต่อส่วนรวมอย่างแท้จริง

กิจกรรมลูกเสือกับการจัดการเรียนรู้ในหลักสูตร

กิจกรรมลูกเสือเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551) ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนในทุกมิติทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยใช้กระบวนการลูกเสือเป็นเครื่องมือในการฝึกอบรมและเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการดำเนินชีวิตในสังคมอย่างมีความสุขหลักสูตรกำหนดให้กิจกรรมลูกเสือเป็นกิจกรรมภาคบังคับที่จัดขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงมัธยมศึกษา เพื่อให้เยาวชนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงผ่านกิจกรรมหลากหลาย เช่น การเดินทางไกล การเข้าค่ายพักแรม การทำงานเป็นทีม การบริการสังคม และการบำเพ็ญประโยชน์ ซึ่งทั้งหมดนี้ล้วนเป็นกิจกรรมที่ช่วยปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบในตนเองและต่อผู้อื่น (สำนักงาน

ลูกเสือแห่งชาติ, 2563; กรมพลศึกษา, 2564) ตามแนวทางของสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ (2551) กิจกรรมลูกเสือในประเทศไทยแบ่งออกเป็น 4 ระดับหลักตามช่วงวัยของผู้เรียน ดังนี้

1. ลูกเสือสำรอง (Cub Scouts) จัดให้กับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อปลูกฝังพื้นฐานของความมีวินัย ความซื่อสัตย์ ความกล้าแสดงออก และการช่วยเหลือผู้อื่น โดยใช้กิจกรรมที่เน้นความสนุกสนาน เช่น เกมสร้างทีม การเล่านิทาน และกิจกรรมการละเล่นแบบกลุ่มย่อย เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างเพื่อนร่วมทีมและครูผู้กำกับลูกเสือ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551)

2. ลูกเสือสามัญ (Boy Scouts) จัดให้กับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย เน้นการพัฒนาความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกัน และการฝึกวินัยในตนเอง กิจกรรมสำคัญได้แก่ การเดินทางไกล การเข้าค่ายพักแรม การทำอาหารในค่าย และการเรียนรู้จากสถานการณ์จริง ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาเฉพาะหน้า และพึ่งตนเองได้ (กฤษณะ อนุรักษ์, 2561)

3. ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ (Senior Scouts) จัดให้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำ การทำงานเป็นทีม และความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ผ่านกิจกรรมที่ซับซ้อนขึ้น เช่น การวางแผนค่าย การบำเพ็ญประโยชน์ และโครงการจิตอาสาในโรงเรียนและชุมชน (สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ, 2565)

4. ลูกเสือวิสามัญ (Rover Scouts) จัดให้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือระดับอุดมศึกษา มุ่งเน้นการเป็นผู้นำทางสังคม การบริการชุมชน และการพัฒนาโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ กิจกรรมในระดับนี้เน้นให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ ความสามารถ และทักษะที่มีในการสร้างนวัตกรรมทางสังคม เช่น โครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หรือกิจกรรมจิตอาสาพระราชทาน (พระมหาสมชาย ฐานวุฑฺโฒ, 2560; UNESCO, 2021)

กระบวนการจัดกิจกรรมลูกเสือในแต่ละระดับนั้นยึดตามแนวทางของ Learning by Doing และ Experiential Learning ที่เน้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม ลงมือทำจริง สะท้อนผล และนำสิ่งที่เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งแนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับวงจรการเรียนรู้ของ Kolb (2015) ที่ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ประสบการณ์ตรง (Concrete Experience) การสังเกตและสะท้อนผล (Reflective Observation) การสร้างแนวคิด (Abstract Conceptualization) และการนำไปปฏิบัติจริง (Active Experimentation)

สรุปว่า กิจกรรมลูกเสือจึงมิได้เป็นเพียงกิจกรรมพิเศษหรือเสริมหลักสูตรเท่านั้น แต่เป็นส่วนสำคัญของกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน ทั้งด้านคุณธรรม จิตใจ ทักษะชีวิต และความรับผิดชอบต่อสังคม อันนำไปสู่การสร้างเยาวชนที่มีคุณภาพ เป็นผู้นำที่มีจิตอาสา และพร้อมเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาชาติอย่างยั่งยืน

การพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ผ่านกิจกรรมลูกเสือ

การศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีสมรรถนะ (Competencies) และ “ทักษะชีวิต” (Life Skills) ที่สอดคล้องกับบริบทของโลกยุคใหม่ ซึ่งเต็มไปด้วยการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจ และสังคม (Trilling and Fadel, 2009) ผู้เรียนจึงต้องได้รับการพัฒนาให้สามารถคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา และเรียนรู้ด้วยตนเองได้ตลอดชีวิต

1. ความหมายของทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 Trilling and Fadel (2009) ให้คำนิยามว่า “ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills)” หมายถึง ชุดของสมรรถนะที่ผู้เรียนจำเป็นต้องมีเพื่อดำรงชีวิตและทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในโลกยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ 1) ทักษะการเรียนรู้และ

นวัตกรรม (Learning and Innovation Skills) ประกอบด้วย “4Cs” คือ Critical Thinking: การคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ Creativity: การคิดนอกกรอบและสร้างนวัตกรรม Communication: การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ Collaboration: การทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีเป้าหมายร่วมกัน 2) ทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี (Information, Media, and Technology Skills) คือ ความสามารถในการเข้าถึง ประเมิน และใช้ข้อมูลอย่างถูกต้อง มีจริยธรรม รวมถึงการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ (Digital Literacy) (UNESCO, 2021) 3) ทักษะชีวิตและการทำงาน (Life and Career Skills) ได้แก่ ความสามารถในการปรับตัว ความรับผิดชอบ ภาวะผู้นำ การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการมีจิตสำนึกทางจริยธรรม ซึ่งล้วนเป็นสมรรถนะสำคัญในการทำงานในโลกยุคใหม่ (OECD, 2018)

สรุปว่า ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมทั้งทางความคิด การเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยี และการดำรงชีวิตอย่างมีคุณธรรม เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน ทักษะเหล่านี้จึงเป็นหัวใจของการศึกษาในยุคใหม่ ที่มุ่งสร้างผู้เรียนให้เป็นพลเมืองแห่งโลกที่มีทั้งความรู้ ความสามารถ และความดีงามควบคู่กัน

2. การพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ผ่านกิจกรรมลูกเสือ

กิจกรรมลูกเสือเป็นกิจกรรมที่ตอบสนองต่อการพัฒนาทักษะทั้งสามกลุ่มได้อย่างเป็นรูปธรรม เพราะมีลักษณะเป็นการเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ (Learning by Doing) และการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) ตามแนวคิดของ Kolb (2015) ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากสถานการณ์จริง ฝึกการแก้ปัญหา และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

2.1 ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning & Innovation Skills) กิจกรรมลูกเสือ เช่น ฐานผจญภัย การสร้างค่าย หรือกิจกรรมแข่งขันเชิงสร้างสรรค์ ช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ (Critical Thinking) และการทำงานเป็นทีม (Collaboration) ขณะเดียวกันยังฝึกให้ผู้เรียนใช้ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) ในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในสถานการณ์จริง (กฤษณะ อนุรักษ์, 2561)

2.2 ทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี (Information, Media & Technology Skills) ในยุคดิจิทัล การเรียนรู้ลูกเสือสามารถผสานเทคโนโลยี เช่น การใช้แอปพลิเคชันแผนที่ดิจิทัลในการเดินทางไกล การบันทึกภาพกิจกรรม หรือการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ค่ายลูกเสือออนไลน์ ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์และมีจริยธรรม (สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ, 2565)

2.3 ทักษะชีวิตและการทำงาน (Life & Career Skills) กิจกรรมลูกเสือ เช่น การอยู่ค่ายพักแรม การบำเพ็ญประโยชน์ และการทำงานร่วมกันในหมู่ลูกเสือ ฝึกให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ อดทน และมุ่งมั่นในการทำงาน ซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาอาชีพและการดำเนินชีวิตในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564)

สรุปว่า กิจกรรมลูกเสือเป็นพื้นที่การเรียนรู้ที่บูรณาการทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ทั้งสามกลุ่มเข้าด้วยกันอย่างลงตัว ผ่านกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสร้างสรรค์และมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของการศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์และพร้อมสำหรับการดำรงชีวิตในโลกยุคใหม่

แนวทางการจัดกิจกรรมลูกเสือเชิงบูรณาการในศตวรรษที่ 21 สู่คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

การจัดกิจกรรมลูกเสือในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องปรับแนวทางให้สอดคล้องกับบริบทของการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล โดยยังคงยึดมั่นในอุดมการณ์พื้นฐานของลูกเสือ คือ “การสร้างคนดี มีวินัย และมีจิตอาสา” ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. 2551 (สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ, 2551) การจัดกิจกรรมลูกเสือจึงควรเน้นกระบวนการบูรณาการ (Integration) ที่ผสานระหว่างทักษะศตวรรษที่ 21 และคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ครบทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณธรรม ดังนี้

1. หลักการของการบูรณาการกิจกรรมลูกเสือในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ (1) ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner-Centered Approach) กิจกรรมลูกเสือควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการคิด วางแผน ลงมือทำ และสะท้อนผล เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล (Kolb, 2015) (2) เชื่อมโยงกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) เช่น การคิดวิเคราะห์ (Critical Thinking), การสื่อสาร (Communication), การทำงานร่วมกัน (Collaboration), และการใช้เทคโนโลยี (Digital Literacy) ซึ่งสามารถฝังอยู่ในทุกกิจกรรมลูกเสือได้อย่างเป็นธรรมชาติ (Trilling & Fadel, 2009) (3) ส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน (Desirable Characteristics) โดยเฉพาะความมีวินัย ความซื่อสัตย์ ความมุ่งมั่นในการทำงาน และจิตสาธารณะ ผ่านการฝึกอบรมตามระเบียบลูกเสือและการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) (5) บูรณาการกับรายวิชาและชีวิตจริง (Curriculum and Life Integration) การจัดกิจกรรมลูกเสือควรเชื่อมโยงกับสาระการเรียนรู้ในรายวิชา เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา และภาษาไทย เพื่อให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของความรู้ที่เรียนในชีวิตจริง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564) และ (6) ใช้กระบวนการ Active Learning และ Service Learning ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ผ่านกิจกรรมจิตอาสา การบริการสังคม และโครงการลูกเสือพัฒนาโรงเรียน ซึ่งช่วยสร้างจิตสำนึกของการเป็นพลเมืองดี (UNESCO, 2021)

2. กระบวนการจัดกิจกรรมลูกเสือเชิงบูรณาการ สามารถดำเนินการตามวงจรการเรียนรู้จากประสบการณ์ของ Kolb (2015) ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning Cycle) โดยมีแนวทางกระบวนการจัดการลูกเสือเชิงบูรณาการ (ปรับจาก Kolb (2015); สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564) ในตารางที่ 1 และแนวทางการบูรณาการกิจกรรมลูกเสือ (สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ (2563); กรมพลศึกษา (2564); UNESCO, 2021) ในตารางที่ 2

ตารางที่ 1 แสดงตัวอย่างกระบวนการจัดกิจกรรมลูกเสือเชิงบูรณาการ

ขั้นตอน	ลักษณะกิจกรรม	ผลลัพธ์ต่อผู้เรียน	คุณลักษณะและทักษะที่เกิดขึ้น
1. วางแผน (Planning)	ครูและลูกเสือร่วมกันวางแผนกิจกรรม เช่น ค่ายพักแรม การบำเพ็ญประโยชน์	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการคิดและตัดสินใจ	มุ่งมั่นในการทำงาน, การคิดวิเคราะห์
2. ปฏิบัติ (Action)	ผู้เรียนลงมือทำจริงในกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย	ได้ฝึกความรับผิดชอบและการทำงานเป็นทีม	มีวินัย, ซื่อสัตย์สุจริต, Collaboration
3. สะท้อนผล (Reflection)	ผู้เรียนอภิปรายหรือเขียนบันทึกหลังการทำกิจกรรม	เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง	ใฝ่เรียนรู้, Critical Thinking
4. ประยุกต์ใช้ (Application)	นำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ความพอเพียง การช่วยเหลือผู้อื่น	นำแนวคิดไปปรับใช้ในบริบทจริง	อยู่อย่างพอเพียง, จิตสาธารณะ

ตารางที่ 2 แสดงตัวอย่างแนวทางการบูรณาการกิจกรรมลูกเสือ

ระดับลูกเสือ	แนวทางการบูรณาการ	ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง
ลูกเสือสำรอง (Cub Scouts)	ใช้เกมสร้างทีมและนิทานคุณธรรม เพื่อฝึกวินัย ความกล้า และการช่วยเหลือกัน	มีจิตอาสา มีน้ำใจ และรู้จักเคารพกฎระเบียบ
ลูกเสือสามัญ (Boy Scouts)	จัดกิจกรรมเดินทางไกลและฐานผจญภัย เพื่อฝึกการแก้ปัญหาและการทำงานเป็นทีม	มีความมุ่งมั่นในการทำงานและความรับผิดชอบ
ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ (Senior Scouts)	ดำเนินโครงการบริการสังคม เช่น พัฒนาโรงเรียนหรือชุมชน	มีจิตสาธารณะ ซื่อสัตย์ และมีภาวะผู้นำ
ลูกเสือวิสามัญ (Rover Scouts)	พัฒนาโครงการจิตอาสาเชิงนวัตกรรม เช่น “ค่ายลูกเสือดิจิทัลเพื่อสิ่งแวดล้อม”	เป็นพลเมืองดี มีความคิดสร้างสรรค์และใช้เทคโนโลยีอย่างรู้เท่าทัน

3. แนวทางเสริมเพื่อความยั่งยืน ประกอบด้วย 1) พัฒนาครูผู้กำกับลูกเสือให้เป็นผู้นำการเรียนรู้ (Learning Leader) โดยจัดอบรมด้านการออกแบบกิจกรรม Active Learning และการประเมินผลตามสมรรถนะ 2) สร้างเครือข่ายลูกเสือกับชุมชน (Community Partnership) เพื่อให้โรงเรียนและชุมชนร่วมกันจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ เช่น การปลูกป่า การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หรือโครงการลูกเสืออาสาพัฒนา 3) ใช้เทคโนโลยีในการขับเคลื่อนกิจกรรมลูกเสือ (Digital Scouting) เช่น การใช้แพลตฟอร์มออนไลน์สำหรับการบันทึกกิจกรรม การสร้างวิดีโอเล่าเรื่อง (Digital Storytelling) และการประชาสัมพันธ์โครงการลูกเสือผ่านสื่อสังคมออนไลน์ และ (4) ประเมินผลแบบสะท้อนสมรรถนะ (Competency-based Assessment) โดยใช้แฟ้มสะสมงาน (Portfolio) และการประเมินตามพฤติกรรมจริง เพื่อสะท้อนคุณลักษณะอันพึงประสงค์และทักษะชีวิตที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมลูกเสือ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564)

บทสรุป การจัดกิจกรรมลูกเสือในศตวรรษที่ 21 คือการพัฒนาแนวทางการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงอุดมการณ์ลูกเสือเข้ากับทักษะและคุณลักษณะของผู้เรียนยุคใหม่อย่างสมดุลเป็นกระบวนการที่ไม่เพียงสร้างเยาวชนให้มีความรู้และทักษะเท่านั้น แต่ยังปลูกฝังคุณธรรม ความรับผิดชอบ และจิตสาธารณะ ซึ่งเป็นรากฐานของการเป็นพลเมืองดีและกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

บทสรุป

การรวบรวมแนวคิดและแนวทางในบทความนี้สะท้อนว่ากิจกรรมลูกเสือมีความสอดคล้องเชิงนโยบาย–หลักสูตร–ปฏิบัติการอย่างชัดเจน กล่าวคือ

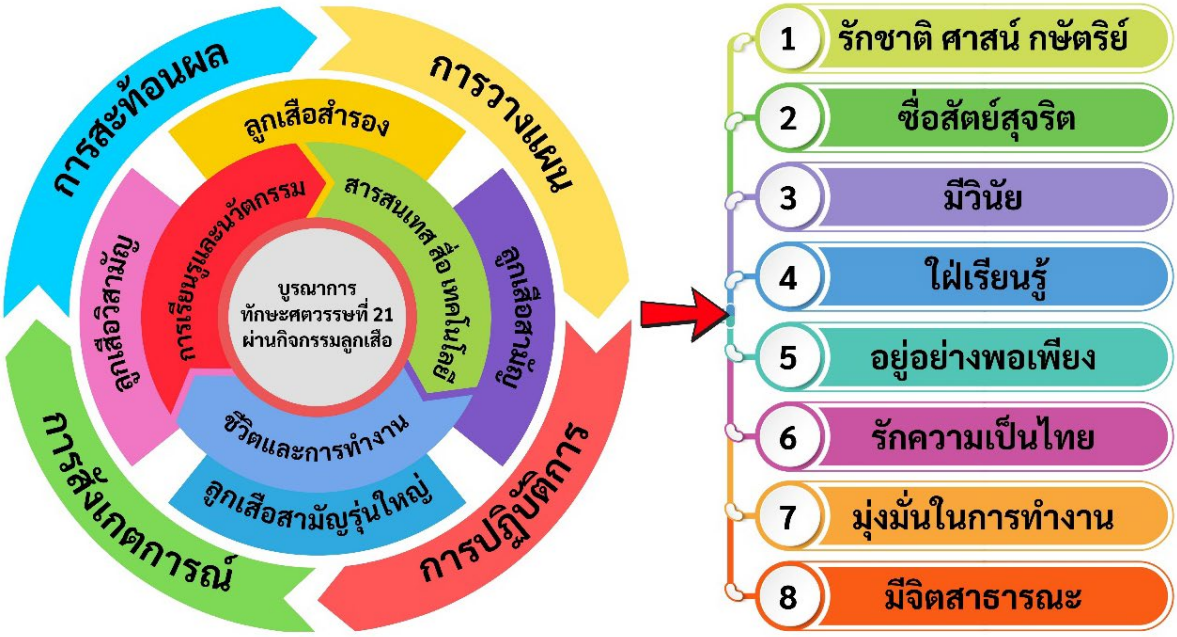
เชิงนโยบาย: พระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. 2551 และหลักสูตรแกนกลางฯ 2551 รับรองบทบาทลูกเสือในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม วินัย และพลเมืองดี ทำให้กิจกรรมลูกเสือมีฐานะเป็นกลไกกลางในการปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง 8 ประการ

เชิงทฤษฎี: กรอบ Experiential Learning ของ Kolb และแนวคิด 4Cs–ICT–Life Skills (Trilling & Fadel; UNESCO; OECD) อธิบายได้ว่าทำไม “ลงมือทำ–สะท้อนคิด–นำไปใช้” จึงสร้างสมรรถนะและทัศนคติที่คงทน

เชิงปฏิบัติ: โครงสร้างระดับลูกเสือ 4 ระดับ ช่วยไล่ระดับความท้าทายจากฐานประสบการณ์ง่ายไปสู่ภาวะผู้นำและนวัตกรรมทางสังคม กิจกรรมจริง เช่น เดินทางไกล ค่ายพักแรม บริการสังคม สัมพันธ์โดยตรงกับการพัฒนา Critical Thinking, Collaboration, Perseverance และ Public-mindedness

อย่างไรก็ดี การนำไปใช้จริงเผชิญเงื่อนไขความสำเร็จหลายประการ ได้แก่ สมรรถนะครูผู้กำกับลูกเสือ: จำเป็นต้องยกระดับสู่บทบาท Learning Leader ที่สามารถออกแบบ Active/Service Learning และประเมินเชิงสมรรถนะ ไม่ให้กิจกรรมเหลือเพียงพิธีการหรือวินัยเชิงรูปแบบ ทรัพยากรและความปลอดภัย: ต้องมีมาตรฐานความปลอดภัย แผนบริหารความเสี่ยง และการใช้ทรัพยากรอย่างพอเพียงตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง การบูรณาการดิจิทัลอย่างมีจริยธรรม: Digital Scouting ควรเสริมการเรียนรู้ เช่น แผนที่ดิจิทัล พอร์ตโฟลิโอออนไลน์ โดยคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ลดการใช้มือถือที่รบกวนการมีส่วนร่วมทางกายภาพ การเชื่อมโยงกับชุมชน: ความร่วมมือโรงเรียน–ชุมชนเป็นตัวคูณผลลัพธ์ ทำให้จิตอาสาไม่ใช่กิจกรรมครั้งคราว แต่เป็นโครงการพัฒนาที่มีเจ้าของร่วมและวัดผลได้ ในมุมการประเมิน บทความเสนอการใช้แฟ้มสะสมงาน การสังเกตเชิงพฤติกรรม และรูบริกสมรรถนะที่เชื่อมกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้ได้หลักฐานการเรียนรู้ที่จับต้องได้ ลดอคติ และสื่อสารความก้าวหน้าเชิงพัฒนาการของผู้เรียนได้ชัดเจน

กิจกรรมลูกเสือเป็นกลไกพัฒนาผู้เรียนที่เชื่อมคุณธรรม–สมรรถนะ–ความเป็นพลเมืองเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ ภายใต้กรอบ Experiential Learning และ Learning by Doing เนื้อหาที่รวบรวมยืนยันว่าลูกเสือส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง 8 ประการตามสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ตรงเป้าหมาย กระบวนการเรียนรู้ของลูกเสือสอดรับกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (4Cs, Digital Literacy, Life & Career Skills) การบูรณาการ Active/Service/Community-Based Learning ทำให้ผู้เรียนพัฒนาเป็นพลเมืองที่รับผิดชอบ มีจิตอาสา และพร้อมปรับตัวต่อความเปลี่ยนแปลง การเดินหน้าสู่คุณภาพและความยั่งยืนควรเน้นการพัฒนาครูผู้นำการเรียนรู้ การประกันความปลอดภัย การใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม และความร่วมมือกับชุมชน พร้อมระบบประเมินเชิงสมรรถนะที่สะท้อนผลการเรียนรู้อย่างแท้จริง โดยสรุปภาพองค์ความรู้การศึกษาในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้วยกิจกรรมลูกเสือในศตวรรษที่ 21

เอกสารอ้างอิง

กรมพลศึกษา. (2564). แนวทางกิจกรรมลูกเสือเพื่อการพัฒนาเยาวชนยุคใหม่. กรุงเทพมหานคร: กรมพลศึกษา.

กฤษณะ อนุรักษ์. (2561). การพัฒนาภาวะผู้นำของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 11(2), 44–55.

พระมหาสมชาย ฐานวุฑฺโฒ. (2560). ลูกเสือจิตอาสากับการพัฒนาจิตสำนึกเพื่อสังคม. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ. (2551). คู่มือพระราชบัญญัติลูกเสือและแนวทางการฝึกอบรม. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ. (2563). กิจกรรมลูกเสือในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ. (2565). รายงานการพัฒนากิจกรรมลูกเสือดิจิทัล. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

Kolb, D. A. (2015). Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development. 2nd ed. Pearson.

OECD. (2018). The Future of Education and Skills 2030. Paris: OECD Publishing.

Trilling, B. and Fadel, C. (2009). 21st Century Skills: Learning for Life in Our Times. San Francisco: Jossey-Bass.

UNESCO. (2021). Scouting for Sustainable Development. Paris: UNESCO Publishing.

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU
ISSN : 2392-5507, E-ISSN : 2673-0030

ภาคผนวก

- กระบวนการจัดทำวารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ฯ
- หลักเกณฑ์ในการลงตีพิมพ์ต้นฉบับของวารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ฯ
- ระเบียบการส่งต้นฉบับ
- จริยธรรมการตีพิมพ์

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ISSN: 2392-5507, E-ISSN: 2673-0030

นโยบายและขอบเขตการตีพิมพ์ :

มีนโยบายรับตีพิมพ์บทความในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสตร์ ครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ศิลปศาสตร์ สังคมศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และสาขาวิชาสหวิทยาการอื่นๆ

บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์จะต้องไม่เคยตีพิมพ์ หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความในวารสารอย่างเคร่งครัด โดยอ้างอิงตามรูปแบบของ APA (นาม-ปี) รวมถึงเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสารฯ และเป็นบทความที่ไม่มีความหลายมากกว่า 25% ตามที่ถนนในโปรแกรม CopyCat ในเว็บ Thaijo2

ทัศนะและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความในวารสารฯ ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความ โดยไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของวารสารฯ

กระบวนการพิจารณาบทความ :

บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ทุกบทความจะต้องผ่านการพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญ 2 แบบ คือ

แบบที่ 1 บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ทุกบทความจะต้องผ่านการพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญอย่างน้อย 2 ท่าน ต่อ 1 บทความ แบบผู้ทรงคุณวุฒิและผู้แต่งไม่ทราบชื่อกันและกัน (double-blind review)

แบบที่ 2 บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ทุกบทความจะต้องผ่านการพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญอย่างน้อย 3 ท่าน ต่อ 1 บทความ แบบผู้ทรงคุณวุฒิและผู้แต่งไม่ทราบชื่อกันและกัน (double-blind review)

ประเภทของบทความ :

ประเภทของบทความที่รับตีพิมพ์ คือ บทความวิจัย (Research Article) และบทความวิชาการ (Original Article)

ภาษาที่รับตีพิมพ์ :

บทความที่รับตีพิมพ์รับภาษาที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

กำหนดออก :

กำหนดออกตีพิมพ์ 3 ฉบับ ต่อปี (ราย 4 เดือน) ดังนี้

ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม - เมษายน (กำหนดออก เดือนเมษายน)

ฉบับที่ 2 เดือน พฤษภาคม - สิงหาคม (กำหนดออก เดือนสิงหาคม)

ฉบับที่ 3 เดือน กันยายน - ธันวาคม (กำหนดออก เดือนธันวาคม)

หลักเกณฑ์ในการลงตีพิมพ์ต้นฉบับของวารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

หลักเกณฑ์ในการลงตีพิมพ์ต้นฉบับ

1. ต้นฉบับที่ผู้เขียนส่งมาเพื่อการพิจารณาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใดวารสารหนึ่งมาก่อน

2. ต้นฉบับที่ผู้เขียนส่งมาเพื่อการพิจารณาต้องไม่อยู่ระหว่างเสนอขอตีพิมพ์ ในวารสารอื่น

3. เนื้อหาในต้นฉบับควรเกิดจากการสังเคราะห์ความคิดขึ้น โดยผู้เขียนเองไม่ได้ลอกเลียนหรือตัดทอนมาจากผลงานวิจัยของผู้อื่น หรือจากบทความอื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือปราศจากการอ้างอิงที่เหมาะสม

4. ผู้เขียนต้องเขียนต้นฉบับตามรูปแบบของต้นฉบับตามข้อกำหนดในระเบียบการส่งต้นฉบับ

5. ผู้เขียนได้แก้ไขความถูกต้องของเรื่องที่ส่งมาตีพิมพ์ ตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) แล้ว

6. หลังจากผู้เขียนได้แก้ไขเรื่องแล้ว กองบรรณาธิการได้ทำการตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง จากนั้นจึงจะทำการออกหนังสือตอบรับบทความ

ค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์บทความ

วารสารมีค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์บทความตามกระบวนการพิจารณาบทความ 2 แบบ คือ

แบบที่ 1 ค่าธรรมเนียม 3,500 บาท โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญอย่างน้อย 2 ท่าน ต่อ 1 บทความ แบบผู้ทรงคุณวุฒิและผู้แต่งไม่ทราบชื่อกันและกัน (double-blind review)

แบบที่ 2 ค่าธรรมเนียม 4,500 บาท โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญอย่างน้อย 3 ท่าน ต่อ 1 บทความ แบบผู้ทรงคุณวุฒิและผู้แต่งไม่ทราบชื่อกันและกัน (double-blind review)

โดยวารสาร จะทำการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมฯ ต่อเมื่อผู้เขียนได้ทำการปรับปรุงแก้ไขบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบวารสาร (ส่งไฟล์ Word ผ่านระบบไลน์ 0955426695) และส่งไฟล์บทความเข้าระบบวารสาร

วารสาร ขอสงวนสิทธิ์ในการปฏิเสธการตีพิมพ์ และไม่คืนเงินค่าธรรมเนียม ในกรณีดังนี้

1. บทความมีความซ้ำซ้อนมากกว่า 25% ตามที่กำหนดในโปรแกรม CopyCat ของระบบ thaijo

2. บทความไม่มีความถูกต้องตามองค์ประกอบรูปแบบของวารสาร

3. บทความไม่ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review)

4. ผู้เขียนบทความไม่ดำเนินการแก้ไขบทความตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ตามระยะเวลาที่กำหนด (1 เดือน หลังการแจ้งของวารสาร)

5. ผู้เขียนบทความขอยกเลิกการตีพิมพ์ หลังจากได้รับการตอบรับบทความแล้ว

ผู้นิพนธ์ต้องไม่คัดลอกผลงานของผู้อื่น และต้องมีการอ้างอิงทุกครั้งเมื่อนำผลงานของผู้อื่นมาหรืออ้างอิงในเนื้อหา และท้ายบทความของตนเอง โดยบทความที่ท่านส่งเข้ามาต้องไม่มีความความซ้ำซ้อนมากกว่า 25% จากการตรวจสอบด้วยโปรแกรม CopyCat ของระบบ thaijo

ในกรณีที่ บทความวิจัยมีกระบวนการวิจัยเกี่ยวข้องกับมนุษย์ ผู้นิพนธ์จะต้องส่งหลักฐานการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์มาประกอบการลงตีพิมพ์ด้วยจึงจะได้รับการพิจารณาลงตีพิมพ์ในวารสาร

ระเบียบการส่งต้นฉบับ

กองบรรณาธิการได้กำหนดระเบียบการส่งต้นฉบับไว้ให้ผู้เขียนยึดเป็นแนวทางในการส่งต้นฉบับสำหรับการตีพิมพ์ลงวารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และกองบรรณาธิการสามารถตรวจสอบต้นฉบับก่อนการตีพิมพ์ เพื่อให้วารสารมีคุณภาพสามารถนำไปใช้อ้างอิงได้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ก. การเตรียมต้นฉบับ มีรายละเอียดดังนี้

1. ขนาดของต้นฉบับ พิมพ์หน้าเดียวบนกระดาษสั้นขนาด A4 โดยเว้นระยะห่างระหว่างขอบกระดาษด้านบนและด้านล่าง 2.5 เซนติเมตร ด้านซ้ายมือและขวามือ 2.5 เซนติเมตร

2. รูปแบบอักษรและการจัดวางตำแหน่ง ใช้รูปแบบอักษร TH SarabunPSK พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟท์เวิร์ด โดยใช้ขนาด ชนิดของตัวอักษร รวมทั้งการจัดวางตำแหน่งดังนี้

2.1 ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย) ขนาด 18 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

2.2 ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ) ขนาด 18 ตัวพิมพ์ใหญ่ ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

2.3 ชื่อผู้เขียน (ภาษาไทย– ภาษาอังกฤษ ขนาด 16 ชนิดตัวหนา) ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

2.4 สังกัดหน่วยงานสังกัดของผู้เขียน (ภาษาไทย– ภาษาอังกฤษ ขนาด 14 ชนิดตัวหนา) ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

2.5 ชื่อผู้เขียนร่วม (ถ้ามี) (ภาษาไทย– ภาษาอังกฤษ ขนาด 16 ชนิดตัวหนา) ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

2.6 สังกัดหน่วยงานสังกัดของผู้เขียนร่วม (ภาษาไทย– ภาษาอังกฤษ ขนาด 14 ชนิดตัวหนา) ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

2.7 E-mail อีเมล์ของผู้เขียนที่ใช้ในการติดต่อได้จริง ขนาด 14 ชนิดตัวธรรมดา และเบอร์โทรติดต่อ ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

2.8 หัวข้อของบทคัดย่อไทย/อังกฤษ ขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

2.9 เนื้อหาบทคัดย่อไทย/อังกฤษ ขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา จำนวน 350-700 คำต่อบทคัดย่อ

2.10 กำหนดคำสำคัญ (Keywords) 3-5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.11 หัวข้อเรื่อง ขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

2.12 หัวข้อย่อย ขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา ระบุหมายเลขหน้าหัวข้อย่อยโดยเรียงตามลำดับหมายเลขตำแหน่งเว้น 1 Tab จากขอบกระดาษด้านซ้าย

2.13 เนื้อหา ขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา จัดพิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ และพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน

3. จำนวนหน้าต้นฉบับ ควรมีความยาวไม่ต่ำกว่า 10 หน้าแต่ไม่เกิน 25 หน้า (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง)

4. จำนวนเอกสารอ้างอิง ควรมีอย่างน้อย 5-10 เรื่อง

ข. การเรียงลำดับเนื้อหาต้นฉบับ

1. บทความวิจัย

1. ชื่อเรื่อง ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน

2. ชื่อผู้เขียนและผู้ร่วมเขียน เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ หากเป็นนักศึกษา ให้ระบุคณะและมหาวิทยาลัยที่ทำการศึกษาทั้งภาษาไทยและอังกฤษ

3. ที่อยู่ ระบุชื่อหน่วยงาน หรือสถาบันทั้งภาษาไทยและอังกฤษ E-mail และเบอร์โทรศัพท์ของผู้เขียน

4. บทคัดย่อ / Abstract เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เขียนสรุปสาระสำคัญของเรื่องอ่านและเข้าใจง่าย ความยาวไม่ควรเกิน 350-700 คำ โดยให้นำบทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อน บทคัดย่อภาษาอังกฤษ (Abstract) ซึ่งแปลจากบทคัดย่อภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษต้องมีเนื้อหาตรงกัน ใช้อักษรตัวตรง จะใช้ตัวเอนเฉพาะศัพท์วิทยาศาสตร์ และมีองค์ประกอบของบทคัดย่อให้ครบทั้งวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย และคำสำคัญ ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ

5. บทนำ (Introduction) เป็นส่วนของเนื้อหาที่บอกความเป็นมา และเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย และควรอ้างอิงงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย

6. วัตถุประสงค์การวิจัย (Objectives of this research) ให้ชี้แจงถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษาโดยระบุเป็นข้อ

7. วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology) ควรอธิบายวิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย ขั้นตอนการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ตัวแปรการวิจัย (ถ้ามี) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างและการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูล

8. สรุปผลการวิจัย (Research Result) เป็นการเสนอสิ่งที่ได้จากการวิจัยเป็นลำดับอาจแสดงด้วยตารางและภาพประกอบการอธิบาย ทั้งนี้ถ้าแสดงด้วยตาราง ควรเป็นตารางแบบไม่มีเส้น ขอบตารางด้านซ้ายและขวา สำหรับรูปภาพประกอบควรเป็นรูปภาพที่ชัดเจน และมีคำบรรยายใต้รูป กรณีที่จำเป็นอาจใช้ภาพสีได้

9. อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion) ควรมีการอภิปรายผลการวิจัยว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ หรือไม่เพียงใด (ถ้ามี) และควรอ้างทฤษฎีหรือเปรียบเทียบการทดลองของผู้อื่นที่เกี่ยวข้องประกอบ เพื่อให้ผู้อ่านเห็นด้วยตามหลักการ หรือคัดค้านทฤษฎีที่มีอยู่เดิม รวมทั้งแสดงให้เห็นถึงการนำผลไปใช้ประโยชน์

10. องค์ความรู้การวิจัย (Research Body of Knowledge) อธิบายองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย ควรสังเคราะห์ออกมาเป็นภาพ/โมเดล พร้อมคำอธิบายภาพ/โมเดลให้สามารถเข้าใจได้โดยสมบูรณ์

11. ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestion) เป็นการให้ข้อเสนอแนะที่ได้จากกระบวนการทำการวิจัย ประกอบด้วย 1) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และ 2) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

12. เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA Style (American Psychological Association Style) ให้เริ่มต้นด้วยเอกสารอ้างอิงภาษาไทยก่อนแล้วตามด้วยเอกสารภาษาต่างประเทศ

2. บทความวิชาการ

1. ชื่อเรื่อง ควรสั้น และกะทัดรัด ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน

2. ชื่อผู้เขียนและผู้ร่วมเขียน เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ หากเป็นนักศึกษา ให้ระบุ คณะ และมหาวิทยาลัยที่ทำการศึกษา ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ

3. สังกัด ระบุชื่อหน่วยงาน หรือสถาบัน ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ E-mail และเบอร์โทรศัพท์ของผู้เขียน

4) บทคัดย่อ / Abstract เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เขียนสรุปสาระสำคัญของเรื่องอ่านและเข้าใจง่าย ความยาวไม่ควรเกิน 350-500 คำ โดยให้นำบทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อน บทคัดย่อภาษาอังกฤษ (Abstract) ซึ่งแปลจากบทคัดย่อภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษต้องมีเนื้อหาตรงกัน ใช้อักษรตัวตรง

5) บทนำ (Introduction) เป็นส่วนของเนื้อหาที่บอกความเป็นมา และเหตุผลนำไปสู่การศึกษา และควรอ้างอิงบทความ หรืองานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย

6) เนื้อหา (Content) ผู้เขียนอาจแบ่งหัวข้อย่อยในประเด็นเนื้อหานี้ได้ตามประเด็นที่ผู้เขียนต้องการจะทำการนำเสนอในบทความ โดยเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำการค้นคว้า

7) บทสรุป (Summary) เป็นการสรุปผลได้จากการศึกษาว่าได้พบประเด็นอะไรที่สำคัญ รวมทั้งองค์ความรู้จากการศึกษา ที่ผู้เขียนต้องการสรุปผล หรือเสนอแนะผลการศึกษาเพื่อนำไปพัฒนาและเป็นประโยชน์ทางการศึกษาในด้านใดได้บ้าง

8) เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA Style (American Psychological Association Style) ให้เริ่มต้นด้วยเอกสารอ้างอิงภาษาไทยก่อนแล้วตามด้วยเอกสารภาษาต่างประเทศ หากผู้เขียนมีมากกว่า 3 คน ให้ใส่ชื่อ 3 คนแรกแล้วตามด้วย และคณะหรือ et al.

ค. การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้**วิธีการอ้างอิงระบบนาม – ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA)** ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียน ปีที่ตีพิมพ์ และหมายเลขหน้า (ถ้ามี) กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง เอกสารอ้างอิงที่ใช้อ้างอิงในบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ โดยรูปแบบของเอกสารอ้างอิง มีดังนี้

1. พระไตรปิฎก/อรรถกถา :

ผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อพระไตรปิฎกอรรถกถา. สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

2. หนังสือ :

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อหนังสือ. พิมพ์ครั้งที่. เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต). (2551). พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร: เอส อาร์ พริ้นติ้ง แมสโปรดักส์.

3. สารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์/รายงานการวิจัย :

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่องสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์/รายงานการวิจัย. ชื่อระดับสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์/รายงานการวิจัย. ชื่อมหาวิทยาลัย หรือแหล่งให้ทุนการวิจัย.

ตัวอย่าง.

มนฤดี ถือสมบัติ. (2556). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พัชรนันท์ ยอดสิน. (2560). แนวทางการส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาญาณวัฒน์ ฐิตวฑฺฒโน (บุดดาวงษ์). (2558). การวิเคราะห์แนวคิดทางการศึกษาของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต). ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

อำนาจ บัวศิริ. (2561). กระบวนการสร้างภาวะผู้นำด้วยหลักไตรสิกขา. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

4. บทความในวารสาร :

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, ปีที่พิมพ์(ฉบับที่พิมพ์), เลขหน้าที่อ้างอิง.

ตัวอย่าง.

อำนาจ บัวศิริ. (2561). กระบวนการสร้างภาวะผู้นำด้วยหลักไตรสิกขา. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 5(3), 26-27.

5. บทความในหนังสือ :

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ใน ชื่อบรรณาธิการ. ชื่อหนังสือ. พิมพ์ครั้งที่. (เลขหน้า). เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์ หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง.

พระมหาสมจินต์ สมฺมาปญฺโญ. (2542). ทัศนะเกี่ยวกับการศึกษาของพระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต) : วิเคราะห์จากหนังสือ ทางสายกลางของการศึกษาไทย. ใน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ชีวิตและผลงานของพระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต) และนานาทัศนะของนักวิชาการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. (40-42). กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

6. สื่ออินเตอร์เน็ต :

ชื่อผู้เขียน/ผู้เผยแพร่. (ปีเผยแพร่). ชื่อเรื่อง. แหล่งที่มา (URL). สืบค้นเมื่อ (วันที่-เดือน-ปี).

ตัวอย่าง.

วัดญาณเวศกวัน. (2556). ประวัติพระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต). แหล่งที่มา http://www.watnyanaves.net/th/web_page/biography สืบค้นเมื่อ 17 กันยายน 2567.

7. หนังสือพิมพ์ออนไลน์ :

ชื่อผู้แต่ง/ผู้เขียน/ผู้เผยแพร่. (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อหนังสือพิมพ์. แหล่งที่มา (URL). สืบค้นเมื่อ (วันที่-เดือน-ปี).

ตัวอย่าง.

เดลินิวส์. (27 กุมภาพันธ์ 2562). เริ่มนำร่องการเรียนรู้สติสมาธิเป็นฐานภาคเรียนที่ 1-62. เดลินิวส์. แหล่งที่มา https://www.dailynews.co.th/education/695610 สืบค้นเมื่อ 17 กันยายน 2567.

8. ราชกิจจานุเบกษา :

ชื่อกฎหมาย. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง (ถ้ามี). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ตอนที่ หน้า(วันเดือนปี).

ตัวอย่าง.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (30 พ.ค. 2562).

9. สัมภาษณ์

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์. (วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์). ชื่อเรื่องที่สัมภาษณ์. (ชื่อผู้สัมภาษณ์)

ตัวอย่าง :

.....(ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์). (26 มี.ค. 2561). ผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-net) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. (....., ผู้สัมภาษณ์)

10. เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อหนังสือ. เอกสารอัดสำเนา.

ตัวอย่าง :

สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์. (2557). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาไทย (Thailand Education Reform Model : TERM). เอกสารอัดสำเนา.

ง. การอ้างอิงภาษาอังกฤษใช้เช่นเดียวกับภาษาไทย

กองบรรณาธิการ

กองบรรณาธิการวารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา อาคารเรียนรวม โซนซี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170

โทรศัพท์ : 035-248-000 ต่อ 8284, 095-542-6695

พระมหาญาณวัฒน์ ฐิตวฑฺฒโน, ผศ.ดร. Email: yannawat.bud@mcu.ac.th

https://www.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU

4. กระบวนการพิจารณาบทความ

บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ทุกบทความจะต้องผ่านการพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญ 2 แบบ คือ

แบบที่ 1 บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ทุกบทความจะต้องผ่านการพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญอย่างน้อย 2 ท่าน ต่อ 1 บทความ แบบผู้ทรงคุณวุฒิและผู้แต่งไม่ทราบชื่อกันและกัน (double-blind review)

แบบที่ 2 บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ทุกบทความจะต้องผ่านการพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญอย่างน้อย 3 ท่าน ต่อ 1 บทความ แบบผู้ทรงคุณวุฒิและผู้แต่งไม่ทราบชื่อกันและกัน (double-blind review)

5. ลิขสิทธิ์

ต้นฉบับที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถือเป็นกรรมสิทธิ์ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ห้ามนำข้อความทั้งหมดหรือบางส่วนไปพิมพ์ซ้ำ เว้นเสียแต่ว่าจะได้รับอนุญาตจากมหาวิทยาลัยฯ เป็นลายลักษณ์อักษร

6. ความรับผิดชอบ

เนื้อหาต้นฉบับที่ปรากฏในวารสารเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียน ทั้งนี้ ไม่รวมความผิดพลาด อันเกิดจากเทคนิคการพิมพ์

จริยธรรมการตีพิมพ์

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้กำหนดจริยธรรมการตีพิมพ์ผลงานในวารสาร มีนี้

จริยธรรมของผู้เขียนบทความ

1. ผู้เขียนบทความจะต้องไม่ส่งต้นฉบับบทความซ้ำซ้อนกับวารสารอื่น
2. ผู้เขียนจะต้องคำนึงถึงจริยธรรมการวิจัยในการคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง
3. ผู้เขียนจะต้องจัดทำต้นฉบับของบทความตามคำแนะนำสำหรับผู้เขียน
4. ผู้เขียนที่มีชื่อในบทความจะต้องเป็นผู้มีส่วนในการจัดทำบทความหรือมีส่วนร่วมในการดำเนินการวิจัย
5. ผู้เขียนจะต้องอ้างอิงผลงาน ภาพ หรือตาราง หากมีการนำมาใช้ในบทความของตนเอง โดยให้ระบุ “ที่มา” เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ (หากมีการฟ้องร้องจะเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว ทางวารสารจะไม่รับผิดชอบใดๆ ทั้งสิ้น)
6. ในบทความผู้เขียนจะต้องไม่รายงานข้อมูลที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ไม่ว่าจะเป็นการสร้างข้อมูลเท็จ หรือการปลอมแปลง บิดเบือน รวมไปถึงการตกแต่ง หรือ เลือกแสดงข้อมูลเฉพาะที่สอดคล้องกับข้อสรุป
7. ผู้เขียนจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการเอกสารอ้างอิง และควรอ้างอิงเอกสารเท่าที่จำเป็นอย่างเหมาะสม
8. ผู้เขียนจะต้องแก้ไขบทความตามผลประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิและกองบรรณาธิการให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด
9. ผู้เขียนจะต้องระบุชื่อแหล่งทุนที่ให้การสนับสนุนในการทำวิจัย (ถ้ามี) และจะต้องระบุผลประโยชน์ทับซ้อน (ถ้ามี)
10. ในกรณีที่ บทความวิจัยมีกระบวนการวิจัยเกี่ยวข้องกับมนุษย์ ผู้นิพนธ์จะต้องส่งหลักฐานการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์มาประกอบการลงตีพิมพ์ด้วยจึงจะได้รับการพิจารณาลงตีพิมพ์ในวารสาร

จริยธรรมของบรรณาธิการ

1. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาคุณภาพของบทความ เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารที่ตนรับผิดชอบ และต้องคัดเลือกบทความมาตีพิมพ์หลังจากผ่านกระบวนการประเมินบทความแล้ว โดยพิจารณาจากความชัดเจน และความสอดคล้องของเนื้อหากับนโยบายของวารสารเป็นสำคัญ และจะต้องมีข้อความรู้ที่สะท้อนมุมมอง แนวคิดเชิงทฤษฎีที่ได้จากประสบการณ์ การสังเคราะห์เอกสาร หรืองานวิจัย มุ่งเน้นการนำเสนอแนวคิดทฤษฎีใหม่รวมถึงแบบจำลองเชิงแนวคิดที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันจะนำไปสู่การวิจัยในหัวข้อวิชาการที่สำคัญ

2. บรรณาธิการจะต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้เขียนและผู้ประเมินบทความแก่บุคคลอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงเวลาของการประเมินบทความ

3. บรรณาธิการจะต้องไม่ตีพิมพ์บทความที่เคยตีพิมพ์ที่อื่นมาแล้ว โดยต้องมีการตรวจสอบการคัดลอกผลงานผู้อื่นอย่างจริงจัง และใช้โปรแกรมที่เชื่อถือได้ เพื่อให้แน่ใจว่า บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารไม่มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น และหากตรวจพบการคัดลอกผลงานของผู้อื่นจะต้องหยุดกระบวนการประเมิน และติดต่อผู้เขียนบทความหลักทันที เพื่อขอคำชี้แจง เพื่อประกอบการตอบรับ หรือปฏิเสธ การตีพิมพ์บทความนั้นๆ

4. หากบรรณาธิการตรวจพบว่า บทความมีการลอกเลียนบทความอื่นโดยมิชอบ หรือมีการปลอมแปลงข้อมูล ซึ่งสมควรถูกถอดถอน แต่ผู้เขียนปฏิเสธที่จะถอนบทความ บรรณาธิการสามารถดำเนินการถอนบทความได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้เขียนซึ่งถือเป็นสิทธิและความรับผิดชอบต่อบทความของบรรณาธิการ

5. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยที่มีระเบียบวิธีวิจัยที่ถูกต้อง และให้ผลที่น่าเชื่อถือ โดยนำผลของการวิจัยมาเป็นตัวชี้นำว่า สมควรตีพิมพ์เผยแพร่หรือไม่

6. บรรณาธิการจะต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้เขียนและผู้ประเมิน

7. บรรณาธิการต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง

จริยธรรมของผู้ประเมินบทความ

1. หลังจากได้รับบทความจากบรรณาธิการวารสารและผู้ประเมินบทความ ตระหนักว่าตนเองอาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้นิพนธ์ที่ทำให้ไม่สามารถให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างอิสระได้ ผู้ประเมินบทความควรแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบและปฏิเสธการประเมินบทความนั้นๆ

2. ผู้ประเมินบทความ ควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ โดยพิจารณาความสำคัญของเนื้อหาในบทความที่มีต่อสาขาวิชานั้นๆ คุณภาพของการวิเคราะห์ และความเข้มข้นของผลงานหรือระบุผลงานวิจัยที่สำคัญๆ และสอดคล้องกับบทความที่กำลังประเมิน แต่ผู้เขียนบทความไม่ได้อ้างถึง เข้าไปในการประเมินบทความด้วยผู้ประเมินไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทความ

3. เมื่อผู้ประเมินบทความพบว่า มีส่วนใดของบทความ ที่มีความเหมือนกัน หรือซ้ำซ้อนกับผลงานชิ้นอื่นๆ ผู้ประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบ

4. ผู้ประเมินบทความต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาแก่บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ

5. ผู้ประเมินบทความต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง